

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΜΣ «Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων»

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τίτλος: «Μελέτη, ανάλυση και αξιολόγηση Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων με τη μέθοδο της Αναλυτικής Ιεραρχικής Διαδικασίας (Analytic Hierarchy Process–AHP) στην προοπτική ανάδειξης καλών πρακτικών για το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.»

Κωνσταντίνος Τριανταφύλλου, ΔΕΜ 1821

Δέσποινα Σπαράκη, ΔΕΜ 1809

Επιβλέπων Καθηγητής: **Δρ. Αθανάσιος Σπυριδάκος**

Ακαδημαϊκό Έτος 2019-2020

Πίνακας περιεχομένων

Πρόλογος	5
Περίληψη	6
Summary	7
Εισαγωγή	8

ΜΕΡΟΣ Α

Κεφάλαιο 1. Βιβλιογραφική επισκόπηση	11
1.1 Κράτος και Εκπαιδευτική πολιτική	11
1.2 Το σχολείο, ένα ανοιχτό σύστημα	12
1.3 Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις	13
1.3.1 Η Έννοια της Αξιολόγησης και της Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης	13
1.3.2 Το Εκπαιδευτικό Έργο και η Αξιολόγησή του	14
1.4 Αναγκαιότητα της αξιολόγησης	15
1.5 Μοντέλα ταξινόμησης της εκπαιδευτικής αξιολόγησης	17
1.6 Μορφές και Είδη Αξιολόγησης	19
1.6.1 Είδη Αξιολόγησης.....	19
1.6.2 Μορφές Αξιολόγησης	20
1.7 Οι σύγχρονες τάσεις αξιολόγησης και η ποιότητα στην εκπαίδευση	26
Κεφάλαιο 2. Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα	31
2.1 Το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα.	31
2.1.1 Η δομή και η οργάνωση του Αυστριακού εκπαιδευτικού συστήματος	32
2.1.2 Χρηματοδότηση εκπαίδευσης και εκπαιδευτικές υποδομές.....	37
2.1.3 Εκπαιδευτικό προσωπικό	41
2.1.4 Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου	50
2.1.5 Η ποιότητα των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος	60
2.1.6 Γενικά συμπεράσματα για το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα.....	66
2.2 Το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα..	70
2.2.1 Η δομή και η οργάνωση του Ολλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος	71
2.2.2 Χρηματοδότηση εκπαίδευσης και εκπαιδευτικές υποδομές.....	76
2.2.3 Εκπαιδευτικό προσωπικό	80
2.2.4 Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου	88

2.2.5	Η ποιότητα των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος	104
2.2.6	Γενικά συμπεράσματα για το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα	110
2.3	Το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα..	115
2.3.1	Η δομή και η οργάνωση του Γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος	117
2.3.2	Χρηματοδότηση εκπαίδευσης και εκπαιδευτικές υποδομές.....	128
2.3.3	Εκπαιδευτικό προσωπικό	131
2.3.4	Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου	138
2.3.5	Η ποιότητα των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος	148
2.3.6	Γενικά συμπεράσματα για το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα	153
2.4	Το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα..	157
2.4.1	Η δομή και η οργάνωση του Γερμανικού εκπαιδευτικού συστήματος	159
2.4.2	Χρηματοδότηση εκπαίδευσης και εκπαιδευτικές υποδομές.....	181
2.4.3	Εκπαιδευτικό προσωπικό	183
2.4.4	Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου	188
2.4.5	Η ποιότητα των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος	207
2.4.6	Γενικά συμπεράσματα για το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα.....	215
2.5	Το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα..	219
2.5.1	Η δομή και η οργάνωση του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος	220
2.5.2	Χρηματοδότηση εκπαίδευσης και εκπαιδευτικές υποδομές.....	251
2.5.3	Εκπαιδευτικό προσωπικό	254
2.5.4	Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου	261
2.5.5	Η ποιότητα των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος	265
2.5.6	Γενικά συμπεράσματα για το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα	273
2.6	Το εκπαιδευτικό σύστημα της δημοκρατία της Τσεχίας.	276
2.6.1	Η δομή και η οργάνωση του Τσεχικού εκπαιδευτικού συστήματος	277
2.6.2	Χρηματοδότηση εκπαίδευσης και εκπαιδευτικές υποδομές.	303
2.6.3	Εκπαιδευτικό προσωπικό	306
2.6.4	Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου	315
2.6.5	Η ποιότητα των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος	327
2.6.6	Γενικά συμπεράσματα για το Τσεχικό εκπαιδευτικό σύστημα	334
2.7	Τα σημεία των εκπαιδευτικών συστημάτων που εντυπωσιάζουν.....	337

ΜΕΡΟΣ Β

Κεφάλαιο 3. Το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα344

3.1	Χρηματοδότηση εκπαίδευσης και εκπαιδευτικές υποδομές	344
3.2	Η ποιότητα των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα	350

3.3 Η αξιολόγηση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Σύντομη ιστορική αναδρομή	355
--	-----

Κεφάλαιο 4. Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών συστημάτων362

4.1 Η μέθοδος της ισορροπημένης κάρτας επιδόσεων	362
4.2 Η μέθοδος της Αναλυτικής Ιεραρχικής Διαδικασίας (Analytic Hierarchy Process – AHP)	363
4.3 Αξιολόγηση Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων με την μέθοδο της Αναλυτικής Ιεραρχικής Διαδικασίας (Analytic Hierarchy Process – AHP)	364
4.4 Αξιολόγηση Χρηματοοικονομικής πτυχής	372
4.5 Αξιολόγηση πτυχής ωφελουμένων	385
4.6 Αξιολόγηση πτυχής μάθησης και ανάπτυξης.	398
4.7 Η τελική κατάταξη των έξι Ευρωπαϊκών συστημάτων	407
4.8 Υιοθέτηση καλών πρακτικών. Προτάσεις για την βελτίωση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.....	416
4.8.1 Αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος	416
4.8.2 Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Κ.) και της Δια Βίου Μάθησης	418
4.8.3 Η χρηματοδότηση και οι υποδομές του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος	423
4.8.4 Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού	424
4.8.5 Επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών	427
4.8.6 Κοινωνική και πολιτική συναίνεση στο όραμα της εκπαίδευσης.....	429
4.8.7 Η αξιολόγηση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος	432

Αντί επίλογου 444

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 Πίνακες, εικόνες, γραφήματα.....448

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 Η αναλυτική εφαρμογή της μεθόδου AHP467

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ517

Πρόλογος

Αυτή η διπλωματική εργασία είναι το τέλος του ταξιδιού και της αναζήτησης της γνώσης σε αυτό το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, που ξεκίνησε με την προσδοκία να γίνουμε καλύτεροι λειτουργοί, με υψηλό επαγγελματισμό και ικανά εν δυνάμει στελέχη διοίκησης του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Διευρύνθηκαν οι ορίζοντες της μάθησης σχετικά με τη «Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων», με τη μελέτη και ανάλυση εφαρμοσμένων εκπαιδευτικών συστημάτων άλλων Ευρωπαϊκών χωρών, τα οποία αξιολογήθηκαν με τα κατάλληλα εργαλεία, στην προσπάθεια ανάδειξης καλών πρακτικών και τη προοπτική υιοθέτησης τους από το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Αυτή η προσδοκία δεν θα είχε εκπληρωθεί χωρίς τη βοήθεια και τη καθοδήγηση των καθηγητών του μεταπτυχιακού προγράμματος που μας απέτρεψαν από τη μετριότητα και ειδικά του επιβλέποντα καθηγητή δρ. Αθανάσιου Σπυριδάκου, που πίστεψε σε εμάς, μας μετέδωσε τον ενθουσιασμό του και στήριξε την προσπάθεια μας από την αρχή έως το τέλος. Τους ευχαριστούμε όλους.

«Είμαι αποφασισμένος να στηρίξω την επανόρθωσιν της Ελλάδος εις δύο μεγάλας βάσεις, την εργασία και την στοιχειώδη εκπαίδευσιν».

Ιωάννης Καποδίστριας

Περίληψη

Βασικός σκοπός αυτής της εργασίας είναι η ανάδειξη καλών πρακτικών από εφαρμοσμένα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα και η υιοθέτηση τους από το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Επιλέχθηκαν, μελετήθηκαν και αξιολογήθηκαν τα εκπαιδευτικά συστήματα έξι ευρωπαϊκών χωρών. Η επιλογή τους έγινε με κριτήρια αντιπροσωπευτικότητας σε ότι αφορά τις εκπαιδευτικές δομές, μεταξύ όμως των χωρών που παρουσιάζουν υψηλούς κρίσιμους εκπαιδευτικούς δείκτες. Επιλέχθηκαν χώρες με συγκεντρωτικά εκπαιδευτικά συστήματα όπως η Γαλλία η Γερμανία και η Αυστρία αλλά και με αποκεντρωμένα συστήματα διαφορετικών μορφών, όπως αυτό της Δημοκρατίας της Τσεχίας που αποκεντρώνει στο θεσμό του διευθυντή του σχολείου αλλά και έντονα αυτοδιοικητικά αποκεντρωμένα όπως αυτό της Φινλανδίας ή περισσότερο τεχνοκρατικά αποκεντρωμένα όπως το εκπαιδευτικό σύστημα της Ολλανδίας. Η μελέτη των εκπαιδευτικών συστημάτων, έγινε μέσα από έγκυρα εκπαιδευτικά δίκτυα όπως το δίκτυο Ευρυδίκη, αντλήθηκαν στοιχεία από μελέτες και έρευνες του ΟΟΣΑ, της Eurostat, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των στατιστικών υπηρεσιών των εμπλεκόμενων χωρών, των ιστοσελίδων των υπουργείων Παιδείας τους, των ιστοσελίδων των Σχολικών Επιθεωρήσεων και διάφορων εθνικών εκπαιδευτικών οργανισμών, στην προσπάθεια να αποτυπωθούν στην πραγματική τους διάσταση τα χαρακτηριστικά και οι παράμετροι των εκπαιδευτικών συστημάτων αλλά και οι κοινωνικές προεκτάσεις τους.

Χρησιμοποιήθηκαν εργαλεία όπως η μέθοδος χάραξης στρατηγικής της Ισορροπημένης Κάρτας Επιδόσεων (Balanced Scorecard) αλλά και η μέθοδος της Αναλυτικής Ιεραρχικής Διαδικασίας (Analytic Hierarchy Process–AHP) για την αξιολόγηση των πτυχών των εκπαιδευτικών συστημάτων, με χρήση έντεκα επιλεγμένων κριτηρίων τους και αντίστοιχων χαρακτηριστικών τους με σκοπό την κατάταξη τους από το καλύτερο στο χειρότερο, ανά κριτήριο, πτυχή και στο σύνολό τους. Μέσα από αυτές τις διαδικασίες αναδείχθηκαν καλές πρακτικές για κάθε πτυχή των εκπαιδευτικών συστημάτων. Η μέθοδος αυτή ακολουθήθηκε γιατί είναι γεγονός ότι η αυτούσια μεταφύτευση ενός εκπαιδευτικού συστήματος από μια χώρα σε μια άλλη δεν ευδοκίμει και δεν πετυχαίνει η εισαγωγή εκπαιδευτικών συστημάτων στο σύνολό τους. Διαπιστώθηκε όμως ότι είναι εφικτό να εντοπιστούν καλές πρακτικές σε πτυχές εφαρμοσμένων εκπαιδευτικών συστημάτων και να προσαρμοστούν σε άλλα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών. Για παράδειγμα, παρά του γεγονότος ότι το φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα κατατάχθηκε πρώτο συνολικά ανάμεσα στα έξι συστήματα που αξιολογήθηκαν, έχει ως αχίλλειο πτέρνα την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, στην οποία όμως άλλα εκπαιδευτικά συστήματα ακολουθούν πετυχημένες διαδρομές.

Αποτυπώθηκε η σημερινή κατάσταση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στους κρίσιμότερους εκπαιδευτικούς δείκτες και παρουσιάστηκε μια σύντομη ιστορική αναδρομή των προσπαθειών αξιολόγησής του. Η εργασία ολοκληρώθηκε με προσαρμοσμένες προτάσεις υιοθέτησης καλών πρακτικών σε επιλεγμένα μέρη του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος που καθοδηγήθηκε από τα αποτελέσματα της

εφαρμογής της Αναλυτικής Ιεραρχικής Διαδικασίας στα έξι ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα.

Λέξεις – κλειδιά: Αξιολόγηση, Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα, Αναλυτική Ιεραρχική Διαδικασία, Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Summary

The main purpose of this project is to highlight good practices in educational systems that have been applied across Europe and to encourage their incorporation into the Greek educational system. The educational systems of six European countries were selected, studied and evaluated. They were selected on the basis of their representativeness criteria for educational structures, strictly among countries with high critical educational indicators. Not all of the educational systems that were chosen are of the same form; there are countries with centralized ones, such as France, Germany and Austria, but also countries with decentralized ones, such as the Czech Republic, Finland and the Netherlands. The study of these educational systems was based on valid educational networks, such as the Eurydice network, and data were drawn from studies and research by the OECD, Eurostat, the European Commission, the statistical services of the six countries, the websites of their Ministries of Education, the websites of their school inspections and various national educational organizations, in an attempt to illustrate the real characteristics and parameters of these educational systems as well as their impact on social developments.

Tools such as the Balanced Scorecard strategy (BsC) and the Analytic Hierarchy Process (AHP) method were used to evaluate each aspect of the chosen educational systems using eleven selected criteria and their corresponding characteristics, aiming to rank them from best to worst, by criterion, aspect and in their entirety. Through these processes, good practices have emerged for every aspect of the six educational systems. This method was used because it is a fact that the incorporation of one educational system from one country to another does not work; the introduction of educational systems as a whole does not succeed. However, it has been found that it is possible to identify good practices in aspects of applied education systems and to adapt them in order for them to fit in the educational systems of other countries. For example, despite the fact that the Finnish educational system is ranked first among the six systems evaluated, it has the Achilles' Heel when it comes to its teachers professional development, which is not a problem for other educational systems.

The current state of the Greek educational system was captured in the most critical educational indicators and a brief historical overview of its evaluation efforts was presented. The finishing touch was added to the project by presenting customized proposals for the incorporation of good practices in selected parts of the Greek educational system, which was guided by the results of the implementation of the Analytical Hierarchical Process on the six European educational systems.

Keywords : Evaluation, European education systems, Analytic Hierarchy Process, Greek education system.

Εισαγωγή

Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι η κοινωνία και η εκπαίδευση ήταν και είναι σε κατάσταση ισχυρής αλληλεξάρτησης η μία με την άλλη. Το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, στερούμενο κάθε μορφής οργανωμένης και συστηματικής αξιολόγησης του παραγόμενου έργου του τα τελευταία σαράντα χρόνια, παρουσιάζει χαμηλές επιδόσεις και κατατάξεις σε διεθνείς συγκρίσεις και ταυτόχρονα συγκεντρώνει αρνητικές κοινωνικές κριτικές και χαμηλούς βαθμούς ικανοποίησης από το σύνολο του εκπαιδευτικού κόσμου, τόσο από εκπαιδευτικούς όσο και από γονείς και μαθητές. Ταυτόχρονα η οικονομική και κοινωνική κρίση που ταλαιπωρεί την Ελληνική κοινωνία αλλά και το εκπαιδευτικό της σύστημα την τελευταία δεκαετία, αύξησε τις φωνές τόσο μέσα στη χώρα, (Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση - Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε., ΚΕΜΕΤΕ-ΓΣΕΕ, ΣΕΒ κ.α.) αλλά και έξω από αυτή (Ε.Ε., Ο.Ο.Σ.Α., CEDEFOP κ.α.), ότι είναι πλέον απαραίτητη μια στοχευμένη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που θα βοηθήσει τη χώρα να εξέλθει από την παρούσα κρίση και να θωρακιστεί απέναντι σε μελλοντική. **Οι διαπιστώσεις είναι ανησυχητικές αφού τα τελευταία αποτελέσματα επιδόσεων των Ελλήνων μαθητών, από τον διαγωνισμό PISA 2018 αλλά και από την έκθεση της Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε. για το 2019, προειδοποιούν για λειτουργικό αναλφαβητισμό σε ποσοστά από 30% έως και 50%, ανάλογα με τη τάξη φοίτησης.** Υπάρχουν όμως αντίστοιχες διεθνείς καλές πρακτικές χωρών, όπως η Φινλανδία, που έπειτα από ισχυρές οικονομικές κρίσεις (1990-1993), επένδυσαν στη μεταρρύθμιση και βελτίωση των εκπαιδευτικών τους συστημάτων, τα οποία μετέτρεψαν σε κύριους δρόμους εξόδου από αυτές και οδηγήθηκαν σε αξιοθαύμαστα επίπεδα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Υπάρχουν επίσης καλές πρακτικές χωρών, όπως η Δημοκρατία της Τσεχίας, που ξεκίνησε μόλις τρεις δεκαετίες πριν, από πολύ χαμηλές κοινωνικές και οικονομικές αφετηρίες και άμεσα επένδυσε στο εκπαιδευτικό της σύστημα, παρουσιάζοντας εντυπωσιακές επιδόσεις στην πορεία, φτάνοντας στο σημείο να εξαφανίσει τη λέξη ανεργία από το λεξιλόγιό της. Αλλά υπάρχουν και άλλες Ευρωπαϊκές χώρες που στηρίζουν την κοινωνική τους ευημερία σε διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα (Γερμανία, Γαλλία, Ολλανδία, Αυστρία), τα οποία όμως έχουν χαρακτηριστικά που αξίζει να μελετηθούν ως καλές πρακτικές, με την προοπτική υιοθέτησής τους μέσα από μια προσαρμοσμένη πρόταση εφαρμογής τους στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Αποτελεί πίστη και πεποίθηση μας ότι το εκπαιδευτικό σύστημα είναι ζωντανό κομμάτι της κάθε κοινωνίας, αλληλένδετο με τα υπόλοιπα μέρη της και ως τέτοιο πρέπει να εξετάζεται. Υπάρχει άμεση επίδραση και εξάρτηση στη μορφή του εκπαιδευτικού συστήματος μιας χώρας και των υπολοίπων χαρακτηριστικών και παραμέτρων της. Είναι βέβαιο ότι **η οικονομική κατάσταση, οι δομές της οικονομίας, τα χαρακτηριστικά και η σύνθεση της αγοράς εργασίας επηρεάζουν το εκπαιδευτικό σύστημα και αμφίδρομα τα επηρεάζει και αυτό.** Είναι γεγονός ότι χώρες στις οποίες η οικονομία είναι ανταγωνιστική και ο παραγωγικός ιστός προϊόντων και υπηρεσιών είναι εύρωστος και οργανωμένος, παρουσιάζουν χαμηλά

ποσοστά **ανεργίας** και αντίστοιχα στο εκπαιδευτικό τους σύστημα η **Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.)** έχει ισχυρή παρουσία και υψηλά μαθητικά δυναμικά. Καθοριστικό ρόλο στη μορφή και τη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος έχουν και άλλα χαρακτηριστικά όπως ο **πληθυσμός, η δημογραφική ταυτότητα, η έκταση ακόμα και η μορφολογία** μιας χώρας. Με άλλο μοντέλο δομείται το εκπαιδευτικό σύστημα σε μια αχανή αλλά πεδινή χώρα των ογδόντα και πλέον εκατομμυρίων κατοίκων και με άλλο μοντέλο σε μια χώρα αραιοκατοικημένη των πέντε εκατομμυρίων κατοίκων με ιδιαίτερη μορφολογία εδάφους (μεγάλοι ορεινοί όγκοι, λίμνες, ποταμοί κλπ). Ακόμη και το ποσοστό των **μεταναστών** που έχει μια χώρα επηρεάζει τις εκπαιδευτικές δομές της, όπως και το ποσοστό του **θρησκευόμενου** πληθυσμού της. Αυτοί είναι και λόγοι για τους οποίους δεν μπορεί να γίνει **πιστή αντιγραφή ενός εκπαιδευτικού συστήματος** μιας χώρας ως μεταρρυθμιστικό μοντέλο σε εκπαιδευτικό σύστημα μιας άλλης. Όμως μπορεί να γίνει επιλεκτική και προσαρμοσμένη εφαρμογή συγκεκριμένων επιτυχημένων χαρακτηριστικών του, όπως για παράδειγμα την **αύξηση της ελκυστικότητας** του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού ή την υιοθέτηση ενός αποδοτικού συστήματος **συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης (CPD)** των εκπαιδευτικών ή τις πολιτικές ενίσχυσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Κ.). Αυτά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των επιλεγμένων χωρών, αναφέρονται μαζί με τα εκπαιδευτικά τους συστήματα σε αυτή την εργασία, ταυτόχρονα όμως η μελέτη και η δομή της παρουσίασης του κάθε εκπαιδευτικού συστήματος είναι παρόμοια, ώστε να προκύψει η συγκρισιμότητα μεταξύ τους.

Στη συνέχεια και μέσα στα πλαίσια της μεθόδου Balanced Scorecard υιοθετήθηκαν για κάθε εκπαιδευτικό σύστημα 11 κριτήρια (Key Performance Indicators - KPI) και αντίστοιχα χαρακτηριστικά που καλύπτουν τις τέσσερις πτυχές της:

- ✓ **Χρηματοοικονομική πτυχή** με κριτήρια και χαρακτηριστικά:
 - **Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης**, σε ποσοστό (%) του ΑΕΠ κάθε χώρας.
 - **Δαπάνη ανά μαθητή** σε € εκφρασμένη ως μέσος όρος όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων, ISCED 0-8)
 - **Κατανομή δαπάνης** για την εκπαίδευση **ανά κατηγορία**. Συγκεκριμένα θα εκτιμηθεί το ποσοστό (%) της δαπάνης για τις κατηγορίες :
 - **Αποζημιώσεις εργαζομένων** (κατά κύριο λόγο μισθοδοσία εκπαιδευτικών)
 - **Ενδιάμεση ανάλωση**, δηλαδή δαπάνες για τα υλικά διδασκαλίας, τη θέρμανση και την ηλεκτρική ενέργεια κλπ
 - **Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου**, δηλαδή επενδύσεις εξοπλισμού όπως Η/Υ, κτίρια κ.λπ.
 - **Ποσοστό των δαπανών** για την εκπαίδευση (%) επί του **συνόλου των δημόσιων επενδύσεων**.
- ✓ **Πτυχή Ωφελουμένων (μαθητών)** με κριτήρια και χαρακτηριστικά:
 - **Ποσοστά απορρόφησης των αποφοίτων** από την αγορά εργασίας.
 - **Επιδόσεις μαθητών** κάθε χώρας με χαρακτηριστικά:

- Τις αριθμητικές **επιδόσεις** των μαθητών στον διεθνή διαγωνισμό **PISA 2018** (μέσος όρος σε Μαθηματικά, Φυσικές Επιστήμες, Γλώσσα).
 - Το ποσοστό **μαθητών με χαμηλές επιδόσεις** σε Μαθηματικά, Φυσικές Επιστήμες, Γλώσσα.
 - Το ποσοστό των μαθητών που σημειώνει **πολύ υψηλές επιδόσεις**.
 - Το ποσοστό των μαθητών που σημειώνει **πολύ χαμηλές επιδόσεις**.
- **Σχολική διαρροή.**
- ✓ **Μάθηση και Ανάπτυξη** των εκπαιδευτικών συστημάτων με κριτήρια:
 - **Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη** εκπαιδευτικών.
 - **Χρήση ΤΠΕ** στην διδασκαλία.
 - **Συμμετοχή ενηλίκων στη Δια Βίου Μάθηση.**
 - ✓ **Εσωτερικές Διαδικασίες** των εκπαιδευτικών συστημάτων με κριτήρια:
 - **Αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου.**
 - **Διοικητική δομή και διάρθρωση** του εκπαιδευτικού συστήματος.

Η βαθμολόγηση των κριτηρίων αυτών, προέκυψε από δευτερογενή έρευνα σε αντίστοιχες μελέτες της **Eurostat**, της **E.E.**, του **ΟΟΣΑ** του δικτύου **TALIS 2018** και του δικτύου **Ευρυδίκη**.

Ακολούθησε συνολική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών συστημάτων με τη μέθοδο της **Αναλυτικής Ιεραρχικής Διαδικασίας (Analytic Hierarchy Process – AHP)** και κατατάχθηκαν σύμφωνα με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Η κατηγορία προβληματικής που ανήκει η περίπτωση αυτή είναι η **«κατάταξη των αντικειμένων από το καλύτερο στο χειρότερο»**. Το εκπαιδευτικό σύστημα που προκρίθηκε από τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, υιοθετήθηκε ως καλή πρακτική και ιδιαίτερα το μοντέλο αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου της συγκεκριμένης χώρας αξίζει μελέτης και προσαρμοσμένης πρότασης για την αξιολόγηση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Σύμφωνα με όσα αναφέρονται παραπάνω η εργασία αυτή δομείται σε τέσσερα κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παρατίθεται μια γενική βιβλιογραφική επισκόπηση σχετικά με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών συστημάτων. Στο δεύτερο κεφάλαιο, αναλύονται τα έξι επιλεγμένα εκπαιδευτικά συστήματα, από διάφορες οπτικές, με άντληση στοιχείων γι αυτά από πλήθος πηγών. Τα στοιχεία ταξινομούνται και οργανώνονται με τέτοιο τρόπο ώστε να προκύπτει συγκρισιμότητα στα επιλεγμένα κριτήρια και χαρακτηριστικά μεταξύ των εκπαιδευτικών συστημάτων των έξι χωρών. Στο τρίτο κεφάλαιο αποτυπώνεται η κατάσταση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και χαρακτηρίζεται η κατάσταση των βασικών δεικτών του. Στο τέταρτο κεφάλαιο, αξιολογούνται και κατατάσσονται τα έξι εκπαιδευτικά συστήματα με τη μέθοδο AHP και στη συνέχεια οι καλές πρακτικές που αναδείχθηκαν από τη διαδικασία αυτή, υιοθετήθηκαν ως προσαρμοσμένες προτάσεις βελτίωσης του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Τέλος παρατίθενται δύο παραρτήματα. Το πρώτο περιέχει τους βασικούς πίνακες, γραφήματα και εικόνες που χρησιμοποιήθηκαν κατ'επανάληψη σε αυτή την εργασία και το δεύτερο περιέχει αναλυτικά με τη μορφή εικόνων, τη διαδικασία της Αναλυτικής Ιεραρχικής Διαδικασίας όπως αυτή εξελίχθηκε προηγουμένα.

ΜΕΡΟΣ Α

Κεφάλαιο 1. Βιβλιογραφική επισκόπηση

1.1 Κράτος και Εκπαιδευτική πολιτική

Στις σύγχρονες οργανωμένες κοινωνίες το κράτος αποτελεί τον θεσμό, τη νομική οντότητα που ορίζει και οριοθετεί το κοινωνικό-οικονομικό σύστημα. Το εκπαιδευτικό σύστημα μιας χώρας αποτελεί υποσύστημα αυτού του συστήματος, καθώς μέσα σε αυτό αναπτύσσεται και λειτουργεί. Το κράτος βρίσκεται σε αλληλεπίδραση με την κοινωνία των πολιτών και εκφράζει τη βούλησή του σε αυτήν. Το οργανωμένο κράτος έχει θεσμούς τους οποίους ελέγχει και καθορίζει την πολιτική που θα εφαρμόσει σε διάφορα ζητήματα, όπως της εκπαίδευσης.

Επομένως η κρατική εξουσία είναι αυτή που οργανώνει, διευθύνει και εποπτεύει το εκπαιδευτικό σύστημα μιας χώρας. Από την άλλη μεριά το κράτος συνδιαλέγεται με άλλους πολιτικούς οργανισμούς, όπως για παράδειγμα η Ευρωπαϊκή Ένωση. Πολλά δημοσιοποιημένα συγκριτικά στοιχεία, δείκτες, αποτελέσματα διεθνών διαγωνισμών, κατατάξεις-αξιολογήσεις επιδόσεων οδηγούν στην ύπαρξη μιας συγκροτημένης Ευρωπαϊκής Εκπαιδευτικής Πολιτικής, η οποία πιέζει προς την κατεύθυνση σύγκλισης των εκπαιδευτικών συστημάτων και την ανταπόκριση τους σε συγκεκριμένα κριτήρια, δείκτες.

Η εκπαιδευτική πολιτική αναφέρεται στο σύνολο των αρχών, κανόνων και διαδικασιών που έχουν σχεδιαστεί για την πραγματοποίηση ορισμένων στόχων μέσω του μηχανισμού της εκπαίδευσης και του σχολείου. Η πολιτική αυτή μπορεί να περιέχει από αλλαγές μικρής κλίμακας, μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις ή και ριζική αναδόμηση του εκπαιδευτικού συστήματος. Οι αποφάσεις της εκπαιδευτικής πολιτικής αφορούν κυρίως στη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος, στη χρηματοδότηση, στη διοίκηση, στην επιλογή εκπαιδευτικών στελεχών κ.α. (Αθανασούλα-Ρέππα, 2008).

Επιπλέον, με την διεύρυνση της παγκοσμιοποιημένης αγοράς τα εθνικά κράτη όλο και περισσότερο συναλλάσσονται και με διεθνείς οργανισμούς (π.χ OECD, UNESCO κλπ) για την διαμόρφωση και άσκηση εκπαιδευτικής πολιτικής. Το γεγονός ότι η «γνώση» είναι ο δείκτης οικονομικής, πολιτικής, πολιτιστικής και τεχνολογικής ισχύος παροτρύνει τους διεθνείς οργανισμούς να ενδιαφέρονται όλο και περισσότερο για την εκπαίδευση και την εκπαιδευτική πολιτική. (Αθανασούλα-Ρέππα, 2008)

Οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί διοικούνται σύμφωνα με τον τρόπο που το εκάστοτε εκπαιδευτικό σύστημα ορίζει. Άλλοτε οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί έχουν περισσότερη αυτονομία, μπορούν δηλαδή να αναπτύξουν πρωτοβουλίες, ενώ σε άλλα εκπαιδευτικά συστήματα η διοίκηση ενός εκπαιδευτικού οργανισμού μπορεί να πραγματοποιείται με τρόπο διαχειριστικό/διεκπεραιωτικό (Κουτούζης και Χατζηγευστρατίου, 1999)

1.2 Το σχολείο, ένα ανοιχτό σύστημα

Παρότι στη σχετική βιβλιογραφία δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός του όρου «Σύστημα» στη γενική θεωρία των συστημάτων η λέξη «Σύστημα» ορίζεται ως ένα σύνολο στοιχείων ή μερών τα οποία συνδεόμενα μεταξύ τους μέσω σχέσεων αλληλεπίδρασης αποτελούν μια ολότητα. (Μπουραντάς, 2001). Σημαντικό είναι να τονίσουμε ότι τα στοιχεία του συστήματος συνεργάζονται μεταξύ τους για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων.

Τα βασικά μέρη που συνθέτουν ένα σύστημα είναι:

- Οι εισροές, που εισέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον
- Η επεξεργασία, διαδικασία με την οποία πραγματοποιείται ο μετασχηματισμός των εισροών (από το εξωτερικό περιβάλλον) σε προϊόν ή υπηρεσία.
- Οι εκροές, δηλαδή η διοχέτευση του τελικού προϊόντος στο κοινωνικό περιβάλλον, το οποίο και επηρεάζει .
- Η ανατροφοδότηση, δηλαδή η κυκλική διαδικασία που αποτελεί μηχανισμό επικοινωνίας και ελέγχου και φέρνει στο σύστημα (στα στοιχεία του και στο περιβάλλον του) μια συνεχή ροή πληροφοριών σχετική με τη λειτουργία του συστήματος.
- Τα όρια, δηλαδή τα σύνορα του συστήματος που το οριοθετούν έναντι του περιβάλλοντος. Βέβαια η έννοια των ορίων είναι σχετική, γιατί το κάθε σύστημα αποτελεί υποσύστημα ενός ευρύτερου συστήματος, οπότε η οριοθέτηση και ο προσδιορισμός της ολότητας είναι δύσκολα. (Σαΐτη και Σαΐτης, 2012)

Βιβλιογραφικές πηγές κάνουν διάκριση των συστημάτων σε δυο βασικές κατηγορίες, τα κλειστά και ανοιχτά συστήματα. Στα ανοιχτά συστήματα υπάρχει άμεση σχέση αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης μεταξύ του συστήματος και του περιβάλλοντος σε αντίθεση με τα κλειστά, που είναι ουσιαστικά εσωστρεφή και δεν υφίστανται καμία επίδραση από το περιβάλλον, αλλά ούτε και ασκούν επίδραση σε αυτό.

Το σχολείο σαν οργανισμός είναι ένα ανοιχτό σύστημα επειδή εντάσσεται σε ένα ευρύτερο περιβάλλον με το οποίο αλληλεπιδρά. Οι εισροές του είναι οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί, τα υλικά, κλπ που εισέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον, επεξεργάζονται στο εσωτερικό του και μετασχηματίζονται σε προσφερόμενη υπηρεσία, η οποία παρέχεται με την διαδικασία εκροών προς το εξωτερικό περιβάλλον.

Τα στοιχεία-υποσυστήματα, όπως οι άνθρωποι, τα κτίρια, τα μέσα διδασκαλίας, το θεσμικό πλαίσιο του σχολείου κ.α. αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και αλληλοσχετίζονται. Μερικές φορές συμβαίνει οι στόχοι ενός υποσυστήματος (για παράδειγμα ενός εκπαιδευτικού) να συγκρούονται με τους στόχους ενός άλλου (για παράδειγμα του διευθυντή) με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προστριβές στον οργανισμό-σύστημα. Πολλές εντάσεις και προστριβές προέρχονται από την μη σύγκλιση των ατομικών και οργανωσιακών στόχων. Διαπιστώνουμε ότι αυτή η

σύνθετη κατάσταση μπορεί να επιφέρει δυσλειτουργία και να διαταράξει την ισορροπία της σχολικής μονάδας. (Σαΐτης, 2000)

1.3 Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις

1.3.1 Η έννοια της Αξιολόγησης και της Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης

Η Αξιολόγηση είναι η προσπάθεια και η διαδικασία να αποτιμηθεί η αξία των αντικειμένων αξιολόγησης. Αντικείμενο της Αξιολόγησης μπορεί να είναι πρόσωπο, πράγμα, θεσμός, σύστημα κλπ. Στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος υπάρχουν συγκεκριμένα «αντικείμενα αξιολόγησης». Η εφαρμογή της αξιολόγησης αυτών των αντικειμένων για συγκεκριμένους σκοπούς ονομάζεται «Εκπαιδευτική αξιολόγηση».

Σύμφωνα με τον Κασσωτάκη (1989), αξιολόγηση σημαίνει «η απόδοση ορισμένης αξίας σε κάποιο πρόσωπο, αντικείμενο, πράγμα ή κατάσταση και αναφέρεται στην απόδοση μιας ιδιότητας (θετικής ή αρνητικής) σε ότι αξιολογείται, στο αποτέλεσμα της σύγκρισης κάποιου πράγματος με κάποιο άλλο ομοειδές και στο βαθμό επίτευξης του συγκεκριμένου στόχου».

Κατά τον Κωνσταντίνου (2002), η αξιολόγηση είναι ένα επιβεβλημένο κοινωνικό φαινόμενο, που συνδέεται με οποιαδήποτε δραστηριότητα και το αποτέλεσμα της. Αποτελεί βασικό στάδιο κάθε οργανωμένης και συστηματικής διαδικασίας, την οποία χαρακτηρίζει αρχικά ο σχεδιασμός και ο προγραμματισμός και στη συνέχεια η υλοποίηση και η εφαρμογή του.

Ο όρος «Αξιολόγηση» είναι περιεκτικός, δηλαδή περιλαμβάνει παρεμφερείς όρους, όπως μέτρηση, εκτίμηση, έλεγχος, τεστ, αποτίμηση, εξέταση, βαθμολόγηση, δοκιμή, δοκιμασία κλπ. Αυτοί οι όροι μπορεί να είναι υποσύνολα που περιέχονται και συναποτελούν τον γενικότερο όρο Αξιολόγηση, μπορεί όμως να είναι τα μέσα που διευκολύνουν την αξιολόγηση και οδηγούν σε αυτήν. (Δημητρόπουλος, 2003)

Ο προσδιορισμός της έννοιας της αξιολόγησης εξαρτάται άμεσα από το μοντέλο που κάθε φορά υιοθετείται. Γενικά, η αξιολόγηση αποτελεί βασική διαδικασία συστηματικής συλλογής και ανάλυσης δεδομένων που βοηθά στον εντοπισμό στοιχείων απαραίτητων για τη βελτίωση του αξιολογούμενου, είτε πρόκειται για εκπαιδευτικό σύστημα είτε για σχολική μονάδα είτε για παραγόμενο εκπαιδευτικό έργο είτε για οποιονδήποτε άλλο παράγοντα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008)

Αξιολόγηση στην εκπαίδευση είναι η συστηματική και οργανωμένη διαδικασία κατά την οποία εκτιμώνται διεργασίες, συστήματα, άτομα, πλαίσια ή αποτελέσματα ενός εκπαιδευτικού μηχανισμού, με βάση προκαθορισμένα κριτήρια, μέσα και σκοπούς. (Δημητρόπουλος, 1991)

Σύμφωνα με τον Δημητρόπουλο (1998) υπάρχει η ανάγκη «να αξιολογείται αποτελεσματικά κάθε κρίκος της αλυσίδας της εκπαιδευτικής διαδικασίας και κάθε συντελεστής της εκπαιδευτικής προσπάθειας». Το ίδιο επισημαίνει ο MacBeath(2001) λέγοντας ότι, ειδικότερα στο χώρο της εκπαίδευσης η Αξιολόγηση

είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το σύνολο των λειτουργιών του εκπαιδευτικού συστήματος.

Μέρος της εκπαιδευτικής αξιολόγησης είναι η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών.

Στη σχολική νομοθεσία συναντάμε τον όρο «εκπαιδευτική αξιολόγηση», δηλαδή η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών ως «η διαδικασία αποτίμησης της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης και του βαθμού υλοποίησης των σκοπών και των στόχων της» (ν. 2525/1997, άρθρο 8).

1.3.2 Το Εκπαιδευτικό Έργο και η Αξιολόγηση του

Ο όρος «Εκπαιδευτικό Έργο» χρησιμοποιήθηκε από τους ερευνητές για να δηλώσει το αποτέλεσμα της λειτουργίας του σχολικού θεσμού με έμφαση κυρίως στη διαδικασία αξιολόγησης του διδακτικού έργου του εκπαιδευτικού. (Παπακωνσταντίνου, 1993)

Σύμφωνα με τον Παπακωνσταντίνου (1993), εκπαιδευτικό έργο τελείται σε τρία επάλληλα επίπεδα, σαν αποτέλεσμα:

- συνολικά της λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος,
- της οργανωμένης και σχεδιασμένης δραστηριότητας σε επίπεδο σχολικής μονάδας
- της συντονισμένης δραστηριότητας συγκεκριμένου εκπαιδευτικού, οπότε ορίζεται ως προϊόν της εκπαιδευτικής και διδακτικής πράξης.

Το εκπαιδευτικό έργο αναφέρεται σε όλους τους παράγοντες που αφορούν στο ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος, στη σχολική μονάδα και στο έργο του εκπαιδευτικού, οπότε αναφέρεται και σε όλες τις παραμέτρους της εκπαιδευτικής διαδικασίας, δηλαδή από την εκπαιδευτική νομοθεσία και τα αναλυτικά προγράμματα ως τον εκπαιδευτικό και τον μαθητή. (Ζουγανέλη, Καφετζόπουλος, Σοφού, Τσάφος, 2008)

Ο Κασσωτάκης (1992) ορίζει την «αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου» ως η συστηματική διαδικασία ελέγχου του βαθμού στον οποίο επιτυγχάνονται οι επιδιωκόμενοι εκπαιδευτικοί στόχοι. Επιπλέον, σε περίπτωση που δεν επιτεύχθηκαν ικανοποιητικά οι αρχικοί στόχοι η διαδικασία αξιολόγησης βοηθάει να εντοπιστούν τα αίτια, έτσι ώστε μέσα από τη διαδικασία της ανατροφοδότησης να βελτιώνεται η ποιότητα της ίδιας της εκπαίδευσης.

Υπό αυτή την έννοια, ο ρόλος της δεν είναι μόνο η καταγραφή των επιδόσεων ή προσόντων και ικανοτήτων των εκπαιδευτικών. Αλλά μέσα από τις διαδικασίες αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου επιτυγχάνονται τα ακόλουθα:

- προσδιορίζεται η αποδοτικότητα των εκπαιδευτικών επενδύσεων,
- ελέγχεται η επιτυχία του εκπαιδευτικού προγραμματισμού και η καταλληλότητα των εκπαιδευτικών μέσων,
- αξιολογείται η κατάρτιση των εκπαιδευτικών και εκτιμούνται οι επιμορφωτικές τους ανάγκες.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου χρησιμεύουν και ως βάση για την αξιολόγηση του διδακτικού προσωπικού του σχολείου. (Μαντάς, Ταβουλάρη και Δαλαβίκας, 2009)

Κατά τις σύγχρονες προσεγγίσεις, η έμφαση που δίνεται στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου οφείλεται κατά πρώτον στην ανάγκη για ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης στο μεταβαλλόμενο περιβάλλον της κοινωνίας της γνώσης, και κατά δεύτερον στις σύγχρονες τάσεις οργάνωσης και λειτουργίας των σχολείων με βάση τις αρχές της οικονομίας και της ανταγωνιστικής αγοράς. (Βλάχος, Δαγκλής, Γιαγκάζογλου και Βαβουράκη, 2008)

Επομένως, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος για την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης η σύγχρονη τάση είναι η αξιολόγηση να μετατοπίζεται από τα πρόσωπα στη σχολική μονάδα και στην αυτοαξιολόγηση του έργου του εκπαιδευτικού. (Βλάχος, Δαγκλής, Γιαγκάζογλου και Βαβουράκη, 2008)

1.4 Αναγκαιότητα της αξιολόγησης

Τις τελευταίες δεκαετίες γίνεται πολύς λόγος για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών αφού ένα διαχρονικό αίτημα που είναι η αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης προϋποθέτει την αποτύπωση και αποτίμηση της λειτουργίας και της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος. (Λάμπρου, 2016)

Όπως κάθε άλλος θεσμός ή λειτουργία έτσι και η εκπαίδευση χρήζει αξιολόγησης. Αδιαμφισβήτητα, η παροχή εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας έχει επίδραση στην προσωπική και κοινωνική πορεία του ατόμου και μπορεί να την καθορίσει σε σημαντικό βαθμό. (Λάμπρου, 2016)

Ένας άλλος λόγος που η εκπαιδευτική αξιολόγηση είναι στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος διεθνώς, αλλά και στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, είναι ότι τα κράτη θα πρέπει να προσδιορίζουν την ευημερία τους με όρους ποιότητας των ανθρώπινων πόρων του πληθυσμού τους. Υπάρχει επομένως άμεση συσχέτιση της οικονομικής προόδου μιας χώρας με την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Η βασική αρχή για την αναγκαιότητα της αξιολόγησης είναι αυτή να λειτουργήσει ως εργαλείο ανατροφοδότησης του εκπαιδευτικού συστήματος στο σύνολο του με σκοπό την αύξηση της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών υπηρεσιών. (Αθανασούλα-Ρέππα, 2008)

Οι ενδεχόμενες αρνητικές διαπιστώσεις όσον αφορά στην ποιότητα και την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος σηματοδοτούν την ανάγκη για άμεσες παρεμβάσεις, ώστε να αρθούν εμπόδια και να εξομαλυνθεί ο δρόμος προς μια καλύτερη εκπαίδευση. Τέλος, ας μην ξεχνάμε ότι οι σύγχρονες κοινωνικές, οικονομικές, πολιτισμικές και τεχνολογικές αλλαγές απαιτούν συστηματική παρακολούθηση και διαρκή αναμόρφωση των εκπαιδευτικών διαδικασιών, αφού σε αντίθετη περίπτωση το Ελληνικό σχολείο δε θα μπορεί να ανταπεξέλθει άμεσα και με επιτυχία στις ανάγκες της σύγχρονης εποχής. (Λάμπρου, 2016)

Η αξιολόγηση επομένως είναι απαραίτητο να γίνεται για πολλούς λόγους. Αρχικά, η συμβολή της είναι σημαντική στον προγραμματισμό και τη σχεδίαση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων, αλλά και στη λήψη και τεκμηρίωση αποφάσεων που λαμβάνονται σχετικά με την εκπαίδευση (όπως δαπάνες, εγκαταστάσεις κλπ). Επίσης, καθώς το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας εξυπηρετεί τις απαιτήσεις και τις ανάγκες του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος, η διαδικασία της αξιολόγησης συμβάλει προς την κατεύθυνση αυτή. Συγκεκριμένα, διευκολύνει την προσαρμογή της παρεχόμενης από το κράτος εκπαίδευσης, στις προδιαγραφές που έχει θέσει το εκάστοτε κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον. Μέσα από τη διαδικασία αξιολόγησης μπορεί να διαπιστωθεί αν και όπου υπάρχει ανάγκη για βελτίωση του εκπαιδευτικού προσωπικού, καθώς και να οριστεί το πλαίσιο ενεργειών και δραστηριοτήτων που μπορούν να συμβάλλουν σε αυτή τη βελτίωση. Επίσης, εξετάζεται, όπου υπάρχει η ανάγκη βελτίωσης του κλίματος που επικρατεί στο σχολείο και του γενικού σχολικού περιβάλλοντος. (Αθανασούλα-Ρέππα, 2008)

Μέσω της αξιολόγησης προωθούνται διαδικασίες για την ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτικών μονάδων και υποστηρίζονται οι πρωτοβουλίες για διαδικασίες ορθολογικής λήψης εκπαιδευτικών αποφάσεων που μπορεί να λαμβάνονται σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο. (Σολομών 1999).

Η αναγκαιότητα της αξιολόγησης στην εκπαίδευση θεμελιώνεται :

- α) στην ανάγκη για την αποτίμηση του έργου, που συντελείται στα πλαίσια ενός οργανωμένου εκπαιδευτικού συστήματος
- β) στην αποτύπωση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας σε μια ορισμένη χρονική περίοδο
- γ) στην διάχυση, μέσω των σχολείων, κοινά αποδεκτών αξιών

Αυτή η θεώρηση συνδέεται με την αντίληψη περί κρίσης του σχολικού θεσμού, σύμφωνα με την οποία κύρια ευθύνη για τις αδυναμίες που παρατηρούνται στη λειτουργία του σχολείου, φέρουν οι εκπαιδευτικοί. (Παπακωνσταντίνου, 1993)

Επίσης, σύμφωνα με την Αθανασούλα-Ρέππα (2008), «το ενδιαφέρον για τα ζητήματα της εκπαιδευτικής αξιολόγησης απορρέει και από την αρχή της θεωρητικής αναζήτησης και τεκμηρίωσης θέσεων και πρακτικών που αφορούν στη βελτίωση της απόδοσης της ποιότητας του έργου του εκπαιδευτικού με την παροχή κινήτρων για επαγγελματική ανάπτυξη και ανέλιξη».

Συμπερασματικά, το έργο του εκπαιδευτικού δεν είναι μόνο η εκπαιδευτική πράξη αλλά αποτελεί συνάρτηση του γενικότερου εκπαιδευτικού έργου που συντελείται στο πλαίσιο λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος και η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού και του έργου του αποτελεί μέρος της εκπαιδευτικής αξιολόγησης. Σύμφωνα με έρευνες, που έχουν διεξαχθεί για τη σχολική αποτελεσματικότητα, ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι πολύ σημαντικός στη διαδικασία ανάπτυξης ποιοτικής εκπαίδευσης. Όμως, με δεδομένο ότι η σχολική μονάδα είναι ένας ανοιχτός οργανισμός και σαν τέτοιος αλληλεπιδρά με το περιβάλλον στο οποίο λειτουργεί, κατά την αξιολόγηση της θα πρέπει να συνυπολογίζονται όλοι οι παράγοντες που

επηρεάζουν τη λειτουργία της. Είναι ανάγκη, επομένως, η εξέταση της σχολικής μονάδας να γίνεται με μια ολιστική θεώρηση.

1.5 Μοντέλα ταξινόμησης της εκπαιδευτικής αξιολόγησης

Βασικό στοιχείο κάθε αξιολογικής διαδικασίας αποτελεί το αντικείμενό της, δηλαδή τι ή ποιον προτίθεται να αξιολογήσει. Μπορεί να είναι ένα εκπαιδευτικό σύστημα συνολικά, μια σχολική μονάδα, ένα πρόγραμμα σπουδών, ο εκπαιδευτικός κλπ. Επίσης, μεγάλη σημασία για τη διαδικασία της αξιολόγησης που θα οργανωθεί έχει και το υποκείμενό της, δηλαδή ποιος ή ποιοι θα αξιολογήσουν και ποια σχέση έχουν με το αντικείμενο της αξιολόγησης. (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008)

Κατά καιρούς έχουν προταθεί πολλά μοντέλα ταξινόμησης των διάφορων προσεγγίσεων στην εκπαιδευτική αξιολόγηση. Δύο πολύ γενικά μοντέλα προσέγγισης της έννοιας της εκπαιδευτικής αξιολόγησης είναι το **τεχνοκρατικό** το οποίο έχει τεχνικό προσανατολισμό και βασίζεται στην ποσοτική εκπαιδευτική έρευνα και το **ανθρωπιστικό-πλουραλιστικό**, με συμμετοχικό, ανθρωπιστικό προσανατολισμό με βάση την ποιοτική εκπαιδευτική έρευνα. Η διαφορά ανάμεσα στα δύο αυτά μοντέλα έγκειται κυρίως στους σκοπούς και στις μεθόδους αξιολόγησης. (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008)

Με βάση το τεχνοκρατικό μοντέλο, η αξιολόγηση είναι ένας μηχανισμός ελέγχου στην εκπαίδευση. Η αξιολόγηση ως μηχανισμός ελέγχει την καταλληλότητα, τη λειτουργικότητα και την αποτελεσματικότητα των διαφόρων παραγόντων της εκπαιδευτικής διαδικασίας και των προϊόντων της. Πραγματοποιείται για να διαπιστωθεί ο βαθμός επίτευξης των στόχων που ορίστηκαν αρχικά. Η εξέταση ικανοποίησης των στόχων ορίζεται με ποσοτικά κριτήρια με βάση συγκεκριμένη κλίμακα μέτρησης. Ένας φορέας ή ιεραρχικά ανώτερο όργανο αξιολογεί κάποιον κατώτερο χρησιμοποιώντας συγκεκριμένα κριτήρια τα οποία έχουν διαμορφωθεί από καθορισμένους στόχους. Ο αξιολογούμενος δεν εκφέρει άποψη στη διαδικασία αξιολόγησής του αλλά αποδέχεται το αποτέλεσμα αυτής. Η αξιολόγηση με αυτό το μοντέλο θεωρείται αντικειμενική διότι στηρίζεται σε μετρήσιμα αποτελέσματα. (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008)

Το τεχνοκρατικό μοντέλο εστιάζει στο αποτέλεσμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Δεν δίνει στοιχεία για την ερμηνεία των δυνατοτήτων και των αδυναμιών του υπό αξιολόγηση αντικειμένου και επομένως δεν μπορεί να συμβάλει στην βελτίωση του. Από την άλλη μεριά προσφέρει στοιχεία για σύγκριση. Το μοντέλο αυτό αξιολόγησης εφαρμόζει συγκριτική αξιολόγηση, κάνει επιλογές και ταξινομήσεις και διαμορφώνει ιεραρχίες. (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008)

Η κριτική που ασκήθηκε σε αυτό το μοντέλο αναφέρεται κυρίως στο ότι στην εκπαίδευση συγκεκριμένα, υπάρχουν και ποιοτικά στοιχεία δεν είναι δηλαδή όλα τα μεγέθη μετρήσιμα, αλλά και διαδικασίες οι οποίες δεν υπηρετούν συγκεκριμένους στόχους. Επίσης, η κριτική αναφέρεται και στο αποτέλεσμα της διαδικασίας αξιολόγησης το οποίο αφού ιεραρχεί και ταξινομεί μπορεί και να οδηγήσει σε αποκλεισμούς ή σε τιμωρητικές συνέπειες. (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008)

Οι επιφυλάξεις που διατυπώθηκαν στο διεθνή χώρο σχετικά με το τεχνοκρατικό μοντέλο αξιολόγησης δημιούργησαν νέες τάσεις με έμφαση στην έννοια «ποιότητα της εκπαίδευσης». Παρότι είναι όρος πολυσήμαντος σχετίζεται με την ικανότητα του σχολείου να αλλάζει και να αυτομετασχηματίζεται, αντί να ελέγχεται και να συμμορφώνεται σε προαποφασισμένα κριτήρια, όπως πρόσταζε το τεχνοκρατικό μοντέλο. Δίνεται έμφαση στην ενδυνάμωση του και στην ανάπτυξη σχεδίων-στόχων από το ίδιο το σχολείο. (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008)

Στο πλαίσιο αυτό προέκυψε το ανθρωπιστικό-πλουραλιστικό μοντέλο που ενσωματώνει πολλές και ποικίλες προσεγγίσεις της αξιολόγησης και συμπυκνώνει τα βασικά χαρακτηριστικά τους. Σύμφωνα με τον Χατζηγεωργίου (2004), η αξιολογική διαδικασία δεν εστιάζει στον έλεγχο των στόχων αλλά στον τρόπο που αλληλεπιδρούν οι συμμετέχοντες στην εκπαιδευτική διαδικασία και στα νοήματα που διαμορφώνονται. Το μοντέλο αυτό χαρακτηρίζεται ανθρωπιστικό γιατί επικεντρώνεται στα υποκείμενα της εκπαίδευσης και πλουραλιστικό γιατί συνυπολογίζει πολλούς παράγοντες και δεν εστιάζει μόνο στην επίτευξη των στόχων. (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008)

Η αξιολόγηση με βάση αυτό το μοντέλο, επιδιώκει να εντοπίσει τις ελλείψεις και τις ατέλειες του αντικειμένου της αξιολόγησης. Για να γίνει αυτό συλλέγει δεδομένα με ποικίλους τρόπους, π.χ. συστηματική παρατήρηση, συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια κλπ, τα ερμηνεύει και στη συνέχεια συντάσσει αναφορές, ανακοινώσεις αποτελεσμάτων, παρουσιάζονται περιγραφές των θεμάτων και διατυπώνονται συστάσεις με βάση αυτές τις πληροφορίες. Χρησιμοποιεί περιγραφές των δυνατών και αδύνατων σημείων του αντικειμένου, ενώ αποφεύγει τις μετρήσεις λαμβάνοντας υπόψη την ύπαρξη ποιοτικών στοιχείων στην εκπαιδευτική διαδικασία που δεν είναι ποσοτικά μετρήσιμα. Προσβλέπει στην βελτίωση του αξιολογούμενου με λήψη ανάλογων παιδαγωγικών μέτρων.

Ο αξιολογητής μετατρέπεται σε σύμβουλο ο οποίος στοχεύει στην ανάπτυξη της ικανότητας αυτοαξιολόγησης του αξιολογούμενου. Ο αξιολογητής-σύμβουλος συμμετέχει στην αξιολόγηση σε ένα γρήγορα εξελισσόμενο πλαίσιο που περιέχει αλληλόδραση, ανατροφοδότηση και αλλαγή και προσπαθεί να εντάξει στην αξιολόγηση όλους τους συμμετέχοντες στην εκπαιδευτική διαδικασία. (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008)

Η κριτική που ασκείται στο συγκεκριμένο μοντέλο αναφέρεται στον υποκειμενικό της χαρακτήρα, διότι δεν χρησιμοποιεί αντικειμενικά και προκαθορισμένα κριτήρια αξιολόγησης. Επίσης, αναφέρονται οι δυσκολίες εφαρμογής αυτού του μοντέλου αξιολόγησης λόγω του πλήθους των δεξιοτήτων που απαιτούνται από τους αξιολογητές και της μεγάλης χρονικής διάρκειας που απαιτείται για την εφαρμογή του. (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008)

Παρά τις αντιθέσεις στην προσέγγιση του θέματος όσοι ασχολούνται με την εκπαίδευση πιστεύουν ότι η αξιολόγηση πρέπει: α) να συμβάλει στη διερεύνηση της γνώσης για το επιτελούμενο σε κάθε σχολική μονάδα εκπαιδευτικό έργο, β) να προωθή διαδικασίες ανάπτυξης των σχολείων, γ) να υποστηρίξει τη λήψη

ορθολογικών αποφάσεων, δ) να λειτουργεί ως μοχλός βελτίωσης ή αλλαγής των εκπαιδευτικών πρακτικών και του εκπαιδευτικού συστήματος (Σολομών, 1999).

1.6 Μορφές και Είδη Αξιολόγησης

1.6.1 Είδη Αξιολόγησης

Οι μορφές και τα είδη αξιολόγησης που συναντώνται στη θεωρία και στην πράξη αφορούν σε κατηγοριοποιήσεις που αναφέρονται σε ορισμένα κριτήρια.

Ένα κριτήριο είναι η πορεία της ίδιας της διαδικασίας αξιολόγησης με βάση τα στάδια που αυτή λαμβάνει χώρα, όταν αξιολογείται ένα οποιοδήποτε εκπαιδευτικό μέγεθος. Μπορεί να διακριθεί σε :

- Προκαταρκτική, η οποία πραγματοποιείται στην αρχή κάποιου προγράμματος ή μιας δραστηριότητας για να γίνει αποτίμηση των διαφόρων μεταβλητών που σχετίζονται με την πρόοδο αυτής της διαδικασίας ή του προγράμματος.
- Ενδιάμεση ή διαμορφωτική, η οποία διενεργείται σε κάποιο στάδιο προκειμένου να καταγραφούν αδυναμίες στην εφαρμογή ενός προγράμματος ή μιας δραστηριότητας και να γίνουν έγκαιρα οι διαρθρωτικές παρεμβάσεις, όπου αυτό είναι εφικτό, ώστε να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα.
- Τελική ή αθροιστική. Η αξιολόγηση αυτή διενεργείται μετά το τέλος κάποιου εκπαιδευτικού προγράμματος ή εκπαιδευτικής διαδικασίας και σκοπό έχει την αποτύπωση των αποτελεσμάτων της εκπαιδευτικής προσπάθειας σε συνάρτηση με τις δυσκολίες ή τα προβλήματα που αντιμετωπίστηκαν κατά την εφαρμογή της. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ανατροφοδότηση στον ανασχεδιασμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας, εφόσον αυτή πρόκειται να επαναληφθεί.
- Μεταξιολόγηση. Πραγματοποιείται σε μεταγενέστερο χρόνο από την ολοκλήρωση της τελικής αξιολόγησης και είναι αθροιστική. Στόχος της είναι να διαπιστώσει τη συνολικά παρεχόμενη ωφελιμότητα και αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής δραστηριότητας ή του εκπαιδευτικού προγράμματος. (Αθανασούλα-Ρέππα, 2008)

Μια άλλη διάκριση της αξιολόγησης γίνεται ανάλογα με τα κριτήρια και τα μέσα έκφρασης που χρησιμοποιούνται κατά τη διαδικασία. Έτσι διακρίνουμε δύο είδη :

- Ποσοτική αξιολόγηση, όπου γίνεται η ποσοτική απόδοση της αξίας και εκφράζεται με βαθμολόγηση. Αυτού του είδους η αξιολόγηση ταυτίζεται με τη μέτρηση. Έχει σκοπό την τοποθέτηση των δεδομένων της αξιολόγησης σε κλίμακα ώστε να γίνεται η σύγκριση με αντικειμενικά κριτήρια. Επικεντρώνεται στο τελικό αποτέλεσμα, το οποίο μπορεί να είναι το αποτέλεσμα αξιολόγησης ενός εκπαιδευτικού προγράμματος ή στην επίδοση, για παράδειγμα από την αξιολόγηση ενός μαθητή. Πρόκειται για μια τεχνοκρατική αντίληψη για την αξιολόγηση.
- Ποιοτική αξιολόγηση, όπου πραγματοποιείται ποιοτική απόδοση της αξίας, η οποία εκφράζεται με περιγραφές και καταγραφή σχολίων. Δίνει έμφαση στη

διαμορφωτική λειτουργία της αξιολόγησης και πρόκειται για μια ανθρωπιστική-πλουραλιστική προσέγγιση της αξιολόγησης. (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008).

1.6.2 Μορφές Αξιολόγησης

Στον Ευρωπαϊκό χώρο διακρίνουμε δύο γενικές μορφές αξιολόγησης στην εκπαίδευση, ανάλογα με τη θέση του φορέα που την πραγματοποιεί και τη σχέση του με τον αξιολογούμενο, την εξωτερική και την εσωτερική αξιολόγηση. (Μαντάς, Ταβουλάρη και Δαλαβίκας, 2009)

Τα στάδια κατά την εφαρμογή των διαδικασιών εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης είναι τα ακόλουθα:

- α) Συλλογή των πληροφοριών
- β) Αποτίμηση-κρίση
- γ) Σύνταξη της αξιολογικής έκθεσης
- δ) Εφαρμογή της αλλαγής

Οι μέθοδοι και οι διαδικασίες αξιολόγησης μπορεί να διαφέρουν, καθώς επίσης και οι ρόλοι των εξωτερικών και εσωτερικών αξιολογητών. (Eurydice, 2004)

Εξωτερική Αξιολόγηση

Στην εξωτερική αξιολόγηση ο αξιολογητής δεν έχει καμία σχέση με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το έργο ή την εκπαιδευτική μονάδα που αξιολογείται, οπότε λέγεται και εξωτερικός αξιολογητής. Πραγματοποιείται από φορείς που τοποθετούνται εκτός σχολείου και ανήκουν στις ανώτερες βαθμίδες της διοίκησης ή αναλαμβάνουν το έργο της αξιολόγησης έπειτα από ανάθεση, χωρίς όμως να εμπλέκονται στον χώρο της διοίκησης. (Σολομών, 1999)

Η εξωτερική αξιολόγηση μπορεί να εφαρμοστεί σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο και βασίζεται σε κριτήρια που διαμορφώνονται από την κεντρική διοίκηση με σκοπό τα αποτελέσματα της αξιολόγησης να αξιοποιηθούν από το σχολείο ως ανατροφοδότηση για τη βελτίωσή του. Όμως ο κύριος αποδέκτης τους είναι οι κεντρικές εκπαιδευτικές αρχές (Eurydice, 2004), ενώ η επίδραση τους εμφανίζεται άμεσα στους εκπαιδευτικούς και τα σχολεία. (Μαντάς, Ταβουλάρη και Δαλαβίκας, 2009)

Στα διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα παρατηρούνται οι εξής μορφές εξωτερικής αξιολόγησης:

- α) **Επιθεώρηση.** Η αξιολόγηση αυτού του είδους ταιριάζει σε γραφειοκρατικά και συγκεντρωτικά εκπαιδευτικά συστήματα όπου η αξιολόγηση πραγματοποιεί κυρίως ελέγχους που αφορούν στην ποιότητα της διδασκαλίας και στα μαθησιακά αποτελέσματα. Σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα τελευταία χρόνια

κυριαρχεί η τάση για μια συνολικότερη θεώρηση της σχολικής μονάδας, με στόχο να διατυπωθούν κριτήρια που θα μειώσουν, κατά το εφικτό, τον υποκειμενικό χαρακτήρα των κρίσεων. Σύμφωνα με τον Cullingford (1997), για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει οι ομάδες αξιολόγησης που θα συγκροτηθούν να συναποτελούνται από επιθεωρητές και εκπαιδευτικούς.

β) **Παρακολούθηση.** Στηρίζεται σε μηχανισμούς ελέγχου ή παρακολούθησης (monitoring) της κατάστασης και στον τρόπο εξέλιξης διαφόρων παραμέτρων της εκπαίδευσης .

γ) **Εντοπισμένες μελέτες αξιολόγησης.** Διεξάγονται σε περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο και σκοπό έχουν να αξιολογήσουν συγκεκριμένες πτυχές ενός εκπαιδευτικού συστήματος. Εξετάζουν διάφορους παράγοντες της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπως για παράδειγμα τι επηρεάζει την επίδοση των μαθητών. Αξιολογούν τα αναλυτικά προγράμματα, τα διδακτικά βιβλία, εξετάζουν ποιες είναι οι αντιλήψεις και οι στάσεις αυτών που συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία, εστιάζουν στις εκπαιδευτικές πρακτικές, στο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον των μαθητών και γενικότερα στο σχολικό κλίμα. (Μαντάς και Ταβουλάρη και Δαλαβίκα, 2009)

Εσωτερική Αξιολόγηση

Σύμφωνα με τον Scriven (1991) η εσωτερική αξιολόγηση διενεργείται από τους ίδιους τους παράγοντες που ανήκουν στον οργανισμό ο οποίος αξιολογείται. Η εσωτερική αξιολόγηση διακρίνεται σε:

α) ιεραρχική εσωτερική αξιολόγηση. Είναι μια μορφή αξιολόγησης κατά την οποία οι ανώτεροι στη διοικητική/εκπαιδευτική ιεραρχία του σχολείου κρίνουν τους κατωτέρους, όπως περιγράφεται στο άρθρο 8 του νόμου Ν2525/97. Για παράδειγμα στη σχολική μονάδα ιεραρχική αξιολόγηση είναι όταν ο εκπαιδευτικός αξιολογείται από τον διευθυντή ή τον υποδιευθυντή της σχολικής μονάδας. Η αξιολόγηση αυτού του τύπου συνήθως είναι συμπληρωματική της εξωτερικής αξιολόγησης και υπάγεται σε ένα σχήμα διοικητικού ελέγχου, έχοντας ως επίκεντρο το εκπαιδευτικό προσωπικό και τις δράσεις του. Θεωρείται ότι αντιτίθεται τόσο στην ανάπτυξη του πνεύματος συλλογικότητας και συνευθύνης, που είναι απαραίτητο να υπάρχουν σε μια σχολική μονάδα, όσο και στην αλλαγή και ανάπτυξη του σχολείου. (Σολομών, 1999)

β) συλλογική εσωτερική αξιολόγηση ή αυτοαξιολόγηση. Βασικός της στόχος είναι η αλλαγή και η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης και στηρίζεται σε διαδικασίες που οργανώνονται και παρακολουθούνται από τους ίδιους τους παράγοντες της σχολικής μονάδας (κυρίως εκπαιδευτικούς, μαθητές, ή και γονείς) οι οποίοι γνωρίζουν καλύτερα από όλους τις συνθήκες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η σχολική μονάδα και μπορούν να οργανώσουν τη δράση για τη βελτίωση ή την επίλωσή τους. Αυτή η μορφή εσωτερικής αξιολόγησης εντοπίζεται κυρίως σε αποκεντρωμένα εκπαιδευτικά συστήματα ή πραγματοποιείται σε συνδυασμό με

διαδικασίες αποκέντρωσης της διοίκησης της εκπαίδευσης, όπου ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης και της λήψης αποφάσεων μεταφέρεται σε τοπικό επίπεδο, ακόμα και σε επίπεδο σχολείου. Προσεγγίζει συνολικά το σχολείο και δεν εστιάζει μόνο στους εκπαιδευτικούς και τις πρακτικές τους ή τα μαθησιακά αποτελέσματα (Σολομών, 1999).

Βασικό χαρακτηριστικό αυτής είναι ότι οι όλοι όσοι εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία συμμετέχουν και στον καθορισμό των κριτηρίων αξιολόγησης. (Μαντάς και Ταβουλάρη και Δαλαβίκας 2009).

Η αυτοαξιολόγηση μπορεί να οδηγήσει σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας κάθε σχολικής μονάδας που εμπλέκεται σε αυτή τη διαδικασία και συνακόλουθα σε βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος. (MacBeath, 2001)

Παρότι σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν προταθεί και έχουν δοκιμαστεί διάφορα πλαίσια εσωτερικής αξιολόγησης δεν προτείνεται κάποια συγκεκριμένη συνταγή για το πώς αυτή θα πρέπει να γίνεται αφού η λογική αυτή θα ήταν ασύμβατη με τη λογική της αποκέντρωσης που τη διέπει. Η εσωτερική αξιολόγηση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητας του σχολείου και συνεπώς συνδέεται με την ιστορία και τη φυσιογνωμία του. Επομένως για κάθε σχολείο η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης του είναι μοναδική. (MacBeath & Schratz & Meuret & Jacobsen, 2005)

Κριτήρια ποιότητας στην εσωτερική αξιολόγηση της σχολικής μονάδας

Σε κάθε πλαίσιο εσωτερικής αξιολόγησης περιγράφονται κριτήρια ποιότητας τα οποία χρειάζονται για να γίνει η αξιολόγηση του παραγόμενου έργου από τη σχολική μονάδα. Επειδή, λόγω περιορισμού του χρόνου, η κάθε σχολική μονάδα επιλέγει να αξιολογήσει κάποιες πτυχές της λειτουργίας της θα πρέπει η επιλογή αυτή να γίνει με προσοχή και με γνώμονα την ουσιαστική βελτίωση της λειτουργίας του σχολείου.

Οι δείκτες ποιότητας έχουν στόχο να προσφέρουν ένα πλαίσιο υποστήριξης, εφόσον το σχολείο επιθυμεί να αναπτύξει και να εφαρμόσει ένα πρόγραμμα εσωτερικής αξιολόγησης του σχολείου και των εκπαιδευτικών πρακτικών. Προτείνονται ως ένα πλαίσιο για τη συστηματική προσέγγιση των διαφόρων θεμάτων της σχολικής πραγματικότητας από τα ίδια τα μέλη της σχολικής μονάδας. (Σολομών, 1999)

Στα διάφορα πλαίσια εσωτερικής αξιολόγησης έχουν προταθεί διάφορα συστήματα οργάνωσης και ταξινόμησης των τομέων λειτουργίας της σχολικής μονάδας, με τα αντίστοιχα κριτήρια ποιότητας. Παρακάτω παρουσιάζεται το σύστημα που δημιουργήθηκε από το πειραματικό πρόγραμμα «Εσωτερική αξιολόγηση και προγραμματισμός του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα», υπό την εποπτεία και την επιστημονική ευθύνη του Ι. Σολομών, στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Το σύστημα οργανώνει τους τομείς λειτουργίας του σχολείου σε 20 δείκτες ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, οι οποίοι κατανέμονται σε 7 θεματικές περιοχές. Για την αξιολόγηση κάθε δείκτη μπορούν να χρησιμοποιηθούν πολλά

κριτήρια ποιότητας, τα οποία είτε είναι συγκεκριμένα είτε μπορούν να τα καθορίσουν οι συμμετέχοντες στην αξιολόγηση.

Πίνακας 1.1: Θεματικές περιοχές και δείκτες ποιότητας εκπαιδευτικού έργου.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ
1. ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΜΕΣΑ-ΠΟΡΟΙ	1.1 Κτίρια, χώροι, εξοπλισμός 1.2 Οικονομικοί πόροι
2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ – ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ	2.1 Προγράμματα σπουδών 2.2 Σχολικά εγχειρίδια
3. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	3.1 Διδακτικό προσωπικό 3.2 Διοικητικό, ειδικό επιστημονικό και βοηθητικό προσωπικό
4. ΔΙΟΙΚΗΣΗ	4.1 Συντονισμός σχολικής ζωής 4.2 Διαμόρφωση, εφαρμογή σχολικού προγράμματος 4.3 Αξιοποίηση μέσων-πόρων
5. ΚΛΙΜΑ - ΣΧΕΣΕΙΣ	5.1 Σχέσεις εκπαιδευτικών μεταξύ τους και με το υπόλοιπο προσωπικό 5.2 Σχέσεις εκπαιδευτικών-μαθητών και μαθητών μεταξύ τους 5.3 Σχέσεις σχολείου-γονέων/κηδεμόνων 5.4 Σχέσεις σχολείου με εκπαιδευτικούς, θεσμούς, τοπική και ευρύτερη κοινωνία
6. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ-ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	6.1 Ποιότητα της διδασκαλίας 6.2 Ποιότητα της μάθησης 6.3 Λειτουργία της αξιολόγησης
7. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ	7.1 Φοίτηση-ροή-διαρροή μαθητών 7.2 Επίδοση-πρόοδος μαθητών 7.3 Ατομική και κοινωνική ανάπτυξη μαθητών 7.4 Κατευθύνσεις μαθητών μετά την αποφοίτησή τους.

(Σολομών, 1999)

Οι πρώτες τρεις θεματικές περιοχές (1,2,3) του πίνακα 1.1 αποτελούν τα δεδομένα-είσοδος στη σχολική μονάδα, οι επόμενες τρεις (4,5,6) αποτελούν τις διαδικασίες που αναπτύσσονται μέσα στη σχολική μονάδα και η τελευταία (7) αφορά τα αποτελέσματα του εκπαιδευτικού έργου που συντελείται στη σχολική μονάδα.

Ενδεικτικά, να αναφέρουμε κριτήρια ποιότητας για το δείκτη 3.1 «Διδακτικό Προσωπικό» (Πίνακας 1.1) μπορεί να είναι, σύμφωνα με τον Σολομών (1999):

- Ο αριθμός των εκπαιδευτικών καλύπτει τις ανάγκες του σχολείου ανά ειδικότητα.

- Η αναλογία ανάμεσα στο μόνιμο και το έκτακτο προσωπικό δεν παρεμποδίζει τη λειτουργία του σχολείου.
- Τα προσόντα των εκπαιδευτικών ανταποκρίνονται στις επιστημονικές και παιδαγωγικές απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών.

Κάθε σχολείο, σύμφωνα με τις συνθήκες που επικρατούν σε αυτό θα πρέπει να βρει τον κατάλληλο τρόπο με τον οποίο θα οργανώσει τις διαδικασίες αυτοαξιολόγησής του. Αφού υπάρξει συμφωνία για τους δείκτες ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου και τα κριτήρια που θα χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση, το σχολείο μπορεί να επιχειρήσει είτε μία γενική θεώρηση, δηλαδή να αυτοαξιολογήσει όλους τους τομείς, είτε να εστιάσει σε έναν ή δύο συγκεκριμένους τομείς. Μπορούν φυσικά να εφαρμοστούν και οι δύο παραπάνω προσεγγίσεις. (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008)

Σύμφωνα με τα παραπάνω, μια προτεινόμενη μορφή διαδικασιών εσωτερικής αξιολόγησης προβλέπει την ύπαρξη δύο φάσεων, τη διαγνωστική, όπου γίνεται η συνολική θεώρηση της σχολικής μονάδας και τη διερευνητική, κατά την οποία ερευνούνται συγκεκριμένοι τομείς λειτουργίας του σχολείου. (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008)

Στη διαδικασία συλλογής δεδομένων για την εκπαιδευτική έρευνα ακολουθούνται μέθοδοι οι οποίες μπορεί να είναι είτε ποσοτικές, στο πλαίσιο της θετικιστικής /εμπειρικής προσέγγισης, είτε ποιοτικές, σύμφωνα με την ερμηνευτική προσέγγιση. Τα δεδομένα αυτά θα αξιοποιηθούν ως βάση συμπερασμάτων, ερμηνείας, εξήγησης και πρόβλεψης. Ορισμένα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τη συλλογή των δεδομένων στο πλαίσιο της εσωτερικής αξιολόγησης είναι:

- Συνεντεύξεις
- Ερωτηματολόγιο
- Επισκόπηση
- Παρατήρηση
- Ανάλυση κειμένων/τεκμηρίων
- Προσωπικά ημερολόγια
- Μαγνητοφώνηση, βιντεοσκόπηση, φωτογράφιση, κλπ (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008)

Σύζευξη Εξωτερικής και Εσωτερικής Αξιολόγησης

Τα τελευταία χρόνια η πιο συνηθισμένη κατάσταση που διαμορφώνεται στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η συνύπαρξη σε μια σχολική μονάδα της εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης με μια σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ τους. Έχει διατυπωθεί από τον Alvik (1997) μια τυπολογία, για την εφαρμογή στη σχολική μονάδα, συνδυασμού εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης με τις εξής μορφές:

α. **Παράλληλη μορφή.** Αξιολογήσεις διενεργούνται παράλληλα και ξεχωριστά από το σχολείο και την εξωτερική ομάδα αξιολόγησης. Έπειτα, γίνεται αντιπαραβολή των αποτελεσμάτων κάθε μέρους και εξάγονται τα συμπεράσματα.

β. **Διαδοχική μορφή.** Αρχικά, το σχολείο διενεργεί εσωτερική αξιολόγηση. Η ομάδα εξωτερικής αξιολόγησης χρησιμοποιεί τα αποτελέσματα ως βάση για τη δική της αξιολόγηση, η οποία έπεται. Επίσης, μπορεί να γίνει και η αντίστροφη διαδικασία, δηλαδή να εφαρμοστεί πρώτα η εξωτερική αξιολόγηση και τα πορίσματα αυτής να χρησιμοποιηθούν από το σχολείο για τη δική του διαδικασία αξιολόγησης.

γ. **Συνεργατική μορφή.** Γίνεται συζήτηση από τις ομάδες εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης, ως προς τη διαδικασία της αξιολόγησης και τα κριτήρια ποιότητας που θα χρησιμοποιηθούν. Στη συνεργατική μορφή πρέπει να συνυπολογιστούν τα διαφορετικά κίνητρα που έχει η κάθε ομάδα, καθώς και οι διαφορετικές οπτικές γωνίες από τις οποίες η κάθε πλευρά εξετάζει τη σχολική μονάδα. (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008).

Σύμφωνα με τα παραπάνω, σε κάποιες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν διαμορφωθεί οι παρακάτω τυπολογίες:

1. Η εξωτερική και η εσωτερική αξιολόγηση αποτελούν ανεξάρτητες διαδικασίες, δηλαδή η κάθε αξιολογική διαδικασία δεν λαμβάνει υπόψη της τα συμπεράσματα της άλλης. Αυτό μπορεί να γίνει με δύο τρόπους:

α) Διενεργούνται παράλληλες αξιολογήσεις με ανεξάρτητα συμπεράσματα η μία από την άλλη ή

β) Διενεργούνται συμπληρωματικές αξιολογήσεις, οι οποίες έχουν μεν το ίδιο επίκεντρο αλλά διαφορετικούς στόχους.

2. Η εξωτερική και η εσωτερική αξιολόγηση έχουν σχέση αλληλεξάρτησης, δηλαδή η κάθε μία λαμβάνει υπόψη τα συμπεράσματα της άλλης και μπορεί να γίνει με τους εξής τρόπους:

α) Η εξωτερική αξιολόγηση λαμβάνει υπόψη της, εν μέρει, τα συμπεράσματα της εσωτερικής αξιολόγησης και το αντίστροφο ή

β) Η εξωτερική αξιολόγηση εστιάζεται στην παρακολούθηση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης.

Η σύζευξη της εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης μπορεί να παρουσιάσει θετικά αποτελέσματα, αφού με αυτό τον τρόπο οι αξιολογήσεις εμπλουτίζονται και τα αποτελέσματά τους μπορούν να είναι περισσότερο έγκυρα. Το σημείο ισορροπίας, μεταξύ εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης, βρίσκεται κάπου ενδιάμεσα και εξαρτάται από το βαθμό αποκέντρωσης του εκπαιδευτικού συστήματος. (Κατσαρού και Δεδούλη, 2008).

Σύμφωνα με τον MacBeath (2001), η εξεύρεση αυτού του σημείου ισορροπίας είναι πολύ σημαντική για την επίτευξη της ποιότητας στην εκπαίδευση. Για να εξασφαλίσει το κράτος τον στόχο για πρόσβαση όλων στην ποιοτική εκπαίδευση, απαιτείται έλεγχος του επιπέδου της παρεχόμενης εκπαίδευσης στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας. Έτσι στα αποκεντρωμένα συστήματα η εξωτερική αξιολόγηση είναι απαραίτητη. Πρόκειται για ένα μηχανισμό που τροφοδοτεί το κράτος με πληροφορίες απαραίτητες, όπως οι ανάγκες των σχολείων. Επίσης, βοηθάει τα σχολεία να συνειδητοποιήσουν τον ρόλο τους και να διαχειριστούν τις δυνατότητες που τους δίνει η αποκέντρωση. (MacBeath & Schratz & Meuret & Jacobsen, 2004)

1.7 Οι σύγχρονες τάσεις αξιολόγησης και η ποιότητα στην εκπαίδευση

Για την αξιολόγηση των σχολικών μονάδων και του εκπαιδευτικού προσωπικού, σε διεθνές επίπεδο παρατηρείται ποικιλία συστημάτων αξιολόγησης και αναπτύσσονται πολλές μεθοδολογικές προσεγγίσεις σε σχέση με το συγκεκριμένο ζήτημα και την πρακτική εφαρμογή τους στην εκπαιδευτική πράξη. Ο λόγος είναι κυρίως οι ιδιαιτερότητες των εκπαιδευτικών συστημάτων των διαφόρων χωρών, οι ανομοιογενείς εκπαιδευτικές και πολιτισμικές τους παραδόσεις, η κουλτούρα κάθε χώρας, τα διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξής τους, οι αποκλίσεις ως προς τις ακολουθούμενες εκπαιδευτικές πολιτικές και άλλοι ειδικότεροι παράγοντες. Λόγω των διαφοροποιήσεων αυτών είναι δύσκολη η λεπτομερής περιγραφή της διεθνούς πραγματικότητας. Διαφοροποιήσεις υπάρχουν ακόμα και στην εξέταση μιας ορισμένης γεωγραφικής περιοχής (π.χ. Ευρώπη ή χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Παρά τις διαφοροποιήσεις, όμως, μπορούμε να αναφερθούμε σε ορισμένες κοινές τάσεις που εμφανίζονται τις τελευταίες δεκαετίες σε πολλές χώρες.

Τα κύρια χαρακτηριστικά των σύγχρονων τάσεων συνοψίζονται στα εξής:

- α) η συνεχώς αυξανόμενη έμφαση σε ζητήματα αξιολόγησης της εκπαίδευσης, ανάμεσα στα οποία κεντρική θέση κατέχει η αξιολόγηση των σχολικών μονάδων και του διδακτικού προσωπικού,
- β) η χρήση της αξιολόγησης ως βασικού μηχανισμού της ποιοτικής αναβάθμισης της εκπαιδευτικής διαδικασίας και των αποτελεσμάτων της και
- γ) η μεταβολή της θεωρητικής και πρακτικής της προσέγγισης, σύμφωνα με όσα αναφέρονται παρακάτω (Faubert, 2009, OECD, 2013α, Κωνσταντίνου, 2015).

Τα παλαιότερα χρόνια η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών μονάδων και των εκπαιδευτικών ανήκε στην αρμοδιότητα των υψηλόβαθμων στελεχών της εκπαίδευσης, όπως των επιθεωρητών, όπου η αξιολόγηση εστιαζόταν στις ατομικές αξιολογήσεις των εκπαιδευτικών. Όμως, κατά το τελευταίο τέταρτο του 20^{ου} αιώνα δόθηκε έμφαση στην αποτίμηση της οργάνωσης και λειτουργίας της σχολικής μονάδας με ολιστική εκτίμηση της ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας και στόχο είχε την συνεχή βελτίωση του σχολείου. Πολλές Ευρωπαϊκές χώρες, ακολουθώντας τις σύγχρονες τάσεις αναμόρφωσαν τα συστήματα αξιολόγησης των εκπαιδευτικών τους συστημάτων προς το τέλος του 20^{ου} και αρχές του 21^{ου} αιώνα. Το ενδιαφέρον ενισχύθηκε από την τάση για εκπαιδευτική αποκέντρωση που

εμφανίστηκε σε μερικές χώρες κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Επίσης, τα τελευταία χρόνια προωθείται και ενισχύεται ακόμα περισσότερο η αυτοαξιολόγηση ή εσωτερική αξιολόγηση της σχολικής μονάδας, καθώς αφενός υπάρχει η πεποίθηση ότι η εσωτερική αξιολόγηση, μπορεί να εντοπίσει περισσότερο τις δυσλειτουργίες που εμφανίζονται σε κάθε σχολείο και αφετέρου ικανοποιεί το αίτημα των καιρών για ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης. Η ποιότητα της εκπαίδευσης εξαρτάται από το τι γίνεται στη σχολική μονάδα και μέσα στη σχολική τάξη και πως τα σχολεία μπορούν να συνειδητοποιήσουν τις αδυναμίες τους και να αποφασίσουν να τις εξαλείψουν ή να τις μειώσουν. Αυτό επιτυγχάνεται καλύτερα από την αυτοκριτική και τον αυτοέλεγχο των σχολείων και λιγότερο από εξωτερικούς ελέγχους. (Κασσωτάκης, 2016)

Το κίνημα για τα αποτελεσματικά σχολεία εμφανίστηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1970 ως αντίδραση στην άποψη, που προέκυψε από κοινωνιολογικές έρευνες, ότι το σχολείο έχει περιορισμένες δυνατότητες στο να αμβλύνει τις ανισότητες στην εκπαίδευση. Η άποψη αυτή αμφισβητήθηκε από νεώτερες έρευνες, οι οποίες επικεντρώθηκαν στον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών που καθιστούν τα σχολεία αποτελεσματικά καθώς θα πετύχαιναν την βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών. Κατά συνέπεια η αξιολόγηση των σχολείων προσανατολίστηκε στον έλεγχο για την ύπαρξη των χαρακτηριστικών αυτών στη λειτουργία τους. Πολλά από τα χαρακτηριστικά των αποτελεσματικών σχολείων έχουν σχέση με τον τρόπο διδασκαλίας και άλλες δράσεις των εκπαιδευτικών. (Κασσωτάκης, 2016)

Η προσπάθεια για τη δημιουργία καταλόγου χαρακτηριστικών αποτελεσματικότητας κατά τη δεκαετία του 1990, επικρίθηκε ως μη αποδοτική και το ενδιαφέρον στράφηκε στη συνολική ποιοτική αναβάθμιση της λειτουργίας των σχολείων. Οι προσπάθειες έγιναν με στόχο να αμβλυνθούν οι αντιστάσεις απέναντι στην εκπαιδευτική αξιολόγηση, την αποδοχή της από τους εκπαιδευτικούς και να τονιστεί ο ρόλος της στην βελτίωση, ανάπτυξη και την αποτελεσματικότερη λειτουργία των σχολικών μονάδων. Στην ενίσχυση της σημασίας της εσωτερικής αξιολόγησης συνέβαλε η συνειδητοποίηση ότι πολλά προβλήματα δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα οι ενδοσχολικές συγκρούσεις, η αναποτελεσματική ηγεσία, οι παραβατικές συμπεριφορές κλπ. Χρειάζεται εξειδίκευση των μέτρων που λαμβάνονται για πολλά ζητήματα, σε επίπεδο σχολικής μονάδας, σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες του κάθε σχολείου.

Μία άλλη τάση αξιολόγησης των σχολικών μονάδων είναι η προσέγγισή τους ως έξυπνων οργανισμών, που μαθαίνουν από τα λάθη τους και μπορούν να αυτοδιορθώνονται. Το σχολείο εξελίσσεται σε «οργανισμός που μαθαίνει», όταν οι ανθρώπινοι συντελεστές λειτουργούν ως «μανθάνοντες» και δεν διεκπεραιώνουν απλά εντολές από τα ιεραρχικά ανώτερα όργανα. Οι σχολικοί οργανισμοί αποκτούν μεγαλύτερη ευθύνη για την αποτελεσματική λειτουργία τους και περισσότερη αυτονομία σε αρκετές χώρες. Όπως διαπιστώθηκε η αύξηση της αυτονομίας των σχολείων είχε θετικά αποτελέσματα στις επιδόσεις των μαθητών και στη γενικότερη λειτουργία του σχολείου. (OECD, 2011)

Παράλληλα, προωθείται το συμμετοχικό μοντέλο αξιολόγησης, το οποίο αντικαθιστά το αυταρχικό, παραδοσιακό μοντέλο του «Επιθεωρητισμού». Ενισχύεται η συμμετοχή κοινωνικών φορέων, όπως επαγγελματικές οργανώσεις, παράγοντες της τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οποίοι με αυτό τον τρόπο αποκτούν λόγο για το τι συμβαίνει στα σχολεία. Αντίστοιχα στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, παρατηρείται η τάση για εφαρμογή φιλικών μορφών αξιολόγησης, όπως η αξιολόγηση μεταξύ ομοτέχνων, η συμμετοχή των ίδιων των αξιολογούμενων στην αποσαφήνιση των κριτηρίων αξιολόγησης του διδακτικού έργου τους κλπ. (Κασσωτάκης, 2016)

Τις τελευταίες δεκαετίες ασκείται διεθνώς πίεση στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς για την επίτευξη υψηλότερων στόχων. Σε αρκετές χώρες έχουν καθιερωθεί αξιολογήσεις ως προς την επίδοση των μαθητών σε συγκεκριμένες βαθμίδες με στόχο την παρακολούθηση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης. Ενώ μέχρι το 1990 λίγες χώρες στην Ευρώπη χρησιμοποιούσαν εθνικές δοκιμασίες στην υποχρεωτική εκπαίδευση, όπως Ισλανδία, Πορτογαλία, Σκωτία κλπ, μετά το 1990 το μέτρο αυτό υιοθετήθηκε και από άλλες χώρες. Σύμφωνα με στοιχεία από το δίκτυο Ευριδίκη (2009), μόνο έξι χώρες, ανάμεσα τους και η Ελλάδα, δεν εφαρμόζουν εθνικές δοκιμασίες στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Για τις σχολικές μονάδες που δεν ανταποκρίνονται στα ισχύοντα στάνταρ είτε λαμβάνονται μέτρα στήριξης, για να ξεπεράσουν τις αδυναμίες τους, είτε λαμβάνονται εναντίον τους αρνητικές αποφάσεις, σε περίπτωση που δεν κάνουν προσπάθεια βελτίωσης. Ανάλογα ισχύει και για τους εκπαιδευτικούς, με έμφαση στην υποβοήθησή τους μέσω επιμορφώσεων και συμβουλευτικής καθοδήγησης. (Κασσωτάκης, 2016)

Πολλές μελέτες έχουν γίνει για τα κριτήρια της αξιολόγησης είτε της σχολικής μονάδας, είτε των εκπαιδευτικών, και η τάση είναι η διεύρυνση των κριτηρίων με συνδυασμό ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων. Επίσης, με την ανάπτυξη των Νέων Τεχνολογιών στις μέρες μας γίνεται πολύ πιο εύκολη η συλλογή και η ανάλυση των προς αξιολόγηση δεδομένων. Μεγάλες βάσεις δεδομένων δημιουργούνται με δυνατότητα ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ ιδρυμάτων και εκπαιδευτικών. Επιπλέον οι νέες τεχνολογίες και το διαδίκτυο συμβάλλουν στην εύρεση εργαλείων αξιολόγησης, τεχνικών αξιολόγησης και εκθέσεων, καθώς συμβάλλουν και στη διάδοση καλών πρακτικών αξιολόγησης. (Κασσωτάκης, 2016)

Ένας άλλος παράγοντας που έρχεται να ενισχύσει τη λήψη μέτρων αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των σχολείων είναι κατά τον Κασσωτάκη (2016), η οικονομική κρίση, σε πολλές χώρες του κόσμου. Στόχος της αξιολόγησης είναι μέσα σε αυτό το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον να γίνει η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των δημόσιων πόρων που επενδύονται στα σχολεία, ώστε να ευνοηθεί η καλή λειτουργία της δημόσιας δωρεάν εκπαίδευσης και να γίνει πιο ανταγωνιστική προς την ιδιωτική.

Τα τελευταία χρόνια, λόγω της παγκοσμιοποίησης αλλά και λόγω των συνθηκών που διαμορφώθηκαν στην εκπαίδευση, στην αγορά εργασίας, στην οικονομία κλπ ενίσχυσαν τη σημασία που αποδίδεται στην ποιότητα της εκπαίδευσης διεθνώς. Διεθνείς οργανισμοί και κυβερνήσεις έχουν επικεντρώσει το ενδιαφέρον τους στην

εύρεση τρόπων για την ποιοτική αναβάθμιση της λειτουργίας των εκπαιδευτικών συστημάτων και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητάς τους. Αυτή η τάση αποκαλείται από ορισμένους συγγραφείς «ρεύμα ποιότητας» και έχει συνδεθεί με την αξιολόγηση στην εκπαίδευση. Αποτέλεσμα αυτής της τάσης είναι να μετατεθεί η έμφαση από τις ποσοτικές επιδιώξεις, π.χ αύξηση της φοίτησης στις ανώτερες εκπαιδευτικές βαθμίδες στα ποιοτικά αποτελέσματα του σχολείου. (Κασσωτάκης, 2016)

Όμως παρουσιάζονται πολλά προβλήματα στην αποτίμηση της ποιότητας στην εκπαίδευση. Ανάμεσα σε αυτά είναι οι διαφοροποιήσεις ως προς την έννοια του όρου και οι πολλές διαφορετικές προσεγγίσεις του περιεχομένου από τους διάφορους μελετητές.

Με τον όρο «ποιότητα» (ενός προϊόντος, αγαθού ή μιας υπηρεσίας) εννοούμε, σύμφωνα με τον Κασσωτάκη (2016), την ύπαρξη χαρακτηριστικών που ικανοποιούν την πλειονότητα των καταναλωτών ή των χρηστών ή των αποδεκτών. Παρόμοια άποψη έχουν πολλοί άλλοι συγγραφείς (Grosby, 1979, ISO, 1986, Deming, 1993, Harrington & Harrington, 1994, Adams, 1998, Juran & Gryna, 1999, Καρατζιά-Σταυλιώτη & Λαμπρόπουλος, 2006). Ένας διαφορετικός ορισμός δίνεται από τον Διεθνή Οργανισμό Τυποποίησης (ISO), σύμφωνα με τον οποίο η ποιότητα είναι «το σύνολο των χαρακτηριστικών μιας οντότητας (προϊόντος ή παρεχόμενης υπηρεσίας), που την καθιστούν ικανή να καλύπτει εκφρασμένες και συνεπαγόμενες ανάγκες».

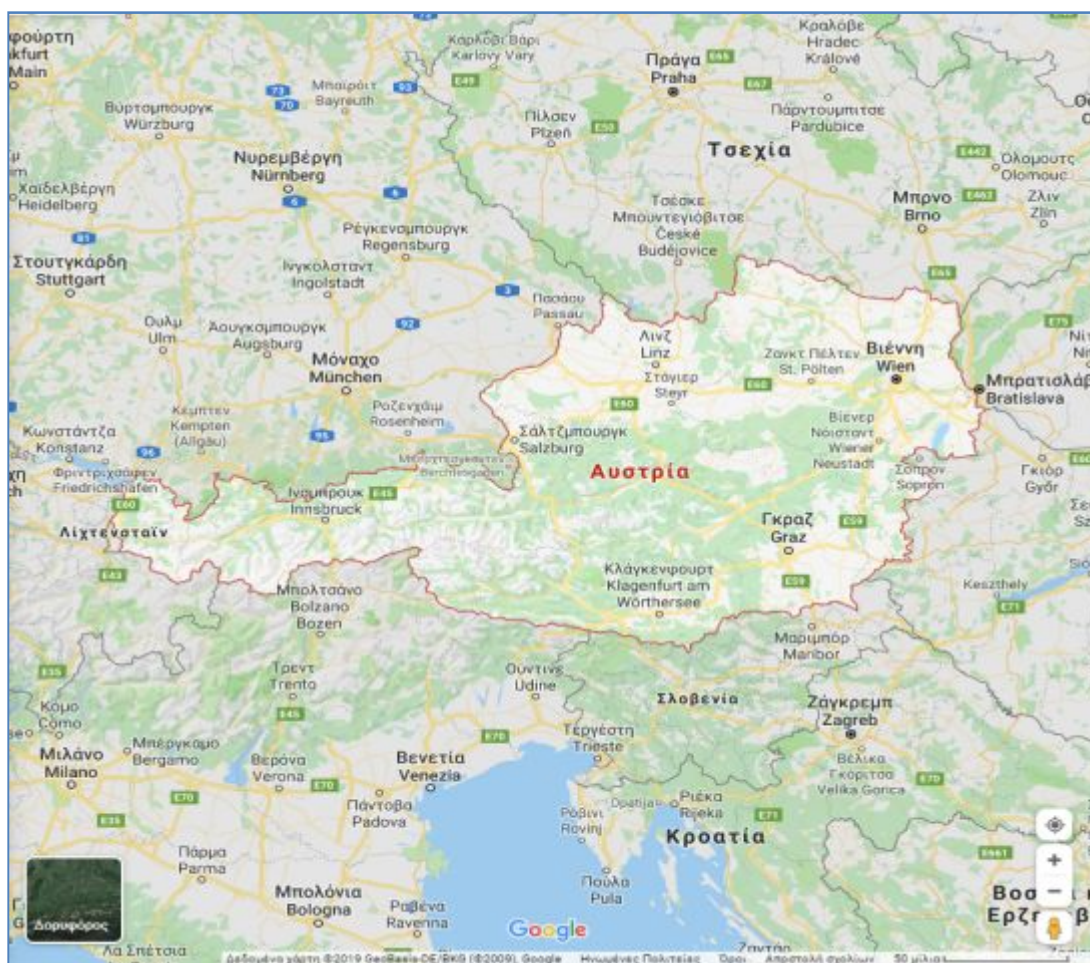
Σύμφωνα με τα παραπάνω, όταν μιλάμε για «Ποιότητα στην εκπαίδευση» εννοούμε ότι στο εκπαιδευτικό σύστημα ή στη σχολική μονάδα αναλόγως, εντοπίζονται αυτά τα χαρακτηριστικά που, από την πλειονότητα των πολιτών θεωρούνται αναγκαία για την επίτευξη των επιδιωκόμενων εκπαιδευτικών στόχων, στο μέγιστο δυνατό βαθμό. Για την εξέταση της ποιότητας στην εκπαίδευση δεν εξετάζεται μόνο ο βαθμός ικανοποίησης των γνωστικών στόχων και δεξιοτήτων αλλά εξετάζεται επίσης η ανάπτυξη κοινωνικο-συμμετοχικών δεξιοτήτων των αποφοίτων και η γενικότερη πνευματική καλλιέργεια του ατόμου. Επιδιώκεται επίσης, η διάπλαση από το εκπαιδευτικό σύστημα ενάρετων και υπεύθυνων πολιτών. Δεν υπάρχει μόνο μία άποψη για το ποια είναι τα χαρακτηριστικά που ορίζουν ως «ποιοτικό» ένα εκπαιδευτικό σύστημα ή μία σχολική μονάδα. Άλλοι μελετητές δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα στην πληρότητα του περιεχομένου σπουδών, άλλοι στον εκσυγχρονισμό των αναλυτικών προγραμμάτων, άλλοι στη διδακτική διαδικασία και άλλοι στην αξιολόγηση μαθητών. Επίσης, διαφωνίες υπάρχουν σε θέματα ποσοτικής ή ποιοτικής επάρκειας του διδακτικού προσωπικού, στη διοίκηση και λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, στο κλίμα και τις σχέσεις, στις υποδομές και στην επάρκεια των πόρων που διατίθενται στην εκπαίδευση. (Alkin, 2004). Συνήθως, η σύγχρονη τάση για την αποτίμηση της ποιότητας της εκπαίδευσης είναι να γίνεται με συνδυασμό των παραπάνω. Ποικίλοι δείκτες χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό της ποιότητας, σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, οι οποίοι σχετίζονται με τα παραπάνω χαρακτηριστικά. Οι δείκτες αυτοί είναι σημαντικοί όχι μόνο για την αξιολόγηση της ποιότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων αλλά και για τη σύγκριση μεταξύ τους. (Κασσωτάκης, 2016)

Τέλος, η σύγχρονη τάση για την ποιότητα στην εκπαίδευση είναι συνυφασμένη τόσο με το σκοπό όσο και τις μεθόδους που χρησιμοποιεί η αξιολόγηση, ώστε να μην χρησιμοποιείται μόνο απολογιστικά για μέτρηση της απόδοσης, αλλά να αποτελεί μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας. (Estimate, 2007B')

Κεφάλαιο 2. Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα

2.1 Το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα

Η Αυστρία είναι κράτος της Κεντρικής Ευρώπης, όπως φαίνεται και στον παρακάτω χάρτη (εικόνα 2.1). Έχει έκταση 83.871 Km² και πληθυσμό 8.859.992 κάτοικους. Αποτελεί ομοσπονδία εννέα κρατιδίων με πολιτεύμα προεδρευόμενη δημοκρατία (ομοσπονδιακή). Κάθε κρατίδιο έχει δική του κυβέρνηση και νομοθετικό σώμα. Το 90% του πληθυσμού είναι Αυστριακοί Γερμανικής καταγωγής, επίσημη γλώσσα είναι τα Γερμανικά, ενώ το 74% του πληθυσμού είναι χριστιανοί καθολικοί.¹

Εικόνα 2.1: Ευρωπαϊκός χάρτης Google

Η Αυστρία ανήκει στη ζώνη του ευρώ και είναι μια σχετικά πλούσια χώρα με κατά κεφαλή ΑΕΠ 38.000 € για το 2018 (πίνακας 1 του παραρτήματος 1). Καλύτερη εικόνα του βιοτικού επιπέδου των Αυστριακών, αλλά και των υπόλοιπων Ευρωπαίων, δίνει η κατάταξη που έχει κάνει η Eurostat για τις Ευρωπαϊκές χώρες με βάση τις μονάδες αγοραστικής δύναμης (ΜΑΔ) στην οποία η Αυστρία είναι αρκετά ψηλά στον

¹ <https://el.wikipedia.org/wiki/Αυστρία>

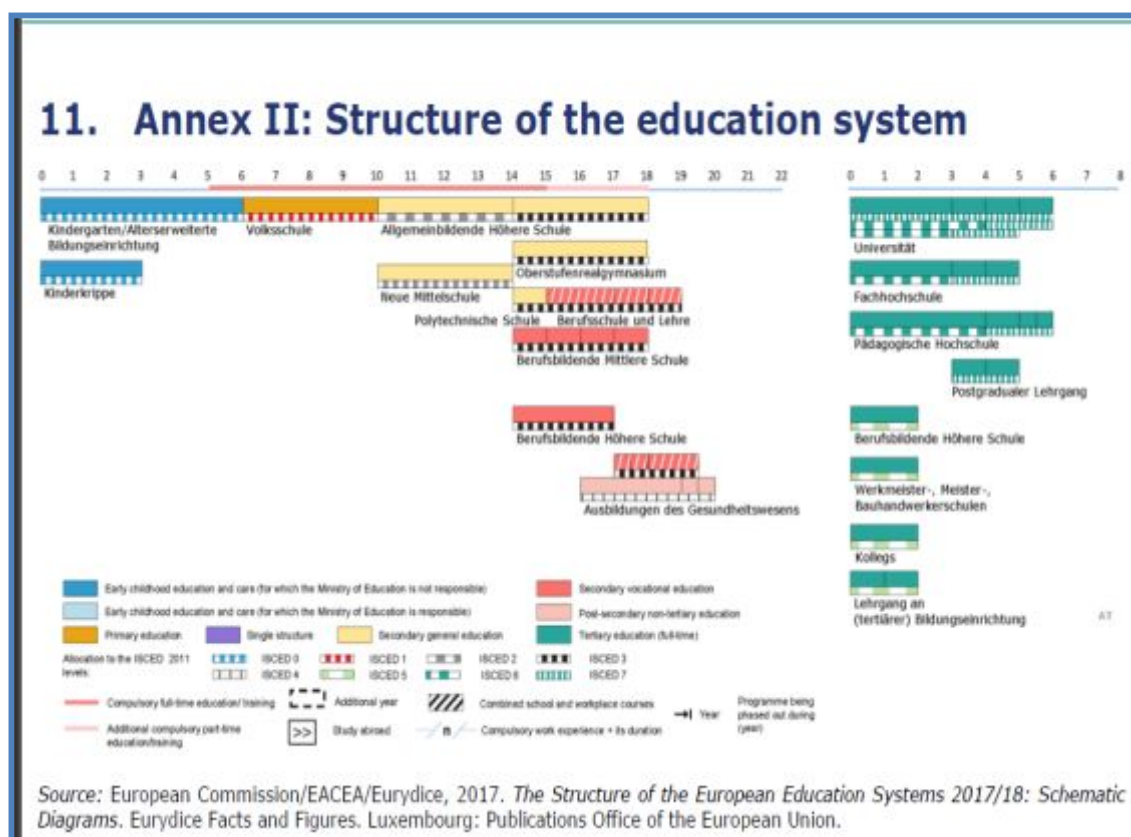
πίνακα με ΜΑΔ ίσο με 127 (πίνακας 3 του παραρτήματος 1) σύμφωνα με τα στοιχεία Ιουνίου 2019 (ΜΑΔ =100 είναι ο μέσος όρος της Ε.Ε.). Η ανεργία στην Αυστρία είναι πολύ χαμηλή, σύμφωνα με τα στοιχεία Ιουνίου 2019 από την Eurostat είναι στο 4,5% (πίνακας 2 του παραρτήματος 1).

2.1.1 Η δομή και η οργάνωση του Αυστριακού εκπαιδευτικού συστήματος

Η δημοκρατία, η ανθρωπιά, η αλληλεγγύη, η ειρήνη και η δικαιοσύνη, η ανεκτικότητα και η προσβασιμότητα στο εκπαιδευτικό σύστημα όλων ανεξάρτητα από τη φυλή, την κοινωνική θέση και το οικονομικό υπόβαθρο, είναι οι βασικές αρχές που απορρέουν από το Αυστριακό ομοσπονδιακό συνταγματικό δίκαιο και διέπουν την εκπαίδευση στην Αυστρία.

Παιδική εκπαίδευση και φροντίδα - Early Childhood Education and Care (ECEC), Προσχολική, Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Οι βρεφονηπιακοί και οι παιδικοί σταθμοί στην Αυστρία στην πραγματικότητα δεν αποτελούν μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά λειτουργούν με ευθύνη της τοπικής αυτοδιοίκησης, η οποία είναι υπεύθυνη και για την εφαρμογή της αντίστοιχης νομοθεσίας. Το 60% των παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών είναι δημόσιοι και το 40% είναι ιδιωτικοί με μεγάλη συμμετοχή της εκκλησίας.

Γράφημα 2.1: Η δομή του Αυστριακού εκπαιδευτικού συστήματος.

Πηγή: Eurydice

Από τον Σεπτέμβριο του 2010 νομοθετήθηκε η υποχρεωτική παρακολούθηση νηπιαγωγείου για παιδιά ηλικίας 5 ετών, η οποία παρέχεται δωρεάν για τουλάχιστον 4 ημέρες και 16 ώρες την εβδομάδα. Οι δομές μέχρι το νηπιαγωγείο ανήκουν στη βαθμίδα ISCED 0.

Η σχολική εκπαίδευση είναι υποχρεωτική για εννέα χρόνια και αρχίζει από την ηλικία των 6 ετών.

Όλοι οι Αυστριακοί μαθητές ηλικίας 6 έως 10 ετών παρακολουθούν υποχρεωτικά το Δημοτικό σχολείο για 4 χρόνια (βαθμίδα ISCED 1).

Η υποχρεωτική εκπαίδευση συνεχίζει για άλλα 4 έτη στο κατώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο με ηλικιακή κάλυψη μαθητών από τα 11 έως τα 14 έτη τους, (βαθμίδα ISCED 2) με τις εξής επιλογές:

- ✓ **Γενικό Γυμνάσιο** (Allgemein bildende Höhere Schule), που είναι το κατώτερο επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- ✓ **Νέο Γυμνάσιο** (ή νέο σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης - Neue Mittelschule) το οποίο έχει προσανατολισμό στην Επαγγελματική εκπαίδευση.

Η ηλικία των μαθητών										
0-3	3 - 6	6 - 10	10 - 14	15	16	17	18	19	20	
ISCED 0		ISCED 1	ISCED 2	ISCED 3						
βρεφικός σταθμός Kinder krippe	νηπιαγωγείο	δημοτικό σχολείο Volksschule	δευτεροβάθμια εκπαίδευση Allgemeinbildende Höhere Schule							
			νέο δευτεροβάθμιο σχολείο Neue Mittelschule							
				ειδικού τύπου ανώτερου κύκλου Oberstufenrealgymnasium						
			προ-επαγγελματικό σχολείο Πολυτεχνική Σχολή	μερικής απασχόλησης επαγγελματικής σχολής και μαθητείας Berufsschule und Lehre						
				σχολείο για την ενδιδίμεση επαγγελματική εκπαίδευση Berufsbildende Mittlere Schule						
				κολέγιο τριτοβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης Berufsbildende Höhere Schule						
							προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στα επαγγέλματα της υγειονομικής περιθαλψής Ausbildungen Gesundheitswesen			

Πίνακας 2.1: Δομή Αυστριακού εκπαιδευτικού συστήματος πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Πηγή Eurydice.

Στη συνέχεια οι μαθητές ολοκληρώνοντας την υποχρεωτική εκπαίδευση στην ηλικία των 14 ετών έχουν τη δυνατότητα συνέχισης των σπουδών τους είτε στη

Γενική Εκπαίδευση ή σε ένα πλήθος επιλογών στην Επαγγελματική εκπαίδευση, η οποία στην Αυστρία συγκεντρώνει τη συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών σε ποσοστό περίπου 75% έναντι της Γενικής εκπαίδευσης που την ακολουθεί μόνο το 25% των μαθητών. Οι εκπαιδευτικές δομές που ακολουθούν την υποχρεωτική εκπαίδευση ανήκουν στη βαθμίδα ISCED 3. Οι επιλογές της Επαγγελματικής εκπαίδευσης για τον Αυστριακό μαθητή των 14 ετών είναι²:

- **Ειδικού τύπου Γυμνάσιο** ανώτερου δευτεροβάθμιου κύκλου με διάρκεια 4 έτη στις ηλικίες 14 έως 18 (Oberstufenrealgymnasium) .
- **Προ επαγγελματικό σχολείο ή Πολυτεχνική σχολή** για 1 έτος στην ηλικία 14-15 και στη συνέχεια σχολή Μαθητείας (διττή εκπαίδευση) με μερική διδασκαλία και παράλληλη εργασία στην ειδικότητα σπουδών (Berufsschule und Lehre). Η διάρκεια στις Σχολές Μαθητείας είναι τρία έτη στην ηλικία μαθητών από 15 έως 18.
- **Επαγγελματικό Γυμνάσιο** (ενδιάμεση επαγγελματική εκπαίδευση) με διάρκεια 4 έτη στις ηλικίες 14 έως 18 (Berufsbildende Mittlere Schule) .
- **Επαγγελματικό κολλέγιο** με διάρκεια 3 έτη στις ηλικίες 14 έως 17 (Berufsbildende Höhere Schule). Έπειτα από το Επαγγελματικό κολλέγιο μπορεί να συνεχίσει σε σχολεία με προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στα επαγγέλματα της υγειονομικής περίθαλψης που διαρκούν 2 έτη (Ausbildungen Gesundheitswesen) ηλικίες 18 έως 19.
- **Σχολεία επαγγελματιών Υγείας** που παρέχουν επίσης προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στα επαγγέλματα της υγειονομικής περίθαλψης (Ausbildungen Gesundheitswesen) αλλά είναι τριετή και καλύπτουν τις μαθητικές ηλικίες από 17 έως 19 ετών και ανήκουν στη μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση στη βαθμίδα ISCED 4.

Είναι φανερή η στήριξη και προώθηση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στην Αυστρία από την πλευρά της πολιτείας αλλά και η αποδοχή της από την πλευρά της κοινωνίας.

Διοικητική οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος

Η διοίκηση ολόκληρου του εκπαιδευτικού συστήματος στην Αυστρία κατανέμεται σε τρία επίπεδα³ :

- 1. Ομοσπονδιακό / Κεντρικό επίπεδο** με φορέα το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας, Επιστήμης και Έρευνας. Σύμφωνα με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 2017, από 1/1/2019 ιδρύθηκαν εννέα κοινά εκπαιδευτικά συμβούλια μεταξύ του Αυστριακού κράτους και των εννέα ομοσπονδιών που το απαρτίζουν.
- 2. Επίπεδο κρατιδίων** (εννέα κρατίδια).

²https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/secondary-and-post-secondary-non-tertiary-education-1_en

³https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/administration-and-governance-central-and-or-regional-level-1_en

3. Επίπεδο δήμων.

Σε ότι αφορά τη προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (νηπιαγωγεία και παιδικοί σταθμοί) η διοίκησή τους έχει την εξής μορφή:

1. Σε ομοσπονδιακό επίπεδο, το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας, Επιστημών και Έρευνας είναι υπεύθυνο για τη χάραξη πολιτικών και για την εκπαίδευση και την κατάρτιση των εκπαιδευτικών της.

2. Οι κυβερνήσεις των κρατιδίων νομοθετούν πάνω σε αυτή την πολιτική και είναι υπεύθυνες για την εφαρμογή της.

3. Δήμοι, εκκλησίες και άλλοι ιδιωτικοί φορείς είναι υπεύθυνοι για τη συντήρηση νηπιαγωγείων και παιδικών σταθμών.

Σε ότι αφορά τη πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση:

1. Σε ομοσπονδιακό επίπεδο, το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας, Επιστήμης και Έρευνας είναι η ανώτατη εκτελεστική εξουσία σε όλα τα θέματα που άπτονται της σχολικής εκπαίδευσης. Είναι γεγονός ότι οι γενικοί Διευθυντές του Υπουργείου είναι τοποθετημένοι με θητεία και δεν αντικαθίστανται με τις αλλαγές πολιτικών καταστάσεων και προσώπων. Το Ομοσπονδιακό Υπουργείο είναι υπεύθυνο για τη νομοθεσία και την εκτέλεση (σε ορισμένες περιπτώσεις μαζί με το νεοσυσταθέν «συμβούλιο εκπαίδευσης») όλων των θεμάτων που αφορούν:

- Το σύνολο του συστήματος ανώτερης δευτεροβάθμιας γενικής εκπαίδευσης και ολόκληρο το σύστημα της ενδιάμεσης και ανώτερης τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης.
- Τα προγράμματα σπουδών.
- Την διαρθρωτική οργάνωση των εκπαιδευτικών αρχών.
- Τα ιδιωτικά σχολεία.
- Την εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών.
- Τις επιχορηγήσεις και γενικά τη χρηματοδότηση των σχολείων.

2. Στο επίπεδο κρατιδίων και στην περίπτωση της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από 1/1/2019 για την εφαρμογή της σχολικής νομοθεσίας και τη διοίκηση του σχολικού τομέα υπάρχει μια ενιαία αρχή, το **εκπαιδευτικό συμβούλιο**. Είναι κοινή αρχή της Κεντρικής Ομοσπονδίας και των κρατιδίων και αποτελείται από μια εκτελεστική επιτροπή (αρμόδια κυρίως για τη διοίκηση προσωπικού και τα οικονομικά θέματα) καθώς και την παιδαγωγική υπηρεσία (υπεύθυνη για την εποπτεία του σχολείου). Η συντήρηση των κτιρίων υποστηρίζεται από τα κρατίδια με οικονομικές επιχορηγήσεις (επαρχιακά ταμεία κατασκευής σχολείων).

3. Στο τοπικό επίπεδο κυρίως οι δήμοι αλλά και η εκκλησία, είναι υπεύθυνοι για τη συντήρηση γενικών υποχρεωτικών σχολείων. Τα καθήκοντα αυτά ανατίθενται στους

δήμους με νομοθεσία κρατιδίου και εφαρμόζονται από τους δήμους υπό την εποπτεία των **κρατιδίων**, τα οποία χορηγούν οικονομική στήριξη. Η σχολική διοίκηση σε **θεσμικό επίπεδο** εξασκείται από τους διευθυντές των σχολείων και το σχολικό συμβούλιο. Οι διευθυντές των σχολείων προεδρεύουν του συμβουλίου και είναι υπεύθυνοι για την παιδαγωγική διοίκηση του σχολείου, την οργανωτική ανάπτυξη, την πρόσληψη και τη διαχείριση του προσωπικού, τη διαχείριση της ποιότητας, τη διαχείριση των πόρων.

Σχετικά με το βαθμό συγκέντρωσης ή αποκέντρωσης των εκπαιδευτικών συστημάτων, ο ΟΟΣΑ πραγματοποίησε μια έρευνα η οποία αφορά τους δείκτες αυτονομίας των σχολείων. Από τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας, προέκυψε ότι στο Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα μόνο το 58,3% των σημαντικών αποφάσεων λαμβάνονται σε επίπεδο σχολείου, ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος των χωρών του ΟΟΣΑ που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι 71,3% (πίνακας 13 του παραρτήματος 1). Τα στοιχεία αυτά έχουν επικαιροποιηθεί τον Φεβρουάριο του 2018. Σε γενικές γραμμές το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα είναι ήπια συγκεντρωτικό.

Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Αυστρία παρέχεται από τις εξής κατηγορίες εκπαιδευτικών ιδρυμάτων⁴ (γράφημα 2.1):

➤ Τα Πανεπιστήμια (Universität)

Τα πανεπιστήμια στην Αυστρία είναι δημόσια αλλά και ιδιωτικά. Συγκεκριμένα λειτουργούν 22 δημόσια πανεπιστήμια και 12 ιδιωτικά πανεπιστήμια. Βασικά αντικείμενα σπουδών είναι οι ανθρωπιστικές και νομικές επιστήμες με διάρκεια σπουδών 3 έως 4 χρόνια που αποδίδουν 180 έως 240 ECTS, μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών διάρκειας 1 έως 2 έτη, που αποδίδουν 60 έως 120 ECTS και τριετή διδακτορικά προγράμματα σπουδών. Τα ιδιωτικά πανεπιστήμια δεν χρηματοδοτούνται από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση ενώ τα προγράμματα σπουδών τους υποβάλλονται προς πιστοποίηση σε αρμόδιο όργανο του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Παιδείας, Επιστήμης και Έρευνας.

➤ Τα Πανεπιστήμια Εφαρμοσμένων Επιστημών (Fachhochschule).

Στην Αυστρία λειτουργούν 21 Πανεπιστήμια Εφαρμοσμένων Επιστημών. Τα αντικείμενα σπουδών τους είναι στους τομείς:

- ✓ Μηχανική,
- ✓ Οικονομικά,
- ✓ Επιστήμες Υγείας,
- ✓ Κοινωνικές επιστήμες,
- ✓ Φυσικές επιστήμες,
- ✓ Σχεδιασμός / τέχνες και

⁴ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/higher-education-1_en

- ✓ Στρατιωτικές / Επιστήμες Ασφάλειας.

➤ Τα **Εκπαιδευτικά Κολλέγια** ή **Πανεπιστημιακά Κολλέγια Εκπαίδευσης Εκπαιδευτικών (Pädagogische Hochschulen)**.

Στην Αυστρία λειτουργούν 14 Εκπαιδευτικά Κολλέγια τα οποία παρέχουν πανεπιστημιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών για την απόκτηση πιστοποιητικών διδασκαλίας σε μέλλοντες εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπως:

- το δίπλωμα υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Pflichtschulabschluss),
- ή το πιστοποιητικό άδειας μαθητείας (Lehrabschlussprüfung)

αλλά και Προγράμματα Δεύτερης Ευκαιρίας, που αποσκοπούν στην απόκτηση προσόντων από ενήλικες στον επίσημο εκπαιδευτικό τομέα. Τα Εκπαιδευτικά Κολλέγια είναι υποχρεωμένα να προσφέρουν επιμορφωτικά προγράμματα κατάρτισης για όλες τις ειδικότητες των εκπαιδευτικών.

Τα πανεπιστήμια και κολλέγια είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και ελέγχονται νομικά από το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας, Επιστήμης και Έρευνας. Το νέο μοντέλο χρηματοδότησης των πανεπιστημίων που εφαρμόζεται από το 2018 ονομάζεται μοντέλο τριών πυλώνων, επειδή ο συνολικός προϋπολογισμός κάθε πανεπιστημίου θα αποτελείται από τρεις μερικούς «πυλώνες χρηματοδότησης»:

- ✓ Το ποσό για τη «διδασκαλία»,
- ✓ Το ποσό για «έρευνα / εξέλιξη και εκτίμηση των τεχνών» και
- ✓ Το ποσό για τις περιοχές «υποδομή και στρατηγική ανάπτυξη»

Ο υπολογισμός των μερικών ποσών για τις δύο πρώτες περιοχές βασίζεται σε συγκεκριμένους δείκτες, για παράδειγμα ο αριθμός των φοιτητών που λαμβάνουν ενεργά εξετάσεις που αντιστοιχούν σε έναν ορισμένο αριθμό πιστωτικών μονάδων ECTS στην περιοχή «διδασκαλία». Υπάρχουν επίσης ανταγωνιστικοί δείκτες ως πρόσθετο κίνητρο (π.χ. δομημένα διδακτορικά προγράμματα). Αυτό κατέστη δυνατό λόγω της σημαντικής αύξησης του προϋπολογισμού για τα πανεπιστήμια που είναι 1,3 δις. € επιπλέον για την περίοδο 2019-2021.

Στην περιοχή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης λειτουργούν επίσης διάφορα κολλέγια τριετούς διάρκειας και συγκεκριμένα τα:

- ✓ Βιομηχανικά κολέγια (Werkmeisterschule).
- ✓ Κολέγια τριτοβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης (Berufsbildende Höhere Schule).
- ✓ Κολέγια μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Kolleg)
- ✓ Κολλέγια τριτοβάθμιων προγραμμάτων (Tertiärer Lehrgang)

2.1.2 Χρηματοδότηση εκπαίδευσης και εκπαιδευτικές υποδομές

Η χρηματοδότηση των εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη, κατά την τελευταία δεκαετία περίπου, παρουσίασε μια μείωση της τάξης του 0,6% εκφρασμένη ως ποσοστό του μέσου όρου του ΑΕΠ, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat. Το

Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα είχε μια αντίστοιχη χρηματοδότηση πολύ κοντά στον Ευρωπαϊκό μέσο όρο⁵, όπως φαίνεται στον πίνακα 2.2.

Πίνακας 2.2: Δαπάνες για την εκπαίδευση (ποσοστό του ΑΕΠ)

Έτος	2009		2014		2016		2017	
	Ε. Ε.	Αυστρία	Ε. Ε.	Αυστρία	Ε. Ε.	Αυστρία	Ε. Ε.	Αυστρία
Επενδύσεις (δαπάνες) στην εκπαίδευση (ποσοστό του ΑΕΠ)	5,2 %	5,1 %	4,9 %	4,9 %	4,7 %	4,9%	4,6 %	4,8 %

Όμως πιο αντικειμενικά από την πλευρά των αριθμών, με κριτήριο και νομισματική έκφραση το ευρώ, ο κάθε Αυστριακός μαθητής χρηματοδοτήθηκε ικανοποιητικά, όπως φαίνεται στον πίνακα 2.3.

Πίνακας 2.3: Δαπάνες ανά μαθητή και επίπεδο (€)

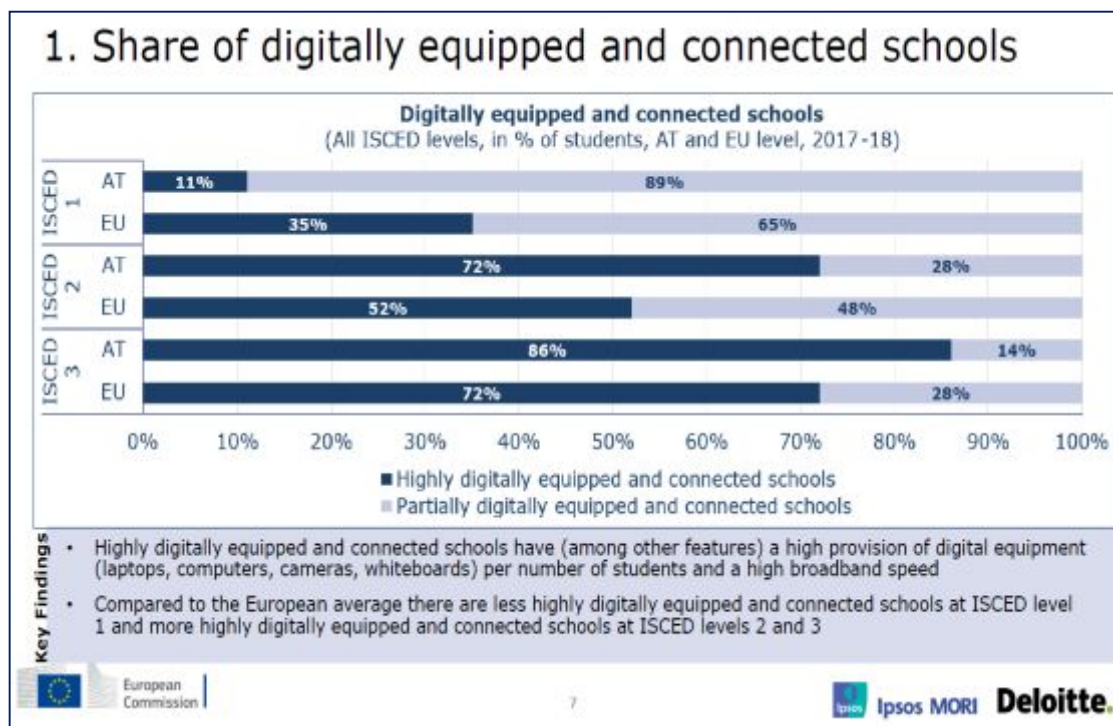
Δαπάνες ανά μαθητή και επίπεδο (€)	Ε. Ε. 2015	Αυστρία 2016
ISCED 0	6.111	7.540
ISCED 1	6.248	8.948
ISCED 2	7.243	11.846
ISCED 3-4	7.730	11.353
ISCED 5-8	11.413	13.337

Η εφαρμογή και χρήση των **Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)** στο Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζει καλή εικόνα σε γενικές γραμμές. Στα Αυστριακά σχολεία γίνεται χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σε αντίστοιχη έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε Ευρωπαϊκό επίπεδο κατά το σχολικό έτος 2017-2018 σχετικά με την ύπαρξη και χρήση των ΤΠΕ με δείγμα 400 περίπου σχολείων ανά χώρα, που περιελάμβανε συνεντεύξεις με τους διευθυντές και τους εκπαιδευτικούς των σχολείων αλλά και μαθητές και γονείς, εξήχθησαν για το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα τα εξής συμπεράσματα:

➤ Το ποσοστό των Αυστριακών σχολείων που διαθέτουν υψηλό επίπεδο ψηφιακού εκπαιδευτικού εξοπλισμού (H/Y σταθερούς και φορητούς, διαδραστικούς πίνακες, βιντεοκάμερες κλπ) και υψηλή ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο, είναι αισθητά

⁵ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019

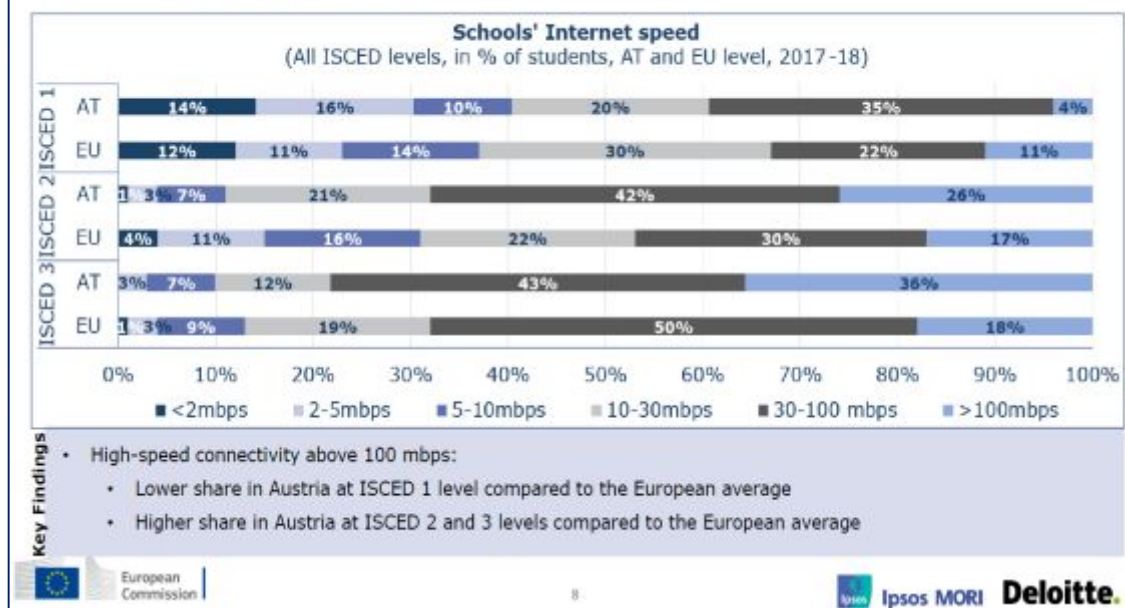
μεγαλύτερο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και συγκεκριμένα στα εκπαιδευτικά επίπεδα ISCED 2, είναι **72%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **52%** και ISCED 3 είναι **86%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **72%**, αλλά υστερεί στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση εκπαιδευτικό επίπεδο ISCED 1 που είναι **11%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **35%**.

Γράφημα 2.2: Ποσοστό Αυστριακών σχολείων ψηφιακά εξοπλισμένων και διαδικτυακά συνδεδεμένων. Πηγή : European Commission

➤ Αντίστοιχη εικόνα παρουσιάζει και το ποσοστό των Αυστριακών σχολείων που διαθέτουν γρήγορες συνδέσεις στο διαδίκτυο, όπου πάλι, είναι αισθητά μεγαλύτερο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και συγκεκριμένα στα εκπαιδευτικά επίπεδα ISCED 2 όπου το **68%** των Αυστριακών σχολείων διαθέτει γρήγορες συνδέσεις πάνω από 30 Mbps, έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **47%** και ISCED 3, όπου το **79%** των Αυστριακών σχολείων διαθέτει γρήγορες συνδέσεις πάνω από 30 Mbps έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **68%** αλλά και στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση στο εκπαιδευτικό επίπεδο ISCED 1, όπου το **39%** των Αυστριακών σχολείων διαθέτει γρήγορες συνδέσεις πάνω από 30 Mbps έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **33%**.

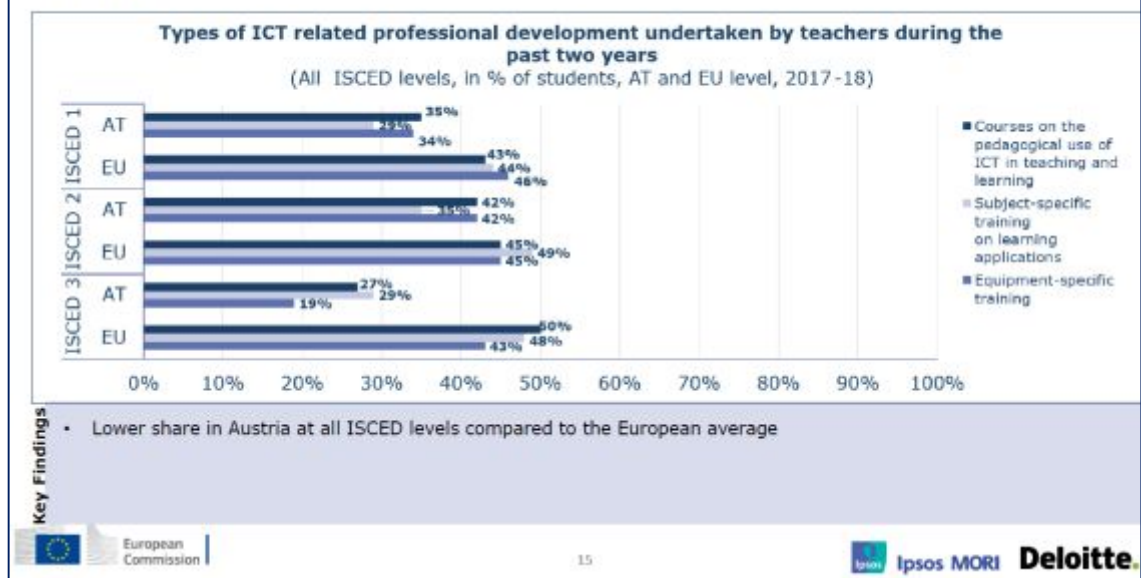
2. Schools' Internet speed

Γράφημα 2.3: Ποσοστά Αυστριακών σχολείων με κριτήριο την ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο. Πηγή : European Commission

Σημαντικό εύρημα είναι ότι οι Αυστριακοί εκπαιδευτικοί δεν χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ στην διδασκαλία τους όσο οι υπόλοιποι κατά μέσο όρο Ευρωπαίοι συνάδελφοί τους, δείχνοντας υστέρηση σε όλες τις βαθμίδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης από 3% έως και 24%.

9. Type of training of teachers

Γράφημα 2.4: Ποσοστό και είδος ΤΠΕ που χρησιμοποιούν οι Αυστριακοί εκπαιδευτικοί. Πηγή : European Commission

2.1.3 Εκπαιδευτικό προσωπικό

Οι εκπαιδευτικοί στην Αυστρία που απασχολούνται στην υποχρεωτική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, υπάγονται εργασιακά στο αντίστοιχο κρατίδιο της Αυστριακής ομοσπονδίας σε αντίθεση με τους εκπαιδευτικούς της μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι οποίοι είναι ομοσπονδιακοί υπάλληλοι. Οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στην προσχολική ηλικία (ISCED 0, βρεφονηπιακοί σταθμοί, παιδικοί σταθμοί και νηπιαγωγεία) υπάγονται στη τοπική αυτοδιοίκηση (έντονη είναι και η παρουσία της εκκλησίας) και είναι απόφοιτοι πενταετών κολλεγίων ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης (ECEC). Οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι απόφοιτοι των πανεπιστημιακών παιδαγωγικών τμημάτων. Με ομοσπονδιακό νόμο του 2013 (Federal Act on the New Teacher Training Scheme 2013), όλοι οι Αυστριακοί εκπαιδευτικοί υποχρεώθηκαν σε επιμορφωτικές σπουδές σε αντίστοιχα Πανεπιστημιακά τμήματα.

Είναι ενδιαφέρουσα η διαδικασία επιλογής των υποψήφιων εκπαιδευτικών για την είσοδό τους στο αντίστοιχο πανεπιστήμιο που υποδηλώνει την ευαισθησία και την προσοχή που επιδεικνύει το Αυστριακό κράτος στην επιλογή των κατάλληλων εκπαιδευτικών. Για τους εκπαιδευτικούς που πρόκειται να διδάξουν στο προσχολικό επίπεδο (ISCED 0) εκτός από την επιτυχή παρακολούθηση των σπουδών προβλέπεται και μια δοκιμασία επάρκειας δεξιοτήτων πριν την είσοδό τους στο πενταετές επαγγελματικό κολλέγιο ECEC. Οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, εκτός από την επιτυχή συμμετοχή τους στις αντίστοιχες εξετάσεις, πρέπει να πιστοποιήσουν την καταλληλότητά τους για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, με μια διαδικασία αυτοαξιολόγησης μέσω Η/Υ. Είναι μια υποχρεωτική τυποποιημένη τριώρη δοκιμασία που περιλαμβάνει σταθμισμένα τεστ ελέγχου βασικών γνώσεων αλλά και τεστ καταλληλότητας που πρέπει να ολοκληρώσουν επιτυχώς ώστε να γίνουν δεκτοί από το αντίστοιχο Πανεπιστήμιο. Πολλά Πανεπιστήμια εκτός της γραπτής δοκιμασίας και της απομακρυσμένης αυτοαξιολόγησης των υποψηφίων, απαιτούν και προσωπική συνέντευξη πριν κάνουν δεκτό τον υποψήφιο. Με βάση και κριτήριο τα παραπάνω αποτελέσματα καταρτίζονται οι πίνακες επιτυχόντων ανά πανεπιστήμιο. Δεν σταματά όμως η κρίση καταλληλότητας εδώ. Με το τέλος του 1^{ου} εξαμήνου σπουδών οι φοιτητές πλέον των εκπαιδευτικών σχολών δίνουν τις λεγόμενες εξετάσεις προσανατολισμού (STEOP) που σκοπό έχουν να διαγνώσουν αν οι φοιτητές μπορούν να αποκτήσουν τις προσωπικές και επαγγελματικές δεξιότητες που απαιτούνται για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού προκειμένου να υποβληθούν σε περαιτέρω κατάρτιση. Μόνο με την επιτυχή ολοκλήρωση των εξετάσεων αυτών μπορεί ο φοιτητής να συνεχίσει τις σπουδές του. Χαρακτηριστική είναι η ανάρτηση του Πανεπιστημίου της Βιέννης στην ιστοσελίδα του σχετικά με τις εξετάσεις STEOP όπου αναφέρει :

«The aim of the STEOP is to give you an insight into your studies and enable you to assess:

- *whether the course contents are in line with your personal expectations in the programme, and*
- *if you can meet the requirements for the degree programme.*

Only after passing all STEOP examinations, you can attend additional courses and take further examinations.»

Κάθε φοιτητής έχει δικαίωμα να δώσει τις εξετάσεις STEOP μέχρι τέσσερις φορές. Αν και η τέταρτη φορά είναι ανεπιτυχής τότε αναστέλλεται η φοίτηση του για διάρκεια τριών εξαμήνων. Μετά την παρέλευση των τριών εξαμήνων μπορεί να επιθυμεί να εγγραφεί ξανά στο ίδιο τμήμα από την αρχή.

The screenshot shows the website for the University of Vienna, specifically the page for the Introductory and orientation period (STEOP). The page is titled "Introductory and orientation period (STEOP)" and contains the following text:

Almost all bachelor's, teacher accreditation and diploma programmes require you to complete an introductory and orientation period (STEOP) during the first semester. The aim of the STEOP is to give you an insight into your studies and enable you to assess

- whether the course contents are in line with your personal expectations in the programme, and
- if you can meet the requirements for the degree programme.

Only after passing all STEOP examinations, you can attend additional courses and take further examinations. All examination dates are scheduled in such a way that you can continue your studies in the subsequent semester, as soon as you have successfully completed the STEOP.

You can retake examinations three times. If the fourth examination attempt is not successful, your admission to the associated degree programme expires on the day of the examination. If you would like to apply for re-admission to the same degree programme, you can only do so three semesters after your admission has expired.

For example:

- If your fourth unsuccessful examination attempt was between 1 March and 30 September 2016, you can apply for re-admission in the winter semester of 2017.
- If your fourth unsuccessful examination attempt was between 1 October 2016 and 28 February 2017, you can apply for re-admission in the summer semester of 2018.

The page also features a video player with the title "Studienorganisation und Orientierung im STEOP machen muss" and a sidebar with navigation links such as "Choice of Degree", "Degree programmes", "Admission procedure", "Degree programmes with an entrance exam procedure", "Tuition fee", "Study organisation", "Web services - u.spice, u.find, Moodle, Webmail", "Semester planning", "Introductory and orientation period (STEOP)", "Registration for courses/examinations", "Extension curricula and alternative extensions", "Change of personal data", "The academic year", "ABC of terminology", and "Student Life - Who can help me with...?".

Εικόνα 2.2: Η ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου της Βιέννης σχετικά με τις εξετάσεις STEOP. Πρόσβαση 23/7/2019⁶

Στην Αυστρία, το ελάχιστο επίπεδο αποκτούμενων προσόντων μέσω της αρχικής κατάρτισης εξαρτάται από τον τύπο του σχολείου όπου θα εργαστούν οι εκπαιδευτικοί. Για παράδειγμα επίπεδο μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών απαιτείται για τη διδασκαλία στη «δευτεροβάθμια ακαδημαϊκή εκπαίδευση» δηλαδή στο Γενικό Γυμνάσιο (Allgemein bildende Höhere Schule), ενώ για εργασία στη «γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση» δηλαδή στο Νέο Γυμνάσιο (Neue Mittelschulen ή Hauptschulen) χρειάζεται μόνο επίπεδο πτυχίου.

✓ Η μισθολογική πολιτική που ακολουθεί η Αυστρία στις αμοιβές των εκπαιδευτικών προβλέπει ένα βασικό μισθό και επιπλέον αμοιβές ανάλογα με τις

⁶ <https://slw.univie.ac.at/en/studying/study-organisation/introductory-and-orientation-period-steop/>

δραστηριότητες που αναλαμβάνει ο εκπαιδευτικός ή τις θέσεις ευθύνης που καταλαμβάνει⁷. Οι εκπαιδευτικοί ανάλογα με τη βαθμίδα που διδάσκουν και τα χρόνια προϋπηρεσίας τους αμείβονται με ετήσιους μισθούς από 34.595 € έως και 71.377 (στοιχεία σχολικού έτους 2016-2017) αλλά υπάρχει και μια σειρά επιπλέον αμοιβών όπως:

✓ Για εργασία σε ειδικά νηπιαγωγεία λαμβάνουν μηνιαίο επίδομα 144,90 € Για την ανάληψη καθηκόντων διαχείρισης οι εκπαιδευτικοί νηπιαγωγείων και παιδικών σταθμών λαμβάνουν, ανάλογα με τον αριθμό των ομάδων παιδικών σταθμών, μηνιαία αποζημίωση ύψους 75,40 ευρώ έως 202,60 ευρώ.

✓ Διδασκαλία σε θέματα τα οποία απαιτούν επιπλέον εργασία (προετοιμασία, δραστηριότητες παρακολούθησης όπως Γερμανικά, ξένες γλώσσες), καταβάλλονται επιδόματα ύψους έως 563,20 ευρώ.

✓ Ανάληψη ειδικών δραστηριοτήτων όπως εκπαιδευτική συμβουλευτική, καθοδήγηση, σχεδιασμός μάθησης, συντονισμός της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας, ειδική και θεραπευτική εκπαίδευση, πρακτική σχολική διδασκαλία κ.λ.π. καταβάλλεται επίδομα ύψους έως 160,10 ευρώ.

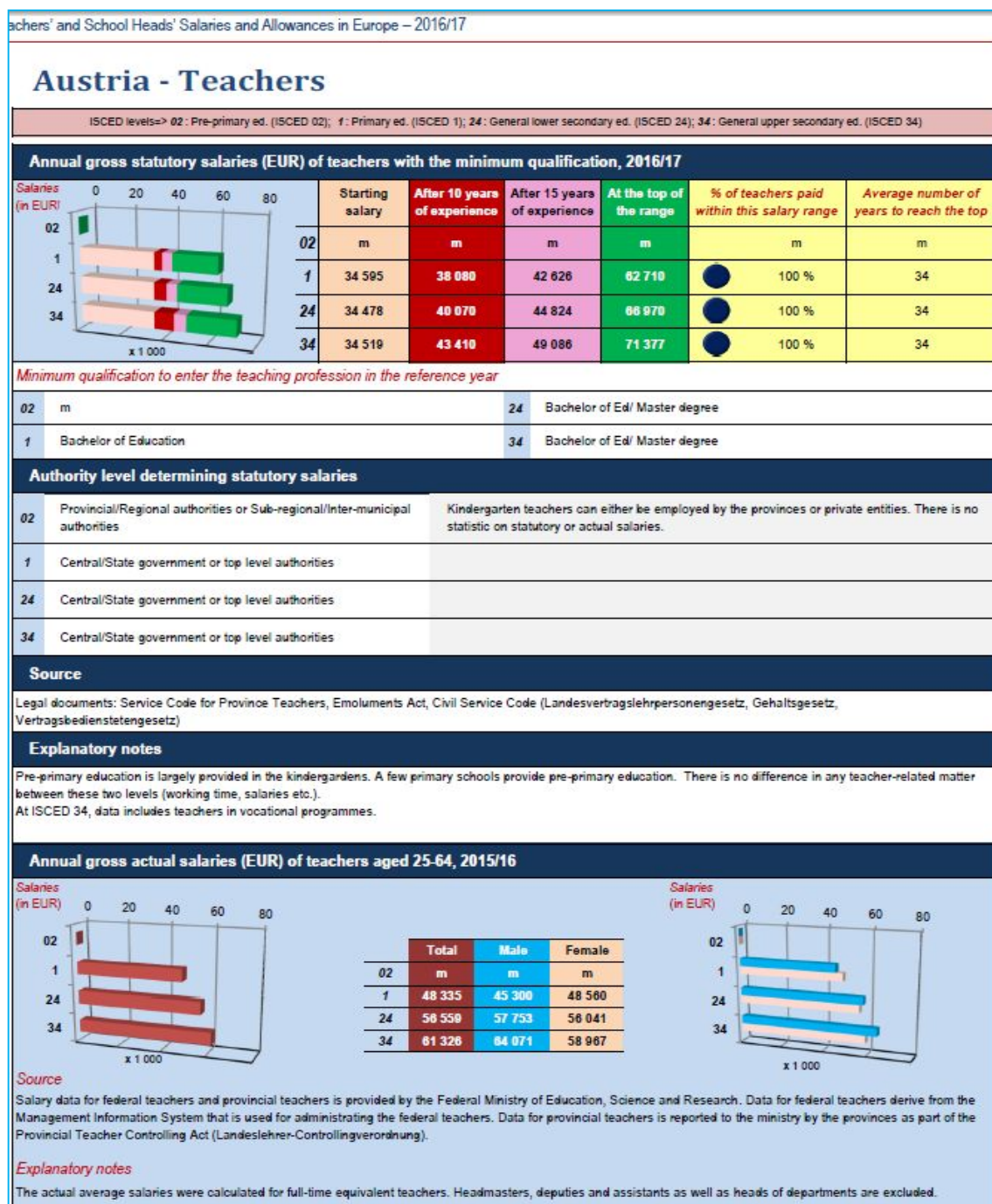
✓ Ανάληψη διοικητικής υποστήριξης και εκπροσώπησης της σχολικής διοίκησης, καταβάλλεται επιπλέον μηνιαίο επίδομα ύψους 426,90 ευρώ έως 767,60 ευρώ.

✓ Ανάληψη θέσης ευθύνης στη διοίκηση καταβάλλονται επιδόματα που εξαρτώνται από το μέγεθος του σχολείου και ξεκινούν από 483,30 € (σχολείο έως 10 εκπαιδευτικούς) έως 1758,9 €

⁷ Στοιχεία Eurymice για σχολικό έτος 2016-2017

Πίνακας 2.4: Οι μισθοί των εκπαιδευτικών στην Αυστρία και η εξέλιξή τους.

Πηγή: Management Information System - Federal Ministry of Education, Science and Research.

Οι διευθυντές σχολείων ανάλογα με τα τυπικά προσόντα σπουδών τους (μεταπτυχιακό, διδακτορικό), την προϋπηρεσία τους, τη βαθμίδα και το μέγεθος του σχολείου που διευθύνουν αμείβονται με ετήσιους μισθούς από 39.267 € έως 99.101 € (στοιχεία σχολικού έτους 2016-2017).

Πίνακας 2.5: Οι μισθοί των διευθυντών σχολικών μονάδων στην Αυστρία και η εξέλιξή τους. Πηγή: Management Information System - Federal Ministry of Education, Science and Research.

Austria - School heads					
ISCED levels=> 02: Pre-primary education (ISCED 02); 1: Primary education (ISCED 1); 24: General lower secondary education (ISCED 24); 34: General upper secondary education (ISCED 34)					
Minimum qualification required to manage a school in the reference year					
02		24	Bachelor of Ed/ Master degree		
1	Bachelor of Education		34	Bachelor of Ed/ Master degree	
Annual gross statutory salaries of school heads (EUR), 2016/17.					
Single or lowest salary range					
		Minimum	Maximum	School characteristics	% of school heads paid within this salary range
	02	m	m	m	m
	1	39 267	66 714	Small school (1 class)	m
	24	39 267	66 714	Small school (1 class)	m
	34	51 774	87 610	Small school (1 to 3 classes)	m
Annual gross statutory salaries of school heads (EUR), 2016/17.					
Range with the highest minimum salary (where it varies depending on the type of school)					
		Minimum	Maximum	School characteristics	% of school heads paid within this salary range
	02	m	m	m	m
	1	46 714	78 905	Large school (more than 60 classes)	m
	24	46 714	78 905	Large school (more than 60 classes)	m
	34	59 386	99 101	Large school (more than 60 classes)	m
Annual gross statutory salaries of school heads (EUR), 2016/17.					
Range concerning the largest proportion of school heads (when none of the above)					
		Minimum	Maximum	School characteristics	% of school heads paid within this salary range
	02	m	m	m	m
	1	41 851	71 554	4-7 classes	36 %
	24	42 572	72 637	8-9 classes	32 %
	34	56 458	94 677	13-21 classes	30 %
Source					
Service Code for Province Teachers, Emoluments Act, Civil Service Code (Landesvertragslehrpersonengesetz, Gehaltsgesetz, Vertragsbedienstetengesetz).					
Explanatory notes					
Schoolheads' allowances are determined by size of school and time of service. Depending on the type of school, there are 5 or 6 salary ranges. The allowance for the smallest (Range A) and for the largest schools (Range B) were used to define the salary ranges. Therefore, the percentage of school heads falling under a particular salary range is an estimate. For very large schools, the allowance of Range B is increased up to 25 % (more than 60 classes).					
Annual gross actual salaries of school heads (EUR), 2015/16					
	02	m			
	1	66 940			
	24	74 554			
	34	89 484			
Source					
Salary data for school heads (federal and provincial) is provided by the Federal Ministry of Education, Science and Research. Data for federal teachers derive from the Management Information System that is used for administering the federal teachers. Data for provincial teachers is reported to the ministry by the provinces as part of the 'provincial teacher controlling act' (Landeslehrer-Controllingverordnung).					
Explanatory notes					
Average gross annual salary.					

Καλύτερη εικόνα για την μισθολογική πολιτική των εκπαιδευτικών στην Αυστρία, δίνουν τα αποτελέσματα μιας έρευνας του ΟΟΣΑ⁸ το 2018 όπου απεικονίζονται οι μέσες αποδοχές των εκπαιδευτικών σε σχέση με τις αποδοχές των αποφοίτων

⁸ Education at a Glance 2018: OECD Indicators

τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην υπόλοιπη αγορά εργασίας ή και των εργαζομένων με τα ίδια προσόντα στην αγορά εργασίας. Στην Αυστρία οι εκπαιδευτικοί αμείβονται με το 90% των αποδοχών των εργαζομένων αντίστοιχων απόφοιτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην υπόλοιπη αγορά εργασίας (πίνακας 4 του παραρτήματος 1).

Ο χρόνος εργασίας των Αυστριακών εκπαιδευτικών είναι 20 έως 22 ώρες την εβδομάδα ανάλογα με τη βαθμίδα που διδάσκουν. Η εκπαιδευτική ώρα διδασκαλίας είναι 50 λεπτά. Είναι υποχρεωτική η παρουσία τους τουλάχιστον 2 επιπλέον ωρών την εβδομάδα για την επαφή με τους γονείς ή μαθητές ή εκπλήρωση υποχρεώσεων μέντορα κλπ. Οι διευθυντές σχολείων έχουν μείωση υποχρεωτικής διδασκαλίας από 25% έως 50% για σχολεία που διδάσκουν έως 10 εκπαιδευτικοί και πλήρη απαλλαγή από τη διδασκαλία στα μεγαλύτερα σχολεία.

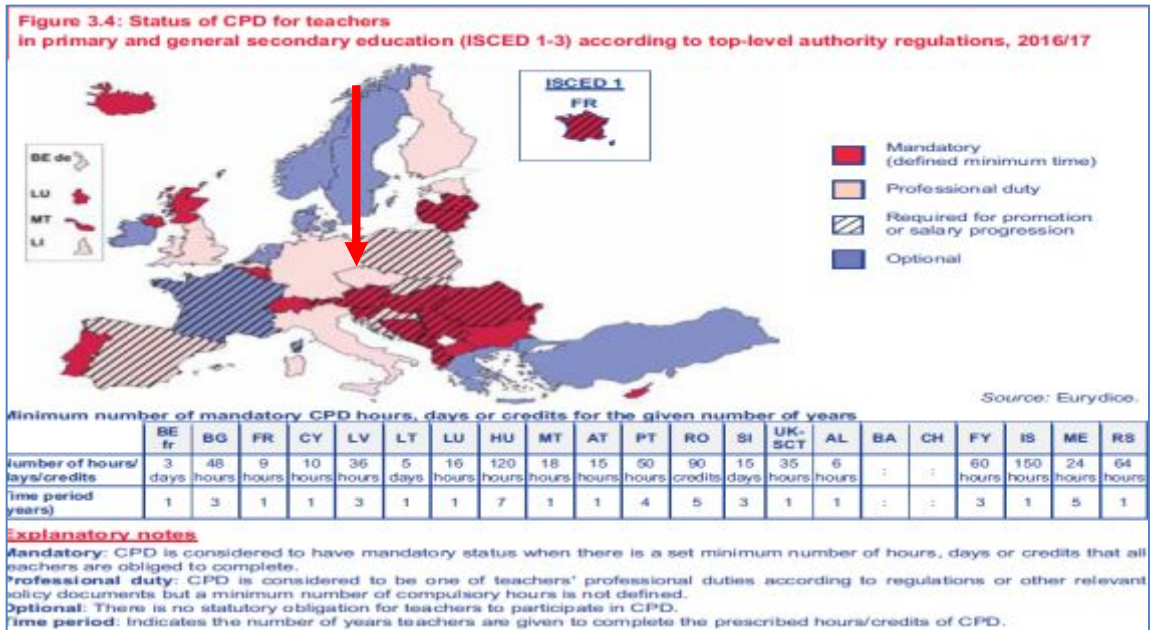
Η ηλικία συνταξιοδότησης είναι τα 65 χρόνια για τους άνδρες εκπαιδευτικούς και τα 60 για τις γυναίκες. Έχει νομοθετηθεί όμως η σταδιακή εξίσωση της ηλικίας συνταξιοδότησης στα 65 χρόνια και για τις γυναίκες εκπαιδευτικούς σταδιακά από το 2024 έως το 2033.

Η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των Αυστριακών εκπαιδευτικών

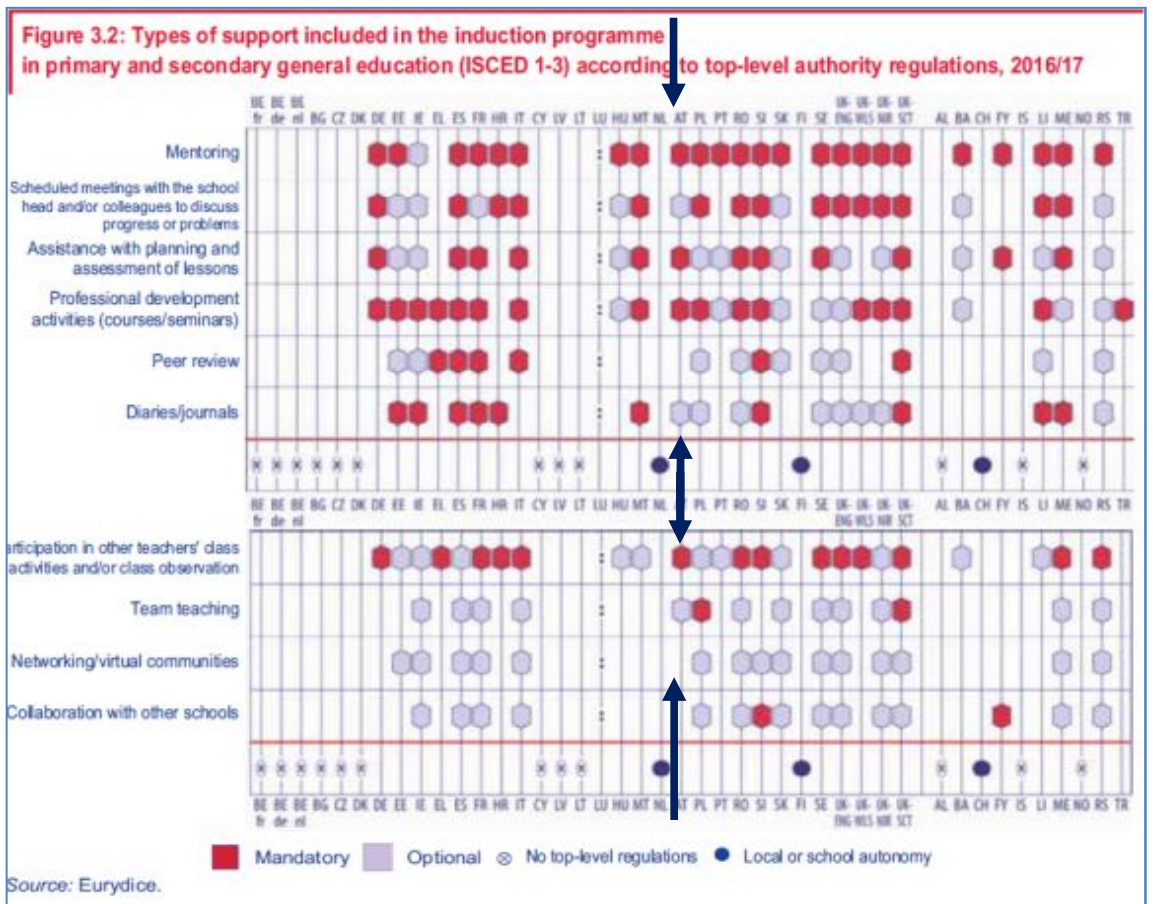
Όπως και το εργασιακό καθεστώς έτσι και η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών διαφοροποιείται στους εκπαιδευτικούς της προσχολικής ηλικίας (ISCED 0) και είναι ευθύνη της τοπικής αυτοδιοίκησης. Έτσι η συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση (Continuing Education and Training - CET) των εκπαιδευτικών της προσχολικής ηλικίας καθορίζεται ως υποχρέωση από την ομοσπονδιακή νομοθεσία αλλά ρυθμίζεται ανεξάρτητα από το κάθε κρατίδιο. Είναι ετήσια υποχρέωση κάθε εκπαιδευτικού να επιμορφώνεται σε προγράμματα που συνήθως υλοποιούνται στα πανεπιστημιακά κολέγια εκπαίδευσης εκπαιδευτικών και έχουν διάρκεια 3 έως 5 ημέρες τον χρόνο.

Η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη είναι καθοριστική για τους Αυστριακούς εκπαιδευτικούς που στοχεύουν στην επαγγελματική τους εξέλιξη, όπως φαίνεται στην εικόνα 2.3, που ακολουθεί.

Για τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, έχει ψηφιστεί νέα εκπαιδευτική νομοθεσία με έναρξη ισχύος το σχολικό έτος 2019-2020, η οποία προβλέπει υποχρεωτική παρακολούθηση επιμορφωτικών προγραμμάτων διάρκειας 15 ωρών που συνήθως υλοποιούνται στα πανεπιστημιακά κολέγια εκπαίδευσης εκπαιδευτικών. Ο εκπαιδευτικός δεν αμείβεται για την παρακολούθηση των επιμορφωτικών προγραμμάτων τα οποία διεξάγονται εκτός του εκπαιδευτικού ωραρίου του.

Εικόνα 2.3: Κατάσταση της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης (CPD) των εκπαιδευτικών στην Ευρώπη

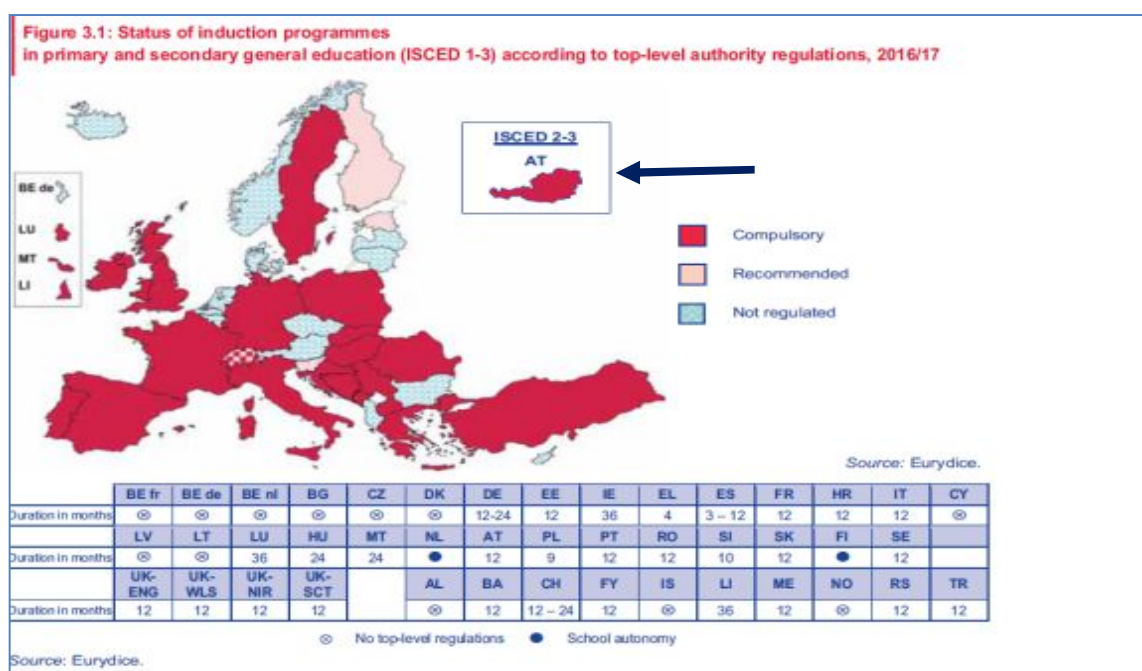

Εικόνα 2.4: Μέθοδοι προγραμμάτων επαγωγής νέων εκπαιδευτικών

Όπως δείχνει η εικόνα 2.4, οι Αυστριακοί εκπαιδευτικοί:

- ✓ Έχουν υποχρεωτικά την υποστήριξη και καθοδήγηση ενός έμπειρου εκπαιδευτικού του σχολείου.
- ✓ Μπορούν εφόσον το επιθυμούν να πραγματοποιήσουν προγραμματισμένες συναντήσεις με τον διευθυντή του σχολείου ή άλλους εκπαιδευτικούς, για να συζητήσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν ή να εκτιμήσουν την πρόοδο σε θέματα διδασκαλίας.
- ✓ Δέχονται βοήθεια για το σχεδιασμό και αξιολόγηση των μαθημάτων τους.
- ✓ Επιμορφώνονται υποχρεωτικά μέσω σεμιναρίων και μαθημάτων.
- ✓ Παρακολουθούν υποχρεωτικά μαθήματα ή δραστηριότητες σε εκπαιδευτικούς άλλων τάξεων.

Μια σημαντική αλλαγή έχει δρομολογηθεί για τους Αυστριακούς εκπαιδευτικούς της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (ISCED 2 και 3). Από τον Σεπτέμβριο του 2019 ενσωματώθηκε στην Αρχική Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών (Initial Teacher Education - ITE) ένας χρόνος «επαγγελματικής εισόδου» ή δοκιμαστικής υπηρεσίας τον οποίο θα πρέπει να ολοκληρώνουν επιτυχώς ώστε να είναι σε θέση να διδάξουν. Για την επιτυχή ολοκλήρωση του χρόνου επαγγελματικής εισόδου κάθε εκπαιδευτικού καθοριστικός είναι ο ρόλος του μέντορα που τον αναλαμβάνει.

Εικόνα 2.5: Η κατάσταση των προγραμμάτων επαγωγής των νέων εκπαιδευτικών στα Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα.

Ο ΟΟΣΑ διεξάγει τα τελευταία χρόνια τη Διεθνή Έρευνα Διδασκαλίας και Μάθησης (Teaching and Learning International Survey -TALIS). Στην διαχρονική αυτή έρευνα γίνεται μια προσπάθεια ευαισθητοποίησης εκπαιδευτικών και διευθυντών σχολείων ώστε να διευκρινίσουν τις συνθήκες εργασίας και τα περιβάλλοντα μάθησης στα σχολεία τους με σκοπό την αξιοποίηση των ευρημάτων

για την αντιμετώπιση ποικίλων προκλήσεων στο χώρο της εκπαίδευσης. Στη νέα έρευνα TALIS 2018 συμμετείχαν περίπου 260.000 εκπαιδευτικοί από 15.000 σχολεία σε 48 χώρες.

The data table will display up to six selected countries.

Indicator	Sort	Austria	OECD average
Principals aged 60 and above (%)	(2018) Download Indicator	30.5	20.0
INITIAL AND INDUCTION TRAINING OF TEACHERS			
Teachers for whom content, pedagogy and classroom practice in some or all subjects taught were included in their initial formal education or training (%)	(2018) Download Indicator	86.8	79.3
Teachers who did not take part in formal or informal induction activities at the current school (%)	(2018) Download Indicator	76.6	58.1
Percentage of novice teachers who have an assigned mentor at the current school (%)	(2018) Download Indicator	10.8	21.9
PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHERS			
Teachers who undertook professional development in the last 12 months (%)	(2018) Download Indicator	98.7	94.5
Teachers who attended courses/seminars in person in the 12 months prior to the survey (%)	(2018) Download Indicator	92.3	75.6
Teachers who participated in peer and/or self-observation and coaching as part of a formal school arrangement in the 12 months prior to the survey (%)	(2018) Download Indicator	30.7	43.9
Teachers who participated in a network of teachers formed specifically for the professional development of teachers in the 12 months prior to the survey (%)	(2018) Download Indicator	22.3	39.9

Εικόνα 2.6: Έρευνα TALIS 2018 σχετικά με την αρχική και τη συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των Αυστριακών εκπαιδευτικών⁹

Σύμφωνα με τα ευρήματα αυτής της έρευνας σε ότι αφορά την αρχική αλλά και την συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στην Αυστρία έχουμε τα εξής ευρήματα:

✓ Το **76,6%** των Αυστριακών εκπαιδευτικών δεν είχε αρχική επαγωγική κατάρτιση (initial and induction training of teachers), δηλαδή υποστήριξη και καθοδήγηση κατά το αρχικό στάδιο της σταδιοδρομίας τους, όπως τον προσανατολισμό στον χώρο του σχολείου από τη πλευρά του εκπαιδευτικού ή καθοδήγηση σε πρακτικές των εκπαιδευτικών. Ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι **58,1%** και η Αυστρία κατατάσσεται στην 5^η θέση από το τέλος (44^η).

⁹ OECD TALIS 2018

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=AUT&treshold=10&topic=TA>

- ✓ Υποστήριξη με το θεσμό του μέντορα στα σχολεία που τοποθετήθηκαν είχε μόλις το **10,8%** των νέων εκπαιδευτικών όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι **21,9%** και η Αυστρία κατατάσσεται στην 41^η θέση ανάμεσά τους.
- ✓ Ένα αρκετά μεγάλο όμως ποσοστό των Αυστριακών εκπαιδευτικών, το **98,7%**, συμμετείχε σε δράσεις επαγγελματικής ανάπτυξης τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα, όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι **94,5%** και η Αυστρία κατατάσσεται στην 4^η θέση ανάμεσά τους.
- ✓ Επίσης ένα μεγάλο ποσοστό των Αυστριακών εκπαιδευτικών, το **92,3%**, παρακολούθησε μαθήματα και σεμινάρια δια ζώσης τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα, όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι **75,6%** και η Αυστρία κατατάσσεται στην 6^η θέση ανάμεσά τους.
- ✓ Αντίθετα πολύ μικρό ποσοστό των Αυστριακών εκπαιδευτικών, το **22,3%**, συμμετείχε σε δράσεις δικτύων διδασκόντων επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευτικών τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα, όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι **39,9%** και η Αυστρία κατατάσσεται στην 46^η θέση ανάμεσά τους.

2.1.4 Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

Ακόμα και στο στάδιο της **προσχολικής αγωγής**, εφαρμόζεται η **αυτοαξιολόγηση** των παιδικών σταθμών και νηπιαγωγείων από τον κάθε εκπαιδευτικό ξεχωριστά, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να υποβάλλει ετήσια έκθεση αυτοαξιολόγησης αλλά και από τις Διευθύνσεις των ιδρυμάτων. Άλλωστε, η διαχείριση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, αποτελεί ένα σημαντικό μέρος της εκπαίδευσης εκπαιδευτικών στο τομέα της νηπιακής εκπαίδευσης. Χωρίς να είναι δεσμευτικά στο σύνολο της Αυστριακής επικράτειας, έχουν αναπτυχθεί τοπικά μοντέλα αυτοαξιολόγησης της ποιότητας διδασκαλίας στα ιδρύματα παιδικής μέριμνας και βασίζονται στο γενικότερο (εθνικό) εκπαιδευτικό πλαίσιο. Χαρακτηριστικό είναι το μοντέλο αυτοαξιολόγησης που ανέπτυξε στην Άνω Αυστρία κατόπιν πιλοτικής εφαρμογής σε νηπιαγωγεία, βρεφονηπιακούς σταθμούς και κέντρα ημερήσιας φροντίδας το Ινστιτούτο Charlotte Bühler.

Η προσχολική εκπαίδευση υπάγεται στην τοπική αυτοδιοίκηση η οποία είναι και υπεύθυνη για τη τήρηση της σχετικής ισχύουσας νομοθεσίας. Επιφορτισμένη με την διαχείριση ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου είναι η αντίστοιχη Επιθεώρηση που λειτουργεί σε επίπεδο επαρχίας των κρατιδίων και εκπροσωπείται από τον αρμόδιο επιθεωρητή (Kindergarteninspektor). Οι επιθεωρητές διενεργούν επιτόπιες επισκέψεις είτε προγραμματισμένες (τουλάχιστον μία ή δύο το χρόνο) είτε κατόπιν καταγγελίας στους παιδικούς σταθμούς και τα νηπιαγωγεία με σκοπό τη διαπίστωση της τήρησης των προδιαγραφών ποιότητας κτιρίων και εγκαταστάσεων, του εξοπλισμού, της ασφάλειας, της υγιεινής αλλά και της καταλληλότητας του προσωπικού. Οι επιθεωρητές υποβάλλουν τις αντίστοιχες εκθέσεις με συστάσεις βελτίωσης όπου

απαιτούνται οι οποίες είναι δεσμευτικές και σε περίπτωση που δεν υιοθετηθούν από το εκπαιδευτικό ίδρυμα, προβλέπεται μέχρι και η κατάργησή του.

Παρά του γεγονότος ότι η προσχολική εκπαίδευση υπάγεται στη τοπική αυτοδιοίκηση των κρατιδίων, το 2009 αναπτύχθηκε ένα ομοσπονδιακό σχέδιο εκπαίδευσης για ενιαία μορφή λειτουργίας παιδικών σταθμών και νηπιαγωγείων (Bildungsrahmenplan) που δέσμευσε το σύνολο του Αυστριακού κράτους στην προσχολική εκπαίδευση. Οι βελτιώσεις είναι συνεχείς με καθοριστικό τον ρόλο του Αυστριακού Ινστιτούτου για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τη γονική εκπαίδευση (Institut für Kinderrechte und Elternbildung - IKEB).

Στις βαθμίδες της **πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**, εφαρμόζονται επίσης εξωτερικές και εσωτερικές διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας (Quality Assurance – QA) του εκπαιδευτικού έργου.

Στον πίνακα 2.6 που ακολουθεί και περιγράφει τις διαδικασίες αυτές, η πρώτη στήλη αφορά την περιοχή εκπαίδευσης και διακρίνεται σε διαδικασίες που αφορούν:

- Συνολικά την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Την Γενική Εκπαίδευση
- Την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Vocational Education and Training – VET)
- Την διττή Επαγγελματική Εκπαίδευση, δηλαδή τα Επαγγελματικά σχολεία που συνδυάζουν την διδασκαλία με τη ταυτόχρονη και παράλληλη μαθητευόμενη εργασία στο αντικείμενο σπουδών (μαθητεία).

Η δεύτερη στήλη αφορά τις διαδικασίες και τους **εξωτερικούς** φορείς της διασφάλισης ποιότητας, ενώ η τρίτη στήλη αφορά τις διαδικασίες και τους εσωτερικούς φορείς της διασφάλισης ποιότητας, σε καθεμιά από τις παραπάνω περιπτώσεις.

Διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

1. Σχολική Επιθεώρηση

Η λειτουργία του θεσμού χρονολογείται από το 1774, όταν η Μαρία Θηρεσία καθιέρωσε την υποχρεωτική σχολική φοίτηση. Οι αρμοδιότητες των επιθεωρητών, αφορούν τη πρωτοβάθμια, την δευτεροβάθμια και την μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση (κολλέγια). Το 2017 νομοθετήθηκε νέο πλαίσιο λειτουργίας των σχολικών επιθεωρήσεων. Τα **Συμβούλια Εκπαίδευσης** - Landeschulräte με κοινή στελέχωση από την Ομοσπονδία και τα κρατίδια, που λειτούργησαν από την 1η Ιανουαρίου 2019 υποδιαιρούνται σε **Διοικητικό τμήμα** και σε **Παιδαγωγικό Τμήμα** υπεύθυνο για την εποπτεία του σχολείου και τη διαχείριση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου. Σε αυτά υπηρετούν 390 επιθεωρητές (ή διευθυντές ποιότητας σχολείων όπως είναι η νέα τους ονομασία από το σχολικό έτος 2019-2020)

(Landesschulinspektor/innen)¹⁰. Με άλλα λόγια η επιθεώρηση των σχολείων διακρίνεται πλέον σε διοικητική και παιδαγωγική. Ένα από τα κύρια καθήκοντα των Παιδαγωγικών Τμημάτων είναι να κατευθύνουν τη διαχείριση της ποιότητας και να εργαστούν για την ανάπτυξη της ποιότητας, ιδιαίτερα του συστήματος σχολικής εποπτείας που θα δημιουργήσει περιφερειακές ομάδες στις εκπαιδευτικές περιφέρειες.

Πίνακας 2.6: Απόσπασμα πίνακα μοντέλου αξιολόγησης του Αυστριακού εκπαιδευτικού συστήματος. Πηγή : Eurydice

YouthWiki Eurydice Mobility Scoreboard		
Comparative reports National Education Systems News and Articles About us Contacts		
Education area	External QA	Internal QA
Early Childhood Education and Care		
	<ul style="list-style-type: none"> • Inspections • 'Education framework plan' • 'New teacher training' 	<ul style="list-style-type: none"> • Different measures and processes: continuing and further education and training for employees, coaching, quality circles, research & development, etc.
Primary and Secondary Level		
All areas	<ul style="list-style-type: none"> • School inspections • National educational standards • Standardised, competence-oriented matriculation (and diploma) examination (Reifeprüfung / Reife- und Diplomprüfung) • New teacher training • National report on education 	<ul style="list-style-type: none"> • Quality management
General education sector	<ul style="list-style-type: none"> • School Quality in General Education (SQA) initiative 	<ul style="list-style-type: none"> • SQA online
VET schools and colleges	<ul style="list-style-type: none"> • VET Quality Initiative (QIBB) – peer reviews • Competence-oriented teaching at VET schools and colleges • Austrian Reference Point for Quality Assurance in Vocational Education and Training 	<ul style="list-style-type: none"> • VET Quality Initiative (QIBB)
Dual VET	<ul style="list-style-type: none"> • Assessment procedures for training companies • Safeguarding the quality of VET trainers • Safeguarding the quality of the apprenticeship-leave examination: Clearing office • Safeguarding the training quality at schools and colleges • Quality Management in Apprenticeship (QML) initiative • Report on the situation of youth employment and apprenticeship training submitted to the National Parliamentary Council 	<ul style="list-style-type: none"> • Control by actors of the governance structure • In-house measures depending on the type and organisation of the company-specific quality assurance
Education area	External QA	Internal QA
Tertiary Level		
	<ul style="list-style-type: none"> • Agency for Quality Assurance and Accreditation 	

Με το σχολικό έτος 2019/2020, η διαχείριση της ποιότητας για τα σχολεία τέθηκε σε εντελώς νέα βάση. Οι σχολικοί επιθεωρητές λέγονται πλέον «διευθυντές

¹⁰ https://www.sici-inspectorates.eu/getattachment/6f6ab751-6a5a-4261-9c34-1e5fdf56f63a/Country-profile-Austria_2018.pdf;asp

ποιότητας σχολείου». Η επίβλεψη του σχολείου επικεντρώνεται περισσότερο στην ευθύνη της διαχείρισης της ποιότητας, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης της σχολικής ανάπτυξης στα σχολεία. Ο έλεγχος της εκπαίδευσης είναι πολύ σημαντικός, δηλαδή η συνεχής παρακολούθηση και ανάλυση του κατά πόσον επιτυγχάνονται συγκεκριμένοι εκπαιδευτικοί στόχοι. Η επιθεώρηση κάθε σχολείου περιλαμβάνει επιτόπια επίσκεψη κλιμακίου επιθεωρητών, ανάλογη με το μέγεθος του σχολείου, διάρκειας 2-3 ημερών, με συνεντεύξεις του διευθυντή, των εκπαιδευτικών αλλά και γονέων ή μαθητών, συμπλήρωση ερωτηματολογίων, έλεγχος διοικητικών και οικονομικών πράξεων, σχέδια ανάπτυξης προσωπικού, αποτελέσματα των μαθητών σε εθνικές εξετάσεις. Ακολουθεί η σύνταξη και η υποβολή έκθεσης για το κάθε σχολείο. Τα σχολεία στην Αυστρία δεν βαθμολογούνται, ούτε κατατάσσονται σε κατηγορίες από τους επιθεωρητές. Η εκπαιδευτική πολιτική της Αυστρίας σε αυτό το θέμα είναι ξεκάθαρη και σαφής.

Συμπληρωματικά και επικουρικά λειτουργεί το Ομοσπονδιακό Ινστιτούτο Έρευνας για την Εκπαίδευση, την Καινοτομία και την Ανάπτυξη του Αυστριακού Σχολικού Συστήματος (Bundesinstitut für Bildungsforschung, Innovation & Entwicklung des österreichischen Schulwesens, **BIFIE**) το οποίο συλλέγει πληροφορίες για φοιτητές, εκπαιδευτικούς και σχολεία και διεξάγει τις περισσότερες δραστηριότητες αξιολόγησης στο σύστημα. Εκπονεί επίσης μια τριετή εθνική έκθεση εκπαίδευσης (Nationaler Bildungsbericht Österreich).

2. Εθνικά Εκπαιδευτικά Πρότυπα (National Education Standards)

Τα εκπαιδευτικά πρότυπα καθορίζουν τις ικανότητες που πρέπει να έχουν αποκτήσει οι μαθητές σε μια δεδομένη σχολική χρονιά. Εστιάζουν σε βασικούς τομείς ενός αντικειμένου και περιγράφουν τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα, καθορίζοντας τις βασικές δεξιότητες που σχετίζονται με το θέμα και οι οποίες είναι σημαντικές για την περαιτέρω σχολική εκπαίδευση ή επαγγελματική κατάρτιση. Η εισαγωγή εκπαιδευτικών προτύπων αποσκοπεί στη βελτίωση των βασικών ικανοτήτων των μαθητών σε επιλεγμένα θέματα και στην εξασφάλιση διαρκούς εκπαιδευτικής ανατροφοδότησης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί κυρίως μέσω νέων μεθόδων διδασκαλίας και προσανατολισμού τους προς το αποτέλεσμα, στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της διδασκαλίας, των βελτιωμένων ικανοτήτων των εκπαιδευτικών στους τομείς της διάγνωσης, της υποστήριξης και της λειτουργίας αξιολόγησης. Η τακτική εξέταση των προτύπων διασφαλίζει και βελτιστοποιεί την ποιότητα της διδασκαλίας. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τα μαθησιακά αποτελέσματα των μαθητών.

Εκπαιδευτικά πρότυπα καθορίστηκαν ως εξής (σχετικά με τάξη και μαθήματα):

- ✓ Έτος 4 (λήξη δημοτικού σχολείου ISCED 1): Γερμανικά, Ανάγνωση, Γραφή, Μαθηματικά.
- ✓ Έτος 8 (λήξη νέου δευτεροβάθμιου σχολείου, 4ο έτος ακαδημαϊκού δευτεροβάθμιου σχολείου ISCED 2): Γερμανική, πρώτη σύγχρονη ξένη γλώσσα (Αγγλικά), Μαθηματικά.

3. Τυποποιημένη εξέταση διπλωμάτων (Reifeprüfung / Reife- und Diplomprüfung)

Ξεκινώντας πιλοτικά από το σχολικό έτος 2013-2014, εφαρμόστηκε ένα νέο τυποποιημένο σύστημα εθνικών εξετάσεων μόνο στα σχολεία δευτεροβάθμιας ακαδημαϊκής εκπαίδευσης (Γενικό Γυμνάσιο -Allgemein bildende Höhere Schule και Νέο Γυμνάσιο - Neue Mittelschule) με σκοπό την εξασφάλιση της αντικειμενικότητας των εξετάσεων για την απόδοση απολυτηρίων, πτυχίων και διπλωμάτων, σε όλη την επικράτεια. Το τυποποιημένο μοντέλο εξετάσεων έχει τρία σκέλη: την **γραφτή εξέταση, την προφορική εξέταση και την εκπόνηση γραπτής προ-ακαδημαϊκής εργασίας**. Το επόμενο σχολικό έτος επεκτάθηκε και στα σχολεία της δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (VET) και από το σχολικό έτος 2015-2016 ισχύει καθολικά για όλους τους τύπους σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Αυστρίας.

4. Μεταρρύθμιση της επαγγελματικής ανάπτυξης (Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη) των εκπαιδευτικών

Η μεταρρύθμιση της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών είναι ένα από τα βασικά εκπαιδευτικά προγράμματα της κυβέρνησης και καλύπτει την αρχική επιμόρφωση και την περαιτέρω κατάρτιση για όσους εργάζονται στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού.

Το νέο πρόγραμμα κατάρτισης των εκπαιδευτικών προβλέπει τις παρακάτω βασικές αρχές:

- Η κατάρτιση απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Το πρόγραμμα πτυχίου καθορίζεται για όλους τους εκπαιδευτικούς στα οκτώ εξάμηνα με 240 μονάδες ECTS.
- Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα, καθορίζεται χρονικά σε δύο έως τρία εξάμηνα με 60 έως 90 μονάδες ECTS. Τα προγράμματα σπουδών μεταπτυχιακού τίτλου μπορούν να ολοκληρωθούν σταδιακά με μερική παρακολούθηση.
- Ένα έτος επαγγελματικής εισόδου, που υποστηρίζεται από έμπειρους εκπαιδευτικούς (μέντορες) ως συμβούλους. Κατά τη διάρκεια της φάσης επαγγελματικής εισόδου, οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί μπορούν παράλληλα να ολοκληρώσουν τα προγράμματα σπουδών μεταπτυχιακού τίτλου.
- Συμπληρωματικά προγράμματα σπουδών για τους νεοεισερχομένους, με εξετάσεις που πιστοποιούν τις σχετικές παιδαγωγικές δεξιότητες.
- Η ικανότητα και η διαδικασία εισόδου στο εκπαιδευτικό επάγγελμα, η οποία περιλαμβάνει διάφορα στάδια, πριν και κατά την είσοδο σε παιδαγωγικά πανεπιστημιακά κολέγια.
- Συνεργασία των Παιδαγωγικών Πανεπιστημιακών Κολεγίων Εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών και των υπολοίπων πανεπιστημίων σε θέματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών με παράλληλη τήρηση των υφιστάμενων αρμοδιοτήτων τους.

5. Εθνική Έκθεση για την Εκπαίδευση

Για πρώτη φορά το 2009 εκδόθηκε η Εθνική Έκθεση για την Εκπαίδευση (Nationaler Bildungsbericht - NBB) και εκδίδεται από τότε κάθε τρία χρόνια. Η NBB παρέχει βάσεις για την χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής στην Αυστρία. Η Έκθεση για την Εκπαίδευση απευθύνεται κυρίως σε μέλη του Ομοσπονδιακού Κοινοβουλευτικού Συμβουλίου.

Η NBB παρέχει σχετικά στοιχεία, αναλύσεις και αναφορές για την ανάπτυξη του σχολείου που ρυθμίζουν την κατανομή αρμοδιοτήτων ή προσόντων στον εκπαιδευτικό κόσμο, καθώς και τις πιθανές κοινωνικοοικονομικές συνέπειες. Τα επιλεγμένα θέματα συμπληρώνονται με εμπειριστατωμένες αναλύσεις για να διασφαλιστεί ότι οι αναγνώστες μπορούν να ερμηνεύσουν βασικούς δείκτες απόδοσης και τις παρατηρούμενες αλλαγές με την πάροδο του χρόνου.

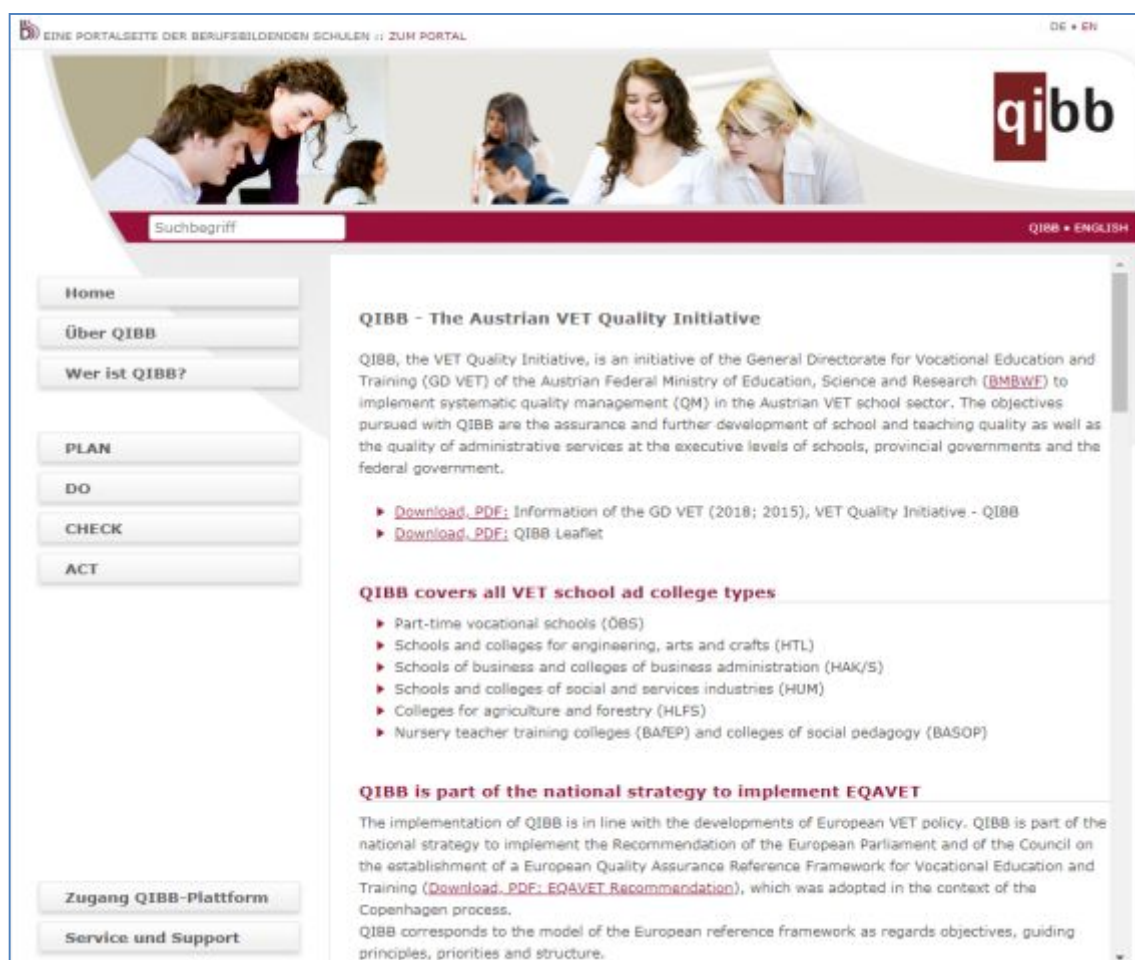
Η NBB αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο μέρος είναι στατιστικό και αφορά σχετικούς δείκτες και το δεύτερο μέρος περιέχει αναλύσεις. Τα δύο μέρη αλληλοσυμπληρώνονται. Αξιοσημείωτο είναι ότι το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει δέκα αναλύσεις και προτάσεις κορυφαίων εκπαιδευτικών επιστημόνων σχετικά με βασικά θέματα ανάπτυξης και βελτίωσης του Αυστριακού εκπαιδευτικού συστήματος.

Διασφάλιση ποιότητας στη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

The image shows the homepage of the EQAVET website. At the top, there is a navigation menu with links for 'News', 'Contact', 'EQAVET +', 'EQAVET in practice', 'NRPs Forum', and 'Member Login'. Below the menu is a search bar and a main banner titled 'NATIONAL REFERENCE POINTS'. The banner text states: 'Responsible for implementing the EQAVET Framework, bringing together all stakeholders at national and regional levels. Find out more about the National Reference Point in your country.' Below the banner are three columns: 'What is EQAVET?' with a video thumbnail, 'WHAT IS EQAVET' with a description, and 'NEWSLETTER' with a sign-up button. A cookie notice is visible at the bottom.

Εικόνα 2.7: Η ιστοσελίδα του EQAVET

Τα αναφερόμενα παραπάνω είναι γενικές πτυχές της προσπάθειας εξωτερικών παραγόντων από τις σχολικές μονάδες (External Quality Assurance - External QA), στην κατεύθυνση διασφάλισης της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου που αφορούν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση αλλά και όλους τους τύπους σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ειδικά όμως για τα σχολεία της δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης - E.E.K. (VET) που αποτελούν την απόλυτη προτεραιότητα της Αυστριακής πολιτείας, αφού τρεις στους τέσσερις μαθητές την ακολουθούν, έχουν αναπτυχθεί και άλλες πρόσθετες διαδικασίες προσαρμοσμένες στις ιδιαιτερότητες της E.E.K.. Η εδραίωση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης ως βασικού τύπου εκπαίδευσης την Αυστρία και η περαιτέρω διαρκής προσπάθεια στήριξης και διασφάλισης της ποιότητας του εκπαιδευτικού της έργου καθοδηγείται από το αντίστοιχο πρότυπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι το **EQAVET** (European Quality Assurance in Vocational Education and Training – Ευρωπαϊκή Διασφάλιση Ποιότητας της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης).

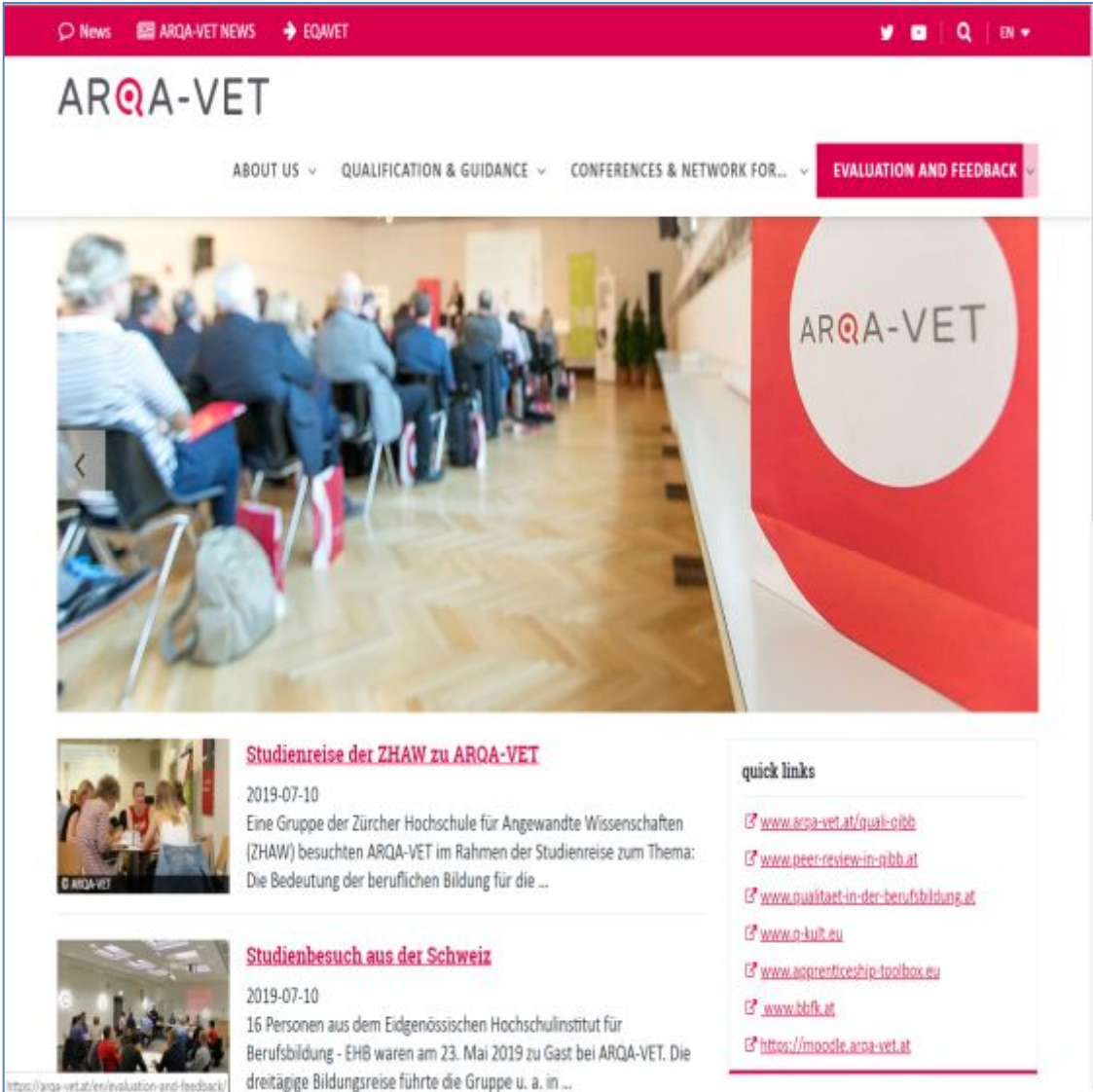

Εικόνα 2.8: Η ιστοσελίδα του QIBB (Αγγλική έκδοση)

Η δομή, οι κατευθυντήριες γραμμές και οι στόχοι του EQAVET, οδήγησαν κατά αντιστοιχία στο Αυστριακό **QIBB** (QUALITÄTSINITIATIVE BERUFSBILDUNG)

δηλαδή την Ποιοτική Πρωτοβουλία Επαγγελματικής Κατάρτισης. Το QIBB έχει αναπτύξει αξιοθαύμαστα εργαλεία αλλά και λογισμικά υποστήριξης και ανάπτυξης της E.E.K. στην Αυστρία αλλά και αξιολόγησης της και διασφάλισης της ποιότητας του εκπαιδευτικού της έργου υπό την αιγίδα του Αυστριακού Ομοσπονδιακού Υπουργείου Παιδείας, Επιστήμης και Έρευνας (Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung - **BMBWF**).

Το Αυστριακό σημείο αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι το **ARQA-VET** (Austrian Reference Point for Quality Assurance in Vocational Education and Training), το οποίο είναι ένας κόμβος διασύνδεσης των εμπλεκόμενων φορέων και ιδρυμάτων του Αυστριακού τομέα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και έχει σκοπό τη δημιουργία δικτύων μεταξύ τους και ασκεί ενεργό μεσολαβητικό ρόλο από και προς τον αντίστοιχο Ευρωπαϊκό κόμβο (EQAVET).

News ARQA-VET NEWS EQAVET

ARQA-VET

ABOUT US QUALIFICATION & GUIDANCE CONFERENCES & NETWORK FOR... EVALUATION AND FEEDBACK

Studienreise der ZHAW zu ARQA-VET
2019-07-10
Eine Gruppe der Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften (ZHAW) besuchten ARQA-VET im Rahmen der Studienreise zum Thema: Die Bedeutung der beruflichen Bildung für die ...

Studienbesuch aus der Schweiz
2019-07-10
16 Personen aus dem Eidgenössischen Hochschulinstitut für Berufsbildung - EHB waren am 23. Mai 2019 zu Gast bei ARQA-VET. Die dreitägige Bildungsreise führte die Gruppe u. a. in ...

quick links

- www.arqa-vet.at/qual-qibb
- www.peer-review-in-qibb.at
- www.qualitaet-in-der-berufsbildung.at
- www.o-kult.eu
- www.apprenticeship-toolbox.eu
- www.bbfk.at
- <https://moodle.arqa-vet.at>

Εικόνα 2.9: Η ιστοσελίδα της ARQA-VET

Αξιόλογος είναι και ο θεσμός της «**ανασκόπησης από ομότιμους**» (Peer Review) στο QIBB (QUALITÄTSINITIATIVE BERUFSBILDUNG). Σύμφωνα με αυτόν μια ομάδα τεσσάρων ατόμων καλείται από το σχολείο με σκοπό να το αξιολογήσει. Η βάση που θα χρησιμοποιήσει είναι η έκθεση αυτοαξιολόγησης που το σχολείο έχει συντάξει. Τα άτομα αυτά εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα σε ίδιο ή σε παρόμοιο αντικείμενο με αυτούς που το Επαγγελματικό σχολείο εκπαιδεύει τους μαθητές του. Τα άτομα όμως αυτά έχουν επαγγελματική εμπειρία, γνώσεις, δεξιότητες και συμπεριφορές, είναι αντικειμενικά και αμερόληπτα στην κρίση τους, χωρίς να έχουν κάποια προσωπική αντιπαράθεση ή επιδίωξη με το σχολικό περιβάλλον, γι αυτό και αποκαλούνται και «κριτικοί φίλοι». Έπειτα από δύο συνήθως μέρες παραμονής στο χώρο του σχολείου και μελέτης της σχολικής καθημερινότητας αλλά και των σχολικών εγκαταστάσεων, υποβάλλουν την έκθεση τους, η οποία δεν έχει ακριβώς αξιολογική σκοπιμότητα, αλλά αποτελεί ένα εργαλείο ανάπτυξης του σχολείου, η οποία είναι για δική του χρήση και δεν δημοσιοποιείται.

PEER REVIEW in QIBB

ist ein Angebot für österreichische berufsbildende Schulen im Rahmen der [Qualitätsinitiative Berufsbildung \(QIBB\)](#).

Es handelt sich dabei um eine Methode der externen Evaluation. Den Kern des Verfahrens bildet der Peer Besuch eines Teams von sog. „kritischen Freunden“ (=qualifizierten Peers), die nach zwei Tagen der betreffenden Schule ein Feedback „auf gleicher Augenhöhe“ zu den Fragen und Evaluationsbereichen geben, die von der Schule selbst gewählt wurden.

ARQA-VET
Österreichische Referenzstelle für Qualität in der Berufsbildung
arqa-vet@oead.at
☎ +43 1 534 08-301
www.arqa-vet.at
Ebdorferstraße 7
1010 Wien

Εικόνα 2.10: Η ιστοσελίδα της Peer Review

Ο θεσμός της **διττής εκπαίδευσης (μαθητεία και διδασκαλία)** είναι πολύ διαδεδομένος στο Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα και ο στόχος της πολιτείας είναι η περαιτέρω εφαρμογή του. Υπεύθυνο για την εφαρμογή της είναι το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας, Επιστήμης και Έρευνας, το οποίο ασχολείται με όλα τα θέματα της μαθητείας και εκδίδει τους κανονισμούς κατάρτισης για τα μεμονωμένα

επαγγέλματα μαθητείας με βάση γνωμοδοτήσεις εμπειρογνομόνων που υποβάλλονται από την Ομοσπονδιακή Συμβουλευτική Επιτροπή για τη μαθητεία, στην οποία συμμετέχουν και εκπρόσωποι των κοινωνικών εταίρων. Σε επίπεδο κρατιδίων και επαρχιών τους η διασφάλιση της ποιότητας εκπαίδευσης είναι πρωτίστως ευθύνη των γραφείων μαθητείας. Τα γραφεία μαθητείας εξετάζουν από κοινού με τους εκπροσώπους των περιφερειακών επιμελητηρίων την καταλληλότητα των επιχειρήσεων να παρέχουν κατάρτιση μαθητείας στα αντικείμενά τους, σε επίπεδο εγκαταστάσεων και προσωπικού. Σε περίπτωση καταλληλότητας υπογράφεται η σύμβαση μαθητείας με την επιχείρηση. Η συνεργασία του εκπαιδευτικού συστήματος και της αγοράς εργασίας είναι έντονη. Το 2013, το Υπουργείο Παιδείας και οι κοινωνικοί εταίροι ξεκίνησαν την πρωτοβουλία «Διαχείριση της ποιότητας στην μαθητεία», η οποία δημιούργησε ένα ολοκληρωμένο σύστημα διασφάλισης ποιότητας το QM, το οποίο διαχειρίζεται σε συνεργασία με το QIBB θέματα εμπλεκόμενου προσωπικού των εταιρειών μαθητείας, μέχρι και θέματα εξετάσεων των αποφοίτων των σχολείων μαθητείας.

Η εσωτερική αξιολόγηση των σχολικών μονάδων

Η εσωτερική αξιολόγηση των σχολικών μονάδων είναι κατά κύριο λόγο ευθύνη του διευθυντή του σχολείου. Πέρα από τη χρήση διαδικτυακών εργαλείων όπως το **SQA online** για σχολεία Γενικής εκπαίδευσης και **VET Quality Initiative (QIBB)** για σχολεία Επαγγελματικής εκπαίδευσης και Κατάρτισης η διαχείριση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, η ανάπτυξη σχολικών προγραμμάτων, η ηγεσία και η ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού αποτελούν καθήκοντα διευθυντή. Η εσωτερική αξιολόγηση καλύπτει τη διδασκαλία και τη μάθηση, το περιβάλλον στην τάξη και το περιβάλλον του σχολείου εν γένει, τις εταιρικές σχέσεις και τις εξωτερικές σχέσεις των σχολείων, τη σχολική διοίκηση, τον επαγγελματισμό και την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού προσωπικού. Επιπλέον, εφαρμόζονται δείκτες που εκφράζουν εισροές, διαδικασίες και αποτελέσματα. Τα αποτελέσματα των τυποποιημένων δοκιμασιών συζητούνται επίσης, καθώς η έκθεση εσωτερικής αξιολόγησης που υποβάλλεται έχει λειτουργία ελέγχου για τη διαχείριση της εκπαίδευσης, παρουσιάζει την εφαρμογή βασικών ικανοτήτων αλλά και αποκαλύπτει προβληματικές περιοχές της σχολικής ζωής.

2.1.5 Η ποιότητα των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος στην Αυστρία

Ποσοστό μαθητών που απορροφώνται από την αγορά εργασίας.

Οι απόφοιτοι του εκπαιδευτικού συστήματος στην Αυστρία παρουσιάζουν ικανοποιητικό βαθμό απορρόφησης στην αγορά εργασίας και αρκετά πάνω από τον αντίστοιχο Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Η συνολική εικόνα για τους απόφοιτους των εκπαιδευτικών επιπέδων ISCED 3 έως ISCED 8, ηλικίας από 20 έως 34 ετών, δίνει

για την Αυστρία ποσοστό απορρόφησης αποφοίτων από την αγορά εργασίας από 1 έως και 3 χρόνια έπειτα από την αποφοίτησή τους, **88,6%** για το 2018, έναντι **81,6%** του αντίστοιχου Ευρωπαϊκού μέσου όρου, καλύπτοντας με άνεση τον στόχο που έχει θέσει η Ε.Ε. για το 2020 σε αυτόν τον δείκτη και είναι **82%** (πίνακας 5 του παραρτήματος 1). Πιο αναλυτικά η εικόνα και η ροή απορρόφησης των αποφοίτων στην Αυστρία συγκριτικά με τους αντίστοιχους Ευρωπαϊκούς μέσους όρους, φαίνεται στον πίνακα 2.7.

Πίνακας 2.7 : Συγκριτικός πίνακας ποσοστών εύρεσης εργασίας αποφοίτων εκπαιδευτικών συστημάτων Αυστρίας και Ε.Ε.¹¹

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Αυστρία	Ε. Ε.	Αυστρία	Ε. Ε.	Αυστρία	Ε. Ε.	Αυστρία
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 3-8	78,3 %	87,9 %	76 %	87,2 %	80,2 %	89,4 %	81,6 %	88,6 %
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 3-4	72,5 %	87,1 %	70,7 %	86 %	74,1 %	87,6 %	76,8 %	86,8 %
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 5-8	83,8 %	90,1 %	80,5 %	88,5 %	84,9 %	91,3 %	85,5 %	90,1 %

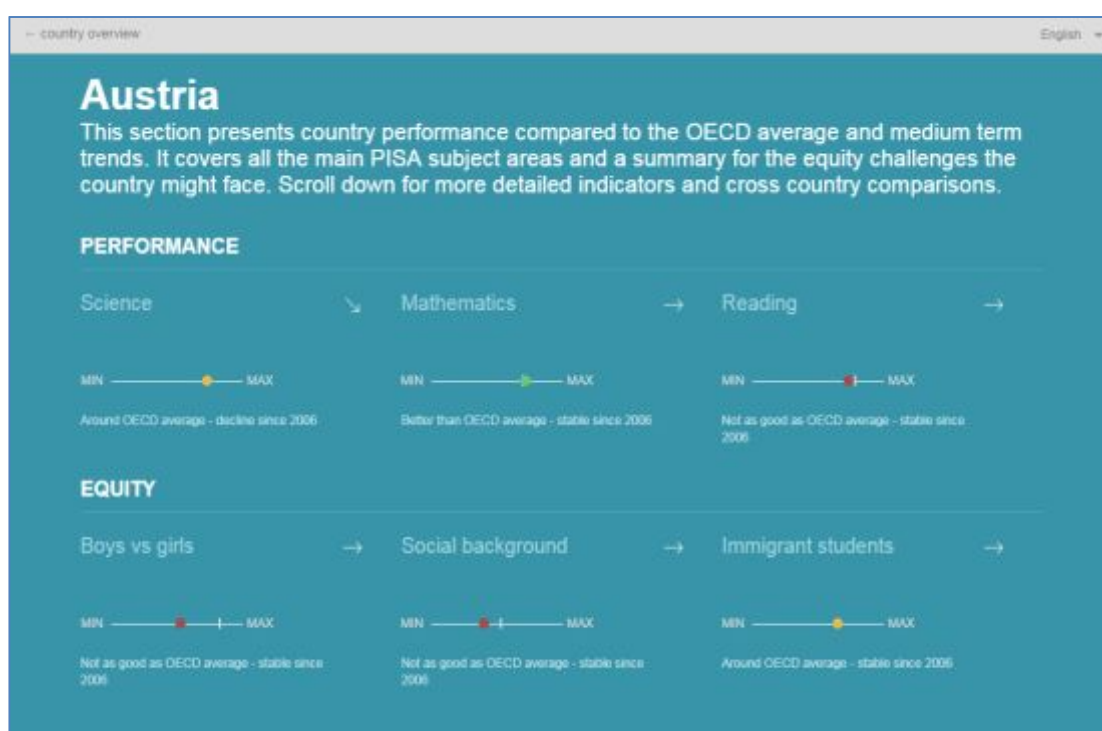
Οι επιδόσεις των Αυστριακών μαθητών στον διαγωνισμό PISA

Στον πίνακα 6 του παραρτήματος 1 φαίνονται οι επιδόσεις των Αυστριακών μαθητών στον διαγωνισμό PISA 2015. Στην εικόνα 2.11 φαίνεται η συγκριτική σχέση διαγωνισμών PISA σε βάθος δεκαετίας με τα αποτελέσματα του διαγωνισμού **PISA 2015** και η σύγκρισή τους με τα αποτελέσματα του διαγωνισμού **PISA 2006**, αλλά και η εικόνα των εκπαιδευτικών ανισοτήτων στο Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα. Οι επιδόσεις των Αυστριακών μαθητών είναι κοντά στον μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Όμως και στα τρία γνωστικά πεδία εξέτασης παρουσιάζεται πτώση των επιδόσεων σε σχέση με τον προηγούμενο διαγωνισμό. Συγκεκριμένα στις Επιστήμες η επίδοση των Αυστριακών μαθητών είναι **495** (ΜΟ ΟΟΣΑ 493) μειωμένη κατά 5

¹¹ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

μονάδες από τον διαγωνισμό **PISA 2012**, στην Ανάγνωση **485** (ΜΟ ΟΟΣΑ 493) μειωμένη κατά 5 επίσης μονάδες από τον διαγωνισμό του 2012 και στα Μαθηματικά **497** (ΜΟ ΟΟΣΑ 490) μειωμένη κατά 2 μονάδες σε σχέση με το 2012.

Στον πίνακα 7 του παραρτήματος 1 φαίνονται οι επιδόσεις των Αυστριακών μαθητών στον διαγωνισμό **PISA 2018**. Συγκεκριμένα στις Επιστήμες η επίδοσή τους είναι **490** (ΜΟ ΟΟΣΑ 489) μειωμένη κατά 5 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2015, στην Ανάγνωση είναι **484** (ΜΟ ΟΟΣΑ 487) μειωμένη κατά 1 μονάδα από τον διαγωνισμό του 2015 και στα Μαθηματικά **499** (ΜΟ ΟΟΣΑ 489) αυξημένη κατά 2 μονάδες σε σχέση με το 2015.

Εικόνα 2.11: Συγκριτικές επιδόσεις Αυστριακών μαθητών στο διαγωνισμό PISA 2015¹²

Η σχολική διαρροή στο Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα

Η πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαιδευτικής ζωής στην Αυστρία κινείται σε αρκετά χαμηλά επίπεδα, ικανοποιώντας ήδη τους στόχους της Ε.Ε. για το 2020 σχετικά με την σχολική διαρροή. Τα ποσοστά σχολικής διαρροής για τα έτη 2009, 2014, 2017, 2018 φαίνονται στον πίνακα 2.8 που ακολουθεί, με διάκριση σε γηγενείς και αλλοδαπούς. Συγκεκριμένα στην Αυστρία εγκατέλειψαν πρόωρα την εκπαιδευτική διαδικασία στις ηλικίες 18-24 ετών, το **7,3%** των σπουδαστών το 2018, έναντι **10,6%** του αντίστοιχου μ.ο. της ΕΕ. Αποτελεί πρώτη προτεραιότητα για την Ε.Ε. η μείωση της σχολικής διαρροής, για την οποία έχει θέσει στόχο για το 2020 την μέγιστη τιμή **10%** (βλ πίνακα 5 του παραρτήματος 1), την οποία βέβαια ήδη έχει εξασφαλίσει με άνεση το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα.

¹² PISA 2015 <https://www.oecd.org/austria/pisa-2015-austria.htm>

Πίνακας 2.8 : Συγκριτικός πίνακας ποσοστών σχολικής διαρροής εκπαιδευτικών συστημάτων Αυστρίας και Ε.Ε.¹³

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Αυστρία	Ε. Ε.	Αυστρία	Ε. Ε.	Αυστρία	Ε. Ε.	Αυστρία
Συνολικά	14,2 %	8,8 %	11,2 %	7 %	10,6 %	7,4 %	10,6 %	7,3 %
Γηγενείς	13,1 %	6,4 %	10,4 %	5,7 %	9,6 %	5,3 %	9,5 %	5,5 %
Αλλοδαποί	26,1 %	22 %	20,2 %	14,9 %	19,4 %	18,4 %	20,2 %	17 %

Υψηλές και χαμηλές επιδόσεις μαθητών

Ανησυχητικά είναι τα ποσοστά των 15χρονων μαθητών που υστερούν στα Μαθηματικά, την Ανάγνωση και τις Φυσικές Επιστήμες στην Αυστρία και σε κάποιες περιπτώσεις ξεπερνούν το Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Στον πίνακα 2.9 φαίνονται τα ποσοστά των μαθητών που υστερούν στα τρία βασικά γνωστικά αντικείμενα στην Αυστρία σε σύγκριση με τους αντίστοιχους μέσους όρους των χωρών της Ε.Ε στα έτη 2009, 2012, 2015 (διαγωνισμοί PISA). Είναι φανερό ότι το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα απέχει ακόμα αρκετά από το στόχο που έχει θέσει η Ε.Ε. για το 2020 στους δείκτες υστέρησης των τριών βασικών γνωστικών αντικειμένων με μέγιστη τιμή για το καθένα από αυτά το **15 %** (πίνακας 5 του παραρτήματος 1).

Στο διαγωνισμό **PISA 2018**, το ποσοστό Αυστριακών μαθητών με **υψηλές** επιδόσεις (επίπεδα 5 και 6, όπως φαίνονται στους πίνακες 7, 8, 9 και 10 του παραρτήματος 1), σε ένα τουλάχιστον από τα τρία γνωστικά αντικείμενα, είναι **15,7%** ίσο ακριβώς με το μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ που συμμετείχαν στο διαγωνισμό.

Στον ίδιο διαγωνισμό, το ποσοστό μαθητών με **χαμηλές** επιδόσεις και στα τρία γνωστικά αντικείμενα, δηλαδή κάτω από το επίπεδο 2, είναι **13,5%** οριακά μεγαλύτερο από το **13,4%** που είναι ο μέσος όρος των χωρών του ΟΟΣΑ που συμμετείχαν στο διαγωνισμό (πίνακες 7, 8, 9 και 10 του παραρτήματος 1).

¹³ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

Πίνακας 2.9: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών χαμηλών επιδόσεων μαθητών στα βασικά γνωστικά αντικείμενα¹⁴

Έτος	2009		2012		2015	
	Ε. Ε.	Αυστρία	Ε. Ε.	Αυστρία	Ε. Ε.	Αυστρία
Ανάγνωση	19,5 %	27,6 %	17,8 %	19,5 %	19,7 %	22,5 %
Μαθηματικά	22,3 %	23,3 %	22,1 %	18,7 %	22,2 %	21,8 %
Φυσικές Επιστήμες	17,7 %	20,9 %	16,6 %	15,8 %	20,6 %	20,8 %

Συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης

Πίνακας 2.10: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών συμμετοχής ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης στην Αυστρία¹⁵

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Αυστρία	Ε. Ε.	Αυστρία	Ε. Ε.	Αυστρία	Ε. Ε.	Αυστρία
Ποσοστό ενηλίκων που παρακολούθησε προγράμματα μάθησης	9,5 %	13,9 %	10,8 %	14,3 %	10,9 %	15,8 %	11,1 %	15,1 %

Η Αυστρία παρουσιάζει μεγάλα ποσοστά ενηλίκων που συμμετέχουν στη Δια Βίου Μάθηση και δείχνουν την οργανωμένη προσπάθεια ένταξης και επανένταξης των ενηλίκων στην αγορά εργασίας. Στον πίνακα 2.10 παραπάνω φαίνονται τα ποσοστά των ενηλίκων (από 25 έως 64 ετών), απόφοιτοι όλων εκπαιδευτικών των επιπέδων (ISCED 0-8), που παρακολούθησαν προγράμματα Δια Βίου Μάθησης στην Αυστρία

^{14,15} Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

και δείχνουν ότι ήδη έχει καλυφθεί ο στόχος της Ε.Ε. για το 2020 που είναι 15% (πίνακας 5 του παραρτήματος 1).

Πίνακας 2.11: Βασικοί δείκτες Αυστριακού εκπαιδευτικού συστήματος. Education and Training Monitor 2018 Country Analysis.

		Austria		EU average		
		2014	2017	2014	2017	
1. Key indicators						
Education and training 2020 benchmarks						
Early leavers from education and training (age 18-24)		7.0%	7.4%	11.2%	10.6%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)		40.0%	40.8%	37.9%	39.9%	
Early childhood education and care (from age 4 to starting age of compulsory primary education)		94.0% ¹³	94.9% ¹⁶	94.2% ¹³	95.3% ¹⁶	
Proportion of 15 year-olds underachieving in:	Reading	19.5% ¹²	22.5% ¹⁵	17.8% ¹²	19.7% ¹⁵	
	Maths	18.7% ¹²	21.8% ¹⁵	22.1% ¹²	22.2% ¹⁵	
	Science	15.8% ¹²	20.8% ¹⁵	16.6% ¹²	20.6% ¹⁵	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)	87.2%	89.4%	76.0%	80.2%	
	ISCED 0-8 (total)	14.3%	15.8%	10.8%	10.9%	
Learning mobility	Degree mobile graduates (ISCED 5-8)	:	4.6% ¹⁶	:	3.1% ¹⁶	
	Credit mobile graduates (ISCED 5-8)	:	9.8% ¹⁶	:	7.6% ¹⁶	
Other contextual indicators						
Public expenditure on education as a percentage of GDP		4.9%	4.9% ¹⁶	4.9%	4.7% ¹⁶	
Education investment	Expenditure on public and private institutions per student in € PPS	ISCED 1-2	€9 637	€10 266 ¹⁵	€6 494 ^d	: ¹⁵
		ISCED 3-4	€10 547	€11 096 ¹⁵	€7 741 ^d	: ¹⁵
		ISCED 5-8	€12 433	€13 256 ¹⁵	€11 187 ^d	: ¹⁵
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born	5.7%	5.3%	10.4%	9.6%	
	Foreign-born	14.9%	18.4%	20.2%	19.4%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born	41.8%	42.5%	38.6%	40.6%	
	Foreign-born	35.0%	36.8%	34.3%	36.3%	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4	86.0%	87.6%	70.7%	74.1%	
	ISCED 5-8	88.5%	91.3%	80.5%	84.9%	

Sources: Eurostat (see section 10 for more details); OECD (PISA).
Notes: data refer to weighted EU averages, covering different numbers of Member States depending on the source;
d = definition differs, 12 = 2012, 13 = 2013, 15 = 2015, 16 = 2016.
On credit graduate mobility, the EU average is calculated by DG EAC on the available countries; on degree graduate mobility, the EU average is calculated by JRC over Eurostat and OECD data.
Further information can be found in the relevant section of Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor).

Πίνακας 2.12: Βασικοί δείκτες Αυστριακού εκπαιδευτικού συστήματος. *Education and Training Monitor 2019 Country Analysis.*

		Austria		EU average		
		2009	2018	2009	2018	
1. Key indicators						
Education and training 2020 benchmarks						
Early leavers from education and training (age 18-24)		8.8%	7.3%	14.2%	10.6%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)		23.4%	40.7%	32.3%	40.7%	
Early childhood education and care (from age 4 to starting age of compulsory primary education)		91.3%	95.6% ¹⁷	90.8%	95.4% ^{17,d}	
Proportion of 15 year-olds underachieving in:	Reading	27.6%	22.5% ¹⁵	19.5%	19.7% ¹⁵	
	Maths	23.3%	21.8% ¹⁵	22.3%	22.2% ¹⁵	
	Science	20.9%	20.8% ¹⁵	17.7%	20.6% ¹⁵	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)	87.9%	88.6%	78.3%	81.6%	
Adult participation in learning (age 25-64)	ISCED 0-8 (total)	13.9%	15.1%	9.5%	11.1%	
Learning mobility	Degree-mobile graduates (ISCED 5-8)	:	5.0% ¹⁷	:	3.6% ¹⁷	
	Credit-mobile graduates (ISCED 5-8)	:	9.6% ¹⁷	:	8.0% ¹⁷	
Other contextual indicators						
Education investment	Public expenditure on education as a percentage of GDP	5.1%	4.8% ¹⁷	5.2%	4.6% ¹⁷	
	Expenditure on public and private institutions per student in € PPS	ISCED 0	€6 597 ¹²	€7 540 ¹⁶	:	€6 111 ^{15,d}
		ISCED 1	€7 459 ¹²	€8 948 ¹⁶	€5 812 ^{12,d}	€6 248 ^{15,d}
		ISCED 2	€10 500 ¹²	€11 846 ¹⁶	€6 937 ^{12,d}	€7 243 ^{15,d}
		ISCED 3-4	€10 405 ¹²	€11 353 ¹⁶	:	€7 730 ^{14,d}
ISCED 5-8	€12 448 ¹²	€13 337 ¹⁶	€10 549 ^{12,d}	€11 413 ^{15,d}		
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born	6.4%	5.5%	13.1%	9.5%	
	Foreign-born	22.0%	17.0%	26.1%	20.2%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born	23.2%	42.3%	33.1%	41.3%	
	Foreign-born	24.1%	36.8%	27.7%	37.8%	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4	87.1%	86.8%	72.5%	76.8%	
	ISCED 5-8	90.1%	90.1%	83.8%	85.5%	

Sources: Eurostat; OECD (PISA); Learning mobility figures are calculated by JRC on UOE data. Further information can be found in section 10 and in Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor). Notes: EU averages of 2009 PISA do not cover Cyprus; d = definition differs, u = low reliability, : = not available, 12 = 2012, 14 = 2014, 15 = 2015, 17 = 2017. Break in series for tertiary education in Austria in 2014 due to the introduction of the new ISCED 2011 classification.

2.1.6 Γενικά συμπεράσματα για το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα

Η Αυστρία βρίσκεται σε πολλούς τομείς του εκπαιδευτικού συστήματος μπροστά σε ένα φιλόδοξο μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα. Ανακεφαλαιώνοντας, μπορούμε να σημειώσουμε ότι:

✓ Το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα διακηρύσσει ότι είναι **ανοικτό και διαθέσιμο σε όλους**, χωρίς φραγμούς, ταξικούς, οικονομικούς, κοινωνικούς ή φυλετικούς με μοναδικά όρια αυτά των ατομικών ικανοτήτων των μαθητών. Σχετική όμως έρευνα του ΟΟΣΑ δεν επαλήθευσε αυτή την εικόνα, εντοπίζοντας στο

Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα, ανισότητες που οφείλονται στο κοινωνικό υπόβαθρο (εικόνα 2.11) οι οποίες ξεπερνούν τον αντίστοιχο μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ.

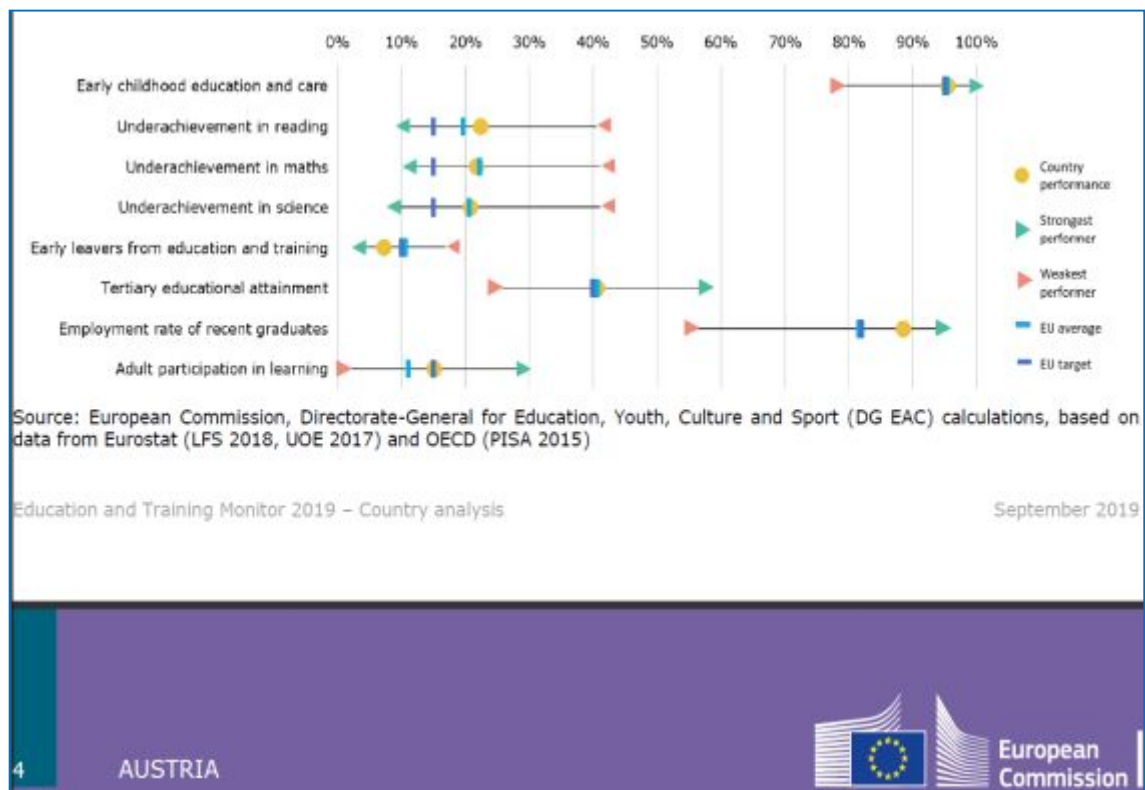
✓ Οι δαπάνες για την εκπαίδευση παραμένουν σταθερές τα τελευταία χρόνια και κοντά στο μέσο όρο της ΕΕ, όμως οι επιδόσεις των Αυστριακών μαθητών δεν βελτιώνονται. Η κοινωνική και ανθρωπιστική διάσταση της εκπαίδευσης είναι στις προτεραιότητες του Αυστριακού κράτους, αφού τη θεωρεί ύψιστο κοινωνικό αγαθό, προσβάσιμο σε όλους και παρέχεται δωρεάν. Συνολικά η **τριτοβάθμια εκπαίδευση** συμπεριλαμβάνοντας και μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές παρέχεται δωρεάν όχι μόνο για τους Αυστριακούς πολίτες αλλά και για όλους τους πολίτες της ΕΕ.

✓ Η **απορρόφηση των αποφοίτων από την αγορά εργασίας** κινείται σε υψηλά επίπεδα και αυτό οφείλεται πιθανότατα στην εύρωστη και δομημένη Αυστριακή οικονομία αλλά και στη στενή σχέση εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας. Δεν είναι τυχαίο ότι η Αυστρία παρουσιάζει από τα υψηλότερα ποσοστά μαθητικού δυναμικού στην Ευρώπη στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.), όπως φαίνεται και στο γράφημα 1 του παραρτήματος 1 και ειδικά στα σχολεία που ακολουθούν τη διττή μορφή εκπαίδευσης (διδασκαλία και εργασία – μαθητεία).

✓ Το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Αυστρία **συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με την οικονομία**: η διττή κατάρτιση πραγματοποιείται στο 80% των επιχειρήσεων, με το περιεχόμενο της κατάρτισης να είναι προσαρμοσμένο στις ανάγκες των επιχειρήσεων. Τα αναλυτικά προγράμματα των σχολείων για την ενδιάμεση επαγγελματική εκπαίδευση και τα κολέγια ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι επίσης ευθυγραμμισμένα με τις απαιτήσεις της οικονομίας. Από τη δεκαετία του 1990, στα πανεπιστήμια των εφαρμοσμένων επιστημών, υπήρχαν όλο και περισσότερα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στον τριτογενή τομέα στην Αυστρία.

✓ Η Αυστρία αναμένοντας αύξηση του συνολικού μαθητικού δυναμικού έως το 2040, αρκετοί εξ αυτών υπολογίζεται ότι θα είναι μετανάστες, επενδύει στην Ε.Ε.Κ.. Ο αριθμός των μαθητών θα αυξηθεί από 1.090.000 μαθητές που είναι σήμερα σε 1.300.000 μαθητές το 2040, σύμφωνα με στοιχεία που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Education and Training Monitor 2018 Country Analysis). Όπως φαίνεται και στο γράφημα 1 του παραρτήματος 1, πάνω από το 70% του μαθητικού δυναμικού στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρακολουθεί σχολεία της Ε.Ε.Κ..

✓ Το Αυστριακό σύστημα της Ε.Ε.Κ. παράγει αποφοίτους που έχουν μεγάλη απορροφητικότητα από την αγορά εργασίας. Τα ποσοστά απασχόλησης για άτομα ηλικίας 25-34 ετών με ανώτερη δευτεροβάθμια ή μεταδευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση είναι σχεδόν τόσο υψηλά όσο για τα άτομα με τριτοβάθμια εκπαίδευση γύρω στο 90% και στις δύο περιπτώσεις (ΟΟΣΑ Education at a Glance 2018).

Γράφημα 2.5: Συγκριτικό γράφημα εκπαιδευτικών δεικτών της Αυστρίας και χωρών της Ε.Ε. και του ΟΟΣΑ¹⁶

- ✓ Οι ψηφιακές δεξιότητες που αποκτούν οι Αυστριακοί μαθητές είναι ικανοποιητικές, βελτιώνονται, είναι κοντά στο μέσο όρο της ΕΕ αλλά υπολείπονται των Σκανδιναβικών χωρών. Ανακοινώθηκε στην Αυστρία η λειτουργία του «School 4.0» ως πρότυπο σχολείων με έντονο ψηφιακό προσανατολισμό. Πάντως σε σχετική έρευνα του ΟΟΣΑ (EAG 2018 και TALIS) οι Αυστριακοί εκπαιδευτικοί δεν είναι προετοιμασμένοι για τη χρήση ΤΠΕ στο μάθημά τους σε ποσοστό 59,5% κατατάσσοντας έτσι την χώρα στις τελευταίες θέσεις (46η στις 48) σε αυτό τον τομέα.
- ✓ Οι Αυστριακοί μαθητές είναι ενσωματωμένοι στο εκπαιδευτικό σύστημα, αφού ο δείκτης του «ανήκειν» σε σχετική έρευνα ήταν πολύ ψηλά κατατάσσοντας την Αυστρία 2^η χώρα στις 68 που έλαβαν μέρος.
- ✓ **Η μαθητική διαρροή** κινείται γενικά σε χαμηλά επίπεδα και κάτω του Ευρωπαϊκού μέσου όρου.
- ✓ Παρά του γεγονότος ότι καταβάλλονται προσπάθειες από την Αυστριακή πολιτεία για την **ομαλή ένταξη των μεταναστών μέσω της εκπαίδευσης**, διαπιστώνεται χάσμα επιδόσεων μεταξύ των Αυστριακών και των αλλοδαπών μαθητών (διαγωνισμός 2016 Progress in International Reading Literacy Study - PIRLS). Στη Βιέννη, λειτούργησε το 2016 ένα κολλέγιο για νέους πρόσφυγες ηλικίας 15-21 ετών ώστε να διευκολυνθεί η μετάβασή τους στο κανονικό Αυστριακό σύστημα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης.

¹⁶ Education and Training MONITOR 2019, European Commission

✓ Η συμμετοχή ενηλίκων στην εκπαίδευση είναι μεγάλη και πάνω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο.

✓ Έχει δοθεί μεγάλη βαρύτητα στην επιλογή, εκπαίδευση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου στην Αυστρία είναι συνεχής, εσωτερική και εξωτερική και αποτελεί παράμετρο εκσυγχρονισμού στην επερχόμενη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση από το σχολικό έτος 2019-2020.

✓ Είναι σημαντικά τα ευρήματα σχετικής έρευνας του ΟΟΣΑ (Education at A Glance 2018 – EAG 2018), σύμφωνα με τα οποία, το επάγγελμα του εκπαιδευτικού ήταν η πρώτη επιλογή του 67% των εκπαιδευτικών στην Αυστρία (TALIS). Μάλιστα το 87% των εκπαιδευτικών ανέφεραν ότι ο βασικός λόγος που επέλεξαν το επάγγελμα αυτό, ήταν η ευκαιρία να επηρεάσουν την ανάπτυξη των παιδιών και να συνεισφέρουν κοινωνικά. Απόρροια αυτού του γεγονότος είναι ότι το 97% των εκπαιδευτικών αναφέρουν θετικές αλληλεπιδράσεις με τους μαθητές τους.

Σύμφωνα με τα παραπάνω διαπιστωμένα στοιχεία, επιδόσεις και χαρακτηριστικά του Αυστριακού εκπαιδευτικού συστήματος και σε μια προσπάθεια προσέγγισης κάτω από το πρίσμα κριτηρίων που αποτυπώνουν την επίτευξη του στόχου του, των βασικών αξιών του, των δραστηριοτήτων συνεχούς βελτίωσης του σύμφωνα με τη δομή της μεθόδου Balanced Scorecard, καταρτίστηκε ο πίνακας 2.13 που ακολουθεί.

Πίνακας 2.13: Οι επιδόσεις του Αυστριακού εκπαιδευτικού συστήματος

		Δείκτες – Κριτήρια Χαρακτηριστικά	Αυστρία	ΟΟΣΑ / ΕΕ
Χρηματοοικονομική πτυχή (financial aspect)		Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης (% ΑΕΠ) ¹⁷	4,8% (+0,2%)	4,6%
		Ετήσια δαπάνη ανά μαθητή/φοιτητή	10.605 € (+2.855 €)	7.749 €
	Δαπάνες ανά κατηγορία	Μισθοδοσία εργαζομένων	65% (+7%)	58%
		Ενδιάμεση Ανάλωση	16% (-4%)	20%
		Ακαθάριστες Επενδύσεις	5% (-8%)	13%
		Ποσοστό Δημοσίων Επενδύσεων	9% (0%)	9%
Πτυχή Ωφελουμένων (customer benefits)	Ποσοστό νέων που βρήκαν εργασία έπειτα από την αποφοίτησή τους ¹⁸	88,6 % (+7%)	81,6%	
	Σχολική διαρροή, πρόωρη εγκατάλειψη εκπαίδευσης ¹⁹	7,3% (-3,3%)	10,6%	

¹⁷ Αφορούν το έτος 2017

¹⁸ Αφορούν το έτος 2018

¹⁹ Αφορούν το έτος 2018

	Επιδόσεις μαθητών σε διεθνείς αξιολογήσεις (PISA) ²⁰	M.O. Επιδόσεων PISA 2018	491 (+0,2%)	488
		M.O. ποσοστών Υστέρησης	21,7% (+0,9%)	20,8%
		Υψηλές Επιδόσεις	15,7% 0%	15,7%
		Χαμηλές Επιδόσεις	13,5% (+0,1%)	13,4% %
Μάθηση και ανάπτυξη (learning and growth)	Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ²¹	56%		
	Υποδομές και τεχνολογικά – εποπτικά μέσα ²²	59,2% (+8 %)	51,2%	
	Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση (δια βίου μάθηση) ²³	15,1% (+4 %)	11,1%	
Εσωτερικές διαδικασίες (internal process)	Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου ²⁴	85 %		
	Η διοικητική δομή και διάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος ²⁵	79%		

²⁰ PISA 2015 και PISA 2018

²¹ Συνεκτιμήση από την διαθεσιμότητα μορφών επιμορφωτικών δράσεων και ενεργειών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (10 δράσεις από δίκτυο Ευρυδίκη) και δείκτες CPD (από δίκτυο TALIS 2018) για τους Αυστριακούς εκπαιδευτικούς για την επιμόρφωσή και την επαγγελματική τους εξέλιξη. Μέγιστη τιμή 100%.

²² Συνεκτιμήθηκαν και εξήχθησαν οι μέσοι όροι διαφόρων υποκριτηρίων χρήσης ΤΠΕ (χαρακτηριστικών) στα σχολεία: ψηφιακός εξοπλισμός, σύνδεση και ταχύτητα διαδικτύου.

²³ Αφορούν το έτος 2018

²⁴ Συνεκτιμήθηκαν το είδος της αξιολόγησης (εσωτερική ή εξωτερική ή μικτή) και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της στη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής.

²⁵ Συνεκτιμήθηκαν η πληρότητα και το πλήθος των εκπαιδευτικών διαδρομών που προσφέρονται στους μαθητές και ο βαθμός αυτονομίας του σχολείου.

2.2 Το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Η Ολλανδία είναι κράτος της δυτικής Ευρώπης, όπως φαίνεται και στον παρακάτω χάρτη. Έχει έκταση 41.543 Km² και πληθυσμό 17.282.753 κάτοικους και είναι η πιο πυκνοκατοικημένη χώρα της Ευρώπης.

Εικόνα 2.12: Ευρωπαϊκός χάρτης Google

Άλλη μια ιδιαιτερότητα της χώρας είναι ότι το 25% του εδάφους της είναι κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας και το 50% έχει υψόμετρο κάτω από ένα μέτρο. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να κατασκευαστούν μετά από εργασίες 900 ετών, χιλιόμετρα φραγμάτων και αναχωμάτων για προστασία από το νερό των ποταμών και της θάλασσας και να περιορίσουν τις ακτογραμμές της από τα 1900 χλμ αρχικά σε 600 χλμ σήμερα. Η ιδιαίτερη μορφολογία του εδάφους όμως, καθόρισε και τη ζωή και την οικονομία της Ολλανδίας. Το γόνιμο έδαφός της την κατατάσσει σήμερα μετά τις ΗΠΑ και τη Γαλλία στη 3^η θέση διεθνώς στις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων. Η κτηνοτροφία ανθεί με έμφαση στα γαλακτοκομικά προϊόντα. Ιδιαίτερα ανεπτυγμένη είναι στην Ολλανδία η βιομηχανία τροφίμων, η χημική βιομηχανία και ο κλάδος

κατασκευής ηλεκτρικών ειδών. Είναι η 5^η χώρα στον κόσμο στα αποθέματα φυσικού αερίου. Το πολίτευμά της είναι βασιλευόμενη κοινοβουλευτική δημοκρατία. Ο πληθυσμός της είναι κατά 80% Ολλανδοί και το υπόλοιπο 20% διαφόρων εθνικοτήτων. Επίσημη γλώσσα είναι τα Ολλανδικά (παραλλαγή Γερμανικών). Διαιρείται διοικητικά σε 12 επαρχίες. Περίπου οι μισοί Ολλανδοί είναι άθεοι και οι υπόλοιποι Καθολικοί και Προτεστάντες σε ποσοστό 40% του υπόλοιπου πληθυσμού.

Η Ολλανδία είναι μία από τις έξι ιδρυτικές χώρες μέλη της ΕΚΑΧ (Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα) που ιδρύθηκε το 1951. Οι ίδιες χώρες το 1957 με τη συνθήκη της Ρώμης ίδρυσαν την ΕΟΚ (Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα) και την Ευρατόμ, οι οποίες, αφού συγχωνεύτηκαν σε μία με την συνθήκη των Βρυξελλών (1967), εξελίχθηκαν τελικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση με τη συνθήκη του Μάαστριχτ (1992). Ως εκ τούτου η Ολλανδία ανήκει στον πυρήνα της ΕΕ και στη ζώνη του ευρώ.

Είναι μια σχετικά πλούσια χώρα με κατά κεφαλή ΑΕΠ 41.500 € για το 2018 (πίνακας 1 του παραρτήματος 1) ενώ η κατάταξή της σύμφωνα με τη Eurostat για τις Ευρωπαϊκές χώρες με βάση τις μονάδες αγοραστικής δύναμης (ΜΑΔ) την τοποθετεί αρκετά ψηλά στον πίνακα με ΜΑΔ ίσο με 129 (πίνακας 3 του παραρτήματος 1) σύμφωνα με τα στοιχεία Ιουνίου 2019 (ΜΑΔ =100 είναι ο μέσος όρος της ΕΕ). Η ανεργία στην Ολλανδία είναι πολύ χαμηλή, συγκεκριμένα σύμφωνα με τα στοιχεία Ιουνίου 2019 από την Eurostat είναι στο 3,4% (πίνακας 2 του παραρτήματος 1).

2.2.1 Η δομή και η οργάνωση του Ολλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος

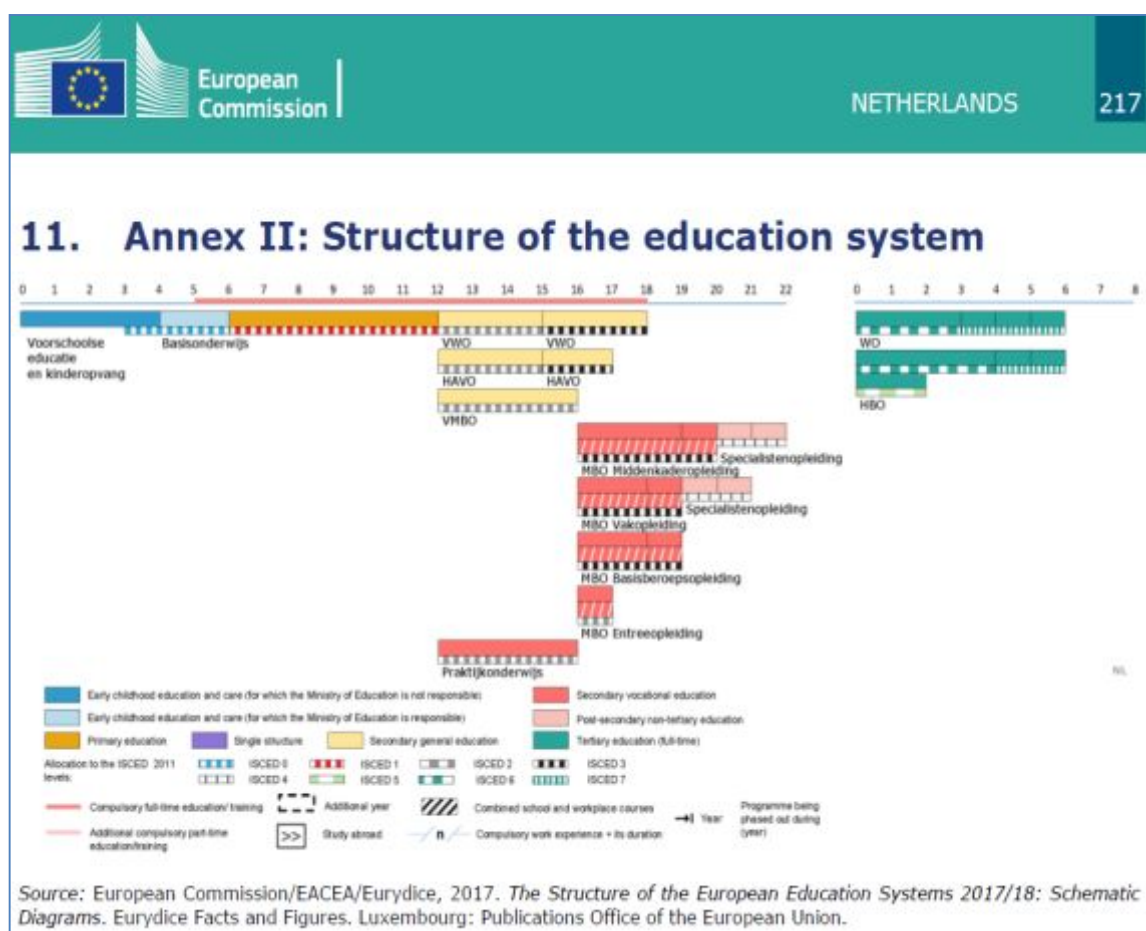
Το Ολλανδικό σύνταγμα του 1848 έθεσε τις βάσεις για την εκπαίδευση. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα τα Δημοτικά σχολεία χωρίστηκαν σε δημόσια και ιδιωτικά με αντίστοιχη χρηματοδότηση από το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα της Ολλανδίας. Αυτό προκάλεσε διαμαρτυρίες άνιση οικονομικής μεταχείρισης μεταξύ Φιλελευθέρων από τη μία και Καθολικών και Προτεσταντών από την άλλη. Το Σύνταγμα του 1917 (ή «η Ειρήνη του 1917») εξασφάλισε ίση οικονομική μεταχείριση για τους δύο τύπους σχολείων τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Σήμερα και σύμφωνα με το άρθρο 23 του Ολλανδικού Συντάγματος (Σύνταγμα 2008) όλες οι εκπαιδευτικές δομές δημόσιες ή ιδιωτικές λαμβάνουν ίση δημόσια χρηματοδότηση. Στην Ολλανδία περίπου το 70% των σχολείων είναι ιδιωτικά, ίσως πιο δόκιμος όρος είναι θρησκευτικά (καθολικών, προτεσταντών, μουσουλμάνων κλπ) ή παιδαγωγικών μοντέλων (Montessori, Dalton, Freinet, Jena Plan κ.α.).

Τα ιδιωτικά σχολεία για να λάβουν τη δημόσια χρηματοδότηση πρέπει να τηρούν συγκεκριμένες προδιαγραφές. Το Ολλανδικό Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού και Επιστημών, καθορίζει ποιοτικά πρότυπα που ισχύουν τόσο για τη δημόσια όσο και για την ιδιωτική εκπαίδευση και καθορίζουν τα θέματα που πρέπει να μελετηθούν, τους στόχους που πρέπει να επιτύχουν, τα προγράμματα σπουδών και το περιεχόμενο των εθνικών εξετάσεων, τον αριθμό διδακτικών περιόδων ετησίως, τα προσόντα που πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτικοί, δίνοντας στους γονείς και τους μαθητές λόγο σε σχολικά θέματα, υποχρεώσεις προγραμματισμού και υποβολής εκθέσεων κ.ο.κ. Όλα

αυτά είναι υπό την ευθύνη του Υπεύθυνου Σχολικής Φοίτησης που υπάρχει σε κάθε σχολείο και ελέγχεται από τη Σχολική Επιθεώρηση. Παρόλα αυτά τα ιδιωτικά σχολεία, διατηρούν το δικαίωμα να μην εγγράφουν μαθητές που οι γονείς τους δεν αποδέχονται την αντίστοιχη θρησκευτική ή παιδαγωγική πίστη του κάθε σχολείου κάτι που δεν συμβαίνει στα δημόσια σχολεία που είναι ανοιχτά σε όλους.

Το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα χαρακτηρίζεται από το μεγάλο βαθμό αυτονομίας, ελευθερίας αλλά ταυτόχρονα και ελέγχου των σχολικών μονάδων. Η αυτονομία τους επεκτείνεται τόσο στην εκπαιδευτική όσο και στη διοικητική λειτουργία. Η φοίτηση σε σχολείο είναι υποχρεωτική από την ηλικία των 5 ετών. Αξιοσημείωτο είναι ότι στο τέλος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης οι Ολλανδοί μαθητές καλούνται να πάρουν μια σημαντική απόφαση για την υπόλοιπη ζωή τους επιλέγοντας τον τύπο του σχολείου που θα ακολουθήσουν. Η φοίτηση είναι δωρεάν και υποχρεωτική ή μέχρι τα 18 έτη των μαθητών ή με τη απόκτηση τυπικού προσόντος (Γενική ή Επαγγελματική εκπαίδευση). Μετά την ηλικία των 16 ετών, προβλέπονται κάποια δίδακτρα, αλλά ταυτόχρονα προβλέπονται επιδόματα στους γονείς ανάλογα με την εισοδηματική κατάσταση.

Γράφημα 2.6 : Η δομή του Ολλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος. Πηγή: Eurydice

Παιδική εκπαίδευση και φροντίδα - Early Childhood Education and Care (ECEC), Προσχολική, Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Σύμφωνα με το γράφημα 2.6:

- ✓ Στην Ολλανδία εγγράφονται σε παιδικούς σταθμούς παιδιά ηλικίας 6 εβδομάδων έως 4 ετών. Δικαίωμα εγγραφής σε νηπιαγωγείο έχουν παιδιά από 2 έως 4 ετών. Υπάρχουν ειδικά σχολεία που απευθύνονται σε παιδιά ηλικίας 2,5 έως 5 ετών που έχουν διαγνωστεί με προβλήματα εκμάθησης γλώσσας. Η ευθύνη της λειτουργίας των ιδρυμάτων προσχολικής ηλικίας ανήκει κατά κύριο λόγο στους δήμους. Οι δήμοι είναι αρμόδιοι και για την επιλογή των βρεφών και νηπίων που θα εγγραφούν στους παιδικούς σταθμούς και στα νηπιαγωγεία. Η χρηματοδότηση τους γίνεται από το Ταμείο των Δήμων έπειτα από κρατική επιχορήγηση που υπολογίζεται με ένα σταθμισμένο σύστημα.
- ✓ Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι υποχρεωτική για τους Ολλανδούς το αργότερο σε ηλικία 5 ετών. Στην πραγματικότητα οι περισσότεροι μαθητές εγγράφονται στο Δημοτικό σε ηλικία 4 ετών. Η φοίτηση είναι υποχρεωτική και δωρεάν και διαρκεί 8 έτη (ISCED 0 και 1).
- ✓ Τελειώνοντας το Δημοτικό σχολείο για τους Ολλανδούς μαθητές ηλικίας 12 ετών υπάρχουν τέσσερις επιλογές:

- **VMBO** (Vorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs - Pre-vocational secondary education)

Προ – Επαγγελματική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση με διάρκεια 4 έτη, επίπεδο ISCED2.

- **HAVO** (Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs - Higher General Continued Education)

Ανώτερη Γενική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση με διάρκεια πέντε έτη, επίπεδο ISCED3.

- **VWO** (Vorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs - Preparatory Scholarly Education)

Προ - Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση με διάρκεια έξι έτη, επίπεδο ISCED3.

Μεταξύ των τριών τύπων σχολείων υπάρχει οριζόντια κινητικότητα στα δύο πρώτα χρόνια τους, για τις περιπτώσεις που διαπιστώνονται αστοχίες επαγγελματικού προσανατολισμού.

- **Praktijkonderwijs.**

Σχολεία 4ετούς διάρκειας πρακτικής κατάρτισης, επίπεδο ISCED 2, για νέους οι οποίοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες να ολοκληρώσουν τα μαθήματα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το **70%** των **Ολλανδών μαθητών** (Eurostat 2016) ακολουθεί την **Επαγγελματική** εκπαίδευση στο σχολείο **VMBO**.

Οι επιλογές μετά την αποφοίτηση εκτός από την αγορά εργασίας, για συνέχιση των σπουδών ειδικά στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε κάθε τύπο σχολείου είναι:

Το σχολείο **VMBO** οδηγεί στην δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση (**MBO**) σε έναν από τους 4 τύπους σχολείων που διαθέτει:

1. Βασικό επαγγελματικό πρόγραμμα (**VMBO-B**) .
2. Επαγγελματικό πρόγραμμα μεσαίας διαχείρισης (**VMBO-K**) .
3. Συνδυασμένο πρόγραμμα (**VMBO-G**).
4. Θεωρητικό πρόγραμμα (**VMGO-T**).

Το σχολείο **HAVO** έχει σχεδιαστεί για να προετοιμάζει μαθητές για την ανώτερη επαγγελματική εκπαίδευση δηλαδή στα πανεπιστήμια εφαρμοσμένων επιστημών (**HBO**).

Έχει όμως και άλλες επιλογές όπως να συνεχίσει:

1. Στην ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση (**MBO**).
2. Στα τελευταία χρόνια του **VWO** με σκοπό την πρόσβαση στα πανεπιστήμια (**WO**).

Το σχολείο **VWO** έχει σχεδιαστεί για την πρόσβαση των αποφοίτων του στα πανεπιστήμια.

Η Ολλανδική νομοθεσία είναι πολύ αυστηρή στο θέμα της υποχρεωτικότητας της παρακολούθησης των μαθημάτων από τους μαθητές. Έτσι αν μαθητής απουσιάσει αδικαιολόγητα για 16 ώρες σε διάστημα 4 εβδομάδων, τότε το σχολείο ενημερώνει το σύστημα μέτρησης απουσιών “Verzuimloket” και ξεκινά διαδικασία που οδηγεί σε δικαστική κλήτευση γονέων με ποινές οικονομικές ή εθελοντικής εργασίας για τον μαθητή (άνω των 12 ετών).

Οι αποφάσεις για την εγγραφή των μαθητών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση λαμβάνονται από το εκάστοτε σχολικό συμβούλιο²⁶, το οποίο μπορεί να αναθέσει την επιλογή των μαθητών σε μια επιτροπή δασκάλων και διευθυντών. Για την εγγραφή σε σχολεία **HAVO**, **VWO** και **VMBO**, οι μαθητές αξιολογούνται βάσει της επίδοσής τους σε διαγωνίσματα στο τελευταίο έτος του πρωτοβάθμιου σχολείου ως προς το επίπεδο γνώσεών τους και την ικανότητα κατανόησης. Οι γονείς λαμβάνουν συμβουλευτική υποστήριξη από το πρωτοβάθμιο σχολείο ως προς το είδος σχολείου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που ταιριάζει στο παιδί τους, βάσει των σχολικών επιδόσεών του, των αποτελεσμάτων του στο τεστ αξιολόγησης μαθητών του Εθνικού Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Μέτρησης (**CITO**) και των ενδιαφερόντων του.

²⁶ «Ιδιωτική Πρωτοβάθμια & Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα: Προκλήσεις και Προοπτικές»
ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (IOBE). FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH.

Η αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος

Σχετικά με το βαθμό συγκέντρωσης ή αποκέντρωσης των εκπαιδευτικών συστημάτων, ο ΟΟΣΑ πραγματοποίησε μια έρευνα η οποία αφορά τους δείκτες αυτονομίας των σχολείων. Από τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας, προέκυψε ότι στο Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα το **90,8%** των σημαντικών αποφάσεων λαμβάνονται σε επίπεδο σχολείου, ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος των χωρών του ΟΟΣΑ που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι **71,3%** (πίνακας 13 του παραρτήματος 1). Τα στοιχεία αυτά έχουν επικαιροποιηθεί τον Φεβρουάριο του 2018.

Σε γενικές γραμμές το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι αποκεντρωμένο με μεγάλες αρμοδιότητες στα σχολικά συμβούλια τα οποία είναι υπεύθυνα για ένα συγκεκριμένο αριθμό σχολείων. Για κάθε σχολικό συμβούλιο, η Ολλανδική Σχολική Επιθεώρηση διατηρεί ένα αρχείο αξιολόγησης και πληροφοριών. Στην εικόνα 2.13 φαίνονται πληροφορίες από τη σελίδα της Ολλανδικής Σχολικής Επιθεώρησης, για ένα Σχολικό Συμβούλιο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που διαχειρίζεται 20 Δημοτικά σχολεία.

The image shows a screenshot of the Dutch School Inspection website. The page title is 'Inspectie van het Onderwijs'. The main heading is 'Stg. Fluvium, Stg. openbaar bas.ond. Geldermalsen-Neerijnen'. Below this, there is a map and several callout boxes pointing to specific information on the page. The callout boxes contain the following text:

- Κωδικός και αριθμός εποπτευόμενων σχολείων
- Στοιχεία Σχολικού Συμβουλίου
- Ονομασία Σχολικού Συμβουλίου
- Κατάλογος των 20 σχολείων και μενού αποτελεσμάτων
- Χάρτης εποπτευόμενων σχολείων

Εικόνα 2.13: Πληροφορίες για ένα Σχολικό Συμβούλιο από τη ιστοσελίδα της Ολλανδικής Σχολικής Επιθεώρησης.²⁷

²⁷ Πηγή: <https://zoekscholen.onderwijsinspectie.nl/zoek-en-vergelijk/sector/bge/id/312096?pagina=1>

Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Υπάρχουν δύο τύποι αναγνωρισμένων ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις Κάτω Χώρες:

- Τα πανεπιστήμια **WO** (Wetenschappelijk Onderwijs - "Scientific Education") και τα πανεπιστήμια εφαρμοσμένων επιστημών **HBO** (Hoger Beroepsonderwijs - "Higher Professional Education") που χρηματοδοτούνται από την κυβέρνηση, τα οποία απαριθμούνται στον νόμο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την έρευνα (WHW).
- Τα πανεπιστημιακά ιδρύματα του **ιδιωτικού τομέα** που δεν λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση. Τα μαθήματά τους και τα πιστοποιητικά που απονέμονται στους πτυχιούχους αναγνωρίζονται νομίμως αφού έχουν εγκριθεί από την Επιθεώρηση Εκπαίδευσης και από τον Οργανισμό Διαπίστευσης των Κάτω Χωρών (Ολλανδία-Φλάνδρα).

2.2.2 Χρηματοδότηση εκπαίδευσης και εκπαιδευτικές υποδομές

Το κάθε σχολείο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης **επιχορηγείται οικονομικά ανάλογα με τον αριθμό των εγγεγραμμένων μαθητών που είχε στις 1^η Οκτωβρίου του τρέχοντος σχολικού έτους**, με ένα σταθμισμένο σύστημα οικονομικής επιχορήγησης. Λαμβάνεται για παράδειγμα ως συντελεστής στάθμισης ακόμα και τα έτη υπηρεσίας των εκπαιδευτικών (αφού οι αμοιβές τους κλιμακώνονται με τα έτη υπηρεσίας) ή και το εμβαδόν του χώρου των σχολείων προς αναλογική κάλυψη των λειτουργικών εξόδων²⁸, ακόμα και η απόσβεση της υλικοτεχνικής υποδομής του σχολείου, η συντήρηση και η καθαριότητά του. Επιπλέον χρηματοδότηση λαμβάνουν τα σχολεία και για δραστηριότητες όπως η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ή υποστήριξη ανάπτυξης προικισμένων μαθητών κλπ. Αντίστοιχο καθεστώς χρηματοδότησης, ισχύει και για την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπου και εδώ κάθε 1^η Ιανουαρίου ρυθμίζεται η χρηματοδότηση με βάση τον αριθμό των εγγεγραμμένων μαθητών την 1^η Οκτωβρίου. Το ποσό της χρηματοδότησης τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση περιλαμβάνει και τις αμοιβές του εκπαιδευτικού προσωπικού που απορροφούν τελικά και το μεγαλύτερο ποσοστό, της συνολικής χρηματοδότησης. Αξιοσημείωτο είναι ότι το σχολικό συμβούλιο μπορεί να πραγματοποιήσει νόμιμα, επενδύσεις χαμηλού ρίσκου με μέρος της χρηματοδότησης, ή να την συμπληρώσει με δωρεές ή αξιοποίηση της σχολικής περιουσίας. Οι μαθητές άνω των 16 ετών, που έχουν αποκτήσει πτυχίο δευτεροβάθμιας Γενικής ή Επαγγελματικής εκπαίδευσης, πληρώνουν δίδακτρα σε κάθε τύπο σχολείου που φοιτούν που μπορεί να ξεπερνούν και τα 1000 € ανά έτος. Υπάρχει πάντως και μια επιδοματική πολιτική στήριξης αυτών των φοιτητών ανάλογα με την οικογενειακή και οικονομική τους κατάσταση. Κάθε σχολείο υποβάλλει ετήσια έκθεση αυτοαξιολόγησής του που συμπεριλαμβάνει και οικονομικό απολογισμό. Αυτή ελέγχεται από τη σχολική επιθεώρηση.

²⁸ Πηγή Eurydice : https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/early-childhood-and-school-education-funding-53_en

Οι σπουδαστές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση καταβάλλουν δίδακτρα. Στα πανεπιστήμια που χρηματοδοτούνται από την κυβέρνηση και στα ιδρύματα HBO, τα δίδακτρα καθορίζονται από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση κάθε χρόνο. Το κάθε πανεπιστήμιο είναι ελεύθερο να καθορίσει τα δίδακτρά του τα οποία δεν μπορεί να είναι χαμηλότερα από το ομοσπονδιακό. Για παράδειγμα τα δίδακτρα:

- Για μαθήματα πλήρους φοίτησης ήταν 1.835 €για το ακαδημαϊκό έτος 2013/2014 και 1.906 €για το ακαδημαϊκό έτος 2014/2015, ενώ
- Για μαθήματα μερικής φοίτησης, τα δίδακτρα ήταν 1.049 έως 1.835 € για το ακαδημαϊκό έτος 2013/2014 και 1.099 έως 1.906 € για το ακαδημαϊκό έτος 2014/2015.

Οι φοιτητές μπορούν να υποβάλλουν αίτηση φοιτητικού δανείου, γιατί όπως αναφέρεται στην Ολλανδική νομοθεσία «Οι γονείς και οι κηδεμόνες των σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν είναι επιλέξιμοι για οικονομική βοήθεια».

Η χρηματοδότηση του Ολλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι ικανοποιητική. Στην Ευρώπη, κατά την τελευταία δεκαετία περίπου υποχώρησε το ποσοστό χρηματοδότησης της εκπαίδευσης κατά 0,6%, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat εκφρασμένα ως ποσοστό του μέσου όρου του ΑΕΠ²⁹. Το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα είχε μια αντίστοιχη μείωση και παραμένει κοντά και πάνω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 2.14: Δαπάνες για την εκπαίδευση στην Ολλανδία και την Ε.Ε. (ποσοστό του ΑΕΠ)³⁰

Έτος	2009		2014		2016		2017	
	Ε. Ε.	Ολλανδία	Ε. Ε.	Ολλανδία	Ε. Ε.	Ολλανδία	Ε. Ε.	Ολλανδία
Επενδύσεις (δαπάνες) στην εκπαίδευση (ποσοστό του ΑΕΠ)	5,2 %	5,6 %	4,9 %	5,4 %	4,9 %	5,3 %	4,6 %	5,1 %

Όμως, αν το εξετάσουμε πιο αντικειμενικά από την πλευρά των αριθμών, με κριτήριο και νομισματική έκφραση το ευρώ, βλέπουμε ότι ο κάθε Ολλανδός μαθητής χρηματοδοτήθηκε οριακά στα χαμηλά εκπαιδευτικά επίπεδα (έως και την

^{29,29} Education and Training Monitor 2019 Country Analysis European Commission, Education and Training Monitor 2018 Country Analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018,2019

πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και αρκετά ικανοποιητικά στα υψηλότερα επίπεδα ειδικά πάνω από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Πίνακας 2.15: Δαπάνες ανά μαθητή και επίπεδο (€)³¹

Δαπάνες ανά μαθητή και επίπεδο (€)	Ε. Ε. 2015	Ολλανδία 2016
ISCED 0	6.111	6.207
ISCED 1	6.248	6.211
ISCED 2	7.243	9.267
ISCED 3-4	7.730	9.445
ISCED 5-8	11.413	14.718

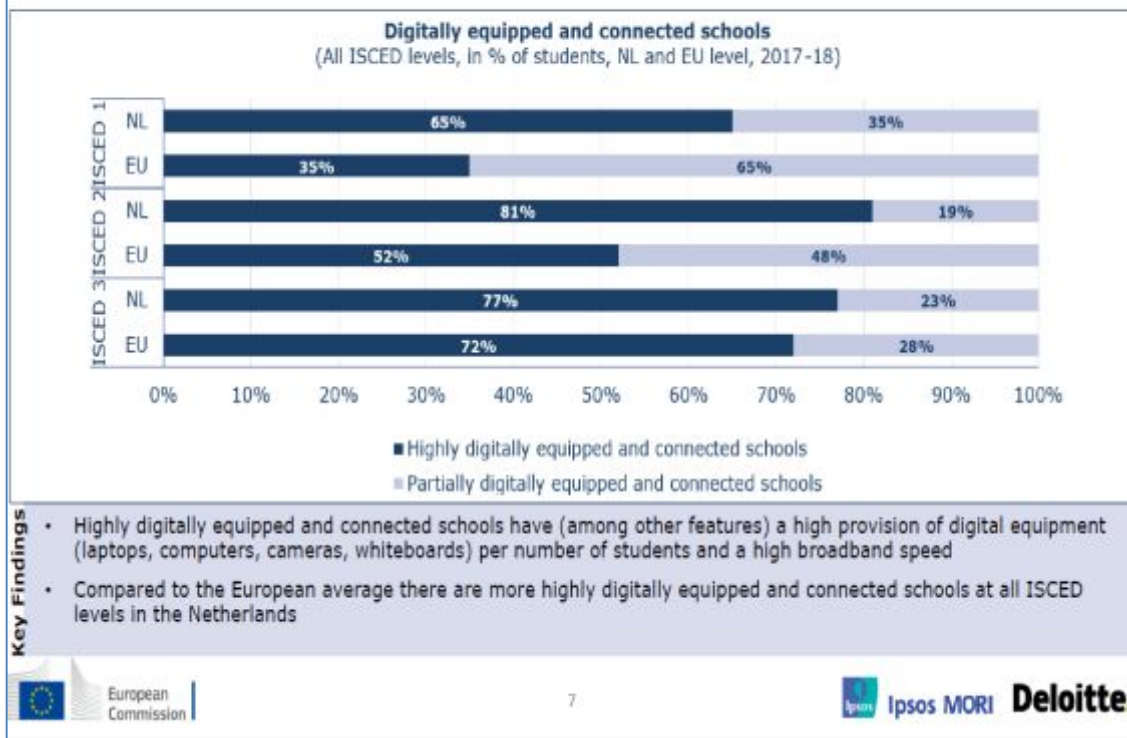
Η εφαρμογή και χρήση των **Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)** στο Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζει καλή εικόνα σε γενικές γραμμές. Στα Ολλανδικά σχολεία γίνεται χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σε αντίστοιχη έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε Ευρωπαϊκό επίπεδο κατά το σχολικό έτος 2017-2018 σχετικά με την ύπαρξη και χρήση των ΤΠΕ, στοιχεία της οποίας φαίνονται στα γραφήματα 2.7 και 2.8, σε ότι αφορά τα Ολλανδικά σχολεία, εξάγονται τα παρακάτω συμπεράσματα:

➤ Το ποσοστό των Ολλανδικών σχολείων που διαθέτουν υψηλό επίπεδο ψηφιακού εκπαιδευτικού εξοπλισμού (H/Y σταθερούς και φορητούς, διαδραστικούς πίνακες, βιντεοκάμερες κλπ) και υψηλή ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο, είναι αισθητά μεγαλύτερο από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο και συγκεκριμένα στα σχολεία του εκπαιδευτικού επιπέδου ISCED 2 είναι **81%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου που είναι **52%** και στα σχολεία του εκπαιδευτικού επιπέδου ISCED 3 είναι **77%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου που είναι **72%** και ακόμη περισσότερο στα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στο εκπαιδευτικό επίπεδο ISCED 1 που είναι **65%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **35%**.

➤ Αντίστοιχη εικόνα παρουσιάζει και το ποσοστό των Ολλανδικών σχολείων που διαθέτουν γρήγορες συνδέσεις στο διαδίκτυο, όπου πάλι, είναι αισθητά μεγαλύτερο στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση (ISCED 1) όπου βλέπουμε γρήγορες συνδέσεις (άνω των 30 Mbps) στο **70%** των Ολλανδικών σχολείων έναντι του **33%** του Ευρωπαϊκού μέσου όρου.

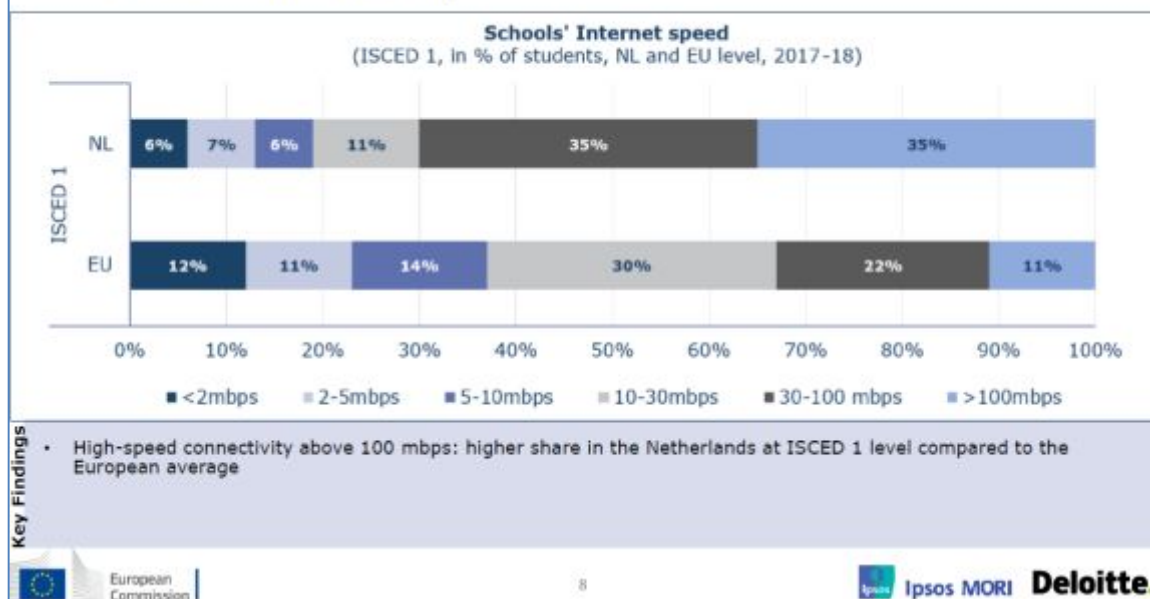
³¹ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis European Commission, Luxembourg: Publications Office of the European Union 2019

1. Share of digitally equipped and connected schools

Γράφημα 2.7: Ποσοστό Ολλανδικών σχολείων ψηφιακά εξοπλισμένων και διαδικτυακά συνδεδεμένων. Πηγή : European Commission

2. Schools' Internet speed

Γράφημα 2.8: Ποσοστά ολλανδικών σχολείων με κριτήριο την ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο. Πηγή : European Commission

2.2.3 Εκπαιδευτικό προσωπικό

Οι Ολλανδοί εκπαιδευτικοί είναι απόφοιτοι τμημάτων των Πανεπιστημίων (WO) ή των Πανεπιστημίων Εφαρμοσμένων Επιστημών (HBO).

Οι δάσκαλοι των δημοτικών σχολείων (baseonderwijs) είναι απόφοιτοι HBO ή κολλεγίων με το συγκεκριμένο αντικείμενο σπουδών. Στην Ολλανδία υπάρχουν τμήματα δασκάλων σε 30 ιδρύματα HBO που απορροφούν 8000-9000 υποψήφιους δασκάλους κάθε έτος. Τα τμήματα είναι 4ετή (240 ECTS), ενώ για την ειδική εκπαίδευση, διαθέτουν αντίστοιχο μεταπτυχιακό. Χαρακτηριστικό των σπουδών είναι η **πρακτική διδασκαλίας**, που είναι υποχρεωτική για τους υποψήφιους δασκάλους ξεκινά από το 1^ο έτος και καλύπτει μεγάλο μέρος των σπουδών τους. Από το έτος 2000 ήδη, τα σχολεία έχουν θέσεις ασκούμενων δασκάλων, υπό την επίβλεψη άλλων έμπειρων εκπαιδευτικών. Στο τέλος των σπουδών τους οι υποψήφιοι δάσκαλοι εργάζονται με ειδικές εξάμηνες συμβάσεις στα σχολεία 5ωρης διδασκαλίας υπό επίβλεψη.

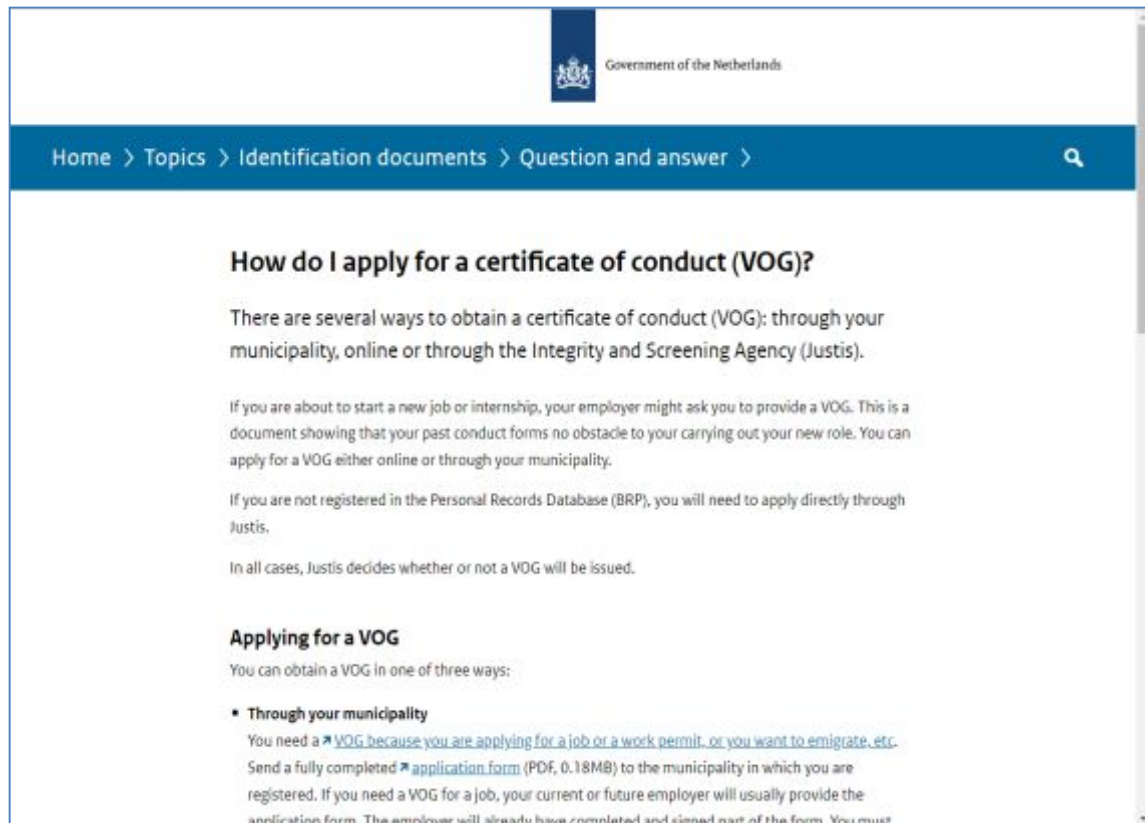
Οι **υποψήφιοι εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** είναι απόφοιτοι ενός εκ των εννέα Πανεπιστημίων (τρία Επαγγελματικής εκπαίδευσης και έξι Γενικής εκπαίδευσης). Η πρακτική διδασκαλίας είναι υποχρεωτική και έχει διάρκεια 840 ώρες, 250 από τα οποίες υλοποιούνται σε ένα σχολείο, όπου οι φοιτητές πρέπει να διδάξουν για τουλάχιστον 120 ώρες. Στο τέλος των σπουδών τους οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί εργάζονται με ειδικές πεντάμηνες συμβάσεις στα σχολεία πλήρους διδασκαλίας και υποχρεώσεων.

Οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί για να είναι **επιλέξιμοι για πρόσληψη πρέπει να διαθέτουν:**

- ✓ Οι δάσκαλοι της πρωτοβάθμιας και της ειδικής εκπαίδευσης **τίτλο διδασκαλίας Δημοτικού σχολείου**. Οι καθηγητές δευτεροβάθμιας και δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης πρέπει να είναι κάτοχοι **μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**.
- ✓ Εκτός από τα σχετικά διπλώματα διδασκαλίας, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να προσκομίσουν **πιστοποιητικό συμπεριφοράς (VOG)**.³²

Το VOG είναι μια βεβαίωση που πιστοποιεί ότι η συμπεριφορά ενός πολίτη στο παρελθόν δεν θεμελιώνει εμπόδια για την εκτέλεση μιας νέας εργασίας. Βασικά εκδίδεται μέσω του Ολλανδικού Υπουργείου Δικαιοσύνης και Ασφάλειας είτε μέσω του Δήμου κατοικίας στην περίπτωση που ο πολίτης είναι εγγεγραμμένος στην αντίστοιχη βάση δεδομένων.

³² https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/conditions-service-teachers-working-early-childhood-and-school-education-52_en
<https://www.government.nl/topics/identification-documents/question-and-answer/how-do-i-apply-for-a-certificate-of-conduct-vog>

Εικόνα 2.14: Η σχετική ιστοσελίδα της Ολλανδικής κυβέρνησης για το VOG

Η πρόσληψη και η απασχόληση του εκπαιδευτικού, γίνεται για την ομάδα των σχολείων που ανήκουν στο Σχολικό Συμβούλιο και όχι για κάποιο συγκεκριμένο.

Η **μισθολογική πολιτική των εκπαιδευτικών** που ακολουθεί η Ολλανδία βασίζεται στους μισθούς που προβλέπονται από τις εθνικές συλλογικές συμβάσεις εργασίας, αλλά τα σχολικά συμβούλια έχουν την ευχέρεια να παρέχουν στους εκπαιδευτικούς τους επιδόματα ή μπόνους ανάλογα με την αξιολόγηση τους. Οι εκπαιδευτικοί ανάλογα με τη βαθμίδα που διδάσκουν και τα χρόνια προϋπηρεσίας τους αμείβονται με ετήσιους μισθούς από **34.760 €** έως και **75.435 €** (στοιχεία σχολικού έτους 2016-2017).

Αντίστοιχα οι Διευθυντές σχολικών μονάδων αμείβονται ανάλογα με την βαθμίδα του σχολείου που διευθύνουν και τον αριθμό των μαθητών, από **42.739 €** έως και **115.119 €** (στοιχεία σχολικού έτους 2016-2017).

Καλύτερη εικόνα για την μισθολογική πολιτική των εκπαιδευτικών στην Ολλανδία, δίνουν τα αποτελέσματα μιας έρευνας του ΟΟΣΑ³³ το 2018 όπου απεικονίζονται οι μέσες αποδοχές των εκπαιδευτικών σε σχέση με τις αποδοχές των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην υπόλοιπη αγορά εργασίας ή και των εργαζομένων με τα ίδια προσόντα στην αγορά εργασίας. Στην Ολλανδία οι εκπαιδευτικοί αμείβονται με το **92% των αποδοχών** των εργαζομένων απόφοιτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην υπόλοιπη αγορά εργασίας, όπως και των εργαζομένων με τα ίδια προσόντα.

³³ Education at a Glance 2018: OECD Indicators

Πίνακας 2.16: Οι μισθοί των εκπαιδευτικών στην Ολλανδία και η εξέλιξή τους.
Πηγή: Ministry of Education, Culture and Science.

Annual gross statutory salaries (EUR) of teachers with the minimum qualification, 2016/17						
Salaries (in EUR)	0	20	40	60	80	
02						Starting salary
1						After 10 years of experience
24						After 15 years of experience
34						At the top of the range
						% of teachers paid within this salary range
						Average number of years to reach the top
02	34 760	43 558	51 829	54 726	100 %	18
1	34 760	43 558	51 829	54 726	100 %	18
24	36 891	56 570	64 994	75 435	100 %	m
34	36 891	56 570	64 994	75 435	100 %	m

Minimum qualification to enter the teaching profession in the reference year	
02	Bachelor
1	Bachelor
24	Bachelor/Master
34	Master

Authority level determining statutory salaries	
02 1 24 34	Collective agreement or other
	country-wide.

Source
 Collective labour agreement primary and secondary education (salaries); number of teachers: Ministry of Education, Culture and Science based on information provided by the school boards.

Explanatory notes
 The reported salaries represent weighted averages of the three pay scales, according to data available on 1 October. The statutory salary reported in the data collection is the total statutory salary of one school year. The same ratio is used for all career stages (starting salary, salary after 10 years and 15 years of experience and maximum salary) with the exception of starting teachers in primary education. For starting teachers in primary education, we have used 100% LA. Most of the teachers in secondary education teach at ISCED level 2 and ISCED level 3.
 ISCED 1: $(74,1/100 \times LA) + (25,6/100 \times LB) + (0,3 \times LC)$
 Unweighted start and maximum-salary (resp. scale LA and scale LB) and the weighted one for the 10 years.
 ISCED 2: $(41,7/100 \times LB) + (31,0/100 \times LC) + (26,9/100 \times LD)$. In the Randstad area (Western part of the Netherlands) more teachers have a higher salary scale (Randstadregeling).
 For ISCED 24/34 unweighted maximum-salary (scale LD) and the weighted one for the start and 10 years (scales LB, LC and LD).

Annual gross actual salaries (EUR) of teachers aged 25-64, 2015/16			
	Total	Male	Female
02	47 427	47 894	47 345
1	47 427	47 894	47 345
24	59 445	60 854	57 912
34	59 445	60 854	57 912

Πίνακας 2.17: Οι μισθοί των διευθυντών σχολικών μονάδων στην Ολλανδία και η εξέλιξή τους. Πηγή: Ministry of Education, Culture and Science.

The Netherlands - School heads					
ISCED levels=> 02: Pre-primary education (ISCED 02); 1: Primary education (ISCED 1); 24: General lower secondary education (ISCED 24); 34: General upper secondary education (ISCED 34)					
Minimum qualification required to manage a school in the reference year					
02	Competence requirement ('Schoolleidersregister PO vastgestelde bekwaamheidseisen')	24	m		
1	Competence requirement ('Schoolleidersregister PO vastgestelde bekwaamheidseisen')	34	m		
Annual gross statutory salaries of school heads (EUR), 2016/17.					
Single or lowest salary range					
		Minimum	Maximum	School characteristics	% of school heads paid within this salary range
	02	42 739	60 768	< 200 students	13 %
	1	42 739	60 768	< 200 students (salary scale DA)	13 %
	24	47 061	73 245	Salary scale 12	20 %
	34	47 061	73 245	Salary scale 12	20 %
Annual gross statutory salaries of school heads (EUR), 2016/17.					
Range with the highest minimum salary (where it varies depending on the type of school)					
		Minimum	Maximum	School characteristics	% of school heads paid within this salary range
	02	44 211	71 149	400-899 students (salary scale DC)	21 %
	1	44 211	71 149	400-899 students (salary scale DC)	21 %
	24	80 176	115 119	Salary scale 17	1 %
	34	80 176	115 119	Salary scale 17	1 %
Annual gross statutory salaries of school heads (EUR), 2016/17.					
Range concerning the largest proportion of school heads (when none of the above)					
		Minimum	Maximum	School characteristics	% of school heads paid within this salary range
	02	45 715	78 541	200-399 students (salary scale DB)	63 %
	1	45 715	78 541	200-399 students (salary scale DB)	63 %
	24	56 932	79 331	Salary scale 13	30 %
	34	56 932	79 331	Salary scale 13	30 %
Source					
Collective labour agreement 2016-2017; based on data provided by the school boards to the Ministry of Education, Culture and Science.					
Annual gross actual salaries of school heads (EUR), 2015/16					
				Source	
	02	66 846			Collective labour agreement primary and secondary education (salaries); number of teachers: Ministry of Education, Culture and Science based on information provided by the school boards
	1	66 846			
	24	82 842			Explanatory notes
	34	82 842			The actual salaries are the weighted average for the FTE's for each scale and period times the statutory salary for each combination of scale and period.

Οι καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διδάσκουν 26 ώρες την εβδομάδα με διάρκεια διδακτικής ώρας τα 50 λεπτά. Η ετήσια διδασκαλία τους δεν πρέπει να ξεπερνά τις **750** ώρες. Οι δάσκαλοι της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης διδάσκουν περισσότερο και φτάνουν τις **930** ώρες. Όλοι όμως οι εκπαιδευτικοί εργάζονται 40 ώρες την εβδομάδα, με το υπόλοιπο του εργασιακού ωραρίου να αφιερώνεται σε

εργασίες που ανατίθενται από τη διεύθυνση του σχολείου. Στην δευτεροβάθμια Επαγγελματική εκπαίδευση, οι εκπαιδευτικοί απασχολούνται συνολικά **1200** ώρες τον χρόνο για την διδασκαλία και τα υπόλοιπα εκπαιδευτικά τους καθήκοντα, ενώ αφιερώνουν και άλλες 459 ώρες ετησίως για την προετοιμασία και ανάπτυξη της διδασκαλίας τους.

Η ηλικία συνταξιοδότησης είναι σήμερα (2019) για τους εκπαιδευτικούς τα 66 χρόνια, αλλά έχει νομοθετηθεί η αύξησή της σε 67 έτη το 2021 και 67 έτη και 3 μήνες το 2022. Από το 2022 η ηλικία συνταξιοδότησης θα συνδέεται με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής.

Η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των Ολλανδών εκπαιδευτικών

Δεν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο σχέδιο επιμόρφωσης ή επαγγελματικής ανάπτυξης των Ολλανδών εκπαιδευτικών είτε σε κεντρικό είτε σε τοπικό επίπεδο. Τα Σχολικά Συμβούλια, ανάλογα με τον προϋπολογισμό τους, έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν στους εκπαιδευτικούς κάποιο πρόγραμμα ενδοϋπηρεσιακής επιμόρφωσης σε συνεργασία με κάποιο επιμορφωτικό πρόγραμμα του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα. Όμως, η Ολλανδική κυβέρνηση κατανοώντας ότι η ποιότητα της εκπαίδευσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το επίπεδο του εκπαιδευτικού και της διδασκαλίας, αποφάσισε να βελτιώσει την επαγγελματική εξέλιξη και τις προοπτικές σταδιοδρομίας των εκπαιδευτικών.

Εικόνα 2.15: Η ιστοσελίδα του σχεδίου δράσης για τον δάσκαλο 2020³⁴

³⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2011/05/23/actieplan-leraar-2020>

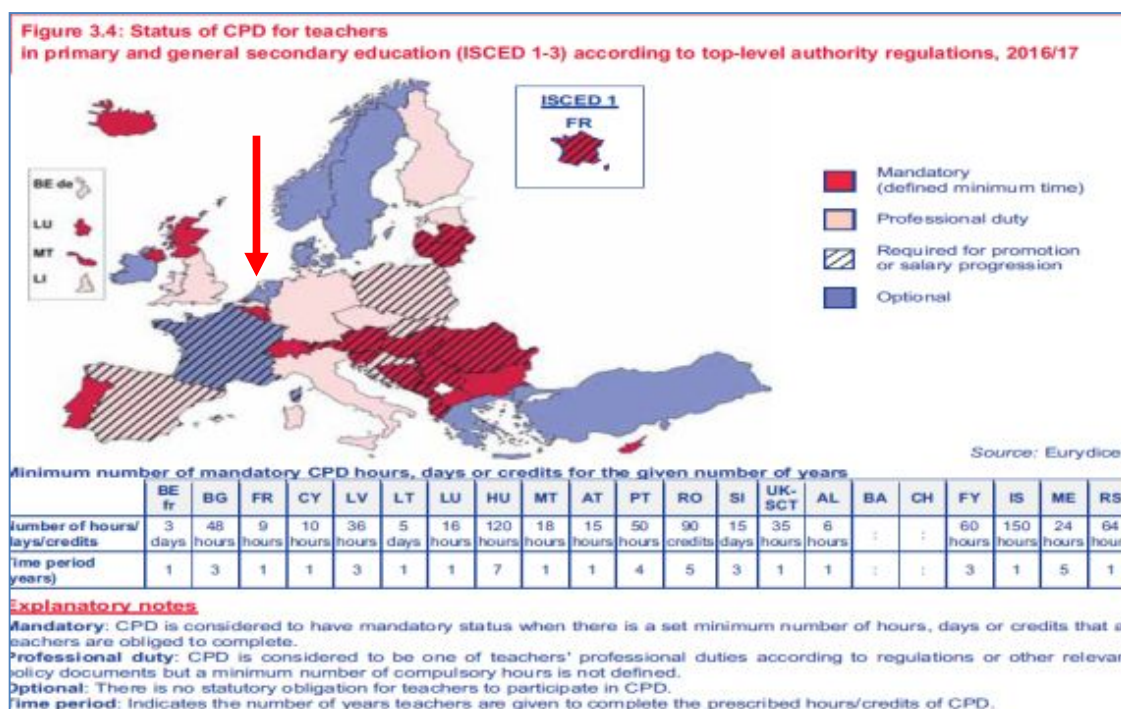
Το σχέδιο δράσης για το δάσκαλο "2020" εισάγει διάφορα μέτρα για το σκοπό αυτό, μεταξύ των οποίων:

✓ **Επιχορήγηση** για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, η οποία θα επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να παρακολουθούν μαθήματα πτυχίου ή μεταπτυχιακού τίτλου στο πλαίσιο της συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης. Η επιχορήγηση περιλαμβάνει κάλυψη των διδάκτρων (έως 7000 €) και των εξόδων υλικών μελέτης και μεταφοράς (έως 350 €). Στην περίπτωση σπουδών απόκτησης διδακτορικού τίτλου από εκπαιδευτικό, αυτός απαλλάσσεται από τα διδακτικά του καθήκοντα για δύο ημέρες την εβδομάδα, με αποδοχές, για περίοδο πέντε ετών, ώστε να μπορέσει να διεξάγει την έρευνά του. Το σχολείο λαμβάνει χρηματοδότηση για αναπληρωτή εκπαιδευτικό για τις εν λόγω ημέρες.

✓ **Διαφοροποιημένο σύστημα θέσεων και μισθών** το οποίο προβλέπει οικονομικά κίνητρα στους εκπαιδευτικούς που συνεχίζουν να αναπτύσσονται επαγγελματικά και την προοπτική προώθησης σε ανώτερες θέσεις με υψηλότερους μισθούς.

✓ **Μητρώο των εκπαιδευτικών**, στο οποίο θα καταγραφούν όλοι οι επιλέξιμοι εκπαιδευτικοί με καταγεγραμμένα τα προσόντα τους και τις δραστηριότητές της επαγγελματικής τους εξέλιξης για χρήση από τα σχολικά συμβούλια.

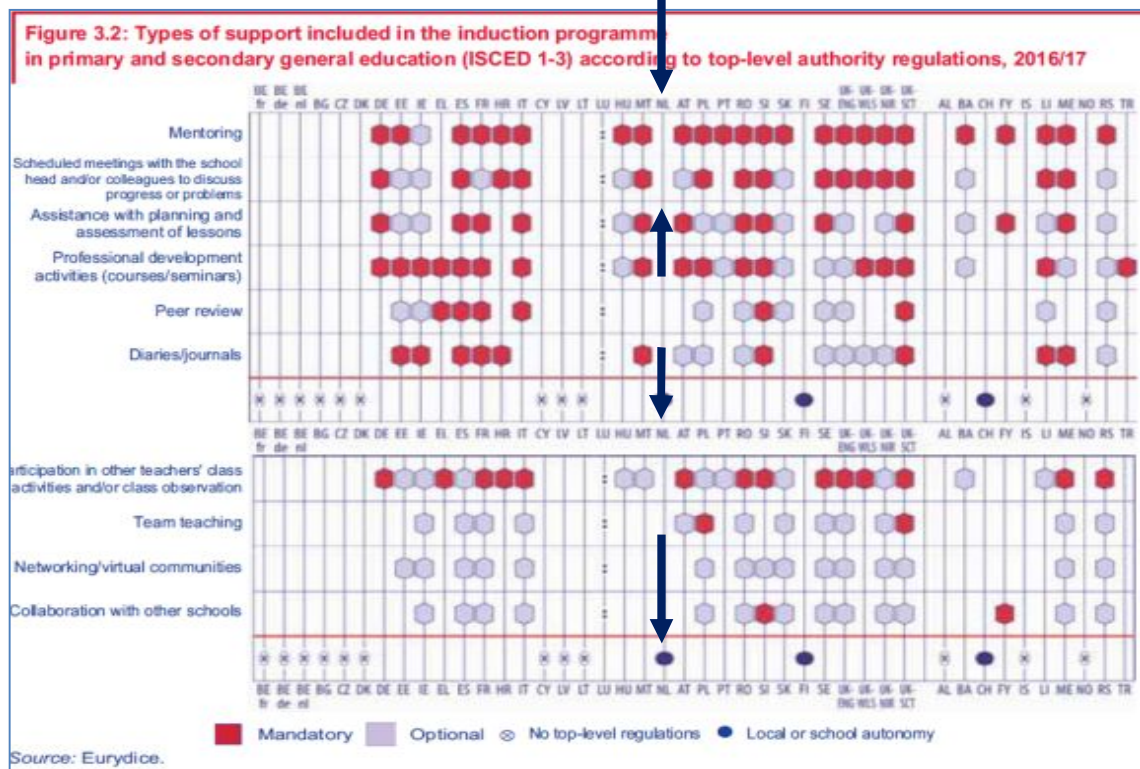
Η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη είναι προαιρετική για τους Ολλανδούς εκπαιδευτικούς, όπως φαίνεται στην εικόνα 2.16.

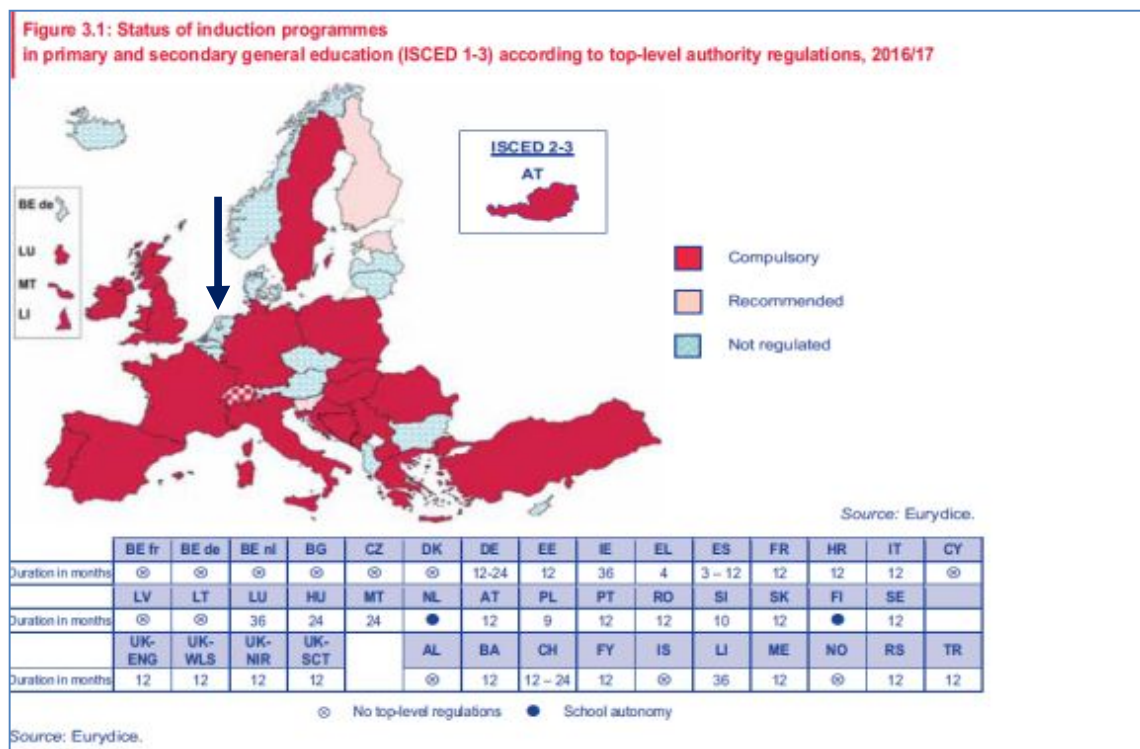
Εικόνα 2.16: Η κατάσταση της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης των εκπαιδευτικών στην Ευρώπη

Όπως φαίνεται και στην εικόνα 2.17 που ακολουθεί όλες οι δράσεις επιμόρφωσης και επαγγελματικής ανάπτυξης των νέων εκπαιδευτικών στην Ολλανδία εναπόκεινται στις τυχόν πρωτοβουλίες των σχολικών συμβουλίων. Τα σχολικά συμβούλια δεν

αφορούν ένα σχολείο αλλά ομάδες σχολείων, δημόσιων ή ιδιωτικών, συνήθως της ίδιας βαθμίδας και ομοειδών μεταξύ τους, δηλαδή ένα σχολικό συμβούλιο για παράδειγμα μπορεί να εποπτεύει 25 δημόσια Δημοτικά σχολεία.

Εικόνα 2.17: Μέθοδοι προγραμμάτων επαγωγής νέων εκπαιδευτικών

Εικόνα 2.18. Η κατάσταση των προγραμμάτων επαγωγής νέων εκπαιδευτικών

The data table will display up to six selected countries.

Indicator	Sort	Netherlands	OECD average
INITIAL AND INDUCTION TRAINING OF TEACHERS			
Teachers for whom content, pedagogy and classroom practice in some or all subjects taught were included in their initial formal education or training (%)	(2018) Download Indicator	87.5	79.3
Teachers who did not take part in formal or informal induction activities at the current school (%)	(2018) Download Indicator	34.9	58.1
Percentage of novice teachers who have an assigned mentor at the current school (%)	(2018) Download Indicator	40.8	21.9
PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHERS			
Teachers who undertook professional development in the last 12 months (%)	(2018) Download Indicator	98.2	94.5
Teachers who attended courses/seminars in person in the 12 months prior to the survey (%)	(2018) Download Indicator	88.5	75.6
Teachers who participated in peer and/or self-observation and coaching as part of a formal school arrangement in the 12 months prior to the survey (%)	(2018) Download Indicator	48.6	43.9
Teachers who participated in a network of teachers formed specifically for the professional development of teachers in the 12 months prior to the survey (%)	(2018) Download Indicator	38.4	39.9

Εικόνα 2.19: Έρευνα TALIS 2018 σχετικά με την αρχική και τη συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των Ολλανδών εκπαιδευτικών³⁵

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας TALIS 2018, σε ότι αφορά την αρχική αλλά και την συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στην Ολλανδία έχουμε τα εξής ευρήματα:

- ✓ Το **34,9%** των Ολλανδών εκπαιδευτικών δεν είχε αρχική επαγωγική κατάρτιση (initial and induction training of teachers), δηλαδή υποστήριξη και καθοδήγηση κατά το αρχικό στάδιο της σταδιοδρομίας τους, όπως τον προσανατολισμό στον χώρο του σχολείου από τη πλευρά του εκπαιδευτικού ή καθοδήγηση σε πρακτικές των εκπαιδευτικών. Ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι **58,1%** και η Ολλανδία κατατάσσεται στην 8^η θέση από τις 48.
- ✓ Υποστήριξη με το θεσμό του μέντορα στα σχολεία που τοποθετήθηκαν είχε το **40,8%** των νέων εκπαιδευτικών όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι **21,9%** και η Ολλανδία κατατάσσεται στην 8^η θέση ανάμεσά τους.
- ✓ Ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό των Ολλανδών εκπαιδευτικών, το **98,2%**, συμμετείχε σε δράσεις επαγγελματικής ανάπτυξης τον τελευταίο χρόνο πριν την

³⁵ OECD TALIS 2018

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=NLD&treshold=10&topic=TA>

έρευνα, όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι **94,5%** και η Ολλανδία κατατάσσεται στην 10^η θέση ανάμεσά τους.

✓ Επίσης ένα μεγάλο ποσοστό των Ολλανδών εκπαιδευτικών, το **88,5%**, παρακολούθησε μαθήματα και σεμινάρια δια ζώσης τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα, όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι **75,6%** και η Ολλανδία κατατάσσεται στην 9^η θέση ανάμεσά τους.

2.2.4 Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών

Οι εκπαιδευτικοί διορίζονται και αξιολογούνται και από το σχολικό συμβούλιο. Τα σχολικά συμβούλια είναι υπεύθυνα για την πρόσληψη προσωπικού έχοντας δική τους πολιτική και την εποπτεία, την ανάπτυξη και την αξιολόγηση του. Οι αξιολογήσεις προσωπικού βασίζονται κυρίως σε συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών αλλά και την παρακολούθηση του μαθήματός τους για την διαπίστωση της ποιότητας της διδασκαλίας, τις σχέσεις και την συνεργασία με τη διεύθυνση του σχολείου και τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς. Βασικό ρόλο στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έχει ο διευθυντής του σχολείου. Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών είναι συνήθως ετήσια ή γίνεται ανά δύο έτη. Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης επηρεάζει την επαγγελματική πορεία του εκπαιδευτικού και μπορεί να σημάνει είτε την ανανέωση της σύμβασης εργασίας του ή την διακοπή της ή την προτροπή για επιμόρφωσή του ή την μετακίνησή του σε άλλο σχολείο της εμβέλειας του σχολικού συμβουλίου.

Βασικός πυλώνας όμως της αξιολόγησης συνολικά του εκπαιδευτικού έργου είναι η **Ολλανδική Επιθεώρηση Εκπαίδευσης** (Inspectie van het Onderwijs) η οποία λειτουργεί μέσα από ένα δομημένο σύστημα συνολικής και πολύπλευρης αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και βέβαια έμμεσα και των εκπαιδευτικών.

Προσχολική εκπαίδευση

Ένας από τους στόχους της Ολλανδικής κυβέρνησης είναι να αυξήσει και να βελτιώσει την παροχή προσχολικών προγραμμάτων σε παιδικούς σταθμούς και νηπιαγωγεία. Η Επιθεώρηση Εκπαίδευσης είναι υπεύθυνη για την διασφάλιση της ποιότητας της προσχολικής εκπαίδευσης.

Τον πρώτο βασικό έλεγχο των ιδρυμάτων παροχής προσχολικής εκπαίδευσης τον πραγματοποιούν οι **Δημοτικές Υπηρεσίες Υγείας** οι οποίες επιθεωρούν τη βασική ποιότητα της φροντίδας των παιδιών, καλύπτοντας θέματα υγείας και ασφάλειας καθώς και παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα της, όπως η επιλογή του προσχολικού προγράμματος, ο αριθμός των ωρών που αφιερώνεται στο πρόγραμμα προσχολικής ηλικίας ανά εβδομάδα, ο αριθμός του προσωπικού αλλά και τα επαγγελματικά προσόντα και η κατάρτιση του προσωπικού που διδάσκει το

πρόγραμμα προσχολικής αγωγής. Οι Δημοτικές Υπηρεσίες Υγείας όταν διαπιστώνουν αποκλίσεις στους παραπάνω τομείς από τις προδιαγραφές που ισχύουν τότε ειδοποιούν την **Επιθεώρηση Εκπαίδευσης**.

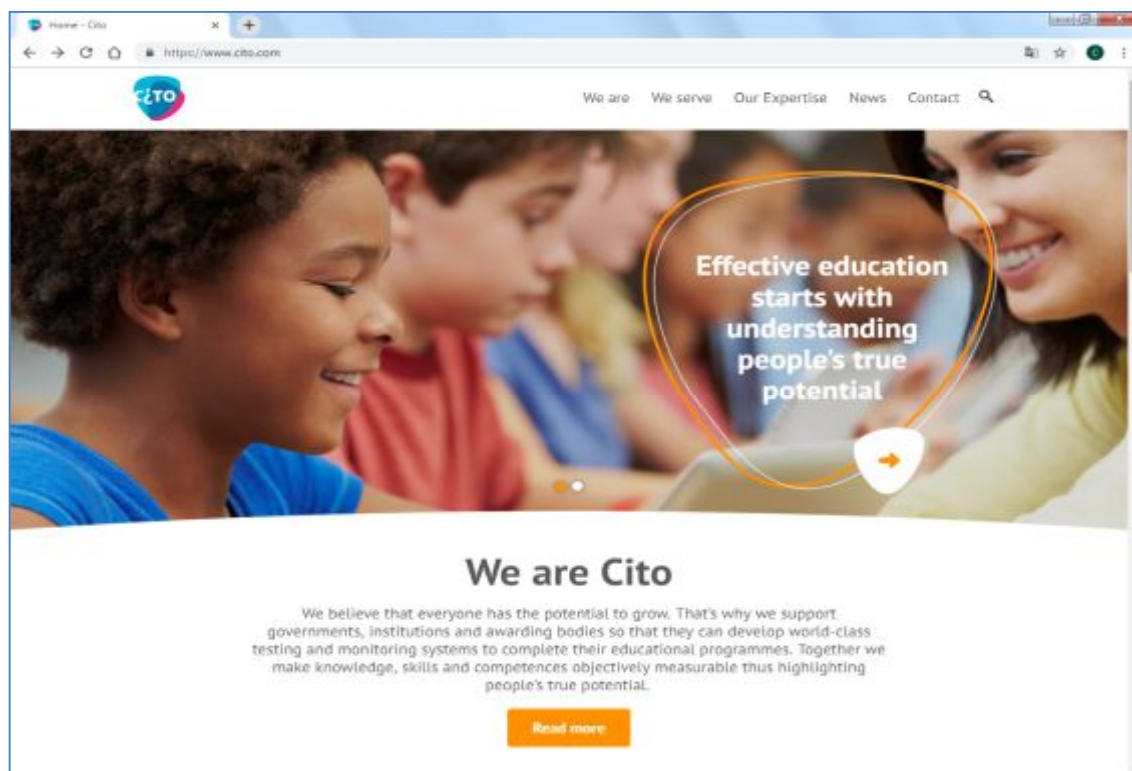
Πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και ειδική εκπαίδευση

Αρχικά τα ίδια τα σχολεία έχουν την ευθύνη για την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου που παρέχουν και είναι υποχρεωμένα να αναφέρουν και να περιγράφουν το σύστημα διασφάλισης της ποιότητας που ακολουθούν σε ενημερωτικά φυλλάδια και στην έκθεση αυτοαξιολόγησης που υποβάλλουν στην Επιθεώρηση Εκπαίδευσης η οποία πραγματοποιεί την εξωτερική αξιολόγηση με βάση αυτή την έκθεση.

Ο Ολλανδός ψυχολόγος, μαθηματικός, συγγραφέας, εκπαιδευτικός ερευνητής και διάσημος σκακιστής **Adriaan de Groot** το 1966, κατήγγειλε τους κλασσικούς τρόπους αξιολόγησης των μαθητών από τους εκπαιδευτικούς στο βιβλίο του «Fives and sixes: Αριθμοί και Αποφάσεις: Η διαδικασία επιλογής στην εκπαίδευσή μας», ένα από τα τριάντα συνολικά βιβλία που έγραψε. Συγκεκριμένα διατύπωσε την άποψη ότι η αξιολόγηση των μαθητών με τον τρόπο που την υλοποιούσε το εκπαιδευτικό σύστημα, αδικούσε τους μαθητές και δημιουργούσε μια αυθαίρετη αίσθηση της διαδοχής, όπου για παράδειγμα ο γιος του οικοδόμου θα γινόταν συνήθως οικοδόμος, ο γιος του γιατρού γιατρός κλπ. Ανέπτυξε έτσι μια δοκιμασία αξιολόγησης μαθητών που δυο χρόνια αργότερα (1968) έγινε γνωστή ως Τελική Εξέταση (δοκιμασία) για την πρωτοβάθμια Εκπαίδευση **Cito-toets**, ιδρύοντας ταυτόχρονα το αντίστοιχο ινστιτούτο Cito (Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling - Εθνικό Ινστιτούτο Ανάπτυξης Εξετάσεων). Σήμερα, έπειτα από μισό αιώνα λειτουργίας, όπως αναφέρεται στην ιστοσελίδα του (<https://www.cito.com/>) το Cito έχει εξελιχθεί σε παγκόσμιο φορέα εξετάσεων αξιολόγησης και παρακολούθησης μαθητικών επιδόσεων σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης σε πολλές χώρες του κόσμου, έχοντας συνεργασία με αντίστοιχους φορείς όπως PISA, SurveyLang, CEFR, EBAFLS. Η έδρα του Cito είναι στο Arnhem της Ολλανδίας.

Συγκεκριμένα το Cito, για το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα έχει αναπτύξει εργαλεία αξιολόγησης και παρακολούθησης επιδόσεων των μαθητών και φοιτητών σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης από το Δημοτικό έως το Πανεπιστήμιο και σε όλους τους τομείς γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Όμως, το πλέον διαδεδομένο είναι το Cito Toets για τους μαθητές της τελευταίας τάξης του Δημοτικού, τα αποτελέσματα του οποίου σε συνδυασμό με το εκπαιδευτικό ιστορικό του κάθε μαθητή που διαμορφώνουν οι Ολλανδοί εκπαιδευτικοί, επηρεάζει την απόφαση των γονέων για τον τύπο Γυμνασίου που θα ακολουθήσει. Ταυτόχρονα τα αποτελέσματα του Cito –Toets των Δημοτικών σχολείων είναι ένας **δείκτης αξιολόγησης των ίδιων των σχολείων**, ο οποίος αξιοποιείται και δημοσιεύεται από την Επιθεώρηση Εκπαίδευσης στην ιστοσελίδα της, συγκριτικά με τα υπόλοιπα σχολεία στις εκθέσεις αξιολόγησης τους. Το τεστ αποτελείται από τέσσερα τμήματα που εξετάζουν τους μαθητές στη Γλώσσα, τα Μαθηματικά, τις δεξιότητες μελέτης και τις περιβαλλοντικές μελέτες. Τα σχολεία μπορούν, αν το επιθυμούν, να παραλείψουν

το τμήμα για τις περιβαλλοντικές μελέτες. Η συμμετοχή στη δοκιμασία είναι υποχρεωτική από το 2015 για όλους τους μαθητές του τελευταίου έτους του δημοτικού σχολείου.

Εικόνα 2.20: Η ιστοσελίδα του Cito³⁶

Η εσωτερική αξιολόγηση και αυτοαξιολόγηση των σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με την Ολλανδική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 2017, η εσωτερική αξιολόγηση των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης βασίζεται σε δύο διαδικασίες που αποτελούν υποχρέωση των σχολικών συμβουλίων³⁷:

- **Το σχολικό σχέδιο**, το οποίο κάθε σχολικό συμβούλιο πρέπει να καταρτίζει και να δημοσιοποιεί κάθε τέσσερα χρόνια. Το σχολικό σχέδιο καταρτίζεται με βάση τις αυτοαξιολογήσεις των σχολείων και στην πραγματικότητα είναι η στρατηγική με συγκεκριμένα βήματα για την βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Τα σχολικά σχέδια υποβάλλονται στην Επιθεώρηση Εκπαίδευσης και είναι υλικό καθοδήγησης της εξωτερικής αξιολόγησης που θα διενεργήσει η ίδια στην συνέχεια.
- **Το σχολικό ενημερωτικό δελτίο**, το οποίο καταρτίζεται επίσης από το σχολικό συμβούλιο με βάση το σχολικό σχέδιο τετραετίας και απευθύνεται σε γονείς και μαθητές. Αναφέρει αναλυτικά την υφιστάμενη κατάσταση στο κάθε σχολείο, τους

³⁶ <https://www.cito.com/>

³⁷ Δίκτυο Ευρυδίκη https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/quality-assurance-47_en

στόχους του αλλά και τις επιδόσεις του. Το σχολικό ενημερωτικό δελτίο, υποβάλλεται για επαλήθευση και έγκριση στην Επιθεώρηση Εκπαίδευσης.

Η λειτουργία της Ολλανδικής Επιθεώρησης Εκπαίδευσης (Inspectie van het Onderwijs)

Η Ολλανδική Επιθεώρηση Εκπαίδευσης λειτουργεί από το 1801 και είναι από τις αρχαιότερες σχολικές επιθεωρήσεις εκπαίδευσης παγκοσμίως. Η Ολλανδική σχολική επιθεώρηση στελεχώνεται με αρκετούς επιθεωρητές (περίπου 750) και ικανό αριθμό επικουρικού προσωπικού (περίπου 120)³⁸. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 2017 άλλαξε και τις δομές της Επιθεώρησης Εκπαίδευσης. Βασικός αλλά όχι μοναδικός της σκοπός είναι οι εξωτερικές αξιολογήσεις των εκπαιδευτικών μονάδων όλων των βαθμίδων (στην τριτοβάθμια εκπαίδευση λειτουργεί εποπτικά με διαφορετικό πλαίσιο). Είναι ημιαυτόνομος φορέας που υπάγεται στον Υπουργό Παιδείας, Πολιτισμού και Επιστημών, στον οποίο προΐσταται ο γενικός επιθεωρητής. Η διοίκηση της κλιμακώνεται:

- ✓ Στον Επιθεωρητή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Κέντρων Εμπειρογνωμοσύνης (Ειδική Εκπαίδευση).
- ✓ Στον Επιθεωρητή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Εκπαίδευσης Ενηλίκων και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.
- ✓ Τους σχολικούς επιθεωρητές οι οποίοι είναι υπάλληλοι της Επιθεώρησης Εκπαίδευσης. Πρέπει να είναι κάτοχοι πανεπιστημιακού πτυχίου και πιστοποιητικού συμπεριφοράς (VOG) και πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με έναν ή περισσότερους εκπαιδευτικούς τομείς.

«Τι γίνεται σωστά; Τι θα μπορούσε να γίνει καλύτερα; Και τι πρέπει να γίνει καλύτερα; Αυτός είναι ίσως ο καλύτερος τρόπος να συνοψίσουμε το Ολλανδικό καθεστώς σχολικών επιθεωρήσεων που ξεκίνησε τον Αύγουστο του 2017. Τα Πλαίσια Επιθεώρησης του 2017 για κάθε τομέα περιγράφουν τον νέο μας τρόπο εργασίας και τους παράγοντες που θα αξιολογήσουμε (το πλαίσιο αξιολόγησης). Τι ακριβώς είναι η ποιότητα; Και πώς ελέγχουμε την ποιότητα; Τι περιμένουμε από τα διοικητικά όργανα όσον αφορά τη διασφάλιση της ποιότητας και τη δημοσιονομική διαχείριση; Αυτό είναι το πλαίσιο ελέγχου 2017. Αυτά τα πλαίσια περιγράφουν το πλαίσιο προσέγγισης και αξιολόγησης που εφαρμόζουμε κατά τις επιθεωρήσεις μας.»

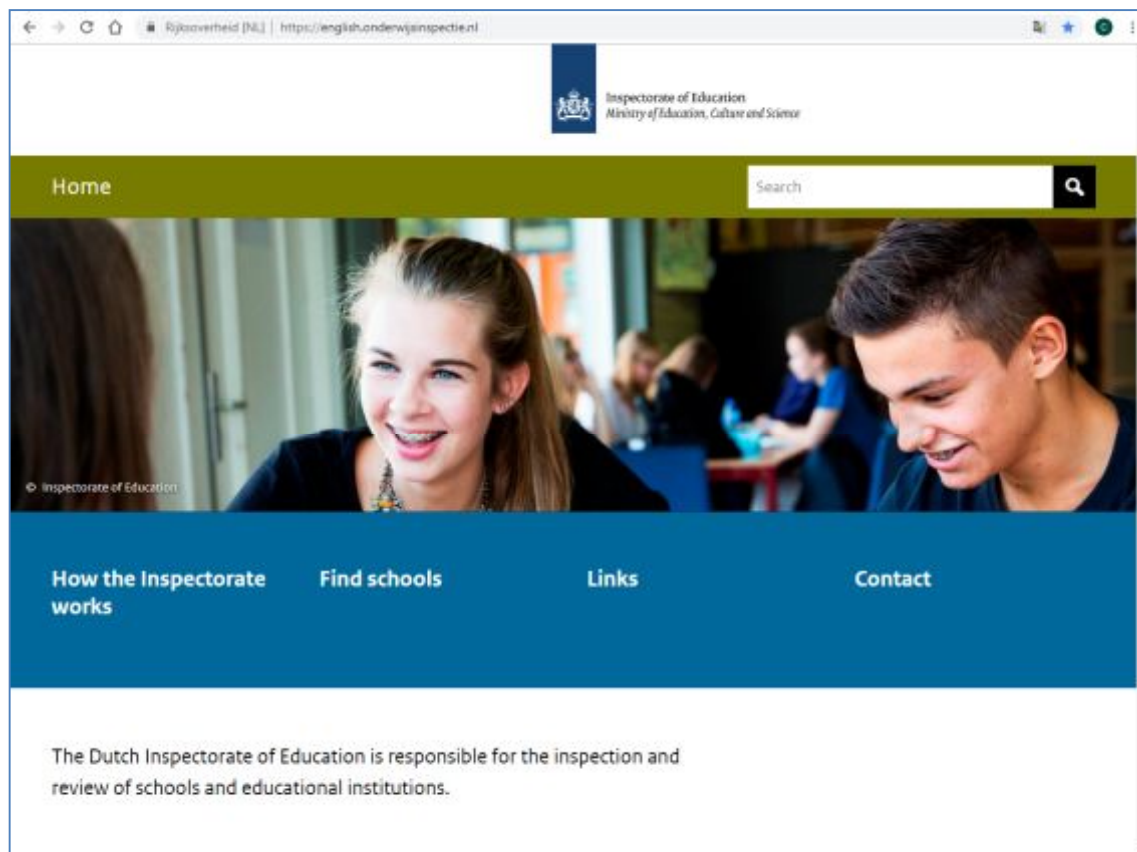
Με αυτές τις προτάσεις αυτοκαθορίζει τη λειτουργία της η Ολλανδική Επιθεώρηση Εκπαίδευσης (κείμενο από την ιστοσελίδα της). Σε γενικές γραμμές η εξωτερική αξιολόγηση στοχεύει στους εξής πέντε τομείς³⁹:

- (i) Εκπαιδευτική διαδικασία
- (ii) Σχολικό κλίμα

³⁸ https://www.sici-inspectorates.eu/getattachment/cd582bc6-5e0e-4880-a130-5b3dde6e2d21/Country-Profile-Netherlands_2018.pdf;.jpg;.aspx

³⁹ <https://english.onderwijsinspectie.nl/inspection/inspection-of-schools-by-the-dutch-inspectorate-of-education/the-2017-inspection-frameworks>

- (iii) Μαθησιακά αποτελέσματα
- (iv) Διασφάλιση της ποιότητας και σχολικό σχέδιο (στοχοθεσία).
- (v) Δημοσιονομική διαχείριση.

Εικόνα 2.21: Η ιστοσελίδα (Αγγλική έκδοση) της Ολλανδικής Επιθεώρησης Εκπαίδευσης⁴⁰

Η εξωτερική αξιολόγηση υλοποιείται σε δύο γενικές φάσεις:

- **Την ετήσια ανάλυση και αξιολόγηση του σχολείου.**
- **Την τετραετή επιθεώρηση των διοικητικών οργάνων και του σχολείου.**

Η ετήσια ανάλυση και αξιολόγηση του σχολείου, διεξάγεται με βάση τα στοιχεία και τις πληροφορίες που διαθέτει η Επιθεώρηση Εκπαίδευσης, όπως τις εγγραφές των μαθητών, τις επιδόσεις τους, θέματα εκπαιδευτικού προσωπικού, καταγγελίες από γονείς μαθητές αλλά και εκπαιδευτικούς. Συνήθως τα αποτελέσματα των ετήσιων αξιολογήσεων αποτελούν την βάση για την τετραετή επιθεώρηση εκτός αν προκύψουν ανησυχητικά στοιχεία οπότε διενεργείται έκτακτη επιθεώρηση.

Η τετραετής επιθεώρηση επικεντρώνεται στα εξής θέματα – ερωτήματα απέναντι στη διοίκηση των σχολείων (Σχολικό συμβούλιο – διευθυντής) :

1. Έχει δοθεί επαρκής έμφαση στην εκπαιδευτική ποιότητα και **υπάρχουν μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης;**

⁴⁰ <https://english.onderwijsinspectie.nl/>

2. **Υπάρχει κουλτούρα ποιότητας** και η διοίκηση των σχολείων χαρακτηρίζεται από **διαφάνεια και ακεραιότητα**;

3. Υλοποιεί η διοίκηση των σχολείων μια **ενεργή πολιτική** σχετικά με τις επιδόσεις της ίδιας αλλά και τις επιδόσεις του σχολείου;

4. Εκτελεί η διοίκηση των σχολείων υγιή **οικονομική διαχείριση**;

Επιθεώρηση και αξιολόγηση σε σχολείο, εκτός από την καθιερωμένη τετραετή μπορεί να συμβεί επίσης για δύο ακόμη λόγους:

✓ Όταν υπάρχουν **καταγγελίες και ενδείξεις** ότι η ποιότητα εκπαίδευσης δεν είναι η επιθυμητή. Σε αυτή τη περίπτωση διεξάγεται ένα διαφορετικό είδος επιθεώρησης και συντάσσεται η λεγόμενη «έκθεση σε κινδύνους».

✓ Όταν **το ίδιο το σχολείο επιθυμεί την αξιολόγησή του** με σκοπό την αναβάθμισή του σε υψηλότερη αξιολογική κατηγορία ή την λήψη του «Εξαιρετικού Σχολικού Βραβείου». Εδώ είναι χαρακτηριστικό ότι για να εκκινήσει η Επιθεώρηση Εκπαίδευσης τη διαδικασία αξιολόγησης με σκοπό την απόδοση του «Εξαιρετικού Σχολικού Βραβείου», πρέπει για αυτό το σχολείο να συντρέχουν ήδη κάποιες προϋποθέσεις, όπως η υπάρχουσα κατάταξή του στην ανώτερη αξιολογική βαθμίδα (**Goed –Επαρκές**) και η υλοποίηση καινοτόμων δράσεων κλπ. Σε διερεύνηση στις 27/9/2019 σε σύνολο 11.745 σχολικών μονάδων, μόνο οι 157 διέθεταν αυτή τη διάκριση.

Τα στάδια μια τετραετούς αξιολόγησης ενός σχολείου.

Η προγραμματισμένη εξωτερική αξιολόγηση σε κάθε σχολική μονάδα κάθε τέσσερα χρόνια από την Ολλανδική Επιθεώρηση Εκπαίδευσης πραγματοποιείται μεθοδικά στα εξής στάδια:

✓ **Ανάλυση δεδομένων.** Οι επιθεωρητές συγκεντρώνουν για το σχολείο, όλα τα δεδομένα (αποτελέσματα Cito αν υπάρχουν, σχολικό τετραετές σχέδιο, σχολικά ενημερωτικά δελτία, μαθητικές επιδόσεις, προηγούμενες εκθέσεις αξιολόγησης, πληροφορίες από την ιστοσελίδα του σχολείου, από τον τοπικό τύπο κ.α.), τα οποία υποβάλλονται σε ανάλυση και συγκριτική μελέτη.

✓ **Προπαρασκευαστική συνάντηση** με το σχολικό συμβούλιο και τον διευθυντή του σχολείου. Στη συνάντηση αυτή οι επιθεωρητές ζητούν στοιχεία τεκμηρίωσης της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης (επιδόσεις μαθητών, δραστηριότητες σχολείου, δεδομένα οικονομικής διαχείρισης κλπ) και γίνεται σύγκριση με αυτά που διαθέτουν από την δική τους ανάλυση.

✓ Στη συνέχεια, με βάση το αποτέλεσμα της αρχικής συνάντησης **διαμορφώνεται ένα σχέδιο επιθεώρησης** στο οποίο περιγράφονται διακριτά οι ενέργειες του κλιμακίου επιτόπιας επιθεώρησης τόσο σε επίπεδο σχολικού συμβουλίου για διοικητικό και οικονομικό έλεγχο όσο και σε επίπεδο σχολείου. Στο σχέδιο αυτό καθορίζεται ανάλογα με την περίπτωση αν εκτός από την κατάταξη του σχολείου σε κλίμακα, θα συνταχθεί και έκθεση κινδύνων που πιθανά αντιμετωπίζει το σχολείο.

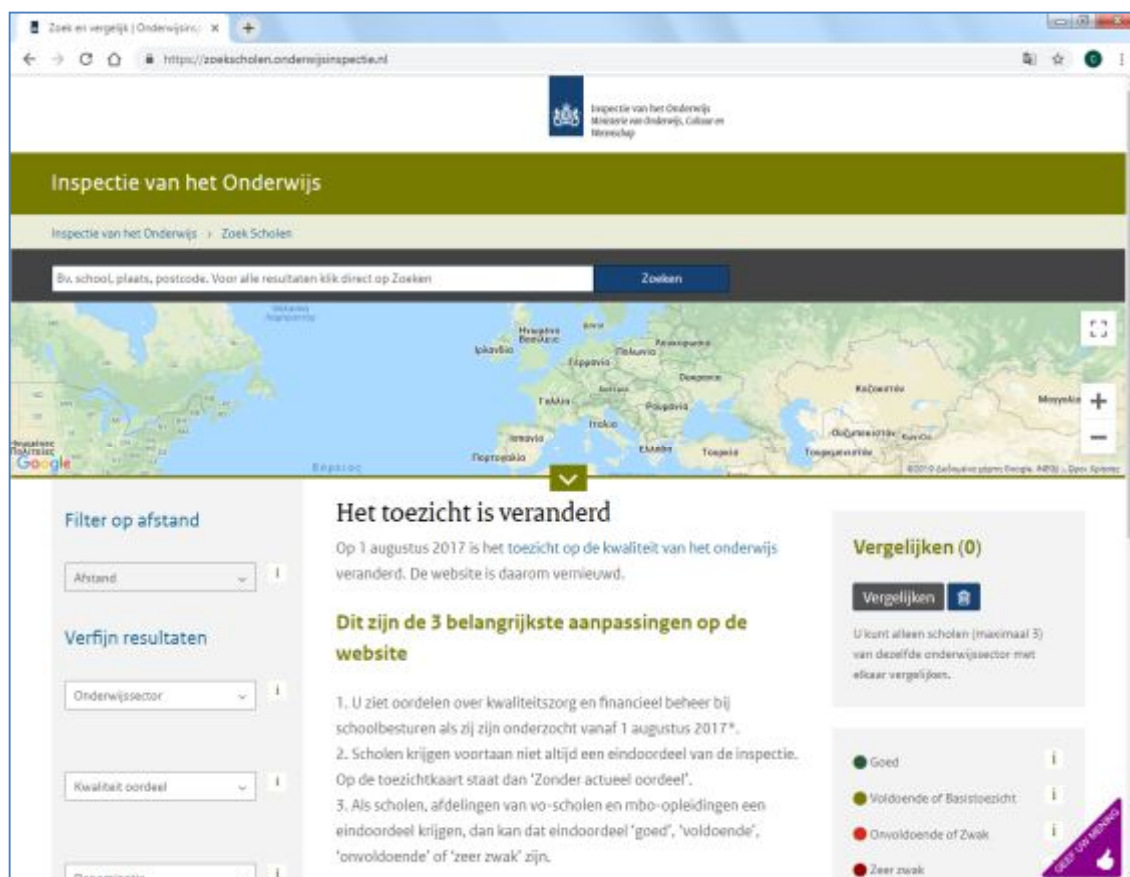
✓ **Επιθεώρηση σχολικού συμβουλίου.** Προηγείται πάντα η αξιολόγηση του διοικητικού οργάνου και διαπιστώνεται η εξέλιξη και η επίτευξη των στόχων του τετραετούς σχολικού σχεδίου αλλά εκτελείται και οικονομικός έλεγχος. Εκτός από τον έλεγχο εγγράφων και στοιχείων, πραγματοποιούνται συνεντεύξεις με τα μέλη του σχολικού συμβουλίου, με διοικητικούς υπάλληλους, με τους διευθυντές των εποπτευόμενων σχολείων κλπ.

✓ **Επιθεώρηση σχολείου.** Η επιθεώρηση στο σχολείο δίνει βαρύτητα στην άμεση αποτύπωση της εφαρμογής του τετραετούς σχολικού σχεδίου. Πως αντιλαμβάνεται το σχολείο τους στόχους που έχει θέσει το συμβούλιο, σε ποιο ποσοστό έχουν επιτευχτεί, που υπάρχουν προβλήματα κλπ. Οι επιθεωρητές και στην περίπτωση της επιτόπιας επιθεώρησης του σχολείου διενεργούν συνεντεύξεις με τους εκπαιδευτικούς, τον διευθυντή και τους μαθητές.

✓ **Τελικές συναντήσεις και σύνταξη έκθεσης.** Αρχικά προετοιμάζεται ένα προσχέδιο της έκθεσης που συγκεντρώνει τα αποτελέσματα της εικόνας που έχουν σχηματίσει οι επιθεωρητές τόσο σε επίπεδο σχολικού συμβουλίου όσο και σε επίπεδο σχολείου. Το προσχέδιο υπόκειται σε συζήτηση μεταξύ επιθεωρητών και μελών του σχολικού συμβουλίου και προσδιορίζονται τα σημεία εκείνα που διαπιστώθηκε ικανοποιητική εικόνα αλλά και αυτά που χρήζουν βελτίωσης. Η έκθεση πιθανά να τροποποιηθεί σε κάποια σημεία ως αποτέλεσμα αυτής της συζήτησης, διατυπώνονται με σαφήνεια οι συστάσεις βελτίωσης και ο μηχανισμός ελέγχου και παρακολούθησης της πορείας ικανοποίησής τους. Πριν δημοσιευτεί παρουσιάζεται σε όλους τους εμπλεκόμενους προς ενημέρωσή τους και πραγματοποιείται συνάντηση των επιθεωρητών και του διευθυντή του σχολείου για συζήτηση και υποβολή πιθανών ερωτήσεων από τους εκπαιδευτικούς ή διευκρινίσεων από τους επιθεωρητές. Η έκθεση ως δημόσιο έγγραφο δημοσιεύεται στον ιστότοπο της **Επιθεώρησης Εκπαίδευσης** και είναι πλέον διαθέσιμη στο κοινό για δική του πληροφόρηση. Ανάλογα με τα συμπεράσματα της έκθεσης ίσως απαιτηθούν επιπλέον επιθεωρήσεις στο άμεσο μέλλον.

Επίσης ανάλογα με τα αποτελέσματα της επιθεώρησης το σχολείο **κατατάσσεται** σε μία από τις τέσσερις κατηγορίες και αυτό έχει άμεση επίπτωση στη γενικότερη κατάταξη στην ιστοσελίδα της Επιθεώρησης Εκπαίδευσης όπου **οι γονείς και μαθητές θα αναζητήσουν πληροφορίες εγγραφής**. Οι κατηγορίες αυτές είναι:

- **Καλό (Goed)**
- **Επαρκές ή Βασικό (Voldoende of Basistoezicht)**
- **Ανεπαρκές ή Αδύναμο (Onvoldoende of Zwak)**
- **Πολύ αδύναμο (Zeer zwak)**

Εικόνα 2.22: Η ιστοσελίδα σύγκρισης σχολείων της Ολλανδικής Επιθεώρησης Εκπαίδευσης⁴¹

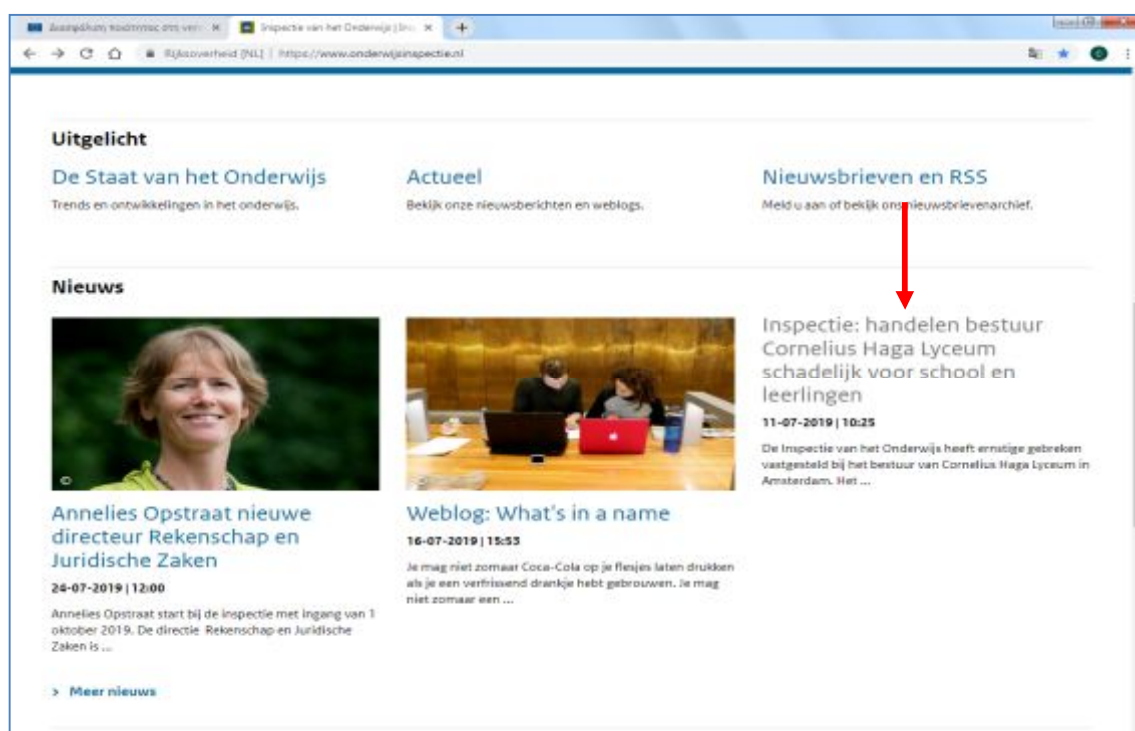
Ο έλεγχος του «οικονομικού κινδύνου» ενός σχολείου.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω η οικονομική επιχορήγηση κάθε σχολείου είναι ετήσια, καθορίζεται κάθε 1^η Ιανουαρίου και συναρτάται κατά κύριο λόγο από τον αριθμό των εγγεγραμμένων την 1^η Οκτωβρίου κάθε σχολικού έτους. Αν η Επιθεώρηση Εκπαίδευσης διαπιστώσει οικονομικό κίνδυνο επιβίωσης του σχολείου για την επόμενη διετία, υποβάλλει το σχολείο σε δημοσιονομική παρακολούθηση με το ερωτηματικό της πτώχευσης. Στη περίπτωση που συμβεί αυτό, το σχολείο κλείνει και λαμβάνεται μέριμνα για τη συνέχιση της φοίτησης των υπαρχόντων μαθητών σε άλλα σχολεία.

Σε ότι αφορά την οικονομική διάσταση εκτός από την παραπάνω περίπτωση, γίνεται και έλεγχος «οικονομικής νομιμότητας και αποτελεσματικότητας», δηλαδή αν οι οικονομικοί πόροι δαπανήθηκαν σύμφωνα με την αντίστοιχη νομοθεσία και με γνώμονα την αποτελεσματικότητα. Αν δεν διαπιστωθεί κάτι τέτοιο η Επιθεώρηση Εκπαίδευσης, πέρα από τις υπόλοιπες ενέργειες δημοσιοποιεί το γεγονός στον ιστότοπό της προς ενημέρωση των ενδιαφερομένων. Για παράδειγμα, όπως φαίνεται

⁴¹Πηγή: <https://zoekscholen.onderwijsinspectie.nl/>

στο παρακάτω στιγμιότυπο της ιστοσελίδας της Ολλανδικής Επιθεώρησης Εκπαίδευσης υπάρχει άρθρο για το Λύκειο Cornelius Haga (στις 11/7/2019), το οποίο ανήκει στην κατηγορία των θρησκευτικών σχολείων ισλαμικής τοποθέτησης και χαρακτηρίζει το σχολείο ως **επιβλαβές για τους μαθητές** γιατί εντοπίστηκε **οικονομική κακοδιαχείριση** από το σχολικό συμβούλιο, το οποίο **απαρτίζεται από ανθρώπους αμφίβολης φήμης** όπως αναφέρει χαρακτηριστικά, οι οποίοι **έχουν καταστρέψει τη συνεργασία με εξωτερικούς φορείς** και το σχολείο παρέχει **ανεπαρκή εκπαίδευση** στους μαθητές. Υποβλήθηκε έκθεση με τις απαραίτητες συστάσεις αλλά επισημαίνεται ότι η παρούσα διοίκηση είναι αμφίβολο αν θα καταφέρει να τις υλοποιήσει.

Εικόνα 2.23: Ιστοσελίδα της Ολλανδικής Επιθεώρησης Εκπαίδευσης⁴²

Ακολουθεί στιγμιότυπο του πλήρους άρθρου και στο τέλος του η έκθεση (63 σελίδων) αναρτημένη στη διεύθυνση της Επιθεώρησης Εκπαίδευσης για το συγκεκριμένο σχολείο⁴³.

⁴² <https://www.onderwijsinspectie.nl/>

⁴³ <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2019/07/11/onderzoek-stichting-islamitisch-onderwijs-en-cornelius-haga-lyceum>

← → ↻ 🏠 📄 | Rijsoverheid [NL] | <https://www.onderwijsinspectie.nl/scholen/nieuws/2019/07/11/inspectie-handelen-bestuur-cornelius-haga-lyceum-schadelijk-voor-...>

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Inspectie van het Onderwijs > Actueel > Nieuws > 🔍

Inspectie: handelen bestuur Cornelius Haga Lyceum schadelijk voor school en leerlingen

Nieuwsbericht | 11-07-2019 | 10:25

De Inspectie van het Onderwijs heeft ernstige gebreken vastgesteld bij het bestuur van Cornelius Haga Lyceum in Amsterdam. Het bestuur neemt geen afstand van personen met een omstrepen reputatie, er is sprake van financieel wanbeheer, relaties met externe partijen worden geschaad en het burgerschapsonderwijs is onvoldoende. Daarmee is het handelen van het bestuur schadelijk voor de school en de leerlingen. De inspectie heeft er geen vertrouwen in dat het huidige bestuur van de school de geconstateerde tekortkomingen kan wegwerken.

Onderzoek uitgebreid na ernstige signalen

Afgelopen najaar startte de inspectie een onderzoek bij het Cornelius Haga Lyceum/Stichting Islamitisch Onderwijs, zoals gebruikelijk bij nieuwe scholen van nieuwe besturen. Eind vorig jaar ontving het bestuur een eerste conceptrapport voor hoor en wederhoor. Voordat het rapport definitief was vastgesteld ontving de inspectie ernstige signalen vanuit de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) over de school en het bestuur. Daarop is besloten om het onderzoek uit te breiden. Het onderzoek richtte zich op de onderstaande gebreken, met name de kosten van huurovereenkomst, het bestuurlijk handelen en de

[Onderzoek + Stichting + Islamitisch + Onderwijs.pdf](#)

60 / 63

Bevinding:	Omvang:	Verantwoordingsjaar
Overwerk directeur-bestuurder	€28.164,46	2017 €16.603,69 2018 €11.560,77
Overwerk beleidsmedewerker	€812,91	2018
Uitbreiding betrekkingsovervang directeur-bestuurder met 0,2 fte	€7.644,09	2018
Uitbreiding betrekkingsovervang beleidsmedewerker	N.v.t. vanaf 2019	2019
Juridische ondersteuning over de jaren 2014 tot en met 2017 betreffende gemeente Amsterdam.	€14.883 (van een totale schuld per 1-1-2017 van €126.875)	2018
Voorgeschoten kosten	€24.540	2018
Vacatiegelden bestuur periode januari tot en met juli 2017	€22.253,50	2017
Juridische ondersteuning 2015	€5.869,20	2017
Leerlingenvervoer gymzaal	€913	2017 €870,90 2018 €42,10
Uitvoeren prognoses	€5.711,30	2017 €2.384,48 2018 €3.426,72
Kasstaat 2017	€1.200	2017
Bouw voetbalkool	€35.793	2018
Het leveren en aanbrengen van kunstgras	€9.075	2018
Voorontwerp aanbouw	€8.228	2018
Aanschaf Parker pennen, aktetas en heuptas directeur-bestuurder	€808,93	2018
Schoolreizen	€5.627,89	2017 €3.000,25 2018 €2.627,64
Totaal	€171.524,18	2017 €52.082,02 2018 €119.442,16

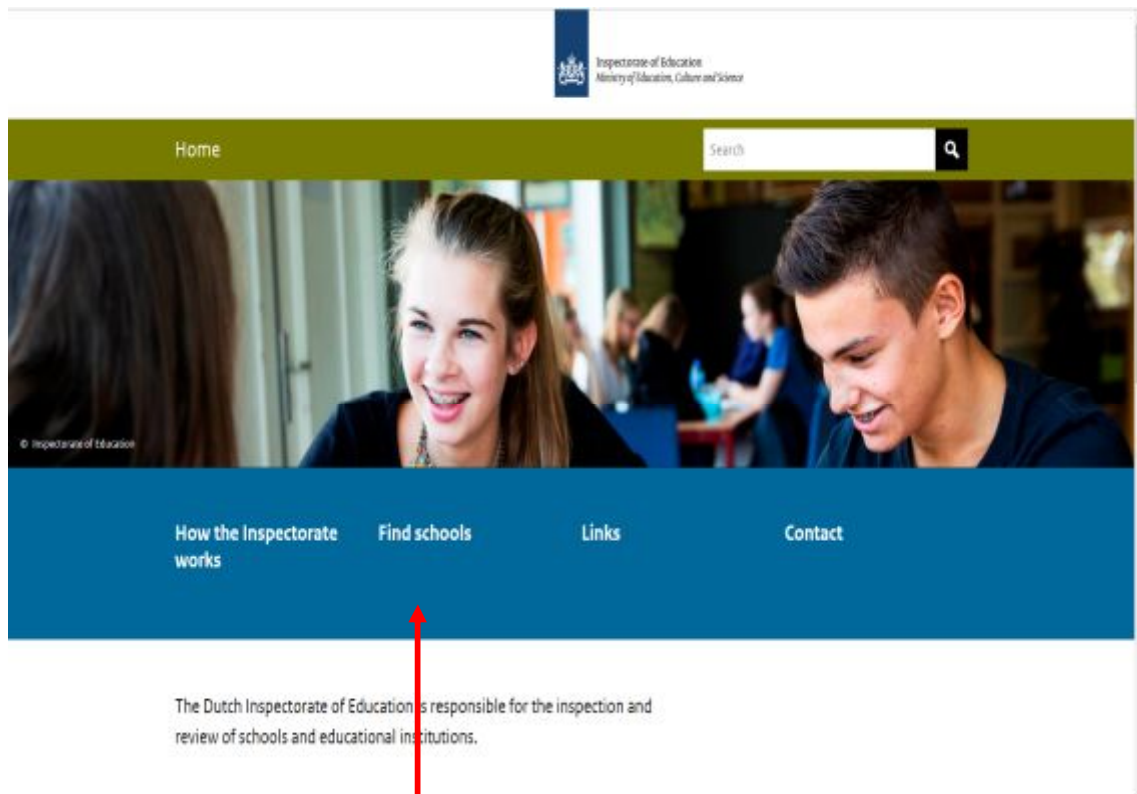
De overige bevindingen zijn in onderstaande tabel nader gespecificeerd.

Bevinding:	Omvang:	Verantwoordingsjaar
Overschrijding WNT. De directeur-bestuurder dient de overschrijding aan de school terug te betalen. Hierna is er geen sprake meer van overschrijding.	€27.162,28	2017 €12.865 2018 €14.297,28
Aanstelling van personeel waarbij sprake is van familiale of vergelijkbare relaties:		
Aanstelling beleidsmedewerker	€22.846,59	2018 €22.846,59 (in dienst per 1-6-18)
Aanstelling administratief medewerker	€35.661,78	2017 €7.726,28 2018 €27.935,50
Uitbesteding administratie	€131.079,30	2017 €31.762,50 2018 €99.316,80
Vacatiegelden algemeen bestuur periode 1-6-2017 tot en met 2018	€38.604	2017 €11.384 2018 €27.220
Beloofte inzake verstrekken elektrische	Onbekend	2017 onbekend

Eικόνα 2.24: Το άρθρο στην ιστοσελίδα της Ολλανδικής Επιθεώρησης Εκπαίδευσης για το Λύκειο Cornelius Haga και απόσπασμα του οικονομικού ελέγχου του σχολείου.⁴⁴

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των εκθέσεων αξιολόγησης της Ολλανδικής Σχολικής Επιθεώρησης (Inspectie van het Onderwijs) και ιδιαίτερα η αξιοποίησή τους από τους Ολλανδούς πολίτες μέσα από την ιστοσελίδα της.

⁴⁴ <https://www.onderwijsinspectie.nl/actueel/nieuws/2019/07/11/inspectie-handelen-bestuur-cornelius-haga-lyceum-schadelijk-voor-school-en-leerlingen>

Εικόνα 2.25: Η ιστοσελίδα της Ολλανδικής Σχολικής Επιθεώρησης⁴⁵

Κατά την αναζήτηση σχολείων ο πολίτης μπορεί να ενεργοποιήσει φίλτρα επιλογής όπως την απόσταση των σχολείων από τον τόπο κατοικίας, τη βαθμίδα (Δημοτικό Γυμνάσιο, Γενικό, Επαγγελματικό κλπ), την κατάταξη στην αξιολόγηση των σχολείων από την Ολλανδική Σχολική Επιθεώρηση (πχ μόνο τα Επαρκή), το είδος του σχολείου (Δημόσιο, ιδιωτικό) και τον θρησκευτικό ή το παιδαγωγικό του προσανατολισμό (Καθολικό, Προτεσταντικό, Εβραϊκό, Dalton, Montessori, Βιωματικό, κλπ)

⁴⁵ <https://english.onderwijsinspectie.nl/>

Εικόνα 2.26: Ενεργοποίηση των φίλτρων στα αξιολογημένα Ολλανδικά σχολεία. Ιστοσελίδα της Ολλανδικής Σχολικής Επιθεώρησης⁴⁶

⁴⁶ <https://zoekscholen.onderwijsinspectie.nl/>

Filter op afstand

Afstand

Verfijn resultaten

Onderwijssector

Kwaliteit oordeel

Denominatie

Pedagogische richting

Predicaat Excellente School

Resultaten 1 - 20 van 11.745

10e Montessorischool De Meidoorn, Amsterdam 1057 JA
Openbaar

Basisonderwijs Zonder actueel oordeel **Toevoegen +**

14e Montessori De Jordaan, Amsterdam 1016 5G
Openbaar

Basisonderwijs Zonder actueel oordeel **Toevoegen +**

14e Montessorischool De Jordaan, Amsterdam 1016 RX
Openbaar

Basisonderwijs Zonder actueel oordeel **Toevoegen +**

15e Montessorischool Maalen Waal, Amsterdam 1079 AZ
Openbaar

Basisonderwijs Zonder actueel oordeel **Toevoegen +**

Amsterdam Zuidoost 1106

Vergelijken (0)

Vergelijken

U kunt alleen scholen (maximaal 3) van dezelfde onderwijssector met elkaar vergelijken.

Goed

Voldoende of Basisoebicht

Onvoldoende of Zwak

Zeer zwak

Geen oordeel

Geen samenvattend oordeel

Zonder actueel oordeel

Χωρίς ενεργοποίηση του φίλτρου «Εξαιρετικό Σχολικό Βραβείο»

Filter op afstand

Afstand

Verfijn resultaten

Onderwijssector

Kwaliteit oordeel

Denominatie

Pedagogische richting

Predicaat Excellente School

Resultaten 1 - 20 van 157

2de Van der Huchtschool, Soest 3766 HH
Algemeen bijzonder

Basisonderwijs Goed **Toevoegen +**

AZS De Wissel, Luttelgeest 8315 PS
Openbaar

Basisonderwijs Zonder actueel oordeel **Toevoegen +**

basisschool De Akker, Kwadratafdeling, Meppel 7943 LD
Protestants-Christelijk

Basisonderwijs Zonder actueel oordeel **Toevoegen +**

basisschool De Bloeiende Betuwe, Rhenoy 4152 EL
Openbaar

Basisonderwijs Goed **Toevoegen +**

Vergelijken (0)

Vergelijken

U kunt alleen scholen (maximaal 3) van dezelfde onderwijssector met elkaar vergelijken.

Goed

Voldoende of Basisoebicht

Onvoldoende of Zwak

Zeer zwak

Geen oordeel

Geen samenvattend oordeel

Zonder actueel oordeel

Με ενεργοποίηση του φίλτρου «Εξαιρετικό Σχολικό Βραβείο»

Εικόνα 2.27: Αποτελέσματα αναζήτησης Ολλανδικών σχολείων στις 27/9/2019⁴⁷

⁴⁷ Σε διερεύνηση στις 29/7/2019 σε σύνολο 11.745 σχολικών μονάδων, μόνο οι 157 διέθεταν τη διάκριση «Εξαιρετικό Σχολικό Βραβείο»

onderwijsinspectie.nl/zoek-en-vergelijk?searchtype=&zoekterm=&pagina=1

Filter op afstand

Afstand

Verfijn resultaten

Onderwijssector

Kwaliteit oordeel

Denominatie

Pedagogische richting

Predicaat Excellente School

Resultaten 1 - 20 van 11.602

10e Montessorischool De Meidoorn, Amsterdam 1057 JA
Openbaar

Basisonderwijs

Zonder actueel oordeel

Toevoegen

14e Montessori De Jordaan, Amsterdam 1016 SG
Openbaar

Basisonderwijs

Zonder actueel oordeel

Toevoegen

14e Montessorischool De Jordaan, Amsterdam 1016 RX
Openbaar

Basisonderwijs

Zonder actueel oordeel

Toevoegen

15e Montessorischool Maas en Waal, Amsterdam 1079 AZ
Openbaar

Basisonderwijs

Zonder actueel oordeel

Toevoegen

16e Montessorischool Casperdam, Amsterdam Zuidoost 1106 DV

Toevoegen

Vergelijken (0)

Vergelijken

U kunt alleen scholen (maximaal 3) van dezelfde onderwijssector met elkaar vergelijken.

Goed

Voldoende of Basistoezicht

Onvoldende of Zwak

Zeer zwak

Geen oordeel

Geen samenvattend oordeel

Zonder actueel oordeel

Χωρίς ενεργοποίηση του φίλτρου «Εξαιρετικό Σχολικό Βραβείο»

zoekscholen.onderwijsinspectie.nl/zoek-en-vergelijk?searchtype=&zoekterm=&pagina=1&filterPredicaatExcellente=1

Filter op afstand

Afstand

Verfijn resultaten

Onderwijssector

Kwaliteit oordeel

Denominatie

Pedagogische richting

Predicaat Excellente School

Resultaten 1 - 20 van 157

2de Van der Huchtschool, Soest 3766 HH
Algemeen bijzonder

Basisonderwijs

Goed

Toevoegen

AZS De Wissel, Luttelgeest 8315 PS
Openbaar

Basisonderwijs

Zonder actueel oordeel

Toevoegen

basisschool De Akker, Kwadraatafdeling, Meppel 7943 LD
Protestants-Christelijk

Basisonderwijs

Zonder actueel oordeel

Toevoegen

basisschool De Bloeiende Betuwe, Rhenoy 4152 EL
Openbaar

Basisonderwijs

Goed

Toevoegen

Basisschool De Borgwal, Bemmel 6681 DE
Rooms-Katholiek

Basisonderwijs

Goed

Toevoegen

Basisschool de Edelsteen, Zoetermeer 2719 SN
Openbaar

Basisonderwijs

Goed

Toevoegen

Fontein, locatie Oranjestraat, Westerhaar-7676 BH
Christelijk

Vergelijken (0)

Vergelijken

U kunt alleen scholen (maximaal 3) van dezelfde onderwijssector met elkaar vergelijken.

Goed

Voldoende of Basistoezicht

Onvoldende of Zwak

Zeer zwak

Geen oordeel

Geen samenvattend oordeel

Zonder actueel oordeel

Με ενεργοποίηση του φίλτρου «Εξαιρετικό Σχολικό Βραβείο»

Εικόνα 2.28: Αποτελέσματα αναζήτησης Ολλανδικών σχολείων στις 18/12/2019⁴⁸

⁴⁸ Σε διερεύνηση στις 18/12/2019 σε σύνολο 11.602 σχολικών μονάδων, μόνο οι 157 διέθεταν τη διάκριση «Εξαιρετικό Σχολικό Βραβείο»

Σε μια απόπειρα διαπίστωσης της πραγματικής εικόνας του «χάρτη» των σχολείων, αποτυπώθηκαν φωτογραφικά, όπως φαίνεται στις εικόνες 2.27 και 2.28, οι μεταβολές του δυναμικού και της κατάστασης των σχολικών μονάδων της Ολλανδίας, σε διάστημα πέντε μηνών και στη μετάβαση από το σχολικό έτος 2018 - 2019 στο επόμενο του 2019-2020. Διαπιστώθηκε έτσι ότι συνολικά οι σχολικές μονάδες ήταν κατά 143 λιγότερες στην Ολλανδική επικράτεια, αφού μειώθηκαν από 11.745 σε 11.602, αλλά ο αριθμός εξ αυτών που είχε τη διάκριση «Εξαιρετικό Σχολικό Βραβείο» παρέμεινε ο ίδιος (157 σχολικές μονάδες).

Μια σύγκριση αξιολογημένων σχολείων

Χρησιμοποιώντας τα φίλτρα επιλογής και επιλέγοντας:

- ✓ Δημοτικά σχολεία
- ✓ Καλής Αξιολόγησης
- ✓ Δημόσια
- ✓ Με «Εξαιρετικό Σχολικό Βραβείο»

εξήχθησαν αποτελέσματα με 19 σχολεία που πληρούν τις προδιαγραφές αυτές:

The screenshot shows a search results page from the Dutch Ministry of Education website. The search filters are set to 'Basisonderwijs' (Primary Education), 'Goed' (Good), and 'Openbaar' (Public). The results list 19 schools, all with a 'Goed' rating. The schools listed are:

School Name	Address	Rating
basisschool De Bloeiende Betuwe	Rhenoy 4152 EL	Goed
Basisschool de Edelsteen	Zoetermeer 2719 SN	Goed
basisschool De Speeller	Boxtel 5283 EE	Goed
basisschool Jan Harmenshof	Geldermalsen 4191 EE	Goed
basisschool Stedeke	Diepenheim 7478 AN	Goed
De Vogelaar	Raalte 8103 EA	Goed

Εικόνα 2.29: Αποτελέσματα αξιολογημένων σχολείων από την Ολλανδική Σχολική Επιθεώρηση που πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια

Το σύστημα δίνει τη δυνατότητα σύγκρισης μεταξύ τους για τρία από αυτά τα σχολεία. Με τυχαία επιλογή τριών σχολείων, έχουμε την παρακάτω εικόνα:

	basisschool De Bloeiende Betuwe 4152 EL Rhenoy	Basisschool de Edelsteen 2719 SN Zoetermeer	basisschool De Spelelier 5283 EE Boxtel
Denominatie	Openbaar	Openbaar	Openbaar
Pedagogische richting	Regulier	Regulier	Regulier
Kwaliteit onderwijs	Goed	Goed	Goed
	Kwaliteitsonderzoek PDF	Rapport van bevindingen kwaliteitsonderzoek PDF	Vierjaarlijks onderzoek bestuur en scholen PDF
Bestuur	Stg. Fluvium, Stg. openbaar bas.ond. Geldermalsen-Neerlijn.	Stichting Openbaar Primair Onderwijs Zoetermeer	Stichting Regionaal Openbaar Onderwijs Maas en Meierij
Financieel toezicht	Basistoezicht	Geen samenvattend oordeel	Geen samenvattend oordeel
Kwaliteitszorg			
Financieel beheer		Voldoende	Voldoende
Samenwerkingsverband	Ver SWV BePO	St.SWV PO 28-17 Zoetermeer	Swv PO De Meierij

Λήψη αναλυτικών εκθέσεων αξιολόγησης

Εικόνα 2.30: Αποτελέσματα σύγκρισης τριών δημόσιων δημοτικών σχολείων αξιολογημένων από την Ολλανδική Σχολική Επιθεώρηση

Να σημειωθεί ότι στην συγκεκριμένη ιστοσελίδα εμφανίζονται αποτελέσματα που έχουν προκύψει από επιθεωρήσεις της Ολλανδικής Σχολικής Επιθεώρησης που έχουν υλοποιηθεί μετά τις 1/8/2017, δηλαδή μετά την εφαρμογή της τελευταίας εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης που καθιέρωσε ένα νέο πλαίσιο αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου. Έτσι και για το λόγο αυτό, εκτός από τις τέσσερις κατηγορίες κατάταξης:

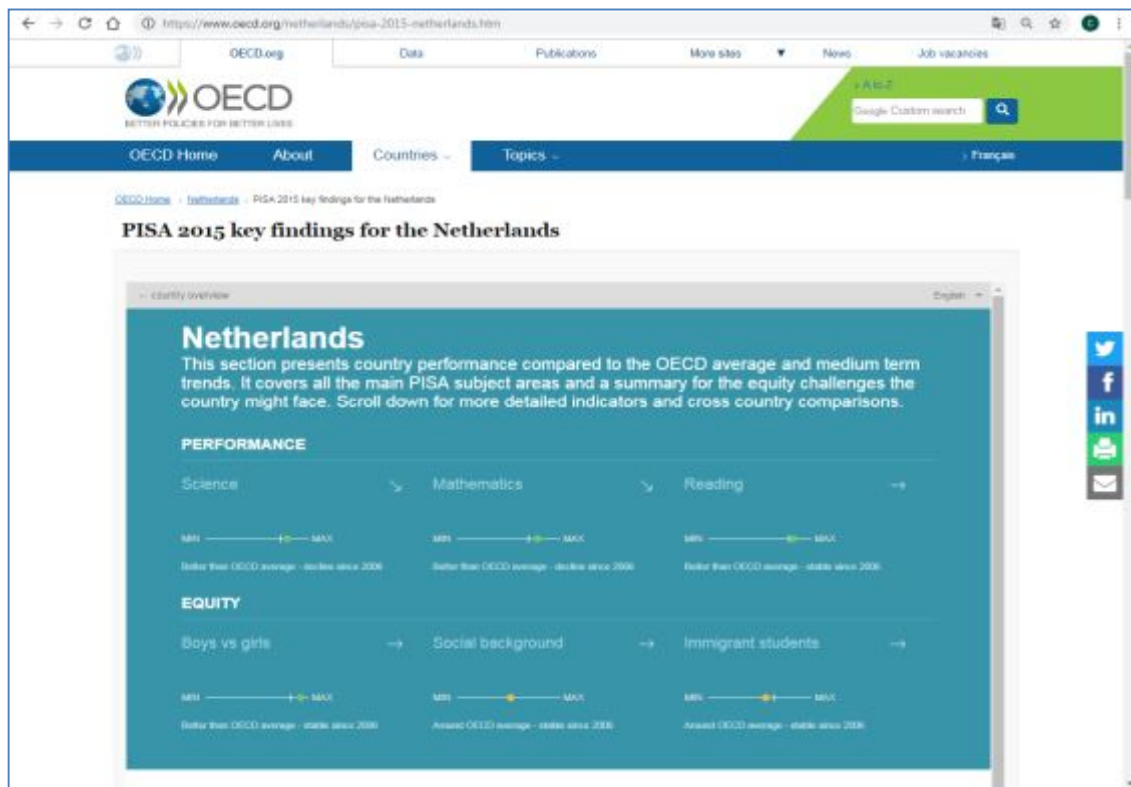
- Καλό / Goed,
 - Επαρκές ή Βασικό / Voldoende of Basistoezicht,
 - Ανεπαρκές ή Αδύναμο / Onvoldoende of Zwak και
 - Πολύ αδύναμο / Zeer zwak),
- υπάρχουν και οι χαρακτηρισμοί:

- Δεν υπάρχει κρίση / Geen oordeel
- Δεν υπάρχει συνοπτική κρίση / Geen samenvattend oordeel
- Χωρίς τρέχουσα κρίση / Zonder actueel oordeel

2.2.5 Η ποιότητα των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ολλανδία

Οι επιδόσεις των Ολλανδών μαθητών στον διαγωνισμό PISA

Στον πίνακα 6 του παραρτήματος 1 φαίνονται οι επιδόσεις των μαθητών στον τελευταίο διαγωνισμό PISA που υλοποιήθηκε το 2015. Στην εικόνα 2.31 παρακάτω φαίνεται η συγκριτική τους σχέση με τα αποτελέσματα του διαγωνισμού PISA 2006 αλλά και η εικόνα των εκπαιδευτικών ανισοτήτων στο Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Εικόνα 2.31: Συγκριτικές επιδόσεις Ολλανδών μαθητών στο διαγωνισμό PISA 2015 ⁴⁹

Οι επιδόσεις των Ολλανδών μαθητών είναι πάνω από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Όμως και στα τρία γνωστικά πεδία εξέτασης παρουσιάζεται πτώση των επιδόσεων σε σχέση με τον προηγούμενο διαγωνισμό του 2012. Συγκεκριμένα στις Επιστήμες η επίδοση των Ολλανδών μαθητών είναι **509** (ΜΟ ΟΟΣΑ 493) μειωμένη κατά 5 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2012, στην Ανάγνωση **503** (ΜΟ ΟΟΣΑ 493)

⁴⁹ <https://www.oecd.org/netherlands/pisa-2015-netherlands.htm>

μειωμένη κατά 3 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2012 και στα Μαθηματικά **512** (ΜΟ ΟΟΣΑ 490) μειωμένη κατά 6 μονάδες σε σχέση με το 2012.

Στον πίνακα 7 του παραρτήματος 1 φαίνονται οι επιδόσεις των Ολλανδών μαθητών στον διαγωνισμό **PISA 2018**. Συγκεκριμένα στις Επιστήμες η επίδοσή τους είναι **503** (ΜΟ ΟΟΣΑ 489) μειωμένη κατά 6 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2015, στην Ανάγνωση **485** (ΜΟ ΟΟΣΑ 487) μειωμένη κατά 18 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2015 και στα Μαθηματικά **499** (ΜΟ ΟΟΣΑ 489) αυξημένη κατά 2 μονάδες σε σχέση με το 2015.

Ποσοστό μαθητών που απορροφώνται από την αγορά εργασίας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα 2.18, οι απόφοιτοι του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ολλανδία παρουσιάζουν **υψηλό βαθμό απορρόφησης** από την αγορά εργασίας και αρκετά πάνω από το Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Συγκεκριμένα οι απόφοιτοι του εκπαιδευτικού συστήματος απορροφήθηκαν από την αγορά εργασίας σε ένα έως τρία χρόνια από την αποφοίτησή τους σε ποσοστό **92%** το 2018, έναντι **81,6 %** του αντίστοιχου μέσου όρου της ΕΕ υπερβαίνοντας νωρίτερα τον στόχο που έχει θέσει η Ε.Ε. για το 2020 σε αυτόν τον δείκτη και είναι **82%** (πίνακας 5 του παραρτήματος 1). Τα ποσοστά αφορούν απόφοιτους εκπαιδευτικού επιπέδου δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και κατόχους μεταπτυχιακών και διδακτορικών τίτλων σπουδών (ISCED 3-8). Πιο αναλυτικά, τα αντίστοιχα στοιχεία απορρόφησης αποφοίτων στην αγορά εργασίας ανά βαθμίδα εκπαίδευσης σε ένα έως τρία χρόνια από την αποφοίτησή τους έχουν ως εξής:

Πίνακας 2.18: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών εύρεσης εργασίας αποφοίτων εκπαιδευτικών συστημάτων Ολλανδίας και Ε.Ε.⁵⁰

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Ολλανδία	Ε. Ε.	Ολλανδία	Ε. Ε.	Ολλανδία	Ε. Ε.	Ολλανδία
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 3-8	78,3 %	92,3 %	76 %	86,2 %	80,2 %	90,4 %	81,6 %	92 %
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 3-4	72,5 %	90,4 %	70,7 %	81,6 %	74,1 %	85,7 %	76,8 %	88,1 %

⁵⁰ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 5-8	83,8 %	93,6 %	80,5 %	90,1 %	84,9 %	94 %	85,5 %	94,8 %
------------------------------------	--------	--------	--------	--------	--------	------	--------	--------

Η σχολική διαρροή στο Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαιδευτικής ζωής στην Ολλανδία κινείται σε αρκετά χαμηλά επίπεδα, σε ποσοστό **7,3 %** του μαθητικού πληθυσμού για το 2018, έναντι **10,6 %** του αντίστοιχου Ευρωπαϊκού μέσου όρου, ικανοποιώντας ήδη το στόχο της ΕΕ για το 2020 σχετικά με την σχολική διαρροή, που είναι το **10 %** (πίνακας 5 του παραρτήματος 1) του μαθητικού δυναμικού. Πιο αναλυτικά τα αντίστοιχα στοιχεία σχολικής διαρροής, αν διακρίνουμε τους σπουδαστές σε Ολλανδούς και αλλοδαπούς για τα έτη 2009, 2014, 2017 και 2018 φαίνονται στον πίνακα 2.19, που ακολουθεί.

Πίνακας 2.19: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών σχολικής διαρροής εκπαιδευτικών συστημάτων Ολλανδίας και Ε.Ε.⁵¹

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Ολλανδία	Ε. Ε.	Ολλανδία	Ε. Ε.	Ολλανδία	Ε. Ε.	Ολλανδία
Συνολικά	14,2 %	11,3 %	11,2 %	8,7 %	10,6 %	7,1 %	10,6 %	7,3 %
Γηγενείς	13,1 %	11,2 %	10,4 %	8,5 %	9,6 %	7,1 %	9,5 %	7 %
Αλλοδαποί	26,1 %	13,6 %	20,2 %	10,3 %	19,4 %	6,6 %	20,2 %	11,1 %

Υψηλές και χαμηλές επιδόσεις μαθητών

Τα ποσοστά των 15χρονων μαθητών που υστερούν στα Μαθηματικά, την Ανάγνωση και τις Φυσικές Επιστήμες στην Ολλανδία είναι ικανοποιητικά και κάτω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο, αλλά παρουσιάζουν ανησυχητικά αυξητικές τάσεις. Στον πίνακα 2.20 φαίνονται τα ποσοστά των μαθητών που υστερούν στα τρία βασικά γνωστικά αντικείμενα στην Ολλανδία σε σύγκριση με τους αντίστοιχους μέσους όρους των χωρών της Ε.Ε στα έτη 2009, 2012, 2015 (αντίστοιχοι διαγωνισμοί PISA).

⁵¹ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

Είναι φανερό ότι το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα πριν 7-10 χρόνια κάλυπτε ήδη το στόχο που έχει θέσει η Ε.Ε. για το 2020 στους δείκτες υστέρησης των τριών βασικών γνωστικών αντικειμένων με μέγιστη τιμή για το καθένα από αυτά το **15 %** (πίνακας 5 του παραρτήματος 1). Όμως τα αποτελέσματα του διαγωνισμού του 2015 δείχνουν ξεκάθαρες αυξητικές τάσεις των δεικτών υστέρησης που προκαλούν προβληματισμό και καταδεικνύουν την ανάγκη βελτίωσης τους ώστε να επαναφέρουν την Ολλανδία, εντός των στόχων της Ε.Ε. σε αυτό το κρίσιμο δείκτη.

Πίνακας 2.20: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών χαμηλών επιδόσεων μαθητών στα βασικά γνωστικά αντικείμενα.⁵²

Έτος	2009		2012		2015	
	Ε. Ε.	Ολλανδία	Ε. Ε.	Ολλανδία	Ε. Ε.	Ολλανδία
Ανάγνωση	19,5 %	14,3 %	17,8 %	14 %	19,7 %	18,1 %
Μαθηματικά	22,3 %	13,4 %	22,1 %	14,8 %	22,2 %	16,7 %
Φυσικές Επιστήμες	17,7 %	13,2 %	16,6 %	13,1 %	20,6 %	18,5 %

Το ποσοστό Ολλανδών μαθητών στο διαγωνισμό **PISA 2018**, με υψηλές επιδόσεις (επίπεδα 5 και 6, όπως φαίνονται στους πίνακες 7, 8, 9 και 10 του παραρτήματος 1), δηλαδή το ποσοστό των αριστούχων μαθητών, σε ένα τουλάχιστον από τα τρία γνωστικά αντικείμενα είναι **21,8%**, εντυπωσιακά υψηλό, αν λάβει κανείς υπόψη αναλογικά και τις υπόλοιπες επιδόσεις των Ολλανδών μαθητών αλλά και συνολικά των μαθητών των διαγωνιζομένων χωρών του ΟΟΣΑ που έδωσαν μέσο όρο **15,7%**. Ταυτόχρονα στο διαγωνισμό **PISA 2018**, το ποσοστό μαθητών με χαμηλές επιδόσεις και στα τρία γνωστικά αντικείμενα, δηλαδή κάτω από το επίπεδο 2, είναι **10,8%** αισθητά μικρότερο από το **13,4%** που είναι ο μέσος όρος των χωρών του ΟΟΣΑ που συμμετείχαν στο διαγωνισμό (πίνακες 7, 8, 9 και 10 του παραρτήματος 1).

⁵² Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

Πίνακας 2.21: Βασικοί δείκτες Ολλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος⁵³

208		NETHERLANDS				
1. Key indicators						
		Netherlands		EU average		
		2014	2017	2014	2017	
Education and training 2020 benchmarks						
Early leavers from education and training (age 18-24)		8.7%	7.1%	11.2%	10.6%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)		44.8%	47.9%	37.9%	39.9%	
Early childhood education and care (from age 4 to starting age of compulsory primary education)		97.6% ¹³	97.6% ¹⁶	94.2% ¹³	95.3% ¹⁶	
Proportion of 15 year-olds underachieving in:	Reading	14.0% ¹²	18.1% ¹⁵	17.8% ¹²	19.7% ¹⁵	
	Maths	14.8% ¹²	16.7% ¹⁵	22.1% ¹²	22.2% ¹⁵	
	Science	13.1% ¹²	18.5% ¹⁵	16.6% ¹²	20.6% ¹⁵	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)	86.2%	90.4%	76.0%	80.2%	
Adult participation in learning (age 25-64)	ISCED 0-8 (total)	18.3%	19.1%	10.8%	10.9%	
Learning mobility	Degree mobile graduates (ISCED 5-8)	:	2.4% ¹⁶	:	3.1% ¹⁶	
	Credit mobile graduates (ISCED 5-8)	:	20.8% ¹⁶	:	7.6% ¹⁶	
Other contextual indicators						
Education investment	Public expenditure on education as a percentage of GDP	5.4%	5.3% ^{16,p}	4.9%	4.7% ¹⁶	
	Expenditure on public and private institutions per student in € PPS	ISCED 1-2	€7 408	€7 555 ¹⁵	€6 494 ^d	: ¹⁵
		ISCED 3-4	€9 171	€9 647 ¹⁵	€7 741 ^d	: ¹⁵
	ISCED 5-8	€14 067	€14 523 ¹⁵	€11 187 ^d	: ¹⁵	
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born	8.5%	7.1%	10.4%	9.6%	
	Foreign-born	10.3%	6.6%	20.2%	19.4%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born	47.4%	50.7%	38.6%	40.6%	
	Foreign-born	31.0%	34.6%	34.3%	36.3%	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4	81.6%	85.7%	70.7%	74.1%	
	ISCED 5-8	90.1%	94.0%	80.5%	84.9%	

Sources: Eurostat (see section 10 for more details); OECD (PISA).
Notes: data refer to weighted EU averages, covering different numbers of Member States depending on the source; d = definition differs, 12 = 2012, 13 = 2013, 15 = 2015, 16 = 2016.
On credit graduate mobility, the EU average is calculated by DG EAC on the available countries; on degree graduate mobility, the EU average is calculated by JRC over Eurostat and OECD data.
Further information can be found in the relevant section of Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor).

⁵³Education and Training Monitor 2018 Country Analysis.

Πίνακας 2.22: Βασικοί δείκτες Ολλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος⁵⁴

		Netherlands		EU average	
		2009	2018	2009	2018
Education and training 2020 benchmarks					
Early leavers from education and training (age 18-24)		11.3%	7.3%	14.2%	10.6%
Tertiary educational attainment (age 30-34)		38.3%	49.4%	32.3%	40.7%
Early childhood education and care (from age 4 to starting age of compulsory primary education)		99.5%	97.6% ¹⁷	90.8%	95.4% ^{12,d}
Proportion of 15 year-olds underachieving in:	Reading	14.3%	18.1% ¹⁵	19.5% ^{EU07}	19.7% ¹⁵
	Maths	13.4%	16.7% ¹⁵	22.3% ^{EU07}	22.2% ¹⁵
	Science	13.2%	18.5% ¹⁵	17.7% ^{EU07}	20.6% ¹⁵
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)	92.3%	92.0%	78.3%	81.6%
Adult participation in learning (age 25-64)	ISCED 0-8 (total)	17.1%	19.1%	9.5%	11.1%
Learning mobility	Degree-mobile graduates (ISCED 5-8)	:	2.3% ¹⁷	:	3.6% ¹⁷
	Credit-mobile graduates (ISCED 5-8)	:	22.6% ¹⁷	:	8.0% ¹⁷
Other contextual indicators					
Public expenditure on education as a percentage of GDP		5.6%	5.1% ¹⁷	5.2%	4.6% ¹⁷
Education investment	ISCED 0	€6 221 ¹²	€6 207 ¹⁶	:	€6 111 ^{15,d}
	ISCED 1	€6 228 ¹²	€6 211 ¹⁶	€5 812 ^{12,d}	€6 248 ^{15,d}
	ISCED 2	€9 303 ¹²	€9 267 ¹⁶	€6 937 ^{12,d}	€7 243 ^{15,d}
	ISCED 3-4	€9 409 ¹²	€9 445 ¹⁶	:	€7 730 ^{14,d}
	ISCED 5-8	€14 667 ¹²	€14 178 ¹⁶	€10 549 ^{12,d}	€11 413 ^{15,d}
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born	11.2%	7.0%	13.1%	9.5%
	Foreign-born	13.6%	11.1%	26.1%	20.2%
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born	39.7%	51.9%	33.1%	41.3%
	Foreign-born	30.9%	36.2%	27.7%	37.8%
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4	90.4%	88.1%	72.5%	76.8%
	ISCED 5-8	93.6%	94.8%	83.8%	85.5%

Sources: Eurostat; OECD (PISA); Learning mobility figures are calculated by the European Commission's Joint Research Centre from UOE data. Further information can be found in Annex I and in Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor). Notes: The EU's 2009 PISA averages do not include Cyprus; d = definition differs, : = not available, 12= 2012, 14= 2014, 15 = 2015, 16= 2016, 17 = 2017.

Συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης

Η Ολλανδία παρουσιάζει μεγάλα ποσοστά ενηλίκων που συμμετέχουν στη Δια Βίου Μάθηση και δείχνουν την οργανωμένη προσπάθεια ένταξης και επανένταξης των ενηλίκων στην αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα το 2018 το ποσοστό ενηλίκων στην Ολλανδία που παρακολούθησε προγράμματα εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-64 ετών σε όλο το εκπαιδευτικό φάσμα (ISCED 0-8) ήταν **19,1%** όταν ο αντίστοιχος

⁵⁴ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis.

Ευρωπαϊκός μέσος όρος ήταν **11,1%**. Ήδη έχει καλυφθεί ο στόχος της Ε.Ε. για το 2020 που είναι **15%** για αυτό τον εκπαιδευτικό δείκτη (βλ πίνακα 5 του παραρτήματος 1). Στον πίνακα 2.23 φαίνονται τα ποσοστά των ενηλίκων (από 25 έως 64 ετών) απόφοιτοι όλων των επιπέδων (ISCED 0-8), που παρακολούθησαν προγράμματα Δια Βίου Μάθησης στην Ολλανδία την τελευταία δεκαετία περίπου.

Πίνακας 2.23: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών συμμετοχής ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης στην Ολλανδία⁵⁵

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Ολλανδία	Ε. Ε.	Ολλανδία	Ε. Ε.	Ολλανδία	Ε. Ε.	Ολλανδία
Ποσοστό ενηλίκων που παρακολούθησε προγράμματα μάθησης	9,5 %	17,1 %	10,8 %	18,3 %	10,9 %	19,1 %	11,1 %	19,1 %

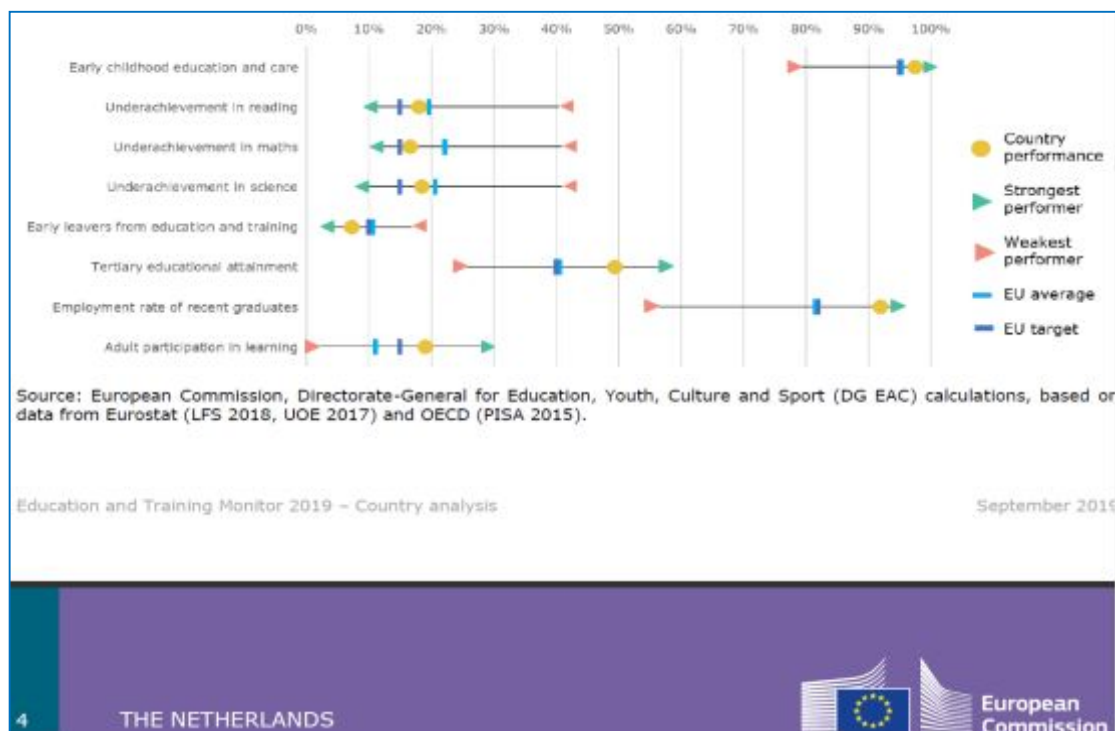
2.2.6 Γενικά συμπεράσματα για το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα

➤ Τα βασικά χαρακτηριστικά του Ολλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος, όπως περιγράφεται στο άρθρο 23 του Ολλανδικού Συντάγματος του 2008, είναι η **ελευθερία της εκπαίδευσης** (με την έννοια όμως της ελεύθερης ίδρυσης σχολείων), η **ελευθερία της οργάνωσης της διδασκαλίας** και η **ελευθερία της πεποίθησης** που διαπνέει αυτά τα σχολεία (θρησκευτική ή παιδαγωγική).

➤ Ταυτόχρονα οι Ολλανδοί είναι υπέρμαχοι της **τεχνοκρατικής αξιολόγησης** του εκπαιδευτικού έργου και έχουν υιοθετήσει ένα από τα πιο ακραία μοντέλα επιθεωρητισμού στο πεδίο αυτό. Η λειτουργία της Ολλανδικής Εκπαιδευτικής Επιθεώρησης δίνει την εντύπωση ότι αξιολογεί με «εμπορικούς» όρους περισσότερο παρά με παιδαγωγικούς. Γενικότερα η μορφή του εκπαιδευτικού συστήματος συνολικά, η πολιτική των διδάκτρων, η αξιολόγησή του, η ελλιπής στήριξη της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών, οι προϋποθέσεις βιωσιμότητας των σχολικών μονάδων που επικρατούν, η ηλικία των μαθητών (12 ετών) που υποβάλλονται σε τεστ καθορισμού επιλογής του τύπου σχολείου που θα ακολουθήσουν (Cito Toets) με όρους επαγγελματικής επιλογής, δίνουν ένα τεχνοκρατικό χαρακτηρισμό στο Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα που σε πολλές περιπτώσεις υπερτερεί του παιδαγωγικού του ρόλου. Δεν μπορεί όμως κανείς να αμφισβητήσει τα πολύ καλά αποτελέσματα του Ολλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος όπως φαίνεται στο συγκριτικό γράφημα 2.9.

⁵⁵ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

➤ Οι Ολλανδοί είναι επίσης **υπέρμαχοι της αριστείας** και αυτό αντανακλάται στο εκπαιδευτικό τους σύστημα. Από το γεγονός αυτό απορρέει και η ειδική κατηγορία των σχολείων με τη διάκριση «Εξαιρετικό Σχολικό Βραβείο» που μόνο 1 στα 75 σχολεία μπόρεσε να εξασφαλίσει.

Γράφημα 2.9: Συγκριτικό γράφημα εκπαιδευτικών δεικτών της Ολλανδίας και χωρών της Ε.Ε. και του ΟΟΣΑ⁵⁶

➤ **Οι δαπάνες για την εκπαίδευση** παραμένουν σταθερές τα τελευταία χρόνια και πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ, όμως οι επιδόσεις των Ολλανδών μαθητών υποχωρούν στους διεθνείς αλλά και στους εθνικούς διαγωνισμούς (PISA, PIRLS, TIMSS, Cito Toets). Έτσι το 2017 οι Ολλανδοί ξεκίνησαν μια μεγάλη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης, συνειδητοποιώντας ταυτόχρονα την ανάγκη για την αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού και την στήριξη της επαγγελματικής του ανάπτυξης (σχέδιο δράσης για το δάσκαλο "2020"). Εμφανίστηκαν φαινόμενα έλλειψης εκπαιδευτικών και επιπλέον υπολογίζεται ότι θα λείπουν πάνω από 4000 εκπαιδευτικοί τα επόμενα 3 χρόνια. Στη προσπάθεια της αύξησης της ελκυστικότητας του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού λήφθηκαν συγκεκριμένα μέτρα. Εφαρμόστηκε αύξηση των αποδοχών τους, και μείωση των διοικητικών εργασιών που αναλαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί⁵⁷.

➤ Στο πεδίο της **ομαλής ενσωμάτωσης και κοινωνικής ένταξης των μεταναστευτικών ροών**, η Ολλανδική κυβέρνηση έχει υιοθετήσει μια δέσμη μέτρων μέσα από το εκπαιδευτικό της σύστημα για να το πετύχει αυτό, με την **Επαγγελματική Εκπαίδευση** να διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο αλλά και τα

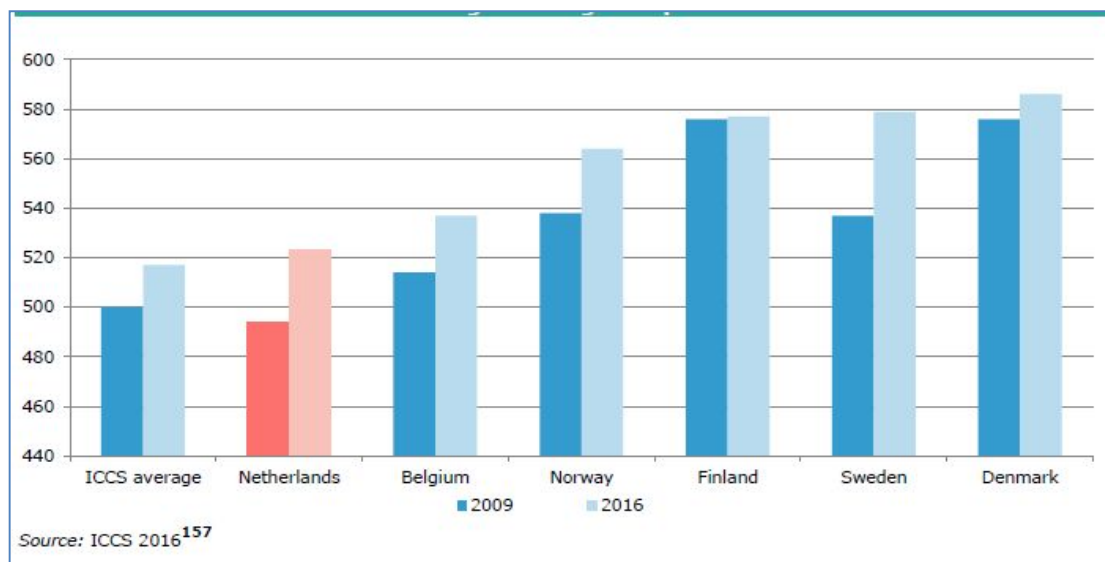
⁵⁶ Education and Training MONITOR 2019, European Commission

⁵⁷ Education and Training MONITOR 2018, European Commission

προγράμματα εκμάθησης γλώσσας που έχουν αυξηθεί σημαντικά και χρηματοδοτούνται γενναία. Πραγματικά τα ποσοστά της μαθητικής διαρροής μεταναστών στην Ολλανδία είναι εντυπωσιακά (μόλις 6,6% το 2017 έναντι 19,4% του Ευρωπαϊκού μέσου όρου).

➤ Η **απορρόφηση από την αγορά εργασίας των αποφοίτων** κινείται σε υψηλά επίπεδα, περίπου 10 μονάδες πάνω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο, με ποσοστό απορρόφησης **86,2%** το 2014 (έναντι 76% του Ευρωπαϊκού μέσου όρου), **90,4%** (έναντι 80,2% του Ευρωπαϊκού μέσου όρου) και **92 %** το 2018 (έναντι 80,2% του Ευρωπαϊκού μέσου όρου). Αυτό οφείλεται πιθανότατα στην υγιή αγορά εργασίας που λειτουργεί αρμονικά με το εκπαιδευτικό σύστημα ειδικά στο μέρος της διττής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Δεν είναι τυχαίο ότι η Ολλανδία παρουσιάζει από τα υψηλότερα ποσοστά μαθητικού δυναμικού στην Ευρώπη στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.) και ειδικά στα σχολεία που ακολουθούν τη διττή μορφή εκπαίδευσης (διδασκαλία και εργασία – μαθητεία). Όπως φαίνεται στο γράφημα 1 του παραρτήματος 1, περίπου το 70% του μαθητικού δυναμικού στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρακολουθεί σχολεία της Ε.Ε.Κ.. Η Ε.Ε.Κ. γενικά στις Κάτω Χώρες είναι ελκυστική, δημοφιλής και τυγχάνει μεγαλύτερης χρηματοδότησης και από τον δημόσιο αλλά και από τον ιδιωτικό τομέα.

➤ Το **επίπεδο σπουδών των γονέων** στην Ολλανδία, φαίνεται να επηρεάζει έντονα τις εκπαιδευτικές διαδρομές των παιδιών. Σύμφωνα με τα ευρήματα σχετικής έρευνας του ΟΟΣΑ (EAG 2018)⁵⁸ το 50% των φοιτητών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν τον έναν, τουλάχιστον, γονέα απόφοιτο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στην ίδια έρευνα φαίνεται και η αύξηση της διεθνούς φοιτητικής κινητικότητας στην Ολλανδία, που ήταν 30% μεταξύ του 2013 και 2016.

Γράφημα 2.10: Κοινωνικές δεξιότητες στην ΒΑ Ευρώπη. Πηγή ICCS 2016

⁵⁸ OECD EAG 2018

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=NLD&threshold=10&topic=EO>

- Οι **κοινωνικές δεξιότητες** δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες στην Ολλανδία, που κατατάσσεται μαζί με την Γερμανία στις χαμηλότερες θέσεις στην Ευρώπη, όπως χαμηλά είναι και τα ποσοστά της εκλογικής συμμετοχής των δύο αυτών λαών. Σε μελέτη του οργανισμού International Civic and Citizenship Education Study (ICCS Διεθνής Μελέτη για την Εκπαίδευση των Πολιτών και της Ιθαγένειας), η Ολλανδία υστερεί έναντι των γειτονικών της χωρών.
- Οι **ψηφιακές δεξιότητες που αποκτούν οι Ολλανδοί μαθητές** είναι ικανοποιητικές, βελτιώνονται, και είναι αρκετά πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ.
- Η **μαθητική διαρροή** κινείται γενικά σε χαμηλά επίπεδα και κάτω του Ευρωπαϊκού μέσου όρου.
- Η **συμμετοχή ενηλίκων στην εκπαίδευση** είναι μεγάλη και πάνω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο.
- Οι **μισθοί των εκπαιδευτικών** είναι υψηλοί γενικά στις Κάτω Χώρες σε σύγκριση με άλλες χώρες του ΟΟΣΑ και το να γίνει κάποιος διευθυντής σχολείου είναι μια ελκυστική επαγγελματική προοπτική.
- Η **αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου** στην Ολλανδία είναι συνεχής, εσωτερική και εξωτερική, με την Ολλανδική Επιθεώρηση Εκπαίδευσης να έχει τον πρώτο και τελευταίο λόγο, ενώ οδηγεί στην δημόσια κατηγοριοποίηση των αξιολογημένων σχολείων.

Πίνακας 2.24: Οι επιδόσεις του Ολλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος

		Δείκτες – Κριτήρια Χαρακτηριστικά	Ολλανδία	ΟΟΣΑ / ΕΕ 28
Χρηματοοικονομική πτυχή (financial aspect)	Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης (% ΑΕΠ) ⁵⁹		5,1% (+0,5%)	4,6%
	Ετήσια δαπάνη ανά μαθητή/φοιτητή		9.062 € (+1.313 €)	7.749 €
	Δαπάνες ανά κατηγορία	Μισθοδοσία εργαζομένων	57% (-1%)	58%
		Ενδιάμεση Ανάλωση	21% (+1%)	20%
		Ακαθάριστες Επενδύσεις	8% (-5%)	13%
Ποσοστό Δημοσίων Επενδύσεων		11,6% (+2,6%)	9%	
Πτυχή Ωφελουμένων (customer benefits)	Ποσοστό νέων που βρήκαν εργασία έπειτα από την αποφοίτησή τους ⁶⁰		92% (+10,4%)	81,6%
	Σχολική διαρροή, πρόωρη εγκατάλειψη εκπαίδευσης ⁶¹		7,3% (-3,3%)	10,6%

⁵⁹ Αφορούν το έτος 2017

⁶⁰ Αφορούν το έτος 2018

⁶¹ Αφορούν το έτος 2018

	Επιδόσεις μαθητών σε διεθνείς αξιολογήσεις (PISA) ⁶²	M.O. Επιδόσεων PISA 2018	502 (+2,9%)	488
		M.O. ποσοστών Υστέρησης	17,8% (- 3%)	20,8%
		Υψηλές Επιδόσεις	21,8% 6,1%	15,7%
		Χαμηλές Επιδόσεις	10,8% (-2,6%)	13,4 %
Μάθηση και ανάπτυξη (learning and growth)	Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ⁶³	65 %		
	Υποδομές και τεχνολογικά – εποπτικά μέσα ⁶⁴	72,1% (+28,8%)	51,2%	
	Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση (δια βίου μάθηση) ⁶⁵	19,1% (+8%)	11,1%	
Εσωτερικές διαδικασίες (internal process)	Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου ⁶⁶	65%		
	Η διοικητική δομή και διάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος ⁶⁷	78 %		

Ο πίνακας 2.24 καταρτίστηκε με χρήση των ποσοτικών δευτερογενών στοιχείων που αντλήθηκαν από αντίστοιχες έρευνες της Ε.Ε. και του ΟΟΣΑ κυρίως αυτές που είναι διαθέσιμες στα εκπαιδευτικά δίκτυα (Ευρυδίκη, TALIS 2018). Τα ποιοτικά κριτήρια βαθμονομήθηκαν και αξιολογήθηκαν από στοιχεία της συνολικής έρευνας για το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα τα οποία αντλήθηκαν εκτός από τις παραπάνω και από διάφορες άλλες έγκυρες πηγές (Ολλανδικό Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού και Επιστημών, Ολλανδική Σχολική Επιθεώρηση κλπ).

⁶² PISA 2015 και PISA 2018

⁶³ Συνεκτίμηση από την διαθεσιμότητα μορφών επιμορφωτικών δράσεων και ενεργειών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (10 δράσεις από δίκτυο Ευρυδίκη) και δείκτες CPD (από δίκτυο TALIS 2018) για τους Ολλανδούς εκπαιδευτικούς για την επιμόρφωσή και την επαγγελματική τους εξέλιξη. Μέγιστη τιμή 100%.

⁶⁴ Συνεκτιμήθηκαν και εξήχθησαν οι μέσοι όροι διαφόρων υποκριτηρίων χρήσης ΤΠΕ (χαρακτηριστικών) στα σχολεία: ψηφιακός εξοπλισμός, σύνδεση και ταχύτητα διαδικτύου.

⁶⁵ Αφορούν το έτος 2018

⁶⁶ Συνεκτιμήθηκαν το είδος της αξιολόγησης (εσωτερική ή εξωτερική ή μικτή) και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της στη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής.

⁶⁷ Συνεκτιμήθηκαν η πληρότητα και το πλήθος των εκπαιδευτικών διαδρομών που προσφέρονται στους μαθητές και ο βαθμός αυτονομίας του σχολείου.

2.3 Το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η Γαλλία είναι κράτος της Δυτικής Ευρώπης, όπως φαίνεται και στον παρακάτω χάρτη, αλλά κατέχει και εδάφη διάσπαρτα σε όλο τον πλανήτη ως αποτέλεσμα της αποικιοκρατικής πολιτικής που ασκούσε από τον 17^ο έως τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Η επιφάνεια της μητροπολιτικής Γαλλίας έχει έκταση 552.000 Km² (η μεγαλύτερη στην ΕΕ), ενώ κατέχει ακόμη 123.000 Km² σε εδάφη αποικιών⁶⁸. Ο πληθυσμός της Γαλλίας είναι 66.993.000 κάτοικοι (εκτίμηση Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής και Οικονομικών Μελετών 2019, www.insee.fr).

Εικόνα 2.32: Ευρωπαϊκός χάρτης Google

Η Γαλλία είναι μια παγκόσμια δύναμη, έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια ιστορία με τον πολιτισμό της, την γλώσσα της και τις δημοκρατικές της αρχές και αξίες. Είναι μία πυρηνική δύναμη και ένα από τα πέντε μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.

⁶⁸ <https://el.wikipedia.org/wiki/Γαλλία>

Η Γαλλία είναι η 6^η οικονομία στον κόσμο από την άποψη του ΑΕΠ για το 2016 (στοιχεία του ΟΗΕ), το οποίο έχει αυξητικές τάσεις. Η Γαλλική οικονομία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις υπηρεσίες: στον τριτογενή τομέα απασχολείται το 76% του εργατικού δυναμικού, ενώ οι βιομηχανίες και οι κατασκευές απασχολούν το 20% και στον πρωτογενή τομέα (γεωργία, αλιευτική βιομηχανία κ.λπ.) εργάζεται μόνο το 3%. Η Γαλλία συμβάλλει σημαντικά στο παγκόσμιο εμπόριο: είναι ο 5^{ος} μεγαλύτερος εισαγωγέας και ο 6^{ος} μεγαλύτερος εξαγωγέας στον κόσμο⁶⁹.

Η Γαλλία είναι μία από τις έξι ιδρυτικές χώρες μέλη της ΕΚΑΧ (Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα) που ιδρύθηκε το 1951. Σήμερα ανήκει στη ζώνη του ευρώ και είναι μια χώρα με κατά κεφαλή ΑΕΠ 32.800 € για το 2018 (πίνακας 1 του παραρτήματος 1). Καλύτερη εικόνα του βιοτικού επιπέδου των Γάλλων, αλλά και των υπόλοιπων Ευρωπαίων, δίνει η κατάταξη που έχει κάνει η Eurostat για τις Ευρωπαϊκές χώρες με βάση τις μονάδες αγοραστικής δύναμης (ΜΑΔ) στην οποία η Γαλλία είναι οριακά πάνω από το μέσο Ευρωπαϊκό όρο με ΜΑΔ ίσο με 104 (πίνακας 3 του παραρτήματος 1) σύμφωνα με τα στοιχεία Ιουνίου 2019 (ΜΑΔ =100 είναι ο μέσος όρος της ΕΕ). Η ανεργία στην Γαλλία είναι σχετικά υψηλή, συγκεκριμένα κυμαινόταν σύμφωνα με τα στοιχεία Ιουνίου 2019 από την Eurostat στο **8,7%**, ενώ στην Ευρωζώνη η ανεργία ήταν κατά μέσο όρο, επίσης τον Ιούνιο του 2019, στο 7,5% (πίνακας 2 του παραρτήματος 1).

Η επίσημη γλώσσα είναι η Γαλλική και αυτή ισχύει και στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά ομιλούνται και διδάσκονται κατά περίπτωση και έντεκα περιφερειακές (Breton, Catalan, Corsican, Basque, περιφερειακές γλώσσες Αλσατίας, Creole, κλπ). Από το 1905 στη Γαλλία έχει νομοθετηθεί ο διαχωρισμός κράτους – Εκκλησίας. Το Γαλλικό κράτος δέχεται την ύπαρξη των διαφόρων θρησκειών, αναγνωρίζει πλήρως την ελευθερία θρησκευτικής συνείδησης και λατρείας, παρέχει νομική ισότητα σε όλες τις θρησκείες αλλά ακόμα και στην απογραφή δεν προσδιορίζει την θρησκευτική ένταξη των πολιτών του. Όλα αυτά αντανακλώνται και στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Η Γαλλία είναι μια ημι-προεδρική δημοκρατία. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται για πέντε χρόνια με άμεση καθολική ψηφοφορία. Ορίζει τον πρωθυπουργό, ο οποίος είναι επικεφαλής της κυβέρνησης.

Η Γαλλία σήμερα είναι χωρισμένη σε 13 Περιφέρειες, οι οποίες είναι αρμόδιες για την δημιουργία πολιτικών κατάρτισης και απασχόλησης και συμμετέχουν στην χρηματοδότηση του εκπαιδευτικού συστήματος στα επίπεδα κτιριακών υποδομών και εξοπλισμών. Σε δεύτερο επίπεδο είναι χωρισμένη σε 101 Διαμερίσματα (96 μητροπολιτικά και 5 υπερπόντια) το καθένα από τα οποία, διοικείται από διορισμένο από την κυβέρνηση Πρόεδρο. Σε τρίτο αυτό διοικητικό επίπεδο η Γαλλία είναι χωρισμένη σε 36.700 Δήμους⁷⁰. Οι Δήμοι είναι υπεύθυνοι για την κατασκευή, τη συντήρηση και τον διοικητικό έλεγχο των ιδρυμάτων προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (παιδικών σταθμών, νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων - ISCED 0

⁶⁹ Στοιχεία Eurostat

⁷⁰ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/france/main-executive-and-legislative-bodies_en

και ISCED 1). Ωστόσο, η εξουσία λήψης αποφάσεων αν αφορά τη ίδρυση σχολείων ή τάξεων, απαιτεί την έγκριση του προέδρου της Περιφέρειας.

2.3.1 Η δομή και η οργάνωση του Γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος

Το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι εμπνευσμένο από τις αρχές της Γαλλικής επανάστασης του 1789 και συνοψίζονται στην πρόταση του Γαλλικού Συντάγματος ότι «παρέχει ελεύθερη, υποχρεωτική, κοσμική εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα». Σημαντική ακόμα και σήμερα είναι η επιρροή των νομοθετημάτων του υπουργού Παιδείας Jules Ferry (γνωστοί και ως νόμοι Ferry) οι οποίοι καθιέρωσαν για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση την δωρεάν φοίτηση (1881), την υποχρεωτική φοίτηση (1882) και την κοσμικότητα της δημόσιας εκπαίδευσης (1882).

Ο καθορισμός και η εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της εκτελεστικής εξουσίας. Η φιλοσοφία του Γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος διαπνέεται από τις αξίες της δημοκρατίας και όπως καθορίζεται και νομοθετικά έχει ως κύριες αρχές και στόχους του εκπαιδευτικού συστήματος, τις ίσες ευκαιρίες, την επιτυχία όλων των μαθητών και την επαγγελματική ένταξη των νέων.

Το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι με μακρά παράδοση συγκεντρωτικό. Η εκπαιδευτική πολιτική χαράσσεται σε κεντρικό επίπεδο, από τα προγράμματα σπουδών έως τη διαχείριση του εκπαιδευτικού προσωπικού. Η πρόσληψη των εκπαιδευτικών, ο ορισμός των επιθεωρητών και των διευθυντών σχολείων είναι θέματα που καθορίζονται κεντρικά από το Γαλλικό υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Νεολαίας. Για την τριτοβάθμια εκπαίδευση αρμόδιο είναι το υπουργείο Ανώτατης Εκπαίδευσης, Έρευνας και Καινοτομίας. Η τοπική αυτοδιοίκηση από την δεκαετία του 1980 σε μια διαδικασία αποκέντρωσης της διοίκησης του εκπαιδευτικού συστήματος έγινε υπεύθυνη για θέματα κατασκευής και συντήρησης των σχολικών κτιρίων, της μεταφοράς των μαθητών, της προμήθειας εκπαιδευτικού υλικού κ.λπ. Στη βαθμίδα των κολλεγίων και των λυκείων υπάρχουν σήμερα περιθώρια πρωτοβουλιών και διαφοροποίησης από την κρατική γραμμή σε διάφορα θέματα, όπως στον οικονομικό τομέα (κατανομή οικονομικών πόρων) ή στον καθορισμό των εκπαιδευτικών στρατηγικών που πρέπει να υιοθετηθούν για την επίτευξη των εθνικών στόχων⁷¹.

Οι βασικές αρχές του Γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος

Σήμερα στη Γαλλία (12/11/2019) υπάρχουν τα εξής εκπαιδευτικά δεδομένα⁷²:

- ✓ **61.860 σχολεία** (δημοτικά και σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δημόσια και ιδιωτικά),
- ✓ σε αυτά διδάσκουν **870.900 εκπαιδευτικοί**

⁷¹ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/france/organisation-and-governance_en

⁷² <https://www.education.gouv.fr/pid37987/for-school-trust.html>

✓ και φοιτούν **12.393.400 μαθητές**.

Συνοπτικά οι αρχές του Γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι:

✓ **Ελευθερία επιλογής είδους σχολείου**. Στη Γαλλία οι μαθητές φοιτούν σε δημόσια σχολεία σε ποσοστό 83% και σε ιδιωτικά σχολεία που έχουν συμβληθεί με το κράτος το υπόλοιπο 17%. Τα ιδιωτικά σχολεία χρηματοδοτούνται από το Γαλλικό κράτος και είναι υποχρεωμένα να λειτουργούν εντός του δημόσιου εκπαιδευτικού νομοθετικού πλαισίου. Πολύ λίγοι μαθητές φοιτούν σε ανεξάρτητα ιδιωτικά σχολεία. Σε κάθε περίπτωση τα πτυχία και τα διπλώματα χορηγούνται κατόπιν εξετάσεων του Γαλλικού δημοσίου.

✓ Το εκπαιδευτικό σύστημα είναι **ουδέτερο** σε όλα τα επίπεδα. Εκπαιδευτικοί και μαθητές καλούνται να επιδεικνύουν πολιτική, θρησκευτική και φιλοσοφική ουδετερότητα.

✓ Η εκπαίδευση είναι **υποχρεωτική** (από το 1882 για το δημοτικό) για όλα τα παιδιά από την ηλικία των 6 έως 16 ετών. Από το σχολικό έτος 2019-2020 η υποχρεωτική εκπαίδευση ξεκινά από την ηλικία των 3 ετών (νηπιαγωγείο)⁷³.

✓ Το εκπαιδευτικό σύστημα είναι **κοσμικό** και επίσημα από το 1882. Συγκεκριμένα ο νόμος 2013-595 / 8.7.2013 (αναδιάρθρωση του σχολείου της Δημοκρατίας) ορίζει ότι: *«Η κοσμική Δημοκρατία διοργανώνει τον διαχωρισμό των θρησκειών και του κράτους. Το κράτος είναι ουδέτερο όσον αφορά τις θρησκευτικές ή πνευματικές πεποιθήσεις. Δεν υπάρχει κρατική θρησκεία... Το προσωπικό έχει καθήκον να είναι αυστηρά ουδέτερο, δεν πρέπει να εκδηλώνει τις πολιτικές ή θρησκευτικές του πεποιθήσεις κατά την άσκηση των επαγγελματικών του δραστηριοτήτων. Η διδασκαλία είναι κοσμική. Προκειμένου να εξασφαλιστούν οι πιο αντικειμενικές προοπτικές για τους μαθητές σχετικά με τα διαφορετικά οράματα του κόσμου και το εύρος και το βάθος της γνώσης, κανένα θέμα δεν αποκλείεται θεωρητικά από την επιστημονική και εκπαιδευτική διερεύνηση. Κανένας μαθητής δεν μπορεί να αναφέρει μια θρησκευτική ή πολιτική πεποίθηση για να αμφισβητήσει το δικαίωμα ενός δασκάλου να αναλύσει ένα θέμα στο πρόγραμμα. Κανείς δεν μπορεί να αρνηθεί να ακολουθήσει τους κανόνες που ισχύουν στα Γαλλικά σχολεία λόγω του θρησκευτικού τους προσανατολισμού⁷⁴.»*

Παιδική εκπαίδευση και φροντίδα - Early Childhood Education and Care (ECEC), Προσχολική, Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Στη Γαλλία λειτουργούν βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί για νεογέννητα έως και την ηλικία των 3 ετών παιδιά, οι οποίοι όμως δεν αποτελούν μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά λειτουργούν με ευθύνη της τοπικής αυτοδιοίκησης, η οποία είναι υπεύθυνη και για την εφαρμογή της αντίστοιχης νομοθεσίας. Από την ηλικία των 3 ετών (και από την ηλικία των 2 ετών αν υπάρχουν κενές θέσεις – η απορρόφηση αυτής της κατηγορίας είναι 40%), τα παιδιά μπορούν να εγγραφούν στα

⁷³ <https://eduscol.education.fr/cid60883/primary-school.html>

⁷⁴ Νόμος αριθ. 2013-595 της 8ης Ιουλίου 2013 Γαλλία, (Τελευταία τροποποίηση: 30 Δεκεμβρίου 2017)

νηπιαγωγεία έως την ηλικία των 6 ετών. Το νηπιαγωγείο δεν ήταν υποχρεωτικό μέχρι και το σχολικό έτος 2018-2019, αλλά στην πραγματικότητα το παρακολουθούσε το σύνολο σχεδόν του πληθυσμού. Τα νηπιαγωγεία είναι ενταγμένα στο εκπαιδευτικό σύστημα ως εκ τούτου το υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Νεολαίας, είναι υπεύθυνο για την κατάρτιση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και την πρόσληψη εκπαιδευτικών (ISCED 0). Τα κρατικά νηπιαγωγεία, παρέχουν δωρεάν και κοσμική εκπαίδευση, ενώ οι Δήμοι είναι υπεύθυνοι για την χρηματοδότησή τους και την υλικοτεχνική υποδομή.

Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Στα δημοτικά σχολεία (*Écoles élémentaires*) εγγράφονται τα παιδιά στην ηλικία των 6 ετών και φοιτούν για 5 χρόνια έως το 11^ο έτος της ηλικίας τους. Το 2016 φοιτούσαν στα 36.823 Δημοτικά σχολεία της Γαλλίας 4.220.000 μαθητές με το 14,4% αυτών σε ιδιωτικά δημοτικά (5.172 σχολεία). Η ευθύνη της διαχείρισης και συντήρησης των σχολικών κτιρίων (γενικά της σχολικής περιουσίας) ανήκει στους Δήμους, ενώ το υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Νεολαίας είναι υπεύθυνο για την εκπαιδευτική διαδικασία (προγράμματα σπουδών, εκπαιδευτικό προσωπικό, θέματα σχολικής ζωής κλπ). Το πρόγραμμα σπουδών είναι δομημένο σε δύο κύκλους:

✓ **Ο κύριος κύκλος διδασκαλίας** (3 χρόνια) :

- 1ο έτος: Προπαρασκευαστική τάξη (CP - courspreparatoire)
- 2ο έτος: Στοιχειώδη 1^η τάξη (CE1 - cours élémentaire 1).
- 3ο έτος: Στοιχειώδη 2^η τάξη τάξη (CE2 - cours élémentaire 2).

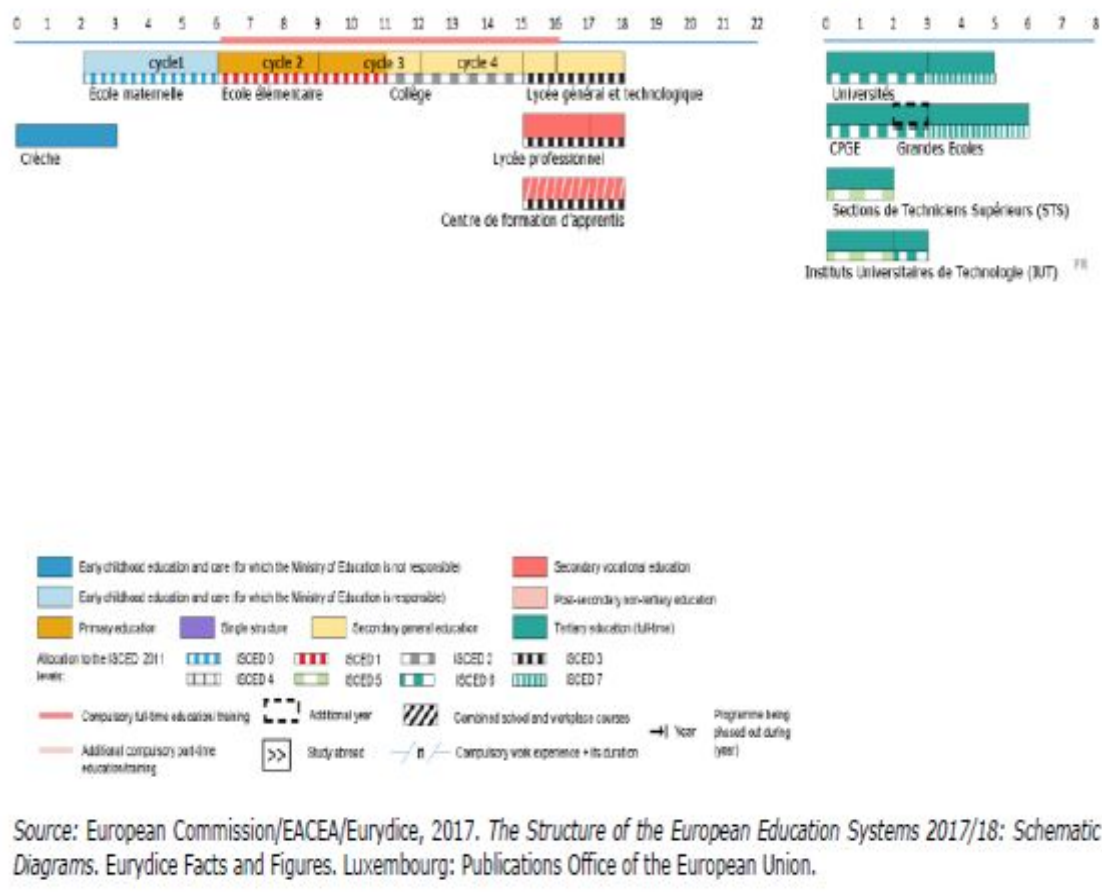
✓ **Ο κύκλος ενοποίησης** (2 χρόνια) :

- 4ο έτος: 1^η Μέση τάξη (CM1 - cours moyen 1).
- 5ο έτος: 2^η Μέση τάξη (CM2 - cours moyen 2).

Ο κύκλος ενοποίησης ολοκληρώνεται στην 1^η τάξη του Κολεγίου.

Από το σχολικό έτος 2018-2019 οι μαθητές που τελειώνουν το 1^ο και το 3^ο έτος του δημοτικού σχολείου (CP και CE2) αξιολογούνται συμπληρώνοντας ένα τυποποιημένο φύλλο εξετάσεων που εκδίδει το υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Νεολαίας, ώστε να αποκτούν και οι εκπαιδευτικοί μια καλύτερη και σταθμισμένη στην Γαλλική επικράτεια εικόνα.

11. Annex II: Structure of the education system

Γράφημα 2.11: Η δομή του Γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος. Πηγή: Eurydice

Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση διαρκεί 7 έτη, ξεκινώντας από την ηλικία των 11 ετών και τελειώνοντας στα 18 έτη τους, από το 6^ο έτος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Sixième - ISCED 2) έως το τελευταίο (Terminale - ISCED 3). Χωρίζεται σε δύο επίπεδα εκπαίδευσης:

- ✓ Κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση που διαρκεί 4 έτη και παρέχεται από τα κολλέγια (Collèges) και
- ✓ Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (3 έτη), που παρέχεται στα Λύκεια (Lycées).

Το κολλέγιο αντιστοιχεί στη βαθμίδα ISCED 2 και οι τάξεις του χαρακτηρίζονται από την έναρξη ως τη λήξη της φοίτησης όπως και τα χρόνια της υποχρεωτικής φοίτησης δηλαδή ως 6^η, 5^η, 4^η και 3^η. Το πρόγραμμά του αποτελείται από 26 ώρες υποχρεωτικών μαθημάτων και συμπληρώνεται με μαθήματα επιλογής. Στο παρακάτω στιγμιότυπο της ιστοσελίδας του Γαλλικού υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Νεολαίας για το κολλέγιο (εικόνα 2.33), διακρίνεται και το υποχρεωτικό πρόγραμμα των 26 ωρών για τις 4 τάξεις του κολεγίου.

Les horaires par cycle au collège: https://www.education.gouv.fr/cid80/les-horaires-par-cycle-au-college.html#L_organisation_des_er

education.gouv.fr

LE SYSTÈME ÉDUCATIF | ÉCOLE | COLLÈGE | LYCÉE | POLITIQUE ÉDUCATIVE | CONCOURS, EMPLOIS, CARRIÈRES | LE B.O. | ÉTUDES & STATS

Le collège en pratique

Les horaires par cycle au collège

À CHAQUE CLASSE SON EMPLOI DU TEMPS

	6 ^e	5 ^e	4 ^e	3 ^e
Français	4h30	4h30	4h30	4h
Mathématiques	4h30	3h30	3h30	3h30
Histoire - géographie	3h	3h	3h	3h30
Enseignement moral et civique	4h	3h	3h	3h
Langue vivante 1	-	2h30	2h30	2h30
Langue vivante 2	-	1h30	1h30	1h30
Sciences de la vie et de la Terre	4h	1h30	1h30	1h30
Sciences physiques	-	1h30	1h30	1h30
Technologie	4h	3h	3h	3h
Éducation physique et sportive	1h	1h	1h	1h
Arts plastiques	1h	1h	1h	1h
Éducation musicale	1h	1h	1h	1h

Sur les 26 heures d'enseignements obligatoires, les enseignements complémentaires (enseignements pratiques interdisciplinaires - EPI - et accompagnement personnalisé - AP) représentent 3 heures en 6e (cycle 3) et 4 heures en 5e, 4e, 3e (cycle 4). La répartition entre les enseignements complémentaires est faite par le conseil d'administration de l'établissement après avis du conseil pédagogique.

Εικόνα 2.33: Η ιστοσελίδα του Γαλλικού Εθνικής Παιδείας και Νεολαίας για το κολέγιο

Στη βαθμίδα του κολεγίου, όπως και στις υπόλοιπες η εκπαιδευτική πολιτική χαράσσεται κεντρικά από το υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Νεολαίας και αφορά όλα τα επίπεδα της εκπαιδευτικής διαδικασίας (προγράμματα σπουδών, εκπαιδευτικό προσωπικό κλπ). Ως εκ τούτου, τα κολέγια διαθέτουν διοικητική, οικονομική και εκπαιδευτική αυτονομία, εντός των ορίων που θέτει η ισχύουσα εκπαιδευτική νομοθεσία. Σε κάθε κολέγιο το όργανο λήψης αποφάσεων είναι το Σχολικό Συμβούλιο στο οποίο προΐσταται ο διευθυντής του σχολείου. Το Σχολικό Συμβούλιο εκτός των άλλων είναι υπεύθυνο για την οικονομική διαχείριση του προϋπολογισμού του σχολείου και την κατάρτιση του σχολικού σχεδίου⁷⁵. Τα Διαμερίσματα είναι υπεύθυνα για την κατασκευή και συντήρηση των σχολικών κτιρίων των κολεγίων, για την μεταφορά των μαθητών από και προς αυτά, για την χορήγηση του απαραίτητου εξοπλισμού, για τη πρόσληψη και διαχείριση του τεχνικού προσωπικού κλπ.

Η αξιολόγηση των μαθητών γίνεται τριμηνιαία και ετήσια. Οι γονείς κάθε χρόνο υποβάλλουν αίτημα μετάβασης στην επόμενη τάξη του κολεγίου ή αίτημα επανάληψης τάξης. Με τα αιτήματα των γονέων πρέπει να συμφωνήσει το συμβούλιο τάξης του κάθε μαθητή. Σε περίπτωση διαφωνίας την απόφαση λαμβάνει ο

⁷⁵ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-general-lower-secondary-education-10_en

διευθυντής του σχολείου. Στο τέλος του κολεγίου οι μαθητές μπορούν να δώσουν εξετάσεις για την απόκτηση του διπλώματος **Le diplôme national du brevet**⁷⁶. Είναι ένα δίπλωμα που πιστοποιεί τις γνώσεις και τις δεξιότητες που έχουν αποκτηθεί στο τέλος του κολεγίου και δεν αποτελεί προαπαιτούμενο για την περαιτέρω εξέλιξη του μαθητή στην εκπαιδευτική διαδικασία, δηλαδή την εγγραφή στο Λύκειο.

The screenshot shows the official website of the French Ministry of National Education. The main heading is 'Le diplôme national du brevet'. Below it, there is a section titled 'Candidature : report des épreuves du diplôme national du brevet' which states that the exams were originally scheduled for June 27 and 28, but have been postponed to July 1st and 2nd. It also mentions a replacement session on September 16th and 17th. At the bottom, there is a table titled 'Épreuves écrites du diplôme national du brevet 2019' with columns for 'Métropole, La Réunion, Mayotte', 'Guadeloupe et Martinique', 'Guyane', and 'Saint-Pierre-et-Miquelonne'.

Εικόνα 2.34: Η ιστοσελίδα του Γαλλικού Εθνικής Παιδείας και Νεολαίας για το *Le diplôme national du brevet*

Στην τελευταία τάξη του κολεγίου, έπειτα από διαδικασίες επαγγελματικού προσανατολισμού, επιπλέον συνέντευξης του μαθητή με τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό, αλλά και πρότασης του συμβουλίου τάξης, λαμβάνεται η απόφαση από τους γονείς των μαθητών για το είδος του λυκείου που θα συνεχίσει την φοίτηση ο μαθητής. Η εγγραφή στα Λύκεια γίνεται χωρίς εξετάσεις. Η βαθμίδα του Λυκείου διαρκεί τρία χρόνια σε όλους τους τύπους Λυκείων (ISCED 3). Το καθεστώς λειτουργίας των Λυκείων, η επίβλεψή τους και η συντήρησή τους, το μοντέλο διοίκησής τους είναι ίδιο με αυτό των κολεγίων όπως περιγράφηκε παραπάνω. Οι επιλογές που υπάρχουν είναι ένας από τους τρεις τύπους Λυκείων:

⁷⁶ <https://www.education.gouv.fr/cid2619/le-diplome-national-brevet.html>

✓ **Γενικό και Τεχνολογικό Λύκειο - Lycée d'enseignement Général et Technologique (LGT).**

Οι μαθητές μπορούν να ακολουθήσουν ένα από τα τρία πεδία σπουδών:

- Λογοτεχνικό
- Οικονομικό και Κοινωνικό
- Επιστημονικό

Το Γενικό και Τεχνολογικό Λύκειο ολοκληρώνεται σε τρεις τάξεις (Seconde, Première, Terminale).

Τα τρία πεδία έχουν ένα κοινό μαθημάτων Γενικής παιδείας (ξεκινούν στην Α΄ τάξη σε ποσοστό 60% και ελαττώνονται έως 30% στην τελευταία τάξη) και διαφοροποιούνται σε μαθήματα του κάθε πεδίου. Βασικός σκοπός του Γενικού και Τεχνολογικού Λυκείου είναι η απόκτηση γενικής παιδείας, η απόκτηση του διπλώματος Baccalauréat και η συνέχιση των σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η αξιολόγηση των μαθητών περιλαμβάνει γραπτές εξετάσεις των οποίων η διάρκεια και η συχνότητα είναι θέμα εκτίμησης του κάθε εκπαιδευτικού. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των μαθητών αποστέλλονται στις οικογένειες στο τέλος κάθε τριμήνου. Στην τελευταία τάξη (Terminale) διεξάγονται προσομοιωτικές εξετάσεις για το απολυτήριο (Baccalauréat). Το Baccalauréat περιλαμβάνει υποχρεωτικές γραπτές και προφορικές εξετάσεις με μεταβλητούς συντελεστές ανάλογα τον τύπο του. Στο τέλος των Λυκείων οι μαθητές μπορούν να αποκτήσουν έναν από τους τρεις τύπους Baccalauréat:

- General (Γενικό) Baccalauréat
- Technological (Τεχνολογικό) Baccalauréat
- Vocational (Επαγγελματικό) Baccalauréat.

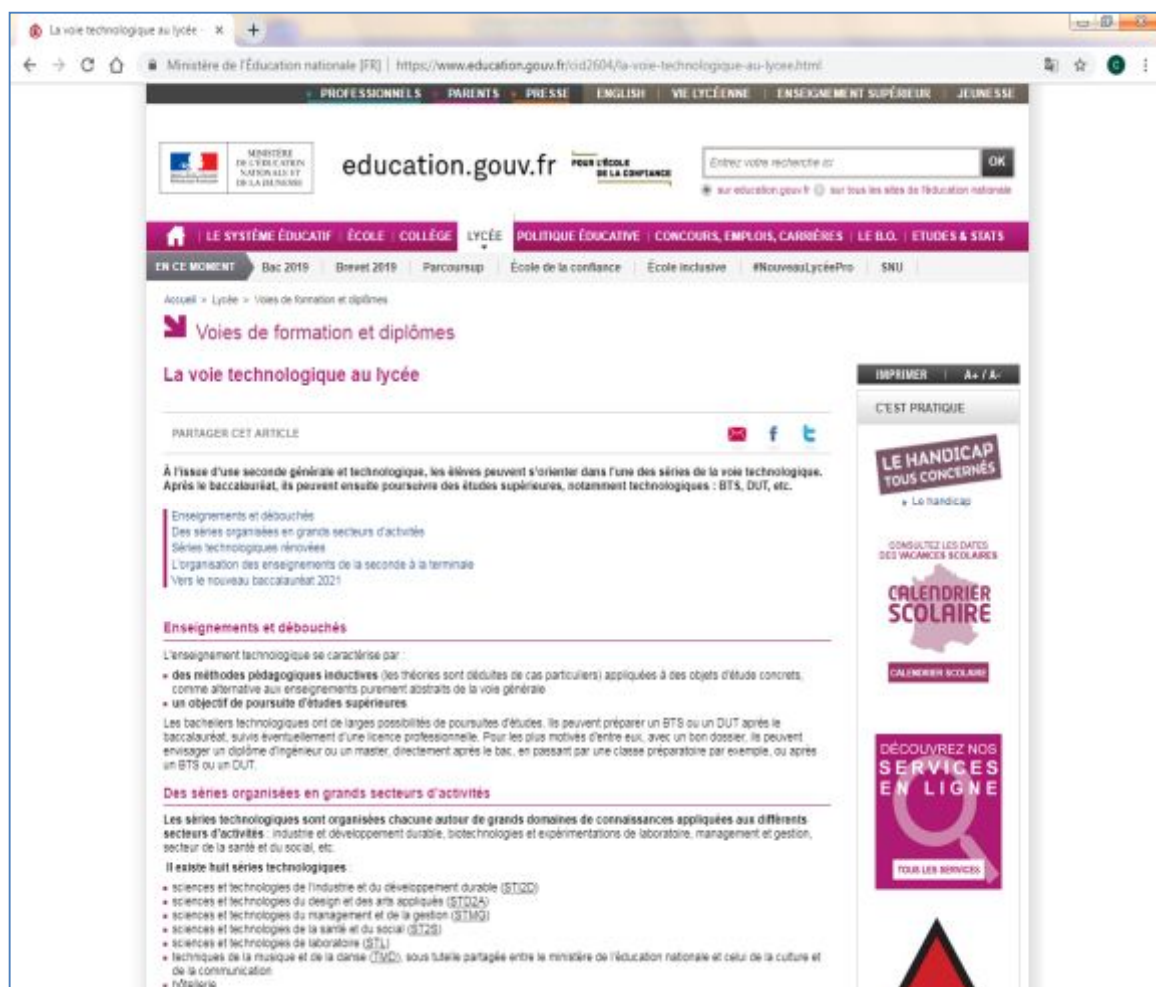
Οι διαδικασίες μετάβασης από τη μία τάξη στην άλλη στο λύκειο είναι οι ίδιες όπως και στο κολλέγιο.

✓ **Επαγγελματικό Λύκειο.** Οι μαθητές στο Επαγγελματικό Λύκειο έχουν να επιλέξουν μεταξύ οκτώ Τομέων σπουδών και αρκετών ειδικοτήτων. Οι Τομείς σπουδών των Γαλλικών Επαγγελματικών Λυκείων είναι⁷⁷:

- Βιομηχανίας της επιστήμης και της τεχνολογίας και της αειφόρου ανάπτυξης (STI2D)
- Επιστήμη και τεχνολογία του σχεδιασμού και των εφαρμοσμένων τεχνών (STD2A)
- Επιστήμες και τεχνολογίες διαχείρισης (STMG)
- Υγείας και κοινωνικών επιστημών και τεχνολογιών (ST2S)
- Εργαστήριο Επιστήμης και Τεχνολογίας (STL)

⁷⁷ <https://www.education.gouv.fr/cid2604/la-voie-technologique-au-lycee.html>

- Τεχνικές μουσικής και χορού (TMD), υπό κοινό έλεγχο μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας και του πολιτισμού και της επικοινωνίας
- Φιλοξενίας (Τουριστικός)
- Γεωργικός τομέας. Ο Τομέας λειτουργεί σε Λύκεια υπό την εποπτεία του Υπουργείου Γεωργίας και αποδίδει στους απόφοιτους του Πτυχίο Τεχνικού Γεωπονίας.

Εικόνα 2.35: Η ιστοσελίδα του Γαλλικού Εθνικής Παιδείας και Νεολαίας για το Επαγγελματικό Λύκειο

Ενδεικτικά ο Τομέας Βιομηχανίας της επιστήμης και της τεχνολογίας και της αειφόρου ανάπτυξης (STI2D), έχει τις εξής ειδικότητες:

- Ενέργεια
- Πολυμέσα
- Μηχανική
- Ηλεκτρονική
- Οικοδομικών και Δημοσίων Έργων

Οι επιλογές των αποφοίτων είναι πολλές. Τελειώνοντας το Επαγγελματικό Λύκειο εκτός από τη λήψη

- **Επαγγελματικού απολυτηρίου** (Vocational Baccalauréat)

- **Πτυχίου** στην ειδικότητά τους το οποίο είναι το CAP (Certificat d'Aptitude Professionnelle - Πιστοποιητικό Επαγγελματικής Επάρκειας) που διατίθεται για περίπου 200 ειδικότητες στη Γαλλία, μπορούν να στραφούν στην αγορά εργασίας ή να συνεχίσουν τις σπουδές τους για την απόκτηση πτυχίου:

- **BTS** (Brevet Technique Supérieur - Ανώτερο Τεχνικό Δίπλωμα) ή

- **DUT** (Diplôme Universitaire de Technologie - Πανεπιστημιακό Τεχνολογικό Δίπλωμα).

✓ **Εκπαιδευτικό Κέντρο Μαθητείας (Centre de formation en apprentissage – CFA)**

Η μορφή της διττής εκπαίδευσης δεν είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένη στη Γαλλία. Η μορφή αυτή της εκπαίδευσης που προβλέπει διδασκαλία και ταυτόχρονη εργασία μαθητείας στο αντικείμενο σπουδών, στον χώρο εργασίας, η οποία είναι αμειβόμενη, πραγματοποιείται στα Εκπαιδευτικά Κέντρα Μαθητείας - CFA. Ο συνολικός αριθμός μαθητευομένων το 2016 ήταν 410.500 μαθητές.

Όλοι οι μαθητές, ανεξαρτήτως του τύπου Λυκείου που έχουν τελειώσει, μπορούν να αποκτήσουν κατόπιν εξετάσεων ή προϋπηρεσίας το αντίστοιχο επαγγελματικό απολυτήριο. Το 2019 διατίθενται με απόφαση του υπουργού Παιδείας 98 Επαγγελματικά απολυτήρια (Le Baccalauréat Professionnel) για διάφορες ειδικότητες.

Γενικά η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.) στη Γαλλία συγκεντρώνει περίπου το 40% του μαθητικού δυναμικού, κάτω από το μέσο όρο της ΕΕ.

Στη Γαλλία το 75% των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης απορροφάται από την αγορά εργασίας.

Το επίπεδο μεταδευτεροβάθμιας (μη τριτοβάθμιας) εκπαίδευσης στη Γαλλία είναι σχεδόν ανύπαρκτο.

Συνολικά λοιπόν το Γενικό και Τεχνολογικό Λύκειο και το Επαγγελματικό Λύκειο δίνουν στη πλήρη ανάπτυξή τους, τις επιλογές που φαίνονται στον πίνακα 2.25, που ακολουθεί.

Πίνακας 2.25: Οι τομείς σπουδών στη Γαλλική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στο Γενικό-Τεχνολογικό και Επαγγελματικό Λύκειο⁷⁸

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΟΜΕΑΣ
Le bac ES	Οικονομία και Κοινωνικές Επιστήμες
Le bac L	Λογοτεχνία
Le bac S	Θετικές Επιστήμες
Le bac STI2D	Επιστήμες και Τεχνολογίες της Βιομηχανίας και της Αειφόρου Ανάπτυξης
Le bac STD2A	Επιστήμες και Τεχνολογίες της Διακόσμησης και των Εφαρμοσμένων Τεχνών
Le bac STL	Επιστήμες και Τεχνολογίες Εργαστηρίου
Le bac ST2S	Επιστήμες και Τεχνολογίες της Υγείας και του Κοινωνικού Ιστού
Le bac STMG	Επιστήμες και Τεχνολογίες του Μάνατζμεντ και της Διαχείρισης
Le bac STAV	Επιστήμες και Τεχνολογίες της Αγρονομίας
Le bac TMD	Τεχνικές του Χορού και της Μουσικής
Le bac hôtellerie	Ξενοδοχειακός Τομέας

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση

Όποιος δεν διαθέτει δίπλωμα baccalauréat, αλλά θέλει να συνεχίσει τις σπουδές του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση πρέπει να αποκτήσει το δίπλωμα πρόσβασης στις πανεπιστημιακές σπουδές (Le Diplôme d'Accès aux Etudes Universitaires (D.A.E.U.), το οποίο εκδίδεται ύστερα από επιτυχή εξεταστική διαδικασία που οργανώνουν τα ίδια τα Πανεπιστήμια.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση στη Γαλλία σε γενικές γραμμές διακρίνεται:

- ✓ Στις **Μεγάλες Σχολές** (Grandes écoles)
- ✓ Στα **Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα Τεχνολογίας** (Institut universitaire de technologie – IUT)
- ✓ Στους **Τομείς για Ανώτερους Τεχνικούς** (Sections pour Techniciens Supérieurs - STS).

Καθοριστικό κριτήριο για την πρόσβαση σε κάθε σχολή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη Γαλλία, είναι ο βαθμός του διπλώματος Baccalauréat. Ανάλογα με το είδος και την κατεύθυνση των σπουδών στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση άρα και

⁷⁸ Ευρωπαϊκά Εξεταστικά Συστήματα. Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων.

το είδος του διπλώματος Baccalauréat που διαθέτει ένας μαθητής, έχει και αντίστοιχο εύρος επιλογών πανεπιστημιακών σχολών που συνάδουν με αυτή τη κατεύθυνση. Η πρόσβαση σε σχολές υψηλού κύρους, προϋποθέτουν υψηλή βαθμολογία στο Baccalauréat, γεγονός που επιτρέπει, με μεγάλες πιθανότητες σε αυτούς τους μαθητές να συνεχίσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και να ολοκληρώσουν με επιτυχία το διετές πρόγραμμα τάξεων προετοιμασίας σπουδών στην τριτοβάθμια (Classe préparatoire aux grandes écoles).

Μια ξεχωριστή περίπτωση είναι οι ιατρικές σχολές. Η πρόσβαση σε αυτές είναι αρχικά ελεύθερη. Όμως ο αριθμός των φοιτητών που θα συνεχίσουν στο 2^ο έτος είναι συγκεκριμένος και περιορισμένος. Έτσι στο τέλος του 1^{ου} έτους οι εξετάσεις και τα φίλτρα επιλογής είναι πολύ σκληρά και απορρίπτουν τους περισσότερους φοιτητές, που συνεχίζουν συνήθως σε άλλες σχολές του τομέα Υγείας (πχ Νοσηλευτική).

Η Γαλλία έχει υιοθετήσει τη συνθήκη της Μπολόνια και έτσι αποδίδει στην τριτοβάθμια εκπαίδευση πτυχίο με διάρκεια σπουδών 3 ετών, μεταπτυχιακό με συνολική διάρκεια 5 ετών και διδακτορικό με συνολική διάρκεια σπουδών 8 ετών.

Η αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος

Το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα φημίζεται για τον συγκεντρωτισμό του. Στον πίνακα 2.26 φαίνεται η κατανομή των αρμοδιοτήτων ανά τομέα και επίπεδο.

Πίνακας 2.26: ΓΑΛΛΙΑ Τμήμα Εθνικής Παιδείας, Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας (2014)

Τομέας αρμοδιοτήτων	Δημοτικό Σχολείο ISCED 1	Κολλέγιο ISCED 2	Λύκειο ISCED 3
Προγράμματα σπουδών : Καθορισμός προγραμμάτων	Υπουργείο	Υπουργείο	Υπουργείο
Διπλώματα - Πτυχία : Καθορισμός και παράδοση		Υπουργείο	Υπουργείο
Κτιριακές Υποδομές : Κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία.	Δήμος	Διαμέρισμα	Περιφέρεια
Εκπαιδευτική λειτουργία : απόκτηση εκπαιδευτικού υλικού / εξοπλισμού	Δήμος	Υπουργείο	Υπουργείο
Διαχείριση του διδακτικού προσωπικού : πρόσληψη, κατάρτιση, αμοιβή κ.λπ.	Υπουργείο	Υπουργείο	Υπουργείο
Διαχείριση διοικητικού, τεχνικού και υγειονομικού προσωπικού : πρόσληψη, κατάρτιση, αμοιβή κ.λπ.	Υπουργείο	Υπουργείο	Περιφέρεια

Διαχείριση υπαλλήλων : πρόσληψη, κατάρτιση, αμοιβή κ.λπ.	Δήμος	Διαμέρισμα	Περιφέρεια
---	-------	------------	------------

2.3.2 Χρηματοδότηση εκπαίδευσης και εκπαιδευτικές υποδομές

Η φοίτηση στη προσχολική, την πρωτοβάθμια και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση στη Γαλλία είναι δωρεάν. Οι επιχειρήσεις, ιδιωτικές και δημόσιες, συμβάλλουν στη χρηματοδότηση του εκπαιδευτικού συστήματος μέσω του Φόρου Μαθητείας (0,68% επί του κόστους μισθοδοσίας). Ενδιαφέρουσα είναι και η επιδοματική πολιτική που εφαρμόζεται στη Γαλλία για τα παιδιά που φοιτούν στο σχολείο. Δεν δίνονται επιδόματα για τα παιδιά στο Δημοτικό Σχολείο αλλά για όσα φοιτούν στα Κολέγια και στα Λύκεια και κλιμακώνονται αντιστρόφως ανάλογα με το οικογενειακό εισόδημα. Τυπικές τιμές επιδομάτων είναι για το σχολικό έτος 2016-2017, το ποσό των 383 ευρώ για τα παιδιά μεταξύ 11 και 14 ετών και τα 396 ευρώ για τα παιδιά μεταξύ 15 και 18 ετών⁷⁹.

Στη τριτοβάθμια εκπαίδευση οι φοιτητές πληρώνουν δίδακτρα, περισσότερο συμβολικά. Συγκεκριμένα τα ετήσια δίδακτρα σε επίπεδο πτυχίου (Bachelor) είναι 184 € για το πρώτο πτυχίο και 122 € για το δεύτερο πτυχίο⁸⁰. Αντίστοιχα οι μεταπτυχιακές σπουδές έχουν πλήρη ετήσια δίδακτρα 256 € και 186 € τα μειωμένα και τέλος οι διδακτορικές έχουν σπουδές αντίστοιχα ετήσια δίδακτρα 391 € και 260 € τα μειωμένα. Ταυτόχρονα μέσα από την φορολογική πολιτική προβλέπονται εκπτώσεις φόρου που αντισταθμίζουν τα δίδακτρα σε ένα βαθμό. Υπάρχουν πανεπιστημιακές σχολές χωρίς δίδακτρα και άλλες υψηλού κύρους με λίγο μεγαλύτερα από τα προαναφερθέντα (πχ η Ιατρική στα τελευταία έτη διαφοροποιείται με ετήσια δίδακτρα 512 €). Με αυτόν τον τρόπο τα νοικοκυριά καλύπτουν το 9,5 % της χρηματοδότησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το 10,7% καλύπτει η τοπική αυτοδιοίκηση, το 8,8% οι επιχειρήσεις και το μεγάλο ποσοστό καλύπτει το κράτος που εξακολουθεί να είναι ο κύριος χρηματοδότης παρέχοντας το 67,9% της συνολικής χρηματοδότησης.

Πίνακας 2.27: Δαπάνες για την εκπαίδευση στη Γαλλία και την Ε.Ε. (ποσοστό του ΑΕΠ)

Έτος	2009		2014		2016		2017	
	Ε. Ε.	Γαλλία	Ε. Ε.	Γαλλία	Ε. Ε.	Γαλλία	Ε. Ε.	Γαλλία
Επενδύσεις (δαπάνες) στην εκπαίδευση (%ΑΕΠ)	5,2 %	5,7 %	4,9 %	5,5%	4,9 %	5,4 %	4,6 %	5,4 %

⁷⁹ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/france/early-childhood-and-school-education-funding_en

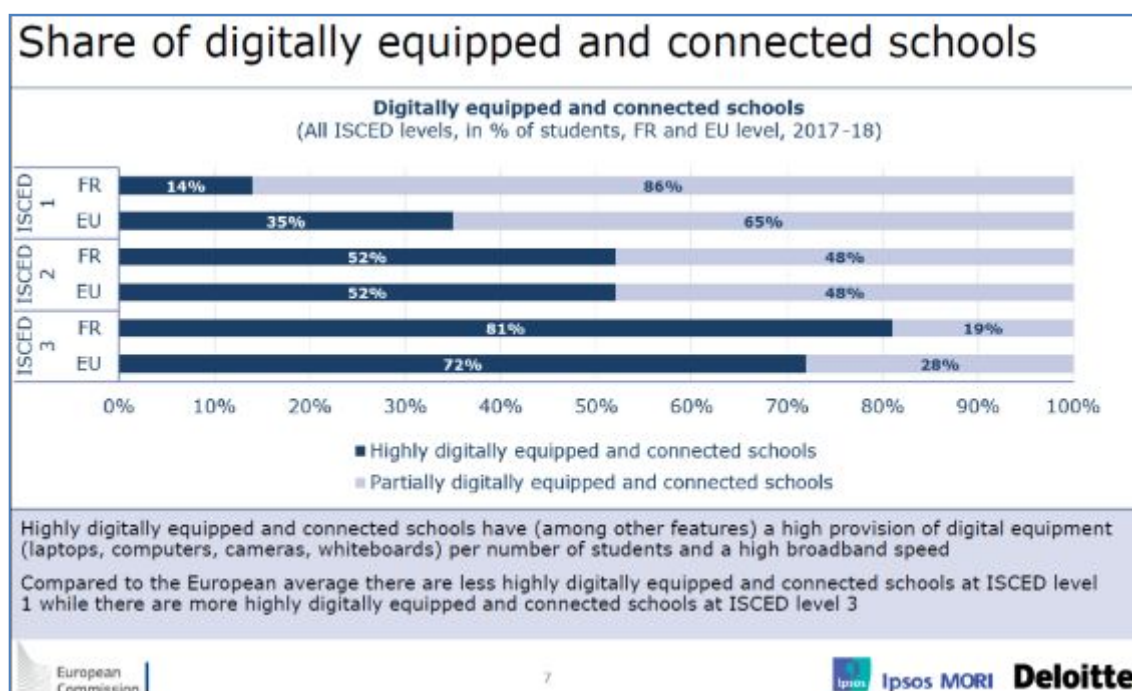
⁸⁰ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/france/higher-education-funding_en

Η χρηματοδότηση του Γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι ικανοποιητική. Στην Ευρώπη, κατά την τελευταία δεκαετία περίπου υποχώρησε το ποσοστό χρηματοδότησης της εκπαίδευσης κατά 0,6%, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat εκφρασμένα ως ποσοστό του μέσου όρου του ΑΕΠ⁸¹. Το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζει σταθερή χρηματοδότηση και παραμένει πάνω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο, όπως φαίνεται στον πίνακα 2.27.

Όμως αν το εξετάσουμε πιο αντικειμενικά από την πλευρά των αριθμών, με κριτήριο και νομισματική έκφραση το ευρώ, βλέπουμε ότι ο κάθε Γάλλος μαθητής χρηματοδοτήθηκε οριακά στα χαμηλά εκπαιδευτικά επίπεδα (έως και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση) και ικανοποιητικά στα υψηλότερα επίπεδα.

Πίνακας 2.28: Δαπάνες ανά μαθητή και επίπεδο (€)⁸²

Δαπάνες ανά μαθητή και επίπεδο (€)	Ε. Ε. 2015	Γαλλία 2016
ISCED 0	6.111	5.939
ISCED 1	6.248	5.532
ISCED 2	7.243	7.731
ISCED 3-4	7.730	10.202
ISCED 5-8	11.413	11.771

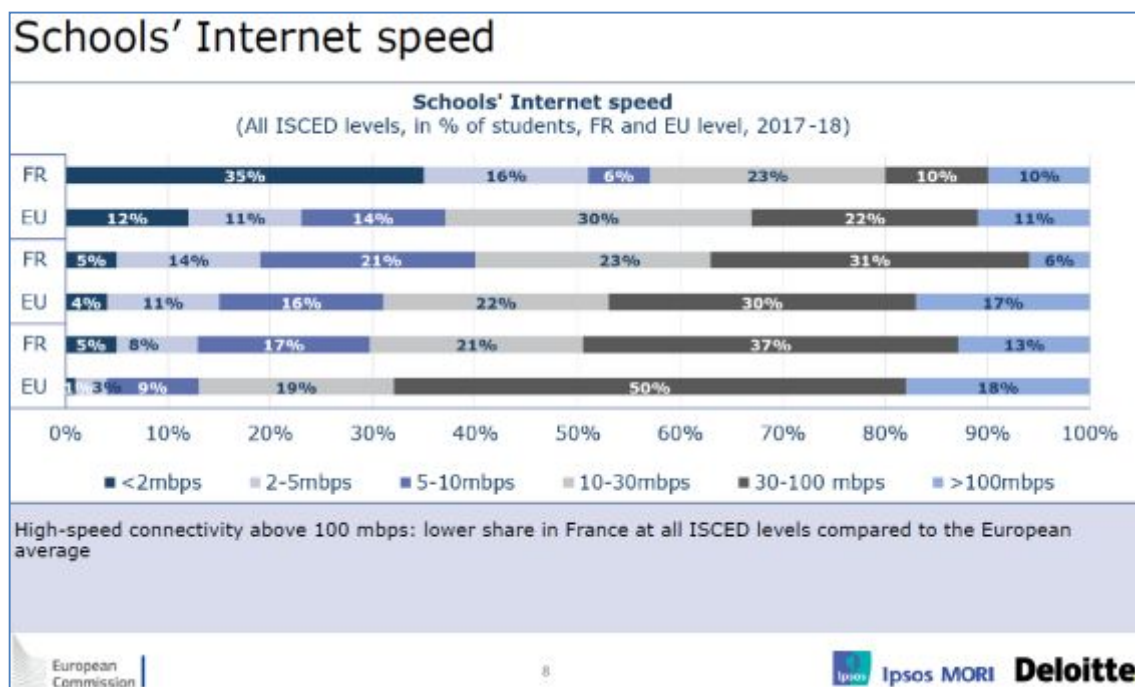

Γράφημα 2.12: Ποσοστό Γαλλικών σχολείων ψηφιακά εξοπλισμένων και διαδικτυακά συνδεδεμένων. Πηγή : European Commission

⁸¹ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis European Commission, Education and Training Monitor 2018 Country Analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019

⁸² Education and Training Monitor 2019 Country Analysis European Commission

Η εφαρμογή και χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζει μειονεκτική εικόνα σε γενικές γραμμές σε σχέση με το μέσο όρο των υπόλοιπων αντίστοιχων Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων. Στα Γαλλικά σχολεία γίνεται χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σε αντίστοιχη έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε Ευρωπαϊκό επίπεδο κατά το σχολικό έτος 2017-2018 σχετικά με την ύπαρξη και χρήση των ΤΠΕ εξήχθησαν για το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα τα στοιχεία που δείχνουν τα γραφήματα 2.12 και 2.13.

Γράφημα 2.13: Ποσοστά Γαλλικών σχολείων με κριτήριο την ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο. Πηγή : European Commission

➤ Το ποσοστό των Γαλλικών σχολείων που διαθέτουν υψηλό επίπεδο ψηφιακού εκπαιδευτικού εξοπλισμού (H/Y σταθερούς και φορητούς, διαδραστικούς πίνακες, βιντεοκάμερες κλπ) και υψηλή ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο, είναι αισθητά μεγαλύτερο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και συγκεκριμένα στα εκπαιδευτικά επίπεδα ISCED 2 είναι **52%** όσο ακριβώς και ο Ευρωπαϊκός μέσος όρος στο ISCED 3 είναι **81%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **72%**, αλλά υστερεί στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση εκπαιδευτικό επίπεδο ISCED 1 (**14%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **35%**).

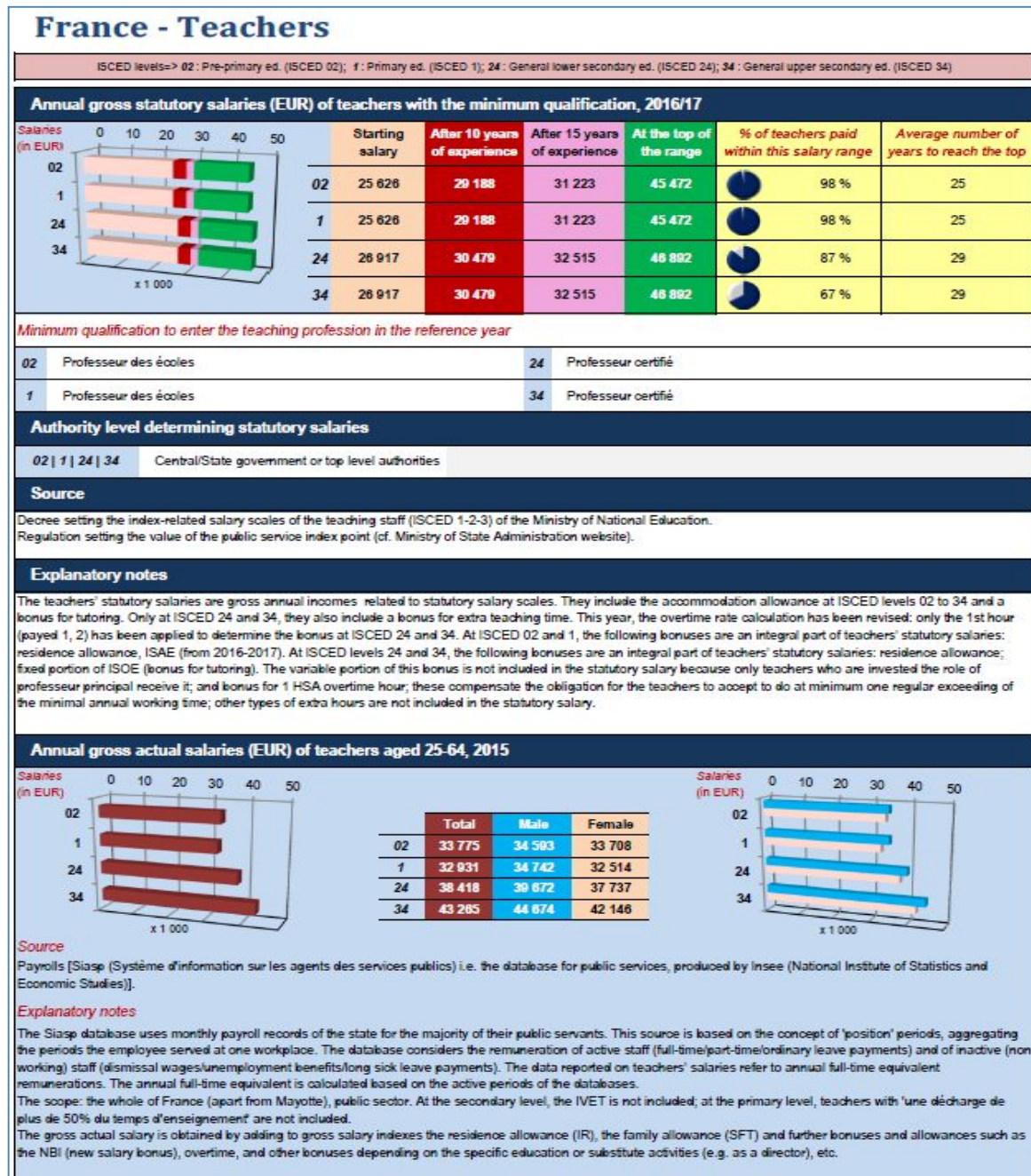
➤ Η εικόνα που παρουσιάζει το ποσοστό των Γαλλικών σχολείων που διαθέτουν γρήγορες συνδέσεις στο διαδίκτυο, πάνω από 30Mbps, είναι κάτω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο όπου πάλι, είναι αισθητά μεγαλύτερο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και συγκεκριμένα στα εκπαιδευτικά επίπεδα ISCED 2 (**37%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **47%**) και ISCED 3 (**50%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **68%**) και επίσης υστερεί στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση εκπαιδευτικό επίπεδο ISCED 1 (**20%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **33%**).

2.3.3 Εκπαιδευτικό προσωπικό

Οι εκπαιδευτικοί στην Γαλλία που απασχολούνται σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης από την προσχολική έως την Ανώτατη είναι δημόσιοι υπάλληλοι. Ακόμα και οι εκπαιδευτικοί που απασχολούνται στα ιδιωτικά σχολεία, τα οποία, όπως έχουμε αναφέρει παραπάνω είναι συμβεβλημένα και χρηματοδοτούμενα από το Γαλλικό κράτος και υπόκεινται στην εκπαιδευτική νομοθεσία όπως και τα δημόσια σχολεία (αποτελούν το 97% των ιδιωτικών σχολείων), προσλαμβάνονται από το ιδιωτικό σχολείο αλλά αμείβονται όπως ακριβώς και οι συνάδελφοι τους που διδάσκουν στα δημόσια σχολεία. Στη δημόσια εκπαίδευση της Γαλλίας απασχολούνται περίπου 700.000 μόνιμοι εκπαιδευτικοί μέχρι το επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και 30.000 περίπου αναπληρωτές, ενώ στα ιδιωτικά σχολεία απασχολούνται 90.000 περίπου εκπαιδευτικοί ακόμα. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εργάζονται 70.000 περίπου εκπαιδευτικοί. Οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί πρέπει να υποβληθούν επιτυχώς σε ανταγωνιστικές εξετάσεις προκειμένου να θεμελιώσουν δικαίωμα πρόσληψης. Στη διαδικασία αυτή συμμετέχουν υποχρεωτικά και οι εκπαιδευτικοί που θα εργαστούν στα ιδιωτικά συμβεβλημένα σχολεία αν θέλουν να αποκτήσουν δικαίωμα πιθανής πρόσληψης. Από το 2013, οι εκπαιδευτικοί της προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να είναι κάτοχοι του μεταπτυχιακού τίτλου *Métiers de l'Enseignement, de l'Éducation et de la Formation – MEEF* (Διδασκαλία, Εκπαίδευση και Κατάρτιση). Αυτό το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών είναι διετές και έπεται του πτυχίου που έχουν αποκτήσει οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί από τα *Écoles Supérieures du Professorat et de l'Éducation (ESPE - Ανώτατο Σχολείο για τη Διδασκαλία και την Εκπαίδευση)* ή από σχετικά πανεπιστημιακά τμήματα (πχ Μαθηματικό) και είναι πλέον κάτοχοι πτυχίου επιπέδου Bachelor. Στη Γαλλία σήμερα λειτουργούν 33 ESPE. Οι τελειόφοιτοι του 1^{ου} έτους του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών MEEF, πρέπει να συμμετάσχουν σε ανταγωνιστικό διαγωνισμό που οργανώνει το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας. Οι επιτυγχόντες του διαγωνισμού περνούν στο 2^ο έτος του μεταπτυχιακού προγράμματος με καθεστώς «εκπαιδευόμενου εκπαιδευτικού» και αμείβονται πλέον. Στο 2^ο έτος του μεταπτυχιακού MEEF οι επιτυγχόντες παρακολουθούν πρόγραμμα που κατά 50% αφορά πρακτική διδασκαλίας.

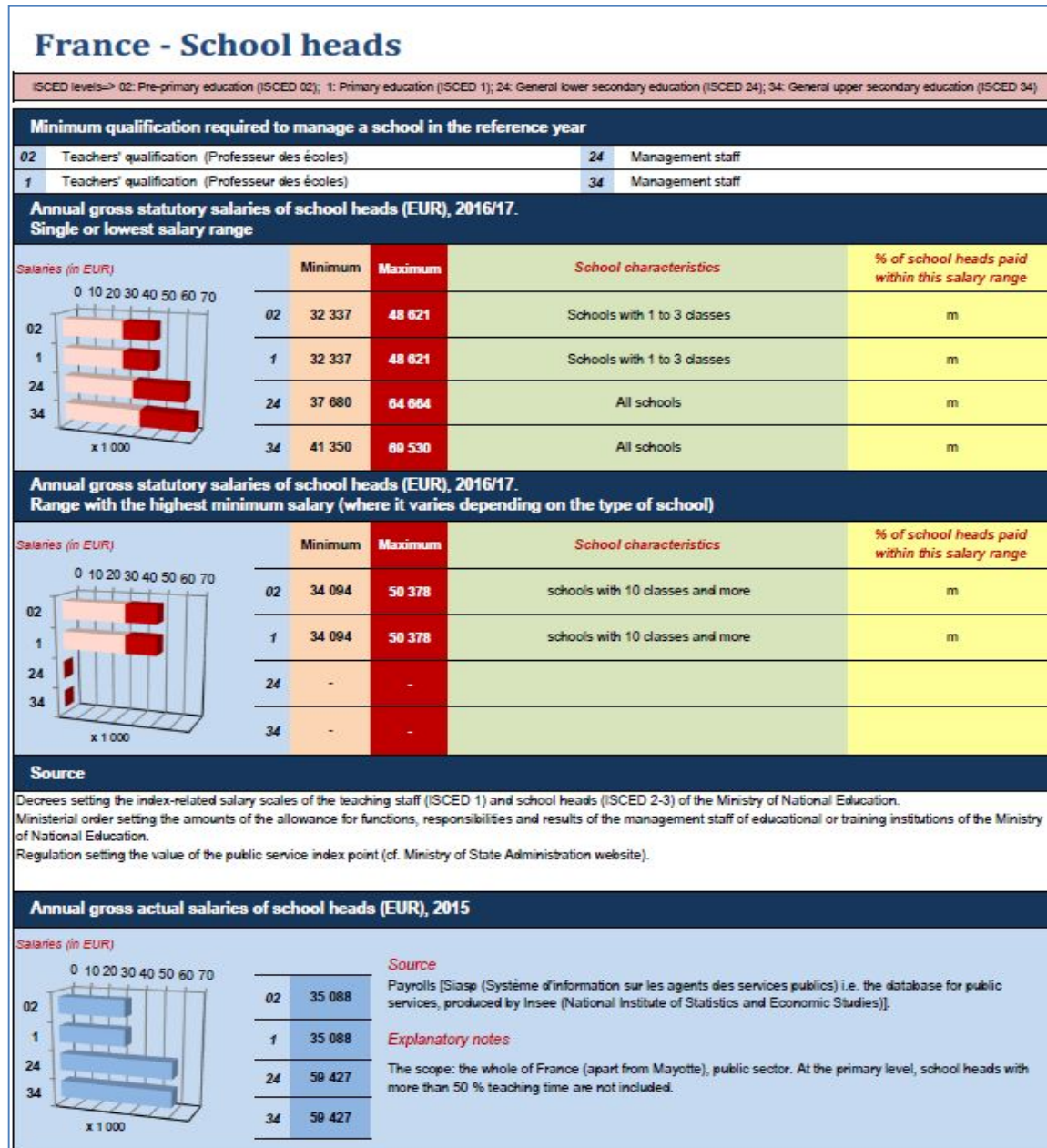
Το υποχρεωτικό ωράριο διδασκαλίας των δασκάλων (πρωτοβάθμια εκπαίδευση) είναι 24 ώρες την εβδομάδα και υπάρχει και επιπλέον υποχρέωση 108 ωρών ανά σχολικό έτος σε εξωδιδασκτικές δραστηριότητες (εξατομικευμένη υποστήριξη μαθητών, επικοινωνία με γονείς, εκπαιδευτικός συντονισμός, συμμετοχή σε συμβούλια κλπ). Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση το υποχρεωτικό ωράριο διδασκαλίας είναι 18 ώρες αλλά αυξομειώνεται κατά 3 ώρες για ειδικές κατηγορίες εκπαιδευτικών (πχ οι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής έχουν υποχρεωτικό ωράριο 20 ωρών). Οι εκπαιδευτικοί ολοκληρώνουν την υπηρεσιακή τους εξέλιξη (βαθμολογική εξέλιξη) σε 26 χρόνια όπως και κάθε Γάλλος δημόσιος υπάλληλος αλλά μπορούν να εξελιχθούν υπό προϋποθέσεις και εξετάσεις σε θέσεις διευθυντών σχολικών μονάδων ή επιθεωρητών εκπαίδευσης.

Πίνακας 2.29: Οι μισθοί των εκπαιδευτικών στην Γαλλία και η εξέλιξή τους.
Πηγή: Payrolls [Siasp (Système d'information sur les agents des services publics) i.e. the database for public services, produced by Insee (National Institute of Statistics and Economic Studies)]

Οι διευθυντές σχολείων ανάλογα με τα τυπικά προσόντα σπουδών τους (μεταπτυχιακό, διδακτορικό), την προϋπηρεσία τους, τη βαθμίδα και το μέγεθος του σχολείου που διευθύνουν αμείβονται με ετήσιους μισθούς **από 32.337 € έως 69.530 €** (στοιχεία σχολικού έτους 2016-2017).

Πίνακας 2.30: Οι μισθοί των διευθυντών σχολικών μονάδων στην Γαλλία και η εξέλιξή τους. Πηγή: Payrolls [Siasp (Système d'information sur les agents des services publics) i.e. the database for public services, produced by Insee (National Institute of Statistics and Economic Studies)]

Καλύτερη εικόνα για την μισθολογική πολιτική των εκπαιδευτικών στην Γαλλία, δίνουν τα αποτελέσματα μιας έρευνας του ΟΟΣΑ⁸³ το 2018 όπου απεικονίζονται οι μέσες αποδοχές των εκπαιδευτικών σε σχέση με τις αποδοχές των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην υπόλοιπη αγορά εργασίας ή και των εργαζομένων με τα ίδια προσόντα στην αγορά εργασίας (βλ πίνακα 4 του παραρτήματος 1). Στην

⁸³ Education at a Glance 2018: OECD Indicators

Γαλλία οι εκπαιδευτικοί αμείβονται με το 88% των αποδοχών των εργαζομένων απόφοιτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην υπόλοιπη αγορά εργασίας.

Η ηλικία συνταξιοδότησης είναι τα 60 χρόνια για τους εκπαιδευτικούς. Έχει νομοθετηθεί όμως η σταδιακή αύξηση της ηλικίας συνταξιοδότησης στα 62 χρόνια. Υπάρχει δυνατότητα παραμονής των εκπαιδευτικών έως τα 65 έτη τους στην υπηρεσία και έχει δρομολογηθεί η δυνατότητα να αυξηθεί στα 67 έτη.

Οι Γάλλοι εκπαιδευτικοί που είχαν το επάγγελμα τους ως πρώτη επιλογή, είναι το 69%. Το 27% των Γάλλων εκπαιδευτικών είναι άνω των 50 ετών, άρα την επόμενη δεκαετία το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα θα πρέπει να ανανεώσει τον 1 στους 4 εκπαιδευτικούς. Σχετικά τώρα με το σχολικό κλίμα αφενός οι εκπαιδευτικοί σε μεγάλο ποσοστό (94%) το κρίνουν θετικό, αλλά το 27% αναφέρει πράξεις σχολικού εκφοβισμού μεταξύ των μαθητών τους (αρκετά πιο πάνω από το 14% που είναι ο μέσος όρος των χωρών του ΟΟΣΑ).

Το ποσοστό των μεταναστών μαθητών είναι πολύ μεγάλο αφού το 32% των εκπαιδευτικών (ο μέσος όρος του ΟΟΣΑ είναι 17%) κάνει διδασκαλίες σε τάξεις, όπου το ποσοστό των μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο είναι πάνω από 10%.

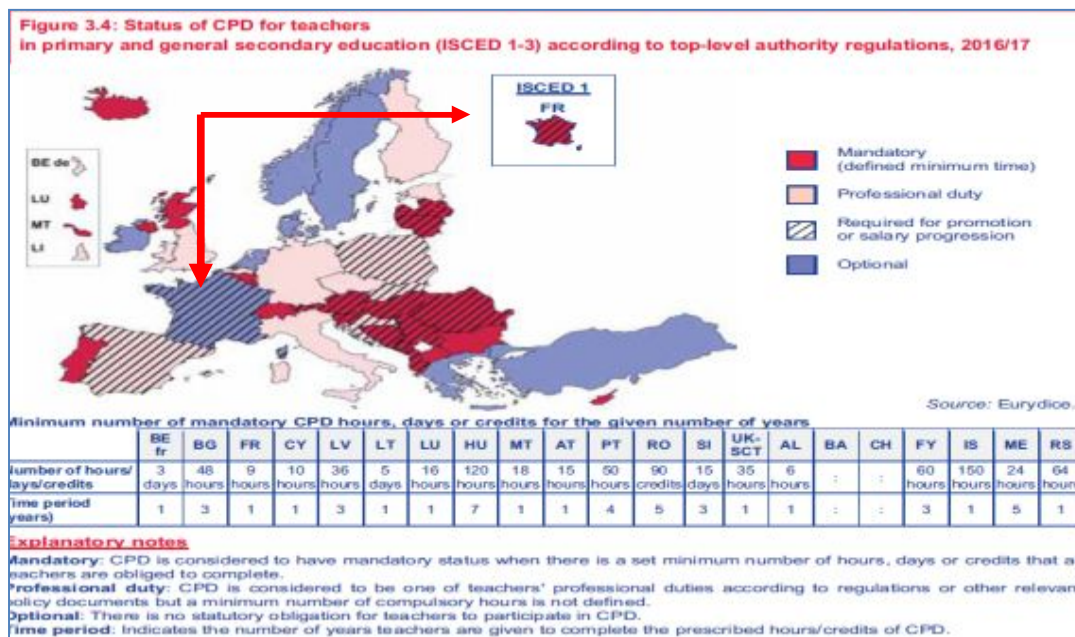
Η μισθολογική πολιτική που ακολουθεί η Γαλλία στις αμοιβές των εκπαιδευτικών φαίνεται στους πίνακες 2.29 και 2.30⁸⁴. Οι εκπαιδευτικοί ανάλογα με τη βαθμίδα που διδάσκουν και τα χρόνια προϋπηρεσίας τους αμείβονται με ετήσιους μισθούς **από 25.626 € έως και 46.892 € (στοιχεία σχολικού έτους 2016-2017)**. Οι εκπαιδευτικοί στη Γαλλία, εξαντλούν τις μισθολογικές αποδοχές στα 25 έως 29 χρόνια εκπαιδευτικής υπηρεσίας, ανάλογα με την βαθμίδα που διδάσκουν.

Η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των Γάλλων εκπαιδευτικών

Η Συνεχής Επαγγελματική Ανάπτυξη (Continuous Professional Development – CPD) των Γάλλων εκπαιδευτικών είναι κυρίως αντικείμενο των **Écoles Supérieure du Professorat et de l'Éducation - ESPE** (Ανώτατα Σχολεία Καθηγητών και Εκπαίδευσης), τα οποία διαμορφώνουν επιμορφωτικά προγράμματα προσαρμοσμένα στις ανάγκες των εκπαιδευτικών. Τα ESPE καταρτίζουν τα προγράμματα Académique de Formation (Ακαδημαϊκής Κατάρτισης) για την Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Τα προγράμματα αυτά είναι σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Κατάρτισης. Αν ο εκπαιδευτικός ενταχθεί σε πρόγραμμα επιμόρφωσης τότε αποζημιώνεται για την παρακολούθηση από 50% μέχρι και 85% του μισθού του (μπορεί και επιπλέον να του καταβληθεί και επίδομα διαμονής). Η παρακολούθηση επιμορφωτικών προγραμμάτων επηρεάζουν την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών.

Η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη είναι καθοριστική για τους Γάλλους εκπαιδευτικούς που στοχεύουν στην επαγγελματική τους εξέλιξη, όπως φαίνεται στην εικόνα 2.36, και υποχρεωτική μόνο για τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

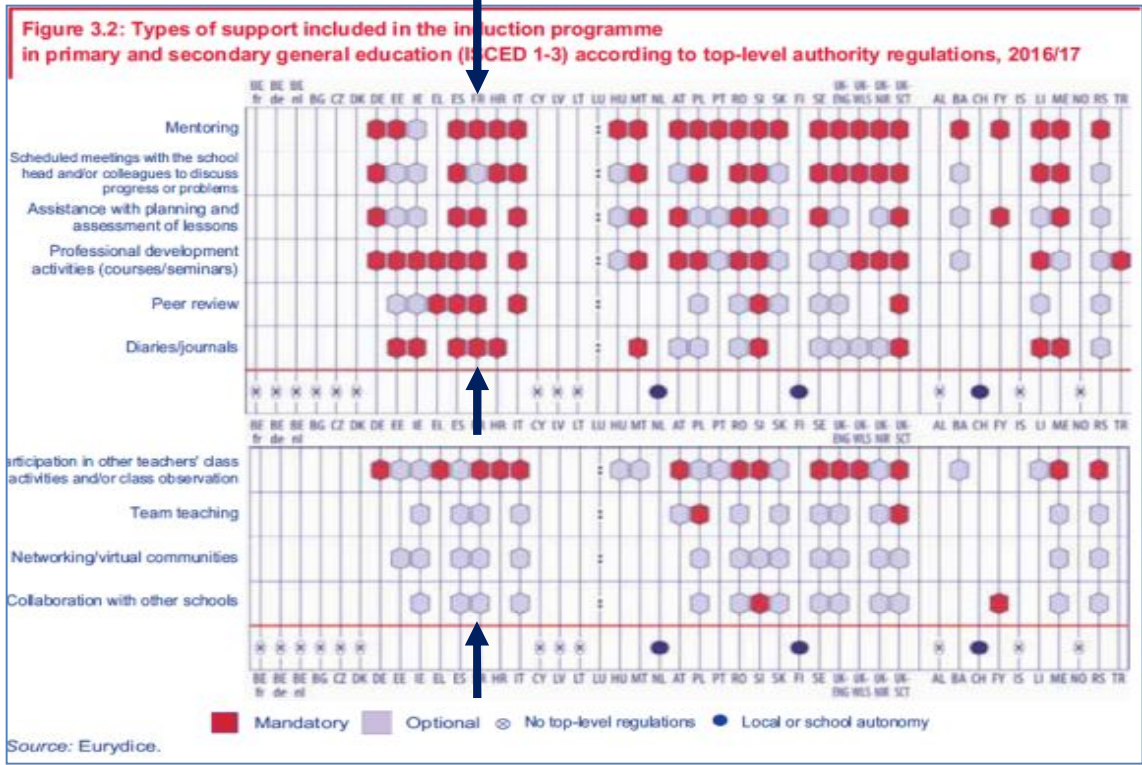
⁸⁴ Στοιχεία Eurydice για σχολικό έτος 2016-2017

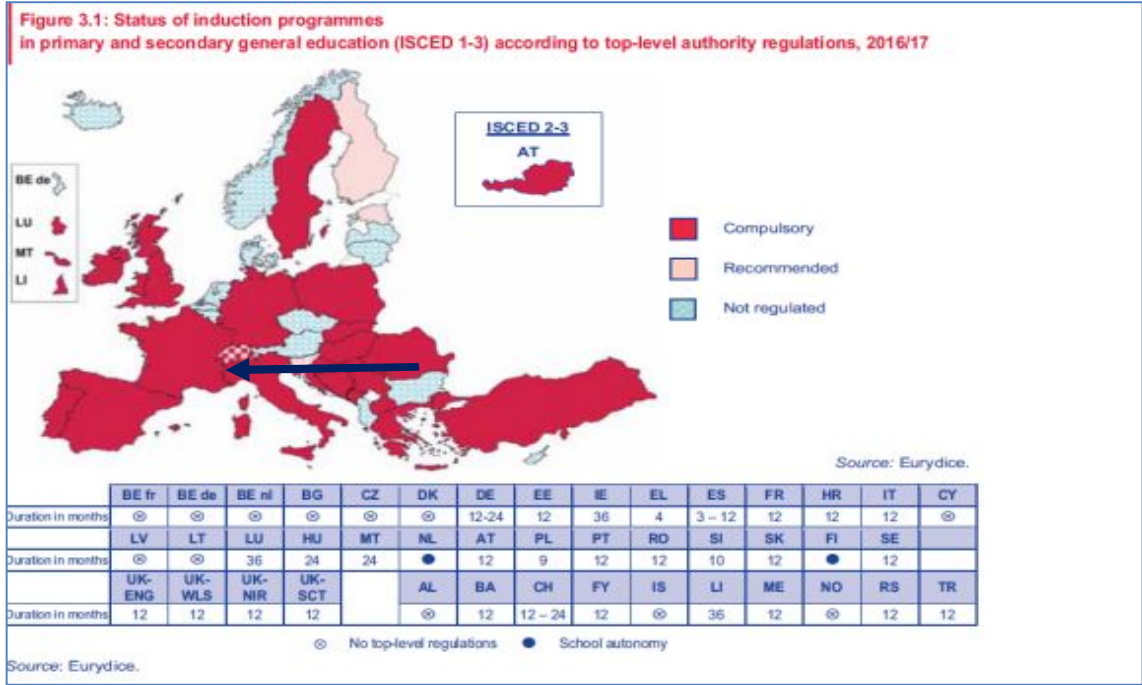
Εικόνα 2.36: Η κατάσταση της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης των εκπαιδευτικών στην Ευρώπη

Όπως φαίνεται στην παρακάτω εικόνα 2.37, οι Γάλλοι εκπαιδευτικοί:

- ✓ Έχουν υποχρεωτικά την υποστήριξη και καθοδήγηση ενός έμπειρου εκπαιδευτικού του σχολείου.
- ✓ Μπορούν εφόσον το επιθυμούν να πραγματοποιήσουν προγραμματισμένες συναντήσεις με τον Διευθυντή του σχολείου ή άλλους εκπαιδευτικούς, για να συζητήσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν ή να εκτιμήσουν την πρόοδο σε θέματα διδασκαλίας.
- ✓ Δέχονται υποχρεωτικά συστάσεις και βοήθεια για το σχεδιασμό και αξιολόγηση των μαθημάτων τους.
- ✓ Επιμορφώνονται υποχρεωτικά μέσω σεμιναρίων και μαθημάτων.
- ✓ Παρακολουθούν υποχρεωτικά μαθήματα ή δραστηριότητες σε εκπαιδευτικούς άλλων τάξεων.
- ✓ Αξιολογούνται από ομότιμους.
- ✓ Συνεργάζονται με δίκτυα και άλλων σχολείων.

Εικόνα 2.37: Μέθοδοι προγραμμάτων επαγωγής νέων εκπαιδευτικών

Εικόνα 2.38: Η εφαρμογή των προγραμμάτων επαγωγής εκπαιδευτικών στα Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα.

Σύμφωνα με τα ευρήματα αυτής της έρευνας TALIS 2018, σε ότι αφορά την αρχική αλλά και την συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στην Γαλλία έχουμε τα εξής ευρήματα:

✓ Το **82,7%** των Γάλλων εκπαιδευτικών δεν είχε αρχική επαγωγική κατάρτιση, δηλαδή υποστήριξη και καθοδήγηση κατά το αρχικό στάδιο της σταδιοδρομίας τους, όπως τον προσανατολισμό στον χώρο του σχολείου από τη πλευρά του εκπαιδευτικού ή καθοδήγηση σε πρακτικές των εκπαιδευτικών. Ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι **58,1%** και η Γαλλία κατατάσσεται στην 2^η θέση από το τέλος (47η).

✓ Ένα μικρό ποσοστό των Γάλλων εκπαιδευτικών, το **82,6%**, συμμετείχε σε δράσεις επαγγελματικής ανάπτυξης τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα, όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι **94,5%** και η Γαλλία κατατάσσεται στην τελευταία (48^η) θέση ανάμεσά τους.

✓ Επίσης ένα μικρό σχετικά ποσοστό των Γάλλων εκπαιδευτικών, το **50%**, παρακολούθησε μαθήματα και σεμινάρια αυτοπροσώπως τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα, όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι **75,6%** και η Γαλλία κατατάσσεται στην 46^η θέση ανάμεσά τους.

✓ Μικρό ποσοστό των Γάλλων εκπαιδευτικών, το **26,5%**, συμμετείχε σε δράσεις δικτύων διδασκόντων επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευτικών τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα, όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι **39,9%** και η Γαλλία κατατάσσεται στην 40^η θέση ανάμεσά τους.

Indicator	Sort	France	OECD average
INITIAL AND INDUCTION TRAINING OF TEACHERS			
Teachers for whom content, pedagogy and classroom practice in some or all subjects taught were included in their initial formal education or training (%)	(2018) Download indicator	82.7	79.3
Teachers who did not take part in formal or informal induction activities at the current school (%)	(2018) Download indicator	82.7	58.1
Percentage of novice teachers who have an assigned mentor at the current school (%)	(2018) Download indicator	16.6	21.6
PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHERS			
Teachers who undertook professional development in the last 12 months (%)	(2018) Download indicator	82.6	94.5
Teachers who attended courses/seminars or courses in the 12 months prior to the survey (%)	(2018) Download indicator	50.0	75.6
Teachers who participated in peer and/or self-observation and coaching as part of a formal school arrangement in the 12 months prior to the survey (%)	(2018) Download indicator	19.9	43.6
Teachers who participated in a network of teachers formed specifically for the professional development of teachers in the 12 months prior to the survey (%)	(2018) Download indicator	26.5	39.9

Εικόνα 2.39: Έρευνα TALIS 2018 σχετικά με την αρχική και τη συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των Γάλλων εκπαιδευτικών⁸⁵

⁸⁵OECD TALIS 2018

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=FRA&treshold=10&topic=TA>

2.3.4 Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου στη Γαλλία ξεκίνησε το 1802 με την ίδρυση της Γενικής Επιθεώρησης Εθνικής Παιδείας (IGEN - Inspecteur Général de l'Éducation Nationale), από τον Ναπολέοντα, η οποία έχει σκοπό την γενικότερη αξιολόγηση της λειτουργίας και της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος, ελέγχοντας εκπαιδευτικούς, προγράμματα σπουδών, μεθόδους διδασκαλίας, υποδομές και εποπτικά μέσα διδασκαλίας κλπ. Η Γαλλική Σχολική Επιθεώρηση στελεχώνεται με 1400 επιθεωρητές για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση 1300 επιθεωρητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και 240 γενικούς επιθεωρητές σε κεντρικό επίπεδο⁸⁶. Υπάρχουν δύο γενικές επιθεωρήσεις: το IGEN που ειδικεύεται στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και η IGAENR που είναι αρμόδια στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επικεντρώνεται κυρίως στην αξιολόγηση των ιδρυμάτων.

Από τη δεκαετία του 1880, οπότε καθιερώθηκε ουσιαστικά η δημόσια εθνική παιδεία με τους **νόμους Ferry**, ο ρόλος των σχολικών επιθεωρητών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μετατοπίστηκε από την άσκηση ηθικής, πολιτικής και θρησκευτικής εποπτείας σε έναν αποκλειστικά παιδαγωγικό έλεγχο συνδυαζόμενο με υποστήριξη και συμβουλευτική. Ωστόσο, η επιστημονική αξιολόγηση της αποδοτικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος με βάση τα μαθησιακά αποτελέσματα των μαθητών εφαρμόστηκε έναν αιώνα αργότερα. Ιδιαίτερα σημαντικός, στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής αξιολόγησης είναι ο ρόλος των επιδόσεων των μαθητών ειδικά των λυκείων και ακόμη περισσότερο οι επιδόσεις για την απόκτηση του Baccalauréat, καθώς μέσω της ετήσιας δημοσίευσής τους το Υπουργείο Παιδείας αποδίδει λόγο για τα αποτελέσματα της δημόσιας εκπαίδευσης και παρέχει στους διευθυντές των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και στους εκπαιδευτικούς τα εργαλεία για τη βελτίωση της αποδοτικότητάς τους. Σήμερα εκτός από το IGEN το Γαλλικό κράτος ανέπτυξε ειδικά μετά το 1980 ένα **σύνθετο σύστημα μηχανισμών αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου**, υιοθετώντας ένα μοντέλο εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου είναι υποχρεωτική και πολυεπίπεδη στο Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Η **εσωτερική αξιολόγηση έχει την μορφή της αυτό αξιολόγησης** και συνίσταται στην υποχρέωση της εκπόνησης ενός «**σχεδίου του σχολείου**» (projet d'établissement) που προτεινόμενα θα κινείται στους εξής άξονες:

- ✓ Επικοινωνία με τους γονείς
- ✓ Εξατομικευμένη παρακολούθηση και διδασκαλία μαθητών
- ✓ Σχέσεις σχολείου με την κοινωνία
- ✓ Νομοθετική τήρηση κανόνων σχολικής ζωής
- ✓ Ευρωπαϊκή προοπτική

⁸⁶ https://www.sici-inspectorates.eu/getattachment/60eabdd2-f7c2-4ddc-8f01-b279415fe9c8/Country-Profile-France_2018.pdf;.aspx

✓ Περιβαλλοντική εκπαίδευση, προγράμματα αγωγής υγείας, διαπολιτισμικά κλπ.

Ταυτόχρονα καταθέτει και μια «**σύμβαση επιδόσεων ή στόχων**» (contrat d'objectifs) και ορίζει συγκεκριμένους στόχους βασισμένους σε συγκεκριμένους δείκτες σε ετήσια βάση. Οι δείκτες μέτρησης επίτευξης των στόχων έχουν καθοριστεί κεντρικά από αντίστοιχη υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας (DEPP). Με άλλα λόγια είναι ένα «συμβόλαιο» μεταξύ του σχολείου και της κοινωνίας.

Η **εξωτερική αξιολόγηση** του εκπαιδευτικού έργου εμπλέκει εκτός από την Γενική Επιθεώρηση Εθνικής Παιδείας (IGEN) ένα σύνολο φορέων για την υλοποίησή της:

1. Γενική Επιθεώρηση της Διοίκησης της Εθνικής Εκπαίδευσης και της Έρευνας.

(**IGAENR - Inspection Générale de l'Administration de l'Éducation Nationale et de la Recherche**).

Εποπτεύεται από τα δύο συν αρμόδια Υπουργεία Παιδείας της Γαλλίας και έχει την ευθύνη του ελέγχου, και της αξιολόγησης και την παροχή συμβουλευτικού έργου σε ότι αφορά τις σχολικές δομές από το Νηπιαγωγείο έως και τα Πανεπιστήμια σε θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των εκπαιδευτικών μονάδων, του εξοπλισμού τους, της οικονομικής τους διαχείρισης, της πρόσληψης προσωπικού κλπ, σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Οι προτάσεις της IGAENR, υποβάλλονται στην Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων του Γαλλικού Κοινοβουλίου, με σκοπό την χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής της Γαλλίας.

2. Διεύθυνση Αξιολόγησης, Σχεδιασμού και Επίδοσης.

(**DEPP – Direction de l'Évaluation, de la Prospective et de la Performance**)

Η οποία είναι Διεύθυνση του Υπουργείου Παιδείας. Είναι περισσότερο ένα τεχνοκρατικό και στατιστικό τμήμα και σε αντίθεση με τους σχολικούς επιθεωρητές της IGEN που επικεντρώνονται σε ποιοτική αξιολόγηση, η DEPP εστιάζει σε ποσοτικά στοιχεία. Βασικός στόχος της Διεύθυνσης DEPP είναι ο σχεδιασμός ποσοτικών εργαλείων και δεικτών, τα οποία προσφέρονται και καθοδηγούν τις σχολικές μονάδες στην προοπτική της υποστήριξης της αυτοαξιολόγησής τους. Για παράδειγμα, σχεδιάστηκε ένα σύστημα αξιολόγησης για Κολέγια και Λύκεια με μια μεγάλη ποικιλία δεικτών (η οποία αναθεωρείται ανά δύο χρόνια) που ονομάστηκε αρχικά IPES (Indicateurs pour le pilotage des établissements du second degré) και επικεντρωνόταν με στατιστική στόχευση σε τρεις τομείς:

- Δομή του σχολείου
- Χαρακτηριστικά μαθητών (φύλο, ηλικία, προηγούμενες εκπαιδευτικές επιδόσεις)
- Αποτελέσματα επιδόσεων (πχ για Λύκειο : ποσοστό επιτυχίας στο Baccalauréat, ανά τομέα σπουδών. ποσοστό επιτυχίας στην τριτοβάθμια κλπ). Για την επιτυχία στο Baccalauréat διαμορφώθηκαν οι δείκτες IVAL για Λύκεια. Υπάρχουν και αντίστοιχοι δείκτες επιδόσεων σχολείου IVAC για Κολλέγια. Οι δείκτες αυτοί επεξεργάζονται στατιστικά και δημοσιοποιούνται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας ώστε να αξιοποιηθούν είτε **εθνικά στη χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής** είτε σε **επίπεδο σχολείου** για την υποστήριξη της αυτοαξιολόγησής του, είτε από τους γονείς που πληροφορούνται έτσι για την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου στα σχολεία

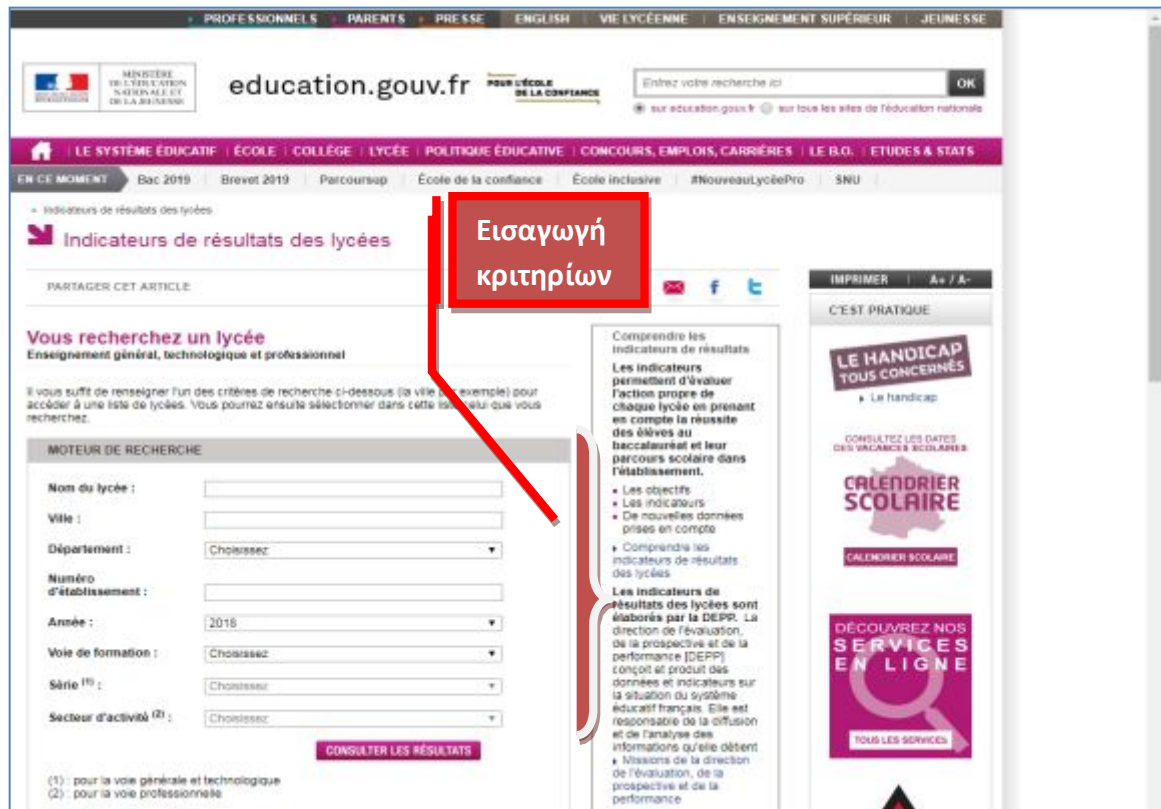
φοίτησης των παιδιών τους. Βέβαια διατίθενται και **συγκρίσεις μεταξύ σχολείων σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο.**

Στις παρακάτω εικόνες 2.40 έως και 2.43, φαίνεται η διαδικασία εύρεσης των αποτελεσμάτων αξιολόγησης επιδόσεων Λυκείων και για παράδειγμα φαίνονατι οι επιδόσεις του Επαγγελματικού Λυκείου LYCEE PROFESSIONNEL ALEXANDRE BERARD, μέσα από την ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και της Διεύθυνσης DEPP⁸⁷.

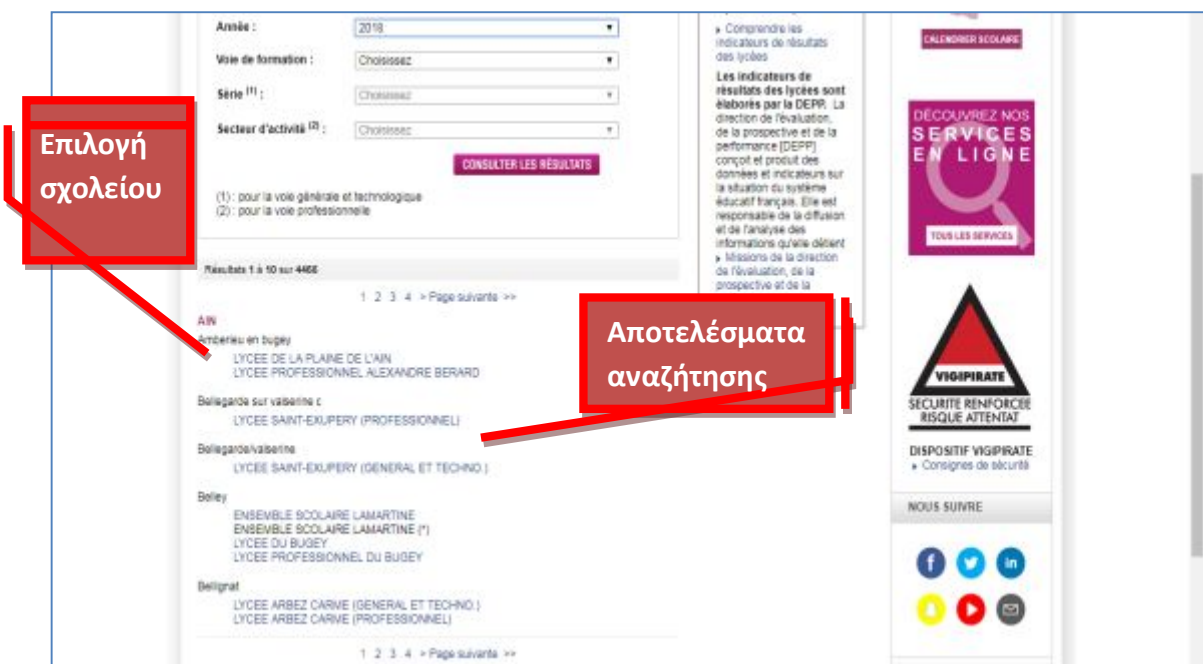
The image is a screenshot of the DEPP website. At the top, there is a navigation bar with links for 'PROFESSIONNELS', 'PARENTS', 'PRESSE', 'ENGLISH', 'VIE LYCÉENNE', 'ENSEIGNEMENT SUPÉRIEUR', and 'JEUNESSE'. Below this is the 'education.gouv.fr' logo and a search bar. The main content area is titled 'Études et statistiques de la Depp' and 'Les indicateurs de résultats des lycées'. A large banner in the center reads 'DÉCOUVREZ LES INDICATEURS DE RÉSULTATS DES LYCÉES par ville, établissement et voie de formation'. To the right, there is a sidebar with various service links. At the bottom, there is a video reportage link.

Εικόνα 2.40: Ιστοσελίδα DEPP

⁸⁷ <https://www.education.gouv.fr/cid3014/les-indicateurs-de-resultats-des-lycees.html>

Εικόνα 2.41: Κριτήρια επιλογής σχολείου⁸⁸

Εικόνα 2.42: Τα αποτελέσματα της αναζήτησης⁸⁹

⁸⁸ <https://www.education.gouv.fr/pid23933/indicateurs-resultats-des-lycees.html>

⁸⁹ <https://www.education.gouv.fr/pid23933/indicateurs-resultats-des-lycees.html?lycee=&ville=&departement=0&num=&annee=11&type=0&validation=1>

LYCEE PROFESSIONNEL ALEXANDRE BERARD
AMBERIEU EN BUGEY - Etablissement public

Partager cet article

Les indicateurs présentés permettent d'évaluer les résultats du lycée par rapport à ceux des établissements comparables au plan national. Ils tiennent compte des caractéristiques scolaires et sociales des élèves accueillis par l'établissement.

Taux de réussite au baccalauréat 2018
Taux d'accès de la seconde, de la première et de la terminale au baccalauréat 2018
Taux de mentions au baccalauréat 2018

Taux de réussite au baccalauréat 2018
C'est la part de bacheliers parmi les élèves ayant passé le baccalauréat. Il rapporte le nombre d'élèves du lycée reçus au baccalauréat au nombre de ceux qui se sont présentés à l'examen.

Secteur d'activité	Taux constaté (%)	Taux attendu (%)	Valeur absolue	Nombre d'élèves présents au bac
Tous domaines	79	83	-4	126
Transformations	57	76	-19	14
Génie civil, construction et bois	79	82	-3	24
Mécanique, électricité, électronique	79	83	-4	42
Ensemble Production	79	81	-2	80
Spécialités polyvalentes des services	85	85	0	24
Echanges et gestion	91	90	+1	22
Ensemble Services	87	87	0	46

Année scolaire 2017-2018
Dans l'établissement, 79% des 126 élèves présents au baccalauréat ont obtenu leur diplôme. Le taux de réussite attendu était de 83% par rapport aux établissements comparables au plan national.
Le taux de réussite de l'établissement est inférieur de 4 points au taux attendu en référence nationale (valeur ajoutée).

Taux d'accès de la seconde, de la première et de la terminale au baccalauréat 2018
C'est la probabilité qu'un élève de seconde, de première ou de terminale obtienne le baccalauréat à l'issue d'une scolarité entièrement affective dans l'établissement, quel que soit le nombre d'années nécessaires.

Niveau	Taux constaté (%)	Taux attendu (%)	Valeur absolue	Élèves à la rentrée 2016
Seconde	85	86	-1	136
Première	77	77	0	132
Terminale	83	85	-2	125

Σχολικό έτος 2017-2018
Στο σχολείο, αποφοίτησε το 79% των 126 φοιτητών που φοιτούν στο πτυχίο. Το αναμενόμενο ποσοστό επιτυχίας ήταν 83% σε σύγκριση με συγκρίσιμα ιδρύματα σε εθνικό επίπεδο.
Το ποσοστό επιτυχίας του ιδρύματος είναι 4 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από το αναμενόμενο εθνικό ποσοστό αναφοράς.

Εικόνα 2.43: Απόσπασμα της αξιολόγησης του Επαγγελματικού Λυκείου LYCEE PROFESSIONNEL ALEXANDRE BERARD⁹⁰

Οι τρεις παραπάνω αναφερόμενοι φορείς (IGEN, DEPP, IGAENR) είναι οι φορείς αξιολόγησης σε επίπεδο Υπουργείου.

Σε επίπεδο Περιφέρειας, η αξιολόγηση είναι ευθύνη των περιφερειακών αρχών επιθεώρησης. Η δραστηριότητά τους ανήκει διοικητικά στα όρια των 30 Ακαδημιών που έχει η Γαλλική επικράτεια υπό την εποπτεία των Διευθυντών των Ακαδημιών σε συνεργασία με έναν Γενικό Επιθεωρητή που διορίζεται από τον Υπουργό με τριετή θητεία. Υπάρχουν δύο επιθεωρητικές δομές με κριτήριο την βαθμίδα της εκπαίδευσης που ελέγχουν:

1. **Οι Περιφερειακοί Επιθεωρητές Εκπαίδευσης / Επιθεωρητές της Ακαδημίας (IPR/IA- – Inspecteurs Pédagogiques Régionaux - Inspecteurs d'Académie)**, οι οποίοι έχουν την ευθύνη Επιθεώρησης των Κολλεγίων και των Γενικών και Τεχνολογικών Λυκείων. Αντικείμενο της αξιολόγησης τους είναι οι διευθυντές των Κέντρων Πληροφόρησης και Συμβουλευτικής, οι εκπαιδευτικοί των παραπάνω σχολείων αλλά και οι διοικητικοί υπάλληλοι. Εκτός από διαδικασίες ελέγχου και επιθεώρησης, παρέχουν υποστηρικτικές υπηρεσίες στις εξετάσεις των σχολείων, στηρίζοντας το εκπαιδευτικό προσωπικό και ειδικά τους νεοδιόριστους εκπαιδευτικούς.

2. **Οι Επιθεωρητές Εθνικής Παιδείας (IEN – Inspecteurs de l'Éducation Nationale)**, οι οποίοι έχουν την ευθύνη Επιθεώρησης των σχολικών μονάδων της

⁹⁰ <https://www.education.gouv.fr/pid23934/fiche-lycee.html?etab=0010001W&lycee=&ville=&departement=0&num=&annee=11&type=0&seriegt=&seriepro=&serie=PRO>

πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και της δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής εκπαίδευσης. Επικεντρώνουν περισσότερο στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών κυρίως μέσω παρακολούθησης της διδασκαλίας τους αλλά και μέσω συνεντεύξεων. Οι εκπαιδευτικοί αξιολογούνται κάθε 6 έως 7 χρόνια εκτός αν οι ίδιοι το ζητήσουν νωρίτερα για λόγους προαγωγής τους.

Η προσέγγιση της αξιολόγησης ως εργαλείου ανάπτυξης των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είχε σαν αποτέλεσμα την ίδρυση του **Ανώτατου Συμβούλιου Σχολικής Αξιολόγησης** (Haut Conseil de l'évaluation de l'école) το 2000. Το Ανώτατο Συμβούλιο Σχολικής Αξιολόγησης εστιάζει στην αξιολόγηση των επιτευγμάτων των μαθητών και της επίδοσης των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ή πρακτικών. Περιλαμβάνει όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης ακόμα και την Ανώτατη Εκπαίδευση και την Εκπαίδευση Ενηλίκων.

Αξιολόγηση εκπαιδευτικών

Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ξεκινά από τον ανταγωνιστικό διαγωνισμό στο τέλος του 1^{ου} έτους του μεταπτυχιακού προγράμματος MEEF (Διδασκαλία, Εκπαίδευση και Κατάρτιση), συνεχίζει κατά τη διάρκεια της Πρακτικής Άσκησης στο τέλος του 2^{ου} έτους και από εκεί και πέρα είναι συνεχής κατά τη διάρκεια του εργασιακού τους βίου. Οι εκπαιδευτικοί αξιολογούνται από τους αντίστοιχους επιθεωρητές και από τον διευθυντή του σχολείου τους σε διαφορετικά πεδία από τον καθένα με ποσοστά βαρύτητας της αξιολόγησης κατά **60%** από τον επιθεωρητή και **40%** από τον διευθυντή. Η αξιολόγηση από τον **επιθεωρητή** εστιάζει στο **παιδαγωγικό** μέρος του έργου του εκπαιδευτικού, ενώ από τον **διευθυντή** στο **διοικητικό** μέρος. Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης υλοποιείται κάθε 3 με 4 χρόνια ενώ η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υλοποιείται κάθε 6 με 7 χρόνια. Πριν από κάθε αξιολόγηση γίνεται ο προγραμματισμός της μεταξύ επιθεωρητή και εκπαιδευτικού με συνέντευξη και συμπλήρωση κατάλληλων ερωτηματολογίων από τον εκπαιδευτικό. Οι επιδόσεις των μαθητών δεν έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών.

Αξιολόγηση διευθυντών σχολείων

Αξιολογούνται και οι διευθυντές σχολικών μονάδων επίσης στο διοικητικό αλλά και στο παιδαγωγικό τους έργο. Ο αξιολογητής τους είναι ο αντίστοιχος Εθνικός Επιθεωρητής Εκπαίδευσης (IEN). Η αξιολόγηση για τους **διευθυντές δημοτικών σχολείων** γίνεται κυρίως μέσω συνέντευξης που διεξάγει ο επιθεωρητής IEN με τον υπό αξιολόγηση διευθυντή του σχολείου και επικεντρώνεται σε τρεις τομείς:

- Στη διοικητική διαχείριση του σχολείου,
- Τον παιδαγωγικό συντονισμό και
- Την οικοδόμηση σχέσεων (με εκπαιδευτικούς, γονείς, μαθητές, προϊστάμενες αρχές, εκπρόσωπους της τοπικής αυτοδιοίκησης κλπ.

Ο επιθεωρητής συντάσσει σχετική έκθεση και την αποστέλλει στον ακαδημαϊκό διευθυντή Εθνικών Υπηρεσιών Εκπαίδευσης (Directeur Académique des Services de l'Éducation Nationale - DASEN)⁹¹ με προτάσεις που μπορεί να αφορούν την εξέλιξη του διευθυντή, την μεταφορά του ως διευθυντή άλλου σχολείου αλλά και την απομάκρυνση του από τη θέση του διευθυντή. Η αξιολόγηση των διευθυντών σχολικών μονάδων υλοποιείται ανά τρία χρόνια.

Η αξιολόγηση για τους **διευθυντές κολλεγίων και λυκείων**, γίνεται από το τμήμα του DASEN επίσης κάθε τρία χρόνια. Με την τοποθέτησή τους σε ένα σχολείο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης οι νέοι διευθυντές υποβάλλουν μια έκθεση για την κατάσταση του σχολείου που παραλαμβάνουν, η οποία είναι ταυτόχρονα και έκθεση πρόβλεψης προόδου που περιλαμβάνει τους στόχους τους, όπως οι ίδιοι τους θέτουν, το πλαίσιο δράσης τους και την εξέλιξη συγκεκριμένων δεικτών για το σχολείο τους για την επόμενη τριετία.

Τα εργαλεία και οι δείκτες που χρησιμοποιούν οι διευθυντές, έχουν αναπτυχθεί από τη Διεύθυνση Αξιολόγησης, Σχεδιασμού και Επίδοσης (DEPP) του Υπουργείου Παιδείας και συνοψίζονται στο πακέτο «**Ενισχύσεις στη Διαχείριση και Αυτοαξιολόγηση**» (Aids au Pilotage et à l'Auto-Evaluation - **ΑΡΑΕ**), ενώ υπάρχει διαφορετικό υποστηρικτικό υλικό για το Λύκειο το οποίο είναι το «**Δείκτες για την Προστιθέμενη Αξία των Λυκείων**» (Indicateurs de Valeur Ajoutée des Lycées - **IVAL**) και διαφορετικό για το Κολλέγιο το ποίο είναι το «**Δείκτες για την Προστιθέμενη Αξία των Κολλεγίων**» (Indicateurs de Valeur Ajoutée des Collèges - **IVAC**). Στο τέλος της τριετίας ο αξιολογούμενος διευθυντής συντάσσει και υποβάλλει στο τμήμα του DASEN, απολογιστική έκθεση δραστηριότητας της παρελθούσας τριετίας στην οποία αναφέρει και το κατά πόσο ολοκλήρωσε τις αρχικές δράσεις και πέτυχε τους στόχους στους δείκτες όπως αυτοί είχαν τεθεί. Αυτές οι εκθέσεις των διευθυντών δεν δημοσιοποιούνται. Στη συνέχεια καλείται σε συνέντευξη και αξιολογείται. Για κάθε διευθυντή Κολλεγίου ή Λυκείου, συντάσσεται από το τμήμα DASEN σχετική έκθεση αξιολόγησης συνοδευόμενη από σχετικές παρατηρήσεις ή συστάσεις.

Αξιολόγηση σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 0 και 1)

Το 2010 η Γενική Επιθεώρηση Εθνικής Παιδείας (IGEN) και συγκεκριμένα το τμήμα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, προχώρησε στη σύνταξη ενός σχεδίου και πρωτοκόλλου για την αξιολόγηση των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση αυτοαξιολόγησης που έχει συντάξει το κάθε σχολείο και συγκεντρώνοντας και άλλα στοιχεία γι αυτό, οι επιθεωρητές οργανώνουν μια συνάντηση με τον διευθυντή και τους εκπαιδευτικούς του σχολείου στην οποία συζητείται η υποβαλλόμενη έκθεση αυτοαξιολόγησης και διάφορα σχετικά θέματα. Ακολουθεί παρακολούθηση διδασκαλιών στις τάξεις και μελέτη των δραστηριοτήτων των μαθητών. Σε επόμενη συνάντηση των επιθεωρητών με τον

⁹¹ Ο επικεφαλής ακαδημαϊκός διευθυντής Εθνικών Υπηρεσιών Εκπαίδευσης (DASEN) και ο αναπληρωτής του διορίζονται με διάταγμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, μετά από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας, για μέγιστη διάρκεια 4 ετών ανανεώσιμη μία φορά.

διευθυντή και το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι επιθεωρητές ενημερώνουν προφορικά για τα αποτελέσματα της αξιολόγησης τα οποία αναλύονται. Στη συνέχεια οι επιθεωρητές υποβάλλουν γραπτή έκθεση αξιολόγησης του σχολείου στο αντίστοιχο τμήμα της οικείας Περιφέρειας Εκπαίδευσης.

Αξιολόγηση σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 2 και 3)

Η αξιολόγηση των Κολλεγίων και Λυκείων πραγματοποιείται από το σχολικό συμβούλιο του κάθε σχολείου του οποίου προΐσταται ο διευθυντής σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους επιθεωρητές. Γίνεται χρήση των εργαλείων και δεικτών του DEPP (ΑΡΑΕ-IVAL-IVAC) και στοχοθεσία με συγκεκριμένο χρονικό ορίζοντα. Χάρη στη χρήση των δεικτών η αξιολόγηση είναι ποσοτική και μετρήσιμη και για τα Κολλέγια για την απόκτηση του πτυχίου **Le diplôme national du brevet**, αλλά ειδικά για τα Λύκεια όπου αποσκοπεί στην απόκτηση του **Baccalauréat**. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης δίνουν το μέτρο σύγκρισης του σχολείου τόσο σε τοπικό όσο σε περιφερειακό αλλά και εθνικό επίπεδο και δημοσιοποιούνται στον ιστότοπο του Υπουργείου παιδείας. Αξιοσημείωτο είναι ότι σε περιφερειακό επίπεδο έχει αναπτυχθεί το **Mélusine** το οποίο είναι ένα λογισμικό αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας της εφαρμοζόμενης περιφερειακής πολιτικής εκπαίδευσης. Η εφαρμογή **Mélusine** έχει περίπου 400 δείκτες που δημιουργούν ένα «ραντάρ» επιδόσεων της εκπαιδευτικής περιφέρειας και άμεσης σύγκρισής της με τις υπόλοιπες Γαλλικές εκπαιδευτικές περιφέρειες.

Τα αποτελέσματα όλων αυτών των αξιολογήσεων αλλά και τα αποτελέσματα σχετικών ερευνών, συγκεντρώνονται και κωδικοποιούνται σε συγκρίσιμες φόρμες από το DEPP εδώ και τρεις δεκαετίες περίπου (από το 1991). Τα στοιχεία είναι ταξινομημένα με την ίδια μορφή για όλα αυτά τα σχολικά έτη, έτσι ώστε η μελέτη και η σύγκριση να είναι εφικτή.

Ministère de l'Éducation nationale [FR] | <https://www.education.gouv.fr/cid57102/l-etat-de-l-ecole-30-indicateurs-sur-le-systeme-educatif-francais.html>

PROFESSIONNELS | PARENTS | PRESSE | ENGLISH | VIE LYCÉENNE | ENSEIGNEMENT SUPÉRIEUR | JEUNESSE

education.gouv.fr **POUR L'ÉCOLE DE LA CONFIANCE** Entrez votre recherche ici OK

sur education.gouv.fr sur tous les sites de l'éducation nationale

LE SYSTÈME ÉDUCATIF | ÉCOLE | COLLÈGE | LYCÉE | POLITIQUE ÉDUCATIVE | CONCOURS, EMPLOIS, CARRIÈRES | LE B.O. ETUDES & STATS

EN CE MOMENT Bac 2019 | Brevet 2019 | Parcoursup | École de la confiance | École inclusive | #NouveauLycéePro | SNU

Accueil > Études et statistiques de la Depp

Études et statistiques de la Depp

L'état de l'École 2018

Synthèses statistiques - Statistiques - publications annuelles - Numéro 28, décembre 2018

PARTAGER CET ARTICLE

La publication L'état de l'École présente une synthèse d'indicateurs statistiques qui apparaissent essentiels pour analyser notre système éducatif et pour apprécier les politiques publiques mises en œuvre. Cette vingt-huitième édition évolue ; la publication est renouée tant sur le fond que sur la forme. Grâce à l'enrichissement des systèmes d'information de la DEPP et aux réflexions menées sur les données, de nouveaux indicateurs plus pertinents prennent en compte l'évolution du contexte. Les choix éditoriaux visent à parfaire notre connaissance du système éducatif en présentant une analyse globale fondée sur des indicateurs structurels et pérennes, en décrivant les principales évolutions et tendances et en apportant notamment l'éclairage des comparaisons internationales et territoriales. L'objectif est d'alimenter le débat public autour de l'école, d'enrichir l'aide au pilotage et de contribuer à l'évaluation du système éducatif français, avec des données de qualité et objectives, pour contribuer à améliorer la réussite de tous les élèves.

Présentation
 Les élèves
 L'investissement
 Les acquis des élèves
 Les parcours, l'orientation et l'insertion

Rédactrice en chef : Sophie Saint-Philippe

Présentation

Afin de clarifier la lecture, la structuration de la publication a été modifiée et les 29 indicateurs de cette édition 2018 ont été structurés autour de quatre nouveaux thèmes :

- les élèves : cette partie permet de présenter les contextes de scolarisation de l'ensemble des élèves ;
- l'investissement : cette partie présente les moyens financiers, en personnels et les conditions d'accueil des élèves ;
- les acquis des élèves : cette partie présente les résultats et les acquis des élèves lors des évaluations nationales et internationales ;
- les parcours, l'orientation et l'insertion : cette partie présente les parcours des élèves, leur orientation et leur insertion professionnelle.

L'état de l'École

L'état de l'École 2018

Télécharger la version imprimable

EN SAVOIR PLUS

Glossaire

► Définitions des notions et indicateurs statistiques

Sites à consulter

Insee
 Institut national de la statistique et des études économiques

France, portrait social propose chaque année une vue d'ensemble de la population en

IMPRIMER | A+ / A-

C'EST PRATIQUE

LE HANDICAP TOUS CONCERNÉS

► Le handicap

CONSULTEZ LES DATES DES VACANCES SCOLAIRES

CALENDRIER SCOLAIRE

CALENDRIER SCOLAIRE

DÉCOUVREZ NOS SERVICES EN LIGNE

TOUS LES SERVICES

Εικόνα 2.44: Η ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας για τις μελέτες και στατιστικές του DEPP⁹²

⁹² <https://www.education.gouv.fr/cid57102/l-etat-de-l-ecole-30-indicateurs-sur-le-systeme-educatif-francais.html>

Ministère de l'Éducation nationale [FR] <https://www.education.gouv.fr/cid57102/l-etat-de-l-ecole-30-indicateurs-sur-le-systeme>

Μαθητές:

→ **Les élèves**

1. La scolarisation dans le premier degré
↳ Télécharger les données [xls]
2. La scolarisation au collège
↳ Télécharger les données [xls]
3. La scolarisation au lycée général et technologique
↳ Télécharger les données [xls]
4. La voie professionnelle : voie scolaire et apprentissage
↳ Télécharger les données [xls]
5. La scolarisation des élèves en situation de handicap
↳ Télécharger les données [xls]
6. L'éducation prioritaire
↳ Télécharger les données [xls]
7. Le climat scolaire
↳ Télécharger les données [xls]

Δαπάνες για:

→ **L'investissement**

8. La dépense pour l'éducation
↳ Télécharger les données [xls]
9. La dépense d'éducation pour le premier degré
↳ Télécharger les données [xls]
10. La dépense d'éducation pour le second degré
↳ Télécharger les données [xls]
11. La dépense d'éducation pour l'enseignement supérieur
↳ Télécharger les données [xls]
12. Les personnels de l'Éducation nationale
↳ Télécharger les données [xls]
13. Les personnels des corps enseignants
↳ Télécharger les données [xls]
14. Les moyens humains alloués à l'enseignement
↳ Télécharger les données [xls]
15. Les conditions d'accueil dans le premier degré
↳ Télécharger les données [xls]
16. Les conditions d'accueil dans le second degré
↳ Télécharger les données [xls]

Επιδόσεις μαθητών:

→ **Les acquis des élèves**

17. L'évaluation des compétences du école en fin de CE2
↳ Télécharger les données [xls]
18. Les connaissances et les compétences en français et en mathématiques au début de scolarité
↳ Télécharger les données [xls]
19. Les compétences en histoire-géographie et enseignement moral et civique en fin d'école
↳ Télécharger les données [xls]
20. Les compétences en histoire-géographie et enseignement moral et civique en fin de collège
↳ Télécharger les données [xls]
21. Les compétences en lecture des jeunes (JOC)
↳ Télécharger les données [xls]
22. Les performances des élèves de CM1 en compréhension de l'écrit
↳ Télécharger les données [xls]
23. Les performances des élèves de CM1 en mathématiques et en sciences
↳ Télécharger les données [xls]

Επιδόσεις μαθητών:

→ **Les parcours, l'orientation et l'insertion**

24. Les parcours des élèves
↳ Télécharger les données [xls]
25. La réussite aux examens
↳ Télécharger les données [xls]
26. Les sorties de formation aux faibles niveaux d'études
↳ Télécharger les données [xls]
27. Le niveau d'études de la population
↳ Télécharger les données [xls]
28. L'insertion professionnelle des jeunes
↳ Télécharger les données [xls]
29. Le diplôme et l'entrée dans la vie active
↳ Télécharger les données [xls]

Archives

- ↳ Télécharger L'état de l'École 2017
- ↳ Télécharger L'état de l'École 2016
- ↳ Télécharger L'état de l'École 2015
- ↳ Télécharger L'état de l'École 2014
- ↳ Télécharger L'état de l'École 2013
- ↳ Télécharger L'état de l'École 2012
- ↳ Télécharger L'état de l'École 2011
- ↳ Télécharger L'état de l'École 2010
- ↳ Télécharger L'état de l'École 2009

Un enseignement de la population en matière de démographie et d'éducation, présente les dynamiques à l'œuvre sur le marché du travail, décrit les départements de revenus et dépeint les conditions de vie.

France, portrait social

OCDE
Organisation de coopération et de développement économiques

Regarde sur l'éducation fournit chaque année des données sur la structure, le financement et les performances des systèmes d'éducation dans plus de 40 pays à travers le monde.

Regards sur l'éducation : les indicateurs de l'OCDE

Qu'est-ce que L'état de l'École ?

Publication annuelle de la direction de l'évaluation, de la prospective et de la performance (DEPP), L'état de l'École présente un ensemble d'indicateurs synthétiques sur le système éducatif français. La structure d'analyse de cette publication, inchangée depuis 1991, permet de prendre la mesure des efforts entrepris en matière d'éducation et de formation, des résultats obtenus et des progrès qui restent à accomplir.

e-ISSN 2431-5559

En savoir plus sur les missions de la DEPP

Restez informés
↳ Consulter l'actualité de la DEPP et s'abonner à la liste de diffusion

VIGIPIRATE
SECURITE RENFORCEE
RISQUE ATTENTAT

DISPOSITIF VIGIPIRATE
↳ Consignes de sécurité

NOUS SUIVRE

NOUS CONTACTER

VOUS AVEZ UNE QUESTION ?

CONTACTEZ-NOUS

ACCESSIBILITE TÉLÉPHONE
SOURCES OUVERTES/LENDIGANTS

Αρχεία των 29 δεικτών προηγούμενων ετών

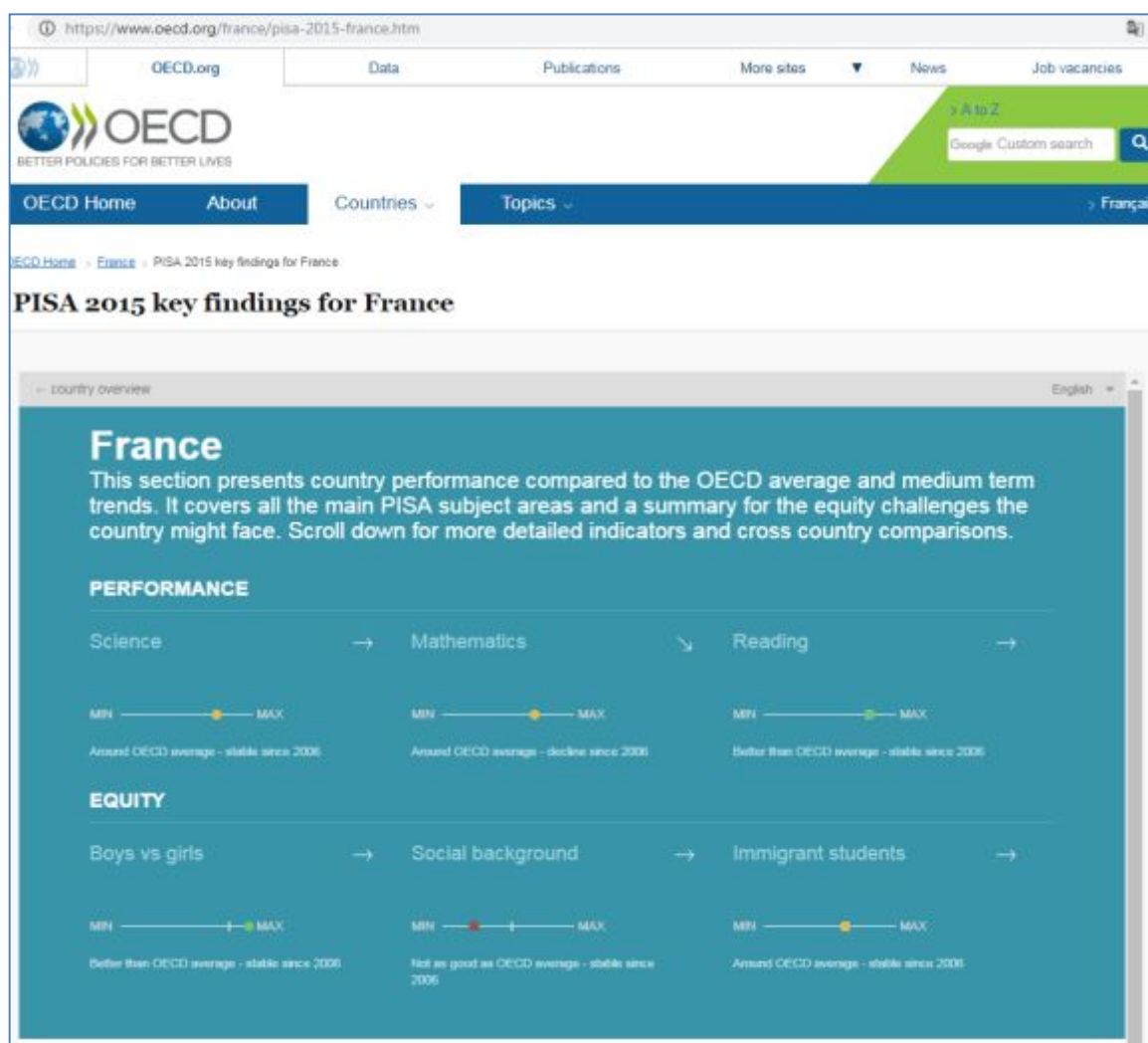
Mise à jour : décembre 2018

Εικόνα 2.45: Η ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας με τα αρχεία των 29 δεικτών του DEPP έτους 2018

2.3.5 Η ποιότητα των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος στην Γαλλία

Οι επιδόσεις των Γάλλων μαθητών στον διαγωνισμό PISA

Στον πίνακα 6 του παραρτήματος 1 φαίνονται οι επιδόσεις των μαθητών στον τελευταίο διαγωνισμό PISA που υλοποιήθηκε το 2015 και στην εικόνα 2.46 παρακάτω η συγκριτική τους σχέση με τα αποτελέσματα του διαγωνισμού PISA 2006 αλλά και η εικόνα των εκπαιδευτικών ανισοτήτων στο Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Εικόνα 2.46: Συγκριτικές επιδόσεις Γάλλων μαθητών στο διαγωνισμό PISA 2015.⁹³

Οι επιδόσεις των Γάλλων μαθητών είναι ελαφρά πάνω από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Στις Επιστήμες η επίδοση των Γάλλων μαθητών είναι **495** (ΜΟ ΟΟΣΑ 493) και είναι ακριβώς η ίδια με την επίδοση στον διαγωνισμό του 2012, στην Ανάγνωση

⁹³ <https://www.oecd.org/france/pisa-2015-france.htm>

499 (ΜΟ ΟΟΣΑ 493) αυξημένη κατά 2 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2012 και στα Μαθηματικά **493** (ΜΟ ΟΟΣΑ 490) μειωμένη κατά 4 μονάδες σε σχέση με το 2012.

Στον πίνακα 7 του παραρτήματος 1 φαίνονται οι επιδόσεις των Γάλλων μαθητών στον διαγωνισμό PISA 2018. Συγκεκριμένα στις Επιστήμες η επίδοσή τους είναι **493** (ΜΟ ΟΟΣΑ 489) μειωμένη κατά 2 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2015, στην Ανάγνωση **493** (ΜΟ ΟΟΣΑ 487) μειωμένη κατά 6 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2015 και στα Μαθηματικά **495** (ΜΟ ΟΟΣΑ 489) αυξημένη κατά 2 μονάδες σε σχέση με το 2015.

Ποσοστό μαθητών που απορροφώνται από την αγορά εργασίας.

Οι απόφοιτοι του εκπαιδευτικού συστήματος στην Γαλλία δεν παρουσιάζουν ικανοποιητικό βαθμό απορρόφησης στην αγορά εργασίας και είναι λίγο κάτω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Συγκεκριμένα οι απόφοιτοι του Γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος, των εκπαιδευτικών επιπέδων δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και κατόχων μεταπτυχιακών και διδακτορικών τίτλων σπουδών (ISCED 3-8), απορροφήθηκαν από την αγορά εργασίας σε ένα έως τρία χρόνια από την αποφοίτησή τους σε ποσοστό **77,7 %** το 2018, έναντι **81,6%** του ΜΟ της ΕΕ. Μια πρώτη ανάγνωση των στοιχείων του πίνακα, δείχνει ότι το πρόβλημα εντοπίζεται περισσότερο στους απόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και δυσκολεύει την επίτευξη του στόχου της Ε.Ε. για το 2020 που είναι η απορρόφηση των αποφοίτων από την αγορά εργασίας σε ποσοστό **82%** (πίνακας 5 του παραρτήματος 1). Πιο αναλυτικά, τα αντίστοιχα στοιχεία απορρόφησης αποφοίτων στην αγορά εργασίας ανά βαθμίδα εκπαίδευσης σε ένα έως τρία χρόνια από την αποφοίτησή τους την τελευταία δεκαετία περίπου φαίνονται παρακάτω στον πίνακα 2.31.

Πίνακας 2.31: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών εύρεσης εργασίας αποφοίτων εκπαιδευτικών συστημάτων Γαλλίας και Ε.Ε.⁹⁴

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Γαλλία	Ε. Ε.	Γαλλία	Ε. Ε.	Γαλλία	Ε. Ε.	Γαλλία
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 3-8	78,3 %	77,3 %	76 %	75,2 %	80,2 %	74,4 %	81,6 %	77,7 %
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 3-4	72,5 %	69 %	70,7 %	66,7 %	74,1 %	61,6 %	76,8 %	68 %

⁹⁴ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 5-8	83,8 %	83,4 %	80,5 %	80,4 %	84,9 %	83 %	85,5 %	84,4 %
------------------------------------	--------	--------	--------	--------	--------	------	--------	--------

Η σχολική διαρροή στο Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαιδευτικής ζωής στην Γαλλία κινείται σε αρκετά χαμηλά επίπεδα, σε ποσοστό **8,9%** του μαθητικού πληθυσμού για το 2018, έναντι **10,6%** του αντίστοιχου Ευρωπαϊκού μέσου όρου, ικανοποιώντας ήδη το στόχο της ΕΕ για το 2020 σχετικά με την σχολική διαρροή, που είναι το **10%** (πίνακας 5 του παραρτήματος 1) του μαθητικού δυναμικού. Πιο αναλυτικά, τα αντίστοιχα στοιχεία σχολικής διαρροής, αν διακρίνουμε τους σπουδαστές σε Γάλλους και αλλοδαπούς για τα έτη 2009, 2014, 2017 και 2018 φαίνονται στον πίνακα 2.32 που ακολουθεί.

Πίνακας 2.32: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών σχολικής διαρροής εκπαιδευτικών συστημάτων Γαλλίας και Ε.Ε.⁹⁵

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Γαλλία	Ε. Ε.	Γαλλία	Ε. Ε.	Γαλλία	Ε. Ε.	Γαλλία
Συνολικά	14,2 %	12,4 %	11,2 %	9 %	10,6 %	8,9 %	10,6 %	8,9 %
Γηγενείς	13,1 %	11,6 %	10,4 %	8,6 %	9,6 %	8,3 %	9,5 %	8,4 %
Αλλοδαποί	26,1 %	24,3 %	20,2 %	15,5 %	19,4 %	15,5 %	20,2 %	15 %

Υψηλές και χαμηλές επιδόσεις μαθητών

Δεν είναι ικανοποιητικά τα ποσοστά των μαθητών που υστερούν στα Μαθηματικά, την Ανάγνωση και τις Επιστήμες στην Γαλλία και σε όλες περιπτώσεις είναι λίγο πάνω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Στον πίνακα 2.33 φαίνονται τα ποσοστά των μαθητών που υστερούν στα τρία βασικά γνωστικά αντικείμενα στην Γαλλία σε σύγκριση με τους αντίστοιχους μέσους όρους των χωρών της Ε.Ε στα έτη 2009, 2012, 2015 (αντίστοιχοι διαγωνισμοί PISA). Είναι φανερό ότι το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να βελτιώσει αισθητά τις επιδόσεις των μαθητών, για

⁹⁵ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

να καλύψει το στόχο που έχει θέσει η Ε.Ε. για το 2020, στους δείκτες υστέρησης των τριών βασικών γνωστικών αντικειμένων με μέγιστη τιμή για το καθένα από αυτά το **15 %** (πίνακας 5 του παραρτήματος 1).

Πίνακας 2.33: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών χαμηλών επιδόσεων μαθητών στα βασικά γνωστικά αντικείμενα.⁹⁶

Έτος	2009		2012		2015	
	Ε. Ε.	Γαλλία	Ε. Ε.	Γαλλία	Ε. Ε.	Γαλλία
Ανάγνωση	19,5 %	19,8 %	17,8 %	18,9 %	19,7 %	21,5 %
Μαθηματικά	22,3 %	22,5 %	22,1 %	22,4 %	22,2 %	23,5 %
Φυσικές Επιστήμες	17,7 %	19,3 %	16,6 %	18,7 %	20,6 %	22,1 %

Στον διαγωνισμό PISA 2018, το ποσοστό των Γάλλων μαθητών με υψηλές επιδόσεις (επίπεδα 5 και 6, όπως φαίνονται στους πίνακες 7, 8, 9 και 10 του παραρτήματος 1), σε ένα τουλάχιστον από τα τρία γνωστικά αντικείμενα είναι **15,9%**, οριακά μεγαλύτερο από το μέσο όρο των διαγωνιζομένων χωρών του ΟΟΣΑ, που είναι **15,7%**.

Επίσης, στο διαγωνισμό PISA 2018, το ποσοστό των Γάλλων μαθητών με χαμηλές επιδόσεις και στα τρία γνωστικά αντικείμενα, δηλαδή κάτω από το επίπεδο 2, είναι **12,5%** ελαφρά μικρότερο από το **13,4%** που είναι ο μέσος όρος των χωρών του ΟΟΣΑ που συμμετείχαν στο διαγωνισμό (πίνακες 7, 8, 9 και 10 του παραρτήματος 1).

Συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης

Η Γαλλία παρουσιάζει μεγάλα ποσοστά ενηλίκων που συμμετέχουν στη Δια Βίου Μάθηση και δείχνουν την οργανωμένη προσπάθεια ένταξης και επανένταξης των ενηλίκων στην αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα το 2018 το ποσοστό ενηλίκων στην Γαλλία που παρακολούθησε προγράμματα εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-64 ετών σε όλο το εκπαιδευτικό φάσμα (ISCED 0-8) ήταν **18,6%** όταν ο αντίστοιχος Ευρωπαϊκός μέσος όρος ήταν **11,1%**. Ήδη έχει καλυφθεί ο στόχος της Ε.Ε. για το 2020 που είναι **15 %** για αυτό τον εκπαιδευτικό δείκτη (πίνακας 5 του παραρτήματος 1). Στον πίνακα 2.34 που ακολουθεί φαίνονται τα ποσοστά των ενηλίκων (από 25

⁹⁶ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

έως 64 ετών), απόφοιτοι όλων των επιπέδων (ISCED 0-8), που παρακολούθησαν προγράμματα Δια Βίου Μάθησης στην Γαλλία την τελευταία δεκαετία περίπου.

Πίνακας 2.34: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών συμμετοχής ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης στην Γαλλία⁹⁷

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	E. E.	Γαλλία	E. E.	Γαλλία	E. E.	Γαλλία	E. E.	Γαλλία
Ποσοστό ενηλίκων που παρακολούθησε προγράμματα μάθησης	9,5 %	5,7 %	10,8 %	18,4 %	10,9 %	18,7 %	11,1 %	18,6 %

Πίνακας 2.35: Βασικοί δείκτες Γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος⁹⁸

102 FRANCE			European Commission			
1. Key indicators						
		France		EU average		
		2014	2017	2014	2017	
Education and training 2020 benchmarks						
Early leavers from education and training (age 18-24)		9.0%	8.9%	11.2%	10.6%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)		43.7%	44.3%	37.9%	39.9%	
Early childhood education and care (from age 4 to starting age of compulsory primary education)		100.0% ¹³	100.0% ¹⁰	94.2% ¹³	95.3% ¹⁶	
Proportion of 15 year-olds underachieving in:	Reading	18.9% ¹²	21.5% ¹⁵	17.8% ¹²	19.7% ¹⁵	
	Maths	22.4% ¹²	23.5% ¹⁵	22.1% ¹²	22.2% ¹⁵	
	Science	18.7% ¹²	22.1% ¹⁵	16.6% ¹²	20.6% ¹⁵	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)	75.2%	74.4%	76.0%	80.2%	
Adult participation in learning (age 25-64)	ISCED 0-8 (total)	18.4%	18.7%	10.8%	10.9%	
Learning mobility	Degree mobile graduates (ISCED 5-8)	:	2.9% ¹⁶	:	3.1% ¹⁶	
	Credit mobile graduates (ISCED 5-8)	:	13.2% ¹⁶	:	7.6% ¹⁶	
Other contextual indicators						
Education investment	Public expenditure on education as a percentage of GDP	5.5%	5.4% ^{16,F}	4.9%	4.7% ¹⁶	
	Expenditure on public and private institutions per student in € PPS	ISCED 1-2	€6 378	€6 587 ¹⁵	€6 494 ^F	: ¹⁵
		ISCED 3-4	€10 147	€10 415 ¹⁵	€7 741 ^F	: ¹⁵
	ISCED 5-8	€12 058	€12 382 ¹⁵	€11 187 ^F	: ¹⁵	
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born	8.6%	8.3%	10.4%	9.6%	
	Foreign-born	15.5%	15.5%	20.2%	19.4%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born	44.4%	45.4%	38.6%	40.6%	
	Foreign-born	38.5%	38.1%	34.3%	36.3%	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4	66.7%	61.6%	70.7%	74.1%	
	ISCED 5-8	80.4%	83.0%	80.5%	84.9%	

⁹⁷ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

⁹⁸ Education and Training Monitor 2018 Country Analysis.

Πίνακας 2.36: Βασικοί δείκτες του Γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος⁹⁹

European Commission		FRANCE		3	
1. Key indicators					
		France		EU average	
		2009	2018	2009	2018
Education and training 2020 benchmarks					
Early leavers from education and training (age 18-24)		12.4%	8.9%	14.2%	10.6%
Tertiary educational attainment (age 30-34)		43.0%	46.2%	32.3%	40.7%
Early childhood education and care (from age 4 to starting age of compulsory primary education)		100.0%	100.0% ^{17,d}	90.8%	95.4% ^{17,d}
Proportion of 15 year-olds underachieving in:	Reading	19.8%	21.5% ¹⁵	19.5% ^{EU07}	19.7% ¹⁵
	Maths	22.5%	23.5% ¹⁵	22.3% ^{EU07}	22.2% ¹⁵
	Science	19.3%	22.1% ¹⁵	17.7% ^{EU07}	20.6% ¹⁵
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)	77.3%	77.7%	78.3%	81.6%
Adult participation in learning (age 25-64)	ISCED 0-8 (total)	5.7%	18.6%	9.5%	11.1%
Learning mobility	Degree-mobile graduates (ISCED 5-8)	:	3.4% ¹⁷	:	3.6% ¹⁷
	Credit-mobile graduates (ISCED 5-8)	:	14.6% ¹⁷	:	8.0% ¹⁷
Other contextual indicators					
Public expenditure on education as a percentage of GDP		5.7%	5.4% ¹⁷	5.2%	4.6% ¹⁷
Education investment	ISCED 0	€5 101 ¹²	€5 939 ¹⁶	:	€6 111 ^{15,d}
	ISCED 1	€5 171 ¹²	€5 532 ¹⁶	€5 812 ^{12,d}	€6 248 ^{15,d}
	ISCED 2	€7 322 ¹²	€7 731 ¹⁶	€6 937 ^{12,d}	€7 243 ^{15,d}
	ISCED 3-4	€9 895 ^{12,d}	€10 202 ¹⁵	:	€7 730 ^{14,d}
	ISCED 5-8	€11 556 ¹²	€11 771 ¹⁶	€10 549 ^{12,d}	€11 413 ^{15,d}
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born	11.6%	8.4%	13.1%	9.5%
	Foreign-born	24.3%	15.0%	26.1%	20.2%
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born	44.3%	47.2%	33.1%	41.3%
	Foreign-born	34.1%	40.4%	27.7%	37.8%
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4	69.0%	68.0%	72.5%	76.8%
	ISCED 5-8	83.4%	84.4%	83.8%	85.5%

Sources: Eurostat; OECD (PISA); Learning mobility figures are calculated by the European Commission's Joint Research Centre from UOE data. Further information can be found in Annex I and in Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor). Notes: The EU's 2009 PISA averages do not include Cyprus; d = definition differs, : = not available, 12=2012, 14= 2014, 15 = 2015, 16=2016, 17 = 2017.

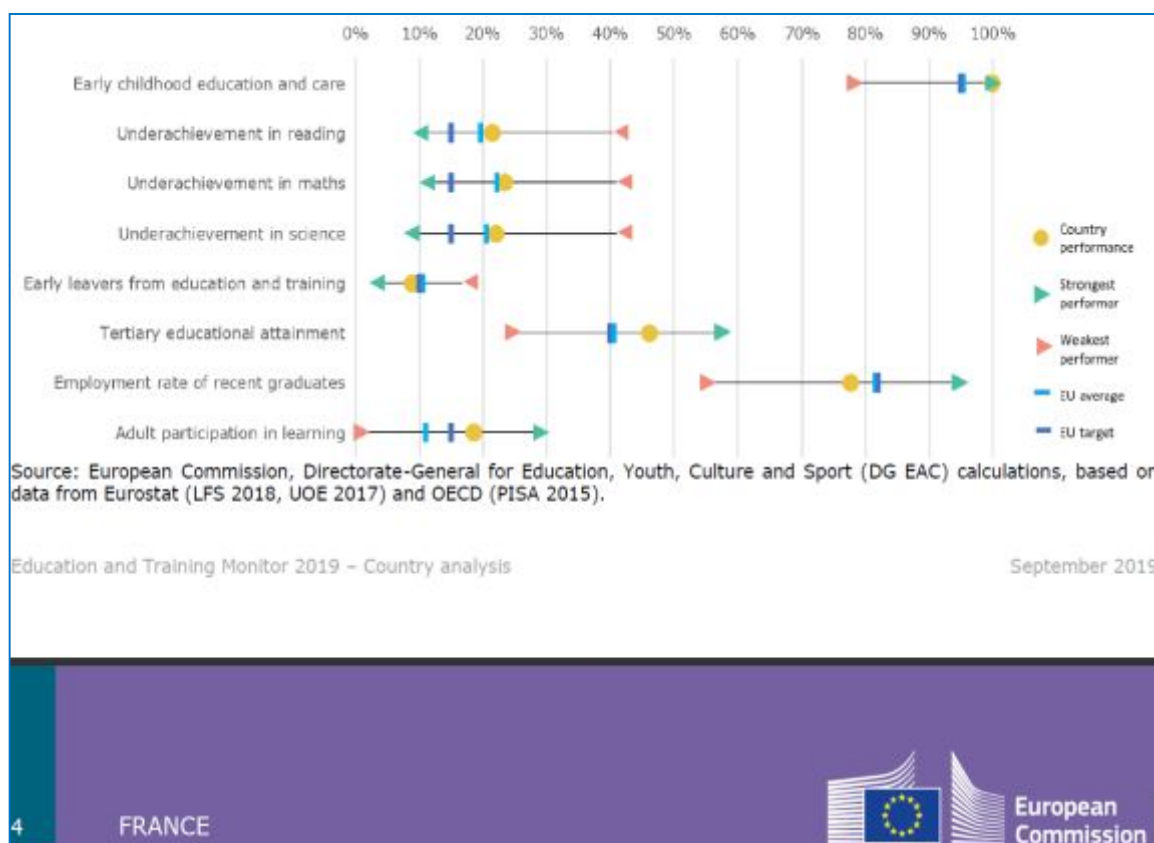
2.3.6 Γενικά συμπεράσματα για το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα

Ανακεφαλαιώνοντας μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι **ανοικτό και διαθέσιμο σε όλους**, χωρίς φραγμούς, ταξικούς, οικονομικούς, κοινωνικούς ή φυλετικούς με μοναδικά όρια αυτά των ατομικών ικανοτήτων των μαθητών.

✓ Οι **δαπάνες για την εκπαίδευση** παραμένουν σταθερές τα τελευταία χρόνια και κοντά στο μέσο όρο της ΕΕ, όμως οι επιδόσεις των Γάλλων μαθητών από τη μια

⁹⁹ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis.

πλευρά είναι ικανοποιητικές (διαγωνισμός PISA) αλλά από την άλλη οι Γάλλοι μαθητές παρουσιάζουν ανησυχητικά ποσοστά μαθητικού δυναμικού που δείχνει υστέρηση στα Μαθηματικά στην Ανάγνωση και τις Επιστήμες. Η κοινωνική και ανθρωπιστική διάσταση της εκπαίδευσης είναι στις προτεραιότητες του Γαλλικού κράτους, αφού τη θεωρεί ύψιστο κοινωνικό αγαθό, προσβάσιμο σε όλους και παρέχεται δωρεάν στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση υποστηριζόμενη και από κοινωνική επιδοματική πολιτική στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση συμπεριλαμβάνοντας και μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές παρέχεται έναντι μικρών και συμβολικών διδάκτρων.

Γράφημα 2.14: Συγκριτικό γράφημα εκπαιδευτικών δεικτών της Γαλλίας και χωρών της Ε.Ε. και του ΟΟΣΑ¹⁰⁰

✓ Η απορρόφηση από την αγορά εργασίας των αποφοίτων κινείται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα και αυτό οφείλεται πιθανότατα στην χαλαρή σχέση της εκπαίδευσης από τη μία και της εύρωστης και καλά δομημένης Γαλλικής οικονομίας και αγοράς εργασίας από την άλλη. Το ποσοστό απορρόφησης από την αγορά εργασίας, είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό για τους απόφοιτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το οποίο παρουσιάζει πτωτικές τάσεις με αρνητική εικόνα την τριετία 2014-2017. Ίσως δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι στην δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση η Γαλλία παρουσιάζει χαμηλό ποσοστό μαθητικού δυναμικού στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.) όπως φαίνεται στο γράφημα 1 του

¹⁰⁰ Education and Training MONITOR 2019, European Commission

παραρτήματος 1 και κάτω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο με μικρά ποσοστά ακόμη και στα σχολεία που ακολουθούν τη διττή μορφή εκπαίδευσης (διδασκαλία και εργασία – μαθητεία). Όπως φαίνεται στο ίδιο γράφημα, μόνο το 40% περίπου του μαθητικού δυναμικού στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρακολουθεί σχολεία της Ε.Ε.Κ..

✓ **Οι ψηφιακές δυνατότητες που παρέχονται στην εκπαίδευση των Γάλλων μαθητών** είναι οριακά επαρκείς, κάτω όμως από το μέσο όρο της ΕΕ.

✓ **Η μαθητική διαρροή** κινείται γενικά σε χαμηλά επίπεδα και κάτω του Ευρωπαϊκού μέσου όρου.

✓ **Η συμμετοχή ενηλίκων στην εκπαίδευση** είναι μεγάλη και πάνω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο.

✓ Έχει δοθεί μεγάλη βαρύτητα στην **επιλογή, εκπαίδευση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών**. Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου στην Γαλλία είναι υποχρεωτική, συνεχής, μεθοδική, εσωτερική και εξωτερική.

✓ Η **φοίτηση των μαθητών στην δευτεροβάθμια Ε.Ε.Κ.**, φαίνεται ότι έχει σχέση με το εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων, αφού σε σχετική έρευνα του ΟΟΣΑ (Education At a Glance 2018)¹⁰¹, το 87% των μαθητών της δεν έχει γονέα απόφοιτο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όμως, στην ίδια έρευνα, στην Γαλλία ο λόγος εκπαιδευτικών και μαθητών στην Ε.Ε.Κ. είναι 1:9, σε σχέση με το 1:13 που είναι ο αντίστοιχος μέσος όρος των χωρών του ΟΟΣΑ αλλά και η αναλογία της Γαλλικής δευτεροβάθμιας Γενικής εκπαίδευσης.

✓ Παράδοξο φαίνεται και το γεγονός ότι ο Γάλλος διευθυντής Δημοτικού σχολείου στη Γαλλία, αμείβεται μόλις κατά 7% παραπάνω από τον αντίστοιχο απλό δάσκαλο, ενώ ο συνάδελφος του διευθυντής σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αμείβεται κατά 70% περισσότερο, δημιουργώντας το μεγαλύτερο χάσμα στις χώρες του ΟΟΣΑ.

Σύμφωνα με τα παραπάνω διαπιστωμένα στοιχεία, επιδόσεις και χαρακτηριστικά του Γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος και σε μια προσπάθεια προσέγγισης κάτω από το πρίσμα κριτηρίων που αποτυπώνουν την επίτευξη του στόχου του, των βασικών αξιών του, των δραστηριοτήτων συνεχούς βελτίωσης του σύμφωνα με τη δομή της μεθόδου Balanced Scorecard, καταρτίστηκε ο πίνακας 2.37.

Πίνακας 2.37: Οι επιδόσεις του Γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος

	Δείκτες – Κριτήρια Χαρακτηριστικά	Γαλλία	ΟΟΣΑ / ΕΕ 28
Χρηματοοικονομική πτυχή (financial aspect)	Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης (% ΑΕΠ) ¹⁰²	5,4% (+0,7%)	4,6%
	Ετήσια δαπάνη ανά μαθητή/φοιτητή	8.235 € (+486 €)	7.749 €

¹⁰¹ OECD EAG 2018

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=FRA&treshold=10&topic=EO>

¹⁰² Αφορούν το έτος 2017

	Δαπάνες ανά κατηγορία	Μισθοδοσία εργαζομένων	70% (+12%)	58%
		Ενδιάμεση Ανάλωση	9% (-11%)	20%
		Ακαθάριστες Επενδύσεις	6% (-7%)	13%
		Ποσοστό Δημοσίων Επενδύσεων	8% (-1%)	9%
Πτυχή Ωφελουμένων (customer benefits)	Ποσοστό νέων που βρήκαν εργασία έπειτα από την αποφοίτησή τους ¹⁰³		77,7 % (-3,9%)	81,6%
	Επιδόσεις μαθητών σε διεθνείς αξιολογήσεις (PISA) ¹⁰⁴	M.O. Επιδόσεων PISA 2018	494 (+1,2%)	488
		M.O. ποσοστών Υστέρησης	22,4% (+1,6%)	20,8%
		Υψηλές Επιδόσεις	15,9% 0,2%	15,7%
		Χαμηλές Επιδόσεις	12,5% (-0,9%)	13,4 %
	Σχολική διαρροή, πρόωρη εγκατάλειψη εκπαίδευσης ¹⁰⁵		8,9% (-1,7%)	10,6%
Μάθηση και ανάπτυξη (learning and growth)	Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ¹⁰⁶		55 %	
	Υποδομές και τεχνολογικά – εποπτικά μέσα ¹⁰⁷		42,3% (-8,9%)	51,2%
	Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση (δια βίου μάθηση) ¹⁰⁸		18,6% (+7,5%)	11,1%
	Σχολική διαρροή, πρόωρη εγκατάλειψη εκπαίδευσης ¹⁰⁹		8,9% (-1,7%)	10,6%
Εσωτερικές διαδικασίες (internal process)	Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου ¹¹⁰		70%	
	Η διοικητική δομή και διάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος ¹¹¹		62%	

¹⁰³ Αφορούν το έτος 2018

¹⁰⁴ PISA 2015 και PISA 2018

¹⁰⁵ Αφορούν το έτος 2018

¹⁰⁶ Συνεκτιμήθηκε από την διαθεσιμότητα μορφών επιμορφωτικών δράσεων και ενεργειών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (10 δράσεις από δίκτυο Ευρυδίκη) και δείκτες CPD (από δίκτυο TALIS 2018) για τους Γάλλους εκπαιδευτικούς για την επιμόρφωσή και την επαγγελματική τους εξέλιξη. Μέγιστη τιμή 100%.

¹⁰⁷ Συνεκτιμήθηκαν και εξήχθησαν οι μέσοι όροι διαφόρων υποκριτηρίων χρήσης ΤΠΕ (χαρακτηριστικών) στα σχολεία: ψηφιακός εξοπλισμός, σύνδεση και ταχύτητα διαδικτύου.

¹⁰⁸ Αφορούν το έτος 2018

¹⁰⁹ Αφορούν το έτος 2018

¹¹⁰ Συνεκτιμήθηκαν το είδος της αξιολόγησης (εσωτερική ή εξωτερική ή μικτή) και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της στη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής.

¹¹¹ Συνεκτιμήθηκαν η πληρότητα και το πλήθος των εκπαιδευτικών διαδρομών που προσφέρονται στους μαθητές και ο βαθμός αυτονομίας του σχολείου.

2.4 Το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η Γερμανία είναι κράτος της Βόρειας Ευρώπης, όπως φαίνεται και στον παρακάτω χάρτη. Έχει έκταση 357.386 Km² και πληθυσμό 83.019.200 κάτοικους, σύμφωνα με εκτίμηση της Γερμανικής στατιστικής υπηρεσίας για το 2018 (42 εκατομμύρια είναι οι γυναίκες και 41 εκατομμύρια οι άνδρες), αυξημένος κατά σχεδόν 3 εκατομμύρια από την επίσημη απογραφή του 2011. Περίπου 19 εκατομμύρια κατοίκων έχουν μεταναστευτικό υπόβαθρο, με τους μισούς από αυτούς να έχουν αποκτήσει την Γερμανική υπηκοότητα ενώ οι άλλοι μισοί είναι αλλοδαποί¹¹². Αποτελεί ομοσπονδία δεκαέξι ομόσπονδων κρατιδίων, τα λεγόμενα Bundesländer¹¹³, έντεκα εκ των οποίων προέρχονται από την πρώην Δυτική και πέντε από την πρώην Ανατολική Γερμανία. Το κάθε ομόσπονδο κρατίδιο έχει τη δική του κυβέρνηση και το δικό του κοινοβούλιο, τον δικό του πρωθυπουργό (Ministerpräsident) καθώς και τα δικά του σύμβολα (σημαία, εθνόσημο). Ορισμένα μάλιστα έχουν το δικό τους εθνικό ύμνο, όπως π.χ. η Βαυαρία. Από τα δεκαέξι ομόσπονδα κρατίδια, τα τρία αποτελούν κράτη - πόλεις. Αυτά είναι η πρωτεύουσα Βερολίνο, η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη και κύριο λιμάνι της χώρας το Αμβούργο, καθώς και η Βρέμη. Με τη μορφή αυτή το Γερμανικό κράτος υπάρχει εδώ και 30 χρόνια περίπου, όταν επανενώθηκαν τα δυο μέρη, που είχαν διαχωριστεί μετά από το τέλος του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου στην Ευρώπη έπειτα από μια περίοδο Συμμαχικής κατοχής, η Δυτική Γερμανία και η Ανατολική Γερμανία. Στις 3 Οκτωβρίου του 1990, η χώρα επανενώθηκε.

Επίσημη γλώσσα είναι τα Γερμανικά, ενώ στη Γερμανία ζουν 23,8 εκατομμύρια Καθολικοί και 22,3 εκατομμύρια Προτεστάντες, αλλά και Μουσουλμάνοι, Ευαγγελιστές κλπ. Επίσημα το Γερμανικό κράτος δεν δηλώνει θρησκεία αλλά εγγυάται την ελευθερία της συνείδησης και της πίστης, θρησκευτικής ή ιδεολογικής.

Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, η Γερμανία διαμορφώθηκε σε περιφερειακό επίπεδο και για διοικητικούς σκοπούς ως εξής:

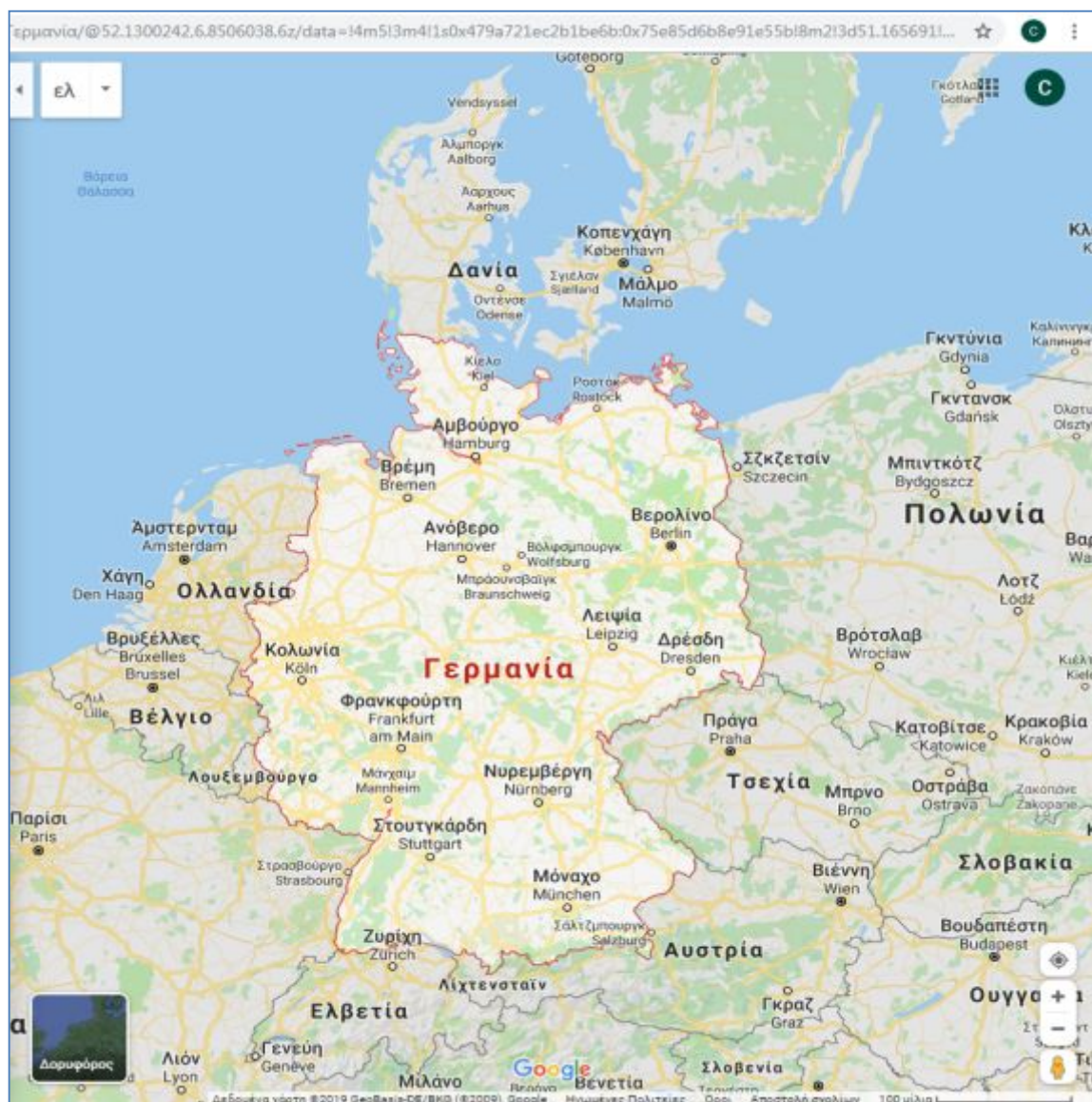
- ✓ Διατήρησε τα 16 ομόσπονδα κρατίδια (συμπεριλαμβανομένων των τριών πόλεων),
- ✓ Διαιρέθηκε σε 19 διοικητικές Περιφέρειες (Regierungsbezirke),
- ✓ Διαιρέθηκε σε 401 Συνοικίες (Kreise) περιλαμβάνοντας και 107 δήμους με την ιδιότητα της περιφέρειας (kreisfreie Städte)
- ✓ Διαιρέθηκε σε 294 Αγροτικές περιοχές (Landkreise), και
- ✓ Διαιρέθηκε σε 11.059 Δήμους (Gemeinden)

Σήμερα η Γερμανία είναι μια μεγάλη παγκόσμια οικονομική δύναμη έχοντας το 4^ο υψηλότερο ΑΕΠ παγκοσμίως είναι η 3^η χώρα σε εξαγωγές αλλά και σε εισαγωγές, ενώ είναι αδιαμφισβήτητος ηγέτης σε τεχνολογικούς και βιομηχανικούς τομείς. Είναι μια ανεπτυγμένη χώρα με πολύ υψηλή ποιότητα ζωής σε μία εξειδικευμένη και παραγωγική κοινωνία. Χαρακτηρίζεται από υψηλό επίπεδο κοινωνικής ασφάλισης, ένα πολύ καλό σύστημα υγείας και παιδείας και διακρίνεται για την περιβαλλοντική προστασία. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ήταν ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) το 1957 και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

¹¹² https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/political-social-and-economic-background-and-trends-31_en

¹¹³ <https://el.wikipedia.org/wiki/Γερμανία>

(ΕΕ) το 1993. Είναι ένα από τα πέντε ιδρυτικά μέλη της Ζώνης Σένγκεν το 1985 και είναι επίσης ιδρυτικό μέλος της Ευρωζώνης το 1999. Η Γερμανία είναι μέλος των Ηνωμένων Εθνών, του ΝΑΤΟ, των G8 και G20 και του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Η εθνική στρατιωτική δαπάνη είναι η 9η μεγαλύτερη παγκοσμίως. Γνωστή για την πλούσια πολιτισμική της ιστορία, η Γερμανία είναι η πατρίδα σημαντικών και επιτυχημένων καλλιτεχνών, φιλόσοφων, μουσικών, αθλητών, επιχειρηματιών, επιστημόνων, μηχανικών και εφευρετών.

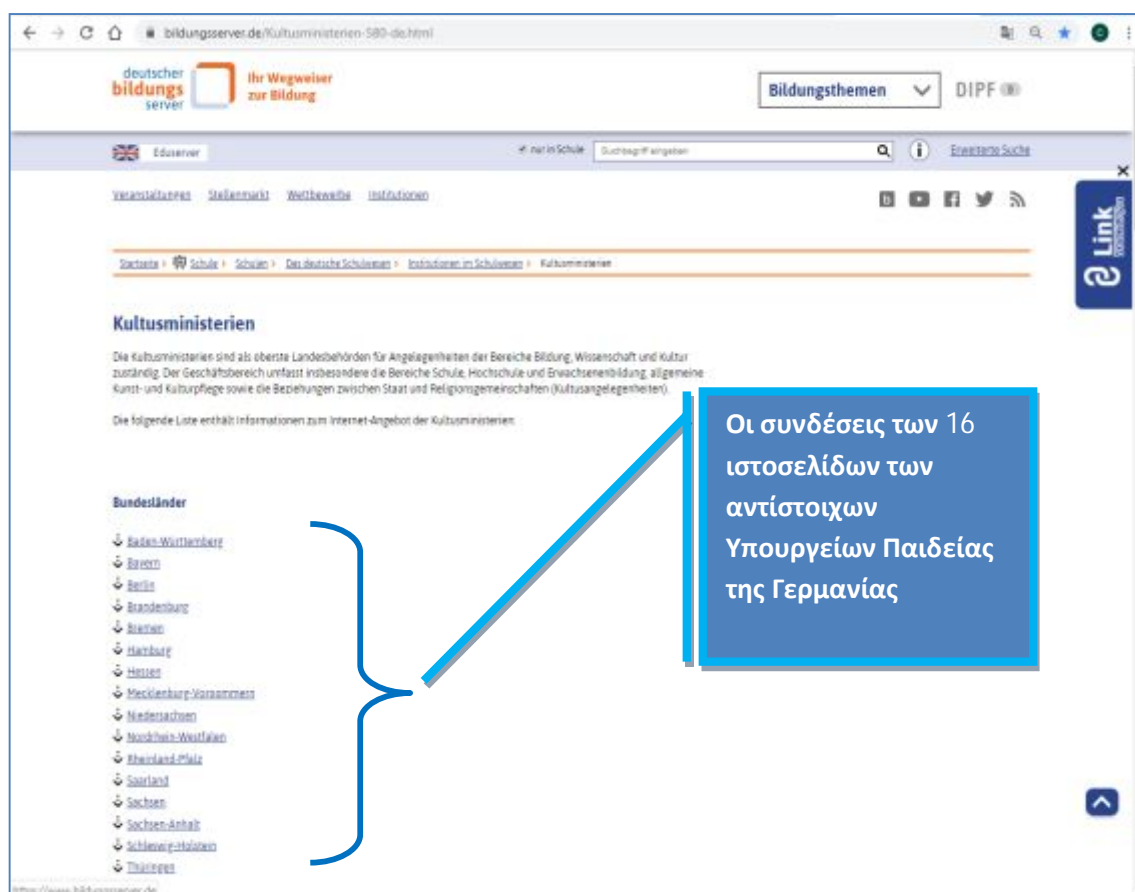
Εικόνα 2.47: Ευρωπαϊκός χάρτης Google

Η Γερμανία είναι μια σχετικά πλούσια χώρα με κατά κεφαλή ΑΕΠ 35.900 € για το 2018 (πίνακας 1 του παραρτήματος 1). Καλύτερη εικόνα του βιοτικού επιπέδου των Γερμανών, αλλά και των υπόλοιπων Ευρωπαίων, δίνει η κατάταξη που έχει κάνει η Eurostat για τις Ευρωπαϊκές χώρες με βάση τις μονάδες αγοραστικής δύναμης (ΜΑΔ) στην οποία η Γερμανία είναι αρκετά ψηλά στον πίνακα με ΜΑΔ ίσο με 123 (πίνακας 3 του παραρτήματος 1) σύμφωνα με τα στοιχεία Ιουνίου 2019 (ΜΑΔ =100 είναι ο

μέσος όρος της ΕΕ). Η ανεργία στην Γερμανία είναι πολύ χαμηλή, συγκεκριμένα κυμαινόταν σύμφωνα με τα στοιχεία Ιουνίου 2019 από την Eurostat στο 3,1% (πίνακας 2 του παραρτήματος 1).

2.4.1 Η δομή και η οργάνωση του Γερμανικού εκπαιδευτικού συστήματος

Η ευθύνη και η διαχείριση του Γερμανικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι οριοθετημένη σε διάφορα επίπεδα μεταξύ της ομοσπονδιακής κυβέρνησης από τη μία και των 16 κρατιδίων από την άλλη. Είναι σαν να συνυπάρχουν 16 διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα σε μια χώρα. Το κάθε κρατίδιο έχει συστήσει δική του κυβέρνηση και βέβαια και δικό του υπουργείο Παιδείας. Στην εικόνα 2.48 (στιγμιότυπο ιστοσελίδας) φαίνονται οι συνδέσεις για τα 16 Υπουργεία Παιδείας των κρατιδίων (από τον Γερμανικό εκπαιδευτικό διακομιστή)

Εικόνα 2.48: Γερμανικός εκπαιδευτικός διακομιστής¹¹⁴

Ταυτόχρονα υπάρχει το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας (BMBF - Bundesministerium für Bildung und Forschung), το οποίο έχει διακριτές αρμοδιότητες και διαμορφώνει την εκπαιδευτική πολιτική, παράγει και αυτό εκπαιδευτική νομοθεσία, συντονίζει τα Υπουργεία Παιδείας των κρατιδίων, έχει την

¹¹⁴ <https://www.bildungserver.de/Kultusministerien-580-de.html>

ευθύνη της Επαγγελματικής Κατάρτισης και της Δια Βίου μάθησης, ρυθμίζει τις διαδικασίες εισαγωγής των μαθητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, στηρίζει οικονομικά μαθητές και φοιτητές, εκδίδει απολυτήρια και πτυχία κλπ. Είναι γεγονός ότι και τα κρατίδια νομοθετούν σε θέματα εκπαίδευσης και δημιουργούν δική τους εκπαιδευτική πολιτική. Για παράδειγμα, το Δημοτικό σχολείο σε όλη την ομοσπονδία διαρκεί 4 έτη, αλλά στα κρατίδια Βερολίνου και Βρανδεμβούργου διαρκεί 6 έτη. Είναι σημαντικό ότι οι δαπάνες μισθοδοσίας των εκπαιδευτικών, αλλά και των συντάξεών τους βαρύνουν τα κρατίδια.

Στην κατεύθυνση του συντονισμού και της χάραξης κοινής εκπαιδευτικής πολιτικής ήδη από το 1948 δημιουργήθηκε η Διαρκής Σύνοδος των Υπουργών Παιδείας και Πολιτισμού των κρατιδίων.

Στο εικόνα 2.49 φαίνεται η ιστοσελίδα της γραμματείας της Διαρκούς Συνόδου των Υπουργών Παιδείας και Πολιτισμού της Γερμανίας, όπου σε αντίστοιχο άρθρο ανακοινώνεται ότι ο εικονιζόμενος Υπουργός Παιδείας της Έσσης, Καθηγητής Δρ. R. Alexander Lorz, θα προεδρεύει της Συνόδου για το 2019.

Εικόνα 2.49: Η ιστοσελίδα της Διαρκούς Συνόδου των Υπουργών Παιδείας και Πολιτισμού της Γερμανίας¹¹⁵

¹¹⁵ <https://www.kmk.org/> (Ständige Konferenz der Kultusminister der Länder - KMK).

Όταν ανακοινώθηκαν τα αποτελέσματα του 1^{ου} διαγωνισμού PISA 2000 από τον ΟΟΣΑ, η Γερμανική κοινή γνώμη αλλά και ο εκπαιδευτικός κόσμος της σοκαρίστηκε, βλέποντας τις επιδόσεις των Γερμανών μαθητών σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα του διαγωνισμού να κινούνται χαμηλά και κάτω από τον μέσο όρο των συμμετεχόντων χωρών. Μάλιστα επιμέρους στατιστικά του διαγωνισμού έδειξαν ότι το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα χαρακτηρίζεται από ανισότητες και σε καμιά περίπτωση δεν είναι προσβάσιμο στον ίδιο βαθμό από όλους ανεξάρτητα από τη φυλή, την κοινωνική θέση και το οικονομικό υπόβαθρο, όπως πίστευαν μέχρι τότε στην Γερμανία. Όπως ρητά αναφέρεται στο άρθρο 3 παρ.3 του Συντάγματος του 1949 «Κανείς δεν πρέπει να υφίσταται διακρίσεις ή να ευνοείται λόγω του φύλου, της καταγωγής, της φυλής, της γλώσσας, της πατρίδας, της καταγωγής, της θρησκείας, των θρησκευτικών ή πολιτικών αντιλήψεων. Κανείς δεν μπορεί να είναι μειονεκτικός λόγω της αναπηρίας του.»¹¹⁶

Πίνακας 2.38: Τα αποτελέσματα του διαγωνισμού PISA 2000¹¹⁷

z://www.mpib-berlin.mpg.de/Pisa/PISA-2000_Overview.pdf

■ Variation in student performance is comparatively large in Germany. The gap between the lowest and the highest achieving students is larger than in any of the other participating countries (see Table 1).

Reading literacy			Mathematical literacy			Scientific literacy		
Countries	Means (standard errors in parentheses)	Distribution*	Countries	Means (standard errors in parentheses)	Distribution*	Countries	Means (standard errors in parentheses)	Distribution*
Finland	546 (2.6)	291	Japan	557 (5.5)	286	Korea	552 (2.7)	263
Canada	534 (1.6)	310	Korea	547 (2.8)	276	Japan	550 (5.5)	297
New Zealand	529 (2.8)	355	New Zealand	537 (3.1)	325	Finland	538 (2.5)	283
Australia	528 (3.5)	331	Finland	536 (2.2)	264	United Kingdom	532 (2.7)	321
Ireland	527 (3.2)	309	Australia	533 (3.5)	299	Canada	529 (1.6)	290
Korea	525 (2.4)	227	Canada	533 (1.4)	278	New Zealand	528 (2.4)	326
United Kingdom	523 (2.6)	330	Switzerland	529 (4.4)	329	Australia	528 (3.5)	307
Japan	522 (5.2)	284	United Kingdom	529 (2.5)	302	Austria	519 (2.6)	296
Sweden	516 (2.2)	304	Belgium	520 (3.9)	350	Ireland	513 (3.2)	300
Austria	507 (2.4)	307	France	517 (2.7)	292	Sweden	512 (2.5)	303
Belgium	507 (3.6)	351	Austria	515 (2.5)	306	Czech Republic	511 (2.4)	308
Iceland	507 (1.5)	302	Denmark	514 (2.4)	283	France	500 (3.2)	334
Norway	505 (2.8)	340	Iceland	514 (2.3)	277	Norway	500 (2.8)	311
France	505 (2.7)	301	Liechtenstein	514 (7.0)	322	OECD average	500 (0.7)	325
United States	504 (7.0)	349	Sweden	510 (2.5)	309	United States	499 (7.3)	328
OECD average	500 (0.6)	328	Ireland	503 (2.7)	273	Hungary	496 (4.2)	331
Denmark	497 (2.4)	319	OECD average	500 (0.7)	329	Iceland	496 (2.2)	284
Switzerland	494 (4.2)	335	Norway	499 (2.8)	303	Belgium	496 (4.3)	364
Spain	493 (2.7)	276	Czech Republic	498 (2.8)	320	Switzerland	496 (4.4)	324
Czech Republic	492 (2.4)	318	United States	493 (7.6)	325	Spain	491 (3.0)	310
Italy	487 (2.9)	296	Germany	490 (2.5)	338	Germany	487 (2.4)	335
Germany	484 (2.5)	366	Hungary	488 (4.0)	321	Poland	483 (5.1)	313
Liechtenstein	483 (4.1)	316	Russian Federation	478 (5.5)	343	Denmark	481 (2.8)	335
Hungary	480 (4.0)	306	Spain	476 (3.1)	298	Italy	478 (3.1)	318
Poland	479 (4.5)	326	Poland	470 (5.5)	336	Liechtenstein	476 (7.1)	315
Greece	474 (5.0)	320	Latvia	463 (4.5)	337	Greece	461 (4.9)	316
Portugal	470 (4.5)	320	Italy	457 (2.9)	299	Russian Federation	460 (4.7)	327
Russian Federation	462 (4.2)	303	Portugal	454 (4.1)	299	Latvia	460 (5.6)	321
Latvia	458 (5.3)	334	Greece	447 (5.6)	357	Portugal	459 (4.0)	287
Luxembourg	441 (1.6)	325	Luxembourg	446 (2.0)	307	Luxembourg	443 (2.3)	315
Mexico	422 (3.3)	281	Mexico	387 (3.4)	273	Mexico	422 (3.2)	251
Brazil	396 (3.1)	284	Brazil	334 (3.7)	320	Brazil	375 (3.3)	301

* Gap between the scores of the 5% lowest performing students and the 5% highest performing students.

Performance significantly above the OECD average
 Performance does not differ significantly from the OECD average
 Performance significantly below the OECD average

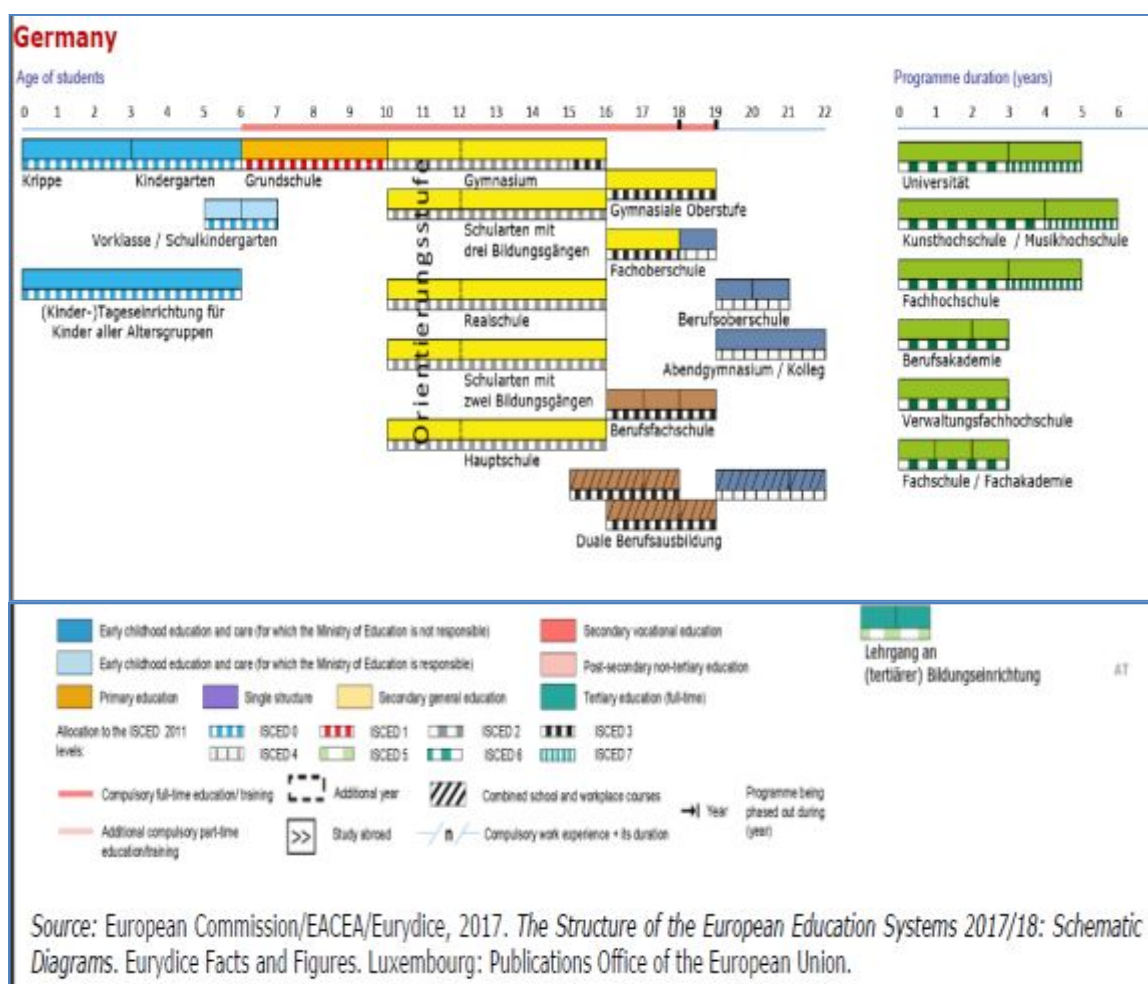
¹¹⁶ <https://www.bundestag.de/gg>

¹¹⁷ https://www.mpib-berlin.mpg.de/Pisa/PISA-2000_Overview.pdf

Στον πίνακα 2.38 των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού PISA 2000, στην στήλη της κατανομής (Distribution) των επιδόσεων των μαθητών, φαίνεται ότι σε όλα τα αντικείμενα της εξέτασης, οι Γερμανοί μαθητές παρουσίασαν τις μεγαλύτερες τιμές εκπαιδευτικής ανισότητας από όλες τις χώρες που συμμετείχαν στον διαγωνισμό (μοναδική εξαίρεση οι επιδόσεις μόνο στα Μαθηματικά των Ελλήνων μαθητών κατατάσσοντας δεύτερους τους Γερμανούς μαθητές).

Σήμερα, σχεδόν 20 χρόνια μετά, πολλά έχουν αλλάξει. Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας διαιρείται σε:¹¹⁸

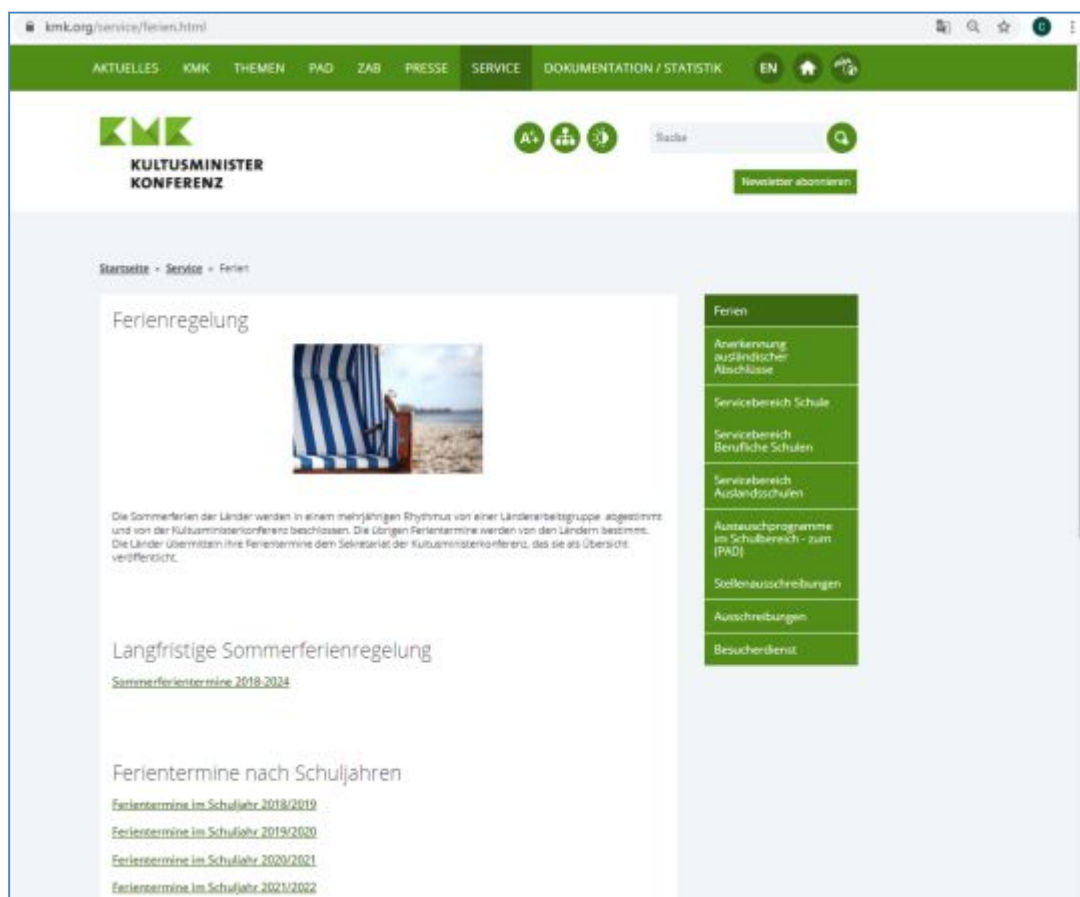
- Προσχολική εκπαίδευση
- Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Τριτοβάθμια εκπαίδευση
- Συνεχιζόμενη εκπαίδευση

Γράφημα 2.15: Η δομή του Γερμανικού εκπαιδευτικού συστήματος. Πηγή: Eurydice

¹¹⁸ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-education-system-and-its-structure-31_en

Η υποχρεωτική εκπαίδευση στη Γερμανία ξεκινά από την ηλικία των 6 ετών στο Δημοτικό και τελειώνει 10 χρόνια αργότερα στο τέλος της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ηλικία των 16 ετών. Υπάρχει συμφωνία μεταξύ των ομόσπονδων κρατιδίων για την έναρξη και λήξη του σχολικού έτους να είναι η 1^η Αυγούστου και η 31^η Ιουλίου αντίστοιχα¹¹⁹, ενώ το διδακτικό έτος ξεκινά στα μέσα Σεπτεμβρίου και λήγει στα μέσα Ιουνίου. Η σχολική βδομάδα είναι εξαήμερη, με δύο Σάββατα ανά μήνα να μην λειτουργούν τα σχολεία. Οι εργάσιμες διδακτικές μέρες είναι 188 το χρόνο που προκύπτουν αν αφαιρεθούν από τις 365 οι 75 ημέρες διακοπών, οι 52 Κυριακές, τα 40 Σάββατα και οι 10 επιπλέον ελεύθερες ημέρες. Οι αργίες δεν είναι ίδιες σε όλα τα κρατίδια. Οι καλοκαιρινές σχολικές διακοπές των ομοσπονδιακών κρατών συντονίζονται σε πολυετή ορίζοντα από μια κοινή ομάδα εργασίας των κρατιδίων και εγκρίνονται από τη Διάσκεψη των Υπουργών Παιδείας. Οι υπόλοιπες ημερομηνίες διακοπών καθορίζονται από τα κρατίδια. Στο παρακάτω στιγμιότυπο (εικόνα 2.50) της ιστοσελίδας της Διαρκούς Συνόδου των Υπουργών Παιδείας και Πολιτισμού της Γερμανίας φαίνονται οι συνδέσεις για τις συμφωνημένες αργίες ανά κρατίδιο έως το σχολικό έτος 2021-2022.

Εικόνα 2.50: Διαρκής Σύνοδος των Υπουργών Παιδείας και Πολιτισμού της Γερμανίας¹²⁰

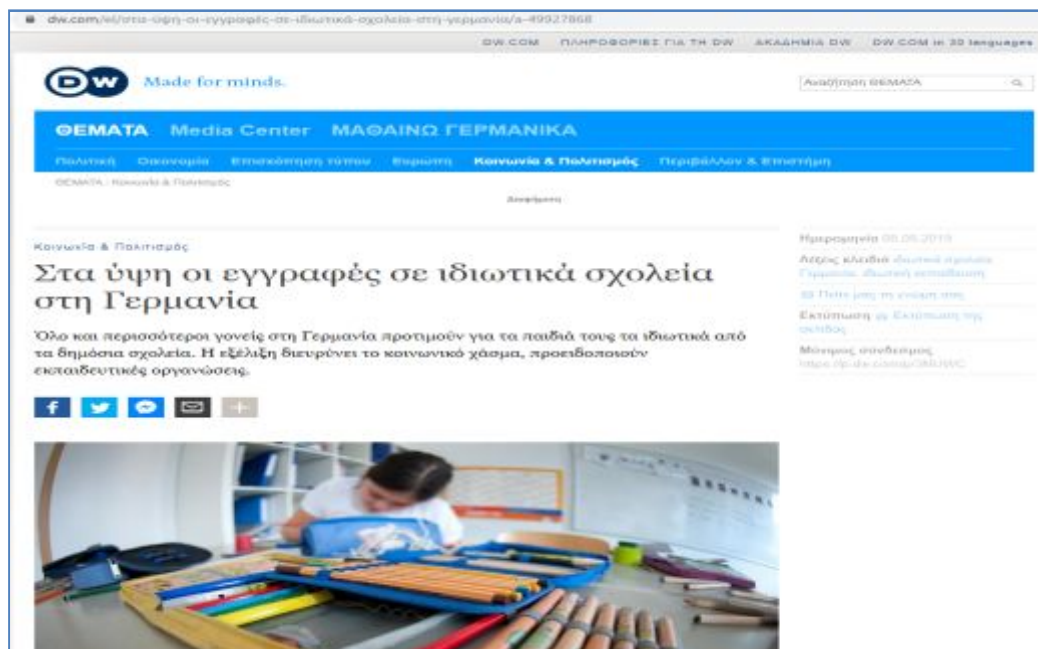
¹¹⁹ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-primary-education-18_en

¹²⁰ <https://www.kmk.org/service/ferien.html>

Παιδική εκπαίδευση και φροντίδα - Early Childhood Education and Care (ECEC) και προσχολική εκπαίδευση.

«Το νηπιαγωγείο είναι εφεύρεση της Θουριγγίας. Το 1840 άνοιξε το πρώτο νηπιαγωγείο στον κόσμο στο Bad Blankenburg».

Αυτό ακριβώς αναφέρει στην ιστοσελίδα του το Υπουργείο Παιδείας, Νεολαίας και Αθλητισμού του Γερμανικού κρατιδίου της Θουριγγίας¹²¹. Η προσχολική εκπαίδευση στη Γερμανία δεν είναι υποχρεωτική και δεν είναι δωρεάν. Παιδικοί σταθμοί (*Kinderkrippe*) και νηπιαγωγεία (*Kindergarten*) είναι δημοτικοί αλλά και ιδιωτικοί συνήθως θρησκευτικών πεποιθήσεων (Προτεσταντικοί, Καθολικοί, Ευαγγελικοί κλπ) ή παιδαγωγικών (εναλλακτικά σχολεία Βάλντορφ, Μοντεσσοριανά κλπ). Τα τελευταία χρόνια τα κρατίδια νομοθετούν επιδοτήσεις για τους γονείς που τα παιδιά τους εγγράφονται σε παιδικούς σταθμούς ή νηπιαγωγεία. Για παράδειγμα, το κρατίδιο του Βερολίνου από 1/8/2018 κατήργησε τα δίδακτρα για τους δημοτικούς παιδικούς σταθμούς και νηπιαγωγεία και οι γονείς πληρώνουν μόνο το κόστος διατροφής. Η παροχή προσχολικής φροντίδας παιδιών εποπτεύεται από το Κρατικό Γραφείο Ευημερίας των Νέων (*Landesjugendämter*) του κάθε κρατιδίου. Τα περισσότερα παιδιά φοιτούν στα νηπιαγωγεία, με αυξανόμενη την τάση φοίτησης σε ιδιωτικά ιδρύματα στα οποία σήμερα φοιτά το 10% των παιδιών, όπως επισημαίνει σε άρθρο της η Deutsche Welle, στις 8/8/2019. Τα ιδιωτικά σχολεία στη Γερμανία επιδοτούνται από το Γερμανικό κράτος, έχουν κρατική έγκριση και είναι όλα μη κερδοσκοπικά κοινωφελή ιδρύματα.

Εικόνα 2.51: Άρθρο της Deutsche Welle (8/8/2019)¹²²

¹²¹ <https://bildung.thueringen.de/bildung/kindergarten/>.

¹²² <https://www.dw.com/el/στα-ύψη-οι-εγγραφές-σε-ιδιωτικά-σχολεία-στη-Γερμανία/a-49927868>

Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι το Δημοτικό σχολείο (Grundschule) στο οποίο εγγράφονται τα παιδιά στην ηλικία των 6 ετών και φοιτούν σε αυτό για 4 χρόνια (εξαιρέση αποτελούν τα Δημοτικά σχολεία στα κρατίδια του Βερολίνου και του Βρανδεμβούργου στα οποία η φοίτηση διαρκεί 6 χρόνια). Σε μια προσπάθεια βελτίωσης της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης στα Δημοτικά σχολεία της ομοσπονδίας, τον Ιούνιο του 2015, η Μόνιμη Διάσκεψη των Υπουργών Παιδείας και Πολιτισμού (Kultusministerkonferenz - KMK) επαναδιατύπωσε τις αρχές λειτουργίας των Δημοτικών σχολείων της Ομοσπονδίας (Empfehlungen zur Arbeit in der Grundschule - Συστάσεις για εργασία στο δημοτικό σχολείο). Σύμφωνα με αυτές, το καθήκον του δημοτικού σχολείου είναι να υλοποιήσει τη βασική σχολική εκπαίδευση σε ένα κοινό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για όλα τα παιδιά της Γερμανικής ομοσπονδίας. Ο στόχος είναι να αποκτήσουν και να επεκτείνουν βασικές και προσαρμόσιμες ικανότητες, αναπτύσσοντας κυρίως τις βασικές δεξιότητες της ανάγνωσης, της γραφής και των μαθηματικών.

Με βάση τις σημερινές αλλά και με πρόβλεψη για τις μελλοντικές ανάγκες, ανάλογα με τις δημογραφικές τάσεις, η τοπική αυτοδιοίκηση σε κάθε κρατίδιο εισηγείται τις ανάγκες της σε Δημοτικά σχολεία στο Υπουργείο Παιδείας του αντίστοιχου κρατιδίου. Συνήθως η εγγραφή των παιδιών στα Δημοτικά σχολεία γίνεται με γεωγραφικά κριτήρια, αλλά στα περισσότερα κρατίδια δίνεται στους γονείς η δυνατότητα να εγγράψουν τα παιδιά τους σε άλλο σχολείο με την προϋπόθεση ύπαρξης κενών θέσεων.

Το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα των Δημοτικών σχολείων στα διάφορα κρατίδια προβλέπει από 20 έως 29 εκπαιδευτικές ώρες ανάλογα με την τάξη φοίτησης στο κλασικό Δημοτικό σχολείο (verlässliche Grundschule) ενώ στο ολοήμερο Δημοτικό σχολείο (Ganztagsschulen) το ωράριο διευρύνεται ανάλογα με τις δραστηριότητες. Τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των ολοήμερων Δημοτικών σχολείων αυξάνεται συνεχώς. Το σχολικό έτος 2016-2017 το 65,8% των Δημοτικών σχολείων λειτουργούσαν με ολοήμερο ωράριο.

Η μετάβαση στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Η Δευτεροβάθμια εκπαίδευση διακρίνεται σε κατώτερη (Sekundarstufe I) και ανώτερη (Sekundarstufe II)¹²³. Στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ο στόχος είναι να δώσουν στους μαθητές βασική ακαδημαϊκή μόρφωση σε αυτό το επίπεδο αλλά ταυτόχρονα:

- ✓ Να προωθήσουν τη συνολική πνευματική, συναισθηματική και σωματική ανάπτυξη των μαθητών, να τους διδάξουν να είναι ανεξάρτητοι, να λαμβάνουν αποφάσεις και να φέρουν το μερίδιο της προσωπικής, κοινωνικής και πολιτικής ευθύνης τους.
- ✓ Να παρέχουν διδασκαλία που λαμβάνει υπόψη τις ικανότητες των μαθητών.

¹²³ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/secondary-and-post-secondary-non-tertiary-education-18_en

- ✓ Να αυξήσουν σταδιακά τον βαθμό εξειδίκευσης των γνώσεων σύμφωνα με τις ικανότητες και τις κλίσεις κάθε μαθητή.
- ✓ Να διατηρούν ένα ανοικτό σύστημα που επιτρέπει τη μετάβαση από το ένα είδος σχολείου στο άλλο μετά από ένα στάδιο προσανατολισμού.

Τελειώνοντας το Δημοτικό ο Γερμανός μαθητής έχει να επιλέξει μεταξύ διαφόρων τύπων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Με βάση τις επιδόσεις των μαθητών και της μαθησιακής τους συμπεριφοράς γενικότερα, οι δάσκαλοι τους, έπειτα και από μια συμβουλευτική συζήτηση με τους γονείς, χορηγούν μια σύσταση για το τύπο του σχολείου που ενδείκνυται για τον κάθε μαθητή. Στα περισσότερα κρατίδια αυτή η σύσταση δεν είναι δεσμευτική. Όμως στην περίπτωση που οι γονείς επιλέξουν τύπο σχολείου για το οποίο δεν υπάρχει ανάλογη σύσταση, τότε ανάλογα με το εκπαιδευτικό καθεστώς του κάθε κρατιδίου ο μαθητής δίνει εισαγωγικές εξετάσεις ή συναινεί σε δοκιμαστική περίοδο φοίτησης στο σχολείο αυτό¹²⁴.

Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση υπάρχουν κάποιες διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατιδίων, ειδικά στους τύπους των υποστηριζόμενων σχολείων. Σε γενικές γραμμές υπάρχουν οι εξής τύποι σχολείων:

1. **Gymnasium.** Είναι το σχολείο που προσφέρει εντατική και σε βάθος Γενική εκπαίδευση με βασικό προσανατολισμό την συνέχιση των σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα μαθήματα που διδάσκονται είναι: Γερμανικά, τουλάχιστον δύο ξένες γλώσσες, Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία, Βιολογία, Γεωγραφία, Ιστορία, Πολιτική, Μουσική, Τέχνη, Αθλητισμός και Θρησκεία.
2. **Realschule.** Είναι το σχολείο που προσφέρει ήπια και ευρύτερη Γενική εκπαίδευση, οδηγεί στην ανώτερη Επαγγελματική εκπαίδευση αλλά και στην τριτοβάθμια Πανεπιστημιακή. Στα Realschule φοιτά το 40% των μαθητών και διδάσκονται Γερμανικά, μια ξένη γλώσσα (συνήθως Αγγλικά), Μαθηματικά, Φυσική, Χημεία, Βιολογία, Γεωγραφία, Ιστορία, Πολιτική, Μουσική, Τέχνη, Αθλητισμό και Θρησκεία.
3. **Hauptschule.** Είναι το σχολείο που προσφέρει βασική Γενική εκπαίδευση και οδηγεί συνήθως στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (E.E.K.). Διδασκόμενα μαθήματα είναι τα Γερμανικά, μια ξένη γλώσσα (συνήθως Αγγλικά), τα Μαθηματικά, η Φυσική / Χημεία, η Βιολογία, η Γεωγραφία, η Ιστορία, μαθήματα Μουσικής, Τέχνης, Αθλητισμού, Θρησκείας και μαθήματα προ-επαγγελματικών σπουδών σε τεχνολογία, οικονομικά, κοινωνικών υπηρεσιών κλπ. Βασικό χαρακτηριστικό του Hauptschule, είναι η προσαρμοσμένη διδασκαλία στις ατομικές ικανότητες των μαθητών.

¹²⁴ Φορέας ισότητας εργαζομένων στην ΕΕ. <https://www.eu-gleichbehandlungsstelle.de/eugs-gr/oi-πολίτες-της-εε/πληροφορίες/εκπαίδευση/σχολείο#Start>

Οι τρεις αυτοί τύποι δευτεροβάθμιων σχολείων χαρακτηρίζονται από το **μοναδικό και ενιαίο** εκπαιδευτικό πρόγραμμα που καθορίζει την λειτουργία τους. Σχολικές μονάδες τύπου Gymnasium, λειτουργούν σε όλα τα κρατίδια. Σχολικές μονάδες όμως τύπου Realschule και Hauptschule, λειτουργούν μόνο σε πέντε από τα δεκαέξι κρατίδια (Baden-Württemberg, Bayern, Hessen, Niedersachsen, Nordrhein-Westfalen) και ο λόγος είναι ότι έχουν υποκατασταθεί από τα λεγόμενα σχολεία **διπλού** (Schularten mit **zwei** Bildungsgangen) ή **τριπλού** (Schularten mit **drei** Bildungsgangen) **εκπαιδευτικού υπόβαθρου**. Τα σχολεία αυτά λέγονται ολοκληρωμένα σχολεία (**Gesamtschule**).

Αυτή είναι μια στρατηγική μεταρρυθμιστική κίνηση του Γερμανικού εκπαιδευτικού συστήματος έπειτα από τη διαπιστώσεις των κατατάξεων του διαγωνισμού PISA 2000 και των επιδόσεων των Γερμανών μαθητών αλλά και των εκπαιδευτικών ανισοτήτων που εντοπίστηκαν. Έτσι αφενός έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα στη σύσταση και την πρόταση των δασκάλων του Δημοτικού σχολείου σχετικά με τον τύπο του δευτεροβάθμιου σχολείου που θα εγγραφεί ο κάθε μαθητής, έδωσε επιπλέον την δυνατότητα της οριζόντιας κινητικότητας μεταξύ των διαφόρων τύπων σχολείων και δίνει επιπλέον λύσεις με την παρακολούθηση σχολείων πολλαπλού εκπαιδευτικού υπόβαθρου. Το αποτέλεσμα είναι να ιδρυθούν και να λειτουργούν στα διάφορα κρατίδια μια ποικιλία τέτοιων δευτεροβάθμιων σχολείων σε διάφορες παραλλαγές όπως φαίνεται στον πίνακα 2.39, που ακολουθεί.

Πίνακας 2.39: Τύποι σχολείων πολλαπλών εκπαιδευτικών υπόβαθρων στα Γερμανικά κρατίδια

<i>Κρατίδιο</i>	<i>Τύπος σχολείου</i>
Baden-Württemberg	<i>Werkrealschule Gemeinschaftsschule</i>
Bayern	<i>Mittelschule</i>
Berlin	<i>Integrierte Sekundarschule</i>
Brandenburg	<i>Oberschule</i>
Bremen	<i>Sekundarschule Oberschule</i>
Hamburg	<i>Stadtteilschule</i>
Hessen	<i>Verbundene Haupt - und Realschule Mittelstufenschule Förderstufe</i>

Mecklenburg-Vorpommern	<i>Regionale Schule</i>
Niedersachsen	<i>Oberschule</i>
Nordrhein-Westfalen	<i>Sekundarschule</i>
Rheinland-Pfalz	<i>Realschule plus</i>
Saarland	<i>Gemeinschaftsschule</i>
Sachsen	<i>Oberschule</i>
Sachsen-Anhalt	<i>Sekundarschule Gemeinschaftsschule</i>
Schleswig-Holstein	<i>Gemeinschaftsschule Regionalschule</i>
Thüringen:	<i>Regelschule</i>

Από τα σχολεία του παραπάνω πίνακα, άλλα είναι διπλού και άλλα είναι τριπλού εκπαιδευτικού υπόβαθρου. Στα σχολεία αυτά οι μαθητές παρακολουθούν μαθήματα σε πενθήμερη εβδομάδα, για 28 έως 32 εβδομάδες τον χρόνο και με διάρκεια διδακτικής ώρας 45 λεπτών. Τα τελευταία χρόνια τα περισσότερα σχολεία της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης λειτουργούν σε ολόημερο πρόγραμμα συμπληρώνοντας με διάφορες δραστηριότητες το υποχρεωτικό ωράριο (Ganztagsschulen -ολοήμερα σχολεία). Όλοι οι παραπάνω τύποι εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανήκουν στο επίπεδο ISCED 2.

Σε αυτή την εκπαιδευτική βαθμίδα οι μαθητές στη Γερμανία αξιολογούνται με βάση τις εργασίες που υλοποιούν, και τις επιδόσεις τους σε προφορικές περισσότερο αξιολογήσεις. Σε όλη την ομοσπονδία συμφωνήθηκε, από τη μόνιμη διάσκεψη των υπουργών παιδείας και πολιτιστικών υποθέσεων των κρατιδίων, η κλίμακα αξιολόγησης να είναι έξι βαθμών από το 1 έως το 6 και να έχουν την εξής αντιστοιχία:

- 1: Πολύ καλή**
- 2: Καλή**
- 3: Ικανοποιητική**
- 4: Επαρκής**

5: Φτωχή

6: Πολύ φτωχή

Το αν κάποιος μαθητής χρειαστεί να επαναλάβει την τάξη είναι θέμα απόφασης του συμβουλίου της τάξης (Klassenkonferenz), δηλαδή του συνόλου των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε αυτή την τάξη ή του Συλλόγου των καθηγητών του σχολείου (Lehrerkonferenz). Το ίδιο ισχύει και στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το σχολικό έτος 2016/2017 το 2,6% των μαθητών του Gymnasium και το 3,4% των μαθητών των υπόλοιπων τύπων σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, επανέλαβαν την τάξη τους¹²⁵.

Με το τέλος της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ολοκληρώνεται η υποχρεωτική εκπαίδευση των Γερμανών μαθητών, στην ηλικία των 16 ετών, αλλά ξεκινά η **ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση**. Όπως φαίνεται στο παραπάνω γράφημα 2.15 της δομής του Γερμανικού εκπαιδευτικού συστήματος οι επιλογές είναι:

✓ **Gymnasiale Oberstufe** (ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση). Σε αυτή έχουν πρόσβαση οι απόφοιτοι του Gymnasium κάτοχοι του αντίστοιχου απολυτηρίου, αλλά και οι κάτοχοι απολυτηρίων των υπολοίπων τύπων σχολείων της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Realschule, Hauptschule, Gesamtschule). Η διάρκεια του είναι τρία χρόνια και οι απόφοιτοι του, δίνουν εξετάσεις, για την απόκτηση του απολυτηρίου (**Abitur**), το οποίο είναι και η προϋπόθεση για την συνέχιση των σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στην Γερμανία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εγγράφονται οι μαθητές στα 19 τους χρόνια (και όχι στα 18 όπως στις περισσότερες χώρες). Το Abitur λαμβάνεται έπειτα από εξετάσεις που είναι κοινά αποδεκτές και από τα 16 κρατίδια (όχι ίδιες) σε 4 ή 5 θεματικά πεδία και μία προφορική εξέταση (στο κρατίδιο της Έσσης προβλέπεται και μια παρουσίαση εργασίας από τους μαθητές). Το Abitur έχει αριθμητική βαθμολογία στην κλίμακα 1 έως 6 όπως αυτή περιγράφηκε παραπάνω.

✓ **Fachoberschule**. Πρόκειται για επαγγελματικές σχολές κανονικά διετείς (επίπεδο ISCED 3) αλλά σε κάποια κρατίδια υπάρχει και 3^ο έτος που οδηγεί στο επίπεδο ISCED 4, στο οποίο εγγράφονται οι μαθητές με υψηλή σχετικά βαθμολογία (τουλάχιστον 2,5). Οι απόφοιτοι του 3^{ου} έτους που διαθέτουν επιπλέον και πιστοποιημένη γνώση δεύτερης ξένης γλώσσας μπορούν να δώσουν εξετάσεις για το απολυτήριο Abitur. Η φοίτηση διακρίνεται στους τομείς Διοίκησης Επιχειρήσεων, Τεχνολογίας, Υγείας, Κοινωνικής Εργασίας, Διατροφής, Γεωργίας, Βιοτεχνολογίας, Περιβαλλοντικής Μηχανικής. Η φοίτηση περιλαμβάνει και πρακτική άσκηση. Με την επιτυχή αποφοίτηση οι μαθητές λαμβάνουν αντίστοιχο πτυχίο (Fachhochschulreife) που τους δίνει δυνατότητα εγγραφής στην τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση σε αντίστοιχο Τομέα σπουδών (Πανεπιστήμιο Εφαρμοσμένων Τεχνών - Fachhochschule).

¹²⁵ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/assessment-general-upper-secondary-education-21_en

✓ **Berufsoberschule.** Ανώτερη επαγγελματική σχολή που συμβάλλει στη διαπερατότητα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Κ.) και είναι ένας επιπλέον δρόμος και για την τριτοβάθμια Επαγγελματική εκπαίδευση. Στο Berufsoberschule μπορούν να εγγραφούν μαθητές που:

- Είναι απόφοιτοι Επαγγελματικής Σχολής (Fachoberschule), με βαθμό τουλάχιστον 3, αλλιώς δίνουν εξετάσεις εισαγωγής.
- Έχουν ήδη τελειώσει τμήμα Μαθητείας (διετή) και έχουν περάσει τις εξετάσεις.
- Έχουν δουλέψει 5 έτη σε έναν επαγγελματικό τομέα.

Οι σπουδαστές του Berufsoberschule, αν επιλέξουν στο πρόγραμμα σπουδών και μια δεύτερη ξένη γλώσσα, ή έχουν ήδη φοιτήσει σε άλλο ίδρυμα μια δεύτερη ξένη γλώσσα και την πέρασαν με βαθμό 4 τουλάχιστον, τότε κατοχυρώνουν δικαίωμα με την αποφοίτησή τους να δώσουν εξετάσεις για το απολυτήριο Abitur¹²⁶.

✓ **Abendgymnasium / kolleg.** Είναι εκπαιδευτικά ιδρύματα που απευθύνονται σε ενήλικες (άνω των 19 ετών) και οδηγούν στη θεμελίωση δικαιώματος συμμετοχής στις εξετάσεις για το Abitur. Το Abendgymnasium είναι βραδινό σχολείο ενώ το Kolleg έχει παρόμοιο πρόγραμμα σε πρωινό ωράριο και δεν πρέπει να συγχέεται με την γνωστή αγγλική έννοια του Κολλεγίου. Στη Γερμανία είναι ένα τριετές ημερήσιο σχολείο για ενήλικες που θέλουν να αποκτήσουν απολυτήριο Abitur. Τόσο τα Abendgymnasium όσο και τα Kolleg, είναι κρατικά σχολεία και δεν χρεώνουν δίδακτρα. Εκτός από το όριο ηλικίας και για τα δυο σχολεία απαιτείται κατοχή πτυχίου **Mittlere Reife** που είναι το πτυχίο που παίρνει ο μαθητής που τελειώνει το 10^ο έτος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης από οποιονδήποτε τύπο σχολείου ή αλλιώς αποδεδειγμένη αντίστοιχη επαγγελματική εμπειρία τουλάχιστον τριών ετών.

✓ **Berufsfachschule.** Είναι τριετή επαγγελματικά σχολεία ή κολλέγια με την ευρύτερη έννοια του όρου. Οι απόφοιτοί του λαμβάνουν πτυχίο επιπέδου 3 στην ειδικότητα που επέλεξαν. Τα Berufsfachschule είναι τεχνικά σχολεία που παράλληλα με την γενική εκπαίδευση που προσφέρουν, καταρτίζουν επαγγελματικά τους μαθητές σε πλήθος επαγγελμάτων. Η μόνη προϋπόθεση εγγραφής είναι η ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης σε οποιοδήποτε τύπο σχολείου. Είναι αρκετά σύνθετα σχολεία με πολλές επιλογές που ξεκινούν από πλήθος μονοετών, διετών ή τριετών σχολών τα οποία προσφέρουν πτυχίο μέσης επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Για να γίνει κατανοητή η πολυπλοκότητα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Κ.) στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, θα δούμε κάποια σχετικά στοιχεία του **κρατιδίου της Baden-Württemberg** και μόνο για τα σχολεία **Berufsfachschule**, μέσα από την ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού, Νεότητας και Αθλητισμού του κρατιδίου¹²⁷.

¹²⁶ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-vocational-upper-secondary-education-20_en

¹²⁷ <https://rp.baden-wuerttemberg.de/Themen/Bildung/Eltern/Bildungswege/Seiten/Berufsfachschule.aspx>

rp.baden-wuerttemberg.de/Themen/Bildung/Eltern/Bildungswege/Seiten/Berufsfachschule.aspx

- ▶ Haupt- und Werkrealschule
- ▶ Realschule
- ▶ Gemeinschaftsschule
- ▶ Allgemein bildende Gymnasien
- ▶ Berufsvorbereitende Bildungsangebote
- ▶ Berufsschule
- ▶ Berufsfachschule**
- ▶ Berufskolleg
- ▶ Berufsoberschule
- ▶ Fachschule
- ▶ Berufliches Gymnasium
- ▶ Abendschulen
- ▶ Sonderpädagogische Bildungs- und Beratungszentren
- ▶ Schulen in freier Trägerschaft

Berufsfachschule

Als Schüler mitten in die Praxis

Berufsfachschulen vermitteln je nach Dauer eine berufliche Grundbildung, eine berufliche Vorbereitung oder einen Berufsabschluss. Grundsätzlich kann der nächsthöhere mögliche Abschluss bis zum mittleren Bildungsabschluss erreicht werden. Berufsfachschulen sind meist Vollzeitschulen und dauern zwischen ein und drei Jahren.

Berufsfachschulen werden in den folgenden Berufsfeldern angeboten:

- kaufmännischer Bereich
- hauswirtschaftlich-sozialpädagogischer oder pflegerischer Bereich
- gewerblich-technischer Bereich

Die Berufsfachschulen unterteilen sich in:

- ▶ Zweijährige, zur Prüfung der Fachschulreife führende Berufsfachschulen (2BFS)
- ▶ Einjährige Berufsfachschulen (1BFS)
- ▶ Mehrjährige Berufsfachschulen, nicht zur Fachschulreife führend
- ▶ Berufsfachschulen zum Erwerb eines Berufsabschlusses

Sie suchen eine Berufsfachschule?

▶ Schulfinder

Regierungspräsidium Stuttgart
Sekretariat Referat 76 (Berufliche Schulen)
0711 904-17602
0711 904-17690
poststelle76@rps.bwl.de

Regierungspräsidium Karlsruhe
Sekretariat Referat 76 (Berufliche Schulen)
Referat 76
Hebelstr. 2

Sekretariat Referat 76 (Berufliche Schulen)
Ihre Ansprechpartner

Regierungspräsidium Tübingen

Διετείς σχολές

Σχολές ενός έτους

Πολυετείς που δεν οδηγούν σε κολλέγιο

Επαγγελματικές σχολές για την απόκτηση προσόντων

Εύρεση Σχολής Berufsfachschule με κριτήρια

Dokumente und Links

Εικόνα 2.52: Η ιστοσελίδα με πληροφορίες για τα σχολεία Berufsfachschule στο κρατίδιο της Baden-Württemberg

Το link¹²⁸ των διετών σχολών, οδηγεί στις αντίστοιχες ειδικότητες που λειτουργούν (εικόνα 2.53):

Οι διετείς σχολές των Berufsfachschule με ειδικότητες:

- Εμπορίου
- Εμπορίου και τεχνικών Κατασκευών
- Τεχνολογία μετάλλων
- Ηλεκτρολόγων Μηχανικών
- Τεχνολογία ξύλου
- Έγχρωμη τεχνολογία εσωτερική διακόσμηση τεχνολογίας των οχημάτων
- Εργαστήριο τεχνολογίας MINTec
- Διατροφή και υγεία
- Καθαρισμός και διατροφή
- Υγεία και φροντίδα
- Διατροφή και γαστρονομία

και της

Die zweijährige zur Prüfung der Fachschulreife führende Berufsfachschule (ZBFS) ist eine berufliche Vollzeitschule. Sie richtet sich an Jugendliche mit Hauptschulabschluss, die die Fachschulreife ("mittlere Reife") erwerben möchten.

Danach bietet sich den Absolventen eine Vielzahl an Berufsausbildungsmöglichkeiten und die Möglichkeit, ein Berufskolleg oder ein berufliches Gymnasium zu besuchen. Die Schülerinnen und Schüler erhalten neben der Erweiterung und Vertiefung der Allgemeinbildung eine berufliche Grundbildung.

Die ZBFS wird angeboten in folgenden Bereichen und Profilen:

- kaufmännisch
- gewerblich-technisch
 - Bautechnik
 - Metalltechnik
 - Elektrotechnik
 - Holztechnik
 - Farbtechnik und Raumgestaltung
 - Fahrzeugtechnik
 - Labortechnik
 - MINTec
- Ernährung und Gesundheit
 - Hauswirtschaft und Ernährung
 - Gesundheit und Pflege
 - Ernährung und Gastronomie

Εικόνα 2.53: Οι διετείς σχολές της Berufsfachschule με τις ειδικότητες τους

¹²⁸ <https://km-bw.de/.Lde/Startseite/Schule/Zweijaehrig+Berufsfachschulen+ Fachschulreife + 2BFS>

Το link¹²⁹ για τις μονοετείς σχολές, οδηγεί στις αντίστοιχες ειδικότητες που λειτουργούν (εικόνα 2.54):

Οι μονοετείς σχολές των Berufsfachschule με ειδικότητες:

- Τεχνολογία Κατασκευών (1BFB)
- Συντάκτης (1BFBZ)
- Τεχνολογία εκτύπωσης / μέσων (1BFD)
- Τεχνολογία οχήματος (1BFR)
- Τεχνολογία χρωμάτων και σχεδίαση εσωτερικών χώρων (1BFF)
- Φωτογραφία (1BFFO)
- Γυαλί και Γλασερίνη (1BFGI)
- Καθαρισμός και διατροφή (1BFHE)
- Τεχνολογία ξύλου (1BFZ)
- Ηλεκτρολογία: Ηλεκτρονικά (1BFE)
- Ηλεκτρολογία: Ηλεκτρονικές πληροφορίες (1BFI)
- Περυποίηση σώματος (1BFK)
- Μακιγιάζ Καλλιτέχνης και Μακιγιάζ Καλλιτέχνης (1BFKM)
- Τεχνολογία μετάλλων: Τεχνολογία ακριβείας και μετάλλου (1BFMF)
- Τεχνολογία μετάλλων: Υγιεινή, θέρμανση και κλιματισμός (1BFMSHK)
- Τεχνολογία κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης (1BFT)
- Μονοετείς Σχολές Νοσηλευτικής και οικιακής φροντίδας
- Ειδικές Επαγγελματικές Σχολές

Einjährige Berufsfachschulen

In einjährigen Berufsfachschulen erwerben die Jugendlichen eine berufliche Grundbildung und werden auf die Ausübung beruflicher Tätigkeiten vorbereitet. Zudem erweitern und vertiefen sie ihre allgemeine Bildung.

Das Angebot erstreckt sich auf:

- die einjährigen gewerblichen Berufsfachschulen
- die einjährigen hauswirtschaftlichen Berufsfachschulen
- die Sonderberufsfachschulen

Einjährige gewerbliche Berufsfachschulen (iBFS)

Die gewerbliche Berufsfachschule ist eine einjährige Vollzeitschule. Sie bietet Jugendlichen eine inhaltliche, umfassende und moderne berufliche Grundbildung, die den Anforderungen des ersten Ausbildungsjahres in den einzelnen Berufsfeldern berufswissenschaftliche Ausbildungsbereichen entspricht. Zudem wird die allgemeine Bildung gefördert.

Mit dem erfolgreichen Abschluss der Schule erwerben Jugendliche ohne Hauptabschluss einen dem Hauptabschluss gleichwertigen Bildungsstand.

Es gibt folgende Ausrichtungen:

- Bautechnik (iBFS)
- Bauzeichner (iBFS)
- Druck/Medientechnik (iBFS)
- Fahrzeugtechnik (iBFS)
- Feinmechanik und Raumgestaltung (iBFS)
- Fotografie (iBFS)
- Glas- und Glaser (iBFS)
- Hauswirtschaft und Ernährung (iBFS)
- Holztechnik (iBFS)
- Elektrotechnik: Elektronik (iBFS)
- Elektrotechnik: Informationselektronik (iBFS)
- Körperpflege (iBFS)
- Maskenbildnerin und Maskenbildner (iBFS)
- Metalltechnik: Feinwerk- und Metallbautechnik (iBFS)
- Metalltechnik: Sanitär, Heizung- und Klimatechnik (iBFS)
- Textiltechnik und Bekleidung (iBFS)

Ansprechpartner im Kultusministerium

Einjährige hauswirtschaftlich-pflegerische Berufsfachschulen

Sonderberufsfachschulen

Εικόνα 2.54: Οι μονοετείς σχολές της Berufsfachschule με τις ειδικότητες τους

¹²⁹ https://km-bw.de/.Lde/Startseite/Schule/Einjaehrige+Berufsfachschulen+_1BFS_

Το link¹³⁰ για τις πολυτεείς που δεν οδηγούν σε κολλέγιο, οδηγεί στις αντίστοιχες ειδικότητες που λειτουργούν (εικόνα 2.55):

Πολυτεείς επαγγελματικές σχολές των Berufsfachschule που δεν οδηγούν σε τεχνικό κολέγιο με ειδικότητες:

- Berufsfachschule για το γραφείο και το εμπόριο (BFBH)
- Berufsfachschule για τη φροντίδα των παιδιών (2BFHK)
- Berufsfachschule für Sozialpflege - Εστίαση στην καθημερινή φροντίδα (2BFSPT)
- Berufsfachschule für Zusatzqualifikationen (Οικονομολογία / Εκπαίδευση / Φροντίδα) (μερικής απασχόλησης) (2BFQH)
- Επαγγελματικό Κολλέγιο για την απόκτηση πρόσθετων προσόντων (μερικής απασχόλησης) (2BFQ)
- Γεωργική επαγγελματική σχολή για την απόκτηση πρόσθετων προσόντων (μερικής απασχόλησης) (2BFQL)
- Εθνική Ακαδημία Μπαλέτου (2BFBA)
- Δύο χρόνια επαγγελματική σχολή χρυσοχών (πλήρους απασχόλησης) (2BFMGO)
- Δύο χρόνια επαγγελματικής σχολικής μεταλλουργίας (2BFMS)

Βρίσκουμε στην ιστοσελίδα:

BERUFICHE SCHULEN

Mehrjährige Berufsfachschulen, nicht zur Fachschulreife führend

Für bestimmte Ausbildungssituationen gibt es besondere Lösungen. So führen beispielsweise einige Berufsfachschulen direkt zur Berufstätigkeit, andere zum Erwerb von Zusatzqualifikationen.

Zu den zweijährigen nicht zur Fachschulreife führenden Berufsfachschulen gehören:

- Berufsfachschule für Büro und Handel (BFBH)
- Berufsfachschule für Kinderpflege (2BFHK)
- Berufsfachschule für Sozialpflege - Schwerpunkt Alltagsbetreuung (2BFSPT)
- Berufsfachschule für Zusatzqualifikationen (Hauswirtschaft/Erziehung/Pflege) (Teilzeit) (2BFQH)
- Berufsfachschule zum Erwerb von Zusatzqualifikationen (Teilzeit) (2BFQ)
- Landwirtschaftliche Berufsfachschule zum Erwerb von Zusatzqualifikationen (Teilzeit) (2BFQL)
- Staatliche Ballettakademie (2BFBA)
- Zweijährige Berufsfachschule für Goldschmiede (Vollzeit) (2BFMGO)
- Zweijährige Berufsfachschule Metalltechnik (2BFMS)

SCHULARTEN

- Berufliches Gymnasium
- Berufsfachschule
- Berufskolleg
- Berufsbereitschule
- Berufsschule
- Berufsvorbereitende Bildungsgänge
- Fachschule

UNTERTEILUNG BERUFSSCHULEN

- Einjährige Berufsfachschulen (2BFS)
- Zweijährige Berufsfachschulen (Fachschulreife) (2BFS)
- Mehrjährige Berufsfachschulen
- Berufsfachschulen zum Erwerb eines Berufsabschlusses

Εικόνα 2.55: Πολυτεείς επαγγελματικές σχολές που δεν οδηγούν σε τεχνικό κολέγιο

¹³⁰ <https://km-bw.de/Lde/Startseite/Schule/Mehrjaehrige+Berufsfachschulen>

Το link¹³¹ για τις Επαγγελματικές σχολές για την απόκτηση προσόντων οδηγεί στις αντίστοιχες ειδικότητες (εικόνα 2.56):

Πολυτεείς επαγγελματικές σχολές των Berufsfachschule για την απόκτηση προσόντων με ειδικότητες:

Αναπληρωτής βοηθός φροντίδας ηλικιωμένων

Αναγνωρισμένος από το κράτος εργαζόμενος ημερήσιας φροντίδας

Αναγνωρισμένος από το κράτος οικιακός και οικογενειακός φροντιστής

Εθνικά αναγνωρισμένη νταντά

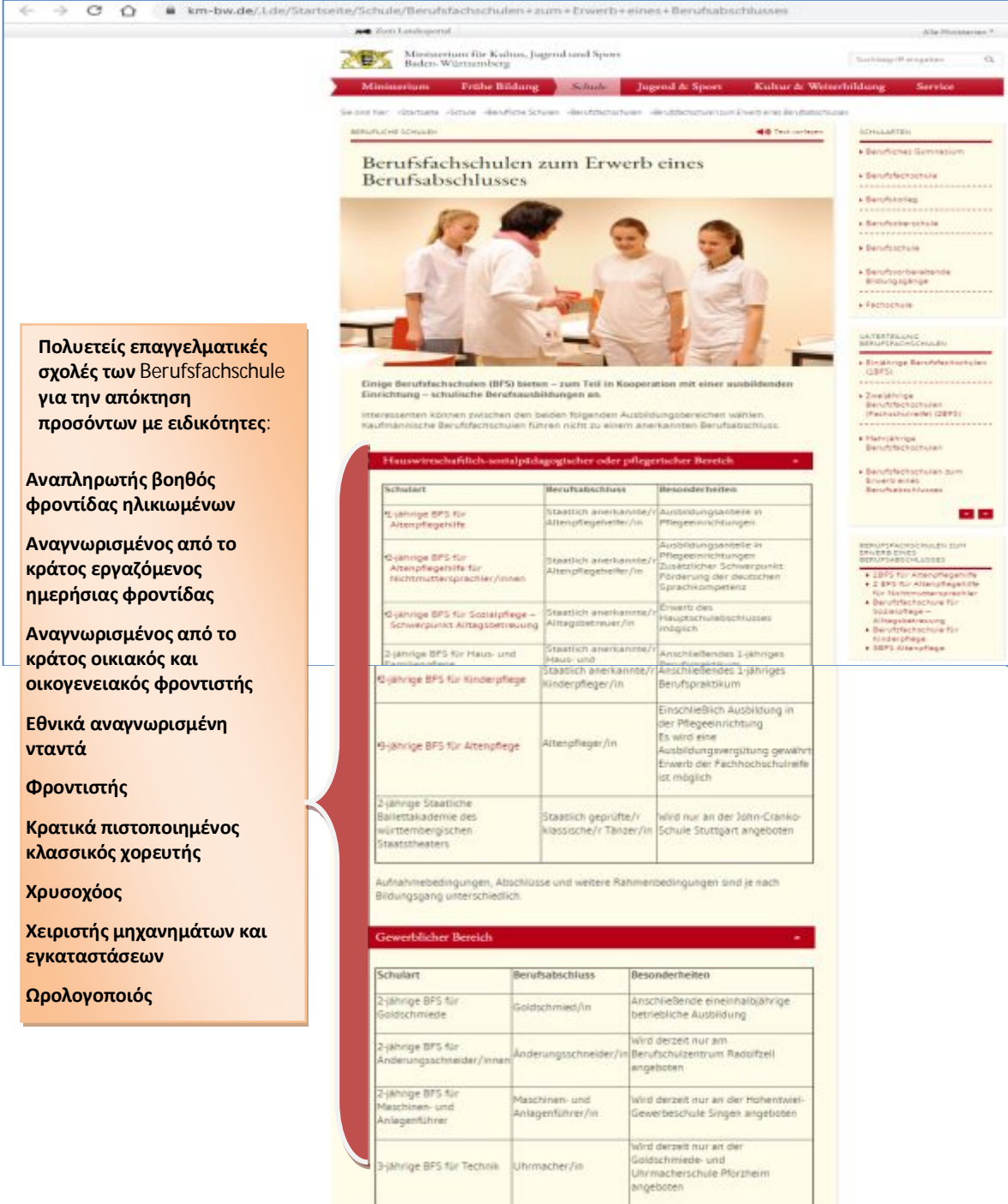
Φροντιστής

Κρατικά πιστοποιημένος κλασικός χορευτής

Χρυσοχόος

Χειριστής μηχανημάτων και εγκαταστάσεων

Ορολογοποιός

Einige Berufsfachschulen (BFS) bieten – zum Teil in Kooperation mit einer ausbildenden Einrichtung – schulische Berufsausbildungen an.

Interessanten können zwischen den beiden folgenden Ausbildungsbereichen wählen. Kaufmännische Berufsfachschulen führen nicht zu einem anerkannten Berufsabschluss.

Schulart	Berufsabschluss	Besonderheiten
4-jährige BFS für Altenpflegehilfe	Staatlich anerkannte/r Altenpflegehelfer/in	Ausbildungsstelle in Pflegeeinrichtungen
4-jährige BFS für Altenpflegehilfe für nichtmuttersprachler/innen	Staatlich anerkannte/r Altenpflegehelfer/in	Ausbildungsstelle in Pflegeeinrichtungen Zusätzlicher Schwerpunkt: Förderung der deutschen Sprachkompetenz
4-jährige BFS für Sozialpflege – Schwerpunkt Alltagserziehung	Staatlich anerkannte/r Alltagserzieher/in	Erwerb des Hauptschulabschlusses möglich
2-jährige BFS für Haus- und Familienpflege	Staatlich anerkannte/r Haus- und Familienpfleger/in	Anschließendes 1-jähriges Berufspraktikum
4-jährige BFS für Kinderpflege	Staatlich anerkannte/r Kinderpfleger/in	Anschließendes 1-jähriges Berufspraktikum
4-jährige BFS für Altenpflege	Altenpfleger/in	Einschießlich Ausbildung in der Pflegeeinrichtung Es wird eine Ausbildungsergütung gewährt Erwerb der Fachhochschulreife ist möglich
2-jährige Staatliche Ballettakademie des württembergischen Staatstheaters	Staatlich geprüfte/r klassische/r Tänzer/in	Wird nur an der Jöhm-Cranko-Schule Stuttgart angeboten

Aufnahmebedingungen, Abschlüsse und weitere Rahmenbedingungen sind je nach Bildungsgang unterschiedlich.

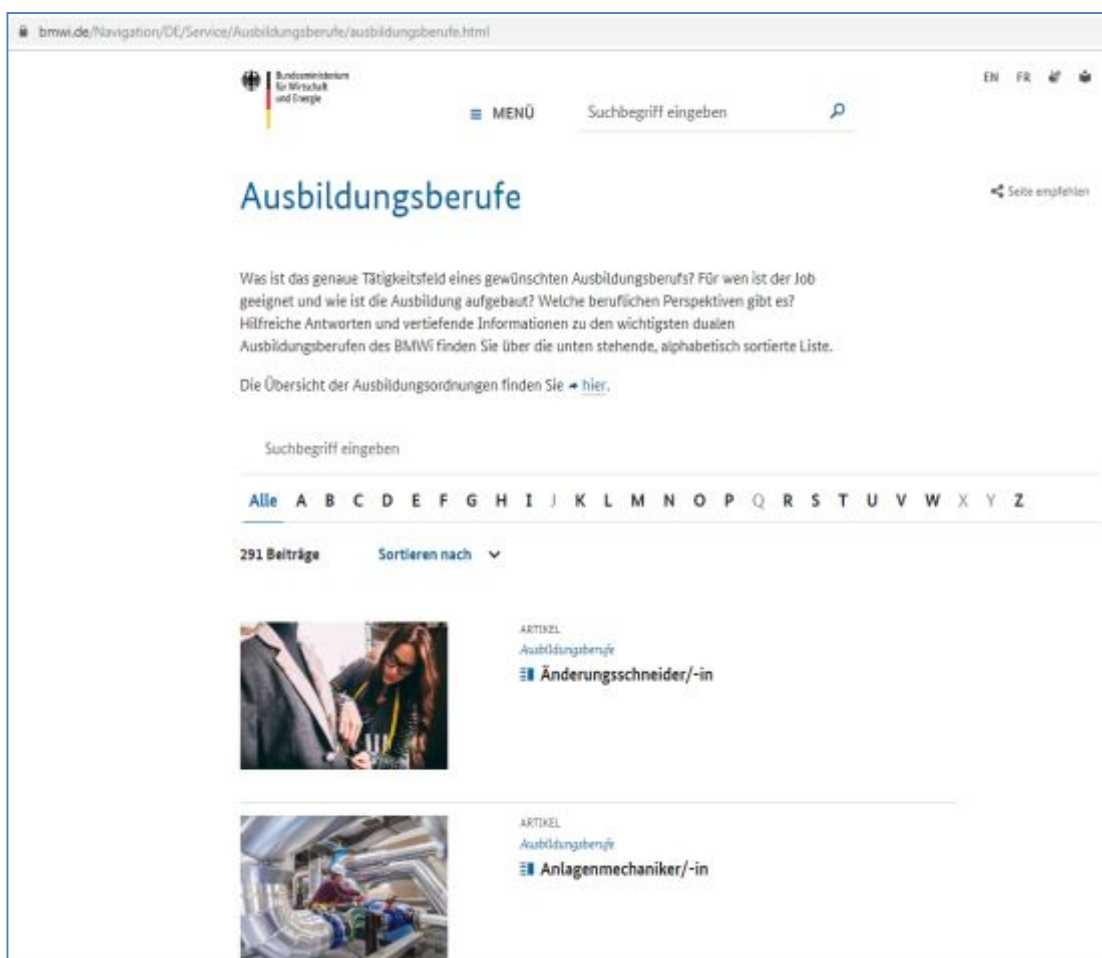
Schulart	Berufsabschluss	Besonderheiten
2-jährige BFS für Goldschmiede	Goldschmied/in	Anschließende einhalbjährige betriebliche Ausbildung
2-jährige BFS für Änderungsschneider/innen	Änderungsschneider/in	Wird derzeit nur am Berufszentrum Radolfzell angeboten
2-jährige BFS für Maschinen- und Anlagenführer	Maschinen- und Anlagenführer/in	Wird derzeit nur an der Hohentwiel-Gewerbeschule Singen angeboten
3-jährige BFS für Technik	Uhrmacher/in	Wird derzeit nur an der Goldschmiede- und Uhrmacherschule Pforzheim angeboten

Εικόνα 2.56: Πολυτεείς επαγγελματικές σχολές για την απόκτηση προσόντων

¹³¹ <https://km-bw.de/.Lde/Startseite/Schule/Berufsfachschulen+zum+Erwerb+eines+Berufsabschlusses>

✓ **Duale Berufsausbildung** (Διπλή επαγγελματική εκπαίδευση)

Το μοντέλο της εκπαίδευσης που η Γερμανική Ε.Ε.Κ. έχει ξεχωρίσει είναι αυτό της **διττής εκπαίδευσης ή μαθητείας** που προβλέπει εκπαίδευση στο σχολείο και εργασιακή κατάρτιση στο αντίστοιχο αντικείμενο σπουδών στον χώρο εργασίας. Η μαθητεία απολαμβάνει μεγάλης αποδοχής στο Γερμανικό (και όχι μόνο) εκπαιδευτικό σύστημα. Έχει τις ρίζες της στο μεσαίωνα, όπου ήταν το αποκλειστικό σύστημα εκπαίδευσης για τα τεχνικά επαγγέλματα και μετά τον 2^ο παγκόσμιο πόλεμο αποτέλεσε βασικό άξονα του εκπαιδευτικού αλλά και του παραγωγικού μοντέλου στην Γερμανία. Η μαθητεία και συγκεκριμένα το δυϊκό σύστημα εκπαίδευσης, καθιερώθηκε και νομοθετικά με την «Πράξη για την Επαγγελματική Κατάρτιση-Vocational Training Act» το 1969. Σήμερα καλύπτει 291 κωδικοποιημένα επαγγέλματα, όπως αυτά εμφανίζονται στο παρακάτω στιγμιότυπο ιστοσελίδας (εικόνα 2.57) του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομίας και Ενέργειας¹³². Στο διττό σύστημα εκπαίδευσης συμμετείχαν 490.267 μαθητές, αλλά και 225.590 φοιτητές που σπουδάζουν στις επαγγελματικές σχολές πλήρους απασχόλησης το 2017 (Εκθεση δεδομένων VET Γερμανία 2017, σελ. 90).

Εικόνα 2.57: Τα επαγγέλματα της Μαθητείας στην Γερμανία

¹³² <https://www.bmwi.de/Navigation/DE/Service/Ausbildungsberufe/ausbildungsberufe.html>

Οι μονάδες του ιδιωτικού τομέα (εταιρείες, επιχειρήσεις, βιοτεχνίες βιομηχανίες κλπ) δεν είναι υποχρεωμένες να συμμετέχουν στα προγράμματα μαθητείας. Από τη στιγμή όμως που θα το κάνουν είναι υποχρεωμένες να σεβαστούν το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει αυτά τα προγράμματα, για κάθε επάγγελμα όπως αυτά περιγράφονται αναλυτικά στους καταλόγους αναγνωρισμένων επαγγελματιών κατάρτισης από το Ομοσπονδιακό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Bundesinstitut für Berufsbildung – BiBB). Το BiBB είναι ο υποστηρικτικός μηχανισμός του δικού συστήματος εκπαίδευσης. Το BiBB συντάσσει μελέτες, διεξάγει έρευνες, παρουσιάζει επιστημονικές γνωματεύσεις και προτάσεις και είναι ο δημόσιος επιστημονικός φορέας και συμμετέχει σε όλες τις σχετικές διαδικασίες με την μαθητεία με τους υπόλοιπους φορείς (επαγγελματικά επιμελητήρια, εργοδοτικές επιχειρήσεις κλπ).

Εικόνα 2.58: Η Αγγλική έκδοση της ιστοσελίδας του BiBB¹³³

Στην σχεδίαση και την εφαρμογή του εκπαιδευτικού μοντέλου της μαθητείας, συμμετέχουν:

- Η Ομοσπονδιακή κυβέρνηση, το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας (BMBF) (κυρίως μέσα από το BiBB) καθορίζει τα περιγράμματα των επαγγελματιών,

¹³³ <https://www.bibb.de/en/index.php>

τις απαιτήσεις και τις προδιαγραφές υλοποίησης της μαθητείας και τις εξετάσεις πιστοποίησης.

- Το κάθε κρατίδιο έχει την ευθύνη της χρηματοδότησης των εκπαιδευτών και ελέγχει τις δραστηριότητες των επιμελητηρίων.
- Η τοπική αυτοδιοίκηση έχει την ευθύνη της συντήρησης και λειτουργίας των σχολικών υποδομών που υποστηρίζουν την δυική εκπαίδευση.
- Οι παραγωγικοί φορείς (εργοδότες και συνδικάτα), εμπλέκονται δυναμικά στην διαμόρφωση των επαγγελματικών περιγραμμάτων για τα διάφορα επαγγέλματα που συμμετέχουν στον θεσμό και επωμίζονται το αναλογικό κόστος της κατάρτισης (αμοιβές μαθητευόμενων).
- Σημαντικός είναι ο ρόλος των επιμελητηρίων, τα οποία πιστοποιούν την ικανότητα για υλοποίηση μαθητείας τόσο των επιχειρήσεων όσο και των εμπλεκόμενων εκπαιδευτών, συνυπογράφουν και διαχειρίζονται συμβάσεις, ασκούν εποπτικό ρόλο κατά την διάρκεια της κατάρτισης, ασκούν συμβουλευτικό ρόλο στους υπόλοιπους εμπλεκόμενους της κατάρτισης για διάφορα θέματα κ.α.

Είναι φανερό ότι ισχύουν τα αναγραφόμενα στην ιστοσελίδα του BiBB «... **το διπλό σύστημα είναι ενσωματωμένο στη Γερμανική κοινωνία και χαρακτηρίζεται από ισχυρή δέσμευση πολλών ομάδων της Γερμανικής κοινωνίας, καθώς υπάρχουν το κράτος και τα ομοσπονδιακά κράτη, η βιομηχανία, οι εταιρείες και οι κοινωνικοί εταίροι...**»

Ανάλογα με το επάγγελμα, η διάρκεια της μαθητείας κυμαίνεται από 2 έως 3 ½ χρόνια. Η κατάρτιση στο χώρο εργασίας, διεξάγεται υπό την επίβλεψη πιστοποιημένων από το αντίστοιχο επιμελητήριο εκπαιδευτών της εταιρείας, αμείβεται με αντίστοιχο επίδομα που είναι κλάσμα του μισθού του επαγγέλματος όπως προβλέπεται από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Η εργασία στην εταιρεία μπορεί να είναι κάποιες ημέρες την εβδομάδα (3-4 ημέρες και συνήθως ο αριθμός τους αυξάνεται στα μεγαλύτερη έτη της σχολής), ενώ τις υπόλοιπες οι μαθητές επιστρέφουν στη σχολή τους, ή μπορεί να είναι διαστήματα κάποιων εβδομάδων και επαναφορά στο σχολείο κλπ. Στο τέλος της σχολής οι μαθητευόμενοι δίνουν εξετάσεις, υπό την επίβλεψη των επιμελητηρίων.

Το ποσοστό απασχόλησης των αποφοίτων της Γερμανικής Ε.Ε.Κ. ήταν **91,3%** το 2017¹³⁴, το υψηλότερο στην ΕΕ. Ωστόσο, το ποσοστό των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3) που επέλεξε την Ε.Ε.Κ. μειώθηκε ελαφρά σε 46% το 2016, κάτω από το μέσο όρο της ΕΕ που είναι στο 49%.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση

Στην Γερμανική τριτοβάθμια εκπαίδευση όπως φαίνεται στην εικόνα 2.59, το ακαδημαϊκό έτος 2018/2019 λειτουργούσαν σύμφωνα με την Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία της Γερμανίας πάνω από 420 ιδρύματα τριτοβάθμιας

¹³⁴ Education and Training Monitor 2018 Country analysis EUROPEAN COMMISSION

εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα η αριθμητική εικόνα και το είδος των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης την τελευταία πενταετία είναι ως εξής¹³⁵:

✓ **216 Fachhochschulen (Πανεπιστήμια Εφαρμοσμένων Τεχνών).** Τα Πανεπιστήμια Εφαρμοσμένων Τεχνών εντάχθηκαν στο Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα, έπειτα από απόφαση της Διαρκούς Συνόδου των Υπουργών Παιδείας και Πολιτισμού της Γερμανίας, το 1968. Η διάρκεια σπουδών τους είναι συνήθως 8 εξάμηνα, με ένα εξάμηνο πρακτικής άσκησης, ενώ για τους καθηγητές που διδάσκουν σε αυτά απαιτείται εκτός από τα τυπικά προσόντα και αντίστοιχη επαγγελματική εμπειρία.

✓ **106 Universitäten (Πανεπιστήμια)**

✓ **52 Kunsthochschulen (Σχολές Καλών Τεχνών)**

✓ **30 Verwaltungsfachhochschulen (Σχολές Δημόσιας Διοίκησης),** από τις οποίες αποφοιτούν τα στελέχη διοίκησης του Γερμανικού δημοσίου.

✓ **16 Theologische Hochschulen (Θεολογικές Σχολές)**

✓ **6 Pädagogische Hochschulen (Παιδαγωγικές Σχολές)**

Όπως έχει αναφερθεί στα προηγούμενα για να σπουδάσει κάποιος σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Γερμανία πρέπει να είναι κάτοχος του απολυτηρίου Abitur. Σε κάποιες σχολές υψηλού κύρους (Ιατρική, Ψυχολογία, Φαρμακευτική κλπ) τίθεται επιπλέον και αριθμητικό όριο εισερχομένων φοιτητών (numerous clauses ή closed number).

The screenshot shows a Statista page titled 'Anzahl der Hochschulen in Deutschland in den Wintersemestern 2014/2015 bis 2018/2019 nach Hochschulart'. It features a table with the following data:

Hochschulart	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/2019*
Fachhochschulen**	217	215	217	218	216
Universitäten	107	107	106	106	106
Kunsthochschulen	52	52	53	53	52
Verwaltungsfachhochschulen	29	30	30	30	30
Theologische Hochschulen	16	16	16	16	16
Pädagogische Hochschulen	6	6	6	6	6
Hochschulen insgesamt	427	426	428	429	426

Additional information from the page: The data is from the winter semesters 2014/2015 to 2018/2019. The source is the Statistisches Bundesamt. The page also includes download options for CSV, PDF, XLS, and PPT, and a description of the data.

¹³⁵ <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/247238/umfrage/hochschulen-in-deutschland-nach-hochschulart/>

Εικόνα 2.59: Η εικόνα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Γερμανία. Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία

Η αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος

Η διοίκηση ολόκληρου του εκπαιδευτικού συστήματος στην Γερμανία κατανέμεται σε τρία επίπεδα¹³⁶ :

1. Ομοσπονδιακό / Κεντρικό επίπεδο με φορέα το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας (Bundesministerium für Bildung und Forschung - BMBF). Εξάιρεση αποτελεί η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (νηπιαγωγεία και παιδικοί σταθμοί) η οποία υπάγεται στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικογένειας, Ηλικιωμένων, Γυναικών και Νέων (Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend - BMFSFJ). Οι αρμοδιότητες σε ομοσπονδιακό επίπεδο διακρίνονται σε διάφορους τομείς όπως:

- Θέματα γενικότερης εκπαιδευτικής πολιτικής και στρατηγικής, ψηφιακός μετασχηματισμός της εκπαίδευσης.
- Ευρωπαϊκή και διεθνής συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της έρευνας.
- Επαγγελματική Κατάρτιση. Δια βίου μάθηση. Εδώ εκφράζεται κυρίως μέσω του Ομοσπονδιακού Ινστιτούτου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και κατάρτισης (Bundesinstitut für Berufsbildung – BIBB).
- Βασικές Τεχνολογίες - Έρευνα για την Καινοτομία, Επιστήμες της Ζωής - Έρευνα για την Υγεία, Πρόβλεψη για το Μέλλον - Βασική και Βιώσιμη Έρευνα.

2. Επίπεδο κρατιδίων (δεκαέξι κρατίδια). Κάθε κρατίδιο έχει δικό του Υπουργείο Παιδείας (με διαφορετικές ονομασίες μάλιστα) και δικό του υπουργό Παιδείας. **Η εκπαιδευτική νομοθεσία και η διοίκηση του εκπαιδευτικού συστήματος είναι κατά κύριο λόγο ευθύνη των ομόσπονδων κρατιδίων.** Αυτό ισχύει για όλο σχεδόν το φάσμα της εκπαίδευσης τόσο για την πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση όσο και για τον τομέα εκπαίδευσης ενηλίκων και συνεχιζόμενης εκπαίδευσης. Πολύ νωρίς όμως, με την ίδρυση σχεδόν του Ομοσπονδιακού κράτους, έγινε φανερή η ανάγκη της μόνιμης συνεργασίας για θέματα εκπαίδευσης σε ομοσπονδιακό – κρατιδιακό επίπεδο. Έτσι το 1948 ιδρύθηκε η μόνιμη διάσκεψη των Υπουργών Παιδείας και Πολιτιστικών Υποθέσεων των ομόσπονδων κρατών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας (Kultusministerkonferenz - KMK), που σκοπό είχε τον συντονισμό, την κοινή λήψη αποφάσεων όπου απαιτείται και την συγκρισιμότητα μεταξύ των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατιδίων, κάτω από την ομπρέλα της κοινής ομοσπονδιακής εκπαιδευτικής πολιτικής. Χαρακτηριστικό αποτέλεσμα ήταν η Συμφωνία του Αμβούργου το 1964 (Hamburger Abkommen), που παρά τις τροποποιήσεις, είναι ο ακρογωνιαίος λίθος των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατιδίων αφού όρισε βασικά ζητήματα (διάρκεια υποχρεωτικής εκπαίδευσης,

¹³⁶ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/administration-and-governance-central-and-or-regional-level-31_en

διάρκεια σχολικού έτους και αργιών, κοινές κλίμακες βαθμολογίας μαθητών κλπ). Αλλά και όλα τελικά τα σημαντικά ζητήματα καθορίστηκαν σε αντίστοιχες συμφωνίες του ΚΜΚ, όπως η συμφωνία Husumer Beschlüsse του 1999, που αφορούσε την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και αμοιβαία αναγνώριση της διδακτικής τους προϋπηρεσίας, ισοδυναμία γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης κ.α. ή τα χαρακτηριστικά του Abitur το 2000, αλλά και την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών συστημάτων. Ιδιαίτερη περίπτωση είναι η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, ειδικά στο διττό σύστημα μαθητείας όπου η Ομοσπονδία είναι υπεύθυνη για την ενδοεπιχειρησιακή επαγγελματική κατάρτιση των μαθητευομένων και τα κρατίδια είναι υπεύθυνα για την επαγγελματική εκπαίδευση τους στα σχολεία.

3. Επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης. Η ευθύνη της τοπικής αυτοδιοίκησης απέναντι στο εκπαιδευτικό σύστημα περιορίζεται στη φροντίδα της λειτουργίας των σχολικών υποδομών δηλαδή την συντήρηση κτιρίων, την προμήθεια και συντήρηση του εκπαιδευτικού εξοπλισμού, την πρόσληψη και διαχείριση του μη εκπαιδευτικού προσωπικού κ.α

Σε γενικές γραμμές το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζει αποκεντρωτικές τάσεις από την Ομοσπονδία προς τα κρατίδια αλλά χαρακτηρίζεται συγκεντρωτικό στο επίπεδο του κρατιδίου.

2.4.2 Χρηματοδότηση εκπαίδευσης και εκπαιδευτικές υποδομές

Όπως φαίνεται στον πίνακα 2.40 που ακολουθεί, η χρηματοδότηση του Γερμανικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι περίπου σταθερή και μικρότερη κατά μισή μονάδα εκφρασμένη ως ποσοστό του ΑΕΠ¹³⁷.

Πίνακας 2.40: Δαπάνες για την εκπαίδευση (ποσοστό του ΑΕΠ)

Έτος	2009		2014		2016		2017	
	Ε. Ε.	Γερμανία	Ε. Ε.	Γερμανία	Ε. Ε.	Γερμανία	Ε. Ε.	Γερμανία
Επενδύσεις (δαπάνες) στην εκπαίδευση (ποσοστό του ΑΕΠ)	5,2 %	4,3 %	4,9 %	4,2 %	4,9 %	4,2%	4,6 %	4,1 %

Όμως αν το εξετάσουμε πιο αντικειμενικά από την πλευρά των αριθμών, με κριτήριο και νομισματική έκφραση το ευρώ, βλέπουμε ότι ο κάθε Γερμανός μαθητής χρηματοδοτήθηκε ικανοποιητικά.

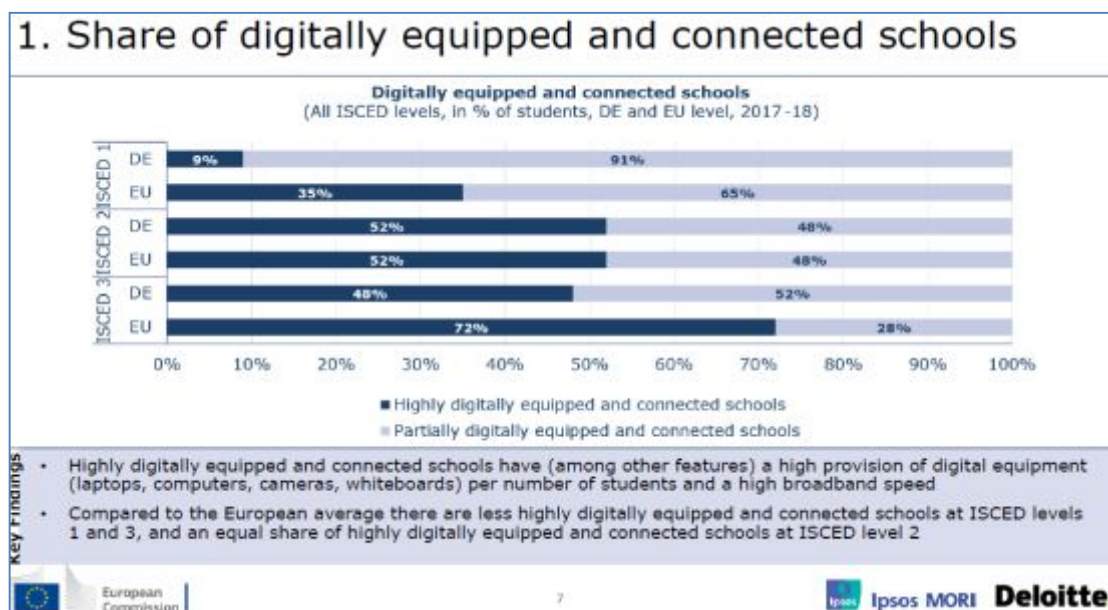
¹³⁷ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis European Commission & Education and Training Monitor 2018 Country Analysis Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Πίνακας 2.41: Δαπάνες ανά μαθητή και επίπεδο (€)¹³⁸

Δαπάνες ανά μαθητή και επίπεδο (€)	Ε. Ε. 2015	Γερμανία 2016
ISCED 0	6.111	8.529
ISCED 1	6.248	6.519
ISCED 2	7.243	8.118
ISCED 3-4	7.730	9.799
ISCED 5-8	11.413	12.680

Η εφαρμογή και χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζει μέτρια εικόνα σε γενικές γραμμές. Στα Γερμανικά σχολεία γίνεται χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σε αντίστοιχη έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε Ευρωπαϊκό επίπεδο κατά το σχολικό έτος 2017-2018 σχετικά με την ύπαρξη και χρήση των ΤΠΕ εξήχθησαν για το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα τα εξής συμπεράσματα:

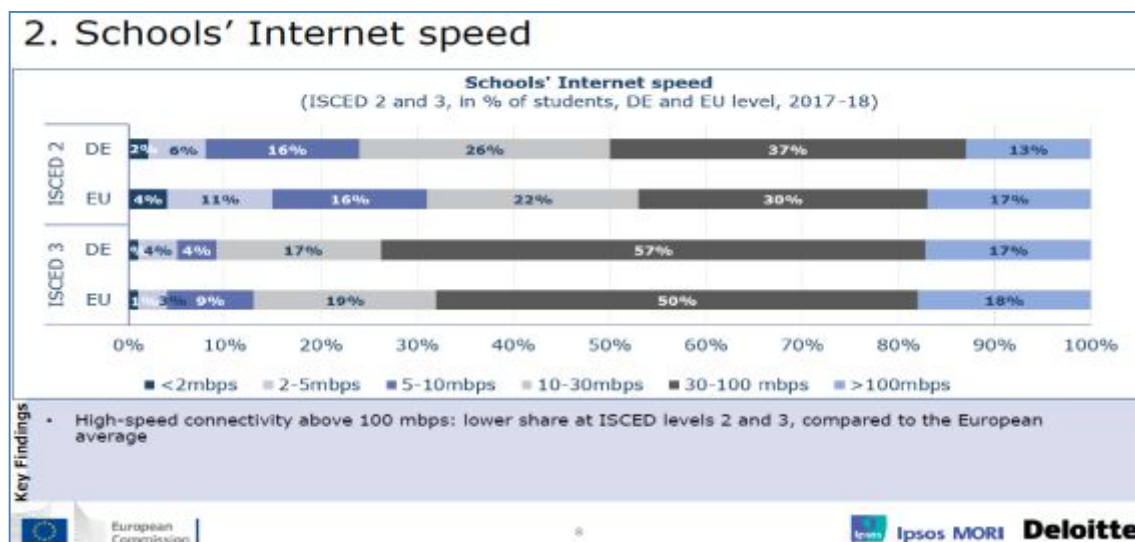
➤ Το ποσοστό των Γερμανικών σχολείων που διαθέτουν υψηλό επίπεδο ψηφιακού εκπαιδευτικού εξοπλισμού (H/Y σταθερούς και φορητούς, διαδραστικούς πίνακες, βιντεοκάμερες κλπ) και υψηλή ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο, είναι κάτω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση με εκπαιδευτικό επίπεδο ISCED 1, είναι **9%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **35%**, ενώ στο επίπεδο ISCED 2, είναι ακριβώς στο **52%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **52%** και στο ISCED 3 είναι στο **48%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **72%**.

Γράφημα 2.16 : Ποσοστό Γερμανικών σχολείων ψηφιακά εξοπλισμένων και διαδικτυακά συνδεδεμένων. Πηγή : European Commission

¹³⁸ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis European Commission

➤ Η εικόνα που παρουσιάζουν τα Γερμανικά σχολεία που διαθέτουν γρήγορες συνδέσεις στο διαδίκτυο, όπου πάλι, είναι αρκετά καλή και συγκεκριμένα στα εκπαιδευτικά επίπεδα ISCED 2 το **50%** των Γερμανικών σχολείων διαθέτει γρήγορες συνδέσεις πάνω από 30 Mbps, έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **47%** και στα σχολεία του επιπέδου ISCED 3 το **74%** των Γερμανικών σχολείων διαθέτει γρήγορες συνδέσεις πάνω από 30 Mbps έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **68%**.

Γράφημα 2.17: Ποσοστά Γερμανικών σχολείων με κριτήριο την ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο. Πηγή : European Commission

2.4.3 Εκπαιδευτικό προσωπικό

Η μισθολογική πολιτική που ακολουθεί η Γερμανία στις αμοιβές των εκπαιδευτικών οδηγεί ανάλογα με τη βαθμίδα που διδάσκουν και τα χρόνια προϋπηρεσίας τους στην αμοιβή με ετήσιους μισθούς **από 46.984 € έως και 76.778** (στοιχεία σχολικού έτους 2016-2017).

Συμπληρωματική εικόνα για την μισθολογική πολιτική των εκπαιδευτικών στην Γερμανία, δίνουν τα αποτελέσματα μιας έρευνας του ΟΟΣΑ¹³⁹ που πραγματοποιήθηκε το 2018 (πίνακας 4 του παραρτήματος 1) όπου απεικονίζονται οι μέσες αποδοχές των εκπαιδευτικών σε σχέση με τις αποδοχές των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην υπόλοιπη αγορά εργασίας που είναι στο 99% ή και των εργαζομένων με τα ίδια προσόντα στην αγορά εργασίας που είναι στο 92%.

¹³⁹ Education at a Glance 2018: OECD Indicators

Πίνακας 2.42: Οι μισθοί των εκπαιδευτικών στην Γερμανία και η εξέλιξή τους.

Πηγή: The Standing Conference of the Ministers of Education and Cultural Affairs of the Länder in the Federal Republic of Germany.

Teachers' and School Heads' Salaries and Allowances in Europe – 2016/17						
Germany - Teachers						
ISCED levels=> 02 : Pre-primary ed. (ISCED 02); 1 : Primary ed. (ISCED 1); 24 : General lower secondary ed. (ISCED 24); 34 : General upper secondary ed. (ISCED 34)						
Annual gross statutory salaries (EUR) of teachers with the minimum qualification, 2016/17						
		Starting salary	After 10 years of experience	After 15 years of experience	At the top of the range	% of teachers paid within this salary range
	02	m	m	m	m	m
	1	46 984	55 640	58 750	62 331	100 %
	24	52 818	60 964	63 857	69 353	100 %
	34	53 076	64 506	67 532	76 778	100 %
Average number of years to reach the top						
						m
Minimum qualification to enter the teaching profession in the reference year						
02	Qualification of Kindergarten teacher training (3 years) with programme at Fachschulen.			24	Master of Education or Equivalence (ISCED level 7) plus preparatory service (12-24 months).	
1	Master of Education or Equivalence (ISCED level 7) plus preparatory service (12-24 months).			34	Master of Education or Equivalence (ISCED level 7) plus preparatory service (12-24 months).	
Authority level determining statutory salaries						
02	Collective agreement or other	Erzieherinnen and Erzieher (state recognised youth or child-care workers) are generally paid in remuneration group S6 of the Collective Agreement for the Public Sector (Tarifvertrag für den öffentlichen Dienst – TVöD), with the salary levels of this remuneration group being based on professional experience. Erzieherinnen and Erzieher who already have professional experience are allocated to level 2 as a rule. Higher levels are achieved only after several years with the same employer. Employees in establishments bound by collective wage agreements are significantly better off than those in establishments not bound by collective wage agreements. According to a study of the Hans-Böckler Foundation, around 75 per cent of Erzieherinnen and Erzieher work in establishments bound by collective wage agreements.				
1	Central/State government or top level authorities					
24	Central/State government or top level authorities					
34	Central/State government or top level authorities					
Source						
The Standing Conference of the Ministers of Education and Cultural Affairs of the Länder in the Federal Republic of Germany.						
Annual gross actual salaries (EUR) of teachers aged 25-64, 2015/16						
		Total	Male	Female		
	02	m	m	m		
	1	54 747	m	m		
	24	60 476	m	m		
	34	64 000	m	m		
Source						
The Standing Conference of the Ministers of Education and Cultural Affairs of the Länder in the Federal Republic of Germany.						

Οι υποψήφιοι Γερμανοί εκπαιδευτικοί, πρώτα πρέπει να επιλέξουν σε ποια ακριβώς βαθμίδα της εκπαίδευσης σκοπεύουν να διδάξουν, γιατί οι πορείες σπουδών είναι διαφορετικές. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η απόκτηση του απολυτηρίου Abitur για την εισαγωγή σε μία από τις έξι Παιδαγωγικές σχολές που λειτουργούν στην Γερμανία. Οι σπουδές διαφοροποιούνται στα διάφορα τμήματα των

Παιδαγωγικών σχολών, αφού τα τμήματα που εκπαιδεύονται οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί προσχολικής, πρωτοβάθμιας και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχουν διάρκεια σπουδών 7 εξάμηνα (210 ECTS), ενώ τα αντίστοιχα τμήματα που εκπαιδεύονται οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί για την ανώτερη δευτεροβάθμια, την επαγγελματική και την ειδική εκπαίδευση έχουν διάρκεια 10 εξαμήνων (300 ECTS) με την ταυτόχρονη απόκτηση τίτλου Master of Education.

Η ολοκλήρωση και η πιστοποίηση των εκπαιδευτικών στην Γερμανία γίνεται σε δύο φάσεις:

✓ Σε όλες τις περιπτώσεις οι φοιτητές στο τέλος της σχολής τους δίνουν την 1^η κρατική (όχι πανεπιστημιακή) εξέταση (Erste Staatsprüfung). Αυτή περιλαμβάνει παράδοση σχετικής εργασίας, γραπτές και προφορικές εξετάσεις στο ειδικό επιστημονικό αντικείμενο διδασκαλίας καθώς και εξετάσεις στις παιδαγωγικές επιστήμες.

✓ Στη δεύτερη φάση ακολουθεί η Προπαρασκευαστική Υπηρεσία ή Πρακτική Άσκηση (Vorbereitungsdienst). Αυτή διαρκεί ανάλογα με τη σχολή από 12 έως 24 μήνες. Περιλαμβάνει πρακτικές παιδαγωγικές σπουδές διδασκαλίας, με παρακολούθηση διδασκαλιών αλλά και πραγματοποίηση από τους φοιτητές διδακτικού έργου. Αυτό αφορά διδασκαλίες σε σχολεία με πλήρη ευθύνη των φοιτητών και έως 17 ώρες την εβδομάδα και αμείβονται με το 50% του μισθού του νεοδιόριστου μόνιμου εκπαιδευτικού, παρακολούθηση σχετικών διαλέξεων και γραπτές και προφορικές εξετάσεις. Η επιτυχία των φοιτητών στη φάση αυτή εξαρτάται από την βαθμολόγηση των διδασκαλιών τους και τις επιδόσεις στις εξετάσεις. Η επιτυχής ολοκλήρωση της 2^{ης} φάσης οδηγεί στην απόκτηση άδειας ασκήσεων επαγγέλματος εκπαιδευτικού αλλά δεν οδηγεί υποχρεωτικά στον διορισμό. Ο διορισμός των εκπαιδευτικών διαχειρίζεται σε επίπεδο κρατιδίου και εξαρτάται από τις κενές οργανικές θέσεις. Στην περίπτωση διορισμού οι νεοεισερχόμενοι εκπαιδευτικοί θεωρούνται δόκιμοι και μονιμοποιούνται έπειτα από 2 έως 5 χρόνια ανάλογα με την νομοθεσία του κάθε κρατιδίου.

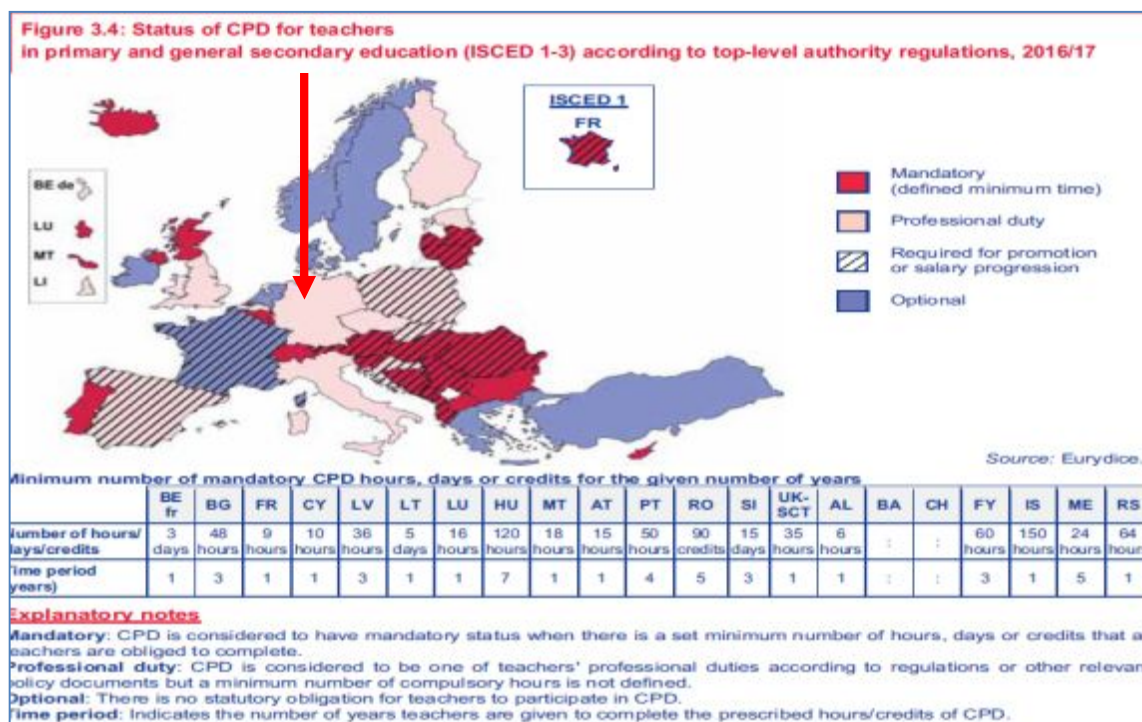
Ο χρόνος εργασίας των Γερμανών εκπαιδευτικών κυμαίνεται¹⁴⁰ από 21 έως 32 ώρες την εβδομάδα ανάλογα με τη βαθμίδα που διδάσκουν. Για παράδειγμα το υποχρεωτικό ωράριο του δασκάλου στο Δημοτικό είναι από 27 έως 28 ώρες, ενώ οι εκπαιδευτικοί των Gymnasium διδάσκουν από 22 έως 27 ώρες την εβδομάδα. Η ηλικία συνταξιοδότησης είναι τα 65 χρόνια για τους εκπαιδευτικούς. Έχει νομοθετηθεί όμως η σταδιακή αύξηση της ηλικίας συνταξιοδότησης στην προοπτική οι γεννηθείς το 1964 να συνταξιοδοτηθούν στα 67 έτη.

Η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των Γερμανών εκπαιδευτικών

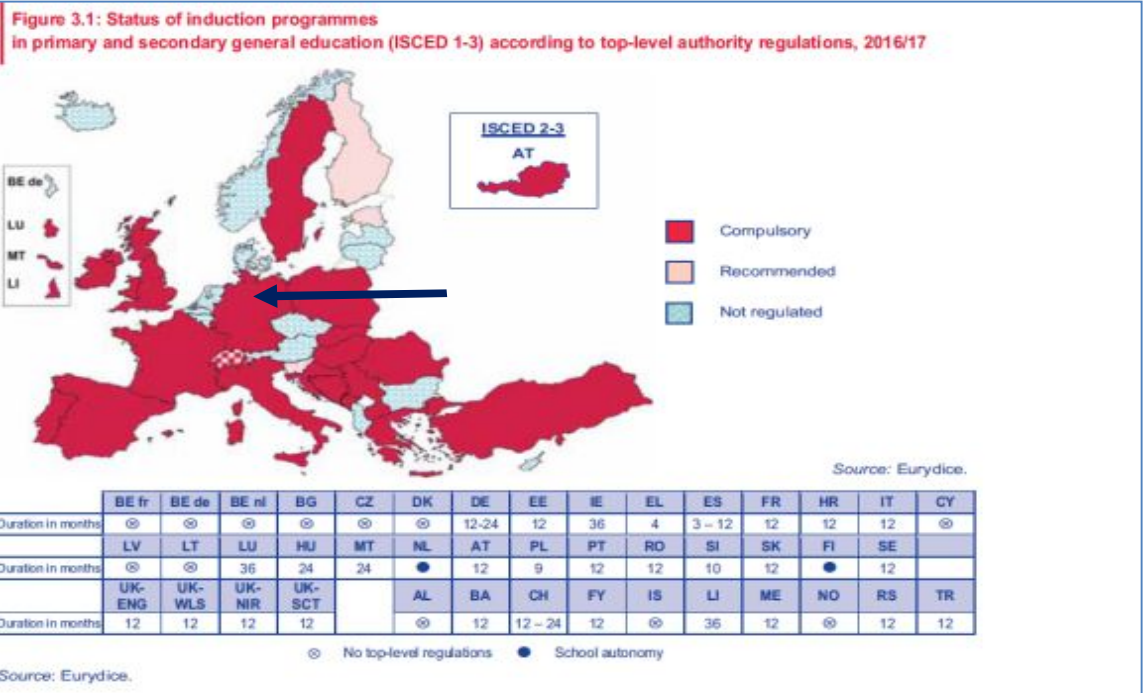
Η συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών είναι ευθύνη των ομόσπονδων κρατιδίων. Για τον σκοπό αυτό τα κρατίδια έχουν οργανώσει εκπαιδευτικά ιδρύματα που προσφέρουν επιμορφωτικά προγράμματα στους

¹⁴⁰ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/conditions-service-teachers-working-early-childhood-and-school-education-30_en

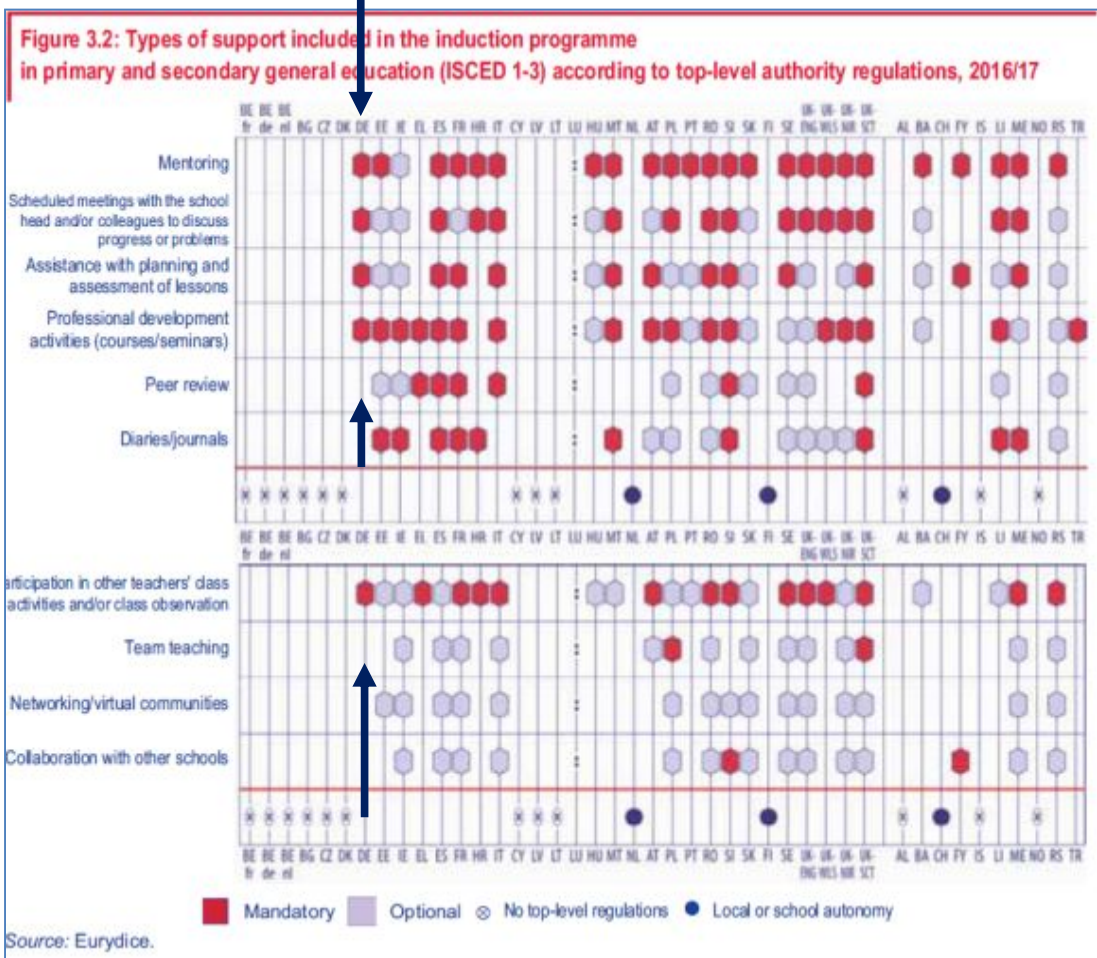
εκπαιδευτικούς, έχοντας διαφορετικές δομές και ονομασία στο καθένα από αυτά όπως η **Κρατική Ακαδημία** (Staatliche Akademie) ή το **Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο για την Κατάρτιση των Εκπαιδευτικών στην Εργασία** (Wissenschaftliches Institut für Lehrerfortbildung) αλλά και το **Κρατικό Ινστιτούτο Ανάπτυξης Σχολείων** (Land Institute for School Development). Ανάλογα με το πρόγραμμα επιμόρφωσης παρέχεται απαλλαγή ή όχι από τα διδακτικά καθήκοντα. Η συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη για τους εκπαιδευτικούς αποτελεί επαγγελματικό καθήκον.

Εικόνα 2.60 Η κατάσταση της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης των εκπαιδευτικών στην Ευρώπη

Εικόνα 2.61: Η κατάσταση των προγραμμάτων επαγωγής νέων εκπαιδευτικών

Εικόνα 2.62: Μέθοδοι προγραμμάτων επαγωγής νέων εκπαιδευτικών

Όπως δείχνει το παραπάνω γράφημα (εικόνα 2.62), οι Γερμανοί εκπαιδευτικοί:

- ✓ Έχουν υποχρεωτικά την υποστήριξη και καθοδήγηση ενός έμπειρου εκπαιδευτικού του σχολείου.
- ✓ Πρέπει να πραγματοποιούν προγραμματισμένες συναντήσεις με τον Διευθυντή του σχολείου ή άλλους εκπαιδευτικούς, για να συζητούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν ή να εκτιμούν την πρόοδο σε θέματα διδασκαλίας.
- ✓ Δέχονται βοήθεια για το σχεδιασμό και αξιολόγηση των μαθημάτων τους.
- ✓ Επιμορφώνονται υποχρεωτικά μέσω σεμιναρίων και μαθημάτων.
- ✓ Παρακολουθούν υποχρεωτικά μαθήματα ή δραστηριότητες σε εκπαιδευτικούς άλλων τάξεων.

2.4.4 Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

Στον Βασικό νόμο Grundgesetz (Ομοσπονδιακό Σύνταγμα), στο άρθρο 91b παρ.2 αναφέρεται ότι *«Η Ομοσπονδία και τα Ομόσπονδα κράτη μπορούν να συνεργάζονται βάσει συμφωνιών για τον προσδιορισμό των επιδόσεων της εκπαίδευσης σε διεθνή σύγκριση και σε εκθέσεις και συστάσεις σχετικά με αυτό το θέμα.»*, ενώ στο άρθρο 7 παρ 1 ορίζεται ότι *«Το σύνολο του σχολικού συστήματος είναι υπό την επίβλεψη του κράτους.»*. Σύμφωνα με τα παραπάνω η γενικότερη νομοθεσία και εποπτεία της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου είναι σε Ομοσπονδιακό επίπεδο, αλλά στο επίπεδο της εφαρμοσμένης νομοθεσίας και της υλοποίησης της, υπεύθυνα είναι τα κρατίδια.

Για την **προσχολική εκπαίδευση**, υπεύθυνα για τα διαδικασίες αξιολόγησης είναι τα γραφεία ευημερίας των νέων (Jugendämter), τα οποία λειτουργούν κάτω από την Ανώτατη Αρχή Νεολαίας και Οικογένειας των Ομόσπονδων κρατών (Arbeitsgemeinschaft der Obersten Landesjugend- und Familienbehörden - AGJF), η οποία με τη σειρά της είναι στην αρμοδιότητα της Διάσκεψης Υπουργών Νεολαίας και Οικογένειας (Jugend- und Familienministerkonferenz - JFMK). Αντικείμενα ελέγχου και αξιολόγησης είναι η επίβλεψη της εκπαιδευτικής δραστηριότητας και η εποπτεία του εκπαιδευτικού προσωπικού (Fachaufsicht-Dienstaufsicht).

Στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, υπήρχαν δομές ελέγχου των σχολείων, κατά βάση επιθεωρητικής μορφής, εδώ και πολλά χρόνια, αλλά ουσιαστικός διάλογος και προσπάθεια για συστηματική αξιολόγηση της εκπαίδευσης γίνεται εδώ και δυο δεκαετίες και ειδικά μετά τα αποτελέσματα του διαγωνισμού PISA 2000. Ακόμα και σε αυτό το επίπεδο της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου είναι εμφανής από τη μια η προσπάθεια για μια κεντρική καθοδήγηση και στήριξη από την Ομοσπονδία και από την άλλη η διαφοροποιημένη εφαρμογή της από κρατίδιο σε κρατίδιο, γεγονός που δυσχεραίνει σε κάποιες περιπτώσεις την συγκρισιμότητα και την έκδοση αποτελεσμάτων. Την ευθύνη οργάνωσης και συντονισμού και σε αυτή την περίπτωση έχει η Διαρκής Σύνοδος των Υπουργών Παιδείας και Πολιτισμού των κρατιδίων (KMK), με την στήριξη τόσο της

Ομοσπονδιακής Στατιστικής Υπηρεσίας όσο και των Στατιστικών Υπηρεσιών των κρατιδίων.

Οι σημαντικότερες ενέργειες της ΚΜΚ σε αυτή τη κατεύθυνση είναι :

➤ **Απόφαση της Κωνσταντίας** (Konstanzer Beschluss) τον Οκτώβριο του 1997, όπου διακήρυξε ως επίκεντρο του έργου της την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου.

➤ Εισαγωγή **εθνικών εκπαιδευτικών standards** (Bildungsstandards) το 2002 για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια γενική και επαγγελματική εκπαίδευση. Διαχρονική αναθεώρηση των προτύπων.

➤ Ίδρυση το 2004 του **Ινστιτούτου για τη Βελτίωση της Εκπαιδευτικής Ποιότητας** (Institut zur Qualitätsentwicklung im Bildungswesen- IQB) στο Πανεπιστήμιο Humboldt του Βερολίνου. Από τότε, έχει ανατεθεί στο IQB η εποπτεία της λειτουργίας των εκπαιδευτικών προτύπων, ο συντονισμός και η ανάπτυξη τυποποιημένων διαδικασιών αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και η ανατροφοδότηση της διαδικασίας.

➤ **Ενιαία στρατηγική** των κρατιδίων σε τέσσερις τομείς, όπως αποφασίστηκε τον Ιούνιο του 2006, και συγκεκριμένα:

1. Τη συμμετοχή σε διεθνείς συγκριτικές μελέτες και διαγωνισμούς της επίδοσης των μαθητών, (**PISA** - Programme for International Student Assessment , **PIRLS** - Progress in International Reading Literacy Study, **TIMSS** - Trends in International Mathematics and Science Study, **ICILS** - International Computer and Information Literacy Study).

2. Τη **συγκριτική αξιολόγηση των επιδόσεων** των μαθητών στα Ομόσπονδα Κράτη, με βάση τα πρότυπα (standards) στην εκπαίδευση όπως αυτά διαμορφώθηκαν από τη ΚΜΚ.

3. Τις **συγκριτικές μελέτες** εντός των Ομόσπονδων Κρατών με σκοπό την αξιολόγηση της αποδοτικότητας των σχολείων,

4. Τη **σύνταξη μιας κοινής έκθεσης της ομοσπονδίας** με τη συνεργασία των ομόσπονδων κρατών.

➤ Ίδρυση το 2010 του **Κέντρου Διεθνών Εκπαιδευτικών Συγκρίσεων** (Zentrum für Internationale Vergleichsstudien – ZIB, υπό την εποπτεία του Τεχνικού Πανεπιστημίου του Μονάχου (TUM), του Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Εκπαιδευτικής Πληροφόρησης του Leibniz (Deutsches Institut für Internationale Pädagogische Forschung - DIPF) και του Ινστιτούτου Επιστήμης και Μαθηματικών του Leibniz (Leibniz-Institut für die Pädagogik der Naturwissenschaften und Mathematik- IPN). Το ZIB είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή των μελετών PISA στη Γερμανία και της σύνταξης εθνικών εκθέσεων.

Σε όλα τα κρατίδια, **εφαρμόζεται εξωτερική αξιολόγηση και διαδικασίες επιθεώρησης** (Αξιολόγηση – Επίσκεψη και Επιθεώρηση σχολείου – **Fremdevaluation, Schulvisitation, Schulinspektion**) είτε από εποπτικές αρχές όπως τα γραφεία εκπαίδευσης για τα δημοτικά και τα σχολεία της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που λειτουργούν σε τοπικό επίπεδο ή τα γραφεία εκπαίδευσης Γυμνασίων για την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευσης

(Oberschulamter ή Bezirksregierungen) που λειτουργούν σε επίπεδο περιφέρειας, από τα τμήματα σχολικής επιθεώρησης που λειτουργούν σε αυτά. Αυτά τα γραφεία εκπαίδευσης, εκτός των άλλων πλαισιώνονται και από τους σχολικούς επιθεωρητές (Schulaufsichtsbeamter), οι οποίοι έχουν σημαντικό ρόλο στην διαδικασία αξιολόγησης. Οι σχολικοί επιθεωρητές, είναι εκπαιδευτικοί με πολυετή εμπειρία, οι οποίοι έχουν συνήθως υπηρετήσει ως διευθυντές σχολικών μονάδων. Ιδιαίτερα υποστηρικτικό ρόλο έχουν στην διαδικασία και τα διάφορα ινστιτούτα, όπως αναφέρθηκαν παραπάνω. Οι εξωτερικές αξιολογήσεις των σχολικών μονάδων διενεργούνται κάθε 3 έως 6 χρόνια ανάλογα με το κρατίδιο.

Η επιθεώρηση και εποπτεία των σχολικών μονάδων εφαρμόζεται σε τρία επίπεδα:

- Στην **ακαδημαϊκή ή τεχνική εποπτεία (Fachaufsicht)**. Αυτή σχετίζεται με το εκπαιδευτικό και διδακτικό έργο του σχολείου. Οι επιθεωρητές πραγματοποιούν επιτόπιες επισκέψεις στα σχολεία, παρακολουθούν διδασκαλίες, εξετάζουν την τήρηση των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, τις σχολικές εγκαταστάσεις, τις μεθόδους διδασκαλίας, την χρήση εποπτικών μέσων, εντοπίζουν προβλήματα αλλά δίνουν και συμβουλές για την επίλυσή τους.
- Στην **νομική εποπτεία (Rechtsaufsicht)**, η οποία εστιάζει στον έλεγχο της νομιμότητας των εκπαιδευτικών και διοικητικών πράξεων του σχολείου.
- Στην **εποπτεία προσωπικού (Dienstaufsicht)**, η οποία αφορά τον έλεγχο της εκτέλεσης των καθηκόντων των εκπαιδευτικών αλλά και των διευθυντών των σχολείων. Αυτή συμβαίνει στη λήξη κάποιων περιόδων των εκπαιδευτικών (πχ για την μονιμοποίησή τους), στην προοπτική προαγωγής τους ή μετάθεσής τους ή εκτελείται σε τακτικά και περιοδικά διαστήματα και έχουν σκοπό να διαπιστώσουν την επαγγελματική, την υπηρεσιακή και την διδακτική ικανότητα των εκπαιδευτικών. Αυτές διαπιστώνονται έπειτα από παρακολούθηση διδασκαλιών από τους επιθεωρητές, με συνεντεύξεις με τους εκπαιδευτικούς αλλά και τις εκθέσεις αξιολόγησης των εκπαιδευτικών από τον διευθυντή του σχολείου.

Γενικά οι εποπτικοί φορείς χρησιμοποιούν κατά περίπτωση κάθε πρόσφορο μέσο και μέθοδο για την επίτευξη των στόχων, όπως ανάλυση δεδομένων και εγγράφων, συμπλήρωση τυποποιημένων ερωτηματολογίων κλπ. Όλα όμως εστιάζουν στην τήρηση των εκπαιδευτικών προδιαγραφών όπως διαμορφώνονται και συμφωνούνται στην Διαρκή Σύνοδο των Υπουργών Παιδείας και Πολιτισμού των κρατιδίων (KMK). Η τάση που έχει διαμορφωθεί στην Ομοσπονδία είναι προς τις εξής κατευθύνσεις¹⁴¹:

- ✓ Βελτίωση και ανάπτυξη των προγραμμάτων σπουδών,
- ✓ Η διεξαγωγή συγκριτικών εξετάσεων μεταξύ των Κρατιδίων και σε βασικά και τυποποιημένα γνωστικά αντικείμενα.
- ✓ Η διεύρυνση και επέκταση της εξωτερικής αξιολόγησης
- ✓ Η ανάπτυξη εκπαιδευτικών προτύπων και η αξιολόγησή τους
- ✓ Η ανάπτυξη της διοίκησης ποιότητας στα σχολεία
- ✓ Η διεξαγωγή εθνικών τελικών εξετάσεων στην κατώτερη και ανώτερη Β/θμια εκπαίδευση.

¹⁴¹ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/quality-assurance-early-childhood-and-school-education-25_en

Η κοινή εκπαιδευτική πολιτική των κρατιδίων υποστηρίζει την αυτοαξιολόγηση των σχολικών μονάδων την οποία θεωρεί εργαλείο βελτίωσης της ποιότητας του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου. Η αυτοαξιολόγηση είναι υποχρεωτική και υλοποιείται μέσω του προγράμματος σπουδών που καταρτίζει το κάθε σχολείο. Στα σχολικά ειδικά προγράμματα ή στα προγράμματα ανάπτυξης του σχολείου, τα σχολεία καθορίζουν τους κύριους στόχους του έργου τους. Έτσι στην πραγματικότητα οι περιοχές που πρέπει να αξιολογηθούν καθορίζονται αυτόνομα από τα σχολεία στα προγράμματα σπουδών τους.

Ενδιαφέροντα είναι τα συμπεράσματα από την συμμετοχή του Γερμανικού εκπαιδευτικού συστήματος στους διεθνείς οργανισμούς αξιολόγησης. Ο Γερμανικός φορέας ευθύνης υλοποίησης του διαγωνισμού PISA είναι στην Γερμανία το Κέντρο Διεθνών Εκπαιδευτικών Συγκρίσεων (Zentrum für Internationale Bildungsvergleichsstudien – ZIB). Τα αποτελέσματα του διαγωνισμού του 2015, επιβεβαίωσαν την καλή κατάταξη της Γερμανίας άρα και την αποτελεσματικότητα των μέτρων που ξεκίνησαν με αφορμή το «εκπαιδευτικό σοκ» των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού PISA του 2000. Ένα σημαντικό **συμπέρασμα είναι ότι οι εκπαιδευτικές ανισότητες έχουν μειωθεί αισθητά από το 2000 και σε ότι αφορά το κοινωνικό και οικονομικό υπόβαθρο των μαθητών αλλά και αυτές που οφείλονται στις μεταναστευτικές ροές.** Σε ότι αφορά τα Μαθηματικά και τις Φυσικές επιστήμες, στα αποτελέσματα του διεθνούς διαγωνισμού TIMSS 2015 (Γερμανικός φορέας υλοποίησης το Τεχνικό Πανεπιστήμιο του Ντόρτμουντ), επιβεβαίωσαν το καλό επίπεδο των Γερμανών μαθητών και επίσης έδειξαν σε σχέση με τα αποτελέσματα του TIMSS 2007 ότι οι διαφορές στις επιδόσεις των μαθητών που οφείλονταν στο μεταναστευτικό στοιχείο, έχουν μειωθεί σημαντικά παρά του γεγονότος ότι η ετερογένεια στο μαθητικό πληθυσμό αυξήθηκε λόγω των μεταναστευτικών ροών. Τα αποτελέσματα του διεθνούς διαγωνισμού της μελέτης ανάγνωσης πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης PIRLS / IGLU 2016, έδειξαν ότι, από τη μια πλευρά οι επιδόσεις των μαθητών είναι σταθερά πάνω από το μέσο όρο των συμμετεχόντων χωρών, αλλά η αυξανόμενη ετερογένεια του πληθυσμού των μαθητών λόγω των μεταναστών, δημιουργεί προκλήσεις για την διδασκαλία στα Δημοτικά σχολεία της Γερμανίας. Με βάση τη μελέτη των παραπάνω αποτελεσμάτων, η Μόνιμη Διάσκεψη των Υπουργών Παιδείας και Πολιτισμού αλλά και το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Παιδείας και Έρευνας κατέληξαν στα εξής συμπεράσματα:

- Οι δυνατότητες των μαθητών με υψηλές επιδόσεις στις Φυσικές επιστήμες και τα Μαθηματικά πρέπει να αξιοποιούνται συστηματικότερα, χωρίς να παραμελείται η υποστήριξη των μαθητών με χαμηλές επιδόσεις.
- Πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες, ιδίως στις Φυσικές επιστήμες και τα Μαθηματικά, για να καλυφθεί το χάσμα των επιδόσεων μεταξύ αγοριών και κοριτσιών.
- Ενόψει της διαμόρφωσης ενός ολοένα και πιο ετερογενούς σώματος μαθητών, μια μεγάλη πρόκληση που παραμένει είναι η ομαλή ενσωμάτωση παιδιών και νέων με μεταναστευτικό υπόβαθρο στο σχολικό σύστημα. Ένα από τα κλειδιά για την

επίτευξη αυτού του στόχου είναι η εκμάθηση Γερμανικών ως γλώσσα της εκπαίδευσης τους.

➤ Τα ψηφιακά μέσα πρέπει να χρησιμοποιηθούν εκτενέστερα στην τάξη.

The screenshot shows the website 'bildungsserver.de/Schulevaluation-und-Schulinspektion-in-den-Laendern-2652-de.html'. The page title is 'Schulevaluation und Schulinspektion in den Ländern'. It features a search bar, a navigation menu with categories like 'Veranstaltungen', 'Spezialmarkt', 'Wettbewerbe', and 'Institutionen', and a breadcrumb trail: 'Startseite > Bildungswesen allgemein > Bildungspolitik > Qualitätsentwicklung > Bildungsevaluation / Qualitätsforschung > Evaluation und Qualitätsforschung in der Schule > Schulevaluation und Schulinspektion in den Ländern'. The main content is organized by state, with sections for 'Baden-Württemberg' and 'Bayern'. Each section includes a title, a brief description, and a 'Mehr Info' link. The callout boxes on the right are: 1. 'Αξιολόγηση στα σχολεία της Βαυαρίας' (Evaluation in Bavarian schools) pointing to the 'Evaluation an bayerischen Schulen' section. 2. 'Ηλεκτρονική Πύλη Εσωτερικής Αξιολόγησης στη Βαυαρία' (Electronic Portal for Internal Evaluation in Bavaria) pointing to the 'Onlineportal Interne Evaluation in Bayern' section. 3. 'Κρατικό Ινστιτούτο Ποιότητας και Εκπαιδευτικής Έρευνας' (State Institute for Quality and Educational Research) pointing to the 'Staatsinstitut für Schulqualität und Bildungsforschung' section. 4. 'Ακολουθούν περιγραφές και σύνδεσμοι για τα υπόλοιπα κρατίδια' (Descriptions and links for the other states) pointing to the bottom of the page.

Εικόνα 2.63: Ο Γερμανικός εκπαιδευτικός διακομιστής για τα συστήματα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου των δεκαέξι κρατίδια

Όπως είναι γνωστό, τα Γερμανικά κρατίδια διατηρούν μεγάλη αυτονομία και στα ζητήματα της εκπαίδευσης, ακόμη και σε θέματα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου. Κάθε ένα από τα δεκαέξι κρατίδια, έχει αναπτύξει δικό του μοντέλο αξιολόγησης, που μπορεί να υπακούει στις γενικές νόρμες της Ομοσπονδίας αλλά από εκεί και πέρα, έχει τους δικούς του ξεχωριστούς μηχανισμούς. Στην αντίστοιχη

ιστοσελίδα¹⁴² του Γερμανικού εκπαιδευτικού διακομιστή για τα συστήματα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου καθενός από τα δεκαέξι κρατίδια, υπάρχουν οι αντίστοιχες διαδικασίες (εικόνα 2.63).

Δειγματοληπτικά, ακολουθεί η περιγραφή του συστήματος αξιολόγησης εκπαιδευτικού έργου του κρατιδίου της **Βαυαρίας (Bayern)**. Με βάση την εκπαιδευτική νομοθεσία της Βαυαρίας και οι δύο μορφές αξιολόγησης (εσωτερική και εξωτερική) είναι υποχρεωτικές για τα κρατικά σχολεία της.¹⁴³ (βλ. BayEUG άρθρο 113γ).

The screenshot shows the website of the State Institute for School Quality and Educational Research in Munich (ISB). The page is titled 'Evaluation an bayerischen Schulen'. The left sidebar contains a navigation menu with categories like 'Pädagogik - Didaktik - Methodik', 'Schule und Gesellschaft', 'Qualitätssicherung / Schulentwicklung', 'Evaluation', 'Schul- und Unterrichtsorganisation', and 'Medienbildung'. The 'Evaluation' section is highlighted with a green box and a red border. A green arrow points from this box to the main content area. The main content area includes a definition of evaluation, a list of evaluation types, and a list of contact persons. The bottom right features a flyer for external evaluation and a section for current news from the Quality Agency.

Εικόνα 2.64: Περιγραφή των διαδικασιών αξιολόγησης σχολικών μονάδων της Βαυαρίας (ιστοσελίδα ISB)

¹⁴² <https://www.bildungserver.de/Schulevaluation-und-Schulinspektion-in-den-Laendern-2652-de.html>

¹⁴³ <https://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/BayEUG-113c>

Με δεδομένο ότι στη Βαυαρία λειτουργούν περίπου 6.000 σχολικές μονάδες στη πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η Σχολική Επιθεώρηση διαθέτει 390 επιθεωρητές¹⁴⁴ ώστε να πετύχει τον στόχο της διενέργειας μιας εξωτερικής αξιολόγησης για κάθε σχολείο ανά πέντε χρόνια.

Ο σύνδεσμος «**Εξωτερική Αξιολόγηση**» οδηγεί στην διαδικασία τα βασικά σημεία της οποίας είναι:

- ✓ Η εξωτερική αξιολόγηση είναι υποχρεωτική για όλα τα σχολεία.
- ✓ Δεν αξιολογεί μόνο άτομα (εκπαιδευτικούς) αλλά το σχολείο στο σύνολό του.
- ✓ Τα κριτήρια αξιολόγησης γνωστοποιούνται σε όλους τους εμπλεκόμενους.
- ✓ Η αξιολόγηση στηρίζεται σε επιστημονικές μεθόδους και κριτήρια και όχι σε υποκειμενικές επιθυμίες ή απαιτήσεις.
- ✓ Αξιολογούνται τρεις περιοχές κριτηρίων (ποιοτικών) με αντίστοιχα χαρακτηριστικά όπως φαίνονται στον πίνακα 2.43 που ακολουθεί:

Πίνακας 2.43: Κριτήρια και χαρακτηριστικά αξιολόγησης των σχολείων της Βαυαρίας

Συνθήκες	Τοποθεσία σχολείου πχ αστικό, επαρχιακό		
	Χαρακτηριστικά μαθητών πχ ποσοστό μεταναστών		
	Προσωπικό πχ ποσοστό αναπληρωτών καθηγητών		
	Υλικοί και Οικονομικοί Πόροι πχ Βιβλιοθήκη, Γυμναστήριο, κατάσταση υποδομών		
	Οργανωτικές Ιδιαιτερότητες πχ Ολοήμερο σχολείο, επιπλέον δραστηριότητες		
Περιοχές αξιολόγησης	Κριτήρια	Περιγραφή – χαρακτηριστικά	
Χαρακτηριστικά σχολικής διαδικασίας	Διοίκηση σχολείου	Διαχείριση (αξιοποίηση) εργαζομένων	Συντονισμός δεξιοτήτων εργαζομένων και απαιτήσεων σχολείου
			Ύπαρξη καθιερωμένων μεθόδων πρόληψης ή επίλυσης κρίσεων μεταξύ εκπαιδευτικών
			Καθιέρωση κινήτρων απόδοσης εκπαιδευτικών
		Στόχοι του σχολείου	Ύπαρξη στόχων σε όλους τους τομείς
			Ύπαρξη προτεραιοτήτων επίτευξης στόχων
			Δέσμευση των αποφάσεων

¹⁴⁴ https://www.sici-inspectorates.eu/getattachment/c00c9e10-1f3c-40b9-9cb3-da5cf0aae6dd/Country-Profile_Bavaria_2018.pdf;.jpg;.aspx

			επίτευξης στόχων
		Αποτελεσματικότητα Διοίκησης σχολείου	Ύπαρξη ρυθμιζόμενων ευθυνών
			Οργάνωση της διαχείρισης της γνώσης
			Διοικητική οργάνωση ροής εργασίας
			Ενημέρωση προσωπικού και μαθητών
	Εργασία σχολείου	Εξωστρέφεια του σχολείου	Συστηματική επαφή με εξωτερικούς συνεργάτες
			Συμμετοχή της κοινωνίας στις σχολικές δραστηριότητες
			Συμμετοχή του σχολείου στις κοινωνικές δραστηριότητες
		Συνοχή συλλογικής εργασίας	Ύπαρξη δεσμευτικών σχεδίων δημιουργίας παιδαγωγικών δεσμών της σχολικής κοινότητας
			Ύπαρξη θεσμικών δομών επικοινωνίας με τα μέλη της σχολικής κοινότητας
			Ύπαρξη δεσμευτικών ρυθμίσεων για το εκπαιδευτικό έργο
	Ανάπτυξη του σχολείου	Δεκτικότητα στις αλλαγές	Συλλογή και επεξεργασία νέων προτάσεων και ιδεών
Ύπαρξη διαδικασιών για ευκαιρίες ατομικής επαγγελματικής εξέλιξης εκπαιδευτικών			
Δοκιμή νέων προγραμμάτων ή μεθόδων			
Συστηματική εξέλιξη της ποιότητας		Η ανάπτυξη της ποιότητας στοχεύει σε αντίστοιχους σχετικούς στόχους	
		Ύπαρξη σταθερού προγραμματισμού ανάπτυξης της ποιότητας	
		Συστηματικός συντονισμός ανάπτυξης της ποιότητας	

			Ύπαρξη προκαθορισμένων κριτηρίων για τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας
		Συστηματική παρακολούθηση της ποιότητας	Το σχολείο έχει θεσπίσει διαδικασίες για να εξασφαλίσει ότι οι απαιτήσεις απόδοσης είναι σύμφωνες με τα πρότυπα απόδοσης
			Το σχολείο έχει θεσπίσει διαδικασίες για να εξασφαλίσει την τεχνική ποιότητα της μέτρησης απόδοσης
			Το σχολείο έχει θεσπίσει διαδικασίες για τη λήψη μέτρων για ατομική υποστήριξη (διάγνωση / προώθηση) από τα αποτελέσματα των μετρήσεων απόδοσης.
			Το σχολείο έχει θεσπίσει διαδικασίες για τη συστηματική χρήση των αποτελεσμάτων των μετρήσεων απόδοσης σε θέμα, έτος ή σχολικό επίπεδο για την περαιτέρω ανάπτυξη της διδασκαλίας.
	Ο πολιτισμός του σχολείου	Σεβασμός προς τους συμμετέχοντες (σε ποιο βαθμό τα μέλη της σχολικής κοινότητας δείχνουν αμοιβαίο σεβασμό)	Ύπαρξη σεβασμού της ατομικότητας
			Αναγνώριση των επιτευγμάτων όλων ανεξαιρέτως
			Ύπαρξη ενδιαφέροντος από το σχολείο για όλους ανεξαιρέτως
		Προώθηση αξιών	Το σχολείο ενθαρρύνει μια ευρεία ανάλυση των αξιών.
			Το σχολείο δίνει κίνητρα και ερεθίσματα για τη μελέτη της τέχνης και του

			πολιτισμού.
			Το σχολείο ενθαρρύνει έναν τρόπο ζωής, βασισμένο σε υγιείς αξίες.
		Συμμετοχή στις σχολικές διαδικασίες	Ο αισθητικός σχεδιασμός του σχολείου συντονίζεται με όλους
			Συμμετέχουν όλοι στην οργάνωση της σχολικής ζωής
			Συμμετέχουν όλοι τακτικά στην οργάνωση της σχολικής καθημερινότητας
		Ταύτιση με το σχολείο	Στο σχολείο υπάρχουν εκδηλώσεις που ενισχύουν τις σχέσεις της σχολικής κοινότητας
			Το σχολείο δίνει την εικόνα της ομοιογένειας και της συνοχής της σχολικής κοινότητας.
			Το σχολείο επιτρέπει στα μέλη της σχολικής οικογένειας να συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της σχολικής ζωής.
		Προώθηση της ένταξης	Το σχολείο ασχολείται με το πώς μπορεί να καταστεί δυνατή η πλήρη συμμετοχή μαθητών με ειδικές ανάγκες στην σχολική ζωή
			Οι εκπαιδευτικοί ασχολούνται με το θέμα του τρόπου συμμετοχής των μαθητών με αναπηρίες ή ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών
			Οι μαθητές είναι ευαισθητοποιημένοι και αντιμετωπίζουν το ζήτημα του πώς μπορεί να καταστεί δυνατή η συμμετοχή

			μαθητών με ειδικές ανάγκες
Ποιότητα διδασκαλίας	Αποδοτικότητα και Αποτελεσματικότητα	Απόδοση χρόνου	Η διδασκαλία υλοποιείται χωρίς περιόδους αναμονής
			Το μάθημα διακόπτεται
			Οι μαθητές συμμετέχουν μόνο σε αποκλειστικές δραστηριότητες μαθήματος.
		Αποτελεσματικότητα συμπεριφοράς	Ύπαρξη κανόνων συμπεριφοράς
			Λειτουργούν οι τυποποιημένες ρουτίνες συμπεριφοράς
			Υπάρχουν τάξεις ή μαθήματα που απαιτούν συγκεκριμένη τελετουργία (πχ διδασκαλία μαθημάτων νοσηλευτικής με άσπρες νοσοκομειακές ποδιές)
	Δομή και σαφήνεια διδασκαλίας	Δομή της διδασκαλίας	Έχει το μάθημα αναγνωρίσιμους στόχους
			Είναι το μάθημα δομημένο
			Ύπαρξη συνδέσεων μεταξύ των εννοιών του μαθήματος
		Σαφήνεια της διδασκαλίας	Η ορολογία του μαθήματος είναι κατανοητή
Εστιάζει το μάθημα στο κεντρικό περιεχόμενο μάθησης			
Τα εποπτικά μέσα εικονίζουν αντιληπτές έννοιες			
Εξατομίκευση της διδασκαλίας	Ατομική υποστήριξη	Έχει ενημερωθεί ο εκπαιδευτικός για το ατομικό επίπεδο μάθησης των μαθητών	
		Έχει προσαρμόσει τη διδασκαλία του στα ατομικά επίπεδα μάθησης	
		Η διδασκαλία παίρνει ειδική μορφή σε κατάλληλα σημεία ώστε να προσαρμοστεί σε	

			συγκεκριμένα επίπεδα μάθησης
		Προώθησης της αυτό-κατευθυνόμενης μάθησης (αυτενέργεια μαθητών)	Παρέχονται στους μαθητές ευκαιρίες να αποκτήσουν στρατηγικές για την οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας (μαθαίνουν με τον ρυθμό τους)
			Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να μάθουν με τον τρόπο που θα καταστήσει τη γνώση τους βιώσιμη
			Δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να συνδέσουν υπάρχουσες γνώσεις με νέες
		Δημιουργία κινήτρων μάθησης	Δίνεται η δυνατότητα της αυτενέργειας στους μαθητές
			Οι μαθητές μπορούν να μάθουν αξιοποιώντας τις δικές τους δυνατότητες
			Οι μαθητές μπορούν να μάθουν βιωματικά
		Επιτυχία της μάθησης (βιώσιμη μάθηση)	Τα μαθήματα περιέχουν υψηλό ποσοστό πρακτικών σταδίων
			Οι μαθητές λαμβάνουν σαφή σχόλια σχετικά με τα λάθη τους ή τις επιτυχημένες προσεγγίσεις τους.
			Οι μαθητές εφαρμόζουν αυτό που έχουν μάθει σε διαφορετικές καταστάσεις
		Δημιουργία δι.Ε.Π.ιστημονικών ικανοτήτων	Το μάθημα δημιουργεί τις προϋποθέσεις ώστε να αποκτηθούν ικανότητες αυτογνωσίας
			Το μάθημα δημιουργεί τις προϋποθέσεις ώστε να αποκτηθούν κοινωνικές

		δεξιότητες
		Το μάθημα δημιουργεί τις προϋποθέσεις ώστε να αποκτηθούν μεθοδολογικές δεξιότητες
	Σχολικό κλίμα	Οι μαθητές νιώθουν ότι ο εκπαιδευτικός ενδιαφέρεται για αυτούς και ασχολείται μαζί τους
		Οι μαθητές αντιμετωπίζουν ευχάριστα ο ένας τον άλλο
	Οι μαθητές αντιμετωπίζουν ευχάριστα τον εκπαιδευτικό	

Τα μαθησιακά αποτελέσματα δεν αξιολογούνται από τις επιθεωρήσεις στα σχολεία. Για τον έλεγχο των μαθησιακών αποτελεσμάτων και την ταυτόχρονη προετοιμασία των μαθητών για τους διεθνείς διαγωνισμούς (η απόφαση αυτή πάρθηκε μετά το εκπαιδευτικό σοκ των αποτελεσμάτων PISA 2000 ως βασικό αντίμετρο αντιμετώπισης της αποτυχίας) αποφασίστηκε τα ομόσπονδα κρατίδια να διεξάγουν συγκριτικές δοκιμές επιδόσεων στο ίδιο γνωστικό αντικείμενο στην ίδια ηλικιακή εκπαιδευτική τάξη που ονομάζονται VERA (Συγκριτική Εργασία στο σχολείο - Vergleichsarbeiten in der Schule). Η διερεύνηση της συγκριτικής απόδοσης των Γερμανών μαθητών όλων των κρατιδίων συμφωνήθηκε να γίνεται για την 3^η και την 8^η τάξη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και ονομάστηκε **VERA3** και **VERA8** αντίστοιχα.

Η σύσταση της ομάδας εξωτερικής αξιολόγησης είναι τρεις σχολικοί αξιολογητές (επιθεωρητές) και ένας εξωτερικός αξιολογητής από τον ιδιωτικό τομέα (συνήθως διευθυντής σε κάποιο εταιρικό τμήμα), ο οποίος προσέρχεται εθελοντικά και χωρίς αμοιβή. Το κλιμάκιο της ομάδας αξιολόγησης είναι ειδικά εκπαιδευμένο και καταρτισμένο στα εξής αντικείμενα:

- Γνώση των σημερινών θεμάτων της πολιτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
- Γνώση της αξιολόγησης ως καθορισμένης μεθόδου κοινωνικών επιστημών
- Γνώση των χαρακτηριστικών ενός καλού σχολείου και των δεικτών του
- Γνώση των χαρακτηριστικών της καλής διδασκαλίας και των σύγχρονων μορφών διδασκαλίας και μάθησης
- Επικοινωνιακές δεξιότητες
- Ομαδική εργασία

Ο εξωτερικός αξιολογητής επιμορφώνεται όπου απαιτείται από τους επιθεωρητές.

Αντίθετα με πρακτικές άλλων χωρών, τα δεδομένα των αξιολογήσεων των σχολείων χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Η επεξεργασία και η χρήση των δεδομένων για άλλους λόγους δεν επιτρέπεται και τα κλιμάκια επιθεωρήσεων των σχολείων δεσμεύονται γραπτά για αυτά.

Η διαδικασία της εξωτερικής αξιολόγησης είναι τυποποιημένη ως εξής:

➤ Η ομάδα αξιολόγησης **ενημερώνει τη διεύθυνση του σχολείου** ότι επίκειται εξωτερική αξιολόγηση σε συγκεκριμένη ημερομηνία.

➤ Ορίζεται αρχικά η ημερομηνία της **οργανωτικής συζήτησης γνωριμίας** της ομάδας αξιολόγησης με τη διεύθυνση του σχολείου. Στη συνάντηση αυτή γίνεται και μια βασική προετοιμασία της επιθεώρησης.

➤ Ορίζεται εκ νέου **δεύτερη συνάντηση** η οποία πραγματοποιείται δύο μήνες πριν την επιθεώρηση στην οποία από τη πλευρά του σχολείου συμμετέχει η διεύθυνση του σχολείου, οι εκπαιδευτικοί και το υπόλοιπο διοικητικό και επικουρικό προσωπικό του σχολείου, εκπρόσωποι μαθητών και γονέων, εκπρόσωποι της άμεσης σχολικής διοίκησης, εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης και των φορέων που παρέχουν κατάρτιση μαθητών αν υπάρχουν. Στη συνάντηση αυτή γίνεται συζήτηση και ενημέρωση για τους σκοπούς και το περιεχόμενο της αξιολόγησης, τα κριτήρια που θα αξιολογηθούν, οι μέθοδοι που θα χρησιμοποιηθούν κλπ

➤ Ακολουθεί μια **τυποποιημένη έρευνα με συμπλήρωση ερωτηματολογίων** από μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς, τα στελέχη των επιχειρήσεων αν πραγματοποιείται κατάρτιση μαθητών σε αυτές κλπ. Τα ερωτηματολόγια είναι συνήθως ηλεκτρονικά τα οποία συμπληρώνουν οι εμπλεκόμενοι με χρήση ατομικού κωδικού στην ιστοσελίδα της επιθεώρησης (εικόνα 2.64, παραπάνω).

➤ Περίπου δύο εβδομάδες πριν την επιτόπου επιθεώρηση, το σχολείο παραδίδει το **σχολικό χαρτοφυλάκιο** το οποίο περιέχει όλα τα ζητούμενα στοιχεία και έγγραφα από την επιθεώρηση (μαθητολόγιο, σχολικό πρόγραμμα, στοχοθεσία, χρονοδιαγράμματα κλπ). Το σχολικό χαρτοφυλάκιο, τα αποτελέσματα της έρευνας και όποιο άλλο σχετικό υλικό, γίνονται αντικείμενο μελέτης από το κλιμάκιο των αξιολογητών.

➤ Στη συνέχεια οι αξιολογητές επισκέπτονται το σχολείο για **διάστημα τριών ημερών** στο οποίο:

✓ Οι σχολικοί παράγοντες (εφόσον το επιθυμούν οι ίδιοι) κάνουν μια **παρουσίαση για το σχολείο**.

✓ Η ομάδα αξιολόγησης μαζί με ένα τουλάχιστον μέλος της διοίκησης του σχολείου, συλλέγουν και επεξεργάζονται τα **οικονομικά στοιχεία** του σχολείου.

✓ Πραγματοποιείται ένας **κύκλος παρακολούθησης διδασκαλιών** σε τάξεις, όχι τυχαίος αλλά με κάποια κριτήρια. Οι παρακολουθήσεις είναι 18 (6 την ημέρα από 12 αρχικά επιλεγμένες). Οι διδασκαλίες είναι με κριτήριο στο 50% των μαθητών σε μια ομάδα γνωστικών αντικειμένων και το άλλο 50% των μαθητών σε άλλη ομάδα αντικειμένων. Η παρακολούθηση των διδασκαλιών γίνεται και με κριτήριο τον μέσο όρο βαθμολογίας ανά μάθημα, επιμεριζόμενες κατά το 1/3 σε χαμηλές μέσου όρου βαθμολογίες, το 1/3 σε μεσαίες και το άλλο 1/3 σε υψηλές κατά μέσο όρο διδασκαλίες. Οι παρακολουθήσεις γίνονται και με κριτήριο την κάλυψη όσο είναι

εφικτό του μεγαλύτερου μέρους των εκπαιδευτικών. Μετά από κάθε παρακολούθηση γίνεται μια πολύ σύντομη συζήτηση με τον εκπαιδευτικό της τάξης όχι με σκοπό την αξιολόγησή του αλλά σχετικά με τις συνθήκες διδασκαλίας.

✓ Τα απογεύματα αυτών των τριών ημερών πραγματοποιούνται **οι συνεντεύξεις** με τα μέλη της σχολικής κοινότητας (εκπαιδευτικοί, διοίκηση σχολείου, γονείς, μαθητές, μη διδακτικό προσωπικό κλπ)

➤ Ακολουθεί η **προετοιμασία και η υποβολή της έκθεσης αξιολόγησης**. Η έκθεση συντάσσεται με το τέλος της επιτόπιας επιθεώρησης και αποτελείται από δύο μέρη: την γενική έκθεση αξιολόγησης του σχολείου που ακολουθεί τους τομείς και τα κριτήρια, όπως φαίνονται στο παραπάνω δεσμευτικό υπόδειγμα, και ένα δεύτερο μέρος που αφορά τη σχολική διοίκηση. Το πρώτο μέρος της έκθεσης παρουσιάζεται στο σύνολο της σχολικής κοινότητας μια εβδομάδα μετά από τη λήξη της επιτόπιας επιθεώρησης σε ανοικτή συγκέντρωση, ενώ το δεύτερο μέρος κοινοποιείται μόνο στην διοίκηση του σχολείου. Το σχολείο από τη πλευρά του μπορεί να καταθέσει, αν έχει, την δική του άποψη για την αξιολόγησή του. Αυτό γίνεται με γραπτή και τεκμηριωμένη παρέμβαση, η οποία μπορεί να αποκλίνει σε διάφορα θέματα από τα συμπεράσματα της ομάδας αξιολόγησης. Το αν θα ενσωματωθεί η προσθήκη της παρέμβασης του σχολείου στην τελική έκθεση, είναι θέμα απόφασης της επιτροπής αξιολόγησης. Σε κάθε περίπτωση η τελική έκθεση συν υπογράφεται υποχρεωτικά από τον διευθυντή του σχολείου με την έννοια ότι επιβεβαιώνει έτσι τη διαδικασία και όχι κατ'ανάγκη ότι συμφωνεί στο σύνολο του περιεχόμενου. Η έκθεση αξιολόγησης **δεν δημοσιοποιείται**, αλλά προωθείται στο αρμόδιο τμήμα διασφάλισης ποιότητας του υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Βαυαρίας.

➤ Για την εξασφάλιση της αντικειμενικότητας και του κύρους της έκθεσης, λαμβάνονται μέτρα. Έτσι για παράδειγμα οι συνεντεύξεις λαμβάνονται όχι από ένα αλλά από δύο μέλη της ομάδας αξιολόγησης και οι πληροφορίες και τα στοιχεία που συμπεριλαμβάνονται στην έκθεση αξιολόγησης, δεν λαμβάνονται τυχαία αλλά προκύπτουν με τη χρήση τυποποιημένων μεθόδων που πρέπει να αναφέρονται.

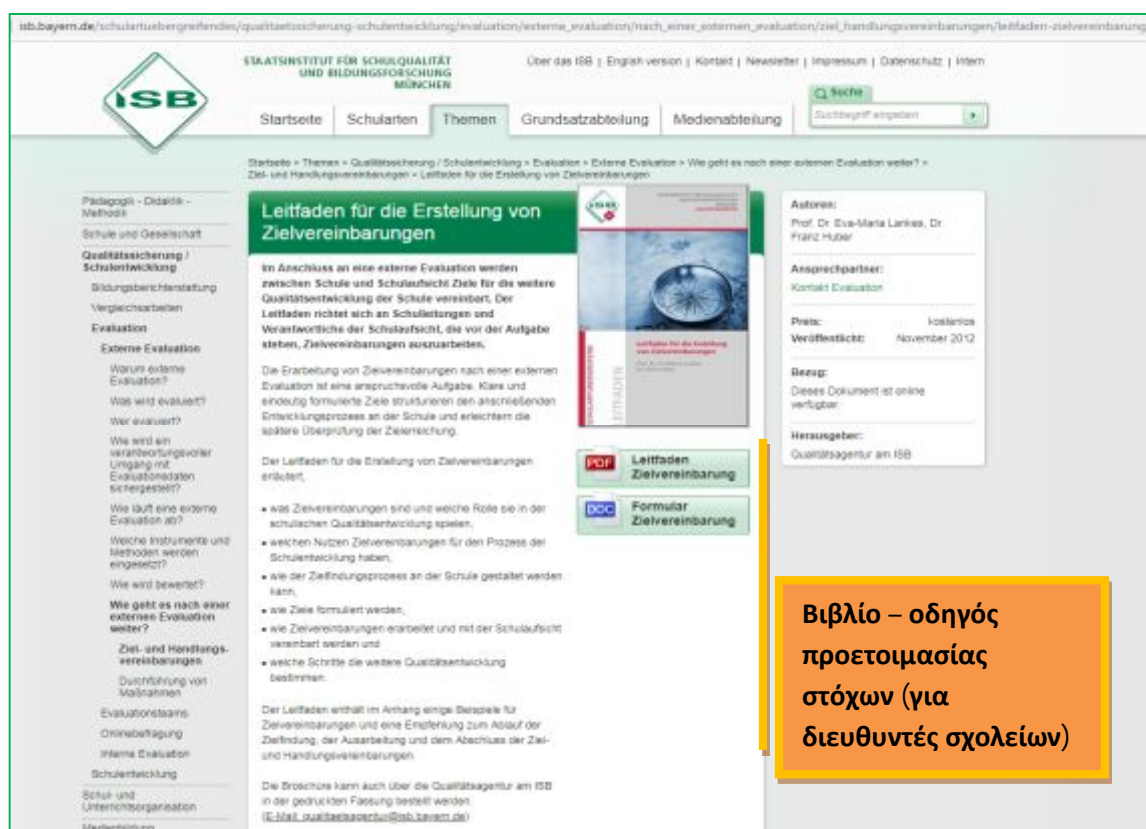
➤ Η τελευταία προαιρετική πράξη της αξιολόγησης του σχολείου είναι μια ακόμη ανοικτή συζήτηση μεταξύ της ομάδας αξιολόγησης και της σχολικής κοινότητας, που μπορούν να συζητήσουν οτιδήποτε σχετικό με τη διαδικασία. Η ομάδα αξιολόγησης μπορεί να διατυπώσει συστάσεις στην έκθεσή της αλλά δεν βάζει προαπαιτούμενα ούτε συμμετέχει σε περαιτέρω μέτρα ανάπτυξης του σχολείου.

➤ Η βαθμολόγηση των κριτηρίων γίνεται σε μια ποιοτική κλίμακα τεσσάρων επιπέδων με εξαίρεση τα κριτήρια που αφορούν την οικονομική διαχείριση όπου ο χαρακτηρισμός τους είναι δίτιμος, δηλαδή καλή ή όχι καλή διαχείριση.

➤ Αν παρατηρήσει κάποιος τα κριτήρια στο σύνολο των πεδίων, θα δει ότι αυτά είναι τέτοιας μορφής που δημιουργούν μια εικόνα της τελικής αξιολόγησης η οποία δύσκολα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για κατάταξη των σχολείων μεταξύ τους.

➤ Η αποστολή της ομάδας επιθεώρησης τελείωσε αλλά ξεκινά ο κύκλος βελτίωσης του σχολείου από το ίδιο το σχολείο με βάση κυρίως τα αποτελέσματα και τις πιθανές συστάσεις της έκθεσης αξιολόγησης. Η σχολική κοινότητα συσκέπτεται και αναλύοντας τα αποτελέσματα της έκθεσης αξιολόγησης κάνει τις προτάσεις της προς

την διοίκηση του σχολείου. Οι προτάσεις θα καταλήξουν στην διατύπωση πέντε το πολύ εκπαιδευτικών στόχων που θα συμπεριληφθούν στο σχέδιο ανάπτυξης του σχολείου, στο πρόγραμμά του και θα γίνουν αντικείμενο της προσεχούς εσωτερικής αξιολόγησης. Αξιολογή είναι η υποστήριξη της πολιτείας στην διοίκηση του σχολείου σε ότι αφορά και την διατύπωση των εκπαιδευτικών στόχων, όπου μπορεί να ζητήσει τη βοήθεια της σχολικής επιθεώρησης ή και να συμβουλευτεί τον αντίστοιχο οδηγό του ISB¹⁴⁵ για την προετοιμασία στόχων, όπως εικονίζεται στο παρακάτω στιγμιότυπο της ιστοσελίδας του Κρατικού Ινστιτούτου Ποιότητας και Εκπαιδευτικής Έρευνας ISB (εικόνα 2.65).

Εικόνα 2.65: Η ιστοσελίδα του ISB σχετικά με τον οδηγό προετοιμασίας εκπαιδευτικών στόχων για διευθυντές σχολείων στη Βαυαρία

Πολύ μεγάλη βαρύτητα έχει δοθεί και στην εσωτερική αξιολόγηση των σχολείων και είναι εντυπωσιακή η υποστήριξη και η καθοδήγηση που παρέχεται σε αυτά και μέσα από την ιστοσελίδα του ISB. Όπως αναφέρεται στο στιγμιότυπο ιστοσελίδας (εικόνα 2.66) παρακάτω:

¹⁴⁵ http://www.isb.bayern.de/schulartuebergreifendes/qualitaetssicherung-schulentwicklung/evaluation/externe_evaluation/nach_einer_externen_evaluation/ziel_handlungsvereinbarungen/leitfaden-zielvereinbarung/

interne-evaluation.isb.bayern.de/ueberblick-verschaffen/

INTERNE EVALUATION IN BAYERN

Kontakt | Impressum | Datenschutz

Ein Angebot des ISB www.isb.bayern.de

Startseite > Überblick verschaffen

Einen Überblick verschaffen

Für die nachhaltige Qualitätsentwicklung der Schule bedarf es einer selbstkritischen Auseinandersetzung der Kolleginnen und Kollegen mit der eigenen Arbeit. Welche Ziele haben wir uns gesetzt und haben wir sie auch erreicht? Waren die Maßnahmen, die wir dazu ergriffen haben, wirklich erfolgreich?

Durch eine laufende Überprüfung lassen sich Stärken und Schwächen der eigenen Arbeit entdecken. Durch interne Evaluation erhalten die Lehrkräfte Hinweise zur Verbesserung der Schule und des Unterrichts.

Im Turnus von etwa fünf Jahren werden Schulen auch extern evaluiert. Die eigenen Sichtweisen werden kontrastiert mit der objektiven Bewertung der Schule durch ein außenstehendes Expertenteam. Dadurch lassen sich blinde Flecken aufspüren und Unzulänglichkeiten entdecken, die man im Alltag häufig ausblendet. Interne und externe Evaluation gehören deshalb zusammen, sie ergänzen sich.

Interne und externe Evaluation orientieren sich an den Qualitätskriterien, wie sie im bayerischen Qualitätsstapleu festgehalten und beschrieben sind. Bei diesen Qualitätskriterien handelt es sich um jene Faktoren, die erwiesenermaßen Einfluss nehmen auf die Leistungen der Schülerinnen und Schüler.

- ▶ Warum interne Evaluation?
- ▶ Was kennzeichnet die interne Evaluation?
- ▶ Was kann evaluiert werden?
- ▶ Welche Rolle spielt die interne Evaluation im Qualitätsentwicklungsprozess?
- ▶ Welche Instrumente und Methoden gibt es?
- ▶ Gibt es Standards für die Evaluation?
- ▶ Was sollte man unbedingt beachten?
- ▶ Zugang zum Online-Befragungssystem beantragen

 Broschüre: Interne Evaluation an Bayerns Schulen

Broschüre: Interne Evaluation an Bayerns Schulen

Externe und interne Evaluation bilden einen zentralen Bereich der Schulentwicklung. Die Broschüre bietet den Schulen Hilfeleistung, interne Evaluation zur Qualitätsverbesserung durchzuführen.

Εικόνα 2.66: Η ιστοσελίδα του ISB σχετικά με την εσωτερική αξιολόγηση σχολείων στη Βαυαρία

«...Κάθε πέντε χρόνια, τα σχολεία αξιολογούνται εξωτερικά. Οι δικές σας απόψεις αντιπαραβάλλονται με την αντικειμενική αξιολόγηση του σχολείου από μια εξωτερική ομάδα εμπειρογνομόνων. Αυτό σας επιτρέπει να εντοπίζετε τυφλά σημεία και να ανακαλύπτετε τις αδυναμίες που συχνά κρύβετε στην καθημερινή ζωή. Επομένως, η εσωτερική και η εξωτερική αξιολόγηση ανήκουν από κοινού, αλληλοσυμπληρώνονται. Η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση βασίζεται στα κριτήρια ποιότητας όπως καταγράφονται και περιγράφονται στην ειδική ομάδα της Βαυαρίας. Αυτά τα κριτήρια ποιότητας είναι εκείνοι οι παράγοντες που έχουν αποδειχθεί ότι επηρεάζουν τις επιδόσεις των μαθητών....»

Ο σύνδεσμος «**Εσωτερική Αξιολόγηση**»¹⁴⁶ οδηγεί στην διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης σχολικών μονάδων τα βασικά σημεία της οποίας είναι:

➤ Κάθε σχολείο πρέπει να δημιουργήσει και να διατηρήσει μια κουλτούρα εσωτερικής αξιολόγησης. Κάθε καθηγητής θα πρέπει να αναζητά τακτικά σχόλια από τους μαθητές ή τους συναδέλφους τους.

➤ Η εσωτερική αξιολόγηση έχει στόχους:

- Την αναθεώρηση των στόχων του σχολείου,
- Την επανεξέταση της αποτελεσματικότητας των μεμονωμένων μέτρων και έργων,
- Τον έγκαιρο έλεγχο των διαδικασιών ανάπτυξης,
- Τη λογοδοσία με απογραφή / αξιολόγηση,
- Τον επαγγελματισμό των εκπαιδευτικών με την ανάγνωση του δικού τους έργου,
- Τη δημιουργία ταυτότητας στο σχολείο μέσω της ανάπτυξης κοινών στόχων και κανόνων,
- Την ενίσχυση της ευθύνης των πολλών μέσω της συμμετοχής.

Ο γενικός στόχος είναι η βιώσιμη και μακροπρόθεσμη διασφάλιση και ενίσχυση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου.

Τα πρότυπα εσωτερικής αξιολόγησης εκπαιδευτικού έργου στηρίζονται σε τέσσερις τομείς:

➤ **Χρησιμότητα και αξιοποίηση.** Η αυτοαξιολόγηση δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά είναι προσανατολισμένη σε σαφείς σκοπούς και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της είναι απαραίτητη για την επίτευξή τους.

➤ **Σκοπιμότητα.** Η εσωτερική σχολική αξιολόγηση δεν είναι ένα επιστημονικό ερευνητικό έργο αλλά μια ανάλυση της πρακτικής του ίδιου του σχολείου.

➤ **Δικαιοσύνη.** Η δεοντολογία, η δίκαιη μεταχείριση όλων των εμπλεκομένων στη διαδικασία, ο σεβασμός όλων είναι απαραίτητες αρχές που πρέπει να τηρούνται σε όλες τις αυτοαξιολογήσεις σε όλα τα σχολεία.

➤ **Ακρίβεια.** Οι πληροφορίες πρέπει να είναι έγκυρες και συλλεγμένες αντικειμενικά με αξιόπιστες μεθόδους.

Η αυτοαξιολόγηση δεν είναι απλά διεκπεραιωτική διαδικασία, αλλά συστηματική προσπάθεια που προϋποθέτει θετική στάση και προθυμία από τους συμμετέχοντες, δίκαιο μοίρασμα των εργασιών για όλους και δεν χρειάζονται υπερβολές.

Υπάρχουν διαθέσιμα βιβλία – οδηγοί για την διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης. Υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας και ολοκλήρωσης ερευνών, υπάρχουν έτοιμα ερωτηματολόγια αλλά και δυνατότητα καθοδηγούμενης ηλεκτρονικής δημιουργίας ερωτηματολογίων μέσα από τη ιστοσελίδα του ISB.

Πολύ σημαντική είναι η καθοδήγηση του ISB για την υλοποίηση της αυτοαξιολόγησης ενός σχολείου σε εννέα πεδία, όπου προσφέρονται έτοιμες φόρμες αξιολόγησης με τα απαραίτητα κριτήρια του κάθε πεδίου, όπως φαίνεται στο παρακάτω στιγμιότυπο της ιστοσελίδας του ISB¹⁴⁷ (εικόνες 2.67 και 2.68) :

¹⁴⁶ <http://www.interne-evaluation.isb.bayern.de/ueberblick-verschaffen/>

¹⁴⁷ <http://www.interne-evaluation.isb.bayern.de/prozessqualitaeten/>

interne-evaluation.isb.bayern.de/prozessqualitaerten/

Kontakt | Impressum | Datenschutz

Ein Angebot des ISB
www.isb.bayern.de

Startseite > Schulische und unterrichtliche Prozesse evaluieren

Schulische und unterrichtliche Prozesse evaluieren

Aus Sicht der Bildungsforschung gibt es eine Reihe von Kriterien, die für die Qualität von Schule und Unterricht von besonderer Bedeutung sind. Zu diesen Kriterien finden Sie hier verschiedene Evaluationsinstrumente und Materialien.

- Διευθυντής
- Διαχείριση τάξης
- Σχολικό κλίμα
- Συλλογικότητα
- Εκπαιδευτικός σχεδιασμός
- Εκπαίδευση
- Κlarheit und
- Referenzwerte
- Ανάπτυξη
- Σαφήνεια και Δομή
- Τιμές

Evaluation an bayrischen Schulen
 Webseite des ISB

Netzwerk:

Εικόνα 2.67: Η ιστοσελίδα του ISB με τα πεδία αξιολόγησης

Unterstützende Personalführung
Selbsteinschätzungsbogen – Schulleitung

Mit diesem Reflexionsbogen haben Sie die Möglichkeit, Ihr eigenes Leitungshandeln im Bereich Personalführung/Personalentwicklung zunächst selbst einzuschätzen (IST-Zustand) und den einzelnen Bereichen Wertigkeiten (Prioritäten) zuzuordnen. Dies ermöglicht Ihnen einen Vergleich zwischen der praktizierten und der gewünschten Umsetzung der betrachteten Merkmale. Dieser Bogen kann auch zum Vergleich der Selbst- und Fremdeinschätzung (siehe Fragebogen für das Kollegium) verwendet werden.

Unterstützende Personalführung	IST-Zustand					Priorität		
	trifft nicht zu	trifft eher nicht zu	teils/ teils	trifft eher zu	trifft zu	niedrige Priorität	mittlere Priorität	hohe Priorität
1. Ich habe mit jedem Mitarbeiter Bereiche festgelegt, in denen er sich in der nächsten Zeit weiterentwickeln soll.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Ich eröffne den Mitarbeitern auch außerhalb des Unterrichts gezielt Spielräume, wo sie etwas eigenverantwortlich gestalten können.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Bei der Verteilung von Aufgaben achte ich bewusst darauf, dass persönliche Wünsche, soweit es geht, berücksichtigt werden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Ich Sorge dafür, dass die Mitarbeiter für gute Arbeit regelmäßig und in geeigneter Form positiv bestätigt werden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Ich achte sehr darauf, dass neue Lehrkräfte bei uns schnell integriert werden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Εικόνα 2.68: Μία φόρμα της αξιολόγησης του διευθυντή του σχολείου όπως προκύπτει από το αντίστοιχο πεδίο του ISB

Επιλέγοντας το κάτω δεξιά πεδίο «Τιμές Αναφοράς» ανοίγουν οι επιλογές ανά τύπο σχολείου, όπου υπάρχουν χρήσιμα στατιστικά στοιχεία για την αυτοαξιολόγηση σχολείων της Βαυαρίας, με δύο επιλογές χρήσης:

- ✓ Συγκριτικά στοιχεία όλων των σχολείων της Βαυαρίας (σύγκριση μεταξύ σχολείων στα διάφορα κριτήρια)
- ✓ Συγκριτικά στοιχεία του ίδιου σχολείου σε προηγούμενα χρονικά διαστήματα (σύγκριση του ίδιου σχολείου σε διάφορα κριτήρια)

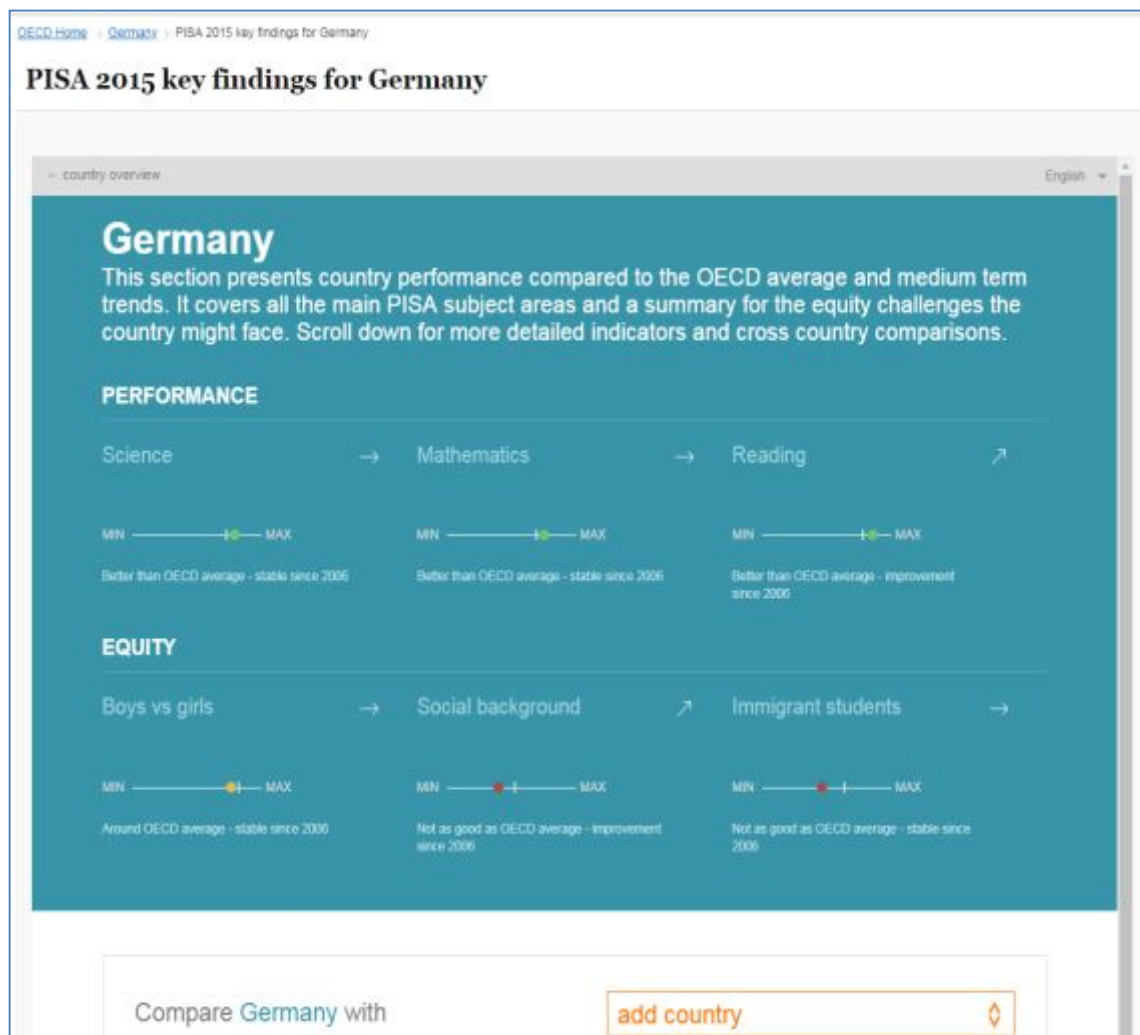
The screenshot shows the website 'interne-evaluation.isb.bayern.de/prozessqualitaeten/referenzwerte/'. The main content area is titled 'Daten und Referenzwerte für die einzelnen Schularten'. It explains that quality development is measured against benchmarks and lists two types: 1. Data compared to state averages, and 2. Data from previous years for monitoring. Below this, there is a grid of buttons for selecting school types: Grundschulen, Wirtschaftsschulen, Realschulen, Mittelschulen, Berufliche Oberschulen, Gymnasien, Förderschulen, Berufsschulen, and Schulartenunabhängige Quellen. A sidebar on the left lists various evaluation categories, with 'Referenzwerte' selected. The footer includes logos for BGN, BRN, and other partners.

Εικόνα 2.69: Η σελίδα του ISB με την επιλογή τύπου σχολείου για τη λήψη στατιστικών στοιχείων αυτοαξιολόγησης.

2.4.5 Η ποιότητα των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος στην Γερμανία

Οι επιδόσεις των Γερμανών μαθητών στον διαγωνισμό PISA

Στον πίνακα 6 του παραρτήματος 1 φαίνονται οι επιδόσεις των μαθητών στον τελευταίο διαγωνισμό PISA που υλοποιήθηκε το 2015 και στην εικόνα 2.70 παρακάτω φαίνεται η συγκριτική τους σχέση με τα αποτελέσματα του διαγωνισμού PISA 2006 αλλά και η εικόνα των εκπαιδευτικών ανισοτήτων στο Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Εικόνα 2.70: Συγκριτικές επιδόσεις Γερμανών μαθητών στο διαγωνισμό PISA 2015¹⁴⁸

Οι επιδόσεις των Γερμανών μαθητών είναι πάνω από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ και δεν θυμίζουν σε τίποτα αυτές του αντίστοιχου διαγωνισμού PISA 2000. Ακόμα και στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας οι επιδόσεις των Γερμανών μαθητών εμφανίζουν σταθεροποιητικές (Επιστήμες και Μαθηματικά) ή αυξητικές τάσεις (Ανάγνωση). Συγκεκριμένα στις Επιστήμες η επίδοση των Γερμανών μαθητών είναι **509** (ΜΟ ΟΟΣΑ 493) μειωμένη κατά 2 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2012, στην Ανάγνωση **509** (ΜΟ ΟΟΣΑ 493) αυξημένη κατά 6 επίσης μονάδες από τον διαγωνισμό του 2012 και στα Μαθηματικά **506** (ΜΟ ΟΟΣΑ 490) αυξημένη κατά 2 μονάδες σε σχέση με το 2012.

Στον πίνακα 7 του παραρτήματος 1 φαίνονται οι επιδόσεις των Γερμανών μαθητών στον διαγωνισμό PISA 2018. Συγκεκριμένα στις Επιστήμες η επίδοσή τους είναι **503** (ΜΟ ΟΟΣΑ 489) μειωμένη κατά 6 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2015, στην Ανάγνωση **498** (ΜΟ ΟΟΣΑ 487) μειωμένη κατά 11 μονάδες από τον

¹⁴⁸ <https://www.oecd.org/germany/pisa-2015-germany.htm>

διαγωνισμό του 2015 και στα Μαθηματικά **500** (ΜΟ ΟΟΣΑ 489) μειωμένη κατά 6 μονάδες σε σχέση με το 2015.

Ποσοστό μαθητών που απορροφώνται από την αγορά εργασίας.

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 2.44, οι απόφοιτοι του εκπαιδευτικού συστήματος στην Γερμανία παρουσιάζουν ικανοποιητικό βαθμό απορρόφησης στην αγορά εργασίας και αρκετά πάνω από το Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Συγκεκριμένα οι απόφοιτοι του εκπαιδευτικού συστήματος απορροφήθηκαν από την αγορά εργασίας σε ένα έως τρία χρόνια από την αποφοίτησή τους σε ποσοστό **92,1%** το 2018, έναντι 81,6% του αντίστοιχου Ευρωπαϊκού μέσου όρου. Τα ποσοστά αφορούν απόφοιτους εκπαιδευτικού επιπέδου δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και κατόχων μεταπτυχιακών και διδακτορικών τίτλων σπουδών (ISCED 3-8). Πιο αναλυτικά τα αντίστοιχα στοιχεία απορρόφησης αποφοίτων στην αγορά εργασίας ανά βαθμίδα εκπαίδευσης σε ένα έως τρία χρόνια από την αποφοίτηση φαίνονται στον πίνακα 2.44.

Πίνακας 2.44: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών εύρεσης εργασίας αποφοίτων εκπαιδευτικών συστημάτων Γερμανίας και Ε.Ε.¹⁴⁹

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Γερμανία	Ε. Ε.	Γερμανία	Ε. Ε.	Γερμανία	Ε. Ε.	Γερμανία
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 3-8	78,3 %	85,3 %	76 %	90 %	80,2 %	90,9 %	81,6 %	92,1 %
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 3-4	72,5 %	81 %	70,7 %	87,7 %	74,1 %	89,1 %	76,8 %	90,3 %
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 5-8	83,8 %	92,9 %	80,5 %	93,1 %	84,9 %	93 %	85,5 %	94,3 %

Μια πρώτη ανάγνωση των στοιχείων του πίνακα, επιβεβαιώνει τη Γερμανική υπεροχή και στο θέμα της **ισχυρής σύνδεσης εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας**

¹⁴⁹ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

όπως και της απορρόφησης των αποφοίτων του εκπαιδευτικού συστήματος από την αγορά αυτή. Η επίτευξη του στόχου της Ε.Ε. για το 2020 που είναι η απορρόφηση των αποφοίτων από την αγορά εργασίας σε ποσοστό **82%** (Πίνακας 5 του παραρτήματος 1), έχει επιτευχθεί εδώ και πολλά χρόνια και είναι αξιοσημείωτη η σταθερή αυξητική τάση και πορεία του σχετικού δείκτη.

Η σχολική διαρροή στο Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαιδευτικής ζωής στη Γερμανία κινείται σε επίπεδα, λίγο χαμηλότερα του Ευρωπαϊκού μέσου όρου, απέχοντας ελάχιστα του στόχου της ΕΕ για το 2020 σχετικά με την σχολική διαρροή ο οποίος είναι το **10%** (Πίνακα 5 του παραρτήματος 1). Συγκεκριμένα στη Γερμανία εγκαταλείψαν πρόωρα την εκπαιδευτική διαδικασία στις ηλικίες 18-24 το **10,3%** των μαθητών το 2018, ενώ ο Ευρωπαϊκός μέσος όρος της σχολικής διαρροής ήταν **10,6 %** για τη χρονιά αυτή. Πιο αναλυτικά στον πίνακα 2.45 φαίνονται τα αντίστοιχα στοιχεία αν διακρίνουμε τους μαθητές σε Γερμανούς και αλλοδαπούς ως εξής:

Πίνακας 2.45: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών σχολικής διαρροής εκπαιδευτικών συστημάτων Γερμανίας και Ε.Ε.¹⁵⁰

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Γερμανία	Ε. Ε.	Γερμανία	Ε. Ε.	Γερμανία	Ε. Ε.	Γερμανία
Συνολικά	14,2 %	11,1 %	11,2 %	9,5 %	10,6 %	10,1 %	10,6 %	10,3 %
Γηγενείς	13,1 %	9,5 %	10,4 %	8,3 %	9,6 %	8,1 %	9,5 %	8,1 %
Αλλοδαποί	26,1 %	22 %	20,2 %	19,5 %	19,4 %	23,1 %	20,2 %	24,1 %

Το πρώτο συμπέρασμα από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα είναι το υψηλό ποσοστό των αλλοδαπών μαθητών που εγκαταλείπουν πρόωρα το εκπαιδευτικό σύστημα, με αυξητικές τάσεις τα τελευταία χρόνια, φτάνοντας στο σημείο να εγκαταλείπει την εκπαιδευτική διαδρομή ο ένας στους τέσσερις αλλοδαπούς μαθητές.

Συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης

¹⁵⁰ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

Η Γερμανία παρουσιάζει μικρά ποσοστά ενηλίκων που συμμετέχουν στη Δια Βίου Μάθηση και δείχνουν μια σταθερή άρνηση των Γερμανών να συμμετέχουν στην οργανωμένη Ευρωπαϊκή προσπάθεια ένταξης και επανένταξης των ενηλίκων στην αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα το 2018 το ποσοστό ενηλίκων στην Γερμανία που παρακολούθησε προγράμματα εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-64 ετών σε όλο το εκπαιδευτικό φάσμα (ISCED 0-8) ήταν **8,2 %** όταν ο αντίστοιχος Ευρωπαϊκός μέσος όρος ήταν **11,1%**. Δεν διαφαίνεται από κανένα στοιχείο η προοπτική να καλυφθεί ο στόχος της Ε.Ε. για το 2020 που είναι **15%** για αυτό τον εκπαιδευτικό δείκτη (πίνακας 5 του παραρτήματος 1), αφού την τελευταία δεκαετία αυτός παραμένει σταθερά χαμηλός για το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα. Στον πίνακα 2.46 που ακολουθεί φαίνονται τα ποσοστά των ενηλίκων (από 25 έως 64 ετών) απόφοιτων όλων των επιπέδων (ISCED 0-8), που παρακολούθησαν προγράμματα Δια Βίου Μάθησης στην Γερμανία την τελευταία δεκαετία περίπου. Μια πιθανή εξήγηση της σταθερότητας του συγκεκριμένου δείκτη είναι ότι η συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των εργαζομένων πραγματοποιείται στον εργασιακό χώρο με ευθύνη των επιχειρήσεων, στα πρότυπα της διττής εκπαίδευσης της Ε.Ε.Κ.

Πίνακας 2.46: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών συμμετοχής ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης στην Γερμανία¹⁵¹

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Γερμανία	Ε. Ε.	Γερμανία	Ε. Ε.	Γερμανία	Ε. Ε.	Γερμανία
Ποσοστό ενηλίκων που παρακολούθησε προγράμματα μάθησης	9,5 %	8 %	10,8 %	8 %	10,9 %	8,4 %	11,1 %	8,2 %

Υψηλές και χαμηλές επιδόσεις μαθητών

Τα ποσοστά των μαθητών που υστερούν στα Μαθηματικά, την Ανάγνωση και τις Φυσικές Επιστήμες στην Γερμανία, είναι ικανοποιητικά και σε όλες περιπτώσεις η εικόνα είναι καλύτερη από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Στον πίνακα 2.47 φαίνονται τα ποσοστά των μαθητών που υστερούν στα τρία βασικά γνωστικά αντικείμενα στην Γερμανία σε σύγκριση με τους αντίστοιχους μέσους όρους των χωρών της Ε.Ε στα έτη 2009, 2012, 2015 (αντίστοιχοι διαγωνισμοί PISA). Είναι φανερό ότι το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να βελτιώσει τις επιδόσεις των μαθητών,

¹⁵¹ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

για να καλύψει το στόχο που έχει θέσει η Ε.Ε. για το 2020 στους δείκτες υστέρησης των τριών βασικών γνωστικών αντικειμένων με μέγιστη τιμή για το καθένα από αυτά το **15 %** (Πίνακας 5 του παραρτήματος 1).

Πίνακας 2.47: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών χαμηλών επιδόσεων μαθητών στα βασικά γνωστικά αντικείμενα.¹⁵²

Έτος	2009		2012		2015	
	Ε. Ε.	Γερμανία	Ε. Ε.	Γερμανία	Ε. Ε.	Γερμανία
Ανάγνωση	19,5 %	18,5 %	17,8 %	14,5 %	19,7 %	16,2 %
Μαθηματικά	22,3 %	18,7 %	22,1 %	17,7 %	22,2 %	17,2 %
Φυσικές Επιστήμες	17,7 %	14,8 %	16,6 %	12,2 %	20,6 %	17 %

Στον διαγωνισμό **PISA 2018**, το ποσοστό των Γερμανών μαθητών με υψηλές επιδόσεις (επίπεδα 5 και 6, όπως φαίνονται στους πίνακες 7, 8, 9 και 10 του παραρτήματος 1), σε ένα τουλάχιστον από τα τρία γνωστικά αντικείμενα είναι **19,1%**, αρκετά μεγαλύτερο από το μέσο όρο των διαγωνιζομένων χωρών του ΟΟΣΑ που είναι **15,7%**.

Επίσης στο διαγωνισμό **PISA 2018**, το ποσοστό των Γερμανών μαθητών με χαμηλές επιδόσεις και στα τρία γνωστικά αντικείμενα, δηλαδή κάτω από το επίπεδο 2, είναι **12,8%** ελαφρά μικρότερο από το **13,4%** που είναι ο μέσος όρος των χωρών του ΟΟΣΑ που συμμετείχαν στο διαγωνισμό (πίνακες 7, 8, 9 και 10 του παραρτήματος 1).

¹⁵² Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

Πίνακας 2.48: Βασικοί δείκτες Γερμανικού εκπαιδευτικού συστήματος¹⁵³

		Germany		EU average		
		2014	2017	2014	2017	
1. Key indicators						
Education and training 2020 benchmarks						
Early leavers from education and training (age 18-24)		9.5%	10.1%	11.2%	10.6%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)		31.4%	34.0%	37.9%	39.9%	
Early childhood education and care (from age 4 to starting age of compulsory primary education)		97.4% ¹³	96.6% ¹⁶	94.2% ¹³	95.3% ¹⁶	
Proportion of 15 year-olds underachieving in:	Reading	14.5% ¹²	16.2% ¹⁵	17.8% ¹²	19.7% ¹⁵	
	Maths	17.7% ¹²	17.2% ¹⁵	22.1% ¹²	22.2% ¹⁵	
	Science	12.2% ¹²	17.0% ¹⁵	16.6% ¹²	20.6% ¹⁵	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)	90.0%	90.9%	76.0%	80.2%	
Adult participation in learning (age 25-64)	ISCED 0-8 (total)	8.0%	8.4%	10.8%	10.9%	
Learning mobility	Degree mobile graduates (ISCED 5-8)	:	4.9% ¹⁶	:	3.1% ¹⁶	
	Credit mobile graduates (ISCED 5-8)	:	12.9% ¹⁶	:	7.6% ¹⁶	
Other contextual indicators						
Education investment	Public expenditure on education as a percentage of GDP	4.2%	4.2% ¹⁶	4.9%	4.7% ¹⁶	
	Expenditure on public and private institutions per student in € PPS	ISCED 1-2	€7 176	€7 452 ¹⁵	€6 494 ^d	: ¹⁵
		ISCED 3-4	€9 510	€9 824 ¹⁵	€7 741 ^d	: ¹⁵
	ISCED 5-8	€12 614	€12 864 ¹⁵	€11 187 ^d	: ¹⁵	
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born	8.3%	8.1%	10.4%	9.6%	
	Foreign-born	19.5%	23.1%	20.2%	19.4%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born	32.0%	34.4%	38.6%	40.6%	
	Foreign-born	29.3%	32.8%	34.3%	36.3%	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4	87.7%	89.1%	70.7%	74.1%	
	ISCED 5-8	93.1%	93.0%	80.5%	84.9%	

Sources: Eurostat (see section 10 for more details); OECD (PISA).
Notes: data refer to weighted EU averages, covering different numbers of Member States depending on the source; d = definition differs, 12 = 2012, 13 = 2013, 15 = 2015, 16 = 2016.
On tertiary education attainment, Germany includes post-secondary education (ISCED 4) in the measurement of progress towards its national Europe 2020 target of 42%. When included, Germany has reached 48.8% in 2017.
On credit graduate mobility, the EU average is calculated by DG EAC on the available countries; on degree graduate mobility, the EU average is calculated by JRC over Eurostat and OECD data.
Further information can be found in the relevant section of Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor).

¹⁵³ Education and Training Monitor 2018 Country Analysis.

Πίνακας 2.49: Βασικοί δείκτες Γερμανικού εκπαιδευτικού συστήματος¹⁵⁴

		Germany		EU average	
		2009	2018	2009	2018
Education and training 2020 benchmarks					
Early leavers from education and training (age 18-24)		11.1%	10.3%	14.2%	10.6%
Tertiary educational attainment (age 30-34)		29.4%	34.9%	32.3%	40.7%
Early childhood education and care (from age 4 to starting age of compulsory primary education)		96.0%	96.4% ¹⁷	90.8%	95.4% ^{17,d}
Proportion of 15 year-olds underachieving in:	Reading	18.5%	16.2% ¹⁵	19.5% ^{EU27}	19.7% ¹⁵
	Maths	18.7%	17.2% ¹⁵	22.3% ^{EU27}	22.2% ¹⁵
	Science	14.8%	17.0% ¹⁵	17.7% ^{EU27}	20.6% ¹⁵
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)	85.3%	92.1%	78.3%	81.6%
Adult participation in learning (age 25-64)	ISCED 0-8 (total)	8.0%	8.2%	9.5%	11.1%
Learning mobility	Degree-mobile graduates (ISCED 5-8)	:	5.1% ¹⁷	:	3.6% ¹⁷
	Credit-mobile graduates (ISCED 5-8)	:	12.8% ¹⁷	:	8.0% ¹⁷
Other contextual indicators					
Public expenditure on education as a percentage of GDP		4.3%	4.1% ¹⁷	5.2%	4.6% ¹⁷
Education investment	ISCED 0	€7 371 ¹²	€8 529 ¹⁶	:	€6 111 ^{15,d}
	ISCED 1	€5 843 ¹²	€6 519 ¹⁶	€5 812 ^{12,d}	€6 248 ^{15,d}
	ISCED 2	€7 177 ¹²	€8 118 ¹⁶	€6 937 ^{12,d}	€7 243 ^{15,d}
	ISCED 3-4	€9 058 ¹²	€9 799 ¹⁶	:	€7 730 ^{14,d}
	ISCED 5-8	€12 956 ¹²	€12 680 ¹⁶	€10 549 ^{12,d}	€11 413 ^{15,d}
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born	9.5%	8.1%	13.1%	9.5%
	Foreign-born	22.0%	24.1%	26.1%	20.2%
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born	31.0%	35.4%	33.1%	41.3%
	Foreign-born	23.9%	33.8%	27.7%	37.8%
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4	81.0%	90.3%	72.5%	76.8%
	ISCED 5-8	92.9%	94.3%	83.8%	85.5%

Sources: Eurostat; OECD (PISA); Learning mobility figures are calculated by the European Commission's Joint Research Centre from UOE data. Further information can be found in Annex I and in Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor). Notes: The EU's 2009 PISA averages do not include Cyprus; d = definition differs, u = low reliability, : = not available, 12 = 2012, 14 = 2014, 15 = 2015, 17 = 2017.

2.4.6 Γενικά συμπεράσματα για το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η Γερμανία δέχθηκε μια εκπαιδευτική ήττα στον διαγωνισμό PISA 2000 τόσο στο επίπεδο των επιδόσεων που την κατάταξαν αισθητά κάτω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο, αλλά και από την αρνητική πρωτιά που απέσπασε σε θέματα εκπαιδευτικών

¹⁵⁴ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis.

ανισοτήτων, που ξάφνιασαν ακόμα και τον εκπαιδευτικό κόσμο. Όμως η αντίδραση ήταν αυτή που θα περίμενε κανείς αν λάμβανε υπόψη του γενικά τα χαρακτηριστικά του Γερμανικού κράτους. Η πολιτική και η εκπαιδευτική ηγεσία αποτιμώντας τις αιτίες αυτής της κατάστασης προχώρησε στην υιοθέτηση εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων στην διπλή κατεύθυνση της βελτίωσης των επιδόσεων των μαθητών από τη μία και την άμβλυνση των κοινωνικών και πολιτισμικών ανισοτήτων από την άλλη. Τα αποτελέσματα έπειτα από την εφαρμογή των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων είναι πολύ καλά στο θέμα των μαθητικών επιδόσεων, που ανέβασαν αρκετά ψηλά την Γερμανία στους διεθνείς διαγωνισμούς. Όμως στο πεδίο των ανισοτήτων στην εκπαίδευση, παρά του γεγονότος ότι τα τελευταία 15 χρόνια η κατάσταση έχει βελτιωθεί, ειδικά σε ότι αφορά το κοινωνικό υπόβαθρο των μαθητών, φαίνεται ότι ειδικά σε θέματα ενσωμάτωσης των προσφύγων στο εκπαιδευτικό σύστημα υπάρχουν ακόμα προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Ανακεφαλαιώνοντας μπορούμε να σημειώσουμε ότι:

✓ Το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι **δωρεάν, ανοικτό, διαθέσιμο και προσβάσιμο σε όλους**, σε όλες τις βαθμίδες του, με βασικό κριτήριο τις ατομικές ικανότητες των μαθητών. Μετά το Δημοτικό, η ποικιλία των επιλογών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι τέτοια που «απλώνει» τους μαθητές σχεδόν αυτοματοποιημένα σε όλο το φάσμα της.

✓ Η μόνη βαθμίδα εκπαίδευσης που δεν παρέχεται δωρεάν είναι η προσχολική, αν και σε αυτή το τελευταίο έτος διαπιστώνεται η **τάση κατάργησης των διδασκτρων** στα ομοσπονδιακά κρατίδια με στήριξη της ομοσπονδίας. Όμως αξιοσημείωτο είναι ότι η εκπαίδευση και φροντίδα στην πρώιμη παιδική ηλικία (ECEC) γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη τις τελευταίες δεκαετίες, έπειτα και από την καθιέρωσή της ως προτεραιότητα από τη Γερμανική πολιτεία. Το 2016, 37% των παιδιών ηλικίας κάτω των 3 ετών εγγράφηκαν στην ECEC, ποσοστό αυξημένο κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2005.

✓ Οι περισσότεροι Γερμανοί μαθητές ολοκληρώνουν την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση¹⁵⁵. Το 2017 εγκατέλειψαν την εκπαίδευση, χωρίς πτυχίο ή απολυτήριο ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης το 13% των μαθητών, αλλά ταυτόχρονα καταγράφεται ανεργία σε αυτή τη κατηγορία ίση με 15% η οποία είναι πενταπλάσια σε σχέση με τους απόφοιτους ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης η οποία είναι 3%. Το ποσοστό των Γερμανών μαθητών που εισέρχονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αυξάνει συνεχώς και ξεπέρασε το 50%. Βέβαια τα επαγγελματικά προσόντα, που αποκτούν οι απόφοιτοι της δευτεροβάθμιας E.E.K. έχουν σαν συνέπεια ασφαλείς επαγγελματικές διαδρομές αφού το ποσοστό απορρόφησης των αποφοίτων της στην αγορά εργασίας είναι ίδιο με αυτό των αποφοίτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

✓ Οι **δαπάνες** για την εκπαίδευση παραμένουν σταθερές τα τελευταία χρόνια και κάτω αλλά κοντά στο μέσο όρο της ΕΕ. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός, ότι η Γερμανική εκπαίδευση υστερεί στην ενσωμάτωση της **ψηφιακής τεχνολογίας στην**

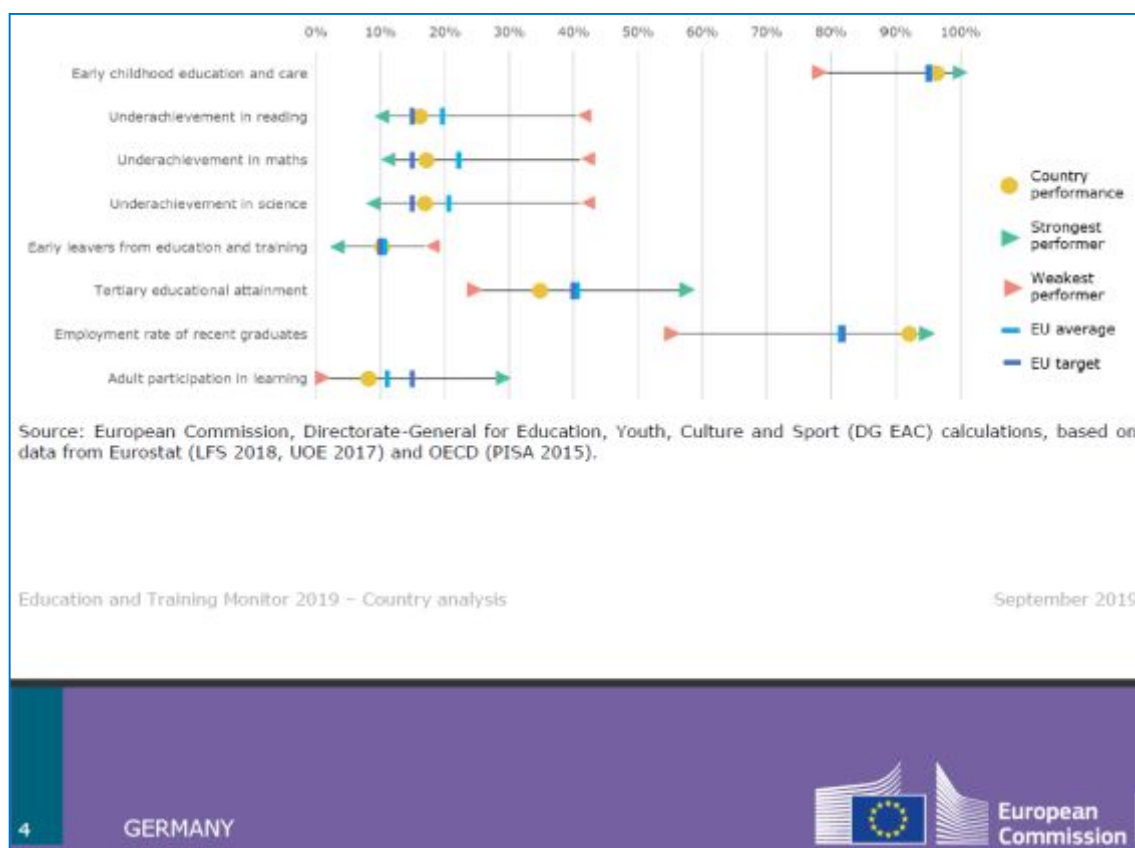
¹⁵⁵ OECD EAG 2018

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=DEU&threshold=10&topic=EO>

διδασκαλία. Σε σχετική έρευνα (Schmid, 2017) οι εκπαιδευτικοί στην Γερμανία έκριναν ανεπαρκή την διείσδυση των ψηφιακών μέσων στη διδασκαλία. Για το λόγο αυτό από το 2017 έως το 2022, λειτουργεί το πρόγραμμα **DigitalPakt Schule**, προϋπολογισμού 5 δις € για έργα ψηφιακών υποδομών στα σχολεία.

✓ Η **απορρόφηση από την αγορά εργασίας των αποφοίτων** κινείται σε πολύ υψηλά επίπεδα. Δεν θα μπορούσε να συμβεί κάτι διαφορετικό στην ισχυρότερη Ευρωπαϊκή οικονομία.

✓ Εντύπωση προκαλεί το σχετικά **χαμηλό ποσοστό** των μαθητών, το οποίο είναι 46% έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου που είναι 49%, όπως φαίνεται στο γράφημα 1 του παραρτήματος 1, που **επιλέγει την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση** στη Γερμανία, μια χώρα βιομηχανοποιημένη και με ισχυρές οικονομικές δομές. Όμοια προκαλεί εντύπωση το σχετικά χαμηλό ποσοστό των ενηλίκων που παρακολουθεί προγράμματα Δια Βίου Μάθησης

Γράφημα 2.18: Συγκριτικό γράφημα εκπαιδευτικών δεικτών της Γερμανίας και χωρών της Ε.Ε. και του ΟΟΣΑ¹⁵⁶

✓ Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού θεωρείται από τα **δύσκολα επαγγέλματα** και δεν χαρακτηρίζεται από υψηλή **ελκυστικότητα**. Μόνο τα περιστατικά βίας κατά των εκπαιδευτικών καταγράφηκαν στο 48% των σχολείων ενώ στο 26% καταγράφηκε και άσκηση σωματικής βίας εναντίον τους¹⁵⁷. Μάλιστα σε κάποιες ειδικότητες,

¹⁵⁶ Education and Training MONITOR 2019, Country Analysis European Commission

¹⁵⁷ Education and Training Monitor 2018 Country Analysis European Commission

παρατηρείται έλλειψη εκπαιδευτικών, ειδικά στο Δημοτικά σχολεία και στην Επαγγελματική εκπαίδευση φαινόμενο που αναμένεται να ενταθεί τα επόμενα χρόνια. Μόνο για την τρέχουσα σχολική χρονιά (σχολικό έτος 2019/2020) διαπιστώθηκαν ελλείψεις 33.540 εκπαιδευτικών από τη Μόνιμη Διάσκεψη των Υπουργών Παιδείας και Πολιτισμού στα δεκαέξι κρατίδια¹⁵⁸.

Σύμφωνα με τα παραπάνω διαπιστωμένα στοιχεία, επιδόσεις και χαρακτηριστικά του Γερμανικού εκπαιδευτικού συστήματος και σε μια προσπάθεια προσέγγισης κάτω από το πρίσμα κριτηρίων που αποτυπώνουν την επίτευξη του στόχου, των βασικών αξιών, των δραστηριοτήτων συνεχούς βελτίωσης του σύμφωνα με τη δομή της μεθόδου Balanced Scorecard, καταρτίστηκε ο πίνακας 2.50, που ακολουθεί:

Πίνακας 2.50: Οι επιδόσεις του Γερμανικού εκπαιδευτικού συστήματος

	Δείκτες - Κριτήρια		Γερμανία	ΟΟΣΑ / ΕΕ 28
Χρηματοοικονομική πτυχή (financial aspect)	Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης (% ΑΕΠ) ¹⁵⁹		4,1% (-0,5%)	4,6%
	Ετήσια δαπάνη ανά μαθητή/φοιτητή		9.129 € (+1380 €)	7749 €
	Δαπάνες ανά κατηγορία	Μισθοδοσία εργαζομένων	58% (0%)	58%
		Ενδιάμεση Ανάλωση	15% (-5%)	20%
		Ακαθάριστες Επενδύσεις	6% (-7%)	13%
Ποσοστό Δημοσίων Επενδύσεων		9,2% (+0,2%)	9%	
Πτυχή Ωφελουμένων (customer benefits)	Ποσοστό νέων που βρήκαν εργασία έπειτα από την αποφοίτησή τους ¹⁶⁰		92,1 % (+10,5%)	81,6%
	Επιδόσεις μαθητών σε διεθνείς αξιολογήσεις (PISA) ¹⁶¹	M.O. Επιδόσεων PISA 2018	500 (+2,4%)	488
		M.O. ποσοστών Υστέρησης	16,8% (-4%)	20,8%
		Υψηλές Επιδόσεις	19,1% (+3,4%)	15,7%
		Χαμηλές Επιδόσεις	12,8% (-0,6%)	13,4 %

¹⁵⁸ <https://www.spiegel.de/lebenundlernen/schule/lehrer-mangel-in-deutschland-warum-so-viele-paedagogen-fehlen-und-wo-a-1280209.html>

¹⁵⁹ Αφορούν το έτος 2017

¹⁶⁰ Αφορούν το έτος 2018

¹⁶¹ PISA 2015 και PISA 2018

	Σχολική διαρροή, πρόωρη εγκατάλειψη εκπαίδευσης ¹⁶²	10,3% (-0,3%)	10,6%
Μάθηση και ανάπτυξη (learning and growth)	Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ¹⁶³	50 %	
	Υποδομές και τεχνολογικά – εποπτικά μέσα ¹⁶⁴	49,1% (-2,1%)	51,2%
	Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση (δια βίου μάθηση) ¹⁶⁵	8,2% (-2,9%)	11,1%
Εσωτερικές διαδικασίες (internal process)	Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου ¹⁶⁶	85 %	
	Η διοικητική δομή και διάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος ¹⁶⁷	82 %	

✓ Το πρόβλημα της **ενσωμάτωσης των μεταναστών** με αιχμή το εκπαιδευτικό σύστημα έχει απασχολήσει πολύ την Γερμανία και έχουν ληφθεί πολλά μέτρα προς την κατεύθυνση αυτή. Η εκπαιδευτική πολιτική σε αυτό το θέμα προβλέπει μαθήματα Γερμανικής γλώσσας, διαπολιτισμικής εκπαίδευσης διάσπαρτα στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, ενίσχυση της αίσθησης του «ανήκειν», σεβασμός των θρησκευτικών και πολιτισμικών πεποιθήσεων, προώθηση της Επαγγελματικής εκπαίδευσης κ.α.

✓ Η **μαθητική διαρροή** κινείται γενικά σε χαμηλά επίπεδα κοντά και κάτω του Ευρωπαϊκού μέσου όρου, με εξαίρεση τη διαρροή του αλλοδαπού μαθητικού δυναμικού που είναι σχετικά υψηλή.

✓ Τα 426 εκπαιδευτικά ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υποδηλώνουν την άνθησή της με το **υψηλό ποσοστό επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων της (94,3%)**. Από τους 556.800 αποφοίτους το 2016, το 58,2% απέκτησε πτυχίο πανεπιστημίου, το 37,5% απέκτησε μεταπτυχιακό δίπλωμα και το 5,3% (29.000) απέκτησε το διδακτορικό δίπλωμα (Education and Training Monitor 2018 Country Analysis).

¹⁶² Αφορούν το έτος 2018

¹⁶³ Συνεκτιμήθηκε από την διαθεσιμότητα μορφών επιμορφωτικών δράσεων και ενεργειών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (10 δράσεις από δίκτυο Ευρυδίκη) και δείκτες CPD (από δίκτυο TALIS 2018) για τους Γερμανούς εκπαιδευτικούς για την επιμόρφωσή και την επαγγελματική τους εξέλιξη. Μέγιστη τιμή 100%.

¹⁶⁴ Συνεκτιμήθηκαν και εξήχθησαν οι μέσοι όροι διαφόρων υποκριτηρίων χρήσης ΤΠΕ (χαρακτηριστικών) στα σχολεία: ψηφιακός εξοπλισμός, σύνδεση και ταχύτητα διαδικτύου.

¹⁶⁵ Αφορούν το έτος 2018

¹⁶⁶ Συνεκτιμήθηκαν το είδος της αξιολόγησης (εσωτερική ή εξωτερική ή μικτή) και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της στη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής.

¹⁶⁷ Συνεκτιμήθηκαν η πληρότητα και το πλήθος των εκπαιδευτικών διαδρομών που προσφέρονται στους μαθητές και ο βαθμός αυτονομίας του σχολείου.

2.5 Το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η Φινλανδία (Suomi) είναι μια χώρα της Βόρειας Ευρώπης με πληθυσμό 5.521.236 κατοίκους, που ζουν σε μια έκταση 338.400 km² εκ των οποίων το 70% είναι δασώδεις περιοχές και έτσι έχει την χαμηλότερη πληθυσμιακή πυκνότητα στην Ε.Ε. με μέσο όρο 18 κατοίκους ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Το 7% του πληθυσμού της έχει μεταναστευτικό υπόβαθρο, με τάσεις αύξησης από το 2015 και μετά. Η Φινλανδία αντιμετωπίζει δημογραφικό πρόβλημα. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Στατιστικής Υπηρεσίας της Φινλανδίας ο πληθυσμός της αναμένεται να μειωθεί και να γεράσει όπως φαίνεται και στον πίνακα 2.51, αφού το έτος 2018 ήταν η τρίτη συνεχής χρονιά όπου οι θάνατοι υπερβαίνουν τις γεννήσεις.

Πίνακας 2.51: Η μεταβολή του ηλικιακού πληθυσμού της Φινλανδίας σε εκατομμύρια κατοίκους. Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Φινλανδίας¹⁶⁸

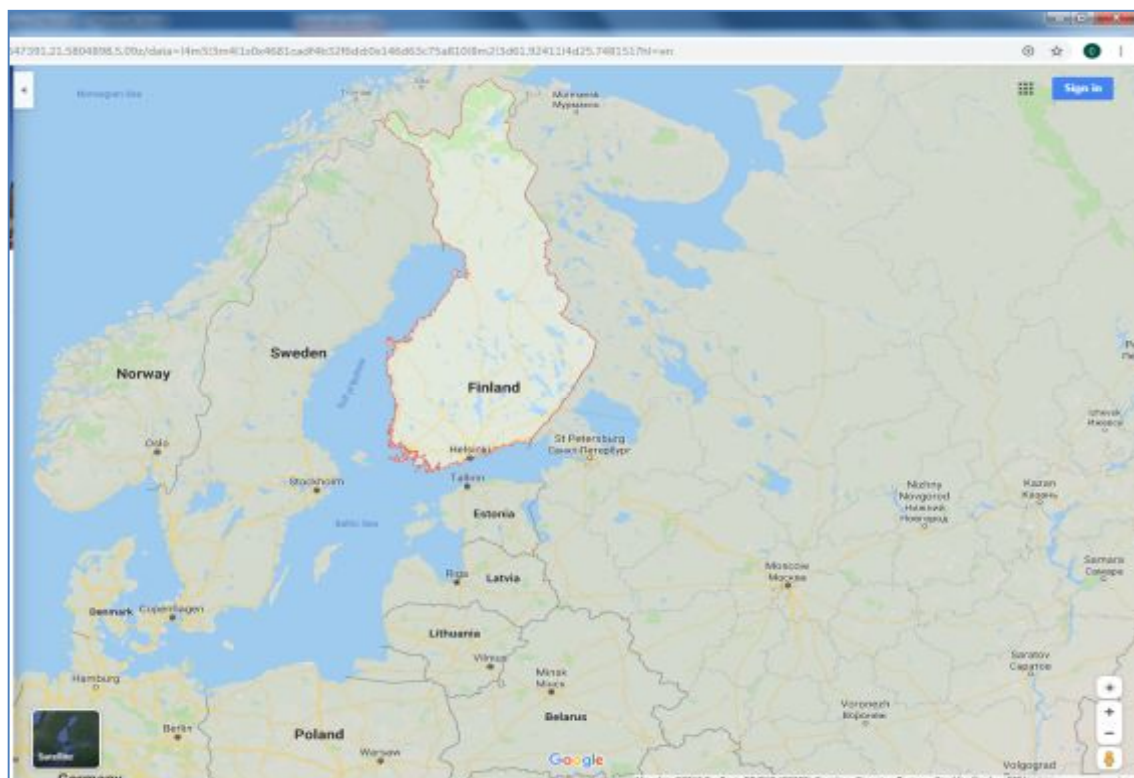
Ηλικιακή ομάδα / Έτος	1950	2000	2020	2040	2070
0 – 14 (%)	30	18	16	15	11
15 – 64 (%)	63	67	61	59	54
65 - (%)	7	15	23	26	32

Η Φινλανδία είναι ανεξάρτητη χώρα από το 1917 (απελευθέρωση από τη Ρωσία). Έχει πολίτευμα την προεδρευόμενη κοινοβουλευτική δημοκρατία και αυτοδιοικείται σε 311 Δήμους. Έγινε μέλος της ΕΕ μόλις το 1995 και σχεδόν αμέσως αποφάσισε να ενταχθεί στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Η οικονομία της Φινλανδίας βασίζεται στη βιομηχανία με πρώτο κλάδο την επεξεργασία ξύλου (1^η παραγωγός παγκοσμίως στο τύπο κοντραπλακέ), τον κλάδο μηχανοκατασκευών, ηλεκτρονικών, αλλά και στο εμπόριο, τον τουρισμό, τη κτηνοτροφία και λιγότερο την γεωργία, ενώ διαθέτει και πυρηνικά εργοστάσια παραγωγής ενέργειας. Το ετήσιο κατά κεφαλή εισόδημα των Φινλανδών είναι αρκετά ψηλό και ίσο με 39.200 € (πίνακας 1 του παραρτήματος 1), ενώ είναι ψηλά και στον πίνακα της κατάταξης της Eurostat με βάση τις Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (ΜΑΔ) έχοντας τιμή 110 για το 2018 (πίνακας 3 του παραρτήματος 1). Σύμφωνα με την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού της Στατιστικής Υπηρεσίας της Φινλανδίας¹⁶⁹, τον Ιούνιο του 2019 οι άνεργοι ήταν κατά 18.000 λιγότεροι από το ποσοστό του Ιουνίου του 2018 και η ανεργία που εμφανίζει η χώρα τον ίδιο μήνα ήταν 6,6% με εμφανείς τάσεις μείωσης της (πίνακας 2 του παραρτήματος 1). Στη Φινλανδία επίσημες γλώσσες είναι τα Φινλανδικά, που

¹⁶⁸ https://www.stat.fi/til/vaenn/2018/vaenn_2018-11-16_tau_001_fi.html

¹⁶⁹ https://www.stat.fi/til/tyti/2019/06/tyti_2019_06_2019-07-23_tie_001_en.html

χρησιμοποιεί το 87,9% του πληθυσμού και τα Σουηδικά που χρησιμοποιεί το 5,2%, με τις υπόλοιπες γλώσσες να ομιλούνται από το 6,9% του πληθυσμού (Σάμι, Καρελιανή που ομιλούνται από πληθυσμούς Λαπωνικής καταγωγής στο βόρειο άκρο της χώρας και άλλες 150 περίπου διάλεκτοι). Η Φινλανδία έχει νόμο περί ελευθερίας της θρησκείας, ο οποίος εγγυάται το δικαίωμα άσκησης της πίστης οποιασδήποτε θρησκείας, με το 71% της χώρας να ανήκει στην Ευαγγελική Λουθηρανική Εκκλησία και το 1% στην Ορθόδοξη (οι οποίες είναι και οι μόνες που τυγχάνουν και ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης από την πολιτεία). Σε ότι αφορά την εκπαίδευση, η προσέγγιση για την διδασκαλία της θρησκείας είναι περισσότερο επιστημονική και πολιτισμική παρά θρησκευτική. Μάθημα διδασκαλίας θρησκείας στα σχολεία λειτουργεί σε τμήμα με 3 μαθητές τουλάχιστον.

Εικόνα 2.71: Χάρτης Google

2.5.1 Η δομή και η οργάνωση του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος

Το πρώτο Φινλανδικό σχολείο ιδρύθηκε από καθολικούς μοναχούς το 1200 μ.Χ., με Σουηδική γλώσσα διδασκαλίας (η Φινλανδία ήταν υπό Σουηδική κατοχή από τα μέσα του 12^{ου} αιώνα, έως τις αρχές του 19^{ου} αιώνα και στη συνέχεια υπό Ρωσική κατοχή έως το 1917), ενώ το πρώτο σχολείο με γλώσσα διδασκαλίας τα Φινλανδικά ιδρύθηκε το 1858. Ήταν ένα συνηθισμένο φαινόμενο την εποχή εκείνη στις χώρες που είχε ισχυρή παρουσία η Λουθηρανική εκκλησία, να ανακηρύσσεται σε βασικό πυλώνα και πάροχο εκπαίδευσης, ξεκινώντας από την αρχή ότι οι πολίτες θα πρέπει

να είναι σε θέση να διαβάζουν την Αγία Γραφή στη δική τους γλώσσα. Μάλιστα την εποχή εκείνη η Λουθηρανική εκκλησία έθετε την ικανότητα ανάγνωσης και την επαρκή παιδεία γενικά, ως απαραίτητη προϋπόθεση που κάθε πολίτης έπρεπε να εκπληρώσει, για να μπορέσει να παντρευτεί. Η πρώτη μορφή υποχρεωτικής εκπαίδευσης καθιερώθηκε μόλις το 1921 (από τις τελευταίες χώρες της Ευρώπης) με υποχρεωτικό το εξαετές Δημοτικό για παιδιά από 7 έως 13 ετών. Το πρώτο πανεπιστήμιο ιδρύθηκε το 1640.

Αυτό που χαρακτηρίζει σήμερα την Φινλανδική εκπαίδευση, είναι η ισχυρή κοινωνική και πολιτική συναίνεση σε θέματα παιδείας που εξασφαλίζει την προβλέψιμη ανάπτυξή της και συμφωνεί ότι όλοι οι πολίτες πρέπει να έχουν ισότιμη πρόσβαση σε υψηλού επιπέδου υπηρεσίες εκπαίδευσης, ανεξάρτητα από το κοινωνικό, οικονομικό και φυλετικό τους υπόβαθρο.

Το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα διακρίνεται στις εξής βαθμίδες¹⁷⁰ :

- ✓ Την **παιδική εκπαίδευση και φροντίδα** που παρέχεται στα παιδιά πριν ξεκινήσει η υποχρεωτική εκπαίδευση και την προσχολική εκπαίδευση που παρέχεται για τα παιδιά κατά το έτος που προηγείται της έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης,
- ✓ Την **βασική εκπαίδευση** διάρκειας εννέα ετών, η οποία είναι υποχρεωτική,
- ✓ Την **ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση**, η οποία διακρίνεται σε Γενική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση – Ε.Ε.Κ.,
- ✓ Την **ανώτατη εκπαίδευση** που παρέχεται από:
 - Πανεπιστήμια και
 - Πανεπιστήμια Εφαρμοσμένων Επιστημών
- ✓ Την **εκπαίδευση ενηλίκων** που είναι διαθέσιμη σε όλα τα επίπεδα.

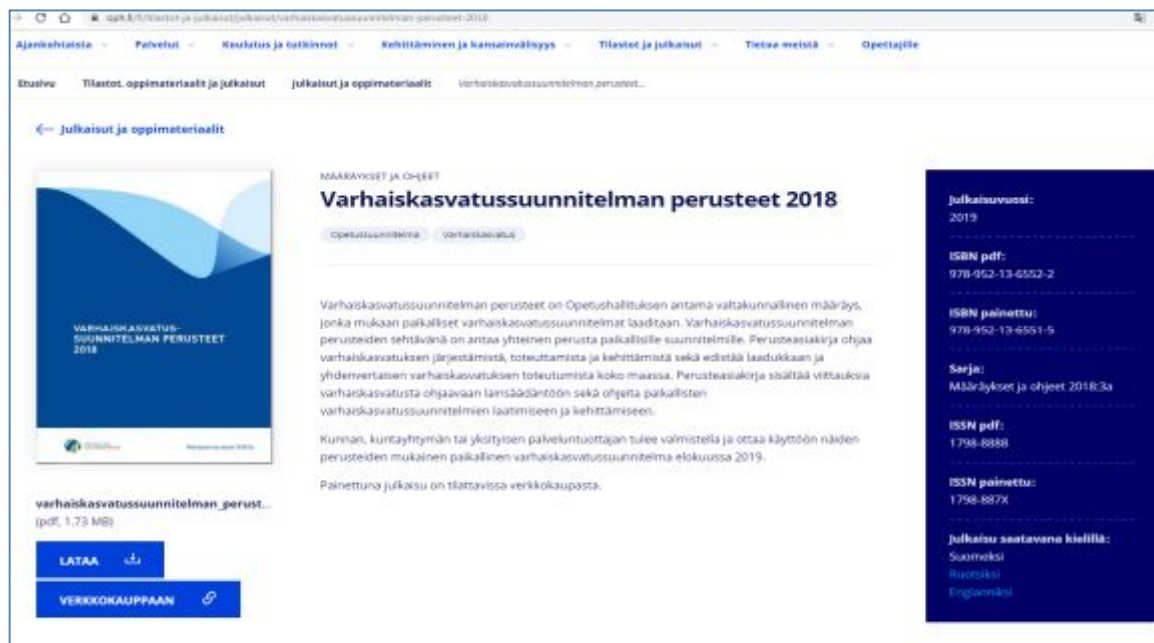
Παιδική εκπαίδευση και φροντίδα - Early Childhood Education and Care (ECEC) και προσχολική εκπαίδευση

Η βαθμίδα της **παιδικής εκπαίδευσης και φροντίδας** (Φινλανδικά: Varhaiskasvatus, Σουηδικά: Småbarnspedagogik) και προσχολικής εκπαίδευσης (Φινλανδικά: Esiopetus, Σουηδικά: Förskoleundervisning) μεταρρυθμίστηκε πρόσφατα στη Φινλανδία με τον νόμο 540/2018 που τέθηκε σε ισχύ από την 1η Σεπτεμβρίου του 2018, αντικαθιστώντας τον προηγούμενο νόμο 36/1973, φέρνοντας σημαντικές αλλαγές στα θέματα του εκπαιδευτικού και νοσηλευτικού προσωπικού που πλαισιώνουν αυτά τα εκπαιδευτικά ιδρύματα¹⁷¹. Η συμμετοχή στην παιδική μέριμνα και την προσχολική εκπαίδευση είναι δικαίωμα για όλα τα παιδιά στην Φινλανδία για τις ηλικίες 0 έως 6 ετών, είτε σε κλασσικό εκπαιδευτικό ίδρυμα για 5 ώρες την ημέρα είτε σε ολοήμερο για 10 ώρες την ημέρα. Οι περισσότεροι παιδικοί σταθμοί και νηπιαγωγεία είναι δημοτικά ιδρύματα, αλλά υπάρχουν και ιδιωτικά, με πάροχους ιδιώτες ή την εκκλησία ή ΜΚΟ. Όλα όμως **συμμορφώνονται στην σχετική εθνική νομοθεσία και συγκεκριμένα στο Εθνικό Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για την Προσχολική Εκπαίδευση, που εγκρίθηκε από**

¹⁷⁰ Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού <https://minedu.fi/en/education-system>

¹⁷¹ Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού <https://minedu.fi/en/legislation-eccec>

το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας και καθοδηγεί τον σχεδιασμό του αρχικού πρωτοβάθμιου προγράμματος σπουδών που χρησιμεύει ως βάση για τα τοπικά προγράμματα σπουδών. Το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, στην ιστοσελίδα του (εικόνα 2.72) έχει διαθέσιμο για λήψη τον οδηγό «**Βασικά στοιχεία του σχεδίου εκπαίδευσης της παιδικής ηλικίας 2018**».

Εικόνα 2.72: Βιβλίο για λήψη «Βασικά στοιχεία του σχεδίου εκπαίδευσης της παιδικής ηλικίας 2018» από την ιστοσελίδα του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας¹⁷²

Όπως αναφέρει στο ίδιο σημείο της ιστοσελίδας της το βιβλίο «... περιέχει αναφορές στη νομοθεσία που διέπει την παιδική εκπαίδευση, καθώς και καθοδήγηση για την προετοιμασία και ανάπτυξη τοπικών σχεδίων εκπαίδευσης στην παιδική ηλικία...» και με βάση τα κριτήρια του, **θα πρέπει κάθε δημοτικός ή ιδιωτικός πάροχος παιδικής μέριμνας ή προσχολικής εκπαίδευσης να προετοιμάσει το δικό του τοπικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα.** Αυτό συμβαίνει ώστε τα περιβάλλοντα μάθησης στην ECEC πρέπει να προάγουν την υγιή αυτοεκτίμηση και τις μαθησιακές και κοινωνικές δεξιότητες των παιδιών. Να καλλιεργούν μέσα από το παιδικό παιχνίδι και τον ενθουσιασμό τους για εξερεύνηση, τον πειραματισμό και την εξάσκηση. Να καθιστούν τα παιδιά σωματικά δραστήρια και να τα ωθούν να εκφράζονται μέσα από την τέχνη και την εμπειρία της τέχνης. Να ενισχύουν την ισότητα των φύλων, να προωθούν τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών και να προβάλλουν την πολιτιστική ποικιλομορφία.

Στην ECEC καταβάλλεται προσπάθεια εξατομικευμένης προσέγγισης της εκπαίδευσης των παιδιών. Οι εκπαιδευτικοί σε συνεργασία με τους γονείς καταρτίζουν ιδιαίτερο εκπαιδευτικό πρόγραμμα για κάθε παιδί, προσαρμοσμένο στις ανάγκες του και τις κλίσεις του.

¹⁷² <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-2018>

Η παιδική μέριμνα παρέχεται με δίδακτρα που εξαρτώνται από την οικογενειακή κατάσταση (αριθμό παιδιών), το οικογενειακό εισόδημα και τις ώρες που το παιδί φιλοξενείται στην αντίστοιχη δομή¹⁷³ (νόμος 1503/2016). Με την προβλεπόμενη αναπροσαρμογή του Αυγούστου 2018 τα δίδακτρα στις προσχολικές δομές κυμαίνονται από 27 € έως και 289 €. Τα ιδιωτικά ιδρύματα της βαθμίδας ακολουθούν ανεξάρτητη πολιτική διδάκτρων.

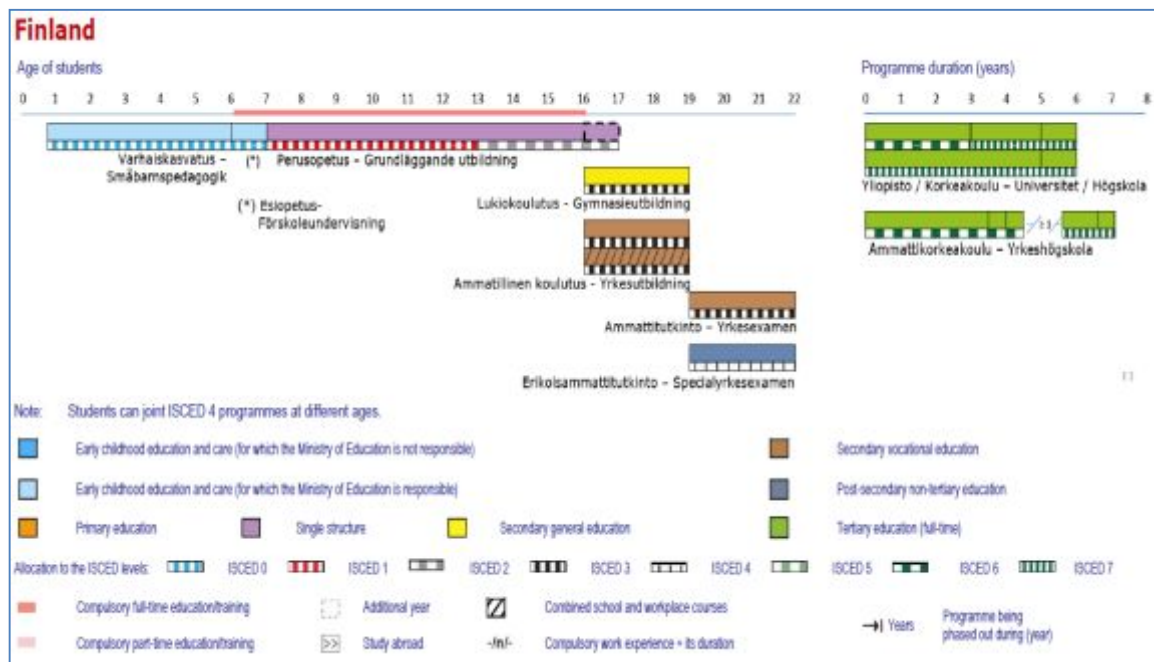
Ξεχωριστή περίπτωση είναι η μονοετής προσχολική εκπαίδευση (Φινλανδικά: Esioipetus, Σουηδικά: Förskoleundervisning), υποχρεωτική από το 2015 για τους Φινλανδούς μαθητές των 6 ετών, η οποία παρέχεται δωρεάν. Οι Δήμοι είναι υποχρεωμένοι να παρέχουν προσχολική εκπαίδευση σε όλους τους ηλικιακά επαρκείς μαθητές και να φροντίζουν για τη μεταφορά τους αν η απόσταση μετακίνησης είναι πάνω από 5 χλμ. Η εφαρμογή της προσχολικής εκπαίδευσης **καθοδηγείται από το Εθνικό Βασικό Πρόγραμμα Σπουδών για την Προσχολική Εκπαίδευση (καταρτίστηκε το 2014) και από τα τοπικά προγράμματα σπουδών (εφαρμόζονται από το 2016) που υποχρεωτικά βασίζονται σε αυτό.** Η διαδικασία κατάρτισης του Εθνικού Βασικού Προγράμματος Σπουδών ήταν μακρά και επίπονη. Κάτω από την επίβλεψη και καθοδήγηση της **Φινλανδικής Εθνικής Υπηρεσίας Εκπαίδευσης** και έπειτα από δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση συνεργάστηκαν πλήθος εκπαιδευτικών ερευνητών, εκπαιδευτικών, υπαλλήλων του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, δημοτικών υπαλλήλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών στην εκπαίδευση, συνδικαλιστών και εκπροσώπων του ιδιωτικού τομέα εκπροσώπων της Φινλανδικής ένωσης γονέων ακόμα και εκπρόσωποι της ένωσης Φινλανδών εκδοτών βιβλίων, ώστε το αποτέλεσμα να δώσει υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση σε όλη τη χώρα. Η εκπαίδευση παρέχεται για 4-5 ώρες την ημέρα, πέντε ημέρες την εβδομάδα και 700 περίπου ώρες το χρόνο. Τα παιδιά συνήθως συνεχίζουν το υπόλοιπο της ημέρας σε τμήματα με άλλες δραστηριότητες, ώστε να καλύψουν το χρόνο εργασίας των εργαζόμενων γονέων. Αξιοσημείωτο είναι για τις μονάδες ECEC ότι λειτουργούν και νύχτες και Σαββατοκύριακα, για τους γονείς που εργάζονται σε εργασίες με βάρδιες.

Ιδιαίτερη προσοχή έχει δώσει η Φινλανδική πολιτεία στην **εκπαίδευση του προσωπικού**. Στα ιδρύματα παιδικής εκπαίδευσης και φροντίδας οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι κάτοχοι:

- ✓ είτε πανεπιστημιακού πτυχίου στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων των σπουδών των εκπαιδευτικών νηπιαγωγών
- ✓ είτε κάτοχοι πανεπιστημιακού πτυχίου εφαρμοσμένων επιστημών στις κοινωνικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των σπουδών στην ECEC και την κοινωνική παιδαγωγική.

Ενώ οι εκπαιδευτικοί της ετήσιας προσχολικής αγωγής πρέπει να είναι ειδικότητας νηπιαγωγού με πτυχίο πανεπιστημίου επιπέδου Bachelor ή Master of Education ή δάσκαλοι, κάτοχοι Master of Education.

¹⁷³ Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού <https://minedu.fi/en/client-fees-ecec>

Γράφημα 2.19: Η δομή του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος. Πηγή: Eurydice

Είναι γεγονός όμως ότι από το 2016, η στάση της Φινλανδικής πολιτείας σε θέματα εκπαίδευσης καθορίζεται σε ένα βαθμό και από δημοσιονομικούς περιορισμούς. Για παράδειγμα οι περισσότεροι (όχι όλοι) Δήμοι της Φινλανδίας καθιέρωσαν ως επιδοτούμενο το όριο των 20 ωρών την εβδομάδα για την φιλοξενία παιδιών στις δομές ECEC. Το όριο αυξάνεται μόνο αν το αιτιολογεί το ωράριο εργασίας των γονέων¹⁷⁴.

Υποχρεωτική εκπαίδευση (Πρωτοβάθμια και κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση)

Η υποχρεωτική εκπαίδευση (Φινλανδικά: Perusopetus, Σουηδικά: Grundläggande utbildning) παρέχεται δωρεάν, στα 2.304 σχολεία της (σχολικό έτος 2018-2019) για εννέα χρόνια από την ηλικία των 7 ετών με όριο τα 10 χρόνια φοίτησης. Περιλαμβάνει 9 τάξεις με εσωτερικές διακριτές δομές μεταξύ των τάξεων 1 έως 6 και 7 έως 9. Όπως και στην ECEC και στην προσχολική εκπαίδευση έτσι και στην υποχρεωτική εκπαίδευση της Φινλανδίας, εξελίσσεται η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Το 2014 ολοκληρώθηκε η σύνταξη του νέου Εθνικού Βασικού Προγράμματος Σπουδών (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet) υπό την επίβλεψη της Φινλανδικής Εθνικής Υπηρεσίας για την Εκπαίδευση, άρχισε η εφαρμογή του το 2016 για τις τάξεις 1 έως και 6 και ολοκληρώθηκε το 2019 για τις τάξεις 7 έως 9. Το νέο πρόγραμμα εστίασε στα εξής πεδία¹⁷⁵:

¹⁷⁴ Δίκτυο Ευρωδίκη https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-early-childhood-education-and-care-other-pre-primary-education_en

¹⁷⁵ Δίκτυο Ευρωδίκη https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/finland/single-structure-education-integrated-primary-and-lower-secondary-education_en

- ✓ Εκπαιδευτική καθοδήγηση και αξιολόγηση μαθητών.
- ✓ Ειδική αγωγή.
- ✓ Μάθηση και ευημερία μαθητών.
- ✓ Καλλιέργεια επιχειρησιακής κουλτούρας.

Τα πεδία αυτά καλλιεργούν επτά τομείς ικανοτήτων των μαθητών (Σκέψη και Μάθηση, Πολιτιστικός γραμματισμός, Επικοινωνία και έκφραση, Διαχείριση καθημερινότητας, Φροντίδα εαυτού, Μαθηματικά και δεξιότητες ΤΠΕ, Οικοδόμηση βιώσιμου μέλλοντος).

Το πρόγραμμα εκπονήθηκε με τη συνεργασία πλήθους ομάδων εργασίας από εκπαιδευτικούς ερευνητές, ανώτερους υπαλλήλους του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, εκπρόσωπους γονέων και μαθητών, πάροχων εκπαίδευσης, εκπρόσωπους εργατικού και εργοδοτικού κόσμου, συνδικαλιστές της εκπαίδευσης κ.α.

Ισχύει όπως και στην ECEC και στην προσχολική αγωγή ότι οι τοπικοί φορείς εκπαίδευσης (βασικά τα σχολικά συμβούλια των δήμων) πρέπει να εκπονούν τα Τοπικά Προγράμματα Σπουδών Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης, λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές συνθήκες (γλωσσικές ή πολιτιστικές ιδιαιτερότητες, γεωγραφική κατανομή μαθητών κλπ), τα οποία σε κάθε περίπτωση πρέπει να είναι εναρμονισμένα με το Εθνικό Πρόγραμμα. Το Εθνικό πρόγραμμα σπουδών καθορίζει τα μαθήματα ανά τάξη και τον ελάχιστο χρόνο διδασκαλίας του καθενός. Αυτός ο ελάχιστος αριθμός ωρών ανά μάθημα είναι το δεσμευτικό στοιχείο για τα τοπικά προγράμματα σπουδών, ο οποίος είναι τέτοιος ώστε να δίνει βαθμούς ελευθερίας στους συντάκτες των τοπικών προγραμμάτων να κινηθούν με επιλεκτική ευελιξία στη κατανομή του εκπαιδευτικού χρόνου. Για παράδειγμα, στα Μαθηματικά η κατανομή των ωρών διδασκαλίας στο Εθνικό Πρόγραμμα ορίζει ότι πρέπει να αφιερωθούν 1.216 ώρες διδασκαλίας σε 32 θέματα (ενότητες), κατά τη διάρκεια των εννέα ετών της βασικής εκπαίδευσης. Αυτά τα 32 θέματα χωρίζονται σε τρία τμήματα:

- ✓ Στις τάξεις 1 και 2 πρέπει να διδαχθούν 6 θέματα μαθηματικών σε 228 τουλάχιστον ώρες.
- ✓ Στις τάξεις 3 έως 6 πρέπει να διδαχθούν 15 θέματα μαθηματικών σε 480 τουλάχιστον ώρες.
- ✓ Στις τάξεις 7 έως 9 πρέπει να διδαχθούν 11 θέματα μαθηματικών σε 352 τουλάχιστον ώρες.

Οι τοπικές αρχές ή τα σχολεία μπορούν να αποφασίσουν πώς θα κατανεύουν τα μαθήματα Μαθηματικών, ώστε να καλύψουν τουλάχιστον τα προαπαιτούμενα. Οι ώρες διδασκαλίας είναι 45 λεπτών.

Στα πεδία των μεθόδων διδασκαλίας και της χρήσης εποπτικών μέσων και ΤΠΕ, έχει δοθεί στον εκπαιδευτικό της τάξης μεγάλη έως απεριόριστη ελευθερία επιλογών και κινήσεων. Γενικές συστάσεις και οδηγίες σχετικά με τις μεθόδους διδασκαλίας παρέχονται στους εκπαιδευτικούς αλλά ο εκπαιδευτικός τις επιλέγει και τις

χρησιμοποιεί κατά περίπτωση. Χαρακτηριστικό γνώρισμα του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι η εμπιστοσύνη στον εκπαιδευτικό.

Όπως ειπώθηκε παραπάνω, η Φινλανδία αντιμετωπίζει δημογραφικό πρόβλημα και αυτό έχει αντανάκλαση στο εκπαιδευτικό της σύστημα ακόμα και στον αριθμό των σχολείων. Στον πίνακα 2.52, φαίνεται καθαρά η μείωση του αριθμού των σχολικών μονάδων υποχρεωτικής εκπαίδευσης (μαζί με τα ειδικά σχολεία).

Η διαδικασία ιδρύσεων, συγχωνεύσεων και καταργήσεων σχολικών μονάδων σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης είναι δυναμική και συνεχής όπως φαίνεται και στην ιστοσελίδα της Φινλανδικής Στατιστικής Υπηρεσίας (πίνακας 2.53), όπου κατά η έναρξη του σχολικού έτους 2016-2017 βρήκε τον εκπαιδευτικό κατάλογο των σχολικών μονάδων με 88 σχολεία λιγότερα. Συγκεκριμένα, είναι λιγότερα κατά 58 σχολεία υποχρεωτικής εκπαίδευσης, 10 σχολεία υποχρεωτικής εκπαίδευσης για μαθητές ΑΜΕΑ, 8 σχολεία δευτεροβάθμιας γενικής εκπαίδευσης, 3 σχολεία δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής εκπαίδευσης, 2 Ειδικά σχολεία Επαγγελματικής εκπαίδευσης, 3 Κέντρα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων, 2 Λαϊκά Γυμνάσια και 2 Πολιτικά κολλέγια. Σε αυτές τις μεταβολές υπολογίζονται νέες ιδρύσεις σχολικών μονάδων (ιδρύθηκαν 9 σχολεία υποχρεωτικής εκπαίδευσης και 2 σχολεία δευτεροβάθμιας γενικής εκπαίδευσης), αλλά και συγχωνεύσεις άλλων.

Πίνακας 2.52: Η μεταβολή του αριθμού των σχολικών μονάδων υποχρεωτικής εκπαίδευσης στη Φινλανδία.¹⁷⁶

Μεταβολές	2006			2010			2016		
	Ιδρύθηκ αν	Καταργήθη καν	Συγχωνεύθη καν	Ιδρύθηκ αν	Καταργήθη καν	Συγχωνεύθη καν	Ιδρύθηκ αν	Καταργήθη καν	Συγχωνεύθη καν
Αριθμός σχολείων υποχρεωτικ ής εκπαίδευσης (Ολοκληρω μένα σχολεία)	5	120	47	8	88	24	9	44	18
Σχολές ειδικ ών αναγκών	0	3	16	2	4	7	0	5	5
Σύνολο	5	123	63	10	92	31	9	49	23
Συνολικός αριθμός σχολείων	3 180			2 785			2 339		

¹⁷⁶ Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Φινλανδίας https://www.stat.fi/til/kjarj/2016/kjarj_2016_2017-02-14_tau_001_fi.html

υποχρεωτική εκπαίδευση			
Αριθμός μαθητών	578 918	542 200	537 100

Πίνακας 2.53: Η μεταβολή του αριθμού των σχολικών μονάδων κατά το έτος 2015 – 2016 στη Φινλανδία¹⁷⁷.

Oppilaitostyyppi	Oppilaitoksia	Muutos yhteensä	Uusia	Lakkautettuja	Yhdistyneitä	Ei toiminnassa	Uudelleen toiminnassa	Opiskelijoita
11 Peruskoulut	2 339	-58	9	-44	-18	-5	-	532 700
12 Peruskoulusteen erityiskoulut	75	-10	-	-5	-5	-	-	4 400
15 Lukiot	342	-8	2	-4	-6	-	-	112 200
19 Perus- ja lukioasteen koulut	41	-	-	-	-	-	-	27 800
21 Ammatilliset oppilaitokset	99	-3	-	-	-3	-	-	164 500
22 Ammatilliset erityisoppilaitokset	6	-	-	-	-	-	-	5 100
23 Ammatilliset erikoisoppilaitokset	27	-2	-	-2	-	-	-	29 900
24 Ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset	23	-3	-	-1	-2	-	-	30 200
28 Palo-, poliisi- ja vartiontialan opp.	1	-	-	-	-	-	-	300
29 Sotilasalan ammatilliset oppilaitokset	6	-	-	-	-	-	-	-
41 Ammattikorkeakoulut	26	-	-	-	-	-	-	144 400
42 Yliopistot	14	-	-	-	-	-	-	158 700
43 Sotilaskorkeakoulut	1	-	-	-	-	-	-	900
61 Musiikkioppilaitokset	86	-	-	-	-	-	-	65 200
62 Liikunnan koulutuskeskukset	14	-	-	-	-	-	-	5 700
63 Kansanopistot	74	-2	-	-	-2	-	-	18 500
64 Kansalaisopistot	183	-2	-	-	-2	-	-	482 400
65 Opintokeskukset	12	-	-	-	-	-	-	34 900
66 Kesäyliopistot	20	-	-	-	-	-	-	28 100
99 Muut oppilaitokset	6	-	-	-	-	-	-	500
Yhteensä	3 395	-88	11	-56	-38	-5	-	1 846 400

Δυο χρόνια αργότερα το 2018, η δημοσίευση του αντίστοιχου πίνακα σχολείων της Φινλανδικής Στατιστικής υπηρεσίας (πίνακας 2.54), δείχνει ότι η τάση συρρίκνωσης του αριθμού των σχολικών μονάδων είναι έντονη αφού οι σχολικές μονάδες αυτή τη χρονιά είναι 82 λιγότερες και συνολικά είναι 3236.

Μια προσεκτική μελέτη των στοιχείων των πινάκων, εξάγει το συμπέρασμα, ότι η μικρή αρνητική δημογραφική μεταβολή συνοδεύεται από μία αναλογικά μεγαλύτερη αρνητική μεταβολή του αριθμού των σχολικών μονάδων της Φινλανδίας. Η μικρή δημογραφική κάμψη δεν μπορεί από μόνη της να δικαιολογήσει την αναλογικά μεγαλύτερη μείωση του αριθμού των σχολικών μονάδων.

¹⁷⁷ Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Φινλανδίας. https://www.stat.fi/til/kjarj/2016/kjarj_2016_2017-02-14_tau_001.fi.html

Πίνακας 2.54: Η μεταβολή του αριθμού των σχολικών μονάδων κατά το έτος 2018 (στοιχεία 20/9/2018)στη Φινλανδία¹⁷⁸.

Τύπος σχολείου	Αριθμός σχολείων		Μεταβολές		Αριθμός μαθητών	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Κουλουατοκσεν οππια μυκααν 2018						
Oppilaitostyyppi	Oppilaitoksia	Muutos edellisestä vuodesta ¹⁾	Oppiskelijoita			
11 Peruskoulut	2 234	-44	541 200			
12 Peruskouluasteen erityiskoulut	70	-3	4 200			
15 Lukiot	336	-4	109 900			
19 Perus- ja lukioasteen koulut	42	1	28 400			
21 Ammatilliset oppilaitokset	84	-15	189 100			
22 Ammatilliset erityisoppilaitokset	5	-1	5 000			
23 Ammatilliset erikoisoppilaitokset	20	-3	25 500			
24 Ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset	14	-6	19 100			
28 Palo-, poliisi- ja vartiointialan opp.	1	-	300			
29 Sotilasaalan ammatilliset oppilaitokset	6	-	..			
41 Ammattikorkeakoulut	25	-	145 500			
42 Yliopistot	14	-	158 200			
43 Sotilaskorkeakoulut	1	-	1 000			
61 Musiikkioppilaitokset	84	-	62 800			
62 Liikunnan koulutuskeskukset	13	-1	18 000			
63 Kansanopistot	72	-1	18 000			
64 Kansalaisopistot	178	-3	465 400			
65 Opintokeskukset	12	-	29 000			
66 Kesäyliopistot	19	-1	24 900			
99 Muut oppilaitokset	6	-1	500			
Yhteensä	3 236	-82	1 844 600			

1) Tarkempi muutos on kuvattu liitetaulukossa 1. Kouluaitoksen oppilaitoksiin tehdyt muutokset edellisestä vuodesta oppilaitostyyppiin mukaan 2018.

2) Opiskelijamäärätieto on pääsääntöisesti 20.9.2018 tilanteen mukainen ja se sisältää oppilaitostyyppiin kuuluvien oppilaitosten kaikkien opiskelijoiden määrän koulutusasteesta riippumatta. Lukio- ja ammattikorkeakoulutuksen, yliopistokoulutuksen sekä ammatillisen koulutuksen tiedot ovat ennakkotietoja.

Koulutuksen järjestäjä oli vuonna 2018 kaikkiaan 13 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Koulutuksen järjestäjistä 47 prosenttia oli kuntia tai kuntayhtymiä, 6 prosenttia valtion yksiköitä ja 44 prosenttia yksityisiä. Loput 3 prosenttia koulutuksen järjestäjästä toimi Ahvenanmaan maakunnassa. Vuonna 2018 koulutuksen järjestäjärekinen lisättiin 5 uutta koulutuksen järjestäjää. Oppilaitoksia oli 82 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Vuoden 2018 ennakkotietojen perusteella tutkintotavoitteisessa koulutuksessa opiskeli 1,29 miljoonaa opiskelijaa. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen koulutustilastoihin. Aiheeseen liittyviä tietoja julkaistaan Tilastokeskuksen oppilaitosten opiskelijat ja tutkinnot, esi- ja peruskouluopetus, lukio- ja ammattillinen koulutus, ammattikorkeakoulukoulutus, yliopistokoulutus ja oppilaitosten aikuiskoulutus -tilastojen internet-sivuilla.

Lähde: Koulutustilastot, Tilastokeskus
Lisätietoja: Tarja Seppänen 029 551 3220, koulutustilastot@tilastokeskus.fi

Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται στον πίνακα 2.55 που ακολουθεί για τα έτη 2016 και 2018, φαίνεται ότι στην πραγματικότητα μεταξύ των ετών 2016 και 2018 ο αριθμός των μαθητών στην υποχρεωτική εκπαίδευση αυξήθηκε κατά 8.300 μαθητές (προφανώς λόγω μεταναστευτικών ροών), αλλά τα σχολεία μειώθηκαν και είναι 110 λιγότερα από το 2016 (μείωση κατά 47 σχολεία από το 2017).

Στη Δευτεροβάθμια Γενική εκπαίδευση, ο αριθμός των μαθητών μειώθηκε κατά 2.300 μαθητές από το 2016 έως το 2018 και ταυτόχρονα τα αντίστοιχα Γενικά σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μειώθηκαν κατά 6 το ίδιο χρονικό διάστημα.

Στη δευτεροβάθμια Επαγγελματική εκπαίδευση όμως παρά την θεαματική αύξηση του αριθμού των μαθητών από το 2016 έως το 2018 (24.600 περισσότεροι

¹⁷⁸ Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Φινλανδίας https://www.stat.fi/til/kjarj/2018/kjarj_2018_2019-02-12_tie_001_fi.html

μαθητές), οι αντίστοιχες σχολικές μονάδες μειώθηκαν κατά 15 στο ίδιο χρονικό διάστημα, με αποτέλεσμα σε 84 σχολεία, κατά το σχολικό έτος 2018/2019 να φοιτούν 189.100 μαθητές της Επαγγελματικής εκπαίδευσης (2.251 μαθητές κατά μέσο όρο σε κάθε σχολείο).

Το **συνολικό μαθητικό δυναμικό** (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, μεταδευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση) διατηρήθηκε σχετικά **σταθερό** από το 2016 (1.846.400 μαθητές/σπουδαστές/φοιτητές) έως το 2018 (1.844.600 μαθητές/σπουδαστές/φοιτητές), αλλά οι αντίστοιχες σχολικές μονάδες **μειώθηκαν κατά 159**.

Είναι φανερό λοιπόν, ότι το καθαρό δημογραφικό πρόβλημα της Φινλανδίας, αντισταθμίζεται από τις μεταναστευτικές ροές. Έτσι αλγεβρικά το μαθητικό δυναμικό παραμένει σταθερό στο σύνολό του. Με δεδομένο ότι πανευρωπαϊκά οι μαθητές με μεταναστευτικό υπόβαθρο στρέφονται κατά κύριο λόγο στην Επαγγελματική εκπαίδευση, φαίνεται ότι η Φινλανδική πολιτεία προφανώς για δημοσιονομικούς λόγους ίσως και για παιδαγωγικούς, διαχειρίζεται το φαινόμενο αυτό με πληθυσμιακά μεγάλες σχολικές μονάδες. Στην Γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση δεν φαίνεται να ισχύει κάτι τέτοιο, αφού η μείωση μαθητών και αντίστοιχων σχολικών μονάδων, εμφανίζουν μια ήπια αναλογία, με αποτέλεσμα σε 336 σχολεία, κατά το σχολικό έτος 2018/2019 να φοιτούν 109.900 μαθητές (327 μαθητές κατά μέσο όρο σε κάθε σχολείο).

Πίνακας 2.55: Πίνακας μεταβολών αριθμού μαθητών και σχολικών μονάδων από το 2016 έως το 2018. Πηγή : Φινλανδική στατιστική υπηρεσία (Πίνακες 2.53 και 2.54)

Σχολεία / Μαθητές ανά έτος	Υποχρεωτική εκπαίδευση (μαζί με τα ειδικά σχολεία)		Δευτεροβάθμια Γενική Εκπαίδευση		Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση	
	2016	2018	2016	2018	2016	2018
	537.100 μαθητές	2.414 σχολικές μονάδες	112.200 μαθητές	342 σχολικές μονάδες	164.500 μαθητές	99 σχολικές μονάδες
		(Μείωση κατά 68 σχολεία από το 2015)		(Μείωση κατά 8 σχολεία από το 2015)		(Μείωση κατά 3 σχολεία από το 2015)

2018	545.400	2.304	109.900	336	189.100	84
	μαθητές (αύξηση κατά 8.300 μαθητές)	σχολικές μονάδες (Μείωση κατά 47 σχολεία από το 2017)	μαθητές (Μείωση κατά 2.300 μαθητές από το 2016)	(Μείωση κατά 6 σχολεία από το 2016, τα 4 από το 2017)	μαθητές (αύξηση κατά 24.600 μαθητές)	σχολικές μονάδες (Μείωση κατά 15 σχολεία από το 2016)

Το διδακτικό έτος στη Φινλανδία ξεκινά στα μέσα Αυγούστου και τελειώνει την τελευταία εργάσιμη ημέρα της 22^{ης} εβδομάδας του επόμενου χρόνου, διαρκώντας περίπου 190 σχολικές εργάσιμες ημέρες. Οι εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας ξεκινούν από τις 19 στην 1^η τάξη και αυξάνονται σταδιακά ως τις 30 ώρες στην 9^η τάξη. Οι μαθητές λαμβάνουν όλοι ένα ζεστό γεύμα κάθε μέρα. Εκτός από τα μαθήματα, το σχολείο μπορεί να προσφέρει επιπλέον δραστηριότητες. Οι Δήμοι δεν είναι υποχρεωμένοι να προσφέρουν επιπλέον δραστηριότητες στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα των σχολείων. Συνήθως το κάνουν και λαμβάνουν επιπλέον χρηματοδότηση από το κράτος, αποδεχόμενοι τους όρους που καθορίζει η Φινλανδική Εθνική Υπηρεσία Εκπαίδευσης (EDUFI) (τουλάχιστον 3 έως 4 δραστηριότητες την ημέρα μεταξύ 07:00 και 17:00, τουλάχιστον 570 ώρες δραστηριοτήτων τον χρόνο, όριο διδάκτρων για τις δραστηριότητες 120 €για 570 ώρες κλπ)¹⁷⁹.

Η αξιολόγηση των μαθητών και στις εννέα τάξεις του σχολείου, γίνεται από τους εκπαιδευτικούς της τάξης. Δεν υπάρχουν εξετάσεις σε εθνικό επίπεδο. Ειδικά στις τρεις πρώτες τάξεις του σχολείου, όταν εντοπίζεται μαθητής με μαθησιακά προβλήματα, τότε υποστηρίζεται συμπληρωματικά με ειδικό πρόγραμμα αντιμετώπισης τους, μέχρι του σημείου που θα κριθεί ότι μπορεί να παρακολουθήσει το κανονικό πρόγραμμα της τάξης του. Στο Εθνικό πρόγραμμα σπουδών έχουν θεσπιστεί τυποποιημένα κριτήρια αξιολόγησης των μαθητών στο τέλος της 6^{ης} τάξης, τα οποία ενσωματώνονται όπως είναι και στα τοπικά προγράμματα σπουδών, ώστε να υπάρχει μέτρο σύγκρισης σε εθνικό επίπεδο. Από την 1^η έως την 7^η τάξη, η αξιολόγηση είναι λεκτική και στην 8^η και 9^η τάξη αριθμητική με κλίμακα από το 4 έως το 10, με αποδεκτή βαθμολογία για την επόμενη τάξη το 5. Οι μαθητές που ολοκληρώνουν επιτυχώς τη φοίτηση μέχρι και την 9^η τάξη του σχολείου, λαμβάνουν το αντίστοιχο πιστοποιητικό Βασικής εκπαίδευσης, όπου αναγράφονται οι αριθμητικές επιδόσεις τους στα μαθήματα.

¹⁷⁹Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού <https://minedu.fi/en/before-and-after-school-activities>

Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Έπειτα από τα εννέα έτη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και με απαραίτητη αλλά όχι μοναδική προϋπόθεση το βαθμό 5 στην κλίμακα του 4 έως 10, οι μαθητές εισέρχονται με μια συγκεκριμένη διαδικασία στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, επιλέγοντας έναν από τους δύο τύπους σχολείων¹⁸⁰:

- **Γενικής εκπαίδευσης** (Φινλανδικά: Lukioskoulutus, Σουηδικά: Gymnasieutbildning) και
- **Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση – Ε.Ε.Κ.** (Φινλανδικά: Ammatillinen koulutus, Σουηδικά: Yrkesutbildning)

Στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση της Φινλανδίας υπάρχουν και αρκετά ειδικά σχολεία (περίπου 60), όπως τα σχολεία Steiner (υπάρχουν 11), σχολεία που στοχεύουν στην απόκτηση του διεθνούς απολυτηρίου (υπάρχουν 16) κλπ. Τα σχολεία αυτά είναι υποχρεωμένα να ακολουθούν το Εθνικό Πρόγραμμα Σπουδών και επιπλέον να διδάσκουν τα όποια μαθήματα κατά περίπτωση.

opintopolku.fi/wp/lukio-2/lukiokoulutuksen-valintaperusteet/

Erityiskiot

Kansainvälinen lukioskoulutus

Etälukio

Lukiokoulutukseen valmistava koulutus – LUVA

Vaihto-opiskelijaksi

Uusi lukio – lukioskoulutus ja ylioppilastutkinto uudistuvat

Voit hakea lukioon peruskoulun päättötodistuksella tai vastaavalla todistuksella. Lukioon voidaan ottaa opiskelijaksi myös hakija, jolla on riittävät edellytykset lukio-opinnoista suorittamiseen, vaikka peruskoulun päättötodistusta tai vastaavaa todistusta ei olisiakaan. Tällöin hakijan on haettava lukioon hakinnanvaiheen haun kautta ja lukio arvioi erikseen hakijan valmiudet suorittaa lukio-opinnoista.

Keskiaarvo valintaperusteena

Lukioon pääsyyn ratkaisee peruskoulun päättötodistuksen seuraavien arvosanojen keskiaarvo

- äidinkieli ja kirjallisuus
- toinen kotimainen kieli
- vieraat kielet
- uskonto tai elämäntutkimus
- historia
- yhteiskuntaoppi
- matematiikka
- fysiikka
- kemia
- biologia
- terveystieto
- maantieto

Korotetut arvosanat otetaan huomioon, jos korotuksista on erillinen koulun antama todistus.

Lukiot valitsevat opiskelijat keskiaarvon osoittamassa järjestyksessä. Mikäli useammalla hakijalla on sama keskiaarvo, valinnan ratkaisee

1. hakutoivejärjestys
2. keskiaarvo, johon lasketaan edellä mainittujen arvosanojen lisäksi myös liikunnan, käsityön, kotitalouden, musiikin ja kuvataiteen arvosanat

Τα μαθήματα των οποίων οι βαθμοί λαμβάνονται υπόψη για την αποδοχή μαθητή σε σχολείο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης:

Μητρική γλώσσα
Δεύτερη εθνική γλώσσα
Ξένη γλώσσα
Θρησκευτικά
Ιστορία
Κοινωνιολογία
Μαθηματικά
Φυσική
Χημεία
Βιολογία
Αγωγή υγείας
Γεωγραφία

Εικόνα 2.73: Στιγμιότυπο της ιστοσελίδας ενημέρωσης opintopolku (διαδρομή μάθησης)¹⁸¹ σχετικά με την εισαγωγή στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

¹⁸⁰ Δίκτυο Ευρυδική https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-general-upper-secondary-education-15_en

¹⁸¹ <https://opintopolku.fi/wp/lukio-2/lukiokoulutuksen-valintaperusteet/>

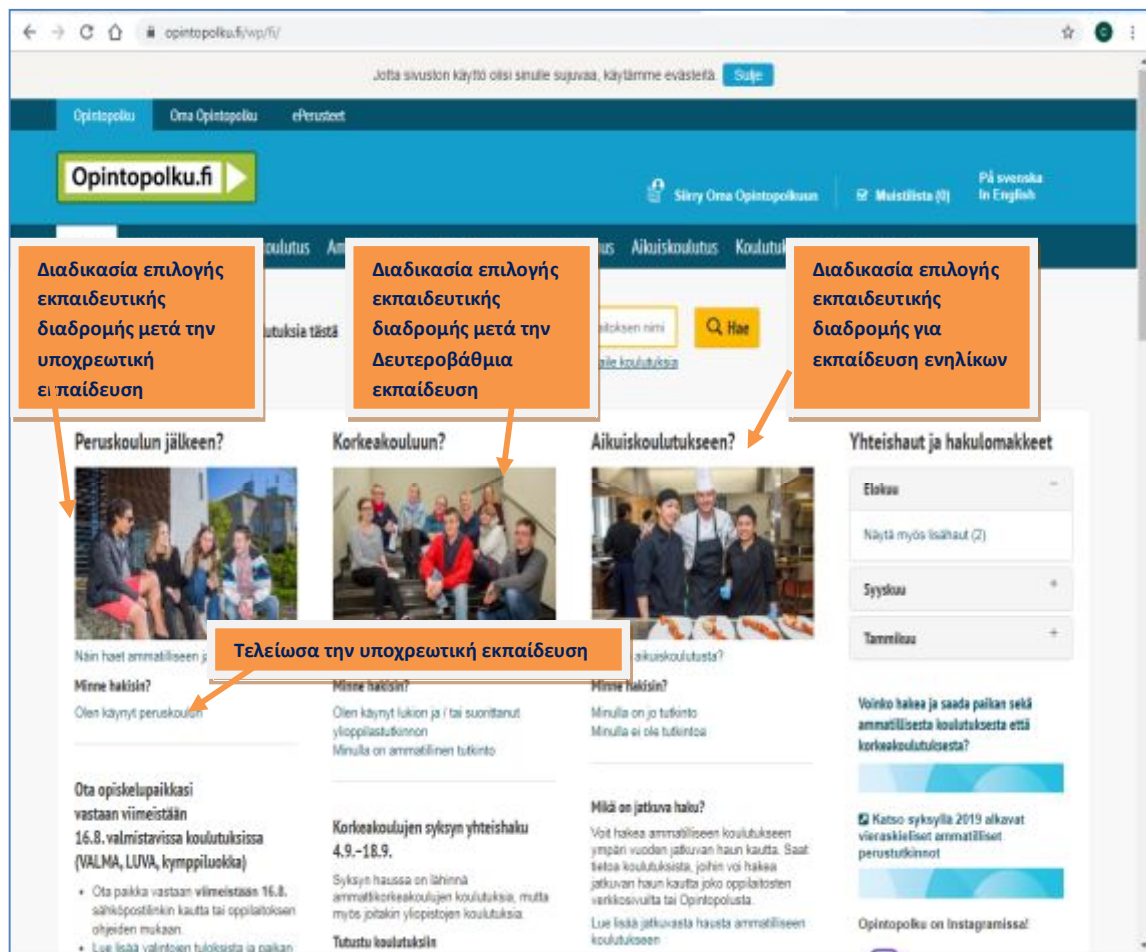
Η είσοδος σε ένα σχολείο της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Φινλανδία, δεν είναι το αποτέλεσμα της επιλογής των γονέων, ούτε και σύστασης των εκπαιδευτικών, αλλά στην ουσία ο καθοριστικός παράγοντας είναι οι **βαθμοί συγκεκριμένων μαθημάτων** του κάθε μαθητή στο **Πιστοποιητικό Βασικής Εκπαίδευσης**. Τα μαθήματα αυτά και οι λεπτομέρειες εισαγωγής στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, έχουν καθοριστεί νομοθετικά με τους νόμους 856/2006 και 948/2007. Στην ιστοσελίδα www.opintopolku.fi που συντηρεί η **Φινλανδική Εθνική Υπηρεσία Εκπαίδευσης**, δίνεται πλήθος πληροφοριών για τις εκπαιδευτικές διαδρομές που μπορεί να ακολουθήσει ο κάθε Φινλανδός πολίτης ή και μετανάστης, καθώς και οι απαραίτητες διαδικασίες που πρέπει να κάνει κατά περίπτωση (εικόνα 2.73).

Για να εγγραφεί ο μαθητής σε κάποιο σχολείο της ανώτερης δευτεροβάθμιας (Γενικής ή Επαγγελματικής εκπαίδευσης) υποβάλλει αίτηση στην ιστοσελίδα που συντηρεί η Φινλανδική Εθνική Υπηρεσία Εκπαίδευσης. Η πλατφόρμα των αιτήσεων για την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ανοίγει κάθε άνοιξη (για παράδειγμα, το σχολικό έτος 2019/2020 η πλατφόρμα λειτούργησε από 19/2/2019 έως 12/3/2019). Υπάρχει η δυνατότητα κοινής αίτησης για Γενική και Επαγγελματική εκπαίδευση και ο κάθε μαθητής μπορεί να δηλώσει έως 5 επιλογές. Η αίτηση εξετάζεται από τα σχολεία υποδοχής και ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα τους τα αποτελέσματα μέσα στο καλοκαίρι. Αιτήσεις για σχολεία που η γλώσσα διδασκαλίας δεν είναι τα Φινλανδικά ή τα Σουηδικά, δεν υποβάλλονται ηλεκτρονικά, αλλά αυτοπροσώπως στο ίδιο το σχολείο. Αιτήσεις μπορούν να υποβάλλουν όλοι οι κάτοικοι της Φινλανδίας, που έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση στην Φινλανδία ή σε ισότιμο ίδρυμα του εξωτερικού.

Οι μαθητές που έχουν ελλείψεις στη γλώσσα (κυρίως μεταναστευτικού υπόβαθρου) έχουν δύο επιλογές προετοιμασίας: τις VALMA και LUVA, για τις οποίες επίσης υποβάλλουν αιτήσεις στην ίδια πλατφόρμα. Αυτές διαρκούν ένα έτος και η μεν VALMA (ammattilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus = προπαρασκευαστική επαγγελματική εκπαίδευση) αφορά άτομα που επιθυμούν να παρακολουθήσουν πρόγραμμα σπουδών που οδηγεί στην ανώτερη επαγγελματική δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ταυτόχρονα βελτιώνει τις γλωσσικές τους δεξιότητες η δε LUVA τους προετοιμάζει περισσότερο για την ανώτερη δευτεροβάθμια γενική εκπαίδευση. Οι ημερομηνίες αιτήσεων των VALMA και LUVA για το σχολικό έτος 2019/2020 ήταν από 21/5/2019 έως 23/7/2019¹⁸².

Στα παρακάτω στιγμιότυπα (εικόνα 2.74) της ιστοσελίδας των εκπαιδευτικών διαδρομών (opintopolku), μπορεί ο κάθε μαθητής να εξερευνήσει τις εκπαιδευτικές επιλογές του σε όποια βαθμίδα και αν βρίσκεται και να εντοπίσει συγκεκριμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα για τη περίπτωσή του.

¹⁸² <https://studynfo.fi/wp2/en/general-upper-secondary-education/preparatory-education-for-general-upper-secondary/>

Εικόνα 2.74: Η ιστοσελίδα των εκπαιδευτικών διαδρομών στην Φινλανδία¹⁸³

Οι μαθητές που ολοκλήρωσαν την υποχρεωτική εκπαίδευση επιλέγοντας «Τελείωσα την υποχρεωτική εκπαίδευση» οδηγούνται στις επιλογές που φαίνονται στην εικόνα 2.75 που ακολουθεί.

¹⁸³ <https://opintopolku.fi/wp/fi/>

Opintopolku.fi

Sisry Oma Opintopolkkaus Muistilista (0) Pää svenska In English

Etusivu Lukio Ammatillinen koulutus Ammattikorkeakoulu Yliopisto Oppisopimus Aikuis-koulutus Koulutuksen valinta Opoille

Minne hakisin - ohjaava haku

Valitse jokin listan vaihtoehdoista ja paina Seuraava-painiketta. Haku etenee valintoja rajaamalla sivu sivulle.

Valintasi: 1. Olen käynyt peruskoulun

Peruskoulun jälkeen kiinnostaisi...

- Ammatillinen koulutus
- Lukio-koulutus
- Useampi tutkinto samanaikaisesti (kaksiosuututkinto)
- 10. luokkia
- Ammatilliseen koulutukseen valmistava koulutus (VALMA)
- Maahanmuuttajien ja vieraskielisten lukio-koulutukseen valmistava koulutus
- Kansainopintojen pikät linjat
- Ammatillinen entisopetus
- Työhön ja itsenäiseen elämään valmistava (TELMA)
- Ammatilliseen koulutukseen valmistava koulutus entisopetuksena (VALMA er)

Edellinen Seuraava

- o **Επαγγελματική εκπαίδευση**
- o **Γενική εκπαίδευση**
- o **Επαγγελματική & Γενική εκπαίδευση (κοινή αίτηση)**
- o **10^η τάξη**
- o **προπαρασκευαστική επαγγελματική εκπαίδευση (VALMA)**
- o **Προπαρασκευαστική εκπαίδευση για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μεταναστών και ξένων γλωσσών (LUVA)**
- o **Λαϊκό Γυμνάσιο**
- o **Ειδική Επαγγελματική εκπαίδευση**
- o **Εργασία και εκπαίδευση (μαθητεία – TELMA)**
- o **Εργασία και ειδική εκπαίδευση (μαθητεία – TELMA er)**

Opintopolku.fi Mikä on Opintopolku? Oma Opintopolku-ga-haku Kysy neuvoa - Ai Tutustu ajankohtaisiin Osoite- ja tutkimusneuvot

Εικόνα 2.75: Το σύνολο των επιλογών των μαθητών μετά την υποχρεωτική εκπαίδευση

Στη συνέχεια αφού επιλέξουν τύπο σχολείου, έστω Γενική Εκπαίδευση και περιοχή με ακρίβεια Δήμου, έστω Κεντρική Φινλανδία και δήμο Karstula, το σύστημα επιστρέφει 4 επιλογές σχολείων όπως φαίνεται στο παρακάτω στιγμιότυπο της ιστοσελίδας (εικόνα 2.76). Ο δήμος Karstula έχει 4400 κατοίκους. Στις πληροφορίες που δίνει το σύστημα για το πρώτο από τα 4 σχολεία του δήμου, αναφέρεται ότι η γλώσσα διδασκαλίας είναι τα Φινλανδικά, τα συνολικά διαθέσιμα μαθήματα (υποχρεωτικά και επιλογής) είναι 75, εκ των οποίων ο κάθε μαθητής θα διδαχθεί υποχρεωτικά τα 38, ξεκινούν στις 1/8/2019, διαρκούν 3 χρόνια, **έγιναν δεκτοί οι μαθητές που είχαν μέσο όρο μαθημάτων 6,2 και πάνω**, όλοι οι μαθητές έχουν πρόσβαση σε Η/Υ, υπάρχει ψυχολόγος στο σχολείο, γιατρός και νοσηλεύτης και διδάσκονται επιπλέον γλώσσες Σουηδικά, Αγγλικά, Ρώσικα, Γερμανικά, Γαλλικά και Ισπανικά.

Εικόνα 2.76: Τα αποτελέσματα της αναζήτησης σχολείων δευτεροβάθμιας Γενικής Εκπαίδευσης στο δήμο Karstula, κεντρικής Φινλανδία

Η δευτεροβάθμια Επαγγελματική εκπαίδευση στη Φινλανδία, είναι οργανωμένη σε 14 επαγγελματικούς τομείς, με πλήθος ειδικοτήτων ο καθένας. Οι μεγαλύτεροι τομείς σπουδών της Επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι ο τομέας Τεχνολογίας και ο τομέας Υγείας. Έστω ότι επιλέχθηκε ο τομέας Τεχνολογίας ο οποίος δίνει 14 ειδικότητες και πρέπει ο μαθητής να επιλέξει μία από αυτές, ώστε να οδηγηθεί πάλι στην διαδρομή επιλογής περιοχής, δήμου και σχολείου. Στα διάφορα σχολεία, ειδικά αυτά της Επαγγελματικής εκπαίδευσης, είναι δυνατό να ισχύουν διαφορετικά κριτήρια επιλογής μαθητών για εγγραφή. Για παράδειγμα, σε Επαγγελματικό σχολείο του δήμου Loimaa¹⁸⁴ στον τομέα Τεχνολογίας και στην ειδικότητα Ηλεκτρολόγων και Αυτοματισμών, το σχολείο μοριοδοτεί κριτήρια επιλογής μαθητών ως εξής:

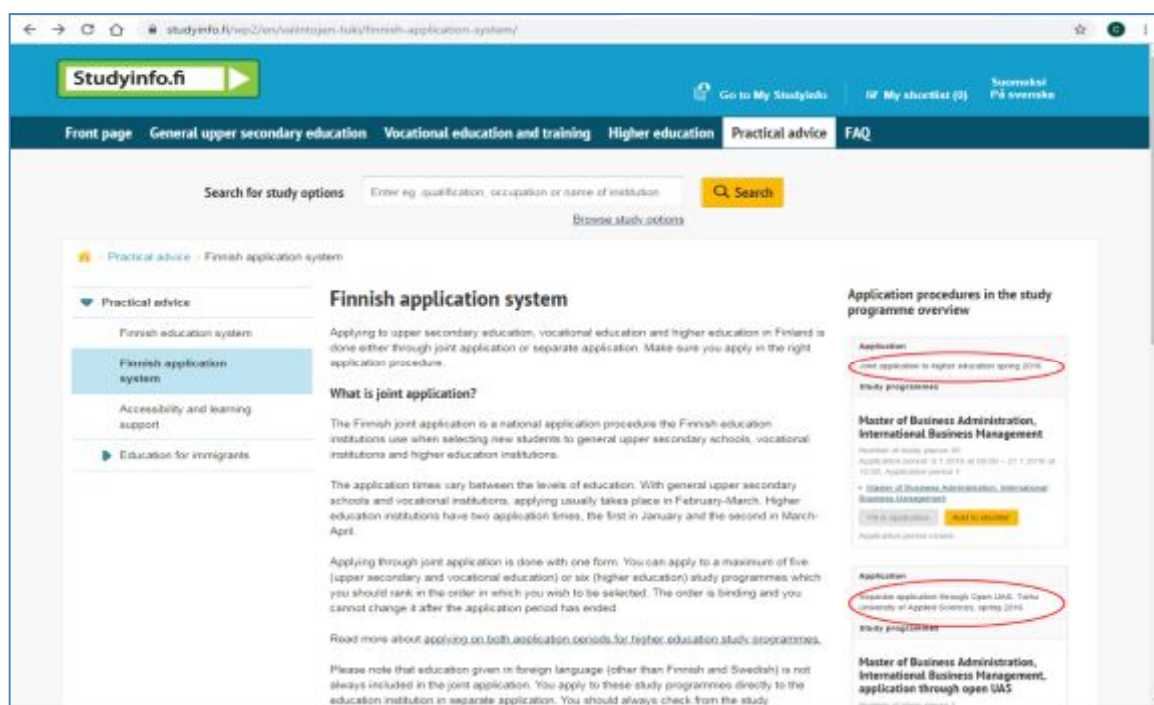
- ✓ Ολοκλήρωση κατά το έτος της αίτησης ή το προηγούμενο:
 - Βασικού εκπαιδευτικού προγράμματος → 6 μόρια.
 - 10^η τάξη → 6 μόρια
 - VALMA → 6 μόρια
 - Εκπαίδευσης για μετανάστες και άλλες ξένες γλώσσες → 6 μόρια
 - Ένα εξάμηνο Λαϊκού Γυμνασίου → 6 μόρια
- Η πρώτη επιλογή σχολείου δίνει επιπλέον 2 μόρια.

¹⁸⁴ <https://opintopolku.fi/app/#/koulutus/1.2.246.562.17.80813927706>

✓ Ανάλογα με τον μέσο όρο του Πιστοποιητικού βασικής εκπαίδευσης λαμβάνονται από 1 έως 16 κλιμακωτά μόρια σύμφωνα με τον πίνακα 2.56, που ακολουθεί:

Πίνακας 2.56: Μόρια ανάλογα με το μέσο όρο Πιστοποιητικού βασικής εκπαίδευσης

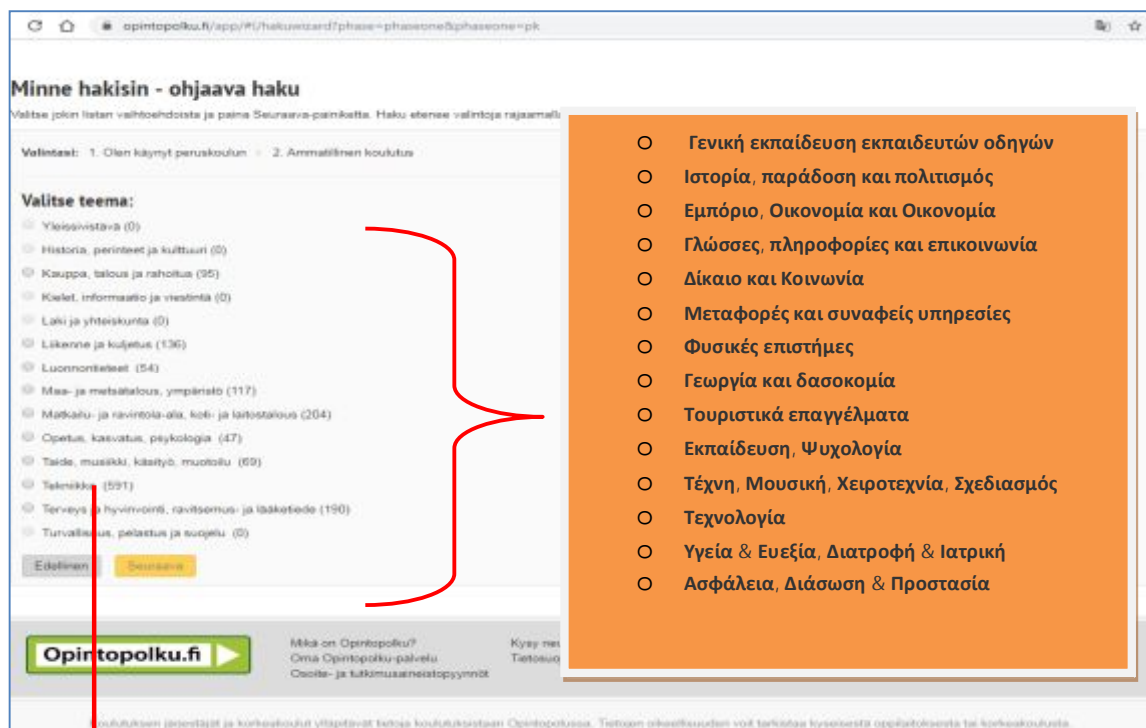
Βαθμός	Μόρια
5.50 – 5.74	1
5.75 – 5.99	2
6.00 – 6.24	3
6.25 - 6.49	4
6.50 - 6.74	5
6.75 - 6.99	6
7.00 - 7.24	7
7.25 - 7.49	8
7.50 - 7.74	9
7.75 - 7.99	10
8.00 - 8.24	11
8.25 - 8.49	12
8.50 - 8.74	13
8.75 - 8.99	14
9.00 - 9.24	15
9.25 - 10.00	16

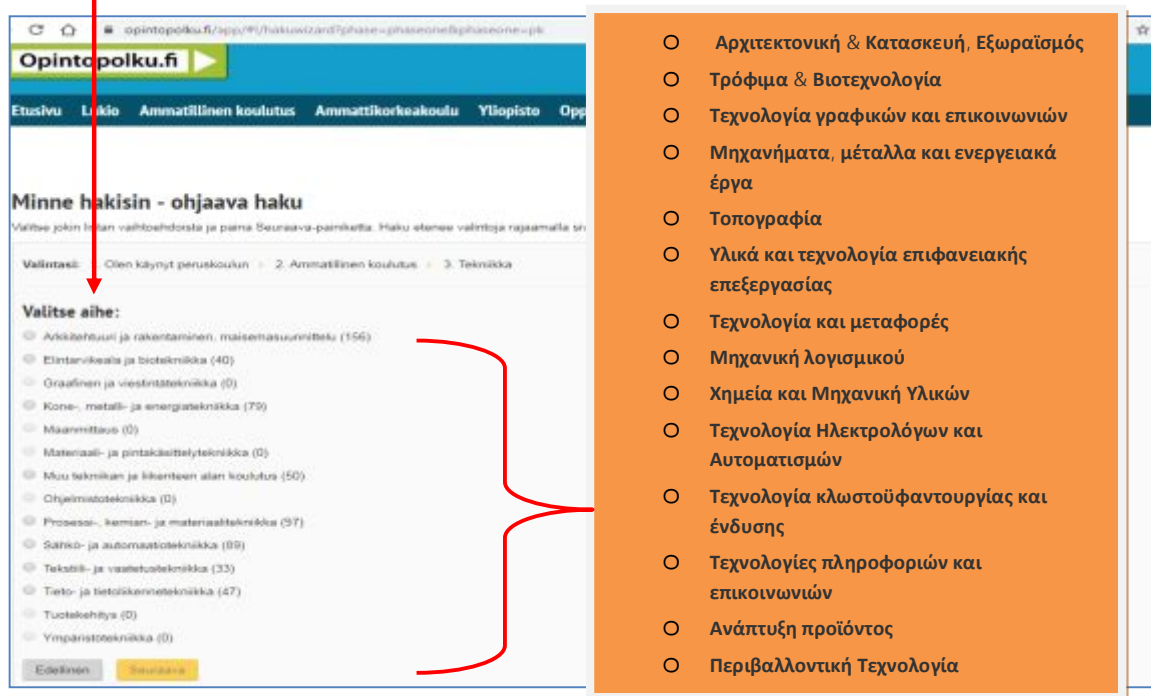
Εικόνα 2.77: Η Αγγλική έκδοση της ιστοσελίδας διαδρομών εκπαίδευσης www.studyinfo.fi στις πληροφορίες της εφαρμογής¹⁸⁵

¹⁸⁵ <https://studinfo.fi/wp2/en/valintojen-tuki/finnish-application-system/>

Αν είχε επιλεγεί σχολείο Επαγγελματικής εκπαίδευσης, θα έπρεπε επιπλέον να έχει επιλεγεί και τομέας σπουδών (εικόνα 2.78) και στη συνέχεια και ειδικότητα (εικόνα 2.79).

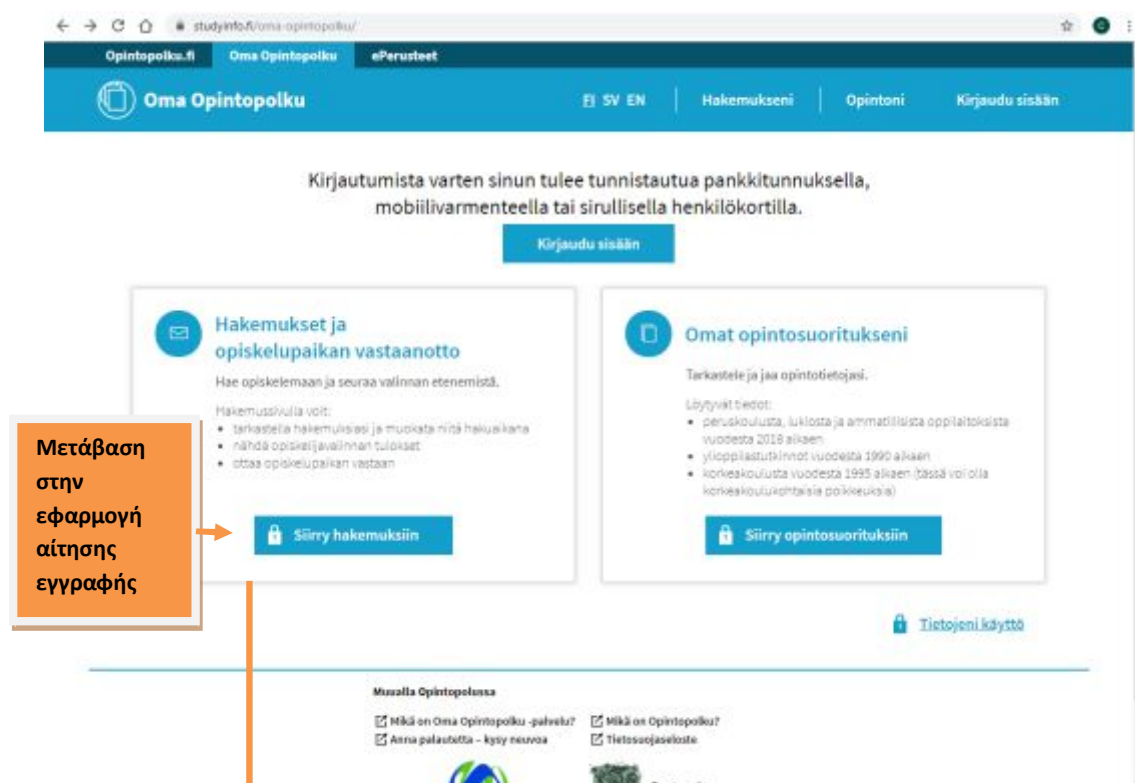
Εικόνα 2.78: Τομείς της Επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Φινλανδία¹⁸⁶

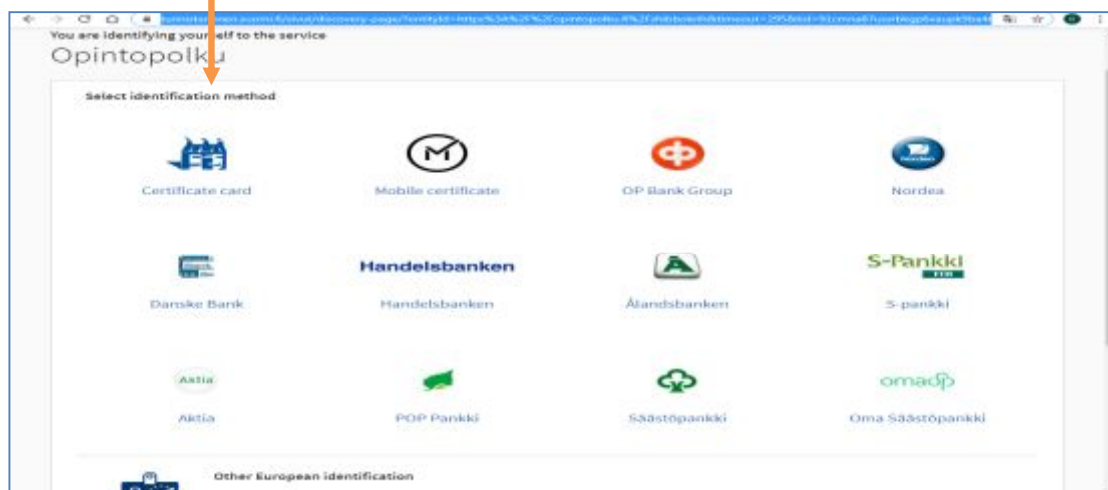
Εικόνα 2.79: Οι ειδικότητες του Τομέα Τεχνολογίας

¹⁸⁶ <https://opintopolku.fi/app/#!/hakuwizard?phase=phaseone&phaseone=pk>

Όταν ο μαθητής καταλήξει στις επιλογές του, πιστοποιείται από το σύστημα και ολοκληρώνει την αίτησή του.

Εικόνα 2.80: Η εφαρμογή αίτησης εγγραφής μαθητών¹⁸⁷

Εικόνα 2.81: Επιλογές πιστοποίησης ταυτότητας μαθητή (κάρτα, κινητό, τραπεζικοί λογαριασμοί κλπ)

Με δεδομένες τις συγχωνεύσεις και των σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι δήμοι στηρίζουν τις μετακινήσεις των μαθητών. Εκτός της έκπτωσης του 50% στην τιμή των εισιτηρίων, επιδοτούν τις μετακινήσεις άνω των 54 € μηνιαίως ή άνω των 10 χιλιομέτρων.

¹⁸⁷ <https://studynfo.fi/oma-opintopolku/>

Το σχολικό έτος στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση διαιρείται σε δύο εξάμηνα¹⁸⁸. Η έναρξη του κάθε διδακτικού έτους, καθορίζεται από το κάθε σχολείο και είναι συνήθως αρχές με μέσα Αυγούστου, ενώ η λήξη του είναι η τελευταία εργάσιμη μέρα της 22^{ης} εβδομάδας του ημερολογιακού έτους. Το σχολικό έτος λήγει στα τέλη Ιουλίου. Τα μαθήματα που διατίθενται για διδασκαλία από τα σχολεία είναι 75 (εικόνα 2.76) για όλη τη διάρκεια των σπουδών, με τα μισά περίπου από αυτά να είναι υποχρεωτικά, ενώ συμπληρώνονται για κάθε μαθητή με 10 ακόμη τουλάχιστον επιλογής. Το ωρολόγιο πρόγραμμα καθορίζεται από το κάθε σχολείο, η διδακτική εβδομάδα είναι πέντε ημερών και οι διδακτικές ώρες είναι 45 λεπτών. Υπάρχει σχετική αυτονομία στα σχολεία με μοναδική προϋπόθεση να τηρείται το Εθνικό Πρόγραμμα Σπουδών, το οποίο επίσης πρόσφατα μεταρρυθμίστηκε, (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015) με την ευθύνη της Φινλανδικής Εθνικής Υπηρεσίας Εκπαίδευσης και εφαρμόζεται από το σχολικό έτος 2016-2017. Όπως και στις προηγούμενες εκπαιδευτικές βαθμίδες, έτσι και στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το κάθε σχολείο καταρτίζει το δικό του τοπικό πρόγραμμα σπουδών που είναι σε αρμονία με το εθνικό πρόγραμμα. **Δεν υπάρχει αυστηρή διαίρεση σε σχολικά έτη, οπότε η τριετής φοίτηση στα σχολεία αυτής της βαθμίδας δεν είναι καθοριστική και μπορεί να μεταβληθεί έως και ένα χρόνο (λιγότερο ή περισσότερο).** Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μη χρειάζεται να επαναλάβει τη τάξη ο μαθητής που σε κάποιο μάθημα αξιολογήθηκε ως ανεπαρκής, αλλά έπειτα από 14 ημέρες από την έκδοση του αποτελέσματος να επανεξεταστεί¹⁸⁹. Το νέο Εθνικό πρόγραμμα σπουδών παροτρύνει τους εκπαιδευτικούς στην διδασκαλία διατομεακών θεμάτων, για παράδειγμα θεμάτων Τεχνολογίας και Κοινωνίας όπου εξετάζονται και οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ τους. Η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν, εκτός των σχολικών βιβλίων, τα οποία σε κάποιες περιπτώσεις είναι ακριβά και έτσι πολλοί μαθητές χρησιμοποιούν βιβλία από «δεύτερο χέρι»¹⁹⁰. Η αξιολόγηση των Φινλανδών μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, γίνεται από τους εκπαιδευτικούς του σχολείου στην κλίμακα από 4 έως 10, ως εξής:

- 4 : Ανεπαρκής επίδοση
- 5 : Επαρκής επίδοση
- 6 : Μέτρια επίδοση
- 7 : Ικανοποιητική επίδοση
- 8 : Καλή επίδοση
- 9 : Πολύ καλή επίδοση

¹⁸⁸ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-general-upper-secondary-education-15_en

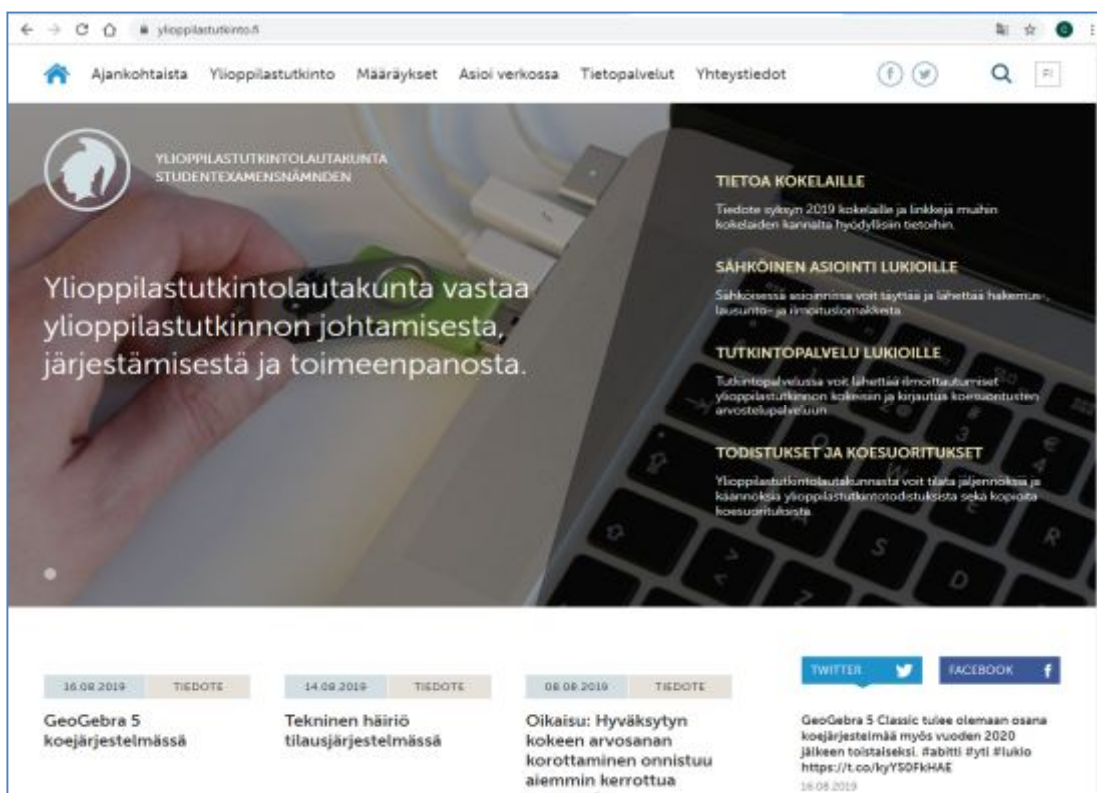
¹⁸⁹ Ευρωπαϊκά Εξεταστικά Συστήματα. Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων 2015.

¹⁹⁰ <https://www.infofinland.fi/en/living-in-finland/education/after-comprehensive-school/upper-secondary-school>

10 : Εξαιρετική επίδοση

Ολοκληρώνοντας τη φοίτησή τους οι μαθητές λαμβάνουν το Πιστοποιητικό (Απολυτήριο) Ανώτερης Γενικής Εκπαίδευσης, που είναι αποτέλεσμα ενδοσχολικής αξιολόγησης. Όμως για την πρόσβασή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι μαθητές για πρώτη φορά συμμετέχουν σε εθνικές εξετάσεις (Φινλανδικά: Ylioppilastutkinto, σουηδικά: Studentexamen που σημαίνουν Εξετάσεις εγγραφής) σε **τουλάχιστον** 4 μαθήματα.

Το μάθημα που δίνουν όλοι οι μαθητές υποχρεωτικά είναι η μητρική γλώσσα. Τα υπόλοιπα τρία μαθήματα εξετάσεων είναι επιλογή των υποψηφίων από τα εξής : Δεύτερη μητρική γλώσσα, Ξένη γλώσσα, Μαθηματικά, Φυσικές επιστήμες και Ανθρωπιστικές επιστήμες. Είναι επιλογή του κάθε μαθητή αν θέλει να εξεταστεί σε περισσότερα από 4 μαθήματα.

Εικόνα 2.82: Η ιστοσελίδα των εξετάσεων αποφοίτων της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης¹⁹¹

Οι μαθητές πληρώνουν παράβολο για τη συμμετοχή τους στις εξετάσεις¹⁹².

¹⁹¹ <https://www.ylioppilastutkinto.fi/>

¹⁹² <https://www.ylioppilastutkinto.fi/ylioppilastutkinto/tutkintomaksu>

TUTKINTOMAKSUT	
Perusmaksu	14 €
Koekohtainen maksu	28 €
Maksu tarkistusarvostelusta / aine	50 €
LIIKETALOUDELLISET SUORITTEET	
lautakunnan asiakirjakopiot	0,50 €/sivu
+ lähetykskulut	5 €

Εικόνα 2.83: Η ιστοσελίδα με τα παράβολα των εξετάσεων

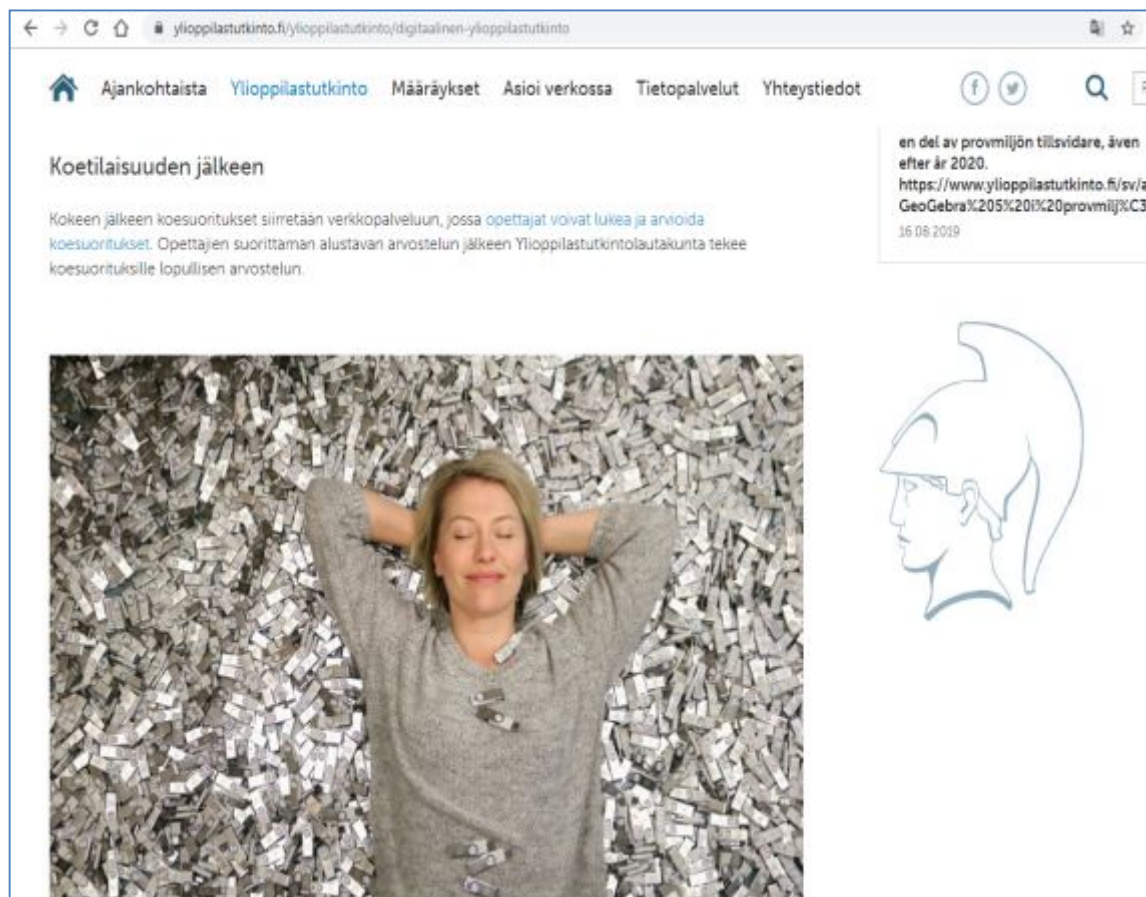
Όπως αναφέρει σε σχετικό της άρθρο η ιστοσελίδα των εξετάσεων, ολοκληρώθηκε το 2019 η ψηφιοποίηση όλων των εξεταζόμενων μαθημάτων οι οποίες δίνονται πλέον για όλα τα μαθήματα ηλεκτρονικά. Οι μαθητές προσέρχονται στις αίθουσες εξετάσεων όπου εκκινώντας τους Η/Υ μέσω USB Flash και με λειτουργικό Linux, εξετάζονται μέσω του ειδικού λογισμικού που έχει αναπτυχθεί για αυτό τον σκοπό¹⁹³.

Εικόνα 2.84: Η ιστοσελίδα με οδηγίες ψηφιακών εξετάσεων εγγραφής¹⁹⁴

¹⁹³ <https://www.ylioppilastutkinto.fi/ylioppilastutkinto/kokelaille>

¹⁹⁴ <https://www.ylioppilastutkinto.fi/ylioppilastutkinto/digitaalinen-ylioppilastutkinto>

Τις εθνικές εξετάσεις οργανώνει και επιβλέπει η Εθνική Επιτροπή Εισαγωγικών Εξετάσεων που απαρτίζεται από εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα γραπτά των μαθητών (οι απαντητικές φόρμες πλέον) βαθμολογούνται από διδάσκοντες στο αντίστοιχο μάθημα καθηγητές, από εκπαιδευτικό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και από το λογισμικό εξετάσεων.

Εικόνα 2.85: Η χαρακτηριστική εικόνα της διόρθωσης των ψηφιακών εξετάσεων, στην αντίστοιχη ιστοσελίδα¹⁹⁵

Η ανώτερη δευτεροβάθμια Επαγγελματική εκπαίδευση.

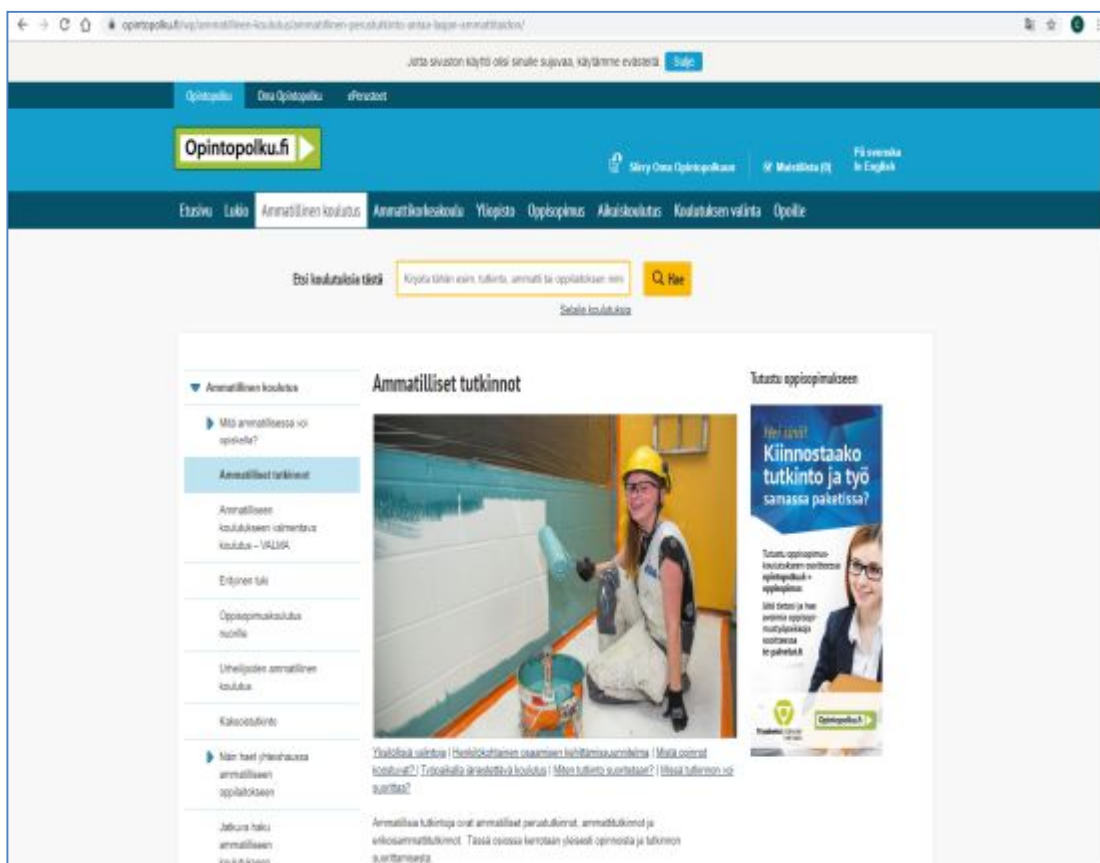
Η τελευταία εκπαιδευτική μεταρρύθμιση της Φινλανδίας αφορά και την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (E.E.K.), με βασικό σημείο αλλαγών, την ενοποίηση της Επαγγελματικής εκπαίδευσης με την Κατάρτιση μαθητών αλλά και ενηλίκων σε ενιαία δομή και την αυξημένη βαρύτητα σε θέματα ατομικού επαγγελματικού προσανατολισμού. Οι αλλαγές υλοποιούνται από το σχολικό έτος 2018/2019.

¹⁹⁵ <https://www.ylioppilastutkinto.fi/ylioppilastutkinto/digitaalinen-ylioppilastutkinto>

Εντοπωσιακή είναι η **εξατομικευμένη προσέγγιση** του κάθε μαθητή, η οποία προβλέπει για αυτόν προσωπική καθοδήγηση και υποστήριξη από τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό, και χάραξη ατομικής εκπαιδευτικής διαδρομής με βάση τις ανάγκες του αλλά και τα χαρακτηριστικά του. Αυτή αποτυπώνεται στο **Σχέδιο Ανάπτυξης Προσωπικών Ικανοτήτων** (Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma - **HOKS**), άμεσα με την έναρξη των σπουδών του κάθε μαθητή¹⁹⁶.

Οι αφετηρίες εκκίνησης για την Ε.Ε.Κ. είναι :

- ✓ Από την αποφοίτηση από την υποχρεωτική εκπαίδευση. Οι μαθητές υποβάλλουν συνήθως την κοινή αίτηση εγγραφής.
- ✓ Από την παρακολούθηση του υποστηρικτικού έτους επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης VALMA (Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus). Την επιλογή αυτή κάνουν οι μαθητές που δεν είναι έτοιμοι για την παρακολούθηση κανονικού προγράμματος σπουδών της Ε.Ε.Κ..
- ✓ Οι ήδη εργαζόμενοι που χρειάζονται πτυχίο ή επιθυμούν αλλαγή επαγγέλματος.

Εικόνα 2.86: Η ιστοσελίδα των διαδρομών μάθησης σχετικά με την Επαγγελματική εκπαίδευση

Η εκπαίδευση διττής μορφής (εκπαίδευση και μαθητεία) εφαρμόζεται καθολικά στην Ε.Ε.Κ., με το ποσοστό της εργασιακής εκπαίδευσης να είναι μικρότερο στην δευτεροβάθμια Επαγγελματική, όπου έχει τη μορφή της εξάμηνης πρακτικής άσκησης και να αυξάνει στις σχολές κατάρτισης. Είναι διαφορετική η μορφή

¹⁹⁶ <https://opintopolku.fi/wp/ammattillinen-koulutus/ammattillinen-perustutkinto-antaa-laajan-ammattitaidon/>

εκπαίδευσης πρακτικής άσκησης και μαθητείας. Η πρακτική άσκηση είναι αυτοτελής εκπαιδευτική διαδικασία (δηλ δεν συνδυάζεται με ταυτόχρονη διδασκαλία στο σχολείο), προσδοκά στην απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων, ο εκπαιδευόμενος έχει την ιδιότητα του μαθητή ή φοιτητή και δεν είναι αμειβόμενη, σε αντίθεση με την μαθητεία που ο εκπαιδευόμενος υπογράφει σύμβαση και θεωρείται εργαζόμενος, αμειβεται και συνδυάζει την εργασία (τουλάχιστον 25 ώρες την εβδομάδα στη Φινλανδία) με μαθήματα στο σχολείο. Η θεωρητική εκπαίδευση μαθητείας παρέχεται από τα Κέντρα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων για λίγες ώρες κάθε εβδομάδα (Φινλανδικά: ammatillinen aikuiskoulutuskeskus, Σουηδικά: yrkesutbildningscentrum).

Η είσοδος στα Επαγγελματικά σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχει την ίδια διαδικασία εγγραφής, όπως και στα σχολεία της Γενικής εκπαίδευσης, μέσω της εφαρμογής αίτησης, όπως περιγράφηκε παραπάνω. Παρατηρείται όμως το φαινόμενο, παρά του γεγονότος της αύξησης του μαθητικού δυναμικού της Επαγγελματικής εκπαίδευσης, τα σχολεία της να ελαττώνονται, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει προσβασιμότητα σε όλη την επικράτεια. Στη νότια Φινλανδία, το 88% μπορεί να βρει σχολείο Ε.Ε.Κ. εντός 10 χιλιομέτρων από το σπίτι του, ενώ στην ανατολική Φινλανδία το ποσοστό πέφτει στο 62%¹⁹⁷. Γενικά, μόνο στις μεγάλες πόλεις υπάρχει ικανοποιητική κάλυψη σχολείων της Ε.Ε.Κ.. Μόνο για τα Επαγγελματικά σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, είναι νομοθετημένη η διάρκεια σπουδών (τριετής και έξι μήνες Πρακτικής Άσκησης), ηλικιακά όρια μαθητών, όρια σχολικού έτους, ωραρίου εκπαίδευσης κλπ. Στις υπόλοιπες μορφές παροχής Ε.Ε.Κ., καθορίζονται κατά περίπτωση. Εκτός από τα Επαγγελματικά σχολεία της δευτεροβάθμιας, επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση προσφέρουν αρκετοί τύποι σχολείων, όπως τα Επαγγελματικά Ιδρύματα Κατάρτισης (υπάρχουν 5 στην Φινλανδία με 5.000 μαθητές), τα Επαγγελματικά Ιδρύματα Ειδίκευσης (υπάρχουν 20 με 25.500 μαθητές), τα Κέντρα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων (υπάρχουν 14 με 18.100 μαθητές), τα Λαϊκά Γυμνάσια (υπάρχουν 72 με 18.600 μαθητές), τα Κολλέγια Πολιτών (υπάρχουν 178 με 465.400 μαθητές).

Συνολικά μπορούμε να πούμε ότι η Ε.Ε.Κ. παρέχεται σε τρεις μορφές:

- Στην **σχολική** των Επαγγελματικών σχολείων της ανώτερης δευτεροβάθμιας. Οι μαθητές αξιολογούνται ενδοσχολικά από τους εκπαιδευτικούς και από τον επόπτη Πρακτικής Άσκησης και λαμβάνουν Πιστοποιητικό Τεχνικής Ανώτερης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Πιστοποιητικό Δεξιοτήτων.
- Στην **εκπαίδευση μαθητείας** των διαφόρων παρόχων. Οι μαθητές αξιολογούνται ενδοσχολικά για το θεωρητικό μέρος και στο πρακτικό επίπεδο από τον εργοδότη τους και λαμβάνουν Πιστοποιητικό Συμμετοχής σε Πρόγραμμα Κατάρτισης και Πιστοποιητικό Δεξιοτήτων. Η εκπαίδευση μαθητείας, παρουσιάζει ένα συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με την ανώτερη επαγγελματική εκπαίδευση που είναι τα υψηλά ποσοστά απορρόφησης των αποφοίτων της από την αγορά εργασίας¹⁹⁸.

¹⁹⁷ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-vocational-and-technical-upper-secondary-education_en

¹⁹⁸ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teaching-and-learning-vocational-and-technical-upper-secondary-education_en

Συγκεκριμένα στους 100 απόφοιτους εκπαίδευσης σχολείων μαθητείας την τελευταία δεκαετία εργάζονται οι 92, ενώ αντίστοιχα από τους 100 απόφοιτους της ανώτερης επαγγελματικής εργάζονται οι 77. Στη Φινλανδία όμως μόνο ένας στους πέντε μαθητές της Ε.Ε.Κ. ακολουθεί σπουδές μαθητείας.

➤ Στην **ελεύθερη φοίτηση**, όπου βασικά εκτιμάται η εργασιακή εμπειρία και οι μαθητές συμμετέχουν σε εξετάσεις για την απόκτηση του αντίστοιχου Πιστοποιητικού.

Σύμφωνα με τη πρόσφατη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, η Φινλανδική Εθνική Υπηρεσία Εκπαίδευσης, σε συνεργασία με τους εργοδότες, εργαζόμενους και εκπαιδευτικούς της Ε.Ε.Κ. καθόρισε τις απαιτήσεις προσόντων για κάθε επάγγελμα (επαγγελματικά περιγράμματα), τα οποία με τη σειρά τους καθόρισαν και το πλαίσιο σπουδών για κάθε επάγγελμα (διδασκόμενα μαθήματα, δεξιότητες που πρέπει να αποκτηθούν, τρόποι αξιολόγησης τους κλπ). Μάλιστα για κάθε επάγγελμα καταχώρησε **180 σημεία ικανότητας ή εμπειρογνωμοσύνης (osaamispistettä)**, από τα οποία τα 145 αφορούν ειδικά το συγκεκριμένο επάγγελμα και 35 είναι κοινά για όλα τα επαγγέλματα. Τα 35 κοινά σημεία ικανότητας για όλα τα επαγγέλματα, αφορούν την κάλυψη τριών πεδίων:

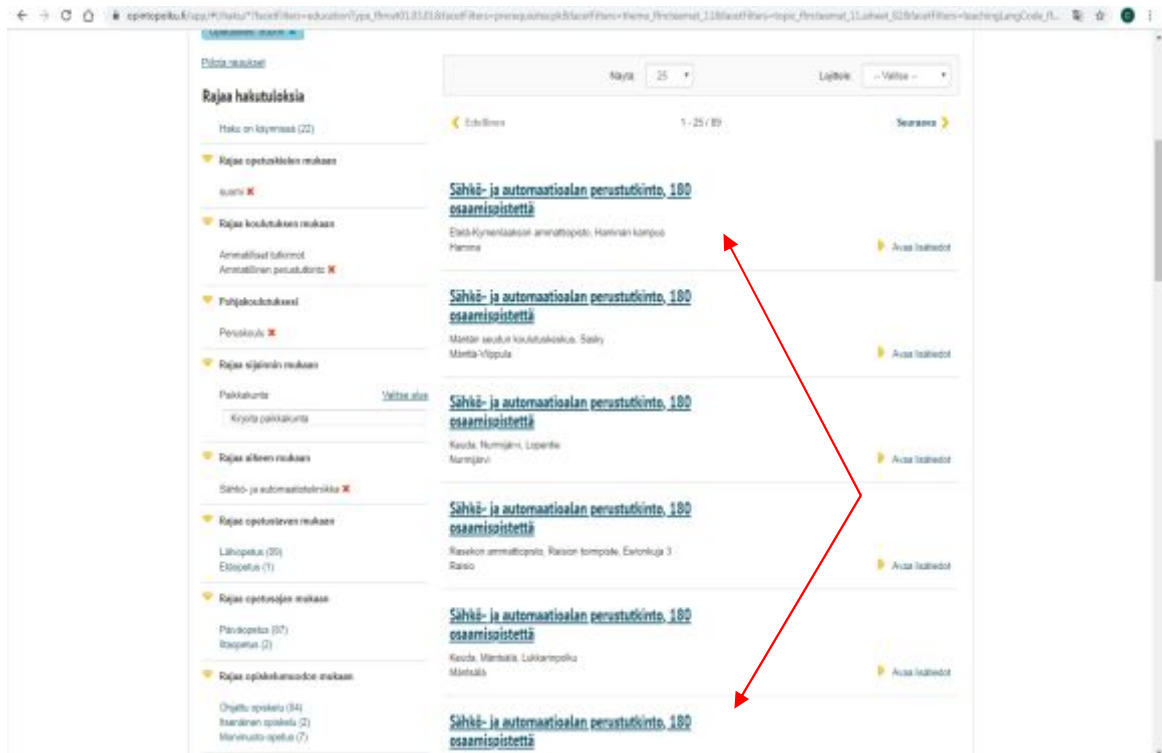
- ✓ Επικοινωνία και ικανότητα αλληλεπίδρασης
- ✓ Επιστημονική ικανότητα Μαθηματικών και Φυσικής
- ✓ Κοινωνική και εργασιακή ικανότητα

Τα σχολεία της επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι υποχρεωμένα κατά την κατάρτιση του τοπικού προγράμματος σπουδών τους, να εξασφαλίζουν την προϋπόθεση των 180 σημείων ικανότητας των αποφοίτων τους. Πραγματικά όπως βλέπουμε στο στιγμιότυπο της ιστοσελίδας αναζήτησης σχολείων της ανώτερης δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης, στον τομέα Τεχνολογίας και στην ειδικότητα Ηλεκτρολόγων και Αυτοματισμών, τα αντίστοιχα σχολεία που βρέθηκαν, πληρούν αυτή την προϋπόθεση¹⁹⁹ (εικόνα 2.87).

Η πιστοποίηση και το περιεχόμενο του τίτλου σπουδών διέπονται από τον νόμο περί επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης 531/2017 και το διάταγμα 673/2017, καθώς και από τις εθνικές απαιτήσεις πιστοποίησης και άλλους κανονισμούς του Φινλανδικού Εθνικού Συμβουλίου Εκπαίδευσης. Από τον Ιανουάριο του 2018, οι αποδεκτές επιδόσεις βαθμολογούνται στην κλίμακα των εξαιρετικών (5), καλών (4-3) και ικανοποιητικών (2-1), σύμφωνα με το διάταγμα 673/2017. Τα πιστοποιητικά επάρκειας χορηγούνται από τον φορέα παροχής εκπαίδευσης / επαγγελματικό ίδρυμα.

199

https://opintopolku.fi/app#!/haku/*?facetFilters=educationType_ffm:et01.03.01&facetFilters=prerequisites:pk&facetFilters=theme_ffm:teemat_11&facetFilters=topic_ffm:teemat_11.aiheet_82&facetFilters=teachingLangCode_ffm:FI&tab=los

Εικόνα 2.87: Τα αποτελέσματα της αναζήτησης σχολείων της ανώτερης Επαγγελματικής εκπαίδευσης του τομέα Τεχνολογίας, ειδικότητας Ηλεκτρολόγων και Αυτοματισμών

Το πιστοποιητικό επαγγελματικού προσόντος χορηγείται με την ολοκλήρωση όλων των υποχρεωτικών και προαιρετικών μονάδων σπουδών (σύνολο 180 βαθμών ικανότητας) που περιλαμβάνονται στο σχέδιο ανάπτυξης των προσωπικών ικανοτήτων του μαθητή. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται από τους εκπαιδευτικούς και τους εκπροσώπους της επαγγελματικής ζωής.

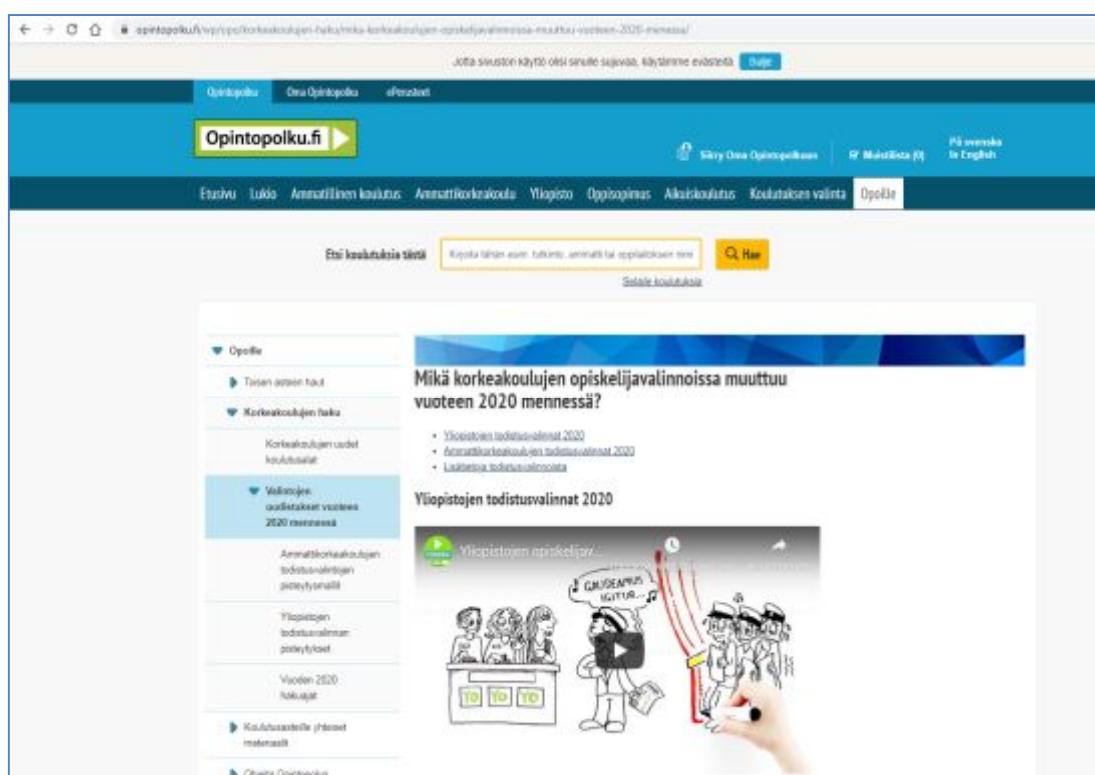
Μόλις οι σπουδαστές ολοκληρώσουν όλες τις μονάδες που περιλαμβάνονται σε προσόντα με ένα αποδεκτό πρότυπο, λαμβάνουν πιστοποιητικό επάρκειας.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση

Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διακρίνονται στα Πανεπιστήμια (Φινλανδικά: Yliopisto , Σουηδικά: Universitet) και τα Πανεπιστήμια Εφαρμοσμένων Τεχνών ή Πολυτεχνεία (Φινλανδικά: Ammattikorkeakoulu, Σουηδικά: Yrkeshogskola).

Η είσοδος των μαθητών στα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης γίνεται μέσω της γνωστής εφαρμογής εγγραφής, που αφορά τη τριτοβάθμια εκπαίδευση. Σε όλα τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπάρχει κλειδωμένος αριθμός εισαγωγής φοιτητών (numerous clauses) ο οποίος δεν προκύπτει τυχαία αλλά έπειτα από σχετική μελέτη και έρευνα για κάθε κλάδο. Όπως ανέφερε σε συνέντευξή της στο ΑΠΕ – ΜΠΕ η κα Jaana Oikarinen Vasilopoulos, ειδική σύμβουλος της πρεσβείας της Φινλανδίας στην Ελλάδα για παράδειγμα στην Ιατρική, οι πανεπιστημιακές σχολές σε

συνεργασία με τους ιατρικούς συλλόγους, ερευνούν τον αριθμό των απαιτούμενων μελλοντικά γιατρών, των υποψηφίων για συνταξιοδότηση κλπ για να καθορίσουν τον αριθμό των εισακτέων. Η μοριοδότηση των υποψηφίων δεν είναι τυποποιημένη για όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και εναπόκειται στην ευχέρεια του κάθε ιδρύματος να την προσαρμόσει²⁰⁰. Σε γενικές γραμμές όμως συνεκτιμώνται οι βαθμοί σε συγκεκριμένα μαθήματα στο απολυτήριο της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι βαθμοί στις εθνικές εξετάσεις πρόσβασης, οι βαθμοί σε εισαγωγικές εξετάσεις που καθορίζει το κάθε ίδρυμα και σε κάποιες πολυτεχνικές σχολές περισσότερο η εργασιακή εμπειρία και η πρακτική ειδίκευση των υποψηφίων. Από το ακαδημαϊκό έτος 2020/2021, στα πλαίσια της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, αλλάζουν και τα κριτήρια εισαγωγής φοιτητών στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με μεταβολή στην ουσία του μίγματος των παραπάνω κριτηρίων²⁰¹.

Εικόνα 2.88: Η ιστοσελίδα ενημέρωσης των υποψηφίων φοιτητών για τα κριτήρια επιλογής το 2020

Το ακαδημαϊκό έτος 2018/2019 λειτουργούσαν στη Φινλανδία 14 Πανεπιστήμια με 158.200 φοιτητές και 25 Πολυτεχνεία με 145.500 φοιτητές.

Η αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος

²⁰⁰ <https://opintopolku.fi/wp/ammattikorkeakoulu/miten-opiskelijat-valitaan/>

²⁰¹ <https://opintopolku.fi/wp/oppo/korkeakoulujen-haku/mika-korkeakoulujen-opiskelijavalinnoissa-muuttuu-vuoteen-2020-menessa/>

Όπως έγινε αντιληπτό παραπάνω, οι Φινλανδοί παρά του γεγονότος ότι είχαν ένα διεθνώς αποδεδειγμένο πολύ καλό εκπαιδευτικό σύστημα, ξεκίνησαν το 2015 μια εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, σε όλα τα επίπεδα και τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, η οποία ολοκληρώνεται το 2020, με σκοπό να το βελτιώσουν ακόμα περισσότερο. Πιθανά σε αυτή τη κατεύθυνση να επηρέασε και το γεγονός ότι στους τελευταίους διεθνείς διαγωνισμούς αξιολόγησης εκπαιδευτικών επιδόσεων, παρατηρήθηκε μια μικρή κάμψη στις επιδόσεις των Φινλανδών μαθητών, οι οποίοι βέβαια παραμένουν σε πολύ υψηλές θέσεις του αξιολογικού πίνακα. Για να γίνει κατανοητή η σημερινή δομή του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος, είναι απαραίτητη μια σύντομη ιστορική αναδρομή.

Η Φινλανδία, μετά τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο εξελίχθηκε από μια αγροτοβιομηχανική κοινωνία σε μια σύγχρονη χώρα, με ιδιαίτερα τεχνολογικά προηγμένη οικονομία. Η συνεργασία της με τη Σοβιετική Ένωση ειδικά στο ενεργειακό αλλά και σε εμπορικό επίπεδο, η οργανωμένη οικονομική δομή της απέδιδε εξαιρετικούς οικονομικούς δείκτες που δικαίως της αποδόθηκε η ονομασία «βόρειος τίγρης» για να χαρακτηρίσει την εύρωστη οικονομία της. Το 1990 το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στη Φινλανδία ήταν τρεις φορές μεγαλύτερο από τον παγκόσμιο μέσο όρο, σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας. Όμως, η κατάρρευση του καθεστώτος στην Σοβιετική Ένωση το 1989, λόγω των ισχυρών οικονομικών δεσμών που είχε συνάψει η Φινλανδία μαζί της και ένας αρνητικός συνδυασμός διεθνών και εθνικών συγκυριών, έσυρε την Φινλανδία σε μια οικονομική κρίση άνευ προηγουμένου που μόνο με την Μεγάλη Ύφεση του 1930 μπορούσε να συγκριθεί (Simola et al.) Η Φινλανδική οικονομία κατέρρευσε και η χώρα έφτασε στα πρόθυρα χρεοκοπίας. Η χώρα γνώρισε μια περίοδο 4 ετών (1990-1994) χωρίς αύξηση του ΑΕΠ και τρία συνεχή έτη με πτώση της παραγωγής. Η επίσημη ανεργία έφτασε στο 20% (σύμφωνα τον καθηγητή Jouko Yla-Liedenroha η πραγματική ανεργία έφτασε στο 28,3%), ενώ ανάμεσα στους νέους ξεπέρασε το 30%. Την περίοδο 1990-1993, οι ιδιωτικές επενδύσεις μειώθηκαν κατά 50%, η ιδιωτική κατανάλωση κατά 10%, οι εξαγωγές κατά 10%, η χρηματιστηριακή αγορά κατέρρευσε κατά 70%, το ΑΕΠ μειώθηκε περίπου 15%, και οι τιμές κατοικιών μειώθηκαν κατά 50%. Το δημόσιο χρέος αυξήθηκε από 12% του ΑΕΠ το 1990 στο 60% στις αρχές του 1995. Η αθροιστική απώλεια δανείων από τις Φινλανδικές τράπεζες έφτασε το 15% του ΑΕΠ. Σε εκδήλωση της Φινλανδικής πρεσβείας την Αθήνα το 2017 για τα 100 χρόνια από τη σύσταση του κράτους της Φινλανδίας, ο καθηγητής Οικονομικής ιστορίας στο πανεπιστήμιο του Ελσίνκι Σάκαρι Χεϊκίνεν, ανέφερε ότι η Φινλανδική οικονομία χτυπήθηκε από μία κρίση πιο βαθιά από οποιαδήποτε άλλη μετά το 1918, ακόμη και σε σύγκριση με τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, που πυροδοτήθηκε από την τραπεζική κρίση και την εκμηδένιση του εμπορίου με την καταρρέουσα τότε Σοβιετική Ένωση. Όπως επισημαίνουν οι Simola et al., η Φινλανδική οικονομική κρίση των αρχών της δεκαετίας του '90 ήταν η πιο έντονη μεταξύ των χωρών που αντιμετώπιζαν οικονομικά προβλήματα την ίδια περίοδο και συγκρίσιμη μόνο με τη Μεγάλη Ύφεση της δεκαετίας του '30. Ο κ. Σάκαρι Χεϊκίνεν όμως ανέφερε ότι η αντιμετώπιση της κρίσης «βασίστηκε στην αύξηση της παραγωγικότητας με βάση τον εκσυγχρονισμό

του εκπαιδευτικού συστήματος, τις συνεχείς διαρθρωτικές αλλαγές και τις επενδύσεις σε φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο». **Είναι αξιοσημείωτο ότι οι Φινλανδοί συνειδητοποίησαν ότι η ευημερία της κοινωνίας περνά μέσα από το εκπαιδευτικό σύστημα.** Η κρίση αντιμετωπίστηκε ως πολιτική ευκαιρία από τις κυρίαρχες τάξεις στη Φινλανδία για την ανασυγκρότηση του κοινωνικού κράτους και την προσαρμογή του στους όρους της οικονομικής ανταγωνιστικότητας στο παγκόσμιο οικονομικό πεδίο. **Η μετέπειτα ένταξη της χώρας στην ΕΕ, οι ταχύτατοι ρυθμοί καπιταλιστικής ανάπτυξης και η δημιουργία μιας σύγχρονης βιομηχανικής βάσης με αιχμή τις εταιρείες πληροφορικής,** στοιχεία που προβάλλονται ως απτές αποδείξεις της Φινλανδικής επιτυχίας, θα πρέπει να κατανοηθούν σε συνάρτηση με τη ριζική αναδιάρθρωση του μεταπολεμικού κοινωνικού κράτους και του ταξικού συσχετισμού κεφαλαίου-εργασίας. **Η νέα εκπαιδευτική δομή σχεδιάστηκε εξ αρχής στο πλαίσιο της ευρύτερης ανασυγκρότησης του δημόσιου τομέα και της προσπάθειας περιορισμού των δημόσιων δαπανών,** καθώς η αποκέντρωση των εκπαιδευτικών αποφάσεων σε επίπεδο δήμων αποτελούσε μέρος της υλοποίησης του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής, μετατοπίζοντας ταυτόχρονα **τις δύσκολες πολιτικές αποφάσεις από το κεντρικό στο τοπικό επίπεδο.**

Οι κύριες εκπαιδευτικές αλλαγές στη δεκαετία του '90 θα επικεντρωθούν ακριβώς στο ζήτημα της **χρηματοδότησης και της διοίκησης του σχολικού συστήματος.** Με το νόμο του 1993, η εκπαιδευτική παροχή αποκεντρώθηκε στους δήμους, οι οποίοι απέκτησαν το δικαίωμα να χρησιμοποιούν τη δημόσια χρηματοδότηση για διαφορετικούς τομείς του κοινωνικού κράτους, όπως η υγεία, η εκπαίδευση και οι κοινωνικές υπηρεσίες, σύμφωνα με τις δικές τους επιθυμίες. Στο πεδίο της εκπαίδευσης αυτό σημαίνει ότι οι δήμοι μπορούν στην πράξη να αποφασίσουν ποιο χρηματοδοτικό σχήμα θα χρησιμοποιήσουν για την κατανομή των κεφαλαίων που λαμβάνουν από το κράτος, παράλληλα με την κατανομή των δικών τους πόρων που προέρχονται από τα δημοτικά τέλη, στα σχολεία ευθύνης τους. Η χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων μπορεί να βασίζεται στον αριθμό των μαθητικών εγγραφών ή σε άλλα κριτήρια που αποφασίζει η δημοτική αρχή και αντίστοιχα σε επίπεδο δήμων και σχολικών μονάδων αποκεντρώθηκαν και τα ζητήματα πρόσληψης και απασχόλησης του εκπαιδευτικού δυναμικού.

Έτσι σήμερα το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι από τα πιο αποκεντρωμένα²⁰². Σύμφωνα με σχετική έρευνα του ΟΟΣΑ στο Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα το 74,7% των σημαντικών αποφάσεων της σχολικής ζωής, είναι στην ευθύνη του επιπέδου της σχολικής μονάδας (πίνακας 13 παραρτήματος 1).

Το 2018 ο ΟΟΣΑ διεξήγαγε μεγάλη έρευνα²⁰³ σχετικά με τον βαθμό αποκέντρωσης των εκπαιδευτικών συστημάτων στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που είναι αρκετά ενδεικτικό για το σύνολο του κάθε εκπαιδευτικού συστήματος. Η έρευνα διαπίστωσε το βαθμό αποκέντρωσης των εκπαιδευτικών συστημάτων στους εξής τομείς:

²⁰² Φινλανδικό Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας <https://www.oph.fi/fi/tieto-a-meista/opetushallituksen-tehtavat>

²⁰³ Education at a Glance 2018 OECD INDICATORS

Το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα χαρακτηρίζεται σε ποσοστά στους παραπάνω τομείς ως εξής:

✓ **Οργάνωση Διδασκαλίας**, καθορίζεται σε ποσοστό **67%** σε καθεστώς πλήρους αυτονομίας, δηλαδή καθορίζεται απόλυτα από το κάθε σχολείο και σε ποσοστό 33% από πλαίσιο που καθορίζει ανώτερη αρχή από το τοπικό επίπεδο.

✓ **Διαχείριση προσωπικού**, καθορίζεται σε ποσοστό **33%** σε καθεστώς πλήρους αυτονομίας δηλ από το σχολείο και το υπόλοιπο 67% από άλλους φορείς

✓ **Σχεδιασμός και δομές**, καθορίζονται κατά **100%** από πλαίσιο που καθορίζει ανώτερη αρχή από το τοπικό επίπεδο.

✓ **Διαχείριση πόρων**, λαμβάνονται αποφάσεις σε ποσοστό **100%** σε καθεστώς πλήρους αυτονομίας, δηλ από το σχολείο.

Η διοικητική δομή της εκπαίδευσης έχει ως εξής²⁰⁴:

➤ Το **Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού** (Opetus- ja kulttuuriministeriö) καθορίζει την εκπαιδευτική πολιτική, αναπτύσσει στρατηγικές, παράγει την εκπαιδευτική νομοθεσία (μέσα από το κοινοβούλιο), επιτηρεί την εφαρμογή της και εξασφαλίζει την κρατική χρηματοδότηση για την υλοποίηση της. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 2015 όπως σχεδιάστηκε, έχει δεκαετή ορίζοντα, με επιβλέποντα φορέα το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

➤ Η **Φινλανδική Εθνική Υπηρεσία Εκπαίδευσης - EDUFI** (πρώην Φινλανδικό Εθνικό Συμβούλιο Εκπαίδευσης), είναι ο υπεύθυνος εθνικός φορέας για την εφαρμογή αυτής της πολιτικής. Συντάσσει τα προγράμματα σπουδών από την προσχολική έως και την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, παρακολουθεί τις εκπαιδευτικές δαπάνες, υποβοηθά νομοθετικά το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες και πληροφόρηση σε εκπαιδευτικούς, γονείς, μαθητές, άλλους φορείς κλπ. Δεν έχει δικαιοδοσία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, Πολυτεχνεία και Πανεπιστήμια, υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ενώ η Ακαδημία της Φινλανδίας είναι υπεύθυνη για θέματα που σχετίζονται με την έρευνα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επικουρικά λειτουργούν και άλλες υπηρεσίες σχετικά με την εκπαίδευση όπως:

- Το Συμβούλιο για τη Δια Βίου Μάθηση,

<https://minedu.fi/en/council-of-europe>

- Το Φινλανδικό Κέντρο Αξιολόγησης Εκπαίδευσης, (FINEEC)

<https://karvi.fi/en/>

- Εθνικές επιτροπές εκπαίδευσης και κατάρτισης,

- Η Συμβουλευτική Επιτροπή για την παιδική εκπαίδευση και φροντίδα

<https://tietoanuorista.fi/en/publications/>

²⁰⁴ Δίκτυο Ευρωδίκη https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/finland/organisation-and-governance_en

- Το Εθνικό Συμβούλιο Αθλητισμού και το Συμβουλευτικό Συμβούλιο για Θέματα Νεολαίας. <https://minedu.fi/en/sports-organisations>

➤ Τα **Περιφερειακά γραφεία Εκπαίδευσης**, τα οποία είναι έξι σε αριθμό και στην πραγματικότητα είναι Γραφεία Περιφερειακής Κυβέρνησης που έχουν τμήματα Εκπαίδευσης και Πολιτισμού τα οποία ασκούν εκπαιδευτικό συντονισμό σε περιφερειακό επίπεδο. Ιδιαίτερα αντικείμενα τους είναι οι υπηρεσίες άθλησης και νομικής προστασίας των μαθητών.

➤ **Οι Δήμοι**, οι οποίοι έχουν την ευθύνη της παροχής της **παιδικής φροντίδας, της προσχολικής και της υποχρεωτικής εκπαίδευσης** στους μαθητές της περιοχής τους. Αλλά και στο επίπεδο της **δευτεροβάθμιας γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης** οι δήμοι συμμετέχουν ενεργά στη λειτουργία τους. Σε κάθε δήμο συστήνεται το σχολικό συμβούλιο με αρμοδιότητα θέματα εκπαίδευσης. Οι δήμοι στην Φινλανδία, ρυθμίζουν την χρηματοδότηση των σχολείων ευθύνης τους και καταρτίζουν τα προγράμματα σπουδών των σχολείων τους, εντός του εθνικού πλαισίου προγραμμάτων σπουδών όπως έχει καθοριστεί κεντρικά. Είναι συχνό το φαινόμενο σε πολλούς Φινλανδικούς δήμους, να μεταβιβάζεται μέρος της εξουσίας λήψης εκπαιδευτικών αποφάσεων από το σχολικό συμβούλιο στα ίδια τα σχολεία.

2.5.2 Χρηματοδότηση εκπαίδευσης και εκπαιδευτικές υποδομές

Το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα σύμφωνα και με τις αρχές του, έχει ικανοποιητική χρηματοδότηση, πάνω από μια μονάδα από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο και ίση με **5,7%** το 2017 (αντίστοιχα ο Ευρωπαϊκός μέσος όρος ήταν 4,6% τον ίδιο χρόνο).²⁰⁵ Στον πίνακα 2.57 που ακολουθεί βλέπουμε την μεταβολή της χρηματοδότησης του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος συγκριτικά με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο την τελευταία δεκαετία περίπου.

Πίνακας 2.57: Δαπάνες για την εκπαίδευση (ποσοστό του ΑΕΠ)²⁰⁶

Έτος	2009		2014		2016		2017	
	Ε. Ε.	Φινλανδία	Ε. Ε.	Φινλανδία	Ε. Ε.	Φινλανδία	Ε. Ε.	Φινλανδία
Επενδύσεις (δαπάνες) στην εκπαίδευση (ποσοστό του ΑΕΠ)	5,2 %	6,5 %	4,9 %	6,4 %	4,9 %	6,1 %	4,6 %	5,7 %

²⁰⁵ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis European Commission & Education and Training Monitor 2018 Country Analysis Luxembourg: Publications Office of the European Union.

²⁰⁶ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis European Commission, Education and Training Monitor 2018 Country Analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

Όμως αν το εξετάσουμε πιο αντικειμενικά από την πλευρά των αριθμών, με κριτήριο και νομισματική έκφραση το ευρώ, βλέπουμε ότι ο κάθε Φινλανδός μαθητής χρηματοδοτήθηκε ικανοποιητικά (πίνακας 2.58).

Πίνακας 2.58: Δαπάνες ανά μαθητή και επίπεδο (€)²⁰⁷

Δαπάνες ανά μαθητή και επίπεδο (€)	Ε. Ε. 2015	Φινλανδία 2016
ISCED 0	6.111	9.326
ISCED 1	6.248	6.873
ISCED 2	7.243	10.943
ISCED 3-4	7.730	6.451
ISCED 5-8	11.413	12.761

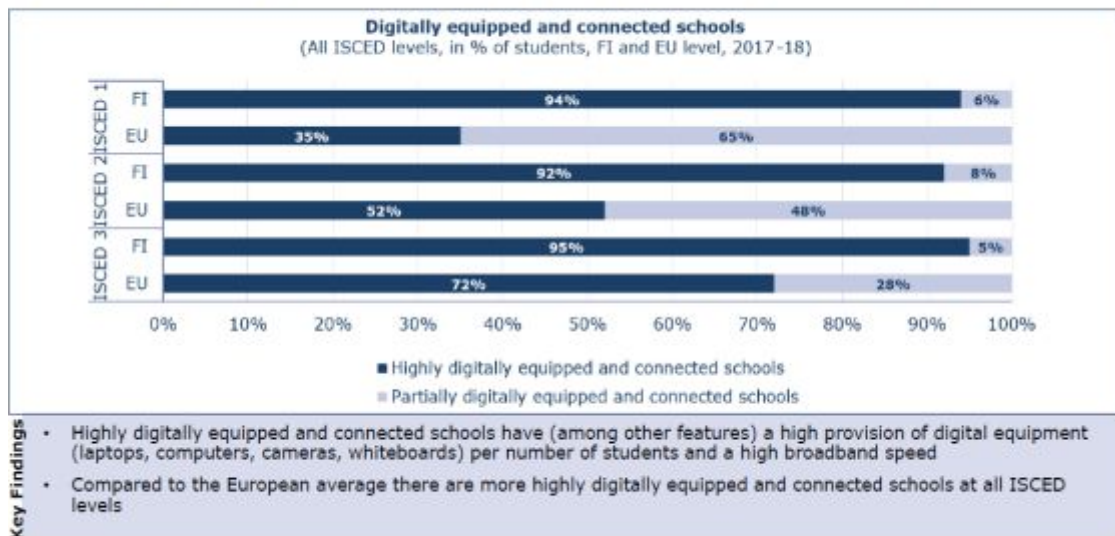
Η εφαρμογή και χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζει πολύ καλή εικόνα σε γενικές γραμμές²⁰⁸. Στα Φινλανδικά σχολεία γίνεται χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Σε αντίστοιχη έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε Ευρωπαϊκό επίπεδο κατά το σχολικό έτος 2017/2018 σχετικά με την ύπαρξη και χρήση των ΤΠΕ με δείγμα 400 περίπου σχολείων ανά χώρα που περιελάμβανε συνεντεύξεις με τους διευθυντές και τους εκπαιδευτικούς των σχολείων αλλά και μαθητές και γονείς εξήχθησαν για το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα τα εξής συμπεράσματα:

➤ Το ποσοστό των Φινλανδικών σχολείων που διαθέτουν υψηλό επίπεδο ψηφιακού εκπαιδευτικού εξοπλισμού (H/Y σταθερούς και φορητούς, διαδραστικούς πίνακες, βιντεοκάμερες κλπ) και υψηλή ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο, είναι πάνω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση με εκπαιδευτικό επίπεδο ISCED 1, είναι **94 %** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **35%**, ενώ στο επίπεδο ISCED 2, είναι στο **92%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **52%** και στο ISCED 3 είναι στο **95%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **72%**.

➤ Η εικόνα που παρουσιάζουν τα Φινλανδικά σχολεία που διαθέτουν γρήγορες συνδέσεις στο διαδίκτυο, όπου πάλι είναι πολύ καλή, με γρήγορες συνδέσεις πάνω από 30 Mbps στα σχολεία του επιπέδου ISCED1 να έχουν **81%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **33%**, στα σχολεία επιπέδου ISCED2 να έχουν το **86%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **47%** και στα σχολεία του επιπέδου ISCED 3 το **100%** των Φινλανδικών σχολείων διαθέτει γρήγορες συνδέσεις πάνω από 30 Mbps έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου **68%**.

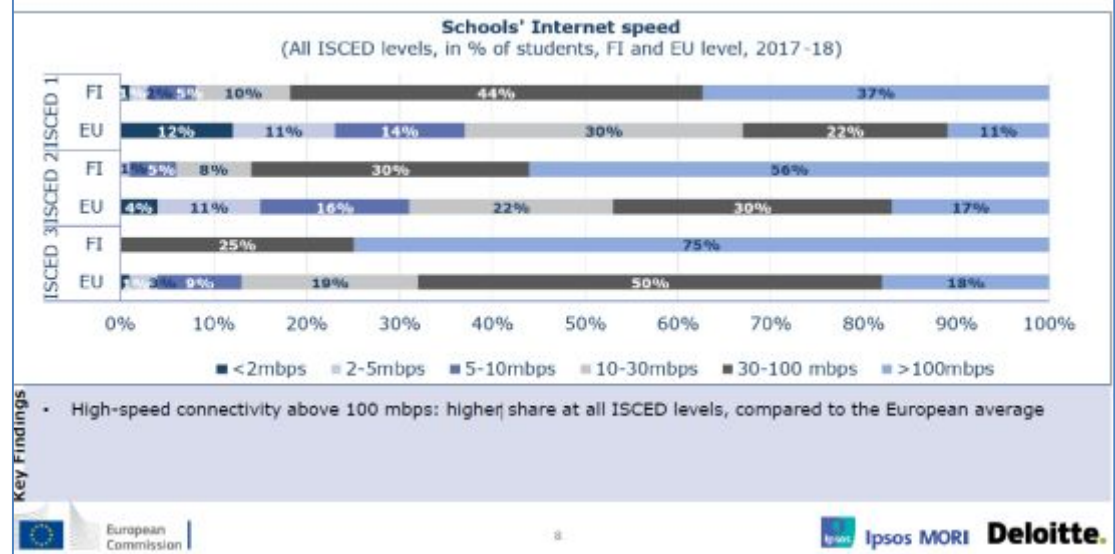
²⁰⁸ 2nd Survey Of Schools : ICT in Education. Finland Country Report. European Commission

1. Share of digitally equipped and connected schools

Γράφημα 2.20: Ποσοστό Φινλανδικών σχολείων ψηφιακά εξοπλισμένων και διαδικτυακά συνδεδεμένων. Πηγή : European Commission

2. Schools' Internet speed

Γράφημα 2.21: Ποσοστά Φινλανδικών σχολείων με κριτήριο την ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο. Πηγή : European Commission

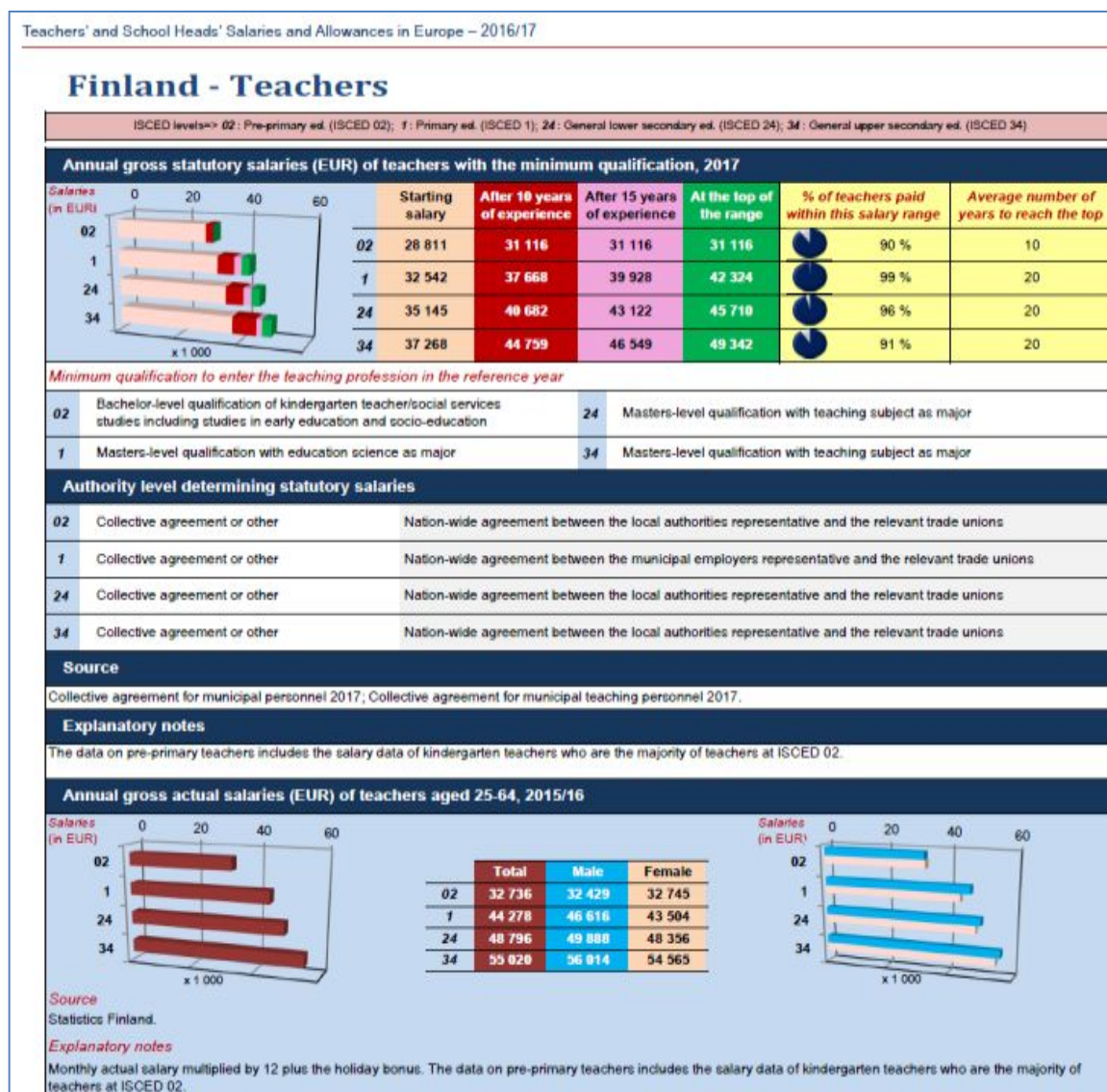
Είναι γεγονός όμως ότι οι Φινλανδοί εκπαιδευτικοί δεν είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι για την ενσωμάτωση και χρήση των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους, αφού σε αντίστοιχη έρευνα του ΟΟΣΑ μόνο το 21,5% των εκπαιδευτικών θεωρήθηκαν προετοιμασμένοι για αυτό, κατατάσσοντας μάλιστα τη Φινλανδία προτελευταία ανάμεσα στις χώρες που έλαβαν μέρος στην έρευνα (47^η στις 48).

2.5.3 Εκπαιδευτικό προσωπικό

Η μισθολογική πολιτική που ακολουθεί η Φινλανδία στις αμοιβές των εκπαιδευτικών οδηγεί ανάλογα με τη βαθμίδα που διδάσκουν και τα χρόνια προϋπηρεσίας τους στην αμοιβή με ετήσιους μισθούς από **28.811€** έως και **49.342** (στοιχεία σχολικού έτους 2016-2017).

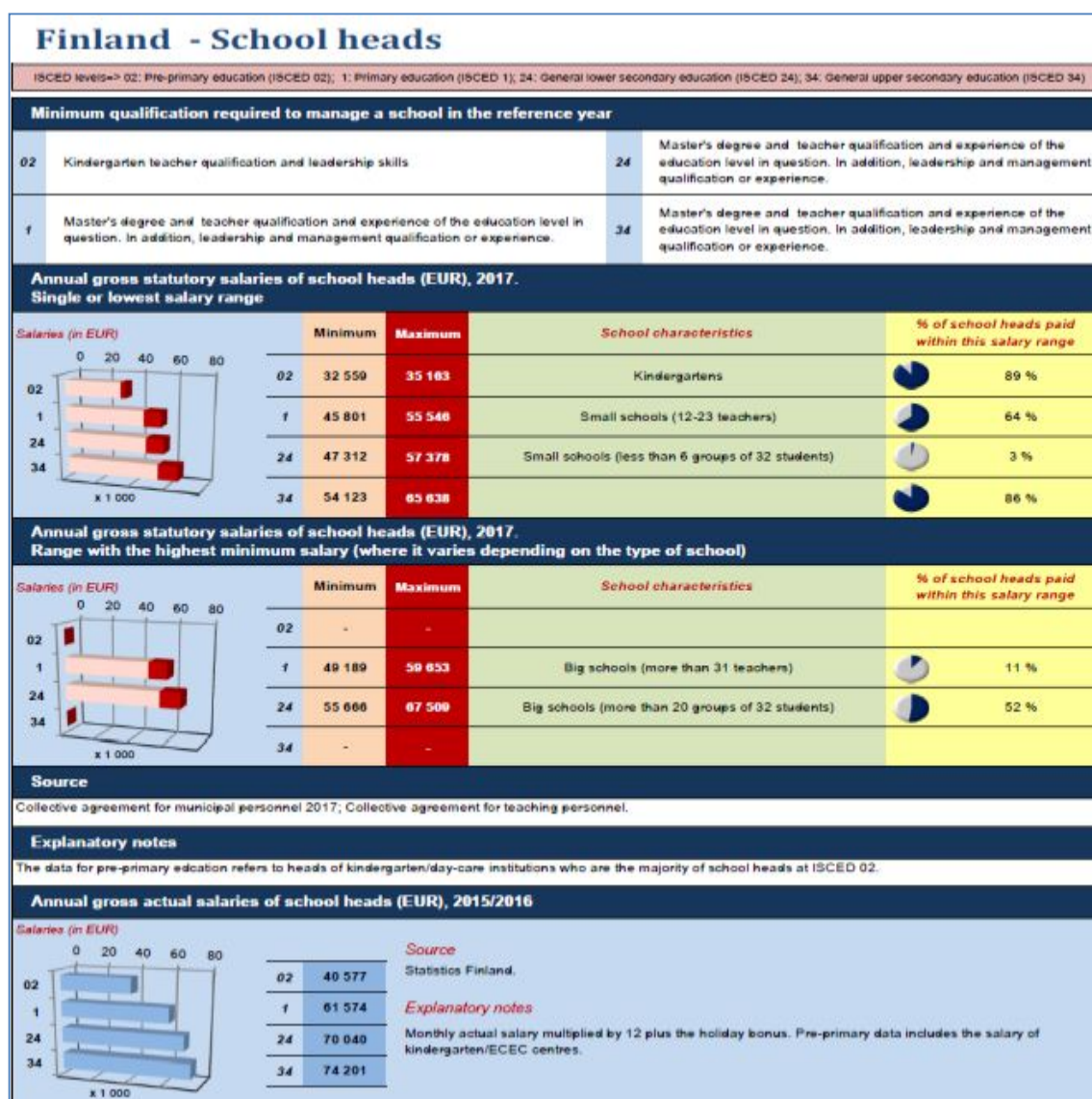
Πίνακας 2.59: Οι μισθοί των εκπαιδευτικών στην Φινλανδία και η εξέλιξή τους.

Πηγή: Statistics Finland

Αντίστοιχα οι διευθυντές σχολικών μονάδων στην Φινλανδία, ανάλογα με τα χρόνια υπηρεσίας τους και το μέγεθος του σχολείου που διευθύνουν αμείβονται από **32.559 €** έως και **67.509 €**

Πίνακας 2.60: Οι μισθοί των διευθυντών σχολείων στην Φινλανδία και η εξέλιξή τους.
Πηγή: Statistics Finland

Καλύτερη εικόνα για την μισθολογική πολιτική των εκπαιδευτικών στην Φινλανδία, δίνουν τα αποτελέσματα μιας έρευνας του ΟΟΣΑ²⁰⁹ το 2018 (πίνακας 4 του παραρτήματος 1) όπου απεικονίζονται οι μέσες αποδοχές των εκπαιδευτικών σε σχέση με τις αποδοχές των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην υπόλοιπη αγορά εργασίας που είναι στο **99%** ή και των εργαζομένων με τα ίδια προσόντα στην αγορά εργασίας που είναι στο **84%**.

Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού ήταν η πρώτη επιλογή για τους 2 στους 3 Φινλανδούς εκπαιδευτικούς (67%), όπως προέκυψε από την έρευνα TALIS του ΟΟΣΑ. Το ίδιο περίπου ποσοστό δήλωσε ως βασικό κίνητρο επιλογής του

²⁰⁹ Education at a Glance 2018: OECD Indicators

επαγγέλματος την ευκαιρία κοινωνικής προσφοράς (65,6%) και περισσότερο τον επηρεασμός της ανάπτυξης των μαθητών²¹⁰.

Το 97% των εκπαιδευτικών δηλώνει ότι οι σχέσεις με τους μαθητές είναι θετικά αλληλεπιδραστικές αλλά οι διευθυντές των Φινλανδικών σχολείων αναφέρουν περιστατικά σχολικού εκφοβισμού σε ποσοστό 29% που είναι διπλάσιο από το μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ (14%).

Η πρόσληψη των εκπαιδευτικών γίνεται σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης από τοπικό δημοτικό συμβούλιο ή επιτροπή που συντάσσεται γι αυτό το λόγο, έπειτα από ανοικτή πρόσκληση που δημοσιεύεται. Στην περίπτωση των αναπληρωτών η πρόσληψη γίνεται από το διευθυντή του σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί είναι δημοτικοί υπάλληλοι και η εργασία τους θεωρείται μόνιμη, αφού σπάνια διακόπτεται. Σε περίπτωση που το σχολείο δεν διαθέτει ωράριο, συγχωνευτεί ή κλείσει, οι εκπαιδευτικοί τοποθετούνται σε άλλες σχολικές μονάδες. Οι μισθοί των εκπαιδευτικών καθορίζονται από συλλογική σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ του σωματείου εκπαιδευτικών και εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης σε εθνικό επίπεδο και αναθεωρείται κάθε 1 έως 3 χρόνια. Το ωράριο διδασκαλίας είναι από 16 έως 24 ώρες την εβδομάδα, ανάλογα με την ειδικότητα και την βαθμίδα εκπαίδευσης, δίνοντας στις 185 με 190 εργάσιμες ημέρες του σχολικού έτους αθροιστικά περίπου 800 ώρες διδασκαλίας. Οι εκπαιδευτικοί συνταξιοδοτούνται στα 65 έτη όσοι προσλήφθηκαν από το 1993 και έπειτα και μεταξύ 60 και 65 ετών κλιμακωτά, όσοι προσλήφθηκαν νωρίτερα. Ο ένας στους τρεις εκπαιδευτικούς στην Φινλανδία (35%) είναι άνω των 50 ετών που σημαίνει ότι την επόμενη δεκαετία περίπου ένας στους τρεις εκπαιδευτικούς θα αντικατασταθεί.

Η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των Φινλανδών εκπαιδευτικών

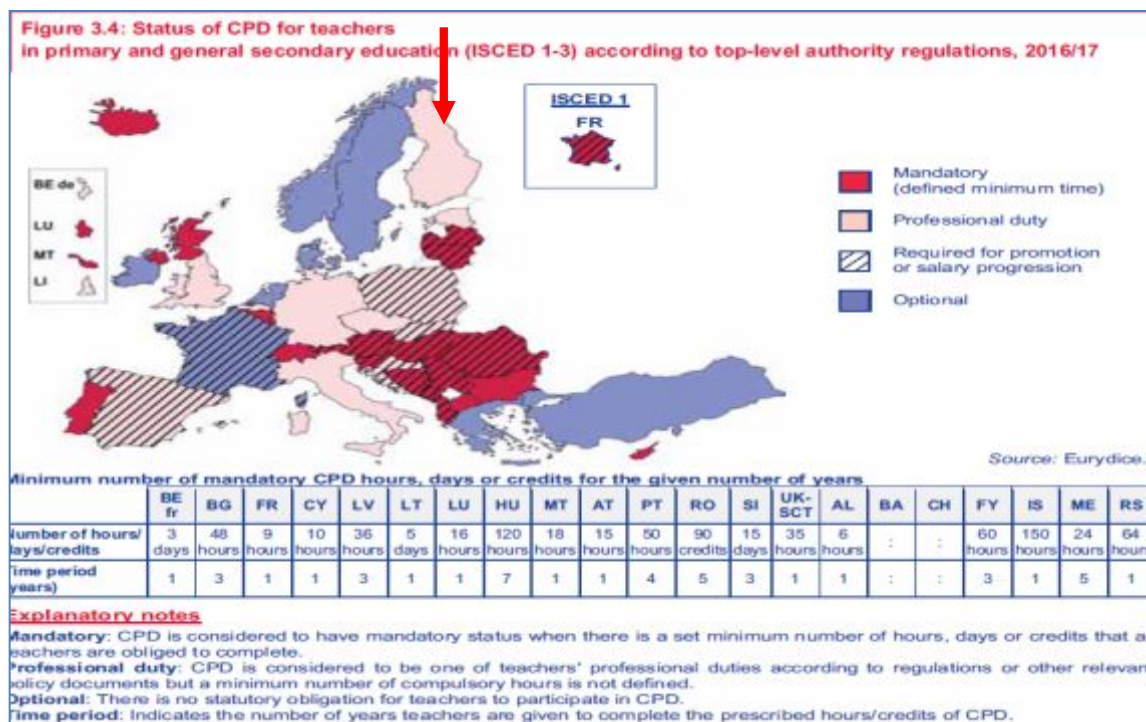
Το κράτος χρηματοδοτεί εκπαιδευτικά προγράμματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, τα οποία όπως φαίνεται δεν καλύπτουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες στο σύνολό τους αφού ο αριθμός των αιτήσεων για προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης που επικεντρώνονται στις προτεραιότητες της εκπαιδευτικής πολιτικής είναι σημαντικά υψηλότερος από την ικανότητα χρηματοδότησης τέτοιων προγραμμάτων²¹¹.

²¹⁰ OECD EAG 2018

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=FIN&treshold=10&topic=TA>

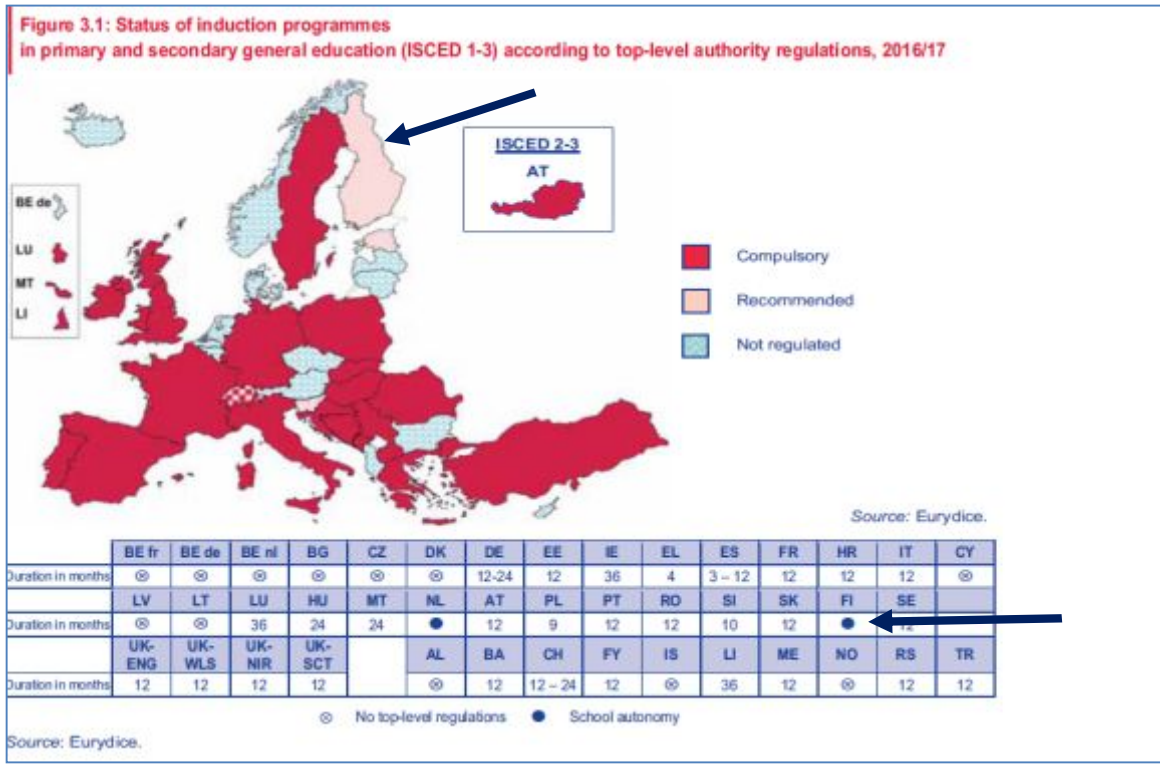
²¹¹ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/finland/continuing-professional-development-teachers-working-early-childhood-and-school-education_en

Όπως μπορεί να παρατηρήσει κάποιος (εικόνες 2.89, 2.90, 2.91), δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη, νομοθετημένη διαδικασία σχετικά με την συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη (Continuing Professional Development – CPD) των εκπαιδευτικών. Μοναδική υποχρέωση των εκπαιδευτικών είναι αυτή που απορρέει από τις συλλογικές τους συμβάσεις εργασίας με βάση τις οποίες είναι υποχρεωμένοι να συμμετέχουν σε δράσεις CPD από μία έως πέντε ημέρες τον χρόνο. Γενικότερα, για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών περισσότερο υπεύθυνη είναι η τοπική αυτοδιοίκηση και λιγότερο η κεντρική υπηρεσία.

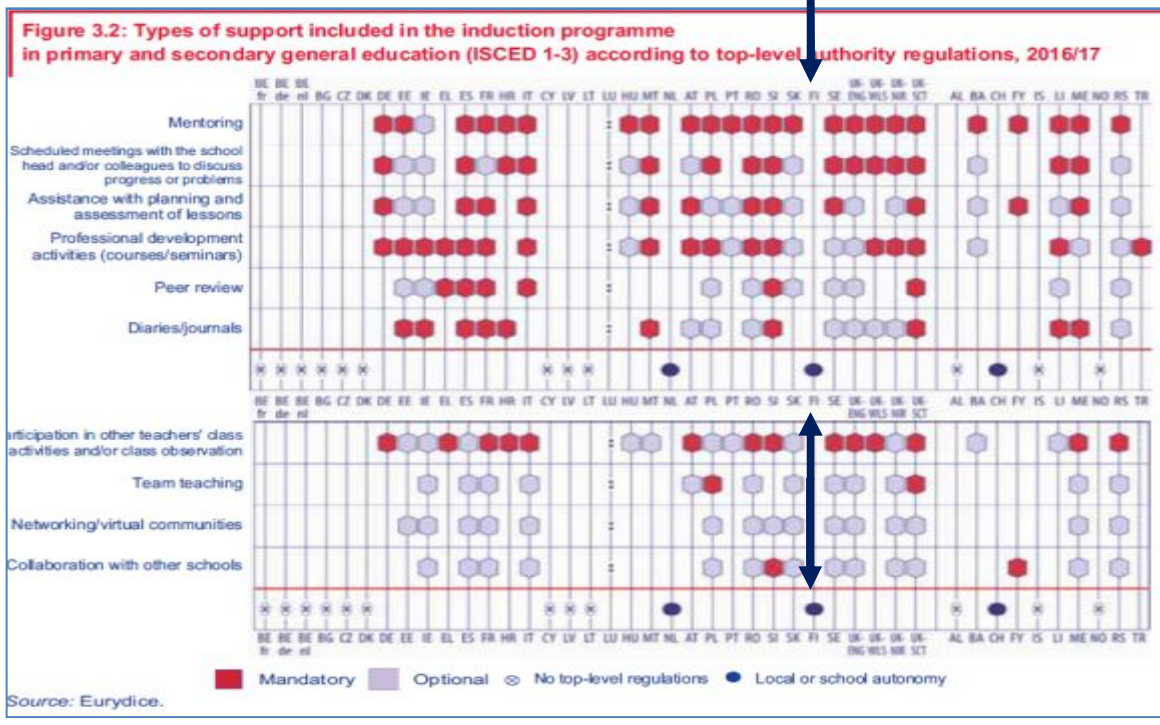

Εικόνα 2.89: Η κατάσταση της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης των εκπαιδευτικών στην Ευρώπη

Δεν υπάρχουν κίνητρα για τους εκπαιδευτικούς ώστε να συμμετέχουν σε δραστηριότητες CPD, όπως προαγωγή ή μισθολογικά κίνητρα και κάποιες από αυτές τις δραστηριότητες υποχρεώνονται να τις παρακολουθήσουν. Μελέτες όμως δείχνουν ότι τελικά οι Φινλανδοί εκπαιδευτικοί συμμετέχουν πολύ περισσότερο από την τυπική τους υποχρέωση σε επιμορφωτικές διαδικασίες για λόγους ενημέρωσης, προσωπικής επαγγελματικής εξέλιξης και ευεξίας.

Εικόνα 2.90: Η κατάσταση των Μεθόδων Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης νέων εκπαιδευτικών

Εικόνα 2.91: Μέθοδοι προγραμμάτων επαγωγής νέων εκπαιδευτικών

Υπάρχουν απόψεις ότι η επιμόρφωση και η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στην Φινλανδία υστερεί και είναι η «Αχίλλειος πτέρνα» του εκπαιδευτικού συστήματος (Yongjian Li, et al.). Ο Yongjian Li είναι ερευνητής στο πανεπιστήμιο του Ελσίνκι και στο βιβλίο του «Continuing Professional Development of Teachers in Finland» αναφέρει χαρακτηριστικά ότι η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στη Φινλανδία είναι «...θύμα αντιφατικών αντιλήψεων και ενεργειών μεταξύ των υπευθύνων για τη λήψη αποφάσεων και των εκπαιδευτικών των εκπαιδευτικών...». Η μόνη εξέλιξη που μπορεί να έχουν οι Φινλανδοί εκπαιδευτικοί είναι η κατάληψη θέσης διευθυντή σχολείου.

Ενδεικτικά γίνεται αναφορά σε κάποιες επιμορφωτικές δράσεις:

- ✓ **ArkTORI** (Αρκτική Επανάσταση), στο οποίο έγινε επιμόρφωση των διευθυντών σχολικών μονάδων, σχετικά με σύγχρονα ψηφιακά εργαλεία στη διεύθυνση των σχολείων (Πανεπιστήμιο Λαπωνίας).
- ✓ **INNOPLAY** - Μάθηση και Τεχνολογία στην Παιδική Εκπαίδευση, στο οποίο αναπτύσσονται παιδαγωγικές μέθοδοι εκμάθησης Μαθηματικών, Τεχνολογικής και Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης μέσα από το παιχνίδι. (Πανεπιστήμια Helsingin, Turun, Tampereen).
- ✓ **KAJO** - Ενίσχυση των Δεξιοτήτων Ηγεσίας στην Εκπαίδευση, το οποίο έχει στόχο τη βελτίωση της ηγεσίας στην εκπαίδευση μέσω χαρτογράφησης αναγκών, μοντελοποίησης και πειραματισμού. (Πανεπιστήμια JYU, JAMK, Gradia, Chydenius, Centria, KPEDU, Jyväskylä, Kokkola)

Στην προσπάθεια του να ενισχύσει την συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και την ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση, ίδρυσε στον δικτυακό του τόπο, το φόρουμ για την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, όπου μεταξύ άλλων παρουσιάζει τα προγράμματα επιμόρφωσης τους αλλά και σχετικές εκδηλώσεις. Συγκεκριμένα όπως αναφέρει η ιστοσελίδα, το 2017 λειτούργησαν 20 επιμορφωτικές δράσεις σε 9 πανεπιστήμια και 2 πολυτεχνεία, προϋπολογισμού 15 εκατομμυρίων € ενώ το 2018 λειτούργησαν 25 επιμορφωτικές δράσεις σε 9 πανεπιστήμια, προϋπολογισμού 12,7 εκατομμυρίων €

Εικόνα 2.92: Το φόρουμ του υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για την Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών²¹²

Σύμφωνα με τα στοιχεία του δικτύου TALIS (εικόνα 2.93) σε ότι αφορά την αρχική αλλά και την συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στην Φινλανδία έχουμε τα εξής ευρήματα:

- ✓ Το **42,6%** των Φινλανδών εκπαιδευτικών δεν είχε αρχική επαγωγική κατάρτιση, δηλαδή υποστήριξη και καθοδήγηση κατά το αρχικό στάδιο της σταδιοδρομίας τους, όπως τον προσανατολισμό στον χώρο του σχολείου από τη πλευρά του εκπαιδευτικού ή καθοδήγηση σε πρακτικές των εκπαιδευτικών. Ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι 58,1%.
- ✓ Υποστήριξη με το θεσμό του μέντορα στα σχολεία που τοποθετήθηκαν είχε μόλις το **9,7%** των νέων εκπαιδευτικών όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι 21,9% και η Φινλανδία κατατάσσεται στην 43^η θέση ανάμεσά τους.
- ✓ Ένα μικρό σχετικά ποσοστό των Φινλανδών εκπαιδευτικών, το **92,7%**, συμμετείχε σε δράσεις επαγγελματικής ανάπτυξης τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα, όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι 94,5%.

²¹² <https://minedu.fi/opettajankoulutusfoorumi>

the profession, at least 60% of teachers in Finland cite the opportunity to influence children's development or contribute to society as a major motivation.

- About one out of three of teachers (35%) in Finland are aged 50 and above (OECD average 34%). This means that Finland will have to renew about one out of three members of its teaching workforce over the next decade or so.
- In terms of classroom environments, relations between students and teachers are positive overall, with 97% of teachers in Finland agreeing that students and teachers usually get on well with each other. However, 29% of principals report regular acts of intimidation or bullying among their students, which is higher than the OECD average (14%).
- In Finland, 17% of teachers work in schools where at least 10% of the students have a migrant background (OECD average 17%). At the same time, 98% of school leaders report that their teachers believe that children and young people should learn that people of different cultures have a lot in common (OECD average 95%).

TALIS 2018 - Teaching and Learning International Survey | TALIS 2018 Conceptual Framework | Country Note | Education policies: Teachers |

FILE VIEW

Highlights Data table Charts by topic Diagram of education system Generate PDF

Compare with OECD

Countries

All None

Australia

Austria

Belgium

Belgium (Flanders)

Belgium (excluding Flanders)

Canada

Alberta (Canada)

Non-OECD Countries

All None

TALIS average

Albania

Algeria

Argentina

Buenos Aires (Argentina)

The data table will display up to six selected countries.

Group by Topic Show: Selection only ID

Indicator	Sort	Finland	OECD average
INITIAL AND INDUCTION TRAINING OF TEACHERS			
Teachers for whom content, pedagogy and classroom practice in some or all subjects taught were included in their initial formal education or training (%)	(2018) Download indicator	87.4	75.3
Teachers who did not take part in formal or informal induction activities at the current school (%)	(2018) Download indicator	42.6	56.1
Percentage of novice teachers who have an assigned mentor at the current school (%)	(2018) Download indicator	9.7	21.9
PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHERS			
Teachers who undertook professional development in the last 12 months (%)	(2018) Download indicator	82.7	84.5
Teachers who attended courses/seminars in person in the 12 months prior to the survey (%)	(2018) Download indicator	68.0	75.6
Teachers who participated in peer and/or self-observation and coaching as part of a formal school arrangement in the 12 months prior to the survey (%)	(2018) Download indicator	14.2	43.9
Teachers who participated in a network of teachers formed specifically for the professional development of teachers in the 12 months prior to the survey (%)	(2018) Download indicator	33.9	39.9

Εικόνα 2.93: Έρευνα TALIS 2018 σχετικά με την αρχική και τη συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των Φινλανδών εκπαιδευτικών²¹³

- ✓ Επίσης ένα μικρό ποσοστό των Φινλανδών εκπαιδευτικών, το **68,0%**, παρακολούθησε μαθήματα και σεμινάρια δια ζώσης τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα, όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι 75,6%.
- ✓ Μικρό σχετικά ποσοστό των Φινλανδών εκπαιδευτικών, το **33,9%**, συμμετείχε σε δράσεις δικτύων διδασκόντων επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευτικών τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα, όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι 39,9%.

2.5.4 Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

Υπάρχει διάχυτη η εντύπωση ότι το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα, στερείται αξιολόγησης. Αυτό δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, απλά στην Φινλανδία δεν υπάρχει το κλασικό σχήμα επιθεώρησης των σχολικών μονάδων από αντίστοιχη υπηρεσία σχολικής επιθεώρησης (καταργήθηκε το 1991). Αντιθέτως η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου είναι βασικό συστατικό της Φινλανδικής εκπαιδευτικής φιλοσοφίας, με διττή υπόσταση εξωτερικής και εσωτερικής μορφής και με σκοπό την θετική του ανατροφοδότηση. Το Φινλανδικό Κέντρο Αξιολόγησης

²¹³ OECD TALIS 2018

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=FIN&treshold=10&topic=TA>

Εκπαίδευσης²¹⁴ (FINEEC), είναι υπεύθυνο για τις διαδικασίες εξωτερικής αξιολόγησης όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης από την προσχολική έως και την τριτοβάθμια, οι οποίες εστιάζουν σε τρεις άξονες²¹⁵:

➤ **Αξιολόγηση μαθησιακών αποτελεσμάτων**, δηλαδή τα μαθησιακά αποτελέσματα σε επιλεγμένα γνωστικά αντικείμενα, όπως για παράδειγμα στη Γλώσσα, τα Μαθηματικά, τις Φυσικές επιστήμες και τις Ξένες γλώσσες, συγκεντρώνονται σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

➤ **Διεξαγωγή θεματικών αξιολογήσεων σε επιλεγμένα πεδία ενδιαφέροντος**. Οι θεματικές αξιολογήσεις συνήθως διεξάγονται σε εθνικό επίπεδο. Παρ' όλα αυτά, η θεματολογία μπορεί, αν θεωρηθεί απαραίτητο, να προσαρμοστεί και σε θέματα στενότερου - τοπικού ενδιαφέροντος.

➤ **Παραγωγή συμβατικών δεικτών εκπαίδευσης**. Συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων για το εκπαιδευτικό σύστημα σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, όπως για παράδειγμα στοιχεία για το μαθητικό δυναμικό της χώρας, τους εκπαιδευτικούς, τους οικονομικούς πόρους των σχολείων κ.ά.

Οι διαδικασίες αυτές ασκούνται δειγματοληπτικά στις σχολικές μονάδες, στο 1/3 του συνόλου κάθε χρόνο, ώστε το κάθε σχολείο να εμπλέκεται μια φορά κάθε τρία χρόνια με την υποστήριξη των 60 υπαλλήλων του FINEEC²¹⁶. Με την ολοκλήρωση της εξωτερικής αξιολόγησης, κάθε σχολική μονάδα, ενημερώνεται για τα αποτελέσματα της συγκριτικά με το μέσο όρο της ομάδας σχολείων που αξιολογήθηκαν, ώστε να τα χρησιμοποιήσει ανατροφοδοτικά στην διαδικασία της αυτό αξιολόγησης που ακολουθεί. Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα χρησιμοποιούνται για την χάραξη της μελλοντικής εκπαιδευτικής πολιτικής σε κεντρικό επίπεδο. Δεν προβλέπεται πουθενά η **ατομική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού αυτοτελώς**, παρά μόνο έμμεσα και μέσα από τα γενικότερα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπως περιγράφονται πιο πάνω.

Ήδη από το 1993 το FINEEC, εισήγαγε στα σχολεία, ένα πειραματικό πρόγραμμα αυτόαξιολόγησης, με σκοπό αφενός να δημιουργήσει την απαραίτητη κουλτούρα αξιολόγησης μέσα στα σχολεία και αφετέρου να δημιουργήσει διαφορετικά μοντέλα αυτό αξιολόγησης κατάλληλα προσαρμοσμένα σε κάθε τύπο σχολείου (υποχρεωτικής εκπαίδευσης, ανώτερης δευτεροβάθμιας, επαγγελματικής κλπ). Έπειτα από έξι χρόνια ο θεσμός της αυτόαξιολόγησης έγινε υποχρεωτικός για όλα τα σχολεία. Ακόμα όμως και το θέμα της αυτόαξιολόγησης εκπαιδευτικών μονάδων έχει αποκεντρωθεί. Κάθε σχολική μονάδα, έχει τη δυνατότητα να σχεδιάσει το δικό της μοντέλο για να αυτό αξιολογηθεί, προσαρμοσμένο σε τοπικές ιδιαιτερότητες. Το FINEEC σε κάθε περίπτωση προτείνει μοντέλα αξιολόγησης στα σχολεία, όπως το CQAF (Common Quality Assurance Framework) που ανταποκρίνεται κατά κύριο λόγο, στην αυτοαξιολόγηση των σχολείων της επαγγελματικής εκπαίδευσης ή το EFQM

²¹⁴ <https://karvi.fi/en/>

²¹⁵ <http://aee.iep.edu.gr/country/φινλανδία>

²¹⁶ https://www.sici-inspectorates.eu/getattachment/227dab9c-db27-4ac0-844f-64e005ad74c9/Country-profile-Finland_2018.pdf.jpg.aspx

(European Foundation for Quality Management) το οποίο εστιάζει στην αξιολόγηση εννέα συνολικά τομέων. Οι πέντε από αυτούς αφορούν την οργάνωση και διοίκηση (αποτελεσματικότητα διοίκησης) ενώ οι υπόλοιποι τέσσερις σχετίζονται με τα μαθησιακά αποτελέσματα. Όποιο μοντέλο αυτό αξιολόγησης όμως και να επιλέξει να χρησιμοποιήσει το κάθε σχολείο, θεωρείται απαραίτητο να συμπεριλάβει κάποιους βασικούς τομείς προς αξιολόγηση, όπως η ασφάλεια, η υγεία και η ευημερία των μαθητών, το παιδαγωγικό κλίμα του σχολείου, η αλληλεπίδραση μαθητών - εκπαιδευτικών κλπ. Οι εκπαιδευτικοί των σχολείων συνεργάζονται στενά με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αυτό αξιολόγησης και στηρίζονται στα αποτελέσματα της εξωτερικής αξιολόγησης για να την οργανώσουν και να την στοχοθετήσουν. Τα αποτελέσματα της αυτό αξιολόγησης καθορίζουν το αναπτυξιακό σχέδιο που κάθε σχολική μονάδα είναι υποχρεωμένη να καταρτίσει. Τα αποτελέσματα της αυτό αξιολόγησης δημοσιοποιούνται στους γονείς.

Στο στιγμιότυπο (εικόνα 2.94) της ιστοσελίδας της FINEEC²¹⁷ έχει ως κεντρικό άρθρο την αξιολόγηση της Ιατρικής σχολής στα πέντε Φινλανδικά πανεπιστήμια που λειτουργεί συνολικά (Itä-Suomen, Helsingin, Oulun, Tampereen, Turun). Οι αξιολογητές διαπίστωσαν τα πλεονεκτήματα των σχολών (συνεχή προσπάθεια βελτίωσης διδασκαλίας, διεθνείς συνεργασίες, κλινική κατάρτιση των φοιτητών εντός των πανεπιστημιακών νοσοκομείων κλπ), αλλά επίσης διαπίστωσαν έλλειψη κοινού οράματος για το επαγγελματικό περίγραμμα του Φινλανδού γιατρού (δεξιότητες, στάσεις, συμπεριφορές), μεγάλο αριθμό φοιτητών και μεγάλο όγκο μαθημάτων.

Εικόνα 2.94: Η ιστοσελίδα του Φινλανδικού Κέντρου Αξιολόγησης Εκπαίδευσης – FINEEC (Αγγλική έκδοση)

²¹⁷ <https://karvi.fi/en/2018/06/15/medical-school-evaluated-goals-and-contents-of-the-studies-vary-a-common-vision-of-finnish-physicians-is-required/> προσπέλαση στις 25/8/2019

Στην εικόνα 2.95 που ακολουθεί φαίνεται το εξώφυλλο της έκθεσης αξιολόγησης (65 σελίδες) των Μαθηματικών της Α΄ τάξης υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Perusopetus), που δημοσιεύτηκε στις 5/8/2019 και ακολουθεί στην εικόνα 2.96 το εξώφυλλο της έκθεσης αξιολόγησης του Ναυτικού τομέα των Επαγγελματικών σχολείων.

Εικόνα 2.95: Η έκθεση αξιολόγησης της FINEEC (εξώφυλλο) μαθηματικών Α΄ τάξης υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Perusopetus) 2019²¹⁸

²¹⁸ Λήψη έκθεσης από <https://karvi.fi/publication/alkumittaus-matematiikan-ja-aidinkielen-ja-kirjallisuuden-osaaminen-ensimmaisen-luokan-alussa/>

Εικόνα 2.96: Η έκθεση αξιολόγησης της FINEEC(εξώφυλλο) του Ναυτικού τομέα σπουδών της ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης²¹⁹

Εξωτερική αξιολόγηση όμως διενεργούν και οι αρμόδιες δημοτικές υπηρεσίες, εστιάζοντας στους παρακάτω τομείς:

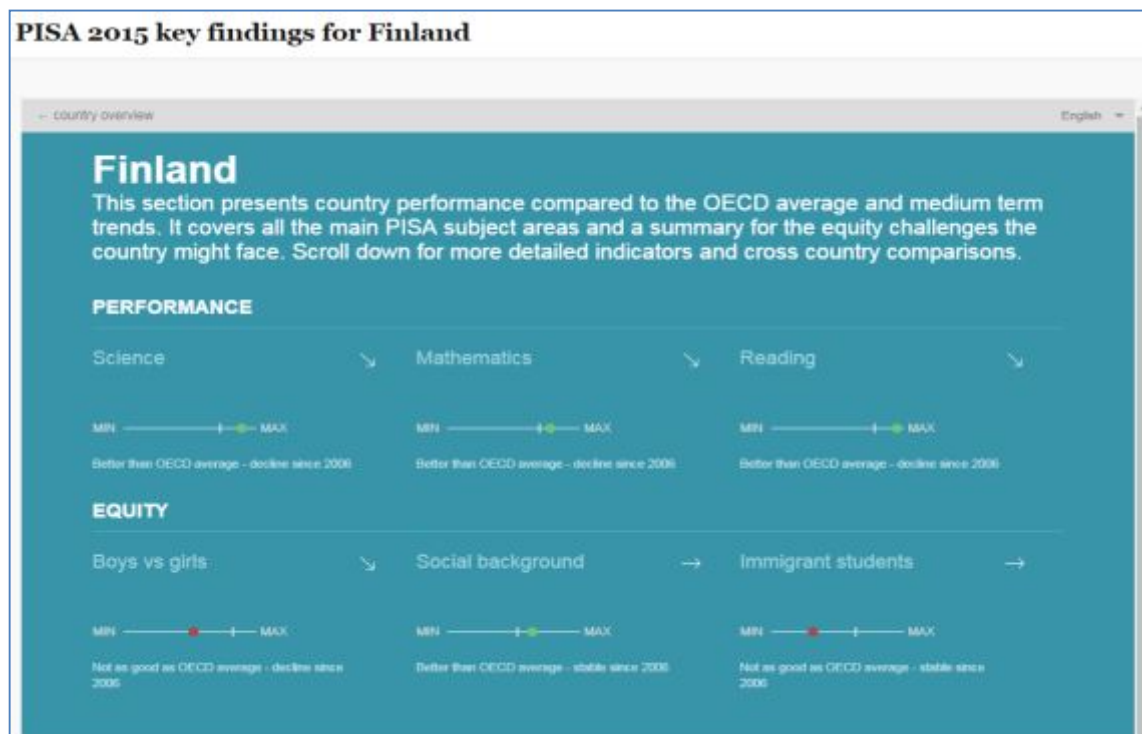
- i. Οικονομικός έλεγχος σχολείου.
- ii. Εφαρμογή δημοτικού εκπαιδευτικού σχεδίου.
- iii. Χρήση του υλικοτεχνικού εξοπλισμού.
- iv. Εφαρμογή εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων
- v. Ισότιμη πρόσβαση στην μάθηση για όλους τους μαθητές.

Τα συγκριτικά αποτελέσματα για κάθε σχολείο δημοσιοποιούνται.

2.5.5 Η ποιότητα των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος στην Φινλανδία

Οι επιδόσεις των Φινλανδών μαθητών στον διαγωνισμό PISA

Στον πίνακα 6 του παραρτήματος 1 φαίνονται οι επιδόσεις των μαθητών στον τελευταίο διαγωνισμό PISA που υλοποιήθηκε το 2015 και στην εικόνα 2.97 παρακάτω η συγκριτική τους σχέση με τα αποτελέσματα του διαγωνισμού PISA 2006 αλλά και η εικόνα των εκπαιδευτικών ανισοτήτων στο Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Εικόνα 2.97: Συγκριτικές επιδόσεις Φινλανδών μαθητών στο διαγωνισμό PISA 2015²²⁰

²¹⁹ Λήψη έκθεσης από <https://karvi.fi/ammattillinen-koulutus/teema-ja-jarjestelmaarvioinnit/merenkulkualan-koulutuksen-arviointi/>

Οι επιδόσεις των Φινλανδών μαθητών είναι σαφώς πάνω από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα και κατατάσσονται στην 5^η θέση του παγκόσμιου πίνακα, αλλά είναι εμφανής επίσης σε όλα τα αντικείμενα και μείωση των επιδόσεων σε σχέση τόσο με τον αντίστοιχο διαγωνισμό του 2012 αλλά και του 2006. Συγκεκριμένα στις Επιστήμες η επίδοση των Φινλανδών μαθητών είναι **531** (ΜΟ ΟΟΣΑ 493) **μειωμένη κατά 11** μονάδες από τον διαγωνισμό του 2012, στην Ανάγνωση **526** (ΜΟ ΟΟΣΑ 493) **μειωμένη κατά 5** επίσης μονάδες από τον διαγωνισμό του 2012 και στα Μαθηματικά **511** (ΜΟ ΟΟΣΑ 490) **μειωμένη κατά 10** μονάδες σε σχέση με το 2012. Ενώ στις επιδόσεις των μαθητών με βάση το κοινωνικό τους υπόβαθρο η εικόνα είναι σταθερά καλή όλη την τελευταία δεκαετία, αντίθετα οι επιδόσεις των μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο παρουσιάζουν ανισότητες τόσο κατά τον διαγωνισμό του 2006, όσο και στον διαγωνισμό του 2015. Αν ληφθεί υπόψη ότι οι μαθητές που προέρχονται από τις μεταναστευτικές ροές, διοχετεύονται κατά κύριο λόγο στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.) και εξεταστεί η πορεία των συγχωνεύσεων των σχολείων της Ε.Ε.Κ. αλλά και το μέγεθος των εναπομεινάντων σχολικών μονάδων, γίνεται αντιληπτό γιατί οι εκπαιδευτικές ανισότητες παραμένουν μεγάλες και μάλιστα ξεπερνούν τον μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ.

Στον πίνακα 7 του παραρτήματος 1 φαίνονται οι επιδόσεις των Φινλανδών μαθητών στον διαγωνισμό **PISA 2018**. Συγκεκριμένα στις Επιστήμες η επίδοσή τους είναι **522** (ΜΟ ΟΟΣΑ 489) μειωμένη κατά 9 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2015, στην Ανάγνωση **520** (ΜΟ ΟΟΣΑ 487) μειωμένη κατά 6 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2015 και στα Μαθηματικά **500** (ΜΟ ΟΟΣΑ 489) μειωμένη κατά 11 μονάδες σε σχέση με το 2015.

Ποσοστό μαθητών που απορροφώνται από την αγορά εργασίας.

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 2.61, οι απόφοιτοι του εκπαιδευτικού συστήματος στην Φινλανδία παρουσιάζουν ένα σχεδόν καλό βαθμό απορρόφησης στην αγορά εργασίας και περίπου ίσο με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Συγκεκριμένα οι απόφοιτοι του εκπαιδευτικού συστήματος απορροφήθηκαν από την αγορά εργασίας σε ένα έως τρία χρόνια από την αποφοίτησή τους σε ποσοστό **81,7%** το 2018, έναντι **81,6%** του αντίστοιχου Ευρωπαϊκού μέσου όρου. Τα ποσοστά αφορούν απόφοιτους εκπαιδευτικού επιπέδου δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και κατόχων μεταπτυχιακών και διδακτορικών τίτλων σπουδών (ISCED 3-8).

Πίνακας 2.61: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών εύρεσης εργασίας αποφοίτων εκπαιδευτικών συστημάτων Φινλανδίας και Ε.Ε.²²¹

²²⁰ <https://www.oecd.org/finland/pisa-2015-finland.htm>

²²¹ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	E. E.	Φινλανδία	E. E.	Φινλανδία	E. E.	Φινλανδία	E. E.	Φινλανδία
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 3-8	78,3 %	77,8 %	76 %	77 %	80,2 %	77 %	81,6 %	81,7 %
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 3-4	72,5 %	72,9 %	70,7 %	74 %	74,1 %	73,3 %	76,8 %	76,7 %
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 5-8	83,8 %	84,1 %	80,5 %	81,5 %	84,9 %	82,1 %	85,5 %	88,3 %

Η επίτευξη του στόχου της Ε.Ε. για το 2020 που είναι η απορρόφηση των αποφοίτων από την αγορά εργασίας σε ποσοστό **82%** (πίνακας 5 του παραρτήματος 1) έχει σχεδόν, έστω και οριακά, ήδη επιτευχθεί από το 2018. Η γενικότερη εικόνα της απορρόφησης των αποφοίτων όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης από την αγορά εργασίας, τουλάχιστον προβληματίζει, για μια χώρα οικονομικής επιφάνειας, με εύρωστη αγορά εργασίας όπως η Φινλανδική που το εκπαιδευτικό της σύστημα, λαμβάνει τα παγκόσμια εύσημα τις τελευταίες δεκαετίες. Ίσως τελικά η ακαδημαϊκή εκπαίδευση και η επαγγελματική αποκατάσταση να κινούνται παράλληλα σε μεγάλα κομμάτια των διαδρομών τους προς την επαγγελματική αποκατάσταση και να μην είναι πάντα η μία συνέπεια της άλλης. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία για το 2017, ειδικά σε ότι αφορά την Ε.Ε.Κ. με το επιτυχημένο σύστημα μαθητείας, η απορρόφηση και στην Φινλανδία ξεπερνά το **90%** σε αντίθεση με τους απόφοιτους των υπόλοιπων μορφών ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που είναι στο **73,3%** (στο **77%** οι απόφοιτοι των Επαγγελματικών σχολείων χωρίς μαθητεία).

Η σχολική διαρροή στο Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαιδευτικής ζωής στη Φινλανδία κινείται σε χαμηλά επίπεδα, χαμηλότερα του Ευρωπαϊκού μέσου όρου, έχοντας ήδη κατοχυρώσει τον στόχο της ΕΕ για το 2020 σχετικά με την σχολική διαρροή ο οποίος είναι το **10%** (πίνακας 5 του παραρτήματος 1). Συγκεκριμένα στη Φινλανδία εγκαταλείψαν πρόωρα την εκπαιδευτική διαδικασία στις ηλικίες 18-24 το **8,3%** των μαθητών το 2018, ενώ ο Ευρωπαϊκός μέσος όρος της σχολικής διαρροής ήταν **10,6 %** για τη

χροινιά αυτή. Πιο αναλυτικά στον πίνακα 2.62 φαίνονται τα αντίστοιχα στοιχεία αν διακρίνουμε τους μαθητές σε Φινλανδούς και αλλοδαπούς, ως εξής:

Πίνακας 2.62: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών σχολικής διαρροής εκπαιδευτικών συστημάτων Φινλανδίας και Ε.Ε.²²²

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Φινλανδία	Ε. Ε.	Φινλανδία	Ε. Ε.	Φινλανδία	Ε. Ε.	Φινλανδία
Συνολικά	14,2 %	9,9 %	11,2 %	9,5 %	10,6 %	8,2 %	10,6 %	8,3 %
Γηγενείς	13,1 %	9,3 %	10,4 %	9,1 %	9,6 %	7,9 %	9,5 %	8,1 %
Αλλοδαποί	26,1 %	27,2 %	20,2 %	19,5 %	19,4 %	15,2 %	20,2 %	25,9 %

Το πρώτο συμπέρασμα από τα στοιχεία του πίνακα 2.62 είναι το υψηλό ποσοστό των αλλοδαπών μαθητών που εγκαταλείπουν πρόωρα το εκπαιδευτικό σύστημα, φτάνοντας στο σημείο το 2018 να εγκαταλείπει την εκπαιδευτική διαδρομή ο ένας στους τέσσερις αλλοδαπούς μαθητές.

Συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης

Η Φινλανδία παρουσιάζει εντυπωσιακά υψηλά ποσοστά ενηλίκων που συμμετέχουν στη Δια Βίου Μάθηση και δείχνουν μια σταθερή πίστη των Φινλανδών στην οργανωμένη Ευρωπαϊκή προσπάθεια ένταξης και επανένταξης των ενηλίκων στην αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα το 2018 το ποσοστό ενηλίκων στην Φινλανδία που παρακολούθησε προγράμματα εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-64 ετών σε όλο το εκπαιδευτικό φάσμα (ISCED 0-8) ήταν **28,5 %** όταν ο αντίστοιχος Ευρωπαϊκός μέσος όρος ήταν **11,1%**. Έχει ήδη υπερκαλυφθεί ο στόχος της Ε.Ε. για το 2020 που είναι **15 %** για αυτό τον εκπαιδευτικό δείκτη (πίνακας 5 του παραρτήματος 1), από την Φινλανδία εδώ και πολλά χρόνια. Στον πίνακα 2.63 που ακολουθεί φαίνονται τα ποσοστά των ενηλίκων (από 25 έως 64 ετών) απόφοιτους όλων των επιπέδων (ISCED 0-8), που παρακολούθησαν προγράμματα Δια Βίου Μάθησης στην Φινλανδία την τελευταία δεκαετία περίπου.

Πίνακας 2.63: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών συμμετοχής ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης στην Φινλανδία²²³

²²² Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	E. E.	Φινλανδία	E. E.	Φινλανδία	E. E.	Φινλανδία	E. E.	Φινλανδία
Ποσοστό ενηλίκων που παρακολούθησε προγράμματα μάθησης	9,5 %	22,1 %	10,8 %	25,1 %	10,9 %	27,4 %	11,1 %	28,5 %

Υψηλές και χαμηλές επιδόσεις μαθητών

Τα ποσοστά των μαθητών που υστερούν στα Μαθηματικά, την Ανάγνωση και τις Επιστήμες στην Φινλανδία, είναι ικανοποιητικά και σε όλες περιπτώσεις η εικόνα είναι καλύτερη από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Στον πίνακα 2.64 παρακάτω φαίνονται τα ποσοστά των μαθητών που υστερούν στα τρία βασικά γνωστικά αντικείμενα στην Φινλανδία σε σύγκριση με τους αντίστοιχους μέσους όρους των χωρών της Ε.Ε στα έτη 2009, 2012, 2015 (αντίστοιχοι διαγωνισμοί PISA). Είναι φανερό ότι το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα, έχει ήδη καλύψει το στόχο που έχει θέσει η Ε.Ε. για το 2020 στους δείκτες υστέρησης των τριών βασικών γνωστικών αντικειμένων με μέγιστη τιμή για το καθένα από αυτά το **15 %** (πίνακας 5 του παραρτήματος 1), αλλά παρουσιάζει μια αυξητική τάση στο ποσοστό των μαθητών που υστερούν στα τρία γνωστικά αντικείμενα.

Πίνακας 2.64: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών χαμηλών επιδόσεων μαθητών στα βασικά γνωστικά αντικείμενα²²⁴

Έτος	2009		2012		2015	
	E. E.	Φινλανδία	E. E.	Φινλανδία	E. E.	Φινλανδία
Ανάγνωση	19,5 %	8,1 %	17,8 %	11,3 %	19,7 %	11,1 %
Μαθηματικά	22,3 %	7,9 %	22,1 %	12,3 %	22,2 %	13,6 %
Φυσικές Επιστήμες	17,7 %	6 %	16,6 %	7,7 %	20,6 %	11,5 %

²²³ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

²²⁴ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

Στον διαγωνισμό **PISA 2018**, το ποσοστό των Φινλανδών μαθητών με υψηλές επιδόσεις (επίπεδα 5 και 6, όπως φαίνονται στους πίνακες 7, 8, 9 και 10 του παραρτήματος 1), σε ένα τουλάχιστον από τα τρία γνωστικά αντικείμενα είναι **21%**, αρκετά μεγαλύτερο από το μέσο όρο των διαγωνιζομένων χωρών του ΟΟΣΑ που είναι **15,7%**.

Επίσης στο διαγωνισμό **PISA 2018**, το ποσοστό των Φινλανδών μαθητών με χαμηλές επιδόσεις και στα τρία γνωστικά αντικείμενα, δηλαδή κάτω από το επίπεδο 2, είναι **7%** αρκετά μικρότερο από το **13,4%** που είναι ο μέσος όρος των χωρών του ΟΟΣΑ που συμμετείχαν στο διαγωνισμό (πίνακες 7, 8, 9 και 10 του παραρτήματος 1). Φαίνεται ότι το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζει σταθερά καλές επιδόσεις σε θέματα εκπαιδευτικών ανισοτήτων.

Πίνακας 2.65: Βασικοί δείκτες Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος.
Education and Training Monitor 2018 Country Analysis.

		Finland		EU average		
		2014	2017	2014	2017	
1. Key indicators						
Education and training 2020 benchmarks						
Early leavers from education and training (age 18-24)		9.5%	8.2%	11.2%	10.6%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)		45.3%	44.6%	37.9%	39.9%	
Early childhood education and care (from age 4 to starting age of compulsory primary education)		83.6% ¹³	87.4% ¹⁶	94.2% ¹³	95.3% ¹⁶	
Proportion of 15 year-olds underachieving in:	Reading	11.3% ¹²	11.1% ¹⁵	17.8% ¹²	19.7% ¹⁵	
	Maths	12.3% ¹²	13.6% ¹⁵	22.1% ¹²	22.2% ¹⁵	
	Science	7.7% ¹²	11.5% ¹⁵	16.6% ¹²	20.6% ¹⁵	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)	77.0%	77.0%	76.0%	80.2%	
	ISCED 0-8 (total)	25.1%	27.4%	10.8%	10.9%	
Learning mobility	Degree mobile graduates (ISCED 5-8)	:	3.6% ¹⁶	:	3.1% ¹⁶	
	Credit mobile graduates (ISCED 5-8)	:	15.0% ¹⁶	:	7.6% ¹⁶	
Other contextual indicators						
Education investment	Public expenditure on education as a percentage of GDP	6.4%	6.1% ¹⁶	4.9%	4.7% ¹⁶	
	Expenditure on public and private institutions per student in € PPS	ISCED 1-2	€7 718	€8 377 ¹⁵	€6 494 ^d	: ¹⁵
		ISCED 3-4	€6 432	€6 451 ¹⁵	€7 741 ^d	: ¹⁵
ISCED 5-8		€13 138	€13 283 ¹⁵	€11 187 ^d	: ¹⁵	
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born	9.1%	7.9%	10.4%	9.6%	
	Foreign-born	19.5% ^u	15.2% ^u	20.2%	19.4%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born	46.9%	46.7%	38.6%	40.6%	
	Foreign-born	31.0%	27.1%	34.3%	36.3%	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4	74.0%	73.3%	70.7%	74.1%	
	ISCED 5-8	81.5%	82.1%	80.5%	84.9%	

Sources: Eurostat (see section 10 for more details); OECD (PISA).
Notes: data refer to weighted EU averages, covering different numbers of Member States depending on the source; d = definition differs, u = unreliable, 12 = 2012, 13 = 2013, 15 = 2015, 16 = 2016.
On credit graduate mobility, the EU average is calculated by DG EAC on the available countries; on degree graduate mobility, the EU average is calculated by JRC over Eurostat and OECD data.
Further information can be found in the relevant section of Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor).

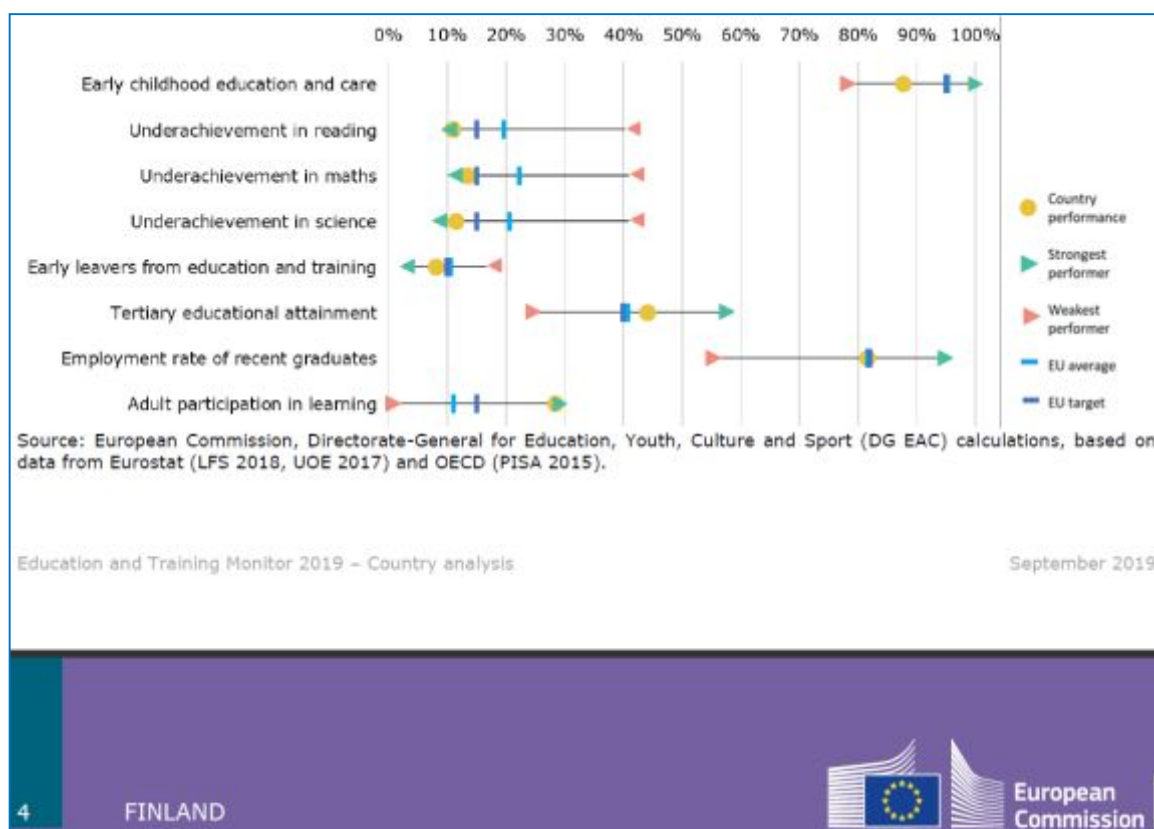
Πίνακας 2.66: Βασικοί δείκτες Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος.
Education and Training Monitor 2019 Country Analysis.

		Finland		EU average	
		2009	2018	2009	2018
Education and training 2020 benchmarks					
Early leavers from education and training (age 18-24)		9.9%	8.3%	14.2%	10.6%
Tertiary educational attainment (age 30-34)		45.9%	44.2%	32.3%	40.7%
Early childhood education and care (from age 4 to starting age of compulsory primary education)		71.9%	87.8% ¹⁷	90.8%	95.4% ^{17,d}
Proportion of 15 year-olds underachieving in:	Reading	8.1%	11.1% ¹⁵	19.5%	19.7% ¹⁵
	Maths	7.9%	13.6% ¹⁵	22.3%	22.2% ¹⁵
	Science	6.0%	11.5% ¹⁵	17.7%	20.6% ¹⁵
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)	77.8%	81.7%	78.3%	81.6%
	ISCED 0-8 (total)	22.1%	28.5%	9.5%	11.1%
Learning mobility	Degree-mobile graduates (ISCED 5-8)	:	3.8% ¹⁷	:	3.6% ¹⁷
	Credit-mobile graduates (ISCED 5-8)	:	15.2% ¹⁷	:	8.0% ¹⁷
Other contextual indicators					
Public expenditure on education as a percentage of GDP		6.5%	5.7% ¹⁷	5.2%	4.6% ¹⁷
Education investment	ISCED 0	€8 822 ¹²	€9 326 ¹⁶	:	€6 111 ^{15,d}
	ISCED 1	€6 347 ¹²	€6 873 ¹⁶	€5 812 ^{12,d}	€6 248 ^{15,d}
	ISCED 2	€9 853 ¹²	€10 943 ¹⁶	€6 937 ^{12,d}	€7 243 ^{15,d}
	ISCED 3-4	€6 563 ¹²	€6 451 ¹⁵	:	€7 730 ^{14,d}
	ISCED 5-8	€13 634 ¹²	€12 761 ¹⁶	€10 549 ^{12,d}	€11 413 ^{15,d}
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born	9.3%	8.1%	13.1%	9.5%
	Foreign-born	21.8%	12.7% ^u	26.1%	20.2%
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born	47.2%	46.4%	33.1%	41.3%
	Foreign-born	27.2%	25.9%	27.7%	37.8%
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4	72.9%	76.7%	72.5%	76.8%
	ISCED 5-8	84.1%	88.3%	83.8%	85.5%

Sources: Eurostat; OECD (PISA); Learning mobility figures are calculated by the European Commission's Joint Research Centre from UOE data. Further information can be found in Annex I and in Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor). Notes: The EU's 2009 PISA averages do not include Cyprus; d = definition differs, u = low reliability, := not available, 12= 2012, 14=2014, 15 = 2015, 16=2016, 17 = 2017.

2.5.6 Γενικά συμπεράσματα για το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η πτώση των επιδόσεων των Φινλανδών μαθητών, δεν φαίνεται να ανησύχησε ιδιαίτερα ούτε τον πολιτικό ούτε τον εκπαιδευτικό κόσμο της χώρας. Η Φινλανδική πολιτεία εφαρμόζει πάλι ένα καλά προετοιμασμένο όπως φαίνεται μεταρρυθμιστικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που έχει κύριο στόχο και επίκεντρο το άτομο, τον μαθητή και την απόκτηση από αυτόν, σύγχρονων δεξιοτήτων. **Στηρίζεται στον πολύ καλά εκπαιδευμένο εκπαιδευτικό για να το εφαρμόσει, τον οποίο περιβάλλει με κύρος, εμπιστοσύνη και ελευθερία κινήσεων και τον αξιολογεί διακριτικά και έμμεσα από τα αποτελέσματα της δουλειάς του.** Η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη των Φινλανδών εκπαιδευτικών χρήζει βελτίωσης, γεγονός που το αντιμετωπίζει ως ένα βαθμό ήδη η Φινλανδική πολιτεία, τοποθετώντας 2500 ειδικά εκπαιδευμένους εκπαιδευτικούς στους δήμους σε ρόλο μέντορα προώθησης της ψηφιακής διδασκαλίας και στήριξης των εκπαιδευτικών στο πεδίο αυτό²²⁵. Οι Φινλανδοί εκπαιδευτικοί πληρώνονται οριακά καλύτερα σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο αλλά λιγότερο, από τους συναδέλφους τους στις γειτονικές Σκανδιναβικές χώρες και είναι και γηραιότεροι κατά μέσο όρο από αυτούς.

Γράφημα 2.22: Συγκριτικό γράφημα εκπαιδευτικών δεικτών της Φινλανδίας και χωρών της Ε.Ε. και του ΟΟΣΑ²²⁶

²²⁵ Education and Training Monitor 2018 – Country Analysis page 96

²²⁶ Education and Training MONITOR 2019, European Commission

Η χρηματοδότηση του εκπαιδευτικού συστήματος είναι γενναία, αλλά είναι εμφανής πλέον μια δημοσιονομική προσαρμογή και μια πιο στοχευμένη χρήση των κονδυλίων και το «συμμάζεμα» των σχολικών μονάδων μέσα από τις συγχωνεύσεις και τις καταργήσεις τους. Το φαινόμενο των εκπαιδευτικών ανισοτήτων σχετικά με τους μαθητές μεταναστευτικού υπόβαθρου δεν φαίνεται να απασχολεί την Φινλανδική πολιτεία, αφού ο αριθμός τους είναι ελεγχόμενος και ο προορισμός τους στην Ε.Ε.Κ. προδιαγεγραμμένος. Η στροφή των νέων στην Ε.Ε.Κ. είναι δεδομένη στη Φινλανδία, η οποία παρουσιάζει σημαντική αύξηση του μαθητικού δυναμικού. Ωστόσο η μεγάλη περικοπή της χρηματοδότησής της (230 εκατομμύρια € το 2017) δυσχεραίνει το φιλόδοξο μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Αξιοσημείωτη είναι και η μεγάλη συμμετοχή ενηλίκων στα προγράμματα Δια Βίου Μάθησης, όπου με ποσοστό 27,4% η Φινλανδία κατατάσσεται δεύτερη χώρα στην ΕΕ σε αυτό τον τομέα. Τα ποσοστά απορρόφησης αποφοίτων στην αγορά εργασίας της Φινλανδίας δεν είναι ικανοποιητικά και εναρμονισμένα με το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και την σχετικά εύρωστη οικονομία της χώρας. Είναι πάντως εμφανή η προσπάθεια δημοσιονομικής προσαρμογής στο χώρο της εκπαίδευσης ακόμα και της τριτοβάθμιας αφού παρά την αύξηση των εγγραφών των φοιτητών την τελευταία δεκαετία, οι αντίστοιχες δαπάνες μειώθηκαν (OECD Education At a Glance – EAG 2018).

Σύμφωνα με τα παραπάνω διαπιστωμένα στοιχεία, επιδόσεις και χαρακτηριστικά του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος και σε μια προσπάθεια προσέγγισης κάτω από το πρίσμα κριτηρίων που αποτυπώνουν την επίτευξη του στόχου του, των βασικών αξιών του, των δραστηριοτήτων συνεχούς βελτίωσης του σύμφωνα με τη δομή της μεθόδου Balanced Scorecard, καταρτίστηκε ο πίνακας 2.67 που ακολουθεί.

Πίνακας 2.67: Οι επιδόσεις του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος

	Δείκτες - Κριτήρια	Φινλανδία	ΟΟΣΑ / ΕΕ 28	
Χρηματοοικονομική πτυχή (financial aspect)	Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης (% ΑΕΠ) ²²⁷	5,7% (+1,1%)	4,6%	
	Ετήσια δαπάνη ανά μαθητή/φοιτητή	9.271 € (+1522 €)	7.749 €	
	Δαπάνες ανά κατηγορία	Μισθοδοσία εργαζομένων	48% (-10%)	58%
		Ενδιάμεση Ανάλωση	23% (+3%)	20%
		Ακαθάριστες Επενδύσεις	14% (+1%)	13%
		Ποσοστό	9,8%	9%

²²⁷ Αφορούν το έτος 2017

		Δημοσίων Επενδύσεων	(+0,8%)	
Πτυχή Ωφελουμένων (customer benefits)	Ποσοστό νέων που βρήκαν εργασία έπειτα από την αποφοίτησή τους ²²⁸		81,7 % (0,1%)	81,6%
	Υστέρηση μαθητών σε Μαθηματικά, Επιστήμες, Γλώσσα ²²⁹		12, % (-8,8%)	20,8%
	Επιδόσεις μαθητών σε διεθνείς αξιολογήσεις (PISA) ²³⁰	M.O. Επιδόσεων PISA 2018	516 (+5,4%)	488
		M.O. ποσοστών Υστέρησης	12, % (-8,8%)	20,8%
		Υψηλές Επιδόσεις	21% (+5,3%)	15,7%
		Χαμηλές Επιδόσεις	7% (-6,4%)	13,4 %
	Σχολική διαρροή, πρόωρη εγκατάλειψη εκπαίδευσης ²³¹		8,3% (-2,3%)	10,6%
Μάθηση και ανάπτυξη (learning and growth)	Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ²³²		40 %	
	Υποδομές και τεχνολογικά – εποπτικά μέσα ²³³		91,3% (+39,5%)	51,2%
	Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση (δια βίου μάθηση) ²³⁴		28,5% (+17,4)	11,1%
Εσωτερικές διαδικασίες (internal process)	Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου ²³⁵		90 %	
	Η διοικητική δομή και διάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος ²³⁶		78%	

²²⁸ Αφορούν το έτος 2018

²²⁹ Ο μέσος όρος των μαθητών ηλικίας 15 ετών που υστερούν στα τρία γνωστικά αντικείμενα, στοιχεία PISA 2015

²³⁰ PISA 2015 και PISA 2018

²³¹ Αφορούν το έτος 2018

²³² Συνεκτίμηση από την διαθεσιμότητα μορφών επιμορφωτικών δράσεων και ενεργειών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (10 δράσεις από δίκτυο Ευρυδίκη) και δείκτες CPD (από δίκτυο TALIS 2018) για τους Φιλανδούς εκπαιδευτικούς για την επιμόρφωσή και την επαγγελματική τους εξέλιξη. Μέγιστη τιμή 100%.

²³³ Συνεκτιμήθηκαν και εξήχθησαν οι μέσοι όροι διαφόρων υποκριτηρίων χρήσης ΤΠΕ (χαρακτηριστικών) στα σχολεία: ψηφιακός εξοπλισμός, σύνδεση και ταχύτητα διαδικτύου.

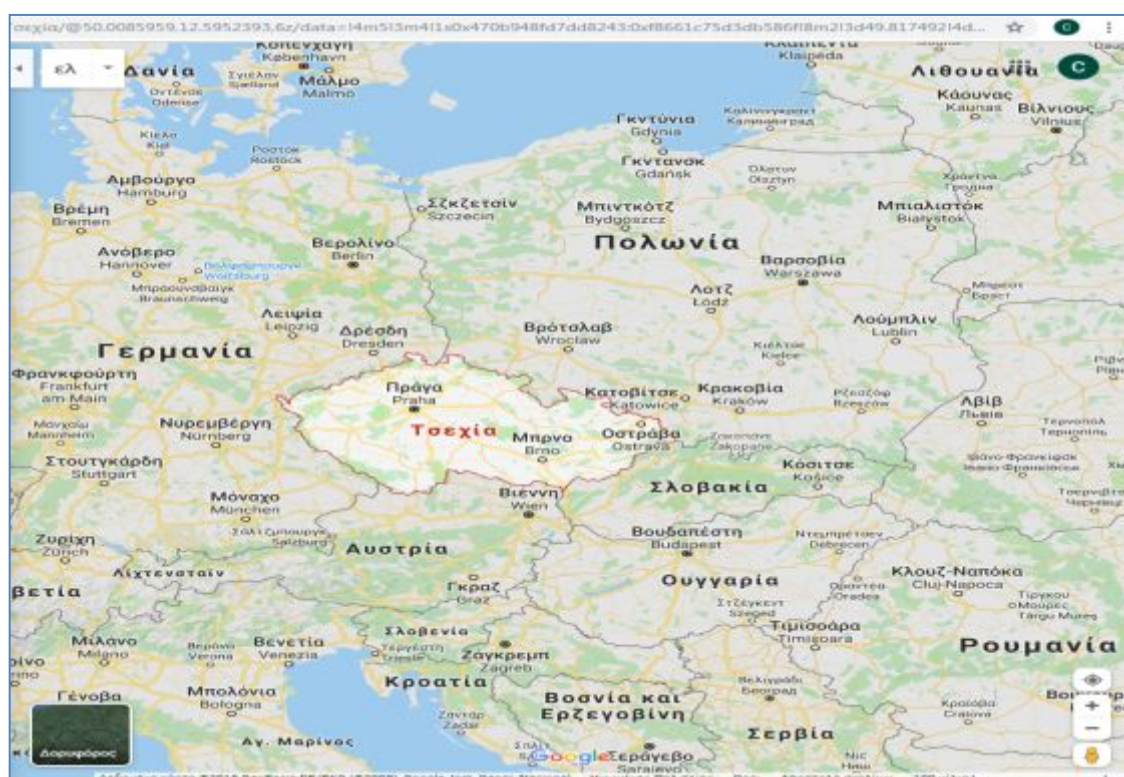
²³⁴ Αφορούν το έτος 2018

²³⁵ Συνεκτιμήθηκαν το είδος της αξιολόγησης (εσωτερική ή εξωτερική ή μικτή) και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της στη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής.

²³⁶ Συνεκτιμήθηκαν η πληρότητα και το πλήθος των εκπαιδευτικών διαδρομών που προσφέρονται στους μαθητές και ο βαθμός αυτονομίας του σχολείου.

2.6 Το εκπαιδευτικό σύστημα της Δημοκρατίας της Τσεχίας

Η Τσεχία είναι μια χώρα της κεντρικής Ευρώπης με πληθυσμό 10.652.812 κατοίκους (1^ο τρίμηνο 2019), που ζουν σε μια έκταση 78.866 km². Η Δημοκρατία της Τσεχίας υφίσταται ως κρατική οντότητα με τη σημερινή μορφή μόλις τα τελευταία 26 χρόνια, αφού το 1993 διαλύθηκε η Τσεχοσλοβακία σε δύο αυτόνομα κράτη (Τσεχία και Σλοβακία). Είχε προηγηθεί η «βελούδινη επανάσταση» το 1989 προκαλώντας την κατάρρευση του κομμουνιστικού καθεστώτος στη χώρα και την ίδρυση της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Τσεχοσλοβακίας. Η Τσεχία είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία και κράτος - μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την 1η Μαΐου 2004. Έχει πολίτευμα την προεδρευόμενη κοινοβουλευτική δημοκρατία και αυτοδιοικείται σε 6000 περίπου Δήμους που οργανώνονται σε 14 Περιφέρειες.

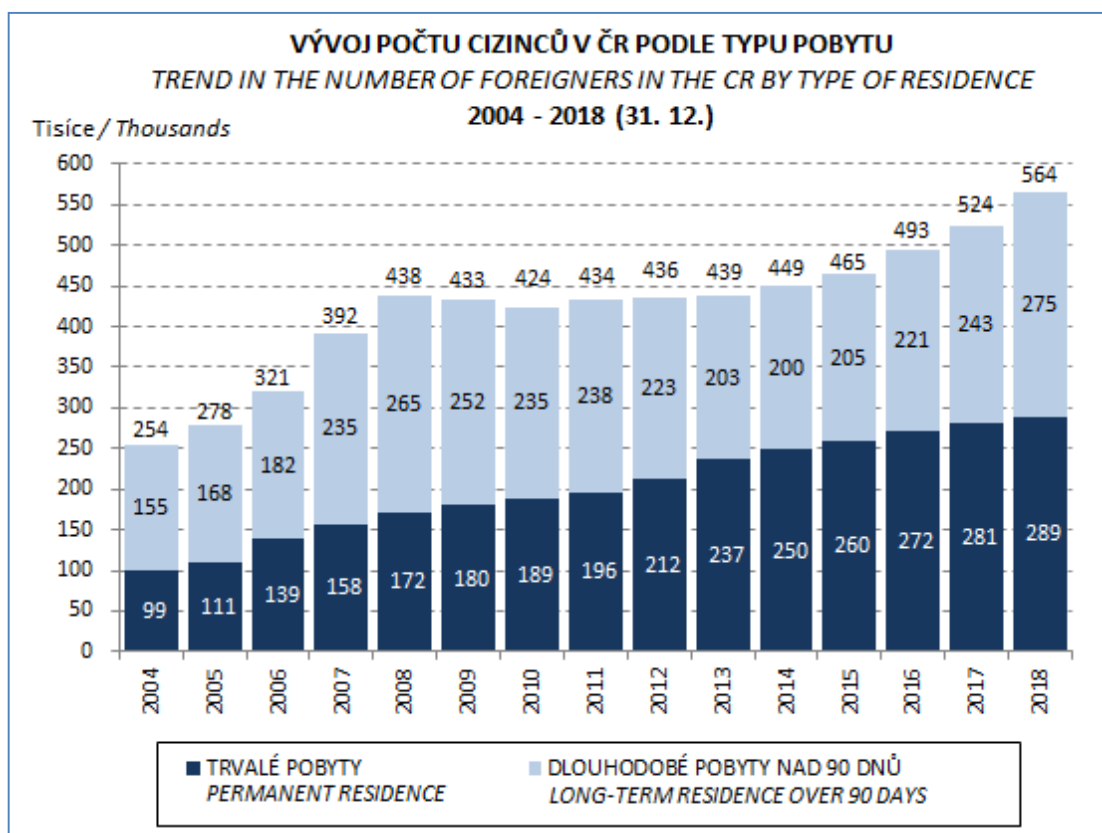
Εικόνα 2.98: Χάρτης Google

Η οικονομία της Τσεχίας έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Η μεταποίηση είναι ο ισχυρότερος κλάδος της οικονομίας.
- Το 60 % του εργατικού δυναμικού απασχολείται σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
- Ο τουρισμός συμβάλλει σε ποσοστό πάνω του 5% στο ΑΕΠ της χώρας.
- Η βιομηχανία απασχολεί το 2% του εργατικού δυναμικού (110.000 εργαζόμενοι).
- Υπάρχει ισορροπία εξαγωγών – εισαγωγών.

Ο πληθυσμός είναι γλωσσικά ομοιογενής με επίσημη γλώσσα τη Τσεχική. Δεν έχει πολλές εθνικές μειονότητες. Το 40% των Τσέχων δηλώνουν άθεοι ενώ άλλο 40% δηλώνουν χριστιανοί Καθολικοί και το υπόλοιπο 20% διάφορες άλλες θρησκείες. Το 5,3% (564.000 άτομα το 2018) του πληθυσμού της είναι μετανάστες, με τάσεις

αύξησης από το 2015 και μετά, όπως φαίνεται και στο γράφημα 2.23. Οι μισοί περίπου από αυτούς (289.000 άτομα) έχουν μόνιμη κατοικία στην Τσεχία, ενώ οι υπόλοιποι (275.000 άτομα), βρίσκονται πάνω από 3 μήνες στη χώρα.

Γράφημα 2.23: Η μεταβολή των μεταναστευτικών ροών στην Τσεχία.

Πηγή : Τσεχική Στατιστική Υπηρεσία²³⁷

Το ετήσιο κατά κεφαλή εισόδημα των Τσεχών είναι ίσο με 17.600 € (πίνακας 1 του παραρτήματος 1), σχετικά χαμηλό και ίσο με τα 2/3 του Ευρωπαϊκού μέσου όρου, αλλά με σταθερά αυξητικές τάσεις. Είναι γεγονός ότι η οικονομία της Τσεχίας ξεκίνησε από πολύ χαμηλά σημεία εκκίνησης πριν λίγα χρόνια. Η Τσεχία βρίσκεται σε μια μέση περίπου θέση του πίνακα της κατάταξης της Eurostat με βάση τις Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (ΜΑΔ) έχοντας τιμή 90 για το 2018 (πίνακας 3 του παραρτήματος 1), αλλά κάτω ακόμα από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, τον Ιούνιο του 2019 η ανεργία που εμφάνιζε η χώρα ήταν 1,9% (πίνακας 2 του παραρτήματος 1), ποσοστό που της αποδίδει τη θετική πρωτιά σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, κάτι που συμβαίνει τα τελευταία χρόνια.

2.6.1 Η δομή και η οργάνωση του Τσεχικού εκπαιδευτικού συστήματος

Το Τσεχικό εκπαιδευτικό σύστημα, ως οργανωμένη δομή παρουσιάστηκε στα τέλη του 18^{ου} αιώνα, με ισχυρό συγκεντρωτικό χαρακτήρα που τον διατήρησε έως και τα

²³⁷ Τσεχική Στατιστική Υπηρεσία: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-pocet-cizincu>

τέλη του 20^{ου} αιώνα. Τις τελευταίες δεκαετίες γίνεται μια συστηματική προσπάθεια αποκέντρωσης του εκπαιδευτικού συστήματος στην Τσεχία, ειδικά έπειτα από την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 2004. Η προσπάθεια αυτή είχε αποτέλεσμα αφού σχετική έρευνα του ΟΟΣΑ κατατάσσει το εκπαιδευτικό σύστημα της Τσεχίας στη κορυφή των αποκεντρωμένων συστημάτων. Το Υπουργείο Παιδείας, Νεότητας και Αθλητισμού χαράσσει και νομοθετεί την εκπαιδευτική πολιτική, ενώ ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης της δημιουργίας και διαχείρισης των σχολικών υποδομών αλλά και της εκπαιδευτικής διοίκησης ασκείται σε Περιφερειακό και περισσότερο σε Δημοτικό επίπεδο, έχοντας εκχωρήσει μεγάλο μέρος αρμοδιοτήτων στον διευθυντή του σχολείου.

Ο σχετικός νόμος ή «σχολικός νόμος» όπως λέγεται (561/2004) και τα ακόλουθα διατάγματα (15/2005 και 225/2009 και 82/2015) αναμόρφωσαν τα προγράμματα σπουδών, έδωσαν νέο ρόλο και αρμοδιότητες στην Τσεχική Σχολική Επιθεώρηση (Česká školní inspekce – CSI) και όρισαν υποχρεωτική την αυτοαξιολόγηση των σχολικών μονάδων από το 2005.

Ένα πολύ σημαντικό θέμα που ορίζεται στο «σχολικό νόμο» και τις αναθεωρήσεις του μέσω των διαταγμάτων, ιδιαίτερα το τελευταίο 82/2015, είναι τα **Εθνικά Προγράμματα Σπουδών ή Εκπαιδευτικά Προγράμματα Πλαισίου** που εκπονήθηκαν για την προσχολική, την υποχρεωτική και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Τσεχία²³⁸. Όπως αναφέρει το Εθνικό Ινστιτούτο Εκπαίδευσης (Národní ústav pro vzdělávání - NUV) στην ιστοσελίδα του (<http://www.nuv.cz/our-work/framework>), τα Εκπαιδευτικά Προγράμματα Πλαισίου καθορίζουν ιδιαίτερα:

- Τους συγκεκριμένους στόχους, τις μορφές, το περιεχόμενο τόσο της Γενικής όσο και της Επαγγελματικής εκπαίδευσης, την οργανωτική τους δομή, τις συνθήκες εκπαίδευσης και τις διαδικασίες που διέπουν την αξιολόγησή τους και την ανάπτυξη **τοπικών σχολικών προγραμμάτων σπουδών**.
- Τους όρους εκπαίδευσης των σπουδαστών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τις απαραίτητες υλικές, προσωπικές και οργανωτικές συνθήκες, καθώς και τις συνθήκες εργασίας και προστασίας της υγείας.

Τα Εκπαιδευτικά Προγράμματα Πλαισίου αντανakλούν τα τελευταία ευρήματα στους επιστημονικούς κλάδους, των οποίων οι βασικές αρχές και η πρακτική χρήση τους κοινοποιούνται στο πρόγραμμα σπουδών. Αντανakλούν επίσης τις αρχές της παιδαγωγικής και ψυχολογίας και επικεντρώνονται σε αποτελεσματικές μεθόδους διδασκαλίας και στην οργάνωση του προγράμματος σπουδών, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την ηλικία του μαθητή.

Τα Εκπαιδευτικά Προγράμματα Πλαισίου είναι δεσμευτικά για τη δημιουργία σχολικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων των μαθητών, για τη δημιουργία και την αξιολόγηση εγχειριδίων και σχολικών βιβλίων, αλλά αποτελούν και την βάση για τον καθορισμό του ποσού των κεφαλαίων που διατίθενται σε κάθε σχολείο βάσει

²³⁸ Εθνικό Ινστιτούτο Εκπαίδευσης (Národní ústav pro vzdělávání - NUV): <http://www.nuv.cz/our-work/framework>

των άρθρων 160 έως 162 του διατάγματος εκπαίδευσης 82/2015 (Education Act 82/2015 Coll).

Κάθε σχολική μονάδα λοιπόν πρέπει να εκπονήσει το δικό της σχολικό πρόγραμμα σπουδών, το οποίο πρέπει να είναι σε αρμονία και συμφωνία με το αντίστοιχο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Πλαισίου.

Σχετικά με την διοικητική δομή και τις αρμοδιότητες ανά επίπεδο στο Τσεχικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι ως εξής:

Το Υπουργείο Παιδείας, Νεολαίας και Αθλητισμού, ως φορέας υπεύθυνος για την κρατική διοίκηση στον τομέα της εκπαίδευσης:

- Είναι υπεύθυνο για τη σχεδίαση και την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Χορηγεί οικονομικούς πόρους από τον κρατικό προϋπολογισμό.
- Καθορίζει τις απαιτήσεις όσον αφορά τα προσόντα και τις συνθήκες εργασίας των εκπαιδευτικών.
- Καθορίζει το γενικό περιεχόμενο της εκπαίδευσης από το προσχολικό έως το δευτεροβάθμιο επίπεδο.
- Εγκρίνει τα εκπαιδευτικά προγράμματα των τριτοβάθμιων επαγγελματικών σχολών.

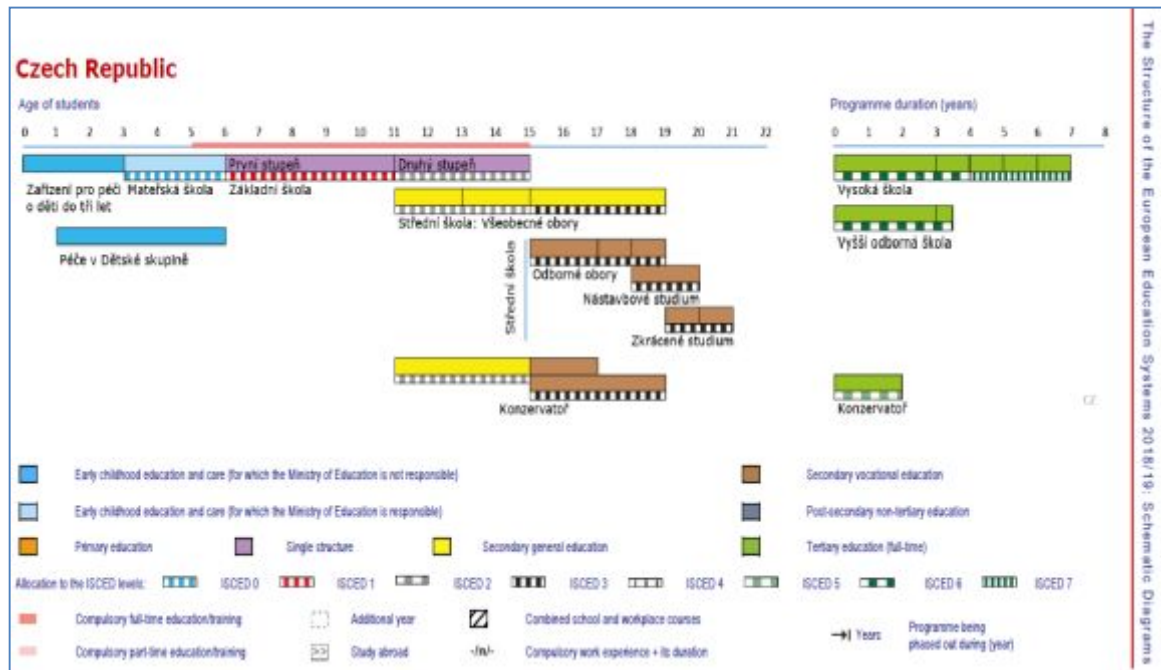
Οι Περιφέρειες έχουν ως βασική αρμοδιότητα την ίδρυση και διαχείριση σχολείων της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 3), μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 4 και ISCED 5) και τριτοβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης (ISCED 6).

Οι Δήμοι είναι υπεύθυνοι για την εξασφάλιση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, την δημιουργία και την διαχείριση νηπιαγωγείων (ISCED 0) και βασικών σχολείων (ISCED 1, ISCED 2).

Παιδική εκπαίδευση και φροντίδα - Early Childhood Education and Care (ECEC) και προσχολική εκπαίδευση

Η παιδική φροντίδα για παιδιά κάτω των 3 ετών είναι εκτός εκπαιδευτικού συστήματος και είναι αρμοδιότητα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Από το 1950 στην Τσεχία, λειτουργούσαν βρεφονηπιακοί σταθμοί (*jesle*) υπό την εποπτεία των Δήμων, οι οποίοι διέθεταν περιορισμένες θέσεις και περισσότερο στις μεγάλες πόλεις. Η λειτουργία τους καταργήθηκε νομοθετικά από το 2013²³⁹. Σε αντικατάσταση της δομής, γίνονται δεκτά τα παιδιά από την ηλικία των 2 ετών σε νηπιαγωγεία και παράλληλα δίνονται άδειες σε ιδιώτες αλλά και σε δημοτικές επιχειρήσεις για την λειτουργία παιδικών σταθμών και ασκείται μια γενναία επιδοματική πολιτική στους γονείς παιδιών μέχρι της ηλικίας των 4 ετών.

²³⁹ Δίκτυο Ευρυδίκη: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-programmes-children-under-2-3-years-9_en

Γράφημα 2.24: Η δομή του Τσεχικού εκπαιδευτικού συστήματος

Πηγή: The Structure of the European Schematic Diagrams Eurydice – Facts and Figures Education Systems 2018/19

Τα νηπιαγωγεία (*mateřské školy*), αφορούν κανονικά παιδιά από 3 ετών και πάνω, αλλά από το 2017 γίνονται δεκτά εφόσον υπάρχουν θέσεις και τα παιδιά από 2 ετών. Από το 2005 το Τσεχικό κράτος εγγυάται και είναι υποχρεωμένο να παρέχει εφόσον ζητηθεί από τους γονείς προσχολική αγωγή από την ηλικία των 5 ετών, ενώ το δικαίωμα επεκτάθηκε και για τα παιδιά των 4 ετών από στο σχολικό έτος 2017/2018 και ακόμη και για τα παιδιά των 3 ετών από το σχολικό έτος 2018/2019. Το σχολικό έτος 2017/2018 παρακολούθησαν το νηπιαγωγείο το 82,1% των παιδιών ηλικίας 3 ετών, το 91,5% των παιδιών ηλικίας 4 ετών και το 95,2% των παιδιών ηλικίας 5 ετών.

Από το σχολικό έτος 2017/2018 έγινε **υποχρεωτική** η παρακολούθηση του νηπιαγωγείου για τα παιδιά 5 ετών (όσα κλείνουν τα 5 χρόνια έως τις 31 Αυγούστου, δηλαδή ένα χρόνο πριν την σχολική εκπαίδευση) και παρέχεται δωρεάν με ευθύνη των Δήμων .

Κάθε νηπιαγωγείο είναι υποχρεωμένο να εκπονήσει σχολικό πρόγραμμα σπουδών, σύμφωνα με το αντίστοιχο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Πλαισίου.

Αξιόλογες είναι και οι εναλλακτικές μορφές προσχολικής εκπαίδευσης που αναπτύχθηκαν στη Τσεχία και αφορούν ιδρύματα είτε θρησκευτικών είτε παιδαγωγικών πεποιθήσεων (πχ Waldorf, Montessori) αλλά και διάφορα άλλα όπως:

✓ Το διεθνές Step by Step (*Začít spolu*), Μια προσέγγιση χωρίς κοινωνικούς, εθνικιστικούς ή πολιτισμικούς αποκλεισμούς. Το σχολικό έτος 2017/2018 περισσότερα από 100 νηπιαγωγεία και 80 βασικά σχολεία (*Základní školy*) λειτουργούσαν βάσει αυτού του προγράμματος.

✓ Επίσης, το διεθνές πρόγραμμα των Σχολείων Προώθησης της Υγείας με το υγιές πρόγραμμα νηπιακής εκπαίδευσης (Zdravá mateřská škola), το οποίο προωθεί την λεγόμενη ολιστική αντίληψη της υγείας που αντιστοιχεί στην έννοια που αποδίδει η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.). Το σχολικό έτος 2017/2018 περίπου 300 σχολεία λειτουργούσαν με αυτό το πρόγραμμα τα οποία εποπτεύονται από το Εθνικό Ινστιτούτο Δημόσιας Υγείας.

Εικόνα 2.99: Η ιστοσελίδα των σχολείων Προώθησης της Υγείας²⁴⁰

Τα δασικά (*lesní školky*) ή τα φυσικά ή οικολογικά (*eko školky*) νηπιαγωγεία είναι εγκαταστάσεις που αντιπροσωπεύουν μια συγκεκριμένη θεσμική εναλλακτική λύση στη φροντίδα των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Η ιδέα αυτών των σχολείων προέρχεται από τη Σκανδιναβία (Νορβηγία, Σουηδία, Δανία), όπου υπάρχουν από το 1950, αλλά και από τη Γερμανία (Εθνικό Ινστιτούτο Εκπαίδευσης: <http://www.nuv.cz/t/predskolni-vzdelavani>). Η εστίαση της προσχολικής εκπαίδευσης στην οικολογία είναι μια ανερχόμενη τάση. Τα σχολεία αυτά δίνουν έμφαση στην εκπαίδευση και ανατροφή των παιδιών σε εξωτερικούς χώρους, με ελάχιστες εγκαταστάσεις. Από το σχολικό έτος 2016/2017, τα δασικά νηπιαγωγεία που πληρούν τις προϋποθέσεις έγιναν επίσημος διακριτός τύπος νηπιαγωγείου. Οι περισσότερες προϋποθέσεις λειτουργίας τους (περιεχόμενο της εκπαίδευσης, διαχείριση και χρηματοδότηση, προσόντα των εκπαιδευτικών) είναι οι ίδιες όπως για τα κανονικά νηπιαγωγεία. Ωστόσο, ισχύουν πιο χαλαρές προϋποθέσεις σε θέματα

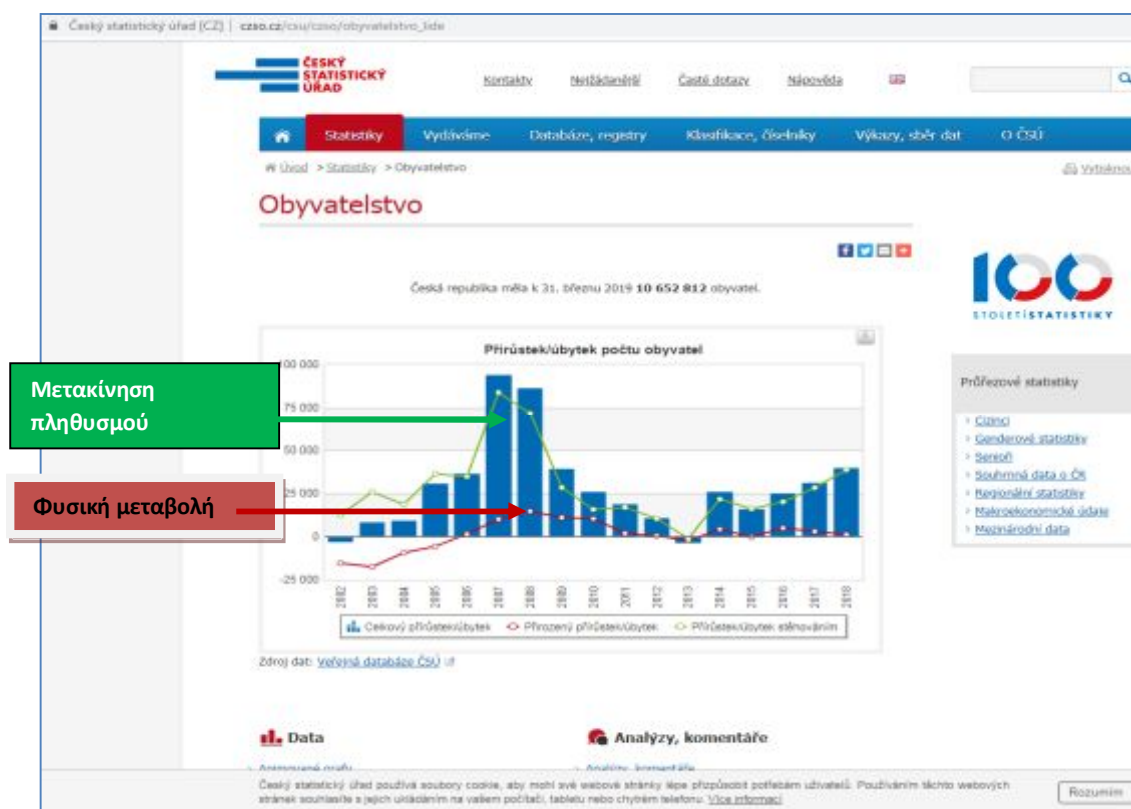
²⁴⁰ Σχολεία Προώθησης της Υγείας: <http://www.szu.cz/program-skola-podporujici-zdravi>

υγιεινής. Αντίθετα, προβλέπεται μικρότερος αριθμός παιδιών ανά τμήμα και ανά εκπαιδευτικό όπως και μικρότερο ωράριο εκπαίδευσης²⁴¹.

Η προσχολική εκπαίδευση προβλέπει δίδακτρα το ύψος των οποίων καθορίζεται με διάταγμα.

Υποχρεωτική εκπαίδευση (Πρωτοβάθμια και κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση)

Η υποχρεωτική εκπαίδευση ξεκινά για τους Τσέχους μαθητές στην ηλικία των έξι ετών και διαρκεί εννέα έτη. Παρέχεται στο Δημοτικό ή Βασικό σχολείο (Základní škola) που διακρίνεται στο πρώτο στάδιο (první stupen -πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ISCED 1) για πέντε έτη και στο δεύτερο στάδιο (Druhý stupen, κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευσης ISCED 2) για άλλα τέσσερα έτη.

Γράφημα 2.25: Οι ετήσιες αυξομειώσεις του πληθυσμού

Οι Δήμοι είναι υπεύθυνοι για τη λειτουργία των σχολείων και αυτής της βαθμίδας (ISCED 1 και ISCED 2). Ο κάθε Δήμος είναι υπεύθυνος να καλύπτει τους δημότες του στην παροχή της βασικής εκπαίδευσης. Οι μαθητές μετακινούνται με έξοδα της Περιφέρειας αν το σχολείο απέχει πάνω από 4 χιλιόμετρα από την κατοικία τους. Τα τελευταία χρόνια, λόγω των αυξομειώσεων του πληθυσμού στις μικρές ηλικίες, δημιουργήθηκε πρόβλημα διαχείρισης των σχολείων βασικής εκπαίδευσης, γιατί

²⁴¹ Δίκτυο Ευρωδίκη: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisational-variations-and-alternative-structures-early-childhood-education-and-care-21_en

παρατηρήθηκαν αυξομειώσεις μαθητικού πληθυσμού της ίδιας ηλικίας έως και 100.000 μαθητών σε βάθος πενταετίας, όπως φαίνεται στο παραπάνω γράφημα της Τσεχικής στατιστικής υπηρεσίας²⁴². Σε συνδυασμό με το πλήθος των Δήμων της Τσεχίας (περίπου 6.000) δημιουργήθηκαν πολλά μικρά σχολεία με αποτέλεσμα το ένα στα τρία σχεδόν βασικά σχολεία (28,8%) να έχει λιγότερους από 50 μαθητές. Έτσι δημιουργήθηκε ένα μικτό σύστημα, με βάση το οποίο αρκετά σχολεία λειτουργούσαν τάξεις μόνο του πρώτου σταδίου και προκαλούσαν συγχώνευση τάξεων στο δεύτερο στάδιο.

Ο αριθμός μαθητών ανά τμήμα είναι από 15 έως 30, ενώ στα σχολεία βασικής εκπαίδευσης που λειτουργεί μόνο το πρώτο στάδιο ο ελάχιστος αριθμός μαθητών μπορεί να κατέβει στους 10. Στα σχολεία πρώτου σταδίου σε κάθε τάξη διδάσκει ένας βασικός δάσκαλος, ενώ στα σχολεία δεύτερου σταδίου διδάσκουν διαφορετικοί καθηγητές ανά μάθημα. Το σχολικό έτος ξεκινά 1^η Σεπτεμβρίου και ολοκληρώνεται 31 Αύγουστου, ενώ το διδακτικό έτος ξεκινά 1^η Σεπτεμβρίου και ολοκληρώνεται στις 30 Ιουνίου κάθε χρόνου. Κάθε διδακτικό έτος διαιρείται σε δύο εξάμηνα με το 1^ο να διαρκεί από τον Σεπτέμβριο έως και τον Ιανουάριο και το 2^ο να διαρκεί από τον Φεβρουάριο έως και τον Ιούνιο.

Οι αργίες καθορίζονται κάθε χρόνο με Υπουργική Απόφαση. Για παράδειγμα για το επερχόμενο σχολικό έτος 2019- 2020 σύμφωνα με την MSMT-2939 / 2018-3 Υ.Α. της 19/2/2018 καθορίζεται ότι:

- Το διδακτικό έτος θα ξεκινήσει στην πρωτοβάθμια και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση τη Δευτέρα 2 Σεπτεμβρίου 2019 . Τα μαθήματα θα ολοκληρωθούν κατά το πρώτο εξάμηνο του έτους την Πέμπτη 30 Ιανουαρίου 2020 . Η σχολική περίοδος στο δεύτερο εξάμηνο θα λήξει την Τρίτη 30 Ιουνίου 2020.
- Οι φθινοπωρινές αργίες ορίζονται την Τρίτη 29 Οκτωβρίου και την Τετάρτη 30 Οκτωβρίου 2019 .
- Οι Χριστουγεννιάτικες αργίες θα ξεκινήσουν τη Δευτέρα 23 Δεκεμβρίου 2019 και θα λήξουν την Παρασκευή 3 Ιανουαρίου 2020. Τα μαθήματα θα ξεκινήσουν τη Δευτέρα, 6 Ιανουαρίου 2020.
- Οι ενδιάμεσες διακοπές ορίζονται την Παρασκευή 31 Ιανουαρίου 2020.
- Οι ανοιξιάτικες διακοπές μιας εβδομάδας καθορίζονται ανάλογα με την έδρα του σχολείου ως εξής:

Πίνακας 2.68: Ανοιξιάτικες διακοπές σχολείων στην Τσεχία

Ημερομηνίες διακοπών άνοιξης	Περιοχή
3/2/2020 – 9/2/2020	Mladá Boleslav, Příbram, Tábor, Prachatice, Strakonice, Ústí nad Labem,

²⁴² Τσεχική Στατιστική Υπηρεσία: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_lide

	Chomutov, Most, Jičín, Rychnov nad Kněžnou, Olomouc, Šumperk, Opava, Jeseník
10/2/2020 – 16/2/2020	Benešov, Beroun, Rokycany, České Budějovice, Český Krumlov, Klatovy, Trutnov, Pardubice, Chrudim, Svitavy, Ústí nad Orlicí, Ostrava-město, Prostějov
17/2/2020 – 23/2/2020	Praha 1 až 5, Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov, Znojmo, Domažlice, Tachov, Louny, Karviná
24/2/2020 – 1/3/2020	Praha 6 až 10, Cheb, Karlovy Vary, Sokolov, Nymburk, Jindřichův Hradec, Litoměřice, Děčín, Přerov, Frýdek-Místek
2/3/2020 – 8/3/2020	Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín, Zlín, Praha-východ, Praha-západ, Mělník, Rakovník, Plzeň-město, Plzeň-sever, Plzeň-jih, Hradec Králové, Teplice, Nový Jičín
9/3/2020 – 15/3/2020	Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec, Semily, Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč, Žďár nad Sázavou, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Písek, Náchod, Bruntál

- Διακοπές Πάσχα ορίζονται από την Πέμπτη, 9 Απριλίου 2020 έως και Παρασκευή, 10 Απριλίου 2020 (αργία σύμφωνα με τον νόμο αριθ. 245/2000 Coll.). Οι καλοκαιρινές διακοπές θα διαρκέσουν από την Τετάρτη 1 Ιουλίου 2020 έως τη Δευτέρα 31 Αυγούστου 2020. Η διδακτική περίοδος για το σχολικό έτος 2020/2021 θα αρχίσει την Τρίτη 1η Σεπτεμβρίου 2020.

Ing. Robert Plaga, Ph.D. v. r. ministr školství, mládeže a tělovýchovy

Με απόφαση του Διευθυντή του σχολείου, μπορεί το σχολείο να παραμείνει κλειστό για σοβαρούς λόγους έως και 5 ημέρες ανά έτος.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω το κάθε σχολείο πρέπει να εκπονήσει το δικό του Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα σε συμφωνία με το αντίστοιχο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Πλαισίου της βαθμίδας του. Έτσι στο πεδίο του αριθμού των εβδομαδιαίων ωρών διδασκαλίας ανά τάξη, το κάθε βασικό σχολείο των εννέα τάξεων, πρέπει να κινηθεί στα πλαίσια του πίνακα 2.69 όπως φαίνεται παρακάτω²⁴³

²⁴³ Δίκτυο Ευρυδίκη: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-single-structure-education-7_en

Πίνακας 2.69: Εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας ανά τάξη σε σχολεία της Τσεχίας

Τάξη	1 ^η	2 ^η	3 ^η	4 ^η	5 ^η	6 ^η	7 ^η	8 ^η	9 ^η
Ωρες / Εβδομάδα	18-22	18-22	22-26	22-26	22-26	28-30	28-30	30-32	30-32

Η διδακτική εβδομάδα στην Τσεχία είναι 5 ημερών και το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα μαθημάτων αποφασίζεται εντός νομοθετικών πλαισίων από τον διευθυντή του σχολείου. Η διδακτική ώρα είναι 45 λεπτά. Η ώρα έναρξης του διδακτικού προγράμματος είναι συνήθως στις 08:00, αλλά ο διευθυντής μπορεί να την τροποποιήσει, όχι όμως πριν τις 07:00. Ο διευθυντής καθορίζει και την ώρα λήξης των μαθημάτων, όχι όμως μετά τις 17:00. Τα διαλλείματα είναι 10 λεπτών αλλά ένα από αυτά πρέπει να είναι 15 λεπτών. Τα μαθήματα χωρίζονται σε πρωινή και απογευματινή ζώνη αλλά μεταξύ τους μεσολαβεί ένα διάλειμα 50 λεπτών για παροχή γεύματος στους μαθητές.

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Πλαισίου για τα σχολεία βασικής εκπαίδευσης, ορίζει ένα συνολικό αριθμό ωρών υποχρεωτικής διδασκαλίας ανά τομέα μαθημάτων (είναι συνολικά εννέα οι τομείς) και ανά μάθημα του τομέα. Στη συνέχεια είναι θέμα του κάθε σχολείου (και περισσότερο του διευθυντή του) να εκπονήσει ένα πρόγραμμα που θα κατανείμει ορθολογικά αυτές τις διδασκαλίες, εκπληρώνοντας και τους ποσοτικούς αλλά και τους ποιοτικούς στόχους του Εθνικού Προγράμματος.

Οι ποιοτικοί στόχοι του προγράμματος σπουδών, συνοψίζονται στους παρακάτω:

- ✓ Να αποκτήσουν οι μαθητές στρατηγικές μάθησης και να παρακινηθούν για τη διάβιου μάθηση.
- ✓ Να αποκτήσουν δημιουργική σκέψη και ικανότητα λογικής επίλυσης προβλημάτων.
- ✓ Να αποκτήσουν εξωστρέφεια, ικανότητες συνεργασίας και σεβασμού του έργου και των επιτυχιών τόσο των δικών τους όσο και των άλλων.
- ✓ Να συμπεριφέρονται ως ανεξάρτητες, ελεύθερες και υπεύθυνες προσωπικότητες, να διεκδικούν τα δικαιώματά τους και να εκπληρώνουν τα καθήκοντά τους.
- ✓ Να εκφράζουν θετικά συναισθήματα στους τρόπους, τη συμπεριφορά και τη ζωή τους μέσα από καταστάσεις ζωής, να αναπτύξουν τις ευαίσθητες σχέσεις τους με τους ανθρώπους, το περιβάλλον και τη φύση.
- ✓ Να προστατεύουν ενεργά τη σωματική, ψυχική και κοινωνική τους υγεία και να είναι υπεύθυνοι για αυτές.
- ✓ Να επιδεικνύουν ανοχή και σεβασμό προς τους άλλους ανθρώπους, τους πολιτισμούς και τις πνευματικές τους αξίες, και να ζουν αρμονικά μαζί με άλλους.
- ✓ Να αναπτύξουν τις ικανότητές τους σύμφωνα με τις πραγματικές δυνατότητες και να τις χρησιμοποιήσουν μαζί με τις αποκτηθείσες γνώσεις και δεξιότητες στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη ζωή τους και τον επαγγελματικό προσανατολισμό τους.

Ενώ οι ποσοτικοί στόχοι του προγράμματος σπουδών φαίνονται στον πίνακα 2.70 που ακολουθεί.

Πίνακας 2.70: Ποσοτικοί στόχοι υποχρεωτικών ωρών διδασκαλίας

Εκπαιδευτικοί τομείς	Μαθήματα	Ελάχιστος αριθμός ωρών	
		1ο στάδιο	2ο στάδιο
		έτη 1-5	έτη 6-9
Γλωσσική επικοινωνία	Τσεχική γλώσσα και λογοτεχνία	35	15
	Ξένη γλώσσα	9	12
	Δεύτερη ξένη γλώσσα	-	6 2
Μαθηματικά και εφαρμογές		20	15
Τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνίας		1	1
Οι άνθρωποι και ο κόσμος τους		12	-
Άνθρωποι και κοινωνία	Ιστορία		
	Εκπαίδευση για την ιθαγένεια	-	11
Οι άνθρωποι και η φύση	Φυσική		
	Χημεία		
	Βιολογία	-	21
	Γεωγραφία		
Τέχνη και πολιτισμός	ΜΟΥΣΙΚΗ		
	Καλές τέχνες	12	10
Άνθρωποι και υγεία	Αγωγή υγείας	-	10
	Φυσική αγωγή	10	
Οι άνθρωποι και ο κόσμος της εργασίας		5	3
Διατομεακά θέματα		*	*
Ευέλικτη ζώνη		16	18
Συνολικός υποχρεωτικός αριθμός ωρών		118	122

Οι ώρες της ευέλικτης ζώνης είναι στην ευθύνη του διευθυντή να τις χρησιμοποιήσει κατά την εκτίμησή του σε μαθήματα που εκτιμά ότι χρειάζεται στο σχολείο (πχ για τα Διατομεακά θέματα ή την Φυσική Αγωγή για μαθήματα κολύμβησης, ή για στήριξη ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, ή εισαγωγή επιπλέον μαθημάτων ή συνδυασμό αυτών).

* Επιλογή από τον διευθυντή θεμάτων από τα πεδία: Εκπαίδευση και Δημοκρατία, Εκπαίδευση και Ευρώπη, Πολυπολιτισμική Εκπαίδευση, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.

Μάθημα Θρησκευτικών μπορεί να ενσωματωθεί στο ωρολόγιο πρόγραμμα, εφόσον το ζητήσουν επτά τουλάχιστον μαθητές της ίδιας τάξης.

Οι μαθητές αξιολογούνται συνεχώς τόσο στο θέμα των επιδόσεών τους όσο και σε θέματα συμπεριφοράς. Ο διευθυντής του σχολείου αποφασίζει και ρυθμίζει θέματα αξιολόγησης. Η αξιολόγηση είναι αριθμητική αλλά συνήθως συμπληρώνεται και με λεκτική.

Η αριθμητική κλίμακα για την **αξιολόγηση μαθημάτων** είναι από το 1 έως το 5 ως εξής:

1 : Εξαιρετικά,

2 : Πολύ καλά

3 : Καλά

4 : Ικανοποιητικά

5 : Μη ικανοποιητικά

Η αριθμητική κλίμακα για την αξιολόγηση **συμπεριφοράς** είναι από το 1 έως το 3 ως εξής:

Η συμπεριφορά των μαθητών εκτιμάται ως εξής:

1 : Πολύ καλή

2 : Ικανοποιητική

3 : Μη ικανοποιητική

Από το σχολικό έτος 2017/2018 αντιμετωπίζονται πιο αυστηρά τα φαινόμενα σχολικού εκφοβισμού και γενικότερα οι παραβατικές συμπεριφορές των μαθητών, οι οποίες όταν ξεπεράσουν τα επιτρεπτά όρια δίνουν το δικαίωμα στον διευθυντή του σχολείου να αποβάλλει μαθητή από αυτό.

Στο τέλος κάθε έτους, προβλέπεται η σύνταξη ατομικής έκθεσης προόδου για κάθε μαθητή, η οποία τον κατατάσσει σε μία από τις παρακάτω τέσσερις κατηγορίες:

- **«Διακρίθηκε»**, αν όλοι οι βαθμοί ήταν καλύτεροι από «2» (πολύ καλά), ο μέσος όρος δεν είναι μεγαλύτερος από 1,5 και η συμπεριφορά εκτιμάται ως «1» (πολύ καλή).

- **«Πέρασε»** εάν σε κανένα μάθημα δεν βγήκε μέσος όρος «5» (μη ικανοποιητικά).

- **«Απέτυχε»** εάν έστω σε ένα μάθημα βγήκε μέσος όρος «5» (μη ικανοποιητικά).

- **«Δεν αξιολογήθηκε»**, αν για κάποιο λόγο δεν έγινε η αξιολόγηση του μαθητή σε κάποιο μάθημα.

Μαθητής που χαρακτηρίζεται στην κλίμακα «Απέτυχε» επαναλαμβάνει το έτος. Χαρισματικοί μαθητές, έπειτα από συναίνεση των γονέων τους και με απόφαση του διευθυντή του σχολείου, μπορούν να υπερπηδήσουν έτος.

Οι μαθητές οι οποίοι **δεν επιτυγχάνουν** επιτυχή έκθεση στη βασική εκπαίδευση (Základní vzdělání) μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε σχολές

επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης τους σε **Πρακτικά σχολεία (praktické školy) ή Επαγγελματικές σχολές (odborné učiliště)**. Υπάρχουν και οι βασικές σχολές τέχνης (základní umělecké školy), οι οποίες παρέχουν βασική εκπαίδευση σε μεμονωμένους τομείς της τέχνης, δεν παρέχουν πιστοποιητικό βασικής εκπαίδευσης αλλά στοιχειώδους (základní vzdělání).

Ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Οι επιλογές των Τσέχων μαθητών που τελειώνουν την βασική εκπαίδευση είναι να παρακολουθήσουν σπουδές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Středoškolské vzdělání) σε ένα από τα παρακάτω²⁴⁴ είδη σχολείων, όπως αυτά έχουν κατηγοριοποιηθεί στο Τσεχικό εκπαιδευτικό σύστημα.

✓ **Δευτεροβάθμια γενική εκπαίδευση (Všeobecné obory)**. Τα σχολεία αυτά είναι της Πλήρους Δευτεροβάθμιας Γενικής Εκπαίδευσης – Γυμνάσια (Úplně střední všeobecné vzdělání - na gymnáziu) τα οποία παρέχουν αποκλειστικά Γενική εκπαίδευση, μη Επαγγελματική, και χαρακτηρίζονται ως κατηγορίας **K**. Οι απόφοιτοι τους λαμβάνουν απολυτήριο με βασικό σκοπό την προετοιμασία τους για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η διάρκεια σπουδών για τους απόφοιτους της βασικής εκπαίδευσης (απόφοιτους 9^{ης} τάξης) είναι 4 χρόνια (ηλικία μαθητών 15-19 ετών). Στην Τσεχία υπάρχουν όμως και σχολεία που δέχονται απόφοιτους της 5^{ης} και 7^{ης} τάξης των σχολείων βασικής εκπαίδευσης, οπότε φοιτούν αντίστοιχα 8 και 6 χρόνια (γράφημα 2.24 - δομή Τσεχικού εκπαιδευτικού συστήματος). Ανήκουν στην κατηγορία ISCED 344.

- **Δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση (Odborné obory)**. Στην Τσεχία η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (E.E.K.) είναι πολύ δημοφιλής και το ποσοστό των Τσέχων μαθητών που την ακολουθούν είναι το υψηλότερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση (περίπου 78%). Υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία τύπων σχολείων της αρκετά εκ των οποίων έχουν εκπαιδευτική συνέχεια, συνδέονται μεταξύ τους και παρέχουν μορφές επαγγελματικής εκπαίδευσης σε 279 ειδικότητες σε ένα κωδικοποιημένο σχετικά πολύπλοκο σύστημα. Συνοπτικά υπάρχουν²⁴⁵:

✓ **Επαγγελματικά σχολεία κατηγορίας M**, με απολυτήριο GCSE (General Certificate of Secondary Education), χωρίς Μαθητεία (πχ για ειδικότητα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών κωδ. 26-41-M/01). Είναι τετραετούς φοίτησης για απόφοιτους βασικής εκπαίδευσης (9^{ης} τάξης). Χορηγούν επαγγελματικό δίπλωμα και απολυτήριο και οδηγούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ανήκουν στην κατηγορία ISCED 354.

²⁴⁴ Πληροφόρηση εκπαιδευτικών διαδρομών (Δευτεροβάθμια εκπαίδευση)

<https://www.infoabsolvent.cz/Obory/1/12-13-14-15?Kraj=CZ011&NastavKraj=True#filtrForm>

²⁴⁵ Εθνικό Ινστιτούτο Εκπαίδευσης: <http://www.nuv.cz/t/stredni-vzdelavani>

Εικόνα 2.100: Εθνικό Ινστιτούτο Εκπαίδευσης - Κέντρο Προσανατολισμού Καριέρας. Διαδραστικό σύστημα πληροφόρησης ISA. Η σελίδα πληροφόρησης εκπαιδευτικών διαδρομών (Σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης).

Στην αναζήτηση σχολείων όπως απεικονίζεται στην εικόνα 2.100 για σχολεία κατηγορίας K (Δευτεροβάθμιας Γενικής Εκπαίδευσης - Úplně střední všeobecné vzdělání - na gymnáziu), σε πρωινό ωράριο 5νθήμερης διδακτικής εβδομάδας (Denní), Δημόσιο (Veřejné) στη Περιφέρεια Πράγας (Hlavní město Praha) επιστρέφει 79 σχολεία, μεταξύ των οποίων και αθλητικά και δίγλωσσα, όπως φαίνεται στην εικόνα 2.101 παρακάτω.

79 σχολεία με τα δοθέντα κριτήρια εκ των οποίων:

- 4ετή (μετά την 9^η τάξη)
- 6ετή (μετά την 7^η τάξη)
- 8ετή (μετά την 5^η τάξη)
- Αθλητικά
- Δίγλωσσα

Εικόνα 2.101: Τα αποτελέσματα αναζήτησης σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Πράγα

Εικόνα 2.101: Τα αποτελέσματα αναζήτησης σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Πράγα

✓ **Επαγγελματικά σχολεία κατηγορίας L** με απολυτήριο GCSE (General Certificate of Secondary Education), και με κατάρτιση υπό μορφή Πρακτικής Άσκησης (πχ για ειδικότητα Υπηρεσιών Ευεξίας κωδ. 69-41-L/01). Μεγάλο μέρος του προγράμματος σπουδών τους αφορά πρακτική άσκηση. Είναι και αυτά τετραετούς φοίτησης, απευθύνονται σε απόφοιτους βασικής εκπαίδευσης (9^{ης} τάξης). Χορηγούν επαγγελματικό δίπλωμα και απολυτήριο και οδηγούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ανήκουν στην κατηγορία ISCED 354.

Τα δύο αυτά μοντέλα σχολείων της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (κατηγορίες M και L), είναι και τα μόνα που δίνουν απολυτήριο (GCSE) και οδηγούν άμεσα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

- **Επαγγελματικά σχολεία μαθητείας κατηγορίας H** (πχ για την ειδικότητα Μηχανικός αυτοκινήτων κωδ. 23-68-H/01 ή Πωλητής κωδ. 66-51-H/01). Αυτά τα επαγγελματικά σχολεία λειτουργούν με το σύστημα διττής εκπαίδευσης (εκπαίδευση στο σχολείο και ταυτόχρονη εργασία στο αντικείμενο σπουδών), οδηγούν σε απόκτηση Επαγγελματικού Πιστοποιητικού Μαθητείας, όχι απολυτηρίου, οπότε και δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής στην διαδικασία εισόδου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αν επιθυμούν κάτι τέτοιο, οι απόφοιτοι αυτών των σχολών μπορούν να παρακολουθήσουν αντίστοιχο πρόγραμμα σπουδών σε Σχολές Επέκτασης Μελέτης (Nástanbové studium) και στη συνέχεια να κατευθυνθούν στη διαδικασία εισαγωγής στη τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ανήκουν στην κατηγορία ISCED 353.

- **Επαγγελματικά σχολεία μαθητείας κατηγορίας E** (πχ ειδικότητα Κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης κωδ. 31-57-E/01 διετούς διάρκειας ή Υπηρεσίες εστίασης και διαμονής κωδ. 65-51-E/01, επίσης διετούς διάρκειας). Είναι επίσης σχολεία διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης, ειδικοτήτων χαμηλών απαιτήσεων, συνήθως διετούς διάρκειας, αλλά μερικές ειδικότητες είναι τριετούς διάρκειας. Οδηγούν σε απόκτηση Επαγγελματικού Πιστοποιητικού Μαθητείας, όχι απολυτηρίου και δεν οδηγούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ανήκουν στην κατηγορία ISCED 253.
- **Επαγγελματικά σχολεία κατηγορίας J** (πχ ειδικότητα νοσηλευτικών υπηρεσιών κωδ. 75-41-J/01). Τα σχολεία αυτά είναι διετούς διάρκειας, δεν χορηγούν ούτε πτυχίο ούτε πιστοποιητικό μαθητείας, απλά οι απόφοιτοι υποβάλλονται σε μια τελική εξέταση και λαμβάνουν βεβαίωση σπουδών. Ανήκουν στην κατηγορία ISCED 253
- Υπάρχουν ακόμη τα **σχολεία κατηγορίας C**, τα οποία δεν ανήκουν στην Επαγγελματική εκπαίδευση, είναι μονοετή ή διετή **Πρακτικά σχολεία**, απευθύνονται σε μαθητές με ελαφρές μορφές αναπηρίας και στοχεύουν στην απόκτηση από τους μαθητές τους απλών δεξιοτήτων ζωής.
- Τα **Ωδεία (Konzervatoř)** είναι διαδεδομένη κατηγορία δευτεροβάθμιων σχολείων στην Τσεχία και κωδικοποιούνται στη **κατηγορία P**. Η φοίτηση στα Ωδεία είναι εξαετής στις τέχνες και εγγράφονται σε αυτές οι απόφοιτοι της 7ης τάξης βασικής εκπαίδευσης ενώ είναι οκταετής η φοίτηση στην ειδικότητα του χορού στην οποία εγγράφονται οι απόφοιτοι της 5ης τάξης βασικής εκπαίδευσης. Οι πτυχιούχοι των ωδείων λαμβάνουν πιστοποιητικό αποφοίτησης και πτυχίο, ως «πιστοποιημένοι ειδικοί». Έχουν δυνατότητα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ανήκουν στην κατηγορία ISCED 354.
- **Επαγγελματικά σχολεία Πρόσθετης φοίτησης ή φοίτησης Επέκτασης (Nástavbové studium)²⁴⁶**. Χαρακτηρίζονται ως κατηγορία **L/5** (Πλήρης δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση με μαθητεία και αποφοίτηση, παρακολούθηση – Úplné střední odborné vzdělání s vyučením i maturitou - nástavbové studium). Απευθύνονται κυρίως σε απόφοιτους Επαγγελματικών σχολείων Μαθητείας (τριετούς διάρκειας). Υπάρχει συνέχεια ειδικοτήτων, δηλαδή οι απόφοιτοι των τριετών σχολών Μαθητείας σε κάποια ειδικότητα, μπορούν να συνεχίσουν σπουδές σε Επαγγελματικά σχολεία φοίτησης Επέκτασης, μόνο σε αντίστοιχη ή αντίστοιχες ειδικότητες που είναι καθορισμένες νομοθετικά. Η διάρκεια φοίτησης είναι δύο ή τρία χρόνια, ανάλογα με την ειδικότητα και χορηγούν απολυτήριο, άρα και εξασφαλίζουν δικαίωμα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στα σχολεία αυτά μπορούν να εγγραφούν και οι απόφοιτοι του τρίτου έτους των Επαγγελματικών σχολείων ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

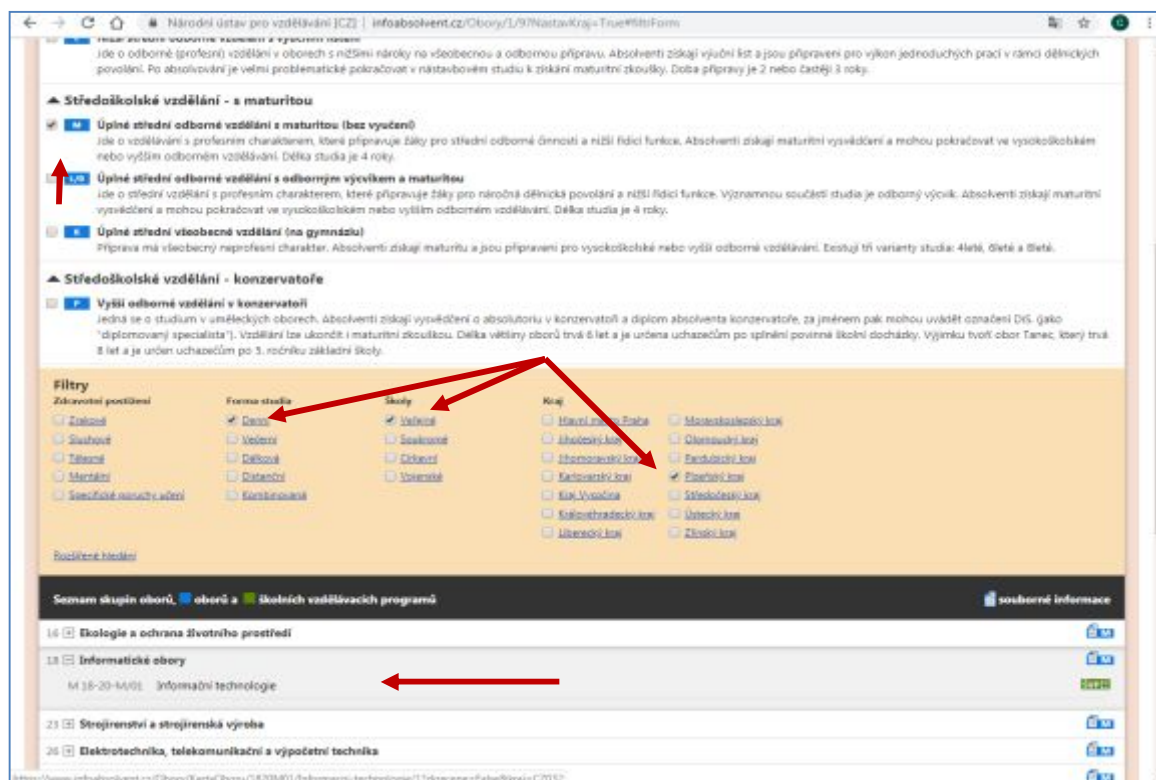
²⁴⁶ Σχολές Μελέτης Επέκτασης :
<https://www.infoabsolvent.cz/Obory/4/11?Kraj=CZ032&NstavKraj=True#filtrForm>

- **Επαγγελματικά σχολεία Σύντομης (ταχύρρυθμης) φοίτησης (Zkrácené studium po maturitě nebo vyučení)**²⁴⁷. Τα σχολεία αυτά διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

✓ **Ταχύρρυθμα** ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **με Πιστοποιητικό Μαθητείας** (Zkrácené studium pro získání středního vzdělání s výučním listem). Είναι κατηγορίας **E,H** και απευθύνονται σε άτομα που ήδη έχουν Πιστοποιητικό Μαθητείας σε κάποια ειδικότητα να αποκτήσουν Πιστοποιητικό Μαθητείας σε άλλη (συναφή) ειδικότητα σε μικρό χρονικό διάστημα αναγνωρίζοντας μαθήματα, γνώσεις και δεξιότητες που έχουν αποκτηθεί. Η διάρκεια σπουδών είναι 1 έως 2 χρόνια.

✓ **Ταχύρρυθμα** ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **με Απολυτήριο** (Zkrácené studium pro získání středního vzdělání s maturitní zkouškou). Είναι κατηγορίας **M,L** και απευθύνονται σε άτομα που έχουν ήδη ολοκληρώσει την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, να αποκτήσουν προσόντα ίδιου επιπέδου αλλά διαφορετικού προσανατολισμού. Η διάρκεια σπουδών είναι 1 έως 2 χρόνια.

Η πληροφόρηση που παρέχεται στην διαδικασία επιλογής είναι ικανοποιητική. Αν για παράδειγμα επιλεγεί η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση κατηγορίας M (με απολυτήριο GCSE (General Certificate of Secondary Education), χωρίς Μαθητεία, όπως φαίνεται στην εικόνα 2.102 και στη συνέχεια ημερήσιο, δημόσιο σχολείο στην περιφέρεια Πίλσεν (Plzeňský kraj) και ο Τομέας Πληροφορικής.

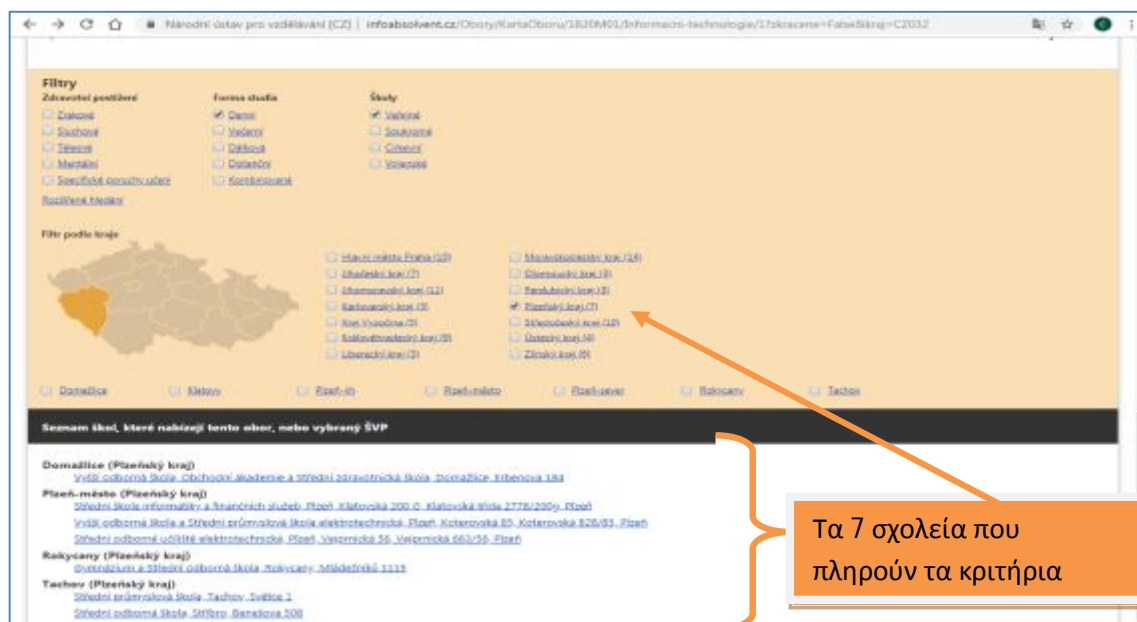

Εικόνα 2.102: Αναζήτηση σχολείου και τομέα και σπουδών (Πληροφορικής) στην Περιφέρεια Πίλσεν²⁴⁸

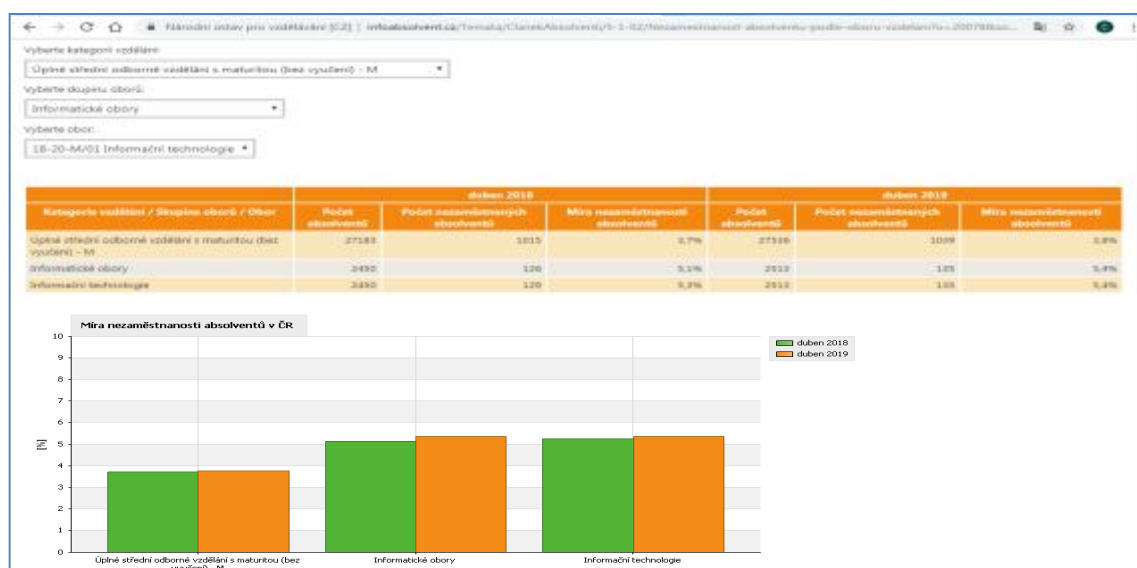
²⁴⁷ Σχολές Ταχύρρυθμης Εκπαίδευσης: <https://www.infoabsolvent.cz/Obory/19#filtr-main>

²⁴⁸ Αναζήτηση στο διαδραστικό σύστημα πληροφόρησης ISA <https://www.infoabsolvent.cz/Obory/1/9?NastavKraj=True#filtrForm>

Το σύστημα επιστρέφει επτά σχολεία όπως φαίνεται παρακάτω στην εικόνα 2.103 που πληρούν τα κριτήρια, με πληροφορίες και για τον Τομέα σπουδών συνολικά αλλά και για το κάθε σχολείο ξεχωριστά. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν και τα πρόσφατα στοιχεία ανεργίας για τον επιλεγμένο κλάδο σπουδών (γράφημα 2.26).

Εικόνα 2.103: Τα σχολεία του Πίλσεν που πληρούν τα κριτήρια²⁴⁹

Γράφημα 2.26: Ποσοστά ανεργίας 2018 και 2019 στις τρεις ειδικότητες Πληροφορικής των αποφοίτων του ίδιου επιπέδου σπουδών (από 3,7% έως 5,4%)²⁵⁰

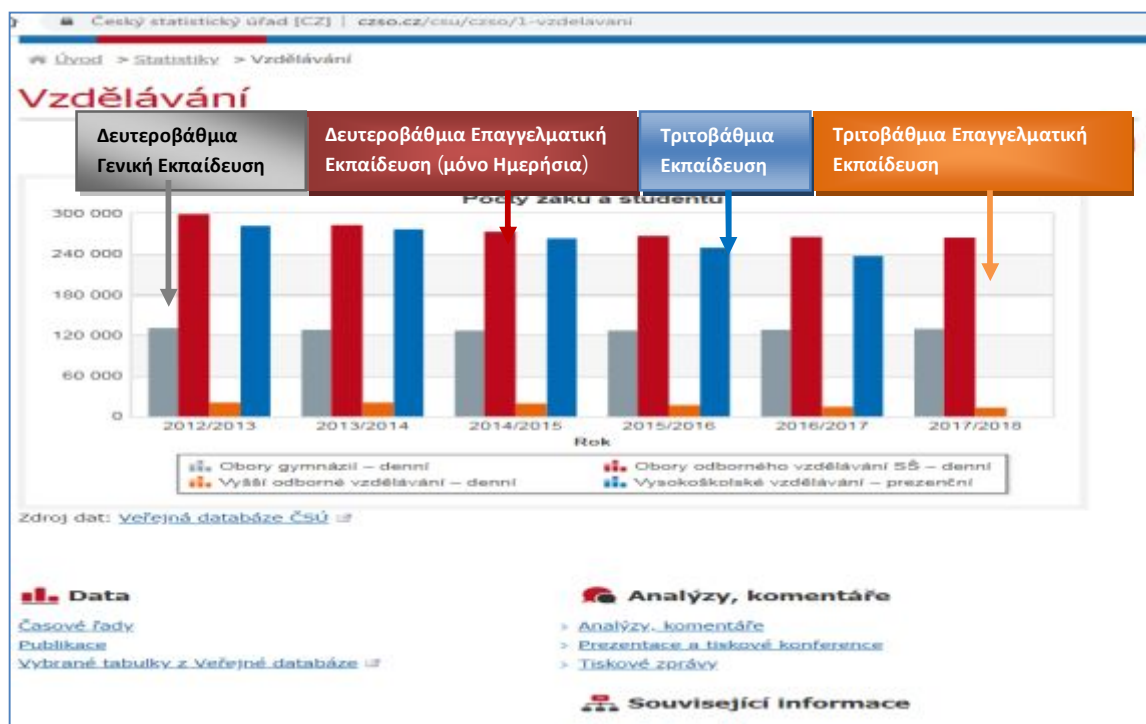
²⁴⁹ <https://www.infoabsolvent.cz/Obory/KartaOboru/1820M01/Informacni-technologie/1?zkracene=False&kraj=CZ032>

²⁵⁰ Εθνικό Ινστιτούτο Εκπαίδευσης - Κέντρο Προσανατολισμού Καριέρας. Διαδραστικό σύστημα πληροφόρησης ISA: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02/Nezamestnanost-absolventu-podle-oboru-vzdelani?o=20078&so=18&kv=3>

Η είσοδος των μαθητών στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δεν είναι μια αυτοματοποιημένη διαδικασία, αλλά γίνεται **κατόπιν αιτήσεων και εξετάσεων**. Αυτό ισχύει για όλα τα είδη σχολείων ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ακόμα και για τα σχολεία Σύντομης φοίτησης και Πρόσθετης φοίτησης. Οι ημερομηνίες αιτήσεων είναι συγκεκριμένες για όλη την Τσεχική επικράτεια (για το 2019 η καταληκτική ημερομηνία ήταν στις 1/3/2019, για όλους τους τύπους σχολείων εκτός των ωδείων και των αθλητικών), όπως και οι ημερομηνίες εξετάσεων (12 έως 17 Απριλίου 2019). Κάθε μαθητής μπορεί να δηλώσει έως δυο σχολεία για τον ίδιο κλάδο σπουδών ή ένα σχολείο για δύο διαφορετικούς κλάδους σπουδών. Ακολουθούν τυποποιημένες εξετάσεις στη Τσεχική γλώσσα και τα Μαθηματικά. Είναι στη διακριτική ευχέρεια του διευθυντή του κάθε σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, να ορίσει επιπλέον σχολικές τοπικές εξετάσεις επιλογής, φροντίζοντας να μην συμπέσουν οι ημερομηνίες με τις κοινές εθνικές εξετάσεις. Οι μαθητές που αποτυγχάνουν να εισαχθούν στο σχολείο ή σχολεία δήλωσης, μπορούν να προσπαθήσουν πάλι στη δεύτερη περίοδο, αφού πρώτα δουν τις εναπομείναντες κενές θέσεις στα σχολεία ενδιαφέροντος τους. Η κάθε μία από τις 14 Περιφέρειες, αναρτά στην ιστοσελίδα της τις κενές θέσεις των σχολείων ευθύνης της, όσες απέμειναν δηλαδή μετά την πρώτη περίοδο εξετάσεων εισαγωγής. Στη δεύτερη περίοδο δεν υπάρχει περιορισμός αριθμού κλάδων ή σχολείων δήλωσης.

Το σχολικό έτος 2016-2017 το 22% των μαθητών επέλεξαν σχολεία γενικής εκπαίδευσης και το 78% των μαθητών σχολεία επαγγελματικής εκπαίδευσης, και πιο συγκεκριμένα το 47% επέλεξε σχολεία επαγγελματικής εκπαίδευσης με παροχή απολυτηρίου, ενώ το 31% επέλεξε σχολεία επαγγελματικής εκπαίδευσης με το σύστημα της μαθητείας²⁵¹.

²⁵¹ Δίκτυο Ευρυδίκη: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/upper-secondary-and-post-secondary-non-tertiary-education-7_en

Γράφημα 2.27: Η κατανομή του μαθητικού δυναμικού τα σχολικά έτη 2012/2013 έως 2017/2018. Πηγή: Τσέχικη Στατιστική Υπηρεσία²⁵²

Το αν θα γίνει δεκτός ένας μαθητής για να φοιτήσει σε σχολείο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι αποτέλεσμα της απόφασης του διευθυντή του σχολείου στο οποίο έχει υποβάλλει αίτηση φοίτησης ο κάθε μαθητής, συνεκτιμώντας τα εξής κριτήρια:

- Τις σχολικές εκθέσεις της προηγούμενης εκπαίδευσης των μαθητών.
- Τα αποτελέσματα των κοινών Τσεχικών εξετάσεων εισαγωγής στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση (συνήθως συμμετέχουν σε ποσοστό 60% της συνολικής βαθμολογίας).
- Τα αποτελέσματα της σχετικής σχολικής εξέτασης εισαγωγής (εάν έχει οριστεί) ή και αντίστοιχης δοκιμασίας επάρκειας και άλλα στοιχεία που καθορίζουν γνώσεις, συμπεριφορές και δεξιότητες των υποψηφίων.

Οι γονείς των υποψηφίων μπορούν να προσβάλλουν τις αρνητικές αποφάσεις των διευθυντών σχολικών μονάδων εντός 3 ημερών από την έκδοση των αποτελεσμάτων. Η έφεση μπορεί να γίνει δεκτή από τον διευθυντή ή μπορεί να απορριφθεί, οπότε διαβιβάζεται στο αρμόδιο Περιφερειακό γραφείο συνοδευόμενη με εισηγητική έκθεση του διευθυντή.

Σε κάθε περίπτωση το κάθε σχολείο με ευθύνη του διευθυντή του εκπονεί το δικό του πρόγραμμα σπουδών που βασίζεται στο αντίστοιχο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Πλαισίου. Για κάθε τομέα σπουδών υπάρχει ένα εθνικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα πλαισίου και το κάθε σχολείο, ανάλογα με τους τομείς που λειτουργεί, εκπονεί και το κατάλληλο σχολικό πρόγραμμα σπουδών.

²⁵² Τσέχικη Στατιστική Υπηρεσία: <https://www.czso.cz/csu/czso/1-vzdelavani>

Για παράδειγμα για ένα σχολείο ανώτερης Γενικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το ωρολόγιο πρόγραμμα με βάση το εθνικό πρόγραμμα πλαισίου είναι όπως φαίνεται στον πίνακα 2.71.

Πίνακας 2.71: Ωρολόγιο πρόγραμμα με βάση το εθνικό πρόγραμμα πλαισίου σε σχολείο ανώτερης Γενικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Τσεχία.

Εκπαιδευτικοί τομείς	Μαθήματα	Συνολικός αριθμός διδακτικών ωρών	
Γλωσσική επικοινωνία	Τσεχική γλώσσα και λογοτεχνία	12	Υποχρεωτικά σε όλες τις τάξεις
	Ξένη γλώσσα 1 ¹⁾	12	Υποχρεωτικά σε κάθε τάξη
	Ξένη γλώσσα 2 ¹⁾	12	Υποχρεωτικά σε κάθε τάξη
Μαθηματικά και εφαρμογές		10	Υποχρεωτικά στις τάξεις 1 έως 3
Οι άνθρωποι και η φύση	Φυσική	36	Υποχρεωτικά στις τάξεις 1 έως 2
	Χημεία		
	Βιολογία		
	Γεωγραφία ²⁾		
	Γεωλογία		
Άνθρωποι και κοινωνία	Πολιτική και κοινωνική επιστήμη		
	Ιστορία		
	Γεωγραφία ²⁾		
Οι άνθρωποι και ο κόσμος της εργασίας		X	Υποχρεωτικά στις τάξεις 1 έως 4 ³⁾
Τέχνη και Πολιτισμός	Μουσική	4 ⁴⁾	Υποχρεωτικά στις τάξεις 1 και 2
	Καλές τέχνες		
Οι άνθρωποι και η υγεία τους	Φυσική αγωγή	8	Υποχρεωτικά σε κάθε τάξη
	Αγωγή υγείας	X	Υποχρεωτικά στις τάξεις 1 έως 4 ³⁾
Τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνίας		4	Υποχρεωτικά στις τάξεις 1 έως 4
Προαιρετικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες		8 ⁵⁾	Υποχρεωτικά στις τάξεις 3 και 4
Διατομεακά θέματα		X	Υποχρεωτικά στις τάξεις 1 έως 4 ^{3), 7)}
Διαθέσιμες ώρες διδασκαλίας		26 ⁶⁾	Πλήρως στη διακριτική ευχέρεια του διευθυντή του σχολείου
Συνολικός υποχρεωτικός αριθμός διδακτικών ωρών		132	

X: ο αριθμός των ωρών διδασκαλίας καθορίζεται από το κάθε σχολικό πρόγραμμα.

1. Μία από τις ξένες γλώσσες πρέπει να είναι αγγλικά.
2. Λόγω της φύσης της, η Γεωγραφία περιλαμβάνεται στον κατάλογο των πεδίων των εκπαιδευτικών τομέων - Άνθρωπος και φύση και Άνθρωποι και κοινωνία.
3. Το περιεχόμενο και οι λεπτομέρειες ορίζονται από το κάθε σχολικό πρόγραμμα.
4. Η προσφορά πρέπει να είναι τέτοια ώστε οι μαθητές, βάσει της δικής τους επιλογής, να έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν το πλήρες φάσμα του περιεχομένου τουλάχιστον ενός από τους τομείς, συμπεριλαμβανομένου του περιεχομένου του ολοκληρωμένου θέματος, την παραγωγή τέχνης και την επικοινωνία.
5. Ώρες διδασκαλίας που προορίζονται για προαιρετικά θέματα.
6. Πρέπει να χρησιμοποιούνται όλες οι ώρες διδασκαλίας. Προορίζονται για την υλοποίηση διαθεματικών θεμάτων, για την ένταξη άλλων θεμάτων, για την εξειδίκευση του σχολείου, για την αύξηση του αριθμού των μαθημάτων για μεμονωμένες εκπαιδευτικές περιοχές.
7. Πρέπει να συμπεριληφθούν όλα τα θεματικά πεδία των διαθεματικών θεμάτων, αλλά το βάθος στο οποίο διδάσκονται αποφασίζεται από τον διευθυντή του σχολείου.

Ο διευθυντής του σχολείου πρέπει να καταρτίσει το τοπικό σχολικό πρόγραμμα σπουδών σύμφωνα με τα παραπάνω και επιπλέον πρέπει:

- ✓ Οι συνολικές ώρες του εβδομαδιαίου προγράμματος να είναι μεταξύ 27 και 35.
- ✓ Οι συνολικές διδασκόμενες ώρες στα 4 χρόνια είναι 132 κατά το ελάχιστο. Το σχολείο μπορεί να τις αυξήσει έως 140, προθέτοντας και μαθήματα ή δραστηριότητες (4X35) αλλά οι επιπλέον των 132 δεν καλύπτονται από την κρατική επιχορήγηση.

Αντίστοιχα στα σχολεία της Επαγγελματικής εκπαίδευσης, για κάθε μία ειδικότητα υπάρχει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα πλαισίου και πάλι ο διευθυντής του κάθε σχολείου πρέπει να εκπονήσει το σχολικό πρόγραμμα σπουδών, ανάλογα με τις ειδικότητες που λειτουργεί το σχολείο του σε συμφωνία με το αντίστοιχο Εθνικό Πρόγραμμα Πλαισίου και τους υπόλοιπους νομοθετικούς περιορισμούς. Στον πίνακα 2.72 που ακολουθεί φαίνεται το εκπαιδευτικό πρόγραμμα πλαισίου για την ειδικότητα του Ηλεκτροτεχνίτη (κωδ. 2641 M01) σε σχολείο κατηγορίας M (4ετές, ημερήσιο, με απολυτήριο GCSE, χωρίς Μαθητεία).

Πίνακας 2.72: Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα πλαισίου για την ειδικότητα του Ηλεκτροτεχνίτη, σε σχολείο της Επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Τσεχία.

Μαθήματα	Ελάχιστος αριθμός διδακτικών ωρών κατά τη διάρκεια της φοίτησης	
	Εβδομαδιαία	Συνολικά
Γλωσσική εκπαίδευση και επικοινωνία		
- Τσεχική γλώσσα	5	160
- Ξένη γλώσσα	10	320
Ανθρωπιστική και κοινωνική εκπαίδευση	5	160
Επιστημονική εκπαίδευση	6	192
Μαθηματική εκπαίδευση	12	384
Αισθητική εκπαίδευση	5	160
Εκπαίδευση για την υγεία	8	256
Εκπαίδευση σε τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών	6	192
Οικονομική εκπαίδευση	3	96
Βασικά στοιχεία της Ηλεκτροτεχνίας	6	192
Ηλεκτροτεχνία	16	512
Ηλεκτροτεχνική μέτρηση	8	256
Τεχνικό σχέδιο	3	96
Διαθέσιμες ώρες διδασκαλίας Πρακτικής Άσκησης	35	1 120
Σύνολο	128	4.096

- Το ελάχιστο εβδομαδιαίο πρόγραμμα είναι 29 ωρών.
- Το ελάχιστο των ωρών στην διάρκεια της φοίτησης είναι 128 και το μέγιστο 140.

Για όλα τα είδη σχολείων της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και για κάθε ειδικότητα που υπάρχει στο Τσεχικό εκπαιδευτικό σύστημα, ακόμα και για τα σχολεία Σύντομης φοίτησης και Πρόσθετης φοίτησης, υπάρχει το αντίστοιχο Εθνικό Πρόγραμμα Πλαισίου σπουδών, το οποίο αποτελεί τη βάση για την υποχρεωτική εκπόνηση τοπικών προγραμμάτων σπουδών του κάθε σχολείου.

Η αξιολόγηση των μαθητών στα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Τσεχία είναι διαρκής και με την μορφή εκθέσεων προόδου στο τέλος της κάθε χρονιάς. Οι κλίμακες βαθμολογίας και επιδόσεων είναι οι ίδιες με αυτές της βασικής εκπαίδευσης (1→5 για τις επιδόσεις με 1: Εξαιρετικά και 5: Αποτυχία και 1→3 για

την συμπεριφορά με 1: Πολύ καλή και 3: Μη ικανοποιητική). Ανάλογα τώρα με την κατηγορία σχολείου που φοιτά ο κάθε μαθητής, λαμβάνει επαγγελματικό Πτυχίο (ISCED 253 ή 353) ή Πιστοποιητικό E.E.K. (ISCED 354) ή Απολυτήριο.

The screenshot shows the website for the Maturita 2019 exam. The main content area is titled 'Základní informace' and 'Model maturitní zkoušky pro rok 2019'. The table below summarizes the exam structure:

ROK	POČET ZKOUŠEK	PRŮBĚH	PRŮBĚH
2019	2 povinné zkoušky: 1. český jazyk a literatura 2. cizí jazyk nebo matematika	max. 2 nepovinné zkoušky - z nabídky cizí jazyk, matematika	max. 2 nepovinné zkoušky - nabídka stanovuje počet školy pro daný obor

Annotations on the image:

- Εθνικό (Κοινό) μέρος** (National (Common) part) points to the '2 Povinné zkoušky' (2 Compulsory exams) in the table.
- Προφίλ (Σχολικό) μέρος** (School part) points to the '2-3 Υποχρεωτικά Καθορίζονται από τον Διευθυντή του σχολείου' (2-3 Compulsory, determined by the school principal) and '2 Προαιρετικά Καθορίζονται από τον Διευθυντή του σχολείου' (2 Optional, determined by the school principal) sections.
- A box for the national part specifies: **2 Υποχρεωτικά μαθήματα: Τσέχικη Γλώσσα & Λογοτεχνία Ξένη Γλώσσα ή Μαθηματικά** (2 Compulsory subjects: Czech Language & Literature, Foreign Language or Mathematics).
- A box for the school part specifies: **2 Προαιρετικά μαθήματα: Ξένη Γλώσσα, Μαθηματικά** (2 Optional subjects: Foreign Language, Mathematics).

Εικόνα 2.104: Η ιστοσελίδα των εξετάσεων Maturità 2019²⁵³

Στην περίπτωση του Απολυτηρίου πρέπει να συμμετέχει στις εθνικές εξετάσεις Maturità. Από το 2013 οι εξετάσεις Maturità για τη λήψη απολυτηρίου διακρίνονται σε δύο μέρη :

Το κοινό μέρος που διεξάγεται σε **εθνικό επίπεδο** και το τοπικό μέρος (τμήμα προφίλ) που διεξάγεται σε **επίπεδο σχολείου**, με ευθύνη του διευθυντή.

Το εθνικό μέρος των εξετάσεων Maturità διεξάγεται στο μάθημα της Τσεχικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας και στα Μαθηματικά ή σε μια ξένη γλώσσα από τις διδασκόμενες στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ισπανικά και Ρωσικά). Συνολικά τα υποχρεωτικά μαθήματα που δίνουν οι Τσέχοι μαθητές εξετάσεις είναι δύο με δεδομένη τη Τσεχική Γλώσσα και Λογοτεχνίας και επιλογή μεταξύ Μαθηματικών ή μια ξένης γλώσσας. Οι μαθητές μπορούν να δώσουν σε κάθε περίπτωση και δύο προαιρετικά μαθήματα: Μαθηματικά και ξένη γλώσσα. Τα μαθήματα του **σχολικού μέρους** που εξετάζονται οι μαθητές για την απόκτηση απολυτηρίου στη διαδικασία Maturità, ποικίλουν από σχολείο σε σχολείο και διεξάγονται σε 2-3 μαθήματα ανάλογα με τον κλάδο σπουδών (απόφαση του διευθυντή του σχολείου) και επιπλέον σε δύο συνήθως μαθήματα που ορίζει ο

²⁵³ Εξετάσεις Maturità 2019: <https://maturita.cermat.cz/menu/maturitni-zkouska-2019>

διευθυντής του κάθε σχολείου με την προϋπόθεση αυτά να έχουν διδαχθεί για τουλάχιστον 144 ώρες.

Μόνο οι κάτοχοι απολυτηρίου έχουν δικαίωμα εισόδου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Τσεχία διακρίνεται:

✓ Στην **πανεπιστημιακή εκπαίδευση** (*vysoké školy*) επιπέδου πτυχίου, διαβάθμισης ISCED 6 και συγκεκριμένα ISCED 645 και στη συνέχεια υπάρχουν οι μεταπτυχιακές σπουδές, διαβάθμισης ISCED 7 και συγκεκριμένα ISCED 747 για σπουδές 1-3 έτη ή ISCED 746 για σπουδές 4-6 έτη (όταν δεν ακολουθείται πρόγραμμα πτυχίου – μη δομημένο πρόγραμμα, αυτοτελές) και διδακτορικές σπουδές διαβάθμισης ISCED 8 και συγκεκριμένα ISCED 844 με σπουδές 3-4 έτη (Doctorat).

✓ Στην **τριτοβάθμια Επαγγελματική εκπαίδευση** (*vyšší odborná škola*) διαβάθμισης ISCED 655.

Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας πανεπιστημιακής εκπαίδευσης είναι Κρατικά (φορέας το Υπουργείο Παιδείας) και είναι 2 στην Τσεχία ή Δημόσια (φορέας η Περιφέρεια ή ο Δήμος) και είναι 24 και Ιδιωτικά ή Θρησκευτικά τα οποία είναι 3 στην Τσεχία. Τα ιδρύματα αυτά προσφέρουν σπουδές και στα τρία επίπεδα, πτυχίου, μεταπτυχιακού και διδακτορικού (ISCED 6,7 και 8) ενώ υπάρχουν και ιδρύματα τριτοβάθμια μη πανεπιστημιακού τύπου (είναι 2 Δημόσια και 38 Ιδιωτικά στην Τσεχία) που προσφέρουν προγράμματα σπουδών σε επίπεδο Bachelor (Bakalář), και σπανιότερα σε επίπεδο Master (Magister). Αντίστοιχη κατηγοριοποίηση υπάρχει και στην τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση, δηλαδή τα ιδρύματα είναι Κρατικά ή Δημόσια ή Ιδιωτικά ή Θρησκευτικά.

Η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη πρόσβαση στη τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η κατοχή απολυτηρίου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (βλ. παραπάνω κατηγορίες σχολείων M και L – ISCED 344, ISCED 354). Οι απόφοιτοι των δευτεροβάθμιων Ωδείων (Konzervatoře) γίνονται δεκτοί σε αντίστοιχες τριτοβάθμιες σχολές Τεχνών. Η προϋπόθεση του απολυτηρίου, δεν είναι η μοναδική, αφού με βάση την αντίστοιχη νομοθεσία του 2004, το κάθε εκπαιδευτικό τριτοβάθμιο ίδρυμα, μπορεί να καθορίσει πρόσθετες απαιτήσεις για την επιλογή των φοιτητών, όπως εξετάσεις σε συγκεκριμένα μαθήματα, συνέντευξη κλπ. Το 2016 επικαιροποιήθηκε η νομοθεσία για την αναγνώριση τίτλων σπουδών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης άλλων χωρών για την είσοδο στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Τσεχίας²⁵⁴. Ο αριθμός των

²⁵⁴ Αναγνώριση εκπαιδευτικών τίτλων αλλοδαπής στην Τσεχία: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/mobility-early-childhood-and-school-education-17_cs#13_1_1_2_Uznavani_vzdelani_a_kvalifikaci

φοιτητών που δέχεται το κάθε ίδρυμα, καθορίζεται από το ίδιο και εξαρτάται κατά κύριο λόγο από τις οικονομικές του δυνατότητες. Στην Τσεχία έχει καθιερωθεί ένα χρηματοδοτικό μοντέλο των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας που με συγκεκριμένα κριτήρια και συντελεστές βαρύτητας για τα καθένα, εξάγει την χρηματοδότησή τους.

Συγκεκριμένα τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη (με διαφορετικούς συντελεστές) είναι :

- ✓ Ποσοστό αποφοίτησης φοιτητών
- ✓ Διεθνής κινητικότητα
- ✓ Ποσοστό εργασιακής απασχόλησης πτυχιούχων
- ✓ Αποτελέσματα έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας
- ✓ Αποτελέσματα δραστηριοτήτων
- ✓ Άλλα εισοδήματα
- ✓ Ποσοστό αλλοδαπών

Δίδακτρα στο δημόσιο και κρατικό μέρος του Τσεχικού εκπαιδευτικού συστήματος γενικά δεν υπάρχουν, με εξαίρεση την προσχολική εκπαίδευση, τα οποία αντισταθμίζονται μέχρι ενός σημείου από σχετικά επιδόματα προς τους γονείς και κάποιες ιδιαίτερες περιπτώσεις της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα οι φοιτητές καταβάλλουν ένα μικρό τέλος εγγραφής στο εκπαιδευτικό ίδρυμα (19 €), αλλά πληρώνουν δίδακτρα όταν υπερβαίνουν κατά ένα χρόνο τουλάχιστον την κανονική διάρκεια φοίτησης και όταν σπουδάζουν σε ξενόγλωσσο πρόγραμμα. Τα ποσά που συγκεντρώνονται από τις δύο πρώτες περιπτώσεις, διατίθενται εξ ολοκλήρου στο ταμείο υποτροφιών.

Η χρηματοδότηση του υπόλοιπου εκπαιδευτικού συστήματος²⁵⁵, δηλαδή η υποχρεωτική εκπαίδευση, η ανώτερη δευτεροβάθμια και η τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση, πραγματοποιείται ανάλογα με δύο παραμέτρους:

- Το **φορέα** ίδρυσης της κάθε εκπαιδευτικής μονάδας. Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα μπορεί να είναι Κρατικά (Υπουργείο Παιδείας έρευνας και Αθλητισμού) ή Δημόσια (Περιφέρεια, Δήμος) ή Θρησκευτικά ή Ιδιωτικά.
- Το **είδος των δαπανών**. Οι δαπάνες διακρίνονται σε **επενδυτικές** (ίδρυση σχολείου, εξοπλισμός κλπ). Αυτές καλύπτονται από τον φορέα ίδρυσης (συνήθως οι Δήμοι στα σχολεία υποχρεωτικής εκπαίδευσης, οι Περιφέρειες στα ανώτερα δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια Επαγγελματικά ιδρύματα και το Υπουργείο Παιδείας στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα) και **μη επενδυτικές άμεσες** δαπάνες (μισθολογικά κόστη εκπαιδευτικών και μη, επιμορφώσεις εκπαιδευτικού προσωπικού, βιβλία, οργάνωση εξετάσεων κλπ) οι οποίες καλύπτονται από κρατική

²⁵⁵ Δίκτυο Ευρυδική Χρηματοδότηση εκπαιδευτικού συστήματος: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/early-childhood-and-school-education-funding-21_en

χρηματοδότηση και **μη επενδυτικές έμμεσες** δαπάνες (λειτουργικά έξοδα) τα οποία καλύπτει ο φορέας ίδρυσης του κάθε σχολείου.

Η αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος

Όπως έγινε αντιληπτό παραπάνω, οι Τσέχοι, έχουν κάνει μια συστηματική και προσεκτική ταυτόχρονα προσπάθεια να αποκεντρώσουν το αρχικά συγκεντρωτικό εκπαιδευτικό τους σύστημα και σήμερα χαρακτηρίζεται ως ένα πολύ αποκεντρωμένο εκπαιδευτικό σύστημα. Η διοικητική δομή του συστήματος διακρίνεται στα εξής επίπεδα:

✓ **Κεντρικό επίπεδο** που εκφράζεται από το **Υπουργείο Παιδείας, Νεότητας και Αθλητισμού** με βασικό όργανο την Τσεχική Σχολική Επιθεώρηση (Česká školní inspekce - CSI), αλλά και άλλους κεντρικούς φορείς υπό την επίβλεψη του, όπως²⁵⁶:

- Το Εθνικό Ινστιτούτο Εκπαίδευσης, Σχολικές Εγκαταστάσεις και Εγκαταστάσεις για τη Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση του Παιδαγωγικού Προσωπικού (NÚV),
- Το Εθνικό Ινστιτούτο για τη Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση (NIDV)
- Το Κέντρο Ανώτατης Εκπαίδευσης CSVŠ
- Η Επιτροπή Fulbright κα

✓ **Περιφερειακό επίπεδο** με τις αρμόδιες εκπαιδευτικές υπηρεσίες.

✓ **Τοπικό επίπεδο** (Δήμοι), με τις αρμόδιες δημοτικές αρχές και τα σχολικά συμβούλια.

✓ **Θεσμικό επίπεδο** που εκφράζεται κυρίως από τους ιδιαίτερα ισχυρούς διευθυντές σχολικών μονάδων.

Πιο συγκεκριμένα²⁵⁷ :

Το Υπουργείο Παιδείας, Νεολαίας και Αθλητισμού, ως φορέας υπεύθυνος για την κρατική διοίκηση στον τομέα της εκπαίδευσης:

- Είναι υπεύθυνο για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Φροντίζει για τη χορήγηση των απαραίτητων οικονομικών πόρων στις διάφορες εκπαιδευτικές βαθμίδες από τον κρατικό προϋπολογισμό.
- Καθορίζει αφενός τις προδιαγραφές του εκπαιδευτικού επαγγέλματος, τις εργασιακές απαιτήσεις και τα προσόντα των εκπαιδευτικών αλλά φροντίζει και για την δημιουργία των απαραίτητων συνθηκών για την αποτελεσματική εργασία τους.

²⁵⁶ Δίκτυο Ευρωδίκη Εκπαιδευτική Διοίκηση: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/administration-and-governance-central-and-or-regional-level-21_cs

²⁵⁷ Δίκτυο Ευρωδίκη, Διοίκηση της Εκπαίδευσης : https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/czech-republic_en

- Καθορίζει το γενικό περιεχόμενο των εθνικών προγραμμάτων σπουδών από το προσχολικό έως και το ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο εκπαίδευσης.
- Εγκρίνει τα προγράμματα των τριτοβάθμιων Επαγγελματικών σχολών
- Τα πανεπιστήμια είναι αυτοδιοικούμενα με επίβλεψη από το Υπουργείο Παιδείας

Οι Περιφέρειες ως φορείς της εκπαίδευσης είναι υπεύθυνες για την ίδρυση και λειτουργία:

- Σχολικών μονάδων ανώτερης Γενικής και Επαγγελματικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, (ISCED 3) .
- Σχολικών μονάδων μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5).
- Ιδρυμάτων τριτοβάθμιας Επαγγελματικής εκπαίδευσης (ISCED 6).

Οι Δήμοι της Τσεχίας είναι γενικά υπεύθυνοι για την εξασφάλιση της υποχρεωτικής εκπαίδευση και συγκεκριμένα για την ίδρυση και λειτουργία:

- Σχολείων προσχολικής εκπαίδευσης (νηπιαγωγείων - ISCED 0) .
- Σχολείων υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Δημοτικών και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης - ISCED 1, ISCED 2) .

2.6.2 Χρηματοδότηση εκπαίδευσης και εκπαιδευτικές υποδομές

Το Τσεχικό εκπαιδευτικό σύστημα χρηματοδοτείται με **4,6 %** ως ποσοστό του ΑΕΠ σχεδόν όσο και ο Ευρωπαϊκός μέσος όρος, που ήταν **4,7 %** το 2018.

Πίνακας 2.73: Δαπάνες για την εκπαίδευση (ποσοστό του ΑΕΠ)²⁵⁸

Έτος	2009		2014		2016		2017	
	Ε. Ε.	Τσεχία	Ε. Ε.	Τσεχία	Ε. Ε.	Τσεχία	Ε. Ε.	Τσεχία
Επενδύσεις (δαπάνες) στην εκπαίδευση (ποσοστό του ΑΕΠ)	5,2 %	5,1 %	4,9 %	5,1 %	4,9 %	4,5 %	4,7 %	4,6 %

Όμως αν το εξετάσουμε πιο αντικειμενικά από την πλευρά των αριθμών, με κριτήριο και νομισματική έκφραση το ευρώ, βλέπουμε ότι ο κάθε Τσέχος μαθητής χρηματοδοτήθηκε ως εξής :

²⁵⁸ Education and Training Monitor 2019 & Education and Training Monitor 2018 Country Analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018

Πίνακας 2.74: Δαπάνες ανά μαθητή και επίπεδο (€)²⁵⁹

Δαπάνες ανά μαθητή και επίπεδο (€)	Ε. Ε. 2015	Τσεχία 2016
ISCED 0	6.111	3.611
ISCED 1	6.248	3.703
ISCED 2	7.243	6.255
ISCED 3-4	7.730	5.894
ISCED 5-8	11.413	7.282

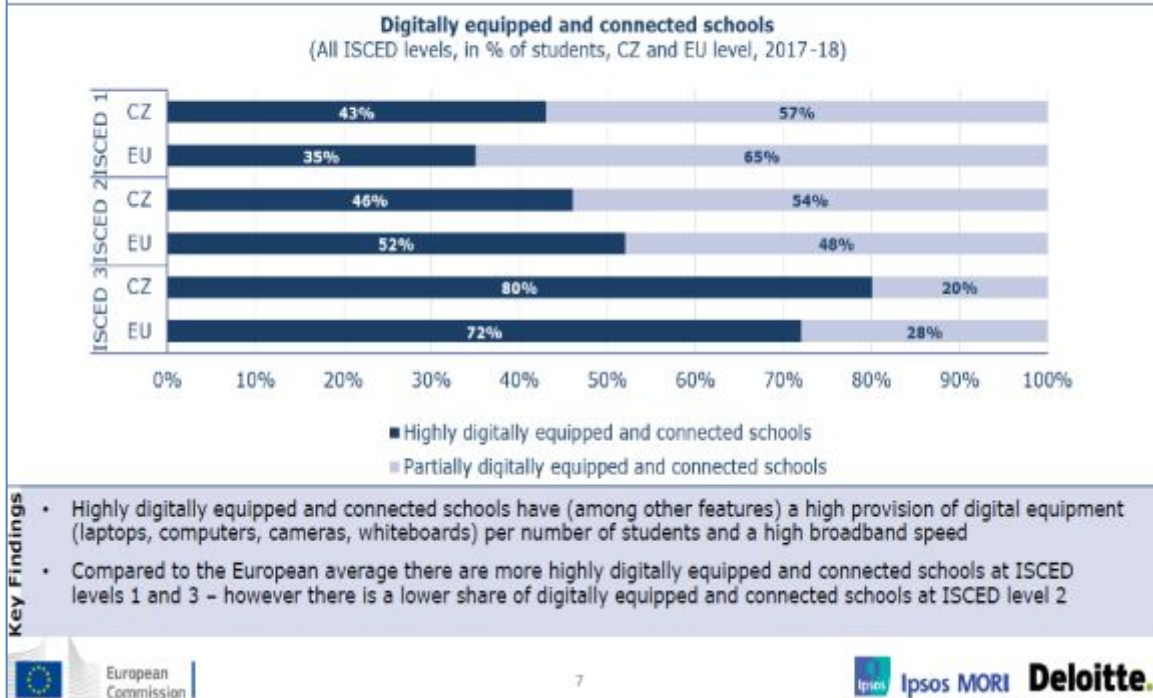
Η εφαρμογή και χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο Τσεχικό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζει καλή εικόνα σε γενικές γραμμές²⁶⁰. Στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε Ευρωπαϊκό επίπεδο κατά το σχολικό έτος 2017-2018 σχετικά με την ύπαρξη και χρήση των ΤΠΕ με δείγμα 400 περίπου σχολείων ανά χώρα που περιελάμβανε συνεντεύξεις με τους διευθυντές και τους εκπαιδευτικούς των σχολείων αλλά και μαθητές και γονείς εξήχθησαν για το Τσεχικό εκπαιδευτικό σύστημα τα εξής συμπεράσματα:

➤ Το ποσοστό των σχολείων στην Τσεχία που διαθέτουν υψηλό επίπεδο ψηφιακού εκπαιδευτικού εξοπλισμού (H/Y σταθερούς και φορητούς, διαδραστικούς πίνακες, βιντεοκάμερες κλπ) είναι κατά περίπτωση κοντά στον Ευρωπαϊκό μέσο όρο στις διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση με εκπαιδευτικό επίπεδο ISCED 1, είναι **43 %** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου 35%, ενώ στο επίπεδο ISCED 2, είναι στο **46%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου 52% και στο ISCED 3 είναι στο **80%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου 72%.

➤ Η εικόνα που παρουσιάζουν τα σχολεία στην Τσεχία που διαθέτουν γρήγορες συνδέσεις στο διαδίκτυο, όπου πάλι είναι αρκετά καλή και πάνω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο, με γρήγορες συνδέσεις πάνω από 30 Mbps στα σχολεία του επιπέδου ISCED1 να έχουν **49%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου 33%, στα σχολεία επιπέδου ISCED2 να έχουν το **52%** έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου 47% και στα σχολεία του επιπέδου ISCED 3 το **70%** των Τσεχικών σχολείων διαθέτει γρήγορες συνδέσεις πάνω από 30 Mbps έναντι του Ευρωπαϊκού μέσου όρου 68%.

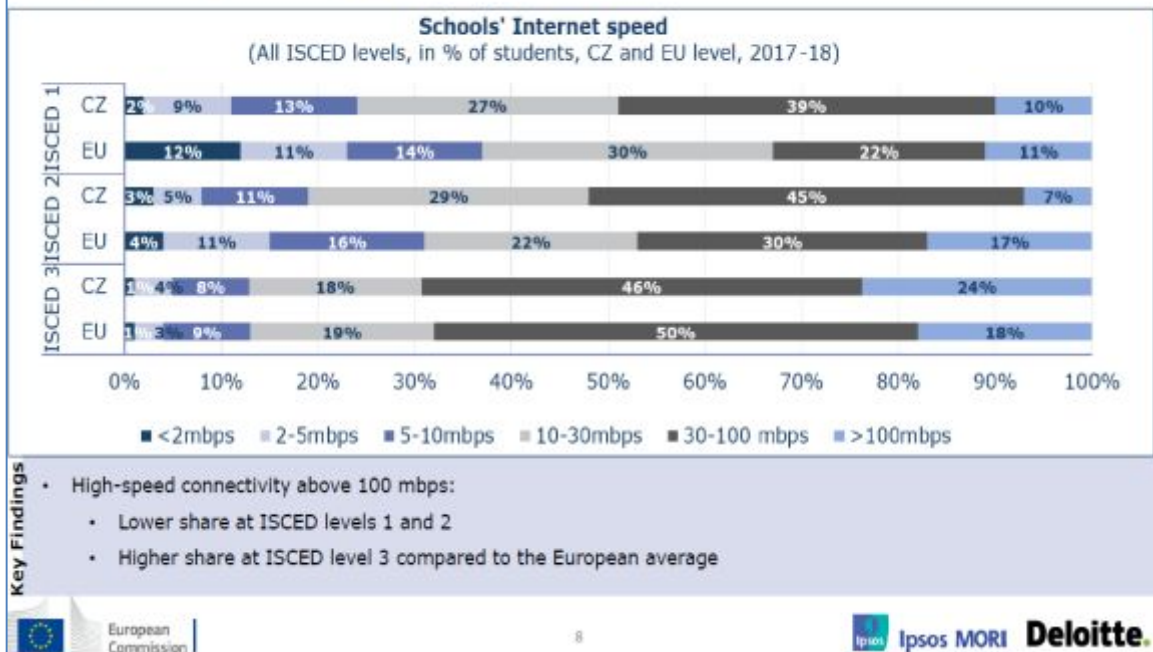
²⁶⁰ 2nd Survey Of Schools : ICT in Education. Czech Country Report. European Commission

1. Share of digitally equipped and connected schools

Γράφημα 2.28: Ποσοστό Τσεχικών σχολείων ψηφιακά εξοπλισμένων και διαδίκτυακά συνδεδεμένων. Πηγή : European Commission

2. Schools' Internet speed

Γράφημα 2.29: Ποσοστά Τσεχικών σχολείων με κριτήριο την ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο. Πηγή : European Commission

2.6.3 Εκπαιδευτικό προσωπικό

Τα σχολεία της προσχολικής, υποχρεωτικής και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Τσεχία εκτός των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε αυτά, πλαισιώνονται και από μη εκπαιδευτικό προσωπικό, όπως ψυχολόγους, ειδικούς στη παιδαγωγική συμβουλευτική, βοηθούς καθηγητών, εκπαιδευτικούς υποστήριξης προγραμμάτων Συνεχούς Επαγγελματικής Ανάπτυξης CPD (Continuing Professional Development) των εκπαιδευτικών, υπεύθυνους δραστηριοτήτων κ.α.

Οι εκπαιδευτικοί της προσχολικής εκπαίδευσης είναι απόφοιτοι αντίστοιχης σχολής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 645 ή 655). Οι δάσκαλοι και οι καθηγητές της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που διδάσκουν θεωρητικά μαθήματα γενικής ή επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι κάτοχοι αντίστοιχου πτυχίου και διπλώματος Master (ISCED 746 ή 747). Οι εκπαιδευτικοί της πρακτικής άσκησης της ανώτερης δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής εκπαίδευσης δεν είναι απαραίτητο να κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών²⁶¹. Για την είσοδο στις διάφορες σχολές εκπαιδευτικών, έπειτα από την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και των εξετάσεων Maturità, η επιλογή των υποψήφιων φοιτητών γίνεται με διαδικασία που καθορίζει το κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα και συνήθως περιλαμβάνει γραπτές και προφορικές εξετάσεις αλλά και συνέντευξη των υποψηφίων. Τα προγράμματα σπουδών των εκπαιδευτικών σχολών χαρακτηρίζονται από μεγάλη αυτονομία αλλά έχουν σαν προϋπόθεση την έγκρισή τους από το Υπουργείο Παιδείας Νεολαίας και Αθλητισμού.

Η πρόσληψη των εκπαιδευτικών, γίνεται έπειτα από ανοικτή πρόσκληση στο επίπεδο του σχολείου και υπογράφεται σύμβαση εργασίας μεταξύ του επιλεγέντος εκπαιδευτικού και του σχολείου. Ο διευθυντής του σχολείου είναι αρμόδιος για τις προσλήψεις εκπαιδευτικών και τη σύναψη συμβάσεων εργασίας με αυτούς. Είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμα και ο φορέας διαχείρισης του σχολείου (Δήμος, Περιφέρεια ή Υπουργείο, ανάλογα με την εκπαιδευτική βαθμίδα), δεν εμπλέκεται και θεωρητικά δεν επηρεάζει τις προσλήψεις εκπαιδευτικών στα σχολεία, οι οποίες είναι καθαρή αρμοδιότητα των διευθυντών τους. Οι φορείς αυτοί είναι έμμεσα εμπλεκόμενοι στη διαδικασία αφού έχουν λόγο στην επιλογή των διευθυντών των σχολείων, στην αξιολόγησή τους ακόμα και στην απόλυσή τους.

Τα είδη της σύμβασης που μπορεί να συνάψει εκπαιδευτικός σε ένα σχολείο είναι²⁶²:

✓ Μόνιμη σύμβαση. Η νομοθεσία είναι συγκεκριμένη και μπορεί να καταγγελθεί η σύμβαση και από τις δύο πλευρές για συγκεκριμένους λόγους. Οι εκπαιδευτικοί στην Τσεχία είναι υπάλληλοι δημοσίων υπηρεσιών και όχι δημόσιοι υπάλληλοι με την κλασσική έννοια του όρου. Δημόσιοι υπάλληλοι στην Τσεχία είναι μόνο οι εκπαιδευτικοί στρατιωτικών και αστυνομικών σχολών.

²⁶¹ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teachers-and-education-staff-20_en

²⁶² https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/conditions-service-teachers-working-early-childhood-and-school-education-20_en

✓ Συμβάσεις ορισμένου χρόνου. Για τους εκπαιδευτικούς ο χρόνος δεν μπορεί να είναι κάτω των 12 μηνών και η σύμβαση δεν μπορεί να επαναληφθεί πάνω από τρεις φορές, για μέγιστο διάστημα τριών ετών.

✓ Σύμβαση με βάση συγκεκριμένη συμφωνία. Αυτή πραγματοποιείται για την κάλυψη μακροχρόνιων απουσιών εκπαιδευτικών και ο χρόνος της ισούται με το χρόνο απουσίας τους. Η αμοιβή δεν καλύπτεται από τις συλλογικές συμβάσεις των εκπαιδευτικών αλλά είναι αποτέλεσμα συμφωνίας μεταξύ διευθυντή και εκπαιδευτικού.

✓ Σύμβαση έργου, η οποία συνάπτεται με εκπαιδευτικούς μέχρι την ολοκλήρωση κάποιου προγράμματος ή δραστηριότητας. Οι εκπαιδευτικοί είναι ωρομίσθιοι και η σύμβαση, δεν πρέπει να ξεπερνά τις 300 ώρες ετησίως.

✓ Σύμβαση μερικής απασχόλησης. Οι εκπαιδευτικοί κανονικά έχουν εργασιακό ωράριο 40 ωρών την εβδομάδα στην Τσεχία. Στην περίπτωση αυτής της σύμβασης προσλαμβάνονται εκπαιδευτικοί για μικρότερο εργασιακό και διδακτικό ωράριο.

Το εργασιακό ωράριο των εκπαιδευτικών αντιστοιχεί σε εβδομάδα 40 ωρών, μέρος των οποίων είναι το διδακτικό ωράριο. Το διδακτικό ωράριο των εκπαιδευτικών ποικίλλει ανά βαθμίδα και είναι 31 ώρες την εβδομάδα στην προσχολική εκπαίδευση, 22 ώρες την εβδομάδα για τους δάσκαλους της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, και 21 ώρες για τους καθηγητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τα επιπλέον εξωδιδακτικά καθήκοντα, είναι νομοθετημένα και ανατίθενται στους εκπαιδευτικούς από τον διευθυντή του σχολείου. Αυτά πέρα από την προετοιμασία της διδασκαλίας και την διόρθωση γραπτών και εργασιών μπορεί να είναι:

- Προετοιμασία των βοηθημάτων διδασκαλίας
- Εποπτεία των παιδιών και των ανήλικων μαθητών σε ένα σχολείο (π.χ. κατά τη διάρκεια διακοπών) ή και κατά τις δραστηριότητες που διοργανώνει το σχολείο
- Συνεργασία με το υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό, τον σύμβουλο του σχολείου και άλλους φορείς της εκπαιδευτικής κοινότητας.
- Συνεργασία με τους γονείς και κηδεμόνες των μαθητών.
- Επαγγελματική φροντίδα των συλλογών διδακτικού υλικού, εργασίες στις βιβλιοθήκες και άλλες εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν την εκπαίδευση.
- Συμμετοχή σε συνεδριάσεις που καλούνται από τον διευθυντή του σχολείου ή το σχολικό συμβούλιο.
- Συμμετοχή στην ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση

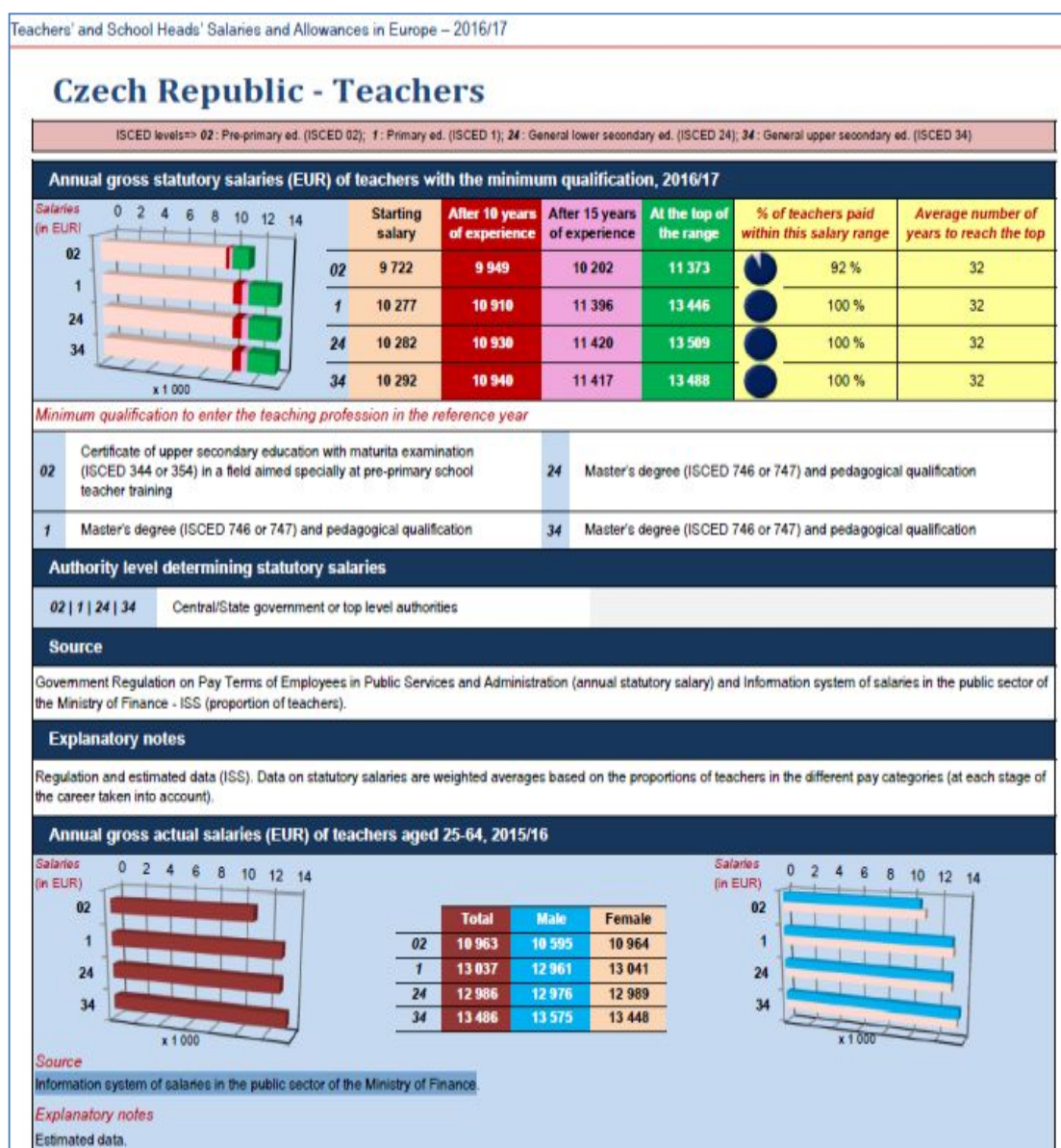
Η άδεια των εκπαιδευτικών είναι ορισμένη σε οκτώ εβδομάδες ανά έτος. Οι όροι παροχής υπηρεσιών των εκπαιδευτικών της προσχολικής εκπαίδευσης (Mateřská škola), υποχρεωτικής εκπαίδευσης (Základní škola), δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Střední škola) και τριτοβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης (Vyssi odborná škola) είναι αρμοδιότητα του διευθυντή του κάθε σχολείου.

Οι εκπαιδευτικοί στην Τσεχία δεν θεωρούνται από τους καλά αμειβόμενους εργαζόμενους και υστερούν αρκετά σε σχέση με τους Ευρωπαίους συναδέλφους τους καταλαμβάνοντας την τελευταία θέση στο θέμα των αμοιβών. Μια καλή εικόνα για την μισθολογική πολιτική των εκπαιδευτικών στην Τσεχία, δίνουν τα αποτελέσματα

μιας έρευνας του ΟΟΣΑ²⁶³ το 2018 (πίνακας 4 του παραρτήματος 1) όπου απεικονίζονται οι μέσες αποδοχές των εκπαιδευτικών σε σχέση με τις αποδοχές των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην υπόλοιπη αγορά εργασίας που είναι στο 60% ή και των εργαζομένων με τα ίδια προσόντα στην αγορά εργασίας που είναι στο 61%.

Πραγματικά στο πίνακα που ακολουθεί βλέπουμε ότι ο Τσέχος εκπαιδευτικός αμείβεται με ετήσιες αποδοχές που ξεκινούν από 9.722 € και καταλήγουν στις 13.488 € έπειτα από 32 χρόνια υπηρεσίας και για κάτοχους μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών.

Πίνακας 2.75: Πηγή: Information system of salaries in the public sector of the Ministry of Finance

²⁶³ Education at a Glance 2018: OECD Indicators

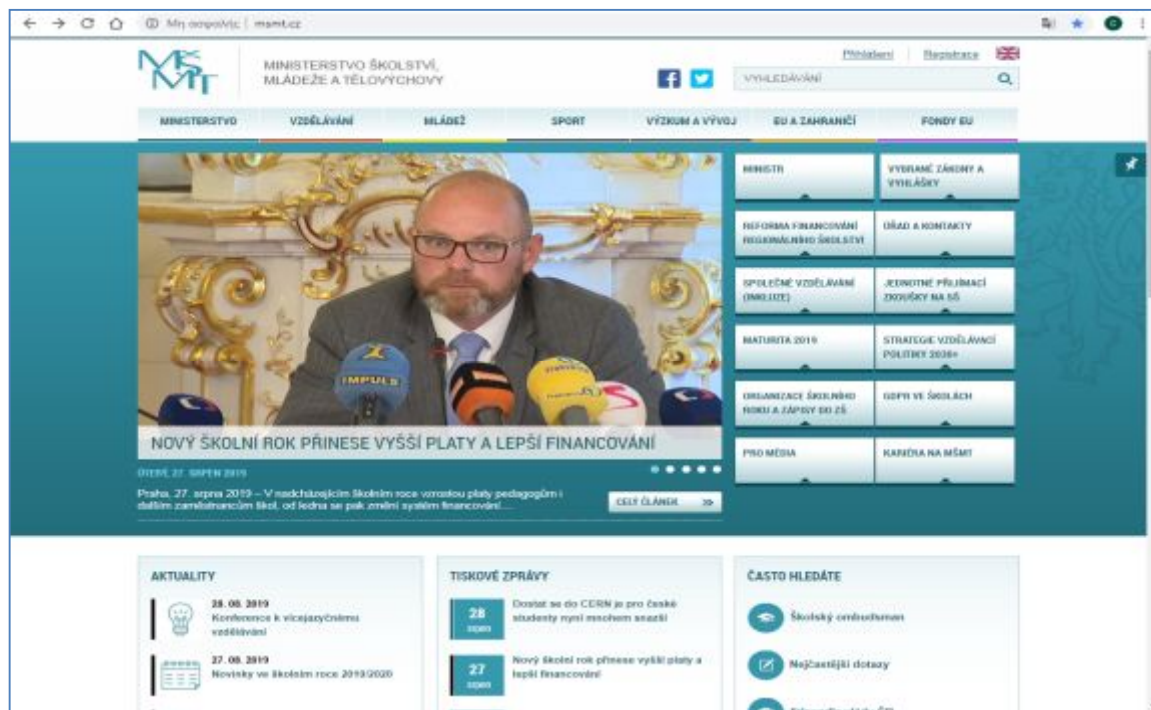
Αντίστοιχα οι διευθυντές σχολείων αμείβονται με ετήσιες αποδοχές που ξεκινούν από **9.832 €** και καταλήγουν στις **14.545 €** ανάλογα από τον τύπο και το μέγεθος του σχολείου που διευθύνουν.

Πίνακας 2.76: Πηγή: Information system of salaries in the public sector of the Ministry of Finance

Czech Republic - School heads					
ISCED levels=> 02: Pre-primary education (ISCED 02); 1: Primary education (ISCED 1); 24: General lower secondary education (ISCED 24); 34: General upper secondary education (ISCED 34)					
Minimum qualification required to manage a school in the reference year					
02	The qualification required to become teacher at ISCED 02 (at least upper secondary education with matura examination) and specific training for school heads	24	The qualification required to become a teacher at ISCED 24 (Master's degree) and specific training for school heads		
1	The qualification required to become a teacher at ISCED 1 (Master's degree) and specific training for school heads		34	The qualification required to become a teacher at ISCED 34 (Master's degree) and specific training for school heads	
Annual gross statutory salaries of school heads (EUR), 2016/17. Single or lowest salary range					
<p>Salaries (in EUR)</p> <p>x 1 000</p>	Minimum	Maximum	School characteristics	% of school heads paid within this salary range	
	02	9 832	12 189	All schools	100 %
	1	10 311	14 545	All schools	100 %
	24	10 311	14 545	All schools	100 %
	34	10 311	14 545	All schools	100 %
Source					
Government Regulation on Pay Terms of Employees in Public Services and Administration.					
Explanatory notes					
The school head allowance depends on the 'management stage' (i.e. experience) but the 'statutory authority' (the regional or local authority for most schools) may determine further criteria such as the number of school employees and classes. The reported salaries do not include the management allowance. For the base salary, there is only one pay scale.					
Annual gross actual salaries of school heads (EUR), 2015/16					
<p>Salaries (in EUR)</p> <p>x 1 000</p>	02	15 702			
	1	20 530			
	24	20 530			
	34	22 275			
	<p>Source Information system of salaries in the public sector of the Ministry of Finance.</p> <p>Explanatory notes Estimated data. Actual salaries are available only for teachers of basic schools (primary and lower secondary together). Thus, values for the ISCED level 1 and 24 are the same. It is not possible to separate lower grades of multi-years gymnasia (ISCED 24) and vocational programmes of secondary education (ISCED 35), thus they are included in upper secondary (ISCED 34).</p>				

Οι χαμηλές αμοιβές των εκπαιδευτικών είναι ο βασικός λόγος της μικρής ελκυστικότητας που παρουσιάζει το επάγγελμα του εκπαιδευτικού στην Τσεχία. Αυτό έχει επισημανθεί από τη Τσεχική κυβέρνηση και σε πρόσφατες δηλώσεις του

(27/8/2019) ο υπουργός Παιδείας, Νεολαίας και Αθλητισμού κ. Robert Plaga εξήγγειλε την αύξηση των μισθών των εκπαιδευτικών κατά 10% από 1/1/2020 και κατά επιπλέον 9% από 1/1/2021, ενώ αντίστοιχα για το μη εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολείων οι αυξήσεις θα είναι 7% και 7%. Το 2017 δόθηκαν αυξήσεις 15% στους εκπαιδευτικούς.

Εικόνα 2.105: Ιστοσελίδα του Τσεχικού υπουργείου Παιδείας, Νεολαίας και Αθλητισμού

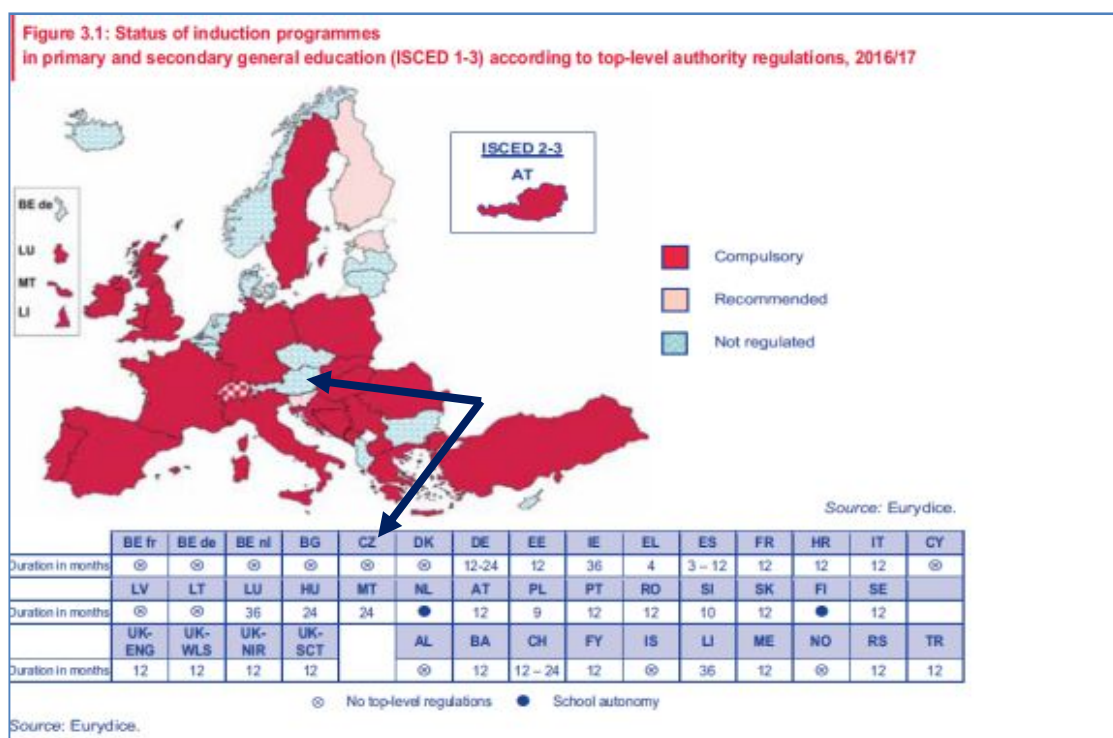

Εικόνα 2.106: Ο υπουργός κ. Robert Plaga εξήγγειλε την αύξηση των μισθών των εκπαιδευτικών²⁶⁴

²⁶⁴ Ιστοσελίδα του Τσεχικού υπουργείου Παιδείας, Νεολαίας και Αθλητισμού:

Η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στην Τσεχία

Όπως μπορεί να παρατηρήσει κάποιος από τις παρακάτω εικόνες, δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη, νομοθετημένη διαδικασία σχετικά με την συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη (Continuing Professional Development – CPD) των εκπαιδευτικών. Γενικότερα για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ο βασικός υπεύθυνος είναι ο διευθυντής του σχολείου, στις αρμοδιότητες του οποίου είναι και η εφαρμογή του θεσμού του μέντορα για τους νεοεισερχόμενους στο επάγγελμα εκπαιδευτικούς. Ο διευθυντής μπορεί να ορίσει είτε έναν έμπειρο εκπαιδευτικό είτε μια ομάδα εκπαιδευτικών του ίδιου ή συναφούς κλάδου με του νεοεισερχόμενου στο επάγγελμα εκπαιδευτικού, για την απαραίτητη αρχική υποστήριξή του. Μάλιστα είναι στη διακριτική ευχέρεια του διευθυντή η θέσπιση και κάποιου σχετικού επιδόματος για τον θεσμό. Συνήθως αυτό συμβαίνει, όπως προκύπτει και από την ετήσια έκθεση της Τσεχικής Σχολικής Επιθεώρησης για το σχολικό έτος 2016/17, στην οποία αναφέρεται ότι ο θεσμός του μέντορα λειτουργούσε στο 82% των βασικών σχολείων (*Základní školy*).

Εικόνα 2.107: Η εφαρμογή των προγραμμάτων επαγωγής εκπαιδευτικών στα Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα.

Ο κάθε εκπαιδευτικός όμως μπορεί όταν αντιμετωπίζει προβλήματα στην διδασκαλία να ζητήσει βοήθεια από μια εξειδικευμένη μεθοδολογική ομάδα (*metodický kabinet*) ή από έναν σχολικό σύμβουλο (*výchovný poradce*). Στη Τσεχία το εκπαιδευτικό σύστημα τα τελευταία χρόνια έχει αλλάξει στάση απέναντι στους μαθητές που αντιμετωπίζουν μαθησιακά προβλήματα, τους οποίους παλαιότερα τους απομόνωνε σε ειδικά σχολεία. Τώρα γίνεται προσπάθεια διαχείρισης

των μαθητών με μαθησιακά προβλήματα μέσα στις κανονικές τάξεις σχολείων, αλλά σε τέτοιες περιπτώσεις οι διευθυντές των σχολείων έχουν την δυνατότητα να ιδρύσουν θέση βοηθού καθηγητή (*asistent pedagoga*), ο οποίος λειτουργεί επικουρικά και ταυτόχρονα στις διδασκαλίες μαζί με τον καθηγητή της τάξης.

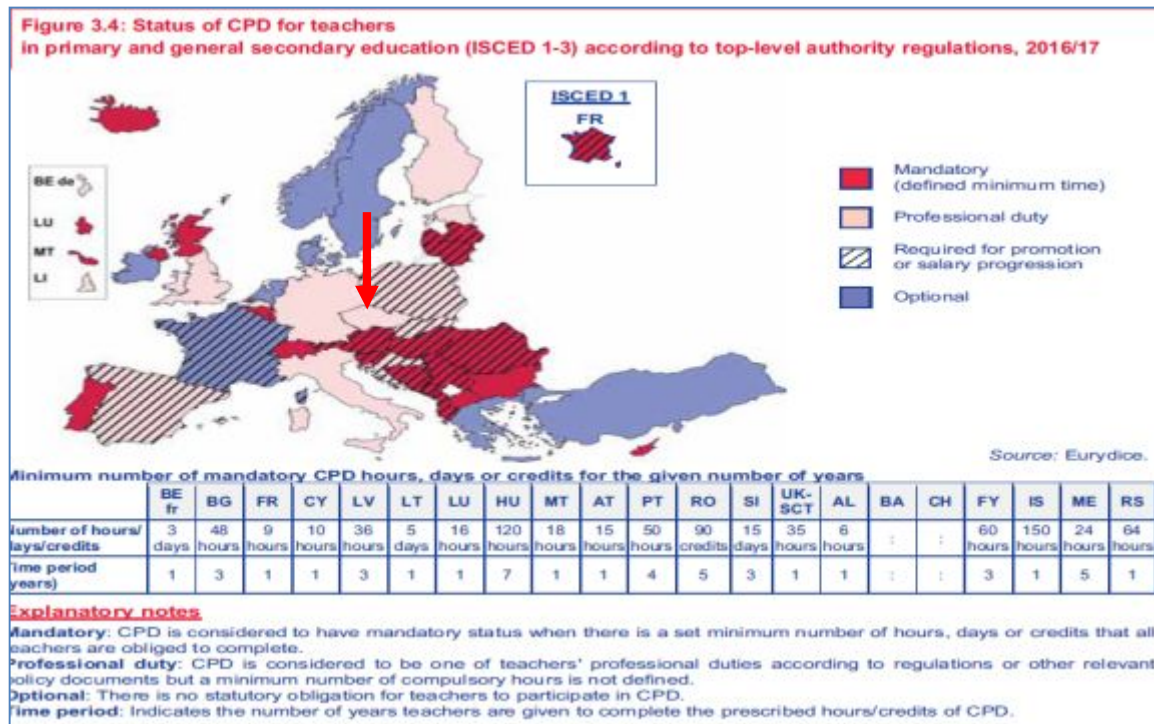
Είναι αξιοσημείωτες οι αρμοδιότητες και οι υποχρεώσεις των διευθυντών σχολικών μονάδων στην Τσεχία. Αρχικά για να επιλεγεί κάποιος ως διευθυντής σχολικής μονάδας πρέπει να έχει τα τυπικά προσόντα ενός εκπαιδευτικού, να έχει εκπαιδευτική και διδακτική εμπειρία (από 3 έως 5 χρόνια ανάλογα τη βαθμίδα), να έχει φοιτήσει επιτυχώς σε αντίστοιχο πρόγραμμα σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ειδικά για διευθυντές σχολικών μονάδων και να επιλεγεί από το αρμόδιο συμβούλιο του φορέα διαχείρισης του σχολείου (Δημοτικό ή Περιφερειακό). Οι διευθυντές των σχολικών μονάδων στην Τσεχία, έχουν αυξημένες αρμοδιότητες και ευθύνες αφού έχουν την αποκλειστική ευθύνη για την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αλλά και για τη δημοσιονομική διαχείριση των σχολείων, ακόμα και για την πρόσληψη και την απόλυση εκπαιδευτικών κλπ.

Η πρόσληψη των διευθυντών σχολείων γίνεται με εξαετή σύμβαση. Κατά τη διάρκεια αυτής της σύμβασης ο διευθυντής όμως, μπορεί να απολυθεί από το αντίστοιχο συμβούλιο. Αυτό θα συμβεί **υποχρεωτικά** για κάποιους λόγους, όπως τους προβλέπει σχετική νομοθεσία, για παράδειγμα η μη εκπόνηση προγράμματος σπουδών ή αποφάσεις που οδήγησαν σε συρρίκνωση του σχολείου. Επιπλέον είναι στην **ευχέρεια** των συμβουλίων να απολύσουν τον διευθυντή για άλλους λόγους όπως για παράδειγμα σχετική εισήγηση της Σχολικής Επιθεώρησης ή διαπίστωση πλημμελούς εκτέλεσης των καθηκόντων του κ.α. Ούτε οι διευθυντές σχολείων στην Τσεχία αμείβονται ικανοποιητικά, αφού ο μισθός τους είναι κατά περίπτωση από 15% έως το πολύ 60% μεγαλύτερος σε σχέση με το μισθό απλού εκπαιδευτικού. Επίσης αξιολόγο είναι ότι σύμφωνα με την έρευνα TALIS, το 37,4% των διευθυντών σχολικών μονάδων δεν έχει καμιά επιμόρφωση σε θέματα εκπαιδευτικής ηγεσίας γεγονός που κατατάσσει τη Τσεχία 44^η χώρα από τις 46 που έλαβαν μέρος στην έρευνα²⁶⁵. Το γεγονός αυτό αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα αν υπολογιστεί το μέγεθος των ευθυνών αλλά και των εξουσιών που έχει ο Τσέχος διευθυντής σχολικής μονάδας.

Παρά του γεγονότος ότι υπάρχουν επιμορφωτικά προγράμματα για τους Τσέχους εκπαιδευτικούς, ειδικά σε ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στην πραγματικότητα δεν παρέχονται σημαντικά κίνητρα για την παρακολούθησή τους. Η όποια διαδικασία επιμόρφωσής τους κινείται από το διευθυντή του σχολείου, από το προσωπικό ενδιαφέρον των ίδιων των εκπαιδευτικών και από την ύπαρξη της αξιολόγησής τους επίσης από τον διευθυντή του σχολείου.

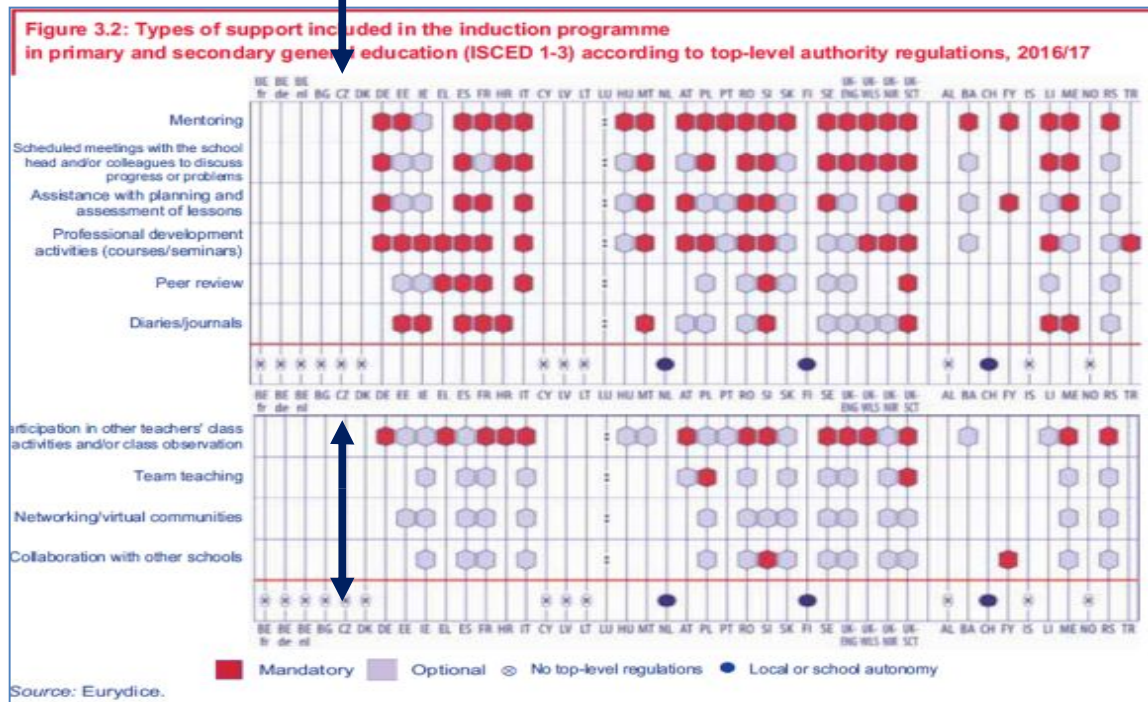
²⁶⁵ OECD EAG 2018

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=CZE&threshold=10&topic=TA>

Εικόνα 2.108: Η κατάσταση της Υποχρεωτικής Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης των εκπαιδευτικών στην Ευρώπη

Ο μεγαλύτερος επιμορφωτικός φορέας που είναι και ο επίσημος φορέας του υπουργείου Παιδείας είναι το **Εθνικό Ινστιτούτο Επιμόρφωσης** (Národní Institut pro Další Vzdělávání, NIDV). Το NIDV έχει 13 επιμορφωτικά κέντρα στην Τσεχική επικράτεια και το καθένα από αυτά προσφέρει στα όρια της περιοχής ευθύνης του, μια σειρά επιμορφωτικών προγραμμάτων για τους εκπαιδευτικούς των διάφορων βαθμίδων, αξιοποιώντας πόρους από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και συγκεκριμένα από το «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Έρευνας, Ανάπτυξης και Παιδείας», οπότε αυτά είτε διατίθενται δωρεάν στους εκπαιδευτικούς είτε με την καταβολή συμβολικών διδάκτρων. Έχει αναπτυχθεί ένα πλήθος τέτοιων προγραμμάτων τα οποία όμως έχουν όλα πιστοποιηθεί και κατά φορέα και κατά πρόγραμμα από το υπουργείο Παιδείας, Νεολαίας και Αθλητισμού. Μάλιστα η ισχύς της πιστοποίησης διαρκεί 6 χρόνια για τον κάθε φορέα και 3 χρόνια για το κάθε πρόγραμμα. Τα επιμορφωτικά προγράμματα εκτός από εκπαιδευτικούς απευθύνονται και σε διευθυντές σχολικών μονάδων αλλά και σε βοηθούς καθηγητών. Ειδικά τα επιμορφωτικά προγράμματα των διευθυντών σχολείων είναι ιδιαίτερα απαιτητικά σε χρόνο, διάρκεια και πλήθος μαθημάτων και απαιτούν τελικές εξετάσεις και εκπόνηση διπλωματικής εργασίας για την απόδοση σχετικού πιστοποιητικού. Οι διευθυντές σχολείων έχουν τη δυνατότητα έγκρισης επιμορφωτικής άδειας με αποδοχές για τον κάθε εκπαιδευτικό μέχρι 12 ημέρες τον χρόνο.

Εικόνα 2.109: Μέθοδοι προγραμμάτων επαγωγής νέων εκπαιδευτικών

Σύμφωνα με τα ευρήματα αυτής της έρευνας σε ότι αφορά την αρχική αλλά και την συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στην Τσεχία έχουμε τα εξής ευρήματα:

- ✓ Το **42,5%** των Τσέχων εκπαιδευτικών δεν είχε αρχική επαγωγική κατάρτιση, δηλαδή υποστήριξη και καθοδήγηση κατά το αρχικό στάδιο της σταδιοδρομίας τους, όπως τον προσανατολισμό στον χώρο του σχολείου από τη πλευρά του εκπαιδευτικού ή καθοδήγηση σε πρακτικές των εκπαιδευτικών. Ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι 58,1%.
- ✓ Υποστήριξη με το θεσμό του μέντορα στα σχολεία που τοποθετήθηκαν είχε το **25,9%** των νέων εκπαιδευτικών όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι 21,9% και η Τσεχία κατατάσσεται στην 41^η θέση ανάμεσά τους.
- ✓ Ένα αρκετά μεγάλο όμως ποσοστό των Τσέχων εκπαιδευτικών, το **97,3%**, συμμετείχε σε δράσεις επαγγελματικής ανάπτυξης τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα, όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι 94,5%.
- ✓ Επίσης ένα μεγάλο ποσοστό των Τσέχων εκπαιδευτικών, το **83,7%**, παρακολούθησε μαθήματα και σεμινάρια αυτοπροσώπως τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα, όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι 75,6% και η Τσεχία κατατάσσεται στην 6^η θέση ανάμεσά τους.
- ✓ Αντίθετα πολύ μικρό ποσοστό των Τσέχων εκπαιδευτικών, το **23,6%**, συμμετείχε σε δράσεις δικτύων διδασκόντων επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευτικών τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα, όταν ο μέσος όρος των 48 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα είναι 39,9%.

Indicator	Sort	Czech Republic	OECD average
INITIAL AND INDUCTION TRAINING OF TEACHERS			
Teachers for whom content, pedagogy and classroom practice in some or all subjects taught were included in their initial formal education or training (%)	(2018) Download Indicator	82.4	79.3
Teachers who did not take part in formal or informal induction activities at the current school (%)	(2018) Download Indicator	42.5	58.1
Percentage of novice teachers who have an assigned mentor at the current school (%)	(2018) Download Indicator	25.8	21.8
PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHERS			
Teachers who undertook professional development in the last 12 months (%)	(2018) Download Indicator	87.3	84.5
Teachers who attended courses/seminars in person in the 12 months prior to the survey (%)	(2018) Download Indicator	83.7	75.6
Teachers who participated in peer and/or self-observation and coaching as part of a formal school arrangement in the 12 months prior to the survey (%)	(2018) Download Indicator	44.8	43.9
Teachers who participated in a network of teachers formed specifically for the professional development of teachers in the 12 months prior to the survey (%)	(2018) Download Indicator	23.8	38.9

Εικόνα 2.110: Έρευνα TALIS 2018 σχετικά με την αρχική και τη συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των Τσέχων εκπαιδευτικών²⁶⁶

2.6.4 Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

Η νεαρή Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία της Τσεχίας, έδωσε από την αρχή βαρύτητα στην διαμόρφωση του εκπαιδευτικού της συστήματος, κατανοώντας ότι η αξιολόγησή του είναι αναπόσπαστο μέρος την βελτίωσης και ανατροφοδότησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Έτσι το 1991:

- ✓ Η Τσεχική Δημοκρατία έγινε μέλος της Διεθνούς Ένωσης για την Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών Επιτευγμάτων (IEA).
- ✓ Την ίδια χρονιά νομοθετεί την ίδρυση της Τσεχικής Σχολικής Επιθεώρησης (Czech School Inspectorate - CSI) η οποία αποτελεί διοικητική αρχή με εθνική αρμοδιότητα. Η CSI έχει έδρα στην Πράγα και αποτελείται από 14 Περιφερειακές σχολικές επιθεωρήσεις. Διοικείται από τον γενικό σχολικό επιθεωρητή που διορίζεται από τον υπουργό Παιδείας, Νεολαίας και Αθλητισμού, ενώ οι περιφερειακοί σχολικοί επιθεωρητές διορίζονται από τον ίδιο.

²⁶⁶ OECD TALIS 2018

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=CZE&treshold=10&topic=TA>

Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών μονάδων στην Τσεχία, όπως σε αρκετές Ευρωπαϊκές χώρες, έχει διπλή υπόσταση: εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση.

Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Τσεχική Δημοκρατία είναι σε μεγάλο βαθμό αποκεντρωμένο. Ως εκ τούτου, το εκπαιδευτικό σύστημα στο σύνολό του αξιολογείται από τους εξής φορείς εξωτερικής αξιολόγησης:

- Το Υπουργείο Παιδείας, Νεολαίας και Αθλητισμού ως κεντρικό κρατικό όργανο στον τομέα της εκπαίδευσης .
- Την Τσεχική Σχολική Επιθεώρηση ως ειδικευμένο φορέα αξιολόγησης .
- Τις Εκπαιδευτικές Περιφέρειες.

Η εσωτερική αξιολόγηση διενεργείται κυρίως με ευθύνη του Διευθυντή του σχολείου.

Επιπλέον το Υπουργείο Παιδείας ενθαρρύνει και άλλες δραστηριότητες αξιολόγησης , από εθνικούς και διεθνείς φορείς, δημόσιους και ιδιωτικούς.

Εσωτερική αξιολόγηση σχολικών μονάδων

Τα σχολεία μπορούν να χρησιμοποιούν τα κριτήρια εξωτερικής αξιολόγησης για την εσωτερική αξιολόγησή τους, αλλά αυτό δεν είναι υποχρεωτικό. Διάφορα εργαλεία για να βοηθήσουν τα σχολεία στην εσωτερική αξιολόγηση είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Εθνικού Ινστιτούτου Εκπαίδευσης. Τα εργαλεία είναι φύλλα παρατήρησης, ερωτηματολόγια, εγχειρίδια και οδηγίες, φόρουμ κ.λπ.

Αρχικά ο διευθυντής προετοιμάζει το σχέδιο ανάπτυξης του σχολείου σε συνεργασία με το σχολικό συμβούλιο. Η διαδικασία περιλαμβάνει την αυτοαξιολόγηση τουλάχιστον στους παρακάτω τομείς:

- Εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου, προσόντα, επιμορφώσεις κλπ.
- Εκπαιδευτικούς στόχους όπως καθορίζονται από τα εκπαιδευτικά προγράμματα και βαθμός επίτευξής τους (αποτελέσματα εξετάσεων, μαθητική διαρροή κλπ).
- Δραστηριότητες του σχολείου και προβολή του στην τοπική κοινωνία.
- Αποτελέσματα οποιασδήποτε επιθεώρησης εκτελείται από την Τσεχική σχολική επιθεώρηση.
- Οικονομικά πεπραγμένα του σχολείου.
- Συμμετοχή του σχολείου στα αναπτυξιακά και διεθνή προγράμματα.
- Συμμετοχή του σχολείου στην περαιτέρω εκπαίδευση στο πλαίσιο της διά βίου εκπαίδευσης.
- Προγράμματα, που χρηματοδοτούνται από εξωτερικές πηγές, που πραγματοποιούνται από το σχολείο.
- Συνεργασία με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, τις ενώσεις εργοδοτών και άλλους εταίρους.

Στο τέλος της διαδικασίας αυτοαξιολόγησης υποβάλλεται από τον Διευθυντή του σχολείου σχετική έκθεση με τα αποτελέσματα της αυτό-αξιολόγησης κάθε σχολικού έτους έως τις 15 Οκτωβρίου προς το σχολικό συμβούλιο, εγκρίνεται από αυτό και έπειτα δημοσιεύεται.

Η αυτοαξιολόγηση του σχολείου δημιουργεί το υπόβαθρο για την εξωτερική αξιολόγηση από την Τσεχική Σχολική Επιθεώρηση.

Εξωτερική αξιολόγηση σχολικών μονάδων

Ο βασικότερος και εξειδικευμένος πύλυνας εξωτερικής αξιολόγησης είναι η Τσεχική Σχολική Επιθεώρηση (České školní inspekce - CSI). Η Τσεχική Σχολική Επιθεώρηση είναι διοικητικό όργανο της Τσεχικής Δημοκρατίας και αποτελεί οργανωτική συνιστώσα του κράτους. Έχει επανιδρυθεί με τον Εκπαιδευτικό Νόμο (ACT Αρ. 561 της 24ης Σεπτεμβρίου 2004 για την Προσχολική, Βασική, Δευτεροβάθμια, Τριτοβάθμια Επαγγελματική και άλλη Εκπαίδευση) και παρακολουθεί το εκπαιδευτικό σύστημα ως αμερόληπτο και ανεξάρτητο όργανο. Τον Φεβρουάριο του 2018, η CSI απασχολούσε συνολικά 477 υπαλλήλους²⁶⁷, εκ των οποίων 246 επιθεωρητές και 67 οικονομικούς ελεγκτές αλλά υποστηρίζεται και από άλλες ειδικότητες όπως αναλυτές, ερευνητές, ειδικούς πληροφορικής, δικηγόρους, προσωπικότητες και άλλο διοικητικό και τεχνικό προσωπικό.

Η CSI πριν την έναρξη κάθε σχολικού έτους και μέχρι τις 15 Ιουλίου, υποβάλλει στον Υπουργό Παιδείας προς έγκριση σχέδιο αξιολόγησης των σχολείων που περιλαμβάνει και συγκεκριμένα κριτήρια «... αξιολόγησης των συνθηκών, της πορείας και των αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης για το σχολικό έτος ...».²⁶⁸ Το σχέδιο αφού εγκριθεί, δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της Τσεχικής Σχολικής Επιθεώρησης.²⁶⁹ Τα θεμελιώδη κριτήρια αξιολόγησης είναι το πόσο αποτελεσματική είναι η υποστήριξη της προσωπικής ανάπτυξης των παιδιών, των μαθητών και των σπουδαστών και η επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων εκ μέρους των σχολείων.

Διαδικασία επιθεώρησης

Ο κύκλος επιθεωρήσεων των σχολείων είναι έξι χρόνια, σε συμφωνία με την εξαετή θητεία των διευθυντών των σχολείων. Εάν εντοπιστούν προβλήματα ή σοβαρές αποκλίσεις στοχοθεσίας κατά τη διάρκεια μιας επιθεώρησης διενεργείται έκτακτα και άλλη σε μικρότερο χρονικό διάστημα (ανάλογα με τη σοβαρότητα της περίπτωσης και τον χρόνο που έχει οριστεί για τη διόρθωση) προκειμένου να εκτιμηθεί εάν έχουν διορθωθεί αυτά τα προβλήματα.

Η διαδικασία επιθεώρησης έχει τρεις βασικές φάσεις:

✓ Προπαρασκευαστική φάση.

Οι δραστηριότητες προκαταρκτικής επιθεώρησης πραγματοποιούνται εκτός σχολείου. Η ομάδα καθορίζει, αναλύει και αξιολογεί συγκεκριμένες σχολικές

²⁶⁷ https://www.sici-inspectorates.eu/getattachment/636a9992-56e4-4f05-bd77-5c3bfcf2e8e1/Country-Profile-CzechRep_2018.pdf;.jpg;.aspx

²⁶⁸ Όπως ακριβώς αναφέρεται στην εισήγηση της Τσεχικής Σχολικής Επιθεώρησης προς τον Υπουργό Παιδείας.

²⁶⁹ Εκτός της προγραμματισμένης επιθεώρησης των σχολείων, επιθεώρηση διεξάγεται έπειτα από καταγγελία, ακόμα και ατομική για θέματα της αρμοδιότητας της. Τα αποτελέσματα της έρευνας παραδίδονται στη Διεύθυνση του σχολείου για περαιτέρω ενέργειες, η οποία ενημερώνει την επιθεώρηση σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της καταγγελίας και σχετικά με τα πιθανά μέτρα για την επίλυση της

δραστηριότητες χρησιμοποιώντας δευτερεύουσες πηγές δεδομένων (όπως δημόσιους πόρους, το σχολικό μητρώο²⁷⁰, την προηγούμενη έκθεση επιθεώρησης και μια σειρά άλλων εγγράφων όπως σχολικές ιστοσελίδες, άρθρα εφημερίδων, καταγγελίες σχετικά με το σχολείο). Η προκαταρκτική επιθεώρηση αποτελεί μέρος της προπαρασκευαστικής φάσης για την ακόλουθη εκτίμηση ή έλεγχο. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται κυρίως για την αξιολόγηση είναι: η συγκριτική ανάλυση κειμένου, η ποιοτική και ποσοτική ανάλυση των εγγράφων και οι υπολογισμοί των επιθεωρήσεων.

Εικόνα 2.111: Ιστοσελίδα της CIS. Άρθρα σχετικά με τα κριτήρια αξιολόγησης²⁷¹.

²⁷⁰ Στο μητρώο σχολείων και σχολικών εγκαταστάσεων της Τσεχίας είναι καταγεγραμμένα όλα τα σχολικά ιδρύματα. Κάθε σχολείο που ανήκει στο Μητρώο, έχει το δικαίωμα να παρέχει εκπαιδευτικές και σχολικές υπηρεσίες, να εκδίδει έγγραφα και δικαιούται χορήγηση δημόσιας χρηματοδότησης. Στο μητρώο επίσης είναι καταχωρημένα, ο μέγιστος επιτρεπόμενος αριθμός μαθητών του σχολείου, οι τομείς λειτουργίας του κ.α. Η κατάργηση σχολείου από το μητρώο μπορεί να συμβεί έπειτα από εισήγηση της CSI. Εάν η διαγραφή αφορά σχολείο υποχρεωτικής φοίτησης, ο Δήμος εξασφαλίζει τη συνέχιση της υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης των μαθητών. Στην περίπτωση των σχολείων ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εξασφαλίζεται η συνέχιση της φοίτησης η στον ίδιο ή σε παρόμοιο τομέα σπουδών.

²⁷¹ Απόσπασμα από την ιστοσελίδα της Τσεχικής Σχολικής Επιθεώρησης όπου φαίνονται δημοσιευμένα τα αντίστοιχα άρθρα σχετικά με τα κριτήρια αξιολόγησης των σχολείων όπως αυτά εγκρίθηκαν από τον Υπουργό Παιδείας για τα σχολικά έτη 2016/2017, 2017/2018 και 2018/2019. Ενδεικτικά για το σχολικό έτος 2018/2019 αναφέρει : «Ο Υπουργός Παιδείας, Νεολαίας και Αθλητισμού Robert Plaga, μετά από σύζηση στην 27η Συνάντηση της Διοίκησης της MEYA στις 3 Ιουλίου 2018, ενέκρινε τα κριτήρια για την αξιολόγηση των συνθηκών, της πορείας και των αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης σύμφωνα με τα οποία η Τσεχική Σχολική Επιθεώρηση θα αξιολογεί σχολεία και σχολικές εγκαταστάσεις στη σχολική χρονιά 2018/2019. Τα κριτήρια βασίζονται στο μοντέλο της λεγόμενης ποιοτικής σχολής, η οποία δημιουργήθηκε από την τσεχική σχολική επιθεώρηση σε συνεργασία με εξωτερικούς εμπειρογνώμονες... η αξιολόγηση των σχολείων και των σχολικών

Ο επιθεωρητής ζητά τα σχολικά εκπαιδευτικά προγράμματα και τις ετήσιες εκθέσεις για τα τελευταία τρία χρόνια από τον διευθυντή του σχολείου. Συνεπώς, αξιολογείται η συμμόρφωση των υποβαλλόμενων εκπαιδευτικών προγραμμάτων με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα πλαισίου για τη σχετική εκπαίδευση. Ο επιθεωρητής ζητά επίσης από τον Διευθυντή του σχολείου να ετοιμάσει την τεκμηρίωση του σχολείου για την πρώτη ημέρα της επιθεώρησης.

Σε γενικές γραμμές, ο επιθεωρητής ενημερώνει τον διευθυντή ενός σχολείου για την ακριβή διάρκεια της επιθεώρησης, μαζί με τις απαιτήσεις για τη δραστηριότητα του κλιμακίου των ελεγκτών. Σε περίπτωση επιθεώρησης βάσει καταγγελίας, ο διευθυντής του σχολείου μπορεί να ενημερωθεί την ημέρα που ξεκινά η επιθεώρηση στο σχολείο.

✓ **Άμεση επιθεώρηση στα σχολεία (επί τόπου επιθεώρηση).**

Η μέση διάρκεια της δραστηριότητας άμεσης επιθεώρησης στα σχολεία είναι 2 - 3 ημέρες. Κατά τη διάρκεια αυτής της δραστηριότητας, η ομάδα επιθεώρησης συλλέγει τα βασικά δεδομένα για το σχολείο, επαληθεύει τα δευτερεύοντα δεδομένα που αποκτώνται με προκαταρκτική αξιολόγηση και σε αντιπροσωπευτικό δείγμα επιβεβαιώνει τα δεδομένα που παρέχει το σχολείο στο σχολικό μητρώο, το στατιστικό μητρώο και τα στοιχεία στο μητρώο μαθητών. Αυτή η επιθεώρηση βασίζεται σε δεδομένα από την αυτοαξιολόγηση του σχολείου και στα μέτρα που έλαβε το σχολείο για τα ευρήματα αυτά.

Οι χρησιμοποιούμενες μέθοδοι βασίζονται στο αντικείμενο της επιθεώρησης. Κατά κανόνα, ο έλεγχος περιλαμβάνει:

- Μελέτη των εγγράφων των σχολείων (π.χ. το μητρώο μαθητών και σπουδαστών, ο σχολικός κώδικας, το σχέδιο συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης)
- Συλλογή και ανάλυση πληροφοριών σχετικά με την εκπαίδευση παιδιών, μαθητών ή σπουδαστών, σχετικά με τις δραστηριότητες των σχολείων και των σχολικών εγκαταστάσεων που είναι εγγεγραμμένες στο σχολικό μητρώο και αξιολογεί την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Έλεγχο και αξιολόγηση των όρων, της διαδικασίας και των αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης σύμφωνα με τα αντίστοιχα προγράμματα σχολικής εκπαίδευσης και τα έγκυρα έγγραφα διδακτέας ύλης.
- Έλεγχο και αξιολόγηση του περιεχόμενου του σχολικού εκπαιδευτικού προγράμματος και τη συμμόρφωσή του με τη νομοθεσία.
- Έλεγχο της τήρησης της νομοθεσίας σχετικά με την παροχή εκπαίδευσης και σχολικών υπηρεσιών.
- Δημόσιο διοικητικό έλεγχο της χρήσης κρατικών κονδυλίων.
- Συνεντεύξεις με τον διευθυντή του σχολείου σχετικά με τις συνθήκες, τις διαδικασίες και τα αποτελέσματα της εκπαίδευσης και ατομικές συνεντεύξεις με το υπόλοιπους εκπαιδευτικούς.

εγκαταστάσεων πραγματοποιείται σε κλίμακα τεσσάρων επιπέδων που έχει τεθεί και εγκριθεί από την Τσεχική Σχολική Επιθεώρηση, των οποίων τα επιμέρους επίπεδα χαρακτηρίζονται ως **άριστα**, **αναμενόμενα**, **απαιτούν βελτίωση** και **δεν είναι ικανοποιητικά ...»**

- Συνεντεύξεις με μαθητές και ενδεχομένως γονείς.
- Επιθεώρηση των σχολικών εγκαταστάσεων.
- Μελέτη εργασιών των μαθητών.

Ο διευθυντής του σχολείου, μπορεί να κληθεί να συμμετάσχει σε παρατηρήσεις. Δεν είναι καθήκον των επιθεωρητών του σχολείου να αξιολογούν τις επιδόσεις των εκπαιδευτικών στη διδασκαλία, καθώς η ποιότητα της εκπαίδευσης είναι ευθύνη του διευθυντή του σχολείου. Οι συνεντεύξεις με τους εκπαιδευτικούς είναι επίσης μέρος της επιθεώρησης και αυτές πραγματοποιούνται κυρίως μετά από τα μαθήματα που παρατηρούνται. Οι συνεντεύξεις επικεντρώνονται στις συνθήκες των εκπαιδευτικών για τη δουλειά τους στο σχολείο. Οι σχολικοί επιθεωρητές αξιολογούν την εκπαιδευτική διαδικασία στο σχολείο με βάση τα ευρήματά τους και εξασφαλίζουν την καθοδήγηση του διευθυντή όσον αφορά τις συνθήκες λειτουργίας του σχολείου. Κατά τη παραμονή τους στο σχολείο μπορούν να συμμετέχουν σε συνεδριάσεις, του συλλόγου εκπαιδευτικών, διαφόρων επιτροπών ή του σχολικού συμβουλίου. Εάν είναι απαραίτητο, μπορούν επίσης να διεξάγουν έρευνες ερωτηματολογίων στους μαθητές ή και στους γονείς τους.

Ο διευθυντής του σχολείου έχει δικαίωμα να παρίσταται κατά τη διάρκεια οποιωνδήποτε επιθεωρήσεων στο σχολείο. Στο τελευταίο στάδιο της άμεσης επιθεώρησης, η ομάδα επιθεώρησης παρουσιάζει τα προκαταρκτικά ευρήματα και την αξιολόγηση της εργασίας του σχολείου στον διευθυντή, ο οποίος μπορεί να εκφράσει την άποψή του.

✓ Υποβολή εκθέσεων

Η έκθεση επιθεώρησης είναι δημόσιο έγγραφο που περιλαμβάνει την αξιολόγηση των εργασιών του σχολείου στις περιοχές που έχουν διερευνηθεί και αναφέρει τα έγγραφα που αυτή βασίστηκε. Ο επιθεωρητής, συζητά το περιεχόμενο της έκθεσης επιθεώρησης με τον Διευθυντή του σχολείου, ο οποίος την υπογράφει για να επιβεβαιώσει ότι η έκθεση έχει συζητηθεί και γίνεται αποδεκτή. Ο διευθυντής του σχολείου μπορεί να υποβάλει σχετικές παρατηρήσεις εντός 14 ημερών από την αποδοχή της οι οποίες ενσωματώνονται στην έκθεση. Οι εκθέσεις επιθεώρησης καταχωρούνται στο μητρώο των σχολείων και είναι διαθέσιμες και διαδικτυακά στο κοινό για περίοδο 10 ετών.

Ο διευθυντής του σχολείου και το σχολικό συμβούλιο είναι υποχρεωμένοι να συμμορφωθούν με τις παρατηρήσεις και τα συμπεράσματα της επιθεώρησης. Σε άλλη περίπτωση:

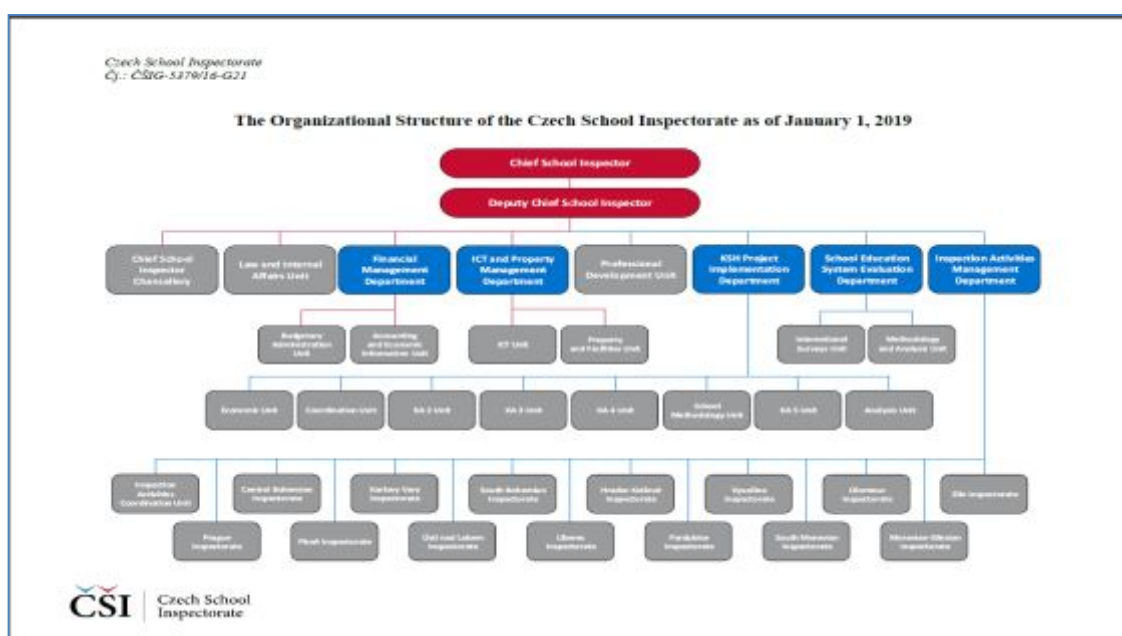
- Όταν δεν έχουν ληφθεί ή δεν έχουν ολοκληρωθεί οι απαραίτητες ενέργειες σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της επιθεώρησης εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας, η επιθεώρηση μπορεί να επιβάλει πρόστιμο στο πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για την έγκριση ή την εκπλήρωση αυτών των μέτρων στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας (συνήθως ο διευθυντής του σχολείου).
- Αν το σχολείο δεν λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα και δεν προχωρά στις απαραίτητες ενέργειες σύμφωνα με τις παρατηρήσεις και συστάσεις της επιθεώρησης τότε:

✓ Η Τσεχική Σχολική Επιθεώρηση μπορεί να υποβάλει πρόταση για απόλυση του διευθυντή του σχολείου (οποιαδήποτε στιγμή κατά τη διάρκεια της δετούς θητείας του).

✓ Ο γενικός επιθεωρητής μπορεί να υποβάλει πρόταση για την απομάκρυνση του σχολείου ή τομέων σπουδών του σχολείου, από το μητρώο των σχολείων.

Η Τσεχική Σχολική Επιθεώρηση υποβάλλει ετήσια έκθεση με τα συνοπτικά πορίσματα σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση της εκπαίδευσης και του εκπαιδευτικού συστήματος που προέκυψαν από τις επιθεωρήσεις που διενεργήθηκαν κατά το παρελθόν σχολικό έτος. Ο γενικός σχολικός επιθεωρητής την υποβάλλει στον υπουργό Παιδείας, Νεότητας και Αθλητισμού μέχρι τις 30 Δεκεμβρίου και στη συνέχεια δημοσιεύεται.

Τα αποτελέσματα της ετήσιας έκθεσης αποτελούν το υπόβαθρο για το Μακροπρόθεσμο Σχέδιο για την Εκπαίδευση και την Ανάπτυξη του Εκπαιδευτικού Συστήματος της Τσεχικής Δημοκρατίας.

Εικόνα 2.112: Το οργανόγραμμα της Τσεχικής Σχολικής Επιθεώρησης έτους 2019

Η CSI είναι ο βασικός πυλώνας εξωτερικής αξιολόγησης των σχολείων αλλά όχι ο μοναδικός. Η κάθε **εκπαιδευτική περιφέρεια** αξιολογεί το εκπαιδευτικό σύστημα στη περιοχή της και υποβάλλει ετήσια έκθεση προς την Περιφερειακή Συνέλευση και το Υπουργείο Παιδείας, Νεότητας και Αθλητισμού και δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της.

Η δομή και το περιεχόμενο της ετήσιας έκθεσης μιας περιφέρειας καθορίζονται κάθε χρόνο με υπουργική απόφαση. Συνήθως αποτελείται από:

- Αξιολόγηση της κατάστασης σε επιμέρους επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Το οικονομικό τμήμα.

- Αξιολόγηση της εκπλήρωσης του μακροπρόθεσμου σχεδίου στην περιοχή, των στόχων και των μέτρων του κατά την προηγούμενη περίοδο, συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσής του με το μακροπρόθεσμο σχέδιο της Τσεχικής Δημοκρατίας.

Τα συμπεράσματα της ετήσιας έκθεσης αποτελούν το θεμέλιο για την προετοιμασία των μακροπρόθεσμων σχεδίων των Περιφερειών Εκπαίδευσης.

Τέλος το **Υπουργείο Παιδείας, Νεολαίας και Αθλητισμού** καταρτίζει και υποβάλλει στην κυβέρνηση την ετήσια έκθεση για την κατάσταση και την ανάπτυξη της εκπαίδευσης. Αυτή είναι μια υποχρέωση που επιβάλλεται στο Υπουργείο Παιδείας από την εκπαιδευτική νομοθεσία. Το Υπουργείο Παιδείας δημοσιεύει κοινή έκθεση για όλα τα εκπαιδευτικά επίπεδα. Η ετήσια έκθεση για την κατάσταση και την ανάπτυξη της εκπαίδευσης βασίζεται στα στατιστικά και οικονομικά δεδομένα, στην ετήσια έκθεση της Τσεχικής σχολικής επιθεώρησης, στις ετήσιες περιφερειακές εκθέσεις και σε άλλους πόρους πληροφόρησης.

Άλλες δραστηριότητες αξιολόγησης των σχολικών μονάδων

Εκτός από τη βασική κρατική δομή αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου, στην Τσεχική Δημοκρατία υλοποιούνται και άλλες δραστηριότητες αξιολόγησης των σχολείων από κρατικούς φορείς, όπως:

- **Ινστιτούτο Κοινωνιολογίας, Ακαδημία Επιστημών της Τσεχικής Δημοκρατίας**

Το συγκεκριμένο ίδρυμα πραγματοποιεί συχνά δημοσκοπήσεις σχετικά με την εκπαίδευση και το εκπαιδευτικό σύστημα, οι οποίες μπορούν επίσης να θεωρηθούν ως ένα είδος αξιολόγησης. Για παράδειγμα το 2016, οι δημοσκοπήσεις αφορούσαν:

- ✓ την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς,
- ✓ την τροποποίηση της πράξης για την Τσεχική παιδεία,
- ✓ την εισαγωγή αμοιβών διδασκαλίας σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και
- ✓ τις κρατικές απολυτήριες εξετάσεις.

- **Ηλεκτρονικές έρευνες επιθεώρησης** που διοργανώνει η Τσεχική Σχολική Επιθεώρηση.

Η Τσεχική Σχολική Επιθεώρηση (CSI) χρησιμοποιεί ως μέσο επιθεώρησης τις ηλεκτρονικές έρευνες επιθεώρησης. Μέσω ερωτηματολογίων που απευθύνονται σε διευθυντές (ή σε άλλους φορείς στα σχολεία) λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με την ποιότητα της εκπαίδευσης. Αυτές οι πληροφορίες μαζί με τα αποτελέσματα της επιθεώρησης αποτελούν μέρος των θεματικών εκθέσεων της CSI.

Για παράδειγμα το Μάιο του 2017, το CSI πραγματοποίησε ηλεκτρονική επαλήθευση των μαθησιακών αποτελεσμάτων των μαθητών του 5ου και 9ου έτους στα βασικά σχολεία και στα αντίστοιχα έτη πολυετών ανώτερων δευτεροβάθμιων γενικών σχολών. Συμμετείχαν περισσότερα από 3.000 σχολεία. Σε κάθε σχολείο πραγματοποιήθηκαν εξετάσεις στα δύο από τα τρία βασικά θέματα που είναι:

- η Τσεχική γλώσσα,

- τα Μαθηματικά και η
- Ξένη Γλώσσα,

και μία εξέταση από τρεις επιπλέον θεματικές ενότητες για τους μαθητές του 5ου έτους που είναι:

- Ο άνθρωπος και ο κόσμος του,
- Άνθρωπος και κόσμος της εργασίας,
- Συνδυασμένη εκπαίδευση

και μία εξέταση σε ένα από τα δώδεκα μαθήματα για μαθητές του 9ου έτους

- Φυσικές Επιστήμες,
- Φυσική,
- Χημεία,
- Ιστορία,
- Γεωγραφία,
- Παιδεία με την ιδιότητα του πολίτη,
- Μουσική,
- Τέχνη,
- Υγεία,
- Προστασία από τον κίνδυνο,
- Παιδεία φυσικών επιστημών,
- Πληροφοριακή παιδεία.

Σύντομα ερωτηματολόγια για μαθητές και εκπαιδευτικούς ολοκλήρωσαν τις εξετάσεις. Δημιουργήθηκε έτσι μια συνοπτική έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα. Οι πληροφορίες που αποκτήθηκαν αξιοποιήθηκαν για:

- Ανατροφοδότηση για τους μαθητές .
- Ως σημαντικό εργαλείο αξιολόγησης για τα σχολεία.
- Ως υπόβαθρο για τους υπεύθυνους της εκπαιδευτικής πολιτικής
- Μη κρατικές δραστηριότητες αξιολόγησης των σχολικών μονάδων

Υπάρχουν επίσης μη κρατικές δραστηριότητες αξιολόγησης στα σχολεία. Αυτές είναι εμπορικές και τα σχολεία που αποφασίζουν να προβούν σε τέτοια αξιολόγηση καλύπτουν τα ίδια το κόστος. Το Υπουργείο Παιδείας ενθαρρύνει τη συμμετοχή των σχολείων σε άλλες δραστηριότητες αξιολόγησης εθνικές και διεθνείς.

Μια τέτοια εμπορική δραστηριότητα – σχέδιο αξιολόγησης είναι το KALIBRO, η οποία προσφέρει στα σχολεία τη δυνατότητα να αποκτήσουν ένα συγκεκριμένο μέτρο για το εκπαιδευτικό τους επίπεδο.

Οι εξετάσεις καλύπτουν τους ακόλουθους τομείς σπουδών:

- Τσεχική γλώσσα,
- Μαθηματικά,
- Βασικά στοιχεία Ανθρωπιστικών Επιστημών,
- Οικονομικές δεξιότητες,
- Φυσικές Επιστήμες,
- Αγγλική γλώσσα.

Εκτός από τις επιδόσεις των μαθητών, το σχολείο αποκτά συνολικά αποτελέσματα για τα μαθήματα και στο σύνολό τους (τα αποτελέσματα παρέχονται μόνο στο σχετικό σχολείο), καθώς και τα συνολικά μέσα αποτελέσματα για την Τσεχική Δημοκρατία ή μεμονωμένες περιφέρειες ή κατηγορίες μαθητών. Τα αποτελέσματα χρησιμοποιούνται στο σχολείο ως μέτρο αξιολόγησης των δικών του επιδόσεων. Επιπλέον, τα συνολικά αποτελέσματα και οι απαντήσεις των μαθητών ειδικότερα υπόκεινται σε ανάλυση, η οποία βοηθά τους εκπαιδευτικούς στη βελτίωση του έργου τους.

Dotazníková šetření a srovnávací testy

Úvod Pro školy Pro žáky a rodiče O nás Kontakty EN

- ✓ Zkušenosti od r. 1995
- ✓ Více než 3 mil. otestovaných žáků
- ✓ Účast na mezinárodních projektech
- ✓ Zkušený tým expertů
- ✓ Individuální přístup

Novinky Další novinky

Kalibro v roce 2018/2019 s řadou novinek

OBJEDNÁVKA nástrojů

Na školní rok 2018/2019 jsme připravili nabídku testů a dotazníků Kalibro s několika výhodnými novinkami, včetně vstupních testů pro střední školy a nadstandardního zpracování výsledků v elektronické formě.

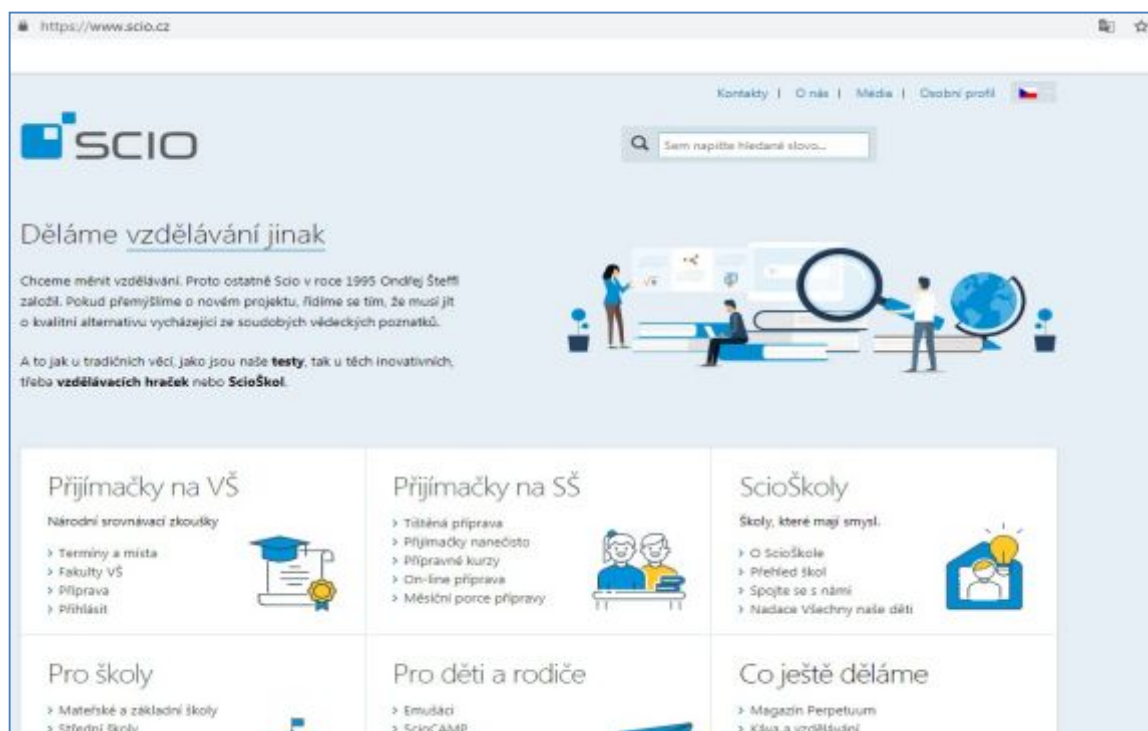
Vyzkoušejte si naše testy on-line!

Zájemcům o naše testy nabízíme možnost vyzkoušet si ukázkové úlohy ze všech předmětů zdarma on-line!

Εικόνα 2.113: Η ιστοσελίδα του KALIBRO²⁷²

Μια επίσης δημοφιλής εμπορική δραστηριότητα σε θέματα αξιολόγησης της εκπαίδευσης είναι το SCIO, το οποίο είναι μια εφαρμογή που επικεντρώνεται τόσο σε άτομα όσο και σε σχολεία σε εμπορική πάντα βάση.

²⁷² <http://www.kalibro.cz/>

Εικόνα 2.114: Η ιστοσελίδα του SCIO²⁷³

Προσφέρει τη λεγόμενη εθνική συγκριτική εξέταση των γνώσεων στο βασικό σχολείο (Základní škola) ή και στα ανώτερα επίπεδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και συγκριτικές δοκιμές, ασκήσεις πρακτικής για εισαγωγικές εξετάσεις σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (vysoká škola), κλπ. Οι αξιολογήσεις SCIO χρησιμοποιούνται από εκατοντάδες σχολεία όλων των επιπέδων. Ορισμένα ανώτερα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης λαμβάνουν τα αποτελέσματα υπόψη στις διαδικασίες εισαγωγής. Ένας μεγάλος αριθμός βασικών σχολείων και σχολείων ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων πολυετών δευτεροβάθμιων γενικών σχολείων (multiletá gymnázia) χρησιμοποιούν τις δοκιμές για να αυτοαξιολογήσουν το εκπαιδευτικό τους έργο.

Διεθνείς αξιολογήσεις

Όπως φαίνεται και στην ιστοσελίδα της Τσεχικής Σχολικής Επιθεώρησης, η συμμετοχή στις διεθνείς αξιολογήσεις εκπαιδευτικού έργου είναι έντονη.

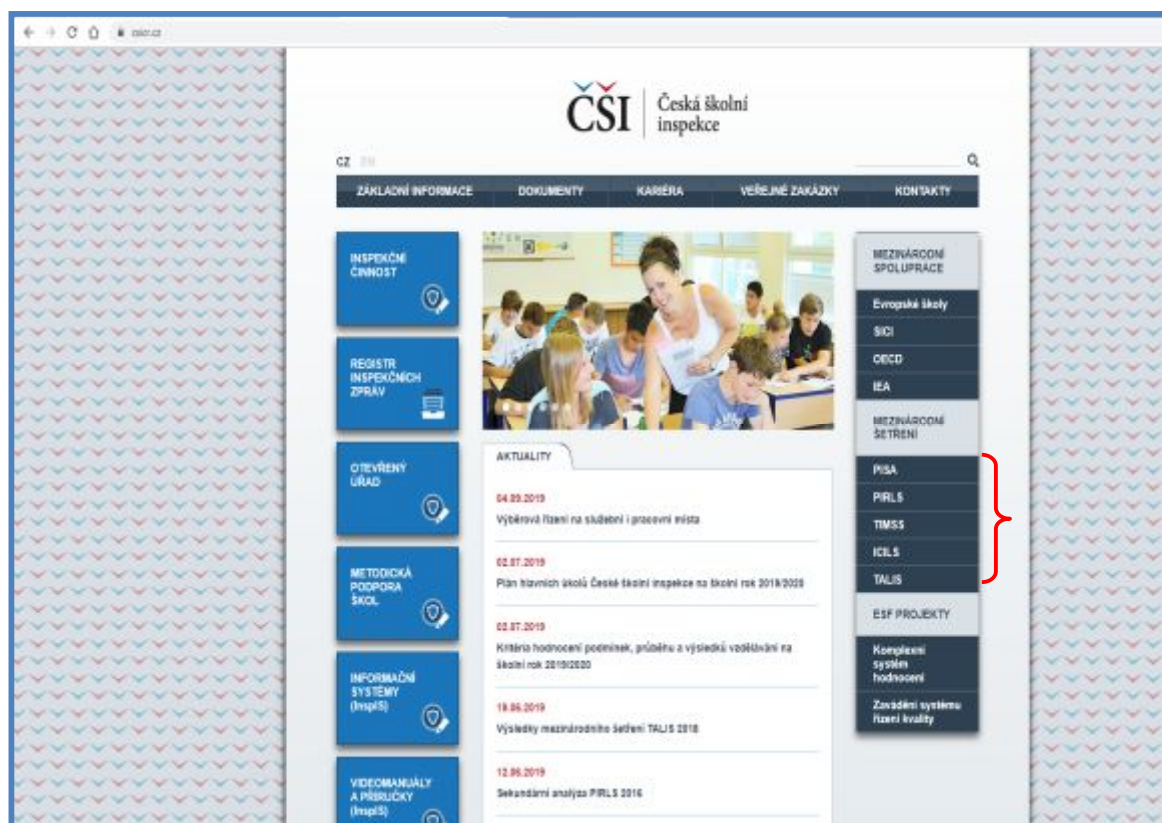
Οι αξιολογήσεις TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) και ICILS (International Computer and Information Literacy Study) είναι δράσεις της IEA (International association for the Evaluation of educational Achievement) οι οποίες για την Τσεχία, συντονίζονται από την Τσεχική Σχολική Επιθεώρηση (CSI). Η Τσεχική Δημοκρατία έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα PISA, που έχει ως στόχο να αξιολογεί, σε τακτική

²⁷³ <https://www.scio.cz>

βάση, τις επιδόσεις των μαθητών στα μαθηματικά, την επιστήμη και την ικανότητα ανάγνωσης. Οι επιδόσεις των Τσέχων μαθητών στους διαγωνισμούς PISA είναι ικανοποιητικές και τους κατέταξαν στον μέσο όρο, στην 28η θέση στον διαγωνισμό του 2015, ενώ στον διαγωνισμό του 2018 ανέβηκαν στην 20^η θέση μεταξύ των χωρών μελών του ΟΟΣΑ.

Οι επιδόσεις των Τσέχων μαθητών στις αξιολογήσεις TIMSS και PIRLS κινούνται πάνω και κοντά στον μέσο όρο των συμμετεχόντων χωρών. Την άνοιξη του 2013 πραγματοποιήθηκε η αξιολόγηση ICILS στην 8η τάξη του βασικού σχολείου στην Τσεχία. Στόχος ήταν να αποκτήσουν πληροφορίες για τις δεξιότητες των μαθητών στον τομέα του ηλεκτρονικού υπολογιστή και της πληροφοριακής παιδείας. Τα αποτελέσματα της έρευνας δημοσιεύθηκαν το 2014. Τα αποτελέσματα των μαθητών της Τσεχίας στη δοκιμασία της πληροφορικής και της πληροφοριακής παιδείας ήταν τα καλύτερα από όλες τις συμμετέχουσες χώρες.

Η εξωτερική αξιολόγηση των **ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** και η ποιότητα των διαπιστευμένων προγραμμάτων τους πραγματοποιείται από το Εθνικό Γραφείο Διαπίστευσης για την Ανώτατη Εκπαίδευση.

Εικόνα 2.115 Η ιστοσελίδα της CSI και οι διεθνείς αξιολογήσεις²⁷⁴

²⁷⁴ <https://www.csicr.cz/>

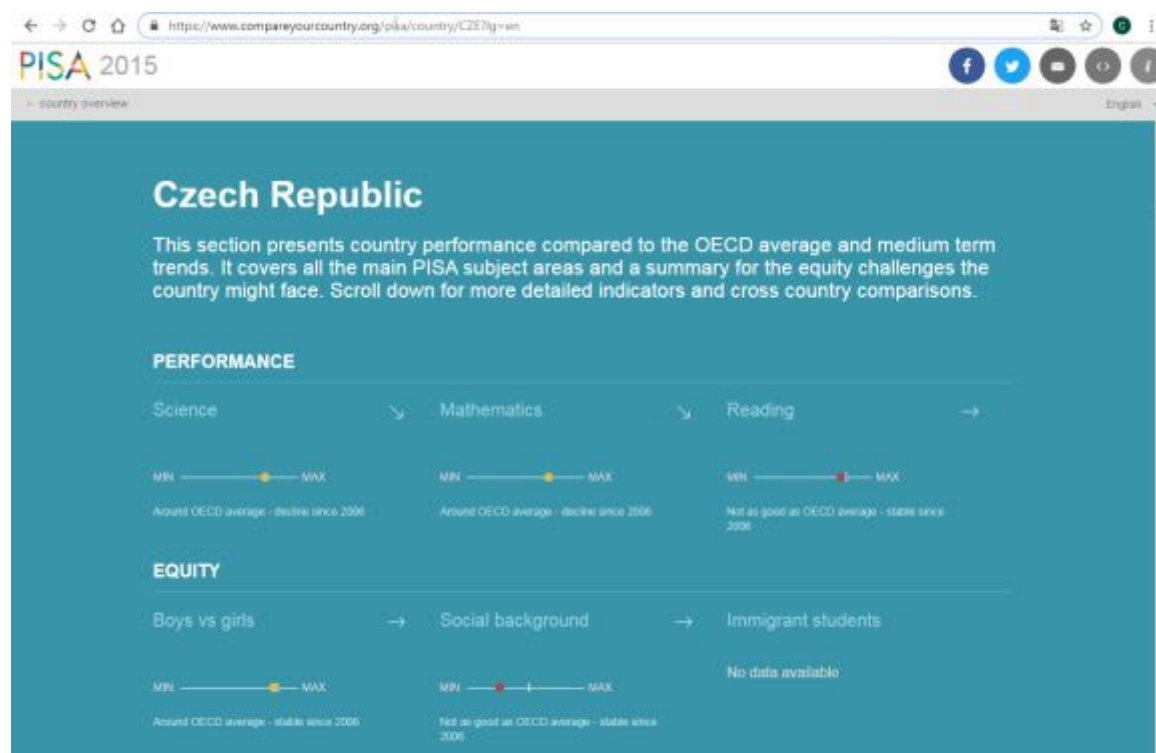
2.6.5 Η ποιότητα των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος στην Τσεχία

Οι επιδόσεις των Τσέχων μαθητών στον διαγωνισμό PISA

Στον πίνακα 6 του παραρτήματος 1 φαίνονται οι επιδόσεις των μαθητών στον διαγωνισμό PISA που υλοποιήθηκε το 2015 και στην παρακάτω εικόνα η συγκριτική τους σχέση με τα αποτελέσματα του διαγωνισμού PISA 2006 αλλά και η εικόνα των εκπαιδευτικών ανισοτήτων στο εκπαιδευτικό σύστημα της Τσεχίας.

Οι επιδόσεις των Τσέχων μαθητών είναι κοντά στο μέσο όρο του ΟΟΣΑ σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα και κατατάσσονται στην 29^η θέση του παγκόσμιου πίνακα, αλλά είναι εμφανής επίσης στα γνωστικά αντικείμενα των Μαθηματικών και επιστημών μια μικρή πτώση, ενώ στην Ανάγνωση παρέμειναν σταθερές με τάσεις βελτίωσης αλλά οριακά κάτω από τον μέσο όρο των επιδόσεων των χωρών του ΟΟΣΑ σε σχέση τόσο με τον αντίστοιχο διαγωνισμό του 2012 αλλά και του 2006.

Συγκεκριμένα στις Επιστήμες η επίδοση των Τσέχων μαθητών είναι **493** (ΜΟ ΟΟΣΑ 493) **μειωμένη κατά 5** μονάδες από τον διαγωνισμό του 2012, στην Ανάγνωση **487** (ΜΟ ΟΟΣΑ 493) **αυξημένη κατά 5** επίσης μονάδες από τον διαγωνισμό του 2012 και στα Μαθηματικά **492** (ΜΟ ΟΟΣΑ 490) **μειωμένη κατά 6** μονάδες σε σχέση με το 2012. Ενώ στις επιδόσεις των μαθητών με βάση το κοινωνικό τους υπόβαθρο, η εικόνα είναι σταθερά αρνητική όλη την τελευταία δεκαετία αναδεικνύοντας θέμα εκπαιδευτικών ανισοτήτων.

Εικόνα 2.116: Συγκριτικές επιδόσεις Τσέχων μαθητών στο διαγωνισμό PISA 2015

Στον πίνακα 7 του παραρτήματος 1 φαίνονται οι επιδόσεις των Τσέχων μαθητών στον διαγωνισμό **PISA 2018**. Συγκεκριμένα στις Επιστήμες η επίδοσή τους είναι **497** (ΜΟ ΟΟΣΑ 489) αυξημένη κατά 4 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2015, στην Ανάγνωση **490** (ΜΟ ΟΟΣΑ 487) αυξημένη κατά 3 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2015 και στα Μαθηματικά **499** (ΜΟ ΟΟΣΑ 489) αυξημένη κατά 7 μονάδες σε σχέση με το 2015. Αν λάβει κανείς υπόψη ότι οι μέσοι όροι των μαθητών του συνόλου των χωρών που συμμετείχαν στο διαγωνισμό PISA 2018, μειώθηκαν κατά 4 μονάδες στις Φυσικές Επιστήμες, κατά 3 μονάδες στην Ανάγνωση και κατά 1 μονάδα στα Μαθηματικά, τότε συμπεραίνει εύκολα ότι το εκπαιδευτικό σύστημα της Δημοκρατίας της Τσεχίας, παρουσιάζει σημαντική πρόοδο στη ποιότητα του εκπαιδευτικού του έργου.

Ποσοστό μαθητών που απορροφώνται από την αγορά εργασίας.

Όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα, οι απόφοιτοι του εκπαιδευτικού συστήματος στην Τσεχία παρουσιάζουν υψηλό βαθμό απορρόφησης στην αγορά εργασίας, αρκετά πάνω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Συγκεκριμένα οι απόφοιτοι του εκπαιδευτικού συστήματος απορροφήθηκαν από την αγορά εργασίας σε ένα έως τρία χρόνια από την αποφοίτησή τους σε ποσοστό **89,6%** το 2018, έναντι **81,6%** του αντίστοιχου Ευρωπαϊκού μέσου όρου. Τα ποσοστά αφορούν απόφοιτους εκπαιδευτικού επιπέδου δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και κατόχων μεταπτυχιακών και διδακτορικών τίτλων σπουδών (ISCED 3-8). Πιο αναλυτικά τα αντίστοιχα στοιχεία απορρόφησης αποφοίτων στην αγορά εργασίας ανά βαθμίδα εκπαίδευσης σε ένα έως τρία χρόνια από την αποφοίτησή τους φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 2.77: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών εύρεσης εργασίας αποφοίτων εκπαιδευτικών συστημάτων Τσεχίας και Ε.Ε.²⁷⁵

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Τσεχία	Ε. Ε.	Τσεχία	Ε. Ε.	Τσεχία	Ε. Ε.	Τσεχία
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 3-8	78,3 %	84,5 %	76 %	81,3 %	80,2 %	89,9 %	81,6 %	89,6 %
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 3-4	72,5 %	81,7 %	70,7 %	81,2 %	74,1 %	87,5 %	76,8 %	87,4 %

²⁷⁵ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission

Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 5-8	83,8 %	89 %	80,5 %	81,4 %	84,9 %	91,6 %	85,5 %	91,5 %
------------------------------------	--------	------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Η επίτευξη του στόχου της Ε.Ε. για το 2020 που είναι η απορρόφηση των αποφοίτων από την αγορά εργασίας σε ποσοστό **82%** (βλ πίνακα 5 του παραρτήματος 1), έχει ήδη επιτευχθεί εδώ και μια δεκαετία τουλάχιστον. Η γενικότερη εικόνα της απορρόφησης των αποφοίτων όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης από την αγορά εργασίας, είναι από τα ισχυρά σημεία του Τσεχικού εκπαιδευτικού συστήματος που αν μη τι άλλο είναι εναρμονισμένο με αυτή. Μάλλον δεν είναι τυχαίο ότι η Τσεχία είναι η χώρα που συνδυάζει την χαμηλότερη ανεργία μεταξύ των Ευρωπαϊκών χωρών και ταυτόχρονα ένα από τα υψηλότερα ποσοστά μαθητών που ακολουθούν την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση σε όλη την Ευρώπη.

Η σχολική διαρροή στο Τσεχικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαιδευτικής ζωής στη Τσεχία κινείται σε πολύ χαμηλά επίπεδα, (είναι περίπου στο 50% του μ.ο. της Ευρώπης). Συγκεκριμένα στη Τσεχία εγκαταλείψαν πρόωρα την εκπαιδευτική διαδικασία στις ηλικίες 18-24 το **6,2%** των μαθητών το 2018, ενώ ο Ευρωπαϊκός μέσος όρος της σχολικής διαρροής ήταν **10,6 %** για τη χρονιά αυτή. Η σχολική διαρροή στην Τσεχία κινείται σε ποσοστά αισθητά χαμηλότερα του Ευρωπαϊκού μέσου όρου τόσο για τους Τσέχους μαθητές όσο και για τους αλλοδαπούς, γεγονός που επιβεβαιώνει την πολύ καλή εκπαιδευτική τακτική προετοιμασίας των μαθητών για τον επαγγελματικό χώρο και ιδιαίτερα των αλλοδαπών. Η Τσεχία έχει ήδη κατακτήσει τον στόχο της Ε.Ε. για το 2020 σχετικά με την σχολική διαρροή ο οποίος είναι το **10%** (βλ πίνακα 5 του παραρτήματος 1), εδώ και πολλά χρόνια. Πιο αναλυτικά τα αντίστοιχα στοιχεία αν διακρίνουμε τους μαθητές σε Τσέχους και αλλοδαπούς φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 2.78: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών σχολικής διαρροής εκπαιδευτικών συστημάτων Τσεχίας και Ε.Ε²⁷⁶

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Τσεχία	Ε. Ε.	Τσεχία	Ε. Ε.	Τσεχία	Ε. Ε.	Τσεχία
Συνολικά	14,2 %	5,4 %	11,2 %	5,5 %	10,6 %	6,7 %	10,6 %	6,2 %

²⁷⁶ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

Γηγενείς	13,1 %	5,2 %	10,4 %	5,4 %	9,6 %	6,7 %	9,5 %	6,2 %
Αλλοδαποί	26,1 %	15 %	20,2 %	9,9 %	19,4 %	9,5 %	20,2 %	7,6 %

Συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης

Η Τσεχία παρουσιάζει χαμηλά ποσοστά ενηλίκων που συμμετέχουν στη Δια Βίου Μάθηση. Συγκεκριμένα το 2018 το ποσοστό ενηλίκων στην Τσεχία που παρακολούθησε προγράμματα εκπαίδευσης στις ηλικίες 25-64 ετών σε όλο το εκπαιδευτικό φάσμα (ISCED 0-8) ήταν **8,5 %** όταν ο αντίστοιχος Ευρωπαϊκός μέσος όρος ήταν **11,1%**. Ο στόχος της Ε.Ε. για το 2020 που είναι **15 %** για αυτό τον εκπαιδευτικό δείκτη (βλ πίνακα 5 του παραρτήματος 1), φαίνεται μακριά από τα Τσεχικά δεδομένα. Η εξήγηση ίσως βρίσκεται στα εκπληκτικά χαμηλά ποσοστά (σχεδόν ανύπαρκτα) ποσοστά ανεργίας στην Τσεχία. Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται τα ποσοστά των ενηλίκων (από 25 έως 64 ετών) απόφοιτους όλων των επιπέδων (ISCED 0-8), που παρακολούθησαν προγράμματα Δια Βίου Μάθησης στην Τσεχία την τελευταία δεκαετία περίπου.

Πίνακας 2.79: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών συμμετοχής ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης στην Τσεχία²⁷⁷

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Τσεχία	Ε. Ε.	Τσεχία	Ε. Ε.	Τσεχία	Ε. Ε.	Τσεχία
Ποσοστό ενηλίκων που παρακολούθησε προγράμματα μάθησης	9,5 %	7,1 %	10,8 %	9,6 %	10,9 %	9,8 %	11,1 %	8,5 %

Υψηλές και χαμηλές επιδόσεις μαθητών

Τα ποσοστά των μαθητών που υστερούν στα Μαθηματικά, την Ανάγνωση και τις Επιστήμες στην Τσεχία, είναι κοντά στον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Στον πίνακα 2.80 φαίνονται τα ποσοστά των μαθητών που υστερούν στα τρία βασικά γνωστικά αντικείμενα στην Τσεχία σε σύγκριση με τους αντίστοιχους μέσους όρους των χωρών της Ε.Ε στα έτη 2009, 2012, 2015 (αντίστοιχοι διαγωνισμοί PISA). Φαινόταν ότι το

²⁷⁷ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

Τσεχικό εκπαιδευτικό σύστημα, θα δυσκολευόταν να καλύψει το στόχο που έχει θέσει η Ε.Ε. για το 2020 στους δείκτες υστέρησης των τριών βασικών γνωστικών αντικειμένων με μέγιστη τιμή για το καθένα από αυτά το **15 %** (βλ πίνακα 5 του παραρτήματος 1), παρουσιάζοντας μια αυξητική τάση στο ποσοστό των μαθητών που υστερούσαν στα τρία γνωστικά αντικείμενα.

Πίνακας 2.80: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών χαμηλών επιδόσεων μαθητών στα βασικά γνωστικά αντικείμενα.²⁷⁸

Έτος	2009		2012		2015	
	Ε. Ε.	Τσεχία	Ε. Ε.	Τσεχία	Ε. Ε.	Τσεχία
Ανάγνωση	19,5 %	23,1 %	17,8 %	16,9 %	19,7 %	22 %
Μαθηματικά	22,3 %	22,4 %	22,1 %	21 %	22,2 %	21,7 %
Φυσικές Επιστήμες	17,7 %	17,3 %	16,6 %	13,8 %	20,6 %	20,7 %

Στον διαγωνισμό **PISA 2018**, η κατάσταση είναι πολύ καλύτερη γενικά στις επιδόσεις των Τσέχων μαθητών. Το ποσοστό των Τσέχων μαθητών με υψηλές επιδόσεις (επίπεδα 5 και 6, όπως φαίνονται στους πίνακες 7, 8, 9 και 10 του παραρτήματος 1), σε ένα τουλάχιστον από τα τρία γνωστικά αντικείμενα είναι **16,6%**, μεγαλύτερο από το μέσο όρο των διαγωνιζομένων χωρών του ΟΟΣΑ που είναι **15,7%**.

Επίσης στο διαγωνισμό **PISA 2018**, το ποσοστό των Τσέχων μαθητών με χαμηλές επιδόσεις και στα τρία γνωστικά αντικείμενα, δηλαδή κάτω από το επίπεδο 2, είναι **10,5%** μικρότερο από το **13,4%** που είναι ο μέσος όρος των χωρών του ΟΟΣΑ που συμμετείχαν στο διαγωνισμό (πίνακες 7, 8, 9 και 10 του παραρτήματος 1).

²⁷⁸ Education and Training Monitor 2018 & Education and Training Monitor 2019 Country analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union

Πίνακας 2.81: Βασικοί δείκτες Τεχνικού εκπαιδευτικού συστήματος²⁷⁹

		Czech Republic		EU average		
		2014	2017	2014	2017	
1. Key indicators						
Education and training 2020 benchmarks						
Early leavers from education and training (age 18-24)		5.5%	6.7%	11.2%	10.6%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)		28.2%	34.2%	37.9%	39.9%	
Early childhood education and care (from age 4 to starting age of compulsory primary education)		86.4% ¹³	90.7% ¹⁶	94.2% ¹³	95.3% ¹⁶	
Proportion of 15 year-olds underachieving in:	Reading	16.9% ¹²	22.0% ¹⁵	17.8% ¹²	19.7% ¹⁵	
	Maths	21.0% ¹²	21.7% ¹⁵	22.1% ¹²	22.2% ¹⁵	
	Science	13.8% ¹²	20.7% ¹⁵	16.6% ¹²	20.6% ¹⁵	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)	81.3%	89.9%	76.0%	80.2%	
Adult participation in learning (age 25-64)	ISCED 0-8 (total)	9.6%	9.8%	10.8%	10.9%	
Learning mobility	Degree mobile graduates (ISCED 5-8)	:	1.7% ¹⁶	:	3.1% ¹⁶	
	Credit mobile graduates (ISCED 5-8)	:	6.5% ¹⁶	:	7.6% ¹⁶	
Other contextual indicators						
Education investment	Public expenditure on education as a percentage of GDP	5.1%	4.5% ¹⁶	4.9%	4.7% ¹⁶	
	Expenditure on public and private institutions per student in € PPS	ISCED 1-2	€4 783	:	€6 494 ^d	:
		ISCED 3-4	€5 683 ^d	:	€7 741 ^d	:
ISCED 5-8		€7 725 ^d	:	€11 187 ^d	:	
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born	5.4%	6.7%	10.4%	9.6%	
	Foreign-born	9.9% ^u	9.5% ^u	20.2%	19.4%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born	27.9%	33.9%	38.6%	40.6%	
	Foreign-born	34.0%	39.1%	34.3%	36.3%	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4	81.2%	87.5%	70.7%	74.1%	
	ISCED 5-8	81.4%	91.6%	80.5%	84.9%	

Sources: Eurostat (see section 10 for more details); OECD (PISA).
Notes: data refer to weighted EU averages, covering different numbers of Member States depending on the source;
d = definition differs, u = unreliable, 12 = 2012, 13 = 2013, 15 = 2015, 16 = 2016.
On credit graduate mobility, the EU average is calculated by DG EAC on the available countries; on degree graduate mobility, the EU average is calculated by JRC over Eurostat and OECD data.
Further information can be found in the relevant section of Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor).

²⁷⁹ Education and Training Monitor 2018 Country Analysis.

Πίνακας 2.82: Βασικοί δείκτες Τεχνικού εκπαιδευτικού συστήματος ²⁸⁰

		Czechia		EU average		
		2009	2018	2009	2018	
1. Key indicators						
Education and training 2020 benchmarks						
Early leavers from education and training (age 18-24)		5.4%	6.2%	14.2%	10.6%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)		17.5%	33.7%	32.3%	40.7%	
Early childhood education and care (from age 4 to starting age of compulsory primary education)		90.6%	92.0% ¹⁷	90.8%	95.4% ^{17,d}	
Proportion of 15 year-olds underachieving in:	Reading	23.1%	22.0% ¹⁵	19.5%	19.7% ¹⁵	
	Maths	22.4%	21.7% ¹⁵	22.3%	22.2% ¹⁵	
	Science	17.3%	20.7% ¹⁵	17.7%	20.6% ¹⁵	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)	84.5%	89.6%	78.3%	81.6%	
Adult participation in learning (age 25-64)	ISCED 0-8 (total)	7.1%	8.5%	9.5%	11.1%	
Learning mobility	Degree-mobile graduates (ISCED 5-8)	:	3.9% ¹⁷	:	3.6% ¹⁷	
	Credit-mobile graduates (ISCED 5-8)	:	8.0% ¹⁷	:	8.0% ¹⁷	
Other contextual indicators						
Public expenditure on education as a percentage of GDP		5.1%	4.6% ¹⁷	5.2%	4.6% ¹⁷	
Education investment	Expenditure on public and private institutions per student in € PPS	ISCED 0	€3 399 ¹²	€3 611 ¹⁶	:	€6 111 ^{15,d}
		ISCED 1	€3 607 ¹²	€3 703 ¹⁶	€5 812 ^{12,d}	€6 248 ^{15,d}
		ISCED 2	€5 967 ¹²	€6 255 ¹⁶	€6 937 ^{12,d}	€7 243 ^{15,d}
		ISCED 3-4	€5 191 ¹²	€5 894 ¹⁶	:	€7 730 ^{14,d}
		ISCED 5-8	€7 726 ¹²	€7 282 ¹⁶	€10 549 ^{12,d}	€11 413 ^{15,d}
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born	5.2%	6.2%	13.1%	9.5%	
	Foreign-born	15.0% ^a	7.6% ^u	26.1%	20.2%	
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born	17.1%	33.4%	33.1%	41.3%	
	Foreign-born	31.5%	40.1%	27.7%	37.8%	
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4	81.7%	87.4%	72.5%	76.8%	
	ISCED 5-8	89.0%	91.5%	83.8%	85.5%	

Sources: Eurostat; OECD (PISA); Learning mobility figures are calculated by the European Commission's Joint Research Centre from UOE data. Further information can be found in Annex I and in Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor). Notes: EU averages of 2009 PISA do not cover Cyprus; d = definition differs, u = low reliability, := not available, 12=2012, 14=2014, 15 = 2015, 16=2016, 17 = 2017.

²⁸⁰ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis.

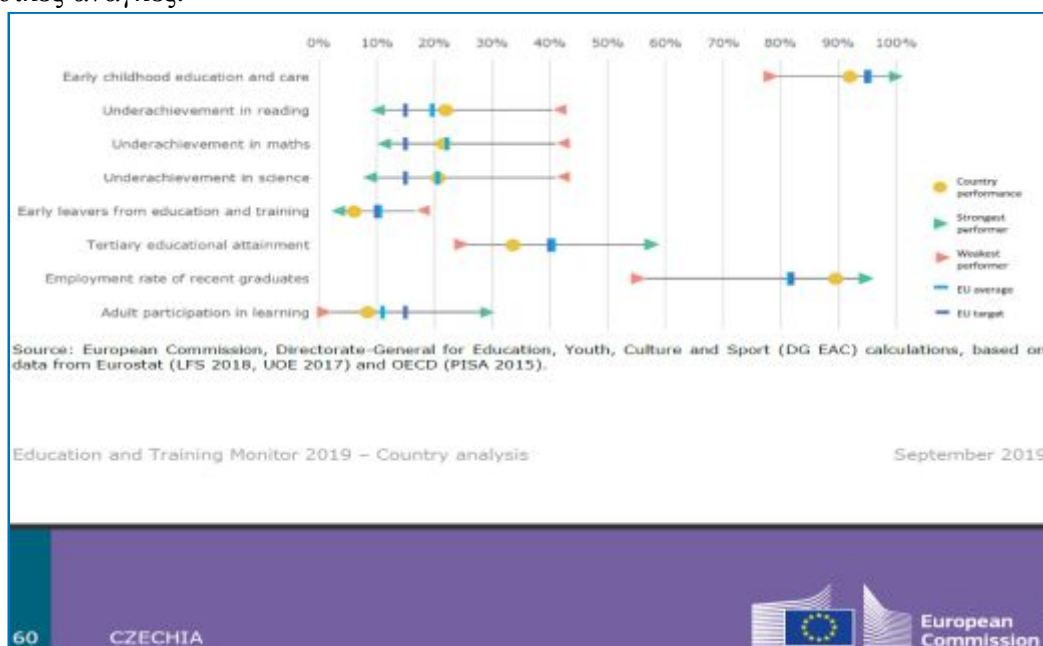
2.6.6 Γενικά συμπεράσματα για το εκπαιδευτικό σύστημα της Δημοκρατίας της Τσεχίας

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Τσεχίας, αντιμετωπίζει δύο μεγάλες προκλήσεις:

✓ Την χαμηλή ελκυστικότητα του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού, η οποία έχει κινήσει και το ενδιαφέρον της Ε.Ε. ώστε να κάνει σχετικές συστάσεις στην Τσεχική κυβέρνηση. Οι μισθολογικές αυξήσεις που εξαγγέλθηκαν κατά 20% περίπου τα επόμενα δύο χρόνια, είναι σίγουρα μια καλή βάση για την επίτευξη αυτού του στόχου. Οι μισθοί των εκπαιδευτικών αυξήθηκαν ήδη κατά 15% το 2018 έπειτα από απειλή γενικευμένης απεργίας από τα εκπαιδευτικά συνδικάτα.

Σίγουρα χρειάζεται περισσότερη υποστήριξη στο έργο του ο Τσέχος εκπαιδευτικός (πχ σε θέματα επιμόρφωσης) αλλά και ο Τσέχος διευθυντής σχολείου με τις τεράστιες ευθύνες που αναλαμβάνει. Η συμμετοχή των Τσέχων εκπαιδευτικών στα προγράμματα συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης (CPD) είναι χαμηλή κυρίως λόγω έλλειψης κινήτρων αλλά και μηχανισμών αντικατάστασης των εκπαιδευτικών που απουσιάζουν από το σχολείο για να επιμορφωθούν (Education and Training Monitor 2018 – Country Analysis σελ 66).

✓ Την **άμβλυνση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων** που οφείλονται κυρίως στο **κοινωνικό υπόβαθρο** αλλά και αυτές που αφορούν **ιδιαίτερες κοινωνικές ομάδες όπως οι Ρομά**. Σε αντίθεση έχει βελτιωθεί η κατάσταση στην εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Γράφημα 2.30: Συγκριτικό γράφημα εκπαιδευτικών δεικτών της Τσεχίας και χωρών του ΟΟΣΑ²⁸¹

²⁸¹ Education and Training MONITOR 2019, European Commission

Οι δαπάνες για την εκπαίδευση που καταβάλλει η Τσεχία ως ποσοστό του ΑΕΠ της, έχουν μειωθεί τα τελευταία χρόνια (από 5,1% το 2014 σε 4,5% το 2016 και 4,6% το 2017) κατατάσσοντας την Τσεχία σχεδόν στον Ευρωπαϊκό μέσο όρο σε ποσοστό του ΑΕΠ, αλλά σε δαπάνη €ανά μαθητή είναι αρκετά χαμηλά. Από το 2019 πάντως το σύστημα χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων, αναθεωρήθηκε και συνδέεται πλέον και με άλλες παραμέτρους εκτός από τον αριθμό μαθητών πχ με τις διδασκόμενες ώρες. Σχετική έρευνα²⁸² του ΟΟΣΑ (EAG 2018) κατατάσσει την Τσεχία χαμηλά ανάμεσα στις χώρες που έλαβαν μέρος στην έρευνα σχετικά με τη χρηματοδότηση συνολικά του εκπαιδευτικού συστήματος. Η χρήση των μέσων Τεχνολογίας Πληροφορίας και Επικοινωνιών είναι σε σημείο ανεκτό στα σχολεία, αν και ο εξοπλισμός δείχνει πλέον σημάδια γήρανσης.

Ιδιαίτερη βαρύτητα έχει δώσει το εκπαιδευτικό σύστημα της Τσεχίας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.), όπου παρατηρείται πολύ μεγάλη συμμετοχή των μαθητών (η υψηλότερη στην Ευρώπη) και ιδιαίτερα στα σχολεία διττής εκπαίδευσης (μαθητείας). Στην Τσεχία πάντως εκτιμάται ότι υπάρχει περιθώριο περαιτέρω βελτίωσης της Ε.Ε.Κ. ειδικά με την συμμετοχή περισσότερων μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε προγράμματα μαθητείας. Άλλωστε το «δυνατό σημείο» της εκπαίδευσης στη Τσεχία είναι το υψηλό ποσοστό της απορρόφησης των αποφοίτων της από την εθνική αγορά εργασίας.

Όπως προέκυψε από αντίστοιχη έρευνα του ΟΟΣΑ, στην Τσεχία υπάρχει θέμα εκπαιδευτικών ανισοτήτων και εξαιτίας του **μορφωτικού** υπόβαθρου των γονέων. Οι Τσέχοι μαθητές που δεν έχουν κανένα γονέα απόφοιτο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, παρακολουθούν συνήθως προγράμματα της Ε.Ε.Κ.

Σύμφωνα με τα παραπάνω διαπιστωμένα στοιχεία, επιδόσεις και χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού συστήματος της Τσεχίας και σε μια προσπάθεια προσέγγισης κάτω από το πρίσμα κριτηρίων που αποτυπώνουν την επίτευξη του στόχου του, των βασικών αξιών του, των δραστηριοτήτων συνεχούς βελτίωσης του σύμφωνα με τη δομή της μεθόδου Balanced Scorecard, καταρτίστηκε ο πίνακας που ακολουθεί.

Πίνακας 2.83: Οι επιδόσεις του τσέχικου εκπαιδευτικού συστήματος

	Δείκτες - Κριτήρια	Τσεχία	ΟΟΣΑ / ΕΕ 28
Χρηματοοικονομική πτυχή (financial aspect)	Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης (% ΑΕΠ) ²⁸³	4,6% (0%)	4,6%
	Ετήσια δαπάνη ανά μαθητή/φοιτητή	5.349 € (-2.400 €)	7.749 €

²⁸²OECD EAG 2018

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=CZE&treshold=10&topic=EO>

²⁸³ Αφορούν το έτος 2017

	Δαπάνες ανά κατηγορία	Μισθοδοσία εργαζομένων	57% (-1%)	58%
		Ενδιάμεση Ανάλωση	18% (-2%)	20%
		Ακαθάριστες Επενδύσεις	20% (+7%)	13%
		Ποσοστό Δημοσίων Επενδύσεων	11,5% (+2,5%)	9%
Πτυχή Ωφελουμένων (customer benefits)	Ποσοστό νέων που βρήκαν εργασία έπειτα από την αποφοίτησή τους ²⁸⁴		89,6% (+8%)	81,6%
	Επιδόσεις μαθητών σε διεθνείς αξιολογήσεις (PISA) ²⁸⁵	Μ.Ο. Επιδόσεων PISA 2018	495 (+1,4%)	488
		Μ.Ο. ποσοστών Υστέρησης	21,5% (+0,7%)	20,8%
		Υψηλές Επιδόσεις	16,6% (+0,9%)	15,7%
		Χαμηλές Επιδόσεις	10,5% (-2,9%)	13,4 %
Σχολική διαρροή, πρόωρη εγκατάλειψη εκπαίδευσης ²⁸⁶		6,2% (-4,4%)	10,6%	
Μάθηση και ανάπτυξη (learning and growth)	Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ²⁸⁷		54%	
	Υποδομές και τεχνολογικά – εποπτικά μέσα ²⁸⁸		56,5% (+5,3%)	51,2%
	Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση (δια βίου μάθηση) ²⁸⁹		8,5% (-2,6%)	11,1%
Εσωτερικές διαδικασίες (internal process)	Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου ²⁹⁰		80 %	
	Η διοικητική δομή και διάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος ²⁹¹		82 %	

²⁸⁴ Αφορούν το έτος 2018

²⁸⁵ PISA 2015 και PISA 2018

²⁸⁶ Αφορούν το έτος 2018

²⁸⁷ Συνεκτιμήθηκαν από την διαθεσιμότητα μορφών επιμορφωτικών δράσεων και ενεργειών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (10 δράσεις από δίκτυο Ευρυδίκη) και δείκτες CPD (από δίκτυο TALIS 2018) για τους Τσέχους εκπαιδευτικούς για την επιμόρφωσή και την επαγγελματική τους εξέλιξη. Μέγιστη τιμή 100%.

²⁸⁸ Συνεκτιμήθηκαν και εξήχθησαν οι μέσοι όροι διαφόρων υποκριτηρίων χρήσης ΤΠΕ (χαρακτηριστικών) στα σχολεία: ψηφιακός εξοπλισμός, σύνδεση και ταχύτητα διαδικτύου.

²⁸⁹ Αφορούν το έτος 2018

²⁹⁰ Συνεκτιμήθηκαν το είδος της αξιολόγησης (εσωτερική ή εξωτερική ή μικτή) και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της στη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής.

²⁹¹ Συνεκτιμήθηκαν η πληρότητα και το πλήθος των εκπαιδευτικών διαδρομών που προσφέρονται στους μαθητές και ο βαθμός αυτονομίας του σχολείου.

2.7 Τα σημεία των εκπαιδευτικών συστημάτων που εντυπωσιάζουν (highlights)

Καθένα από τα εκπαιδευτικά συστήματα των έξι χωρών που παρουσιάστηκαν παραπάνω σε αυτή την εργασία, ξεχώρισε για κάποια συγκεκριμένα ποιοτικά ή ποσοτικά χαρακτηριστικά του, για τα οποία ακολουθεί αναφορά κατά χώρα. Ταυτόχρονα αναφέρονται και άλλα χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών συστημάτων αυτών των χωρών, με βάση τα οποία ο ΟΟΣΑ, μέσα από αντίστοιχες έρευνες (Education At a Glance 2018 – EAG 2018 και TALIS), τις κατέταξε στις τρεις πρώτες ή στις τρεις τελευταίες θέσεις μεταξύ των χωρών που έλαβαν μέρος στις έρευνες αυτές.

Αυστρία

- Η συστηματική και πολύπλευρη αξιολόγηση των εκπαιδευτικών δομών.
- Η προσεκτική επιλογή των υποψήφιων εκπαιδευτικών πριν ξεκινήσουν ή ακόμα και πριν ολοκληρώσουν τις σπουδές τους.

Σύμφωνα με έρευνα του ΟΟΣΑ²⁹² (Education at a Glance 2018 - EAG), το εκπαιδευτικό σύστημα της Αυστρίας ξεχώρισε και κατατάχθηκε σε μία από τις τρεις πρώτες ή τελευταίες θέσεις, μεταξύ των άλλων χωρών, στα εξής χαρακτηριστικά του:

- ✓ Το ποσοστό των αποφοίτων της ανώτερης δευτεροβάθμιας Ε.Ε.Κ., το οποίο είναι για το 2016 ίσο με 77,9% (1^η χώρα στις 32).
- ✓ Το ποσοστό των αποφοίτων της ανώτερης Γενικής εκπαίδευσης, το οποίο είναι για το 2016 ίσο με 19,4% (33^η χώρα στις 33).
- ✓ Ο αριθμός των μαθητών ανά δάσκαλο είναι 9,23 και είναι ο τρίτος μικρότερος μεταξύ χωρών του ΟΟΣΑ και συνεργαζόμενων χωρών (38^η χώρα στις 40).
- ✓ Το ποσοστό των ενηλίκων ηλικίας 25-64 ετών πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευση μεταξύ εκείνων που έχουν τουλάχιστον ένα γονέα πτυχιούχο τριτοβάθμιας εκπαίδευση είναι 43,1% και αποτελεί ένδειξη μικρών εκπαιδευτικών ανισοτήτων, είναι πολύ χαμηλό στην Αυστρία, (27^η χώρα στις 27).
- ✓ Οι δαπάνες ανά μαθητή στην Αυστρία την κατατάσσουν στη 2^η έως 3^η θέση ανάλογα με την βαθμίδα εκπαίδευσης (2^η στις 36 για την δευτεροβάθμια εκπαίδευση και 3^η στις 36 για την τριτοβάθμια εκπαίδευση).
- ✓ Ο πραγματικός μισθός των εκπαιδευτικών, ανά διδακτική ώρα στην πρωτοβάθμια και στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι από τους υψηλότερους (3^η χώρα στις 28).

²⁹² OECD EAG 2018

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=AUT&treshold=10&topic=EO>

Ολλανδία:

- Η στήριξη της ιδιωτικής εκπαίδευσης και των σχολείων θρησκευτικών αλλά και παιδαγωγικών πεποιθήσεων.
- Η τεχνοκρατική υπόσταση της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου από τις αντίστοιχες δομές (Ολλανδική Εκπαιδευτική Επιθεώρηση).

Σύμφωνα πάντα με τις έρευνες του ΟΟΣΑ (EAG 2018) στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ολλανδίας παρατηρήθηκε ότι:

- ✓ Ο αριθμός των ετών εκπαίδευσης για τους Ολλανδούς 15-29 ετών είναι από τους μεγαλύτερους κατατάσσοντας τη χώρα 2^η μεταξύ 39 χωρών του ΟΟΣΑ.
- ✓ Ο αριθμός των μαθητών ανά δάσκαλο, στην προσχολική εκπαίδευση είναι 14,27 και είναι από τους μεγαλύτερους κατατάσσοντας την Ολλανδία 19^η μεταξύ 21 χωρών που έγινε η έρευνα.
- ✓ Λίγοι είναι οι διευθυντές σχολικών μονάδων που επιμορφώθηκαν σε θέματα σχολικής διοίκησης πριν αναλάβουν τα διευθυντικά τους καθήκοντα και συγκεκριμένα μόλις το 12%, κατατάσσοντας την Ολλανδία στην 45^η θέση μεταξύ των 47 χωρών που έγινε η σχετική έρευνα. Αντίθετα πολύ μεγάλο ποσοστό, το 45,6% επιμορφώθηκε σχετικά έπειτα από την ανάληψη των καθηκόντων του κατατάσσοντας πάλι τη χώρα στην 1^η θέση μεταξύ των 47 χωρών. Οι Ολλανδοί διευθυντές σχολείων αφιερώνουν τον περισσότερο χρόνο σε καθήκοντα ηγεσίας σε σχέση με συναδέλφους τους άλλων χωρών (1^η χώρα σε 48).
- ✓ Λίγοι επίσης είναι και οι Ολλανδοί εκπαιδευτικοί που είχαν το επάγγελμα τους ως πρώτη επιλογή, μόλις το 53,4%, κατατάσσοντας σε αυτό το ερώτημα την χώρα 46^η σε σύνολο 48.
- ✓ Ένα σημαντικό εύρημα προέκυψε από την συμμετοχή των Ολλανδών μαθητών στον διεθνή διαγωνισμό PISA 2015 και συγκεκριμένα οι επιδόσεις τους στην ομαδική εργασία και γενικότερα στη συνεργατική επίλυση προβλημάτων ήταν τόσο χαμηλές που την κατέταξαν στην προτελευταία θέση.

Γαλλία:

- Ο διαχωρισμός Εκκλησίας – κράτους και η εφαρμογή του στο εκπαιδευτικό σύστημα (κοσμικότητα της εκπαίδευσης).
- Η ισότητα ευκαιριών μόρφωσης και εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Το συστηματικό και πολυεπίπεδο σύστημα αξιολόγησης του Γαλλικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Σύμφωνα με τις αναφερόμενες παραπάνω, έρευνες του ΟΟΣΑ²⁹³ (EAG 2018) στο εκπαιδευτικό σύστημα της Γαλλίας παρατηρήθηκε ότι:

²⁹³OECD EAG 2018

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=FRA&threshold=10&topic=EO>

- ✓ Η αναλογία του αριθμού μαθητών ανά εκπαιδευτικό προσχολικής εκπαίδευσης είναι 1:15,28 από τις μεγαλύτερες στις χώρες του ΟΟΣΑ κατατάσσοντας τη Γαλλία 20^η χώρα στις 21 και στα σχολεία αυτής της βαθμίδας ο αριθμός των ημερών διδασκαλίας είναι ιδιαίτερα μικρός, μόλις 162 ημέρες το χρόνο, τοποθετώντας τη Γαλλία στην τελευταία θέση μεταξύ 28 χωρών. Επίσης ο αριθμός των γυναικών στους εκπαιδευτικούς της προσχολικής εκπαίδευσης είναι 89,2% και είναι από τους μικρότερους κατατάσσοντας τη Γαλλία στην προτελευταία θέση (38^η στις 39 χώρες).
- ✓ Η μέση ηλικία στη Γαλλία των διδακτορικών φοιτητών είναι 28,1 χρόνια και είναι η 2^η χαμηλότερη ανάμεσα σε 34 χώρες.
- ✓ Κατά το διεθνή διαγωνισμό PISA 2015, εντοπίστηκαν μεγάλες εκπαιδευτικές ανισότητες, σχετικά με το οικονομικό και κοινωνικό υπόβαθρο των μαθητών που κατέταξαν τη Γαλλία στις δύο τελευταίες θέσεις, ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο.
- ✓ Οι Γάλλοι εκπαιδευτικοί στο μεγάλο τους ποσοστό (82,7%) δεν πέρασαν επιμορφωτικές διαδικασίες εισόδου στο επάγγελμα τους φέρνοντας τη Γαλλία στη προτελευταία θέση μεταξύ 48 χωρών.
- ✓ Τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα TALIS, μόλις το 82,6% των εκπαιδευτικών επιμορφώθηκαν και η Γαλλία βρέθηκε στην τελευταία θέση μεταξύ 48 χωρών, ενώ μόνο το 50% των εκπαιδευτικών παρακολούθησε μαθήματα ή σεμινάρια αυτοπροσώπως το διάστημα αυτό, τοποθετώντας τη Γαλλία στη 46^η θέση από τις 48 χώρες. Γενικά και οι υπόλοιπες δραστηριότητες Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης κατατάσσουν τη Γαλλία στις 3 τελευταίες θέσεις του πίνακα.
- ✓ Οι διευθυντές σχολικών μονάδων στη Γαλλία επιμορφώθηκαν τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα TALIS σε ποσοστό 93,8% κατατάσσοντας τη Γαλλία τελευταία στις 48 χώρες.
- ✓ Οι Γάλλοι εκπαιδευτικοί φαίνεται να είναι οι λιγότερο εκπαιδευμένοι και προετοιμασμένοι σε θέματα διαχείρισης της σχολικής τάξης, σε σχέση με τους συναδέλφους τους των υπολοίπων χωρών του ΟΟΣΑ , αφού οι ίδιοι δήλωσαν ότι μόλις ο ένας στους πέντε (22,3%) είναι προετοιμασμένος για να μπορεί να διαχειριστεί την τάξη του (47^η χώρα η Γαλλία στις 48) και ότι αισθάνεται ότι μπορεί να διαχειριστεί ένα ζωνηρό μαθητή σε ποσοστό 73,5% (46^η χώρα η Γαλλία στις 47) ή ότι μπορεί να διαχειριστεί ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον τάξης σε ποσοστό 8,2 % τοποθετώντας τη χώρα στη τελευταία από τις 48 θέσεις και αντίστοιχα τάξεις που υπάρχουν μαθητές με ειδικές ανάγκες, έχει ικανότητα να διαχειριστεί μόνο το 25,3% των Γάλλων εκπαιδευτικών και η Γαλλία τοποθετείται στη 46^η από τις 48 χώρες.

Γερμανία:

- Οι μεγάλες εκπαιδευτικές ανισότητες που διαγνώστηκαν στη Γερμανία πριν από δυο δεκαετίες και ενώ καταπολεμούνται από τότε με εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις, συνεχίζουν να υπάρχουν ειδικά αυτές που οφείλονται σε μεταναστευτικό υπόβαθρο και λιγότερο αυτές που οφείλονται σε κοινωνικό υπόβαθρο.
- Η υψηλή ποιότητα εκροών στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.), η οργάνωση, η πολυπλοκότητα, η πρόβλεψη και ρύθμιση της κάθε λεπτομέρειας τουλάχιστον στις σπουδές της Ε.Ε.Κ. στην Γερμανία, είναι εντυπωσιακή.
- Η χαμηλή ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού επαγγέλματος.

Αξιόλογα συμπεράσματα εξάγονται και από τα στατιστικά ευρήματα των ερευνών του ΟΟΣΑ (EAG 2018) για το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα²⁹⁴:

- ✓ Το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών που έχουν αποκτήσει **επαγγελματικό πτυχίο** στο ανώτερο δευτεροβάθμιο ή μεταδευτεροβάθμιο επίπεδο εκπαίδευσης είναι ένα από τα υψηλότερα μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ και κατατάσσει τη Γερμανία 2^η ανάμεσα σε 33 χώρες.
- ✓ Το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25-64 ετών που έχουν αποκτήσει **γενικό πτυχίο** στο ανώτερο δευτεροβάθμιο ή μεταδευτεροβάθμιο επίπεδο είναι ένα από τα χαμηλότερα μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ και κατατάσσει τη Γερμανία τελευταία ανάμεσα σε 37 χώρες.
- ✓ Τα Γερμανικά σχολεία ειδικά αυτά της προσχολικής εκπαίδευσης, λειτουργούν πολλές ημέρες το χρόνο (225 ημέρες διδασκαλίας) και κατατάσσουν τη Γερμανία 1^η ανάμεσα σε 28 χώρες. Όμοια και ο αριθμός των ωρών που απασχολούνται οι Γερμανοί εκπαιδευτικοί είναι μεγάλος, φθάνοντας στα δημοτικά σχολεία τις 1755 ώρες και φέρνουν τη Γερμανία επίσης στη 1^η θέση ανάμεσα σε 26 χώρες του ΟΟΣΑ που συμμετείχαν σε αυτή την έρευνα.
- ✓ Πολύ καλά αμειβόμενοι φαίνεται να είναι οι Γερμανοί εκπαιδευτικοί αφού ένας εκπαιδευτικός βασικών προσόντων στην κατώτερη δευτεροβάθμιας εκπαίδευση με 15 χρόνια προϋπηρεσία, έχει ετήσιες αποδοχές 76.838 δολαρίων και είναι ο 2^{ος} καλύτερα αμειβόμενος ανάμεσα σε συναδέλφους του από 32 χώρες.
- ✓ Το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα σε επίπεδο κρατιδίου χαρακτηρίζεται από υψηλό συγκεντρωτισμό που κατατάσσει τη Γερμανία 3^η μεταξύ 16 χωρών του ΟΟΣΑ στο θέμα του χαρακτήρα της διοίκησης της εκπαίδευσης.

²⁹⁴ OECD EAG 2018

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=DEU&treshold=10&topic=EO>

Φινλανδία:

- Ο υψηλός βαθμός αποκέντρωσης του εκπαιδευτικού συστήματος, εντός όμως των εθνικών νομοθετικών ορίων και στόχων.
- Η κοινωνική και πολιτική συναίνεση στα θέματα παιδείας και ο μακροχρόνιος ορίζοντας, τόσο της μελέτης όσο και της εφαρμογής της εκπαιδευτικής πολιτικής που υπερβαίνει κυβερνητικές θητείες.
- Η μαθητοκεντρική μορφή του εκπαιδευτικού συστήματος. Η εκπόνηση του ατομικού προγράμματος σπουδών για κάθε ένα μαθητή ξεχωριστά από τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό (Σχέδιο Ανάπτυξης Προσωπικών Ικανοτήτων - Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma - HOKS) από την προσχολική ακόμα εκπαίδευση και γενικότερα η έντονα μαθητοκεντρική προσέγγιση της διδασκαλίας.
- Η προσεκτική επιλογή των υποψήφιων εκπαιδευτικών πριν ξεκινήσουν ή ακόμα και πριν ολοκληρώσουν τις σπουδές τους, οι οποίες είναι υψηλού επιπέδου και οδηγούν σε εκπαιδευτικό προσωπικό επίσης υψηλού επιπέδου.
- Τα σχετικά χαμηλά ποσοστά απορρόφησης στην αγορά εργασίας των αποφοίτων όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης που είναι κοντά στον Ευρωπαϊκό μέσο όρο σε μια εύρωστη οικονομία όπως η Φινλανδική (εξαίρεση αποτελούν οι απόφοιτοι της Ε.Ε.Κ. με το σύστημα μαθητείας).

Οι έρευνες του ΟΟΣΑ και μέσα από το δίκτυο TALIS δίνουν τα εξής ενδιαφέροντα συμπεράσματα για το εκπαιδευτικό σύστημα της Φινλανδίας²⁹⁵:

- ✓ Το ποσοστό των μαθητών στη Φινλανδία που αποφοιτούν από την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση την φέρνει στη 1^η θέση μεταξύ των 38 χωρών της έρευνας. Το ποσοστό των μαθητών που ακολουθούν ανώτερη Ε.Ε.Κ. είναι 71,3% και είναι το 2^ο καλύτερο στις 42 χώρες της έρευνας. Τα έτη σπουδών των Φινλανδών είναι συγκριτικά πολλά και την κατατάσσουν 3^η στις 39 χώρες.
- ✓ Σπουδές διδακτορικού επιπέδου ολοκληρώνει το 2% του συνολικού μαθητικού δυναμικού και είναι το 3^ο καλύτερο ανάμεσα στις 26 χώρες της έρευνας.
- ✓ Οι εκπαιδευτικές ανισότητες λόγω εκπαιδευτικού υπόβαθρου των γονέων είναι περιορισμένες στη Φινλανδία και την κατατάσσουν 3^η χώρα στις 27 της έρευνας.
- ✓ Σχετικά με τις δαπάνες για την εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στη Φινλανδία είναι πολύ μικρή και είναι 0,8% των δαπανών για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και 3,4% των δαπανών για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, αφήνοντας τις δημόσιες δαπάνες στο 99,2% και 96,6% αντίστοιχα και κατατάσσοντας την χώρα 2^η ανάμεσα στις 36 της έρευνας.
- ✓ Είναι γνωστό ότι οι επιδόσεις των Φινλανδών μαθητών ειδικά σε διεθνείς διαγωνισμούς είναι πολύ καλές, αλλά ξεχωρίζουν (στοιχεία PISA 2015):

²⁹⁵OECD EAG 2018

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=FIN&treshold=10&topic=EO>

- Οι επιδόσεις των κοριτσιών στις Επιστήμες (2^η στις 69 χώρες)
- Οι επιδόσεις των κοριτσιών στην Ανάγνωση (1^η στις 69 χώρες),
- Οι επιδόσεις των κοριτσιών στις συνεργατικές μεθόδους επίλυσης προβλημάτων (3^η στις 50 χώρες).
- ✓ Σχετικά με το σχολικό κλίμα και τη σχολική ζωή γενικότερα:
 - Μόνο το 5,5% των Φινλανδών μαθητών φοιτά σε σχολεία, όπου το ακαδημαϊκό επίπεδο ήταν κριτήριο εισόδου σε αυτό (δείκτης εκπαιδευτικής ανισότητας)
 - Ο μέσος όρος του αριθμού μαθητών ανά τάξη είναι μικρός (1^η θέση στις 69 χώρες)
 - Ο μέσος όρος του αριθμού των εβδομαδιαίων ωρών διδασκαλίας είναι μικρός, μόλις 24,2 ώρες ανά εβδομάδα (2^η θέση στις 55 χώρες)
 - Ο μέσος όρος του αριθμού των εβδομαδιαίων ωρών που δαπανά για τις σχολικές εργασίες ο μαθητής ηλικίας 15 ετών είναι επίσης μικρός, μόλις 11,9 ώρες ανά εβδομάδα (2^η θέση στις 55 χώρες)
 - Το άγχος των μαθητών σχετικά με το σχολείο είναι μικρό (3^η θέση στις 55 χώρες)
 - Ο δείκτης κοινωνικής ένταξης των μαθητών στην Φινλανδία την κατατάσσει στην πρώτη θέση μεταξύ των 51 χωρών της έρευνας.

Τσεχία:

- Το υψηλό ποσοστό απορρόφησης από την αγορά εργασίας των αποφοίτων του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Το υψηλό ποσοστό του μαθητικού δυναμικού της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και η πολύπλοκη αλλά ταυτόχρονα και αποτελεσματική δομή της.
- Η ελεγχόμενη αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος.
- Η ισχυρή θέση και οι εξουσίες των διευθυντών των σχολικών μονάδων.

Το εκπαιδευτικό σύστημα στη Τσεχία μέσα από τις έρευνες του ΟΟΣΑ ξεχωρίζει σε κάποια σημεία:

- ✓ Σχετικά με τις πρακτικές που ακολουθούν οι εκπαιδευτικοί στη διδασκαλία φαίνεται να μη προωθείται η ομαδική εργασία και η κριτική σκέψη. Συγκεκριμένα μόνο το 39,8% των εκπαιδευτικών ωθεί τους μαθητές του στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης και η Τσεχία κατατάσσεται 46^η σε 48 χώρες, ενώ μόνο το 27,3 % των εκπαιδευτικών οργανώνουν και προωθούν ομαδική εργασία των μαθητών και μόνο το 8,7% των εκπαιδευτικών αναθέτουν εργασίες που απαιτούν διάστημα τουλάχιστον μιας εβδομάδας για να υλοποιηθούν, κατατάσσοντας έτσι την Τσεχία 48^η ανάμεσα στις 48 χώρες της έρευνας.
- ✓ Οι διευθυντές των σχολείων στη Τσεχία, αφιερώνουν σε διαχειριστικά διοικητικά καθήκοντα πολύ χρόνο σε ποσοστό 39,6% του συνολικού τους διαθέσιμου, κατατάσσοντας πρώτη τη Τσεχία σε αυτό το τομέα, ανάμεσα σε 48 χώρες.
- ✓ Σε ότι αφορά τις συνθήκες αλλά και τις πρακτικές διδασκαλίας οι Τσέχοι εκπαιδευτικοί δεν επιμορφώνονται αρκετά στη χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία τους, αφού μόνο το 41,1% συμμετείχε σε παρόμοιες επιμορφωτικές δράσεις τον τελευταίο

χρόνο πριν την έρευνα TALIS 2018 και η Τσεχία κατατάσσεται στην 46^η θέση από 48 χώρες. Επίσης σε θέματα διδασκαλίας σε ανομοιογενείς τάξεις με μαθητές μεικτής ικανότητας οι Τσέχοι εκπαιδευτικοί δεν είναι προετοιμασμένοι και η Τσεχία κατατάσσεται στην τελευταία θέση (48^η από 48 χώρες). Αντίστοιχη εικόνα εμφανίζουν και σε διδασκαλία σε πολυπολιτισμικές τάξεις μαθητών κατατάσσοντας την Τσεχία στις τρεις τελευταίες θέσεις των χωρών του ΟΟΣΑ. Είναι γεγονός όμως ότι οι μαθητές μεταναστευτικού υπόβαθρου είναι λίγοι και μοιρασμένοι σε ποσοστά κάτω του 10% του αριθμού των μαθητών στο 98,5% των τμημάτων κατατάσσοντας σε από το θέμα τη Τσεχία στην 3^η καλύτερη θέση από 48 χώρες της έρευνας.

ΜΕΡΟΣ Β

Κεφάλαιο 3. Το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η αναλυτική περιγραφή των παραμέτρων του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, είναι έξω από τα όρια αυτής της εργασίας. Θα εστιάσουμε σε μια αποτύπωση των βασικών χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τα κριτήρια που εκτενώς αναλύθηκαν στα υπόλοιπα Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα, επιμένοντας περισσότερο σε θέματα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου.

Μια σύντομη μελέτη των στοιχείων από τις εκθέσεις παρακολούθησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, είναι αρκετή για να επιβεβαιώσει αυτό που γνωρίζει όλη η εκπαιδευτική κοινότητα στη χώρα μας, ότι χρειάζεται απαραίτητα μια τολμηρή εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, καλά σχεδιασμένη και προετοιμασμένη. Τα χαρακτηριστικά του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος συνοψίζονται παρακάτω.

3.1 Χρηματοδότηση εκπαίδευσης και εκπαιδευτικές υποδομές

Σε γενικές γραμμές το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι υποχρηματοδοτούμενο. Στους πίνακες 3.1 και 3.2 παρακάτω φαίνεται ότι, η χρηματοδότηση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος ως ποσοστό του ΑΕΠ αλλά και ως δαπάνη ανά μαθητή και ανά εκπαιδευτικό επίπεδο υπολείπεται των αντίστοιχων Ευρωπαϊκών μέσων όρων, ειδικά στην μεταδευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Πίνακας 3.1: Δαπάνες για την εκπαίδευση (ποσοστό του ΑΕΠ)

Έτος	2009		2014		2016		2017	
	Ε. Ε.	Ελλάδα	Ε. Ε.	Ελλάδα	Ε. Ε.	Ελλάδα	Ε. Ε.	Ελλάδα
Επενδύσεις (δαπάνες) στην εκπαίδευση (ποσοστό του ΑΕΠ)	5,2 %	4,1 %	4,9 %	4,3 %	4,7 %	4,3%	4,6 %	3,9 %

Οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση συγκαταλέγονται μεταξύ των χαμηλότερων στην ΕΕ και αφορούν σε μεγάλο βαθμό τη μισθοδοσία των εκπαιδευτικών (βλ. γράφημα 3 του παραρτήματος 1).²⁹⁶ Το 2019 το Συμβούλιο της

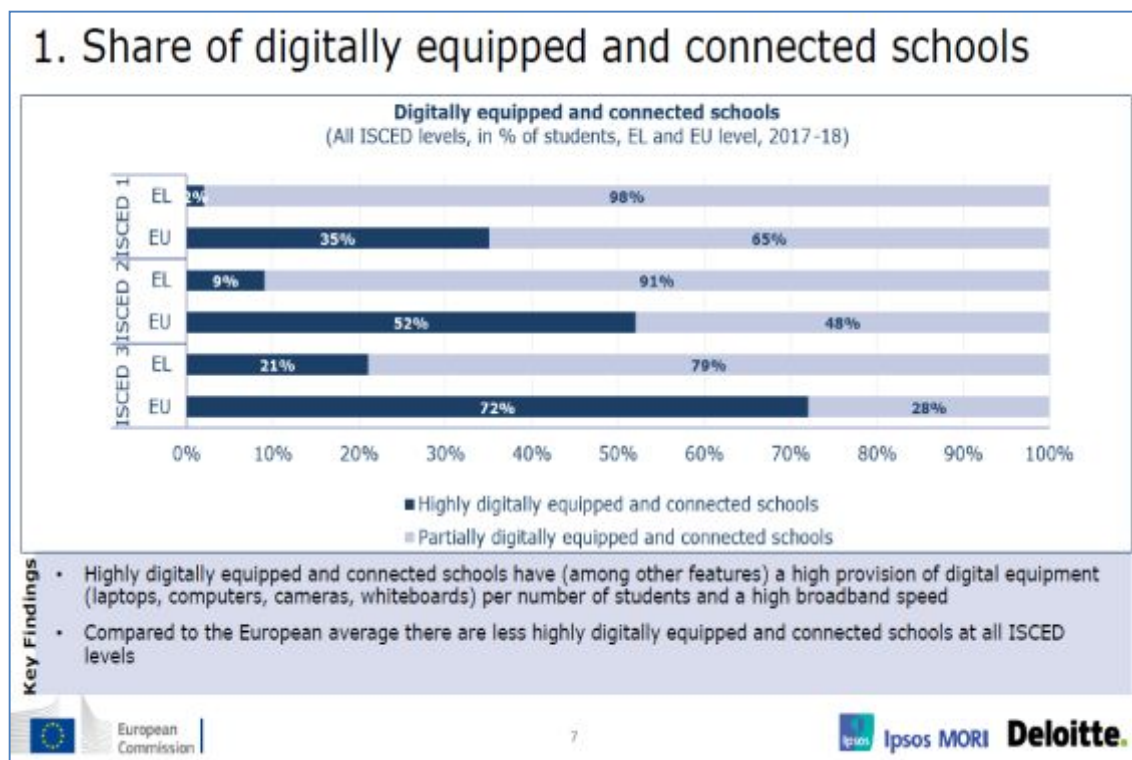
²⁹⁶ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis

Ε.Ε. απήθυνε ειδική σύσταση στην Ελλάδα στην οποία την καλούσε να προβεί σε επενδύσεις στην εκπαίδευση και στις δεξιότητες.

Πίνακας 3.2: Δαπάνες ανά μαθητή και επίπεδο (€)

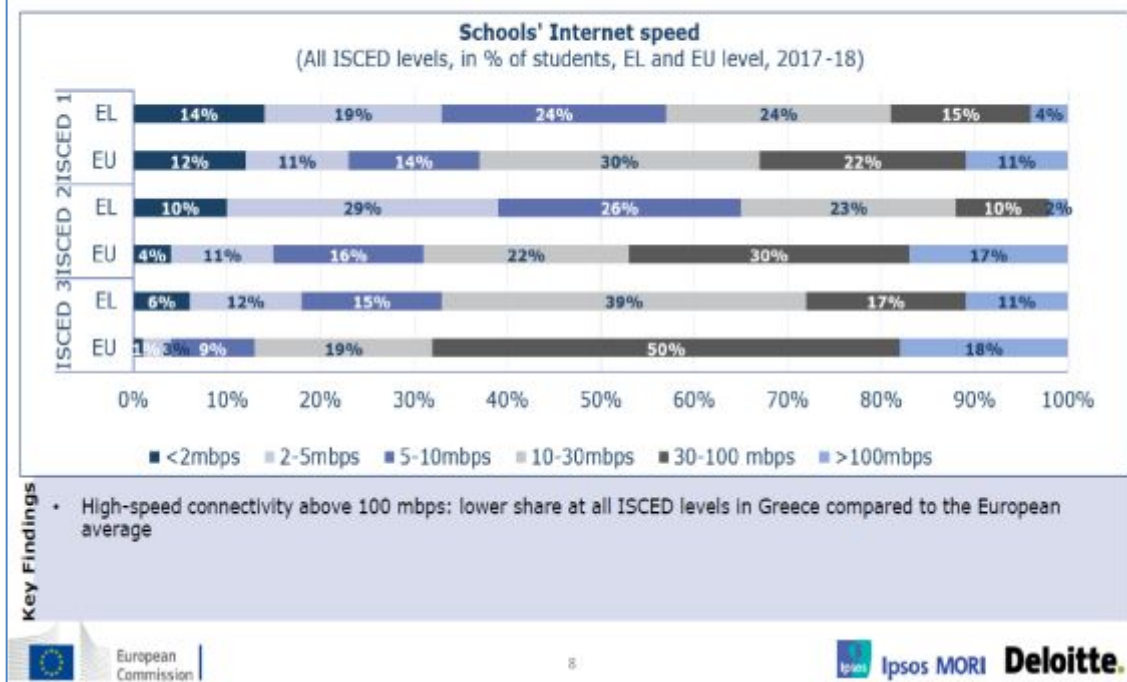
Έτος	2015	
	Ε. Ε.	Ελλάδα
Δαπάνες ανά μαθητή και επίπεδο (€)		
ISCED 1	6.248	4.281
ISCED 2	7.243	4.956
ISCED 5-8	11.413	2.389

Οι ψηφιακές υποδομές των σχολείων στην Ελλάδα είναι υποτυπώδεις, όπως φαίνεται στα γραφήματα 3.1 και 3.2 που ακολουθούν, όπου για παράδειγμα το ποσοστό των ψηφιακά εξοπλισμένων σχολείων στην Ελλάδα είναι μόλις **2%** για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση ενώ ο αντίστοιχος Ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι **35%**. Αντίστοιχα μεγέθη υπάρχουν και στις υπόλοιπες βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος.

Γράφημα 3.1: Ποσοστό Ελληνικών σχολείων ψηφιακά εξοπλισμένων και διαδικτυακά συνδεδεμένων. Πηγή : European Commission

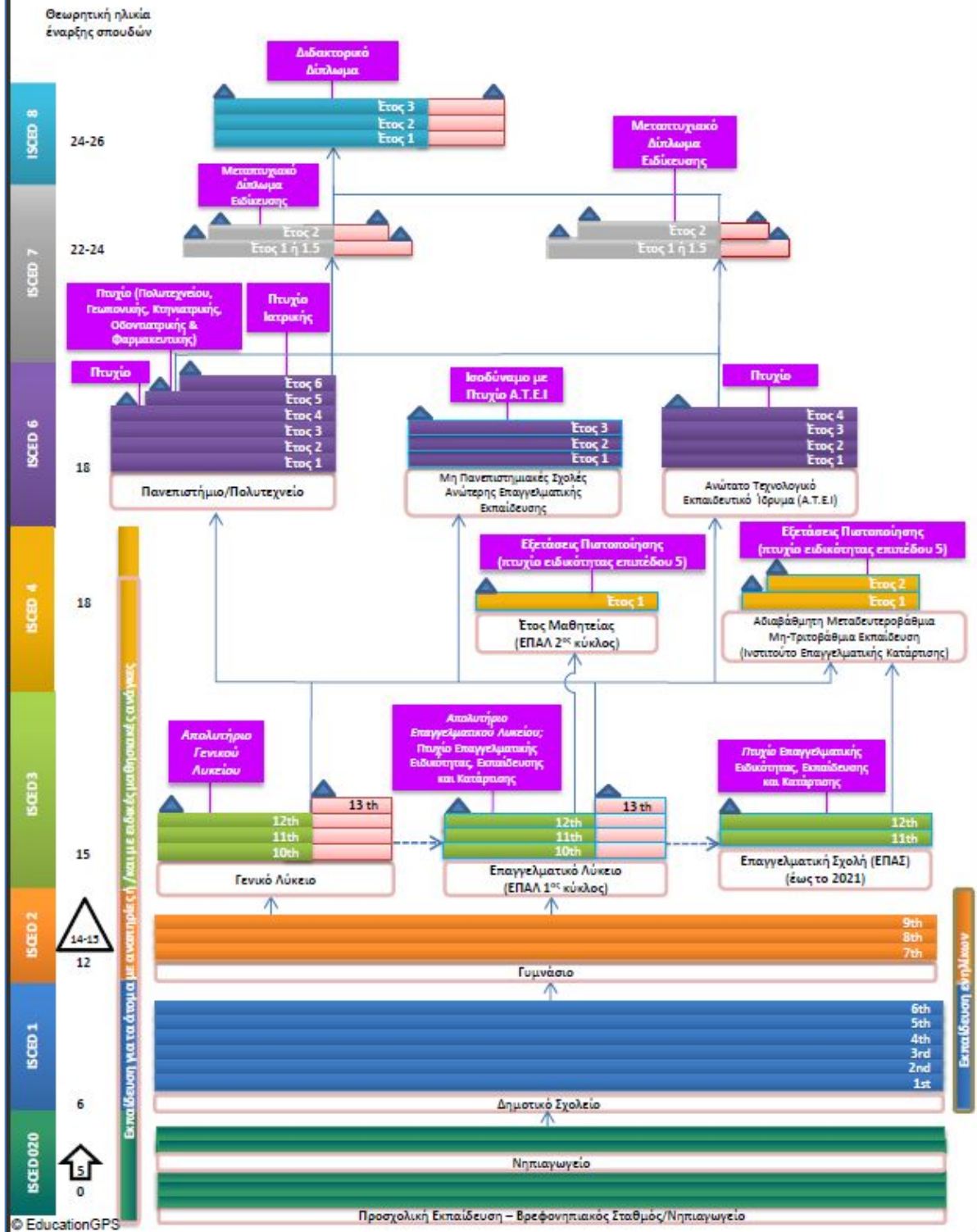
2. Schools' Internet speed

Γράφημα 3.2: Ποσοστά Ελληνικών σχολείων με κριτήριο την ταχύτητα σύνδεσης στο διαδίκτυο. Πηγή : European Commission

Παρόμοια εικόνα βλέπουμε και στην ταχύτητα διασύνδεσης των Ελληνικών σχολείων με το διαδίκτυο. Συγκεκριμένα, τα Ελληνικά σχολεία της βαθμίδας ISCED1 που διαθέτουν συνδέσεις ταχύτητας άνω των 30 Mbps είναι το **19%** ενώ ο αντίστοιχος Ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι **33%**. Τα Ελληνικά σχολεία της βαθμίδας ISCED2 που διαθέτουν συνδέσεις ταχύτητας άνω των 30 Mbps είναι το **33%** ενώ ο αντίστοιχος Ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι **47%**. Τέλος τα Ελληνικά σχολεία της βαθμίδας ISCED3 που διαθέτουν συνδέσεις ταχύτητας άνω των 30 Mbps είναι το **28%** ενώ ο αντίστοιχος Ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι **68%**.

Ακολουθεί γράφημα της δομής του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και πίνακες με τους βασικούς εκπαιδευτικούς δείκτες.

Γράφημα 3.3: Η δομή του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος

Πίνακας 3.3: Βασικοί δείκτες Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος²⁹⁷

		Ελλάδα		Μέσος όρος ΕΕ	
		2009	2018	2009	2018
1. Βασικοί δείκτες					
Σημεία αναφοράς εκπαίδευσης και κατάρτισης για το 2020					
Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και κατάρτιση (ηλικίας 18-24 ετών)		14,2%	4,7%	14,2%	10,6%
Ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ηλικίας 30-34 ετών)		26,6%	44,3%	32,3%	40,7%
Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (από την ηλικία των 4 ετών μέχρι την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης)		:	81,5% ¹⁷	90,8%	95,4% ^{17,d}
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις σε:	Ανάγνωση	21,3%	27,3% ¹⁵	19,5% ^{EU27}	19,7% ¹⁵
	Μαθηματικά	30,4%	35,8% ¹⁵	22,3% ^{EU27}	22,2% ¹⁵
	Φυσικές επιστήμες	25,3%	32,7% ¹⁵	17,7% ^{EU27}	20,6% ¹⁵
Ποσοστό απασχόλησης πρόσφατων αποφοίτων βάσει επιπέδου εκπαίδευσης που ολοκληρώθηκε (ηλικίας 20-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευση 1-3 έτη πριν από το έτος αναφοράς)	ISCED 3-8 (σύνολο)	65,2% ^b	55,3%	78,3%	81,6%
Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση (ηλικίας 25-64 ετών)	ISCED 0-8 (σύνολο)	3,5%	4,5%	9,5%	11,1%
Μαθησιακή κινητικότητα	Πτυχιούχοι με πτυχίο από το εξωτερικό (ISCED 5-8)	:	12,1% ¹⁷	:	3,6% ¹⁷
	Πτυχιούχοι με ακαδημαϊκές μονάδες από το εξωτερικό (ISCED 5-8)	:	1,7% ¹⁷	:	8,0% ¹⁷
Άλλοι συναφείς δείκτες					
Επενδύσεις στην εκπαίδευση	Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ	4,1%	3,9% ¹⁷	5,2%	4,6% ¹⁷
	ISCED 0	:	:	:	€6 111 ^{15,d}
	ISCED 1	€3 794 ¹²	€4 281 ¹⁶	€5 812 ^{12,d}	€6 248 ^{15,d}
	ISCED 2	€5 005 ¹²	€4 956 ¹⁶	€6 937 ^{12,d}	€7 243 ^{15,d}
	ISCED 3-4	:	:	:	€7 730 ^{14,d}
ISCED 5-8	€2 640 ¹²	€2 389 ¹⁶	€10 549 ^{12,d}	€11 413 ^{15,d}	
Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και κατάρτιση (ηλικίας 18-24 ετών)	Γηγενείς	9,6%	3,9%	13,1%	9,5%
	Γεννημένοι στο εξωτερικό	43,8%	17,9%	26,1%	20,2%
Ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ηλικίας 30-34 ετών)	Γηγενείς	29,7%	48,1%	33,1%	41,3%
	Γεννημένοι στο εξωτερικό	10,3%	15,1%	27,7%	37,8%
Ποσοστό απασχόλησης πρόσφατων αποφοίτων βάσει επιπέδου εκπαίδευσης που ολοκληρώθηκε (ηλικίας 20-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευση 1-3	ISCED 3-4	60,8%	49,1%	72,5%	76,8%
	ISCED 5-8	68,1%	59,0%	83,8%	85,5%

Πηγές: Eurostat· ΟΟΣΑ (PISA)· τα αριθμητικά στοιχεία για τη μαθησιακή κινητικότητα υπολογίζονται από το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με χρήση δεδομένων UOE (Unesco, ΟΟΣΑ, Eurostat). Περαιτέρω πληροφορίες διατίθενται στο παράρτημα I και στον τόμο 1 (https://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_el). Σημειώσεις: Οι μέσοι όροι του διεθνούς προγράμματος αξιολόγησης μαθητών PISA 2009 για την ΕΕ δεν καλύπτουν την Κύπρο· d = ο ορισμός διαφέρει, u = χαμηλή αξιοπιστία, 15 = 2015, 17 = 2017.

²⁹⁷ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis.

Πίνακας 3.4: Βασικοί δείκτες Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος²⁹⁸

		Greece		EU average	
		2014	2017	2014	2017
Education and training 2020 benchmarks					
Early leavers from education and training (age 18-24)		9.0%	6.0%	11.2%	10.6%
Tertiary educational attainment (age 30-34)		37.2%	43.7%	37.9%	39.9%
Early childhood education and care (from age 4 to starting age of compulsory primary education)		76.3% ¹³	79.8% ¹⁶	94.2% ¹³	95.3% ¹⁶
Proportion of 15 year-olds underachieving in:	Reading	22.6% ¹²	27.3% ¹⁵	17.8% ¹²	19.7% ¹⁵
	Maths	35.7% ¹²	35.8% ¹⁵	22.1% ¹²	22.2% ¹⁵
	Science	25.5% ¹²	32.7% ¹⁵	16.6% ¹²	20.6% ¹⁵
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-8 (total)	44.3%	52.0%	76.0%	80.2%
	ISCED 0-8 (total)	3.2%	4.5%	10.8%	10.9%
Learning mobility	Degree mobile graduates (ISCED 5-8)	:	11.1% ¹⁶	:	3.1% ¹⁶
	Credit mobile graduates (ISCED 5-8)	:	2.2% ¹⁶	:	7.6% ¹⁶
Other contextual indicators					
Public expenditure on education as a percentage of GDP		4.3%	4.3% ¹⁶	4.9%	4.7% ¹⁶
Education investment	Expenditure on public and private institutions per student in € PPS	ISCED 1-2	:	:	€6 494 ^d
		ISCED 3-4	:	:	€7 741 ^d
		ISCED 5-8	:	:	€11 187 ^d
Early leavers from education and training (age 18-24)	Native-born	7.3%	5.4%	10.4%	9.6%
	Foreign-born	27.8%	16.9%	20.2%	19.4%
Tertiary educational attainment (age 30-34)	Native-born	41.3%	47.1%	38.6%	40.6%
	Foreign-born	8.4%	11.9%	34.3%	36.3%
Employment rate of recent graduates by educational attainment (age 20-34 having left education 1-3 years before reference year)	ISCED 3-4	38.8%	44.8%	70.7%	74.1%
	ISCED 5-8	47.4%	55.8%	80.5%	84.9%

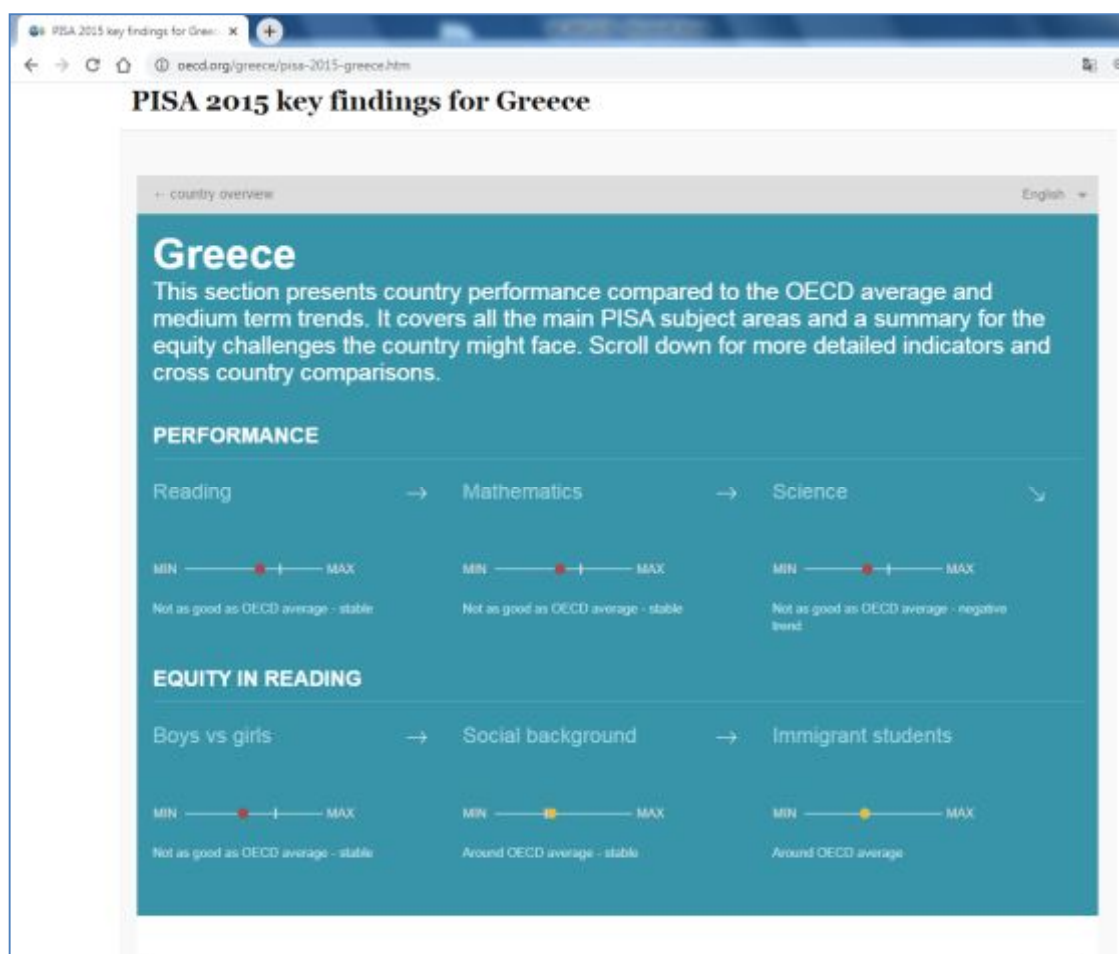
Sources: Eurostat (see section 10 for more details); OECD (PISA).
Notes: data refer to weighted EU averages, covering different numbers of Member States depending on the source; d = definition differs, 12 = 2012, 13 = 2013, 15 = 2015, 16 = 2016.
On credit graduate mobility, the EU average is calculated by DG EAC on the available countries; on degree graduate mobility, the EU average is calculated by JRC over Eurostat and OECD data.
Further information can be found in the relevant section of Volume 1 (ec.europa.eu/education/monitor).

²⁹⁸ Education and Training Monitor 2018 Country Analysis.

3.2 Η ποιότητα των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα

Οι επιδόσεις των Ελλήνων μαθητών στον διαγωνισμό PISA

Στον πίνακα 6 του παραρτήματος 1 φαίνονται οι επιδόσεις των μαθητών στον διαγωνισμό PISA που υλοποιήθηκε το 2015 και στην παρακάτω εικόνα 3.1 η συγκριτική σχέση διαγωνισμών PISA σε βάθος δεκαετίας με τα αποτελέσματα των διαγωνισμών PISA 2015 και η σύγκρισή τους με τα αποτελέσματα του διαγωνισμού PISA 2006, αλλά και η κατάσταση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Εικόνα 3.1: Συγκριτικές επιδόσεις Ελλήνων μαθητών στο διαγωνισμό PISA 2015²⁹⁹

Οι επιδόσεις των Ελλήνων μαθητών είναι αρκετά κάτω από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Επιπλέον στα δύο από τα τρία γνωστικά πεδία εξέτασης παρουσιάζεται πτώση των επιδόσεων σε σχέση με τον προηγούμενο διαγωνισμό του 2012. Συγκεκριμένα στις Επιστήμες η επίδοση των Ελλήνων μαθητών είναι **455** (ΜΟ ΟΟΣΑ 493) μειωμένη κατά 6 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2012, στην Ανάγνωση

²⁹⁹ <https://www.oecd.org/greece/pisa-2015-greece.htm>

467 (ΜΟ ΟΟΣΑ 493) μειωμένη κατά 8 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2012 και στα Μαθηματικά **454** (ΜΟ ΟΟΣΑ 490) αυξημένη κατά 1 μονάδα σε σχέση με το 2012.

Στον πίνακα 7 του παραρτήματος 1 φαίνονται οι επιδόσεις των Ελλήνων μαθητών στον διαγωνισμό **PISA 2018**. Συγκεκριμένα στις Επιστήμες η επίδοσή τους είναι **452** (ΜΟ ΟΟΣΑ 489) μειωμένη κατά 3 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2015, στην Ανάγνωση **457** (ΜΟ ΟΟΣΑ 487) μειωμένη κατά 10 μονάδες από τον διαγωνισμό του 2015 και στα Μαθηματικά **451** (ΜΟ ΟΟΣΑ 489) μειωμένη κατά 3 μονάδες σε σχέση με το 2015. Ίσως είναι μόνο αριθμοί όπως ισχυρίζονται κάποιοι, αλλά η γενική εικόνα που αυτοί σχηματίζουν για το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν επιδέχεται αμφισβητήσεις. Όσο για το επιχείρημα ότι κάποιες χώρες έχουν προσανατολίσει τα εκπαιδευτικά τους συστήματα ώστε να παρουσιάζουν υψηλές επιδόσεις στους διαγωνισμούς PISA, ενώ στην Ελλάδα δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο, αυτό αφενός δεν συνοδεύεται από κάποια επιστημονική έρευνα οπότε δεν αντέχει σε επιστημονική ερμηνεία.

Ποσοστό μαθητών που απορροφώνται από την αγορά εργασίας

Όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα, οι απόφοιτοι του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα παρουσιάζουν ιδιαίτερα χαμηλό βαθμό απορρόφησης στην αγορά εργασίας και αρκετά κάτω από το Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Συγκεκριμένα οι απόφοιτοι του εκπαιδευτικού συστήματος απορροφήθηκαν από την αγορά εργασίας σε ένα έως τρία χρόνια από την αποφοίτησή τους σε ποσοστά, όπως φαίνονται στον πίνακα 3.5 παρακάτω:

Πίνακας 3.5: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών εύρεσης εργασίας αποφοίτων εκπαιδευτικών συστημάτων (1-3 χρόνια από την αποφοίτηση)

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Ελλάδα	Ε. Ε.	Ελλάδα	Ε. Ε.	Ελλάδα	Ε. Ε.	Ελλάδα
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 3-8	78,3 %	65,2 %	76 %	44,3 %	80,2 %	52 %	81,6 %	55,3 %
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 3-4	72,5 %	60,8 %	70,7 %	38,8 %	74,1 %	44,7 %	76,8 %	49,1 %
Απόφοιτοι επιπέδων ISCED 5-8	83,8 %	68,1 %	80,5 %	47,4 %	84,9 %	55,8 %	85,5 %	59 %

Η σχολική διαρροή στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαιδευτικής ζωής στην Ελλάδα κινείται σε αρκετά χαμηλά επίπεδα, ικανοποιώντας ήδη τους στόχους της ΕΕ για το 2020 σχετικά με την σχολική διαρροή. Τα ποσοστά σχολικής διαρροής για τα έτη 2009, 2014, 2017, 2018 φαίνονται στον πίνακα 3.6 που ακολουθεί, με διάκριση σε γηγενείς και αλλοδαπούς.

Πίνακας 3.6: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών σχολικής διαρροής

Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Ελλάδα	Ε. Ε.	Ελλάδα	Ε. Ε.	Ελλάδα	Ε. Ε.	Ελλάδα
Συνολικά	14,2 %	14,2 %	11,2 %	9 %	10,6 %	6 %	10,6 %	4,7 %
Γηγενείς	13,1 %	9,6 %	10,4 %	7,3 %	9,6 %	5,4 %	9,5 %	3,9 %
Αλλοδαποί	26,1 %	43,8 %	20,2 %	27,8 %	19,4 %	16,9 %	20,2 %	17,9 %

Ποσοστά μαθητών που υστερούν στα βασικά αντικείμενα εκπαίδευσης

Τα ποσοστά των μαθητών που υστερούν στα Μαθηματικά, την Ανάγνωση και τις Φυσικές Επιστήμες στην Ελλάδα δεν είναι καθόλου ικανοποιητικά και αρκετά πάνω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο, παρουσιάζοντας επιπλέον ανησυχητικά αυξητικές τάσεις. Συγκεκριμένα, στον πίνακα 3.8 παρακάτω φαίνονται τα ποσοστά των μαθητών που υστερούν στα τρία βασικά γνωστικά αντικείμενα στην Ελλάδα σε σύγκριση με τους αντίστοιχους μέσους όρους των χωρών της Ε.Ε στα έτη 2009, 2012, 2015 (αντίστοιχοι διαγωνισμοί PISA).

Η ετήσια έκθεση της Αρχής Διασφάλισης της Ποιότητας στη Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε) για το 2019 που παρουσιάστηκε πρόσφατα δίνει μια εξαιρετικά αρνητική εικόνα για το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Συγκεκριμένα στη σελίδα 122 της έκθεσης, όπως φαίνεται στον πίνακα 3.7 που ακολουθεί, δίνει τις βαθμολογίες της Β΄ τάξης ΓΕΛ και ΕΠΑΛ όπως αυτές αντλήθηκαν από το πληροφοριακό σύστημα Myschool επισημαίνοντας το ποσοστό των μαθητών που πιθανά να καταστούν λειτουργικά αναλφάβητοι. Επισημαίνεται επίσης ότι το πρόβλημα δεν αφορά αποκλειστικά την Λυκειακή βαθμίδα του εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά συσσωρεύτηκε σε αυτή ξεκινώντας από τη Πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Πίνακας 3.7: Συγκριτικές επιδόσεις Ελλήνων μαθητών στο διαγωνισμό PISA 2015

Πίνακας 63. Ποσοστά μαθητών της Β' ΓΕΛ κατά το σχ. έτος 2017-18 με βαθμό μικρότερο του 9 και με βαθμό μικρότερο του 10 σε συγκεκριμένα μαθήματα που έχουν αυξημένη πιθανότητα να είναι λειτουργικά αναλφάβητοι.

Β' Γενικού Λυκείου 2017-18		
Μάθημα	Βαθμός ≤ 9	Βαθμός ≤ 10
Νεοελληνική Γλώσσα	3,3%	7,1%
Άλγεβρα	30,5%	38,9%
Γεωμετρία	33,4%	44,2%
Φυσική	39,2%	48,4%
Βιολογία	12,6%	21,5%
Χημεία	23,8%	35,1%
Ιστορία	11,2%	18,9%
Εισαγωγή στις Αρχές Επιστήμης των Η/Υ	9,4%	16,9%

Πίνακας 64. Ποσοστά μαθητών της Β' ΕΠΑΛ κατά το Σχ. έτος 2017-18 με βαθμό μικρότερο του 9 και με βαθμό μικρότερο του 10 σε συγκεκριμένα μαθήματα που έχουν αυξημένη πιθανότητα να είναι λειτουργικά αναλφάβητοι.

Β' Επαγγελματικού Λυκείου 2017-18		
Μάθημα	Βαθμός ≤ 9	Βαθμός ≤ 10
Νεοελληνική Γλώσσα	10,9%	20,4%
Άλγεβρα	38,1%	52,7%
Γεωμετρία	36,3%	51,3%
Φυσική	25,6%	41,0%
Χημεία	24,7%	40,8%

Διευκρινίζεται ότι τα προβλήματα κατανόησης της σχολικής γλώσσας και κατάκτησης της σχολικής γνώσης που εμφανίζονται στο Λύκειο, σε σύγκριση με το Δημοτικό και το Γυμνάσιο, δεν είναι προβλήματα αποκλειστικά του Λυκείου, αλλά είναι προβλήματα γλώσσας και γνώσης όλων των βαθμίδων, τα οποία συσσωρευτικά κατέληξαν στο Λύκειο. Προβληματίζει, βέβαια, το γεγονός ότι οι αντιλήψεις και οι πρακτικές του Δημοτικού και του Γυμνασίου, ίσως

Πίνακας 3.8: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών μαθητών που υστερούν στα τρία βασικά γνωστικά αντικείμενα

Έτος	2009		2012		2015	
	Ε. Ε.	Ελλάδα	Ε. Ε.	Ελλάδα	Ε. Ε.	Ελλάδα
Ανάγνωση	19,5 %	21,3 %	17,8 %	22,6 %	19,7 %	27,3 %
Μαθηματικά	22,3 %	30,4 %	22,1 %	35,7 %	22,2 %	35,8 %
Φυσικές Επιστήμες	17,7 %	25,3 %	16,6 %	25,5 %	20,6 %	32,7 %

Συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης

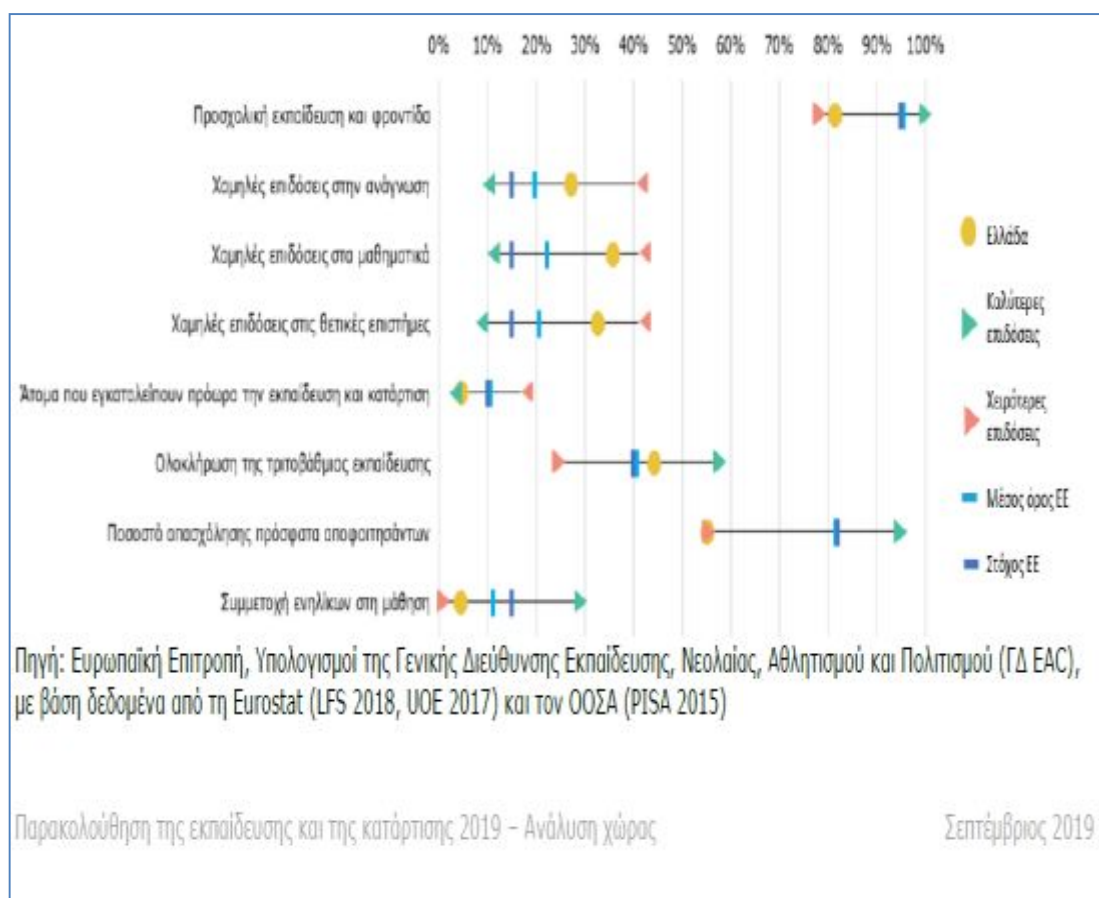
Η Ελλάδα παρουσιάζει μικρά ποσοστά ενηλίκων που συμμετέχουν στη Δια Βίου Μάθηση και δείχνουν την οργανωμένη προσπάθεια ένταξης και επανένταξης των

ενηλίκων στην αγορά εργασίας. Στον πίνακα 3.9 που ακολουθεί φαίνονται τα ποσοστά των ενηλίκων (από 25 έως 64 ετών) απόφοιτους όλων των επιπέδων (ISCED 0-8), που παρακολούθησαν προγράμματα Δια Βίου Μάθησης στην Ελλάδα.

Πίνακας 3.9: Συγκριτικός πίνακας ποσοστών ενηλίκων που συμμετέχουν στη Δια Βίου Μάθηση

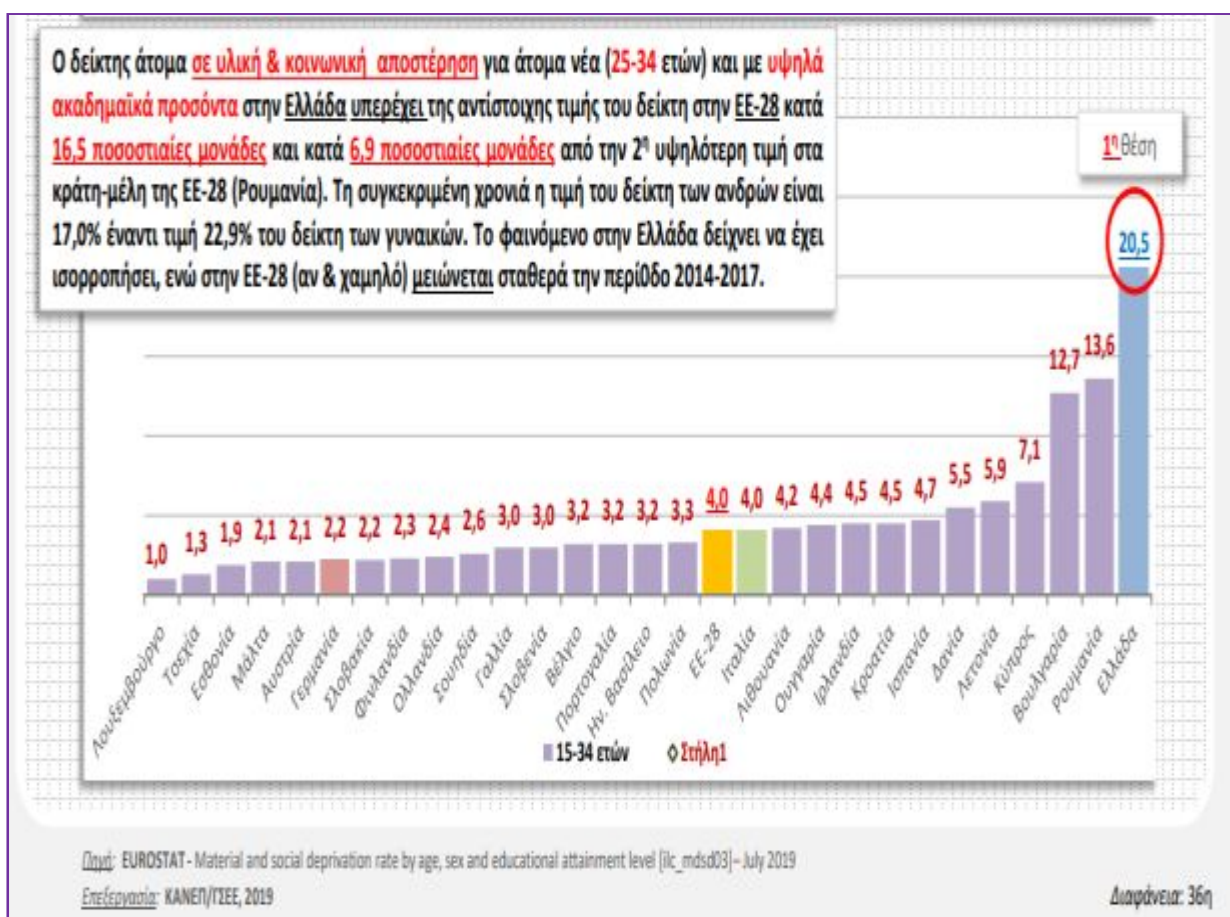
Έτος	2009		2014		2017		2018	
	Ε. Ε.	Ελλάδα	Ε. Ε.	Ελλάδα	Ε. Ε.	Ελλάδα	Ε. Ε.	Ελλάδα
Ποσοστό ενηλίκων που παρακολούθησε προγράμματα μάθησης	9,5 %	3,5 %	10,8 %	3,2 %	10,9 %	4,5 %	11,1 %	4,5 %

Οι σημαντικότεροι εκπαιδευτικοί δείκτες φαίνονται στο παρακάτω γράφημα 3.4 για το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα σε σύγκριση με το μέσο όρο των χωρών της Ε.Ε.

Γράφημα 3.4: Συγκριτικό γράφημα απεικόνισης εκπαιδευτικών δεικτών του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος με το μέσο όρο χωρών της Ε.Ε.

Μια χρήσιμη οπτική της εικόνας των εκροών των εκπαιδευτικών συστημάτων είναι αυτή που φαίνεται στο γράφημα 3.5 και δείχνει την υλική και κοινωνική αποστέρηση νέων ηλικίας 25-34 ετών με υψηλά ακαδημαϊκά προσόντα. Άλλη μια αρνητική πρωτιά για την Ελλάδα, ενώ οι χώρες των οποίων τα εκπαιδευτικά συστήματα αναλύθηκαν παραπάνω καταλαμβάνουν (ταξινομήση από το καλύτερο στο χειρότερο) την 2^η θέση (Τσεχία), την 5^η θέση (Αυστρία), την 6^η θέση (Γερμανία), την 8^η θέση (Φινλανδία) την 9^η (Ολλανδία) και την 11^η (Γαλλία) όλες πάνω από το μέσο όρο της Ε.Ε.

Γράφημα 3.5: Ο δείκτης «άτομα σε Υλική και Κοινωνική αποστέρηση» των χωρών της Ε.Ε. Πηγή ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ, 2019

3.3 Η αξιολόγηση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Σύντομη ιστορική αναδρομή.

«Είμαι αποφασισμένος να στηρίξω την επανόρθωσιν της Ελλάδος εις δύο μεγάλας βάσεις, την εργασία και την στοιχειώδη εκπαίδευσιν».

Αυτό έγραψε ο Ι. Καποδίστριας στον Ελβετό τραπεζίτη Eynard, επηρεασμένος από την γνωριμία του με τον Pestalozzi το 1814, όπου ως απεσταλμένος του τσάρου Αλέξανδρου πήγε στην Ελβετία για να μελετήσει το εκπαιδευτικό σύστημα. Με το

Διάταγμα 1372/5 τον Οκτώβριο του 1830 εισήχθη τον θεσμό του επιθεωρητή ως βασικό μηχανισμό αξιολόγησης περισσότερο του ίδιου του εκπαιδευτικού παρά του εκπαιδευτικού έργου. Ο θεσμός του επιθεωρητή λειτούργησε για 150 χρόνια περίπου, πολλές φορές έχοντας σαν στόχο την επιβολή των κατά περιόδους κυβερνητικών πολιτικών και αποφάσεων παρά την αντικειμενική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου.

Με το νόμο 1304/1982 (κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ) καταργήθηκε ο θεσμός του επιθεωρητή και αντικαταστάθηκε από τον σχολικό σύμβουλο, ο οποίος θεσμοθετήθηκε σε ρόλο περισσότερο συμβουλευτικό, παιδαγωγικό, επιστημονικό και καθοδηγητικό για τους εκπαιδευτικούς, παρά σε ρόλο αξιολογητή, ικανοποιώντας ένα χρόνιο αίτημα του εκπαιδευτικού και του συνδικαλιστικού κόσμου. Όμως ούτε ο θεσμός του σχολικού συμβούλου, στις δεκαετίες που λειτούργησε, δεν πρόσφερε τα αναμενόμενα στο συγκεκριμένο πεδίο της αξιολόγησης γιατί:

✓ Την καταπίεση των εκπαιδευτικών από τον επιθεωρητισμό, διαδέχθηκε η ανακούφιση μαζί με τον εφησυχασμό αλλά και την αδιαφορία, αφού ο σχολικός σύμβουλος καθιερώθηκε πρωτίστως ως συνάδελφος αυξημένων προσόντων παρά ως δημοκρατικός αξιολογητής έστω ήπιας μορφής.

✓ Η ύπαρξη του σχολικού συμβούλου ως επιστημονικού-παιδαγωγικού αξιολογητή ήταν αποσπασματική χωρίς να εντάσσεται σε ένα συνολικό πλαίσιο μεταρρύθμισης προς την κατεύθυνση αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου. Δεν είχε συγκεκριμένη και σαφή θέση στο διοικητικό οργανόγραμμα λειτουργώντας έτσι αποκομμένα από την υπόλοιπη εκπαιδευτική διοίκηση.

✓ Το εκπαιδευτικό σύστημα παρέμεινε ισχυρά συγκεντρωτικό, χωρίς να αφήνει περιθώρια χάραξης έστω μικρής κλίμακας εκπαιδευτικής πολιτικής στα σχολεία και στους εκπαιδευτικούς, περιορίζοντας την λειτουργία τους σε ρόλο διεκπεραιωτικό, στερώντας έτσι το πεδίο δράσης που θα μπορούσε να αξιολογηθεί από τους σχολικούς συμβούλους.

Στη πράξη τα τελευταία 40 χρόνια περίπου, δεν υπάρχει αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου στην Ελλάδα. Όμως από τη μια πλευρά η διεθνής πρακτική στο μεγάλο της μέρος και από την άλλη η απαίτηση της κοινωνίας για απόδοση αποτελεσμάτων και λόγου σε συνδυασμό με την γιγάντωση αρνητικών φαινομένων στο χώρο της εκπαίδευσης όπως η παραπαιδεία, κατέστησαν την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου ως θεσμική εκκρεμότητα που αναζητούσε ρύθμιση και οδήγησε την πολιτεία σε μια σειρά νομοθετικών παρεμβάσεων προς αποκατάστασή της, όπως:

Ο **v. 1566/1985** (ΠΑΣΟΚ επί υπουργίας Απόστολου Κακλαμάνη), όπου για πρώτη φορά γίνεται λόγος για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και όχι του εκπαιδευτικού, ώστε να μην ανασύρει τις νωπές ακόμα μνήμες του επιθεωρητισμού. Όμως τα απαραίτητα προβλεπόμενα Προεδρικά Διατάγματα (ΠΔ) δεν εκδόθηκαν ποτέ και στην πράξη δεν έγινε καμιά εφαρμογή του νόμου.

Ο **v. 2043/1992** (ΝΔ επί υπουργίας Γ. Σουφλιά), ως αποτέλεσμα του εθνικού διαλόγου για την παιδεία, που αποκάλυψε κοινωνική απαίτηση για «λογοδοσία», αναθέτει την αξιολόγηση εκπαιδευτικών και εκπαιδευτικού έργου σε σχολικούς συμβούλους και διευθυντές σχολικών μονάδων. Αυτή τη φορά εκδίδεται το

αντίστοιχο ΠΔ (320/1993) αλλά κάτω από αντιδράσεις ανακαλείται με Υπουργική Απόφαση (ΥΑ Δ/24168/25/11/1993) και συγκροτείται ομάδα εργασίας για μελέτη του θέματος. Η ομάδα δίνει το πόρισμά της τον επόμενο Ιούνιο αλλά το περιεχόμενό του δεν έγινε ποτέ γνωστό.

Ο **ν. 2525/1997** (ΠΑΣΟΚ επί υπουργίας Γεράσιμου Αρσένη), ήταν αποτέλεσμα πίεσης του ΟΟΣΑ στο θέμα της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και του εκπαιδευτικού έργου και νομοθέτησε το Σώμα Μονίμων Αξιολογητών (Σ.Μ.Α.) και την Επιτροπή Αξιολόγησης Σχολικής Μονάδας (Ε.Α.Σ.Μ.), η στελέχωση της οποίας, προβλεπόταν με απευθείας ορισμό από τον υπουργό Παιδείας, στον οποίο και λογοδοτούσε. Ακολούθησαν τα απαραίτητα ΠΔ (140/1998) και οι αντίστοιχες ΥΑ (Δ2/1938/26-2-1998), αλλά στην πράξη δεν εφαρμόστηκαν ποτέ κάτω από τις έντονες αντιδράσεις των εκπαιδευτικών που κατά την εκτίμησή τους αναβίωναν εποχές επιθεωρητισμού.

Ο **ν. 2986/2002** (ΠΑΣΟΚ επί υπουργίας Πέτρου Ευθυμίου), επαναφέρει το θέμα της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, διαχωρίζοντας την διοικητική από την παιδαγωγική αξιολόγηση με την πρώτη να την ασκεί για τους εκπαιδευτικούς ο διευθυντής του σχολείου και τη δεύτερη ο σχολικός σύμβουλος. Κατ' επέκταση ο διευθυντής του σχολείου αξιολογείται διοικητικά από τον Προϊστάμενο Γραφείου (έχει καταργηθεί πλέον) και παιδαγωγικά από τον σχολικό σύμβουλο, ο Προϊστάμενος Γραφείου αξιολογείται διοικητικά από τον Διευθυντή εκπαίδευσης και παιδαγωγικά από τον Προϊστάμενο του τμήματος Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης, ο Διευθυντής Εκπαίδευσης αξιολογείται διοικητικά από τον Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης ενώ παιδαγωγικά αξιολογείται από σχολικό σύμβουλο ή από μόνιμο Πάρεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (αξιολογική ιεραρχία με διάρθρωση πυραμίδας).

Για άλλη μια φορά οι σφοδρές αντιδράσεις των εκπαιδευτικών και ειδικά του συνδικαλιστικού τους κινήματος, ακύρωσαν στη πράξη την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων και αυτού του νόμου.

Ο **ν. 3848/2010** (ΠΑΣΟΚ επί υπουργίας Άννας Διαμαντοπούλου), ήταν και αποτέλεσμα των διεθνών πιέσεων (ΟΟΣΑ, ΕΕ) για εναρμόνιση της Ελλάδας στο θέμα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου με τη διεθνή πρακτική στο μεγάλο της μέρος. Ο συγκεκριμένος νόμος δίνει για πρώτη φορά μεγάλη βαρύτητα στην Αυτό-αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου (ΑΕΕ) από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Οι Υπουργικές Αποφάσεις που ακολούθησαν έβαλαν σαφές χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της ΑΕΕ με ευθύνη του διευθυντή και του συλλόγου διδασκόντων της κάθε σχολικής μονάδας και ανάρτησης των αποτελεσμάτων της στο διαδικτυακό Παρατηρητήριο της ΑΕΕ.

Ο **ν. 4142/2013** (Κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ – ΝΔ – ΔΗΜΑΡ επί υπουργίας Κωνσταντίνου Αρβανιτόπουλου) και το Προεδρικό Διάταγμα 152/2013 καθιερώνει επιπλέον και την ατομική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού και πάλι σε δύο άξονες, διοικητικής και παιδαγωγικής αξιολόγησης από αντίστοιχα μονοπρόσωπα όργανα δηλαδή τον διευθυντή του σχολείου και τον σχολικό σύμβουλο αντίστοιχα. Η αξιολόγηση γίνεται πάλι ιεραρχικά με αντίστοιχη διάρθρωση πυραμίδας κατ

αντιστοιχία με τα προβλεπόμενα του ν. 2986/2002. Το ΠΔ 152/2013 προβλέπει την ένταξη του κάθε αξιολογούμενου σε κάθε άξονα και πεδίο σε μια από τις τέσσερις βαθμίδες (ελλιπής, επαρκής, πολύ καλός και εξαιρετικός) μιας περιγραφικής κλίμακας, που καθοριζόταν με μια αριθμητική αντιστοίχιση ανά βαθμίδα (βαθμολογική κλίμακα 0 έως 100: ελλιπής 0-30, επαρκής 31-60, πολύ καλός 61-80 και εξαιρετικός 81-100). Ταυτόχρονα νομοθετήθηκαν και μηχανισμοί ελέγχου της αξιολόγησης όπως η Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε.), η οποία ελέγχει την όλη διαδικασία αξιολόγησης και ορίζει πενταμελείς επιτροπές αξιολόγησης ανά Διεύθυνση Εκπαίδευσης.

Τα αποτελέσματα των τελευταίων νομοθετημάτων:

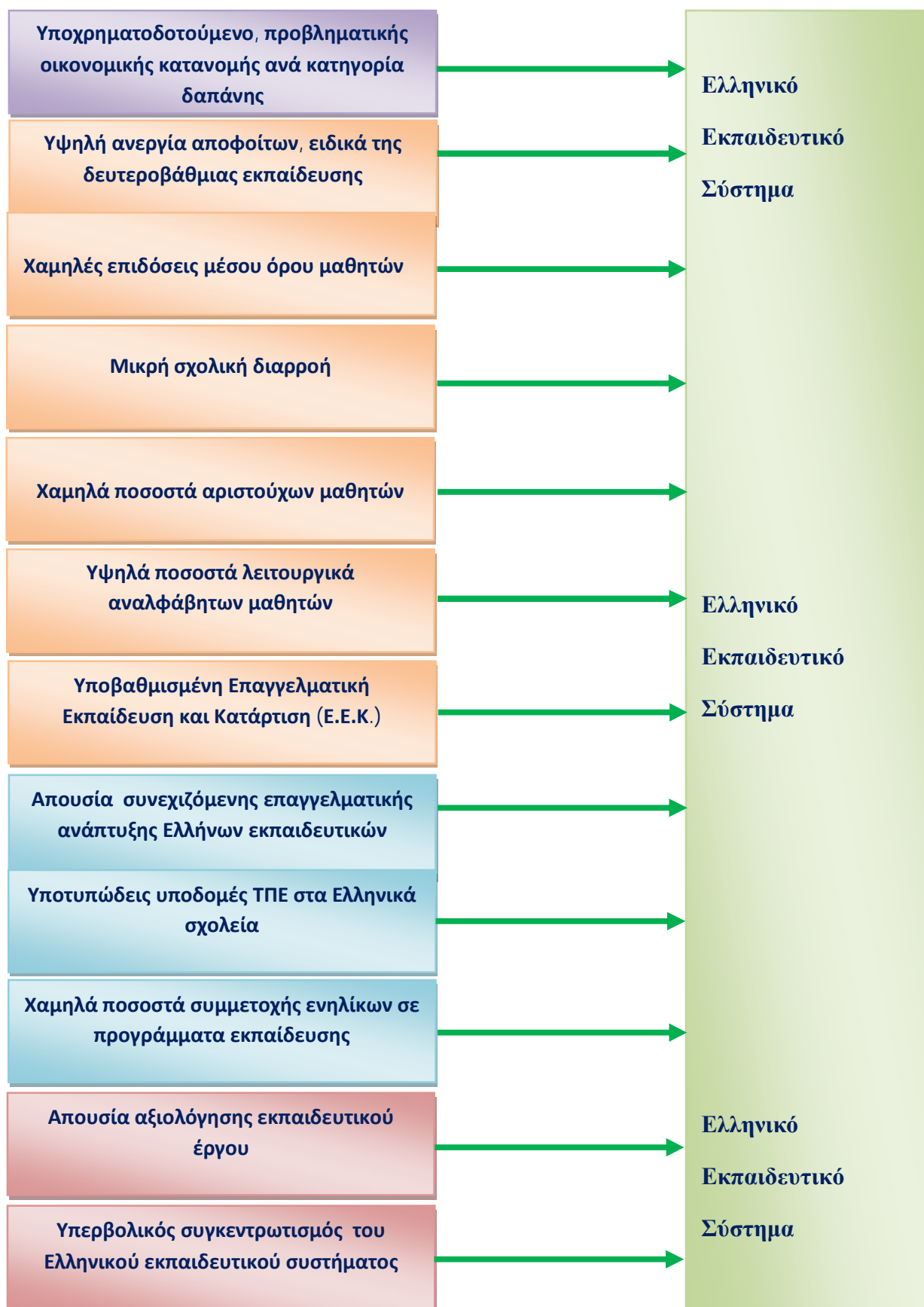
Η αυτοαξιολόγηση εφαρμόστηκε πιλοτικά αρχικά σε περιορισμένο αριθμό σχολικών μονάδων και σχεδόν καθολικά εν μέσω αντιδράσεων από το συνδικαλιστικό κίνημα μόνο το σχολικό έτος 2013-2014.

Η ατομική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών εφαρμόστηκε μόνο μέχρι το επίπεδο των διευθυντών σχολικών μονάδων (Δεκέμβριος 2014). Τα αποτελέσματά της ουδέποτε δημοσιοποιήθηκαν και η αναμενόμενη για τον Απρίλιο 2015 αξιολόγηση των εκπαιδευτικών ουδέποτε υλοποιήθηκε.

Η κυβέρνηση ΣΥ.ΡΙΖ.Α. πάγωσε τις διαδικασίες του ΠΔ 152/2013 και με τους νόμους 4354/2015 αρθ.34 (ΣΥΡΙΖΑ επί υπουργίας Νικόλαου Φίλη), 4369/2016 αρθ.28 (ΣΥΡΙΖΑ επί υπουργίας Νικόλαου Φίλη) και 4547/2018 αρθ.110 (ΣΥΡΙΖΑ επί υπουργίας Κωνσταντίνου Γαβρόγλου) κατήργησε πλήρως τις σχετικές διατάξεις για την αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου και εκπαιδευτικών που ίσχυαν από το ν. 2986/2002 και έπειτα. Αξίζει να σημειώσουμε ότι με τον ισχύοντα νόμο (4547/2018), έως την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές (Νοέμβριος 2019), έχει νομοθετηθεί η αποτίμηση (διαδικασία ελαφριάς αυτό-αξιολόγησης) του εκπαιδευτικού έργου με πρόβλεψη έναρξης το σχολικό έτος 2019-2020 και έχει εκδοθεί η αντίστοιχη Υ.Α. 1816/ΓΔ4/7-1-2019 (Β' 16) που καθορίζει τα θεματικά της πεδία. Στον ίδιο νόμο προβλέπεται και η ποσοτική αξιολόγηση των διευθυντών από τους εκπαιδευτικούς (και όχι το αντίστροφο) με χρήση ανώνυμων ερωτηματολογίων στην κλίμακα 0-100 σε συγκεκριμένα κριτήρια, επίσης με πρόβλεψη έναρξης το σχολικό έτος 2019-2020.

Στο παρακάτω σχήμα 3.1 και στον πίνακα 3.10 που ακολουθεί, αποτυπώνεται γραφικά και συγκεντρωτικά η κατάσταση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος σε κρίσιμους εκπαιδευτικούς δείκτες.

Η κατάσταση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος

Σχήμα 3.1: Τα χαρακτηριστικά του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Πίνακας 3.10: Συγκεντρωτικός πίνακας δεικτών του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος

Κριτήριο	Τιμή	Μ.Ο. Ε.Ε /ΟΟΣΑ	Παρατηρήσεις
Χρηματοδότηση	3,9%	4,6%	Υποχρηματοδοτούμενο, προβληματικής κατανομής ανά κατηγορία. (Αναφορά σε ποσοστό % επί του ΑΕΠ).
Απορρόφηση αποφοίτων από αγορά εργασίας	55,3 %	81,6%	Το χαμηλότερο ποσοστό στην Ε.Ε.
Επιδόσεις PISA 2018	453	488	Κατάταξη 4 ^η από το τέλος μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ
Υστέρηση μαθητών	31,9%	20,8%	Μέσος όρος στα γνωστικά αντικείμενα Ανάγνωση, Μαθηματικά, Φυσικές Επιστήμες
Ποσοστό αριστούχων μαθητών	6,2%	15,7	Υψηλή βαθμολογία σε ένα τουλάχιστον από τα τρία γνωστικά αντικείμενα
Ποσοστό λειτουργικά αναλφάβητων	19,9%	13,4	Χαμηλή βαθμολογία και στα τρία γνωστικά αντικείμενα
Σχολική διαρροή	4,7%	10,6%	Πολύ καλύτερη εικόνα από τις περισσότερες χώρες της Ε.Ε.
Διάρθρωση εκπαιδευτικού συστήματος (Β/θμια εκπαίδευση)	Ελάχιστες επιλογές για τους Έλληνες μαθητές της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΓΕ.Λ. και ΕΠΑ.Λ.). Υποβαθμισμένη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (Ε.Ε.Κ.)		
Υποδομές σχολείων (ΤΠΕ)	13,5%	45,3%	Αφορά ποσοστό σχολείων, ψηφιακά εξοπλισμένων και διαδικτυακά συνδεδεμένων με

			ταχύτητα άνω των 30 Mbps
Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη εκπαιδευτικών	Υποτυπώδης έως ανύπαρκτη υποδομή από τη πλευρά της πολιτείας για τους Έλληνες εκπαιδευτικούς. Στις Ευρωπαϊκές χώρες της έρευνας διαφοροποιείται κατά περίπτωση (σχετικοί πίνακες εργασίας)		
Δείκτης αυτονομίας σχολείων	26,4%	71,3%	Αφορά το ποσοστό των σημαντικών αποφάσεων που λαμβάνονται από το σχολείο.
Συμμετοχή ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης	4,5%	11,1%	Αφορά ηλικίες 25 έως 64 ετών
Αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου	Δεν υφίσταται στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Στις Ευρωπαϊκές χώρες της έρευνας εφαρμόζεται με μικτή μορφή (εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση) και διαφοροποιείται κατά περίπτωση		

Κεφάλαιο 4. Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών συστημάτων

4.1 Η μέθοδος της ισορροπημένης κάρτας επιδόσεων (Balanced Scorecard)

Η μέθοδος της ισορροπημένης κάρτας επιδόσεων (BSC) αναπτύχθηκε το 1990 από τον ακαδημαϊκό καθηγητή στο πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ Dr. Robert Kaplan και τον διευθύνων σύμβουλο και θεωρητικό Dr. David Norton, από την περιοχή της Βοστώνης. Κατά τη διάρκεια των επόμενων τεσσάρων ετών διάφοροι οργανισμοί υιοθέτησαν τη μέθοδο αυτή και κατέκτησαν άμεσα αποτελέσματα. Το σύστημα έχει επίσης εφαρμοστεί αποτελεσματικά σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς καθώς επίσης και στον δημόσιο τομέα. Η αυξημένη αποτελεσματικότητα και η ευρεία αποδοχή το έχουν αναδείξει από το Harvard Business Review ως μια από τις 75 σημαντικότερες ιδέες του εικοστού αιώνα.

Η μέθοδος BSC είναι ένα σύστημα στρατηγικού σχεδιασμού και διαχείρισης, όπου κάθε οργανισμός μπορεί να χρησιμοποιήσει για πολλούς σκοπούς:

1. Για να επικοινωνήσει στους άλλους αυτό που προσπαθεί να αναπτύξει.
2. Να ορίσει τα βήματα που θα ακολουθηθούν ώστε να αναπτύξει την στρατηγική του.
3. Να δοθεί η αντίστοιχη προτεραιότητα σε έργα, προϊόντα και υπηρεσίες.
4. Να βοηθηθεί στη μέτρηση αλλά και την παρακολούθηση της προόδου που συντελείται για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων.

Το μοντέλο ισορροπημένης κάρτας επιδόσεων ή αποτελεσμάτων ενισχύει την καλή συμπεριφορά σε έναν οργανισμό απομονώνοντας τέσσερις ξεχωριστές περιοχές που πρέπει να αναλυθούν. Αυτοί οι τέσσερις τομείς, που ονομάζονται επίσης πτυχές, περιλαμβάνουν την χρηματοδότηση, τους πελάτες, τη μάθηση και ανάπτυξη και τις εσωτερικές επιχειρηματικές διαδικασίες.

Η εικόνα ενός οργανισμού ή στην περίπτωση μας ενός εκπαιδευτικού συστήματος μέσα από το πρίσμα της μεθόδου ισορροπημένης κάρτας επιδόσεων (BS) επιτρέπει, κατά την πλήρη εφαρμογή της μεθόδου, να αναπτύξουμε στόχους, μέτρα και πρωτοβουλίες σε σχέση με κάθε μία από τις τέσσερις πτυχές της, οι οποίες περιγράφονται ως:

- **Χρηματοοικονομική πτυχή (financial aspect)**, η οποία αναφέρεται στη χρηματοοικονομική απόδοση του οργανισμού και τη χρήση οικονομικών πόρων.
- **Πτυχή ωφελουμένων (customer benefits)**, η οποία προβάλλει την απόδοση του οργανισμού από την πλευρά του ωφελούμενου στην περίπτωση μας του μαθητή, ή άλλων ενδιαφερομένων που ο οργανισμός έχει σχεδιαστεί για να εξυπηρετεί.
- **Πτυχή μάθησης και ανάπτυξης (learning and growth)**, η οποία προβάλλει την απόδοση του οργανισμού μέσα από τη διαχείριση του ανθρώπινου κεφαλαίου, π.χ

των εκπαιδευτικών, των υποδομών, της τεχνολογίας, του πολιτισμού και γενικά διεύρυνσης των πόρων κατάρτισης και γνώσης.

• **Πτυχή εσωτερικών διαδικασιών (internal process)**, αναφέρεται στην παροχή προϊόντων, υπηρεσιών ή άλλων διαδικασιών εσωτερικά του οργανισμού όπου ελέγχεται η απόδοσή τους με όρους ποιότητας και αποδοτικότητας.

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται μία αποτύπωση της εικόνας διαφόρων Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων μέσω των τεσσάρων πτυχών της μεθόδου της ισορροπημένης κάρτας επιδόσεων, χωρίς ωστόσο να προχωρήσει στην ανάδειξη του οράματος και στην ανάπτυξη ένας στρατηγικού σχεδιασμού προς αυτή την κατεύθυνση με χρήση της μεθόδου αυτής.

4.2 Η μέθοδος της Αναλυτικής Ιεραρχικής Διαδικασίας (Analytic Hierarchy Process – AHP)

Η λήψη αποφάσεων σήμερα συνιστά σημαντικό πεδίο έρευνας τόσο στον επιστημονικό κλάδο όσο και στην παγκόσμια αγορά. Είναι λοιπόν καίριας σημασίας να χρησιμοποιούνται και να αναπτύσσονται μέθοδοι λήψης αποφάσεων τέτοιες ώστε να οδηγούν με ασφάλεια στη λήψη ορθολογικών αποφάσεων.

Η μέθοδος της Αναλυτικής Ιεραρχικής Διαδικασίας (Analytic Hierarchy Process – AHP) αναπτύχθηκε μέσα στην δεκαετία του 1970 και δημιουργός της είναι ο Thomas L. Saaty. Αποτελεί ένα από τα πιο διαδεδομένα εργαλεία λήψης αποφάσεων. Η AHP βασίζεται στις σχετικές συγκρίσεις ανάμεσα στους παράγοντες που προσδιορίζουν την εκάστοτε απόφαση. Οι συγκρίσεις πραγματοποιούνται με κοινή βάση την θεμελιώδη κλίμακα του Saaty. Σκοπός είναι μέσω της ιεραρχικής δόμησης του προβλήματος να προσδιοριστεί η καλύτερη από τις εναλλακτικές.

Το πρώτο βήμα στην AHP αποτελεί η διαμόρφωση μίας ιεραρχίας που αναπαριστά το πρόβλημα σχετικά με το οποίο πρέπει να ληφθεί μία απόφαση. Το δεύτερο βήμα είναι ο σχηματισμός των πινάκων κατά ζεύγη συγκρίσεων (πίνακες AHP). Στους πίνακες αυτούς αποτυπώνονται οι κρίσεις του αποφασίζοντα ανά ζεύγη των υπό εξέταση στοιχείων. Το επόμενο βήμα, συνιστά ο υπολογισμός των προτεραιοτήτων των στοιχείων του πίνακα AHP.

Η Ιεραρχική Ανάλυση Αποφάσεων - AHP σκοπεύει στην κατασκευή ρεαλιστικού μοντέλου για την λήψη μιας απόφασης. Ένα μοντέλο για να είναι ρεαλιστικό, είναι απαραίτητο να προσμετρά όλους τους παράγοντες – κριτήρια που συμμετέχουν στην λήψη της απόφασης, είτε έχουν υλική είτε άυλη μορφή. Οι μετρήσεις σε ένα μοντέλο AHP μπορούν να είναι ποσοτικές ή ποιοτικές. Ο Saaty, δημιούργησε μια κλίμακα πέρα από τις θεμελιώδεις η οποία καθιστά τα πάντα μετρήσιμα, με τρόπο ώστε να μπορούν να ιεραρχηθούν με συνέπεια και τελικά να προσδιοριστεί η καλύτερη εναλλακτική απόφαση. Η AHP είναι ίσως η πιο ευρέως χρησιμοποιούμενη ως μέθοδος κυρίως γιατί:

α. Είναι μια δομημένη μέθοδος λήψης αποφάσεων η οποία μπορεί να τεκμηριωθεί και να αναπαραχθεί.

- β. Η ΑΗΡ πέραν της εφαρμογής της σε προβλήματα αποφάσεων με πολλά κριτήρια, είναι εφαρμόσιμη και σε περιπτώσεις αποφάσεων όπου εμπλέκεται η υποκειμενική κρίση.
- γ. Χρησιμοποιεί τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά δεδομένα.
- δ. Προβλέπονται τρόποι για τη μέτρηση της συνέπειας των κρίσεων από την ίδια την διαδικασία.
- ε. Η ΑΗΡ είναι κατάλληλη για περιπτώσεις όπου ο αποφασίζων είναι μια ομάδα.

4.3 Αξιολόγηση Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων με την μέθοδο της Αναλυτικής Ιεραρχικής Διαδικασίας (Analytic Hierarchy Process – ΑΗΡ)

Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή της εργασίας, τα εκπαιδευτικά συστήματα αυτών των έξι χωρών ερευνήθηκαν και παρουσιάστηκαν με τέτοιο τρόπο ώστε αφενός να αναδειχθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του καθενός και να συνθέσουν τη μοναδικότητα του και αφετέρου να εντοπιστούν και να αναλυθούν έντεκα συγκεκριμένες παράμετροι τους (ποσοτικές και ποιοτικές) με τα χαρακτηριστικά τους, που αντιπροσωπεύουν τα τέσσερα πεδία της μεθόδου Balanced Scorecard με τρόπο που να εξασφαλίζει τη συγκρισιμότητα μεταξύ τους. Έγινε προσπάθεια έτσι ώστε η άντληση πληροφοριών για κάθε κριτήριο να είναι αντικειμενική και ομοιόμορφη μεθοδολογικά. Συγκεκριμένα ο ποσοτικός ή ποιοτικός κατά περίπτωση προσδιορισμός του κάθε κριτηρίου έγινε ως εξής:

Χρηματοοικονομική πτυχή (χρηματοδότηση της εκπαίδευσης).

Για τη πτυχή αυτή έγινε αξιολόγηση των εξής κριτηρίων και χαρακτηριστικών:

✓ Το **ποσοστό (%) του ΑΕΠ** κάθε χώρας, που διατίθεται για τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης. Αντλήθηκαν στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συγκεκριμένα από την μελέτη **«Education and Training Monitor 2019 Country Analysis** European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019 EN».

✓ **Δαπάνη ανά μαθητή/ φοιτητή (€)**. Αντλήθηκαν στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συγκεκριμένα από την μελέτη **«Education and Training Monitor 2019 Country Analysis»**. Έτος αναφοράς είναι το 2018, για το οποίο υπολογίστηκε ο μέσος όρος χρηματοδότησης μαθητή / φοιτητή μεταξύ των εκπαιδευτικών βαθμίδων σύμφωνα με το πρότυπο ISCED.

✓ **Κατανομή δαπάνης ανά κατηγορία (%)**. Αντλήθηκαν στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συγκεκριμένα από την μελέτη **«Education and Training**

Monitor 2019 Country Analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019 EN».

Για το κριτήριο αυτό έγινε αξιολόγηση των χαρακτηριστικών:

- **Αποζημιώσεις εργαζομένων** (κατά κύριο λόγο μισθοδοσία εκπαιδευτικών),
- **Ενδιάμεση ανάλωση**, δηλαδή δαπάνες για τα υλικά διδασκαλίας, τη θέρμανση και την ηλεκτρική ενέργεια κλπ,
- **Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου**, δηλαδή επενδύσεις εξοπλισμού όπως Η/Υ, κτίρια κ.λπ.,
- Ποσοστό των δαπανών για την εκπαίδευση (%) επί του συνόλου των δημόσιων επενδύσεων. Τα στοιχεία αντλήθηκαν από την έκθεση «**Education and Training Monitor 2019 Country Analysis** European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019 EN» και από την Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank - Government expenditure on education, total - % of government expenditure)³⁰⁰.

Πτυχή Ωφελουμένων (μαθητών).

Για τη πτυχή αυτή έγινε αξιολόγηση των εξής κριτηρίων και χαρακτηριστικών:

- ✓ **Ποσοστά απορρόφησης των αποφοίτων από την αγορά εργασίας.** Αντλήθηκαν στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συγκεκριμένα από την μελέτη «**Education and Training Monitor 2019 Country Analysis** European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019 EN».
- ✓ **Επιδόσεις μαθητών στον διεθνή διαγωνισμό PISA.** Για το κριτήριο αυτό έγινε αξιολόγηση των χαρακτηριστικών:
 - **Επιδόσεις μαθητών στον διαγωνισμό PISA 2018.** Αντλήθηκαν στοιχεία από σχετικό αρχείο του ΟΟΣΑ
 - **Ποσοστά μαθητών** της κάθε χώρας που παρουσίασαν **πολύ υψηλές επιδόσεις** στο διαγωνισμό PISA 2018. Αντλήθηκαν στοιχεία από σχετικό αρχείο του ΟΟΣΑ
 - **Ποσοστά μαθητών** της κάθε χώρας που παρουσίασαν **πολύ χαμηλές επιδόσεις** στο διαγωνισμό PISA 2018. Αντλήθηκαν στοιχεία από σχετικό αρχείο του ΟΟΣΑ.
 - **Ποσοστά υστέρησης μαθητών σε Μαθηματικά, Επιστήμες, Γλώσσα.** Αντλήθηκαν στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συγκεκριμένα από την μελέτη «**Education and Training Monitor 2019 Country Analysis** European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019 EN».
- ✓ **Σχολική διαρροή.** Αντλήθηκαν στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συγκεκριμένα από την μελέτη «**Education and Training Monitor 2019 Country Analysis** European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019 EN».

Μάθηση και Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών συστημάτων

Για τη πτυχή αυτή έγινε αξιολόγηση των εξής κριτηρίων και χαρακτηριστικών:

³⁰⁰ https://data.worldbank.org/indicator/SE.XPD.TOTL.GB.ZS?end=2016&locations=AT-CZ-FI-FR-DE-NL&name_desc=false&start=2016&view=bar

✓ **Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.**

Στην αξιολόγηση του κριτηρίου «Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη», συνεκτιμήθηκαν δύο πεδία με επιμέρους κριτήρια το καθένα:

➤ Τα ποσοστά συμμετοχής των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις, όπως προκύπτουν από το δίκτυο **TALIS 2018** (OECD) και συγκεκριμένα στις εξής:

- Οι εκπαιδευτικοί που δεν έλαβαν μέρος σε επίσημες ή άτυπες επαγωγικές δραστηριότητες στο σχολείο που υπηρετούν κατά τη διάρκεια της έρευνας (ποσοστό %).
- Ποσοστό νέων εκπαιδευτικών που υποστηρίζονται από το θεσμό του μέντορα στο σχολείο που υπηρετούν κατά τη διάρκεια της έρευνας (ποσοστό %).
- Οι εκπαιδευτικοί που πραγματοποίησαν κάποια δράση επαγγελματικής εξέλιξης τους τελευταίους 12 μήνες (ποσοστό %) πριν την έρευνα.
- Οι εκπαιδευτικοί που παρακολούθησαν μαθήματα ή σεμινάρια δια ζώσης κατά τους 12 μήνες πριν από την έρευνα (ποσοστό %).
- Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν σε ένα δίκτυο διδασκόντων που δημιουργήθηκε ειδικά για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών κατά τους 12 μήνες πριν από την έρευνα (ποσοστό %).

➤ Πόσες από τις 10 συνολικά μορφές επιμορφωτικών δράσεων και ενεργειών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, διατίθενται στους εκπαιδευτικούς της κάθε χώρας. Οι δράσεις αυτές σύμφωνα με την μελέτη του δικτύου **Ευρυδίκη** για το σχολικό έτος 2016-2017 είναι:

1. Υποστήριξη των νεοεισερχόμενων εκπαιδευτικών στο επάγγελμα από τον θεσμό του μέντορα.
2. Προγραμματισμένες συναντήσεις με τον διευθυντή του σχολείου ή και συναδέλφους εκπαιδευτικούς για την συζήτηση διαδικασιών εκπαίδευσης και σχετικών προβλημάτων.
3. Βοήθεια για το σχεδιασμό και την αξιολόγηση των μαθημάτων.
4. Επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών με παρακολούθηση μαθημάτων ή σεμιναρίων.
5. Αξιολόγηση από ομότιμους (εκπαιδευτικούς ίδιας ή συναφούς ειδικότητας ή αντίστοιχους επαγγελματίες).
6. Συστηματική μελέτη περιοδικών του χώρου σε συνδυασμό με τη διατήρηση ημερολογίου αναγνώσεων.
7. Παρακολούθηση διδασκαλιών σε τάξεις άλλων εκπαιδευτικών.
8. Συντονισμένη διδασκαλία από ομάδα εκπαιδευτικών που συνεργάζονται.
9. Συμμετοχή σε δίκτυα εκπαιδευτικών και διαδικτυακές κοινότητες.
10. Συνεργασία με άλλα σχολεία.

➤ Συνεκτιμήθηκε επίσης και το **καθεστώς** της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης των εκπαιδευτικών ανάλογα με το αν αποτελεί υποχρεωτική, προαιρετική ή απαραίτητη για την επαγγελματική εξέλιξη διαδικασία για τους εκπαιδευτικούς.

✓ **Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία.** Αντλήθηκαν στοιχεία από σχετική μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και συγκεκριμένα την «**ICT in Education. 2nd Survey of Schools Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019**». Βασικά χαρακτηριστικά που εξετάστηκαν στα έξι Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα είναι:

- Ποσοστό (%) σχολείων ψηφιακά εξοπλισμένων και διαδικτυακά συνδεδεμένων.
- Ποσοστά σχολείων (%) με συνδέσεις υψηλής ταχύτητας στο διαδίκτυο (άνω των 30 Mbps).

Στο κριτήριο της χρήσης ΤΠΕ στη διδασκαλία συνεκτιμήθηκε και η «ψηφιακή ετοιμότητα» των εκπαιδευτικών για χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία τους, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας **TALIS 2018**.

✓ **Συμμετοχή ενηλίκων στη Δια Βίου Μάθηση.** Αντλήθηκαν στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και συγκεκριμένα από την μελέτη «**Education and Training Monitor 2019 Country Analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019 EN**».

Εσωτερικές διαδικασίες των εκπαιδευτικών συστημάτων.

Για τη πτυχή αυτή έγινε αξιολόγηση των εξής κριτηρίων και χαρακτηριστικών:

✓ **Αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου.** Στο κριτήριο της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου αφιερώθηκε αντίστοιχη ενότητα στην έρευνα του κάθε εκπαιδευτικού συστήματος και συνεκτιμήθηκε τόσο το είδος και το πλήθος των μεθόδων αξιολόγησης (εσωτερική, εξωτερική, μικτή, διεθνής κλπ) αλλά και ο βαθμός αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της στη χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής. Στοιχεία αντλήθηκαν από το **δίκτυο Ευρυδίκη** αλλά και από τις **ιστοσελίδες των υπουργείων Παιδείας** των χωρών, των **σχολικών επιθεωρήσεων** και άλλων εκπαιδευτικών υπηρεσιών.

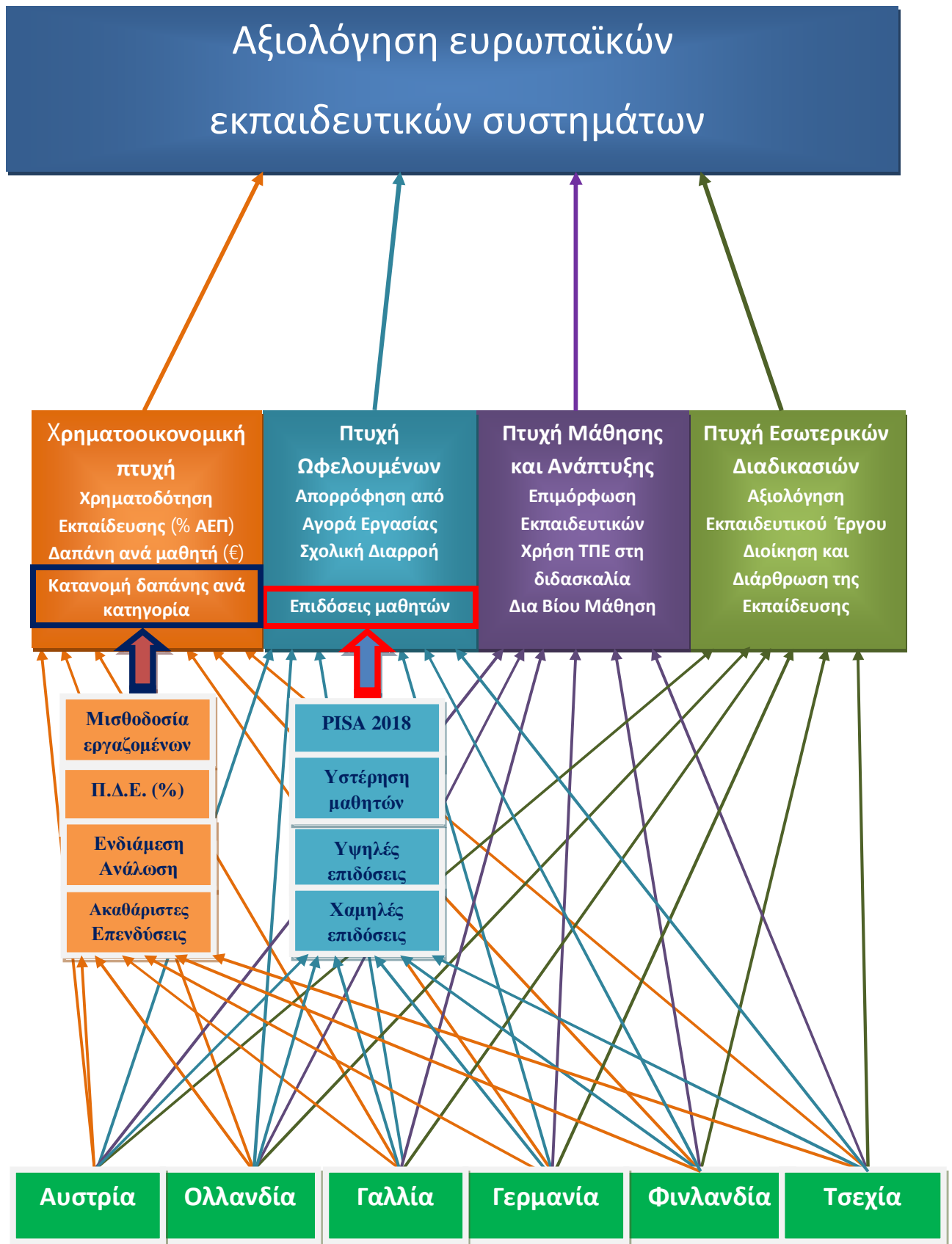
✓ **Διοικητική δομή και διάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος.** Εξετάστηκε κατά πόσο είναι συγκεντρωτικό ή αποκεντρωμένο το κάθε εκπαιδευτικό σύστημα και σε ποιο ποσοστό λαμβάνονται οι κρίσιμες αποφάσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας από το επίπεδο του σχολείου (school autonomy). Με δεδομένη την ανάγκη αποκέντρωσης του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, η απόδοση αξίας σε αυτό το κριτήριο ήταν ανάλογη του βαθμού αποκέντρωσης που παρουσιάζει το κάθε εκπαιδευτικό σύστημα. Ακόμα συνεκτιμήθηκε η πληρότητα της δομής του κάθε εκπαιδευτικού συστήματος, η ευελιξία του και το πλήθος των προσφερόμενων επιλογών και εναλλακτικών εκπαιδευτικών διαδρομών στους μαθητές και η δυνατότητα οριζόντιας κινητικότητας στους μαθητές ειδικά στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η εκτίμηση αυτού του κριτηρίου στηρίχθηκε ισομερώς στους παραπάνω παράγοντες και στηρίχθηκε σε στοιχεία από το δίκτυο Ευρυδίκη αλλά και τα ευρήματα σχετικής έρευνας του ΟΟΣΑ (Education at a Glance 2018: OECD Indicators).

Όπου στα προηγούμενα υποκριτήρια δεν υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία για κάποιο εκπαιδευτικό σύστημα, ο μέσος όρος του βασικού κριτηρίου προέκυψε από τα υπόλοιπα. Το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα της έρευνας, για τα έξι Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα που μελετήθηκαν σε αυτή την εργασία και με σκοπό την αξιολόγησή τους με τη μέθοδο της **Αναλυτικής Ιεραρχικής Διαδικασίας (Analytic Hierarchy Process – AHP)**, συνοψίζονται στον πίνακα 4.1 που ακολουθεί.

Πίνακας 4.1: Συγκεντρωτικός πίνακας αξιολόγησης εκπαιδευτικών συστημάτων

		Δείκτες - Κριτήρια	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	ΟΟΣΑ ΕΕ ΕU
Χρηματοοικονομική πτυχή (financial aspect)	Χρηματοδότηση της Εκπαίδευσης (% ΑΕΠ)	4,8% (+0,2%)	5,1% (+0,5%)	5,4% (+0,7%)	4,1% (-0,5%)	5,7% (+1,1%)	4,6% (0%)	4,6%	
	Ετήσια δαπάνη ανά μαθητή, φοιτητή	10.605 € (+2.855 €)	9.062 € (+1.313 €)	8.235 € (+486 €)	9.129 € (+1380 €)	9.271 € (+1522 €)	5.349 € (-2.400 €)	7.749 €	
	Δαπάνες ανά κατηγορία	Μισθοδοσία εργαζομένων	65% (+7%)	57% (-1%)	70% (+12%)	58% (0%)	48% (-10%)	57% (-1%)	58%
		Ενδιάμεση Ανάλωση	16% (-4%)	21% (+1%)	9% (-11%)	15% (-5%)	23% (+3%)	18% (-2%)	20%
		Ακαθάριστες Επενδύσεις	5% (-8%)	8% (-5%)	6% (-7%)	6% (-7%)	14% (+1%)	20% (+7%)	13%
Ποσοστό Δημοσίων Επενδύσεων		11% (+0,8%)	12,8% (+2,6%)	9,6% (-0,6%)	10,9% (+0,7%)	12,3% (+2,1%)	14,2% (+4%)	10,2%	
Πτυχή Ωφελουμένων – (customer benefits)	Ποσοστό ατόμων που βρήκαν εργασία έπειτα από την αποφοίτησή τους	88,6 % (+7%)	92% (+10,2%)	77,7 % (-3,9%)	92,1 % (+10,5%)	81,7 % (0,1%)	89,6% (+8%)	81,6%	
	Επιδόσεις μαθητών σε διεθνείς αξιολογήσεις (PISA 2015 και PISA 2018)	Μ.Ο. Επιδόσεων PISA 2018	491 (+0,2%)	502 (+2,9%)	494 (+1,2%)	500 (+2,4%)	516 (+5,4%)	495 (+1,4%)	488
		Μ.Ο. ποσοστών Υστέρησης	21,7% (+0,9%)	17,8% (- 3%)	22,4% (+1,6%)	16,8% (-4%)	12, % (-8,8%)	21,5% (+0,7%)	20,8%
		Υψηλές Επιδόσεις	15,7% 0%	21,8% 6,1%	15,9% 0,2%	19,1% (+3,4%)	21% (+5,3%)	16,6% (+0,9%)	15,7%
		Χαμηλές Επιδόσεις	13,5% (+0,1%)	10,8% (-2,6%)	12,5% (-0,9%)	12,8% (-0,6%)	7% (-6,4%)	10,5% (-2,9%)	13,4 %
Σχολική διαρροή, πρόωρη εγκατάλειψη εκπαίδευσης	7,3% (-3,3%)	7,3% (-3,3%)	8,9% (-1,7%)	10,3% (-0,3%)	8,3% (-2,3%)	6,2% (-4,4%)	10,6%		

Μάθηση και ανάπτυξη (learning and growth)	Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών	56%	65 %	55%	50%	40%	54%	
	ΤΠΕ υποδομές και τεχνολογικά – εποπτικά μέσα	59,2% (+8 %)	72,1% (+28,8%)	42,3% (-8,9%)	49,1% (-2,1%)	91,3% (+40,1%)	56,5% (+5,3%)	51,2%
	Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση (δια βίου μάθηση)	15,1% (+4 %)	19,1% (+8%)	18,6% (+7,5%)	8,2% (-2,9%)	28,5% (+17,4)	8,5% (-2,6%)	11,1%
Εσωτερικές διαδικασίες (internal process)	Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου	85 %	65 %	70 %	85 %	90 %	80 %	
	Η διοικητική δομή του εκπαιδευτικού συστήματος	72%	90 %	54 %	81 %	78 %	83 %	

Σχήμα 4.1: Οι τέσσερις πτυχές της *Balanced Scorecard* για την αξιολόγηση των Ευρωπαϊκών συστημάτων.

Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, αξιολογήθηκαν τα έξι Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα, με χρήση της μεθόδου της Αναλυτικής Ιεραρχικής Διαδικασίας, ξεχωριστά για κάθε πτυχή, αλλά και συνολικά για όλες. Συγκεκριμένα αξιολογήθηκαν στις πτυχές όπως ορίζονται από τη μέθοδο της Balanced Scorecard και στους έντεκα δείκτες – κριτήρια (Key Performance Indicators – KPI) αλλά και στα χαρακτηριστικά τους, όπως φαίνονται στο σχήμα 4.1.

Οι μετρήσεις και τα δεδομένα της μεθόδου που εφαρμόστηκε ήταν ποσοτικά στην πλειοψηφία τους ενώ λιγότερα ήταν ποιοτικά. Αξιοποιώντας το πλεονέκτημα της AHP, όλα όμως τα δεδομένα μετρήθηκαν, ιεραρχήθηκαν με **συνέπεια** και επιλέχθηκε κατά περίπτωση η καλύτερη λύση. **Εφαρμόστηκε έλεγχος συνέπειας μέσα από την ίδια την μέθοδο και όπως φαίνεται από τις σχετικές εικόνες (βλ παράρτημα 2) ο δείκτης συνέπειας CR παρέμεινε σε όλη τη διάρκεια της, εντός επιτρεπτών ορίων με πολύ καλές τιμές.** Το αποτέλεσμα της εφαρμογής της μεθόδου ήταν η επιλογή της καλύτερης από διάφορες εναλλακτικές (κατάταξη από το καλύτερο στο χειρότερο). Στη συγκεκριμένη εργασία η απόδοση προτεραιοτήτων στα χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών συστημάτων, αντανακλά έως ένα βαθμό την υποκειμενικότητα των ερευνητών, όπως και σε κάθε εφαρμογή της μεθόδου AHP, η οποία δηλώνεται κατά περίπτωση.

Βασικό όμως κριτήριο απόδοσης προτεραιοτήτων ήταν η δεδομένη εικόνα του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, οι ανάγκες και οι προοπτικές βελτίωσης του σε συγκεκριμένους τομείς του. Σε κάθε περίπτωση λοιπόν, καθορίστηκαν οι προτεραιότητες των κριτηρίων και των χαρακτηριστικών τους με οδηγό αυτόν τον κανόνα και με σταθερή προσήλωση στην ανάδειξη καλών πρακτικών για την αναβάθμιση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών που παρέχει το Ελληνικό σχολείο. Τα ποιοτικά κριτήρια, αποκτούν προτεραιότητα, έπειτα από αναλυτική περιγραφή της κατάστασης που επικρατεί στο συγκεκριμένο κριτήριο σε κάθε μία από τις αξιολογούμενες χώρες. Για παράδειγμα η «Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου» του κάθε εκπαιδευτικού συστήματος, έχει προσεγγιστεί πρακτικά και έχει αναλυθεί συστηματικά σε κάθε χώρα, προκειμένου να τεκμηριώσει την απόδοση προτεραιότητας και τιμής σε αυτό.

Στη κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων, δεν υπάρχει κοινά αποδεκτό μοντέλο, πρόταση ή θεωρία, μεταξύ ατόμων ή οργανισμών ή ερευνητών ή κρατών για το ποιο είναι το καλύτερο εκπαιδευτικό σύστημα για τον λόγο ότι τα σχετικά βάρη (προτεραιότητες) που αποδίδει καθένας στο ιδανικό γι αυτόν εκπαιδευτικό σύστημα είναι διαφορετικά. Για παράδειγμα, σε επίπεδο κρατών σχετικά με το όφελος των μαθητών φαίνεται ότι οι Φινλανδοί αποδίδουν υψηλή τιμή προτεραιότητας στο κριτήριο της μείωσης της εκπαιδευτικής ανισότητας, οι Ολλανδοί στο κριτήριο της αριστείας, οι Γερμανοί στο κριτήριο της απορρόφησης αποφοίτων από την αγορά εργασίας κα. Στην εργασία αυτή σε κάθε περίπτωση αποδίδεται πίνακας προτεραιοτήτων με αποδεκτό έλεγχο συνέπειας.

4.4 Αξιολόγηση χρηματοοικονομικής πτυχής

Το θέμα της χρηματοδότησης της εκπαίδευσης είναι από τους κρίσιμους παράγοντες που διαμορφώνουν την ποιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος. Θα ήταν όμως υπεραπλουστευμένο και αποπροσανατολιστικό, αν εκτιμούσαμε και αξιολογούσαμε την χρηματοδότηση με ένα απλό νούμερο, πιθανά το ποσοστό του ΑΕΠ που διαθέτει η κάθε χώρα για το εκπαιδευτικό της σύστημα. Σίγουρα είναι ένας χαρακτηριστικός δείκτης το ποσοστό του ΑΕΠ που δαπανάται για το εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά αν είναι ο μοναδικός αξιολογικός δείκτης, τότε σε αυτή τη περίπτωση χώρες με υψηλό ΑΕΠ δεν θα είχαν την αντίστοιχη κατάταξη ακόμη και αν σε απόλυτους νομισματικούς αριθμούς δαπανούν μεγαλύτερα ποσά για κάθε μαθητή τους από άλλες χώρες με μικρότερα ΑΕΠ. Ακόμη μια σημαντική παράμετρος είναι και τα ποσοστά χρηματοδότησης που λαμβάνει η κάθε κατηγορία δαπανών από το συνολικό ποσό δαπάνης για το εκπαιδευτικό σύστημα. Εκτίμησή μας είναι ότι δεν προκύπτει το ίδιο αποτέλεσμα όταν για παράδειγμα το 80% της χρηματοδότησης ενός εκπαιδευτικού συστήματος δαπανάται για μισθοδοσία των εκπαιδευτικών αφήνοντας 20 % για τις υπόλοιπες επενδύσεις, σε σύγκριση με την περίπτωση που η δαπάνη μισθοδοσίας των εκπαιδευτικών σε ένα άλλο εκπαιδευτικό σύστημα απορροφά το 60 % της συνολικής του χρηματοδότησης, αφήνοντας το 40% για τις υπόλοιπες επενδύσεις.

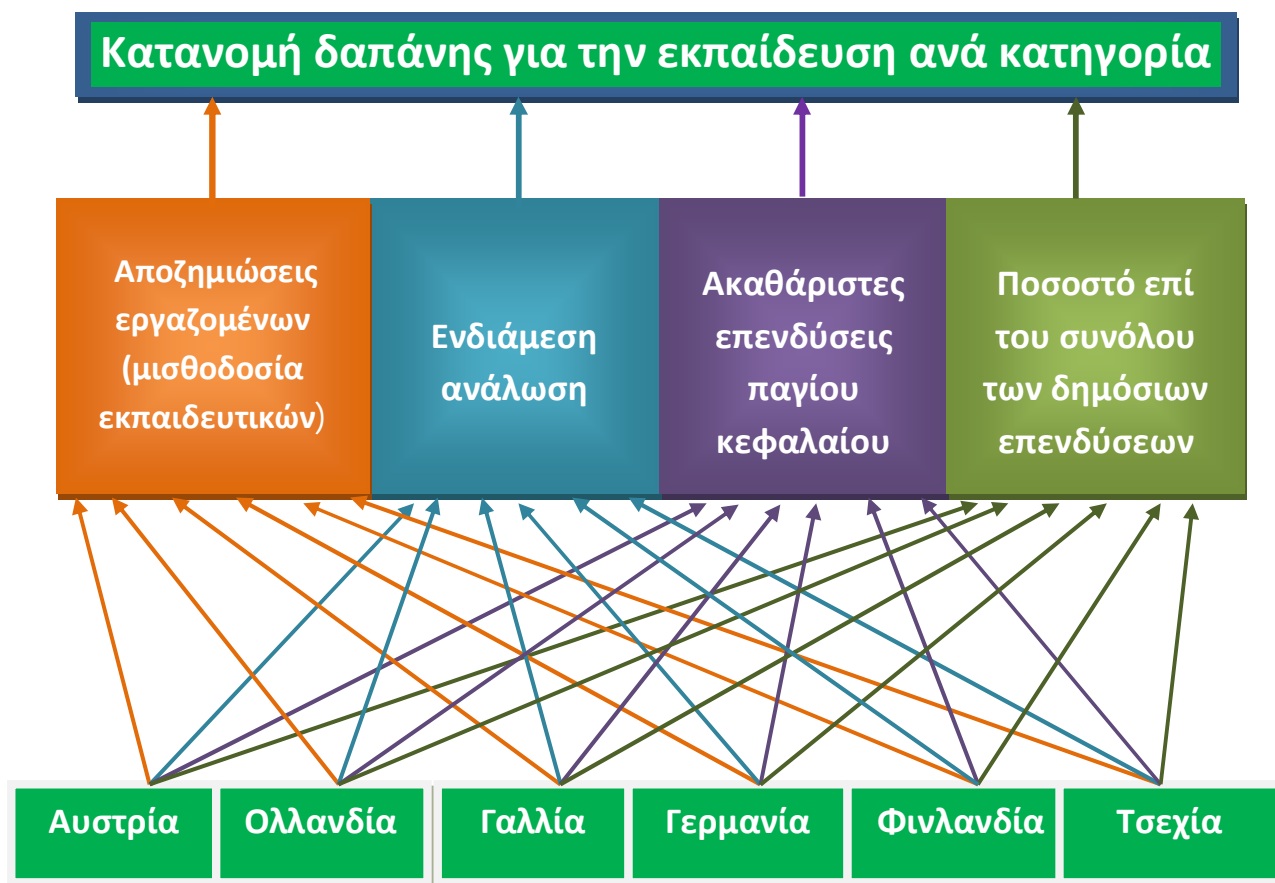
Όπως φαίνεται στο σχήμα 4.1, για την αξιολόγηση της Χρηματοοικονομικής Πτυχής, λαμβάνονται υπόψη τρία κριτήρια:

- ✓ **Χρηματοδότηση Εκπαίδευσης** (ποσοστό % ΑΕΠ)
- ✓ **Δαπάνη ανά μαθητή / φοιτητή (€)**
- ✓ **Κατανομή δαπάνης ανά κατηγορία** (ποσοστό %)

Η κατανομή δαπάνης ανά κατηγορία (%), αφορά:

- **Αποζημιώσεις εργαζομένων** (κατά κύριο λόγο μισθοδοσία εκπαιδευτικών)
- **Ενδιάμεση ανάλωση**, δηλαδή δαπάνες για τα υλικά διδασκαλίας, τη θέρμανση και την ηλεκτρική ενέργεια κλπ
- **Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου**, δηλαδή επενδύσεις εξοπλισμού όπως Η/Υ, κτίρια κ.λπ.
- **Ποσοστό των δαπανών για την εκπαίδευση (%) επί του συνόλου των δημόσιων επενδύσεων.**

Έτσι με βάση το παραπάνω συλλογισμό, εφαρμόζεται η μέθοδος AHP, αρχικά μόνο για το χαρακτηριστικό «**Κατανομή δαπάνης για την εκπαίδευση ανά κατηγορία**» για τα έξι εκπαιδευτικά συστήματα και στη συνέχεια για την «**Χρηματοοικονομική Πτυχή**» συνολικά. Τα στοιχεία της κατανομής της δαπάνης στην εκπαίδευση αντλήθηκαν από σχετική έρευνα που παρουσιάστηκε στις 26 Σεπτεμβρίου 2019, στη διάσκεψη κορυφής των χωρών της Ε.Ε. από τον επίτροπο Παιδείας της Ε.Ε. κ. Tibor Navracsics στα πλαίσια της «*Εκθεσης παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2019*», και από σχετικά αρχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Σχήμα 4.2: Η μέθοδος ΑHP για το χαρακτηριστικό «Κατανομή δαπάνης ανά κατηγορία»

Οι τιμές των κριτηρίων και χαρακτηριστικών των παραπάνω μεγεθών στα έξι εκπαιδευτικά συστήματα φαίνονται στον πίνακα 4.2 που ακολουθεί.

Πίνακας 4.2: Δαπάνες ανά κατηγορία των εκπαιδευτικών συστημάτων. Πηγή: Education and Training Monitor 2019 European Commission

	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	Ε.Ε./ΕΥ
Αποζημιώσεις εργαζομένων	65%	57%	70%	58%	48 %	57%	58%
Απόκλιση από το μέσο όρο της Ε.Ε.	+7%	-1%	+12%	0%	-10%	-1%	

Ενδιάμεση ανάλωση	16%	21 %	9%	15%	23%	18%	20%
Απόκλιση από το μέσο όρο της Ε.Ε.	-4%	+1%	-11%	-5%	+3%	-2%	
Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	5%	8 %	6%	6%	14%	20 %	13%
Απόκλιση από το μέσο όρο της Ε.Ε.	-8%	-5%	-7%	-7%	+1%	+8%	
Ποσοστό επί του συνόλου των δημόσιων επενδύσεων (ΕΥ)	11%	12,8%	9,6%	10,9%	12,3%	14,2%	10,2%
Απόκλιση από το μέσο όρο της Ε.Υ.	(+0,8%)	(+2,6%)	(-0,6%)	(+0,7%)	(+2,1%)	(+4%)	

Οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση στην Ελλάδα συγκαταλέγονται μεταξύ των χαμηλότερων στην ΕΕ και αφορούν σε μεγάλο βαθμό τη μισθοδοσία (βλ. γράφημα 3 του παραρτήματος 1). Οι δαπάνες για την εκπαίδευση επί του συνόλου των δημόσιων δαπανών ανήλθαν για την Ελλάδα στο **8,2%** (ποσοστό μικρότερο από αυτό των περισσότερων άλλων χωρών της ΕΕ όπου ο μέσος όρος της ΕΕ είναι **10,2%**). Σε πραγματικούς (προσαρμοσμένους με βάση τον πληθωρισμό) όρους, οι δαπάνες για την εκπαίδευση έχουν μειωθεί κατά 2,1% από το 2016 και σωρευτικά κατά 14,3% από το 2010. Η μεγαλύτερη μείωση (**25,8%**) αφορούσε την «ενδιάμεση ανάλωση», δηλαδή τα υλικά διδασκαλίας, τη θέρμανση και την ηλεκτρική ενέργεια. Ακολούθησαν οι «ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου» (**-20,4%**), π.χ. επενδύσεις σε υπολογιστές, κτίρια κ.λπ. Οι δαπάνες για τους μισθούς των εκπαιδευτικών μειώθηκαν κατά 12,5%. Το 2017 ποσοστό **82,5%** δαπανήθηκε σε αποζημιώσεις εργαζομένων, το οποίο είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό κάθε άλλου κράτους μέλους της ΕΕ³⁰¹. Η εφαρμογή της ΑΗΡ για το κριτήριο «Κατηγορία δαπανών» φαίνεται στους πίνακες και τα γραφήματα που ακολουθούν.

³⁰¹ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis

Πίνακας 4.3: Υπολογισμός προτεραιοτήτων της χρηματοδότησης της εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπανών

Κριτήρια						
Διαδική Σύγκριση των στοιχείων του επιπέδου						
Υπολογισμός των αθροισμάτων των στηλών						
6			1	2	3	4
7		Κατηγορία Δαπανών	Αποζημιώσεις εργαζομένων	Ενδιάμεση ανάλωση	Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	Ποσοστό επί του συνόλου των δημόσιων επενδύσεων
8	1	Αποζημιώσεις εργαζομένων	1,00	0,50	0,50	1,00
9	2	Ενδιάμεση ανάλωση	2,00	1,00	1,00	2,00
10	3	Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	2,00	1,00	1,00	2,00
11	4	Ποσοστό επί του συνόλου των δημόσιων επενδύσεων	1,00	0,50	0,50	1,00
12		ΣΥΝΟΛΑ	6,00	3,00	3,00	6,00

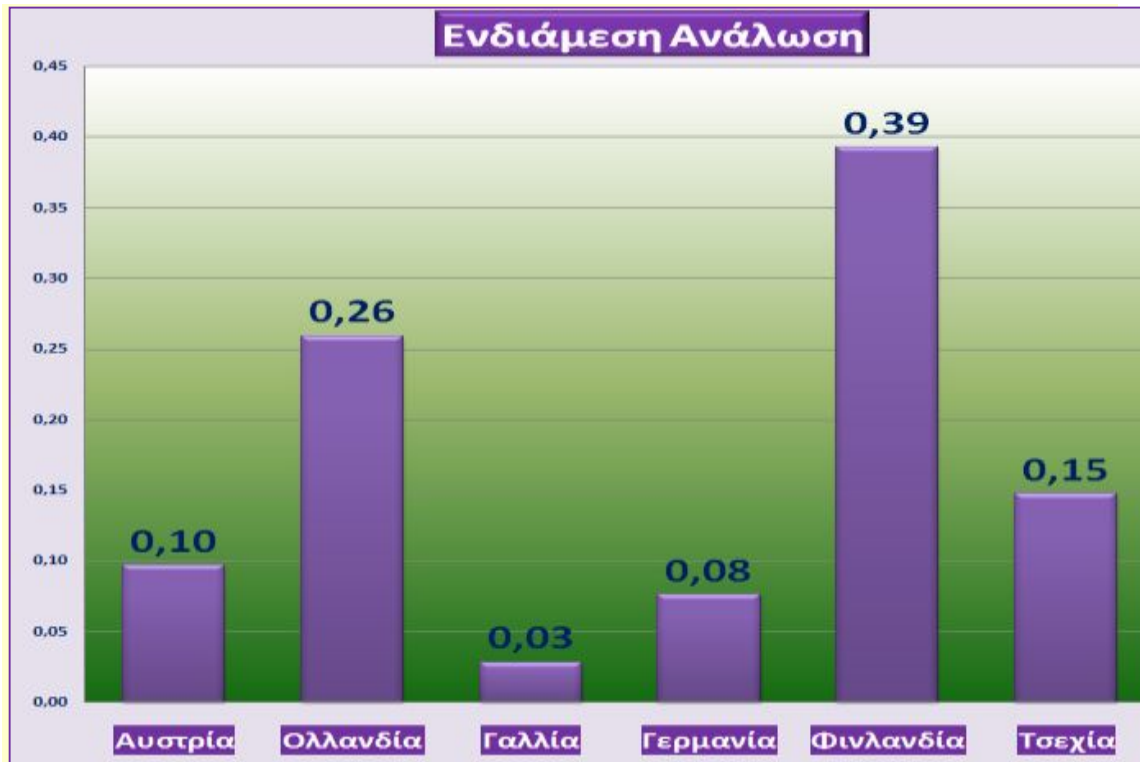
Κανονικοποίηση Στηλών						
			1	2	3	4
	Κατηγορία Δαπανών	Αποζημιώσεις εργαζομένων	Ενδιάμεση ανάλωση	Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	Ποσοστό επί του συνόλου των δημόσιων επενδύσεων	Σύνολο
1	Αποζημιώσεις εργαζομένων	0,17	0,17	0,17	0,17	0,67
2	Ενδιάμεση ανάλωση	0,33	0,33	0,33	0,33	1,33
3	Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	0,33	0,33	0,33	0,33	1,33
4	Ποσοστό επί του συνόλου των δημόσιων επενδύσεων	0,17	0,17	0,17	0,17	0,67
						4,00

Υπολογισμός Προτεραιοτήτων		
α/α	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ
1	Αποζημιώσεις εργαζομένων	0,17
2	Ενδιάμεση ανάλωση	0,33
3	Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	0,33
4	Ποσοστό επί του συνόλου των δημόσιων επενδύσεων	0,17
	ΣΥΝΟΛΟ	1,00

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ											
34											
35	1,00	0,50	0,50	1,00		0,17		0,67	/	0,17	4,00
36	2,00	1,00	1,00	2,00	X	0,33	=	1,33	/	0,33	4,00
37	2,00	1,00	1,00	2,00		0,33		1,33	/	0,33	4,00
38	1,00	0,50	0,50	1,00		0,17		0,67	/	0,17	4,00
39											4,00
40					CI	0,00					
41					RI	0,90					
42					CR	0,0000					
43											
44											
45	n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
46	RI	0,00	0,00	0,58	0,90	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

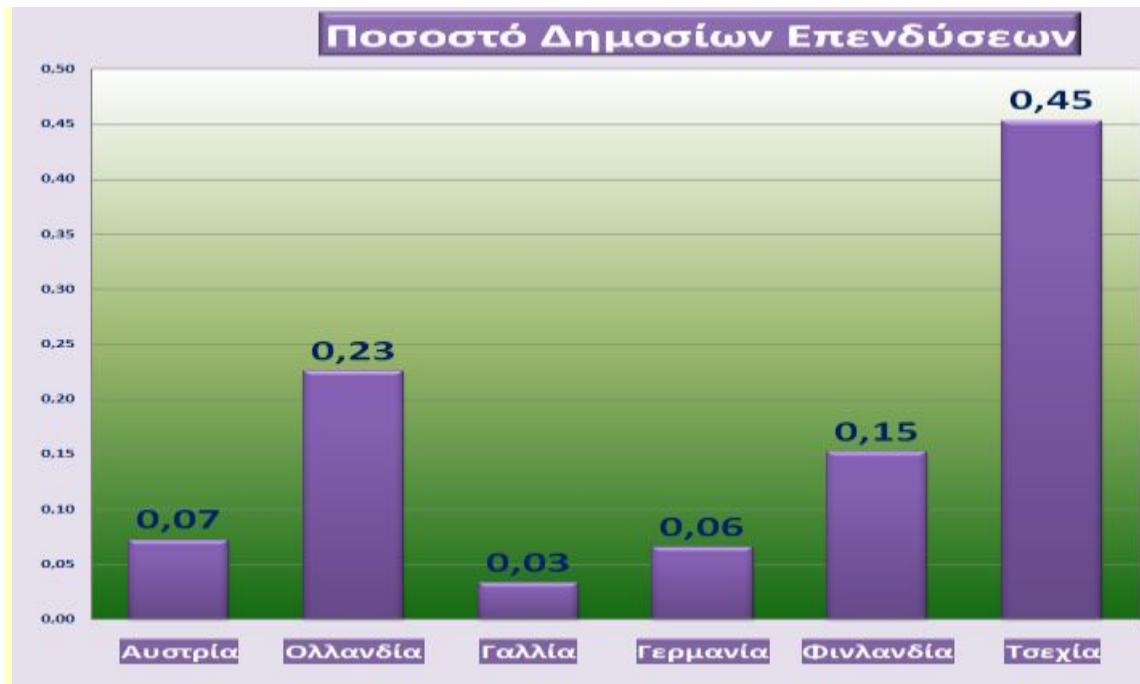
Γράφημα 4.1: Αποτελέσματα AHP για τη αξιολόγηση της μεθοδολογίας εκπαιδευτικών

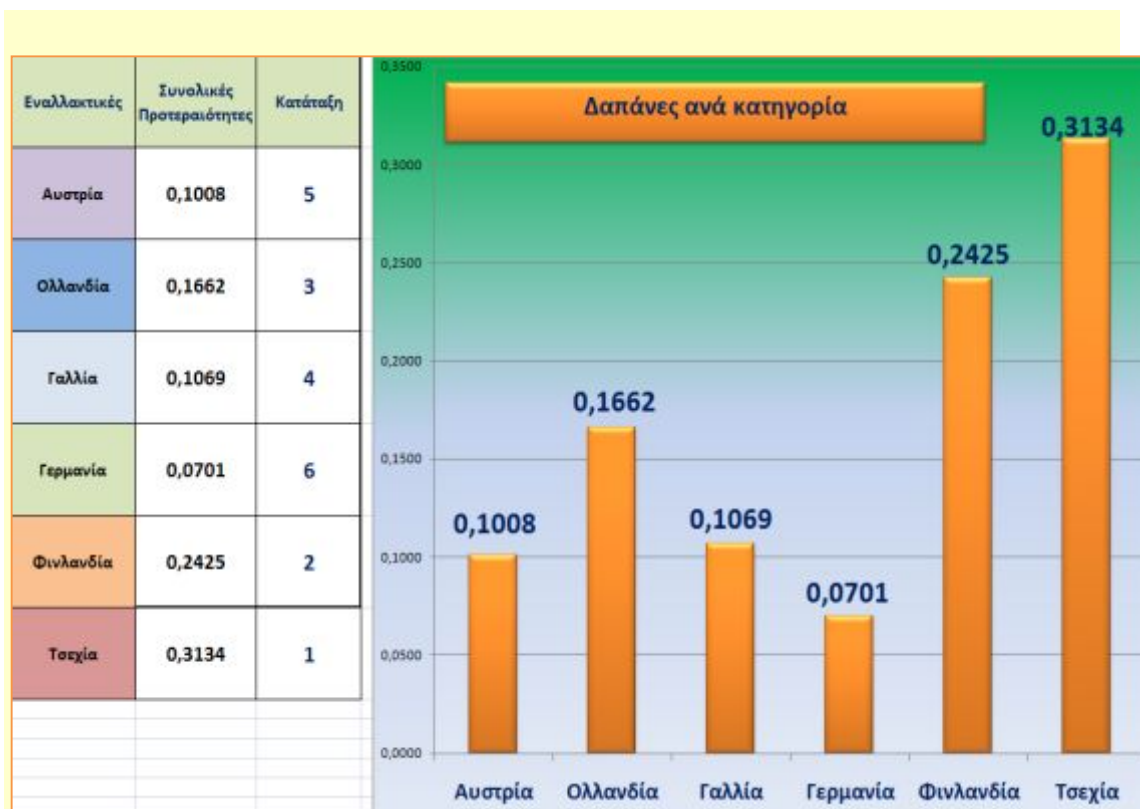
Γράφημα 4.2: Αποτελέσματα ΑHP για τη αξιολόγηση της ενδιάμεσης ανάλωσης

Γράφημα 4.3: Αποτελέσματα ΑHP για τη αξιολόγηση των ακαθάριστων επενδύσεων

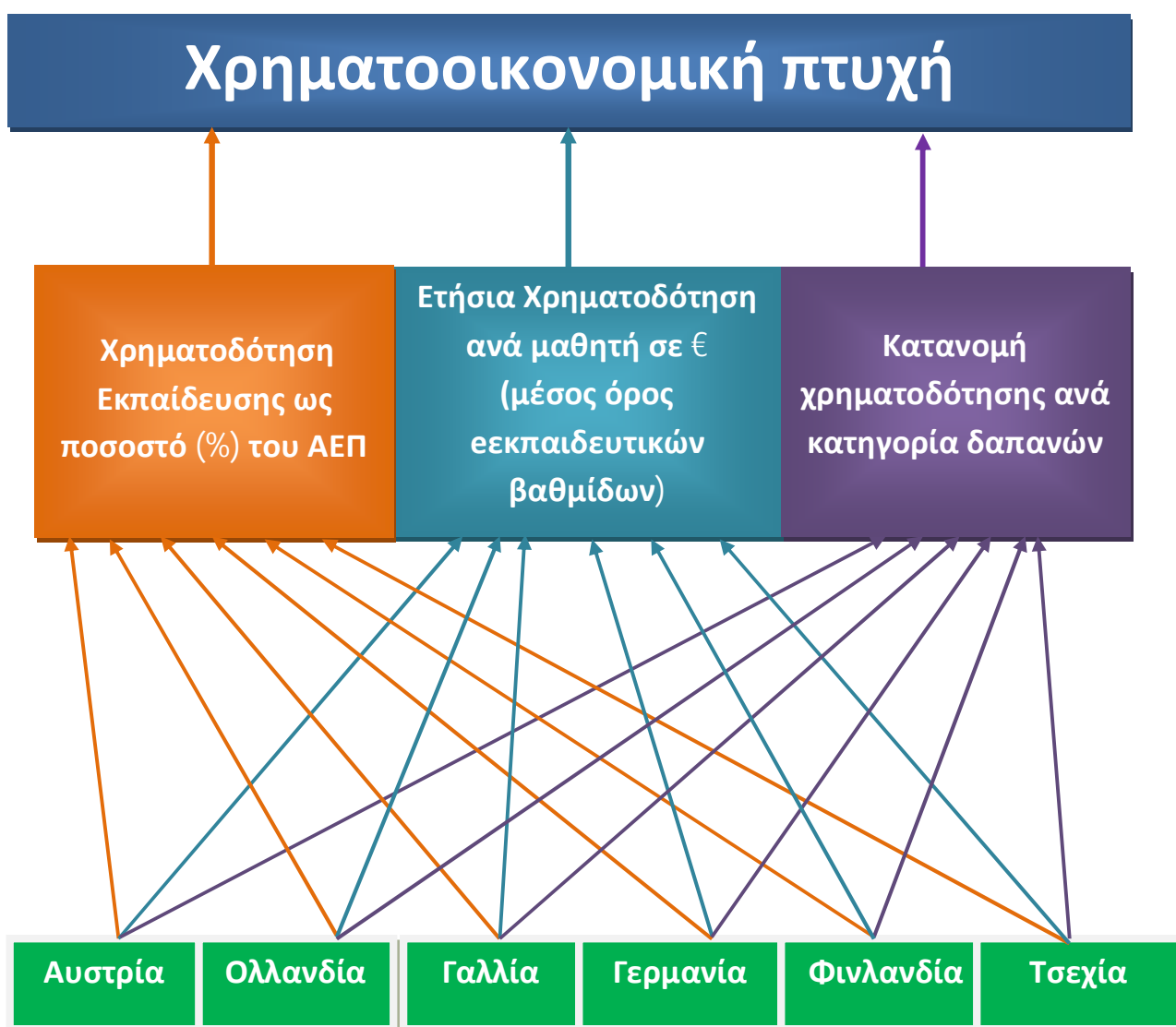
Γράφημα 4.4: Αποτελέσματα ΑΗΡ για τη αξιολόγηση των δαπανών ως ποσοστό των δημοσίων επενδύσεων

Γράφημα 4.5: Αποτελέσματα ΑΗΡ για τη αξιολόγηση των δαπανών για την εκπαίδευση των έξι χωρών ως «Δαπάνες ανά κατηγορία»

Τα αποτελέσματα της κατάταξης τοποθέτησαν πρώτο το εκπαιδευτικό σύστημα της Τσεχίας. Αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στο υψηλό ποσοστό των ακαθάριστων

επενδύσεων που επενδύει στο εκπαιδευτικό της σύστημα και στο επίσης υψηλό ποσοστό των δαπανών για την εκπαίδευση ως ποσοστού των δημοσίων επενδύσεων της χώρας. Γενικά από το χαρακτηριστικό των δαπανών για την εκπαίδευση ως ποσοστού των δημοσίων επενδύσεων, φαίνεται ότι τα αποκεντρωμένα εκπαιδευτικά συστήματα, δίνουν προτεραιότητα στην εκπαίδευση. Τελευταία κατατάχθηκε η Γερμανία κυρίως λόγω του χαμηλού ποσοστού των ακαθάριστων επενδύσεων που επενδύει στο εκπαιδευτικό της σύστημα, αλλά και στο επίσης χαμηλό ποσοστό της χρηματοδότησης της εκπαίδευσης ως ποσοστό επί των δημοσίων επενδύσεων της χώρας. Τα αποτελέσματα της κατάταξης αυτής θα χρησιμοποιηθούν για τη βαθμολόγηση του αντίστοιχου κριτηρίου στην αξιολόγηση της Χρηματοοικονομικής πτυχής των έξι εκπαιδευτικών συστημάτων που ακολουθεί.

Σχήμα 4.3: Δομή της αξιολόγησης της Χρηματοοικονομικής Πτυχής με τη μέθοδο ΑΗΡ

Στην αξιολόγηση θα χρησιμοποιηθούν επίσης τα αποτελέσματα της έκθεσης παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2019 της Ε.Ε. σε ότι αφορά το ποσοστό του ΑΕΠ της κάθε χώρας που επενδύεται στην εκπαίδευση αλλά θα εξαχθεί και ο μέσος όρος δαπάνης ανά μαθητή-σπουδαστή για κάθε χώρα στο σύνολο των εκπαιδευτικών επιπέδων (ISCED 0-8) όπως αυτά φαίνονται στον πίνακα 4.5 που ακολουθεί.

Τα ποσοστά της χρηματοδότησης της εκπαίδευσης σε σχέση με το ΑΕΠ της κάθε χώρας αφορούν το έτος 2017, ενώ η δαπάνη σε € ανά μαθητή και φοιτητή για κάθε χώρα αφορούν οικονομικά στοιχεία των ετών 2015 και 2016.

Η μελέτη των σχετικών στοιχείων της χρηματοδότησης του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, οδηγεί εύκολα στο συμπέρασμα ότι είναι υποχρηματοδοτούμενο. Οι δαπάνες για την εκπαίδευση στην Ελλάδα για το 2018 ήταν το **3,9%** του συρρικνωμένου της ΑΕΠ, όταν ο αντίστοιχος μέσος Ευρωπαϊκός όρος ήταν **4,6%**. Η δαπάνη αυτή όταν εκφραστεί σε € ανά μαθητή ή φοιτητή ετήσια τότε αντιστοιχεί σε **3.875,3 €** όταν ο αντίστοιχος μέσος Ευρωπαϊκός όρος είναι **7.749 €** (τα στοιχεία αφορούν το έτος 2018³⁰²). Η κατάσταση σχετικά με την κατηγορία δαπανών αναλύθηκε στην αντίστοιχη ενότητα.

Πίνακας 4.4: Υπολογισμός προτεραιοτήτων των κριτηρίων της χρηματοοικονομικής πτυχής των εκπαιδευτικών συστημάτων

Κριτήρια				
Διαδική Σύγκριση των στοιχείων του επιπέδου				
Υπολογισμός των αθροισμάτων των στηλών				
		1	2	3
	Χρηματοοικονομική Πτυχή	Χρηματοδότηση % ΑΕΠ	Χρηματοδότηση σε € ανά μαθητή	Κατανομή ανά κατηγορία
1	Χρηματοδότηση % ΑΕΠ	1,00	2,00	1,00
2	Χρηματοδότηση σε € ανά μαθητή	0,50	1,00	0,50
3	Κατανομή ανά κατηγορία	1,00	2,00	1,00
	Σύνολα	2,50	5,00	2,50

³⁰² Education and Training Monitor 2019 Country Analysis

Κανονικοποίηση Σηλών					
		1	2	3	
Χρηματοοικονομική Πτυχή		Χρηματοδότηση % ΑΕΠ	Χρηματοδότηση σε € ανά μαθητή	Κατανομή ανά κατηγορία	Σύνολο
1	Χρηματοδότηση % ΑΕΠ	0,40	0,40	0,40	1,20
2	Χρηματοδότηση σε € ανά μαθητή	0,20	0,20	0,20	0,60
3	Κατανομή ανά κατηγορία	0,40	0,40	0,40	1,20
ΣΥΝΟΛΟ					3,00

Υπολογισμός Προτεραιοτήτων		
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ
1	Χρηματοδότηση % ΑΕΠ	0,40
2	Χρηματοδότηση σε € ανά μαθητή	0,20
3	Κατανομή ανά κατηγορία	0,40
	ΣΥΝΟΛΟ	1,00

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ											
1,00	2,00	1,00		X	0,40	=	1,20	/	0,40	3,00	
0,50	1,00	0,50			0,20		0,60	/	0,20	3,00	
1,00	2,00	1,00			0,40		1,20	/	0,40	3,00	
										Μέσος όρος	3,00
				CI	0,00						
				RI	0,58						
				CR	0,0000						

n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
RI	0,00	0,00	0,58	0,90	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

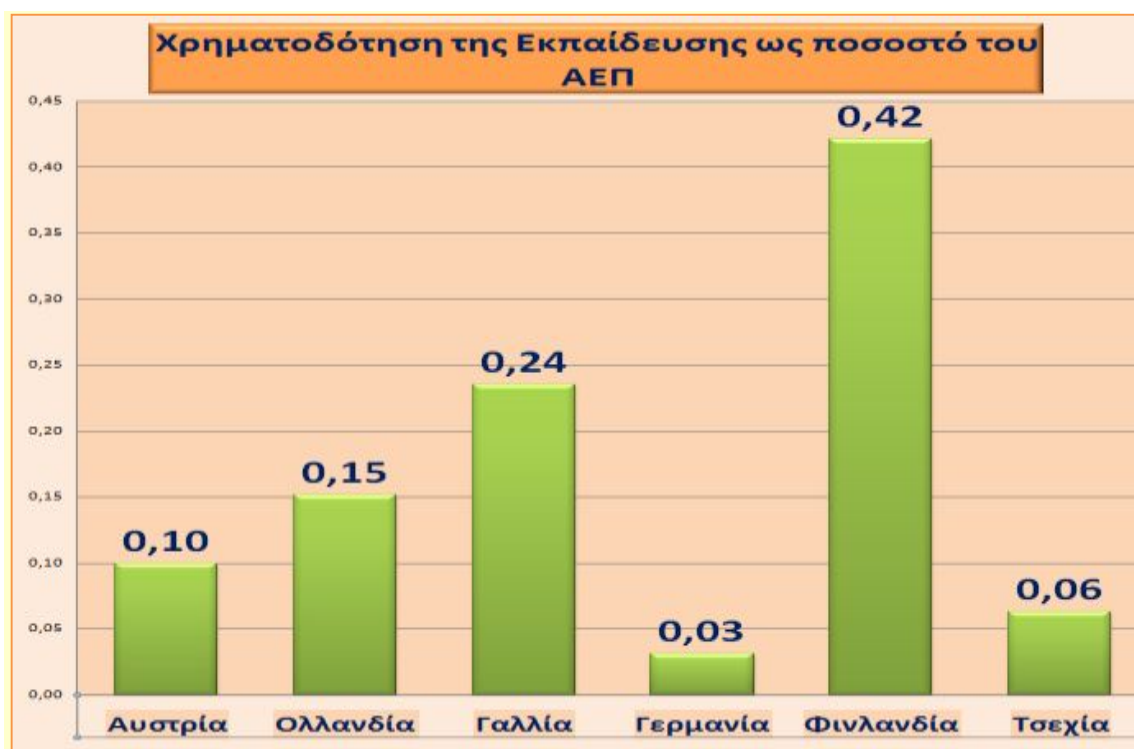
Μ	Εκφώνηση	Χρηματοοικονομική Πτυχή	Χρηματοδότηση % ΑΕΠ	Χρηματοδότηση σε € ανά μαθητή	Κατανομή
---	----------	-------------------------	---------------------	-------------------------------	----------

Ακολουθεί ο πίνακας 4.5 με τα αριθμητικά στοιχεία των κριτηρίων όπως αυτά αντλήθηκαν από την έκθεση της ΕΕ «Education and Training Monitor 2019».

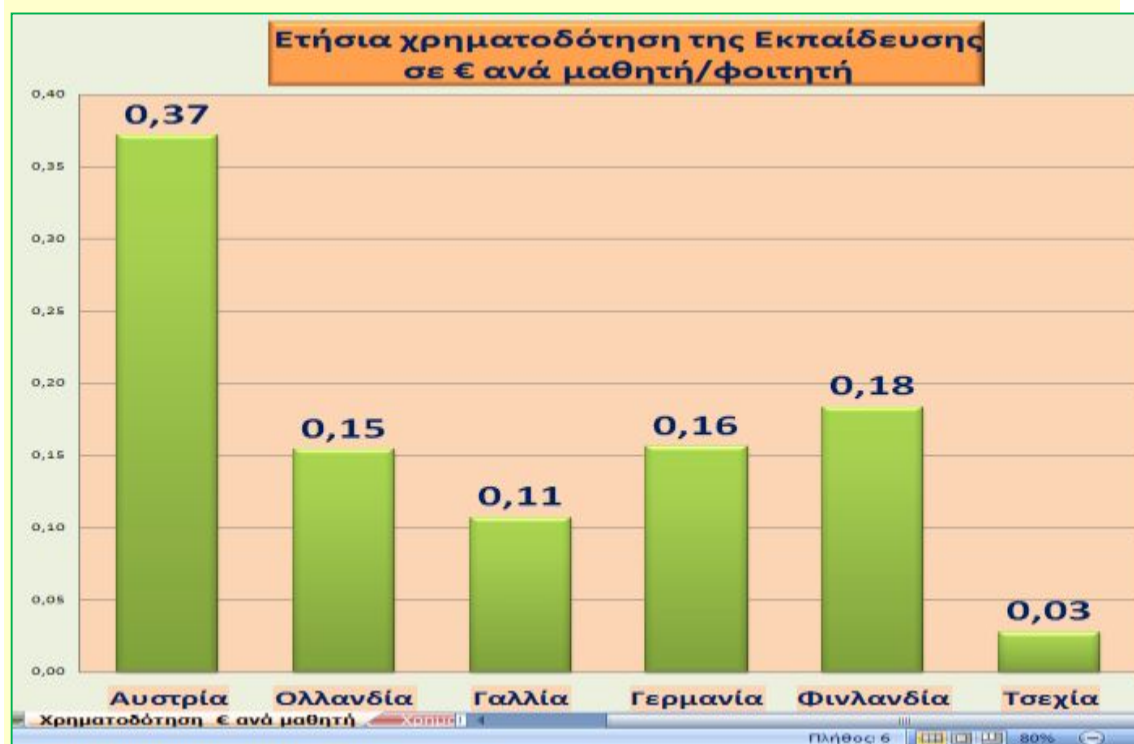
Πίνακας 4.5 Αριθμητικά στοιχεία κριτηρίων της χρηματοοικονομικής πτυχής

	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	Ε.Ε.
Χρηματοδότηση της εκπαίδευσης (Ποσοστό % του ΑΕΠ)	4,8%	5,1%	5,4%	4,1%	5,7%	4,6%	4,6%
Απόκλιση από το μέσο όρο της Ε.Ε.	(+0,2%)	(+0,5%)	+0,7%	(-0,5%)	(+1,1%)	(0%)	
Δαπάνη ανά μαθητή (€) στο σύνολο της εκπαίδευσης	10.605	9.062	8.235	9.129	9.271	5.349	7.749
Απόκλιση από το μέσο όρο της Ε.Ε.	2855,8 €	1312,6 €	486 €	1380 €	1521,8 €	-2.400 €	
Δαπάνη ανά μαθητή (€) στο επίπεδο ISCED 0	7.540	6.207	5.939	8.529	9.326	3.611	6.111
Δαπάνη ανά μαθητή (€) στο επίπεδο ISCED 1	8.948	6.211	5.532	6.519	6.873	3.703	6.248
Δαπάνη ανά μαθητή (€) στο επίπεδο ISCED 2	11.846	9.267	7.731	8.118	10.943	6.255	7.243
Δαπάνη ανά μαθητή (€) στα επίπεδα ISCED 3-4	11.353	9.445	10.202	9.799	6.451	5.894	7.730
Δαπάνη ανά σπουδαστή/φοιτητή (€) στα επίπεδα ISCED 5-8	13.337	14.178	11.771	12.680	12.761	7.282	11.413

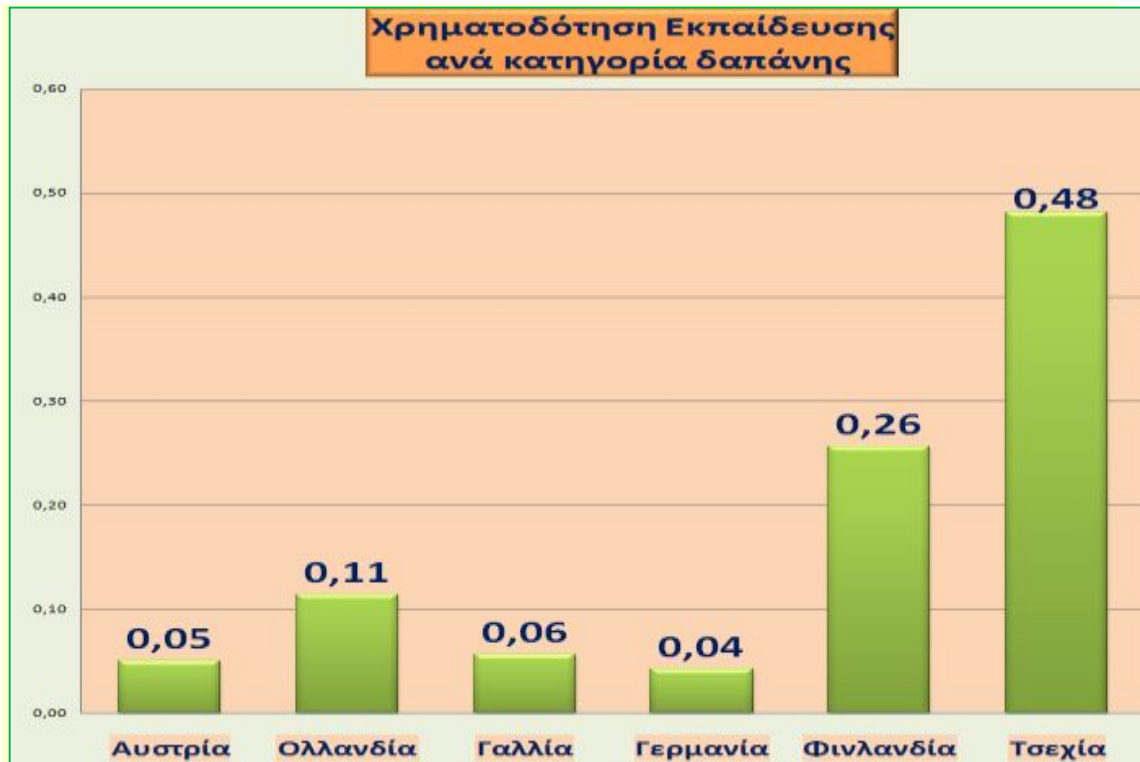
Με τα δεδομένα αυτά η εφαρμογή της ΑΗΡ δίνει τα εξής αποτελέσματα:

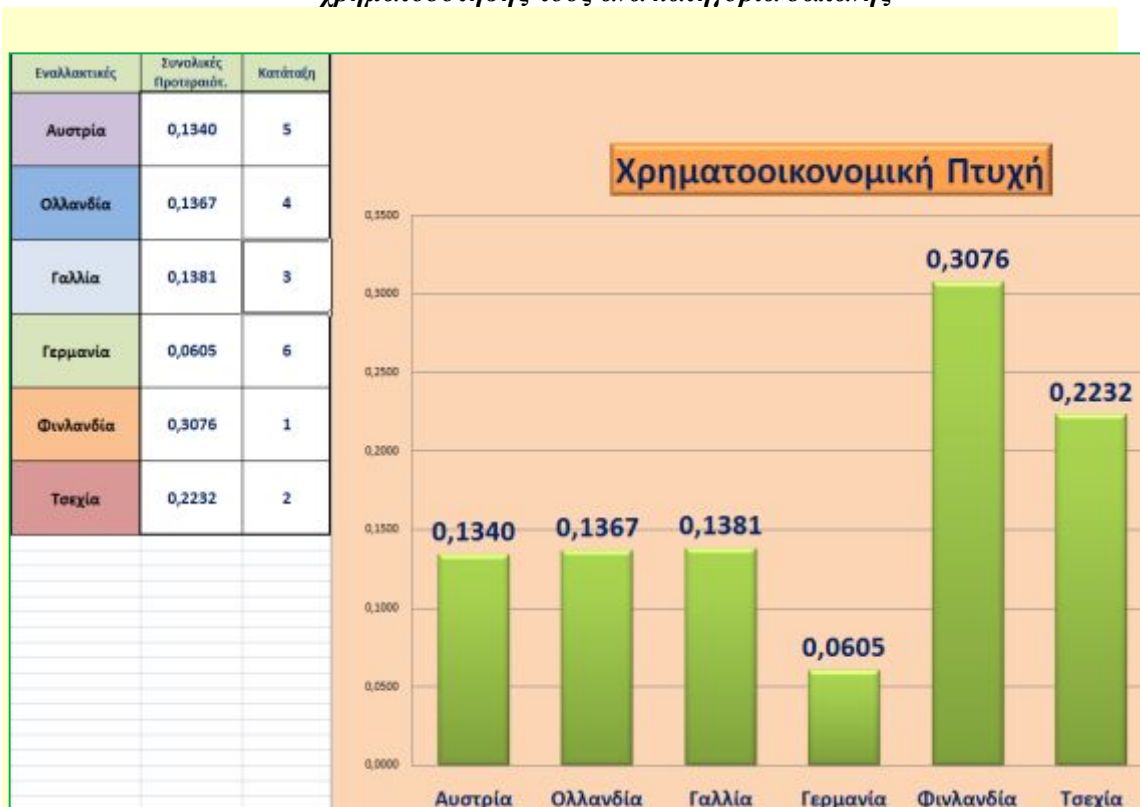
Γράφημα 4.6: Κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση το κριτήριο της δαπάνης της εκπαίδευσης ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Γράφημα 4.7: Κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση το κριτήριο της ετήσιας δαπάνης σε € ανά μαθητή / φοιτητή

Γράφημα 4.8: Κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση το κριτήριο της χρηματοδότησης τους ανά κατηγορία δαπάνης

Γράφημα 4.9: Η κατάταξη των έξι Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση τη χρηματοοικονομική τους πτυχή

Όπως φαίνεται στο γράφημα 4.9, το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα κατατάχθηκε πρώτο στην αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής πτυχής. Αυτό οφείλεται κυρίως στην υψηλή χρηματοδότηση του εκπαιδευτικού συστήματος ως ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας. Αντίθετα σε νομισματικούς αριθμούς, δηλαδή το ετήσιο κόστος ανά μαθητή, σπουδαστή ή φοιτητή, το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα κατατάσσεται πρώτο με δαπάνη 10.605 € ανά μαθητή. Αυτό δεν ήταν αρκετό και κατέταξε πέμπτο το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα συνολικά στη πτυχή αυτή. Στη δαπάνη ανά κατηγορία κατατάσσεται πρώτη η Τσεχία αφού το 20 % της χρηματοδότησης του εκπαιδευτικού συστήματος επενδύεται σε ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου. Αυτό το γεγονός της εξασφάλισε την δεύτερη θέση συνολικά στη κατάταξη της χρηματοοικονομικής πτυχής, ενώ με μέσες επιδόσεις στα χαρακτηριστικά κατατάσσονται με πολύ μικρές διαφορές μεταξύ τους στη τρίτη, τέταρτη και πέμπτη θέση αντίστοιχα το Γαλλικό, το Ολλανδικό και το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα, αφήνοντας στη τελευταία θέση το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα.

4.5 Αξιολόγηση πτυχής ωφελουμένων

Η πτυχή αυτή αφορά τους άμεσα ωφελούμενους που είναι στην περίπτωση μας οι μαθητές, γιατί έμμεσα ωφελούμενη είναι όλη η χώρα. Επιλέχθηκαν τρία κριτήρια για την αξιολόγηση αυτής της πτυχής, τα οποία είναι:

α. Οι επιδόσεις των μαθητών των έξι χωρών στους διαγωνισμούς PISA. Το κριτήριο αυτό αξιολογήθηκε από τέσσερα χαρακτηριστικά. Συγκεκριμένα:

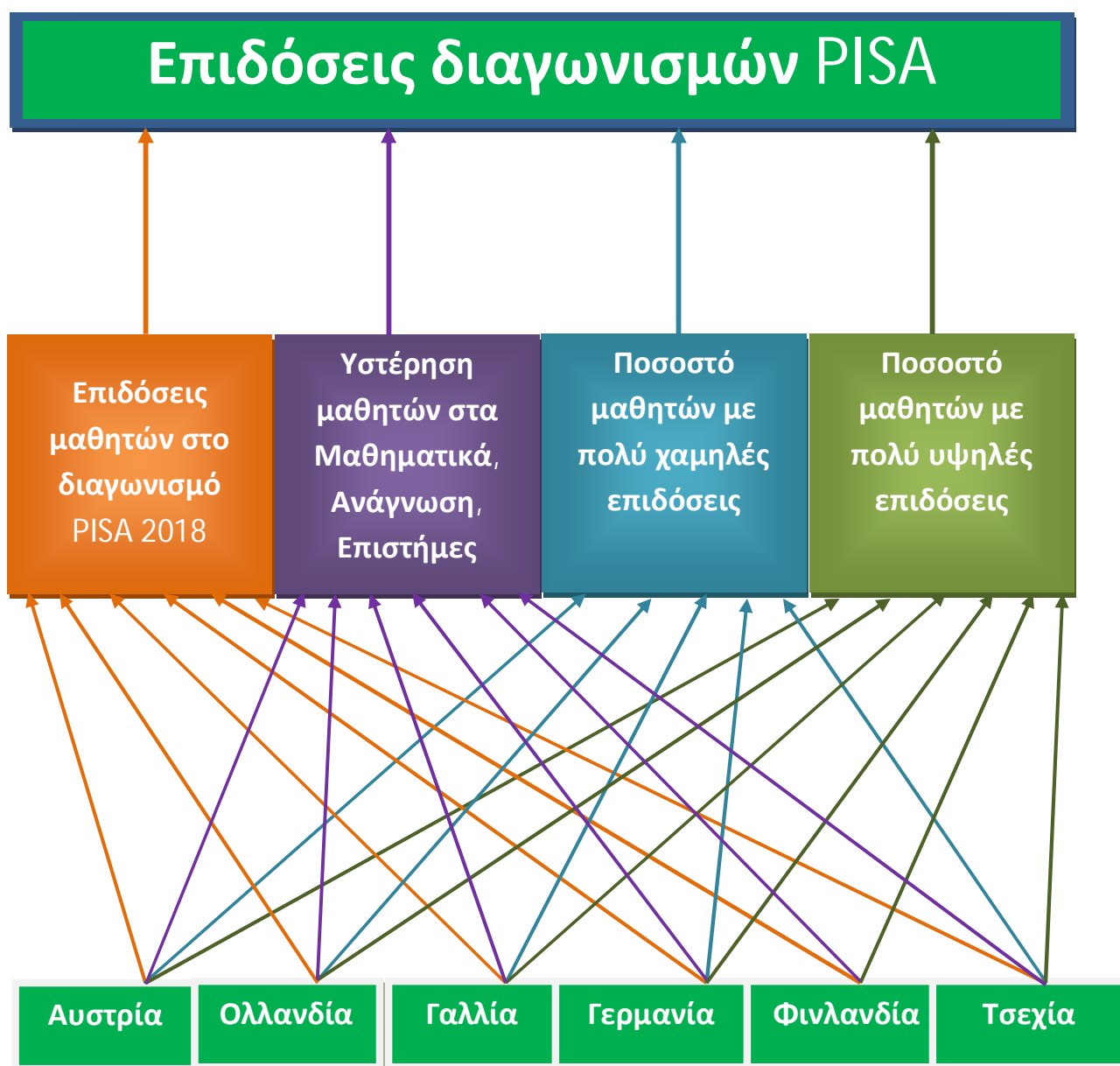
- Τις **επιδόσεις** των μαθητών της κάθε χώρας στον διαγωνισμό **PISA 2018**, στα τρία γνωστικά αντικείμενα δηλαδή στην Ανάγνωση, στα Μαθηματικά και στις Φυσικές Επιστήμες, αξιολογήθηκαν επιπλέον χαρακτηριστικά, όπως:
- Ο μέσος όρος των μαθητών ηλικίας 15 ετών που **υστερούν στα γνωστικά αντικείμενα** των Μαθηματικών, Ανάγνωσης και Φυσικών Επιστημών, σε σημείο που διατρέχουν τον κίνδυνο να καταστούν **λειτουργικά αναλφάβητοι** πολίτες. Αντλήθηκαν στοιχεία από τις επιδόσεις των μαθητών στον διαγωνισμό PISA 2015.
- Το ποσοστό των μαθητών που παρουσίασε πολύ χαμηλές επιδόσεις **και στα τρία γνωστικά αντικείμενα** στον διαγωνισμό PISA 2018, κάτω από το επίπεδο 2 που ορίζεται ως κάτω όριο κατοχής βασικών δεξιοτήτων.
- Το ποσοστό των μαθητών που παρουσίασε πολύ υψηλές επιδόσεις **τουλάχιστον στο ένα από τα τρία γνωστικά αντικείμενα** στον διαγωνισμό PISA 2018, πάνω από το επίπεδο 5.

Πληροφορίες για τα επίπεδα της κλίμακας επιδόσεων του διαγωνισμού PISA 2018, παρατίθενται στο παράρτημα, στους πίνακες 7, 8, 9 και 10.

β. Το **ποσοστό απορρόφησης από την αγορά εργασίας των αποφοίτων** των εκπαιδευτικών συστημάτων, των έξι χωρών, σε διάστημα από ένα έως τρία χρόνια από την αποφοίτησή τους, συνολικά από τις εκπαιδευτικές βαθμίδες ISCED 3-8 και αφορά τις ηλικίες από 20 έως 34 ετών. Τα στοιχεία αντλήθηκαν από την έκθεση της

Ε.Ε. «Education and Training Monitor 2019 Country Analysis» και αναφέρονται στο έτος 2018.

γ. Το ποσοστό των μαθητών και φοιτητών (ηλικίες 18-24 ετών) που τερματίζουν πρόωρα τη σχολική ζωή, εγκαταλείποντας την εκπαιδευτική τους διαδρομή. Η **σχολική διαρροή** είναι ένας κρίσιμος δείκτης ποιότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων. Τα στοιχεία αντλήθηκαν από την έκθεση της Ε.Ε. «Education and Training Monitor 2019 Country Analysis», αφορούν νέους ηλικίας 18-24 ετών και αναφέρονται στο έτος 2018. Αρχικά έγινε αξιολόγηση του κριτηρίου «Επιδόσεις μαθητών στους διαγωνισμούς PISA» με τη μέθοδο AHP.

Σχήμα 4.4: Δομή της αξιολόγησης του κριτηρίου «Επιδόσεις μαθητών στο διαγωνισμό PISA» με τη μέθοδο AHP

Τα αριθμητικά στοιχεία αντλούνται από τον πίνακα 4.6 που ακολουθεί.

Πίνακας 4.6: Αριθμητικά στοιχεία κριτηρίων της πτυχής των ωφελουμένων

	Δείκτες - Κριτήρια	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	ΟΟΣΑ / ΕΕ 28	
Πτυχή Ωφελουμένων – (customer benefits)	Ποσοστό νέων που βρήκαν εργασία έπειτα από την αποφοίτησή τους	88,6 % (+7%)	92% (+10,2%)	77,7 % (-3,9%)	92,1 % (+10,5%)	81,7 % (0,1%)	89,6% (+8%)	81,6%	
	Επιδόσεις μαθητών σε διεθνείς αξιολογήσεις (PISA 2015 και PISA 2018)	M.O. Επιδόσεων PISA 2018	491 (+0,2%)	502 (+2,9%)	494 (+1,2%)	500 (+2,4%)	516 (+5,4%)	495 (+1,4%)	488
		M.O. ποσοστών Υστέρησης	21,7% (+0,9%)	17,8% (- 3%)	22,4% (+1,6%)	16,8% (-4%)	12 % (-8,8%)	21,5% (+0,7%)	20,8%
		Υψηλές Επιδόσεις	15,7% 0%	21,8% 6,1%	15,9% 0,2%	19,1% (+3,4%)	21% (+5,3%)	16,6% (+0,9%)	15,7%
		Χαμηλές Επιδόσεις	13,5% (+0,1%)	10,8% (-2,6%)	12,5% (-0,9%)	12,8% (-0,6%)	7% (-6,4%)	10,5% (-2,9%)	13,4 %
		Σχολική διαρροή, πρόωρη εγκατάλειψη εκπαίδευσης	7,3% (-3,3%)	7,3% (-3,3%)	8,9% (-1,7%)	10,3% (-0,3%)	8,3% (-2,3%)	6,2% (-4,4%)	10,6%

Τα αποτελέσματα των διαγωνισμών PISA για τους Έλληνες μαθητές δεν είναι καθόλου ικανοποιητικά. Σε ότι αφορά τις αριθμητικές επιδόσεις του τελευταίου διαγωνισμού (PISA 2018), τα αποτελέσματα του οποίου δημοσιοποιήθηκαν στις 3-12-2019, η Ελλάδα κατατάσσεται **4^η** χώρα από τα τέλος, ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ, ξεπερνώντας μόνο τη Χιλή, το Μεξικό και τη Κολομβία. Ακόμη το ποσοστό των Ελλήνων μαθητών που παρουσίασε υψηλή επίδοση σε ένα τουλάχιστον από τα γνωστικά αντικείμενα του διαγωνισμού είναι μόλις **6,2%** όταν ο αντίστοιχος Ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι **15,7%**. Στην άλλη πλευρά το ποσοστό των Ελλήνων μαθητών που παρουσίασε χαμηλές επιδόσεις (κάτω από τα όρια του λειτουργικού αναλφαβητισμού) και στα τρία γνωστικά αντικείμενα (Μαθηματικά, Ανάγνωση, Φυσικές Επιστήμες) είναι υψηλό, **19,9%** όταν ο αντίστοιχος Ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι **13,4%**. Ιδιαίτερα ανησυχητικά είναι τα ποσοστά χαμηλών επιδόσεων των Ελλήνων μαθητών, ξεχωριστά για κάθε γνωστικό αντικείμενο, τα οποία είναι **27,3%** για την Ανάγνωση (**19,7%** ο Ευρωπαϊκός μ.ο.), **35,8%** για τα Μαθηματικά (**22,2%** ο Ευρωπαϊκός μ.ο.) και **32,7%** για τις Φυσικές Επιστήμες (**20,6%** ο Ευρωπαϊκός μ.ο.)³⁰³.

³⁰³ PISA 2015

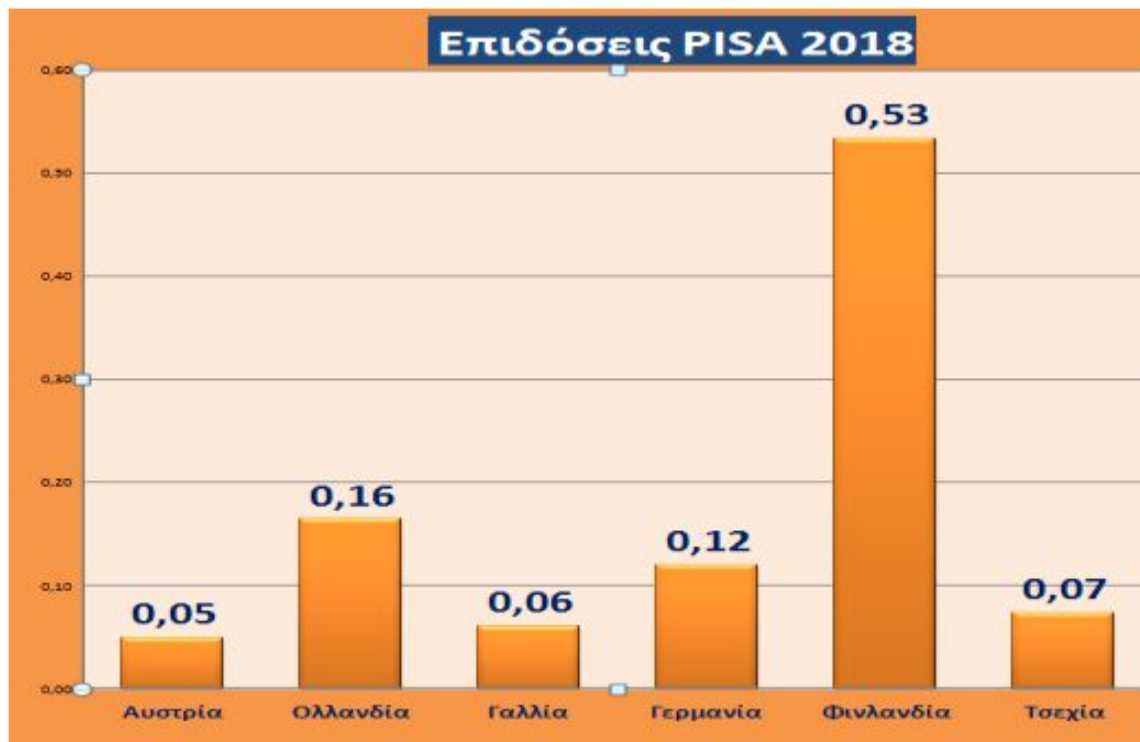
Πίνακας 4.7: Υπολογισμός προτεραιοτήτων των χαρακτηριστικών του κριτηρίου των «Επιδόσεων μαθητών» των εκπαιδευτικών συστημάτων

Κριτήρια							
Διαδική Σύγκριση των στοιχείων του επιπέδου							
Υπολογισμός των αθροισμάτων των στηλών							
		1	2	3	4		
	Επιδόσεις μαθητών	Επιδόσεις PISA 2018	Υστέρηση μαθητών	Χαμηλές επιδόσεις μαθητών	Υψηλές επιδόσεις μαθητών		
1	Επιδόσεις PISA 2018	1,00	2,00	2,00	0,50		
2	Υστέρηση μαθητών	0,50	1,00	1,00	0,25		
3	Χαμηλές επιδόσεις μαθητών	0,50	1,00	1,00	0,25		
4	Υψηλές επιδόσεις μαθητών	2,00	4,00	4,00	1,00		
	ΣΥΝΟΛΑ	4,00	8,00	8,00	2,00		
14	Κανονικοποίηση Στηλών						
15							
16		1	2	3	4		
17	Επιδόσεις μαθητών	Επιδόσεις PISA 2018	Υστέρηση μαθητών	Χαμηλές επιδόσεις μαθητών	Υψηλές επιδόσεις μαθητών	Σύνολο	
18	1	0,25	0,25	0,25	0,25	1,00	
19	2	0,13	0,13	0,13	0,13	0,50	
20	3	0,13	0,13	0,13	0,13	0,50	
21	4	0,50	0,50	0,50	0,50	2,00	
22						4,00	

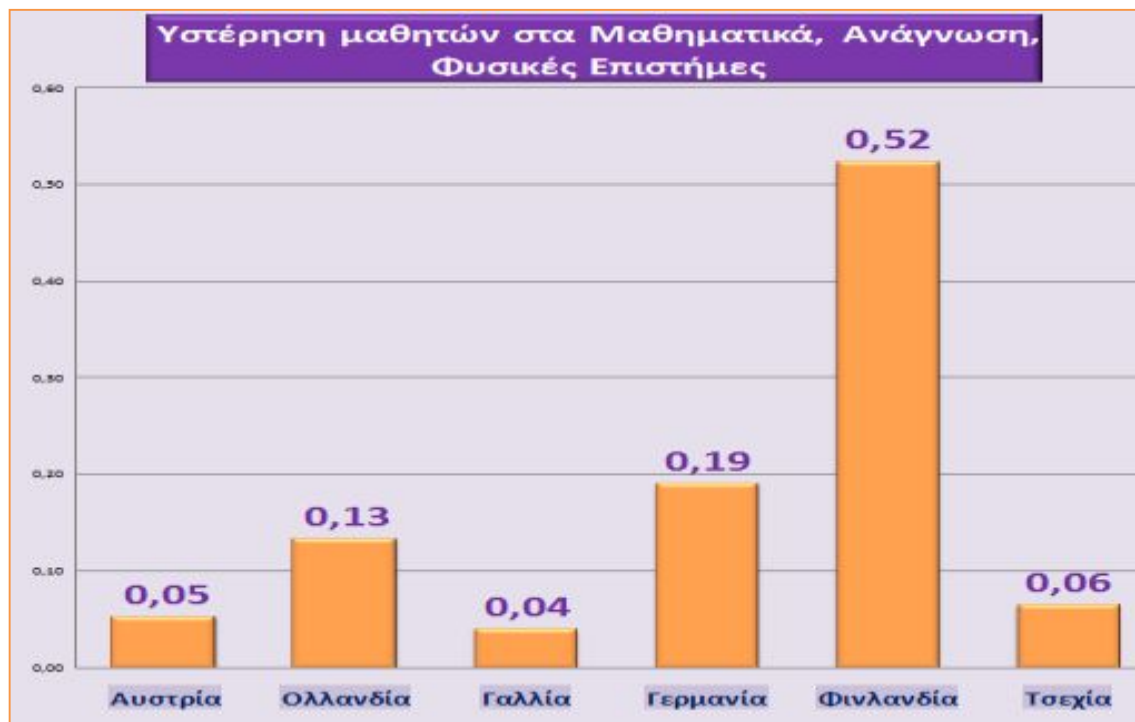
Υπολογισμός Προτεραιοτήτων		
α/α	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ
1	Επιδόσεις PISA 2018	0,25
2	Υατίρηση μαθητών	0,13
3	Χαμηλές επιδόσεις μαθητών	0,13
4	Υψηλές επιδόσεις μαθητών	0,50
	ΣΥΝΟΛΟ	1,00

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ										
1,00	2,00	2,00	0,50	X	0,25	-	1,00	/	0,25	4,00
0,50	1,00	1,00	0,25		0,13		0,50	/	0,13	4,00
0,50	1,00	1,00	0,25		0,13		0,50	/	0,13	4,00
2,00	4,00	4,00	1,00		0,50		2,00	/	0,50	4,00
										4,00
				CI	0,00					
				RI	0,90					
				CR	0,0000					

Με τα δεδομένα αυτά η εφαρμογή της AHP έδωσε τα εξής αποτελέσματα όπως φαίνονται γραφήματα 4.10 έως και 4.14 που ακολουθούν.

Γράφημα 4.10: Κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση το κριτήριο των επιδόσεων τους στο διαγωνισμό PISA 2018

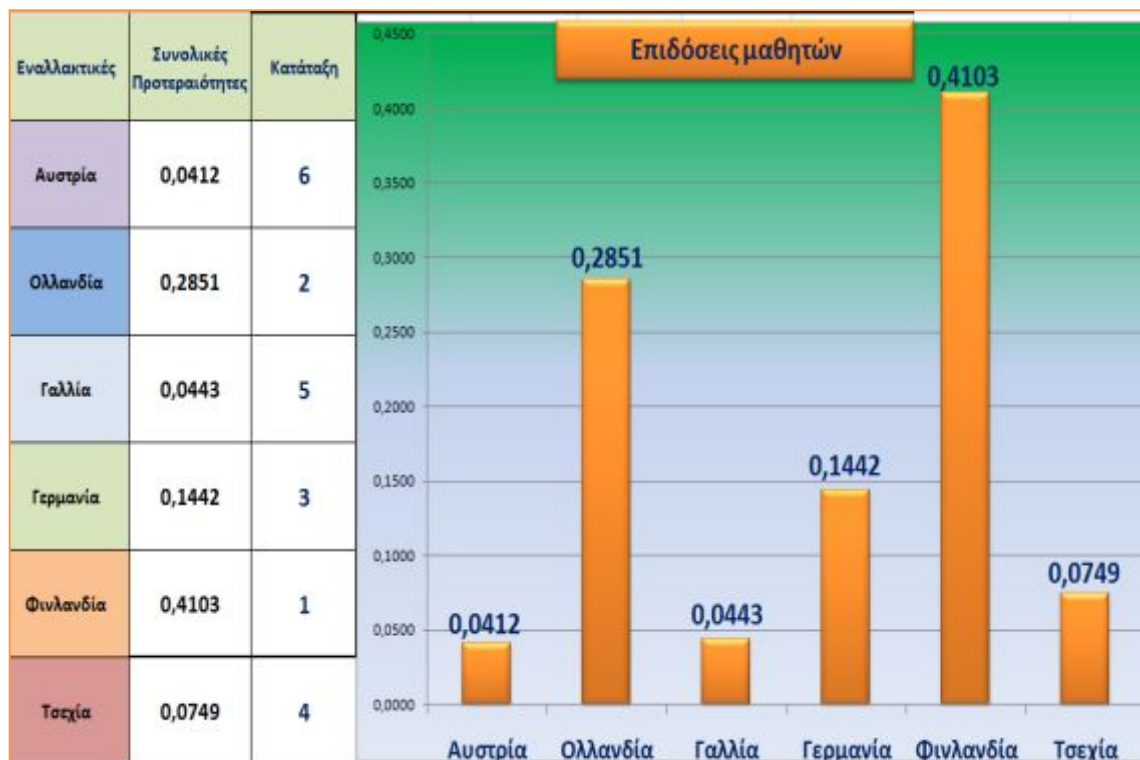
Γράφημα 4.11: Κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση το κριτήριο της υστέρησης των μαθητών στα Μαθηματικά, την Ανάγνωση και τις Επιστήμες

Γράφημα 4.12: Κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση το κριτήριο των πολύ χαμηλών επιδόσεων των μαθητών τους στο διαγωνισμό PISA 2018

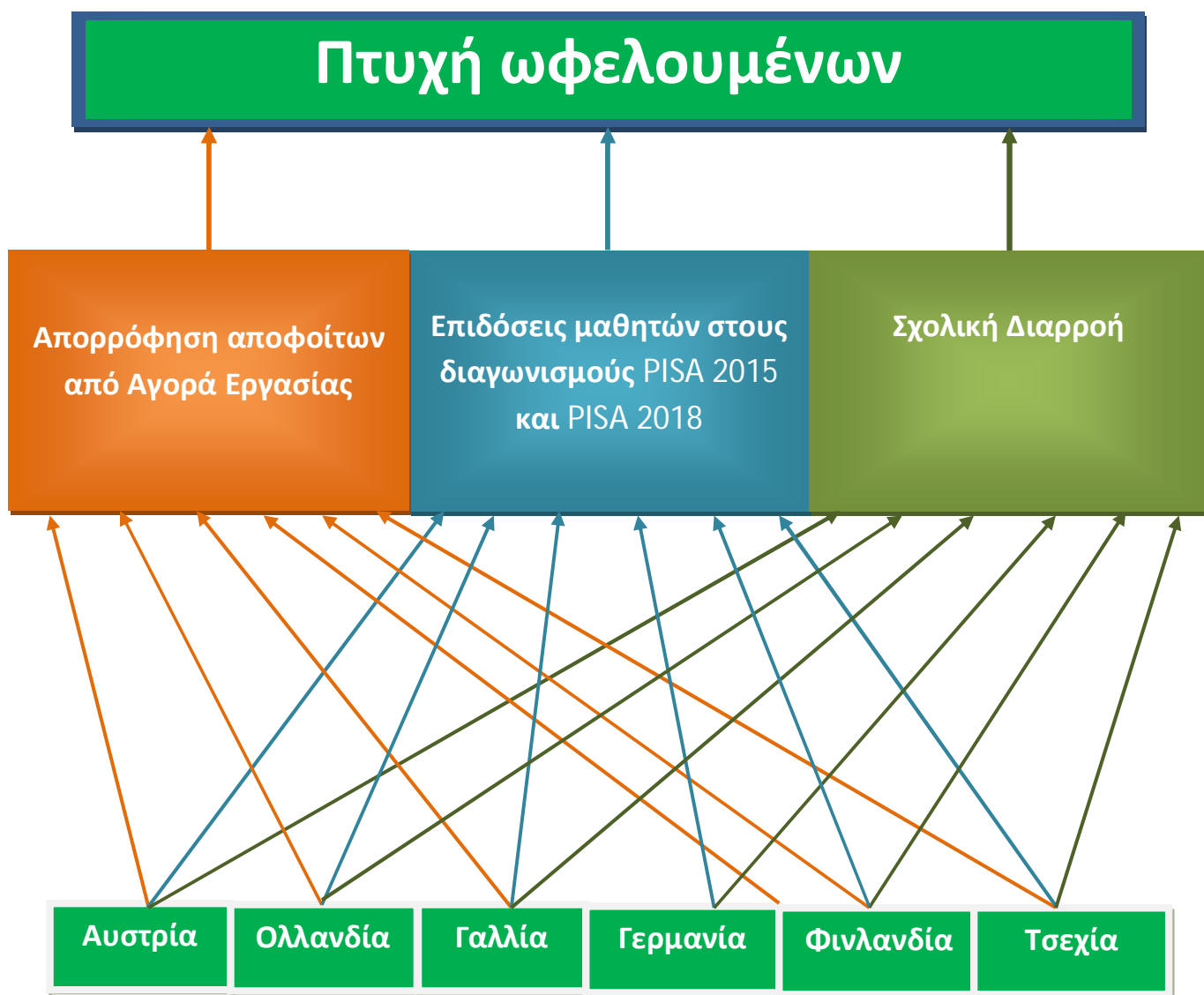
Γράφημα 4.13: Κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση το κριτήριο των πολύ υψηλών επιδόσεων των μαθητών τους στο διαγωνισμό PISA 2018

Γράφημα 4.14: Κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση το κριτήριο των επιδόσεων των μαθητών τους στους διαγωνισμούς PISA

Αδιαμφισβήτητη πρωτιά στις επιδόσεις των μαθητών πήρε το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα, γεγονός αναμενόμενο αφού τις τελευταίες δεκαετίες έχει ηγετικά χαρακτηριστικά σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Το μεγάλο ποσοστό αριστούχων και οι αρκετά καλές επιδόσεις του συνόλου των Ολλανδών μαθητών κατατάσσουν την Ολλανδία δεύτερη μεταξύ των αξιολογούμενων χωρών. Οι προσπάθειες, των Γερμανών να ανεβάσουν τις επιδόσεις των μαθητών τους, τις δύο τελευταίες δεκαετίες, απέδωσαν καρπούς και δίνουν την τρίτη θέση στην κατάταξη στο Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα. Το μικρό ποσοστό αριστούχων που εμφανίζεται μεταξύ των Τσέχων μαθητών, οι σχετικά χαμηλές επιδόσεις στους διαγωνισμούς PISA αλλά και το μεγάλο σχετικά ποσοστό υστέρησης στα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα της Ανάγνωσης των Μαθηματικών και των Φυσικών Επιστημών κατατάσσουν τέταρτη την Τσεχία. Γαλλία και Αυστρία μοιράζονται την πέμπτη και έκτη θέση αντίστοιχα, λόγω των γενικά χαμηλότερων επιδόσεων των μαθητών τους.

Ακολουθεί η αξιολόγηση της πτυχής των **ωφελουμένων** με τη μέθοδο AHP.

Σχήμα 4.5: Δομή της αξιολόγησης της πτυχής ωφελουμένων με τη μέθοδο AHP

Η ανεργία των νέων στην Ελλάδα, έχει κατακτήσει την πρώτη και με διαφορά αρνητική Ευρωπαϊκή θέση. Η απορρόφηση των αποφοίτων του εκπαιδευτικού συστήματος από την αγορά εργασίας είναι πολύ μικρή σε σχέση με τα Ευρωπαϊκά μεγέθη. Συγκεκριμένα το 2018, μόλις το **55,3%** των αποφοίτων του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος όλων των βαθμίδων μετά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, βρήκαν εργασία, σε ένα έως τρία χρόνια από την αποφοίτησή τους, όταν ο Ευρωπαϊκός μέσος όρος ήταν **81,6%**. Εάν το εξετάσουμε ξεχωριστά για τους απόφοιτους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τότε το αντίστοιχο ποσοστό στην Ελλάδα ήταν μόλις **49,1%** ενώ για την τριτοβάθμια είναι **59%** (οι αντίστοιχοι Ευρωπαϊκοί μέσοι όροι είναι **76,8%** και **85,5%**)³⁰⁴. Τα αποτελέσματα αυτής της κατάστασης, αν συνδυαστούν με την έκρηξη της φυγής των νέων στο εξωτερικό τα τελευταία χρόνια αλλά και την επιδείνωση του δημογραφικού προβλήματος, δεν είναι δύσκολο να τα φανταστεί κανείς. Ήδη σχετική έρευνα του **IOBE «Κρίση, δημογραφικές μεταβολές και επιπτώσεις στην εκπαίδευση» - Δεκέμβριος 2018** υπολογίζει μείωση κατά το **1/3** του μαθητικού δυναμικού του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος τα επόμενα **15** χρόνια, με ότι αυτό συνεπάγεται.

Πίνακας 4.8: Υπολογισμός προτεραιοτήτων των χαρακτηριστικών της Πτυχής Ωφελουμένων των εκπαιδευτικών συστημάτων

Κριτήρια				
Διαδική Σύγκριση των στοιχείων του επιπέδου				
Υπολογισμός των αθροισμάτων των στηλών				
		1	2	3
	Πτυχή Ωφελουμένων	Απορρόφηση από Αγορά Εργασίας	Επιδόσεις PISA	Σχολική Διαρροή
1	Απορρόφηση από Αγορά Εργασίας	1,00	2,00	6,00
2	Επιδόσεις PISA	0,50	1,00	3,00
3	Σχολική Διαρροή	0,17	0,33	1,00
	Σύνολα	1,67	3,33	10,00

³⁰⁴ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis

Κανονικοποίηση Στηλών					
		1	2	3	
Πτυχή Ωφελουμένων		Απορρόφηση από Αγορά Εργασίας	Επιδόσεις PISA	Σχολική Διαρροή	Σύνολο
1	Απορρόφηση από Αγορά Εργασίας	0,60	0,60	0,60	1,80
2	Επιδόσεις PISA	0,30	0,30	0,30	0,90
3	Σχολική Διαρροή	0,10	0,10	0,10	0,30
ΣΥΝΟΛΟ					3,00

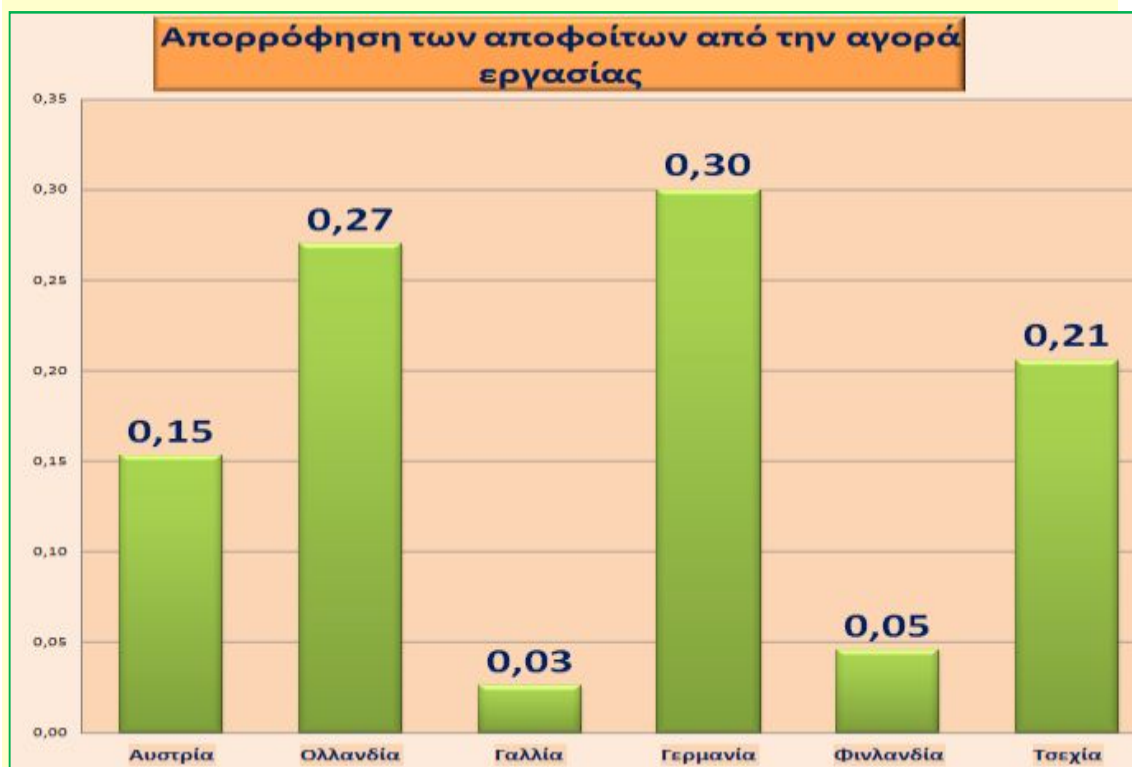
Υπολογισμός Προτεραιοτήτων		
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ
1	Απορρόφηση από Αγορά Εργασίας	0,60
2	Επιδόσεις PISA	0,30
3	Σχολική Διαρροή	0,10
	ΣΥΝΟΛΟ	1,00

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ										
1,00	2,00	6,00			0,60	=	1,80	/	0,60	3,00
0,50	1,00	3,00		X	0,30	=	0,90	/	0,30	3,00
0,17	0,33	1,00			0,10	=	0,30	/	0,10	3,00
Μέσος όρος										3,00
					CI	0,00				
					RI	0,58				
					CR	0,0000				

Αποτελεί πρώτη προτεραιότητα η ανατροπή αυτής της εικόνας, που περιλαμβάνει και την αύξηση της απορρόφησης των αποφοίτων του εκπαιδευτικού συστήματος από την αγορά εργασίας. Δεν μπορεί να τεκμηριωθεί ότι το εκπαιδευτικό σύστημα μπορεί από μόνο του να αντιμετωπίσει την ανεργία των νέων, αλλά σίγουρα αποτελεί μέρος της λύσης του προβλήματος.

Η σχολική διαρροή είναι ένας από τους λίγους εκπαιδευτικούς δείκτες (ο μόνος αυτής της έρευνας) που έχει πολύ καλές τιμές για την Ελλάδα, ξεπερνώντας τα περισσότερα Ευρωπαϊκά κράτη. Συγκεκριμένα η πρόωρη εγκατάλειψη εκπαίδευσης και κατάρτισης στα άτομα 18-24 ετών, στην Ελλάδα είναι μόλις **4,7%** το 2018 έναντι **10,6%** του αντίστοιχου Ευρωπαϊκού όρου. Αξιοσημείωτο είναι ότι πριν μια δεκαετία η σχολική διαρροή στην Ελλάδα ήταν στο 14,2%. Οι επιδόσεις των μαθητών στους διαγωνισμούς PISA αναλύθηκαν σε αντίστοιχη ενότητα.

Τα απαραίτητα στοιχεία, αντλήθηκαν από τον πίνακα 4.6 όπως καταχωρήθηκαν σε αυτόν, από την έκθεση της Ε.Ε. «Education and Training Monitor 2019 Country Analysis» για την αξιολόγηση των τριών κριτηρίων της πτυχής ωφελουμένων των έξι χωρών και από τα αποτελέσματα της κατάταξης του κριτηρίου «επιδόσεις διαγωνισμών PISA» όπως αυτά προέκυψαν από την εφαρμογή της μεθόδου AHP που προηγήθηκε. Η αξιολόγηση και κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων, αναφορικά με τη πτυχή ωφελουμένων (μαθητών), με βάση τα κριτήρια της απορρόφησης των αποφοίτων τους από την αγορά εργασίας σε ένα έως τρία χρόνια από την αποφοίτησή τους, τις επιδόσεις των μαθητών τους στους διαγωνισμούς PISA 2015 και PISA 2018 στα γνωστικά αντικείμενα Μαθηματικών, Ανάγνωσης και Φυσικών Επιστημών φαίνεται στα γραφήματα 4.15 έως και 4.18 που ακολουθούν.

Γράφημα 4.15: Η κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση το κριτήριο της «Απορρόφησης αποφοίτων από την αγορά εργασίας»

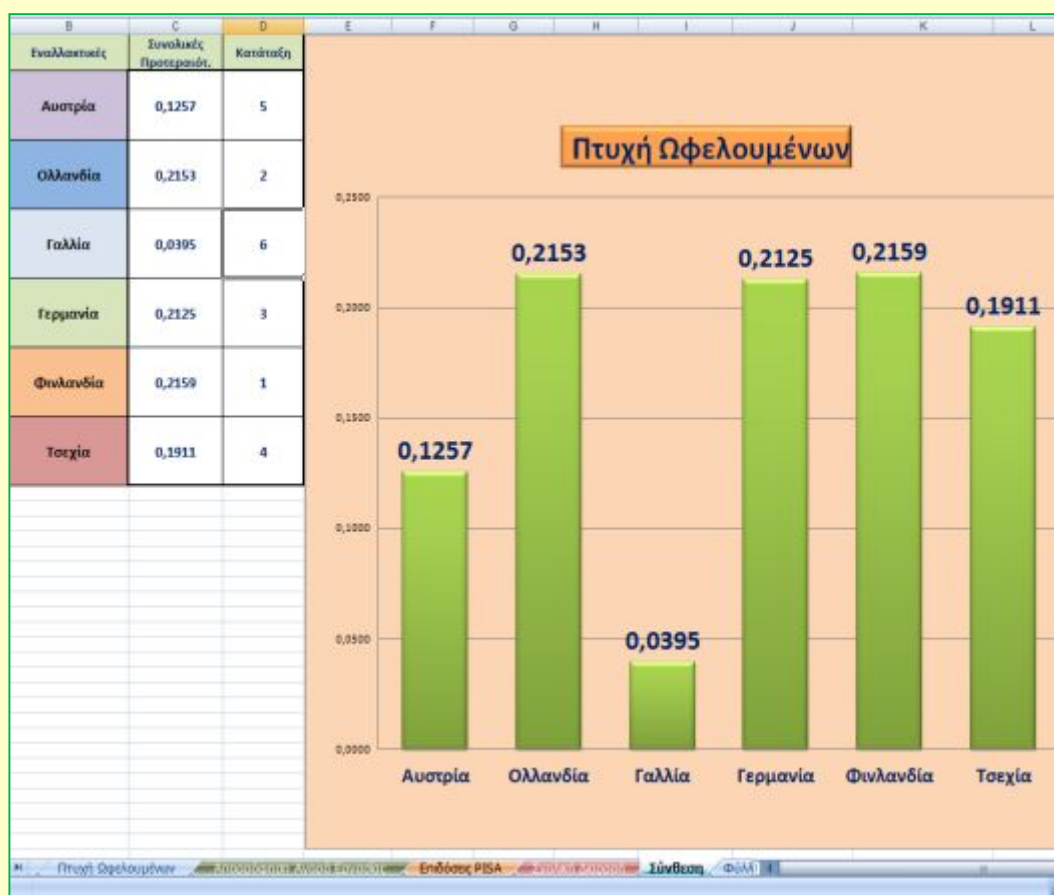
Γράφημα 4.16: Η κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση το κριτήριο της «Επίδοσης μαθητών στους διαγωνισμούς PISA»

Γράφημα 4.17: Η κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση το κριτήριο της «Σχολικής διαρροής»

Τα εκπαιδευτικά συστήματα με ισχυρούς δεσμούς με τις αγορές εργασίας των χωρών τους, εμφανίζουν υψηλά **ποσοστά απορρόφησης των αποφοίτων** τους από αυτές. Πρώτη στην κατάταξη η Γερμανία και ακολουθούν η Ολλανδία και η Τσεχία. Σε ένα καλό επίπεδο είναι τα αποτελέσματα για την Αυστρία, ενώ η Φινλανδία και ειδικά η Γαλλία φαίνεται ότι πρέπει να βελτιώσουν τον βαθμό επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων τους.

Στο κριτήριο των επιδόσεων των μαθητών τους στον **διαγωνισμό PISA** υπερέχει με μεγάλη διαφορά το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα που είναι από τους παραδοσιακούς ηγέτες του διαγωνισμού σε Ευρωπαϊκό αλλά και σε διεθνές επίπεδο, παρά τη «κάμψη» των επιδόσεων των Φινλανδών μαθητών στους τελευταίους διαγωνισμούς. Στην δεύτερη θέση κατατάσσεται η Ολλανδία, με το υψηλότερο ποσοστό αριστούχων, ενώ πολύ κοντά είναι η Γερμανία στη τρίτη θέση (που δε θυμίζει πλέον την εικόνα που έδωσε στον διαγωνισμό PISA 2000) και η Τσεχία στη τέταρτη, ενώ οι υπόλοιπες χώρες είναι σε αρκετά χαμηλά επίπεδα. Στο κριτήριο της σχολικής διαρροής όμως την πρώτη θέση έχει το εκπαιδευτικό σύστημα της Τσεχίας που συγκρατεί τους μαθητές σε υψηλό ποσοστό μέσα του, με διαφορά από το Αυστριακό και το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα που είναι μαζί στην δεύτερη θέση.

Γράφημα 4.18: Η τελική κατάταξη των έξι Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων στην πτυχή των ωφελουμένων

Τελικά η πτυχή των ωφελουμένων στα έξι εκπαιδευτικά συστήματα κατατάσσει οριακά πρώτο το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα, λόγω των πολύ καλών επιδόσεων των μαθητών σε συνδυασμό με την ικανοποιητική απορρόφηση τους από την αγορά εργασίας αλλά και της επίσης ικανοποιητικής εικόνας στο κριτήριο της σχολικής διαρροής. Στη δεύτερη θέση πολύ κοντά το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα, που οφείλει τη κατάταξή του στο επίσης υψηλό ποσοστό απορρόφησης των αποφοίτων του από την αγορά εργασίας αλλά και των αρκετά καλών επιδόσεών του στους διαγωνισμούς PISA. Για αντίστοιχους λόγους ακολουθεί επίσης οριακά τρίτο το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα στην τέταρτη θέση είναι το Τσέχικο λόγω των μικρότερων επιδόσεων των Τσέχων μαθητών. Το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα κατατάσσεται πέμπτο κυρίως λόγω των μέτριων επιδόσεων των μαθητών και τέλος το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα κατατάσσεται πολύ χαμηλά, κυρίως λόγω του υψηλού δείκτη ανεργίας των αποφοίτων του.

4.6 Αξιολόγηση πτυχής μάθησης και ανάπτυξης

Η συγκεκριμένη πτυχή των εκπαιδευτικών συστημάτων αξιολογήθηκε με τρία κριτήρια:

α. Την συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη (Continuing Professional Development - CPD) των εκπαιδευτικών. Η εκτίμηση αυτού του δείκτη έγινε από δύο πηγές:

i. Από το δίκτυο Ευρυδίκη εκτιμήθηκαν οι επιμορφωτικές και υποστηρικτικές δράσεις που είναι διαθέσιμες στους εκπαιδευτικούς, ειδικά στους νεοεισερχόμενους στο επάγγελμα (είτε σε προαιρετική είτε σε υποχρεωτική μορφή), στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπως φαίνεται στην εικόνα 4.1. Το χαρακτηριστικό αυτό διαμόρφωσε σε ποσοστό 50% την βαθμολόγηση του κριτηρίου, ενώ η κατάσταση της συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης όπως φαίνεται στην εικόνα 4.2 συμμετείχε σε ποσοστό 10% της βαθμολόγησης του κριτηρίου.

ii. Από το δίκτυο **TALIS 2018** συνεκτιμήθηκαν τα ποσοστά συμμετοχής των εκπαιδευτικών της κάθε χώρας που συμμετείχαν πρόσφατα σε πέντε συγκεκριμένες επιμορφωτικές δράσεις, όπου αυτά είναι διαθέσιμα και συμμετείχε σε ποσοστό 40% της διαμόρφωσης της βαθμολόγησης του κριτηρίου. Συγκεκριμένα:

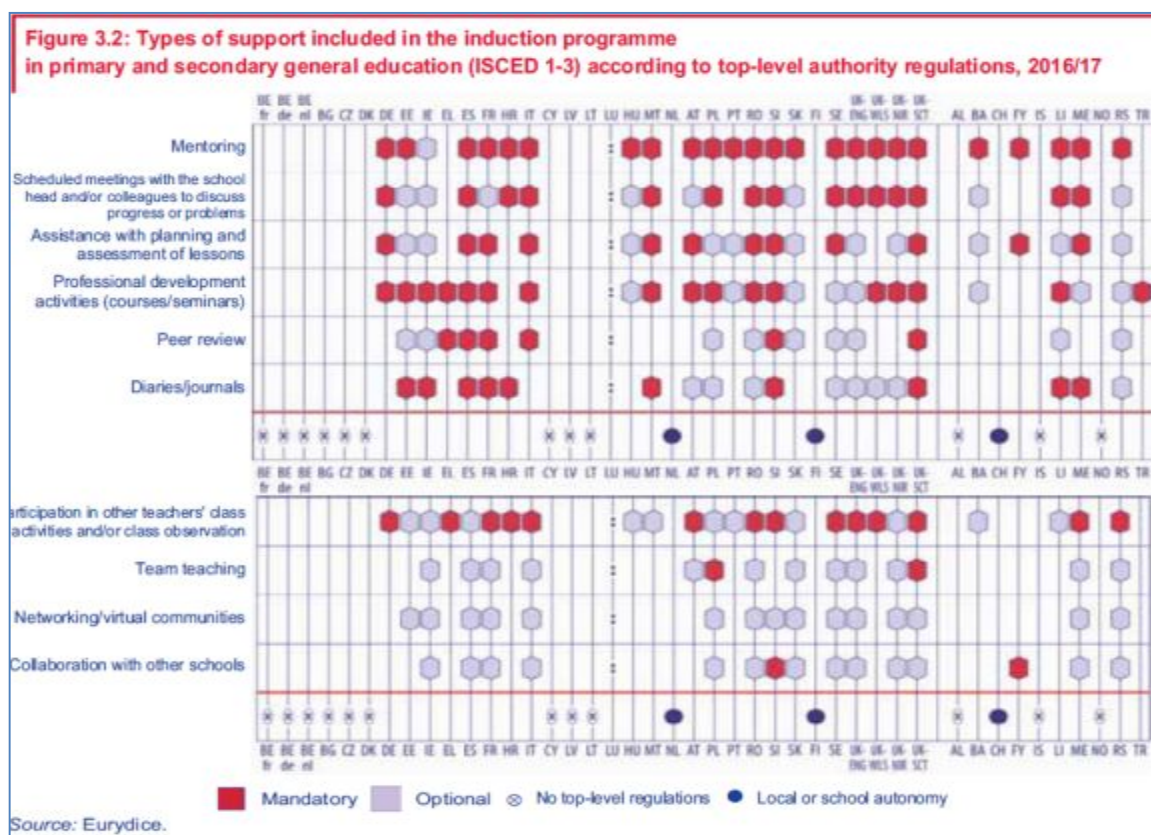
✓ Το ποσοστό των εκπαιδευτικών που **είχε αρχική επαγωγική κατάρτιση**, δηλαδή υποστήριξη και καθοδήγηση κατά το αρχικό στάδιο της σταδιοδρομίας τους, όπως τον αρχικό προσανατολισμό στον χώρο του σχολείου από τη πλευρά του εκπαιδευτικού ή την καθοδήγηση σε πρακτικές των εκπαιδευτικών.

✓ Το ποσοστό των νέων εκπαιδευτικών που **είχε υποστήριξη με το θεσμό του μέντορα** στα σχολεία που τοποθετήθηκαν.

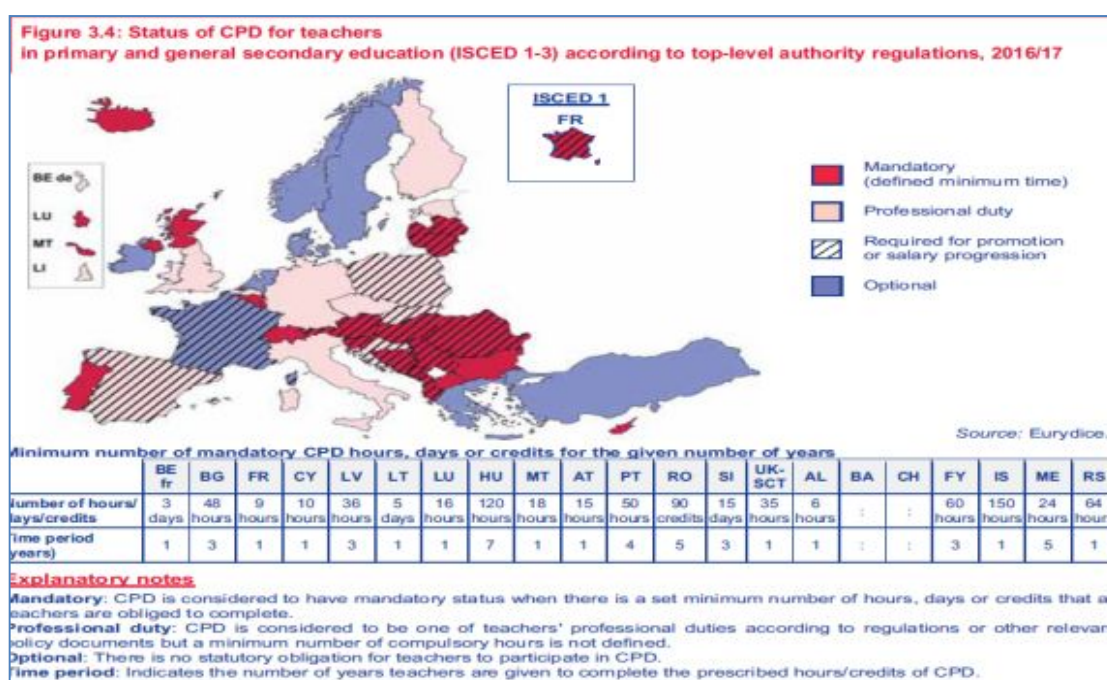
✓ Το ποσοστό των εκπαιδευτικών που **συμμετείχε σε δράσεις επαγγελματικής ανάπτυξης** τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα.

✓ Το ποσοστό των εκπαιδευτικών που **παρακολούθησε μαθήματα και σεμινάρια αυτοπροσώπως** τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα.

✓ Το ποσοστό των εκπαιδευτικών που συμμετείχε σε δράσεις δικτύων διδασκόντων επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευτικών τον τελευταίο χρόνο πριν την έρευνα.

Εικόνα 4.1: Οι μορφές υποστήριξης των εκπαιδευτικών στα προγράμματα επαγωγής

Εικόνα 4.2: Η κατάσταση της συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών

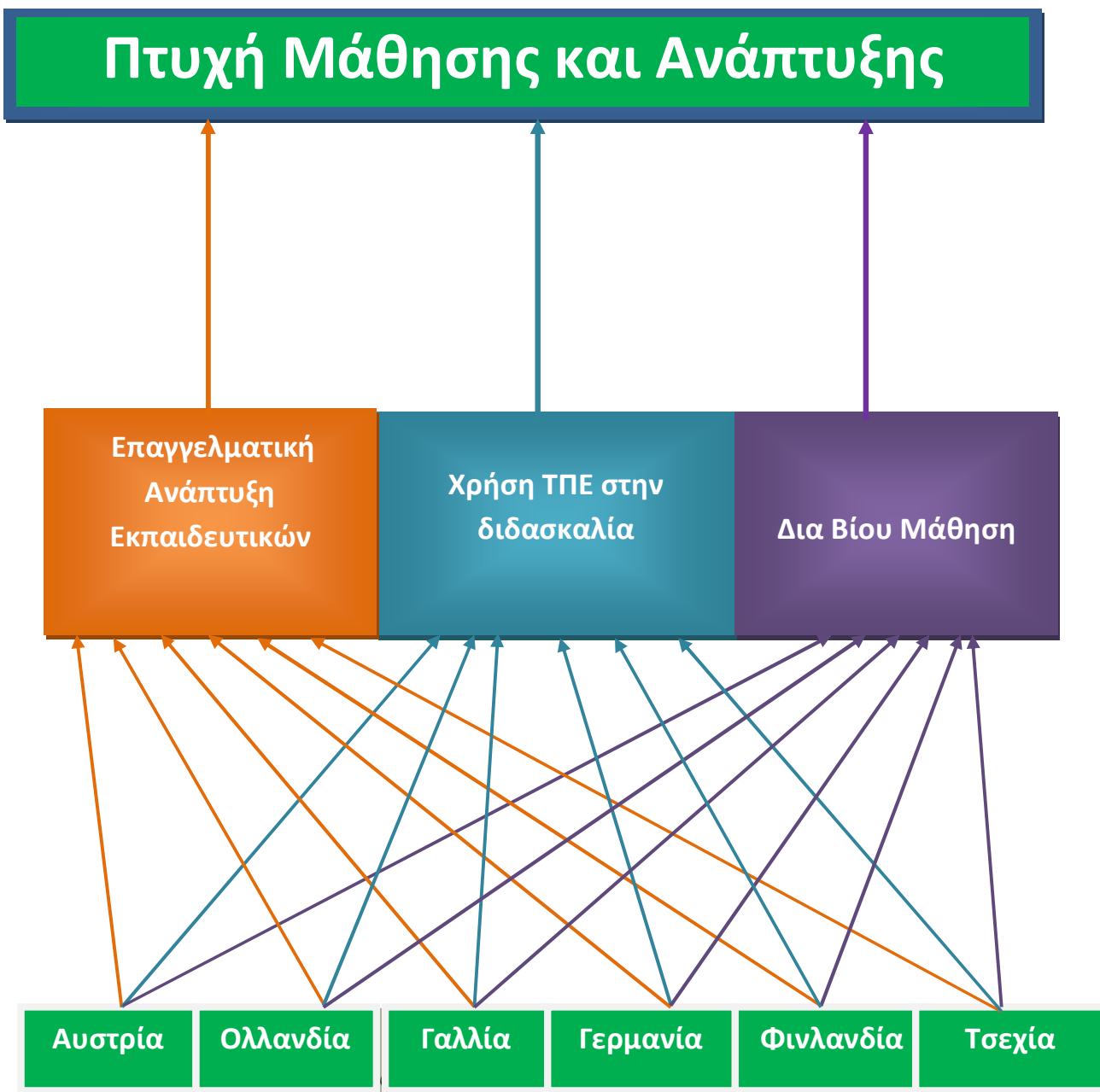
β. Τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην διδασκαλία. Τα στοιχεία αυτά αντλήθηκαν από σχετική έρευνα της Ε.Ε. που κατέγραψε κατά το σχολικό έτος 2017-2018, τον αριθμό των σχολείων της κάθε χώρας που ήταν ψηφιακά εξοπλισμένα και διαδικτυακά συνδεδεμένα, αλλά και τη ταχύτητα διασύνδεσης τους με το διαδίκτυο.

γ. Το ποσοστό των ενηλίκων σε κάθε χώρα που συμμετείχε σε προγράμματα εκπαίδευσης (Δια Βίου Μάθηση) το έτος 2018. Τα στοιχεία αυτά αντλήθηκαν από σχετική έρευνα της Ε.Ε. που δημοσιεύτηκε στην Έκθεση Παρακολούθησης (Monitor) της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 2019 και αφορούν το έτος 2018.

Τα στοιχεία αυτά συνοψίζονται στον πίνακα 4.9 που ακολουθεί όπως και σχηματικά η διαδικασία της αξιολόγησης της πτυχής Μάθησης και Ανάπτυξης με τη μέθοδο ΑΗΡ.

Πίνακας 4.9: Στοιχεία αξιολόγησης των τριών δεικτών της πτυχής Μάθηση και ανάπτυξη

	Δείκτες - Κριτήρια	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	ΟΟΣΑ / ΕΕ 28
Μάθηση και ανάπτυξη (learning and growth)	Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών Ευρυδίκη/ TALIS 2018	56%	65 %	55%	50%	40%	54%	
	Χρήση ΤΠΕ Υποδομές και τεχνολογικά – εποπτικά μέσα	59,2%	72,1%	42,3%	49,1%	91,3%	56,5%	51,2%
	Απόκλιση από το μέσο όρο	(+8 %)	(+28,8%)	(-8,9%)	(-2,1%)	(+40,1%)	(+5,3%)	
	Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση (δια βίου μάθηση)	15,1%	19,1%	18,6%	8,2%	28,5%	8,5%	11,1%
	Απόκλιση από το μέσο όρο	(+4 %)	(+8%)	(+7,5%)	(-2,9%)	(+17,4)	(-2,6%)	

Σχήμα 4.6: Δομή της αξιολόγησης της πτυχής Μάθηση και ανάπτυξη με τη μέθοδο ΑΗΡ

Στα κριτήρια αυτής της πτυχής το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζει πολύ φτωχές επιδόσεις στο σύνολό τους.

Η στήριξη από την πλευρά της πολιτείας της **συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης** των εκπαιδευτικών είναι φτωχή έως ανύπαρκτη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση των δύο Ελληνίδων εκπαιδευτικών που σύμφωνα με

δημοσίευμα του εκπαιδευτικού τύπου³⁰⁵ επιλέχθηκαν για να συμμετέχουν μαζί με άλλες 46 εκπαιδευτικούς χωρών των τεσσάρων ηπείρων στο «Πρόγραμμα Διακεκριμένων Βραβείων Διδασκαλίας» (Fulbright Distinguished Awards in Teaching Program – DAI). Το πρόγραμμα περιλαμβάνει έρευνα στο Indiana University of Pennsylvania και State Arizona University αντίστοιχα και διδασκαλία σε σχολεία κατά το τετράμηνο Ιανουαρίου-Μαΐου 2020. Το «Πρόγραμμα Διακεκριμένων Βραβείων Διδασκαλίας» χρηματοδοτείται από τη Διεύθυνση Εκπαιδευτικών και Πολιτιστικών Υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών των Η.Π.Α. (U.S. Department of State’s Bureau of Educational and Cultural Affairs) και ως σκοπό έχει την οικοδόμηση καλύτερων εκπαιδευτικών πρακτικών διεθνώς μέσω της παρατήρησης της διδακτικής μεθοδολογίας και της ανταλλαγής εμπειριών σε διαπολιτισμικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Οι εν λόγω εκπαιδευτικοί θα συνάψουν συμφωνίες συνεργασίας των σχολείων τους με σχολεία και πανεπιστήμια των Ηνωμένων Πολιτειών. Από τη πλευρά της η Ελληνική πολιτεία έδωσε στις δύο εκπαιδευτικούς **άδεια άνευ αποδοχών** για να συμμετέχουν, παρά τις επικλήσεις τους για άδεια με αποδοχές με την αιτιολογία ότι θα πρέπει να προσληφθούν αναπληρωτές εκπαιδευτικοί κατά την απουσία τους.

Όπως φαίνεται στην εικόνα 4.2 η συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των Ελλήνων εκπαιδευτικών είναι προαιρετική γι αυτούς.

Η **χρήση των ΤΠΕ στη διδασκαλία**, στα Ελληνικά σχολεία είναι υποτυπώδης σύμφωνα με τα αποτελέσματα σχετικής έρευνας της Ε.Ε., αφού τα επαρκώς εξοπλισμένα ψηφιακά σχολεία στην Ελλάδα είναι κατά μέσο όρο στις τρεις βαθμίδες περίπου στο **10,6%**, ενώ ο αντίστοιχος Ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι **41,3%** (γράφημα 3.1). Το ποσοστό των Ελληνικών σχολείων που διαθέτουν γρήγορες συνδέσεις στο διαδίκτυο είναι το **16,3%**, ενώ ο αντίστοιχος Ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι **49,3%** (γράφημα 3.2).

Το Ελληνικό παράδοξο είναι το ποσοστό των Ελλήνων ηλικίας 25-64 ετών που **παρακολούθησαν προγράμματα εκπαίδευσης** το οποίο είναι μόλις 4,5%, στη χώρα – πρωταθλήτη της ανεργίας στην Ευρώπη³⁰⁶.

³⁰⁵ https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/306351_pos-ypourgeio-paideias-proothei-tin-epaggelmatiki-anaptyxi-ton-ekpaideytikon

³⁰⁶ Education and Training Monitor 2019 Country Analysis

Πίνακας 4.10: Υπολογισμός προτεραιοτήτων για την πτυχή «Μάθηση και Ανάπτυξη» των έξι εκπαιδευτικών συστημάτων

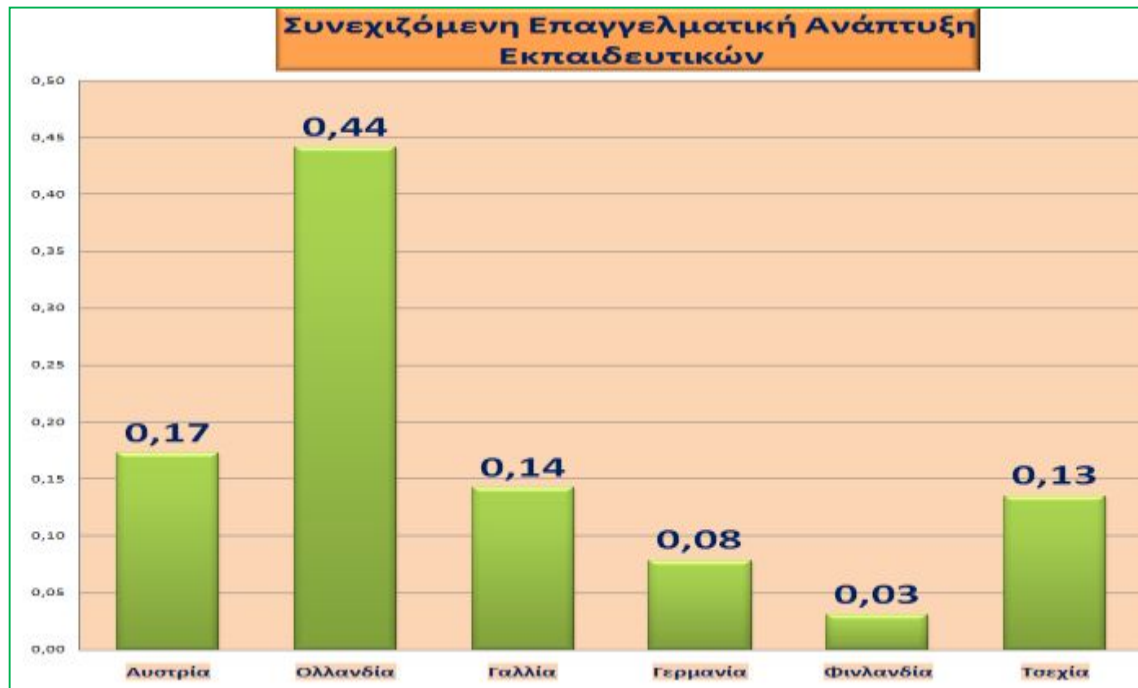
Κριτήρια					
Διαδική Σύγκριση των στοιχείων του επιπέδου Υπολογισμός των αθροισμάτων των στηλών					
		1	2	3	
Πτυχή Μάθησης και Ανάπτυξης		Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία	Δια Βίου Μάθηση	
1	Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών	1,00	2,00	2,00	
2	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία	0,50	1,00	1,00	
3	Δια Βίου Μάθηση	0,50	1,00	1,00	
Σύνολα		2,00	4,00	4,00	
Κανονικοποίηση Στηλών					
		1	2	3	
Πτυχή Μάθησης και Ανάπτυξης		Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία	Δια Βίου Μάθηση	Σύνολο
1	Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών	0,50	0,50	0,50	1,50
2	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία	0,25	0,25	0,25	0,75
3	Δια Βίου Μάθηση	0,25	0,25	0,25	0,75
ΣΥΝΟΛΟ					3,00

Υπολογισμός Προτεραιοτήτων										
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ								
1	Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών	0,50								
2	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία	0,25								
3	Δια Βίου Μάθηση	0,25								
	ΣΥΝΟΛΟ	1,00								
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ										
1,00	2,00	2,00			0,50	=	1,50	/	0,50	3,00
0,50	1,00	1,00		X	0,25	=	0,75	/	0,25	3,00
0,50	1,00	1,00			0,25	=	0,75	/	0,25	3,00
									Μέσος όρος	3,00
					CI	0,00				
					Ri	0,50				
					CR	0,0000				

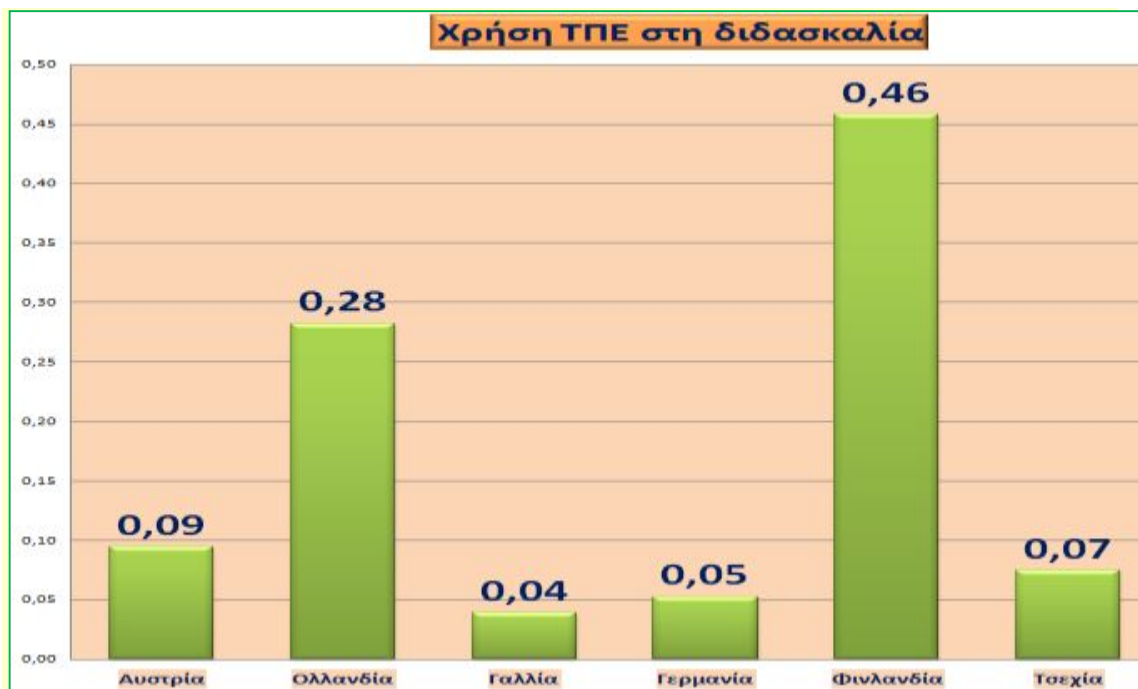
Μεγαλύτερη προτεραιότητα δόθηκε στο κριτήριο της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης των εκπαιδευτικών (0,50) και μικρότερη στα κριτήρια της Δια Βίου Μάθησης (0,25) και της χρήσης ΤΠΕ στην διδασκαλία (0,25).

Η εφαρμογή της ΑHP για τη πτυχή της μάθησης και ανάπτυξης των εκπαιδευτικών συστημάτων φαίνεται στα γραφήματα 4.19 έως και 4.22 που ακολουθούν.

Το αποτέλεσμα της κατάταξης στο κριτήριο της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης των εκπαιδευτικών τοποθέτησε το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα στην πρώτη θέση με μεγάλη διαφορά, λόγω του γεγονότος ότι οι Ολλανδοί εκπαιδευτικοί παρουσίασαν πολύ καλή εικόνα στις έρευνες του δικτύου TALIS 2018. Αρκετά καλή εικόνα δείχνει και το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα σχετικά με την συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών του, προσφέροντας αρκετές επιμορφωτικές δράσεις και παρουσιάζοντας μια ικανοποιητική εικόνα στις σχετικές έρευνες του δικτύου TALIS 2018. Στη Γαλλία που κατατάσσεται τρίτη στην αξιολόγηση αυτής της πτυχής υπάρχει το παράδοξο, ότι ενώ το σύνολο των επιμορφωτικών δράσεων είναι διαθέσιμες στους Γάλλους εκπαιδευτικούς και μάλιστα το 60% είναι υποχρεωτικές και το υπόλοιπο 40% προαιρετικές, τα αποτελέσματα των συμμετοχών είναι απογοητευτικά όπως έδειξε η έρευνα του δικτύου TALIS 2018. Διαπιστώνεται επίσης, ότι στις τρεις από τις έξι χώρες της έρευνας (Φινλανδία, Γερμανία και Τσεχία) η συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών τους κινείται σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Γράφημα 4.19: Η κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση το κριτήριο της «Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης των εκπαιδευτικών»

Γράφημα 4.20: Η κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση το κριτήριο της «Χρήσης ΤΠΕ στη διδασκαλία»

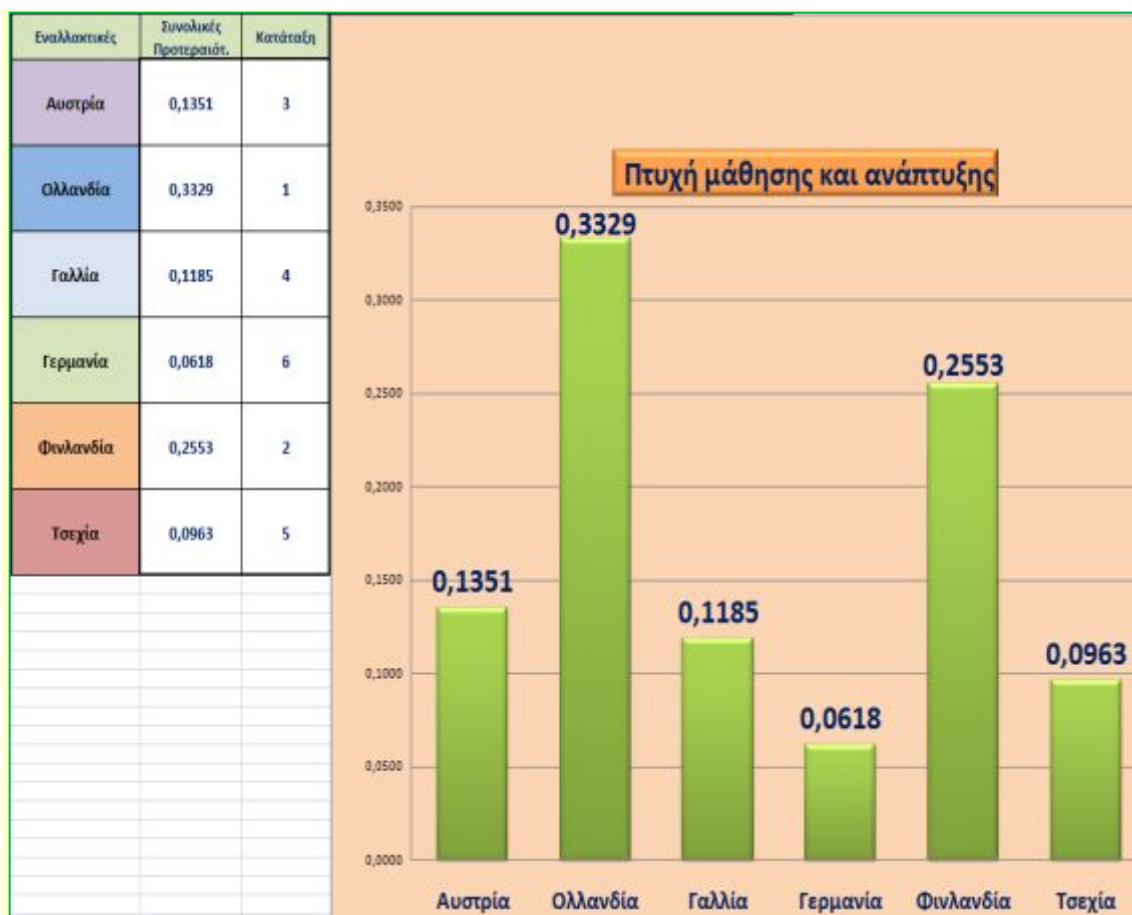

Γράφημα 4.21: Η κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση το κριτήριο της «Δια Βίου Μάθησης»

Η χρήση των ΤΠΕ στην διδασκαλία, τοποθετεί την Φινλανδία στη πρώτη θέση με μεγάλη διαφορά από την δεύτερη που είναι η Ολλανδία, ενώ οι δύο μεγάλες οικονομικές δυνάμεις της Ευρώπης (Γερμανία και Γαλλία) καταλαμβάνουν τις δύο τελευταίες θέσεις στην κατάταξη.

Η εκπαίδευση ενηλίκων είναι ένα από τα ισχυρά σημεία του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος που το κατατάσσει πάλι στην πρώτη θέση με μεγάλη διαφορά από το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα που τοποθετείται δεύτερο.

Σε τελική κατάταξη της αξιολόγησης της πτυχής «Μάθησης και Ανάπτυξης» το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα υπερέχει κυρίως λόγω των καλών επιδόσεων των εκπαιδευτικών του στο κριτήριο της συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης, ενώ το Φινλανδικό ακολουθεί, παρά τις πολύ καλές κατατάξεις του στα κριτήρια της χρήσης των ΤΠΕ στη διδασκαλία και στη Δια Βίου Μάθηση. Το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα δεν έχει ενσωματώσει σε ικανοποιητικό βαθμό τη χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία των σχολείων του και υπολείπεται των δύο προηγούμενων στη λειτουργία των δομών της εκπαίδευσης ενηλίκων (είναι πάνω όμως από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο). Έτσι κατατάσσεται στη τρίτη θέση της αξιολόγησης. Αντίστοιχες επιδόσεις παρουσιάζει και το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα στα κριτήρια της πτυχής Μάθησης και Ανάπτυξης και κατατάσσεται στη τέταρτη θέση. Τέλος τα εκπαιδευτικά συστήματα της Δημοκρατίας της Τσεχίας και της Γερμανίας, πρέπει να βελτιώσουν τις δομές τους στη πτυχή αυτή, ειδικά στα κριτήρια της Δια Βίου Μάθησης και της χρήσης των ΤΠΕ στη διδασκαλία.

Γράφημα 4.22: Η κατάταξη των εκπαιδευτικών συστημάτων με βάση τα κριτήρια της πτυχής «Μάθησης και Ανάπτυξης»

4.7 Η τελική κατάταξη των έξι Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων

Η τελική κατάταξη των έξι Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων με τη μέθοδο ΑΗΡ, θα στηριχθεί στις υπάρχουσες κατατάξεις που προηγήθηκαν για τη πτυχή της μάθησης και ανάπτυξης, τη πτυχής ωφελουμένων και της χρηματοοικονομικής πτυχής (σχήμα 4.1). Τα κριτήρια και χαρακτηριστικά που αξιολογήθηκαν στις τρεις παραπάνω πτυχές, ήταν ποσοτικά και η αξιολόγησή τους ακολούθησε την ίδια διαδικασία για όλα. Συγκεκριμένα, αφού διαπιστώθηκε η μέγιστη απόκλιση τιμών για κάθε κριτήριο, διαιρέθηκε δια του εννέα (κλίμακα Saaty) και το αποτέλεσμα της διαίρεσης ήταν σε κάθε περίπτωση το βήμα για κάθε μονάδα μεταβολής του κριτηρίου. Η πτυχή των εσωτερικών διεργασιών, έχει αμιγώς ποιοτικά κριτήρια που είναι το σύστημα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και η δομή και διοίκηση του εκπαιδευτικού συστήματος. Η υποκειμενικότητα είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα της μεθόδου της Πολυκριτηριακής Ανάλυσης. Έγινε όμως προσπάθεια οι επιλογές να είναι κατά το δυνατό έγκυρες και αξιόπιστες και για το λόγο αυτό, προηγήθηκε η ανάλυση του κάθε εκπαιδευτικού συστήματος από συγκεκριμένη οπτική και με συγκεκριμένη προσέγγιση. Για παράδειγμα, συνεκτιμήθηκε το γεγονός ότι η Ολλανδική Σχολική Επιθεώρηση, λειτουργεί με αυστηρά τεχνοκρατικά κριτήρια, τα οποία εφαρμόζει κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών μονάδων

κάποιες φορές σε βάρος των παιδαγωγικών κριτηρίων. Συνεκτιμήθηκε το γεγονός ότι κάποιες χώρες, όπως η Αυστρία και η Φινλανδία, έχουν στηρίξει το εκπαιδευτικό τους σύστημα πάνω στον εκπαιδευτικό, τον οποίο στηρίζουν και περιβάλλουν με κύρος από τη μια αλλά είναι εξαιρετικά απαιτητικές στην επιλογή των υποψήφιων εκπαιδευτικών από την άλλη.

Πίνακας 4.11: Η διαδικασία υπολογισμού προτεραιοτήτων των τεσσάρων πτυχών

Κριτήρια					
Διαδική Σύγκριση των στοιχείων του επιπέδου Υπολογισμός των αθροισμάτων των στηλών					
		1	2	3	4
	Εκπαιδευτικά συστήματα	Χρηματοοικονομική Πτυχή	Πτυχή Ωφελουμένων	Πτυχή Μάθηση και Ανάπτυξη	Πτυχή Εσωτερικές Διεργασίες
1	Χρηματοοικονομική Πτυχή	1,00	0,50	1,00	1,00
2	Πτυχή Ωφελουμένων	2,00	1,00	2,00	2,00
3	Πτυχή Μάθηση και Ανάπτυξη	1,00	0,50	1,00	1,00
4	Πτυχή Εσωτερικές Διεργασίες	1,00	0,50	1,00	1,00
ΣΥΝΟΛΑ		5,00	2,50	5,00	5,00

Κανονικοποίηση Στηλών						
		1	2	3	4	
	Εκπαιδευτικά συστήματα	Χρηματοοικονομική Πτυχή	Πτυχή Ωφελουμένων	Πτυχή Μάθηση και Ανάπτυξη	Πτυχή Εσωτερικές Διεργασίες	Σύνολο
1	Χρηματοοικονομική Πτυχή	0,20	0,20	0,20	0,20	0,80
2	Πτυχή Ωφελουμένων	0,40	0,40	0,40	0,40	1,60
3	Πτυχή Μάθηση και Ανάπτυξη	0,20	0,20	0,20	0,20	0,80
4	Πτυχή Εσωτερικές Διεργασίες	0,20	0,20	0,20	0,20	0,80
						4,00

Υπολογισμός Προτεραιοτήτων	
α/α	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ
1	Χρηματοοικονομική Πτυχή 0,20
2	Πτυχή Οφελουμένων 0,40
3	Πτυχή Μάθηση και Ανάπτυξη 0,20
4	Πτυχή Εσωτερικές Διεργασίες 0,20
	ΣΥΝΟΛΟ 1,00

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ										
1,00	0,50	1,00	1,00		0,20		0,80	/	0,20	4,00
2,00	1,00	2,00	2,00	x	0,40	=	1,60	/	0,40	4,00
1,00	0,50	1,00	1,00		0,20		0,80	/	0,20	4,00
1,00	0,50	1,00	1,00		0,20		0,80	/	0,20	4,00
										4,00
				CI	0,00					
				RI	0,90					
				CR	0,0000					

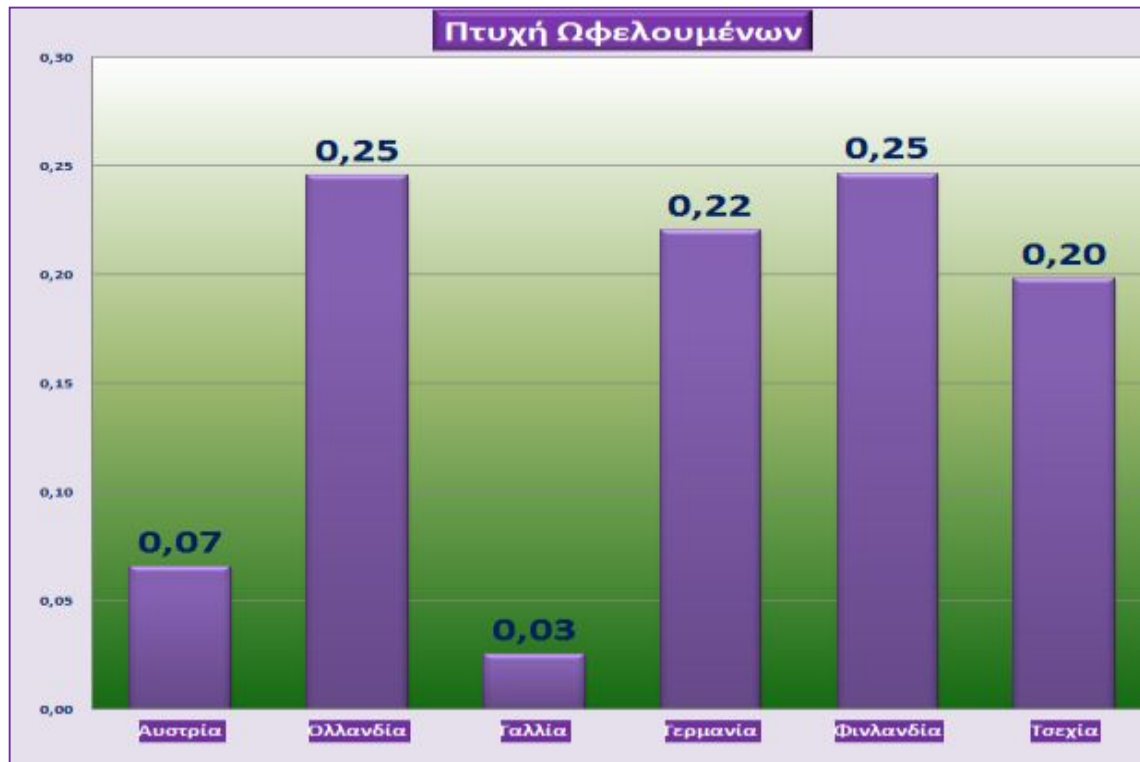
Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, ισχυρή προτεραιότητα δόθηκε στην πτυχή των ωφελουμένων (0,40), όπως είναι λογικό και αναμενόμενο. Ακολουθούν με την ίδια προτεραιότητα οι πτυχές των εσωτερικών διεργασιών (0,20), οι πτυχές μάθησης και ανάπτυξης (0,20), και η χρηματοοικονομική πτυχή (0,20).

Ξεκινώντας από την αξιολόγηση της **χρηματοοικονομικής πτυχής** των έξι Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων, βλέπουμε στο γράφημα 4.23 ότι στην καλύτερη θέση κατάταξης είναι το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα. Το αποτέλεσμα αυτό ήταν αναμενόμενο, αφού η Φινλανδία είναι η χώρα με τη μεγαλύτερη χρηματοδότηση του εκπαιδευτικού της συστήματος ως ποσοστό του ΑΕΠ, δεύτερη στην κατανομή του στις κατηγορίες δαπανών και επίσης δεύτερη σε απόλυτους νομισματικούς αριθμούς ετήσιας δαπάνης ανά μαθητή, σύμφωνα με τη κατάταξη που προηγήθηκε, ενώ η Τσεχία κατατάσσεται στη δεύτερη θέση λόγω της πολύ καλής κατανομής της χρηματοδότησης του εκπαιδευτικού συστήματος ανά κατηγορία δαπανών.

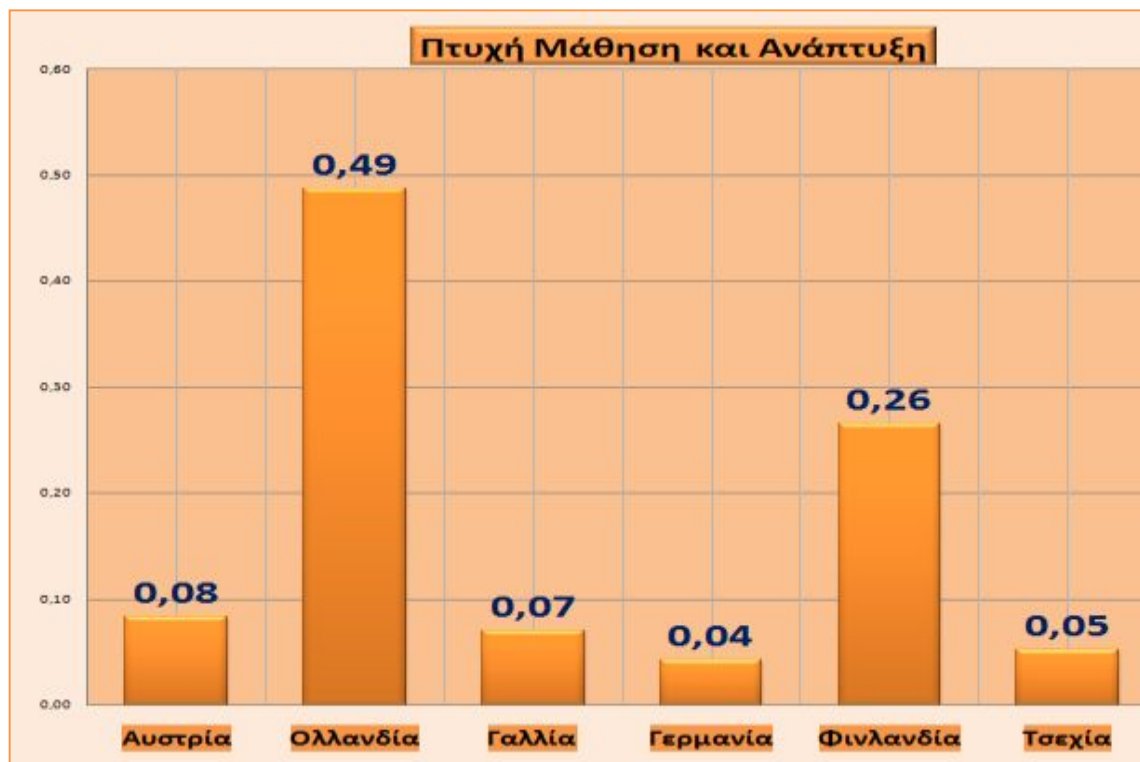

Γράφημα 4.23: Η κατάταξη των έξι Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων στη «Χρηματοοικονομική πτυχή»

Στην αξιολόγηση της **πτυχής των Ωφελουμένων** τα εκπαιδευτικά συστήματα της Φινλανδίας και της Ολλανδίας κατατάσσονται μαζί στην πρώτη θέση για διαφορετικούς λόγους το καθένα. Στο γράφημα 4.24 τα δύο εκπαιδευτικά συστήματα, είχαν ισοβαθμίσει στην ίδια πτυχή έπειτα από δυαδική σύγκριση στα επιμέρους χαρακτηριστικά τους. Ουσιαστικά οι πολύ καλές επιδόσεις των μαθητών του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος, αντισταθμίστηκαν από τα πολύ υψηλά ποσοστά απορρόφησης αποφοίτων του Ολλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος από την αγορά εργασίας. Με μικρές διαφορές ακολουθούν τα εκπαιδευτικά συστήματα της Γερμανίας και της Τσεχίας στην τρίτη και τέταρτη θέση αντίστοιχα. Τα δύο αυτά εκπαιδευτικά συστήματα, δείχνουν πολύ καλή εικόνα στην επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων τους και ικανοποιητικές επιδόσεις των μαθητών τους στους διαγωνισμούς PISA. Επίσης το Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζει σχετικά καλές επιδόσεις στα κριτήρια της πτυχής ωφελουμένων με εξαίρεση αυτές στο διαγωνισμό PISA που είναι οριακές και κατατάσσεται πέμπτο. Τελευταίο στην κατάταξη εμφανίζεται το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα κυρίως λόγω της υψηλής ανεργίας που αντιμετωπίζουν οι απόφοιτοί του.

Γράφημα 4.24: Η κατάταξη των έξι Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων στη πτυχή των «Ωφελουμένων»

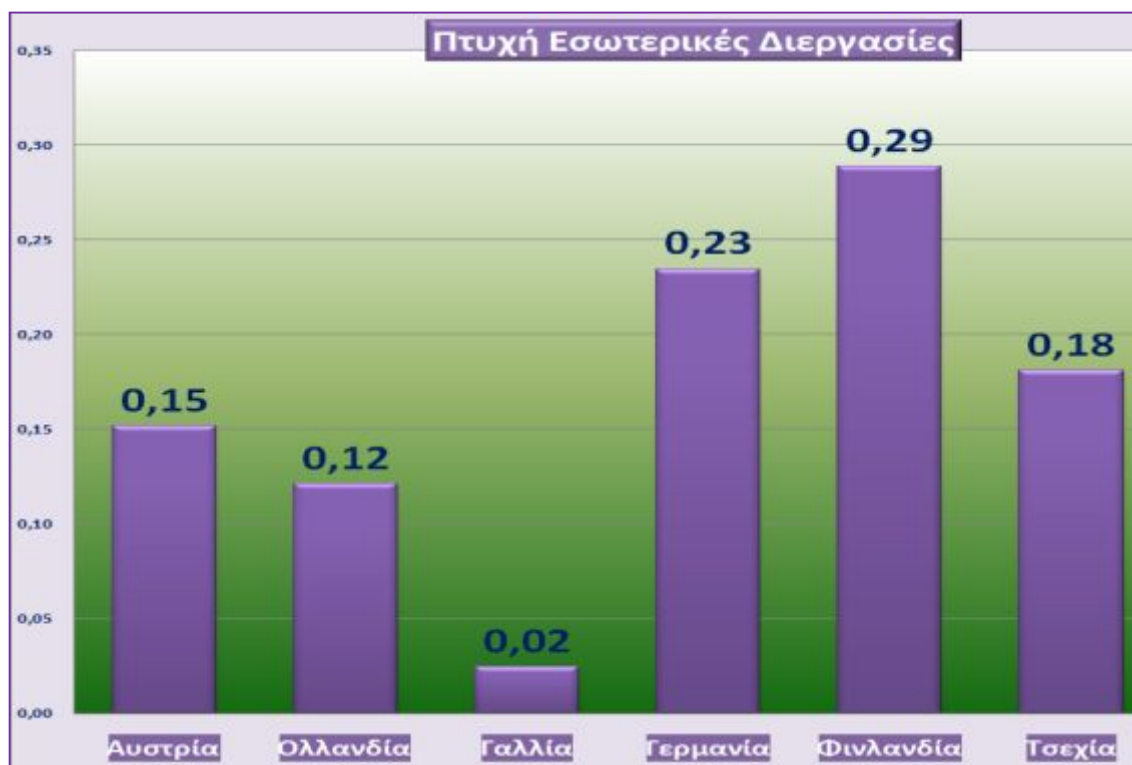
Γράφημα 4.25: Η κατάταξη των έξι Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων στη πτυχή της «Μάθησης και Ανάπτυξης»

Στην αξιολόγηση της πτυχής της **Μάθησης και Ανάπτυξης** πρώτο κατατάσσεται το Ολλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα κυρίως λόγω της υψηλής τιμής του κριτηρίου της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Ανάπτυξης των εκπαιδευτικών του και ακολουθεί το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα λόγω των πολύ καλών επιδόσεων του στα κριτήρια της Δια Βίου Μάθησης αλλά και στη χρήση των ΤΠΕ στην διδασκαλία. Τα υπόλοιπα εκπαιδευτικά συστήματα εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις.

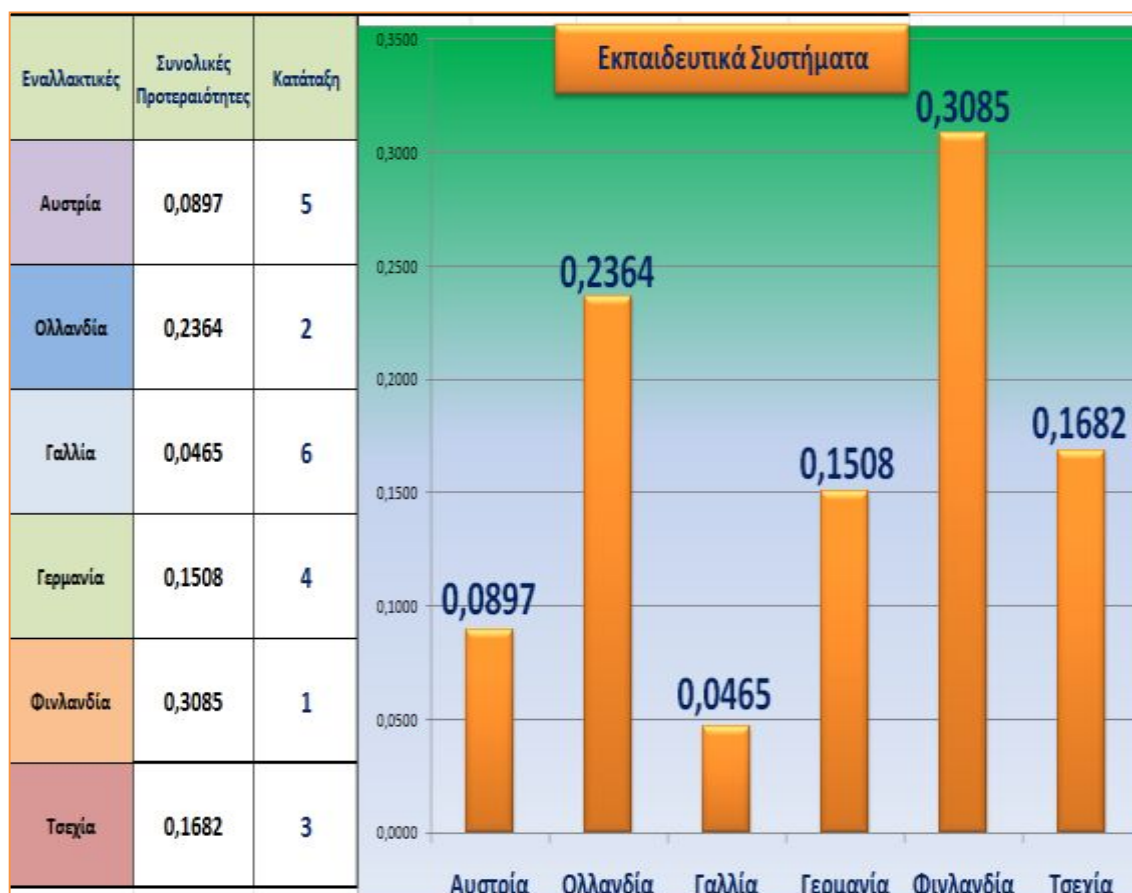
Η αξιολόγηση με τη μέθοδο AHP της τελευταίας πτυχής, αυτής των **«Εσωτερικών Διεργασιών»**, όπως φαίνεται στο γράφημα 4.26 έδωσε στο αποκεντρωμένο Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα την πρώτη θέση και εξαιτίας του ήπιου αλλά αποτελεσματικού τρόπου αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου. Στην επόμενη θέση τοποθετήθηκε το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζοντας χαμηλούς βαθμούς αυτονομίας των σχολείων του αλλά προσφέροντας τόσες και τέτοιες επιλογές στους Γερμανούς μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που καταφέρνει να τους απλώσει ομαλά σε ένα πολύ καλά μελετημένο εκπαιδευτικό πάνελ. Ταυτόχρονα η αξιολόγηση του ίδιου του συστήματος αποπνέει καθαρά τη βελτιωτική του πρόθεση μέσα από ένα καλοσχεδιασμένο και προσεγμένο σε λεπτομέρειες σύστημα πολλών επιπέδων. Έδωσε στο Τσέχικο εκπαιδευτικό σύστημα την τρίτη θέση στην κατάταξη κυρίως λόγω της ισχυρής αποκέντρωσης του, αλλά και του πλήθους των εναλλακτικών εκπαιδευτικών διαδρομών που προσφέρει στους μαθητές, σε συνδυασμό με την πλήρη και πολυεπίπεδη αξιολόγηση του εκπαιδευτικού του έργου. Το ήπια συγκεντρωτικό Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα είναι στη τέταρτη θέση λόγω του εξαιρετικού συστήματος αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου που εφαρμόζει. Στην επόμενη θέση της κατάταξης είναι το αποκεντρωμένο εκπαιδευτικό σύστημα της Ολλανδίας γιατί ενώ ο μαθητής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχει μια πλήρη γκάμα επιλογών, το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ολλανδία υπόκειται σε υπέρμετρη αξιολόγηση με βαριά τεχνοκρατικά χαρακτηριστικά εις βάρος πολλές φορές του παιδαγωγικού του χαρακτήρα. Τέλος ο συγκεντρωτισμός, και το πολύπλοκο αλλά μάλλον αναποτελεσματικό μοντέλο της αξιολόγησης του τοποθέτησε το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα στην τελευταία θέση.

Στην τελική κατάταξη αξιολόγησης των έξι εκπαιδευτικών συστημάτων, πρώτη θέση από το καλύτερο στο χειρότερο καταλαμβάνει το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα ενώ δεύτερο είναι το εκπαιδευτικό σύστημα της Ολλανδίας και στην τρίτη θέση κατατάσσεται το εκπαιδευτικό σύστημα της Δημοκρατίας της Τσεχίας. Ακολουθεί το Γερμανικό εκπαιδευτικό σύστημα, έπειτα το Αυστριακό ενώ το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα τοποθετείται στην τελευταία θέση.

Η πρώτη παρατήρηση είναι ότι τα τρία αποκεντρωμένα εκπαιδευτικά συστήματα κατατάχθηκαν στις τρεις πρώτες θέσεις ενώ τα τρία συγκεντρωτικά κατέλαβαν τις τρεις τελευταίες. Αν αυτό το σκεπτικό είναι ο κανόνας για το σύνολο των εκπαιδευτικών συστημάτων τότε το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα με τον μεγαλύτερο βαθμό συγκεντρωτισμού μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ (πίνακας 13 του παραρτήματος 1), αν συμμετείχε σε μια συνολική αξιολόγησή του σίγουρα δεν θα είχε ελπίδες για μια αξιοπρεπή κατάταξη αλλά θα εντυπωσίαζε αρνητικά.

Γράφημα 4.26: Η κατάταξη των έξι Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων στη πτυχή των «Εσωτερικών Διεργασιών»

Γράφημα 4.27: Η τελική κατάταξη των έξι Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων με τη μέθοδο ΑHP

Το τελικό αποτέλεσμα που κατέταξε πρώτο το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα, για όποιον παρατήρησε τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις, ήταν αναμενόμενο και είναι εναρμονισμένο με τη φήμη που το συνοδεύει τις τελευταίες δεκαετίες. Το εντυπωσιακό είναι για αυτή τη χώρα που μέχρι πριν ένα αιώνα δεν υπήρχε καν ως εθνική υπόσταση και μέχρι πριν μισό αιώνα ήταν από τις φτωχότερες της Ευρώπης, είναι ο τρόπος που αντέδρασε στην τρομερή οικονομική κρίση της δεκαετίας του '90 και πως δρομολόγησε τους τρόπους εξόδου από αυτήν. Ο βασικός δρόμος εξόδου από τη κρίση για τους Φινλανδούς ήταν όχι απλά μια εκπαιδευτική μεταρρύθμιση αλλά η αλλαγή της φιλοσοφίας του εκπαιδευτικού τους συστήματος. Τις δυο τελευταίες δεκαετίες πάρα πολλά είναι τα άρθρα και οι αναλύσεις που προσπαθούν να ερμηνεύσουν το «Φινλανδικό εκπαιδευτικό φαινόμενο», όπως και πολλές είναι οι εκπαιδευτικές επισκέψεις κλιμακίων εκπαιδευτικών από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες που προσπαθούν να εντοπίσουν την πηγή που προκάλεσε αυτό το εντυπωσιακό αποτέλεσμα. Τα άρθρα, οι αναλύσεις και οι αφηγήσεις εκπαιδευτικών, επικαλούνται ως παράγοντες που συντέλεσαν στην υψηλή ποιότητα του Φινλανδικού εκπαιδευτικού έργου κατά περίπτωση την **ευρεία κοινωνική και πολιτική συναίνεση στα θέματα παιδείας, την υψηλής ποιότητας εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών, την υψηλή χρηματοδότηση του εκπαιδευτικού συστήματος, τις άρτιες υποδομές των Φινλανδικών σχολικών μονάδων ακόμα και σε κάποιες περιπτώσεις την ύπαρξη αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου. Ίσως τελικά η αλήθεια να είναι ένα μίγμα όλων των παραγόντων αυτών.**

Η πρώτη σκέψη θα ήταν λοιπόν, όποια χώρα ενδιαφέρεται να βελτιώσει το εκπαιδευτικό της σύστημα, αρκεί να αντιγράψει το Φινλανδικό και θα πετύχει το σκοπό της. Η εμπειρία έχει δείξει όμως ότι δεν είναι τόσο απλό και δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο στη πράξη. Οι λόγοι είναι πολλοί και διαφορετικοί σε κάθε περίπτωση και αυτό το γεγονός μας οδήγησε στην προσέγγιση που ακολουθήθηκε στην ανάλυση των έξι Ευρωπαϊκών συστημάτων, εξετάζοντας για αυτά και πολλές παραμέτρους που δεν φαίνονται αρχικά σχετικές με την ανάλυση, όπως για παράδειγμα την έκταση, τον πληθυσμό τη μορφολογία του εδάφους αλλά και τη θρησκευτική τοποθέτηση των χωρών αυτών ή τα ποσοστά των μεταναστευτικών ροών που υποδέχεται η κάθε χώρα. Ο σημαντικότερος παράγοντας όλων όμως είναι η ιδιαίτερη κοινωνική και πολιτιστική κουλτούρα που χαρακτηρίζει κάθε έθνος και αυτή αντικατοπτρίζεται στο εκπαιδευτικό του σύστημα. Ένα χαρακτηριστικό και ακραίο ίσως παράδειγμα σε αυτή τη κατεύθυνση είναι το μάθημα καθαριότητας που διδάσκεται υποχρεωτικά στα ιαπωνικά σχολεία, το γνωστό Soji No Jikan (掃除の時間) δηλαδή «η ώρα της καθαριότητας», σύμφωνα με το οποίο όλοι οι μαθητές των ιαπωνικών σχολείων καθαρίζουν το σχολείο τους υπό μορφή καθημερινού μαθήματος. Κάθε τμήμα αναλαμβάνει καθημερινά τον καθαρισμό ενός χώρου του σχολείου (τάξεις, διαδρόμους, τουαλέτες, προαύλιο κλπ) αναπτύσσοντας με τον τρόπο αυτό σεβασμό για το χώρο που ζουν καθημερινά. Έτσι εξηγείται το γεγονός ότι η Ιαπωνία είναι από τις καθαρότερες χώρες του κόσμου.

Εικόνα 4.3: Το μάθημα καθαριότητας (掃除のじかん) στα Ιαπωνικά σχολεία

Είναι φανερό ότι αυτό είναι δείγμα της ιαπωνικής κουλτούρας που δεν συναντάται σε άλλες χώρες σε αυτό τον βαθμό. Δεν είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς την τύχη ενός τέτοιου εγχειρήματος στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι καλές επιμέρους πρακτικές δεν μπορούν να υιοθετηθούν και να προσαρμοστούν από ένα εκπαιδευτικό σύστημα σε ένα άλλο, όπως για παράδειγμα ένα αποδοτικό μοντέλο συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών ή ο τρόπος εκπαίδευσης και επιλογής των διευθυντών σχολείων.

4.8 Υιοθέτηση καλών πρακτικών. Προτάσεις για την βελτίωση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος

Η διαδικασία ανάλυσης και αξιολόγησης των έξι Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων ανέδειξε καλές πρακτικές σε διάφορες πτυχές της εκπαίδευσης που μπορούν να υιοθετηθούν στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Έχοντας ως οδηγό και πρότυπο το κυρίαρχο Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν καλές πρακτικές και στα άλλα εκπαιδευτικά συστήματα, όπως είδαμε παραπάνω, που αξίζουν προσοχής και μελέτης, διατυπώνονται οι παρακάτω προτάσεις.

4.8.1 Αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος

Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης των έξι Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων κατέταξε στις τρεις πρώτες θέσεις, τα τρία αποκεντρωμένα εκπαιδευτικά συστήματα της έρευνας, κατά σειρά αυτά της Φινλανδίας, Ολλανδίας και Τσεχίας και στις τρεις τελευταίες τα τρία συγκεντρωτικά εκπαιδευτικά συστήματα, κατά σειρά αυτά της Αυστρίας, Γερμανίας και Γαλλίας. Οι βαθμοί αυτονομίας των σχολείων, αυτών των εκπαιδευτικών συστημάτων φαίνονται στον πίνακα 13 του παραρτήματος 1.

«Η Ελλάδα παραμένει ένα από τα πιο συγκεντρωτικά σχεδιασμένα εκπαιδευτικά συστήματα στην Ευρώπη, καθώς άλλες χώρες έχουν προχωρήσει δυναμικά στην αποκέντρωση των εκπαιδευτικών συστημάτων τους, την αύξηση της ευελιξίας και της ανταπόκρισης των σχολείων ...» (ΟΟΣΑ 2011).

Στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, μόνο η μία από τις τέσσερις σημαντικές αποφάσεις λειτουργίας των σχολικών μονάδων λαμβάνεται σε αποκεντρωμένο επίπεδο (Index of school autonomy) κατατάσσοντας τη χώρα μας στην τελευταία θέση, δηλαδή 69^η σε σύνολο 69 χωρών που έλαβαν μέρος στην έρευνα (PISA 2015 Results, Volume I, Policies and practices for successful schools OECD 2016, update 9-2-2018). Τα σχολεία λειτουργούν με χαμηλούς βαθμούς αυτονομίας, κάτω από τον ασφυκτικό έλεγχο της κεντρικής διοίκησης. Τα Αναλυτικά και Ωρολόγια προγράμματα σπουδών (Α.Π.Σ. και Ω.Π.Σ.) είναι αυστηρά προκαθορισμένα και καμιά σχολική μονάδα δεν έχει έστω και μικρά περιθώρια προσαρμογής στα κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα της κάθε τοπικής κοινωνίας. Οι εκπαιδευτικοί λειτουργούν μέσα στα πλαίσια τυποποιημένης διδασκαλίας, χωρίς να έχουν τις ευκαιρίες να αναδείξουν καινοτόμες μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας προσαρμοσμένες στα χαρακτηριστικά του μαθητικού δυναμικού που έχουν να διδάξουν κατά περίπτωση. Χαρακτηριστική είναι η σχετική επισήμανση της Ε.Ε. στην έκθεση Παρακολούθησης (Monitor) της Ε.Ε. σχετικά με την Εκπαίδευση και Κατάρτιση για το 2019 για τους Έλληνες εκπαιδευτικούς **«Οι εκπαιδευτικοί έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο αλλά στερούνται ευκαιριών για την ανάπτυξη των παιδαγωγικών τους ικανοτήτων, ιδιαίτερα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση».**

Το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, είναι από τα πιο συγκεντρωτικά του κόσμου και κρίνεται αναγκαίο μέρος των αποφάσεων που σήμερα λαμβάνονται από την κεντρική διοίκηση, να μεταβιβαστούν σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης ή και σε επίπεδο σχολικής μονάδας.

Για παράδειγμα σε ότι αφορά τα ΑΠΣ (Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών) αλλά και τα ΩΠΣ (Ωρολόγια Προγράμματα Σπουδών) των βαθμίδων ISCED 1-3, δηλαδή του Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου, αυτά μπορούν να διαμορφώνονται όπως και στα αποκεντρωμένα εκπαιδευτικά συστήματα της έρευνας που προηγήθηκε. Η πρακτική που ακολουθείται στο αποκεντρωμένο Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά και σε άλλα συστήματα όπως αυτό της Δημοκρατίας της Τσεχίας, είναι η καθιέρωση ενός Εθνικού Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών για κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα, που αφήνει βαθμούς ελευθερίας και γίνεται η βάση πάνω στην οποία κάθε τοπική κοινωνία ή και κάθε σχολική μονάδα θα διαμορφώσει το δικό της τοπικό Πρόγραμμα Σπουδών.

Αυτό θα δώσει στους Έλληνες εκπαιδευτικούς, που αποτελούν τη κινητήριου δύναμη του συστήματος, τις ευκαιρίες και τα κίνητρα βελτίωσης του επαγγελματισμού τους και θα αντιστρέψει την σημερινή εικόνα που παρά του γεγονότος ότι στην πλειοψηφία τους είναι εφοδιασμένοι με ισχυρά ακαδημαϊκά προσόντα και δεξιότητες, έχουν οδηγηθεί σε μια διαδικασία διδασκαλίας που έχει περισσότερο διεκπεραιωτικό χαρακτήρα παρά παιδαγωγικό και επιστημονικό, όπως διαπιστώθηκε και στην έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2019 στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Αυτό οδήγησε τους εκπαιδευτικούς σε μια στάση που διακρίνεται από εφησυχασμό και να αναλώνονται σε λειτουργίες ρουτίνας που έχουν ως συνέπεια, την ματαιώση και την εγκατάλειψη, κατάσταση που οδηγεί στην επαγγελματική εξουθένωση, στο «κάψιμο» (teacher's burnout) ολόένα σε μεγαλύτερα ποσοστά και σε μικρότερες ηλικίες τους Έλληνες εκπαιδευτικούς.

Είναι απαραίτητη η αποκέντρωση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στο επίπεδο της τοπικής αυτοδιοίκησης και συγκεκριμένα στο **θεσμό του Σχολικού Συμβουλίου** ανά δήμο ή ανά ομάδα σχολείων σε μεγάλους δήμους, το οποίο **θα στελεχώνεται:**

- ✓ **Παιδαγωγικά** (Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου, Διευθυντές σχολικών μονάδων, εκπρόσωποι συλλόγων διδασκόντων εκπαιδευτικών)
- ✓ **Θεσμικά** (εκπρόσωποι τοπικής αυτοδιοίκησης, εκπρόσωποι συλλόγων γονέων)
- ✓ **Τεχνοκρατικά** (Διοικητικοί υπάλληλοι Εκπαιδευτικών Διευθύνσεων κατάλληλων προσόντων)

Το σχολικό συμβούλιο **θα είναι υπεύθυνο για τη διαμόρφωση του τοπικού προγράμματος σπουδών** (ΑΠΣ και ΩΠΣ), τη **χρηματοδότηση και συντήρηση** των σχολικών μονάδων ευθύνης του, τη **διαχείριση προσωπικού** κλπ.

Στο πρότυπο του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος θα αξιολογεί κάθε έτος τα σχολεία ευθύνης του στους τομείς:

- ✓ **Οικονομική εικόνα** κάθε σχολείου.
- ✓ **Εφαρμογή δημοτικού εκπαιδευτικού σχεδίου.**

- ✓ Χρήση του υλικοτεχνικού εξοπλισμού.
- ✓ Εφαρμογή εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων
- ✓ Ισότιμη πρόσβαση στην μάθηση για όλους τους μαθητές.

Τα συγκριτικά αποτελέσματα για κάθε σχολείο δημοσιοποιούνται στην ιστοσελίδα του Σχολικού Συμβουλίου και θα αποτελούν τη βάση της ετήσιας αυτοαξιολόγησης του κάθε σχολείου.

Είναι περισσότερο πολιτική απόφαση η αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος. Σίγουρα ο απεγκλωβισμός από τον εναγκαλισμό της κεντρικής εξουσίας έπειτα από πολλά χρόνια λειτουργίας δεν είναι εύκολος και θα προκαλέσει αντιδράσεις, όπως κάθε αλλαγή. Η απώλεια της λήψης αποφάσεων σε κεντρικό επίπεδο, θα προκαλέσει πιθανά και την αντίδραση των ομάδων και των συντεχνιών που επηρέαζαν και διαμόρφωναν αυτές τις αποφάσεις. Οι φορείς έκφρασης της ανεπτυγμένης στην Ελλάδα παραπαιδείας, ακόμα και της ιδιωτικής εκπαίδευσης, οι συντεχνίες των εκπαιδευτικών και οι συνδικαλιστικοί φορείς τους, είναι οι πιθανές ομάδες που θα προβάλλουν αντιστάσεις στην αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος. Από την άλλη πλευρά, η επιτυχής λειτουργία του αποκεντρωμένου μοντέλου εκπαίδευσης, προϋποθέτει την εξασφάλιση όλων εκείνων των συνθηκών που θα επιτρέψουν στα Σχολικά Συμβούλια να λειτουργήσουν ικανοποιητικά. Δεν πρέπει φαινόμενα αναξιοκρατίας και διαφθοράς που έχουν καταγραφεί στους μηχανισμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης, να εμφανιστούν στο νέο θεσμό. Η σύνθεση των Σχολικών Συμβουλίων, η οποία απαρτίζεται από την συμμετοχή διαφορετικών φορέων, όπως προτείνεται παραπάνω είναι ένα αρχικό εχέγγυο που θα αποτρέψει τέτοια φαινόμενα.

4.8.2 Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Κ.) και της Δια Βίου Μάθησης.

Σε χώρες που έχουν εύρωστες οικονομίες και υγιείς δομές στην αγορά εργασίας παρατηρούνται μικρά έως ανύπαρκτα ποσοστά ανεργίας ειδικά σε εκείνες που στο εκπαιδευτικό σύστημα κυριαρχούν οι δομές της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Κ.) και περισσότερο το σύστημα διττής εκπαίδευσης (μαθητεία). Σε αυτές τις χώρες, παρατηρείται η συγκέντρωση υψηλών ποσοστών απορρόφησης των αποφοίτων του εκπαιδευτικού συστήματος και ειδικά των αποφοίτων της διττής εκπαίδευσης. (Αυστρία, Φινλανδία, Ολλανδία, Τσεχία, Γερμανία) στα σχολεία της Ε.Ε.Κ.. Αντίθετα παρατηρήθηκε ότι η Γαλλία, μια χώρα που ενώ έχει πολύ καλούς οικονομικούς δείκτες και ισχυρή οικονομική και παραγωγική αγορά, παρουσιάζει χαμηλά ποσοστά μαθητικού δυναμικού στις δομές Ε.Ε.Κ. και ταυτόχρονα παρουσιάζει και σχετικά υψηλά ποσοστά ανεργίας των αποφοίτων του εκπαιδευτικού συστήματος. Αυτό ίσως είναι μια εγγενής αδυναμία προσανατολισμού του εκπαιδευτικού συστήματος και δείγμα της αποκοπής και δυσαρμονίας του από την αγορά εργασίας και τις ανάγκες της κοινωνίας. Δεν είναι τυχαίο ότι πριν λίγα χρόνια,

το 2014 επάνω στο κορύφωμα της οικονομικής κρίσης για τη χώρα μας, η Ε.Ε. μέσω του αρμόδιου οργανισμού της, CEDEFOP, μας πρότεινε την στρατηγική εξόδου από αυτήν, η οποία περνούσε μέσα από την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Συγκεκριμένα ανέφερε:

*«...Η Ελλάδα ανέλαβε την προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ για το 2014 υπό την πίεση μεγάλων οικονομικών και κοινωνικών προκλήσεων, καθώς η κρίση, που είναι αισθητή σε όλη την Ευρώπη, έχει πλήξει ιδιαίτερα την Ελλάδα. Μέχρι στιγμής οι μεταρρυθμίσεις έχουν επικεντρωθεί σε οικονομικά ζητήματα, με στόχο να αντιστραφούν οι αρνητικές τάσεις. Όμως αξίζει να γίνει κατανοητό ότι **οι πολιτικές για την εκπαίδευση και κατάρτιση, και ιδιαίτερα την επαγγελματική, μπορούν να παίξουν πολύ σημαντικό ρόλο**, γιατί μπορούν και να προσφέρουν περισσότερες επιλογές στα άτομα και να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα επιχειρήσεων... εξάλλου η **αντιμετώπιση της υψηλής ανεργίας των νέων, και συναφών ανισορροπιών της αγοράς εργασίας, επείγει σήμερα περισσότερο από ποτέ... οι επιχειρήσεις χρειάζεται να καταλάβουν ότι η εκπαίδευση των νέων αποτελεί επένδυση και στο δικό τους μέλλον...**»*

***CEDEFOP (Centre Européen pour le Développement de la Formation Professionnelle)**
Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης. Λουξεμβούργο,
Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2014*

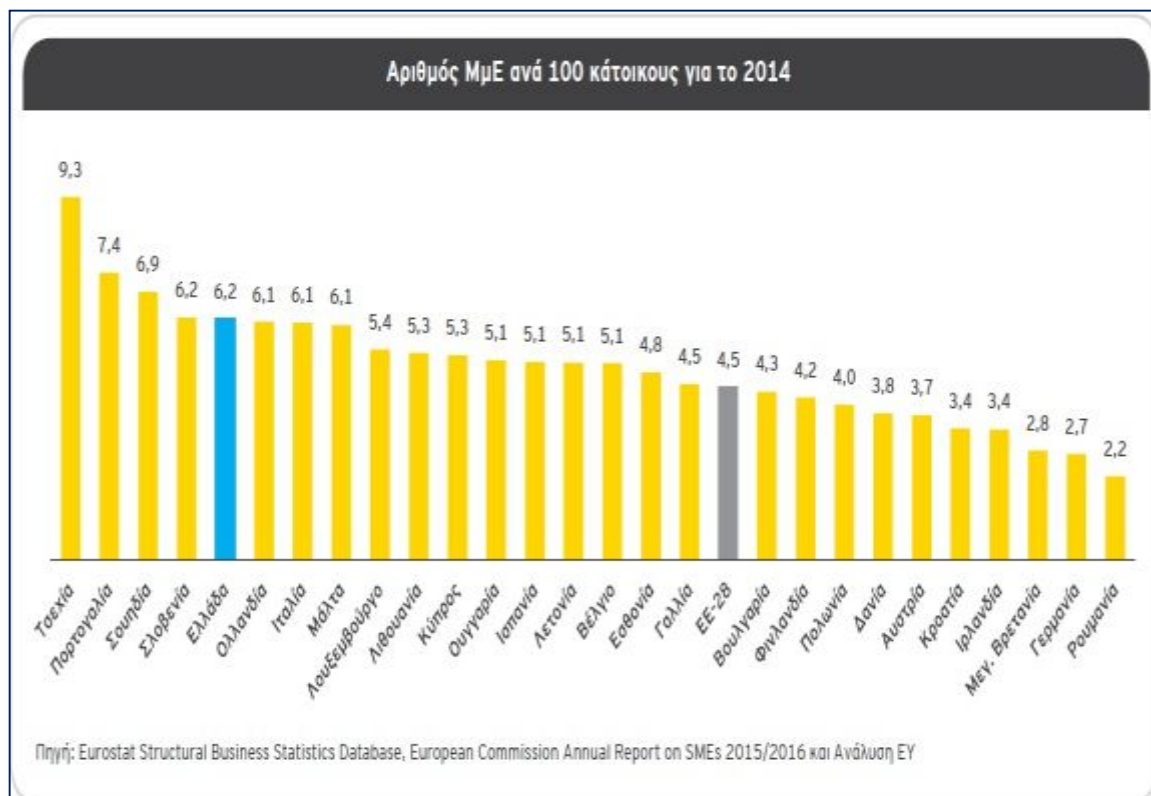
Η ανάγκη της στροφής του εκπαιδευτικού συστήματος προς την Επαγγελματική Εκπαίδευση, δεν ήταν κάτι που ακούστηκε για πρώτη φορά στη χώρα μας. Μισό αιώνα νωρίτερα ένας διορατικός ηγέτης είχε πει στην Ελληνική βουλή:

*«...Οικονομική ανάπτυξις δεν είναι δυνατή χωρίς τεχνική πρόοδον. Και επειδή η τεχνική πρόοδος προϋποθέτει, κατά κύριον λόγον, ανθρώπινον δυναμικόν, θεωρητικώς και πρακτικώς κατηρτισμένον, ικανόν να αντιμετωπίζει επιτυχώς τας συγχρόνους απαιτήσεις της παραγωγής αγαθών, είναι αυτονόητον ότι τίποτε δεν είναι δυνατόν να κατορθωθή εις τον τομέα τούτον της εθνικής δραστηριότητος χωρίς μίαν **επιμελώς συγκροτημένη και καλώς λειτουργούσαν Τεχνικήν Εκπαίδευσιν**»*

Γεώργιος Παπανδρέου (από την εισήγησή του κατά τη κατάθεση του νόμου «περί της Τεχνικής Εκπαιδύσεως» Μάιος 1965).

Η προτροπή για μια μεγάλη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση με βασικό πυλώνα την Ε.Ε.Κ. είναι προφανής. Το επιχείρημα που αντιτάσσεται συνήθως απέναντι σε αυτή τη στρατηγική είναι συνήθως ότι η οικονομία της χώρας μας στηρίζεται στη μικρομεσαία επιχείρηση και όχι στη βαριά βιομηχανία, χαρακτηριστικό που διακρίνει τις οικονομίες βόρειων Ευρωπαϊκών χωρών, όπως η Γερμανία και η Γαλλία. Αν παρατηρήσει όμως κάποιος τα ποσοστά της Ε.Ε.Κ. στις δύο ισχυρότερες βιομηχανίες της Ευρώπης, θα διαπιστώσει ότι είναι τα χαμηλότερα μεταξύ των έξι εξεταζόμενων χωρών και λίγο κάτω από τον μέσο όρο της Ε.Ε. Αντίθετα χώρες όπως η Δημοκρατία της Τσεχίας που είναι η κορυφαία Ευρωπαϊκή χώρα σε ποσοστό μικρομεσαίων επιχειρήσεων, όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα, είναι στις πρώτες θέσεις στο ποσοστό μαθητών που ακολουθούν σχολεία της Ε.Ε.Κ.. Επίσης και στα άλλα τρία εκπαιδευτικά συστήματα, της Φινλανδίας της Αυστρίας και της Ολλανδίας, το

μοντέλο του σχολείου της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης είναι με μεγάλη διαφορά το κυρίαρχο στις χώρες αυτές (γράφημα 1 του παραρτήματος 1).

Γράφημα 4.28: Αριθμός μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ανά 100 κατοίκους) στις Ευρωπαϊκές χώρες

Μόλις ένας στους είκοσι ενήλικους Έλληνες ηλικίας 25 έως 64 ετών (ποσοστό 4,5%) παρακολούθησε το 2018 προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης κατατάσσοντας την Ελλάδα στην τελευταία ή στην προτελευταία θέση ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο των ενηλίκων (**τελευταία** κατάταξη στους ενήλικες απόφοιτους Γυμνασίου και **προτελευταία κατάταξη** στους ενήλικους απόφοιτους Λυκείου και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης)³⁰⁷ ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ που συμμετείχαν στην έρευνα. Το αντίστοιχο ποσοστό ως μέσος όρος των χωρών της Ε.Ε. είναι 10.5 %. Αυτό καταγράφηκε στην Ελλάδα **της πρώτης θέσης στην ανεργία** ανάμεσα στις χώρες της Ε.Ε. την ίδια εποχή. Αντίθετα στη Φινλανδία το ποσοστό των ενηλίκων που παρακολούθησε το 2018 προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ανέρχεται σε 28,5% και είναι το μεγαλύτερο με διαφορά μεταξύ των συγκρινόμενων χωρών.

Το χάσμα και η αναντιστοιχία μεταξύ εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας στην Ελλάδα έχει διευρυνθεί τα τελευταία χρόνια, έχει επιδεινωθεί και από την οικονομική κρίση που επηρέασε και επηρεάστηκε από το εκπαιδευτικό σύστημα. Τουλάχιστον δέκα ποσοστιαίες μονάδες αυξήθηκε η ανεργία στους απόφοιτους του εκπαιδευτικού

³⁰⁷ <http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=GRC&treshold=5&topic=EO>

συστήματος σε όλες του τις βαθμίδες (ISCED 3-8) μεσοσταθμικά την τελευταία δεκαετία.

Στη Φινλανδία η απορρόφηση από την αγορά εργασίας των αποφοίτων των σχολείων της Ε.Ε.Κ. που εκπαιδεύουν τους μαθητές τους από την ηλικία των 15 ετών, με το σύστημα της διττής εκπαίδευσης κυμαίνεται σε υψηλά ποσοστά της τάξης του 92%, τουλάχιστον 10 ποσοστιαίες μονάδες πάνω από τα αντίστοιχα των υπόλοιπων σχολείων της³⁰⁸.

Συμπερασματικά, η απαραίτητη για τη χώρα μας εκπαιδευτική μεταρρύθμιση πρέπει να στοχεύει στην καθιέρωση της Ε.Ε.Κ. ως βασικής και κυρίαρχης μορφής εκπαίδευσης, ενσωματώνοντας σε αυτή τη πετυχημένη διττή εκπαίδευση (μαθητεία) ώστε να δημιουργήσει δομές υψηλής ελκυστικότητας και να καθιερώσει αυτό το μοντέλο εκπαίδευσης ως συνειδητή επιλογή για τους μαθητές και όχι λύση ανάγκης που είναι σήμερα.

Δεν πρέπει άλλωστε να αγνοούμε το γεγονός ότι η χώρα μας δέχεται υψηλές μεταναστευτικές ροές και η ενσωμάτωσή τους στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα περνάει μέσα από τα σχολεία της Ε.Ε.Κ.. Αυτή είναι μια δοκιμασμένη και πετυχημένη πρακτική σε πολλές χώρες της Ε.Ε.

Ταυτόχρονα πρέπει να δημιουργηθούν οι απαραίτητες υποδομές και συνθήκες, ώστε να αυξηθεί η συμμετοχή των ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ώστε να αντιστραφεί το παράδοξο της χώρας που είναι πρώτη στον πίνακα της ανεργίας και τελευταία στον πίνακα της Δια Βίου Μάθησης. Είναι γεγονός ότι το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζει εξαπλάσιο ποσοστό συμμετοχής ενηλίκων στη Δια Βίου Μάθηση από ότι το Ελληνικό.

Γιατί όμως η Ε.Ε.Κ. στην Ελλάδα δεν αναπτύσσεται, όπως στην πλειοψηφία των Ευρωπαϊκών χωρών; Υπάρχουν δεδομένα που χαρακτηρίζουν την κατάσταση της Ε.Ε.Κ. στη χώρα μας και την διατηρούν στη σημερινή μορφή της, η οποία δείχνει να είναι δύσκολα αναστρέψιμη, όπως:

- Σε γενικές γραμμές μπορούμε να πούμε ότι η Ελληνική εκπαίδευση χαρακτηριζόταν ανέκαθεν από **εντονότατη ζήτηση για γενική εκπαίδευση και κατ' επέκταση για πανεπιστημιακές σπουδές**. Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είχε μικρή απήχηση στους νέους. Σήμερα η κατάσταση δεν είναι πολύ διαφορετική. Η επαγγελματική εκπαίδευση εξακολουθεί να θεωρείται από τους νέους **διέξοδος ανάγκης** παρά τις συνεχείς προσπάθειες της πολιτείας να την αναδείξει σε εναλλακτική λύση ισότιμη προς τη γενική εκπαίδευση και παρά την ύπαρξη ερευνητικών στοιχείων που εμφανίζουν τους αποφοίτους της να συναντούν μικρότερες δυσκολίες στην εύρεση απασχόλησης απ' ότι οι απόφοιτοι της γενικής εκπαίδευσης. Η στάση και η επιλογή των νέων απέναντι στην Ε.Ε.Κ. διαμορφώνεται, (όπως αναφέρει το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας του ΥΠΠΕΘ 2016) από τα εξής:

³⁰⁸ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teaching-and-learning-vocational-and-technical-upper-secondary-education_en

- **Χαμηλή ελκυστικότητα της ΕΕΚ.** Οι ασκούμενες εκπαιδευτικές πολιτικές πολλές φορές οδήγησαν στην υποβάθμισή της, παρά τις λεκτικές διακηρύξεις που περιείχονταν στις εισηγητικές εκθέσεις των νομοθετικών αλλαγών, ιδιαίτερα μετά το 1997. **Πολυνομία, ασυνέχεια, κατακερματισμός** και έλλειψη εστίασης τόσο στο σχεδιασμό όσο και στην εφαρμογή πολιτικής για την Ε.Ε.Κ. Οι πολιτικές αυτές όμως δεν κατάφεραν να αντιστρέψουν την κατάσταση ούτε ως προς την προσέλκυση μαθητών στην επαγγελματική εκπαίδευση, ούτε ως προς την προσέλκυση εργαζομένων στη Δια Βίου Μάθηση, γεγονός που αποδεικνύει έμμεσα, ότι η ζήτηση εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα πολύ απέχει από αυτήν των άλλων χωρών.
- Η επαγγελματική εκπαίδευση παραμένει για την πλειονότητα των γονιών και των παιδιών «**δεύτερη επιλογή**». Προσελκύει κυρίως μαθητές με **χαμηλές επιδόσεις**, οι οποίοι επί το πλείστον προέρχονται από τα **χαμηλότερα οικονομικά στρώματα**. Αυτή η κατάσταση ενισχύει τις **αρνητικές προκαταλήψεις** και δημιουργεί φαύλο κύκλο εις βάρος αυτής της μορφής εκπαίδευσης (Ioannidou και Stavrou, 2013). Το μικρό ποσοστό συμμετοχής στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση φαίνεται πως συνδέεται άμεσα με την αδυναμία της Ε.Ε.Κ. να προσελκύσει τους νέους αλλά και με τη **χαμηλή ανταποδοτικότητα των σπουδών** κάθε είδους στην αγορά εργασίας, τουλάχιστον σε σχέση με την ανταποδοτικότητα που παρατηρείται σε διεθνές επίπεδο. Η **επαγγελματική αποκατάσταση** των αποφοίτων της Ε.Ε.Κ. είναι ιδιαίτερα χαμηλή όχι μόνο τα τελευταία χρόνια της κρίσης αλλά και κατά τα προηγούμενα χρόνια της ανάπτυξης. Μειωμένη αποτελεσματικότητα λοιπόν και ασαφής, χαλαρή διασύνδεση της ΕΕΚ με την αγορά εργασίας.
- Μεγάλο ποσοστό μαθητών της Ε.Ε.Κ. με **κοινωνικά, οικονομικά και οικογενειακά προβλήματα, με μαθησιακά προβλήματα, με χαμηλή αυτοεκτίμηση, περιορισμένες προσδοκίες** κλπ.
- **Απαξίωση** της ΕΕΚ στην κοινωνία και σε ορισμένες περιπτώσεις **γκετοποίηση** των επαγγελματικών σχολείων.
- Η **μαθητική διαρροή** από την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση εμφανίζεται ιδιαίτερα αυξημένη, (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2006, σελ. 184).
- **Ύπαρξη μεγάλης διασποράς φορέων παροχής Ε.Ε.Κ.** (ΕΠΑ.Λ. ΥΠΠΕΘ, ΕΠΑ.Σ. Ο.Α.Ε.Δ., Σ.Ε.Κ. και Ι.Ε.Κ. σε πολλά υπουργεία). Εμπέδωση σε όλη την κλίμακα των φορέων μελέτης και υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων στην εκπαίδευση, ενός χρόνιου εμπειρισμού, χωρίς επαρκή επιστημονική τεκμηρίωση. Ακόμα παρατηρείται και κατακερματισμός, αλληλοεπικάλυψη κατευθύνσεων και ειδικοτήτων (πχ από τις ειδικότητες των ΕΠΑΛ αρκετές είναι ανάλογου ή ίδιου περιεχομένου με ειδικότητες των ΙΕΚ, των σχολών Ο.Α.Ε.Δ., κλπ).
- **Μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών σε ματαίωση**, καθώς αδυνατούν να ανταποκριθούν επαρκώς στην παραπάνω σύνθετη κατάσταση, αλλά και να κατανοήσουν τη σκοπιμότητα των μέχρι σήμερα σχεδιασμών αλλά και συντηχιακά φαινόμενα ειδικοτήτων εκπαιδευτικών και ομάδες πίεσης που πολλές φορές καθορίζουν το μέλλον των αλλαγών.

Επιπλέον,

- Η δημόσια Ε.Ε.Κ. βρίσκεται σε κατάσταση ανταγωνισμού με την ιδιωτική Ε.Ε.Κ. στην Ελλάδα, που δεν τον χαρακτηρίζει η ευγενής άμιλλα σε πολλές περιπτώσεις που εκφράζονται με παρεμβάσεις και πιέσεις εκατέρωθεν στο νομοθετικό επίπεδο κυρίως.
- Η δημόσια Ε.Ε.Κ. βρίσκεται επίσης σε κατάσταση ανταγωνισμού με τη γενική δευτεροβάθμια εκπαίδευση ειδικά σε ότι αφορά την προσέλκυση μαθητών. Ο ανταγωνισμός τα τελευταία χρόνια έχει γίνει εντονότερος κυρίως λόγω του δημογραφικού προβλήματος και εκφράζεται με τακτικές που δεν έχουν εκπαιδευτική και παιδαγωγική βάση, όπως η απόδοση υπερβολικά υψηλών βαθμολογιών στους μαθητές ή δυσφήμισης των τύπων των σχολείων. Δεν λείπουν πολλές φορές και οι συντεχνιακές πιέσεις κλάδων εκπαιδευτικών στον ανταγωνισμό των δύο μορφών εκπαίδευσης για λήψη νομοθετικών μέτρων με αποκλειστικό κριτήριο το συμφέρον των κλάδων και όχι του εκπαιδευτικού συστήματος.

4.8.3 Η χρηματοδότηση και οι υποδομές του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος

Ίσως η συγκεκριμένη πρόταση να έπρεπε να αναφερθεί πρώτη σε σειρά και σπουδαιότητα, γιατί η εκπλήρωσή της αποτελεί προϋπόθεση για τις υπόλοιπες. Το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι έντονα υποχρηματοδοτούμενο επί σειρά ετών και το γεγονός αυτό επιδεινώνεται αν λάβει κανείς υπόψη του ότι το 82,5% της χρηματοδότησης, αφορά τους μισθούς των εκπαιδευτικών που αποτελεί και το μεγαλύτερο ποσοστό στις χώρες της Ε.Ε. Το εντυπωσιακό είναι ότι παρά της πρωτιάς αυτής ο Έλληνας εκπαιδευτικός είναι ο τέταρτος χειρότερα αμειβόμενος ανάμεσα στους συναδέλφους του των χωρών του ΟΟΣΑ³⁰⁹. Τα δεδομένα είναι ακόμα χειρότερα αν υπολογίσει κανείς ότι το ποσοστό του ΑΕΠ που χρηματοδότησε το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, είναι από τα χαμηλότερα Ευρωπαϊκά και μειώθηκε την τελευταία δεκαετία της κρίσης, αλλά επιπλέον αφορά ένα ΑΕΠ που συρρικνώθηκε κατά 25% το ίδιο χρονικό διάστημα. Ένα από τα άμεσα αποτελέσματα της υποχρηματοδότησης είναι η αδυναμία ενσωμάτωσης των νέων τεχνολογιών στην διαδικασία της διδασκαλίας και η εικόνα ψηφιακής καθυστέρησης που παρουσιάζει το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Δεν είναι τυχαίο ότι το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα που προκρίθηκε στην αξιολόγησή μας, έχει την μεγαλύτερη χρηματοδότηση ως ποσοστό του ΑΕΠ από όλα τα συγκρινόμενα εκπαιδευτικά συστήματα. Δεν είναι δυνατό να αποδώσει ποιοτικές εκροές ένα εκπαιδευτικό σύστημα με χαμηλά αμειβόμενο εκπαιδευτικό που διδάσκει χρησιμοποιώντας ελλειπείς και αναχρονισμένες υποδομές και ξεπερασμένο εκπαιδευτικό υλικό, σε ακατάλληλα κτίρια που δεν καλύπτουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες σε χώρους, θέρμανση κλπ

³⁰⁹ <http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=GRC&treshold=5&topic=EO>

Είναι αυτονόητο ότι η χρηματοδότηση του εκπαιδευτικού συστήματος, είναι μέρος του κυβερνητικού σχεδιασμού και η προτεραιότητα που δίνεται σε αυτό είναι πολιτική επιλογή. Ο «πολιτικός χρόνος» της κυβέρνησης στην Ελλάδα ταυτίζεται με τον χρόνο απόδοσης των μεταρρυθμίσεων. Αντίθετα στη Φινλανδία, οι δύο αυτοί χρόνοι είναι ανεξάρτητοι. Χαρακτηριστικό είναι ότι η τρέχουσα εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στη Φινλανδία που ξεκίνησε το 2015, έχει ορίζοντα δεκαετίας. Είναι ευθύνη του συνόλου της Ελληνικής κοινωνίας. Είναι όμως και κοινωνική ανάγκη ταυτόχρονα και πρέπει να προβάλλεται και να απαιτείται, τόσο από τον εκπαιδευτικό κόσμο όσο και από το κοινωνικό σύνολο. Η πραγματική αποκέντρωση της εκπαίδευσης και στο τομέα της χρηματοδότησης ίσως βελτιώσει την κατάσταση.

4.8.4 Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού

Όλες οι χώρες που θέλουν την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού τους συστήματος, φαίνεται να έχουν συνειδητοποιήσει ότι αυτή περνάει μέσα από την **αναβάθμιση του ρόλου των εκπαιδευτικών**. Χαρακτηριστικό παράδειγμα βλέπουμε στη Φινλανδία, που και στη αξιολόγηση αυτής της εργασίας, κατατάχθηκε ως η καλύτερη χώρα στον εκπαιδευτικό τομέα. Στη Φινλανδία, το κοινωνικό κύρος και η αίγλη που έχει προσδώσει η πολιτεία στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού ήταν ικανό να αναβαθμίσει την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου, να αδρανοποιήσει και να ελαχιστοποιήσει τις ανάγκες χρήσης των επιθεωρητικών δομών ελέγχου και να καθιερώσει το Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα ως Ευρωπαϊκό πρότυπο. Δεν είναι οι υψηλές αμοιβές που ανύψωσαν το κύρος του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού, αφού ο Φινλανδός εκπαιδευτικός αμείβεται με 28.811€ ως νεοεισερχόμενος στο επάγγελμα έως 49.342 € στο τέλος της επαγγελματικής του ζωής (Eurydice, στοιχεία σχολ. έτους 2016-2017). Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού είναι από τα πιο δημοφιλή στην Φινλανδία και χαίρει της εκτίμησης της Φινλανδικής κοινωνίας. Οι Φινλανδοί εκτιμούν ότι η επιτυχία του εκπαιδευτικού τους συστήματος, οφείλεται στο μεγάλο της μέρος στην υψηλή ποιότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού. Το εκπαιδευτικό σύστημα της Φινλανδίας βασίζεται σε μια κουλτούρα εμπιστοσύνης μεταξύ του εκπαιδευτικού και της κοινωνίας. Στην Φινλανδία δίνεται μεγάλη βαρύτητα στην επιλογή των εκπαιδευτικών και περισσότερο των υποψήφιων εκπαιδευτικών ακόμα από το στάδιο της επιλογής τους για τις παιδαγωγικές σχολές. Δεν είναι τυχαίο, ότι οι παιδαγωγικές σχολές απαιτούν εκτός των άλλων προϋποθέσεων επιλογής των φοιτητών τους, όπως οι γραπτές εξετάσεις, επιπλέον πρακτική δοκιμασία απαιτούμενων δεξιοτήτων και προσωπική συνέντευξη. Οι επιλεγθέντες υποψήφιοι εκπαιδευτικοί προέρχονται από το καλύτερο 10% του Φινλανδικού μαθητικού δυναμικού και μόνο το 13% των υποψηφίων εισάγονται τελικά στις παιδαγωγικές σχολές (σχολικό έτος 2017-2018). Όλοι οι Φινλανδοί εκπαιδευτικοί αποκτούν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στην παιδαγωγική³¹⁰. Απαραίτητα όλοι οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί στο πανεπιστημιακό πρόγραμμα σπουδών τους πραγματοποιούν πρακτικές διδασκαλίες σε συνεργαζόμενο με τα πανεπιστήμια δίκτυο σχολείων, οι

³¹⁰ https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teachers-and-education-staff-24_en

οποίες παρακολουθούνται και αξιολογούνται. Η διάρκεια των σπουδών των εκπαιδευτικών υπερβαίνει τα 5 χρόνια.

Στο επίσης αρκετά πετυχημένο Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα, η πολιτεία δίνει μεγάλη βαρύτητα στην επιλογή και στην αρχική αξιολόγηση καταλληλότητας των υποψήφιων εκπαιδευτικών με την χρήση προ εισαγωγικών τεστ καταλληλότητας των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που δηλώνουν επιθυμία συνέχισης των σπουδών τους σε εκπαιδευτικές σχολές αλλά και στην απαραίτητα επιτυχή έκβαση των υποχρεωτικών εξετάσεων Steop στο τέλος του Α΄ εξαμήνου στις σχολές αυτές ως προϋπόθεση συνέχισης των σπουδών. Αντίστοιχα στην Γαλλία από το 2013 τέθηκε ως προαπαιτούμενο οι μεταπτυχιακές σπουδές MEEF στην Διδασκαλία, Εκπαίδευση και Κατάρτιση και η επιτυχής έκβαση ανταγωνιστικών σε επίπεδο Γαλλικής επικράτειας εξετάσεων στο τέλος του 1ου έτους τους, για την συνέχιση των σπουδών στο 2ο έτος του μεταπτυχιακού προγράμματος. Στη Δημοκρατία της Τσεχίας αναγνώρισαν το γεγονός ότι οι αποδοχές των εκπαιδευτικών δεν είναι ικανοποιητικές και προχώρησαν σε γενναίες αυξήσεις που αθροιστικά θα φτάσουν το 34% στο διάστημα 2017-2020. Οι Ολλανδοί εκπαιδευτικοί είναι από τους πολύ καλά αμειβόμενους σε Ευρωπαϊκό επίπεδο με αποδοχές 34.760 € για το νεοεισερχόμενο στο επάγγελμα έως και 75.435 € στο τέλος της επαγγελματικής ζωής του εκπαιδευτικού (Eurydice, στοιχεία σχολικού έτους 2016-2017), αποδοχές που αντιστοιχούν στο 92% των αποδοχών των εργαζομένων απόφοιτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην υπόλοιπη αγορά εργασίας, όπως και των εργαζομένων με τα ίδια προσόντα.³¹¹

Είναι χαρακτηριστικά τα αποσπάσματα από την παρουσίαση της έκθεσης παρακολούθησης για την εκπαίδευση και την κατάρτιση στην Ευρώπη το 2019 στις 26/9/2019 από τον Ευρωπαϊκό επίτροπο για την Παιδεία κ. Tibor Navracsics στη σχετική διάσκεψη κορυφής : *«...Η επιτυχία του έργου αυτού εξαρτάται κυρίως από έναν παράγοντα: τους εκπαιδευτικούς, την κατάρτιση τους, τα κίνητρά τους ... αναζητούν κοινωνική αναγνώριση, λιγότεροι από το ένα πέμπτο από αυτούς θεωρούν ότι το επάγγελμά τους εκτιμάται από την υπόλοιπη κοινωνία. Πέρα από την αύξηση των μισθών, οι οποίοι παραμένουν χαμηλοί, η ενίσχυση του κύρους των εκπαιδευτικών είναι ανάγκη και όχι επιλογή... αυτά είναι μόνο μερικά από τα βασικά ευρήματα που προσφέρει η έκθεση στους πολιτικά ιθύνοντες και υπογραμμίζουν ένα προφανές αλλά μερικές φορές ξεχασμένο γεγονός: οι δάσκαλοι είναι οι ακρογωνιαίοι λίθοι των εκπαιδευτικών μας συστημάτων.»*

Στην Ελλάδα το επάγγελμα του εκπαιδευτικού έχει οδηγηθεί από άποψη κύρους σχεδόν στο επίπεδο της απαξίωσης από την Ελληνική κοινωνία και αυτός είναι ένας από τους λόγους που οδηγούν μεγάλο μέρος των Ελλήνων εκπαιδευτικών στη ματαίωση. Στην ίδια έρευνα³¹², οι αμοιβές των Ελλήνων εκπαιδευτικών κινούνται στις 4 τελευταίες θέσεις μεταξύ του χωρών του ΟΟΣΑ ανάλογα με τα χρόνια υπηρεσίας τους. Ταυτόχρονα ο Έλληνας εκπαιδευτικός είναι γερασμένος αφού μόνο το 0,4% των εκπαιδευτικών των Γυμνασίων είναι κάτω των 30 ετών, γεγονός που

³¹¹ ΟΟΣΑ : <https://doi.org/10.1787/888933805363> Figure 3.1.

³¹² Education at A Glance 2019 (EAG 2019)

κατατάσσει την Ελλάδα στην τελευταία θέση μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ που συμμετείχαν στην έρευνα (34^η θέση ανάμεσα σε 34 χώρες). Στα Δημοτικά και στα Λύκεια αντίστοιχα μόνο το 3,9% των εκπαιδευτικών είναι κάτω των 30 ετών, γεγονός που κατατάσσει την Ελλάδα στην 32^η θέση μεταξύ των 34 χωρών του ΟΟΣΑ που συμμετείχαν στην έρευνα. Σύμφωνα με την έκθεση της Ε.Ε. σχετικά με την Παρακολούθηση της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 2019, οι Έλληνες εκπαιδευτικοί πάνω των 50 ετών είναι το 43,1 % στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και το 52,6 % στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση³¹³. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι την επόμενη δεκαετία οι μισοί περίπου εκπαιδευτικοί θα αντικατασταθούν.

Δεν είναι δυνατή όμως η επιτυχία ακόμα και της πιο καλά σχεδιασμένης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης χωρίς την υποστήριξη του εκπαιδευτικού.

Ο εκπαιδευτικός είναι η ατμομηχανή του εκπαιδευτικού συστήματος και το τραίνο της εκπαίδευσης δεν κινείται χωρίς αυτόν. Συμπερασματικά, η πρώτη κατά προτεραιότητα απαραίτητη προϋπόθεση για το εκπαιδευτικό μέλλον της χώρας είναι η αλλαγή κουλτούρας της Ελληνικής κοινωνίας απέναντι στον εκπαιδευτικό, η αποκατάσταση μιας σχέσης εμπιστοσύνης εκπαιδευτικού και κοινωνίας, η αναβάθμιση της κοινωνικής, επαγγελματικής και οικονομικής του θέσης και η απόδοση σε αυτόν πρωταγωνιστικού ρόλου στα εκπαιδευτικά δρώμενα.

Παράλληλα όμως ο Έλληνας εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι λειτουργός υψηλού επιπέδου, επιλεγμένος και εκπαιδευμένος κατάλληλα, στον οποίο θα δίνεται η δυνατότητα της συνεχιζόμενης επαγγελματικής του ανάπτυξης αλλά παράλληλα θα αποδίδεται μέσα από θεσμικούς μηχανισμούς και η αντίστοιχη αξία του έργου του. Άλλωστε, όπως πολύ σωστά ανέφερε ο MacBeth, η ποιότητα ενός εκπαιδευτικού συστήματος δεν μπορεί να ξεπεράσει την ποιότητα των εκπαιδευτικών του.

Η αλλαγή της στάσης της Ελληνικής κοινωνίας απέναντι στον εκπαιδευτικό, είναι ίσως η δυσκολότερη αλλαγή της απαραίτητης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, που η ίδια κοινωνία επιζητά. Οι αιτίες που δημιούργησαν αρρυθμίες στις σχέσεις εκπαιδευτικών και κοινωνίας στην Ελλάδα, πρέπει να αναζητηθούν χρονικά στις τελευταίες δεκαετίες, που κλονίστηκε η πίστη των πολιτών όχι μόνο στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά γενικότερα και στα υπόλοιπα υποσυστήματα του Ελληνικού κράτους. Είναι γεγονός, ότι δεν υπάρχει ικανοποιητική σχέση εμπιστοσύνης και εκτίμησης ούτε μεταξύ πολιτών και πολιτικού συστήματος, ούτε μεταξύ πολιτών και δικαστικού συστήματος για παράδειγμα, αλλά και άλλων συστημάτων, ακόμα και μεταξύ των ίδιων των κοινωνικών ομάδων που απαρτίζουν την Ελληνική κοινωνία. Στην πορεία της οικοδόμησης σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ της κοινότητας των εκπαιδευτικών και της Ελληνικής κοινωνίας, πρέπει να γίνουν

³¹³ <http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=GRC&treshold=5&topic=EO>

βήματα από όλες τις πλευρές προς την ίδια κατεύθυνση. Πρέπει να αλλάξει και η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι σε πολλά ζητήματα που έχουν ταλαιπωρήσει και κουράσει τους πολίτες, ενώ ταυτόχρονα η πολιτεία πρέπει να σταθεί αρωγός σε αυτές τις αλλαγές. Ένα μικρό παράδειγμα είναι το πρόβλημα της ενημέρωσης των γονέων για τις επιδόσεις των μαθητών. Είναι γεγονός ότι γονέας που θέλει και πρέπει να ενημερωθεί για την επίδοση του παιδιού του, ειδικά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, θα πρέπει να επισκεφτεί το σχολείο δύο ή και τρεις μέρες για να συναντήσει το σύνολο των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε ένα τμήμα, απουσιάζοντας πιθανά και από την εργασία του για αυτό το διάστημα και η ενημέρωση γίνεται πολλές φορές υπό πίεση χρόνου από τη πλευρά του εκπαιδευτικού, γιατί παράλληλα γίνεται η διδασκαλία ή η εφημερία κλπ. Πόσο ανέφικτο είναι τελικά, να υιοθετηθεί και στην Ελλάδα η ενημέρωση των γονέων δύο φορές ανά διδακτικό έτος, σε απογευματινές ώρες; (βραδιές γονέων ονομάζεται σε πολλές χώρες αυτές οι συναντήσεις). Πως θα επιδρούσε στην οικοδόμηση των σχέσεων εκπαιδευτικών και κοινωνίας, μια τέτοια πρωτοβουλία από την πλευρά των εκπαιδευτικών; Πόσο θα άλλαζε το κλίμα μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων μια σειρά παρόμοιων πρωτοβουλιών, από τη πλευρά του εκπαιδευτικού κόσμου; Δεν είναι αποδεκτό από κανέναν (όπως είδαμε και στην ανάλυση των Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων), να προβάλλουν οι εκπαιδευτικοί κάθετη και στείρα άρνηση απόδοσης αξίας στο έργο τους, δηλαδή της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου, η οποία όπως φάνηκε στις παραπάνω αναλύσεις, δεν αφορά προσωπικά τους ίδιους, αλλά το σύνολο του εκπαιδευτικού συστήματος. Είναι διεθνής πρακτική, είναι απαίτηση της κοινωνίας, και πρέπει να προσκληθούν και να προσέλθουν στο τραπέζι του σχεδιασμού της αξιολόγησης, όπου θα προσφέρουν θετικά την εμπειρία τους και θα βοηθήσουν στην επιτυχή εφαρμογή της. Η πολιτεία από τη πλευρά της θα πρέπει να σταματήσει να απαξιώνει και να εκθέτει τους εκπαιδευτικούς με διάφορους τρόπους. Γιατί απαξίωση είναι να μη δίνει τα απαραίτητα εργαλεία στον εκπαιδευτικό για να μπορέσει να αποδώσει και ο ίδιος ποιότητα στη διδασκαλία του. Το έργο του απαξιώνεται, όταν τα σχολικά κτίρια είναι ακατάλληλα, όταν στερούνται θέρμανσης, όταν οι υλικοτεχνικές υποδομές και τα εποπτικά μέσα διδασκαλίας είναι υποτυπώδη, όταν ο ίδιος είναι υπαμειβόμενος, όταν απουσιάζει η στήριξη για την απαραίτητη συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξή του. Τέλος οι ίδιοι οι πολίτες πρέπει να κατανοήσουν ότι ο εκπαιδευτικός είναι από τη δική τους πλευρά και είναι αυτός που ασχολείται με το μυαλό και τα ψυχή των παιδιών τους και αξίζει την εκτίμηση και τον σεβασμό ειδικά στη χώρα του Αριστοτέλη.

4.8.5 Επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών

Στα αποτελέσματα της ενδιάμεσης αξιολόγησης των εκπαιδευτικών συστημάτων με τη μέθοδο AHP όπως εφαρμόστηκε παραπάνω, φάνηκε ότι ο «αδύναμος κρίκος» του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος, είναι ο τομέας της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών, όπως επισήμανε και ο Yongjian Li, ερευνητής στο πανεπιστήμιο του Ελσίνκι και στο βιβλίο του «Continuing Professional Development

of Teachers in Finland» αναφέρει χαρακτηριστικά ότι η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στη Φινλανδία είναι «...*θέμα αντιφατικών αντιλήψεων και ενεργειών μεταξύ των υπευθύνων για τη λήψη αποφάσεων και των εκπαιδευτικών των εκπαιδευτικών...*» (Yongjian Li, et al.). Το υψηλής ποιότητας εκπαιδευτικό προσωπικό στη Φινλανδία δεν φαίνεται να αναπτύσσεται επαγγελματικά όπως του αξίζει. Το πρόβλημα ίσως βρίσκεται στο γεγονός ότι στη Φινλανδία το θέμα της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών αφέθηκε στην ευθύνη της τοπικής αυτοδιοίκησης και προφανώς ξεπερνά τις δυνατότητες της. Καλύτερη επιλογή φαίνεται ότι είναι να διαχειρίζεται από την κεντρική εκπαιδευτική διοίκηση σε συνεργασία με φορείς και ειδικά με ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως γίνεται σε πολλά Ευρωπαϊκά συστήματα.

Καλή πρακτική λοιπόν στο θέμα της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών, είναι η επιμελώς σχεδιασμένη παροχή σε πανελλαδικό επίπεδο, με την ευθύνη του Ι.Ε.Π. που διαθέτει κατάλληλους πόρους και τεχνογνωσία, μιας σειράς επιμορφωτικών ενεργειών και δράσεων στους εκπαιδευτικούς, όπως:

- ✓ Να έχουν οι νεοεισερχόμενοι εκπαιδευτικοί την υποστήριξη και καθοδήγηση ενός έμπειρου εκπαιδευτικού του σχολείου (mentoring).
- ✓ Να πραγματοποιούν προγραμματισμένες συναντήσεις με τον Διευθυντή του σχολείου ή άλλους εκπαιδευτικούς, για να συζητήσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν ή να εκτιμήσουν την πρόοδο σε θέματα διδασκαλίας.
- ✓ Να υποστηρίζονται με συστάσεις και βοήθεια από έμπειρους εκπαιδευτικούς για το σχεδιασμό και αξιολόγηση των μαθημάτων τους.
- ✓ Να επιμορφώνονται υποχρεωτικά μέσω προγραμμάτων, σεμιναρίων και μαθημάτων που θα διοργανώνονται σε πανελλαδικό επίπεδο σε συνεργασία με ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- ✓ Να παρακολουθούν μαθήματα ή δραστηριότητες σε εκπαιδευτικούς άλλων τάξεων.
- ✓ Να αξιολογούνται από ομότιμους, ειδικά στα σχολεία της Ε.Ε.Κ..
- ✓ Να δημιουργηθούν δίκτυα συνεργασίας σχολείων.

Είναι γεγονός ότι η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη των Ελλήνων εκπαιδευτικών, αποτελεί πάγιο αίτημα της εκπαιδευτικής κοινότητας που δεν έχει ικανοποιηθεί με ευθύνη κυρίως της πολιτείας. Είναι λοιπόν θέμα κυρίως πολιτικής βούλησης η ανάπτυξη μιας λειτουργικής δομής στήριξης των εκπαιδευτικών σε αυτό το θέμα με φορέα το Ι.Ε.Π., όπως προτείνεται παραπάνω και εκτιμάται ότι θα γίνει αποδεκτό από την κοινότητα των εκπαιδευτικών. Παράλληλα, πρέπει να αποτελέσει προαπαιτούμενο και για την επαγγελματική τους εξέλιξη στον διοικητικό μηχανισμό της εκπαίδευσης, αλλά και να αποτιμάται σε διαδικασίες αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου τους.

4.8.6 Κοινωνική και πολιτική συναίνεση στο όραμα της εκπαίδευσης

Ένα χρήσιμο συμπέρασμα από μελέτη του Φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι ότι οι Φινλανδοί χρησιμοποίησαν το εκπαιδευτικό σύστημα ως όχημα εξόδου από αντίστοιχη κρίση που πέρασαν και αυτοί ως χώρα πριν από τρεις δεκαετίες. Είδαν πραγματικά οι κυρίαρχες κοινωνικές τάξεις στην Φινλανδία την «κρίση σαν ευκαιρία» για να δημιουργήσουν ένα κοινωνικό και ταυτόχρονα ανταγωνιστικό κράτος με εργαλείο το εκπαιδευτικό τους σύστημα. Επανασχεδίασαν εξ αρχής τις εκπαιδευτικές τους δομές, βάζοντας τους καλύτερους Φινλανδούς να διδάξουν και τους περιέβαλλαν με κύρος και εμπιστοσύνη, αναγνωρίζοντας την αξία του έργου τους. Αποκέντρωσαν το 1993 το εκπαιδευτικό τους σύστημα, μετατοπίζοντας τις δύσκολες αποφάσεις της εκπαίδευσης από την κεντρική διοίκηση στο τοπικό επίπεδο το οποίο είναι πλέον υπεύθυνο για το σχεδιασμό των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, την χρηματοδότηση και συντήρηση των σχολείων του αλλά και την πρόσληψη και απασχόληση του εκπαιδευτικού προσωπικού. Επένδυσαν στη χρηματοδότηση του εκπαιδευτικού συστήματος δημιουργώντας υψηλού επιπέδου υποδομές. Γενικά οι Φινλανδοί συνειδητοποίησαν ότι η κοινωνική και οικονομική ευημερία της χώρας τους καθορίζεται από το εκπαιδευτικό σύστημα. Όπως πολύ χαρακτηριστικά αναφέρει ο Pasi Sahlberg,³¹⁴ στο βιβλίο του “Το εκπαιδευτικό σύστημα της Φινλανδίας”: «...*Η μεταρρύθμιση του ενιαίου σχολείου βασικής εκπαίδευσης δεν ήταν απλώς μια οργανωτική αλλαγή, αλλά μια νέα φιλοσοφία για την παιδεία στα Φινλανδικά σχολεία... Αυτή η φιλοσοφία περιλάμβανε τις πεποιθήσεις ότι όλοι οι μαθητές μπορούν να μάθουν αν θα τους δοθούν οι κατάλληλες ευκαιρίες και η υποστήριξη, ότι η κατανόηση των διαφορών στην ανθρώπινη φύση και η μάθηση μέσα από αυτήν αποτελούν σημαντικούς εκπαιδευτικούς στόχους, και ότι τα σχολεία θα πρέπει να λειτουργούν σαν δημοκρατίες μικρής κλίμακας, όπως επέμενε ο John Dewey δεκαετίες πριν.Το νέο peruskoulu³¹⁵, απαιτούσε οι εκπαιδευτικοί να χρησιμοποιούν εναλλακτικές διδακτικές μεθόδους, να σχεδιάζουν περιβάλλοντα μάθησης που καθιστούν εφικτή τη διαφοροποιημένη μάθηση για διαφορετικούς μαθητές και να θεωρούν τη διδασκαλία ως ένα σημαντικό επάγγελμα.*»

Το σημαντικότερο σημείο όλων όμως είναι ότι όλο αυτό το εκπαιδευτικό σχήμα στη Φινλανδία επεξεργάστηκε και υλοποιήθηκε με τέτοιον τρόπο σε ένα κλίμα κοινωνικής συναίνεσης και συνεργασίας με χρονικούς ορίζοντες που δεν λάμβαναν υπόψη τους πολιτικούς χρόνους των κυβερνήσεων και ξεπερνούσαν τα κυβερνητικά σχήματα και τις κυβερνητικές θητείες. Παράδειγμα αποτελεί ο τρόπος δημιουργίας των σχολικών βιβλίων για τα οποία «... ο ρόλος του κράτους περιορίζεται στον καθορισμό του περιεχόμενου κάθε μαθήματος και οι εκδοτικοί οίκοι

³¹⁴ Ο Pasi Sahlberg, PhD, είναι γενικός διευθυντής του CIMO (Κέντρο για τη Διεθνή Κινητικότητα και Συνεργασία) στο φινλανδικό υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και μέλος του διοικητικού συμβουλίου της ASCD (Ενώση για την Επιτήρηση και την Ανάπτυξη του Αναλυτικού Προγράμματος) στις Ηνωμένες Πολιτείες.

³¹⁵ Peruskoulu είναι ο φινλανδικός όρος που αναφέρεται στην εννεαετή υποχρεωτική εκπαίδευση που αποτελείται από έξι τάξεις της κατώτερης βασικής εκπαίδευσης (δημοτικό σχολείο) και τρεις βαθμίδες της ανώτερης βασικής εκπαίδευσης (αντίστοιχο Γυμνασίου).

της χώρας προετοιμάζουν και εκδίδουν τα σχολικά βιβλία σε συνεργασία με ειδικούς. Τα σχολεία της περιοχής μαζί με το αρμόδιο τμήμα του δήμου αποφασίζουν ποία σειρά σχολικών βιβλίων τους εξυπηρετεί..»³¹⁶

Στην απέναντι πλευρά, στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα βλέπουμε την αντίθετη εικόνα. Οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις μικρής και μεσαίας κλίμακας διαδέχονται αποσπασματικά η μία την άλλη, όχι μόνο με την εναλλαγή διαφορετικών πολιτικών σχηματισμών στην Ελληνική κυβέρνηση, αλλά ακόμα εντός του ίδιου κυβερνητικού σχήματος, απλώς με την αλλαγή του προσώπου του υπουργού. Οι όποιες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις από τα διάφορα κυβερνητικά – υπουργικά σχήματα, έγιναν περισσότερο για να απορροφηθούν Ευρωπαϊκά κονδύλια με οδηγό την αγωνία για παρουσίαση κυβερνητικού – υπουργικού έργου, με αποτέλεσμα να διαιωνίζονται οι παθογένειες του εκπαιδευτικού συστήματος. Το χειρότερο είναι ότι οι μεταρρυθμίσεις αυτές γίνονται συνήθως, χωρίς προηγούμενη μελέτη, πειραματική εφαρμογή και αξιολόγηση ή έστω επιστημονικό σχεδιασμό, χωρίς ενιαίο όραμα, αποσπασματικά πολλές φορές σε μια βαθμίδα μόνο χωρίς τις απαραίτητες προσαρμογές στις προηγούμενες και τις επόμενες εκπαιδευτικές βαθμίδες, χωρίς την απαραίτητη κοινωνική συναίνεση ή έστω αυτή της εκπαιδευτικής κοινότητας, μακριά από τις ανάγκες της κοινωνίας αλλά κοντά σε ανάγκες συντεχνιών της εκπαίδευσης. Δεν φαίνεται να τηρείται στοιχειωδώς η επιστημονική μεθοδολογία που πρέπει να εφαρμόζεται σε κάθε μεταρρύθμιση, η οποία υλοποιείται σε συγκεκριμένα στάδια, ξεκινώντας από τη μελέτη και τον επιστημονικό σχεδιασμό, ακολουθεί η πειραματική της εφαρμογή (αυτός είναι και ο βασικός σκοπός των πειραματικών σχολείων) η αξιολόγησή της, η ανατροφοδότηση και η επανασχεδίαση. Ο κύκλος επαναλαμβάνεται μέχρι ικανοποιητικού αποτελέσματος. Τέλος νομοθετείται και εφαρμόζεται καθολικά η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, συνοδευόμενη από μόνιμο μηχανισμό αξιολόγησης – ανατροφοδότησης. Συνήθως όμως στην Ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα αυτό που γίνεται είναι η νομοθέτηση των «απόψεων» ή των «γνώμων» ή των «εμπειριών» του υπουργικού επιτελείου που πλαισιώνεται από κομματικές επιλογές κατά κύριο λόγο. Όμως η «άποψη» ή η «γνώμη» και η «εμπειρία» του όποιου μέλους του όποιου υπουργικού επιτελείου, στερείται επιστημονικού πλαισίου και μεθοδολογίας και πιθανά να μεταφέρει προσωπικές απόψεις, ίσως και απωθημένα. Τα αποτελέσματα αυτών των αλλαγών στην εκπαίδευση, είδαμε παραπάνω σε σχετική αναφορά στους δείκτες του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Ένα αίτημα της Ε.Ε. προς την Ελλάδα είναι η αποπολιτικοποίηση της δημόσιας διοίκησης. Αφορά και τη διοίκηση της εκπαίδευσης, οι διαδικασίες και οι επιλογές της οποίας συζητήθηκαν και στο Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο (τοποθετήσεις Περιφερειακών Διευθυντών Εκπαίδευσης 2015). Ένα επιπλέον ζήτημα σε αυτό το πεδίο, είναι η σταθερότητα του νομοθετικού πλαισίου των επιλογών των στελεχών εκπαίδευσης. Τις τελευταίες δεκαετίες κανένας σχετικός νόμος δεν εφαρμόστηκε για δεύτερη φορά, μάλιστα ο τελευταίος δεν θα εφαρμοστεί καμία, αφού κάθε φορά οι

³¹⁶ Ιστοσελίδα πρεσβείας Φινλανδίας στην Αθήνα: <https://finlandabroad.fi/web/grc/phinlandiko-ekpaideutiko-systema>

πολιτικές πιέσεις αντικαθιστούν το νομοθετικό πλαίσιο κατά περίπτωση. Οι αξιοκρατικές επιλογές των στελεχών εκπαίδευσης, το σταθερό νομοθετικό πλαίσιο επιλογής τους, η αποπολιτικοποίηση τους και η αποχώρηση των συνδικαλιστών από τα συμβούλια επιλογής στελεχών εκπαίδευσης, είναι βασικές προϋποθέσεις για την επιτυχία οποιασδήποτε εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης.

Η στάση της Φινλανδικής κοινωνίας απέναντι στη διαμόρφωση και λειτουργία του εκπαιδευτικού της συστήματος μπορεί να αναδείξει χρήσιμες πρακτικές και για την Ελλάδα. Όραμα και μεταρρυθμιστικό σχέδιο για την εκπαίδευση με προοπτική και ορίζοντα ανεξάρτητο από τις πολιτικές εξελίξεις, μεταβολές και κυβερνητικές ή υπουργικές θητείες, συναινετικό σε πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο με υποστηρικτικές δομές που θα διατηρηθούν. Συμμετοχή και στήριξη του εκπαιδευτικού συστήματος, από όλες τις εμπλεκόμενες κοινωνικές ομάδες. Εκπαιδευτικό σύστημα που θα αποδίδει ως εκροές ακαδημαϊκούς πολίτες αλλά εναρμονισμένο με την αγορά εργασίας, θα εξασφαλίζει ταυτόχρονα και την απορρόφησή τους από αυτή.

Αξίζει να επισημανθεί ότι το δημογραφικό πρόβλημα είναι έντονο στην Ελλάδα, αφού τα τελευταία χρόνια οι γεννήσεις είναι λιγότερες από τους θανάτους και οι μεταναστευτικές ροές Ελλήνων σε άλλες χώρες έχουν αυξηθεί λόγω της οικονομικής κρίσης. Υπολογίζεται ότι τα επόμενα 20 χρόνια θα υπάρξει μείωση του πληθυσμού στις ηλικίες 3 έως 18 κατά 20%, με ότι συνεπάγεται αυτό και για το εκπαιδευτικό σύστημα αλλά και για τη χώρα συνολικά. Εδώ μπορεί να κρύβεται και μια ευκαιρία για το εκπαιδευτικό σύστημα, ώστε να ανεβάσει την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου που παρέχει.

Εκ πρώτης όψεως, φαίνεται να είναι μόνο πολιτικό θέμα η αδυναμία σύνταξης ενός συναινετικού εκπαιδευτικού οράματος. Στην πραγματικότητα υποβόσκουν και θιγόμενα συμφέροντα επαγγελματιών κυρίως ομάδων:

- **Η ιδιωτική εκπαίδευση, κυρίως η φροντιστηριακή και η ξενόγλωσση** ίσως δεν θα έχει την ίδια θέση με αυτή που κατέχει τώρα, σε ένα μελλοντικό εκπαιδευτικό σύστημα που θα είναι προϊόν κοινωνικής και πολιτικής συναίνεσης, όπως το Φινλανδικό, όπου αποτελεί άγνωστη λέξη στο εκπαιδευτικό λεξιλόγιο. Συνολικά η ιδιωτική εκπαίδευση θα αποκτήσει έναν ισχυρό ανταγωνιστή σε αυτή την περίπτωση.
- Οι **εκπαιδευτικοί** θα πρέπει να γίνουν **κοινωνοί και συμμετοχοί** σε διαδικασίες που σήμερα ειδικά το εκπαιδευτικό συνδικαλιστικό κίνημα τους δεν τις συζητά καν πχ αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου.
- Το ίδιο το εκπαιδευτικό **συνδικαλιστικό κίνημα** θα πρέπει να επαναπροσδιορίσει τον ρόλο του, απαρνούμενο τη συμμετοχή του στη επιλογή και διαμόρφωση της διοίκησης της εκπαίδευσης.
- Η πολιτική ηγεσία θα πρέπει να αποδεχθεί ότι η **διοίκηση της εκπαίδευσης** θα πρέπει να «απογαλακτιστεί» από τη **κηδεμονία** της, να επιλεγεί και να λειτουργεί με κριτήρια διοικητικά, παιδαγωγικά και επιστημονικά όχι απαραίτητα πολιτικά, ενώ τα **πολιτικά οφέλη ενός μακρόπνοου, επιστημονικά σχεδιασμένου εκπαιδευτικού**

συστήματος, θα αποκομιστούν από την Ελληνική κοινωνία ίσως μετά τη λήξη του δικού της πολιτικού χρόνου.

4.8.7 Η αξιολόγηση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος

Το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα λειτουργεί χωρίς να γνωρίζει το ίδιο τα αποτελέσματα που παράγει τα τελευταία σαράντα χρόνια και με πλήρη απουσία μηχανισμού ανατροφοδότησης, δεν παρουσιάζει κάποια ολοκληρωμένη στρατηγική επίτευξης των όποιων στόχων. Οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που έχουν δρομολογηθεί, ακόμα και νομοθετηθεί, στο παρελθόν σχετικά με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος δεν είχαν κάποια συνεκτικότητα και ενιαίο όραμα συγκεκριμένης εκπαιδευτικής πολιτικής, ενώ κάποια έστω αποσπασματικά μεταρρυθμιστικά βήματα, έμειναν μετέωρα κάτω από συντεχνιακές ή συνδικαλιστικές αντιδράσεις του εκπαιδευτικού κόσμου, στην κατεύθυνση διατήρησης κεκτημένων όρων λειτουργίας της εκπαίδευσης.

Είναι απαραίτητο αρχικά να εντοπιστούν οι λόγοι για τους οποίους απουσιάζει ολοκληρωτικά η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου στην Ελλάδα τα τελευταία σχεδόν σαράντα χρόνια. Σε αυτό συνέβαλλαν:

- Η εμπειρία του επιθεωρητισμού που για 150 χρόνια παρέμεινε μια τραυματική ανάμνηση για τον εκπαιδευτικό κόσμο και κατέστησε αποκρουστική κάθε μορφής αξιολόγηση για τους εκπαιδευτικούς. Εδώ σήμερα θα μπορούσε να αντιτείνει κάποιος ότι από τους υπηρετούντες σήμερα εκπαιδευτικούς, έχουν βιώσει τον επιθεωρητισμό μόνο από τη πλευρά του μαθητή και μόνο οι έχοντες συμπληρώσει πλέον από τα 50 έτη ηλικίας. Άρα η «ανάμνηση του επιθεωρητισμού» για όσους από τους εκπαιδευτικούς την έχουν σήμερα, δεν είναι από δικά τους βιώματα αλλά από αναφορές τρίτων.
- Στην κατεύθυνση αυτή συνέβαλλε πολλές φορές και η υπερβολή από την πλευρά του συνδικαλιστικού κινήματος που αρνήθηκε επανειλημμένα και κάθετα την όποια συζήτηση σε θέματα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου κατά την διάρκεια των τελευταίων σαράντα ετών, με εξαίρεση κάποιες χρονικές στιγμές που εκφράστηκε δειλά και αόριστα υπέρ της ανάγκης κάποιας μορφής αυτό-αξιολόγησης και κατέληξε σε μια πρόταση που περιελάμβανε συνοπτικά τα εξής (ΔΟΕ, 1984 ΟΛΜΕ, 1991):
 - Προγραμματισμό του εκπαιδευτικού έργου στην αρχή της χρονιάς από τον σύλλογο διδασκόντων με τη συμμετοχή του σχολικού συμβούλου.
 - Υλοποίηση του προγραμματισμού με τις απαραίτητες τροποποιήσεις, διορθωτικές παρεμβάσεις από το σύλλογο διδασκόντων και τις σχετικές υποδείξεις των σχολικών συμβούλων και των διευθυντών.
 - Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου με απολογισμό από το σύλλογο διδασκόντων και διατυπώσεις-εκτιμήσεις των σχολικών συμβούλων και των προϊσταμένων διεύθυνσης στους τομείς αρμοδιότητάς τους.
- Η συνολική δυσπιστία απέναντι στο πολιτικό σύστημα του Ελληνικού λαού γενικότερα αλλά και των εκπαιδευτικών ειδικότερα, το οποίο δεν έπεισε τους

εκπαιδευτικούς ότι η αξιολόγηση του έργου τους δεν θα έχει τιμωρητική πρόθεση αλλά βελτιωτική.

- Στις περισσότερες περιπτώσεις η εφαρμογή της νομοθεσίας σχετικά με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου δεν είχε την οργάνωση που απαιτεί ένα εγχείρημα τέτοιου μεγέθους. Για παράδειγμα απουσίαζε η απαραίτητη επιμόρφωση των εμπλεκομένων στη διαδικασία που θα αιτιολογούσε την αναγκαιότητα της προσπάθειας και θα προκαλούσε αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών.

Η μετέωρη στάση της πολιτικής ηγεσίας απέναντι στην εφαρμογή της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, που συνήθως μπροστά στο όποιο πολιτικό κόστος υπαναχωρούσε επανειλημμένα παλινδρομώντας μεταξύ των διεθνών και Ευρωπαϊκών πιέσεων από τη μία και συνδικαλιστικών πιέσεων από την άλλη, ικανοποιώντας τους πρώτους με την νομοθεσία του ζητούμενου και τους δεύτερους με τη μη εφαρμογή της νομοθεσίας αυτής. Αν παρατηρήσει κανείς τις νομοθετικές παρεμβάσεις στο θέμα της αξιολόγησης, θα δει ότι προέρχονται από το σύνολο των πολιτικών κομμάτων που άσκησαν κυβερνητική εξουσία, χωρίς κανένα από αυτά να καταφέρει να τις υλοποιήσει.

Έτσι παρά τις επανειλημμένες νομοθετικές προσπάθειες της πολιτείας να εισάγει κάποιες μορφές αξιολόγησης στην εκπαίδευση κάτω και από την πίεση και τις συστάσεις διεθνών και Ευρωπαϊκών οργανισμών από τη μία αλλά και της Ελληνικής κοινωνίας που προέβαλλε αυτή την απαίτηση από την άλλη, παρά την ύπαρξη καλών πρακτικών ανά τον κόσμο στο συγκεκριμένο θέμα, στην πράξη η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου έμεινε κενό γράμμα τα τελευταία σαράντα χρόνια στην Ελλάδα, χωρίς τελικά κανείς να γνωρίζει ακόμα και σήμερα την ποιότητα των εκροών του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος ως αποτέλεσμα διαδικασίας του ίδιου του εκπαιδευτικού συστήματος. Η διαπίστωση αυτή είναι ανεξάρτητη της πολιτικής κατάστασης, όπως διαφαίνεται και από την αναφορά των κυβερνήσεων που γίνεται κατά τη νομοθετική διαδρομή των τελευταίων σαράντα ετών.

Οι εκροές του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα, διακρίνονται από τις χαμηλές τιμές ποιότητας σε πολλά πεδία, αλλά και από τις επιδόσεις σε βασικά γνωστικά αντικείμενα, που αγγίζουν τα όρια του λειτουργικού αναλφαβητισμού για το μισό σχεδόν μαθητικό πληθυσμό³¹⁷. Το χάσμα και η αναντιστοιχία μεταξύ εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας έχει διευρυνθεί τα τελευταία χρόνια και έχει επιδεινωθεί και από την οικονομική κρίση που επηρέασε και επηρεάστηκε από το εκπαιδευτικό σύστημα.

Η αξιολόγηση των μαθητών μάλλον δεν αποδίδει τα αναμενόμενα και μένει μέσα στα όρια του σχολείου, μέχρι το τέλος του Λυκείου, χωρίς να υπάρχει καμιά προοπτική συγκρισιμότητας και βελτίωσης των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων. Η θεσμοθέτηση εξετάσεων, τουλάχιστον στις σχολικές μονάδες των επιπέδων ISCED

³¹⁷ Ετήσια έκθεση Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε 2019

2 και ISCED 3, με τη χρήση αντικειμενικού συστήματος εξετάσεων (**τράπεζας θεμάτων**), είναι απαραίτητη για την απόδοση της σωστής εικόνας του επιπέδου του μαθητικού δυναμικού και συγκρισιμότητας του εκπαιδευτικού συστήματος στην επικράτεια. Η καλά σχεδιασμένη και μελετημένη χρήση ενός τέτοιου συστήματος εξετάσεων είναι σίγουρο ότι θα μειώσει την παραπαιδεία και θα δυναμώσει το δημόσιο σχολείο, όπως έχουν δείξει αντίστοιχες πρακτικές στις Ευρωπαϊκές χώρες.

Όλα τα κράτη, στα εκπαιδευτικά συστήματα που μελετήθηκαν, έχουν υιοθετήσει την μικτή αξιολόγηση του εκπαιδευτικού τους έργου (εσωτερική και εξωτερική). Η οργάνωση και ο συνδυασμός διαφορετικών μορφών αξιολόγησης από διαφορετικούς φορείς είναι ο κανόνας που ακολουθεί η πλειοψηφία των χωρών. Σε όλες τις περιπτώσεις τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων του εκπαιδευτικού έργου αξιοποιούνται για την χάραξη εθνικών εκπαιδευτικών πολιτικών.

Χαρακτηριστικές είναι οι επισημάνσεις της Ε.Ε. σχετικά με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών στην έκθεση Παρακολούθησης (Monitor) της Ε.Ε. σχετικά με την Εκπαίδευση και Κατάρτιση για το 2019:

«Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών δεν έχει ακόμη εδραιωθεί. Οι διδακτικές ικανότητες των εκπαιδευτικών, λόγω της μη αξιολόγησης κατά την υπηρεσία, δεν ανταμείβονται στο πλαίσιο του Ελληνικού συστήματος. Η αποτελεσματική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο ενός γενικού υποστηρικτικού πλαισίου μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα, την ικανοποίηση από την εργασία και το αίσθημα αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018a). Ωστόσο, ο φόβος για πιθανά τιμωρητικά μέτρα που συνδέονταν με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών στο παρελθόν εξακολουθεί να κυριαρχεί στη σχετική συζήτηση. Δεν έχει γίνει ακόμη κατανοητό ότι η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και μια δημοκρατική σχολική ατμόσφαιρα δεν αλληλοαποκλείονται (Stamelos, 2012).»

Έτσι λοιπόν, έπειτα από την μελέτη του συγκεκριμένου θέματος μια προσέγγιση στην εφαρμογή ενός συστήματος αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, εμπνευσμένο παράλληλα από το Φινλανδικό σύστημα αξιολόγησης θα μπορούσε να υλοποιηθεί στηριζόμενο στα εξής βασικά σημεία:

Είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή οποιουδήποτε μοντέλου της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου η **δημιουργία υγιούς κουλτούρας αξιολόγησης** στην Ελληνική κοινωνία και περισσότερο μέσα στην εκπαιδευτική κοινότητα και ειδικά στο σώμα των εκπαιδευτικών. Η απουσία της θα περιορίσει τις πιθανότητες επιτυχημένης εφαρμογής της. Είναι απαραίτητη η **επιμόρφωση σε θέματα αξιολόγησης όλων των εμπλεκόμενων**, είτε θα ασκήσουν αρμοδιότητες αξιολογητή είτε θα είναι αξιολογούμενοι. Οι μεγάλες αντιδράσεις των εκπαιδευτικών στο θέμα της αξιολόγησης, οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην **απουσία της κουλτούρας αξιολόγησης** από τον εκπαιδευτικό κόσμο. Η κουλτούρα αυτή μπορεί να καλλιεργηθεί, με πρώτο βήμα την απαραίτητη επιμόρφωση σε έννοιες και θέματα αξιολόγησης με σκοπό την υιοθέτηση θετικής στάσης και συμπεριφοράς απέναντι σε

αυτή. Το εγχείρημα επίσης διατρέχει μεγάλο κίνδυνο αποτυχίας όταν οι αξιολογητές κάθε επιπέδου δεν διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις και εργαλεία για να την υλοποιήσουν.

Είναι απαραίτητο προαπαιτούμενο να προηγηθεί σταθερό **νομοθετικό πλαίσιο για την αξιοκρατική επιλογή των στελεχών της εκπαίδευσης**. Οποιοδήποτε σύστημα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου είναι καταδικασμένο να αποτύχει όταν στις θέσεις κλειδιά εφαρμογής του δεν υπηρετούν τα κατάλληλα άτομα. Είδαμε τη βαρύτητα και τη σημασία που δίνουν τα διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα και ειδικά το Φινλανδικό στην επιλογή και την προετοιμασία τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των διευθυντών των σχολείων τους. Ειδικά λοιπόν οι διευθυντές των σχολικών μονάδων, οι συντονιστές (αντικατέστησαν πρόσφατα τους σχολικούς σύμβουλους), οι διευθυντές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι περιφερειακοί διευθυντές εκπαίδευσης, θα παίξουν τους βασικούς ρόλους στην όλη διαδικασία και θα πρέπει να μπορούν να ανταποκριθούν σε αυτούς. Το τεχνικό μέρος της επιλογής τους είναι θέμα που ξεφεύγει από τα όρια της εργασίας αυτής, αλλά και εδώ υπάρχουν διεθνώς καλές πρακτικές που μπορούν να αξιοποιηθούν. Βασικό δεδομένο στη διαδικασία επιλογής των στελεχών εκπαίδευσης είναι η αποκοπή του ομφάλιου λώρου της από συνδικαλιστικές και κομματικές πιέσεις που αποτελεί Ελληνική ιδιαιτερότητα. Για παράδειγμα αποτελεί ζήτημα και ηθικής τάξης η συμμετοχή των συνδικαλιστών στα συμβούλια επιλογής στελεχών εκπαίδευσης.

Η έκθεση Παρακολούθησης (Monitor) της Ε.Ε. σχετικά με την Εκπαίδευση και Κατάρτιση για το 2019 στο θέμα των διευθυντών σχολικών μονάδων επισημαίνει:

«...Οι θέσεις διευθυντών σχολείων παρέχουν περιορισμένη δυνατότητα αυτόνομης λήψης αποφάσεων. Τα τελευταία χρόνια, οι ακαδημαϊκές γνώσεις και τα πρόσθετα εκπαιδευτικά προσόντα συνυπολογίζονται όλο και περισσότερο κατά την επιλογή των διευθυντών σχολείων. Ωστόσο, τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητές τους εξακολουθούν εν γένει να περιορίζονται στο υπαλληλικό έργο – και μάλιστα κυριολεκτικά, καθώς το διοικητικό υποστηρικτικό προσωπικό στα σχολεία είναι λιγιστό – γεγονός που οφείλεται επίσης στο ότι τα Ελληνικά σχολεία εμφανίζουν ένα από τα χαμηλότερα επίπεδα αυτονομίας στον ΟΟΣΑ. Παρότι λαμβάνεται υπόψη η άποψη των εκπαιδευτικών του σχολείου κατά την επιλογή του σχολικού διευθυντή, οι διευθυντές δεν συμμετέχουν στην πρόσληψη εκπαιδευτικών, διότι η τοποθέτηση των εκπαιδευτικών πραγματοποιείται σε κεντρικό επίπεδο από το Υπουργείο...»

Θα μπορούσε κάποιος να θέσει το ερώτημα τι και γιατί ακριβώς δεν μπορεί να εφαρμοστεί στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα στον τομέα της επιλογής των διευθυντών σχολικών μονάδων από την αντίστοιχη Φινλανδική διαδικασία που προβλέπει:

- ✓ Να έχουν πενταετείς σπουδές με αντίστοιχο παιδαγωγικό μεταπτυχιακό, όπως όλοι οι εκπαιδευτικοί
- ✓ Να είναι κάτοχοι επιμορφωτικού ή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων.
- ✓ Να επιτύχουν σε αντίστοιχες εξετάσεις που διενεργεί η Φινλανδική Εθνική Υπηρεσία Εκπαίδευσης – EDUFI. Θα μπορούσε να αναλάβει τη διαδικασία αντίστοιχα το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.).
- ✓ Να επιλεγούν έπειτα από συνέντευξη από το δημοτικό αντίστοιχο συμβούλιο παιδείας. Είναι εφικτό σε συνέχεια της πρότασης αποκέντρωσης του εκπαιδευτικού συστήματος.

Οι διευθυντές, λαμβάνουν περίπου τον διπλάσιο μισθό από έναν απλό εκπαιδευτικό, δεν καταλαμβάνουν θέση θητείας αλλά προαγωγής και συνήθως συνταξιοδοτούνται από αυτή. Είναι γεγονός ότι σε έρευνα του ΟΟΣΑ (EAG 2018) το 100% των διευθυντών σχολείων βρέθηκε να έχει επαρκή διοικητική επιμόρφωση και κατάταξε τη Φινλανδία στην 1^η θέση μεταξύ των 47 χωρών που συμμετείχαν στην έρευνα στον τομέα αυτό.

Η αξιολόγηση των επιδόσεων των μαθητών θα πρέπει να ενσωματωθεί στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Όπως είδαμε στην Φινλανδία, με την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης Peruskoulu (αντίστοιχο του Γυμνασίου), ενεργοποιείται διαδικασία αξιολόγησης των επιδόσεων του μαθητή για την εγγραφή του στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Λύκειο). Λαμβάνονται υπόψη μια σειρά από κριτήρια όπως ο βαθμός του πιστοποιητικού βασικής εκπαίδευσης (αντίστοιχος του απολυτηρίου Γυμνασίου) για την αποδοχή εγγραφής κατόπιν αίτησης του μαθητή σε συγκεκριμένα Λύκεια (έως πέντε επιλογές). Αντίστοιχη πρόβλεψη θα πρέπει να υπάρξει και στην Ελλάδα για τους μαθητές που ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση του Γυμνασίου, ώστε να κατατάσσονται οι μαθητές ανάλογα με τις κλίσεις και τις δυνατότητές τους σε αντίστοιχο τύπο Λυκείου ή σχολής. Σημαντικό ρόλο στη διαδικασία θα επιτελέσει ο θεσμός της εξατομικευμένης προσέγγισης του κάθε μαθητή, η οποία προβλέπει για αυτόν προσωπική καθοδήγηση και υποστήριξη από τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό και χάραξη ατομικής εκπαιδευτικής διαδρομής με βάση τις ανάγκες του αλλά και τα χαρακτηριστικά του, η οποία λειτουργεί τόσο πετυχημένα στο Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα, στο αντίστοιχο «Σχέδιο Ανάπτυξης Προσωπικών Ικανοτήτων» (Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma - HOKS). Ο θεσμός αυτός μπορεί να ενσωματωθεί στο γενικότερο πλαίσιο του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Σ.Ε.Π.).

Είναι πραγματικά εντυπωσιακός ο θεσμός της ανασκόπησης από ομότιμους (Peer Review) που εφαρμόζεται με παραλλαγές σε διάφορα Ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα και μπορεί να αποτελέσει καλή πρακτική και για το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Πλήρης και επιτυχημένη είναι η εφαρμογή του στο

Αυστριακό εκπαιδευτικό σύστημα, όπως είδαμε και αξιολογήσαμε παραπάνω. Ειδικά στα Ελληνικά σχολεία της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Κ.), θα συμβάλλει ουσιαστικά στη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού τους έργου, θα προσφέρει κύρος και αναβάθμιση της ελκυστικότητας τους και θα αποτελέσει σημείο εκκίνησης της συνεργασίας εκπαιδευτικού συστήματος και αγοράς εργασίας με ωφελημένους πρώτα τους απόφοιτους και έπειτα όλη την Ελληνική κοινωνία. Θα μπορούσε να εφαρμοστεί ως εξής στα σχολεία της Ε.Ε.Κ.: μια ομάδα 2-3 ατόμων που εργάζονται στον ίδιο ή σε παρόμοιους τομείς με αυτούς που το Επαγγελματικό σχολείο εκπαιδεύει τους μαθητές του, καλείται από το σχολείο. Τα άτομα αυτά έχουν επαγγελματική εμπειρία, γνώσεις, δεξιότητες και συμπεριφορές, στο αντικείμενο εργασίας τους, είναι αντικειμενικά και αμερόληπτα στην κρίση τους, χωρίς να έχουν κάποια προσωπική αντιπαράθεση ή επιδίωξη σχετικά με το σχολικό περιβάλλον. Σε αυτούς παραδίδεται η πρόσφατη έκθεση αξιολόγησης του σχολείου. Η ομάδα μελετά την έκθεση και στη συνέχεια επισκέπτεται τι σχολείο και παρατηρεί για όσο χρόνο κρίνει η ίδια την διδασκαλία, τη σχολική καθημερινότητα και ζωή μέσα και έξω από τις τάξεις διδασκαλίας, στους χώρους διοίκησης, στα εργαστήρια κλπ. Στη συνέχεια αποσύρονται, συντάσσουν και υποβάλλουν την έκθεση τους με παρατηρήσεις ή και συστάσεις που κατέληξαν. Η έκθεση παραδίδεται μόνο στο σχολείο, δεν δημοσιοποιείται, δεν έχει την αυστηρή έννοια της αξιολόγησης αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο βελτίωσης του εκπαιδευτικού έργου και να ληφθεί υπόψη στην πραγματοποίηση της προσεχούς αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας.

Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών δομών ακόμα και σε επίπεδο τομέα μαθημάτων ή μαθήματος είναι διαδικασία δυναμική και συνεχής στο Φινλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα. Με ευθύνη του Ι.Ε.Π. μπορεί να αξιολογείται η εφαρμογή του κάθε μαθήματος στη κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα, όπως αντίστοιχη διαδικασία υλοποιεί το Φινλανδικό Κέντρο Αξιολόγησης Εκπαίδευσης (FINEEC) στη Φινλανδία και εκδίδει περιοδικές εκθέσεις αξιολόγησης. Για παράδειγμα ανά τριετία μπορούν να αξιολογούνται μαθήματα (πχ Μαθηματικά της Γ τάξης του Γυμνασίου) ή Τομείς στην Επαγγελματική Εκπαίδευση (πχ Τομέας Πληροφορικής των ΕΠΑ.Λ.) με σκοπό την ανατροφοδότηση και τη βελτίωση τους σε πιθανά σημεία που εντοπίζονται να υστερούν.

Η αυτό-αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου είναι το πρώτο σημείο που θα πρέπει να εστιάσει η πολιτεία την προσοχή της. Με δεδομένη την αντίληψη μέρους των εκπαιδευτικών αλλά και του συνδικαλιστικού κινήματος για την αξιολόγηση, είναι σκόπιμο, τουλάχιστον το πρώτο έτος εφαρμογής, να υλοποιηθούν διαδικασίες Αυτό-αξιολόγησης του Εκπαιδευτικού Έργου (Α.Ε.Ε.), με άμεση εμπλοκή των συλλόγων διδασκόντων. Η επιτυχημένη υλοποίηση της αυτό-αξιολόγησης είναι το πρώτο βήμα

και το πιο σημαντικό για την υιοθέτηση της κουλτούρας αξιολόγησης από τους εκπαιδευτικούς. Το σχέδιο της ΑΕΕ που υλοποιήθηκε από την πλειοψηφία των σχολικών μονάδων το 2014 κρίνεται ως επαρκέστατο και λειτουργικό και μπορεί άμεσα να υλοποιηθεί.

Η διαδικασία της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου όπως και όλα τα πεδία μιας εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, πρέπει να υλοποιηθούν με τη χρήση του **επιστημονικού πλαισίου των μεταρρυθμίσεων**, το οποίο περιλαμβάνει συγκεκριμένα στάδια ξεκινώντας από τη μελέτη που θα συνοδεύει από την απαραίτητη τεκμηρίωση, θα ακολουθήσει η πειραματική εφαρμογή, η οποία θα αξιολογηθεί και θα ανατροφοδοτήσει πριν προχωρήσει η καθολική εφαρμογή. Οι εμπειρικές απόψεις, οι γνώμες και οι υποθέσεις, ακόμα και των ειδικών, δεν εφαρμόζονται άμεσα και απροβλημάτιστα αλλά πρέπει να υποστούν και αυτές την επιστημονική μεθοδολογία της αλλαγής. Δεν πρέπει να υποκύψει η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στον πολιτικό χρόνο του υπουργού ή της κυβέρνησης και να αγνοήσει την επιστημονική μεθοδολογία για χάρη της. Στο τομέα της εκπαίδευσης, οι επιπτώσεις της ποιότητας των εκροών της γίνονται αντιληπτές στην κοινωνία, πολλά χρόνια αργότερα και πολλές φορές δεν συμπίπτουν με τους κυβερνητικούς ορίζοντες. Αυτός είναι και ένας βασικός λόγος που οι «εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις» στη χώρα μας αποτυγχάνουν πριν ξεκινήσουν.

Σύντομη αναφορά στην ΑΕΕ

Σήμερα, είναι ήδη νομοθετημένη η αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου με τον ν. 4547/2018 και συγκεκριμένα στο άρθρο 47 «Προγραμματισμός και αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου των σχολικών μονάδων» όπου στην παρ. 1 ορίζεται ότι «Ο σύλλογος διδασκόντων κάθε σχολικής μονάδας, κατά την έναρξη κάθε σχολικού έτους, συνέρχεται και προγραμματίζει το εκπαιδευτικό έργο για το τρέχον σχολικό έτος, λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση αποτίμησης του προηγούμενου σχολικού έτους, καθώς και τις απόψεις του σχολικού συμβουλίου για θέματα που εντάσσονται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, το οποίο οφείλει να έχει προηγουμένως συγκληθεί για αυτό το λόγο.» Στην παρ. 3 ορίζεται ότι : «Στο τέλος κάθε σχολικού έτους, ο σύλλογος διδασκόντων, λαμβάνοντας υπόψη του και τις απόψεις του σχολικού συμβουλίου για θέματα που εντάσσονται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, το οποίο οφείλει να έχει προηγουμένως συγκληθεί για αυτό το λόγο, προβαίνει σε αποτίμηση της υλοποίησης του προγραμματισμού και συντάσσει σχετική έκθεση, ως προς τα εξής: α) την επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί στο πρόγραμμα δράσης, β) τις δυσκολίες και τα προβλήματα που έχουν αντιμετωπιστεί κατά την υλοποίηση αυτών των εκπαιδευτικών στόχων, γ) τις προτάσεις βελτίωσης για το επόμενο σχολικό έτος.»

Η έκθεση υποβάλλεται στο οικείο ΠΕ.Κ.Ε.Σ. και επεξεργάζεται από τους Σ.Ε.Ε.

Με την Υ.Α. 1816/ΓΔ4/11-1-2019, καθορίζονται τα πεδία στα οποία θα γίνει η αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου. **Μια άμεση σύγκριση με τα πεδία της ΑΕΕ που εφαρμόστηκε το 2014, οδηγεί στο συμπέρασμα, ότι η όλη διαδικασία αποτίμησης, εξαιτίας της επιφανειακής και απλοποιημένης εφαρμογής της με εμφανή την απουσία δεικτών και κριτηρίων, χωρίς καμιά ποσοτική ή ποιοτική αξιολόγηση, κινδυνεύει να εκφυλιστεί σε καθαρά διεκπεραιωτική διαδικασία που θα στερείται του ενδιαφέροντος τόσο από την πλευρά της εκπαιδευτικής κοινότητας όσο και από την πλευρά της πολιτικής ηγεσίας και της υπόλοιπης κοινωνίας. Τέλος δεν φαίνεται η εφαρμογή της, να οδηγεί στην ανάπτυξη κουλτούρας αξιολόγησης, που απουσιάζει από τον εκπαιδευτικό κόσμο.**

Σε αντίθεση η Α.Ε.Ε. ως δράση που λειτούργησε το σχολικό έτος 2013/2014 ήταν αποτέλεσμα χρονοβόρας και επίπονης προσπάθειας, που:

- ✓ Στηρίχθηκε σε στιβαρές νομοθετικές βάσεις (ν. 2986/2002 και ν.3848/2010),
- ✓ Αξιοποίησε δεδομένα της διεθνούς εμπειρίας στο θέμα αυτό, αλλά και τα συμπεράσματα αντίστοιχων μελετών του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (ΠΙ) και του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ) από τα ΕΠΕΑΕΚ Ι και ΙΙ.
- ✓ Αξιοποίησε σε εφαρμοσμένο επίπεδο υφιστάμενες δομές και Πληροφοριακά Συστήματα του Υπουργείου Παιδείας (esurvey, eschool)
- ✓ Έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι στην Ελληνική επικράτεια, υπάρχουν διαφορές οικονομικές, πολιτισμικές, μορφωτικές, γεωγραφικές που δημιουργούν εκπαιδευτικές ανισότητες και θα επηρεάσουν σε ένα βαθμό τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

Η ΑΕΕ περιελάμβανε 7 τομείς του εκπαιδευτικού έργου:

- ✓ Μέσα και Πόροι
- ✓ Ηγεσία και Διοίκηση του Σχολείου
- ✓ Διδασκαλία και Μάθηση
- ✓ Κλίμα και Σχέσεις στο Σχολείο
- ✓ Προγράμματα, Παρεμβάσεις και Δράσεις Βελτίωσης
- ✓ Εκπαιδευτικά Αποτελέσματα
- ✓ Αποτελέσματα του Σχολείου

Ο κάθε Τομέας αναλύεται σε δείκτες και κάθε δείκτης αποτιμάται με βάση συγκεκριμένα κριτήρια. Για παράδειγμα ο Τομέας Μέσα και Πόροι αναλύεται και αποτιμάται ως εξής:

Πίνακας 4.12: Δείκτες και κριτήρια του τομέα “Μέσα και πόροι”

Τομέας 1. Μέσα και Πόροι	
Δείκτες	Κριτήρια
1.1 Σχολικός χώρος, υλικοτεχνική υποδομή και οικονομικοί πόροι	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Επάρκεια και καταλληλότητα σχολικών χώρων ✓ Επάρκεια και καταλληλότητα εξοπλισμού και μέσων του σχολείου ✓ Επάρκεια οικονομικών πόρων
1.2 Στελέχωση του σχολείου	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Επάρκεια διδακτικού προσωπικού (αριθμός, σύνθεση, επιστημονική και

	<p>παιδαγωγική κατάρτιση, εμπειρία των εκπαιδευτικών)</p> <p>✓ Επάρκεια λοιπού προσωπικού</p>
--	---

Η συστηματική διερεύνηση του συνόλου των Τομέων, Δεικτών και Κριτηρίων οδηγούν στη σύνταξη της Ετήσιας Έκθεσης Αυτό-αξιολόγησης, η οποία δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του σχολείου και στο διαδικτυακό Παρατηρητήριο της ΑΕΕ. Το κρίσιμο σημείο είναι όμως το εξής: τα συμπεράσματα των εκθέσεων αυτό-αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου των σχολικών μονάδων πρέπει να αξιοποιούνται με σκοπό τη θετική ανατροφοδότηση του εκπαιδευτικού έργου και να μη τοποθετούνται απλά στη στοίβα της γραφειοκρατίας. Για παράδειγμα **αν ο παραπάνω Τομέας Μέσα και Πόροι, στον δείκτη Σχολικός χώρος, υλικοτεχνική υποδομή και οικονομικοί πόροι, καταδείξει σε μια Περιφέρεια Εκπαίδευσης την απουσία εποπτικών μέσων διδασκαλίας από τα σχολεία και στη συνέχεια δεν υπάρξει μέριμνα επίλυσης του προβλήματος (διαγωνισμός και προμήθεια εποπτικών μέσων), τότε η διαδικασία της ΑΕΕ θα αποκτήσει διεκπεραιωτικό χαρακτήρα και θα ατονήσει η κουλτούρα αξιολόγησης από τη πλευρά των εκπαιδευτικών.** Ευνόητο είναι ότι τα αποτελέσματα των εκθέσεων Α.Ε.Ε. αξιοποιούνται σε τοπικό, περιφερειακό και κεντρικό επίπεδο για την βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου και τη χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής.

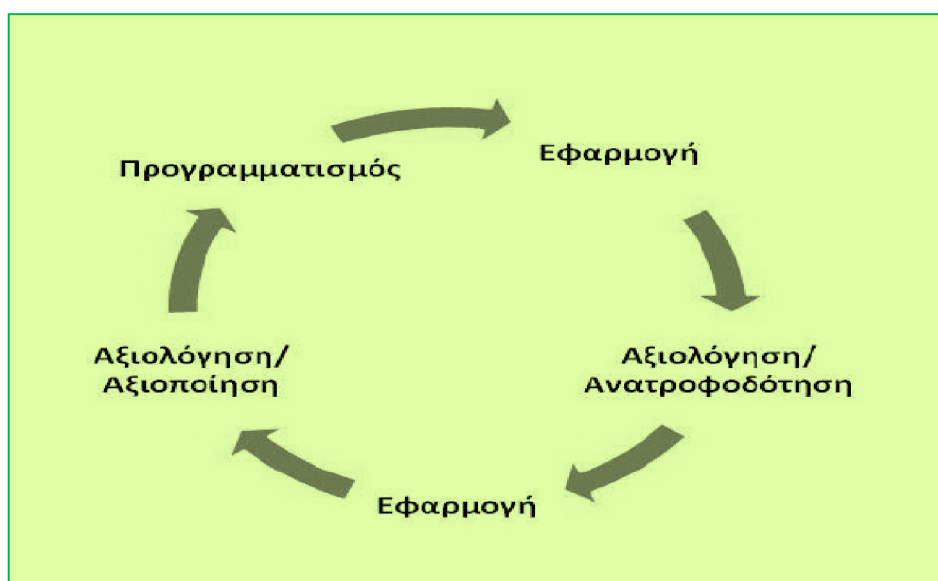
Η Α.Ε.Ε. σε κάθε σχολική μονάδα είναι επόμενο να αναδεικνύει τα δυνατά της σημεία αλλά και τις αδυναμίες της. Ο σύλλογος διδασκόντων του κάθε σχολείου μπορεί και πρέπει να αξιοποιήσει τα αποτελέσματα της ΑΕΕ, σχεδιάζοντας και υλοποιώντας με την έναρξη του κάθε σχολικού έτους στοχευμένες δράσεις με προτεραιότητες που θα καθορίσει με δικές του αποφάσεις. Για παράδειγμα, αν στον Τομέα Κλίμα και Σχέσεις στο σχολείο, διαπιστωθεί χαμηλή τιμή του δείκτη Σχέσεις του σχολείου με γονείς εξαιτίας του κριτηρίου Διαμόρφωση μηχανισμών τακτικής και αμφίδρομης επικοινωνίας με γονείς, τότε μπορεί για παράδειγμα να προταθεί ως δράση βελτίωσης του δείκτη η δημιουργία ενός μέσου κοινωνικής δικτύωσης του σχολείου που θα χρησιμοποιηθεί ως επικοινωνιακή οδός με τους εργαζόμενους ειδικά γονείς ή βελτίωση της ιστοσελίδας του σχολείου ώστε να αποκτήσει ένα αλληλεπιδραστικό προφίλ με τους γονείς (δημιουργία φόρουμ) ή θεσμοθέτηση τακτικής συνάντησης γονέων - εκπαιδευτικών ενός απογεύματος το τετράμηνο κλπ.

Πίνακας 4.13: Δείκτες και κριτήρια του τομέα “Κλίμα και σχέσεις στο σχολείο”

Τομέας 4. Κλίμα και Σχέσεις στο σχολείο	
Δείκτες	Κριτήρια
4.1 Σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών – μαθητών και μεταξύ των μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αποτελεσματική διαχείριση της συμπεριφοράς των μαθητών ✓ Ανάπτυξη πρωτοβουλιών για δημιουργική συνεργασία εκπαιδευτικών - μαθητών ✓ Συμμετοχή των μαθητών στη διαμόρφωση

	<p>των ρυθμιστικών πρακτικών που διέπουν τη σχολική ζωή</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Παροχή ευκαιριών για δημιουργική συνεργασία και συλλογική δράση των μαθητών
<p>4.2 Σχέσεις του σχολείου με γονείς και συνεργασίες με κοινωνικούς – εκπαιδευτικούς φορείς</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Διαμόρφωση μηχανισμών τακτικής και αμφίδρομης επικοινωνίας με τους γονείς ✓ Ποιότητα ενημέρωσης των γονέων σχετικά με την πρόοδο των παιδιών τους ✓ Οικοδόμηση σχέσεων συνεργασίας με άλλα σχολεία, εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς φορείς

Με τη λήξη του σχολικού έτους, είναι απαραίτητο να αξιολογηθούν από το σύλλογο εκπαιδευτικών τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης δράσης και να «ενσωματωθούν» στη τιμή του αντίστοιχου δείκτη, όπως φαίνεται στο σχήμα που ακολουθεί (Εικόνα 4.4).

Εικόνα 4.4: Οι διαδικασίες αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου

Η εξωτερική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

Στη πραγματικότητα στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, έχουν προβλεφθεί δομές που είναι φορείς διασφάλισης της ποιότητάς του. Το **Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.)** έχοντας και τα κατάλληλα τμήματα όπως το **Γραφείο Διερεύνησης και Αποτίμησης Εκπαιδευτικού Έργου**, το **Γραφείο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών** και το **Αυτοτελές Γραφείο Στρατηγικής και Πολιτικού Σχεδιασμού**, μπορεί και παράγει διαδικασίες αξιολόγησης του

εκπαιδευτικού έργου. Για παράδειγμα πρόσφατα υλοποίησε τη δράση της Περιγραφικής Αξιολόγησης στην υποχρεωτική εκπαίδευση (Νηπιαγωγείο, Δημοτικό και Γυμνάσιο) η οποία περιελάμβανε πιλοτική εφαρμογή, επιμόρφωση στελεχών εκπαίδευσης κλπ. Άλλωστε όπως αναφέρεται και στον ιδρυτικό νόμο του Ι.Ε.Π. (ν. 3966/2011 «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις αρθρ 2 παρ. δδ) ότι στις αρμοδιότητες του Ι.Ε.Π. είναι και η «... **αξιολόγηση των διοικητικών και εκπαιδευτικών δομών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητάς τους...**»

Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, κάλλιστα μπορεί να αναλάβει τον αντίστοιχο ρόλο του Φινλανδικού Κέντρου Αξιολόγησης Εκπαίδευσης³¹⁸ (FINEEC), και να εφαρμόσει αντίστοιχες διαδικασίες εξωτερικής αξιολόγησης όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, όπως ακριβώς γίνεται στη Φινλανδία από την προσχολική έως και την δευτεροβάθμια, οι οποίες θα εστιάζουν σε τρεις άξονες³¹⁹:

➤ **Αξιολόγηση μαθησιακών αποτελεσμάτων**, δηλαδή τα μαθησιακά αποτελέσματα σε επιλεγμένα γνωστικά αντικείμενα, όπως για παράδειγμα στη Γλώσσα, τα Μαθηματικά, τις Φυσικές επιστήμες και τις Ξένες γλώσσες, συγκεντρώνονται σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

➤ **Διεξαγωγή θεματικών αξιολογήσεων σε επιλεγμένα πεδία ενδιαφέροντος**. Οι θεματικές αξιολογήσεις συνήθως διεξάγονται σε εθνικό επίπεδο. Παρ' όλα αυτά, η θεματολογία μπορεί, αν θεωρηθεί απαραίτητο, να προσαρμοστεί και σε θέματα στενότερου - τοπικού ενδιαφέροντος.

➤ **Παραγωγή συμβατικών δεικτών εκπαίδευσης**. Συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων για το εκπαιδευτικό σύστημα σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, όπως για παράδειγμα στοιχεία για το μαθητικό δυναμικό της χώρας, τους εκπαιδευτικούς, τους οικονομικούς πόρους των σχολείων κ.ά.

Οι διαδικασίες αυτές θα ασκούνται δειγματοληπτικά στις σχολικές μονάδες, στο 1/4 του συνόλου κάθε χρόνο, ώστε το κάθε σχολείο να εμπλέκεται μια φορά κάθε τέσσερα χρόνια. Με την ολοκλήρωση της εξωτερικής αξιολόγησης, κάθε σχολική μονάδα, ενημερώνεται για τα αποτελέσματα της συγκριτικά με το μέσο όρο της ομάδας σχολείων που αξιολογήθηκαν, ώστε να τα χρησιμοποιήσει ανατροφοδοτικά στην διαδικασία της αυτό αξιολόγησης που ακολουθεί στο σχολείο. Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα χρησιμοποιούνται για την χάραξη της μελλοντικής εκπαιδευτικής πολιτικής σε κεντρικό επίπεδο. Δεν προβλέπεται πουθενά η **ατομική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού αυτοτελώς**, παρά μόνο έμμεσα και μέσα από τα γενικότερα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπως περιγράφονται πιο πάνω.

³¹⁸ <https://karvi.fi/en/>

³¹⁹ <http://aee.iep.edu.gr/country/φινλανδία>

Η μελέτη του ιστορικού που δημιουργήθηκε από τις απόπειρες εφαρμογής των διαφόρων σχημάτων αξιολόγησης του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος τα τελευταία σαράντα χρόνια, οδηγεί σε κάποια συμπεράσματα.

Η απουσία της κουλτούρας αξιολόγησης, τόσο στην εκπαιδευτική κοινότητα όσο και στην Ελληνική κοινωνία γενικότερα, είναι εμφανής και είναι κυρίως αυτή που θα οδηγήσει όπως και στο παρελθόν, σε αντιδράσεις των εκπαιδευτικών και του συνδικαλιστικού τους κινήματος ενάντια σε όποια προσπάθεια εφαρμογής της. Η ανάπτυξή της είναι απαραίτητη, για την επιτυχή εφαρμογή της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος και μπορεί να επιτευχθεί με συνδυασμό μιας σειράς μεταρρυθμιστικών προϋποθέσεων:

- ✓ Αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος, όπως περιγράφηκε παραπάνω.
- ✓ Αποπολιτικοποίηση της διοίκησης της εκπαίδευσης και υιοθέτηση αξιοκρατικού μοντέλου επιλογής των στελεχών της.
- ✓ Επιμόρφωση όλων των εμπλεκόμενων (αξιολογητών και αξιολογούμενων) σχετικά με τον θεσμό της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών συστημάτων.
- ✓ Πολύ καλή σχεδίαση και προετοιμασία της όλης διαδικασίας που θα βασίζεται σε επιστημονική μεθοδολογία και όχι σε προσωπικές απόψεις και εμπειρίες στελεχών του υπουργικού περιβάλλοντος.
- ✓ Αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης από την πρώτη εφαρμογή της, ανατροφοδοτικά. Είναι σημαντικό να γίνει εκπομπή των σωστών μηνυμάτων στην εκπαιδευτική κοινότητα, δηλαδή ότι:
 - Η αξιολόγηση έχει βελτιωτικούς σκοπούς και όχι τιμωρητικούς,
 - Η αξιολόγηση αφορά συνολικά το εκπαιδευτικό σύστημα και όχι μεμονωμένα και άμεσα τον εκπαιδευτικό,
 - Ο εκπαιδευτικός θα αξιολογείται έμμεσα από τα αποτελέσματα του εκπαιδευτικού του έργου,
 - Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης θα μετατρέπονται σε εκπαιδευτική πολιτική. Θα γίνεται προσπάθεια συνολικής βελτίωσης του εκπαιδευτικού συστήματος, ιδιαίτερα εκεί που η αξιολόγηση του δείχνει ότι υστερεί, είτε αυτό είναι οι υλικοτεχνικές υποδομές των σχολείων, είτε η συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, είτε η απόδοση των στελεχών εκπαίδευσης.

Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, όποια μορφή και αν πάρει αυτή, ιστορικά πλέον αποδεικνύεται ότι θα συναντήσει τις αντιδράσεις των εκπαιδευτικών, αν όχι στο σύνολό τους τότε στο μεγαλύτερο μέρος τους. Ταυτόχρονα η αξιολόγηση είναι και το μεγάλο στοίχημα για την αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης παιδείας στην Ελλάδα, που έχει φτάσει πλέον σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Διεθνείς δραστηριότητες αξιολόγησης των σχολικών μονάδων.

Η Ελλάδα συμμετέχει ήδη στους διαγωνισμούς PISA (Programme for International Student Assessment) γεγονός το οποίο αποσκοπεί στην αξιολόγηση της ποιότητας, της ισότητας των παρεχόμενων ευκαιριών και της αποδοτικότητας των εκπαιδευτικών συστημάτων. Το PISA μετρά την ικανότητα των 15χρονων μαθητών να εφαρμόζουν γνώσεις και κυρίως δεξιότητες στις Φυσικές Επιστήμες, τα Μαθηματικά και την Κατανόηση Κειμένου ώστε να είναι σε θέση να συμμετέχουν ενεργά στη σύγχρονη κοινωνία. Ο στόχος του PISA δεν είναι να συγκρίνει και να αξιολογήσει τα Αναλυτικά Προγράμματα των χωρών, αλλά να αξιολογήσει τις γνώσεις και τις

δεξιότητες οι οποίες θεωρούνται – από ειδικούς από τις συμμετέχουσες χώρες – οι πλέον σημαντικές για την επιτυχή ένταξη των μαθητών στη σύγχρονη κοινωνία.

Συμμετείχαν στον διαγωνισμό PISA 2015, 72 χώρες/οικονομίες (35 χώρες του ΟΟΣΑ και 37 συνεργαζόμενες χώρες/οικονομίες) και αξιολογήθηκαν περίπου 540.000 μαθητές οι οποίοι αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα 29 εκατομμυρίων 15χρονων μαθητών από τα σχολεία των 72 αυτών χωρών. Από την Ελλάδα συμμετείχαν περίπου 5.500 15χρονοι μαθητές, από 212 δημόσια και ιδιωτικά σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Ο φορέας υλοποίησης του PISA στην Ελλάδα είναι το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.).

Στο διαγωνισμό PISA 2018 πήραν μέρος περίπου 600.000 μαθητές ηλικίας 15 ετών, που είναι δείγμα του συνόλου 32 εκατομμυρίων δεκαπεντάχρονων από σχολεία των 79 χωρών που συμμετείχαν στον διαγωνισμό.

Στην Ελλάδα πήραν μέρος 6.403 μαθητές Γ΄ Γυμνασίου που είναι δείγμα 95.370 μαθητών της Γ΄ Γυμνασίου στην επικράτεια (αποτελούν το 93% των 15χρονων).

Ο διαγωνισμός PISA 2018, είχε ως κύριο αντικείμενο την Κατανόηση Κειμένου, ενώ ο διαγωνισμοί PISA 2021 και PISA 2024 θα έχουν αντίστοιχα ως κύριο αντικείμενο τα Μαθηματικά και τις Φυσικές Επιστήμες.

Αντί επίλογου

Ένα ερευνητικό ερώτημα που προσπάθησε έμμεσα να δώσει απάντηση η εργασία αυτή είναι στο κατά πόσο το εκπαιδευτικό σύστημα κάθε χώρας είναι υπεύθυνο για την κοινωνική και οικονομική κατάσταση της. Για παράδειγμα, σε ποιο βαθμό ευθύνεται το εκπαιδευτικό σύστημα για την απορρόφηση των αποφοίτων του από την αγορά εργασίας και σε ποιο βαθμό ευθύνονται οι υπόλοιπες δομές έξω από αυτό;

Σημειώθηκε αρχικά, στη πρώτη πρόταση της εισαγωγής της εργασίας αυτής, ότι *«είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι η κοινωνία και η εκπαίδευση ήταν και είναι σε κατάσταση ισχυρής αλληλεξάρτησης η μία με την άλλη.»* Στις κοινωνίες που χαρακτηρίζονται από ανεπαρκείς δομές δεν παρατηρείται υποδειγματική λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος, ή το αντίστροφο. Φαίνεται ουτοπική η σκέψη ότι το εκπαιδευτικό σύστημα μπορεί μόνο του να σηκώσει το βάρος της ανόρθωσης μιας κοινωνίας όπως η Ελληνική, που ενώ δεν είχε καλές δομές, στη συνέχεια αυτές δοκιμάστηκαν σκληρά έπειτα από κρίσεις σαν αυτή που βίωσε η Ελλάδα την τελευταία δεκαετία. Όμως, το εκπαιδευτικό σύστημα είναι σίγουρα ο βασικός πυλώνας που θα στηριχθεί η ανόρθωση αυτή. Μέσα από την έρευνα που πραγματοποιήσαμε σε αυτά τα έξι εκπαιδευτικά συστήματα, εκμαιεύσαμε στοιχεία που επιβεβαιώνουν αυτή τη θεωρία. Συγκεκριμένα, το παράδειγμα της Φινλανδίας, της οποίας το εκπαιδευτικό σύστημα κατατάχθηκε και ως το καλύτερο από αυτά που συμμετείχαν στην αξιολόγησή μας, είναι χαρακτηριστικό μιας χώρας που πέρασε πριν τρεις δεκαετίες αντίστοιχη δοκιμασία σαν την Ελληνική, αλλά επένδυσε και στηρίχθηκε στο εκπαιδευτικό της σύστημα για να βγει από αυτή και να θωρακιστεί σε επόμενη. Στην αντίθετη πλευρά, το Γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο κατατάχθηκε τελευταίο από αυτά που συμμετείχαν στην αξιολόγησή μας,

παρουσιάζει το χαμηλότερο ποσοστό απορρόφησης των αποφοίτων του, από τα υπόλοιπα πέντε, όπως φαίνεται στο πίνακα 4.15 που ακολουθεί. Το ποσοστό αυτό είναι και το μοναδικό από τα έξι εκπαιδευτικά συστήματα, που είναι χαμηλότερο από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Πίνακας 4.15 Ποσοστό ατόμων που βρήκαν εργασία 1 έως 3 χρόνια έπειτα από την αποφοίτησή τους.³²⁰

Δείκτες - Κριτήρια	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	ΕΕ
Ποσοστό ατόμων που βρήκαν εργασία 1 έως 3 χρόνια έπειτα από την αποφοίτησή τους (επίπεδα ISCED 3-8)	88,6 % (+7%)	92% (+10,2%)	77,7 % (-3,9%)	92,1 % (+10,5%)	81,7 % (0,1%)	89,6% (+8%)	81,6%

Αυτό σημειώθηκε στη Γαλλία, σε μια χώρα που είναι η δεύτερη οικονομία της Ευρώπης, η χώρα με το έκτο υψηλότερο Α.Ε.Π. παγκοσμίως, μέλος των G7, με πανίσχυρες οικονομικές δομές, υψηλή εμπορική δραστηριότητα και διεθνές κύρος. Ταυτόχρονα ανάμεσα στα έξι εκπαιδευτικά συστήματα, το Γαλλικό εμφανίζει και το χαμηλότερο ποσοστό μαθητών που ακολουθούν την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, και αυτό επίσης είναι χαμηλότερο από τον Ευρωπαϊκό μέσο, όπως φαίνεται και στο γράφημα 1 του παραρτήματος 1. Επιπλέον οι επιλογές και οι εκπαιδευτικές διαδρομές που διατίθενται στους Γάλλους μαθητές που επιλέγουν την ΕΕΚ, είναι όπως φαίνεται στο γράφημα 2.11 οι φτωχότερες με μεγάλη διαφορά από τα υπόλοιπα εκπαιδευτικά συστήματα που αξιολογήθηκαν. Είναι γεγονός στη περίπτωση αυτή, η ευθύνη του εκπαιδευτικού συστήματος για την χαμηλή απορροφητικότητα των αποφοίτων του από την αγορά εργασίας.

Η εργασία αυτή είχε ως προτεραιότητα την τεκμηρίωση των απόψεων που αναφέρονται σε αυτή. Δυστυχώς η αρνητική εικόνα του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, δύσκολα αμφισβητείται παρά του γεγονότος ότι το ίδιο αρνείται πεισματικά να δει την εικόνα του στον καθρέπτη τα τελευταία σαράντα χρόνια, δηλαδή να αξιολογηθεί. Πηγές, μέσα και έξω από αυτό, εθνικές, Ευρωπαϊκές και διεθνείς, με μελέτες, έρευνες και εκθέσεις, σκιαγραφούν για το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα μια εικόνα που δεν είναι ικανοποιητική. Το πρώτο βήμα για να λυθεί ένα τέτοιο πρόβλημα, είναι η αναγνώριση του προβλήματος και η ακριβής αποτύπωση του μεγέθους του. Υπάρχουν απόψεις κυρίως μέσα στον εκπαιδευτικό κόσμο, που υποβαθμίζουν το μέγεθος του προβλήματος και αποδίδουν ευθύνες εκεί

³²⁰ *Education and Training Monitor 2019 European Commission*

που δεν υπάρχουν παραβλέποντας ταυτόχρονα τις οφθαλμοφανείς εγγενείς αδυναμίες του εκπαιδευτικού μας συστήματος, γεγονός που δεν προσφέρει θετικά στην βελτίωση του. Για παράδειγμα έχει αναφερθεί ότι κάποιες χώρες όπως η Φινλανδία, έχουν προσαρμόσει τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών τους στις απαιτήσεις του διαγωνισμού PISA, γι αυτό και παρουσιάζουν καλές επιδόσεις στους διαγωνισμούς αυτούς, ενώ το Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν έχει κάνει κάτι τέτοιο, οπότε παρουσιάζει χαμηλές επιδόσεις.

Αρχικά το επιχείρημα αυτό είναι μια εικασία αφού στερείται επιστημονικής βάσης. Θα αποτελούσε αντικείμενο προβληματισμού αν στηριζόταν σε κάποια επιστημονική μελέτη αντιστοίχισης των Αναλυτικών και Ωρολογίων Προγραμμάτων Σπουδών (Α.Π.Σ. – Ω.Π.Σ.), των εκπαιδευτικών συστημάτων αυτών των χωρών με την θεματολογία των εξετάσεων PISA. Προφανώς η άποψη αυτή είναι προϊόν σύγχυσης, αφού τα βασικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών συστημάτων αυτών των δύο χωρών, της Ελλάδας και της Φινλανδίας είναι εκ διαμέτρου αντίθετα με το πρώτο να χαρακτηρίζεται από απαιτήσεις αποστήθισης από τους μαθητές στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα, ενώ το δεύτερο από κριτική και συνδυαστική σκέψη. Σε αυτό ακριβώς το γεγονός, σε μεγάλο βαθμό ίσως οφείλεται και η διαφορά των επιδόσεων των μαθητών των δύο χωρών. Ταυτόχρονα ο τρόπος δημιουργίας των θεμάτων των διαγωνισμών PISA δεν οδηγεί σε τέτοια συμπεράσματα αλλά στα ακριβώς αντίθετα. Ενδεικτικά αναφέρουμε³²¹ ότι οι συμμετέχουσες χώρες στους διαγωνισμούς PISA, καλούνται να υποβάλουν ερωτήσεις, οι οποίες στη συνέχεια θα προστεθούν στα θέματα που αναπτύσσονται από τους εμπειρογνώμονες και τους συμβαλλόμενους του ΟΟΣΑ. Οι ερωτήσεις εξετάζονται από τους διεθνείς ανάδοχους και από τις συμμετέχουσες χώρες και ελέγχονται προσεκτικά. Μόνο τα ερωτήματα που διέρχονται από αυτούς τους ελέγχους χρησιμοποιούνται στους διαγωνισμούς PISA. Επιπλέον, πριν από τη διεξαγωγή του διαγωνισμού, διεξάγεται δοκιμαστικός διαγωνισμός σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες. Εάν κάποια ερωτήματα δοκιμής αποδειχθούν υπερβολικά εύκολα ή υπερβολικά δύσκολα σε ορισμένες χώρες, για λόγους που δεν σχετίζονται με το γενικό επίπεδο επάρκειας των σπουδαστών (όπως προκύπτει από τις υπόλοιπες ερωτήσεις), αποσύρονται από την κύρια δοκιμασία σε όλες τις χώρες.

Η διασφάλιση της ποιότητας της συνολικής διαγωνιστικής διαδικασίας, προκύπτει από τις υψηλές τεχνικές προδιαγραφές σε όλα τα στάδια, όπως επιβεβαιώνουν οι αντίστοιχες τεχνικές εκθέσεις.³²²

Επιπλέον από το 2015 οι διαγωνισμοί PISA διεξάγονται μέσω Η/Υ από τράπεζα θεμάτων διαδραστικής προσαρμοσμένης λειτουργίας, δηλαδή οι ερωτήσεις που υποβάλλονται στον μαθητή είναι κλιμακούμενης δυσκολίας, ανάλογες με τις απαντήσεις που δίνει στις προηγούμενες με σκοπό την μέγιστη απόδοση ακρίβειας του αποτελέσματος.

Κλείνοντας, το κίνητρο για την εργασία αυτή ήταν η διαπίστωση της πτώσης της ποιότητας των εκροών του εκπαιδευτικού μας συστήματος, όπως αυτή βιώθηκε μέσα

³²¹ <http://www.oecd.org/pisa/pisafaq/>

³²² <http://www.oecd.org/pisa/data/pisa2018technicalreport/#d.en.539876>

από την «εμπειρία της τάξης» τις τελευταίες δεκαετίες. Είναι γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί, είναι οι πρώτοι που βιώνουν, μέσα από τη σχολική ή την ακαδημαϊκή καθημερινότητα τις συνέπειες (θετικές ή αρνητικές), της ποιότητας του τελικά παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου. Η κοινωνία τις αντιλαμβάνεται αρκετά χρόνια αργότερα.

Εν τέλει, η εργασία αυτή δημιουργήθηκε με σκοπό να συμβάλλει με οποιονδήποτε τρόπο και σε οποιονδήποτε βαθμό στη βελτίωση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Πίνακες – Γραφήματα - Εικόνες

Πίνακας 1. Εισόδημα κατά κεφαλή των Ευρωπαϊκών χωρών. Eurostat³²³

IT	TIME	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
GEO										
European Union - 28 countries	500	25 900	25 700	25 700	26 100	26 700	27 100	27 700	28 200	
Euro area (19 countries)	500	28 900	28 600	28 400	28 800	29 300	29 800	30 400	30 900	
Belgium	500	33 800	33 700	33 600	33 800	34 200	34 500	35 000	35 300	
Bulgaria	100	5 300	5 300	5 400	5 500	5 700	6 000	6 300	6 500	(j)
Czechia	900	15 200	15 100	15 000	15 400	16 200	16 500	17 100	17 600	
Denmark	600	44 200	44 200	44 400	44 900	45 600	46 300	47 100	47 600	
Germany (until 1990 former territory of the FRG)	900	33 200	33 300	33 300	33 900	34 200	34 700	35 400	35 900	
Estonia	600	11 500	12 500	12 800	13 200	13 400	13 900	14 600	15 100	
Ireland	800	36 800	36 700	37 000	39 900	40 500	50 700	54 200	58 000	
Greece	300	18 500	17 200	16 800	17 000	17 100	17 100	17 400	17 800	(j)
Spain	200	22 900	22 200	21 500	22 300	23 100	23 600	24 500	25 000	(j)
France	700	31 200	31 200	31 200	31 500	31 500	31 600	32 400	32 800	(j)
Croatia	500	10 500	10 300	10 300	10 300	10 600	11 100	11 500	.	
Italy	600	26 900	26 000	25 400	25 400	25 600	26 000	26 400	26 700	
Cyprus	300	22 800	21 800	20 600	20 500	21 600	22 000	22 700	23 300	(j)
Latvia	500	9 200	9 700	10 000	10 300	10 700	11 000	11 600	12 300	
Lithuania	600	9 000	10 300	10 800	11 300	11 600	12 000	12 700	13 300	
Luxembourg	200	79 300	77 200	78 000	79 500	81 000	80 900	80 300	80 800	
Hungary	900	10 100	10 000	10 200	10 700	11 100	11 300	11 800	12 500	
Malta	900	16 100	16 400	16 900	18 000	19 400	20 100	20 600	21 600	
Netherlands	500	38 900	38 300	38 200	38 600	39 200	39 800	40 700	41 500	(j)
Austria	400	36 300	36 400	36 200	36 100	36 200	36 500	37 200	38 000	
Poland	400	9 900	10 000	10 200	10 500	10 900	11 300	11 600	12 400	
Portugal	600	16 700	16 100	16 000	16 300	16 600	17 000	17 500	17 900	(j)
Romania	200	6 300	6 500	6 800	7 000	7 300	7 700	8 300	8 700	(j)
Slovenia	700	17 000	17 300	17 000	17 500	17 900	18 500	19 400	20 200	
Slovakia	400	12 900	13 100	13 200	13 600	14 200	14 600	15 000	15 600	
Finland	900	35 600	34 900	34 500	34 200	34 200	35 100	36 000	36 600	
Sweden	400	40 100	39 700	39 900	40 500	41 000	41 500	42 000	43 100	

Special value:
(.) not available

Available flags:
(b) break in time series
(e) estimated
(c) confidential
(j) provisional

EC data browser [Latest commit 1637467, built on 2019-06-24T13:05:52.193Z]

³²³ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_10/CustomView_1/table?lang=en

Πίνακας 2. Τα ποσοστά ανεργίας στην Ευρώπη³²⁴

The screenshot shows the Eurostat website interface with a table titled "Harmonised unemployment rate by sex". The table lists unemployment rates for various European countries and regions from 2018Q1 to 2019Q2. Red arrows point to the rows for Czechia, Germany, France, Netherlands, Austria, and Finland. A blue box highlights the rows from Italy to Sweden.

geo	2018Q1	2018Q2	2018Q3	2018Q4	2019Q1	2019Q2	2019Q3	2019Q4	2019Q1	2019Q2	2019Q3	2019Q4
Euro area (changing composition)	8.0	8.0	8.0	7.9	7.8	7.8	7.8	7.7	7.8	7.6	7.5	
Euro area (19 countries)	8.0	8.0	8.0	7.9	7.8	7.8	7.8	7.7	7.8	7.6	7.5	
Euro area (18 countries)	8.0	8.0	8.0	7.9	7.8	7.8	7.8	7.7	7.8	7.6	7.5	
EU (25 countries)	8.7	8.7	8.7	8.6	8.5	8.5	8.4	8.4	8.3	8.3		
EU (27 countries)	6.7	6.7	6.7	6.6	6.6	6.5	6.5	6.4	6.4	6.3	6.3	
Belgium	5.7	5.6	5.8	5.8	5.8	5.7	5.5	5.5	5.5	5.5	5.6	
Bulgaria	5.2	5.1	5.0	4.9	4.8	4.8	4.8	4.6	4.5	4.5	4.4	
Czechia	2.3	2.2	2.1	2.0	2.1	2.0	1.9	2.0	2.1	2.1	1.9	
Denmark	4.8	4.9	4.8	5.1	5.0	5.2	5.2	5.3	5.1	4.9	4.8	
Germany	3.4	3.4	3.3	3.3	3.3	3.2	3.2	3.2	3.2	3.1	3.1	
Estonia	5.3	5.7	5.3	4.5	4.2	4.3	4.6	4.0	5.0	5.0		
Ireland	5.6	5.6	5.6	5.6	5.5	5.2	5.0	4.7	4.6	4.5	4.5	4.6
Greece	18.9	18.8	18.6	18.6	18.5	18.6	18.5	18.2	17.6			
Spain	15.0	14.8	14.7	14.5	14.4	14.3	14.2	14.2	14.2	14.1	14.0	
France	9.0	9.0	9.0	8.9	8.9	8.8	8.7	8.7	8.6	8.6	8.7	
Croatia	8.1	7.9	7.7	7.6	7.5	7.4	7.3	7.2	7.1	7.1	7.1	
Italy	10.1	10.4	10.7	10.5	10.4	10.4	10.4	10.1	10.0	9.8	9.7	
Cyprus	8.2	8.0	7.7	7.7	7.5	7.5	7.4	7.2	6.9	6.6	6.5	
Latvia	7.1	6.9	7.0	6.9	6.9	6.8	6.6	6.5	6.4	6.4	6.5	
Lithuania	6.1	6.3	6.1	5.8	5.8	5.9	6.0	6.0	5.8	5.8	5.7	
Luxembourg	5.7	5.5	5.4	5.3	5.2	5.2	5.4	5.7	5.7	5.7	5.8	
Hungary	3.8	3.7	3.7	3.7	3.7	3.5	3.4	3.4	3.4	3.4		
Malta	3.6	3.6	3.5	3.6	3.5	3.4	3.5	3.4	3.5	3.5	3.4	
Netherlands	3.9	3.7	3.7	3.5	3.6	3.6	3.4	3.3	3.3	3.3	3.4	3.4
Austria	4.9	4.9	4.7	4.6	4.6	4.7	4.7	4.7	4.7	4.6	4.5	
Poland	4.0	3.9	3.9	3.8	3.8	3.7	3.7	3.7	3.7	3.8	3.8	
Portugal	7.0	6.6	6.6	6.7	6.6	6.6	6.5	6.5	6.6	6.6	6.7	
Romania	4.0	3.9	4.1	4.1	4.0	4.0	3.9	3.9	4.0	3.9	4.0	
Slovenia	5.2	4.9	4.6	4.4	4.3	4.5	4.6	4.5	4.5	4.4	4.4	
Slovakia	6.3	6.3	6.2	6.1	5.9	5.8	5.7	5.6	5.5	5.4	5.4	
Finland	7.2	7.1	7.0	6.8	6.7	6.7	6.7	6.7	6.7	6.6	6.6	
Sweden	6.6	6.5	6.1	6.2	6.4	6.1	6.3	6.7	5.9	6.4	6.6	

Πίνακας 3 . Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης των Ευρωπαϊκών χωρών³²⁵

GDP per capita in PPS (TEC00114)
Source of data: Eurostat

Help Views: Default presentation

Table Line Bar Map

IT	TIME	7	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
GE0	€												
European Union - 28 countries		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
European Union - 27 countries (2007-2013)		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Euro area (19 countries)		105	109	108	108	108	107	107	107	106	106	106	106
Euro area (18 countries)		110	109	109	108	108	108	107	107	107	107	106	106
Belgium		117	115	116	120	115	121	120	119	118	118	116	115
Bulgaria		40	43	43	44	45	46	45	47	47	48	49	50
Czechia		82	84	85	83	83	82	84	86	87	88	89	90
Denmark		123	125	125	129	128	127	128	128	127	126	128	126
Germany (until 1990 former territories of the FRG)		117	117	117	120	123	124	124	126	124	124	124	123
Estonia		69	68	63	65	71	74	75	77	76	77	79	81
Ireland		140	134	129	130	130	131	132	136	138	137	141	147
Greece		93	93	94	85	75	72	72	71	69	68	67	68
Spain		103	101	100	96	92	91	89	90	91	91	92	91
France		106	106	106	108	108	107	108	107	106	104	104	104
Croatia		61	63	62	59	60	60	60	59	59	61	62	63
Italy		107	106	106	104	104	101	99	96	95	97	96	95
Cyprus		104	105	105	100	96	91	84	81	82	84	85	87
Latvia		57	59	52	53	57	60	62	63	64	64	67	70
Lithuania		60	63	56	60	66	70	73	75	75	75	78	81
Luxembourg		205	202	255	257	265	260	261	269	266	268	253	254
Hungary		60	63	64	65	66	66	67	68	68	67	68	70
Malta		79	79	81	83	82	84	85	89	93	95	98	98
Netherlands		109	140	130	135	134	134	135	131	130	128	128	129
Austria		125	125	127	126	128	132	131	130	129	128	127	127
Poland		53	55	59	62	65	67	67	67	69	68	70	71
Portugal		81	81	82	82	77	75	76	77	77	77	77	76
Romania		43	51	52	51	52	54	54	55	56	59	63	64
Slovenia		87	99	85	83	83	82	82	82	82	83	85	87
Slovakia		67	71	71	74	74	76	76	77	77	77	76	78
Finland		119	121	117	116	117	115	113	116	109	109	109	110
Sweden		120	127	123	125	126	127	125	124	125	122	121	121
United Kingdom		112	110	100	100	106	100	100	100	100	107	106	104
Iceland		130	130	130	119	117	119	121	122	126	130	130	133

Special value:
(-) not available

EC data browser (Latest commit 1637467, built on 2019-06-24T13:05:52.193Z)

³²⁵ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00114/default/table?lang=en>

Πίνακας 4. Σχέσεις μισθών εκπαιδευτικών και εργαζομένων ίδιου επιπέδου στην υπόλοιπη αγορά εργασίας³²⁶ Πηγή ΟΟΣΑ

		Teachers' actual salaries relative to earnings for tertiary-educated workers	Teachers' actual salaries relative to earnings for similarly educated workers (weighted averages)
44			
45	Luxembourg	2,02	
46	Portugal	1,35	
47	Greece	1,15	
48	Germany	0,99	0,92
49	Finland	0,99	0,84
50	Latvia	0,97	1,05
51	Lithuania	0,95	
52	Israel	0,95	0,86
53	Australia	0,93	
54	EU22 Average	0,93	0,86
55	Netherlands	0,92	0,92
56	Estonia	0,91	0,86
57	OECD Average	0,91	
58	England (UK)1	0,90	
59	Austria	0,90	
60	Slovenia	0,89	0,86
61	Sweden	0,89	0,83
62	France	0,88	0,88
63	New Zealand	0,87	0,89
64	Flemish comm. (Belgium)2	0,86	0,96
65	Scotland (UK)1	0,83	
66	Denmark	0,83	
67	Chile	0,82	0,71
68	French comm. (Belgium)2	0,82	0,89
69	Poland	0,82	0,80
70	Turkey	0,80	
71	Norway	0,75	0,82
72	Hungary	0,70	0,75
73	Italy	0,69	
74	United States	0,65	0,56
75	Slovak Republic	0,64	
76	Czech Republic	0,61	0,60
77	OECD average incl. Lithuania	0,91	
78	EU23 average incl. Lithuania	0,93	0,86

Table D3.12. (Web only). Figure D3.1. Figure D3.2. Figure D3

Ετοιμο

³²⁶ <https://doi.org/10.1787/888933805363> Indicator D3 How much are teachers and school heads paid? (Fig D3.1)

Πίνακας 5. Οι στόχοι της ΕΕ για το 2020 στην Εκπαίδευση³²⁷

EU targets for 2020 in education and training				
			Current	Target
Headline target	1	Early leavers from education and training The share of 18 to 24 year-olds having attained ISCED level 0-2 and not receiving any formal or non-formal education or training in the four weeks preceding the survey.	10.6%	Below 10%
	2	Tertiary educational attainment The share of 30 to 34 year-olds having successfully completed ISCED level 5-8.	40.7%	At least 40%
Other targets	3	Early childhood education The share of children aged 4 to the age of compulsory primary education who are participating in education.	95.4%	95%
	4	Underachievement in reading, maths and science The share of 15 year-olds failing to reach level 2 in the OECD's PISA for reading, mathematics and science.	Reading: 19.7% Maths: 22.2% Science: 20.6%	15%
	5	Employment rate of recent graduates The share of employed 20 to 34 year-olds having successfully completed ISCED 5-8 one to three years preceding the survey and who are no longer in education or training.	81.6%	82%
	6	Adult participation in learning The share of 25 to 64 year-olds who received formal or non-formal education or training in the four weeks preceding the survey.	11.1%	15%

Source: Eurostat (EU-LFS 2018 for 1, 2, 5 and 6; UOE 2017 for 3) & OECD (PISA 2015 for 4). Note: ISCED 0 – early childhood education; ISCED 1 – primary education; 2 – lower secondary education; 3 – upper secondary education; 4 – post-secondary non-tertiary education; 5 – short-cycle tertiary education; 6 – bachelor's or equivalent level; 7 – master's or equivalent level; 8 – doctoral or equivalent level.

³²⁷ Education and Training Monitor 2019 (vol 1) EUROPEAN COMMISSION

Πίνακας 6. Αποτελέσματα του διαγωνισμού PISA 2015³²⁸

	Science		Reading		Mathematics		Science, reading and mathematics	
	Mean score in PISA 2015	Average three-year trend	Mean score in PISA 2015	Average three-year trend	Mean score in PISA 2015	Average three-year trend	Share of top performers in at least one subject (Level 5 or 6)	Share of low achievers in all three subjects (below Level 2)
	Mean	Score dif.	Mean	Score dif.	Mean	Score dif.	%	%
OECD average	493	-1	493	-1	490	-1	15.3	13.0
Singapore	556	7	535	5	564	1	39.1	4.8
Japan	538	3	516	-2	532	1	25.8	5.6
Estonia	534	2	519	9	520	2	20.4	4.7
Chinese Taipei	532	0	497	1	542	0	29.9	8.3
Finland	531	-11	526	-5	511	-10	21.4	6.3
Macao (China)	529	6	509	11	544	5	23.9	3.5
Canada	528	-2	527	1	516	-4	22.7	5.9
Viet Nam	525	-4	487	-21	495	-17	12.0	4.5
Hong Kong (China)	523	-5	527	-3	548	1	29.3	4.5
B-S-J-G (China)	518	m	494	m	531	m	27.7	10.9
Korea	516	-2	517	-11	524	-3	25.6	7.7
New Zealand	513	-7	509	-6	495	-8	20.5	10.6
Slovenia	513	-2	505	11	510	2	18.1	8.2
Australia	510	-6	503	-6	494	-8	18.4	11.1
United Kingdom	509	-1	498	2	492	-1	16.9	10.1
Germany	509	-2	509	6	506	2	19.2	9.8
Netherlands	509	-5	503	-3	512	-6	20.0	10.9
Switzerland	506	-2	492	-4	521	-1	22.2	10.1
Ireland	503	0	521	13	504	0	15.5	6.8
Belgium	502	-3	499	-4	507	-5	19.7	12.7
Denmark	502	2	500	3	511	-2	14.9	7.5
Poland	501	3	506	3	504	5	15.8	8.3
Portugal	501	8	498	4	492	7	15.6	10.7
Norway	498	3	513	5	502	1	17.6	8.9
United States	496	2	497	-1	470	-2	13.3	13.6
Austria	495	-5	485	-5	497	-2	16.2	13.5
France	495	0	499	2	493	-4	18.4	14.8
Sweden	493	-4	500	1	494	-5	16.7	11.4
Czech Republic	493	-5	487	5	492	-6	14.0	13.7
Spain	493	2	496	7	486	1	10.9	10.3
Latvia	490	1	488	2	482	0	8.3	10.5
Russia	487	3	495	17	494	6	13.0	7.7
Luxembourg	483	0	481	5	486	-2	14.1	17.0
Italy	481	2	485	0	490	7	13.5	12.2
Hungary	477	-9	470	-12	477	-4	10.3	18.5
Lithuania	475	-3	472	2	478	-2	9.5	15.3
Croatia	475	-5	487	5	464	0	9.3	14.5
CABA (Argentina)	475	51	475	46	456	38	7.5	14.5
Iceland	473	-7	482	-9	488	-7	13.2	13.2
Israel	467	5	479	2	470	10	13.9	20.2
Malta	465	2	447	3	479	9	15.3	21.9
Slovak Republic	461	-10	453	-12	475	-6	9.7	20.1
Greece	455	-6	467	-8	454	1	6.8	20.7
Chile	447	2	459	5	423	4	3.3	23.3
Bulgaria	446	4	432	1	441	9	6.9	29.6
United Arab Emirates	437	-12	434	-8	427	-7	5.8	31.3
Lithuania	435	1	427	5	449	2	2.8	29.8

³²⁸ <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>

Πίνακας 7. Αποτελέσματα του διαγωνισμού PISA 2018³²⁹

Μέση επίδοση χωρών/οικονομιών στα γνωστικά αντικείμενα της έρευνας PISA 2018 χώρες του ΟΟΣΑ					
	Μ.Ο. βαθμολογίας PISA 2018			Μαθητές με υψηλές επιδόσεις και μαθητές με χαμηλές επιδόσεις	
	Κατανόηση Κειμένου	Μαθηματικά	Φυσικές Επιστήμες	Ποσοστό μαθητών με υψηλές επιδόσεις σε ένα τουλάχιστον αντικείμενο (επίπεδα 5 και 6)	Ποσοστό μαθητών με χαμηλές επιδόσεις και στα τρία αντικείμενα (κάτω από το επίπεδο 2)
	Μ.Ο.	Μ.Ο.	Μ.Ο.	%	%
Μ.Ο. των χωρών του ΟΟΣΑ	487	489	489	15,7	13,4
Εσθονία	523	523	530	22,5	4,2
Καναδάς	520	512	518	24,1	6,4
Φινλανδία 	520	507	522	21,0	7,0
Ιρλανδία	518	500	496	15,4	7,5
Κορέα	514	526	519	26,6	7,5
Πολωνία	512	516	511	21,2	6,7
Σουηδία	506	502	499	19,4	10,5
Νέα Ζηλανδία	506	494	508	20,2	10,9
Η.Π.Α.	505	478	502	17,1	12,6
Ηνωμένο Βασίλειο	504	502	505	19,4	9,0
Ιαπωνία	504	527	529	23,3	6,4
Αυστραλία	503	491	503	18,9	11,2
Δανία	501	509	493	15,8	8,1
Νορβηγία	499	501	490	17,8	11,3
Γερμανία 	498	500	503	19,1	12,8
Σλοβενία	495	509	507	17,3	8,0
Βέλγιο	493	508	499	19,4	12,5
Γαλλία 	493	495	493	15,9	12,5
Πορτογαλία	492	492	492	15,2	12,6
Τσεχία 	490	499	497	16,6	10,5
Ολλανδία 	485	519	503	21,8	10,8
Αυστρία 	484	499	490	15,7	13,5
Ελβετία	484	515	495	19,8	10,7
Λετονία	479	496	487	11,3	9,2
Ιταλία	476	487	468	12,1	13,8
Ουγγαρία	476	481	481	11,3	15,5
Λιθουανία	476	481	482	11,1	13,9
Ισλανδία	474	495	475	13,5	13,7
Ισραήλ	470	483	482	15,2	22,1
Λουξεμβούργο	470	483	477	14,4	17,4
Τουρκία	466	454	468	6,6	17,1
Σλοβακία	458	486	464	12,8	16,9
Ελλάδα 	457	451	452	6,2	19,9
Χιλή	452	417	444	3,5	23,5
Μεξικό	420	409	419	1,1	35,0
Κολομβία	412	391	413	1,5	39,9
Ισπανία	m	481	483	m	m

Σημείωση: Οι χώρες/οικονομίες κατατάσσονται σε φθίνουσα σειρά με βάση τον μέσο όρο (Μ.Ο.) της επίδοσής τους στην Κατανόηση Κειμένου στο PISA 2018. Τα αποτελέσματα για την Ισπανία λείπουν (m). Ο Μ.Ο. του ΟΟΣΑ δεν περιλαμβάνει την Ισπανία.

³²⁹ http://iep.edu.gr/images/IEP/GENERAL/Anakoinoseis/2019_12_03_pisa_results_2018.pdf

Πίνακας 8. Τα επίπεδα των δεξιοτήτων στην Ανάγνωση στο διαγωνισμό PISA 2018

Level 6	Above 698.32 score points
Level 5	From 625.61 to less than 698.32 score points
Level 4	From 552.89 to less than 625.61 score points
Level 3	From 480.18 to less than 552.89 score points
Level 2	From 407.47 to less than 480.18 score points
Level 1 a	From 334.75 to less than 407.47 score points
Level 1 b	From 262.04 to less than 334.75 score points
Level 1 c	From 189.33 to less than 262.04 score points
Below level 1 c	Less than 189.33 score points

Πίνακας 9. Τα επίπεδα των δεξιοτήτων στα Μαθηματικά στο διαγωνισμό PISA 2018

Level 6	Above 669.30 score points
Level 5	From 606.99 to less than 669.30 score points
Level 4	From 544.68 to less than 606.99 score points
Level 3	From 482.38 to less than 544.68 score points
Level 2	From 420.07 to less than 482.38 score points
Level 1	From 357.77 to less than 420.07 score points
Below level 1	Below 357.77 score points

Πίνακας 10. Τα επίπεδα των δεξιοτήτων στις Επιστήμες στο διαγωνισμό PISA 2018

Level 6	Above 707.93 score points
Level 5	From 633.33 to less than 707.93 score points
Level 4	From 558.73 to less than 633.33 score points
Level 3	From 484.14 to less than 558.73 score points
Level 2	From 409.54 to less than 484.14 score points
Level 1 a	From 334.94 to less than 409.54 score points
Level 1 b	From 260.54 to less than 334.94 score points
Below level 1 b	Below 260.54 score points

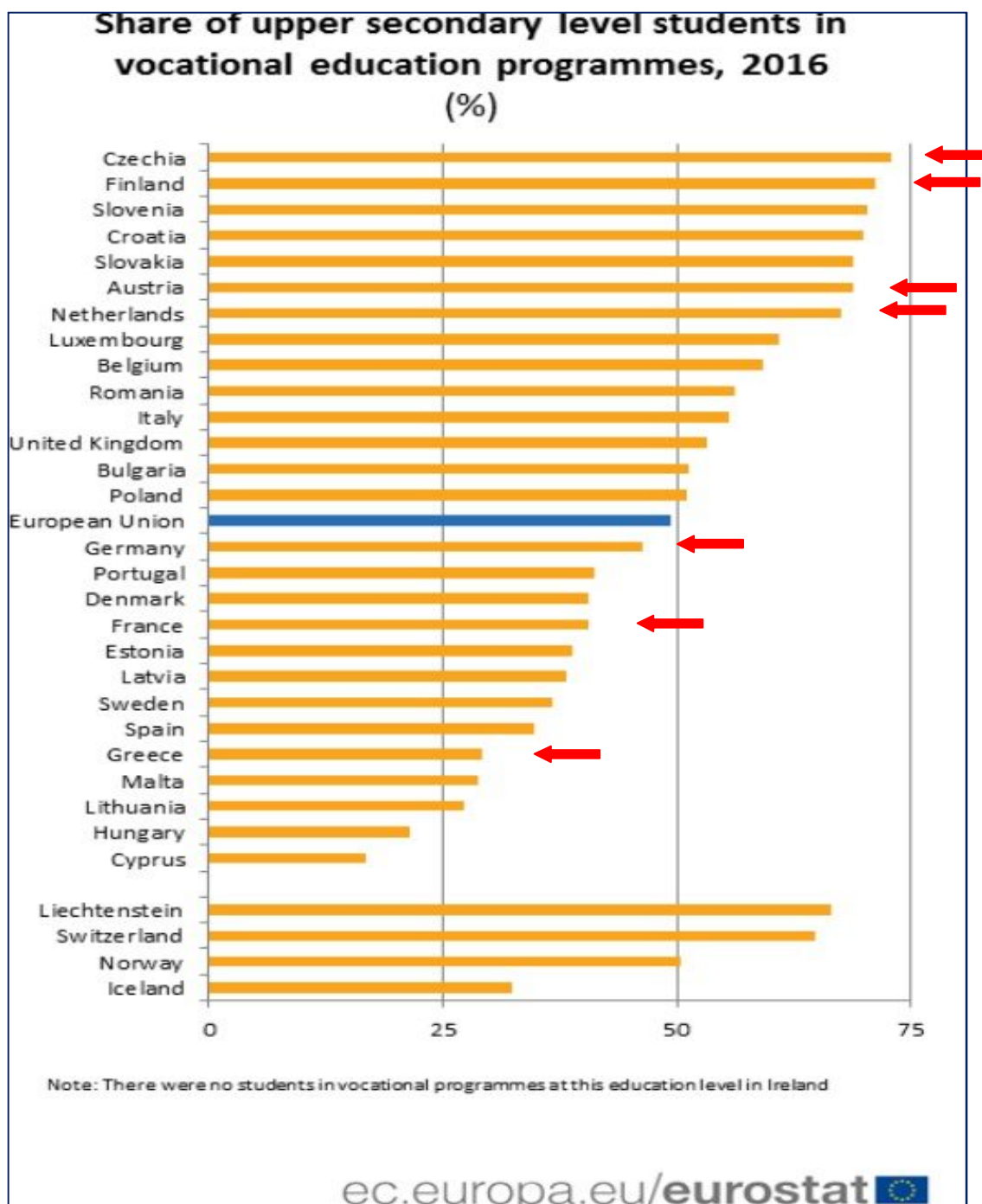
Πίνακας 11. Ποσοστά εκπαιδευτικών που επιμορφώθηκαν τους 12 μήνες πριν την έρευνα
TALIS 2018

A1		TALIS 2018 Results (Volume I) - © OECD 2019																				
		Percentage of teachers who participated in at least one professional development activity ¹ in the 12 months prior to the survey																				
12	13	Total		By gender			By age			By number of years of teaching experience												
				Male	Female	Male - Female	Under age 30 (a)	Age 30 and above (b)	(b) - (a)	Less than or equal to 5 years (a)	More than 5 years (b)	(b) - (a)										
14	15	%	S.E.	%	S.E.	%	S.E.	%	S.E.	%	S.E.	%	S.E.	%	S.E.	%	S.E.	%	S.E.			
16	17			%	S.E.	%	S.E.	%	S.E.	%	S.E.	%	S.E.	%	S.E.	%	S.E.	%	S.E.			
17	Alberta (Canada)	88.7	(0.5)	88.5	(0.8)	88.8	(0.8)	-0.2	(1.0)	89.3	(0.7)	88.4	(0.8)	-0.9	(1.1)	89.3	(0.8)	88.5	(0.7)	-0.8	(1.0)	
18	Australia	89.3	(0.1)	89.2	(0.3)	89.3	(0.2)	-0.2	(0.3)	89.0	(0.3)	89.0	(0.4)	0.0	(0.5)	89.3	(0.2)	89.3	(0.2)	-0.1	(0.3)	
19	Austria	86.7	(0.2)	86.8	(0.3)	86.7	(0.2)	0.1	(0.4)	86.0	(0.6)	86.8	(0.3)	0.8	(0.7)	86.1	(0.5)	86.0	(0.2)	0.9	(0.5)	
20	Belgium	94.2	(0.5)	93.8	(0.9)	94.3	(0.5)	-0.5	(1.0)	93.1	(0.9)	93.8	(0.9)	0.5	(1.2)	92.9	(1.1)	94.5	(0.5)	1.6	(1.1)	
21	- Flemish Comm. (Belgium)	97.1	(0.4)	97.3	(0.6)	97.0	(0.5)	0.3	(0.8)	97.9	(0.6)	96.7	(0.6)	-1.2	(1.0)	97.7	(0.8)	97.0	(0.5)	-0.7	(0.9)	
22	Brazil	87.1	(1.1)	88.4	(1.4)	86.4	(1.3)	1.9	(1.3)	88.4	(1.8)	84.3	(2.0)	-4.0	(2.5)	88.5	(1.8)	85.8	(1.1)	-1.8	(1.7)	
23	Bulgaria	86.9	(0.6)	84.2	(1.3)	86.3	(0.5)	-2.1	(1.3)	91.8	(2.7)	85.4	(0.8)	-6.4	(2.9)	84.2	(1.5)	86.3	(0.5)	2.2	(1.5)	
24	CABA (Argentina)	92.4	(0.9)	88.3	(2.2)	95.2	(0.7)	-6.9	(2.3)	91.1	(2.5)	92.9	(1.1)	1.8	(2.4)	88.9	(2.8)	93.1	(0.8)	4.2	(2.7)	
25	Chile	88.9	(0.9)	88.0	(1.4)	86.4	(1.0)	1.6	(1.4)	88.9	(1.8)	87.3	(1.8)	1.4	(2.4)	88.0	(1.5)	87.2	(1.2)	1.2	(2.0)	
26	Colombia	90.8	(0.9)	91.0	(1.2)	90.7	(1.0)	0.3	(1.4)	94.9	(2.1)	89.8	(1.5)	-5.0	(2.8)	90.1	(2.7)	90.9	(1.0)	0.8	(3.0)	
27	Croatia	86.1	(0.4)	86.2	(0.7)	86.1	(0.5)	0.0	(0.9)	88.4	(0.8)	87.9	(1.2)	-0.5	(1.9)	88.0	(1.4)	86.7	(0.4)	2.7	(1.5)	
28	Cyprus	92.2	(1.0)	91.2	(1.8)	92.6	(1.1)	-1.3	(1.8)	92.0	(4.6)	88.1	(1.5)	-3.9	(4.3)	91.8	(2.5)	92.2	(1.8)	0.4	(2.2)	
29	Czech Republic	97.3	(0.4)	96.5	(0.7)	97.6	(0.4)	-1.0	(0.7)	98.7	(1.4)	96.5	(0.8)	-2.2	(1.5)	98.9	(0.8)	97.4	(0.4)	0.5	(0.9)	
30	Denmark	92.4	(0.8)	92.3	(1.1)	92.4	(0.9)	-0.1	(1.2)	92.1	(2.5)	91.8	(1.3)	-0.3	(2.9)	88.8	(2.4)	93.3	(0.7)	4.5	(2.4)	
31	England (UK)	86.5	(0.4)	86.7	(0.6)	86.4	(0.6)	0.3	(0.8)	87.1	(0.9)	86.5	(1.0)	-0.6	(1.2)	87.6	(0.8)	86.2	(0.5)	-1.4	(0.7)	
32	Estonia	97.7	(0.3)	96.4	(0.9)	98.0	(0.3)	-1.5	(0.9)	97.4	(1.3)	97.8	(0.4)	0.4	(1.4)	98.0	(0.8)	97.7	(0.4)	-0.3	(0.9)	
33	Finland	92.7	(0.6)	89.3	(1.1)	94.1	(0.6)	-4.8	(1.1)	88.0	(3.0)	90.9	(1.1)	2.9	(3.4)	90.5	(1.8)	93.1	(0.8)	2.6	(1.8)	
34	France	82.6	(1.0)	83.5	(1.4)	82.1	(1.2)	1.5	(1.5)	86.1	(2.3)	77.8	(1.9)	-8.3	(3.2)	81.1	(2.0)	82.8	(1.1)	1.7	(2.1)	
35	Georgia	83.5	(0.6)	83.0	(2.3)	86.6	(0.8)	-12.6	(2.0)	89.0	(3.6)	82.9	(1.1)	-6.1	(3.5)	82.6	(1.4)	86.7	(0.9)	4.1	(1.5)	
36	Hungary	94.5	(0.5)	93.7	(1.2)	94.7	(0.5)	-1.0	(1.3)	94.9	(2.0)	93.7	(0.9)	-1.2	(2.0)	95.2	(1.2)	94.4	(0.5)	-0.8	(1.3)	
37	Iceland	86.5	(0.6)	84.2	(1.3)	86.0	(0.7)	-1.8	(1.4)	90.7	(3.1)	85.4	(1.8)	-5.3	(3.3)	91.2	(1.8)	86.6	(0.7)	-4.6	(1.9)	
38	Israel	86.2	(0.4)	86.8	(0.8)	86.1	(0.5)	0.5	(1.0)	86.0	(1.4)	86.3	(1.1)	0.3	(1.9)	94.0	(1.0)	97.0	(0.5)	3.0	(1.2)	
39	Italy	83.2	(0.6)	80.8	(1.2)	84.0	(0.8)	-3.3	(1.4)	89.9	(2.7)	83.3	(0.7)	-6.6	(2.8)	87.4	(1.4)	84.5	(0.8)	-2.9	(1.5)	
40	Japan	89.2	(0.6)	88.6	(0.8)	90.1	(0.9)	-1.5	(1.2)	89.9	(1.2)	88.6	(1.1)	-1.3	(1.6)	88.6	(1.2)	89.3	(0.7)	0.7	(1.3)	
41	Kazakhstan	86.2	(0.3)	87.1	(0.8)	86.6	(0.3)	-0.4	(0.7)	90.0	(0.9)	89.9	(0.4)	-0.1	(1.0)	86.1	(0.8)	86.0	(0.3)	-0.1	(0.8)	
42	Korea	97.8	(0.3)	96.0	(0.7)	96.7	(0.3)	-0.7	(0.8)	98.3	(1.0)	97.7	(0.5)	-0.6	(1.0)	97.0	(0.8)	98.1	(0.3)	1.1	(0.9)	
43	Latvia	86.6	(0.4)	87.6	(1.3)	86.7	(0.4)	-0.9	(1.2)	87.1	(1.3)	86.1	(0.3)	-1.0	(1.3)	86.8	(0.8)	86.5	(0.5)	-0.3	(0.8)	
44	Lithuania	89.4	(0.2)	89.8	(0.3)	89.3	(0.2)	0.4	(0.3)	88.6	(0.3)	89.3	(0.2)	0.7	(0.3)	86.7	(1.3)	86.5	(0.1)	0.8	(1.3)	
45	Malta	91.3	(0.8)	90.8	(1.5)	91.5	(0.9)	-0.7	(1.7)	93.8	(1.2)	88.4	(1.8)	-5.4	(2.4)	92.9	(1.2)	90.7	(1.0)	-2.1	(1.7)	
46	Mexico	89.4	(0.9)	86.6	(1.1)	90.1	(1.0)	-3.4	(1.1)	93.4	(1.8)	84.8	(1.8)	-8.6	(2.0)	90.5	(1.6)	89.1	(0.9)	-1.4	(1.6)	
47	Netherlands	86.2	(0.6)	86.8	(0.5)	87.7	(0.9)	-0.9	(1.0)	86.6	(1.9)	86.8	(0.5)	0.2	(2.0)	87.2	(1.8)	86.4	(0.4)	-0.8	(1.3)	
48	New Zealand	86.5	(0.2)	87.4	(0.8)	89.0	(0.2)	-1.6	(0.7)	87.7	(1.3)	86.2	(0.8)	-1.5	(1.8)	86.3	(0.9)	86.8	(0.3)	0.5	(1.0)	
49	Norway	93.8	(0.6)	92.7	(0.9)	94.4	(0.7)	-1.7	(1.1)	93.6	(1.1)	93.3	(0.5)	-0.3	(1.2)	94.1	(0.8)	93.7	(0.7)	-0.4	(0.9)	
50	Portugal	88.0	(0.8)	88.2	(1.2)	87.9	(0.8)	0.2	(1.3)	c	c	87.5	(1.0)	c	c	83.4	(3.7)	88.2	(0.8)	4.7	(3.9)	
51	Romania	88.0	(0.9)	86.4	(1.7)	90.0	(0.9)	-3.6	(1.7)	81.3	(3.4)	87.8	(1.7)	6.5	(3.9)	82.6	(2.7)	90.1	(0.9)	7.4	(2.7)	
52	Russia	86.2	(0.3)	86.7	(1.0)	86.4	(0.3)	-0.3	(1.1)	86.3	(1.0)	86.3	(0.4)	0.0	(1.1)	87.0	(0.8)	86.5	(0.3)	-0.5	(0.5)	
53	Saudi Arabia	86.1	(1.0)	82.8	(1.8)	89.2	(1.2)	-6.4	(2.0)	86.5	(1.9)	88.8	(2.7)	2.3	(3.4)	83.5	(2.8)	87.1	(1.1)	3.6	(2.7)	
54	Shanghai (China)	89.3	(0.1)	89.2	(0.3)	89.3	(0.1)	-0.1	(0.3)	89.9	(0.1)	87.8	(0.7)	-2.1	(0.7)	89.9	(0.1)	89.2	(0.1)	-0.7	(0.2)	
55	Singapore	86.5	(0.2)	86.9	(0.3)	86.2	(0.3)	0.7	(0.9)	87.5	(0.7)	87.0	(0.9)	-0.5	(1.1)	86.1	(0.8)	86.8	(0.3)	0.5	(0.5)	
56	Slovak Republic	92.2	(0.5)	90.1	(1.4)	92.6	(0.5)	-2.5	(1.5)	91.5	(2.0)	91.2	(0.9)	-0.3	(2.1)	90.5	(1.3)	92.4	(0.8)	1.9	(1.5)	
57	Slovenia	86.3	(0.4)	86.0	(0.7)	86.4	(0.3)	-0.4	(0.8)	86.6	(2.8)	87.8	(0.8)	1.1	(2.8)	87.7	(0.8)	86.5	(0.4)	0.8	(1.0)	
58	South Africa	80.6	(1.6)	88.0	(2.8)	82.3	(1.4)	-5.7	(2.2)	82.4	(1.9)	83.5	(1.3)	1.1	(2.1)	82.1	(1.4)	83.9	(2.0)	-1.8	(1.8)	
59	Spain	91.8	(0.8)	91.6	(0.8)	91.9	(0.9)	-0.3	(1.2)	94.7	(2.0)	90.8	(1.0)	-3.9	(2.1)	91.9	(1.0)	91.7	(0.7)	-0.2	(1.1)	
60	Sweden	86.4	(0.6)	86.2	(0.9)	86.5	(0.8)	-0.2	(1.0)	82.9	(2.4)	85.1	(0.8)	2.2	(2.4)	91.2	(1.4)	86.3	(0.8)	-4.9	(1.4)	
61	Chinese Taipei	86.7	(0.3)	86.0	(0.8)	87.0	(0.3)	-1.0	(0.7)	87.7	(0.8)	85.3	(1.0)	-2.4	(1.3)	87.6	(0.9)	86.9	(0.3)	-0.7	(0.7)	
62	Turkey	83.6	(0.4)	83.4	(0.8)	83.8	(0.5)	-0.4	(1.0)	84.6	(1.0)	80.7	(2.1)	-3.9	(2.3)	83.9	(0.9)	83.8	(0.5)	-0.1	(1.1)	
63	United Arab Emirates	87.7	(0.2)	87.7	(0.3)	87.7	(0.2)	0.0	(0.3)	86.0	(0.7)	88.8	(0.4)	2.7	(0.7)	86.2	(0.8)	86.2	(0.2)	0.0	(0.6)	
64	United States	86.1	(0.6)	86.3	(1.4)	86.0	(0.3)	-0.3	(1.3)	87.6	(1.7)	86.0	(0.8)	-1.6	(1.9)	86.9	(0.9)	87.8	(0.8)	-0.9	(1.2)	
65	Viet Nam	86.4	(0.5)	86.5	(0.8)	86.4	(0.7)	0.1	(0.8)	87.0	(1.1)	84.8	(1.4)	-2.2	(1.6)	87.4	(1.1)	86.4	(0.5)	-1.0	(1.1)	
66	OECD average-21	84.5	(0.1)	83.9	(0.2)	84.7	(0.1)	-0.8	(0.2)	84.2	(0.3)	83.8	(0.2)	-0.4	(0.4)	83.5	(0.3)	84.7	(0.1)	1.3	(0.3)	
67	EU total-23	82.5	(0.2)	81.9	(0.3)	82.6	(0.3)	-0.8	(0.4)	82.3	(0.7)	81.2	(0.4)	-1.0	(0.8)	80.7	(0.9)	82.8	(0.2)	2.1	(0.5)	
68	TALIS average-48	84.4	(0.1)	83.4	(0.2)	84.8	(0.1)	-1.4	(0.2)	83.5	(0.3)	83.8	(0.2)	-0.3	(0.3)	83.4	(0.2)	84.8	(0.1)	1.4	(0.2)	

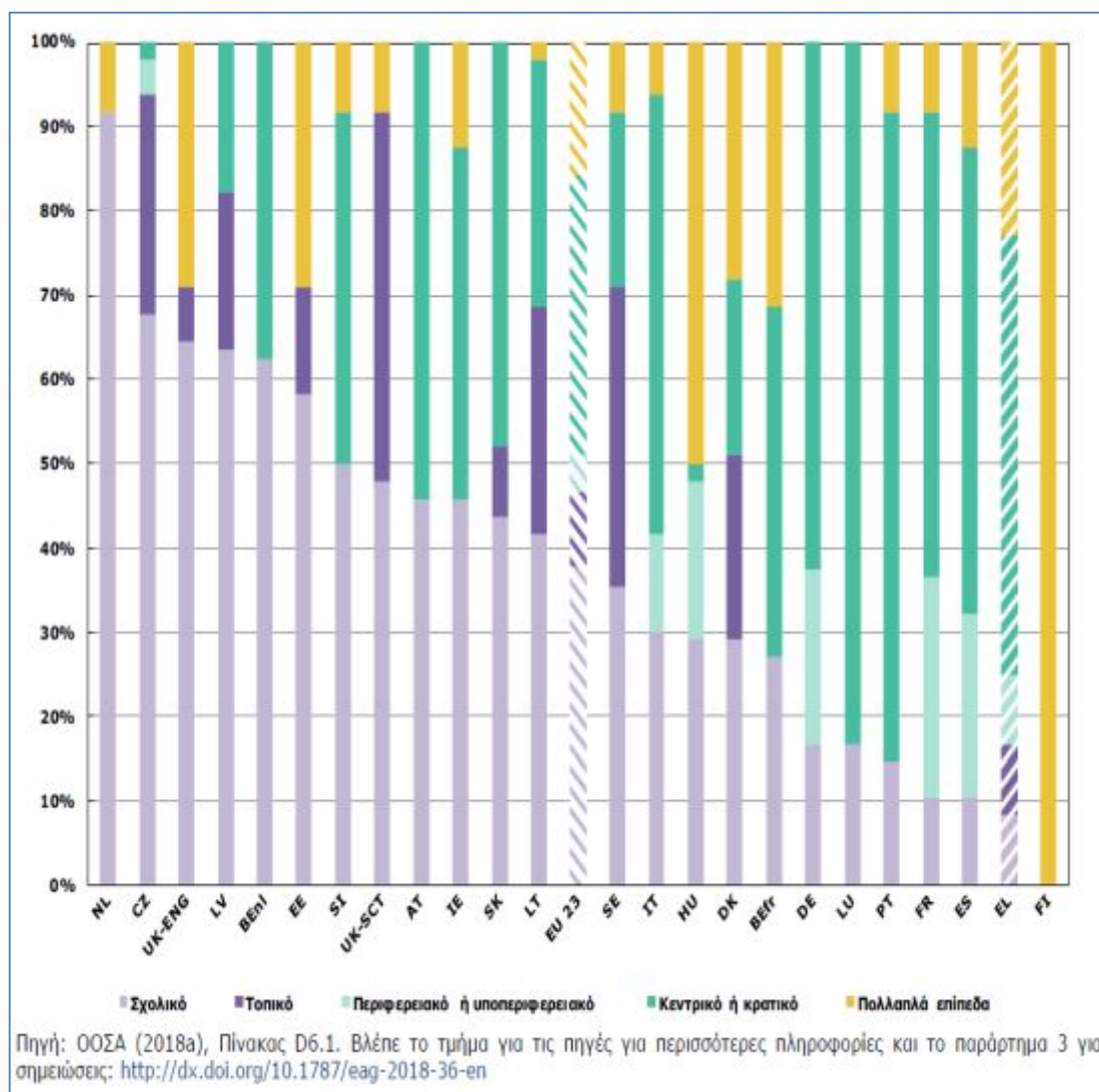
Πίνακας 12. Κατανομή του χρόνου των διευθυντών σχολικών μονάδων (TALIS 2018)

13	Average proportion of time principals report spending on the following tasks														
	Administrative tasks and meetings ¹		Leadership tasks and meetings ²		Curriculum and teaching-related tasks and meetings ³		Student interactions ⁴		Parent or guardian interactions ⁵		Interactions with local and regional community, business and industry		Other		
	Mean	S.E.	Mean	S.E.	Mean	S.E.	Mean	S.E.	Mean	S.E.	Mean	S.E.	Mean	S.E.	
14															
15															
16															
17	Alberta (Canada)	33,0	(5,4)	16,8	(1,4)	19,2	(3,1)	15,8	(2,0)	9,1	(0,9)	3,5	(0,3)	2,7	(0,7)
18	Austria	34,6	(1,1)	17,4	(0,5)	15,5	(0,8)	14,5	(1,0)	11,0	(0,4)	4,7	(0,2)	2,4	(0,3)
19	Belgium	32,0	(1,0)	22,5	(0,5)	15,2	(0,5)	13,3	(0,5)	9,8	(0,3)	4,2	(0,2)	3,2	(0,4)
20	- Flemish Comm. (Belgium)	28,5	(1,1)	23,9	(0,8)	15,1	(0,8)	14,1	(0,8)	10,2	(0,4)	4,8	(0,3)	3,9	(0,6)
21	Brazil	20,9	(1,1)	17,6	(0,8)	17,0	(0,7)	19,4	(0,9)	13,6	(0,5)	7,8	(0,5)	3,8	(0,5)
22	Bulgaria	32,9	(1,4)	19,0	(0,8)	17,1	(0,7)	13,1	(0,8)	9,8	(0,4)	5,5	(0,3)	2,8	(0,3)
23	CABA (Argentina)	19,9	(1,1)	19,7	(0,8)	19,0	(0,8)	19,6	(0,8)	14,7	(0,8)	5,1	(0,4)	2,1	(0,7)
24	Chile	22,6	(1,0)	21,7	(0,7)	19,9	(0,7)	16,5	(0,7)	11,9	(0,4)	5,1	(0,3)	2,6	(0,5)
25	Colombia	33,3	(2,5)	17,7	(0,8)	16,2	(0,9)	12,4	(1,1)	10,4	(0,6)	7,5	(0,5)	2,5	(0,4)
26	Croatia	28,9	(1,3)	19,4	(0,9)	16,8	(0,8)	10,1	(0,8)	9,9	(0,6)	8,7	(0,4)	6,2	(0,5)
27	Cyprus	22,3	(1,1)	23,1	(0,8)	15,4	(0,7)	17,2	(1,0)	13,4	(0,8)	5,8	(0,3)	3,0	(0,6)
28	Czech Republic	35,6	(1,1)	21,5	(0,7)	15,6	(0,8)	8,2	(0,3)	8,3	(0,4)	3,5	(0,2)	3,3	(0,4)
29	Denmark	28,3	(1,1)	26,5	(0,8)	13,9	(0,8)	10,8	(0,8)	10,2	(0,4)	7,0	(0,5)	3,6	(0,5)
30	England (UK)	25,4	(1,1)	27,2	(1,2)	16,5	(0,8)	14,3	(0,7)	9,8	(0,5)	4,6	(0,3)	2,1	(0,3)
31	Estonia	25,6	(0,8)	27,3	(0,8)	14,8	(0,8)	12,3	(0,5)	9,4	(0,4)	6,3	(0,4)	4,3	(0,4)
32	Finland	33,2	(1,2)	24,3	(0,7)	14,0	(0,8)	11,1	(0,8)	8,7	(0,4)	4,8	(0,3)	3,8	(0,4)
33	France	27,3	(0,8)	19,9	(0,7)	17,1	(0,5)	16,3	(0,8)	10,5	(0,4)	6,7	(0,4)	2,3	(0,4)
34	Georgia	20,2	(0,7)	18,5	(0,8)	21,4	(0,8)	18,6	(0,7)	12,1	(0,4)	5,6	(0,3)	3,7	(0,4)
35	Hungary	33,6	(1,2)	21,5	(0,7)	15,4	(0,8)	11,9	(0,7)	9,3	(0,4)	5,0	(0,3)	3,3	(0,5)
36	Iceland	25,3	(1,3)	20,5	(0,8)	13,5	(0,9)	16,0	(0,9)	11,3	(0,7)	7,0	(0,4)	6,4	(1,1)
37	Israel	23,0	(1,0)	17,9	(0,7)	20,2	(0,8)	17,9	(0,8)	11,8	(0,5)	6,3	(0,4)	3,0	(0,6)
38	Italy	29,4	(1,0)	19,3	(0,7)	17,6	(0,5)	10,0	(0,5)	13,7	(0,5)	8,7	(0,3)	1,2	(0,2)
39	Japan	23,0	(1,1)	20,3	(0,7)	22,5	(0,9)	11,3	(0,8)	10,0	(0,4)	8,4	(0,4)	4,4	(0,6)
40	Kazakhstan	21,6	(0,8)	18,3	(0,8)	21,3	(0,8)	15,5	(0,8)	12,0	(0,4)	6,9	(0,4)	4,5	(0,4)
41	Korea	28,1	(1,9)	15,8	(0,7)	23,6	(1,4)	12,4	(0,9)	9,0	(0,4)	6,8	(0,4)	4,3	(0,5)
42	Latvia	27,9	(2,8)	19,8	(0,8)	14,5	(1,1)	15,0	(0,9)	11,4	(0,7)	6,8	(0,4)	4,7	(0,6)
43	Lithuania	27,8	(1,2)	22,3	(0,8)	17,0	(0,7)	12,2	(0,8)	9,4	(0,3)	6,6	(0,3)	4,7	(0,4)
44	Malta	28,3	(2,2)	23,2	(1,8)	17,6	(1,0)	15,6	(1,1)	11,3	(1,0)	3,0	(0,4)	1,1	(0,3)
45	Mexico	26,9	(1,2)	18,1	(0,7)	17,8	(0,8)	17,2	(0,8)	12,8	(0,4)	5,4	(0,3)	1,8	(0,3)
46	Netherlands	28,4	(1,2)	33,3	(1,2)	10,5	(0,8)	6,2	(0,5)	7,9	(0,4)	7,6	(0,5)	6,1	(0,8)
47	New Zealand	29,5	(4,1)	17,5	(1,5)	18,7	(3,0)	17,9	(4,3)	9,7	(0,9)	4,5	(0,5)	2,4	(0,6)
48	Norway	39,1	(1,5)	22,9	(1,0)	10,5	(0,7)	9,8	(0,4)	7,3	(0,3)	7,3	(0,4)	3,1	(0,5)
49	Portugal	31,6	(1,0)	23,5	(0,8)	12,8	(0,5)	11,7	(0,4)	10,1	(0,4)	6,6	(0,3)	3,5	(0,4)
50	Romania	25,1	(1,3)	19,3	(0,8)	19,8	(0,8)	11,9	(0,5)	10,5	(0,5)	8,2	(0,3)	5,2	(0,5)
51	Russia	38,6	(1,9)	19,5	(1,0)	13,3	(0,7)	10,5	(0,8)	9,5	(0,5)	5,4	(0,4)	3,4	(0,5)
52	Saudi Arabia	29,2	(1,3)	19,3	(0,9)	20,4	(0,8)	13,5	(0,8)	9,2	(0,5)	5,4	(0,4)	2,9	(0,4)
53	Shanghai (China)	24,8	(0,9)	19,9	(0,7)	27,0	(0,8)	11,9	(0,6)	7,0	(0,3)	5,2	(0,3)	4,3	(0,5)
54	Singapore	21,2	(0,8)	31,5	(0,8)	19,7	(0,7)	12,8	(0,5)	8,5	(0,4)	4,8	(0,2)	1,6	(0,2)
55	Slovak Republic	31,7	(1,1)	21,2	(0,7)	16,8	(0,8)	11,7	(0,5)	9,9	(0,4)	5,5	(0,3)	3,2	(0,4)
56	Slovenia	32,0	(1,4)	24,5	(0,8)	16,5	(0,7)	9,4	(0,8)	8,2	(0,4)	6,6	(0,3)	2,9	(0,3)
57	South Africa	27,4	(1,4)	20,0	(0,8)	20,5	(1,1)	13,1	(0,8)	10,4	(0,6)	6,2	(0,3)	2,8	(0,5)
58	Spain	23,4	(0,8)	22,1	(0,8)	17,6	(0,8)	13,4	(0,4)	13,6	(0,3)	6,1	(0,3)	3,7	(0,4)
59	Sweden	33,9	(1,2)	23,6	(1,0)	12,5	(0,8)	12,6	(0,8)	11,0	(1,0)	3,1	(0,2)	3,5	(0,7)
60	Chinese Taipei	24,1	(0,9)	21,5	(0,7)	21,2	(0,8)	13,4	(0,5)	8,8	(0,3)	8,3	(0,4)	2,7	(0,4)
61	Turkey	29,5	(1,1)	15,1	(0,8)	14,7	(0,8)	16,9	(1,0)	13,9	(0,7)	5,1	(0,3)	4,8	(0,4)
62	United Arab Emirates	20,6	(0,5)	21,6	(0,5)	20,8	(0,5)	15,9	(0,4)	11,4	(0,2)	6,4	(0,2)	3,2	(0,2)
63	United States	27,3	(3,3)	17,8	(1,3)	17,4	(1,4)	18,1	(2,0)	8,2	(0,8)	3,9	(0,7)	7,2	(1,2)
64	Viet Nam	25,6	(1,1)	22,1	(0,9)	25,0	(1,0)	12,1	(0,8)	7,2	(0,3)	4,8	(0,3)	3,1	(0,3)
65	OECD average-30	29,5	(0,3)	21,3	(0,2)	16,3	(0,2)	13,2	(0,2)	10,3	(0,1)	5,8	(0,1)	3,6	(0,1)
66	EU total-23	28,9	(0,3)	21,7	(0,2)	16,6	(0,2)	12,6	(0,2)	10,9	(0,1)	6,2	(0,1)	3,2	(0,1)
67	TALIS average-47	28,0	(0,2)	21,1	(0,1)	17,5	(0,1)	13,6	(0,1)	10,4	(0,1)	5,9	(0,1)	3,5	(0,1)
68	Australia*	33,5	(1,8)	25,0	(1,2)	11,2	(0,5)	11,9	(0,7)	10,1	(0,4)	6,2	(0,6)	2,0	(0,7)
69															
70	1. Including regulations, reports, school budget, preparing timetables and class composition and responding to requests from district, regional, state, or national education officials.														

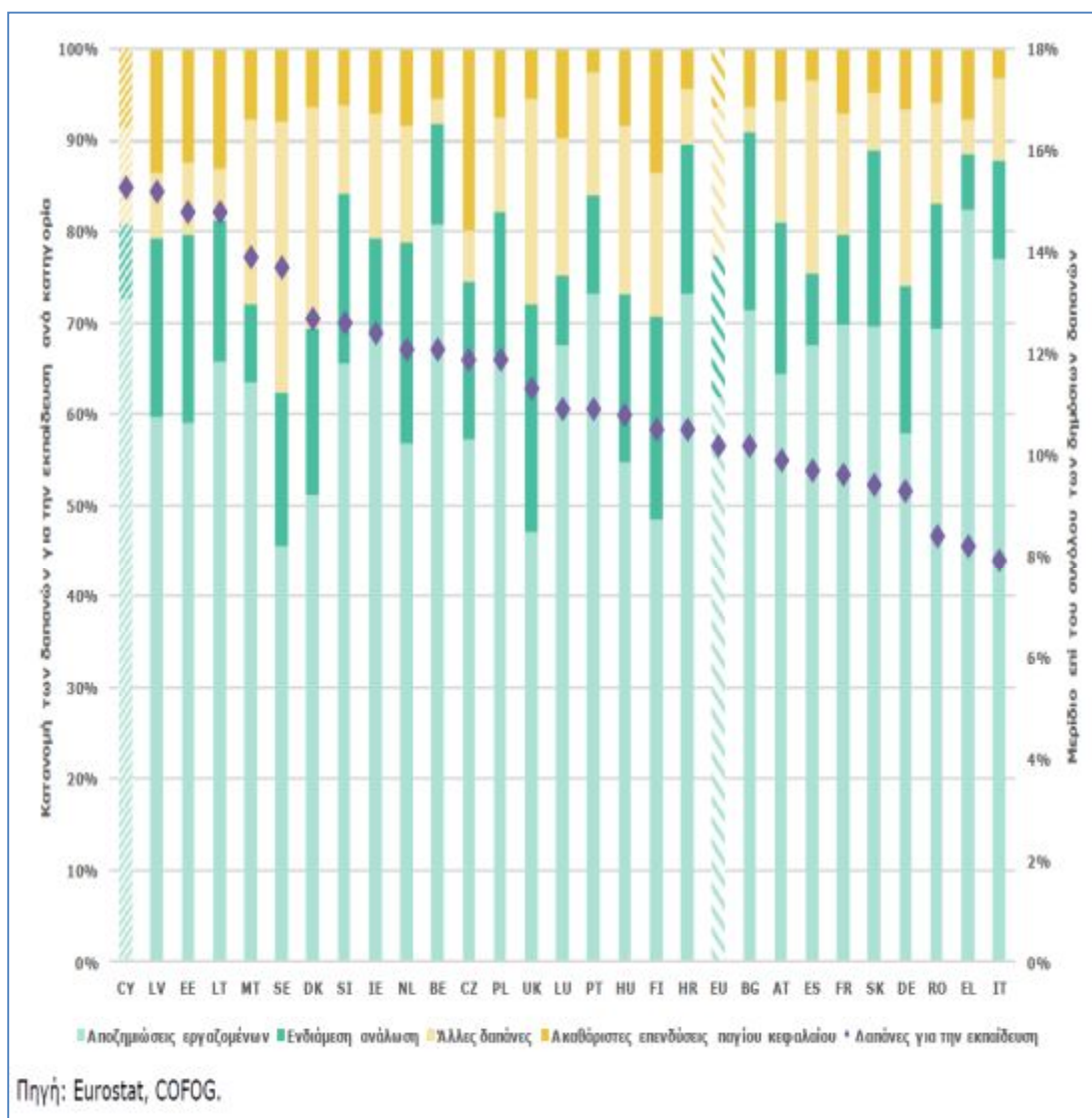
Γράφημα 1. Ποσοστό μαθητών ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που φοιτούν στην Επαγγελματική εκπαίδευση Πηγή : Eurostat

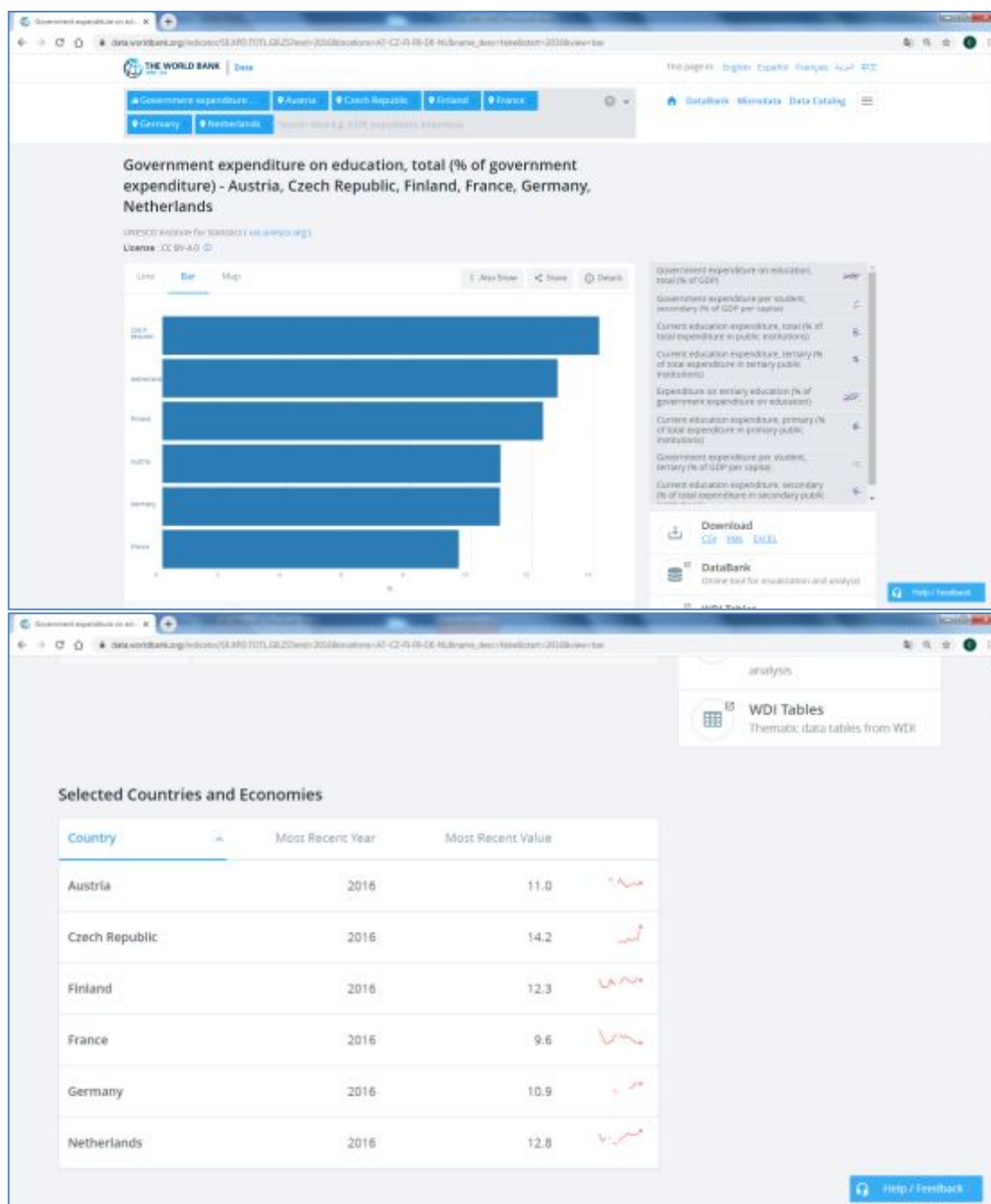
Γράφημα 2. Αποφάσεις που λαμβάνονται σε διαφορετικά επίπεδα διακυβέρνησης στη δημόσια κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, 2017

Γράφημα 3. Μερίδιο των δαπανών για την εκπαίδευση επί του συνόλου των δημόσιων δαπανών και δαπάνες ανά κατηγορία, 2017

Γράφημα 4. Μερίδιο των δαπανών για την εκπαίδευση επί του συνόλου των δημόσιων δαπανών, 2016 Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα³³⁰

³³⁰ https://data.worldbank.org/indicator/SE.XPD.TOTL.GB.ZS?end=2016&locations=AT-CZ-FI-FR-DE-NL&name_desc=false&start=2016&view=bar

International Standard Classification of **ED**ucation (ISCED)

Διεθνής Τυποποιημένη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης

Το ISCED είναι η διεθνής ταξινόμηση αναφοράς για την οργάνωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και των σχετικών προσόντων ανά εκπαιδευτικό επίπεδο και πεδίο. Το ISCED είναι προϊόν διεθνούς συμφωνίας που εγκρίθηκε επισήμως από τη Γενική Διάσκεψη των κρατών μελών της UNESCO στην 36η σύνοδό της τον Νοέμβριο του 2011. Η ανάγκη για την κατανόηση και την ερμηνεία των εκπαιδευτικών διαδικασιών και αποτελεσμάτων σε διακρατικό επίπεδο ώθησε την UNESCO από την δεκαετία του 1970 να αναπτύξει ένα σύστημα τυποποίησης των χαρακτηριστικών των εκπαιδευτικών συστημάτων σε διεθνές επίπεδο, το ποίο αναθεωρήθηκε δύο φορές, το 1997 και το 2011 ώστε να πάρει τη σημερινή του μορφή.

Στις περισσότερες των περιπτώσεων στις βιβλιογραφικές αναφορές εκπαιδευτικών συστημάτων χρησιμοποιείται μόνο το πρώτο ψηφίο ταξινόμησης της κλίμακας ISCED που έχει αντιστοιχηθεί ως εξής:

1 ^ο Ψηφίο	Ταξινόμηση
0	Προσχολική εκπαίδευση (Early childhood education)
1	Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Primary education)
2	Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Lower secondary education)
3	Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Upper secondary education)
4	Μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση (Post-secondary non-tertiary education)
5	Βραχυχρόνια τριτοβάθμια εκπαίδευση (Short-cycle tertiary education)
6	Τριτοβάθμια επιπέδου πτυχίου (Bachelor's or equivalent level)
7	Τριτοβάθμια επιπέδου μεταπτυχιακού (Master's or equivalent level)
8	Τριτοβάθμια επιπέδου διδακτορικού (Doctoral or equivalent level)
9	Όσα δεν ταξινομούνται αλλού (Not elsewhere classified)

Η ταξινόμηση στις κλίμακες του ISCED σχετίζεται και με τη διάρκεια των σπουδών σε κάθε επίπεδο και υπακούει στους παρακάτω κανόνες :

- **ISCED 0:** Δεν έχει κανένα κριτήριο διάρκειας, με ελάχιστες απαιτήσεις 2 ωρών ημερησίως και 100 ημερών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων ετησίως για κάποιο πρόγραμμα προκειμένου να συμπεριληφθεί στο ISCED 0.
- **ISCED 1:** Η διάρκεια σπουδών σε αυτό το επίπεδο συνήθως κυμαίνεται από 4 έως 7 χρόνια (συνήθως είναι 6 χρόνια).
- **ISCED 2:** Η διάρκεια σπουδών σε αυτό το επίπεδο συνήθως κυμαίνεται από 2 έως 5 χρόνια (συνήθως είναι 3 χρόνια).
- **ISCED 3:** Η διάρκεια σπουδών σε αυτό το επίπεδο συνήθως κυμαίνεται από 2 έως 5 χρόνια (συνήθως είναι 3 χρόνια).
- **ISCED 4:** Η διάρκεια σπουδών σε αυτό το επίπεδο συνήθως κυμαίνεται από 6 μήνες έως 2 ή 3 χρόνια.

- **ISCED 5:** Η διάρκεια σπουδών σε αυτό το επίπεδο συνήθως κυμαίνεται από 2 έως 3 χρόνια.
- **ISCED 6:** Η διάρκεια των προγραμμάτων Bachelor ή ισοδύναμων επιπέδων κυμαίνεται συνήθως από 3 έως 4 ή περισσότερα έτη, ανάλογα αν είναι συνέχεια του επίπεδο ISCED 3 αν είναι συνέχεια προγράμματος άλλου επιπέδου (πχ ISCED 6).
- **ISCED 7:** Η διάρκεια των προγραμμάτων Master ή ισοδύναμων επιπέδων κυμαίνεται συνήθως από 1 έως 4 έτη ανάλογα με το επίπεδο του προγράμματος που έχει προηγηθεί.
- **ISCED 8:** Η διάρκεια είναι τουλάχιστον 3 χρόνια.

Η είσοδος στην τριτοβάθμια εκπαίδευση απαιτεί συνήθως την παρακολούθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων τουλάχιστον 11 ετών εκπαίδευσης επιπέδων ISCED 1 έως 3.

Το δεύτερο ψηφίο όπου χρησιμοποιείται έχει την έννοια που προσδιορίζεται με τις τιμές του παρακάτω πίνακα:

2 ^ο Ψηφίο	Ταξινόμηση
0	Δεν έχει καθορισθεί (Not further defined)
1	Εκπαιδευτική ανάπτυξη παιδικής ηλικίας (Early childhood educational development)
2	Προσχολική εκπαίδευση (Pre-primary education)
3	Δεν χρησιμοποιείται (Not used)
4	Γενική / Ακαδημαϊκή εκπαίδευση (General / academic)
5	Επαγγελματική εκπαίδευση (Vocational / professional)
6	Προσανατολισμένη μη προδιαγεγραμμένη εκπαίδευση (Orientation unspecified - Χρησιμοποιείται μόνο στα επίπεδα ISCED 6-8)
7	Δεν χρησιμοποιείται (Not used)
8	Δεν χρησιμοποιείται (Not used)
9	Όσα δεν ταξινομούνται αλλού (Not elsewhere classified)

Τέλος το τρίτο ψηφίο όπου χρησιμοποιείται έχει την έννοια που προσδιορίζεται με τις τιμές του παρακάτω πίνακα:

3 ^ο Ψηφίο	Ταξινόμηση
0	Δεν έχει καθορισθεί (Not further defined)
1	Ανεπαρκής ολοκλήρωση προγράμματος, χωρίς άμεση πρόσβαση σε υψηλότερα ISCED επίπεδα (Recognised successful completion of programme is insufficient for completion or partial completion of ISCED level and thus without direct access to programmes at higher ISCED levels)
2	Επαρκής μερική ολοκλήρωση προγράμματος, χωρίς όμως άμεση πρόσβαση σε υψηλότερα ISCED επίπεδα (Recognised successful completion of programme is sufficient for partial completion of ISCED level but without direct access to programmes at higher ISCED levels)

3	Επαρκής ολοκλήρωση προγράμματος, χωρίς όμως άμεση πρόσβαση σε υψηλότερα ISCED επίπεδα (Recognised successful completion of programme is sufficient for completion of ISCED level but without direct access to programmes at higher ISCED levels)
4	Επαρκής ολοκλήρωση προγράμματος, με άμεση πρόσβαση σε υψηλότερα ISCED επίπεδα (Recognised successful completion of programme is sufficient for completion of ISCED level and with direct access to programmes at higher ISCED levels)
5	Εκπαιδευτικό πρόγραμμα 1 ^{ου} πτυχίου 3-4 χρόνια. First degree programme – Bachelor’s or equivalent level (3 to 4 years)
6	Εκπαιδευτικό πρόγραμμα πρώτου πτυχίου μεγάλης διάρκειας ή επιπέδου ενσωματωμένου μεταπτυχιακού (Long first degree programme – Bachelor’s or Master’s, or equivalent level)
7	Εκπαιδευτικό πρόγραμμα δεύτερου πτυχίου έπειτα από πρόγραμμα πρώτου πτυχίου (Second or further degree programme, following a Bachelor’s or equivalent programme)
8	Εκπαιδευτικό πρόγραμμα δεύτερου πτυχίου έπειτα από πρόγραμμα μεταπτυχιακού (Second or further degree programme, following a Master’s or equivalent programme)
9	Όσα δεν ταξινομούνται αλλού (Not elsewhere classified)

Δηλαδή για παράδειγμα ένα πρόγραμμα ISCED **654** είναι πρόγραμμα πτυχίου τριτοβάθμιας (**6**) Επαγγελματικής (**5**) εκπαίδευσης επαρκώς ολοκληρωμένο με άμεση πρόσβαση σε επίπεδο ISCED 7 (**4**).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Η αναλυτική εφαρμογή της μεθόδου της Αναλυτικής Ιεραρχικής Διαδικασίας στην κατάταξη των έξι Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων

A. Το χαρακτηριστικό «Κατανομή Δαπάνης για την εκπαίδευση ανά κατηγορία»

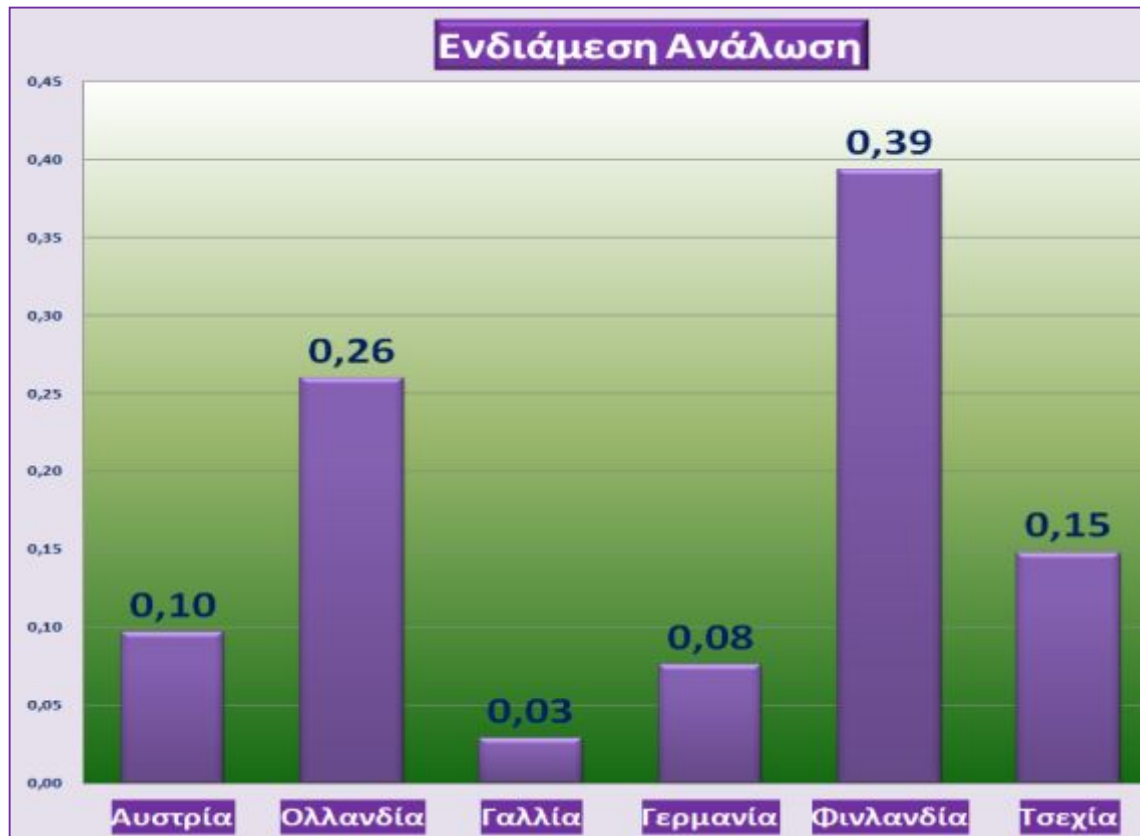
1	Κριτήρια					
2						
3	Διαδική Σύγκριση των στοιχείων του επιπέδου					
4	Υπολογισμός των αθροισμάτων των στηλών					
5						
6		1	2	3	4	
7	Κατηγορία Δαπανών	Αποζημιώσεις εργαζομένων	Ενδιάμεση ανάλωση	Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	Ποσοστό επί του συνόλου των δημόσιων επενδύσεων	
8	1	Αποζημιώσεις εργαζομένων	1,00	0,50	0,50	1,00
9	2	Ενδιάμεση ανάλωση	2,00	1,00	1,00	2,00
10	3	Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	2,00	1,00	1,00	2,00
11	4	Ποσοστό επί του συνόλου των δημόσιων επενδύσεων	1,00	0,50	0,50	1,00
12		ΣΥΝΟΛΑ	6,00	3,00	3,00	6,00
13						
14	Κανονικοποίηση Στηλών					
15						
16		1	2	3	4	
17	Κατηγορία Δαπανών	Αποζημιώσεις εργαζομένων	Ενδιάμεση ανάλωση	Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	Ποσοστό επί του συνόλου των δημόσιων επενδύσεων	Σύνολο
18	1	Αποζημιώσεις εργαζομένων	0,17	0,17	0,17	0,67
19	2	Ενδιάμεση ανάλωση	0,33	0,33	0,33	1,33
20	3	Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	0,33	0,33	0,33	1,33
21	4	Ποσοστό επί του συνόλου των δημόσιων επενδύσεων	0,17	0,17	0,17	0,67
22						4,00

Υπολογισμός Προτεραιοτήτων		
a/a	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ
1	Αποζημιώσεις εργαζομένων	0,17
2	Ενδιάμεση ανάλυση	0,33
3	Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου	0,33
4	Ποσοστό επί του συνόλου των δημόσιων επενδύσεων	0,17
	ΣΥΝΟΛΟ	1,00

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ										
1,00	0,50	0,50	1,00	0,17	0,67	/	0,17	4,00		
2,00	1,00	1,00	2,00	X	0,33	=	1,33	0,33	4,00	
2,00	1,00	1,00	2,00		0,33		1,33	0,33	4,00	
1,00	0,50	0,50	1,00		0,17		0,67	0,17	4,00	
									4,00	
				CI	0,00					
				PI	0,90					
				CR	0,0000					
n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
PI	0,00	0,00	0,58	0,90	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικό "Αποζημιώσεις εργαζομένων"								
	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία		
1								
2								
3								
4								
5	Αποζημιώσεις εργαζομένων							
6	Αυστρία	1,00	3,50	0,45	3,1	7,50	3,50	
7	Ολλανδία	0,29	1,00	0,17	1,4	4,00	1,00	
8	Γαλλία	2,20	5,72	1,00	5,30	9,00	5,70	
9	Γερμανία	0,32	0,71	0,19	1,00	4,40	1,50	
10	Φινλανδία	0,13	0,25	0,11	0,23	1,00	0,21	
11	Τσεχία	0,29	1,00	0,18	0,67	4,85	1,00	
12		4,23	12,18	2,10	11,69	30,75	12,91	
13								
14	Αποζημιώσεις εργαζομένων	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
15	Αυστρία	0,24	0,29	0,22	0,27	0,24	0,27	1,52
16	Ολλανδία	0,07	0,08	0,08	0,12	0,13	0,08	0,56
17	Γαλλία	0,52	0,47	0,48	0,45	0,29	0,44	2,65
18	Γερμανία	0,08	0,06	0,09	0,09	0,14	0,12	0,57
19	Φινλανδία	0,03	0,02	0,05	0,02	0,03	0,02	0,17
20	Τσεχία	0,07	0,08	0,08	0,06	0,16	0,08	0,53
21	A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00

Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικά "Ενδιάμεση Ανάλυση"										
Ενδιάμεση Ανάλυση	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία				
Αυστρία	1,00	0,30	4,55	1,65	0,22	0,50				
Ολλανδία	3,33	1,00	7,80	3,9	0,55	2,00				
Γαλλία	0,22	0,13	1,00	0,26	0,11	0,17				
Γερμανία	0,61	0,26	3,85	1,00	0,19	0,50				
Φινλανδία	4,55	1,82	9,09	5,26	1,00	3,25				
Τσεχία	2,00	0,50	5,88	2,00	0,31	1,00				
	11,70	4,00	32,17	14,07	2,38	7,42				
Ενδιάμεση Ανάλυση	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία				
Αυστρία	0,09	0,07	0,14	0,12	0,09	0,07				
Ολλανδία	0,28	0,25	0,24	0,28	0,23	0,27				
Γαλλία	0,02	0,03	0,03	0,02	0,05	0,02				
Γερμανία	0,05	0,06	0,12	0,07	0,08	0,07				
Φινλανδία	0,39	0,45	0,28	0,37	0,42	0,44				
Τσεχία	0,17	0,12	0,18	0,14	0,13	0,13				
A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00			
A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00			
1	Αυστρία	0,10								
2	Ολλανδία	0,26								
3	Γαλλία	0,03								
4	Γερμανία	0,08								
5	Φινλανδία	0,39								
6	Τσεχία	0,15								
		1,00								
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ										
1,00	0,30	4,55	1,65	0,22	0,50	0,10				
3,33	1,00	7,80	3,90	0,55	2,00	0,26				
0,22	0,13	1,00	0,26	0,11	0,17	0,03				
0,61	0,26	3,85	1,00	0,19	0,50	0,08				
4,55	1,82	9,09	5,26	1,00	3,25	0,39				
2,00	0,50	5,88	2,00	0,31	1,00	0,15				
				0,5878		0,10				
				1,6073		0,26				
				0,1707		0,03				
				0,4576		0,08				
				2,4371		0,39				
				0,9084		0,15				
				CI	0,02					
				RI	1,24					
				CR	0,0200					
n	1	2	3	4	5	7	8	9	10	
RI	0,00	0,00	0,58	0,90	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

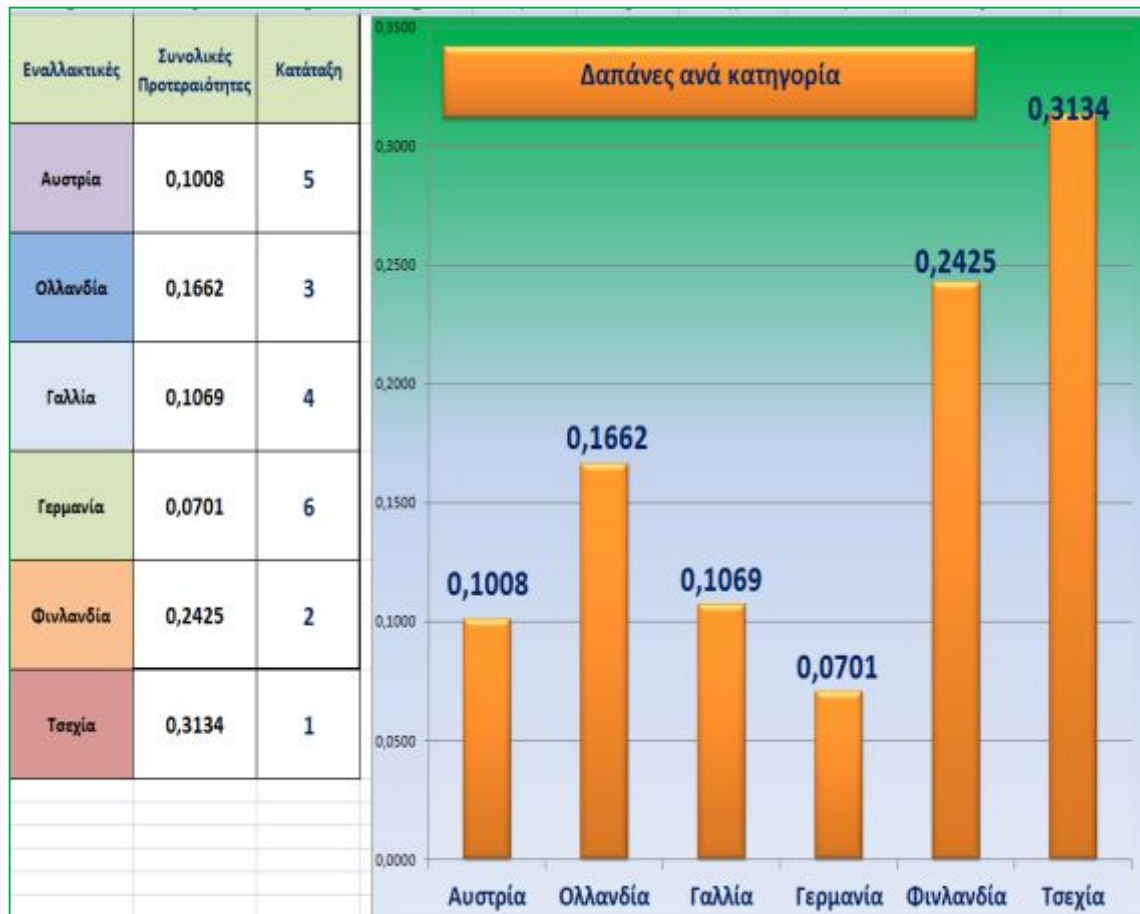

Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικό "Ακαθάριστες επενδύσεις"							
Ακαθάριστες επενδύσεις	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	1,00	0,50	0,70	0,7	0,20	0,11	
Ολλανδία	2,00	1,00	1,80	1,8	0,17	0,14	
Γαλλία	1,43	0,56	1,00	1,00	0,22	0,12	
Γερμανία	1,43	0,56	1,00	1,00	0,22	0,12	
Φινλανδία	5,00	5,88	4,55	4,55	1,00	0,25	
Τσεχία	9,09	7,14	8,33	8,33	4,00	1,00	
	19,95	15,64	17,38	17,38	5,81	1,74	
Ακαθάριστες επενδύσεις	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	0,05	0,03	0,04	0,04	0,03	0,06	0,26
Ολλανδία	0,10	0,06	0,10	0,10	0,03	0,08	0,48
Γαλλία	0,07	0,04	0,06	0,06	0,04	0,07	0,33
Γερμανία	0,07	0,04	0,06	0,06	0,04	0,07	0,33
Φινλανδία	0,25	0,38	0,26	0,26	0,17	0,14	1,47
Τσεχία	0,46	0,46	0,48	0,48	0,69	0,57	3,13
A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00

Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικό "Ποσοστό Δημοσίων Επενδύσεων"										
Ποσοστό Δημοσίων Επενδύσεων	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία				
Αυστρία	1,00	0,28	2,74	1,2	0,39	0,16				
Ολλανδία	3,57	1,00	6,30	3,72	2,00	0,36				
Γαλλία	0,36	0,16	1,00	0,39	0,19	0,11				
Γερμανία	0,83	0,27	2,56	1,00	0,36	0,15				
Φινλανδία	2,56	0,50	5,26	2,78	1,00	0,27				
Τσεχία	6,25	2,78	9,09	6,67	3,70	1,00				
	14,58	4,99	26,96	15,75	7,64	2,05				
Ποσοστό Δημοσίων Επενδύσεων	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία				
Αυστρία	0,07	0,06	0,10	0,08	0,05	0,08	0,43			
Ολλανδία	0,24	0,20	0,23	0,24	0,26	0,18	1,35			
Γαλλία	0,03	0,03	0,04	0,02	0,02	0,05	0,20			
Γερμανία	0,06	0,05	0,10	0,06	0,05	0,07	0,39			
Φινλανδία	0,18	0,10	0,20	0,18	0,13	0,13	0,91			
Τσεχία	0,43	0,56	0,34	0,42	0,48	0,49	2,72			
A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00			
A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00			
1	Αυστρία	0,07								
2	Ολλανδία	0,23								
3	Γαλλία	0,03								
4	Γερμανία	0,06								
5	Φινλανδία	0,15								
6	Τσεχία	0,45								
		1,00								
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ										
1,00	0,28	2,74	1,20	0,39	0,16		0,07			
3,57	1,00	6,30	3,72	2,00	0,36		0,23			
0,36	0,16	1,00	0,39	0,19	0,11	x	0,03	=		
0,83	0,27	2,56	1,00	0,36	0,15		0,06			
2,56	0,50	5,26	2,78	1,00	0,27		0,15			
6,25	2,78	9,09	6,67	3,70	1,00		0,45			
							0,4348		6,044	
							1,9977		6,200	
							0,1989	/	6,051	
							0,3924		6,038	
							0,9247		6,096	
							2,8228		6,230	
							CI	0,02	6,110	
							RI	1,24		
							CR	0,0177		
n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
RI	0,00	0,00	0,58	0,90	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

			Εκπαιδευτικά Συστήματα Χωρών					
A/A	Κριτήρια	Προτεραιότητες	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία
1	Αποζημιώσεις εργαζομένων	0,17	0,25	0,09	0,44	0,09	0,03	0,09
2	Ενδιάμεση Ανάλυση	0,33	0,10	0,26	0,03	0,08	0,39	0,15
3	Ακαθάριστες επενδύσεις	0,33	0,04	0,08	0,05	0,05	0,24	0,52
4	Ποσοστό Δημοσίων Επενδύσεων	0,17	0,07	0,23	0,03	0,06	0,15	0,45
5								
	Σύνολα		0,1008	0,1662	0,1069	0,0701	0,2425	0,3134

B. Το κριτήριο «Χρηματοοικονομική πτυχή»

Κριτήρια					
Διαδική Σύγκριση των στοιχείων του επιπέδου					
Υπολογισμός των αθροισμάτων των στηλών					
		1	2	3	
7	Χρηματοοικονομική Πτυχή	Χρηματοδότηση % ΑΕΠ	Χρηματοδότηση σε € ανά μαθητή	Κατανομή ανά κατηγορία	
8	1	Χρηματοδότηση % ΑΕΠ	1,00	2,00	1,00
9	2	Χρηματοδότηση σε € ανά μαθητή	0,50	1,00	0,50
10	3	Κατανομή ανά κατηγορία	1,00	2,00	1,00
	Σύνολα		2,50	5,00	2,50
Κανονικοποίηση Στηλών					
		1	2	3	
16	Χρηματοοικονομική Πτυχή	Χρηματοδότηση % ΑΕΠ	Χρηματοδότηση σε € ανά μαθητή	Κατανομή ανά κατηγορία	Σύνολο
17	1	Χρηματοδότηση % ΑΕΠ	0,40	0,40	0,40
18	2	Χρηματοδότηση σε € ανά μαθητή	0,20	0,20	0,20
19	3	Κατανομή ανά κατηγορία	0,40	0,40	0,40
	ΣΥΝΟΛΟ				3,00

Υπολογισμός Προτεραιοτήτων		
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ
1	Χρηματοδότηση % ΑΕΠ	0,40
2	Χρηματοδότηση σε € ανά μαθητή	0,20
3	Κατανομή ανά κατηγορία	0,40
	ΣΥΝΟΛΟ	1,00

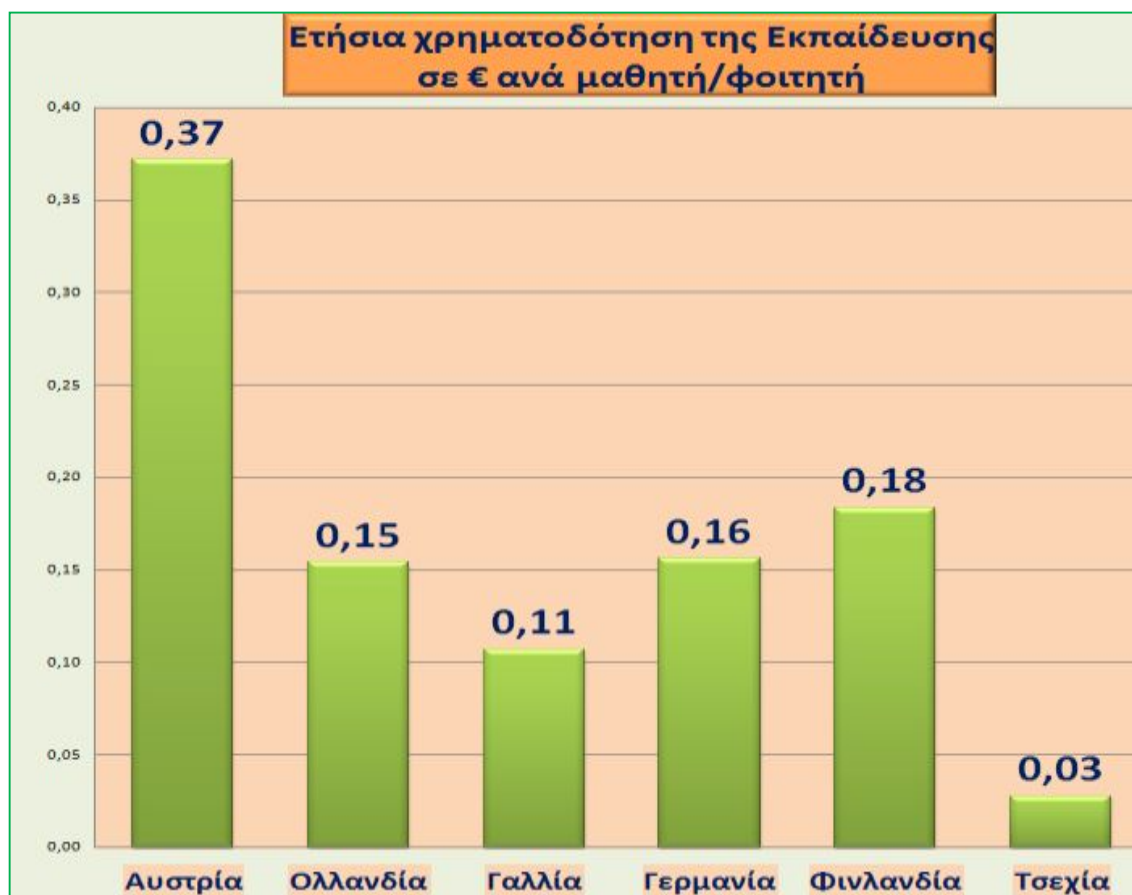
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ

1,00	2,00	1,00			0,40		1,20	/	0,40	3,00
0,50	1,00	0,50		X	0,20	=	0,60	/	0,20	3,00
1,00	2,00	1,00			0,40		1,20	/	0,40	3,00
										Μέσος όρος
					CI		0,00			3,00
					RI		0,58			
					CR		0,0000			

Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικό "Χρηματοδότηση Εκπαίδευσης ποσοστό του ΑΕΠ"

Χρηματοδότηση Εκπαίδευσης	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	1,00	0,55	0,36	3,92	0,20	2,10	
Ολλανδία	1,82	1,00	0,50	5,6	0,30	2,80	
Γαλλία	2,78	2,00	1,00	6,72	0,45	3,92	
Γερμανία	0,26	0,18	0,15	1,00	0,11	0,36	
Φινλανδία	5,00	3,33	2,22	9,00	1,00	6,2	
Τσεχία	0,48	0,36	0,26	2,78	0,16	1,00	
	11,33	7,42	4,49	29,02	2,22	16,38	
Χρηματοδότηση Εκπαίδευσης	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	0,09	0,07	0,08	0,14	0,09	0,13	0,60
Ολλανδία	0,16	0,13	0,11	0,19	0,13	0,17	0,91
Γαλλία	0,25	0,27	0,22	0,23	0,20	0,24	1,41
Γερμανία	0,02	0,02	0,03	0,03	0,05	0,02	0,19
Φινλανδία	0,44	0,45	0,50	0,31	0,45	0,38	2,52
Τσεχία	0,04	0,05	0,06	0,10	0,07	0,06	0,38
A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00

Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικό "Ετήσια χρηματοδότηση εκφρασμένη σε € ανά μαθητή"									
Ετήσια χρηματοδότηση εκφρασμένη σε € ανά μαθητή	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία			
Αυστρία	1,00	2,62	4,00	2,5	2,27	9,00			
Ολλανδία	0,38	1,00	1,50	0,99	0,80	6,31			
Γαλλία	0,25	0,67	1,00	0,66	0,57	4,90			
Γερμανία	0,40	1,01	1,52	1,00	0,78	6,42			
Φινλανδία	0,44	1,25	1,75	1,28	1,00	6,67			
Τσεχία	0,11	0,16	0,20	0,16	0,15	1,00			
	2,58	6,71	9,97	6,59	5,57	34,30			
Ετήσια χρηματοδότηση εκφρασμένη σε € ανά μαθητή	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία			
Αυστρία	0,39	0,39	0,40	0,38	0,41	0,26			
Ολλανδία	0,15	0,15	0,15	0,15	0,14	0,18			
Γαλλία	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,14			
Γερμανία	0,15	0,15	0,15	0,15	0,14	0,19			
Φινλανδία	0,17	0,19	0,18	0,19	0,18	0,19			
Τσεχία	0,04	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03			
Δ/Α	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00		
Εναλλακτικές	Προτεραιότητες						6,00		
Αυστρία	0,37								
Ολλανδία	0,15								
Γαλλία	0,11								
Γερμανία	0,16								
Φινλανδία	0,18								
Τσεχία	0,03								
	1,00								
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ									
2,62	4,00	2,50	2,27	9,00		0,37			
1,00	1,50	0,99	0,80	6,31		0,15			
0,67	1,00	0,66	0,57	4,90	X	0,11	*		
1,01	1,52	1,00	0,78	6,42		0,16			
1,25	1,75	1,28	1,00	6,67		0,18			
0,16	0,20	0,16	0,15	1,00		0,03			
				2,2604		0,37		6,086	
				0,9332		0,15		6,052	
				0,6465	/	0,11	=	6,044	
				0,9441		0,16		6,050	
				1,1131		0,18		6,064	
				0,1672		0,03		6,012	
				CI	0,01			6,051	
				RI	1,24				
				CR	0,0083				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0,00	0,00	0,58	0,90	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

**Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικό
"Χρηματοδότηση Εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης"**

Χρηματοδότηση Εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	1,00	0,41	0,82	1,14	0,19	0,13	
Ολλανδία	2,44	1,00	2,19	3,56	0,35	0,18	
Γαλλία	1,22	0,46	1,00	1,36	0,20	0,13	
Γερμανία	0,88	0,28	0,74	1,00	0,16	0,11	
Φινλανδία	5,26	2,86	5,00	6,25	1,00	0,38	
Τσεχία	7,69	5,56	7,69	9,09	2,63	1,00	
	18,49	10,56	17,44	22,40	4,53	1,93	
Χρηματοδότηση Εκπαίδευσης ανά κατηγορία δαπάνης	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	0,05	0,04	0,05	0,05	0,04	0,07	0,30
Ολλανδία	0,13	0,09	0,13	0,16	0,08	0,09	0,68
Γαλλία	0,07	0,04	0,06	0,06	0,04	0,07	0,34
Γερμανία	0,05	0,03	0,04	0,04	0,04	0,06	0,25
Φινλανδία	0,28	0,27	0,29	0,28	0,22	0,20	1,54
Τσεχία	0,42	0,53	0,44	0,41	0,58	0,52	2,89
A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00

			Χρηματοοικονομική Πτυχή						
1	A/A	Κριτήρια	Προτεραιότητες	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία
2	1	Χρηματοδότηση % ΑΕΠ	0,40	0,10	0,15	0,24	0,03	0,42	0,06
3	2	Χρηματοδότηση σε € ανά μαθητή	0,20	0,37	0,15	0,11	0,16	0,18	0,03
4	3	Κατανομή ανά κατηγορία	0,40	0,05	0,11	0,06	0,04	0,26	0,48
5									
6									
7									
8		ΣΥΝΟΛΟ		0,1340	0,1367	0,1381	0,0605	0,3076	0,2232

Εναλλακτικές	Συνολικός Προτεραιότ.	Κατάταξη
Αυστρία	0,1340	5
Ολλανδία	0,1367	4
Γαλλία	0,1381	3
Γερμανία	0,0605	6
Φινλανδία	0,3076	1
Τσεχία	0,2232	2

Γ. Το χαρακτηριστικό «Επιδόσεις διαγωνισμών PISA»

Κριτήρια

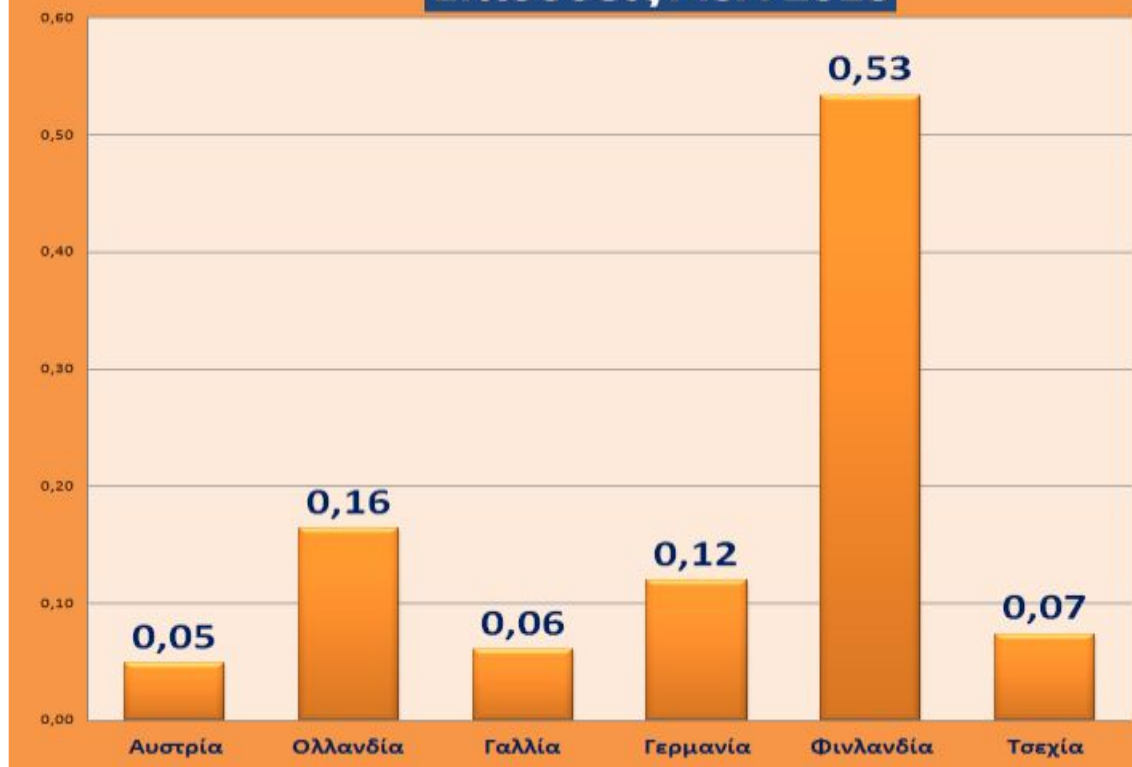
Διαδική Σύγκριση των στοιχείων του επιπέδου
Υπολογισμός των αθροισμάτων των στηλών

		1	2	3	4
	Επιδόσεις μαθητών	Επιδόσεις PISA 2018	Υστέρηση μαθητών	Χαμηλές επιδόσεις μαθητών	Υψηλές επιδόσεις μαθητών
1	Επιδόσεις PISA 2018	1,00	2,00	2,00	0,50
2	Υστέρηση μαθητών	0,50	1,00	1,00	0,25
3	Χαμηλές επιδόσεις μαθητών	0,50	1,00	1,00	0,25
4	Υψηλές επιδόσεις μαθητών	2,00	4,00	4,00	1,00
	ΣΥΝΟΛΑ	4,00	8,00	8,00	2,00

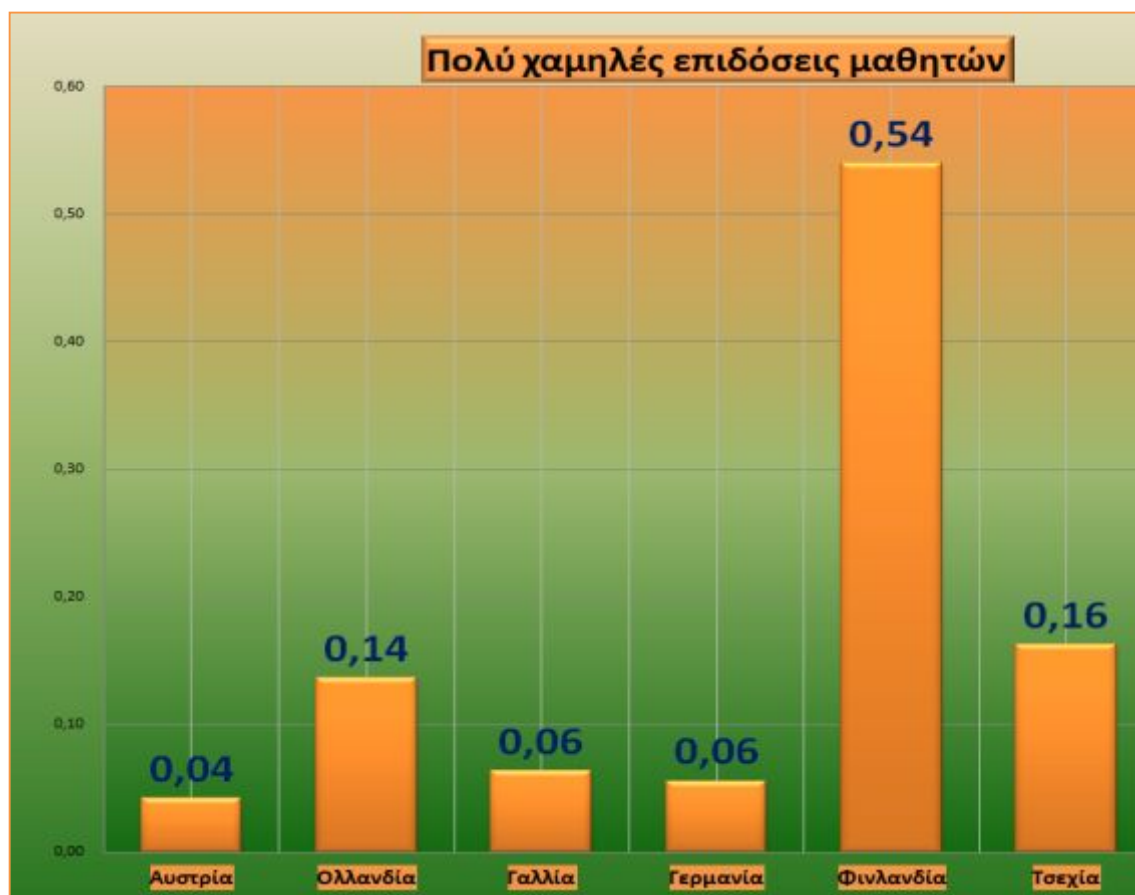
Κανονικοποίηση Σηλών						
		1	2	3	4	
	Επιδόσεις μαθητών	Επιδόσεις PISA 2018	Υστέρηση μαθητών	Χαμηλές επιδόσεις μαθητών	Υψηλές επιδόσεις μαθητών	Σύνολο
1	Επιδόσεις PISA 2018	0,25	0,25	0,25	0,25	1,00
2	Υστέρηση μαθητών	0,13	0,13	0,13	0,13	0,50
3	Χαμηλές επιδόσεις μαθητών	0,13	0,13	0,13	0,13	0,50
4	Υψηλές επιδόσεις μαθητών	0,50	0,50	0,50	0,50	2,00
						4,00

Υπολογισμός Προτεραιοτήτων										
α/α	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ								
1	Επιδόσεις PISA 2018	0,25								
2	Υστέρηση μαθητών	0,13								
3	Χαμηλές επιδόσεις μαθητών	0,13								
4	Υψηλές επιδόσεις μαθητών	0,50								
	ΣΥΝΟΛΟ	1,00								
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ										
1,00	2,00	2,00	0,50		0,25		1,00	/	0,25	4,00
0,50	1,00	1,00	0,25	X	0,13	=	0,50	/	0,13	4,00
0,50	1,00	1,00	0,25		0,13		0,50	/	0,13	4,00
2,00	4,00	4,00	1,00		0,50		2,00	/	0,50	4,00
										4,00
				CI	0,00					
				RI	0,90					
				CR	0,0000					

Επιδόσεις PISA 2018

Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικό "Υστέρηση μαθητών στα Μαθηματικά, Ανάγνωση, Φυσικές Επιστήμες"						
Υστέρηση μαθητών	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία
Αυστρία	1,00	0,29	1,60	0,23	0,12	0,85
Ολλανδία	3,45	1,00	4,00	0,53	0,20	2,00
Γαλλία	0,63	0,25	1,00	0,20	0,11	0,56
Γερμανία	4,35	1,89	5,00	1,00	0,24	2,87
Φινλανδία	8,33	5,00	9,09	4,17	1,00	8,20
Τσεχία	1,18	0,50	1,79	0,35	0,12	1,00
	18,93	8,93	22,48	6,48	1,79	15,48
Υστέρηση μαθητών	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία
Αυστρία	0,05	0,03	0,07	0,04	0,07	0,05
Ολλανδία	0,18	0,11	0,18	0,08	0,11	0,13
Γαλλία	0,03	0,03	0,04	0,03	0,06	0,04
Γερμανία	0,23	0,21	0,22	0,15	0,13	0,19
Φινλανδία	0,44	0,56	0,40	0,64	0,56	0,53
Τσεχία	0,06	0,06	0,08	0,05	0,07	0,06
Δ/Δ						
	Εναλλακτικές Προτεραιότητες					
						6,00

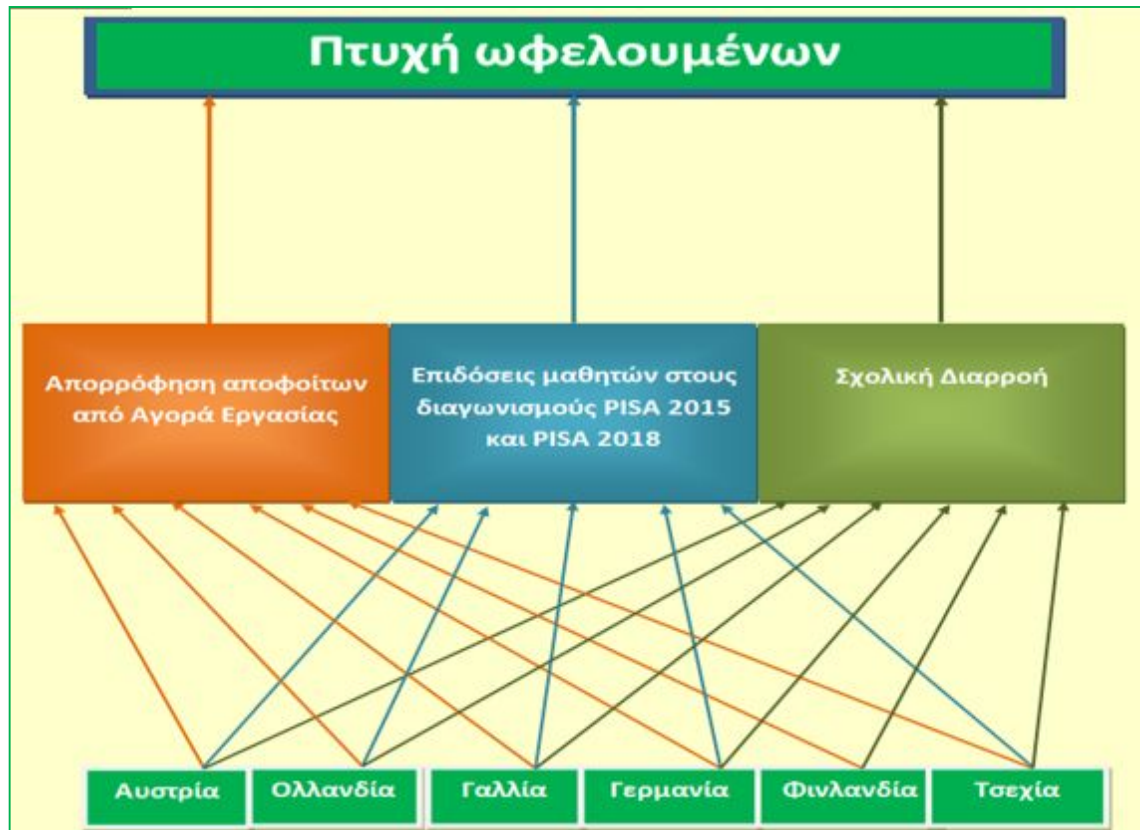
Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικό "Πολύ υψηλές επιδόσεις μαθητών"

Υψηλές επιδόσεις	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	1,00	0,11	0,77	0,2	0,13	0,44	
Ολλανδία	9,09	1,00	8,70	3,97	2,10	7,64	
Γαλλία	1,30	0,11	1,00	0,21	0,13	0,50	
Γερμανία	5,00	0,25	4,76	1,00	0,36	3,67	
Φινλανδία	7,69	0,48	7,69	2,78	1,00	6,5	
Τσεχία	2,27	0,13	2,00	0,27	0,15	1,00	
	26,35	2,08	24,92	8,43	3,87	19,75	
Υψηλές επιδόσεις	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	0,04	0,05	0,03	0,02	0,03	0,02	0,20
Ολλανδία	0,34	0,48	0,35	0,47	0,54	0,39	2,57
Γαλλία	0,05	0,06	0,04	0,02	0,03	0,03	0,23
Γερμανία	0,19	0,12	0,19	0,12	0,09	0,19	0,90
Φινλανδία	0,29	0,23	0,31	0,33	0,26	0,33	1,75
Τσεχία	0,09	0,06	0,08	0,03	0,04	0,05	0,35
A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00

			Εκπαιδευτικά Συστήματα Χωρών						
1	A/A	Κριτήρια	Προτεραιότητες	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία
2	1	Επιδόσεις PISA 2018	0,25	0,05	0,13	0,04	0,19	0,52	0,06
3	2	Υατέρηση μαθητών	0,13	0,05	0,16	0,06	0,12	0,53	0,07
4	3	Χαμηλές επιδόσεις μαθητών	0,13	0,04	0,14	0,06	0,06	0,54	0,16
5	4	Υψηλές επιδόσεις μαθητών	0,50	0,03	0,43	0,04	0,15	0,29	0,06
6	5								
7	5								
8		Σύνολα		0,0412	0,2851	0,0443	0,1442	0,4103	0,0749

Δ. Το κριτήριο «Πτυχή ωφελουμένων»

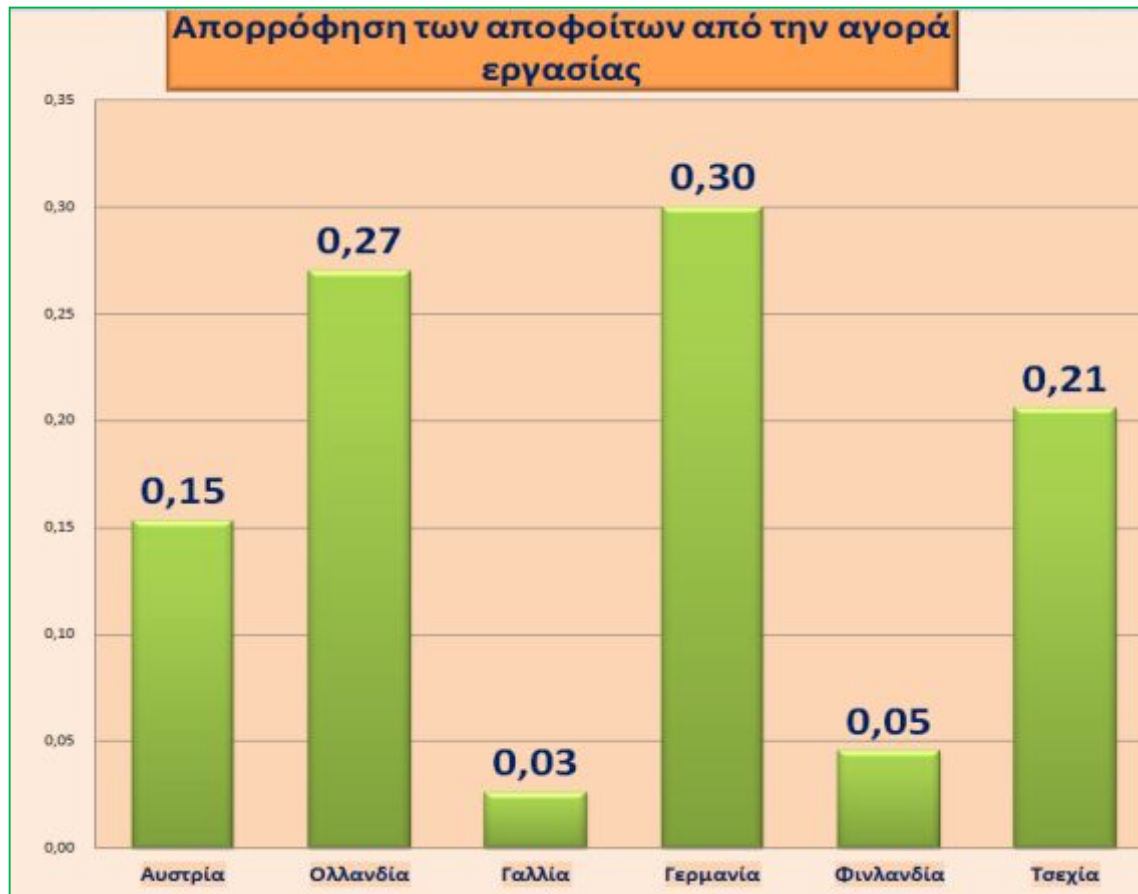
Κριτήρια

Διαδική Σύγκριση των στοιχείων του επιπέδου
Υπολογισμός των αθροισμάτων των στηλών

		1	2	3
Πτυχή Ωφελουμένων		Απορρόφηση από Αγορά Εργασίας	Επιδόσεις PISA	Σχολική Διαρροή
1	Απορρόφηση από Αγορά Εργασίας	1,00	2,00	6,00
2	Επιδόσεις PISA	0,50	1,00	3,00
3	Σχολική Διαρροή	0,17	0,33	1,00
Σύνολα		1,67	3,33	10,00

Κανονικοποίηση Στηλών					
		1	2	3	
Πτυχή Ωφελουμένων		Απορρόφηση από Αγορά Εργασίας	Επιδόσεις PISA	Σχολική Διαρροή	Σύνολο
1	Απορρόφηση από Αγορά Εργασίας	0,60	0,60	0,60	1,80
2	Επιδόσεις PISA	0,30	0,30	0,30	0,90
3	Σχολική Διαρροή	0,10	0,10	0,10	0,30
ΣΥΝΟΛΟ					3,00

Υπολογισμός Προτεραιοτήτων										
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ								
1	Απορρόφηση από Αγορά Εργασίας	0,60								
2	Επιδόσεις PISA	0,30								
3	Σχολική Διαρροή	0,10								
	ΣΥΝΟΛΟ	1,00								
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ										
1,00	2,00	6,00			0,60		1,80	/	0,60	3,00
0,50	1,00	3,00		x	0,30	=	0,90	/	0,30	3,00
0,17	0,33	1,00			0,10		0,30	/	0,10	3,00
Μέσος όρος										3,00
		CI			0,00					
		RI			0,58					
		CR			0,0000					

Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικό "Επιδόσεις PISA"

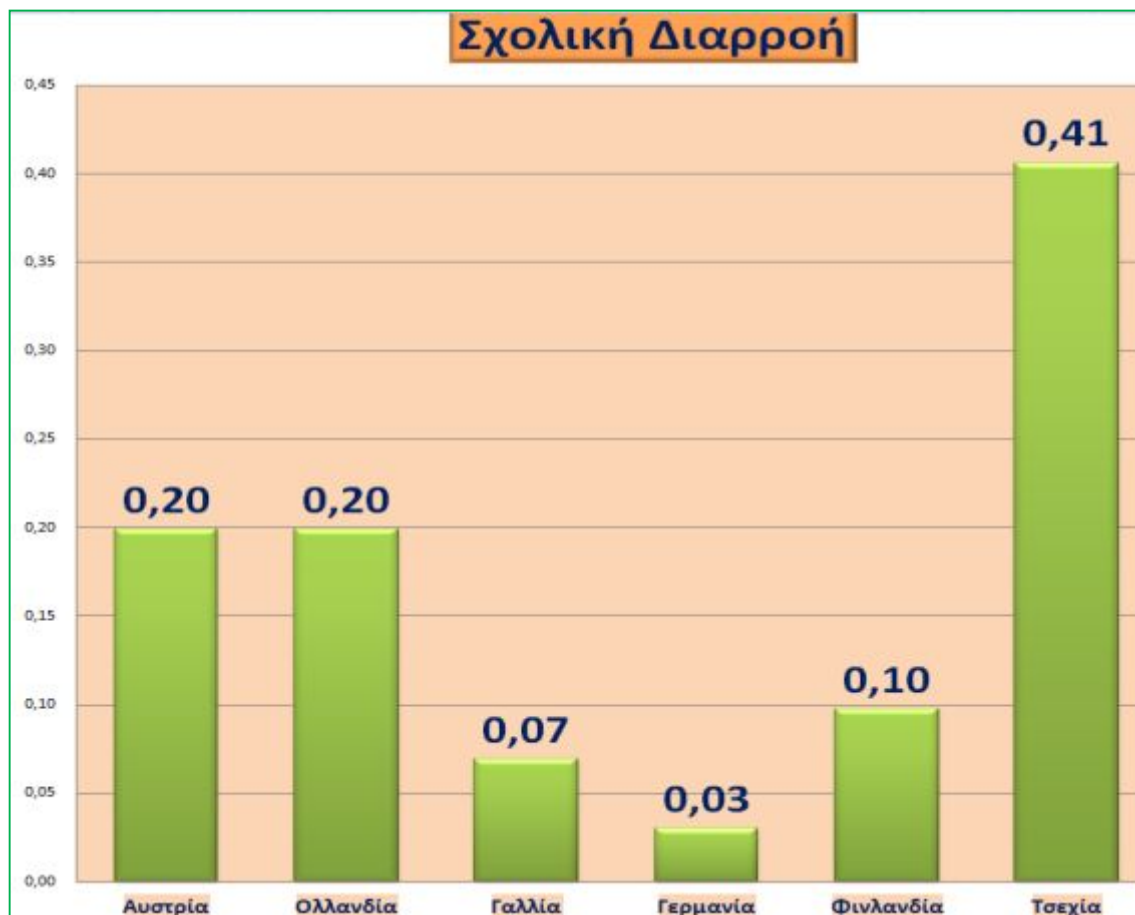
Επιδόσεις PISA	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	1,00	0,40	0,75	0,42	0,11	0,45	
Ολλανδία	2,50	1,00	2,20	1,13	0,15	1,35	
Γαλλία	1,33	0,45	1,00	0,48	0,13	0,54	
Γερμανία	2,38	0,88	2,08	1,00	0,12	1,10	
Φινλανδία	9,09	6,67	7,69	8,33	1,00	8,1	
Τσεχία	2,22	0,74	1,85	0,91	0,12	1,00	
	18,53	10,15	15,58	12,27	1,63	12,54	
Επιδόσεις PISA	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	0,05	0,04	0,05	0,03	0,07	0,04	0,28
Ολλανδία	0,13	0,10	0,14	0,09	0,09	0,11	0,67
Γαλλία	0,07	0,04	0,06	0,04	0,08	0,04	0,34
Γερμανία	0,13	0,09	0,13	0,08	0,07	0,09	0,59
Φινλανδία	0,49	0,66	0,49	0,68	0,61	0,65	3,58
Τσεχία	0,12	0,07	0,12	0,07	0,08	0,08	0,54
A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00

Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικά "Σχολική Διαρροή"						
Σχολική Διαρροή	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία
Αυστρία	1,00	1,00	3,52	6,6	2,20	0,41
Ολλανδία	1,00	1,00	3,52	6,6	2,20	0,41
Γαλλία	0,28	0,28	1,00	3,08	0,75	0,17
Γερμανία	0,15	0,15	0,32	1,00	0,23	0,11
Φινλανδία	0,45	0,45	1,33	4,35	1,00	0,22
Τσεχία	2,44	2,44	5,88	9,09	4,55	1,00
	5,33	5,33	15,58	30,72	10,93	2,32

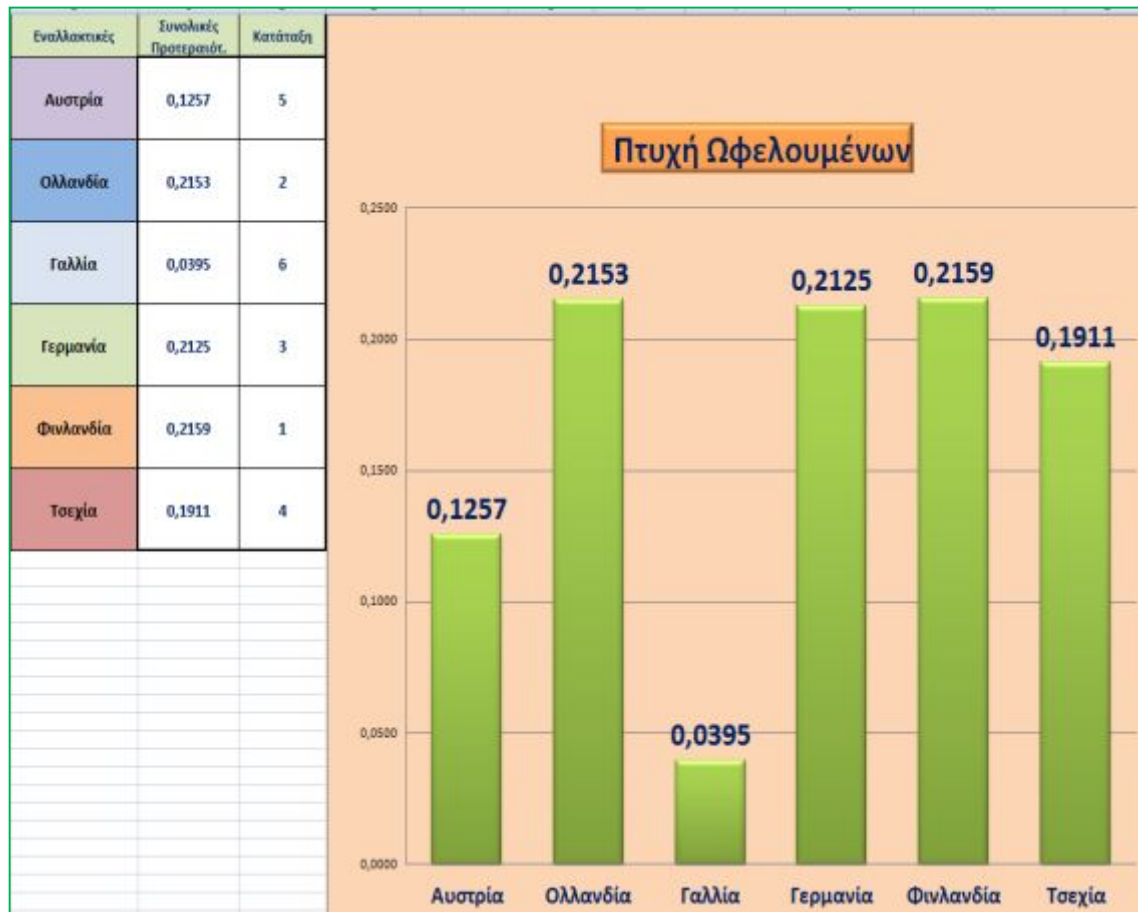
Σχολική Διαρροή	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	0,19	0,19	0,23	0,21	0,20	0,18	1,19
Ολλανδία	0,19	0,19	0,23	0,21	0,20	0,18	1,19
Γαλλία	0,05	0,05	0,06	0,10	0,07	0,07	0,41
Γερμανία	0,03	0,03	0,02	0,03	0,02	0,05	0,18
Φινλανδία	0,09	0,09	0,09	0,14	0,09	0,09	0,58
Τσεχία	0,46	0,46	0,38	0,30	0,42	0,43	2,44
Α/Α	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00

Εναλλακτικές	Προτεραιότητες						
Αυστρία	0,20						
Ολλανδία	0,20						
Γαλλία	0,07						
Γερμανία	0,03						
Φινλανδία	0,10						
Τσεχία	0,41						
	1,00						

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ									
1,00	3,52	6,60	2,20	0,41		0,20			
1,00	3,52	6,60	2,20	0,41		0,20			
0,28	1,00	3,08	0,75	0,17	x	0,07	=		
0,15	0,32	1,00	0,23	0,11		0,03			
0,45	1,33	4,35	1,00	0,22		0,10			
2,44	5,88	9,09	4,55	1,00		0,41			
				1,2175		0,20		6,117	
				1,2175		0,20		6,117	
				0,4157	/	0,07	=	6,039	
				0,1795		0,03		6,026	
				0,5889		0,10		6,049	
				2,4950		0,41		6,146	
				CI	0,02			6,083	
				RI	1,24				
				CR	0,0133				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0,00	0,00	0,58	0,90	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

			Εκπαιδευτικά συστήματα χωρών					
A/A	Κριτήρια	Προτεραιότητες	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία
1	Απορρόφηση από Αγορά Εργασίας	0,60	0,15	0,27	0,03	0,30	0,05	0,21
2	Επιδόσεις PISA	0,30	0,05	0,11	0,06	0,10	0,60	0,09
3	Σχολική Διαρροή	0,10	0,20	0,20	0,07	0,03	0,10	0,41
ΣΥΝΟΛΟ			0,1257	0,2153	0,0395	0,2125	0,2159	0,1911

Ε. Το κριτήριο «Πτυχή μάθησης και ανάπτυξης»

Κριτήρια				
Διαδική Σύγκριση των στοιχείων του επιπέδου Υπολογισμός των αθροισμάτων των στηλών				
		1	2	3
Πτυχή Μάθησης και Ανάπτυξης		Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία	Δια Βίου Μάθηση
1	Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών	1,00	2,00	2,00
2	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία	0,50	1,00	1,00
3	Δια Βίου Μάθηση	0,50	1,00	1,00
Σύνολα		2,00	4,00	4,00

Κανονικοποίηση Στηλών					
		1	2	3	
Πτυχή Μάθησης και Ανάπτυξης		Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία	Δια Βίου Μάθηση	Σύνολο
1	Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών	0,50	0,50	0,50	1,50
2	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία	0,25	0,25	0,25	0,75
3	Δια Βίου Μάθηση	0,25	0,25	0,25	0,75
ΣΥΝΟΛΟ					3,00

Υπολογισμός Προτεραιοτήτων		
A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ
1	Επαγγελματική Ανάπτυξη των εκπαιδευτικών	0,50
2	Χρήση ΤΠΕ στην διδασκαλία	0,25
3	Δια Βίου Μάθηση	0,25
	ΣΥΝΟΛΟ	1,00

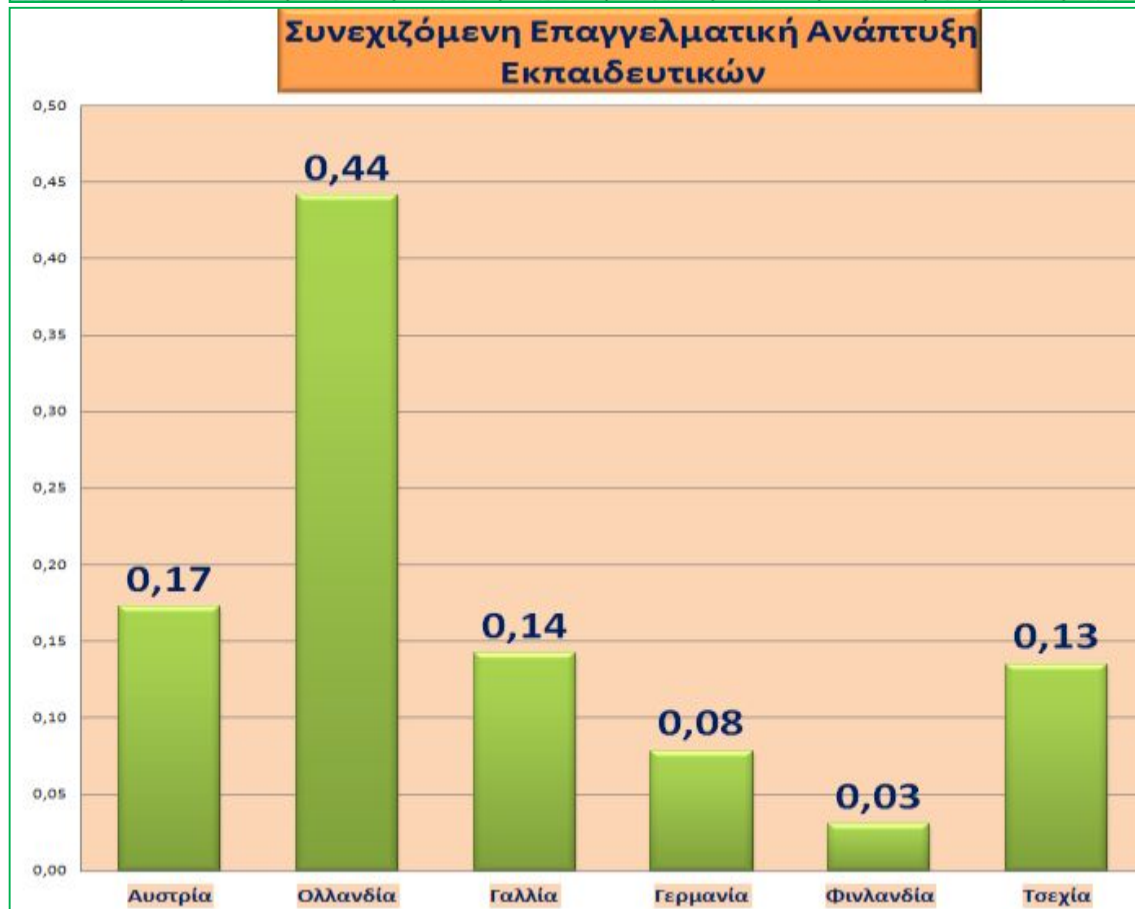
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ

1,00	2,00	2,00			0,50	=	1,50	/	0,50	3,00
0,50	1,00	1,00		x	0,25		0,75	/	0,25	3,00
0,50	1,00	1,00			0,25		0,75	/	0,25	3,00
									Μέσος όρος	3,00
					CI		0,00			
					RI		0,58			
					CR		0,0000			

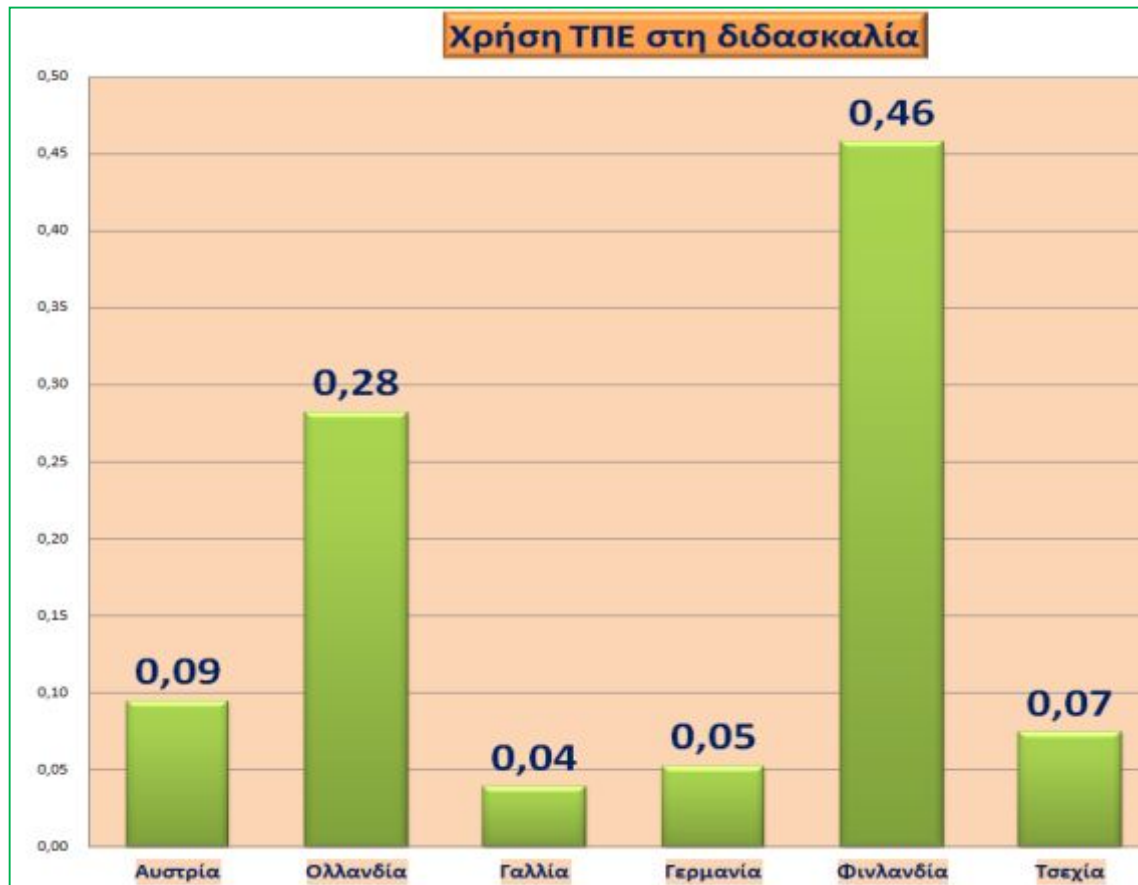
Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικό "Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών"

Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	1,00	0,30	1,36	2,16	5,76	1,72	
Ολλανδία	3,33	1,00	3,60	5,4	9,00	4,00	
Γαλλία	0,74	0,28	1,00	1,80	5,40	1,36	
Γερμανία	0,46	0,19	0,56	1,00	3,60	0,34	
Φινλανδία	0,17	0,11	0,19	0,28	1,00	0,2	
Τσεχία	0,58	0,25	0,74	2,94	5,00	1,00	
	6,29	2,12	7,44	13,58	29,76	8,62	
Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	0,16	0,14	0,18	0,16	0,19	0,20	1,04
Ολλανδία	0,53	0,47	0,48	0,40	0,30	0,46	2,65
Γαλλία	0,12	0,13	0,13	0,13	0,18	0,16	0,85
Γερμανία	0,07	0,09	0,07	0,07	0,12	0,04	0,47
Φινλανδία	0,03	0,05	0,02	0,02	0,03	0,02	0,18
Τσεχία	0,09	0,12	0,10	0,22	0,17	0,12	0,81
A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00

21	A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητα						6,00		
22	1	Αυστρία	0,17								
23	2	Ολλανδία	0,44								
24	3	Γαλλία	0,14								
25	4	Γερμανία	0,08								
26	5	Φινλανδία	0,03								
27	6	Τσεχία	0,13								
28			1,00								
29											
30											
31											
32	ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ										
33											
34	1,00	0,30	1,36	2,16	5,76	1,72		0,17			
35	3,33	1,00	3,60	5,40	9,00	4,00		0,44			
36	0,74	0,28	1,00	1,80	5,40	1,36	X	0,14	=		
37	0,46	0,19	0,56	1,00	3,60	0,34		0,08			
38	0,17	0,11	0,19	0,28	1,00	0,20		0,03			
39	0,58	0,25	0,74	2,94	5,00	1,00		0,13			
40											
41						1,0746		0,17		6,227	
42						2,7647		0,44		6,261	
43						0,8802	/	0,14	=	6,184	
44						0,4741		0,08		6,058	
45						0,1845		0,03		6,078	
46						0,8323		0,13		6,167	
47						CI	0,03			6,163	
48						RI	1,24				
49						CR	0,0262				
50	n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
51	ni	0,00	0,00	0,58	0,90	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικό "Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία"							
Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	1,00	0,27	3,04	1,81	0,17	1,48	
Ολλανδία	3,70	1,00	6,78	5,56	0,49	4,23	
Γαλλία	0,33	0,15	1,00	0,82	0,11	0,39	
Γερμανία	0,55	0,18	1,22	1,00	0,13	0,75	
Φινλανδία	5,88	2,04	9,09	7,69	1,00	6,26	
Τσεχία	0,68	0,24	2,56	1,33	0,16	1,00	
	12,14	3,87	23,69	18,22	2,06	14,11	
Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	0,08	0,07	0,13	0,10	0,08	0,10	
Ολλανδία	0,31	0,26	0,29	0,31	0,24	0,30	
Γαλλία	0,03	0,04	0,04	0,05	0,05	0,03	
Γερμανία	0,05	0,05	0,05	0,05	0,06	0,05	
Φινλανδία	0,48	0,53	0,38	0,42	0,49	0,44	
Τσεχία	0,06	0,06	0,11	0,07	0,08	0,07	
Α/Α	Εναλλακτικές	Προτεραιότητα					6,00
21	Εναλλακτικές	Προτεραιότητα				6,00	
22	Αυστρία	0,09					
23	Ολλανδία	0,28					
24	Γαλλία	0,04					
25	Γερμανία	0,05					
26	Φινλανδία	0,46					
27	Τσεχία	0,07					
28		1,00					
29							
30							
31							
32	ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΙΑΣ						
33							
34	0,27	3,04	1,81	0,17	1,48	0,09	
35	1,00	6,78	5,56	0,49	4,23	0,28	
36	0,15	1,00	0,82	0,11	0,39	0,04	*
37	0,18	1,22	1,00	0,13	0,75	0,05	
38	2,04	9,09	7,69	1,00	6,26	0,46	
39	0,24	2,56	1,33	0,16	1,00	0,07	
40							
41				0,5718		0,09	6,049
42				1,7264		0,28	6,121
43				0,2340	/	0,04	6,014
44				0,3181		0,05	6,068
45				2,8121		0,46	6,144
46				0,4477		0,07	6,016
47				CI	0,01		6,069
48				RI	1,24		
49				CR	0,0111		
50	1	2	3	4	5	6	7
51	0,00	0,00	0,58	0,90	1,12	1,24	1,32
							1,41
							1,45
							1,49

Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικό "Δια βίου μάθηση"

Δια βίου μάθηση	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	1,00	0,57	0,65	3	0,17	2,90	
Ολλανδία	1,75	1,00	1,20	4,8	0,24	4,67	
Γαλλία	1,54	0,83	1,00	4,57	0,23	4,40	
Γερμανία	0,33	0,21	0,22	1,00	0,11	0,88	
Φινλανδία	5,88	4,17	4,35	9,09	1,00	8,80	
Τσεχία	0,34	0,21	0,23	1,14	0,11	1,00	
	10,85	6,99	7,64	23,60	1,86	22,65	
Δια βίου μάθηση	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	0,09	0,08	0,09	0,13	0,09	0,13	0,61
Ολλανδία	0,16	0,14	0,16	0,20	0,13	0,21	1,00
Γαλλία	0,14	0,12	0,13	0,19	0,12	0,19	0,90
Γερμανία	0,03	0,03	0,03	0,04	0,06	0,04	0,23
Φινλανδία	0,54	0,60	0,57	0,39	0,54	0,39	3,02
Τσεχία	0,03	0,03	0,03	0,05	0,06	0,04	0,25
A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητα					6,00

A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητα					6,00			
1	Αυστρία	0,10								
2	Ολλανδία	0,17								
3	Γαλλία	0,15								
4	Γερμανία	0,04								
5	Φινλανδία	0,50								
6	Τσεχία	0,04								
		1,00								

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΙΑΣ										
1,00	0,57	0,65	3,00	0,17	2,90		0,10			
1,75	1,00	1,20	4,80	0,24	4,67		0,17			
1,54	0,83	1,00	4,57	0,23	4,40	x	0,15		*	
0,33	0,21	0,22	1,00	0,11	0,88		0,04			
5,88	4,17	4,35	9,09	1,00	8,80		0,50			
0,34	0,21	0,23	1,14	0,11	1,00		0,04			
					0,6125		0,10			6,073
					1,0194		0,17			6,116
					0,9149	/	0,15	=		6,078
					0,2308		0,04			6,037
					3,1524		0,50			6,269
					0,2462		0,04			6,018
					CI	0,02				6,099
					RI	1,24				
					CR	0,0159				
n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
RI	0,00	0,00	0,58	0,90	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

ΣΤ. Τελική κατάταξη των Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων

Κριτήρια

**Διαδική Σύγκριση των στοιχείων του επιπέδου
Υπολογισμός των αθροισμάτων των στηλών**

		1	2	3	4
Εκπαιδευτικά συστήματα	Χρηματοοικονομική Πτυχή	1,00	0,50	1,00	1,00
1	Χρηματοοικονομική Πτυχή	1,00	0,50	1,00	1,00
2	Πτυχή Ωφελουμένων	2,00	1,00	2,00	2,00
3	Πτυχή Μάθηση και Ανάπτυξη	1,00	0,50	1,00	1,00
4	Πτυχή Εσωτερικές Διεργασίες	1,00	0,50	1,00	1,00
ΣΥΝΟΛΑ		5,00	2,50	5,00	5,00

Κανονικοποίηση Στηλών						
		1	2	3	4	
	Εκπαιδευτικά συστήματα	Χρηματοοικονομική Πτυχή	Πτυχή Ωφελουμένων	Πτυχή Μάθηση και Ανάπτυξη	Πτυχή Εσωτερικές Διεργασίες	Σύνολο
1	Χρηματοοικονομική Πτυχή	0,20	0,20	0,20	0,20	0,80
2	Πτυχή Ωφελουμένων	0,40	0,40	0,40	0,40	1,60
3	Πτυχή Μάθηση και Ανάπτυξη	0,20	0,20	0,20	0,20	0,80
4	Πτυχή Εσωτερικές Διεργασίες	0,20	0,20	0,20	0,20	0,80
						4,00

Υπολογισμός Προτεραιοτήτων										
	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ								
Χρηματοοικονομική Πτυχή	0,20									
Πτυχή Ωφελουμένων	0,40									
Πτυχή Μάθηση και Ανάπτυξη	0,20									
Πτυχή Εσωτερικές Διεργασίες	0,20									
ΣΥΝΟΛΟ	1,00									
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ										
0,50	1,00	1,00		0,20		0,80	/	0,20	4,00	
1,00	2,00	2,00	x	0,40	=	1,60	/	0,40	4,00	
0,50	1,00	1,00		0,20		0,80	/	0,20	4,00	
0,50	1,00	1,00		0,20		0,80	/	0,20	4,00	
										4,00
			CI	0,00						
			RI	0,90						
			CR	0,0000						

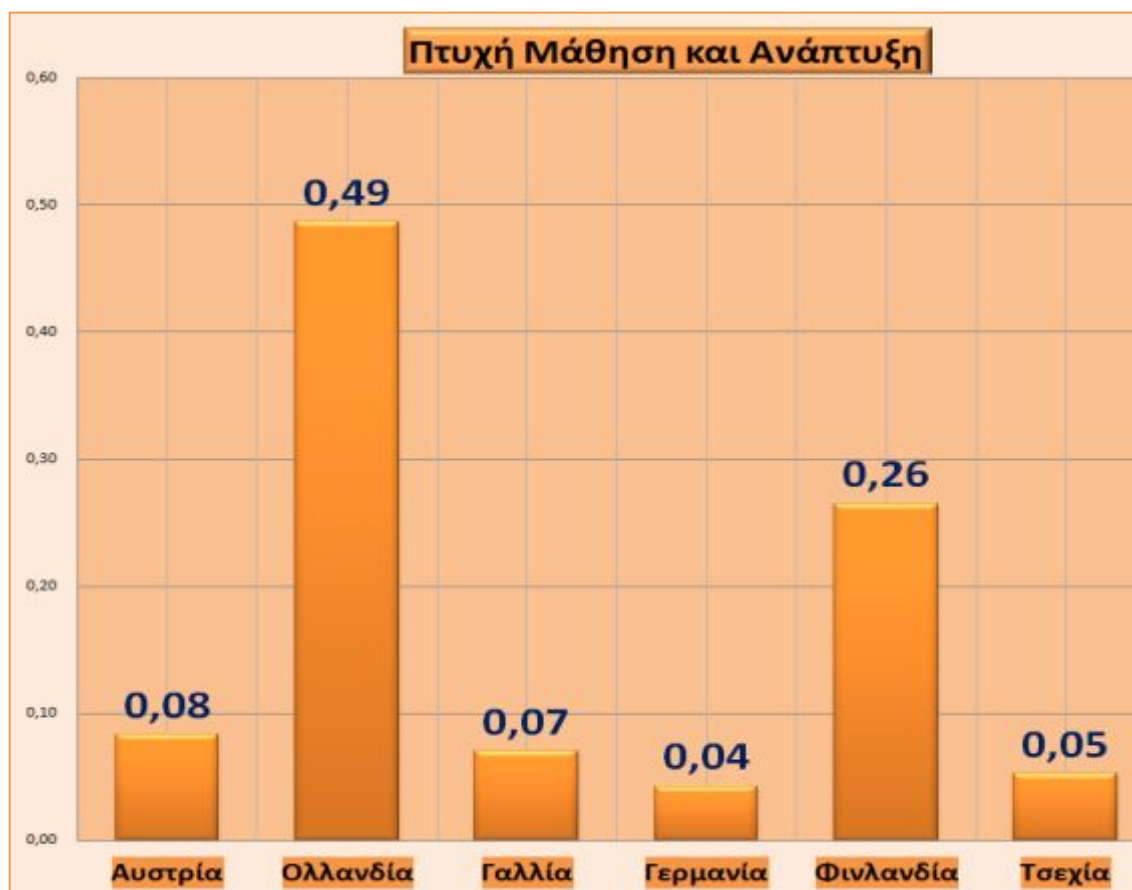
Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικά "Χρηματοοικονομική πτυχή"									
Απορρόφηση αποφοίτων από την αγορά εργασίας	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία			
Αυστρία	1,00	1,01	1,00	2,79	0,16	0,33			
Ολλανδία	0,99	1,00	0,99	2,77	0,16	0,33			
Γαλλία	1,00	1,01	1,00	2,87	0,17	0,41			
Γερμανία	0,36	0,36	0,35	1,00	0,11	0,17			
Φινλανδία	6,25	6,25	5,88	9,09	1,00	3,21			
Τσεχία	3,03	3,03	2,44	5,88	0,31	1,00			
	12,63	12,66	11,66	24,40	1,91	5,45			
Απορρόφηση αποφοίτων από την αγορά εργασίας	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία			
Αυστρία	0,08	0,08	0,09	0,11	0,08	0,06			
Ολλανδία	0,08	0,08	0,08	0,11	0,08	0,06			
Γαλλία	0,08	0,08	0,09	0,12	0,09	0,08			
Γερμανία	0,03	0,03	0,03	0,04	0,06	0,03			
Φινλανδία	0,49	0,49	0,50	0,37	0,52	0,59			
Τσεχία	0,24	0,24	0,21	0,24	0,16	0,18			
Α/Α	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00		
Εναλλακτικές	Προτεραιότητες						6,00		
Αυστρία	0,08								
Ολλανδία	0,08								
Γαλλία	0,09								
Γερμανία	0,04								
Φινλανδία	0,50								
Τσεχία	0,21								
	1,00								
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ									
1,01	1,00	2,79	0,16	0,33		0,08			
1,00	0,99	2,77	0,16	0,33		0,08			
1,01	1,00	2,87	0,17	0,41	x	0,09	=		
0,36	0,35	1,00	0,11	0,17		0,04			
6,25	5,88	9,09	1,00	3,21		0,50			
3,03	2,44	5,88	0,31	1,00		0,21			
				0,5061		0,08		6,033	
				0,5028		0,08		6,033	
				0,5309	/	0,09	=	6,051	
				0,2176		0,04		6,029	
				3,0683		0,50		6,183	
				1,3003		0,21		6,114	
				CI	0,01			6,074	
				RI	1,24				
				CR	0,0119				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0,00	0,00	0,58	0,90	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικό "Πτυχή Ωφελουμένων"

Επιδόσεις PISA 2015	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	1,00	0,22	4,40	0,23	0,22	0,30	
Ολλανδία	4,55	1,00	8,96	1,14	0,97	1,23	
Γαλλία	0,23	0,11	1,00	0,14	0,11	0,13	
Γερμανία	4,35	0,88	7,14	1,00	0,95	1,10	
Φινλανδία	4,55	1,03	9,09	1,05	1,00	1,26	
Τσεχία	3,33	0,81	7,69	0,91	0,79	1,00	
	18,00	4,05	38,29	4,47	4,04	5,02	
Επιδόσεις PISA 2015	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	0,06	0,05	0,11	0,05	0,05	0,06	0,39
Ολλανδία	0,25	0,25	0,23	0,25	0,24	0,25	1,47
Γαλλία	0,01	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,15
Γερμανία	0,24	0,22	0,19	0,22	0,23	0,22	1,32
Φινλανδία	0,25	0,25	0,24	0,24	0,25	0,25	1,48
Τσεχία	0,19	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	1,19
A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00

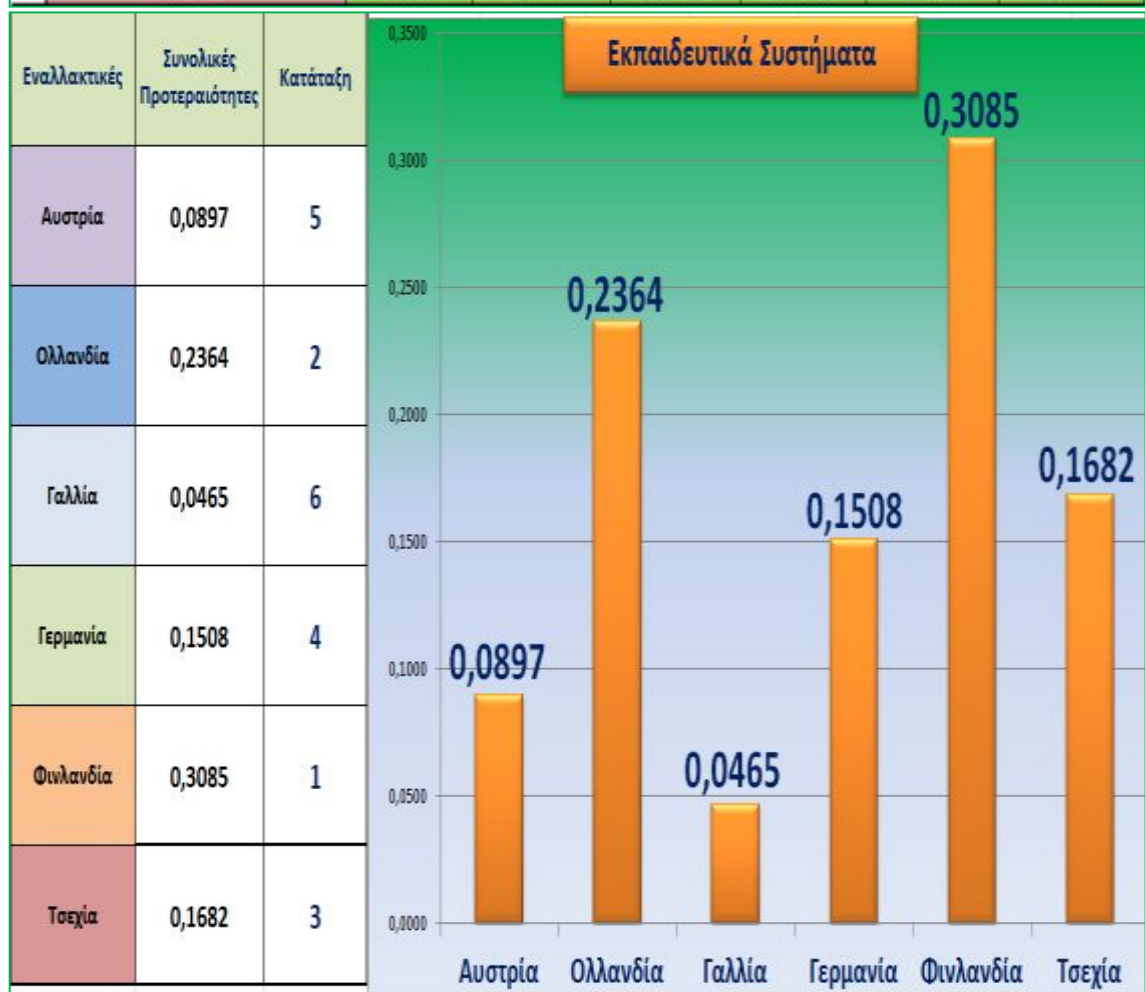
Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικό "Πτυχή Μάθηση και Ανάπτυξη"										
Χαμηλές επιδόσεις μαθητών	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία				
Αυστρία	1,00	0,15	1,54	2,41	0,27	1,28				
Ολλανδία	6,67	1,00	7,07	9	2,56	7,80				
Γαλλία	0,65	0,14	1,00	1,87	0,22	1,73				
Γερμανία	0,41	0,11	0,53	1,00	0,16	0,88				
Φινλανδία	3,70	0,39	4,55	6,25	1,00	5,25				
Τσεχία	0,78	0,13	0,58	1,14	0,19	1,00				
	13,22	1,92	15,27	21,67	4,40	17,94				
Χαμηλές επιδόσεις μαθητών	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία				
Αυστρία	0,08	0,08	0,10	0,11	0,06	0,07				
Ολλανδία	0,50	0,52	0,46	0,42	0,58	0,43				
Γαλλία	0,05	0,07	0,07	0,09	0,05	0,10				
Γερμανία	0,03	0,06	0,04	0,05	0,04	0,05				
Φινλανδία	0,28	0,20	0,30	0,29	0,23	0,29				
Τσεχία	0,06	0,07	0,04	0,05	0,04	0,06				
A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00			
A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00			
1	Αυστρία	0,08								
2	Ολλανδία	0,49								
3	Γαλλία	0,07								
4	Γερμανία	0,04								
5	Φινλανδία	0,26								
6	Τσεχία	0,05								
		1,00								
ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ										
1,00	0,15	1,54	2,41	0,27	1,28		0,08			
6,67	1,00	7,07	9,00	2,56	7,80		0,49			
0,65	0,14	1,00	1,87	0,22	1,73	x	0,07	=		
0,41	0,11	0,53	1,00	0,16	0,88		0,04			
3,70	0,39	4,55	6,25	1,00	5,25		0,26			
0,78	0,13	0,58	1,14	0,19	1,00		0,05			
							0,08		6,086	
							0,49		6,182	
						/	0,07	=	6,012	
							0,04		6,035	
							0,26		6,130	
							0,05		6,079	
						CI	0,02		6,087	
						RI	1,24			
						CR	0,0141			
n	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
RI	0,00	0,00	0,58	0,90	1,12	1,24	1,32	1,41	1,45	1,49

Υπολογισμός σχετικών βαρών των εναλλακτικών στα χαρακτηριστικό "Πτυχή Εσωτερικές Διεργασίες"

Σχολική διαρροή	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	1,00	1,40	6,97	0,60	0,48	0,81	
Ολλανδία	0,71	1,00	6,56	0,49	0,40	0,61	
Γαλλία	0,14	0,15	1,00	0,12	0,11	0,12	
Γερμανία	1,67	2,04	8,33	1,00	0,80	1,40	
Φινλανδία	2,08	2,50	9,09	1,25	1,00	1,82	
Τσεχία	1,23	1,64	8,33	0,71	0,55	1,00	
	6,84	8,73	40,29	4,17	3,34	5,76	
Σχολική διαρροή	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία	
Αυστρία	0,15	0,16	0,17	0,14	0,14	0,14	0,91
Ολλανδία	0,10	0,11	0,16	0,12	0,12	0,11	0,72
Γαλλία	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,02	0,15
Γερμανία	0,24	0,23	0,21	0,24	0,24	0,24	1,41
Φινλανδία	0,30	0,29	0,23	0,30	0,30	0,32	1,73
Τσεχία	0,18	0,19	0,21	0,17	0,16	0,17	1,08
A/A	Εναλλακτικές	Προτεραιότητες					6,00

			Εκπαιδευτικά Συστήματα Χωρών					
A/A	Κριτήρια	Προτεραιότητες	Αυστρία	Ολλανδία	Γαλλία	Γερμανία	Φινλανδία	Τσεχία
1	Χρηματοοικονομική Πτυχή	0,20	0,08	0,08	0,09	0,04	0,50	0,21
2	Πτυχή Ωφελουμένων	0,40	0,07	0,25	0,03	0,22	0,25	0,20
3	Πτυχή Μάθηση και Ανάπτυξη	0,20	0,08	0,49	0,07	0,04	0,26	0,05
4	Πτυχή Εσωτερικές Διεργασίες	0,20	0,15	0,12	0,02	0,23	0,29	0,18
5								
Σύνολα			0,0897	0,2364	0,0465	0,1508	0,3085	0,1682

Διαδικτυακές Πηγές

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_10/CustomView_1/table?lang=en
(προσπέλαση 23.7.2019).

<https://el.wikipedia.org/wiki/Αυστρία>
(προσπέλαση 23.7.2019)

<http://aee.iep.edu.gr/country/intro>
(προσπέλαση 23.7.2019)

https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/web/download/Eurostat_Table_tec00114PDFDesc_3aa8c379-5531-4804-beb7-95b11627ffb7.pdf
(προσπέλαση 23.7.2019)

<https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=teilm020&tableSection=1&plugin=1> (προσπέλαση 23.7.2019)

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/austria_en
(προσπέλαση 23.7.2019)

<https://slw.univie.ac.at/en/studying/study-organisation/introductory-and-orientation-period-steop/>
(προσπέλαση 23.7.2019)

<https://www.eqavet.eu/>
(προσπέλαση 25.7.2019)

<https://peer-review-in-qibb.at/>
(προσπέλαση 25.7.2019)

<https://www.qibb.at/de/English>
(προσπέλαση 25.7.2019)

<https://english.onderwijsinspectie.nl/>
(προσπέλαση 29.7.2019)

<https://zoekscholen.onderwijsinspectie.nl/>
(προσπέλαση 29.7.2019)

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/conditions-service-teachers-working-early-childhood-and-school-education-52_en
(προσπέλαση 29.7.2019)

<https://www.government.nl/topics/identification-documents/question-and-answer/how-do-i-apply-for-a-certificate-of-conduct-vog>
(προσπέλαση 29.7.2019)

<https://www.cito.com>
(προσπέλαση 31.7.2019)

<https://www.onderwijsinspectie.nl/actueel/nieuws/2019/07/11/inspectie-handelen-bestuur-cornelius-haga-lyceum-schadelijk-voor-school-en-leerlingen>
(προσπέλαση 31.7.2019)

<https://el.wikipedia.org/wiki/Ολλανδία>
(προσπέλαση 31.7.2019)

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/netherlands_en
(προσπέλαση 31.7.2019)

<https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>
(προσπέλαση 31.7.2019)

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2011/05/23/actieplan-leraar-2020>
(προσπέλαση 31.7.2019)

<https://el.wikipedia.org/wiki/Γαλλία>
(προσπέλαση 2.8.2019).

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/france/main-executive-and-legislative-bodies_en
(προσπέλαση 23.7.2019)

<https://www.education.gouv.fr/>
(προσπέλαση 3.8.2019).

https://www.education.gouv.fr/cid80/les-horaires-par-cycle-au-college.html#L_organisation_des_enseignements_obligatoires_et_facultatifs (προσπέλαση 3.8.2019).

<https://www.education.gouv.fr/cid2604/la-voie-technologique-au-lycee.html>
(προσπέλαση 3.8.2019).

<https://www.education.gouv.fr/cid2619/le-diplome-national-brevet.html>
(προσπέλαση 4.8.2019).

<https://www.education.gouv.fr/cid3014/les-indicateurs-de-resultats-des-lycees.html>
(προσπέλαση 5.8.2019).

<https://www.education.gouv.fr/cid57102/l-etat-de-l-ecole-30-indicateurs-sur-le-systeme-educatif-francais.html>
(προσπέλαση 6.8.2019).

<https://www.oecd.org/france/pisa-2015-france.htm>
(προσπέλαση 6.8.2019).

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/political-social-and-economic-background-and-trends-31_en
(προσπέλαση 7.8.2019)

<https://el.wikipedia.org/wiki/Γερμανία>
(προσπέλαση 7.8.2019)

https://www.mpib-berlin.mpg.de/Pisa/PISA-2000_Overview.pdf
(προσπέλαση 7.8.2019)

<https://www.kmk.org/>
(προσπέλαση 7.8.2019)

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-education-system-and-its-structure-31_en

(προσπέλαση 7.8.2019)

<https://www.eu-gleichbehandlungsstelle.de/eugs-gr/oi-πολίτες-της-εε/πληροφορίες/εκπαίδευση/σχολείο#Start>

(προσπέλαση 9.8.2019)

<https://rp.baden-wuerttemberg.de/Themen/Bildung/Eltern/Bildungswege/Seiten/Berufsfachschule.aspx>

(προσπέλαση 11.8.2019)

<https://www.bmwi.de/Navigation/DE/Service/Ausbildungsberufe/ausbildungsberufe.html>

(προσπέλαση 12.8.2019)

<http://aee.iep.edu.gr/country> Το Παρατηρητήριο της Αξιολόγησης Εκπαιδευτικού Έργου

(προσπέλαση 14.8.2019)

<https://www.bildungserver.de/Schulevaluation-und-Schulinspektion-in-den-Laendern-2652-de.html>

(προσπέλαση 14.8.2019)

<http://www.isb.bayern.de/schulartuebergreifendes/qualitaets-sicherung-schulentwicklung/evaluation/>

(προσπέλαση 14.8.2019)

<https://el.wikipedia.org/wiki/Φινλανδία>

(προσπέλαση 14.8.2019)

<https://www.oph.fi>

(προσπέλαση 14.8.2019)

<https://minedu.fi/en/frontpage>

(προσπέλαση 14.8.2019)

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?primaryCountry=FIN>

(προσπέλαση 17.8.2019)

https://www.stat.fi/til/kjarj/2016/kjarj_2016_2017

(προσπέλαση 19.8.2019)

<https://karvi.fi/>

(προσπέλαση 21.8.2019)

<https://www.czso.cz/csu/czso/>

(προσπέλαση 26.8.2019)

<https://el.wikipedia.org/wiki/Τσεχία>

(προσπέλαση 26.8.2019)

<http://www.nuv.cz/>

(προσπέλαση 27.8.2019)

<https://www.csicr.cz/>

(προσπέλαση 28.8.2019)

<https://www.scio.cz/>
(προσπέλαση 28.8.2019)

<http://www.kalibro.cz/>
(προσπέλαση 30.8.2019)

<http://www.msmt.cz/novy-skolni-rok-prinese-vyssi-platy-ve-skolstvi-a>
(προσπέλαση 30.8.2019)

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teachers-and-education-staff-20_en
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/conditions-service-teachers-working-early-childhood-and-school-education-20_en
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-single-structure-education-7_en
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/czech-republic_en
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/early-childhood-and-school-education-funding-21_en
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/administration-and-governance-central-andor-regional-level-21_cs
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/mobility-early-childhood-and-school-education-17_cs#13_1_1_2 Uznávání vzdělání a kvalifikaci
(προσπέλαση 1.9.2019)

<https://maturita.cermat.cz/menu/maturitni-zkouska-2019>
(προσπέλαση 1.9.2019)

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/upper-secondary-and-post-secondary-non-tertiary-education-7_en
(προσπέλαση 1.9.2019)

<https://www.czso.cz/csu/czso/1-vzdelavani>
(προσπέλαση 1.9.2019)

<https://www.infoabsolvent.cz/Obory/KartaOboru/1820M01/Informacni-technologie/1?zkracene=False&kraj=CZ032>
<https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02/Nezamestnanost-absolventu-podle-oboru-vzdelani?o=20078&so=18&kv=3>
<https://www.infoabsolvent.cz/Obory/19#filtr-main>
<https://www.infoabsolvent.cz/Obory/1/9?NastavKraj=True#filtrForm>
<https://www.infoabsolvent.cz/Obory/4/11?Kraj=CZ032&NastavKraj=True#filtrForm>
<https://www.infoabsolvent.cz/Obory/1/12-13-14-15?Kraj=CZ011&NastavKraj=True#filtrForm>
(προσπέλαση 1.9.2019)

<http://www.nuv.cz/t/stredni-vzdelavani>
(προσπέλαση 1.9.2019)

<http://www.szu.cz/program-skola-podporujici-zdravi>
(προσπέλαση 1.9.2019)

<http://gpseducation.oecd.org>
(προσπέλαση 8.9.2019)

<https://www.balancedscorecard.org/BSC-Basics/About-the-balanced-scorecard>

(προσπέλαση 8.9.2019)

<http://gpseducation.oecd.org/CountryProfile?plotter=h5&primaryCountry=GRC&treshold=5&topic=PI>

(προσπέλαση 8.9.2019)

https://data.worldbank.org/indicator/SE.XPD.TOTL.GB.ZS?end=2016&locations=AT-CZ-FI-FR-DE-NL&name_desc=false&start=2016&view=bar

(προσπέλαση 7.1.2020)

<http://www.oecd.org/pisa/>

(προσπέλαση 7.1.2020)

<https://www.sici-inspectorates.eu>

(προσπέλαση 7.1.2020)

Βιβλιογραφία

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Αθανασούλα-Ρέππα, Α. (2008) Εκπαιδευτική διοίκηση και οργανωτική συμπεριφορά: Η παιδαγωγική της διοίκησης της εκπαίδευσης. Αθήνα: Έλλην.
- Βλάχος, Δ., Δαγκλής, Ι., Γιαγκάζογλου, Σ., Βαβουράκη, Α. (2008) Ποιότητα και εκπαίδευση: Σύνοψη της μελέτης, συμπεράσματα και προτάσεις. Στο: Η Ποιότητα στην πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Ανακτήθηκε από <http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/83> (προσπέλαση 4.9.2019)
- Δημητρόπουλος, Ε. (1991) Εκπαιδευτική Αξιολόγηση, τ. 1. Η αξιολόγηση της εκπαίδευσης και του εκπαιδευτικού έργου. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Δημητρόπουλος, Ε. (1998β) Η αξιολόγηση της εκπαίδευσης και του εκπαιδευτικού έργου. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Δημητρόπουλος, Ε. (2003) Εκπαιδευτική Αξιολόγηση: Η Αξιολόγηση του Μαθητή. Θεωρία-Πράξη-Προβλήματα. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Estimate consulting, (2007) Μελέτη αποτύπωσης συστήματος αξιολόγησης της εκπαίδευσης. Β' παραδοτέο: Συστήματα αξιολόγησης της εκπαίδευσης στις χώρες της Ε.Ε. Γ' παραδοτέο: προτάσεις της μελέτης και παράρτημα. Ανακτήθηκε από: <http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/55> (προσπέλαση 5.10.2019)
- Ζουγανέλη, Α., Καφετζόπουλος, Κ., Σοφού, Ε. & Τσάφος, Β. (2008) Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών. Στο: Η ποιότητα στην εκπαίδευση: έρευνα για την αξιολόγηση ποιοτικών χαρακτηριστικών του συστήματος πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Ανακτήθηκε από: <http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/83> (προσπέλαση 4.9.2019)
- Κασσωτάκης, Μ. (1989) Αξιολόγηση Διδασκαλίας. Παιδαγωγική και ψυχολογική εγκυκλοπαίδεια, Τόμος 2^{ος}, Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα
- Κασσωτάκης, Μ. (1992) Το αίτημα της αντικειμενικής αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και τα προβλήματά του. Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου - Βασική κατάρτιση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Αθήνα: Εκδοτικός Όμιλος Συγγραφέων Καθηγητών.
- Κασσωτάκης, Μ. (2016) 'Οι σύγχρονες διεθνείς τάσεις στους τομείς της αξιολόγησης των σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών και η περίπτωση της Ελλάδας', *Αξιολόγηση των*

σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών: σύγχρονες τάσεις, διλήμματα και προοπτικές. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθήνα, 28, 29 Μαΐου. Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης, σ. 43-75.

- Κατσαρού, Ε., Δεδούλη, Μ. (2008) Επιμόρφωση και αξιολόγηση στο χώρο της εκπαίδευσης. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Κουτούζης, Μ., Χατζηευστρατίου, Ι., (1999). Αξιολόγηση στην Εκπαιδευτική Μονάδα. Στο Αθανασούλα-Ρέππα, Α., Κουτούζης, Μ., & Χατζηευστρατίου, Ι., Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων, Τόμος Γ': Κοινωνική και Ευρωπαϊκή Διάσταση της Εκπαιδευτικής Διοίκησης, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Κωνσταντίνου, Χ. (2002) Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή, σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών, στο Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων, Τεύχος 7, Αθήνα .
- Λάμπρου, Χ. (2016) 'Η αναγκαιότητα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών και το υφιστάμενο νομοθετικό καθεστώς', Αξιολόγηση των σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών: σύγχρονες τάσεις, διλήμματα και προοπτικές. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθήνα, 28, 29 Μαΐου. Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης, σ. 791-801.
- Μαντάς, Π. Ταβουλάρη, Ζ. Δαλαβίκας, Θ. (2009) Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων. Διαθέσιμο στο: <http://www.pi-schools.gr/download/publications/epitheorisi/teyxos15/195-209.pdf> (προσπέλαση 14.11.2019)
- MacBeath, J. (2001) Η αυτοαξιολόγηση στο σχολείο: Ουτοπία και πράξη, μτφρ. Δούκας Χρ., Πολυμεροπούλου Ζ., Αθήνα: Ελληνικά γράμματα
- McBeath, J. (2001) Το σχολείο που μαθαίνει. Αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σχολείου: Εκπαιδευτική αξιολόγηση; Πώς;. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- MacBeath, J., Schratz, M., Meuret, D. & Jacobsen, L. (2004) Η αυτοαξιολόγηση στο Ευρωπαϊκό σχολείο: Πώς άλλαξαν όλα. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- MacBeath, J. (2005) Ήρθε η ώρα για μια μεγάλη ιδέα. Στο: Μπαγάκης, Γ. (επιμέλ.). Αυτοαξιολόγηση σχολικής μονάδας. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Μπουραντάς, Δ. (2001) Μάνατζμεντ. Θεωρητικό Υπόβαθρο: Σύγχρονες Πρακτικές. Αθήνα: Μπένος.
- Παπακωνσταντίνου, Π. (1993) Εκπαιδευτικό έργο και αξιολόγηση στο σχολείο. Αθήνα: Έκφραση.
- Σαΐτη, Α., Σαΐτης, Χ. (2012) Οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης: Θεωρία, έρευνα και μελέτη περιπτώσεων. Αθήνα: Αυτοέκδοση
- Σαΐτης, Χ. (2000) Οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης : θεωρία και πράξη. Αθήνα: Αυτοέκδοση
- Σολομών, Ι. (επιμ) (1999) Εσωτερική Αξιολόγηση και Προγραμματισμός του Εκπαιδευτικού Έργου στη Σχολική Μονάδα. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Τμήμα Αξιολόγησης
- Σπυριδάκος Αθανάσιος, Αναλυτική Ιεραρχική Διαδικασία, Αθήνα, ΠΑ.Δ.Α . Ανακτήθηκε από: <https://moodle.uniwa.gr/course/view.php?id=449> (προσπέλαση 5.10.2019).
- Η Διασφάλιση της Ποιότητας στην Εκπαίδευση: Πολιτικές και Προσεγγίσεις για την Αξιολόγηση των Σχολείων στην Ευρώπη. Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Ευρυδίκη, 2015. Έκθεση Δικτύου Ευρυδίκη. Λουξεμβούργο: Γραφείο Δημοσιεύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. ISBN 978-92-9492-014-0.
- Ευρωπαϊκά Εξεταστικά Συστήματα. Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων 2015

- Νόμοι: Ν. 1304/1982, Ν. 1566/1985, Ν. 2043/1992, Ν. 2525/1997, Ν. 2986/2002, Ν. 3848/2010, Ν. 4142/2013, Ν. 4369/2016, Ν. 4547/2018.
- Προεδρικά Διατάγματα: Π.Δ. 320/1993, Π.Δ. 52/2013
- Υπουργικές Αποφάσεις: Υ.Α. Δ/24168/25/11/1993, Υ.Α. 1816/ΓΔ4/7-1-2019 (Β' 16)

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Alkin, M. C. (Ed.). (2004) Evaluation roots: tracing theorists' views and influences. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Alvik, T. (1997) School self –evaluation: A whole school approach. Dundee: CIDREE.
- Cullingford, C. (1997) Assessment versus Evaluation. London: Cassell.
- Eurydice (2004) Evaluation of Schools providing compulsory Education in Europe. Brussels: Eurydice European Unit. Διαθέσιμο στο: <http://www.eurydice.org>
- Eurydice (2009) National testing of pupils in Europe: Objectives, Organisation and Use of Results. Διαθέσιμο στο: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/thematic_studies_en.php
- Faubert, V. (2009) School evaluation. Current practices in OECD countries and a literature review. OECD education working papers, No 42, OECD publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/218816547156>.
- Scriven, M. (1991) Evaluation Thesaurus. Newbury Park CA: Sage.
- Education and Training Monitor 2019 European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019 PDF ISBN 978-92-76-08733-5
- Education and Training Monitor 2018 Country Analysis European Commission Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018 EN PDF. ISBN 978-92-79-89712-2
- ICT in Education. 2nd Survey of Schools Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019. ISBN 978-92-79-99675-7.
- Austria Country Report on ICT in Education. © 2019 –European Union. ISBN 978-92-79-99682-5
- Teachers' and School Heads' Salaries and Allowances in Europe – 2016/17. European Commission/EACEA/Eurydice, 2018. Luxembourg Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-9492-813-9.
- Teaching Careers in Europe: Access, Progression and Support. European Commission/EACEA/Eurydice, 2018. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-9492-690-6.
- Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού στην Ευρώπη. Πρακτικές, Αντιλήψεις και Πολιτικές. Ευρωπαϊκή Επιτροπή/EACEA/Ευρυδική, 2015. Έκθεση Δικτύου Ευρυδική. Λουξεμβούργο: Γραφείο Δημοσιεύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. ISBN 978-92-9492-010-2
- The Structure of the European Education Systems 2018/19: Schematic Diagrams. Eurydice Facts and Figures. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-9492-806-1
- OECD (2011) Education at a Glance: OECD indicators. Paris. Διαθέσιμο στο: <https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/48631582.pdf>
- OECD (2018) Education at a Glance 2018: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris. ISBN (PDF) 978-92-64-30339-3.
- Netherlands Country Report on ICT in Education. © 2019 –European Union. ISBN 978-92-79-99737-2

- France Country Report on ICT in Education. © 2019 –European Union. ISBN 978-92-79-99736-5
- Germany Country Report on ICT in Education. © 2019 –European Union. ISBN 978-92-79-99638-2
- Finland Country Report on ICT in Education. © 2019 –European Union. ISBN 978-92-79-99735-8
- Czech Republic Report on ICT in Education. © 2019 –European Union. ISBN 978-92-79-99733-4